8.43.F.10

SANCTI

EPHRAEM SYRI,

PATRIS ET SCRIPTORIS ECCLESIÆ ANTIQVISSIMI ET DIGNISSIMI,

OPERA OMNIA,

Quotquot in inſignioribus Italiæ Bibliothecis, præcipuè Romanis Græcè inueniri potuerunt, in tres Tomos digeſta,

Nunc recèns Latinitate donata, Scholijsqúe illuſtrata, Interprete & Scholiaſte

Reuerendo D. Doct. GERARDO VOSSIO Borchlonio, Germ. Præpoſito Tungrenſi.

EX PERMISSU SUPERIORUM.

Editio ſecunda, priore auctior & accuratior.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

HIC LIBER EST
CONTUS IESU-MARIAE
FF. EREM. EXCAL.
S. AUG.

COLONIÆ, Apud Arnoldum Quentelium, M.DCIII.
Cum gratia & Priuilegio Sac. Cæſareæ Maieſtat.

Digitized by Google

ARCHETYPON HVIVS PRAECEDENTIS S. PATRIS NOSTRI EPHRAEM EFFIGIEI REPERITVR CONSTANTINOPOLI, in antiquo Monaſterio Sula nuncupato, vulgo Τὰ ἓξ Μάρμαρα, id eſt, Sex marmora. Olim Patriarchium fuit, nunc ab Armenijs inhabitatur.

IN IMAGINEM S. EPHRÆM.

Corporis effigies hæc eſt venerabilis Ephram:
Eius at in libris, mentis imago micat.
Illa quidem præſtans: ſed eo præſtantior hæc eſt,
Quo depicta fuit nobiliore manu.

ALIVD.

Hæc veneranda Syri facies mirabilis Ephram:
Aſt animi effigiem, ſcripta diſerta docent.

Digitized by Google

SANCTISSIMO ET BEATISSIMO PATRI AC DOMINO NOSTRO D. XYSTO V. PONTIFICI MAXIMO

Gerardus Voſſius Seruus Salut.

BIENNIO antequam in excelſam iſtam Eccleſiæ ſpeculam, Sedem Petri eueхereris, Sixte V. Pont. Max. virum mihi peregrinum, è media Syria oriundum, & per Græciæ climata huc profectum, vt maior eius haberetur ratio, commendaſti, ac vt eodem mecum Romæ exciperetur contubernio, deſideraſti. Cùm enim propter Turcicam tyrannidem cuncta deuaſtantem atque obſcurantem, non amplius eo haberetur honore apud ſuos Syros, & Græcos, quo antea, ſed iam vileſceret atque obſoleſceret, laborumqúe eius fructus ibi deperiret, ad Latinos & quidem ad ipſam Vrbem Romam, velut ad ſecurum extra pericula portum ex Barbarorum manibus confugit, vt ibidem refloreſceret, & fructum vberiorem tamquam loco magis fœcundo excultior redditus produceret: vbi etiam, quòd multo nimis tempore aliter atque ſperârat, obſcurus ſpretusqúe lateret, nec eſſet qui illius curam ſuſciperet, Tu tandem non ſine Diuina prouidentia eum è latebris & tenebris vindicandum, mihiqúe licet homini hic externo, & ex vltima penè Germania oriundo committendum tradendumqúe ſolicitè curâſti. Itaque feci non inuitus, quod in hoſpite illo excipiendo, tibi cum primis gratum mihiqúe iucundum, atque alijs charum & vtile fore intelligebam, ipſumqúe à te vſqueadeò commendatum peramanter admiſi, ſuſcepi, & gratulabundus in idem mecum contubernium introduxi. Quem dum coram iam alloqui incipio, peregrina vtentem lingua comperio, à noſtro loquendi vſu multùm aliena, vnde ſtatim an aliam etiam nobis vtcunque communem calleret, percontor: ipſe verò præter maternam illam ſuam Syram, ſe quoque Græcam ab optimis hauſiſſe magiſtris reſpondit, Latini autem ſermonis prorſus ignarum, quare me vt inter Latinos latinè eum loqui doceam, vel ſaltem Interpretem ipſius agam, interpellat:

Digitized by Google

pellat: vt in Occiduis quoque partibus, vbi antea minus fuerat cognitus, deinceps magis innoteſcat, & ab omnibus intelligatur. Atque vbi iam conſedimus ambo, animaduerto ab ipſo mox ſermonis exordio, hoſpitem illum meum moribus ſuauiſſimis præditum, varijsqúe animi dotibus pulcherrimis ornatum, & in rebus diuinis exercitatiſſimum: nihilqúe eum humile, nihil abiectum, nihil molle, nihil abſurdum, aut infimum ſentire vnquam vel loqui: ſed omnem ipſius orationem de Deo eſſe, rebusq́; cæleſtibus, ipſumqúe vitia vbique acriter reprehendentem, ac virtutes mirificè celebrantem, non voce dumtaxat, ſed opere potius viuo atque exemplo. affectiones denique noſtras ad Dei amorem, vaniqúe huius ſeculi contemptum, ac ad cæleſtis regni gaudia conſequenda, formidabilia autem inferni tormenta effugienda vbicũque ſeriò grauiterq́; mouentem, atque flectentem: vt meritò de tali, tantoqúe nobis viro gratulandum ſit, cuius etiam nihil vel aſpectu gratius, vel doctrina ſalubrius, vel conſuetudine iucundius dici fingive poſſet. Sed quiſnam homo ille ſit peregrinus, fortaſſe tecum ambiges? Cuius etſi memoriam nondum Sanctitati T. excidiſſe credam, quòd non ita multum interfluxerit temporis, quo illum mihi commendaſti ac tradidiſti, tamen vt clarius rem exprimam, & ne alijs παραβολικῶς, aut potius ὑποστολικῶς loqui videar, quis is ſit, enarrabo: Ephræm hic eſt Syrus, quem clara Meſopotamia produxit, Græcia ſuſpexit atque excepit, & tota antiquitas venerata eſt. Quem Baſilius ille Magnus Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus, eruditionis cauſſa in primis admiratus eſt, ſummeq́; laudauit, ac pietatis nomine prædicauit, de eo inter alia affirmans, quòd tantum à mundana ſapientia diſtaret, quantò verarum rerum ſcientiæ propinquior erat. Cuiqúe idem Baſilius miraculosè, & abſque labore donum Græcæ linguæ à Deo impetrauit, eumq́; ex Diacono Sacerdotem digniſſimum ordinauit. Quem Baſilij frater ſanctus Gregorius Nyſſæ Epiſcopus inſigni beneq́; longa oratione celebrauit ac decorauit. Quem Amphilochius Iconij Antiſtes, pulcherrima cõparatione cum Baſilio Magno contulit, quæq́; inter vtrumque communia interciderint deſcripſit. Quem fortiſſimus ille hæreticorum malleus ſanctus Hieronymus, ad tantam veniſſe claritudinem teſtatur, vt poſt lectionem Scripturarum publicè in Eccleſijs eius ſcripta recitarentur. Quem Palladius magnæ apud cunctos exiſtimationis fuiſſe dicit, non fictè, ſed verè, illumq́; vnum inter alios exſtitiſſe dignum, cuius memoria à ſanctis Chriſti ſeruis celebretur. Quem Theodoritus Cyri Præſul, virũ admirabilem, & ſcriptorem inter Syros excellentiſſimum appellat. Quem in magna vixiſſe laude, Eccleſiamq́; Catholicam cum primis exornaſſe, inter multa Sozomenus cum alijs recenſet. Qui, vt cum eodẽ Sozomeno teſtis eſt Nicephorus, vita Monaſtica percelebris exſtitit, & ex æquo cum ijs, qui Epiſcopatu, doctrina, & vitæ ſanctitate clari ſunt, laudatur. Quem miris laudibus Symeon,

Digitized by Google

meon Metaphraſtes, Nyſſenum in eius ſecutus vita, exornat atque illuſtrat. Quem Cedrenus virum fuiſſe magnum dictis factiſq́; ac multa vtiliter conſcripta reliquiſſe affirmat. Ex cuius adhuc infantis ore (vt in ipſius reperitur vita) per ſomnium viſa eſt excreſcere vitis, quæ omnem ſub cælo regionem replebat, cuius fructibus omnes cæli volucres aduolantes veſcebantur, ipſaqúe vitis quanto plures volucres fructus decerpentes excipiebat, tanto magis racemis abundabat, quæ in ipſo poſtea Ephræm vera apparuerūt, dum eius oris ac vitæ fructus per vniuerſum orbem reſplenduit. De quo & illud memorabile legitur, quòd ab Angelo viſus ſit librum aureis conſcriptum litteris aliquando recepiſſe, quem nemo præter eum aperire meruit; vnde mox poſtero die & deinceps, loquente in eo Spiritu ſancto, tantā dicendi ac declamandi gratiā habuit, vt nullum ſibi ſimilem ſuo tempore inueniret. Quem non ſine cauſſa reuerenter atque libenter celebris olim Græcia amplexa eſt, eiuſq́; ſcripta tanti fecit, vt illa in ſuam magna ex parte linguam transfuderit, illumq́; velut ſuæ gentis ac claßis Patrem habuerit, colueritq́;. quem honorem an vlli vmquam alteri Scriptori externo gens illa detulerit, vehementer dubito, exemplumqúe ignoro. Ex cuius quoque varijs ſcriptis, ob dignitatem plurima paßim ab Anaſtaſio Synaita, Photio Patriarcha olim Conſtantinop. in ſua ad Tharaſium bibliotheca, à Moyſe Bar-Cepha Syrorum Epiſcopo, alijſqúe priſcis inuenias citata, atque deſumpta. Ad cuius imitationem, Iſaac Syrus, Nilus Archimandrita Conſtantinopolitanus, Beatus Iſaias, & B. Dorotheus religioſißimi Abbates, alijq́; complures pietate, atque eruditione inſignes viri vtilißima opera conſcripſerunt, quorum ego multa nondum edita in varijs manuſcriptis Vaticanis, alijſq́; alibi prælo ſanè dignißima vidi. Cuius denique Sanctißimi viri commemorationem, Græcorum Menologia, & Latinorum Martyrologia ex æquo ponunt, obſeruant, ac celebrant.

De hoc igitur celebri & admirabili viro, gratoq́; ac venerando hoſpite, mihi tecum, Sixte Papa, ſit ſermo, quem vt ſitu ſqualoreq́; obſitum, & in tenebris iacentem, ac penè exſtinctum atque mortuum, in vitam ac lucem reuocarem, abſterſiſq́; ſordibus Latinè loqui docerem, ornarem, & expolirem, Tu mihi non ita pridem, dum Ambroſio tuo excolendo atque edendo adhuc Cardinalis vacares, præcipuus hortator auctorq́; fuiſti. & ad hoc, tua pro me interpoſita fide, primum antiquitate & magnitudine Græcum inſigne manuſcriptum Volumen huius S. Patris, ex nobili Sfortianorum bibliotheca Rom. vbi conſeruabatur, ad commune multorum bonum tunc mihi impetraſti, cupiens tantum Patrem, quod plurimi tecum optabant, in Eccleſia Dei exſtare, & Romæ poſt Ambroſium tuum aliquando prodire. Vnde ego grauißima tua permotus auctoritate, aliorumq́; multorum id à me efflagitantium votis ſatisfacere exoptans, me ad deſideratißimum hoc opus illuſtrandum euulgandumq́;

gandumque accinxi, & quæcunque iſtius S. Patris numquam ſatis laudati monumenta tot ſeculis cum magno Chriſtianitatis diſpendio ſepulta ac penè deperdita, ex præcipuis Italiæ bibliothecis, præſertim Romanis conquirere & obtinere potui, ad conſolationem multorum, & publicum omnium bonum non ſine magno labore ac ſumptu collegi, & deſcribenda curaui, deſcripta, cum ſuis archetypis, & alijs manuſcriptis exemplaribus, quorum dabatur copia, diligenter contuli, varias lectiones examinaui ac adnotaui, easque quo potui ſtudio atque iudicio inter ſe conciliaui, maximeque probatas ſelegi, & ſuis locis repoſui; omniaq; vt confido præſtiti, quæ in Orthodoxo aliquo Patre reſtituendo vel illuſtrando deſiderari deberent aut poſſent, quemadmodum plenius ex hoc primo volumine Sanctitati T. cui iure debetur, dicato, conſtabit. Quod ſi ei, vt ſpero, gratum accidiſſe, & alijs profuiſſe cognouero, alia duo eiuſdem S. Patris quæ reſtant magni quoque momenti volumina (nam vniuerſum opus in tres Tomos diſtinximus) libentius alacriusq; perſequar, & Deo bene iuuante perficiam. Reſtat porrò vt tantum hoſpitem nominis tui ornamentum non exiguum, iam tandem in publicum prodeuntem ac Latina lingua vtentem, & ex merito ſuo, & ex ſingulari commendatione tua, atque inſtituto meo, aut verius etiam tuo, gratè benigneque ad te reuertentem accipias, habeasq; in honore apud te, & ſicut dignus eſt, omni eum pietatis officio amanter complectaris, & tractes: Nullum autem honorem ei maiorem, nullumq; officij genus gratius deferre poteris, quàm ſi illo auidè crebroque fruaris, & grauioribus interdum intermiſſis negotijs ſaltem reſpirandi, ac recreandi gratia ad eum te conferas, ac cum hoſpite adeò ſuaui, & commodo remotis arbitris perlubens congrediaris. Solatium, mihi crede, præbebit interdiu, non impediet noctu, à laboribus feſſum recreabit, curarum pondus ſubleuabit, moleſtias leniet, & tædium omne excutiet; in menſa, & poſt menſam iucunditati ac voluptati erit, & ſalutare argumentum colloquendi atque meditandi, quocunque tempore præbebit, moleſtus autem ipſe numquam apparebit. Quare illum iam ad te reducem amplectere, & quomodo à mea tenuitate ac modulo, tua cauſſa exceptus ſit, ex ipſomet intelliges: Erit enim, non dubito, meæ in Sanctitatem tuam veteris obſeruantiæ, pietatiſque teſtimonium ſyncerißimum, & quemadmodum deſidero monumentum ſempiternum. Vale. Ex tua vrbe Roma, CIↃ. IↃ. LXXXIX.

SIXTVS

Digitized by Google

SIXTVS PAPA QVINTVS

Dilecto Filio GERARDO VOSSIO, Presbytero Leodien. Diœceſ. Magiſtro in Theologia, &c.

DILECTE Fili Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Cùm, ſicut accepimus, primum Volumen operum omniũ, quæ Græcè hactenus inueniri, & obtineri potuerunt, S. Patris Ephræm Syri à te nuper Latinitate donatum, & Scholijs vbique illuſtratum imprimi curaueris: Nos, qui eruditorum omniũ fouere ſolemus ingenia, volentes te ſpecialibus fauoribus & gratijs proſequi; vt præſertim, tam ipſum iam editum Volumen, quàm alia deinceps per te in lucem edenda, quàm emendatiſsimè prodeant, neve à quoquam vel malitia, vel negligentia, mendis deprauari, aut aliquo modo addendo, vel minuendo, mutari, alterari, vel corrumpi poſſint: MOTV PROPRIO, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiã, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus & ſingulis Chriſtifidelibus, præſertim librorũ impreſſoribus, & Bibliopolis, tam in Vrbe, & eius diſtrictu, totoq́; ſtatu Eccleſiaſtico, ſub quingẽtorum ducatorũ auri de Camera, ipſi Cameræ noſtræ Apoſtolicæ eo ipſo applicandorum, ac amiſſionis librorum, & typorum omnium; quàm etiã in tota Italia, & extra eam vbiuis locorum, & gentiũ conſtitutis, ſub Excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœnis, eo ipſo abſq; alia declaratione incurrendis: Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium interdicimus, & inhibemus, ne per decem annos à data præſentium computan. primum Volumen prædictum iam editum, & alia ſingula à te in Latinum idioma vertenda Operum eorumdem S. Patris Ephræm volumina, & in poſterum edenda, ſimiliter durante Decennio à cuiuſque illorum prima editione numerando, abſque tua licentia in ſcriptis danda, imprimere, vel alio titulo, vel forma, quouis prætextu mutata, vel alio quocumq; idiomate verſa edere, vel ſic edita vendere, ſeu venalia proponere, vel tenere audeant, ſeu præſumant. Mandantes Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijsq́; locorum Ordinarijs, eorumq́; Vicarijs, ſeu Officialibus in ſpiritualibus, generalibus, ac in dicto ſtatu Eccleſiaſtico Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, Poteſtatibus & alijs Officialibus: vt quando, & quoties per te, vel tuo nomine fuerint requiſiti, præmiſſa contra inobedientes exequantur, & obſeruari faciant, inuocato etiam ad hoc, ſeu adhibito, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & cõſuetudinibus, iuramento, cõfirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis perſonis quomodolibet conceſsis, & confirmatis. Quibus omnibus, illorum tenores, ac ſi ad verbum inſererentur præſentibus, pro ſufficienter expreſsis habentes, illis aliâs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæterisq; contrarijs quibuſcumq;. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis etiam in ipſis Voluminibus impreſſis, eadem vbique in iudicio, vel extra adhibeatur fides, quæ ipſis præſentibus litteris originaliter exhibitis adhiberetur. Datum Romæ, apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die xxij. Aprilis, M. D. LXXXIX. Pontificatus noſtri Anno Quarto.

M. Veſtrius Barbianus.

AD LE-

Digitized by Google

AD LECTOREM.

QVANTI vniuerſa olim antiquitas, Chriſtiane Lector, fecerit S. Patrem Ephrem Syrum eiusque digniſsima conſcripta, ex præcedenti ad Summũ Pont. Epiſtola, auctoritatibusque pluribus poſtea ſubiectis & ad longum productis abundè conſtabit. Quantæ autẽ ſanctæ vtilitatis, doctrinæ, atq; præſtantiæ, eius ſint opera, ex hoc primo quod modò tui iuuandi cauſſa proferimus Volumine, legendo ſpero plenius cognoſces. Ad quod comparandum atque euoluendum, haud dubiè procliuior eris, ſi intelligas (cuius te hìc præmonitum volui) illud abſque alijs duobus poſt ſecuturis ſeparatum eſſe atque diſtinctum, nec ab iſto illa dependere. Sic enim totum ſimul opus S. Ephræm tripartitum reddidimus, & in Tres tomos diſtribuimus, vt ſinguli etiam ſeorſim & imprimi, & coëmi, & legi, & circumferri poſsint. quare dum alios tibi concinnamus & præparamus, hoc primo interea perfruere; in quo quid à nobis ſit præſtitum, tam in ordine ac diſtributione materiarum (cùm in antiquis illis manuſcriptis Græcis omnia ferè confusè & indiſtinctè nullo ſæpè ſeruato ordine, poſita reperiantur atque deſcripta) quàm in ipſa traductione Latina, & Scholiorum illuſtratione poſt vnumquodque caput adhibita: tum etiam in variarum lectionum obſeruatione, locorumque ſacræ Scripturæ adnotatione atque inter ſe collatione facta; quàm etiam denique in notandis illuſtrandiſque pleriſque locis plurimùm ad conuellendas hæreſes, facientibus, malo te legendo inquirere ac iudicare, quàm me pluribus explicando recenſere, ne proprios labores tibi prædicare videar, cui eos prodeſſe potius exoptem. Vt tamen non te lateat inſtituti noſtri ratio, cur tot orthodoxorum Patrum teſtimonia poſt quodlibet argumentum in noſtris Scholijs citauerimus; ad hoc nos induxit partim rerum tractatarum varietas, partim etiam publica aliorum vtilitas, cui conſulere in eo fuit animus. Cùm enim vix vllum ſit argumenti genus præſertim morale, quod ab Auctore non tractetur, viſum eſt in gratiam illorum potiſsimum qui Patribus deſtituuntur, vel ſi eos habeant non legerunt, aut à quibus alia atque alia rerum argumenta tractata ſint ignorant, præcipuos Eccleſiæ Doctores tam Græcos quàm Latinos, qui eadẽ cum Doctore noſtro Ephræm pertractârunt, allegare atque producere; & hac eadem occaſione hic veluti Syluam quamdam locorum communium, qui frequenter in concionibus occurrere ſolent, omnibus diuini verbi concionatoribus cum primis vtilem & neceſſariã pertexere atque proponere, vt à quibus quæq; deſumenda ſint, facilius ſinguli nôrint, atque id non in hoc dumtaxat Tomo, ſed & in alijs duobus ſequentibus præſtare inſtitutum eſt. Quos vt pleniores tibi communicare, & publicæ vtilitati euulgare poſsimus, tui officij erit ſi quæ Græcè vſquam huius S. Patris nondum Latinè reddita editaue noueris, nobis quæ ea ſint, & in quibus Bibliothecis lateant, tempori ſignificare: vt (ſi fortè aliquibus adhuc careamus) reliquis adiungi, & in debitum cum ijs ordinem reduci poſſint, vel illuſtriſsimum Cardinalem Bibliothecarium Apoſtolicum, aut Sacri Palatij magiſtrum, à quibus Romæ reſciſcere liceat, de ijs maturè admoneas; cùm inſtitutum ſit, nihil omittere, quod quidem illius γνήσιον certò noſſe & obtinere potuerimus. Et ne ex ijſdem fortè Bibliothecis, eadem quæ deſcripta habemus, etiam abs te depromantur; ex quibus potiſsimè hunc noſtrum operum theſaurum comparauerimus, breuiter recenſebo. Primum omnium exemplar & maximum & antiquiſsimum vetuſto charactere Græco in membranis deſcriptum, medio atq; fauore Sanctiſsimi D.N. Xyſti V. ante eius Pontificatum, ex Sfortiana Bibliotheca, vbi ſub num. 1. reperitur, commodato accepimus, illudque iam totum tranſcriptum cum pluribus Vaticanis manuſcriptis contulimus, & ſi quæ in ijs plura reperirentur etiam deſumpſimus. Nec defuit tam pio inſtituto optimus & erudítiſsimus Card. Sirletus bon. mem. Bibliothecarius Apoſtolic. qui promptiſsimè & auidiſsimè quidquid huius S. Patris ſciret, ex incomparabili librorum ſuorum theſauro depromebat, ac me ad Opus adeò ſanctum (vt dicebat) atque deſideratum vehementer incitabat, & animabat. Cuius poſt mortem, in Bibliothecariatus Apoſt. munere ſucceſſor digniſsimus Card. Carafa, bonis & ipſe inſtitutis fauens, duos quoque nobis Græcè manuſcript. Codices miræ antiquitatis ex Cryptaferrata ſub geminis litt. οο. & ττ. curauit, poſtea etiam fideliſsimè reſtituros, quorum alter vt in eius calce continebatur, conſcriptus eſt, anno Domin. φλα. id eſt, 531. vnde admirandam vetuſtatem collige. Atque iſtæ ſunt præcipuæ Bibliothecæ, vnde monumenta huius S. Patris à nobis iam edita & deinceps edenda deprompta ſunt: tu ſi quibus in locis alijs alia huius noſtri inſtituti noueris, tempori, ſicut petimus, pro tuo & communi commodo, denuntia.

Vale.

CATALO-

CATALOGVS PRAECIPVORVM CAPITVM, ET ARGVMENTORVM, QVAE HISCE TRIBVS S. PATRIS EPHRAEM TOMIS CONTINENTVR ATQVE TRACTANTVR.

*Quæ hac editione acceſſerunt, * notata ſunt.*

PRIMI TOMI.

EPiſtola Interpretis atq; Scholiaſt. ad SIXTVM V. PONT. MAX.
MOTVS PROPRIVS SIXTI PAPAE V.
Epiſtola, ſiue Præfatio Interpretis ad Lectorem
Auctorum in Scholijs noſtris citatorum, Indiculus
Vita atque Encomium S.Patris Ephræm Syri, per S. Gregorium Nyſſenum j.
Scholia Interpretis in eamdem Vitam xj.
Alia eiuſdem S.Patris Vita anonyma, etiam Scholijs illuſtrata xij.
Comparatio elegans inter S. Baſilium Magnum, & S.Ephræm Syrum xiiij.
Inſignia aliquot Orthodoxorum Patrum, de S.Ephræm Syro, Teſtimonia xvj.
Collegiorum Rom. & quorundam aliorum in editionem hanc Epigrammata
1 DE SACERDOTIO pag. 1. 4.
2 Ad quem hoc pertineat Apoſtoli Dictum: Melius eſt nubere, quàm vri. 4. 5.
3 Apologia, ad Fratrem quemdam, De HELI Sacerdote 6. 9.
4 De Feſtis diebus, & de dignitate Diuinorum myſteriorum 9. 10.
5 De Charitate ſiue Dilectione 11. 13.
6 Encomium in Pſalmos 13, 14.
7 De orando Deum, ſiue de Precatione 14. 15.
8 De amore pauperum 15. 16.
9 De Ieiunio 17.
10 Quonam pacto illud intelligendum ſit: *Duo erunt in agro, &c.* 17. 18.
11 De his, quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet 18. 19.
12 De Manſionibus beatis 19. 20.
13 De Locis Beatis 20. 21.
14 De non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis. Et ne patiamur nos decipi huius vitæ oblectamentis. & in Pſalmum 72. 22. 23.
15 Ode aptiſſima, in quotidie peccantes, & quotidie pœnitentes 23. 25.
16 De Virtutibus, & Vitijs per oppoſitionem 25. 26.
17 De Timore Dei, & de eo qui non habet Timorem Dei 26. 27.
18 De Charitate ſiue Dilectione. De non habente charitatem 27. 28.
19 De Longanimitate. De carentibus longanimitate 28. 29.
20 De Patientia. De Impatientia. 29. 30.
21 De Lenitate animi ſiue de Benignitate. De Iracundia 30. 31.
22 De Manſuetudine. De malitia ſiue improbitate 31. 32.
23 De Veritate. De Mendacio 32. 33.
24 De Obedientia. De Inobedientia & murmuratione 33. 35.
25 De eo qui inuidiæ & æmulationis eſt expers. De eo qui Inuidiæ obnoxius reperitur 35. 36.
26 De eo qui à maledicentia alienus eſt. De maledicentia atq; maledicis 36. 37.
27 De Temperantia & continentia. De Intemperantia & incontinentia 37. 40.
28 De Recta viuendi ratione. Capita XCI. 40. 47.
29 Conſilium, De Vita Spirituali. Capita XCVI. 47. 59.
30 De non ſcandalizando proximo. & de recta vitæ ratione 59. 61.
31 De vera atq; perfecta Renuntiatione, &c. 61. 62.
32 Quomodo Anima cum lachrymis ad Deum recurrere debeat, tentationis tempore 62. 66.

Digitized by Google

33 De Timore animi 66.68.
34 Reprehenſio ſui ipſius atque confeſſio 68. 71.
35 Ad Pietatem, Exhortatio. 71.73.
36 Sermo ad Pietatem, bonaque opera, Chriſti athletam exercens 73. 76.
37 De Diuina gratia. 76.79.
38 De Fide, & in illud: Qui in modico fidelis eſt, & in multo erit, &c. 80.85.
39 Aduerſus eos, qui volunt Terræ motus à terræ inflatione fieri 85.86.
40 Ne decipiamur erroribus gentilium 86.88.
41 Ad euerſionem, ſiue deſtructionem Superbiæ 88.92.
42 Ad eorum correctionem, qui vitioſè viuunt, & honores appetunt 92.97.
43 De Morbo linguæ, alijſque vitijs 97.103.
44 Non eſſe ridendum, ſed lugendum potius, atque plorandum 104.106.
45 Quòd Ludicris rebus abſtinendum ſit Chriſtianis 107.110.
46 Aduerſus eos, qui animas pernicioſè ad impudicitias pelliciunt 110.115.
47 De abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, & de certamine, &c. 115.117.
48 De abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa, & de continentia 117.120.
49 Aduerſus improbas mulieres 120.123.
50 Antirrheticon, De Virginitate & continentia 123. 125.
51 De Caſtitate 125.126.
52 Sermo de Virginitate 126.130.
53 De Paſſionibus, ſiue perturbationibus animi. Sermo 130.133.
54 De Compunctione, Sermones IIII. 133.135.138.141.143.
55 De Pœnitentia, Sermones II. 144.148.149.
56 De Pœnitentia, & Conuerſione 150.
57 De Pœnitentia, & Patientia 150.153.
58 De Patientia 153.157.
59 Sermo adhortatorius, De Patientia, & Compunctione 157. 161.
60 De Patientia, & conſummatione ſeculi, ac de ſecundo aduentu Domini, &c. 161. 168.
61 De Beatitudinibus animæ, per varia capita 168. 172.
62 Beatitudines aliæ 173.176.
63 De Beatitudinibus, & miſerijs 177.178.
64 Chriſtianæ, ac perutiles Interrogationes, & Reſponſiones 179.
65 Aduerſus eos, per quos blaſphematur nomen Dei, &c. ibid.
66 Quid ſibi vult illud Apoſt. Per præuaricationem legis, Deum inhonoras 180. 184.
67 Hæretici, canibus, & lupis, & porcis comparantur 184.
68 De grauitate peccati, quod eſt in Spiritum Sanctum 184. 185.
69 Quàm deteſtandum ſit malum: odiſſe proximum 185.
70 Aliæ Interrogat. & Reſpon. De ijs quæ fient in extremo Iudicio 185. 187.
71 De Abrenuntiatione in ſacro Baptiſmate facta, & quomodo ea à nobis requiretur in die Iudicij; ac de varijs Inferni tormentis, &c. 187.189.
72 De varijs cruciatuum generibus, ac locis in Inferno 189. 197.
73 De Recordatione Mortis, &c. 197.200.
74 De Morte, Oratio alia perelegans 200. 208.
75 De Reſurrectione mortuorum 208. 214.
76 Aduerſus illos, qui dicunt Reſurrectionem mortuorum non eſſe 214. 218.
77 De Antichriſto, & conſummatione ſeculi 218. 228.
78 De apparitione Crucis in cælo, tempore vniuerſalis Iudicij. 228. 231.
79 De Iudicio, & Retributione 231. 233.
80 De Iudicio extremo, & de compunctione 233. 238.
81 Sermo, in ſecundum aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti 238. 242.
82 Alius, de Futuro Iudicio, Sermo 242. 245.
83 Threni, ſiue Lamentationes, De Diuina retributione 245. 246.
84 Pia ad Deum oratio. 246. 247.
85 Threnos ſeu lamentatio, De die Iudicij 247. 248.
86 Alia lamentatio, ad Animam negligentem 248. 249.

87 Pia

Digitized by Google

57 Pia animæ pœnitentis, & ad Deum recurrentis, Precatio 249. 250.
58 Confeſſio, atque precatio ad Deum pia, pulchra, & perelegans 250.252.
59 Aliæ eiuſdem ad Deum precationes variæ, eæque perutiles ac dignæ quæ ab omnibus crebrò legantur atque recitentur 252. 260.

SECVNDI TOMI.

EPISTOLA Interpretis & Scholiaſt. ad CLEMENTEM VIII. PONT. MAX.
Eiuſdem Epiſtola ſiue Præfatio ad Lectorem.
Vita S. Ephræm Syri, per Simeonem Metaphraſt. cum Scholijs.
Sentētiæ ex Operibus S. Ephræm ſelectæ, quæ in Collat. SS. Patrū reperiūtur.
1 S. Patris Ephræm Syri Narratio ad Monachos, de ſua Cōuerſione pag. 261. 266.
2 Canticum eiuſdem Spiritale, in laudem Doctrinæ, & Sapientiæ: ad iuuentutem Chriſtianam 267. 270.
3 Epiſtola ad Ioannem Monachum: de Patientia, atque tolerantia 271. 274.
4 Hypomniſticū, ſiue admonitoria oratio, in formam quaſi Epiſtolæ 275. 278.
5 Prologus in 4. Adhortationes, de Virtute ad Monachum Nouit. 279.
6 Initium primæ Adhortationis, vbi multa ad rem Monaſticam vtilia, & pulchra continentur 280. 283.
7 Adhortatio ſecunda 284. 286.
8 Adhortatio Tertia 286. 289.
9 Adhortatio Quarta 290. 292.
10 Prologus in Capita decem, De Virtute, cum Scholijs 293. & ſeq.
11 De Virtute, Caput Primum 295.
12 Caput Secundum. ibid.
13 Caput Tertium 296.
14 Caput Quartum 297.
15 Caput Quintum ibid.
16 Caput Sextum 298.
17 Caput Septimum 299. & ſeq.
18 Caput Octauum 301. & ſeq.
19 Caput Nonum 303.
20 Caput Decimum 304. 306.
21 Prologus in illud: Attende tibi ipſi 307.
22 In illud: Attende tibi ipſi Capita 12. cum Scholijs 308.
23 Caput primum cum Scholijs ibid.
24 Parabola. Caput Secundum. cum Scholijs 309. 311.
25 De Pugna carnis, Caput Tertium 312. & ſeq.
26 Caput Quartum contra Hæreticos 314.
27 Caput Quintum: De duplici tribulatione, &c. 315. & ſeq.
28 Caput Sextum 317. & ſeq.
29 Caput Septimum 319.
30 Caput Octauum 320. 323.
31 Caput Nonum 324. 326.
32 Caput Decimum 327. 329.
33 Caput Vndecimum 330.
34 Caput Duodecimum 331.
35 Sermo Paræneticus, in illud: Attende tibi ipſi 332. & ſeq.
36 Prologus in Paræneſes, ſeu Adhortationes Quinquaginta 334. & ſeq.
37 Paræneſis prima, ad eos qui in Religionis ſe rudimentis exercent 336. 341.
38 Paræneſis, ſeu Adhortatio ſecunda 342
39 Paræneſis ſeu Adhortatio tertia, de quibuſdam interrogationibus &c. 343.
40 Paræneſis quarta, ad Monachos Nouitios 344. & ſeq.
41 Paræneſis quinta, quæ eſt ad Diuinam doctrinam adhortatio 346.
42 Paræneſis Sexta 347.
43 Paræneſis Septima, quæ doctrinam continet, cum Adhortatione 348.

44 Parænefis octaua, ad Monachos nouit. De opere manuum 349.
45 Parænefis Nona 350.
46 Parænefis 10. Quòd propter tempus non fit indulgendum deſidiæ 351.
47 Parænefis 11. Quòd frangi atque deficere non oporteat 352. & ſeq.
48 Parænefis 12. De animi promptitudine ad omne opus bonum 354.
49 Parænefis 13. quæ commonitoria eſt, ad Humilitatem 355.
50 Parænefis 14. Quòd non oporteat altè ſapere 356.
51 Parænefis 15. De ſtatu Præpoſitorum, ac de cura Paſtorali 357. & ſeq.
52 Parænefis 16. De eo, qualem oporteat eſſe Præfectum, & de Obedientia 359. & ſeq.
53 Parænefis 17. quæ didactica eſt ac doctrinalis 361. & ſeq.
54 Parænefis 18. De ijs, qui de ſe ipſis magnificè, ſentiunt 363. & ſeq.
55 Parænefis 19. De excitatione animæ ad laudandum Deum, & de bono ſeruando ordine 365.
56 Parænefis 20. Ad incitamentum, & amorem ſpiritalem 366.
57 Parænefis 21. De dormitationum diuerſitate. 367. & ſeq.
58 Parænefis 22. De illis qui ab initio negligentes, ac ſine cura ſunt 369. & ſeq.
59 Parænefis 23. De Nouitijs laborem fugientibus 371. & ſeq.
60 Parænefis 24. Quòd diuerſimodè impugnantur, qui ſub obedientia viuunt 373. 376.
61 Parænefis 25. Inuaſio atque impugnatio hoſtis, in tranſgreſſores 377.
62 Parænefis 26. De fide, ac de tranſmutatione loci in locum, &c. 378. 380.
63 Parænefis 27. Oportere reuertentem fratrem, ſine præteritorum malorum recordatione, ſuſcipere 381. & ſeq.
64 Parænefis 28. De priuatione timoris Dei, & de negligentia 383. & ſeq.
65 Parænefis 29. In illud dictum: Habenti dabitur, & abundabit 385.
66 Parænefis 30. De temerario iudicio non ferendo, &c. 386. 388.
67 Parænefis 31. De Humilitate 389.
68 Parænefis 32. Quòd Chriſtianum oporteat eſſe longanimem, & immemorem iniuriarum 390. 392.
69 Parænefis 33. De Patientia, & compunctione 393.
70 Parænefis 34. De paſſionibus, ac perturbationibus animi 394. & ſeq.
71 Parænefis 35. Quomodo oporteat conſolari puſillanimes 396. 398.
72 Parænefis 36. Oportere fratrem, cùm legit, aduertere; & ſtudiosè legere, velut in præſentia Dei 399.
73 Parænef. 37. Non debere nos huc illucq; retorquere oculos: ſed potius deorſum aſpectum habere, ſurſum verò animam ad Dominum 400. & ſeq.
74 Parænefis 38. de Manſuetudine 402. & ſeq.
75 Parænefis 39. De inobedientibus, & de ſtatu, ac timore Dei. Et, de futuro Iudicio 404. 409.
76 Parænef. 40. De pietate, & abſtinentia ab illicitis. ac de timore Dei 410. 412.
77 Parænefis 41. De his qui propria cadunt negligentia, excuſationesq; in peccatis prætexunt 413. 417.
78 Parænefis 42. Ad Fratrem, qui excidit. & de Pœnitentia 418. 422.
79 Parænefis 43. Quòd non oporteat iurare, neque blaſphemare 423. 425.
80 Parænefis 44. De timore Dei 426. & ſeq.
81 Parænefis 45. De charitate ſiue dilectione 428. & ſeq.
82 Parænefis 46. Ad Eulogium 430. 433.
83 Parænefis 47. Ad Monachum acediæ deditum, qui tentabatur vt rediret ad ſeculum 434. 438.
84 Parænefis 48. De morum peruerſitate, ac diſſolutione, & negligentia 439. & ſeq.
85 Parænefis 49. De differentia, atque præſtantia vitæ Monaſticæ, ſupra vitam ſecularem 441. & ſeq.
86 Parænefis 50. Quæ commonitoria eſt, & catechetica, ad Monachos 443. 445.
87 Capita eiuſdem diſtincta numero Centum: quæ & narrationes, & Apophthegmata, ac ſcitè dicta, doctrinamq; variam cum admonitionibus continent:

nent: & de ratione ac modo acquirendæ humilitatis, &c. 446. 467.
88 *Eiuſdem de Monachis, ac de Turture 468. & ſeq.
89 Eiuſdem, De perfectione, qua præditum eſſe decet Monachum 470. 478.
90 De Panoplia, ſiue armatura ſpiritali 479. 482.
91 *Eiuſdem de Agone, ſiue luctamine ſpiritali 483. 486.
92 Sermo Aſceticus, & exhortatorius, ad Fratres 487. 492.
93 Eiuſdem S. Patris Ephræm Sermo Paræneticus, de ſecundo Aduentu Domini. & de Pœnitentia, ac Reſipiſcentia 493. 498.
94 Acceſſerunt Abbatis Ammonis capita Parænetica nouendecim 499. 503.
95 Apophthegmata aliquot ſalutaria, atque enarrationes Sanctorum & Antiquorum Patrum 504. 508.

TERTII TOMI.

DEO Opt. Maximo Gratiarvm Actio.
Ad Sanctum Ephraem Syrvm, Interpretis Apoſtrophe.
1 S. Patris Ephraem Sermo Aſceticus, ad imitationem Prouerbiorum 509.
2 De Timore Dei 510. 538.
3 Sermo Aſceticus, de Vita religioſa atque Monaſtica 539. 560.
4 De Poenitentia, Sermo ſiue Tractatus longiſſimus 561. 589.
5 Sermo de Compunctione animi 590. 598.
6 Confeſſio Ephraem, & ſui ipſius reprehenſio 599. 616.
7 *De Vniuerſali Reſurrectione, & extremo Iudicio. De Regno cælorum, præmiisque Iuſtorum, & pœnis impiorum 617. 620.
8 Eiuſdem pia, & humilis, ac compunctoria ad Deum Oratio 621. & ſeq.
9 Eiuſd. in Noe. & de Continentia 623.
10 Eiuſdem Sermo in Abraham & Isaac. cum Argumento, & Scholijs, varijsque lectionibus 624. 628.
11 Eiuſdem in Loth. & de ſecuritate nimia 629. 631.
12 De Laudibus Ioseph Patriarchae 632. 647.
13 In Danielem Prophetam, & in SS. Tres pueros 648. & ſeq.
14 Sermo in Ionam Prophetam, & de pœnitentia Ninivitarvm 650. 660.
15 *In Sanctum Heliam Prophetam, & in Viduam Sareptanam 661. 663.
16 Eiuſdem in Margaritam Pretiosam 664. 677.
17 Aduerſus eos, qui Filii Dei naturam curioſè rimari atque ſcrutari nituntur 678. 685.
18 Sermo in Transfigurationem Domini & Dei, & Saluatoris noſtri IESV CHRISTI 686. 691.
19 Sermo de Paſſione Saluatoris noſtri IESV CHRISTI 692. 696.
20 Threni, id eſt, lamentationes glorioſiſſimæ Virginis Matris Mariae ſuper Paſſione Domini 697. & ſeq.
21 Sermo in pretioſam & viuificam Crvcem Domini 699. 704.
22 De Sanctiſſimæ Dei Genitricis Virginis Mariae laudibus 705. 707.
23 Ad Sanctiſſimam Dei Genitricem Oratio 708.
24 Sermo in Mulierem peccatricem 711. 717.
25 Sermo alius in Peccatricem, & Phariſæum 718. 721.
26 Encomium in Sanctum Basilivm Magnum 722. 726.
27 Encomium in Sanctos Quadraginta Martyres 727. 739.
28 Encomium in omnes Sanctos Martyres Saluatoris noſtri IESV CHRISTI, qui in toto mundo Martyrium ſunt paſſi 740. 743.
29 Sermo alius, de Laudibus omnium Sanctorum Chriſti Martyrum, qui per vniuerſum orbem Martyrio ſunt affecti 744. 748.
De Laudibus omnium Sanctorum Martyrum plures Auctores. 747. c & ſeq.
30 In Vitam Beati Abramij Eremitæ 749. 754.
De Maria nepte B. Abramij, eiuſque lapſu, & reſipiſcentia, ac pœnitentia admira-

admirabili 755.760.
31 De ſancto Iuliano Monacho,& Anachoreta 761.765.
32 Sermo in Sanctos Patres, qui temporibus ſuis conſummati ſunt 766. 768.
33 Sermo alius in Sanctos Patres ſuo tempore defunctos 769.771.
34 Ex eodem Sermone Tetraſyllaba Oratio. 772.
35 Eiuſdem Sermo Heptaſyllabus, ſiue aliud Metrum 773.& ſeq.
36 Sermo, in eos, qui in Chriſto obdormierunt. & de breuitate vitæ humanæ: ac de Morte, varijsque morientium generibus 775.784.
De varijs diuerſorum hominum mortibus repentinis 783.e & ſeq.
37 TESTAMENTVM SANCTI EPHRAEM 785. 793.
Scholia in eiuſdem Teſtamentum, quibus memorabilia in eo magis notantur, explanantur, & illuſtrantur 794. 800.
38 Acceſſit coronidis loco pulcherrimus S.Ioannis Chryſoſtomi Sermo, numquam antehac editus, de Pſeudoprophetis, & falſis doctoribus, impijsq; hæreticis, &c. vbi & antiqui Sancti Patres nominatim laudantur, & inter alios varijs laudum epithetis S.Pater noſter Ephræm celebratur, eiusq; in haud paucis doctrina confirmatur 801.
Hæreticorum Catalogus, & eorundem confutatio 798.e & ſeqq. 809. & ſeqq.
39 Antiquitatis monumentum manuſcriptorum Codic. Græc. ex quibus hæc S. Patris Ephræm monumenta deſumpſimus, tranſtulimusque ex antiquiſſimo MS. Codic.Græc. Biblioth. Cryptæ Ferrat. in quo nomen Scriptoris,& cuius iuſſu Opus ſcriptum, atque annum, quando 812.
40 Aliud Antiquitatis monumentum, ex vetuſtiſſimo Græco S. Patris Ephræm volumine Conſtantinopolitano, quo tempus quando Ephræm floruerit, atque deceſſerit, indicatur, Latinè à nobis conuerſum 813.a b
41 Aliud antiquitatis monumentum Encomiaſticum, ex Græca Bibliotheca Monaſterij Cryptæferrat. de laudibus S.Patris noſtri Ephræm Syri, etiam è Græco Latinè à nobis redditum ibid. c d e
42 Operum præcipuorum Eccleſiaſticorum ab Auctore ſiue Interprete ROMAE diuerſis temporibus editorum, Catalogus 814.
43 Catalogus Locorum Sacræ Scripturæ, quæ hiſce tribus S. Patris noſtri Ephræm Operum Tomis potiſſimum citantur, obiter explicantur, vel aliter atq; aliter leguntur, aut ſæpius alijs atque alijs in locis repetuntur.
44 Prouerbia principaliora hiſce tribus Tomis ſparſim adhibita.
45 INDEX rerum,& verborum, atque Sententiarum magis memorabilium, quæ hiſce tribus Tomis continentur atque tractantur.

INDICV-

Digitized by Google

INDICVLVS PRÆCIPVORVM AVCTORVM, QVI IN SCHOLIIS TRIVM TOMORVM S. PATRIS EPHRAEM A SCHOLIASTE CITANTVR.

A

Abſalon Abbas.
Ambroſius.
Ammon, ſiue Ammona.
Amphilochius Iconienſis.
Anaſtaſius Nicænus.
Anaſtaſius Synaita.
Andreas Archiepiſcopus Cappadoc.
Andreas Archiepiſcopus Cretenſis.
Anſelmus Epiſcopus Cantuarienſis.
Antoninus Archiepiſcopus Florentinus.
S. Antonius.
Antonius Meliſſa.
Apollinarius Epiſcopus Hierapolit.
Apollonius.
Aquila.
Ariſtoteles.
Arnobius.
Aſterius Epiſcopus Amaſiæ.
Athanaſius
Athenagoras Athenienſis.
Auguſtinus.

B

Baſilius Magnus.
Baſilius Imperator Orientalis.
Baſilius Seleuciæ Epiſcopus.
Beda.
S Benedictus.
Bernardus Abbas Claræuall.
Bonauentura.

C

Cælius Rhodig.
Calliſtus Xanthopul.
Canones Apoſtolorum.
Caſtor Agrippa.
Catechiſmus Concilij Tridentini.
Cedrenus.
Cicero.
Clemens Alexandrinus.
Clemens I. Papa, Romanus.
Clemens V. Papa.
Concilium Antiochenum.
Concilium Chalcedonenſe IIII. Generale.
Concilium Conſtantienſe.
Concilium Conſtantinopolitanū I. Generale.
Concilium Conſtantinopolitanum VI. Generale.
Concilium Florentinum.
Concilium Gangrenſe.
Concilium Lateranenſe Magnum.
Concilium Nicænum.
Concilium Pariſienſe.
Concilium Toletanum III.
Concilium Tridentinum Oecumenicum.
Concilium Viennenſe Generale.
Cyprianus.
Cyrillus Alexandrinus.
Cyrillus Hieroſolymitanus.

D

Didymus.
Dion.
Dionyſius Areopagita.
Dionyſius Carthuſianus.
Dionyſius Corinthius.
Dioſcorides.
Dorotheus Abbas.

E

Egeſippus.
Elias Cretenſis.
Ephræm Syrus.
Epiphanius.
Epiphanius Papa.
Eſaias Abbas.
Euagrius.
Euodius.
Euſebius Alexandrinus.
Euſebius Cæſarienſis.
Euſebius Emyſſenus.
Euthymius.

F

Fulgentius Carthaginenſis Epiſcopus.

G

Galenus.
Gaudentius Epiſcopus.
Gennadius.
Georgius Cedrenus.
Georgius Nicomediæ Archiepiſcopus.
Germanus Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus.
Glycas.
Gregorius Magnus Papa.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nyſſenus.
Gregorius Thaumaturgus.
Gregorius Turonenſis.
Guerricus Igniacenſis Abbas.

H

Haymo Halberſtatenſis Epiſcopus.
Hermolaus.
Herodotus.
Heſychius Hieroſolymitanus.
Hieronymus.
Hilarius Epiſcopus.
Hippocrates.
Hippolytus Epiſcopus, & Martyr.
Hiſtoria Tripartita.
Honorius Auguſtodunenſis.
Hugo Ætherianus.
Hugo de S. Victore.
Hymnus Eccleſiæ.

I

Iacobus Monachus.

Ignatius

Indiculus Auctorum.

Ignatius Epiſcopus & Martyr.
Ignatius Xantopulus.
Ildefonſus Toletanus Epiſcopus.
Innocentius Papa.
Ioannes Caſsianus.
Ioannes Chryſoſtomus.
Ioannes Climacus.
Ioannes Damaſcenus.
Ioannes Diaconus.
Ioannes Hieroſolymitanus Epiſcopus.
Ioſeph Theſſalonic. Archiepiſcopus.
Ioſephus.
Irenæus.
Iſidorus.
Iſidorus Peluſiota.
Iuſtinianus.
Iuſtinus Martyr.

L

Lactantius Firmianus.
Leo Imperator.
Leo Magnus Papa.
Leontius in Cypro Epiſcopus.
Liuius.

M

Macarius.
Malchion Antiochenus Presbyter.
Marcellus.
Marcus Abbas.
S. Martialis.
Martyrologium Romanum.
Maximus Monachus.
Maximus Taurinenſis Epiſcopus.
Menologium antiquum Græcum.
Metaphraſis Apollinarij.
Metaphraſtes.
Methodius.
Moyſes Bar-Cepha.

N

Nicænum Concilium 318. Patrum.
Nicephorus.
Nicetas, Scholiaſtes Gregorij Nazianzeni.
Nilus Archimand.

O

Oecumenius.
Olympiodorus.
Optatus Mileuitanus.
Origenes.

P

Pachomius.
Pacianus.
Pagninus.
Palladius.
Paſchaſius Abbas.
Paſsionarium Eccleſiæ S. Mariæ ad Martyres.
Paſsionarium Vaticanum.
Paulus Monachus.
Paulus Oroſius.
Pedacius Dioſc.
Petrus Chryſologus.
Petrus Damianus.
Philon Carpathius.
Philoſtorgius.
Photius Patriarcha.
Plinius.
Primaſius.
Proclus Conſtantinopolitanus Archiepiſcopus.
Procopius.
Prodromus.
Proſper Aquitanicus.
Prudentius.
Pſalterium.

R

Rabanus.
Remigius Remenſis Epiſcopus.
Ruffinus.
Rupertus.

S

Sacramentarium S. Gregorij Papæ.
Sedulius.
Seneca.
Septima Synodus.
Septuaginta Interpretes.
Sexta Synodus Generalis.
Sineſius.
Socrates.
Sophronius Hieroſolymitanus Epiſcopus.
Sozomenus.
Summiſtæ.
Suidas.
Symmachus.
Synodus Nicæna Secunda.

T

Tertullianus.
Theodoritus.
Theodotio.
Theodulphus.
Theophylactus.
Theophilus Alexandrinus.
Theophilus Antiochenus.
S. Thomas Aquinas.
Timotheus Antiochenus Presbyter.
Trithemius.

V

Vincentius.
Virgilius.
Vit. Patrum.
Vlpianus.
Vrbanus IV. Papa.

Z

Zeno Veronenſis Epiſcopus.

FINIS INDICVLI AVCTORVM.

VITA

Digitized by Google

A

VITA ATQVE ENCOMIVM S. PATRIS NOSTRI Ephræm Syri,

PER S. GREGORIVM NYSSENVM Epiſcopum, Magni Baſilij Fratrem Græcè luculenter deſcript. & ex eo Latinè reddita, ac Scholijs illuſtrata.

B

RECONDITA in diuinis Euangelijs ſimilitudo, me ad propoſitum dicendi argumentum ſeriò cohortatur, linguamque ſilentij fræno conſtrictam ſoluit, ac cogitationum ſemitas velut ſpatioſos quoſdam campos exæquat atque adornat, currumque orationis ad iter aggrediendum promptum reddit & expeditum, dum clara voce hiſce quodammodò exclamat verbis: Neque accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo ſunt. Quid verò ex ijs intelligendum ſit, ſubiungit dicens: Sic luceat lux veſtra coram hominibus: vt videant opera veſtra bona.
C Numquid igitur reprehendendi meritò erimus, ſi negligentes atque ignaui ſilentio inuoluerimus illud, in quo celebrando magnos ſumere animos ipſe mandauit Dominus? Cùm enim ſancti huius Patris vitam tamquam illuſtrem ac ſole ſplendidiorem facem orbi accenderit, exponendamque nobis propoſuerit; non fert, vt illam ſilentio prætereuntes, ſub modio occultemus: verùm in ſublimi potius Eccleſiæ vertice reponamus, vt cunctis eluceat qui in hac totius orbis terrarum verſantur domo: & qui ex illa lumen acceperint, cæleſtem Patrem glorificent, atque collaudent.

> Matth. 5. & Lucæ 8.
> Metaphora elegans & accommoda.
> Matth. 5. & Lucæ 8.
> Ibidem.
> Metaphoræ vis notanda.
> Matth. 5. & Lucæ 8.

Quamobrem non ſic paternum illius metuendum eſt vinculum, vt ipſius Domini mandatum ſpernatur. quin etiam ipſius laudationis initium inde capiendum fuit, tametſi in extremam orationis partem nos iſtud reiecerimus. Rem enim ipſam rectè inſpicienti, illud haud prorſus videatur vinculum, quod humanam gloriam auerſantem vetet exornare laudibus, aut ſanè vinculum ad ſol-
D uendum facile, obligatioque eiuſmodi, quæ ad hoc ipſum potius præſtandum impellat amantes. Nam ex quibus ille laudes ſe euitaturum arbitratus eſt, interdicti vinculo noſtros conatus ſubuertens atque impediens, ea nobis ipſa laudandi occaſionem ſuppeditant. Cùm enim ſingulæ præclaræ animi ipſius dotes, vberem ad laudandum, materiam exhibeant; tùm illud cum primis, quòd laudibus non afficiatur. Optabat quippè non videri, ſed bonus potius eſſe. Ex quo quidem vel ſolo, licet aliud nihil laude dignum præſtitiſſet, collaudari profectò mereretur. Adeò enim laudibus ſe delectari aiebat, vt eo vinculo vituperationem ex illis manantem obſignare maluerit, atque euitare. Iſtud verò primum noſtræ orationi ſtadium aperit, & clarè metam oſtendit, ad quam dirigere curſum oporteat: ne temerè progredientes feramur præcipites, ſed per viam incedentes
E regiam, conſideremus admirandum illum Dei virum, prohibiturum non fuiſſe ne laudaretur, niſi laudibus ſe dignum cognouiſſet. Nam nullus, niſi valde inſignis atque ſuſpiciendus, cùm adhuc in vita maximis virtutibus præcellat, memoriam ſui, obliuione apud poſteros deleri iubeat. Et quemadmodum Paulus, prædicator gratiæ, auſpex Eccleſiæ, os Chriſti, licet de ſe ipſe dixerit: Non ſum dignus vocari Apoſtolus. non tamen ideo effecit, cur minus Apoſtolus vocaretur: imò quantò ipſe ſubmiſſius de ſe ſenſit, tantò maiorem conſecutus eſt gloriam. Sicque magnus noſter hic Pater, quoniam prudenter ac cautè ſeipſum laudibus indignum cenſuit, ideo deinceps laudibus celebrari promeretur.

> Hæc ideo dicit: quia laudari verbis Teſtamentu ſui vetuerat.
> Nota.
> Prohibitio per Teſtamentum facta.
> 1 Cor. 15.
> Notanda.
> A ſimili.

Digitized by Google

Eccleſiæ conſuetudo.

Cùm ergo ea Eccleſiæ noſtræ conſuetudo ſit atque inſtitutum, vt virtutis cultores, propterea quòd eius partes amplexi ſint, coronentur; atque illi potiſſimùm qui ob humilem de ſeipſis exiſtimationem, ſpiritu ſublimes euaſerint; A

Luc 14 18.

cùm ipſum dicat Euangelium: Qui ſe humiliat, exaltabitur. haudquaquam ſanè vituperandi, vel irridendi, aut reprehendendi ſunt, qui ſancti huius Patris virtu-

Metaphoræ accommodæ.

tes atque encomia deſcribentes, ipſius nobis vitam tamquam ſpirantem, & animatam aliquam columnam erigunt. Quæ verò commemorauimus, nequaquam falſa eſſe prudens auditor cognoſcet, ſi vbi peroratum fuerit, varia ipſius virtutum genera collegerit, ex quibus nos velut pretioſis ac diuerſis lapillis, auroque diſtinctam contexentes coronam, gratum atque optatum Chriſti Eccleſiæ donum offeremus. Geſtit quippe illa ac gaudet eiuſmodi ſe muneribus decorari, quan- B

In anniuerſario die obitus, habita hæc videtur Oratio.

docunque ſolennis memoria iuſti celebranda occurrit. Quapropter cùm ita circulus ferat anni, vt hodie collaudandus ac celebrandus ſit nobis S. Ephræm, fieri nequit, quin ingenti cum gaudio monumentum iſtud, pignuſque amoris ſuſcipiat, & amplectatur.

Ephræm igitur ille mihi celebrandus eſt, qui cunctis Chriſtianis verſatur in ore. Ephræm inquam Syrus, neque enim illius nos pudet generis, cuius illu-

Ephræm fama, per totũ orbem celeberrima.

ſtramur moribus. Ephræm, cuius vitæ atque doctrinæ ſplendor, vniuerſo terrarum illuxit orbi. Nam in omni ferè loco, qui illuſtratur à ſole, cognoſcitur; illiſque tantummodò incognitus remanet, qui magnum Eccleſiæ lumen S. Baſilium

Gen.2.& Eccles 24.

ignorant. Ephræm, notus ille reuerà Eccleſiæ Euphrates, cuius aquis irrigata Chriſtianorum multitudo, centuplum fidei fructum producit. Ephræm, fertilis illa

Præclara Ephræm Encomia.

Dei vitis, quæ dulcium inſtar racemorum, doctrinæ fructus afferens, Eccleſiæ filios diuina charitate nutriens explenſque, reficit atque oblectat. Ephræm, bonus C
& fidelis Eccleſiæ diſpenſator, qui virtutum rationes æqualiter conſeruis diſtribuens, Dei familiam prudentiſſimè adminiſtrat. Cuius quidem genus atque nobilitatem tum ab ipſo partam, tum à maioribus ſuſceptam, parentumque

Mundanæ laudes à Sanctis alienæ.

gloriam, ac ortum, & educationem, & ætatis incrementum, & corporis formam, & conditionem, & artes, & reliqua quæ ab externis ſcriptoribus tamquam maximi momenti in laudibus recenſeri ſolent, nos hic in medium proferre ſuperuacaneum arbitramur: cùm neque ſanctos homines ab eiuſmodi laudare rebus ſtatutum ſit. Et quamquam ad hunc collaudandum, inde etiam abundè nobis argumenta ſuppetant, non alijs tamen vijs ac rationibus, quàm quibus ipſe vita & do-

Veræ laudes, ac præmia quibus debeantur.

ctrina illuſtrem ſe reddidit, coronam orationis contexemus. Veræ quippè laudes in ijs conſiſtunt, quæ in nobis ipſis ſunt poſita; atque illis debentur præmia, quæ ex D
noſtra proficiſcuntur voluntate. Earum autem rerum, quas commemorauimus, & vituperationes ſunt falſæ, & laudes ineptæ.

Pulchrè & ingenioſè dicta.

Quo enim pacto ex genere laudari volet, qui omnem mundi nobilitatem ac pompam deſpexit? & per optima opera, Dei filius fieri concupiuit? Quomodo ob patriam, ſe patiatur celebrari, qui totum mundum ad ſe pertinere non cenſuit? quique vt hoſtilem in maioribus & parentibus materiam gloria dulcem redderet, corporis affectionem, ipſamque animalem carnis tuniculam, tamquam celerrimos ad virtutem curſus impedientem, prorſus peſſundedit? Quo denique pacto, aut ex corporis incremento, aut educatione, aut ex artibus, alijſve eius generis vitæ ſtudijs abiectis, ſe exornari ſinat; qui iam inde à pueritia in ſacrarum ſcripturarum meditatione educatus, & excreſcens, atque ex per-

Epheſ. 4.

ennibus gratiæ fontibus bibens, ad menſuram ætatis Chriſti, vt cum Apoſtolo E
loquar, peruenire ſtuduit? Cùm ergo nouerimus magnum hunc noſtrum Patrem ridiculis ijs laudibus, quibus homines ſenſui ac corpori dediti capiuntur, cumulari nolle; ex proprijs eum laboribus ſaltem mediocriter celebrare conabimur: neque enim oratio eam habet naturam, vt ſupra vires intendatur. Quamobrem adnitemur, vt neque infantia præpediti, quæ de eo dicenda ſunt, ſilentio inuoluamus: neque per ſemitam aliquam à Patrum inſtitutis alienam incedentes, à via deflectamus regia: verùm inter vtramque tranſcurrentes, conueniens orationi noſtræ temperamentum adhibeamus.

A quibus potiſſimum celebretur Ephræm.

Cuiuſmodi autem ſunt illa, quæ ad contexendam eius laudationem nobis propoſuimus atque ſubiecimus? actio nempe & contemplatio, quas virtutum examen

A examen conſequitur, fides, ſpes, charitas. pietas erga Deum, ſacrarum ſcripturarum meditatio, animi & corporis puritas, lachrymarum aſſiduitas, vitæ ſolitudo, è loco in locum ſeceſſio, malorum fuga, doctrina perpetua, precatio continua, humicubatio, & vitæ auſteritas penè incredibilis, voluntaria paupertas cum humilitate ſingulari, miſericordia humanam conditionem ſuperans, zelus diuinus in eos qui rabie aduerſus pietatem atque religionem inueherentur; cuncta denique, quibus ad Dei imaginem homo inſignitur. Iſtis noſter hic Pater decoratur laudibus: quæ commemoramus agnoſcit: prærogatiuas has eſſe proprias, non eum latet: ac ſermones hoſce vt nobis non ſibi vtiles, non contemnit. nam vel exigua de ipſo enarratio, ſtudioſis cauſſa complectendæ exiſtit virtutis. Atque iſta non aliunde, ſed ex ijs, quæ in varijs ipſe ſuis diſſeminauit ſcriptis, didicimus: ex B quibus inquam, ſedulæ inſtar apis, ex plurimis floribus fauum hunc ſpiritalem confecimus. Nobis verò hæc ipſa conantibus nequaquam ſubiraſcetur; quando ſceleſtum dæmonem, qui multos vel in extremo agone ſupplantare ſolet, non pertimeſcit amplius: iam enim ad tranquillum peruenit portum cæleſtem, vbi nullas omninò procellas reformidat atque tempeſtates.

Virtutes, quibus conſpicuus extitit.

Greg. Nyſſenus ex varijs Ephræm ſcriptis, eius compoſuit Vitam.

Ad fidem ergo quod attinet, nulla ex parte procul à pietate deflectens, admodum rectè ſentiebat, quod cùm eius ex ſcriptis, tum ex Eccleſiæ de ipſo exiſtimatione probè cognouimus. nam æquè & falſam Sabellij confuſionem, & inſanam Arij diuiſionem abominabatur. Nouerat autem quò ſe fines pietatis atque religionis extenderent. Sic quippè vnam, non confuſam, ſacroſanctamque Trinitatem, & numero perſonarum diuidebat, & vnitate ſubſtantiæ coniungebat, vt neque diuinitatis inopiam Iudaicè contumelia afficeret, neque deorum multitudine, C more Gentilium ac paganorum debaccharetur. Abſurdiſſimam porrò Apolinarij opinionem ſic deteſtabatur, vt omni conatu atque ſolicitudine eamdem ex quorumuis Chriſtianorum animis euellere ſtuderet.

Abominatio eius, aduerſus Arium, Sabellium, Apolinarium, Anomium, Nouatum, peſſimos hæreticos.

Quin & futiles, effrænataſque Anomiorum linguas varijs argumentis, ſcripturæque teſtimonijs penitùs repreſſit, ſummeque vtilia ac diuina nobis aduerſum eos monumenta reliquit. Si quis verò in S. Ephræm diſputationum cum Nouato, conflictu, cupiat audaciſſimi eius contueri ſtragem, aduerſarij caſum reſpiciat, oportet. Ibi enim vſque adeò ſuperiores in ipſo certaminis congreſſu, noſtri Doctoris vires inueniet, vt hunc Pancratiaſten atque certatorem inuictum, illum autem mollem ac tamquam puerum nondum ætate firmatum dixerit. Neque verò illas dumtaxat, quæ vel tunc, vel antea zizaniorum hæreſes ex malitiæ ſemine fuerant exortæ, fidei rectitudine propulſauit; verùm & eas D quæ in futurum perniciosè pullulare poterant, propheticis oculis præuidens præcidit. Quotquot enim ab eo conſcripta ſunt volumina, demonſtrationibus ſunt plena. Numquam ergo veritatis hic filius, ab ipſa deflexit veritate: ſpem verò omnem in ſolo Deo defixam habuit, in quo, qui ſuas ſpes conſtituunt, præmia referunt. Quapropter & illud Pſalmi, in cunctis ſuis factis, dictiſque vſurpare ſolebat: In ipſo ſperauit cor meum, & adiutus ſum. Quoniam ſperantem in Dominum, miſericordia circumdabit. Et fiducia in Dominum, monti Sion ſimilem reddit, ſummamque beatitudinem intus poſſidentem conſtituit, ſicut ex ipſis addiſcere licet Prophetis, cùm dicat Dauid: Beatus vir, cuius eſt nomen Domini ſpes eius. Hieremias verò: Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. Et erit quaſi lignum quod E tranſplantatur ſuper aquas, quod ad humorem mittit radices ſuas, & non timebit, cùm venerit æſtus. Eſaias autem: Dominus rex noſter, ipſe ſaluabit nos. Ecce Deus Saluator meus, fiducialiter agam, & non timebo. quin & Paulus nos admonet, dicens: Teneamus ſpei noſtræ confeſſionem: fidelis enim eſt, qui repromiſit.

S. Ephrem ſcripta, longè vtiliſſima contra hæreticos.

Scripta S. Ephræm, demonſtrationibus plena.

Pſalm. 27. *Pſalm. 31.* *Pſalm. 125.* *Pſalm. 39.* *Hierem. 17. & Pſalm. 1.* *Eſaiæ 33.* *Eſaiæ 12.* *Heb. 4. 10.*

Diuina igitur hac, & repoſita ſpe enutritus S. Ephræm, humana ac tranſitoria quæcumque ſpernens, ſempiternam aſſiduè gloriam concupiſcebat. Amorem verò in Deum & proximum adeò ſeruauit ſtudioſè, vt ex hoc decedens ſeculo, hęc inter poſtrema referret: par enim eſt ipſa eius verba tamquam omni demonſtratione potiora in medium producere. Nullo modo in tota mea vita (inquit) aduerſus Dominum contumelioſus exſtiti, nec ſermo ſtultus è labijs meis egreſſus eſt.

Iob 19.

Verba ſunt hæc Teſtamenti ſui.

ſus eſt. Neminem in omni vita mea maledictis oneraui; nec cum vllo planè Chriſtiano homine contentioſum me præbui. O felicem linguam, quæ confidenter eiuſmodi vocem emiſit, quæ ſolis potiſſimùm Angelis, propter vitam ab omni materia mutationeque remotam, congruit: at nobis carni ſeruientibus, haud ita conuenit, noſtræque naturæ vires magis exſuperat, quàm vt facilè exæquari factis queat. A

Comparatio ipſius, cum alijs. Et vt plurimùm labores, vitaſque illorum explores, qui virtutibus clari fuerunt; vix tamen vllum huic ſimile puræ ſyncerææque charitatis indicium reperias. Si enim inter cunctas virtutes, maximè præcellit charitas; hanc ita noſter hic excoluit Ephræm, vt nullus alius magis ex Patribus. Sed quoniam digna quiſque proprijs factis accepturus eſt præmia, ne Patres patribus videamur conferre, iſta alijs conſideranda potius relinquemus. Neque etiam hæc ipſa comparationis cauſſa à nobis ſunt dicta: ſed vt populo clarè conſtet, noſtrum hunc, aut verius vniuerſæ Eccleſiæ Doctorem S. Ephræm, ad ſupremum gradum in ſpiritali virtutum ſcala perueniſſe. B

Matth. 16. & Rom. 2. 14.

Iob 12. 28. &c. Pietatem verò atque religionem in vera ſapientiæ poſſeſſione comparauit, ſecundùm illud Iob: Ecce cultus Dei eſt ſapientia. per illam, vt paullò antè, illius puritatem fidei deſcribentes, oſtendimus, quomodo S. Paulus in tertium aſcendit cælum, æternamque ſibi nominis gloriam in Eccleſia parauit. Sacrarum quoque ſcripturarum huic ex Dauidica lucerna, accenſa eſt meditatio, ſecundùm iſtud: In meditatione mea exardeſcet ignis. Siquidem amor, cæleſtis contemplationis igne ipſum accendens, ſublimium rerum ardorem excitabat. Nam omnem & antiquam, & nouam ſcripturam aſſiduo ſtudio, vt quiuis alius ſtudioſè verſauit, accurateque ad verbum eſt interpretatus. & ab ipſa procreatione mundi, vſque ad poſtremum gratiæ librum, quæ abdita, quæque arcana ac recondita erant, ſpiritus adiutus lumine, commentarijs illuſtrauit. C

2. Cor. 12.

Pſal. 38.

Studium S. Ephræm in explanandis ſcripturis.

Nota.

Ephræm eloquentia, & doctrina. Neque verò dumtaxat huius noſtræ diuinitùs conceſſæ ſapientiæ latices hauſit, alijſque impertitus eſt: ſed etiam eas, quæ ad rectè ornateque dicendi rationem, ac ad doctrinæ ſubtilitatem pertinent, artes atque diſciplinas quatenus ducebat vtiles, reiectis vanis ſtultiſque rebus, æquitatis lance actionem contemplationemque ponderans, exercuit. Animi porrò corporiſque munditia, pro hominis natura, imò & ſupra conditionem quaſi humanam (cùm ſit gratiæ donum) excelluit. Reuera enim animo quidem imperabat, corpore autem reſplendebat, perturbationemque dominam circumferebat. quod ipſum ex inſidijs, quæ ei (ſicut memoriæ eſt proditum) ab impudica ſtructæ ſunt muliere, ſatis confirmatur. Nam cùm ea tamquam eſca quadam malitiæ, ad fallendum inſignem ac tarum hunc virum homicida Belial vſus eſſet: tantum abfuit, vt quod ſperârat, conſequeretur, vt etiam aduerſus ipſum inſidiatorem, eam ipſe decertantem in conflictu conſtituerit. Siquidem cohortationibus, atque admonitionibus, diuinarumque rationum quaſi incantationibus, ipſam conuerſam ad meliorem frugem perduxit: & ex impudica pudicam, ex laſciua grauem, ex inquinata puram caſtamque reddidit. D

Animi & corporis in co puritas.

Inſidiæ impudicæ mulieris.

Scortum reſipiſcit.

Metaphora perelegans. Iam verò diffluentes ac perpetuas ipſius lachrymas referre volenti, verè oboriuntur lachrymæ: cùm vix abſque lachrymis, eius lachrymarum pelagus liceat transfretare. Nam ſicut cunctis hominibus citra intermiſſionem, ſpiritum ducere eſt proprium: ita beato Ephræm aſſiduè lachrymas profundere, natura quodammodo videbatur inſitum. Nulla quippe dies, nulla nox, nulla diei noctiſque pars, nullumque breuiſſimi temporis momentum fuit, in quo non vigiles ipſius oculi lachrymis conſpicerentur profuſi. Nunc enim communes, nunc priuatas, vt aiebat, calamitates, abſurditateſque deplorabat. Suſpirijs porrò, oculorum flumina prudenter inhibebat, aut potius oculorum fluminibus ſuſpiria excitabat. Eratque rei vtriuſque progreſſus admirabilis, licet alioquin vtrumque alterius videretur cauſſa. Profluebant quippe ipſi lachrymæ, multiſque incognita erat cauſſa. Cùm enim tempus illas non auferret, ſed mutua quadam viciſſitudine, & lachrymæ ſuſpiria, & ſuſpiria lachrymas exciperent, alterutrius cauſſa latebat. Illud verò cognoſcet, quiſquis ipſius ſcripta euoluerit. Neque enim tantummodò, vbi de pœnitentia, de moribus, de rectis vitæ inſtitutis agit, ipſum plangentem ac ſuſpirantem inueni- E

Lachrymæ ac gemitus S. Ephræm.

Nyſſenus oſtendit ſe ſcripta Ephræm legiſſe.

Digitized by Google

A inueniet: verùm & in ipſis laudationibus, quas plerumque omnes multa aſperge-
re ſolent hilaritate. Hic verò eumdem ſe vbique præbuit, aſſidueque lugendi mu-
nus, vt diuitias expetiuit. Vnde & nunc ferè cunctos ipſius ſermonum auditores
ad veram amplectendam vitam reuocat: tantam ipſius mixta lachrymis vim con-
tinet oratio. Quis enim ita duro & adamantino eſt corde, qui eius verba audiens,
non manſueſiat, morumque aſperitate abiecta, ſuis ipſius peccatis ex animo non
doleat? Quis adeò ferus eſt & immitis, qui ſalutarem eius doctrinã auribus per-
cipiens, tempus non deploret, quod perperam tranſegit? Quis adeò immanis at-
que crudelis; qui ſimul ac verba eius quouis melle dulciora guſtauerit, non ſe
mox mitem, amabilemque omninò exhibeat? Quis abhorrens à lachrymis, ita
B ſe tradidit voluptatibus, quin vel modicis illius verbis auditis, retributionem il-
lam, quam pro vita anteacta accepturi ſumus, in memoriam reducens, non la-
mentetur ac lugeat?

In rebus fieri nequeuntibus, illud paſſim vſurpãt prouerbij: Lapidi miſericor- Prouerbium.
diam perſuades, at iſtud fieri poſſe, nos experimento edocti didicimus. Sanctus
quippe hic ſenex, animos quos ob malam obſtinatamq; duritiem lapides dixeris, Metaphora ele-
planè emolliuit ac fregit, flexitque vt voluit. Quis enim eius de humilitate ora- gans.
tionem legens, non omnem mox de ſe exiſtimationem, ſtultamque arrogãtiam Citantur varia
deponat, ac ſe omnium abiectiſſimum confiteatur? Quis ea, quæ de Charitate ſcripta Ephræm.
conſcripſit, lectitans, non ſic accendatur, vt ad quoduis etiam ſubeundum pe-
riculum, paratus ſit? Quis illa euoluens, quibus Virginitatem laudat, non ſe Deo
caſtũ corpore animoque offerre contendat? Quis audiens, vel legens eius Ser-
C mones, quibus Iudicium extremum, ſiue ſecundum illum Chriſti aduentum de-
ſcribit, non ita corde & animo afficiatur, quaſi ad illud iudicium iam iam ſiſten-
dus eſſet? metuq; repentè ſic exhorreſcat, ac ſi aduerſus ipſum ſententia Iudicis
feratur? Nam ita futurum iſtud Dei iudicium accuratè ac plenè expreſſit, & ob
oculos omnium ſtatuit præclarus ac Sanctus hic vir; vt ad eius cognitionẽ aliud
nihil videatur deeſſe, niſi vt res ipſa agatur, ac coram fiat.

Cùm ergo in talibus de Iudicio cogitationibus, Beatus ipſe ſemper occupare-
tur, mundum & quæcunque in eo ſunt effugit. Procul verò receſſit fugiens, ſicut Pſalm.54.
ſcriptum reperitur, & manſit in ſolitudine, Deo & ſibijpſi vacans, indeque vir-
tutum præmia referens. Rectè enim iam nouerat, eos qui ſolitariam amplectun-
tur vitam, ex turbulentis ſeculi huius perturbationibus atque procellis liberari, Solitudinis fru-
& ad quietis tranquillitatiſq; portum feliciter peruenire, vbi conſuetudine per- ctus, in viris ſanctis.
D fruantur Angelorum; mentibusque ſublimes, quantum licet, rapi ad contem-
plationem Dei. Quando porrò Spiritus illum commonefaciens, ad multorum Prompta eius
ædificationem ſic diſponebat, vt loca mutaret, non reſiſtebat, ſed humiliter ob- obedientia.
ſequebatur: erat enim iuſſis mandatiſque Dei, ſi quis alius, obtemperans. Vnde
patriam, ſicut magnus ille Abraham, relinquere iuſſus, Edeſſenorum vrbem pe- Gene.12 &
tijt: neque enim conueniebat, vt ſub terra diutius Sol occultaretur. Hiſce ve- Actor.7.
rò de cauſſis eò conceſſit, vt loca ibi ſancta inuiſeret, tum vt ſapientem ali-
quem conueniret virum, ac cognitionis ipſe fructum vel caperet, vel alijs
præberet.

Ad eam igitur dum appuliſſet ciuitatem, & iam portam introiret, loco ſapi- Edeſſam venit.
entis viri, quem optârat, ſcortum ſibi obuium habuit: in quod ſpectaculum per-
moleſtum cùm præter exſpectationem incidiſſet, tamquam ſpe ſua deiectus,
E oculos auertebat. At contra, improba fœmina defixis in eum oculis inſpiciebat.
Cui Ephræm: O mulier, inquit, dic mihi, cur me vſque adeò intueris? At illa prom-
ptè: Quoniam, inquit, ex te viro ego ſum: tu autem me ne reſpicis quidem, ſed in Reſponſum fœ-
terram ex qua ſumptus es, oculos tuos retorques. Quam quidem inexſpectatam minæ egregium.
reſponſionem, vehementer ſibi profuiſſe, vir ſanctus ac prudens confitebatur.
quapropter infinitam Dei potentiam laudauit, qui interdum ea, quæ ſperamus,
præter ſpem nobis clargitur.

Inde Cæſaream Cappadociæ diuino ductus ſpiritu, ipſum ibi os Eccleſiæ, au- Cæſaream, ad
ream ſcilicet illam doctrinæ luſciniam, Baſilium vidit atque cognouit. Quem S.Baſilium ve-
ſenex intuitus, multis fauſtis cœpit venerari vocibus. Siquidem perſpicaci men- nit.
tis oculo, conſpexit refulgentẽ * columbam humero ipſius inſidentem dextero, * al. albam co-
lumbam.

 ver-

verbaque ſapientiæ ſubminiſtrantem, atque ipſum ea populo depromentem. Ex qua quidem ardua ac veneranda columba inſtructus ille, ſancti huius Patris cognouerat peregrinationem, eumque eſſe Ephræm illum Syrum. Peropportunè igitur ambo, mutua inter ſe fruebantur conſuetudine; ita vt laborioſa illa peregrinatio ipſi Ephræm inutilis non extiterit. A

Malorum fuga. Naturalis porrò vitæ innocentia, malorum ipſi oſtendebat fugam: nam ex ea diſcebat & meliora proſpicere, & deteriora euitare, atque illas ſententias ac rationes eligere, quæ puræ eſſent, quæque ad excolendam honeſtatem conferrent, & docendi vſum nequaquam impedirent. Abundanter quippe Sancto ſeni conceſſum à Chriſto erat ſermonis talentum, quod cùm ad menſas cordium plurimis impertiretur, ei tamen cum primis profuit. Fertur autem hæc, ipſe de ſe dixiſſe: Sibi, cùm primùm è tenera illa excederet ætate pueritiæ, arcana eiuſmodi contigiſſe viſa. B Ipſi etenim * iuxta linguam, admodum fructifera enaſci videbatur vitis, quæ quidem ita excreſcebat, vt vniuerſum terrarum repleret orbem. Cuncta autem cæli volatilia aduentabant, & de fructu eius comedebant. Ipſa autem vitis, quantò plures volucres decerpentes fructus excipiebat, tantò amplius racemis abundabat. Aliud præterea quod ad ipſum pertineret, alius quidam ſe conſpexiſſe teſtatus eſt: Angelorum ſcilicet copiam deſcendentem è cælo, volumen intus ac foris conſcriptum detinere manibus. Sic verò ſanctam illam colloqui viſam eſſe aciem: Quis putas, volumen iſtud in manus accipiat? Et hos quidem hunc, alios illum, alios verò alium ex præſtantioribus eo tempore hominibus reſpondiſſe. Deinde autem poſt omnium ſubiecisse probationem. Iſti quidem ſancti, ac miniſtri Dei ſunt: ſed hoc volumen in manus accipere nequeunt. Cumque iam varios ex tunc viuentibus nominaſſent, neque quiſquam ex ijs placuiſſet, demùm communi omnium conſenſu in eam pariter conuenerunt ſententiam, vt dicerent, à nullo alio iſtud volumen in manus poſſe ſumi, præterquam ab Ephræm Syro. C Tuncque cæleſtes Angelos idem conſpexiſſe fertur, Ephræm volumen tradere; noctuque ſurgens ad Eccleſiam, viſum illud conſpiciens, perrexiſſe. Auditoque ipſo Ephræm, qui tunc inſignem gratiaque plenam habebat orationem, quid viſum illud deſignaret, cognouiſſe, Deumq; collaudaſſe, qui tam præclarum dicendi donum viro ſancto tribuiſſet. Tantam enim ſapientiæ abundantiam largitus illi Deus fuerat, vt quantumuis ei perpetui quaſi verborum fontes ſuppeterent, rebus tamen explicandis pares nequaquam eſſent. Illudque non tam linguæ tarditate, quàm cogitationis celeritate accidebat: lingua enim cogitandi aliorum vim exæquabat, attamen tardior erat, quàm vt ipſius ſententias adſequi poſſet. Vnde magnus ſenex, ſingulare quoddam à Deo eloquendi donum efflagitabat, hiſce verbis: D Largire Domine, flumina gratiæ tuæ: Siquidem doctrinæ profunditas, linguam ipſius abſorbebat, vt ſenſa animi efferre nequiret, cùm muneri concionandi inſtrumenta ad diſertè dicendum opportuna deficerent.

*al. Ipſius enim ex ore, &c.

Viſio Ephræm adhuc pueri

Alia Viſio.

Viſionis declaratio.

Eius maxima dicendi copia.

Catalogus virtutum S. Patris Ephræm. Conciones porrò ipſius, aliud nihil niſi precatio interpellabat, precationemque iterum conciones excipiebant. Vnde fiebat, vt cùm in ea ſucceſſiuè totus incumberet ſtudia, aſſiduè in diuinarum rerum contemplatione occuparetur. Abſtinëtia eius admiranda. Nam ipſum quidem corpus inedia atque abſtinentia domitum, ita confecerat, vt rationi quaſi dominæ obtemperans, non magis, quàm ſi emortuum eſſet, voluptatis vllum ſenſum haberet. Cumque ad ea, quæ non decent, obeunda, immobile langueſceret, illis tamen quæ animarum conferunt ſaluti, perficiendis robore præſtabat. E Noctium phantaſmata quomodo eludebat. Quid? quòd ne noctes quidem, ſomniorum ſimulachris atque imaginibus ſæpè decipientes, ei virtutis ac pietatis curſum in vllo interrumpebant? nam quem aggredientes exceperant ſobrium, eumdem recedentes vigilantem relinquebant; illudque ſedulò curantem, ne manus principis iſtius ipſum Vigiliæ ipſius. ſomno oppreſſum deprehēderet. Tantum verò temporis quieti tribuebat, quantum vitæ degendæ neceſſarium ducebat: ne naturali penitus ſublata viciſſitudine, caro violentam diſſolutionem ſuſtineret. Cùm autem varia eſſent quæ ab oculis eius ſomnum depellebant, tum illud in primis, quòd aſperam ac duram vitam agens, multiſque modis corpus ſuum affligens, humi etiam cubaret. Humi cubatio eius. nam hiſce potiſſimùm rationibus, ſomni affectio excuti ſolet. Paupertatē porrò

tantam

Digitized by Google

A tantam ſeruabat, quantam vel ſanctis ipſis audis fuiſſe Apoſtolis. Quapropter ſi quis eum paupertatem colentium exemplar appellârit, haudquaquam à veritate aberrârit. Dulciſſimam ſanè prorſusque beatam illam nobis vocem, velut paupertatis magiſtram, hinc in cælum emigraturus, reliquit, qua aiebat: Nec crumena, nec baculus, nec pera Ephræm vnquam fuit. Numquam aurum, aut argentum, aut vllam rem aliam poſſedi. nam bonum Regem ad ſuos dicentem diſcipulos audiui in Euangelio: Nihil in terra poſſederitis. quamobrem nulla me rerum eiuſmodi cepit cupiditas. Gloriæ igitur, & pecuniæ contemptor cùm eſſet, ac præſtantiora amaret; ad ipſos Apoſtolos in eo ſuo curſu quàm proximè accedere nitebatur.

Paupertas voluntaria.

Verba iſta in eius Teſtamento reperiuntur.

Matth. 10. & Lucæ 9.

Quid verò animi ipſius ſubmiſſionem commemorem atque humilitatem; cùm B ea ipſa virtus paſſim in cunctis eius ſermonibus ac ſcriptis, ſeſe ſingulariter ab eo fuiſſe excultam quodammodò clamitet? Quando enim vmquam ad arrogantiæ, elationiſque lapidem pes eius offendit, qui lachrymas lachrymis prouocabat, ac cinerem tanquam panem manducabat, & aſpera atque inamœna vita (vt ſacra illa perſonant verba) poculum cum fletu miſcebat? Quique ab omni vana, atque mundana abhorrens gloria, cùm in hac adhuc peregrinaretur vita, ſi à quoquam ſe laudari animaduertebat, ægro animo ferens, aliumque aliâs colorem capiens, atque oculos in terram demittens, tenui ac ſubtili madebat ſudore, altoque ſilentio tamquam verecundia linguam præpediente, corripiebatur.

Humilitas incredibilis.

Pſalm. 101.

Contẽptus humanæ laudis, ac gloriæ.

Iam autem hinc ad beatam cæleſtemque illam emigraturus vitam, graui C quodam interdicto illud ipſum vetans, dicebat: Nulla Ephrem cecineritis carmina; nullamque laudationem adhibueritis. Ne me cum pretioſo ſepelieritis veſtimento; neve priuatim corpori meo conſtitueritis tumulum: mihi enim cum Deo conuenit, vt inter peregrinos commorer. Aduena quippe ſum ego, & peregrinus, ſicut omnes patres mei. Sicut ergo aliarum virtutum, ita huius etiam eximia atque præclara habes indicia. Eorum enim quæ ad eleemoſynam, & commiſerationis affectum pertinent, hunc non effectorem dumtaxat, ſed & doctorem exſtitiſſe, veritatis præſcriptio, lexque ipſa confirmat. Nam cùm ex perfecta, quam amplexus fuerat paupertate, reliquum nihil haberet, quod egenis impertiretur, frequentibus tamen cohortationibus alios ad miſericordiæ opera commouendo, eleemoſynas erogabat. Erat quippè ipſius oratio, licet vultus non conſpiceretur, tamquam diuinitus fabrefacta quædam clauis, diuitum the- D ſauros recludens, & indigentibus neceſſaria ſuppeditans aſpectuſque eius Angelicus ſufficiens erat, qui per ſe abſque vlla oratione intuentes ad commiſerationem permoueret. tanta in eo conſpiciebatur tum ſimplicitas, tum manſuetudo, tum probitas. nullusque adeò reperiebatur impudens, qui non ipſum inſpiciẽs, rubore quodam perfunderetur atque verecundia, ac ſeipſo melior non redderetur, atque modeſtior.

Verba ſunt Teſtamenti ſui.

Pſalm. 38.

Benignitas in pauperes.

Sermõis efficacia in Ephrem.

Vultus ad commouendũ idoneus.

Et quamuis ita multa in hoc viro perfecta exſtiterint, ne quis ob id exiſtimet abſolutam ei rerum Eccleſiaſticarum defuiſſe cognitionem. Neque enim catenus dumtaxat illam attigit, vt dicendo alios erudire poſſet; ſed tam pietatis atq; religionis inſtituta, quàm ea, quæ illis repugnant, omninò adſecutus eſt: illa quidem ad inſtruendum populum, hæc ad coarguendos hæreticos. Bono quippè zelo in illas pietatis inimicas beſtias ferebatur. Siquidem ſermone quodam, qui fama etiam potius quàm ſcriptis ad nos deuenit, vnde ipſum veritatis ſtudio- E ſiſſimum exſtitiſſe, facilè intelligi poterat; Apolinarium leuem, imò dementem atque inſanum nuncupabat, qui res nouas moliens, multa impia, Scripturæque ſacræ aduerſantia duobus comprehenſa libris, è ſuo eructans ventre, admodum inſulsè ac temerè proloqueretur. Illos verò libros, cuidam, quam in delitijs habuiſſe ferebatur, fœminæ adſeruandos cõmiſerat. Quæ cùm Magno innotuiſſent Ephræm, ipſe eiuſdem ſe opinionis eſſe confingens, fœminam, quæ libros cuſtodiebat, adijt: & de ſe, quis ſit, & quàm fauſta ei, ex eremo adferat, patefecit. nonnullaque fortè id genus alia adijciens, tandem rogat, vt præceptoris ſibi ſcripta, publicæ vtilitatis cauſſa exhibeat, vt nobis ſcilicet, quos tunc hæreticos vocabat, repugnare commodius poſſet. Quibus capta verbis fœmina,

Ephræm zelus aduerſus Apolinarium hæreticum.

Eadem de libris reperiũtur apud Metaphraſten.

eumq;

Digitized by Google

eumque ex illis vnum, qui Apolinarij ſuſtinerent partes, reputans, libros præ- A
buit, eos tamen ſibi celeriter reſtitui deprecans. Cæterùm magnus hic Iacob, de-
Gen.25.27. & Heb.11.12. mentem ſupplantans Eſau, ac flagitioſa illa primogenita rapiens, prudenter op-
preſſit: nam piſcis glutino omnes illinens, ita folium folio connexuit, vt cùm
pars vna ab altera ob firmam coniunctionem, planè ſeiungi nequiret, in vnam
NOT. quaſi tabulam ſinguli libri apparerent redacti. Sicque eos mulieri, à qua commo-
dato acceperat, reddidit. quæ quidem artificij eiuſmodi, vti mulier, ignara, cùm
formam eorumdem exteriorem ſaluam cerneret, quid intrinſecus eſſet, diligẽ-
tius inſpicere neglexit.

Dies verò haud ita multi elapſi erant, cùm orthodoxis quibuſdam defertur ſan-
Apolinarius impijs ſuis cõfiſus libris, ad iudicium venit. ctus ſenex, qui Apolinarium acciuiſſet, & cum eo ſermones contuliſſet. In iudi-
cium itaque vocatus, impijs illis libris fretus, ad ſtatutum diem venit. ac dicere B
quidem pro ſe, quòd graui iam premeretur ſenio, renuit: poſtulauitque ideo ſi-
bi proferri libros, vt ex illis reſpondere poſſet, atque contradicere. Cùm ergo
iſtius delatoris, ſocij frementes in medium libros produxiſſent, inueteratus ille
Alluſio ad Daniel.13. dierum malorum iniuſtitiæ iudex, vnum ex ijs in manus ſumens, aperire atque
explicare nitebatur. Sed quòd glutino vinctus non cederet, ad partem eius me-
diam aperiendam eſt aggreſſus; eamque ipſam eodem conglutinatam modo in-
uenit. Quare ſua illa, ex priore libro fruſtratus ſpe, ad alterum ſe contulit, quem
quidem totum ita firmiter connexum cernens, vt prorſus explicari nequiret,
tanto rubore atque pudore ſuffuſus eſt, animoque vſque adeò perturbatus, vt ex
Apolinarij hæretici extrema confuſio. eo conſeſſu abiens, quaſi mentis atque conſilij inops, & exanimatus, in morbum
prolapſus ſit, illamque ignominiæ notam ita ægrè ac moleſtè tulit, vt parum ad- C
modum abfuerit, quin tum mortem obiret.

Zelus & labores pro fide. Talis autem pietatis zelo extitit magnus noſter Pater & Doctor S. Ephræm.
nam aliâs manſuetum ſe præbens ac mitem, cùm nulla decertandi neceſſitas vr-
geret: aliâs acerbum ac grauem, cùm fidei periculum immineret, cuncta pruden-
ter pro temporis ratione moderabatur. Et ex hoc quidem zelo, non minus quàm
ob multa ieiunia, ac lachrymas, continuasq; preces commendandus eſt: atque
haud ſcio, an propterea etiam magis, quòd iſta in eo vno concluderentur, ille ad
Pulchra à ſimilibus Comparatio. vtilitatem quoque communem pertinebat. Queadmodum enim verum inſignis
alicuius venatoris ſpecimen exhibetur, cùm bellicoſas inſequitur feras: bonique
gubernatoris virtus ſe prodit in tempeſtate aduerſa: Medici prudentis in grauio-
ribus morbis; militis ſtrenui in ipſo pugnæ diſcrimine: ita quoque pietatis ac re-
ligionis ſtudioſum virum, magna ac difficilia pericula oſtendunt, cùm & ſe, & D
Ephræm omni virtutum genere clarus. alios ex inſidijs periculiſque eximit. Nullum ſanè virtutis genus à veteribus ex-
cultum eſt, in quo hic etiam non excelluerit. Quare & animum ipſius, vtilitate,
dulcedine, atque iucunditate ſcaturientem, fonti quacumque aquarum abun-
Cõparationes. dantia fluenti ſimilem dicere poſſumus, vel prato diuerſis fragrantibus flori-
bus reſplendenti, vel cælo varijs ſtellarum luminibus diſtincto, vel Paradiſo,
Gene.2.8. quem in Edem fuiſſe audis, innumerabili fructiferarum arborum copia, deco-
rato: (ita tamen vt ſerpenti maligno, communiſque exilij auctori, nullus omni-
no in eum aditus detur) aut ſi quid aliud venuſtum, amœnumque multis vari-
jſque bonis cohoneſtauit natura; talem quoque beatum illum magni Ephræm
animum, plurimis vndique virtutum generibus exornatum puta. Nam ſemper
vir ille admiratione dignus, in eam incubuit curam, vt perfectum abſolutumq;
cuiuſuis generis virtutum chorum poſſideret, ac quibus reliqui ſinguli antecel-
luerunt, ea cuncta ſolus ipſe adſequeretur. E

Gene.4. & Heb.11.&c. Siquidem vt ſacerdos, eum qui inter iuſtos primus recenſetur, Abel imitatus:
non ex ouium gregibus, neque ex adipe ſacrificia Domino obtulit, verùm abſ-
Gene.4. & 1.Iohan 3. que ſanguine, rationabile obſequium vitæ puritate ſacrificauit, ea dumtaxat re
Abel diſſimilis, quòd à nefario homicida vt ille peremptus non fuerit, ſed ini-
mici Dæmonis euitans laqueos, ſuperatis inſidijs ad vitam omni fine carentem,
Gene.4.5. ſicut ille, peruenerit. Enos porrò ſpem ſic æmulatus eſt, vt non ſolùm Domini
Dei ſui nomẽ inuocauerit, verùm & alios, vt idem illud implorarent, edocuerit.
Gene.5. Heb.11. Eccle.44. Enoch autem vt ſimilis redderetur, operam dedit, non quidem admirandam
eius è terra in Paradiſum tranſlationem atque ſeceſſum, ſed ex materiæ pertur-
batio-

Digitized by Google

A bationc in ſpiritum tranſitione, æmulando. Noë etiam ſimilis exſtitit, non qui- Gen. 6. 7. 8.
dem modicam in arca lignea generis conſeruationem, at ſuam potius animi in- Eccl. 44. & Heb. 11.
columitatem procurans, vt vitæ procellas tutius ſubterfugiens, nullum virtutis
naufragium pateretur. In plurimis quoque, Abrahæ æmulator fuit; atque vt fi-
dem, manſuetudinem, & amorem in Deum taceam, in eo potiſſimùm, quòd quē- Gen. 12. Act. 7.
admodum propriam terram atque cognationem ille, ita quoque hic noſter Heb. 11. &c.
Ephræm mundum effugit, & in ſuo corpore vnigeniti ſacrificium expreſſit, Deo
ſeipſum conſecrans, & membra quæ ſuper terram ſunt, mortificans. Iſaac verò Coloſſ. 3.
imitator exſtitit, propter mortem quam prompto tranquilloque ſubire paratus Gen. 22. & Heb. 11.
erat animo, non tamen inferente patre. quin & quotidie, inſtar Apoſtoli, cor- Philip. 1. &
pore quidem fructum, quod attinet ad propoſitum, percipiebat, ſpiritu autem 1. Cor. 15.
B Deo, ob caſtum corporis velut in ariete ſacrificium, viuebat. Iacob porrò æmu- Gene. 25. 27.
lator fuit, ſupplantando ipſum Eſau, hoc eſt, hæreſum parentem, ac primoge-
nita, id eſt, recta Eccleſiæ decreta, accipiendo. In eo præterea, quòd non ſcalam Gene. 28. 33.
à terra ad cælum vſque pertingentem, ſed oblongam ignis columnam, pulchrio-
rem myſterij profunditatem indicantem conſpexerit. quodque hic diſcipulis, Gene. 47. 48.
quemadmodum ille filijs, ex hac emigraturus vita, benedictiones impartitus ſit;
quas qui pronus excipiebat, magni illius Iacob eſſe arbitrabatur. Verùm ipſius Io-
ſeph ſimilitudinem, vel maximè expreſſit vitæ integritate & corporis caſtitate; Gene. 49.
multò autem magis, per hoc, quòd ſicut ille triticum, ita hic verbum ſalutis com- Gene 44.
municauit.

In non paucis quoque Moyſi ſimillimum ſeſe præbuit: nam & ipſe Pharao- Exod. 2.
nem Diabolum fugit, & commoratus eſt in ſolitudine, Deumq; vidit, quatenus Pſalm. 54.
C contemplatione videri poteſt. Reſque admirandas peregit, ac doctrina ſe du- S. Ephræm, in quibus Moyſi ſimilis.
cem atque magiſtrum populo exhibuit. Aegyptioſque decepit, eorum diuitias
ſurripiens, hæreticorum ſcilicet libros, de quibus ipſe triumphauit. Salſum quo-
que ac potui minimè conueniens infidelitatis mare diuiſit, populumque fide- Exod 14. 15.
lem in magno numero traiecit. Pharaonis verò exercitum, impiam nimirum Pſal. 117. 135.
calumniatorum progeniem proſtrauit atque oppreſſit. Et Amalec (ſi quem hæ- Exod. 17.
reticorum eo nomine appellare velis) in fugam vertit, ac profligauit. Legem be-
ne Chriſtianeque viuendi à Deo accepit, & nobis vniuerſis eam tradidit. Taber-
naculi exemplar in monte contemplatus eſt, non Moyſis, ſed horrendi illius iu- Exod 24. 25. &c.
dicij futuri. Sacerdotes conſtituit, ac de ſacrificio leges præceptaque tradidit. Deut. 8.
Aquam è petra eduxit, dum corda lapidea ad lachrymas fundendas commo- Exod. 16.
uit. Pane cæleſti, ſicut ille, abundè populum pauit, charitatis nobis ſermones Pſal. 77. 104. 113.
D proponens, quibus maximè corroborantur animi, & ad ſumendum cum fiducia
diuinum ac ſacrum hunc panem, qui pro noſtra ſalute huc è ſinu Patris venit, ac-
cenduntur. Coturnices quoque fidelibus vt ille, exhibuit, oſtendens quonam pa- Num. 11. &
cto per Dei recordationem in cælum ſeſe tollant, ac quæ ibi ſunt pulchra, con- Exod 16.
templentur. Et hoc quidem modo atque ratione, ſi quæ Pater hic grauiter ac ſtre- Pſalm. 77.
nuè geſſit, cum priſcorum actionibus conferre lubuerit, illis nullatenus inferi-
orem comperies.

Ipſe namque vt Ieſus Naue, Iordanem quoque diuiſit, cùm clauſas diuitum Eccleſ. 46. &
manus benignitate aperuit, ac populo terram non quidem abiectæ huius pro- Pſalm. 113.
miſſionis, verùm cæleſtis regni diſtribuit. A ſua infantia, vt Samuel, conſecratus 1. Reg. 1.
eſt Deo, diuinamque vocem, vt ille, audiuit. Sicut Elias, ſacerdotes turpitudi-
nis coarguit. ignemque diuinum orationis ſacrificio, non ſemel, ſed ſæpius de- 3 Reg 18. &
E duxit: igneoque virtutum curru, non in æthera, ſed in ipſum cælum ſublatus eſt. 4. Reg 1. 2. &c.
Sicut Eliſæus, duplicem ſpiritus gratiam conſecutus eſt. Sicut Prophetæ, diuinæ 4. Reg. 2.
viſionis munere ac gratia donatus eſt. Quin & ipſa me mouet ratio, vt eumdem
hunc vel cum illo, quo inter natos mulierum nullus perhibetur exſtitiſſe maior, Matth. 11. &
comparare audeam: cum illo, inquam, qui inter legem & gratiam fuit medius. Lucæ 7.
Siquidem hic, vt præcurſor ille, eremum coluit; & ad eum quoque factum eſt ver- Ibidem.
bum Dei. ac præconem agens, pœnitentiam docuit. Sicut Paulus autem vas ele-
ctionis, varias tribulationes atque tentationes pertulit; pœnitentiæque ſemina, Actor. 9. 15. 14. &c.
vt ille fidei, ſedulò ſparſit. Sed quid neceſſe eſt, hunc cum Sanctis ſigillatim con-
ferre; cùm eius rectè factis totus terrarum orbis ſit plenus? prolixior autem ora-

Notanda. tio ſuperuacanea ſit, cùm ipſa ſatis appareant opera, ipſaq; verborum multitudo A fidem infirmare videatur, quaſi non ſatis ex ipſis rebus declarentur virtutes, ſed ſermonis adhuc auxilio indigeant. Quapropter operæpretium fuerit, vt quod ſummopere animos noſtros oblectabit, admirabilem ſcilicet ipſius ex hac mortali vita exitum, deinceps exponamus.

Exitus eius ex hac vita, cuiuſmodi. In cælum ergo iam perrecturus Sanctus hic vir, ijs, qui tunc ibi aderant, mandabat, ne pretioſo cum veſtimento corpus ſuum ſepelirent. Et ſi quis amantior ſui, tale quidpiam cogitaſſet, conſilio in melius commutato, hoc ipſum, quod ſepulturæ cohoneſtandæ decreuiſſet, pauperibus impertiretur. Cùm igitur vnus eorum, qui aderant præcipuæ nobilitatis vir, magni ſanè pretij veſtimentum parasset, quo ſancti ſenis corpus amictũ ſepulturæ traderet; poſtpoſito ipſius quod audierat mandato, piumque magis ac pauperibus præferendum honorem quem B ipſe excogitauerat arbitrans, veſtimentum pauperibus elargiri diſtulit. Quamobrem mox à maligno correptus Dæmone, quòd mandatis non paruiſſet, grauiſſimas pœnas dabat, ſeq; ante lectulum, in quo vir ſanctus decumbebat, ore feruentes agens ſpumas, dilaniabat. Ad quem clementiſſimus conuerſus ſenex: quidnam, inquit, admiſiſti ô homo, vt in hoc periculum conijcereris? Ille verò ſenis mandato excitatus, licet eius menti tenebras cacodæmon offudiſſet, ſecretum, quod apud ſe conceperat non obtemperandi iuſſis ipſius, conſilium patefecit. Quem confitentem benigniſſimus vir commiſeratus, manuum impoſitione & precibus hominem protinùs ab illa affectione liberauit, & priſtinæ ſanitati reſtituit, eumque ſic eſt allocutus: Perfice, homo, quæ dudum promiſiſti.

Res formidine plena. — Pœna inobedientiæ. — Confeſſio & accuſatio ſui. — Miraculũ, hominis à dæmone liberati.

Quo quidem demonſtrato miraculo, cùm iam vitæ finis immineret, eos, qui C tunc aderant, multis pijs commonitionibus ad virtutis ſtudium atque amorem cohortatus, vt poſtrema eius declarant verba, ad tranquillum æterni Regni portum feliciter emigrauit, ſanctaque ac Deo grata acceſſione, numerũ beatorum, qui ab initio fuerant ſeculi, cumulauit. Nam in cæleſtibus anima ipſius conſedit tabernaculis, vbi Angelorum ſunt ordines, vbi Patriarcharum populi, vbi Prophetarum chori, vbi Apoſtolorum ſedes, vbi Martyrum gaudium, vbi piorum lætitia, vbi Doctorum ſplendor, vbi celebres primogenitorum cœtus, vbi puræ lætantium voces. In ſanctum illum locum, feliciſſima beati clarique Patris Ephræm anima peruenit, vbi ea reperiuntur bona, in quæ ipſi deſiderant Angeli proſpicere. Arbitror verò cùm in cælum ipſe aſcenderet, ſingulas quas in hac vita excoluerat virtutes, præceſſiſſe, ac res illas reconditas & ſpecioſiſſimas, quæ mortalibus cerni nequeunt oculis, demonſtraſſe; omniumque excellentiſſimam charitatem ſic ad eam accedentem dixiſſe: Intuere, dilecta anima, pulchritudinẽ, D quam tibi comparaui; ſimulq; delitias oſtendiſſe. Moxq; accurrentem humilitatem, ita eam compellaſſe: Aſpice, anima Deo chara, cuiuſmodi ego tibi locum exornaui. Tum ceteras omnes ſigillatim recenſuiſſe, demonſtraſſeq; præmia, quæ iam inde, cùm ab ipſa adhuc in corpore excolerentur atque exercerentur, in futurum comparabant. O decantanda, & imitatu digniſſima *emigratio. O mors, lachrymis non indigens. O ſeparatio, optatam ſocietatem concilians. O tranſitus, cuius tranſeuntem, minimè pœnitet. O funus, omnis doloris atque moleſtiæ expers. Dum enim ipſius mores ſuſpicimus, conſolationem inde percipimus. Aliorum quippe hominum mors, illis qui relinquuntur, lachrymandi præbet cauſſam: Sanctorum autem, lætitiam nobis celebritatemque conciliat quare iſta non dicenda mors, ſed potius tranſitus, & ad vitam hinc meliorem emigratio.

*Alluſio ad verba Teſtamenti ſui. — Eius hinc in cælum emigratio. — 1. Pet. 1. — Virtutum occurſus, atq; cõgratulatio. — *al. peregrinatio. — Conſolatoria planè verba. — Tranſitus potius, quàm mors.*

Hæc ſunt, quæ tibi, Patrum optime, Eccleſiæque Doctor clariſſime, laudum E præconia offerimus. non ea quidem pro dignitate, neque indigenti tibi. quam enim afferre queat gloriam oratio, quæ laudati meritis planè ſuperatur? Verùm propter viuentium potius vtilitatem atque conſolationem. nam bonorum atque præſtantium virorum encomia, ſicut ſtimuli quidam ac faces hominum animis admotæ, vehementer ad bene beateque viuendum, eos impellunt atque inflammant. Hanc verò laudandi prouinciam alacrius ſuſcepimus, cùm varijs alijs adducti rationibus, præter vitæ doctrinæque tuæ famam toto terrarum orbe celeberrimam: tum cura illa, quam in homine eiuſdem nominis liberando adhibuiſti. Ille ſiquidem nos ad ſubeundum hoc onus impulit, qui à poſteris Iſmaël in bello

Concludit, pia & efficaci adhibita Apoſtrophe ad ipſum Sanctum. — Cauſſæ huiuſce Encomij. — Hiere. 41. 42.

Digitized by Google

A bello captus, & longius à patria diu commoratus, cùm iam ad eam redire deſideraret, viamque commodam ignoraret, ſingulari ope tua, aptam ad ſalutem rationem inuenit, & quod diu concupiuerat, adeptus eſt. Cùm enim in maximum vitæ diſcrimen adductus eſſet; (quòd omnes viæ Barbarorum intercluſæ copijs tenerentur) te nomine dumtaxat inuocauit, dicens: Sancte Ephræm, ſuccurre mihi. Sicque tutò periculorum laqueos euaſit, ac mortem neglexit. inopinatamq; conſecutus ſalutem, patriæ, tuo munitus præſidio, præter ſpem eſt reſtitutus. Quare ad iſta enarranda, audacius aggreſſi, laudes tuas impuris attingere labijs, non ſumus veriti.

Aliud Miraculum, hominis liberati ex maximis periculis.

Qua quidem in re, ſi quid profecerimus, id tuo nos adſecutos auxilio fatebimur, tibique acceptum feremus: ſin verò tua dignitate multò inferiores ſint noB ſtræ laudationes, te quoque (licet fortè audacius hoc dictum videatur) in cauſſa fuiſſe dicemus, qui & viuens, & defunctus, modeſtia humilitatiſque ſtudio, te collaudare cupientes impedis. Verumtamen, ſiue iſtud ſit, ſiue illud, nos quantum tulerunt vires, pietatis officio ſatisfecimus: teque hoc ipſum minimè nobis ſuccenſurum, neque tui amantiſſimos auerſurum; verùm æquo beneuoloq; animo filiorum balbutientium laudes admiſſurum, confidimus. Tu autem diuino iam adſiſtens altari, vitæque principi, ac ſanctiſſimæ vnà cum Angelis ſacrificans Trinitati, omnium noſtrûm memineris, veniamque nobis peccatorum impetra: vt ſempiterna cæleſtis Regni beatitudine perfrui poſſimus. In Chriſto Ieſu Domino noſtro: Cui gloria in perpetuum. AMEN.

Lepidè & eleganter dicta.

Ad verba Teſtamenti reſpicit.

C

SCHOLIA IN PRÆCEDENTEM Vitam.

QVocirca cùm ita circulus ferat anni, vt hodie collaudandus ſit nobis S. Ephræm, &c.] *In Anniuerſario die obitus S. Ephram, hanc Encomiaſticam orationem à S. Gregorio Nyſſeno Magni Baſilij fratre habitam eſſe, vel ex hiſce eiuſdem verbis colligitur apertiſſimè. quem Græcorum Menologia volunt fuiſſe 28. menſis Ianuarij, ſub quo etiam die feſtiuitatem ipſius celebrat, vitamq; à ſe collectam atque deſcriptam reponit Symeon Metaphraſtes. vt apud eumdem in antiquis manuſ. Græc. Vaticanis ſub numer. 536. & 794. reperies. Latinorum autem Martyrologia, feſtum eius atque commemorationem primo Februarij agunt, vt etiam bene adnotauit in ſuis in Martyrolog. Roman. notationibus ſub 1. Februar. Reuerendus Cæſar Baronius Soranus amicus noſter, plura ibid. de Sancto hoc Patre noſtro Ephræm adducens, & ad noſtram hanc editionem ſeſe denique referens.*

D Ephrem ſolis illis incognitus remanet, qui magnum Eccleſiç lumen Sanctum Baſilium ignorant.] *Quòd Sancti Patris Ephræm fama per magnum aucta ac diuulgata fuerit Baſilium, & ipſius Baſilij per ipſum Ephræm, nemini obſcurum eſt, qui nouit alterum ab altero non ſolùm cognitum, ſed & propter ſingularem ſanctitatem atque præſtantiam, in maxima admiratione & obſeruantia habitũ, amatum, ac laudibus celebratum, licet etiam ſe inuicem prius non vidiſſent. de quo qui dubitat, legat quæ poſterius ab eodem enarrantur Nyſſeno, quomodo Ephræm diuino ductus ſpiritu Cæſaream Cappadociæ venerit, ipſumque ibi os Eccleſiæ, auream ſcilicet illam doctrinæ luſciniam Baſilium viderit, ſplendidamque columbam eius humero inſidentem dextero, verba eidem ſubminiſtrantem, quæ ipſe populo depromebat; & quanto ſeſe amore ambo ibi complexi ſint, mutuaq; conſuetudine atque colloquio quantopere recreati, &c. Sed de his plura apud Amphilochium, & alios Patres, quorum poſtea Teſtimonia addemus, inter quæ & ipſius Baſilij erit. quod denique luculentiſſima ipſe Ephræm confirmat oratione in laudem Magni Baſilij, quam tomo 3. reperies. De quo, & hoc ſolum memorandum ex Sozomeno lib. 3. cap. 15. adducam: Quòd Baſilius, qui Cæſareæ Vrbis primariæ Cappadociæ Epiſcopus fuit,
E ipſum Ephræm eruditionis cauſſa cumprimis eſt admiratus, ſummeq; laudauit. Quare Ephræm iure optimo videtur hoc laudis teſtimonium, prolatum ore Baſilij (quem omnium ſui temporis eloquentiſſimum fuiſſe inter omnes conſtat) ab omnibus Græcis, qui tunc ob doctrinam in magna fuerunt admiratione, conſecutus, &c. ita ibi Sozomenus. ita & Nicephorus lib. 9. hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 16. alijq; plures. adeò verum eſt quod hic dicit Nyſſenus, Ephræm ſolis illis incognitum, qui Magnum Baſilium ignorant.*

Atque iſta non aliunde, ſed ex ijs quæ in varijs ipſe ſuis diſſeminauit ſcriptis didicimus, &c.] *Cum atque præconia laudum ipſius Ephræm, ex eiuſmet ſcriptis ſe hauſiſſe atque retuliſſe fatetur hic non obſcurè Nyſſenus, ex quibus inquam, vt ſedula apis ex multis floribus ſpiritalem hunc fauum confecit, vitamq; luculenter deſcripſit, & quidem copioſius ac plenius quàm ab alio quocunque factum comperim,*

pererim, quæ etiam, vel præcipua inter alias me commouit cauſſa, cur Encomium ac vitam ab eo deſcriptã ipſi Operi præfigerem. Quòd porrò Nyſſenus diligenter Auctoris noſtri monumenta euoluerit, id tametſi abundè ex toto orationis corpore colligatur, clarius tamen per eum cuius demonſtratur, vbi poſtea varios a ſe Sermones Ephræm lectos recenſet, quales ſunt: De Charitate, de Virginitate ac caſtitate. De extremo Iudicio, & de ſecundo Domini aduentu, &c. quos quidem Sermones non ſolùm citat, ſed etiam in ijs contenta exponit, & quaſi ante oculos conſtituit, ſicut eo ex loco clarius patebit. A

Dulciſsimam planeque beatam illam nobis vocem in cælum emigraturus reliquit: Nec crumena, nec baculus, nec pera Ephræm vmquam fuit, &c.] *Hæc de ſeipſo retulit Ephræm expreſſitq́ in ſuo Teſtamento; vnde etiam illa ac pleraque alia prius adducta, Gregorius Nyſſenus Epiſcopus deſumpſit, & huic ipſius Vitæ attexuit, quemadmodum & paullo poſt ſequentia:* Nulla Ephrem carmina cecineritis, nullamque laudationem adhibueritis. Ne me cum pretioſo veſtimento ſepelieritis, B neve priuatim mihi tumulum conſtitueritis: mihi enim cum Deo conuenit, vt inter peregrinos habitem. Aduena enim ſum ego & peregrinus, ſicut omnes Patres mei, &c. *quæ vt & alia non pauca ex poſtremis verbis Teſtamenti Ephræm. Nyſſenus deprompſit, ſuaq́ de eo hiſtoria inſeruit, aliaq́ ex alijs eiuſdem ſcriptis, huc retulit, & ſuo huic inſtituto optimè accommodauit, ſicut iam ante demonſtratum eſt.*

VITA ALIA

S. PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI, EX VETVSTISSIMIS Manuſcriptis Græcis anonymis. C

Vixit ſub Conſtantino, & alijs ſequentibus.

Viſio parentũ.

SANCTVS hic Pater noſter Ephræm, ex Oriente oriundus, Syrus genere, pijs parentibus natus in Edeſſa. Vixit temporibus Conſtantini Magni Regis, & aliorum qui poſt ipſum regnârunt. Abſtinens à puero ab omni re mala. Cuius parentes eo adhuc puero, per ſomnium, videlicet viſionem, conſpexerunt, quòd ex ore ipſius Ephræm vitis adſcenderet valde frugifera, quæ excreſcebat, & replebat omnem ſub cælo regionem: Veniebantque cuncta volatilia cæli, & comedebant de fructu vitis, & præter quæ comedebant, adhuc ſuperabat fructus. Hic ab ætate iuuenili eremum incoluit, compunctionis ſibi abyſſum vindicans, D per quam, & diuinam Spiritus ſancti gratiam ſuſcepit. De quo, quidam diuino

Alia de Ephræm viſio.

afflatus ſpiritu, per ſomnium, vidit virum terribilem, tenentem chartæ volumẽ, & interrogabat: Quis putas accipere, & cuſtodire illud poterit? factaque eſt vox ad eum: Nullus alius, niſi Ephræm ſeruus meus, quo quidem adſtante, & os aperiente, illudque deuorante, ilicò fons ſermonum à Deo proficiſcentium ſcaturijt, compunctione & pœnitentia plenus, timorem commemorans iudicij, & ſecundi cum maieſtate aduentus vniuerſorum Regis, & Domini Ieſu Chriſti, veri Dei noſtri, vt reddat vnicuique ſecundùm opera ſua. Præterea etiam diuinorum dogmatum rectitudinem, ac veritatem libris mandauit. Alius autem quidam Sanctorum ſenum, rurſus in viſione vidit Angelorum agmina ex cælis diuino iuſſu deſcendentia, & in manibus caput, id eſt volumen intus, & extrà conſcriptum, tenentia. Et dicebant inter ſe: Cui debet liber iſte committi? Et alius quidem hunc, & alij alios nominabant. Alij autem reſponderunt dicentes: E Verè ſancti, & iuſti ſunt iſti; verumtamen nemini hoc volumen credi poterit, niſi Ephræm miti & humili, corde. Viditque Senex, quòd Sancto Ephræm tradidiſſent caput. Et ſurgens manè, audiuit ex ore ipſius aptiſſimos pro aliorum inſtructione ſermones, omnis compunctionis, & timoris diuini, velut ex fonte aliquo ſcaturiente, profluentes. Et agnouit ſenex, à Spiritu ſancto illa ſuggeri, quæ ex illius ore manabant. Captus eſt autem deſiderio Sanctus hic Pater noſter Ephræm, viſendæ Edeſſenorum vrbis, orauitque Deum dicens: Domine IESV Chriſte, dignare me videre Ciuitatem illam, & cùm ingrediar, obuiam mihi habere merear hominem eiuſmodi, qui mecum à Scriptura ſermonem exordiatur. Et ingredienti iam ei in locum, & pertranſeunti portam ciuitatis, occurrit

Matth. 16 & Rom. 2.

Alia viſio de S. Ephræm.

Quanti factus ſit Ephræm.

Cogitat Edeſſam viſere.

Precatio S. Ephræm.

A currit mulier, quæ in ciuitate erat meretrix; quam adſpiciẽs ſeruus Dei Ephræm, indoluit, ſic ſecum loquens: Domine Ieſu Chriſte, deſpexiſti preces ſerui tui Ephræm: quo pacto enim hæc de Scriptura mecum diſſerat? Subſtitit autem meretrix, intuens illum. Ad quam, Sanctus: dic mihi puella, quid ſubſiſtis, & ita intentis in me, intueris oculis? Cui reſpondens meretrix, ait ad eum: Intueor te, quia ego mulier ex te viro ſumpta ſum. Tu autem ne me intuearis, ſed terram, ex qua tu vir ſumptus es. Quæ cùm audiret ſeruus Dei Ephræm, ſuſpexit, & glorificauit Deum, qui talem ei ſapientiam dederat, vt eiuſmodi ab ipſa reſponſum acciperet. Et cognouit ſuam à Deo nequaquam fuiſſe ſpretam orationem. Veniensque in Vrbem, diuerſatus eſt ibi. Caſu autem iuxta eius hoſpitium, alia meretrix habitabat, quæ, cùm ille per complures dies in Vrbe commoraretur, dixit ad eum: Benedic Domine Abbas: Et fixis oculis feneſtram intuens,

Occurſus mulieris cuiuſdam peccatricis.

Reſpõſum planè egregium.

Alterius ſcorti inſidiæ.

B vidit illam proſpicientem aitque ad eam: Deus benedicat tibi. Ad quem, illa: Quid tuo deeſt * ſepto, atque domicilio? Cui ſanctus: Tres lapides & argilla módica, vt feneſtra obſtruatur, per quam proſpicis. Cui ipſa reſpondit, dicens: Cùm primùm te alloquor, reijcis me. ego dormire tecum cupio, & tu vel à collocutione me excludis? Reſpondens autem illi ſeruus Dei Ephræm, ait: Si mecum dormire velis, veni quò dixero tibi, vt ibi ſimul dormiamus. ad quem meretrix: Dic mihi, inquit, locum, & veniam. Et Sanctus ad illam: ſi condormire mihi cupias, non poteris alio in loco, niſi in Vrbe media. Reſpondens autem illa, dixit ad illum: Et non erubeſcimus conſpectum hominum? Et reſpondens magnus Ephræm, dixit ei: Si homines erubeſcimus, multo magis Deum erubeſcere, ſimul & timere oportebit, qui nouit etiam occulta hominum: quoniam ipſe

* al. quid deeſt cibo tuo.

Reſponſum efficax & ſalutare.

Rom. 2.

C eſt, qui veniet iudicaturus mundum, & redditurus vnicuique ſecundùm opera ſua. Hæc audiens meretrix, compuncta eſt ex verbis illius, & accedens procidit ante pedes eius, plorans, dicensque: Serue Dei, deduc me in viam ſalutis, vt à multis meis malis, operibusque improbis liberer. Sanctus autẽ ſenex multis eam admonens, ex ſacra ſcriptura, confirmansque illius pœnitentiam, miſit ipſam in monaſterium, & ſaluauit eius animam ex cœno flagitiorum. Et diſcedens à ciuitate illa, venit Cæſaream Cappadociæ, vbi ingreſſus templum, reperit Sanctum Baſilium Archiepiſcopum concionantem ad populum: & cœpit magna voce beatiſſimus Ephræm, prædicare eum. Dicebant autem quidam de turba: Quis eſt iſte peregrinus, qui ſic laudat Epiſcopum, quippe adulatur ipſi potius, vt aliquid ei largiatur. Peracta autem iam concione, ait Baſilius: Accerſite ad me hominem, qui inſiſtebat laudãdo me. Et accerſito eo, dicit ipſi: Quid ita inſtanter vo-

Scortum reſipiſcit, & monaſterium ingreditur.

Ephræm Cæſaream venit ad S. Baſilium.

Similia ſunt in Encomio Ephrem in S. Baſiliũ, tom. 3.

D ciferabaris laudando me, Domine Ephræm? Reſpondens autẽ Sanctus Senex, dixit: Ideo perſeuerabam clamando, & laudando te; quia adſpiciebã immaculatam columbam ſtantem in humero tuo dextero, & in aures tibi ſuggerentem, quæ populo concionabaris. Magnus autem Baſilius Spiritu ſancto plenus, ipſum agnouit, & dixit ad eum: Tu ne Ephræm es Syrus? Verè quemadmodum intellexi, ſic & in te comperi, quietis amator. Scriptum habetur in Propheta Dauid: Ephræm fortitudo capitis mei: Nam manſuetudo tua atque clementia, & ſimplicitas clara eſt, velut lumen apparens omnibus. Alibi rurſus tranſeunte Sancto Ephræm, fraudulenter acceſſit ad ipſum meretrix, quæ aſſentatoriè eum ad turpem pertrahere nitebatur commiſtionem: ſin minus, ſaltem vt ad indignationem ipſum commoueret, quòd nemo vmquam illum vidiſſet iratum. Qui dixit ad illam: ſe-

Pſal. 59. & 107.

E quere me. Cùm autem iam appropinquaret ad locum à magna ciuitatis turba frequentatum, dixit ad eam: Iſto in loco, veni faciamus vti cupis. At illa videns turbam, dicit ad eum: Quomodo poterimus iſtud hîc agere, in tanta hominum præſentia? nonne nos pudet? Et ait ad illam: Si homines erubeſcis, quanto magis erubeſcere oportet Deum, abſcondita tenebrarum redarguentem. At illa confuſa, re infecta abijt, nihil perficere cum illo valens, & ne ad iram quidem eum concitare. Atque iſta ſunt certamina Magni Ephræm. Vir enim erat clemens, ac patiens, manſuetus, purus, ac ſimplex, in cognitione diuina, velut omni fuco carens, ſecundùm quod ſcriptum eſt, demiſſus atque modeſtus, humilis, & compunctione plenus, ſupra fidem; vt etiam ipſo tacente, vel ex ſolo aſpectu, intuentes ipſum docere videretur. Totus precibus ad Deum fundendis in-

1. Cor. 4.

Adluſio ad Iob 1. &c.

ten-

Digitized by Google

tentus erat. Hic igitur Sanctus Pater noſter, poſt vitam bene beateque peractam, A
& cùm ſe exemplum diuinæ virtutis exhibuiſſet, plurimoſque ſanctæ doctrinæ
ſermones expoſuiſſet, præſcius ſui obitus, compoſuit Teſtamentum, ad Diſcipu-
los, & quoſcunque Monachos, de futuris eos commonefaciens: & ſic modicum
ægrotans, quieuit in Domino, à Monachis eremi ſepulturæ traditus. Precibus
igitur & interceſſione S. Ephræm, dignetur & nos peccatores Chriſtus Deus no-
ſter facere imitatores diuinæ vitæ ipſius: per quam, conſequi poſſimus miſeri-
cordiam, & remiſſionem peccatorum noſtrorum, in quæ collapſi ſumus. Quo-
niam ipſi Chriſto & Deo noſtro conuenit omnis honor & adoratio, cum Patre,
& Sancto ac viuifico Spiritu: in ſecula ſeculorum. AMEN.

Teſtamentum ab Ephræm piè conditum.

B

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

IN pluribus manuſ. exemplaribus Græc. S. Ephræm, tam Vaticanis, quàm alijs, hanc anonymam reperi Vitam, alibi quidem in ipſo principio, alibi in fine Oper. poſitam, quam ideò Latinè transferre, & hic tamquam loco conuenienti reponere viſum fuit. Et licet de vero illius Auctore, non certò conſtet, in antiquiſſimo tamen manuſ. Græco Cod. Bibliothec. Cryptæfer. Sub litt. ββ. *eiuſmodi Inſcriptionẽ reperi:* Περὶ τοῦ Κυροῦ Εφραιμ. Ἴσ. τοῦ Ἀμφιλοχίου Επισκόπου. *id eſt: De S. Ephræm Syro. fort. S. Amphilochij Epiſcopi.*

Vixit temporibus Conſtantini Regis, & aliorũ qui poſt ipſum regnârũt, &c.] *Quòd Ephræm* C
Conſtantini Magni temporibus vixerit, paſſim reperitur in omnibus Vitis anonymis Græcè exaratis, quæ eius ferè adiunguntur operibus. ita etiam cum alijs tenet antiquum Græcum Menologium, in quo Vitæ Sanctorum cum ſuis Iconibus ab Imperatore Baſilio, vel iuſſu eius collectæ, graphiceq; deſcriptæ continentur, de quo poſtea latius. Nec obſtat quod ſcribit S. Hieronymus eum ſub Valente deceſſiſſe, quia potuit ſuam ætatẽ à Conſtantino ad Valentis vſque tempora produxiſſe, ſicut & fecit, cùm ſolùm 40. interfluxerint anni. adeò etiam verum eſt, quod hic & in alijs illis habetur anonymis: Vixit Conſtantini Magni Regis temporibus, & aliorum qui poſt ipſum regnârunt, ad Valentis ſcilicet vſque tempora, ſub quo deceſſit.

Tu autem ne me intuearis, ſed terram ex qua tu vir ſumptus es, &c.] *Alia lectio habet: Tu autem ne me aſpicis quidem, ſed in terram ex qua ſumptus es, oculos defixos tenes, &c. atque hoc ſapiens fœminæ reſponſum exſtitit, quod idem & à Nyſſeno in vita Sancti Ephræm, alijsque ductum reperitur.*

Hic igitur Sanctus Pater præſcius ſui obitus, compoſuit Teſtamentum, &c.] *S. Ephræm in fine* D
vitæ ſuæ condidit Teſtamentum varia pietate, ac ſalutari doctrina redundans, lectu ſanè digniſſimum, quod vt omnibus pateat, congruentem ei locum atque ordinem adſignare, & in fine Tomi 3. pro vltimo Sancti monumento reponere viſum eſt, quò Lectorem remittimus.

COMPARATIO AC SIMILITVDO quædam SS. Patrum Baſilij, & Ephræm Syri, per S. Amphilochium Iconij Epiſcopum.

FRatres, vtilem quandam vobis facere inſtitui narrationem, de ce-
lebri Baſilio, ac Ephræm Syro: eorum ſcilicet, quæ partim in S. E
Patre noſtro Baſilio perſpexi, & partim ex veraci ore ipſius San-
cti, ac admirandi Ephræm, audiui. Eſt autem hic Ephræm cele-
bris inter habitatores eremi, alia quidem ex diuina inſpiratione
ſanctiſſimi Spiritus contemplans, alia autem ex deſiderio & inter-
rogatione addiſcens, cuiuſmodi ſunt admiranda opera celeberrimi Patris noſtri
Baſilij: De quo quidem intentiſſimè Deum orabat, vt reueletur ei, qualis ſit ma-
gnus Baſilius. In ecſtaſim ergo raptus, vidit columnã ignis, cuius vertex attinge-
bat cælum. Et vox deſuper audita eſt: Ephræm Ephræm, quemadmodum vidi-
ſti columnam ignis, eiuſmodi eſt Magnus Baſilius. Et ſtatim adhibito interprete,
quòd

Ephræm quid [illegible] de Baſilio.

Digitized by Google

A quòd linguam Græcam non calleret, perrexit ad magnam Eccleſiam celebris Vrbis Cæſareæ, quò perueniens, ipſa ſanctæ Theophaniæ ſacra ſolennitate, & clam ingrediens, vidit * aduentantem Magnum Baſilium, dixitque ſocio ſuo: Suſpicor frater, nos in vanum laboraſſe: Nam iſte in tali conſtitutus cùm ſit ordine, non eſt ſicut vidimus: conſpiciebat enim ipſum ſtola amictum candida, ſacrumque * electum Diaconum, circa ipſum albis indutum, ac obſeruantem eum. Et ſtans in ſecreto loco Eccleſiæ, reprehendit inſtitutum, intra ſe dicens: Nos qui portauimus pondus diei, & æſtus, nihil profecimus, & hic in eiuſmodi hominum frequentia, atque honore, quomodo columna ignis exiſtat, miror. Hæc ipſo ſecum cogitante, mittit ſuum Archidiaconum ad ipſum Sanctus, dicens: Abi ad portam * quæ reſpicit Occidentē, & ibi in angulo Eccleſiæ reperies Abbatem cu- B cullo opertum, & cum eo alium quemdam ſtatura humili; reliquaq; adiecit, ad eius aſpectum pertinentia, cui dices: Iuberis ingredi presbyterium, vocat te Archiepiſcopus. Archidiaconus autem multo labore diſcindens populi multitudinem, perrexit ad locum vbi ſtabat Sanctus Ephræm, & dixit ei: Benedic Domine. velis ingredi ad presbyterium, vocat enim te pater tuus Archiepiſcopus. Et intelligens per ſuum Interpretem, quæ dicebantur, reſpondit dicens: Erras frater: Nos peregrini ſumus, & ei incogniti. Et abiens Archidiaconus, nuntiauit iſta Archiepiſcopo. Cumque Magnus Baſilius ſacræ Scripturæ libros explanaret populo, videt Sanctus Ephræm igneam per os eius loqui linguam. Rurſusque ad ſuum Archidiaconum Sanctus: Vade, & dic ei: Domine Ephræm, veni ingredere in ſanctum presbyterium, nam accerſendum te curat Archiepiſcopus. Et abiēs ad eum Archidiaconus, oſculansque eius pedes, dixit ad ipſum: Domine Ephræm, introire iuberis nam pater tuus Archiepiſcopus te vocat, vt ad ſacrum presbyterium C accedas. Super his ergo attonitus Sanctus Ephræm dedit gloriam Deo, genuque flexo, reſpondit ei dicens: Verè Magnus Baſilius, verè inquam columna ignis Baſilius. verè Spiritus ſanctus loquitur per os eius. Rogabat autem Archidiaconū, vt reſpondeat opportunum magis fore poſt miniſterium, ſalutare ipſum in ſecretario. Abſolutoque iam officio, in ſecretarium ingreſſus Baſilius, accerſendum eò curat Sanctum Ephræm. Cui aduentanti, oſculum præbuit in Domino, & dixit: Optatus aduenisti, ô Pater filiorum eremi. optatus inquam veniſti, qui eam diſcipulis Chriſti repleuiſti, & dæmonas ex ea, in Chriſto expuliſti. Sed quorſum eū tibi laborem ſuſcepiſti, ô pater? veniſti viſurus hominē peccatorē; largiatur tibi mercedem Deus, iuxta laborē tuū. Cui venerandus reſpondens Ephræm, reuelare cœ- D pit omnia ſecreta cordis ſui, factaque, ac dicta: & ſimul cum Abbate ſocio ex manibus eius communionem accepit. Ipſoque conuiuium * exhibente, dixit Sanctus Ephræm: Pater ſummè honorande, vnam abs te depoſco gratiam, & hanc mihi annuas velim. Ad quē Magnus Baſilius: iube, & dic, quæ videntur tibi: multa enim tibi debeo, ac maximè propter tui ad me aduentus laborem, quem ſumpſiſti. Et honorandus Ephræm ad ipſum: Noui Sancte pater, quòd quæcunque popoſceris à Deo, præbebit tibi. cupio autem, vt pro me roges ipſum, vt loqui queam Græcè. Cui Magnus Baſilius: Rem poſtulaſti, quæ meas excedit vires. ſed quia bona cum fiducia, ac in fide petis, veni Pater venerabiliſſime, & deprecemur ambo Dominum: Potens eſt enim Deus, facere voluntatem tuam. Scriptum eſt enim: Voluntatem timentiū ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos. Et orantibus illis ad plurimas horas, ac tandem ab oratione ſurgentibus, ait Magnus Baſilius: Cur domine Ephræm, non accipis ſacram ordinationem Sa- E cerdotij, quæ * conuenit tibi? Cui Ephræm per Interpretem: Quia, inquit, peccator ſum. Et reſponſum eſt ei à Magno Baſilio: vtinam, & ego talis peccator eſſem. Dixitque ad eum: Flectamus genua; & cùm humi eſſent proſtrati, impoſuit manus Sancto Ephræm, magnus Pōtifex. recitansque orationem Diaconi, dicit ad ipſum: Iube nos ſurgere. Atque tunc ſoluta, & illuſtrata eius lingua, dixit Sanctus Ephræm, Græco ſermone: Σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς τῇ χάριτι. id eſt, Salua, miſerere, reſuſcita, & tuere nos Deus tua gratia. & impleta eſt Scriptura: Tunc ſaliet ſicut ceruus, claudus, & aperta erit lingua mutorum. Loquente ergo ipſo, & è veſtigio Græcè, omnes eadem hora glorificârunt Deum, qui omnia poteſt, & exaudit preces timentium ipſum. Et lætitia ſpiritali cum illo

refectus,

Ephræm Cæſaream venit.

* al procedentem in Eccleſiā.

* al. clerumque ſacrum cādidis indutum veſtibus, &c.

Matth. 20.

* al. ad portam precatoriam.

Metaphora perelegans.

Lingua ignea S. Baſilij.

Idem apud Ephræm eſt in Encom. in S. Baſiliū, Tom. 3.

* al. charitatem faciente.

Ephræm cupidus loquendi Græcè.

Pſalm. 114.

* al. cùm dignus ſis atque idoneus, &c.

Ephræm incipit loqui Græcè.

Eſai. 35.

Digitized by Google

refectus, intra triduum ordinatis Interprete Diacono, & S. Ephræm Presbytero, A dimiſit eos in pace ad propria, glorificantes Deum, ſuper omnibus quæ audierant, viderantque, ſicut locutus eſt ad eos.

SCHOL. *Pulcherrimam iſtam inter Baſilium & Ephram, Comparationē, licet anonymam in vno manuſcrip. Græc. Vatic. inuenerim, tamen quia in alio exemplari ſeorſim ſub nomine præfertur Amphilochij, non ſine cauſſa ſub eius edendam nomine cenſui, & eò magis quòd vtrique ipſe συγχρόνιος fuerit, ac valde addictus, & hoc ſatis per illa indicetur verba:* Vtilem facere narrationem inſtitui, eorum quæ partim in S. Patre noſtro Baſilio perſpexi, & partim ex veraci ore Sancti, & admirandi Ephræm audiui, &c.

Vbi in fine habetur,] intra triduũ ordinatis Interprete Diacono, & ſancto Ephrę̃m Presbytero, dimiſit eos, &c.] *In alio Cod. ſic legitur: Tres verò dies ſpiritali gaudio ſimul tranſigentes, poſtquam iam* B *S. Baſilius Interpretem quidem Diaconum, Ephram autem Presbyterum conſecraſſet, dimiſit eos in pace, ſicut dictũ eſt* ad ipſos, &c. *De presbyterio porrò Ephram, etiam in ſequentib. Teſtimonijs reperies.*

SEQVVNTVR PRÆCLARA ALIORVM QVORVNDAM

SANCTORVM PATRVM TESTIMONIA, DE S. PATRE noſtro Ephræm Syro.

De quo, in primis S. Baſilius, in Hexam. Diuini opific. Homil. 2. C

EXPONENS inter alia illud Geneſ. 1. *Et ſpiritus Dei ferebatur ſuper aquas, &c.* ſic habet: At quo nam pacto dixeris, Super aquas hic ferebatur? Equidem non meam, ſed viri cuiuſdam Syri recenſebo ſententiam (intelligendo S. Ephræm Syrum) qui tantùm à mundana ſapientia diſtabat, quanto verarum rerum ſcientię propinquior erat. (ecce quantam ei laudem attribuat) Aiebat igitur ille, Syrorum vocem ſignificantiorem atque euidentiorem eſſe, & ob affinitatē, quã cum Hebraica habet lingua, ſententias Scripturarũ aliquo modo propius attingere, &c. Quòd autem per Syrum illum, Sanctum hunc noſtrum Patrem Ephræm intelligat, colligitur inde non obſcurè, confirmaturque idem ſatis à Gregorio Nyſſeno, affirmante de eod. in ipſius Vita iam ante poſita, quòd vniuerſam Scripturam aſsiduo ſtudio diligenter verſauerit, vt quiuis alius, accurateque ad verbum interpretatus ſit, & ab ipſa mundi procreatione vſque ad vltimum gratiæ librum, quæ abdita quæque occulta & obſcura erant, ſpiritus lumine adiutus, commentarijs illuſtrârit, &c. Vnde mirum non debet cuiquã videri, ſi Baſilius dicatur commentarios illos S. Patris Ephrę̃m, & pręſertim ſuper Geneſin, quò D hic cum primis reſpicit, vidiſſe atq; legiſſe. Et huc facit auctoritas Moſes Bar-Cepha Syrorum quondam Epiſcopi, adeò frequenter Ephræm Syri teſtimonium atque auctoritatem maximè in Geneſi celebrantis atque citantis, ſicut ex ipſius lib. de Paradiſo terreſtri, cuiuis conſtare poterit, qui aliquot ab hinc annis è Syro Latinè in lucem prodijt. vt dubitari nequaquã debeat, quin & iſta iam adducta Baſilius apud Ephrę̃m viderit, indeque eadem citauerit: quòd ipſum Ephrę̃m maximi faceret, vniceque amaret & obſeruaret, ſicut ex ante iam poſitis, & ex Nyſſeno atq; Amphilochio adductis, clariſsimè oſtēſum eſt. Quin etiam Baſilius qui Cæſareæ vrbis primariæ Cappadociæ Epiſcopus fuit, hunc hominem (vt cum pluribus teſtatur Sozomenus) eruditionis cauſſa in primis admiratus eſt, ſummeque laudauit, &c. de quo plura in ſequentibus.

S. Hieronymus in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum inſigne admodum de eodem Teſtimoniũ profert, & dicit: E

EPhræm, Edeſſenę Eccleſię Diaconus, multa Syro ſermone compoſuit: & ad tantã venit claritudinem, vt poſt lectionem Scripturarum, publicè in quibuſdam Eccleſijs, eius ſcripta recitentur. Legi eius de Spiritu Sancto Gręcum volumen, quod quidam de Syriaca lingua verterat, & acumen ſublimis ingenij etiam in trãslatione cognoui. Deceſsit ſub Valente Principe.

Et ex hoc S. Hieronymi teſtimonio clarè liquet, quanti olim Scripta S. Ephræm fiebant in Eccleſiis.

S. IOANNIS CHRYSOSTOMI INSIGNE ADMODVM DE S. EPHRAEM SYRO, alijsque SS. Patribus antiquis Encomium, vide infra in Eiuſdem Sermone de falſis Prophetis, & Doctoribus &c. pag. 804. b c.

Digitized by Google

Ex Palladio, de S. Ephræm.

QVæ ad vitam & actiones S. Patris Ephræm Diaconi Eccleſiæ Edeſſenæ pertinent, omninò intellexiſti. Fuit enim vnus inter alios dignus, cuius memoria à ſanctis Chriſti ſeruis celebretur. Hic, Spiritus viam perficiens, & à recto vitæ tramite non deflectens, meruit acquirere gratiam cognitionis naturalis, cui ſuccedit Theologia, & vltimò beatitudo. Quietam ergo vitam exercens, & plurimis iam annis eos qui ad ipſum ventitabant, ædificans, tandem ex cella ob cauſſam eiuſmodi prodijt: Etenim fame magna inuadente ciuitatem Edeſſenorum, miſertus omnium qui peribant agreſtium, acceſſit ad eos qui in ciuitate erant diuites, & dixit ad eos: Quamobrem non mouemini miſericordia humanæ naturæ pereuntis fame, ſed frumentum veſtrum putreſcere ſinitis, in damnationem animarum veſtrarum? At illi ſe excuſantes, dicebant: quia non habemus cui fidamus, ad miniſtrandum fameſcentibus panes, nam omnes ad quæſtum rebus abutuntur. Quibus ille: Quid vobis de me videtur? (erat autem magnæ apud cunctos exiſtimationis, non fictè, ſed verè.) Dicunt ei: Hominem te nouimus ſecundùm Deū. Numquid mihi, inquit, fidem adhibetis? ecce propter vos meipſum receptorem peregrinorum offero. Et acceptis argenteis, obſeptiſque vallis, ac conſtitutis lectis quaſi trecentis, infirmos ac fame oppreſſos curabat, morientes quidem ſepeliens, alios verò quibus adhuc vitæ ſpes ſupererat, curans, & omninò, cauſſa curandæ famis, hoſpitalitatem & obſequium quotidie præbens, ex ijs quæ ſuppeditabantur ei. Anno ergo expleto, cùm ſucceſiſſet fertilitas, & cuncti ſua ſeminarent, nec amplius ibi haberet quod ageret, rurſus ſuā ingreſſus eſt cellam, & poſt menſem obijt, Deo hanc illi prębente occaſionem, ac modum accipiendæ coronæ, in nouiſsimis ſuis. Reliquit autem & volumina ac ſcripta valde elaborata, conſtitutioneſque plurimas ſtudio digniſsimas. *atque iſta recèns ex antiquo manuſcript. Græco Vaticano ſic tranſtulimus.*

Ex Theodoriti Hiſt. Eccleſ. lib. 2. c. 30. ſub fin.

EOdem tempore Ephræm, vir ſanè admirabilis, & Scriptor inter Syros facilè excellentiſsimus, ſacratiſsimo Iacobo ſupplicabat, &c. *Ecce quomodo eum admirabilem dicat virum, & Scriptorem excellentiſſimum, &c.*

Idem Theodoritus lib. 4. Hiſtor. Eccleſ. cap. 29.

TVm & admirabilis Ephræm Edeſſæ, Alexandriæ verò Didymus excelluit libris editis aduerſus hoſtes veritatis dogmatum. Vtebatur ille quidem lingua Syriaca, qua radios gratiæ ſpiritales explicabat. Cumque Græcas litteras non deguſtaſſet, tamen & multifidos Græcorum errores reprehendere & detegere omnium ſectarum malitioſam imbecillitatem poterat. Idem cùm Harmonius Bardeſanis filius olim carmina quædam compoſuiſſet, quibus impietate modorum ſuauitate temperata, audientes demulcerentur ac captarentur ad perniciem, aſſumpta compoſitione eadem modorum incluſit pietatem, & audientibus gratiſsimum optimumque remedium obtulit. Quibus carminibus, nunc quoque lætiora redduntur feſta conſecutorum palmas Martyrum, &c.

Ex Sozomeni Hiſtoria Eccleſiaſtica, Lib. 3. cap. 15. per totum.

PER idem tempus, præter cæteros in magna laude vixiſſe, & Eccleſiam Catholicam cum primis exornaſſe viſus eſt Ephræm Syrus: qui Niſibi natus, genus ex illius Vrbis indigenis duxit. Hic diſciplina monaſtica vitam inſtituens, cùm neque à quoquam didiciſſet, neque exſpectaret ſe talem euaſurum, de repentè in linguæ Syriacæ peritia tantùm profecit, vt ſummarum Philoſophiæ præceptionum intelligentiam adeptus ſit: & non ſolùm facilitate, ac ſplendore orationis, ſed etiam ſententiarum crebritate atque ſapientia Græcos ſcriptores facilè præſtantiſsimos ſuperauerit. Nam iſtorum ſcripta ſi quis vel in Syriacam velit, vel in aliam conuertere linguam, & condimenta (vt ita dicam) Græcarum argutiarum adimere, ſtatim deprehendetur priorem venuſtatem amiſiſſe. At verò in libris Ephraim idem minimè accidit; nam non modò cùm ei vita adhuc ſuppeditaret, verùm hoc etiam tempore, eius ſcripta in Græcum ſermonem vertuntur; atque orationis vis & elegantia multò inferior eſt ea, in qua primùm ſunt edita. Sed cùm Græcus etiam illa Græcè legat, perinde ea admiratur, atque ſi Syrus eſſet, & Syriacè legeret. Quin etiam Baſilius qui Cæſareæ, vrbis primariæ Cappadociæ Epiſcopus fuit, hunc hominem eruditionis cauſſa in primis admiratus eſt, ſummeque laudauit. Quapropter Ephræm iure optimo mihi

videtur hoc laudis teſtimonium, prolatum ore Baſilij (quem omnium ſui temporis eloquentiſſimum fuiſſe inter omnes conſtat) ab omnibus Græcis, qui tum propter doctrinam in magna admiratione fuerunt, conſecutus. A Dicitur porrò tricies centenas myriadas carminum, ſi omnia ſimul numerare velis, conſcripſiſſe, eaque haberi in manibus multorum, qui fuerunt eius diſcipuli, quique ſtudioſè illius doctrinam imitati ſunt: quorum illuſtriſsimi fuerunt, Abbas Zenobius, Abraham, Merus, & Symeon, de quibus tum Syri, tum quotquot doctrinæ Syriacæ diligenter operam nauant, magnoperè gloriantur. Pari ratione etiam Paulonam, & Arnad, propter eloquentiam laudant illi quidem: tamen eos à pia doctrina per errorem deſciuiſſe memorant. Neque equidem ignoro, olim quoque ſimiliter apud Oſroenos fuiſſe viros eloquentiſsimos, Bardeſanem, auctorem ſectæ cuiuſdam ipſius nomine appellatæ, & Harmonium eius filium, quem dicunt Græcorum diſciplinis educatum fuiſſe, ac primùm patrium ſermonem numeris adſtrinxiſſe, & modis muſicis cantorúmque cœtibus tradidiſſe. ad quem modum etiam hoc tempore canunt Syri, non quòd carminibus ab Harmonio ſcriptis, ſed quòd eodem genere concentus & numerorum vtantur. B Nam cùm Harmonius neque à paterna hæreſi, neque ab opinionibus quas Philoſophi Gentiles de animo, de corporis ortu, atque interitu, & de regeneratione tenent, omninò vacuus eſſet, cumque ea quæ ſcripſerat, ad lyram compoſuiſſet, & eaſdem opiniones ſuis ſcriptis admiſcuiſſet: Ephraim videns Syros & verborum elegantia, & numeroſis modis concentus mirè delinitos, atque eo pacto ad ſimiliter cum Harmonio ſentiendum aſſuefactos, quamuis Græcæ litteraturæ eſſet expers, tamen in numeris verſuum Harmonij comprehendendis ſe attentè defixit, & ad modos carminum eius, alia carmina doctrinæ *Eccleſiaſticæ* conſonantia compoſuit: cuius generis ſunt ea quidem, quæ hymnos diuinos, & laudes virorum qui vitam à perturbationibus animi vacuam degebant, complectuntur. Ex quo quidem tempore, Syri modos ab Ephraim fuſos, iuxta concentum Harmonij obſeruantes canunt. Quantum igitur ingenio excelluerit, hinc facilè coniectura capi poteſt. Quod autem ad vitæ inſtitutionem attinet, ſe bonis operibus & exquiſita viuendi diſciplina nobilitauit, quietemque ac tranquillitatem vehementer amplexatus eſt. C Grauis præterea erat, & ſibi vſque eò ab hominum calumnijs cauebat, vt etiam aſpectum cuiuſque mulieris ſedulò vitàrit. Nam fama eſt, mulierem quamdam vita diſſolutam, ac moribus impudentem, ſiue vt hominem tentaret ipſa, ſiue ab alijs mercede conducta iſtud conaretur, quodam tempore dedita opera ei ex aduerſo obuiam in angiporto prodijſſe, illumque intentis oculis aſpexiſſe. Eum verò acriter increpaſſe mulierem, iuſsiſſeque vt terram intueretur; mulierem autem reſpondiſſe. Qui poſſum ipſa iſtud facere, quæ non ex terra, ſed ex te ſum edita? Eſt enim æquius, vt tu terram aſpicias, ex qua ortum habes: ipſa autem vt te intuear, vnde procreata ſum. Itaque Ephraim mulierem valde admiratus, quod inter eos acciderat, libro quodam accuratè deſcripſit: quem librum qui ſunt inter Syros diſerti, in numerum librorum illorum, qui ſunt accuratè ab eo elaborati, referunt. Eſt etiam memoriæ proditum, illum, quamquam antea iræ moderari non poterat; tamen ex eo tempore quo vitam monaſticam excolere cœperat, nunquam viſum eſſe à quoquam ira incenſum. Itaque cùm multis diebus, vti ſolebat, ieiunaſſet: miniſter qui obſonium ei deferebat, ollam fregit. D Quem cùm Ephraim videret pudore, & metu perculſum: quin bono animo es, inquit, atque eamus ad obſonium, quoniam illud ad nos non venit. Quare circiter ollæ fragmenta accumbens, cœnauit. Porrò autem quàm ſtrenuè inanem gloriam repreſſerit. ex eo quod modò dicetur ſatis poterit intelligi. Quodam tempore quidam ad Epiſcopatum gerendum ei ſuffragati, comprehendere hominem conantur, vti ad locum, in quo crearetur Epiſcopus, deducerent. Quod ſimul vt intellexit, in forum curſitat: atque incompoſitè incedendo, veſtem lacerando, & cibum palam capiendo, ſe furere monſtrat. Vbi verò hi, qui eum comprehenderant, illum è mentis poteſtate exiuiſſe arbitrarentur, & appetitio, qua ad eum conſtituendum Epiſcopum ferebantur, reſtincta eſſet, ille idoneum tempus nactus clam aufugit, & tantiſper latitauit, dum alter eius loco Epiſcopus creatus eſſet. Verùm iſta de Ephraim dixiſſe contentus ero. De quo, licet eiuſdem loci indigenæ, & norunt multò plura & commemorant: tamen vnum ſolum præterea, quod ab eo non longè ante mortem geſtum, quoniam mihi quidem admodum videtur memorabile, hoc loco litteris mandabo. E

Cùm fames Edeſſenorum vrbem iam longo tempore occupaſſet, Ephraim è domo, in qua monaſticam degebat vitam, egreſſus, eos quibus ſuppetebant facultates grauiter incuſauit; quòd ſcilicet cùm minimè oporteret, tribules inopia rerum neceſſariarum confectos negligerent, diuitias ſuas ſtudioſè ſeruarent, idque ad ſuum ipſorum damnum, & cruciatum animæ ſuæ, quam non modò diuitijs cuiuſque generis: ſed etiam ipſi corpori, & alijs rebus omnibus præponendam ſapienter demonſtrabat, quam quidem illos pro nihilo ducere, re ipſa planè oſtendit. Illi igitur hominem & eius verba reueriti, dixêre ad hunc modum: Nobis quidem opes minimè curæ ſunt: ſed cui eas diſtribuendas committamus, admodum incerti ſumus: præſertim cùm omnes ferè lucri cupiditate ardeant, & hanc rem velut mercaturam ad quęſtum faciant. Tum Ephraim ſciſcitatur ab illis: Qualis quæſo ipſe vobis videor? Qui cùm fidelem, ſpectatum admodum & bonum virum, & talem eſſe, qualem opinio de eo habita oſtendebat, confiterentur. Veſtrum, inquit, cauſſa, hoc quidquid eſt negotij, mea mihi ſponte ſumo. Argentoque ab illis accepto, circiter lectulos

trecentos

A trecentos in publicis porticibus conſtituit: & non eorum ſolùm, quos fames in morbum coniecerat, curam ſuſcepit, verùm etiam peregrinos, & eos qui egeſtate rerum ad vitam neceſſariarum coacti, ex agris eò venerant, benignè tractauit. Vbi autem fames exſtincta eſt, in domum rediit, in qua antea ætatem degerat. Paucis verò poſt interpoſitis diebus, mortem obiit. qui quamquam in ordine clericali ad Diaconatum ſolùm elatus erat, tamen non minus omnium ſermone ob virtutem celebratus eſt, quàm hi qui ob Sacerdotij dignitatem, inſtitutionem bonæ vitæ, & excellentem doctrinam in magna admiratione fuerunt. Quare ſint iſta quidem tamquam indicia quædam virtutis illius, quæ in Ephræm elucebat. Nam de eo pro dignitate dicere, atque omninò quo pacto ille; & alij ſinguli qui per idem tempus monaſticæ diſciplinę ſe dedebant, vitam & mores inſtituerint, & apud quos ætatem degerint, accuratè differere, Scriptorem ſanè requirat, qualis ille ipſe fuit. A me quidem certè tum propter doctrinæ tenuitatem, tum ob ignorationem & virorum ipſorum, & rerum præclarè ab illis geſtarum, haud fieri poſſe video. Nam nonnulli in ſolitudine delituerunt; B alij in turba ciuitatum vitam degentes, ſe opinione hominum abiectos, & nihil à vulgo differre oſtenderunt: qui licet virtutem ſedulò excolerent, tamen veram ſunt de ſe ementiti opinionem, quò minimè ab alijs laudarentur. Nam dum ad bona futura, quibus rectè facta remunerantur, aciem mentis acriter intenderent, teſtem ſuorum operum Deum ſolùm effecerunt; gloriam autem, quæ ab hominibus virtuti tribui ſolet, omninò pro nihilo duxerunt, atque ſpreuerunt.

Ex Hiſtoria Eccleſiaſt. Tripartit.
Libro 5. cap. 45.

C TVNC igitur Ephræm vir mirabilis, & Scriptor egregius apud Syros, ſanctiſſimo ſupplicabat Iacobo, vt ad murum veniret, & Barbaros conſpiciens, maledictionis tela in eos emitteret. Flexus ergo venerabilis homo, in quamdam aſcendit turrim; & cùm millia millium proſpiceret exercitus, aliam eis non eſt imprecatus maledictionem, niſi cyniphes & culices, vt per parua animalia ſupernam potuiſſet agnoſcere virtutem. Orationem verò ſequutæ ſunt ciniphum & culicum nebulæ, &c. *ac paullo poſt ſub fin. cap.* Hoc modo miſerrimus Imperator, paruam clementemque correptionem in ſe cognoſcens factam, à Deo habente prouidentiam animarum piè ipſum colentium, ſuum inde reduxit exercitum, confuſionem & non victoriam ex illa obſidione percipiens. *Atque iſta Theodoriti ſunt, in Hiſt. Eccl. lib. 2. cap. 30. ſub fin. vbi de Vrbis Niſibis obſidione, & Apoſtolica Iacobi Epiſcopi vita, ac S. Ephram Syro agitur, &c.*

Ex eadem Hiſtor. Eccleſ. Tripart. lib. 8. cap. 6.

D HOC quoque tempore fuit Ephræm in Edeſſa, in Alexandria verò Didymus. Et Ephræm Syra vſus lingua, ſpiritalis gratiæ radios emittebat. Qui licet doctrinam ignoraret Græcam, multos tamen Græcorum, eruditoſque reprehendit, ac totius hæreticæ prauitatis infirmitatem nudauit. Et quoniam tunc Harmonius Bardiſanæ, quædam cantica componens, & impietatem melodicę ſuauitati permiſcens illiciebat audientes, & ad perniciem venabatur: iſte ſumens inde harmoniam, pietatem cantilenæ admiſcuit, audientibuſque ſuaue admodum ac vtile medicamentum appoſuit. Quæ cantica triumphatorum Martyrum feſtos dies etiamnum efficiunt clariores. *Atque ita Theodoritus libro 4. Hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 29. vnde eadem licet verbis nonnihil commutatis, antea produximus.*

EX MENOLOGIO ANTIQVO GRÆCO TRADVCTA.

Quinto Calend. Febr. Commemorat.
E S. Patris Noſtri Ephræm Syri.

EPhræm Edeſſæ in Syria, Conſtantino Magno Imperatore Chriſtianis parentibus natus, vixit ad Valentis vſque tempora; ex cuius infantis ore viderunt aliquando in ſomnis parentes prodire vitem, quæ quaque verſus diffuſa, & ramos ſuos ad extremam terram protendens, terram ipſam implere videbatur, de cuius fructu alerentur volucres: intellexeruntque eam ſomnij figuram, vberrimam rerum omnium cognitionem, quæ in filio futura eſſet, portendere. Nec defuit coniectura euentus: etenim omnibus virtutis numeris expletus, magno fuit Chriſtianæ Reipublicæ vſui & commodo. atque vt magis etiam mortalibus prodeſſe poſſet, cùm Cæſaream veniſſet, à Baſilio Magno creatus presbyter, repentè linguam Gręcam (cuius erat vt homo media Syria natus, prorſus rudis & expers) callere cœpit, qui poſtea cùm præclarè multa ſcribendo & docendo,

Digitized by Google

docendo,& faciendo optimè de Republica meritus eſſet,extrema ſenectute ex hominum vita migrauit. A

Atque iſta in antiq.quodam Menologio manuſcript. Græc.ſub 28.Ianuar.ſiue 5.Calend. Februar. vnà cum Icone S.Ephræm reperiuntur.quem librum à Maioribus ſuis acceptum,loco theſauri magni adſeruat Illuſtriſſ. Cardinalis Cremonenſis,quòd veneranda ſit antiquitatis, vitasq, Sanctorum à Baſilio Imperatore, quem octaua celebrat Synodus general.collectas breuiterq, deſcriptas vnà cum ſuis Iconibus contineat,cuius ſanè aſpectu ac lectione non parum recreatus fui.

Ex Simeone Metaphraſte.

B

SAnctum quoque hunc noſtrum Ephræm miris celebrat laudibus Metaphraſtes in Vita eiuſdem à ſe deſcripta aut potius collecta, quam qui legere voluerit, Græcè bis in biblioth. Vaticana,ſub num.536.& 794.bono & antiquo charactere,conſcriptam inueniet: Latinè autem à Lipomanno Epiſcopo traductam, & à Surio repoſitam Tom.1.ſub 1.die Febr. Eam verò nos 2.Tomo præfiximus.

Ex Anaſtaſio Synaita,& Photio Patriarcha.

MVlta etiam S.Patris Ephræm adducta ſæpius inuenies tùm ab Anaſtaſio Synaita in varijs à ſe conſcriptis monumentis,quàm à Photio Patriarcha Conſtantinop. in ſua Bibliotheca, vbi de varijs à ſe lectis libris ad Tharraſium ſcribens,varia ex hoc noſtro Auctore citat,& ſubinde ad longum producit, quod idem & ab Anaſtaſio factum comperies. C

Ex Georgio Cedreno.

CEdrenus quoque inter multa celebrans Ephræm Syrum,affirmat illum virum exſtitiſſe magnum dictis factisque,ac multa vtiliter conſcripta Eccleſiæ reliquiſſe, &c. *ita ille inter Imperium Conſtantij & Iuliani.*

Ex Prodromo.

THeodorus item, non ille Antiochenus,ſed Prodromus dictus, tempore Andronici Imperat. Conſtantinopolitani iunioris, ann. Dom. 1200.in breui illa Auctorum ſacrorum hiſtoria S. Patris noſtri Ephræm meminit,vbi de ijs ſic ſcribit. *Qui Eccleſiam ſuis ſermonibus ornârunt, hi ſunt: Magnus Dionyſius Areopagita,magnus Athanaſius,magnus Baſilius, magnus Ephræm Syrus,* & ſic de reliquis,quorum ibi mentionem facit, &c. D

Ex Nicephoro Calliſt.Lib.9.cap.14.

MVlti alij ſpectati viri ijſdem annis viguerunt, atque in Eccleſijs Dei enituerunt, inter quos potiſſimum eruditione,& eloquentia floruit Euſebius Emiſenus Epiſcopus,Titus Boſtrenſis, Cyrillus Hieroſolymitanus Epiſcopus,&c.*Sequiturq, ad rem hic faciens*: Videtur autem omnes hac in parte,gloria præcellere,atque Eccleſiam vniuerſalem exornare Ephræm Syrus,&c.

*Eodem lib.9.cap.16.*Eadem hac ætate,& Ephræm Syrus preclarus fuit, qui quidem longo interuallo omnes prçceſſit, & breui tantum in lingua Syrorum, cùm quidem eam prius ab alijs non didiciſſet,neque ſpecimen aliquod aut ſpem,talem eum fore, præbuiſſet,profecit, vt cùm pietatis exercitio ad ſummum contemplationis peruenerit,tum ſplendore,facilitate,&ſuauitate verborum, nec non denſitate & grauitate ſententiarum, etiam præclariſſimos quoſque Græcorum, qui eloquentia antiquitus excelluiſſent,ſuperauerit.Etenim ſi quis illorum Grçca ſcripta in Syrorum fortè aut aliorum peregrinam transferret,& florentem illam Græcorum ornamentorum gratiam decentemque nitorem,& fucum verborum detraheret,ilicò quoq; adſcititijs coloribus deficientibus,ſententiarum obſcuritas ſeſe prodebat. At Ephræm longè alia erat oratio.Nam cùm eo adhuc ſuperſtite atque etiam defuncto,poſtea libri eius in linguam Grçcam conuerterentur, nô longè admodum à propria & natiua virtute decedebant.mirum quidem auditu eſt, eumdem & Græcè, & Syriacè legi.Quamobrem Magnus ille & oratione & virtute Baſilius,quiCappadocũ metropolim Epiſcopatu ſuo exornauit,ſummopere virum eſt admiratus,eumdemque eruditionis nomine beatũ cenſuit.Vt tanti viri tam certo teſtimonio maniſeſtum ſit,cõmuniter quoque à Græcis, qui tum clarum in eloquentia E

Digitized by Google

quentia obtinuêre nomen, præſtantiſſimum omnium Ephræm iudicatum eſſe. Vox ſanè Baſilij talis, non temerè prolata eſſe exiſtimanda eſt. Dicitur autem S. Ephręm trecentas verſuum myriadas conſcripſiſſe. Multi quoque eidem ferè diſcipuli, qui inſtitutionem & philoſophiam eius ſunt ęmulati, in quibus celebriores ſunt, Abbas Zenobius, Abraham, Maran, & Symeon, apud Syros ingenti gloria viri, & quibuſcum præterea hunc vitę modum illi communicauêre. In locis verò eiſdem, facundia maximè pręſtantes, Paulonas, & Anarad extiterunt, qui deinde lapſi, ſana exciderunt fidei doctrina, &c. *Sequiturq́, ibidem poſtea*: Cęterùm S. Ephræm ea re cognita, quamuis Græcarum artium expers, Harmonij numeros moderatus eſt, atque eiuſdem modulis, carminibus Eccleſiaſticę ſententiæ conſonis, adiectis, Syris ad hoc vſque tempus ea canenda dedit. Nam diuinos hymnos plurimos, quibus Deum in primis celebrat, & laudes pręterea virorum, qui vitę inſtituto Deo placuêre canit, ad Harmonij carminum leges compoſuit: à quibus, vt equidem puto, per ęmulationis ardorem, poſteriores Eccleſię cantores modulorum formulas mutuati, magis etiam atque magis augere atque propagare eas ſunt aggreſſi. Qualis igitur is ſermone fuerit, vel ex hoc ipſo conijcere licet. Vita verò ei valde exacta, & bonis operibus ſpectata fuit, &c. *Poſtea ſub finem eiuſdem cap. 16. ſubdit*:

Plurima ſanè & alia memoratu digna, & qui de eo conſcriptus eſt liber, & prouinciales eius, Romani ſimul, & Syri, de eo referunt, quę cuiuis cognoſcere eſt procliue. Vnum illud ſanè quàm memorabile, hiſtoriæ huic inſerere viſum eſt, quod ab eo ante obitum eſt geſtum. Fames ingens Edeſſenorum vrbem premebat: atque ipſe, qui multos annos domo non fuerat progreſſus, tum philoſophandi ſtudio aliquantum intermiſſo, prodijt: & in homines locupletes, qui ſic turpiter rerum neceſſariarum inopia ciues ſuos pereuntes deſpicerent, acriter eſt inuectus, arguens eos quòd animarum cura neglecta, ſtudium omne in corpore fouendo collocarent. Illi autem integritatem, & paupertatem viri obſeruanter veriti, minimè id ſic eſſe affirmârunt: facilè enim & promptum eis eſſe, indigentibus facultates diſtribuere: deeſſe ſaltem qui in eo miniſterio, pro eo atque deceret, fidelem ſe pręberet, omneſque lucro inhiare; & talia fœde in quæſtum ſuum vertere, dixerunt.

Tunc Ephręm: Ego verò, inquit, qualis vobis eſſe videor? Et illi: honeſtus atque bonus, reſponderunt, & talis prorſus, qui opinioni quę de eo fertur, vita ipſa reſpondeat. Itaque ille ait: paratus ſum omnibus hac in re inſeruire. Multoque ab eis ſumpto argento, trecentas parauit menſas, & in publicis porticibus eos, qui fame affecti erant, acceptos, diligenter & benignè fouit: aduenas quoque, & alios qui inopia affligerentur, humaniter curauit. Idque tantiſper fecit, dum fames ibi eſt graſſata. Ea verò delapſa, ipſe ad philoſophię ſuę officinam redijt, ibique paucos poſt dies vita eſt defunctus. Vita ſanè monaſtica percelebris fuit, & ex æquo cum ijs, qui Epiſcopatu, doctrina, & vitæ ſanctitate clari ſunt, laudatur. Hęc pauca ex multis quę ab Ephræm rectè pieque facta ſunt, diximus. Res namque eius omnes ſi pro dignitate earum exponere nos oporteret, aut etiam aliorum qui tum in eodem philoſophandi genere elaborârunt, vt ſcilicet eorum quiſque vixerit, & quali morum inſtituto ſit vſus, qualis ipſe fuit, Scriptore opus eſſet, &c. *Eadem ex Sozomeno ad longum antea produximus.*

Ex Iohan. Trithem. de Script. Eccleſ.

EPhræm Monachus, eremique cultor inſignis, & Diaconus Eccleſiæ Edeſſenæ, à Beato Baſilio Presbyter ordinatus, propter humilitatem ad diuina myſteria conficienda numquam acceſſit, quamuis apud Deum, & homines dignus haberetur. Nihilominus quantum ad officium ſuum pertinebat, in monendo populum infinitas Homilias declamabat. Hic ſicut in Vitis Sanctorum Patrum legitur, ab Angelo viſus eſt librum aureis litteris ſcriptum recepiſſe: vnde mox altera die & deinceps loquente in eo Spiritu ſancto, tantam declamandi gratiam habuit, vt nullum ſibi ſimilem ſuo tempore inueniret, &c.

IN SANCTVM PATREM EPHRÆM SYRVM

Latinitate donatum, ac Scholijs illuſtratum, per R. D. Doct. Gerardum Voſſium.

COLLEGIVM GERMANICVM SVMMI PONT. IN ALMA VRBE

Cecropias nutriuit apes per tempora longa,
Ephram, iam Auſonia melle fruantur apes:
Sedula Romuleis apis eſt celebranda camænis,
Quæ tulit in Latios Attica melle fauos.
VOSSIVS inſtar apis, frondoſa æſtate Latinis
Legit ab Argolico, dulcia mella thymo.
Deliba purum Lector ſtudioſe liquorem,
Accipe, paſce animum, nulla venena latent.

ALIVD.

Vitales auras SYRIVS dum carperet EPHRÆM,
Optauit Graio reddere verba ſono:
Reddidit, vt flexit virtus operoſa tonantem,
BASILIIQ. preces, in ſua vota Deum.
Iam per te VOSSI, occiduas illuſtret vt oras,
Hunc vita functum cerno Latina loqui.
Tunc ſolos viuus Græcos, nunc mortuus ornat
Clara doctrina luce, quot orbis alit.

ALIVD.

QVæ pridem Græco ſonuerunt dogmata voce,
Nunc præbent gemino munera plura ſonis:
Græcia quem propriũ quondã eſt venerata parentem,
Orbi communem VOSSIVS eſſe dedit.

ALIVD.

Ad Eccleſiam Latinam gratulatio.

ALma parens noſtri gaude, diadema repertis
Fulget iam gemmis, quæ latuêre diu:
Argolicus validum quondã quod miſerat EPHræm,
VOSSIO id auxilium ſuppeditante capis.
Quod ſapuit Graios magniq; Demoſthenis ora,
Nec fuit huc aptum viribus vſque tuis,
Prodidit eloquio Ciceronis ſermo redundans,
Perfacili quidquid ſermo Pelaſge negas.
Ergo age dignatur queis te BORCHLOnia virtus,
Hæc noua gratanti ſuſcipe dona manu:
Pixida inexhauſtũ, cornuq; reclude GERARDO
Naiadum, vt ſponſi calica dona probet.

ALIVD GRAECOLATINVM.

ΕΦΡΑΙΜ ζῶντι κιτὼν μέγα φαίδιμε δόξαν ἔφευγες
Οὔτι θνατῶν μερόπων κῦδια βουκολέων.
χίλια δ' ἤδη ἔτη, πλείω τε, σὰ γράμματα κεῦθες
Οὐρανίοις θεσμοῖς ἐμπεδάοντα πάλαι.
νῦν δὲ τά γ' οὐκ ἄϊκον φάος εἰς ΛΑΤΙΟΝ προκομίζεις,
Ἄμμι ἐυφρονέων, οὐ κλέος μεθέπων.
Ὡς δὲ πλέον φεύγεις, μᾶλλόν γέ σε δόξα διώκει.
Ὡς ὁ φυγόδοξος ἔοι, ἀξιεπαίνετος εἶ.
Κηδόμενος δὲ σέθεν τιμῆς ἀγαθοῦ τε ΓΕΡΑΡΔΟΣ
Ἡμετέρου, καμάτων ἄξια δῶρα φέρει.

IDEM LATINE.

ILluſtris fragiles fugiebas viuus honores
EPHRÆM: nec moriens quæris inane decus.
Supra millenos annos monimenta recondis,
Quæ ſummi firmant iura verenda Patris.
Iamq; ſinus LATII prodire in luminis oras,
Nobis proſpiciens, non decus inde petens.
Hoc mage debetur tibi gloria, quò minus ambis:
Hoc mage te ſequitur, quò magis hanc refugis.
Qui decus hinc tibi molitur, nobisq; GERARDVS
Commoda, curarum præmia digna ferat.

ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΓΡΑΙΚΟΝ ΤΟΥ ΑΚΡΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΗ.

ΕΦΡΑΙΜ ἐυφράτοιο δίκην ποταμοῦ κελάδοντος.
Οὔασι διψαλέοις ῥεῦσε μελιῤῥοίαν
Ἐκ στομάτων λιγυρῶν, τὰ νοήματα δ' ἔμβαλε δέλτοις.
Ἑλλήνων στέρξας τὴν μελίγηρυν ὄπα
Τοῖς, ὅτι ΒΑΣΣΙΛΕΙΩ γε ὁμοίωτατο ποιμένι λαῶν,
Εἵλετό μεν περὶ δὴ ἵμερος ἰδέειν.
Πνεῦμα δὲ οἱ ἐπένευσε τὸ παγκρατὲς, αὐτίκα δ' ἔπη
Μήδεα, κικροπίδαις εἴκελος, ἐκ πραπίδων.
Νῦν δὲ φράσιν γλώσσης, γρίφους τε ΓΕΡΑΡΔΟΣ εὖ εἰδὼς,
Φθόγγον ἐς αὐσονίων ἀτθίδ' ἐφηρμόσατο.
Προὔθετο δὲ ἑῶν δίψης ἄκος. ἀλλά γε πάντες
Μέχρι κόρου ψυχὰς πλῆσατ' ἀρυόμενοι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

ΜΗ σύ γε χερσὶν ἔλαστε κενεὰν βάρος, οἶσθα τίν' ὦνερ;
Τὸν Συρίης ΕΦΡΑΙΜ θεῖον ἄωτον ἔχει
Εἴργε Καππαδοκῶν ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ, πῶς ποτε γλώσσῃ
Ἔμμορεν Ἑλλαδικῆς οὐρανόθεν ποθέων.
Τὸν δὲ θῆκε ΓΕΡΑΡΔΟΣ ὁμόθροον αὐσονίοισιν.
Κ' ἐξαγαθὸς τις ἀνὴρ πᾶσιν ἅπαντα πέλει.

ΓΥΜ-

Digitized by Google

ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΤΩΝ ΑΝΓΛΩΝ ΕΝ ΤΗΙ ΡΩΜΗΙ.

ΚΗΠΩΡΟΣ περὶ πάντα, περὶξ λειμῶνα λιάζων
πανθηρὸν, κατὰ καλλιπέτηλα σισύμβρια κήποις
πάντ᾽ ἐφορᾷ, ἢ λείριον, ἄνθεα καὶ ῥοδόεντα
δρεψάμενος πάντων λαμπέοντα πάντοθεν ἀνθῶν.
Οὕτω παντοδαποῖς κήπεσι χρυσείοις μουσῶν
ΒΟΣΣΙΟΣ ἑλλήνων σελίδας πολύγλωσσος ἐρευνῶν
παννυχίῳ περὶ πάντα πόνῳ περὶ πάντα θοάζων,
παίγνια τ᾽ ἐκκρίνων πολυίδριος ἐτώσια βίβλων.
πάντα δ᾽ ἀνεσσάμενος πινυτῶν, σελίδεσσι χαράξεν
παντοδαπῶν ΕΦΡΑΙΜ πάντων πολυφίρτατον ἀνδρῶν.
Ἢ σελίδων πολλῶν πολυχρυσάτη, ἔνθασι πάντα
Ἔνθα παροιμιῶν ῥοδόεντα καὶ ἄνθεα γνωμῶν.
Ἔνθα ῥοδ᾽ ἱστορίης δροσεροῖς, καὶ φύλλον ἔτ᾽, ἔνθα
μουσάων φίλος, κλέος ἐσθλὸν, ἔνθα νοὸς
Ἔνθα δὲ πηγὴ ἴων τὸ σοφὸν. στόμα καὶ μελίφθογγον
Ἐκ Συρίας ΕΦΡΑΙΜ. τὸ βαθυκλεὲς οὔνομα τῆς χθὼν
Οὐκ οἶδεν πολύαινον, ὃν οὐ μία πάτρις ἀοιδῶν
κοσμεῖται, βαθύνουν, ψυχάς τε, νόημά τε θεῖον
καὶ μελιηδὲς ἔπος, θείης χρυσήριον ὀμφῆς
Μυριάδας ἐπέων, νοῦν, ἔργ᾽ ἱδρῶτα, καὶ ἄθλους.
Ὁ ποίων πολύκλειτον ἀναγραψάμεθα δόξης
μηδ᾽ λόγῳ μετοχόν τε θεῶν κρινόμεσθα θνητῶν
Ὧ πάρα τελέθει μέγας οὐρανὸς, ὃν κλείουσι
παντοδαπῶν φίλα ἔργα σοφῶν, σελίδεσσί τε ἀοιδῶν
Ῥώμη, Σύριαι, χθών τε θάλασσα, καὶ ἑλλὰς Ἀθῆναι.

Idem, eiuſdem Collegij Angl. Rom. Latinè.

Qualis odoriferis dum ſolus inambulat hortis
Viuitor, auricomos p pulchra ſiſymbria flores,
Lilia luteolaſq; roſas, vagus ille fragrantes
Cernit, & excerpit quidquid magis halat odore:
Talis in irriguis Muſarum VOSSIVS agris,
Græcorum quæuis quid pandit pagina luſtrans,
Dum terit, & tereti congeſta volumina verſat
Pollice, quæ potuit labor improbus haurit, & ipſe
Segregat æquali, ſi ſint noua ludicra; lance:
Eruta facundus culto detexuit ore,
Quo magis emicat toto CORYPHÆVS in orbe
Ephræm, quemq; opus hoc celebrat, depingit, & ornat.
Hinc quaſi conſpicuo Lector ſibi colligat agro
Quidquid apud veteres complexa eſt Attica muſa,
Et roſeo ſermone melos, liquentia mella
Sugat, & auricomis, pulchras decerpat in hortis
Florea ſerta, roſas, & purpureos hyacinthos,
Narcyſſum, violas, & lilia hiulca, nitentes:
Hinc EPHRÆM redolens grato diuinus odore
Vernus in excultis rutilat, quaſi floſculus aruis
Muſarum lumen, quem GRÆCIA cantat, honorat,
Et decus eximium, celebrat, quem turba per orbem
Pieridum: nam ſuada ſuis mellita labellis
Seſſitat, & nomen non eſt ignobile. & EPHRÆM
Quod mare, quæ tellus non nouit? (patria laudat
Quem non vna) ſagax diuinæ mentis acumen?
Pierium carmen? diuina oracula? molli
Carmina quot calamo contexuit vnus? & inter
Peruigil ancipites quotquot tulit ille labores?
Cui tandem celebri nos aſcribemus honori
Inſignem pietate virum? qui perpete florens
Viuit in Elyſijs impar mortalibus æuo.
Quem vatum cecinere melos, fœcunda poeſis:
Et Græci, & Syrij, tellus, Vrbs, orbis, Athenæ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ.

Τί λέγ᾽ ὀνειρώττει βότρυας χείλεσσι γενέσθαι;
Ὄρνιθας ἐκ στόματος βοσκομένους τ᾽ ΕΦΡΑΙΜ,
πτηνὰ συντίθεσι σταφυλαὶ, πολυάμπελοι ἀλλὰ
βρίθουσι, στόματος τίπτε τεοῦ βότρυες;
Πῶς καὶ ἀπὸ γλώσσης ὅτ᾽ ἀποῤῥεῖν ἡδὺ λάλημα
Ἕλκεσθαι περ πάντων τὰ φίλα ἔργα σοφῶν;
Μὴ δ᾽ ἐπισημαίνει λαιμαργίαν ἄμπελος; ὅτι
Οἰνομανὴς ΕΦΡΑΙΜ πάντοθεν ὀψοφάγος;
Οὐ μέθυσος, μελίφθογγος ἦν, πολυφίρτατα ἀνδρῶν
Ἡ δυνάμει, ποιμὴν καὶ πολυβοσκόμενος.
καὶ καταμυελίασι περὶ πάντα μελιῤῥυτὰ αὐλά.
Οὓς ΕΦΡΑΙΜ γλυκεροὺς καρποφορεῖ βότρυας;

Idem Latinè: In viſionem S. Ephræm.

Quid grauidos labris EPHRÆM geſtare racemos
Somniat? & volucres paſcere labra leues?
Dum comedunt, creſcunt vuæ, fit maior aceruus,
Ecquid habent tumidos ſic tua labra botros?
Cur quaſo in teneris quòd ſuada diſerta labellis
Seſſitat? & faciles allicit ore viros?
Anne quòd ingluuiē præſagit vitis? vt EPHRÆM
Ebrius annoſo turgeat ille mero?
Non vinoſus erat, ſed erat facundus, & omnes
Mulſit, & innumeras nectare pauit aues.
Quid? quòd lingua arctis omnes traiecta cathenis
Attrahit? hos EPHRÆM fert tua lingua botros.

ALIVD.

Ephrem quæ cecinit Graio ſermone, GERARDVS
Hæc recinit Latio VOSSIVS *eloquio.*
Par linguæ candor, zelus, par vtroque refulget
Religio, ſtudium, par pietatis amor:
Illius, Heretici rabiem contundit, & æſtrum;
Huius, vt igniuomos comprimat ore viros.
Quid tuus oblatrat rapidus Luthere catellus?
Et lepidum infeſto perſtrepis ore melos?
Neſcis vt hæreticos linit ichthiocolla libellos
EPHRAEM, *dum piſcis glutine ſtringit eos?*
Quid noua, laruales ſectaris & hæreſis vmbras?
Non noua, non nugas, hoc tibi pandat opus.
Pandit at exculta cæleſtia fulmina lingua,
Et quæ diuino flamine verba tonant.
Charior eſt docto Lectori VOSSIVS, *& quæ*
Clarius hæc Latio præſtitit eloquio.

IOANNES CARGA.

Multum tibi GERARDE VOSSI Eccleſia
Romana debet, quòd Latinum feceris
EPHRÆM SYRVM, non ante nobis myſtica
Præcepta legis explicantem ſenſibus,
Quibus tot annos explicauit Græcia:
Auctoritate namq; tam Sancti Viri,
Et voce mentis nuntia, multum iuuas
Patres Latinos veritatis inſita,
Et diſciplina Chriſtiana vindices.
GRÆCI videntur cæteri depoſcere,
Vt è ruinis, & tenebris Patriæ,
In hancq; ſedem, in hancq; lucem transferas:
Hi iure dicent optimo ſe poſteris
Tuo renatos, & redemptos munere;
Magnum laborem par ſequetur gloria.

EPHRÆM

Digitized by Google

EPHRAEM DE SEIPSO.

EMerſi tandem è tenebris auctore Gerardo
Voſſio, hic in lucem me tibi ROMA dedit.
E Syrijs Græcos, hinc Patres cerno Latinos:
Imperium hac venit, Relligioq́ via.
Debueram patriæ, fatus quòd voce Syrorum:
BASILII votis Attica verba ſono.
Quòd me ROMA ſuo videat ſermone loquentem,
Magna Gerarde fuit cura laborq́ tuus.
Me ſacram in PETRI ſedem fideiq́ magiſtram
Euehis, vnde eius, lux mea, luce micat.
Tot tibi nunc debet ROMANA ECCLESIA pro me,
Quot grates habuit Græcia BASILIO.
Mille & bis centum fluxère atque amplius anni,
Cùm mea concluſit frigidus oſſa lapis:
Sub CONSTANTINO vixi, exceſſiq́ VALENTE
Principe, ſub XRSTO iam rediuiuus ero.
Hauſtus morte, fruor vita meliore, Gerardo
Vindice, quo vindex Vrbis & orbis ero.
Ergo Gerarde tuo merces ſtat certa labori,
Quæ me & BASILIVM iam ſine fine beat.

S. PATRIS

Digitized by Google

A SANCTI PATRIS NOSTRI
EPHRAEM SYRI DIACONI ECCLESIAE EDESSENAE RELIGIOSISSIMI
DE SACERDOTIO.

Interprete & Scholiaſte Gerardo Voſſio.

B O MIRACVLVM ſtupendũ. O poteſtas ineffabilis.
O tremendũ Sacerdotij myſteriũ, ſpiritale ac ſanctum,
venerandum & irreprehenſibile, quod Chriſtus in hunc
mundum veniens, etiam indignis impertitus eſt; genu Matth. 26. Mar. 14. Lucæ 22. 1o. an. 13. & 1. Corinth. 11.
poſito lachrymis atque ſuſpirijs oro, vt hunc Sacerdotij
theſaurum inſpiciamus, theſaurum inquã his, qui eum
dignè & ſanctè cuſtodiunt. Scutum ſiquidẽ eſt refulgens
& incõparabile, turris firma, murus indiuiſibilis, funda-
mentum ſolidũ ac ſtabile, à terra ad axem vſq; cæli per-
tingens: quid dico fratres, excelſos illos axes cõtingi;
imò in ipſos cælos cælorũ ſine impedimento atque la- Sublimitas Sacerdotij.
bore aſcendit, & in medio Angelorum ſimul cũ ſpiritibus incorporeis facilè ver-
C ſatur. Quid dico in medio ſupernarum Virtutum; quin & cum ipſo Angelorum
Domino atq; Creatore, datoreque luminum, familiariter agit. Et quantum vult,
confeſtim quæ poſtulat, facilè & ſuo iure quodammodo impetrat. Non deſiſto
fratres laudare & glorificare illius dignitatis profunditatem, quam nobis, nobis
inquã Adæ filijs Sancta elargita eſt Trinitas, per quam mundus ſaluatus eſt, & cre- Sacerdotalis dignitatis profunditas.
atura illuminata, per quam montes & colles, rupes & valles illuſtri ác veneranda
politia, Sanctorum, inquam, monachorum, impleta ſunt. Quemadmodum & Pro-
pheta Eſaias ſonora voce reboat, dicens: Quoniam de vertice montium vocem Eſaiæ 42.
ſuam daturi ſunt homines, in gloriam & laudem Dei altiſſimi. Hac quoque impi- Sacerdotij effectus multiplices.
etas è terra ſublata eſt, hac, & continentia in terris commoratur. Hac, & diabo-
D lus, è cælo decidens ſubactus eſt. Laſciui vaſa facti ſunt ſanctificata, & fornicatores
caſti & impolluti. Inſipientes veritatis & iuſtitiæ duces facti ſunt, & improbi boni 1. Corinth. 15.
ac pij. Per hanc & mortis potentia deſtructa eſt, & inferni vires propalam deper- Epheſ. 2. 4. 5. Coloſſ. 2. 3.
ditæ, ipſaque Adæ maledictio exterminata eſt atque ſoluta, & cæleſtis thalamus Heb. 2. 5. 9. 10.
apertus eſt & adornatus. Per hanc quoque humana natura, licet humilis atque
abiecta, cum Virtutibus incorporeis adæquatur. Quid dicam? quid eloquar, aut
quid laudibus efferam? Excedit quippe intellectum & orationem, omnemque
cogitationem, donum altitudinis dignitatis Sacerdotalis. Et ſicut arbitror, hoc
eſt, quod Paulus, quaſi in ſtuporem mentis actus, innuit, exclamans: O altitudo Rom. 11.
diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei a incomprehenſibilis, quàm incomprehen- a In vulg. non additur (incomprehenſibilis).
E ſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles diuinæ viæ eius? Altiuolans, è terra in
cælum noſtra poſtulata Deo celerrimè defert, & Dominum pro ſeruis ſuis de-
precatur. Intendamus igitur mentem fratres, clarè ac liquidò, ad myſticam
hanc formidabilemque narrationem; quoniam abſque venerando & diuino
Sacerdotio, remiſſio peccatorum mortalibus non conceditur. Attendite fratres;
vos etenim pietatis amatores eſtis, qui lumen doctrinæ Chriſti contemplamini.
Hæc ſunt, quæ prius tenuiter de myſterio Sacerdotij commemoraui. Palmes vi- Nota pulcherrimam triũ in diuino myſterio ἕνωσιν atque coniunctionem.
tis, & granum frumenti, necnon Sacerdotium, vnionem inter ſe obtinent. Pal-
mes & frumentum ſunt velut pediſſequæ; at Sacerdotium eſt natura liberum.
Ceterùm vbi tria hæc vt ſimul ſint, inter ſeſe concordiam inierint: tum ſupra

Digitized by Google

theſauros offert Regi, vnumquodque virtutem propriorum fructuum, in odorem ſuauitatis. Palmes præcedit ſanguinem, ſimiliterque frumentum, purum hunc panem. A

Sacerdotij libertas atque ſublimitas.

Sacerdotium verò audacter è terra ſurſum in cælum volitans, aſcendit ad Deum, donec ipſum contueatur inuiſibilem, procidensque ante excelſum thronum, inſtanter pro ſeruis orat Dominum, lachrymas & gemitus conſeruorum deportans, proprioque ſimiliter Domino feruentem deprecationem ſimul & pœnitentiam offerens, miſericordiam & indulgentiam à Rege miſericorde poſtulans, vt Spiritus ſanctus pariter deſcendat, ſanctificetque dona in terris propoſita: cumque oblata fuerint tremenda myſteria immortalitate plena, præuio Sacerdote orationem pro cunctis faciente, tunc animæ accedentes, per illa tremenda myſteria, macularum purificationem accipiunt. Cernitis pij, quomodo hæc duo non operentur in terra, niſi cæleſte aduenerit ſuffragium, ſanctificetque dona. B Vides homo illuſtrem miraculi editionem, cernis ſublime ſacrificium, quàm facilè ſordes animarum eluat.

Matth. 26. Ioan. 13. 1. Corinth. 13. 1. Reg. 10. Iſaiæ 5. Ezech. 41. 46.

Benedicitur Saluator qui fecit in terris ſuperilluſtre hoc & purgatiuum donum, in gratia Sacerdotes illuminans, vt ſicut luminaria, in mundo luceant. Populus qui ante nos erat, cornu olei ferens, ad Sacerdotium promouebatur: nos verò ſerui inutiles Dei benedicti, non cornu, non oleum ſenſibile ſumimus: ſed ipſe qui eſt brachium excelſum atque tremendum, ex

2. Tim. 1.

cælo deſcendens, ſuum nobis per impoſitionem manuum, donat ſpiritum, qui ignis inſtar venit ſuper Apoſtolos. O poteſtas ineffabilis, quæ in nobis dignata eſt

Ibidem.

habitare per impoſitionem manuum ſacrorum ſacerdotum.

Magna Sacerdotij profunditas. Ioan. 1. Matth. 4. Marci 1. Lucæ 5. Matth. 16. 18. Act. 9. 3. 17. 18. 19. & 20. Rom. 10. & 15.

O quàm magnam in ſe continet profunditatem formidabile & admirabile ſacerdotium. Felicem illum, qui in hac ipſa dignitate adminiſtrat purè & irreprehenſibiliter. Petrus dictus Cephas, qui aliquando captus eſt ad littus maris, quique à magno teſtimonium accepit Paſtore: C quia ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, per Sacerdotium, & claues regni cælorum accepit, tamquam dignus. Similiter autem & Paulus, qui priusquidem perſecutor erat, hoc quoque chariſmate habitus dignus, celer vniuerſum terrarum peragrauit orbem, prædicans annuntiansque reſurrectionem mortuorum.

Geneſ. 4. Hebr. 11. 1. Ioan. 3.

Ceterùm reuertamur ad iuſtum Abel, qui in initio creationis, ſacerdos factus eſt, diſcamusque ex ipſo quando in principio victimam ſuam ſacrificauit Deo, nonne ignis è cælo deſcendens, ipſius ſacrificium deuorauit? Quando enim obtulit Deo de primogenitis gregis ſui, vt inquit ſcriptura, reſpexit ex cælo Deus ſanctus in oblationem Abel, in ſacrificium verò Caim reſpicere, non benè ei complacuit.

Ibidem. Geneſ. 8. In monte Ararat. Geneſ. 9. & 17. & Iſaiæ 54.

Rurſus autem & Noe, qui in arca ſaluatus eſt, quando ceſſauit aqua, ſeditque ſuprà in monte Ararat, huius quoque fuit muneris particeps, obtulitque Deo ſacrificium purè in odorem ſuauitatis; vnde & cum ipſo pactum ſtatuit Redemptor, D de non amplius diluuio inducendo ſuper terram, ſanctam quoque illi dans benedictionem creſcendi & multiplicandi. Adſpicis mirabile ſacerdotij opificium. Vides primum ſacerdotem Abel, in priori creatione, quo pacto ignis cælitus in terram deciderit, propter irreprehenſibile eius ſacrificium; Cernis iterum Noe Sacerdotem venerandum, in ſecunda creatione, quomodo pactum cum ipſo ſtatuerit Dominus.

Geneſ. 17. Geneſ. 22.

Hoc quoque & Abraham reputatus eſt dignus, vt illius foret particeps, Deoque offerret dilectum Iſaac, & ſacrificaret viſcera propria. Ibi oſtendit ei Deus miraculum magnum, Chriſti ſcilicet generationem in planta Sabec, in ictu incrementum, ipſamque benedictionem, qua ipſe benedixit: In ſemine enim tuo, inquit, benedicentur tribus omnis terræ.

Planta Sabec. Geneſ. 12. Geneſ. 26. 28. Exod. 19. 24. 33. & 34.

Quin & hoc ipſo munere diuinus Moyſes habitus dignus, adſcendit in montem Sina ad Deum, E accepitque legem; vnde quoque facies eius glorificata eſt, vt videretur ſole pulchrior. Similiterque Aaron hoc eodem dignatus, legatione pro peccatis populi apud Deum functus eſt; Moyſes enim & Aaron in ſacerdotibus eius.

Pſalm. 98. Pſalm. 105. Iſa. 1. 2. 44. 46. & Pſal. 105.

Similiter etiam Phinees in hoc verè honorabili ſacerdotio, mortem à populo eius prohibuit. Iſaias quoque eodem amictus, in igne exauditus eſt, ſacerdoteſque infamiæ iugulauit gladius. Diſcamus igitur Fratres, quoniam magna eſt & multa, immenſa ac infinita ipſius ſacerdotij dignitas.

Matth. 26. Ioan. 13. 2. Timoth. 1.

Gloria vnigenito, gloria & ſoli bono, illud ſuis præbēti diſcipulis, per ſanctum ſuum nouum teſtamentum, vt & ipſi nobis per impoſitionem manuum ſuarum ſuper dignos, exemplum demonſtrent. Cuncti ergo honoremus, cuncti hac venerandi Sacerdotij ſublimitate decoratos

præd-

Digitized by Google

A prædicemus beatos; certò ſcientes, quòd ſi quis amicum Regis amet, hunc ipſum multo amplius à rege amari. Quocirca amemus Sacerdotes Dei, ſiquidem amici ipſius ſunt boni, & pro nobis ac mundo deprecantur. Honora Sacerdotes, Chriſti mandatum exple, quod dicit: Quoniam qui Prophetam cum gaudio recipit in nomine Prophetæ, mercedē Prophetæ accipiet. Quòd ſi de illo, qui ſacerdos eſt, ignoras, dignus ne an indignus ſit tantā ſublimitate, tu ob præceptum ipſius Chriſti, caue deſpexeris. Etenim ſicut fulgidiſſimum aurum licet luto cōtaminatum, non percipit detrimentum, neque ſpecioſiſſima margarita ex contactu quarumdam immundarum ſpecierum: Ad eundem modum, nec ſacerdotium ab vllo ſordidum redditur, quantumuis etiam indignus ſit is, qui illud ſuſcepit. Porrò ſi quis ad hanc dignitatem velut dignus repertus ſit, in eaqúe ſanctè & irreprehen-

Sacerdotes Dei amādi & honorandi. — *Matth. 10. Marci 9.* — *Similitudo pulcherrima.*

B ſibiliter ambularit, vitam & coronam immarceſſibilem ſibi ipſe conciliat. Sed ſi indignè quis hanc ipſam ſibi vſurpare ſit auſus, tenebras is ſibi exteriores, iudiciumque abſque miſericordia conſciſcit. En aliud tibi exemplum ô homo, ne tu indignè audeas & arroganter obrepere ad ſublimitatem Sacerdotij; cùm non benè ſibi complaceat Deus purus, in arroganter ordinatis. Noſce quid miſeri illi ſint paſſi, qui olim reſtiterunt Moyſi & Aaron, ſuaqúe temeritate auſi ſunt impudenter atque præfractè ſacrificare Deo, nonne ignis è cælo deuorauit omnes? aduerſum quos in profundum, ſupra ſe ſunt auſi. Rurſus autem & Maria propheteſſa Dei, quòd breui quodam ſermone, Moyſi de Sacerdotio improperaret, talem ei reprehenſionis notam ſtatuit Altiſſimus, vt tota leproſa ſeptem diebus eijceretur extra caſtra. Iccirco hæc nunc ô fratres purè adminiſtrate, imitantes Moyſen & Aaron, atque Eleazar. Conſidera pios Sacerdotes, quomodo in ipſo ſacerdo-

Bonorū Sacerdotum præmia. — *Malorū Sacerd. pœnæ.* — *Aliud exemplum.* — *Leuit. 9. 10.* — *Aliud exemplum.* — *Exod. 15. Num. 12. Pſalm. 105.*

C tio, ſacrilega hoſtium caſtra ſint vlti; Hoc poſſidens Moyſes, manus ad Deum ſuſtulit, vulnerauitq́; Amalec plaga incurabili. Hoc quoque circumamictus Abraham reges in fugam vertit. Hoc ornatus Melchiſedech, Abrahæ benedixit electa benedictione eximia. Dignatus es frater ſublimitate ſacerdotij; ſtude complacere illi qui te elegit, vt ſis ipſi miles puritate & iuſtitia ac ſapientia diuina, illuſtrique virginitate. Eſto feruens æmulator, vt temperans Ioſeph, & caſtus vt Ieſus Naue, hoſpitalis vt Abraham, paupertatis amator vt Iob, indulgens vt Dauid, & mitis, vt Moyſes. Errantem reducito, claudum confirma, erige cadentem, ſuccurre infirmis, & alia his ſimilia. Ego verò obſtupeſco fratres dilecti, ad ea quæ ſoliti ſunt quidam inſipientum audere, qui impudenter ac temerè ſeſe conantur ingerere ad munus ſacerdotij aſſumēdum, licet non adſciti à gratia Chriſti, ignorantes miſeri, quòd ignem & mortem ſibi accumulent. Non dico tibi homo, non

Exod. 17. Iudith 4. — *Gen. 14.* — *Hebr. 7.* — *Geneſ. 39.* — *Iob 1. 2.* — *2. Reg. 2. & Num. 12.* — *Contra ingerētes ſe temerè ad Sacerdotale munus, atque indignos.*

D ſolùm non ſacerdotium temerariè aſſumendum: ſed neque cæterorum quidpiam, ex vaſis verè venerandi cultus diuini, contingendum. Siquidem legiſti quid paſſus ſit Oza, eo quòd arcam Dei tetigiſſet. Huius tu ſemper memineris dilecte frater horribilis verbi Dei excelſi, ore Iſaiæ Prophetæ pronuntiati: Super quem requieſcam ego, niſi ſuper manſuetum, humilem, tranquillum & trementem ſermones meos? Huius inquā ſemper memineris vocis, & attende vt poſſideas theſaurum, animum trāquillum, quo poſſis ſpiritaliter in Metropolim Hieruſalem ſupernam aſcendere, ſpiritaliaq́; ſacrificia Regi Deo inacceſſibili offerre, vbi texuntur coronæ immarceſſibiles & incorruptibiles, ibiq́; tu corā Angelis à Chriſto coroneris corona immortalitatis, ipſeqúe cum ſupernis illis choris hymnum victoriæ decantes Sanctiſſimæ Trinitati: in ſecula ſeculorum. Amen.

2. Reg. 6. 1 Paralip. 13. Num. 4. Iſa. 66. — *1. Timoth. 1. 1. Pet. 1. & 5.*

E

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES G. Voſſij.

De dignitate atque præſtantia ſacerdotij, ſi alios adhuc graues Auctores requiris, plura apud S. Ioan. Chryſoſt. reperies, qui libros ſex de Sacerdotio conſcripſit, lectu in hac materia digniſſimos: extant inter eius Opera, tom. 5. poſt illas 80. ad pop. Antioch. homilias. De quo argumento, idem Chryſoſt. licet non ita ex profeſſo, agit hom. de verbis Eſaie, ac 14. in 2. Cor. moral. ibi: nam etſi aequum, &c. & hom. 10. in primam ad Theſſal. ac tertia in Act. & ad Hebr. vlt. in hunc locum: Ipſi perugilant, quaſi pro vobis rationem reddituri, &c. De cuius etiam dignitate, vide apud eundem Chryſoſt. in Pſal. 117. & in Pſal. 131. vbi S. Ephrem Tom. 1.

in quan-

theſauros offert Regi, vnumquodque virtutem propriorum fructuum, in odo- A
rem ſuauitatis. Palmes præcedit ſanguinem, ſimiliterque frumentum, putum
hunc panem. Sacerdotium verò audacter è terra ſurſum in cælum volitans, aſcen-
Sacerdotij libertas atque ſublimitas. dit ad Deum, donec ipſum contueatur inuiſibilem, procidenſque ante excelſum
thronum, inſtanter pro ſeruis orat Dominum, lachrymas & gemitus conſeruo-
rum deportans, proprioque ſimiliter Domino feruentem deprecationem ſimul
& pœnitentiam offerens, miſericordiam & indulgentiam à Rege miſericorde po-
ſtulans, vt Spiritus ſanctus pariter deſcendat, ſanctificetque dona in terris propo-
ſita: cumque oblata fuerint tremenda myſteria immortalitate plena, præuio Sa-
cerdote orationem pro cunctis faciente, tunc animæ accedentes, per illa tremen-
da myſteria, macularum purificationem accipiunt. Cernitis pij, quomodo hæc
duo non operentur in terra, niſi cæleſte aduenerit ſuffragium, ſanctificetque do- B
na. Vides homo illuſtrem miraculi editionem, cernis ſublime ſacrificium, quàm
Matth.26. facilè ſordes animarum eluat. Benedicitur Saluator qui fecit in terris ſuperillu-
Ioan.13. 1.Corinth.13. ſtre hoc & purgatiuum donum, in gratia Sacerdotes illuminans, vt ſicut lumina-
1.Reg.10. ria, in mundo luceant. Populus qui ante nos erat, cornu olei ferens, ad Sacerdo-
Iſaiæ 5. Ezech.45.46. tium promouebatur: nos verò ſerui inutiles Dei benedicti, non cornu, non ole-
um ſenſibile ſumimus: ſed ipſe qui eſt brachium excelſum atque tremendum, ex
2.Tim.1. cælo deſcendens, ſuum nobis per impoſitionem manuum, donat ſpiritum, qui
ignis inſtar venit ſuper Apoſtolos. O poteſtas ineffabilis, quæ in nobis dignata eſt
Ibidem. habitare per impoſitionem manuum ſacrorum ſacerdotum. O quam magnam in
Magna Sacerdotij profunditas. ſe continet profunditatem formidabile & admirabile ſacerdotium. Felicem il-
Ioan.1. lum, qui in hac ipſa dignitate adminiſtrat purè & irreprehenſibiliter. Petrus di-
Matth.4. ctus Cephas, qui aliquando captus eſt ad littus maris, quique à magno teſtimoni- C
Marci 1. um accepit Paſtore: quia ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, per Sa-
Lucæ 5. Matth.16.18. cerdotium, & claues regni cælorum accepit, tamquam dignus. Similiter autem &
Act.9.13.17.18.19. & 20. Paulus, qui prius quidem perſecutor erat, hoc quoque chariſmate habitus dignus,
Rom.10. & 15. celer vniuerſum terrarum peragrauit orbem, prædicans annuntianſque reſurre-
ctionem mortuorum. Ceterùm reuertamur ad iuſtum Abel, qui in initio creati-
Geneſ.4. Hebr.11. onis, ſacerdos factus eſt, diſcamuſque ex ipſo quando in principio victimam ſu-
1.Ioan.3. am ſacrificauit Deo, nonne ignis è cælo deſcendens, ipſius ſacrificium deuorauit?
Quando enim obtulit Deo de primogenitis gregis ſui, vt inquit ſcriptura, reſpe-
Ibidem. xit ex cælo Deus ſanctus in oblationem Abel, in ſacrificium verò Caim reſpice-
Geneſ.8. re, non benè ei complacuit. Rurſus autem & Noe, qui in arca ſaluatus eſt, quando
In monte Ararat. ceſſauit aqua, ſeditque ſuprà in monte Ararat, huius quoque fuit muneris parti-
Geneſ.9. & 27. ceps, obtulitque Deo ſacrificium purè in odorem ſuauitatis; vnde & cum ipſo pa- D
& Iſaiæ 54. ctum ſtatuit Redemptor, de non amplius diluuio inducendo ſuper terram, ſan-
ctam quoque illi dans benedictionem creſcendi & multiplicandi. Adſpicis mira-
bile ſacerdotij opificium. Vides primum ſacerdotem Abel, in priori creatione,
quo pacto ignis cælitus in terram deciderit, propter irreprehenſibile eius ſacrifi-
Geneſ.17. cium; Cernis iterum Noe Sacerdotem venerandum, in ſecunda creatione, quo-
Geneſ.22. modo pactum cum ipſo ſtatuerit Dominus. Hoc quoque & Abraham reputatus
eſt dignus, vt illius foret particeps, Deoque offerret dilectum Iſaac, & ſacrificaret
viſcera propria. Ibi oſtendit ei Deus miraculum magnum, Chriſti ſcilicet genera-
Planta Sabec. tionem in planta Sabec, in ictu incrementum, ipſamque benedictionem, qua ipſe
Geneſ.22. benedixit: In ſemine enim tuo, inquit, benedicentur tribus omnis terræ. Quin &
Geneſ.26.28. hoc ipſo munere diuinus Moyſes habitus dignus, adſcendit in montem Sina ad E
Exod.19.24.33. & 34. Deum, accepitque legem; vnde quoque facies eius glorificata eſt, vt videretur ſo-
le pulchrior. Similiterque Aaron hoc eodem dignatus, legatione pro peccatis
Pſalm.98. populi apud Deum functus eſt; Moyſes enim & Aaron in ſacerdotibus eius. Simi-
Pſalm.105. liter etiam Phinees in hoc verè honorabili ſacerdotio, mortem à populo eius
Iſa.1.2.44.46. & Pſal.105. prohibuit. Iſaias quoque eodem amictus, in igne exauditus eſt, ſacerdoteſque in-
famiæ iugulauit gladius. Diſcamus igitur Fratres, quoniam magna eſt & multa,
immenſa ac infinita ipſius ſacerdotij dignitas. Gloria vnigenito, gloria & ſoli bo-
Matth.26. no, illud ſuis præberi diſcipulis, per ſanctum ſuum nouum teſtamentum, vt & ipſi
Ioan.13. 2.Timoth.1. nobis per impoſitionem manuum ſuarum ſuper dignos, exemplum demoſtrent.
Cuncti ergo honoremus, cuncti hac venerandi Sacerdotij ſublimitate decoratos

prædi-

Digitized by Google

A prædicemus beatos, certò ſcientes, quòd ſi quis amicum Regis amet, hunc ipſum multo amplius à rege amari. Quocirca amemus Sacerdotes Dei, ſiquidem amici ipſius ſunt boni, & pro nobis ac mundo deprecantur. Honora Sacerdotes, Chriſti mandatum exple, quod dicit: Quoniam qui Prophetam cum gaudio recipit in nomine Prophetæ, mercedē Prophetæ accipiet. Quòd ſi de illo, qui ſacerdos eſt, ignoras, dignus ne an indignus ſit tantâ ſublimitate, tu ob præceptum ipſius Chriſti, caue deſpexeris. Etenim ſicut fulgidiſſimum aurum licet luto cōtaminatum, non percipit detrimentum, neque ſpecioſiſſima margarita ex contactu quarumdam immundarum ſpecierum: Ad eundem modum, nec ſacerdotium ab vllo ſordidum redditur, quantumuis etiam indignus ſit is, qui illud ſuſcepit. Porrò ſi quis ad hanc dignitatem velut dignus repertus ſit, in eaque ſanctè & irreprehen-

Sacerdotes Dei amādi & honorandi.
Matth. 10. Marci 9.
Similitudo pulcherrim.

B ſibiliter ambularit, vitam & coronam immarceſſibilem ſibi ipſe conciliat. Sed ſi indignè quis hanc ipſam ſibi vſurpare ſit auſus, tenebras is ſibi exteriores, iudiciumque abſque miſericordia conſciſcit. En aliud tibi exemplum ô homo, ne tu indignè audeas & arroganter obrepere ad ſublimitatem Sacerdotij; cùm non benè ſibi complaceat Deus purus, in arroganter ordinatis. Noſce quid miſeri illi ſint paſſi, qui olim reſtiterunt Moyſi & Aaron, ſuaque temeritate auſi ſunt impudenter atque præfractè ſacrificare Deo, nonne ignis è cælo deuorauit omnes? aduerſum quos in profundum ſupra ſe ſunt auſi. Rurſus autem & Maria propheriſſa Dei, quòd breui quodam ſermone, Moyſi de Sacerdotio improperaret, talem ei reprehenſionis notam ſtatuit Altiſſimus, vt tota leproſa ſeptem diebus eijceretur extra caſtra. Iccirco hæc nunc ô fratres purè adminiſtrate, imitantes Moyſen & Aaron, atque Eleazar. Conſidera pios Sacerdotes, quomodo in ipſo ſacerdo-

Bonorū Sacerdotum præmia.
Malorū Sacerd. pœnæ.
Aliud exemplum.
Leuit. 9. 10.
Aliud exemplum.
Exod. 15.
Num. 12.
Pſalm. 105.

C tio, ſacrilega hoſtium caſtra ſint vlti; Hoc poſſidens Moyſes, manus ad Deum ſuſtulit, vulnerauitq; Amalec plaga incurabili. Hoc quoque circumamictus Abraham reges in fugam vertit. Hoc ornatus Melchiſedech, Abrahæ benedixit electo, benedictione eximia. Dignatus es frater ſublimitate ſacerdotij; ſtude complacere illi qui te elegit, vt ſis ipſi miles puritate & iuſtitia ac ſapientia diuina, illuſtrique virginitate. Eſto feruens æmulator, vt temperans Ioſeph, & caſtus vt Ieſus Naue, hoſpitalis vt Abraham, paupertatis amator vt Iob, indulgens vt Dauid, & mitis, vt Moyſes. Errantem reducito, claudum confirma, erige cadentem, ſuccurre infirmis, & alia his ſimilia. Ego verò obſtupeſco fratres dilecti, ad ea quæ ſoliti ſunt quidam inſipientum audere, qui impudenter ac temerè ſeſe conantur ingerere ad munus ſacerdotij aſſumēdum, licet non adſciti à gratia Chriſti, ignorantes miſeri, quòd ignem & mortem ſibi accumulent. Non dico tibi homo, non

Exod. 17.
Iudith 4.
Gen. 14.
Hebr. 7.
Geneſ. 39.
Iob 1. 2.
2. Reg. 2. & Num. 12.
Contra ingerētes ſe temerè ad Sacerdotale munus, atque indignos.

D ſolùm non ſacerdotium temerariè āſſumendum: ſed neque cæterorum quidpiam, ex vaſis verè venerandi cultus diuini, contingendum. Siquidem legiſti quid paſſus ſit Oza, eo quòd arcam Dei tetigiſſet. Huius tu ſemper memineris dilecte frater horribilis verbi Dei excelſi, ore Iſaiæ Prophetæ pronuntiati: Super quem requieſcam ego, niſi ſuper manſuetum, humilem, tranquillum & trementem ſermones meos? Huius inquā ſemper memineris vocis, & attende vt poſſideas theſaurum, animum trāquillum, quo poſſis ſpiritaliter in Metropolim Hieruſalem ſupernam aſcendere, ſpiritaliaq; ſacrificia Regi Deo inacceſſibili offerre, vbi texuntur coronæ immarceſſibiles & incorruptibiles, ibiq; tu corā Angelis à Chriſto coroneris corona immortalitatis, ipſeque cum ſupernis illis choris hymnum victoriæ decantes Sanctiſſimæ Trinitati: in ſecula ſeculorum. Amen.

2. Reg. 6.
1 Paralip. 13.
Num. 4.
Iſa. 66.
1. Timoth. 1.
1. Pet. 1. & 5.

E

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES G. Voſſij.

De dignitate atque præſtantia ſacerdotij, ſi alios adhuc graues Auctores requiris, plura apud S. Ioan. Chryſoſt. reperies, qui libros ſex de Sacerdotio cōſcripſit, lectu in hac materia digniſſimos: extant inter eius Opera, tom. 5. poſt illas 80. ad pop. Antioch. homilias. De quo argumento, idem Chryſoſt. licet non ita ex profeſſo, agit hom. de verbis Eſaia, ac 14. in 2. Cor. moral. ibi: nam etſi æquum, &c. & hom. 10. in primam ad Theſſal. ac tertia in Act. & ad Hebr. vlt. in hunc locum: Ipſi peruigilant, quaſi pro vobis rationem reddituri, &c. De cuius etiam dignitate, vide apud eundem Chryſoſt. in Pſal. 117. & in Pſal. 131. vbi

in quanto honore ac reuerentia ſit habenda Sacerdotalis dignitas, quantamq́ reprehenſionem ac pœnam mereantur inhonorantes illam, abundè eluceſcit omnibus. Quibus iſta non ſuffecerint, videre quoque poterunt aliud inſigne Græcorum lumen Gregor. Nazianzenum cognomento Theologum, præſertim in apologet. Oratione prima, quæ incipit in Billiana translatione: Victus ſum, idq́ agnoſco & fateor, ſubditus ſum Domino, &c. vbi inter alia, quanta Sacerdotij dignitas, quæq́ Sacerdotis profeſſio ſit, docet. & qualem Epiſcopum quoque eſſe oporteat, &c. Oratio prolixa eſt, ſed digna quæ legatur. poſt quam, eiuſdem etiam Carmen vide, tom. 2. quod incipit: O qui ſacra Deo offertis, non tincta cruore, &c. Huiuſq́ dignitatem ac præcellentiam inter alios, etiā ab Ignatio celebratā habes, in epiſt. ad Smyrnēſes potiſſimū, ac ad Heronē, necnō à Cypriano lib. 1. epiſt. 3. & lib. 3. epiſt. 9. ac Leone Mag. præſertim in epiſt. 87. ad Epiſcop. Africanos, &c. A

In monte Ararat. *Ita Septuaginta Interp. Gen. 8. Cæterū in vulg. Latin. requieuiſſe arca ſuper mōtes Armeniæ legitur. Verū quomodo hic legamus, parū referre videtur: nam Armenia, hebraicè dicitur Ararat, quod maledictionē tremoris ſonat. Quāquā tamē hîc Ephræm potius Ararat, videatur velle eſſe nomen mōtis illius, ſuper quē arca Noe in Armenia requieuerat. Quod etiā cōfirmat S. Chryſ. hom. 26. in Geneſim.* B

In planta Sabec.] *Ita habent Septuag. Gen. 22. quod in Latin. vulg. nō ponitur. Interpretatur autē hoc vocabulum τὸ σαβὲκ ἐπηρμένος, id eſt, elatus, ſiue erectus: vnde quidā etiam pro eo, ὄρθιος, hoc eſt, altus vel rectus, ediderunt, vt per arietem in planta rectum, ſiue erectum cornibus, vt eſt Gen. 22. intelligatur ibi typus ſeu figura Crucis Chriſti, &c. De quo vide Scholia Græca in allegatū caput Gen. in noua Rom. editione Græc. veteris Teſtamēti iuxta Septuaginta Interp. Ceterū Syrus hic noſter Ephræm in Serm. in Abraam & Iſaac, per τὸ φυτὸν τὸ τοῦ σαβὲκ, ἀφεσιν ἑρμηνεύει, id eſt, remiſſionem ſeu liberationem, per plantam Sabec, interpretatur. vt eo denotetur Crux Chriſti, quæ mundum à peccatis liberauit, vitamq́ præbuit. Nam ſicut aries ille cornibus hærēs in planta Sabec, myſticè liberauit Iſaac: ſic Agnus Dei manibus in cruce diſtēſis, ſuſpenſusq́ non vnum ſolum hominem, ſed vniuerſum mundum à morte, & inferno liberauit. Sic in Abraam & Iſaac, ibi Ephræm. vnde plura in hunc locum require. Et huc ferè alludit Elias Cretenſis Metropolit. nomen Sabec, interpretans, in ſuo Comment. in priorem inuectiuam in Iulianum Apoſtat. in illa verba Nazianzeni: Abraam, dum vocaretur, ac filio præter ætatem donaretur, &c.*

In ſemine tuo benedicentur tribus omnis terræ.] *Sic legitur hic apud Ephræm. At Gen. 26. eſt: Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ. Et Gen. 28. Et benedicentur in te & ſemine tuo, cunctæ tribus terræ. Gen. autem 12. In te benedicentur vniuerſæ cognationes terræ. & Act. 3. cap. Et in ſemine tuo benedicentur omnes familiæ terræ. In quibus, lectionis varietatem obſerua & concilia.* C

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, Ad Fratrem quemdam ſciſcitantem, ad quem hoc dictum pertineat: Melius eſt nubere, quàm vri?

1. Cor. 7.

RESPONSIO. D

Eodem Gerardo Voſsio Interprete, & Scholiaſte.

1. Cor 7.

APoſtolum audi dicentem: Volo omnes homines eſſe ſicut & meipſum: ſed vnuſquiſq; propriū donū habet ex Deo: alius quidē ſic, alius verò ſic. Perſpicuū ſcilicet hinc, inter ſeculares, illosq́ qui ſeculo renūtiarunt, eū feciſſe diſcrimē, cùm diceret: Vnuſquiſq; propriū donū habet ex Deo; alius quidē ſic, alius verò ſic. Etenim neq; ſolutos vetat legitimè matrimoniū cōtrahere, neque eos qui ſe ſeculo abdicarūt, à continētiæ lege liberat, inquiēs: Vnuſquiſq; propriū donū habet ex Deo: alius quidē ſic, alius verò ſic. Solutis ſiquidē concedit, dicens: Propter fornicationē aūt, vnuſquiſq; ſuā vxorem habeat. Et denuò: Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus: fornicatores aūt & adulteros iudicabit Deus. Ceterū ijs qui ſeculo renuntiarūt, præcepit continentiā, dū dicit: Omnis autem qui in agone cōtendit, ab omnibus ſe abſtinet. Duo igitur hiſce verbis oſtenduntur ordines, vti ſuprà dictū eſt. Quare tu monache, noſce atq; cōſidera, in vtro ſis ordine cōſtitutus; tū quo ſigno quave nota ſis inſignitus; quæ pacta, quæque vota cū Deo feceris conſtitueriſque. Quoniā ſecundū illa, abs te rationem repoſcet, quemadmodū ait Saluator: Ex ore tuo iudico te, ſerue nequā. Secularibus igitur, ſicut ante dictum eſt, permiſit legitimè matrimonio iungi; at qui ſeculo ſe abdicarunt, hos continere, & quidē legitimè continere ſe voluit. Quādoquidem ſi quoſ-

Ibidem.
Hebr. 13.
1. Cor 9.
Seculares, & qui ſe ſeculo abdicarunt, intelliguntur.
Lucæ 19.

E

uis

A uis verba illa concernerent: Melius eſt nubere, quàm vri: nemo hanc ipſam virtu- Ibidem.
tem vnquam excoluiſſet: non Helias Theſbites, non Eliſæus, nõ Iohannes, nõ qui- Exemplis hæreticos atque apoſtatas carnales confundit.
cunque ſe caſtrauerunt propter regnum cælorum, caſtamque ſuam carnem ſerua-
runt Deo; ſed neque ipſe continens fuiſſet Apoſtolus, niſi reſpexiſſet in retributi-
onem mercedis. Ne igitur dixerimus, ſicut nonnulli prætexunt, dicẽtes: At illi iu-
ſti fuerunt, ego verò peccator ſum. Iuſti ſiquidem illi euaſerunt, quòd iuſtè ſanctè-
que ſuam hanc præſentem tranſegerint vitam. Quid igitur dicemus? anne quòd
iuſti illi, corporis expertes fuerint? nonne & illi corpore circũamicti erãt? Apo-
ſtolum audi dicentem: In carne ambulantes, non ſecundùm carnem militamus; 2.Cor.10.
arma enim militiæ noſtræ non carnalia, ſed potentia Deo, ad deſtructionem mu-
nitionum. Clarum itaque, quòd & ipſi oppugnati ſint, tanquam carnem circum-
ferentes, verùm reſtiterunt ſtrenuè. Vnde rurſus Apoſtolus ait: Caſtigo corpus 1.Cor.9.
B meum, & in ſeruitutem redigo, ne fortè cùm alijs prædicauerim, ipſe reprobus ef-
ficiar. Manuducens autẽ nos ad virtutẽ, Imitatores, inquit, mei eſtote, ſicut & ego 1.Cor.4.& 11.
Chriſti. Quare attendamus fratres, ne quando noſtram concupiſcentiam implere
volumus, in Apoſtolicum interdictum culpam reijciamus, ſermonis iſtius vim nõ
intelligentes. Quoniam ſcriptum eſt: Animæ doloſç errant in peccatis. Et rurſus: Prouer.13.
Peccantem virum iniquum inuoluet laqueus, & iuſtus laudabit atque gaudebit. Prouer.19.
Quid verò frater audis, melius nubere, quàm vri; & non audis quod adiungit, di- 1.Cor.7.
cens: Tempus breue eſt, reliquum eſt, vt & qui habent vxores, ſint tamquam non Ibidem.
habentes: & qui flent, tamquam non flentes: & qui gaudent, tamquã non gauden-
tes: & qui habent, tamquam non poſſidentes: & qui vtuntur hoc mundo, tãquam
non vtantur: præterit enim figura mundi huius. Quapropter caue ſpreueris illũ,
qui hanc tibi impertitus eſt gratiam, oſcitanterve audias eum, te per Apoſtolum
C compellantem: Noli negligere gratiam, quç in te eſt, quæ data eſt tibi per prophe- 1.Tim.4.&
tiam, cum impoſitione manuum presbyterij: ne te fortè præuaricatorem conſti- 2.Tim.1.
tuas, rurſus ædificans quæ deſtruxiſti: Sed redde Domino vota tua, quoniam ſcri-
ptum eſt: Melius erat te non vouere, quàm cùm voueris non reddere. Contende Deut.23
igitur & elabora, vt curſum tuum legitimè perficias, vt liberè dicere poſſis cum Eccl.5.& Prou.20.
Apoſtolo: Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui. In reli- 2.Tim.4.
quo, repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die, qui 1.Tim.6.
ſolus potens eſt, & iuſtus Iudex: Non ſolum autem mihi, ſed & omnibus qui dili-
gunt aduentũ eius. Quoniam ipſi eſt honor & gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

AD quem hoc dictum pertineat; Melius eſt nubere, quàm vri.] *Confutato intolerando hæreticorum errore, qui æquè ad regulares atque ad ſeculares, & tam ad voto continentiæ obſtrictos, quã non ligatos atq; ſolutos, hoc dictũ, Melius eſt nubere, &c. pertinere dictitant: luculentiſſimè atq; pleniſſimè rationibus & auctoritatibus plurimis, iiſq; irrefragabilibus, demonſtrat atque conuincit grauis ac celebris hic Auctor noſter Ephram, dictum illud, quod eſt Apoſtoli 1. Cor. 7. tantũmodò ad ſeculares atq; ſolutos, nequaquã verò ad regulares, votoq; continentiæ ligatos, ſpectare. Cùm autem hæc antiquiſſimi iſtius noſtri Patris, qui ante 1300. annos floruit, Reſponſio atque aſſertio valde inſignis ſit, plurimumq; ad molles atque carnales hæreticos etiam noſtræ tempeſtatis confundendos, illorumq; tenebricoſiſſimos errores deſtruendos, faciat; omnibus hoc tanti Patris ſcriptum, quod Latinè nunc conuerſum illuſtratumq; damus, proponere, ac commendare, præſertim verò iis, quibus aſſidua cum hæreticorum monſtris lucta contingit, vtiliter ſpero viſum eſt. Ad eundem modum, hæc eadem Pauli verba vnanimi conſenſu, interpretati ſunt, Baſilius de vera virginitate, Chryſoſtomus epiſt. 6. ad Theodorum monachum, cuius epiſtolæ etiam meminit*
E *Sozomenus lib. 8. cap. 2. Eccleſ. hiſt. Ita quoque Epiphanius hæreſi 61. ita Photius epiſt. 93. cap. 3. Et inter Latinos, Ambroſius ad virginem lapſam cap. 5. & de virginitate, cap. 39. Auguſtinus de bono viduitatis cap. 8. & ad Pollentium de adult. coniugijs lib. 1. cap. 15. Hieronymus lib. 1. contra Iouinianum, ita Cyprianus, Tertullianus, Sedulius, Anſelmus & alij, vt dubitandum non ſit, quin iſte ſit legitimus ſenſus verborum Pauli, ſicut ea hic Ephram noſter Syrus optimè contra hæreticos expoſuit.*

Tamquam carnem circumferentes.] *Sic in duobus manuſcriptis Græcis S. Ephram reperi. In alijs autem duobus etiam à me collatis, ὡς σαρκικὰ φρονοῦντες, tamquam carnalia ſentientes, &c. Vtraque lectio bona eſt, & inſtituto noſtri Auctoris accommoda.*

Qui habent, tamquam non poſſidentes.] *In alio exemplari Græc. legi: καὶ οἱ ἀγοράζοντες, & qui emunt, tamquam non poſſidentes, &c. & ſic vulg. 1. Cor. 7.*

EIVSDEM A

S. PATRIS EPHRAEM SYRI

Apologia, ad [a] Fratrem quemdam, De Heli Sacerdote,

[a] Al. Eiuſdē ad fratrem contradicentem De Heli Sacerdote.

INTERROGATIO.

Eodem G. Voßio Interprete & Scholiaſte.

CVM ſcriptura de Heli Sacerdote atteſtetur, quòd filij eius maledicebant
Deo, ipſeque nō corripuerit eos: quomodo ergo reperitur, ab eo eoſdem B
1. Reg. 2. admonitos fuiſſe, atque correptos?

RESPONSIO.

ATtende tibi ipſi, ne fortè multa curioſius inueſtigans, tua mens
de ſede, ab impiorum errore deturbetur: Cùm totum quidquid
eſt, fidei ſit opus: quæ niſi adſit, nihil eorum quæ in quæſtionem
Iſaiæ 7. eſt apud Septuaginta. veniunt, vir duplex animo inuenerit vnquam. Niſi enim credideritis,
inquit, non intelligetis. Siquidem de Heli, non probauit
quidem ipſos hoc facientes ait, attamen potuiſſet facilè reprimere
malum, quemadmodum ex conſequēti ſermone clarum
exiſtit: imò quam arbitratus es admonitionem, nō eſt admonitio, ſed ſocordia, &
negligentia eius in Deum amoris: eo quòd nimiæ indulgentiæ conniuentiæq; ter- C
minis contineretur ipſius Heli modus. Sed & hoc diſpenſationis fuit, vt proprio
1. Reg. 2. ipſius teſtatum ſit ore, de filiorum iniquitate, ſicut ſcriptum eſt: Et erat Heli ſenex
valde, & audiuit quæ faciebant filij ſui, filijs Iſrael: Et dixit eis: Quare facitis ſecundùm
verbum hoc, quod ego audio, ex ore omnis populi Domini? Nolite filij, nolite
agere ſic: non enim eſt bona fama quam ego audio de vobis, vt prohibeatis
Ibidem. populum cultum præbere Deo. Si peccauerit vir in virum, orare pro ipſo poterunt
Dominum: Si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo? Oportet
igitur ex ipſius patris teſtimonio ac verbis, colligere ſummam illorum hominum
impietatem. Cùm neque ab vno ſolo, ſed ab omni populo, à minimo vſque
ad maximum reclamaretur ipſis, ſicut ipſiuſmet Heli perhibetur teſtimonio, di-
Ibidem. centis: Vt quid facitis res huiuſcemodi, quas ego audio, res peſſimas, contra vos,
ex ore omnis populi Domini. Cunctis enim iniuriam inferebant, & ſcandalo D
erant, ſacras victimas prophanantes, vti ait ſcriptura: Et filij Heli Sacerdotis filij
[b] al. filij Belial, & ſic vulg. Lat. 1. Reg. 2. [b] perditi, neſcientes Dominum. Ac rurſus: Eratque peccatum puerorum grande
nimis coram Domino, quia abrogabant ſacrificium Domini: Non ſolùm enim à
Sacrificijs populum deterrebant, verùm & deinceps ad apoſtaſiam populus impietate
operum eorum, quæ filij Heli moliebantur, perterrefactus, exercebatur.
De quo ipſum Heli ſic dicentem audi: non bona eſt fama, quam ego audio de vobis,
vt tranſgredi faciatis populum Domini. Dicebat autem: ne feceritis ſic; fortè
populi impetum veritus, ita locutus, vt ſcilicet animos eorum qui filijs reclamabant,
emolliret atque placaret. Si enim ipſi diuinus cultus cordi fuiſſet, nullo
ſanè modo tantum à filijs damnum ſceluſque ſuſtinuiſſet, quin potius illud è veſtigio,
propria è domo arcere contendiſſet. (Cuſtodes namque legis erant, & Sa- E
cerdotes, qui legem diſſoluere atque euertere nitebantur.) Et ſiue obedientes accepiſſet
legitimè, ſiue inobedientes, iuxta legis traditionem penitus de medio
ſuſtuliſſet: cùm & Sacerdos eſſet, & iudex, & omnis populus ab ipſius ore penderet,
omnino enim ſe ab ira Dei liberaſſet. Verùm detentus filiorum illecebris,
iure eſt iracundiam, quam in illos Deus oſtendit, expertus. Non igitur culpa in
Pſalm. 91. Deum conferenda; Quoniam rectus Dominus Deus noſter, & non eſt iniquitas
in eo. Quòd autem legitima admonitio ex correptione conſtet, ex conſequenti
Iob 5. c perſpicuum euadit ſermone. Dictum enim eſt in iuſto Iob: Beatus homo qui cor-
1. Reg. 2. ripitur à Domino. Admonitionem autem omnipotentis caue reieceris, ipſe enim
triſtari facit, & iterum recreat. Quemadmodum & Apoſtolus patribus præcepit,
Ephcſ. 6. dicens: Filios veſtros educate in diſciplina & correptione Domini. Haud immeritò

Digitized by Google

A ritò igitur de ipſo aſſerit Sacra ſcriptura, quòd cùm filij eius maledicerent Deo,
non corripuerit ipſos: non enim diuino tangebatur zelo, ſicut ſancti illi Patres:
filiorum enim indulgentiam rebus præſtantioribus antepoſuit. Quali enim ami-
ctus fuerit affectione,qui per Euangelium nos genuit Apoſtolus, norũt pruden- 1 Corint.4.
tes cuncti: habuit ſiquidem in ſe viſcera miſericordiæ, benignitatem & longani- Philem.1.
mitatem: vt vbi audiuit quempiam externum peccaſſe, non tolerauit, neque re- 2.Tim.3.
ticuit, ſed ſtatim talem hominem commiſit tradi in interitum carnis, vt ſpiritus 1.Cor.5.
ſaluus fieret,in die Domini noſtri Ieſu Chriſti. Quin & beatus Petrus Apoſtolus Actor.5.cap.
vita quoque indignos eos iudicabat,qui Spiritum ſanctum tentare conabantur, c.al.filij Heli,
contemptum in Deum non ferens. At filij [c] Iſrael ſimulatque à Deo abſceſſerũt, ſed altera lectio
ſuos filios filiaſque impijs dæmonum obſequijs ac ſacrificijs deuouerunt. Hic ve- magis hoc loco placet.
B rò Sacerdos cùm eſſet, poſſetque coercere, pro nihilo hanc tantam eorũ iniqui-
tatem duxit: nullamque eis qua refrænarentur diſciplinam dedit, non alapam,
non verba duriora,ob ſacrarum victimarũ pollutionem,vbi ad dæmonum obſe-
quium, proprijs illi manibus ſuos iugulabant filios, ſubter omnẽ arborẽ fron- 3.Reg.14.
doſam. Quis igitur hunc ſceleris expertem iudicauerit? Et licet ab omnium co-
gnitore Deo didiciſſet prolatam aduerſus ipſum ſententiam; non tamen ab illa
in filios abſurditate atque incredulitate receſſit. Ceterùm benignus & miſeri-
cors Dominus illum ab impendente ira,per pœnitentiam liberare volẽs, per in-
nocentem puerum ipſi iam patefacta demonſtrauit; ne quæ ſubingreſſa ſuſpicio
facilè eius confirmaret animum, quaſi ex humana aliqua ſpeculatione, hæc ipſi
prædicta eſſent,aut per inuidiam, quorundamve indignationem & iram. Quare
ipſummet Heli prædictorum auctorem, teſtemque conſtituit, ſicut & ſcriptura
C ait: Et puer Samuel miniſtrabat Domino coram Heli Sacerdote, & ſermo Domi- 1.Reg.3.
ni erat pretioſus in ipſo in diebus illis,& non erat viſio manifeſta. Factumque eſt
in die illa. Et Heli dormiebat in loco ſuo,& oculi eius caligauerant, & non pote-
rat videre lucernam Dei,antequam exſtingueretur. Samuel autem dormiebat in
templo Domini, vbi erat arca Dei: Et excitatus eſt Samuel. Et vocauit Dominus
Samuel, dicens: Samuel Samuel. Qui reſpondens ait. Ecce ego: Et cucurrit ad
Heli,& dixit: Ecce ego,ad quid vocaſti me? Et ad eum Heli:non vocaui,inquit,te,
reuertere,& dormi fili. Et reuerſus eſt, & dormiuit: Et adiecit Dominus rurſum
vocare Samuelem,& vocauit: Samuel Samuel; conſurgenſque Samuel abijt ad
Heli ſecundò, & dixit: Ecce ego,quia vocaſti me. Qui reſpondit: nõ vocaui te fili
mi,reuertere,& dormi fili. Porrò Samuel necdum ſciebat Dominũ,neq; reuelatus
ei fuerat ſermo Domini. Et adiecit Dominus vocare Samuelem tertiò. Qui con-
D ſurgens abijt ad Heli, & ait: Ecce ego: quia vocaſti me. Intellexitque Heli quòd
Dominus vocaret puerum, & ait: Non vocaui te, reuertere, & dormi fili: Et ſi
deinceps vocauerit te, dices: Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Abijt
ergo Samuel,& dormiuit in loco ſuo. Et venit Dominus,& ſtetit: & vocauit ip-
ſum ſicut ſemel, & bis vocauerat ipſum: Samuel Samuel. Et ait Samuel; Loque-
re Domine, quia audit ſeruus tuus. Et dixit Dominus ad Samuelem: Ecce ego
facio verbum meum in Iſrael, quod quicumque audierit, tinnient ambæ aures
eius. In die illa ſuſcitabo aduerſum Heli, omnia quæ locutus ſum, & ſuper do-
mum eius,incipiam & complebo. Prædixi enim ei, quòd iudicaturus eſſem ego
domum eius in æternum, propter iniquitatem filiorum eius, eo quòd nouerat
filios ſuos indignè agere, ac maledicere Deo, & non corripuerit eos. Iccirco iu-
E raui domui Heli,quòd non expiabitur peccatum ex domo Heli, muneribus & vi-
ctimis eius, vſque in æternum. Dormiuit autem Samuel vſque manè, & de ma-
nè ſurgens aperuit oſtia domus Domini. Et Samuel timuit indicare viſionem
Heli. Dixitque ad Samuelem Heli: Samuel fili mi? Qui reſpondens ait, præſto
ſum. Et interrogauit eum. Quis eſt ſermo Domini, quem locutus eſt ad te no-
cte, fili mi, oro te, ne cælaueris me, ex omnibus verbis, quæ in aures tibi locutus
eſt, dixitque: Hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, ſi abſconderis à me ſermo-
nem, ex omnibus verbis quæ dicta ſunt tibi. Et indicauit ei Samuel vniuerſos
ſermones, & non abſcondit ab eo verbum. Et ille reſpondit, Dominus eſt: quod d al. pro ἀρεστὸν placitum, ἀγαθὸν, bonum, legitur, vt in vulgat.
[d] placitum eſt in oculis ſuis faciat. O mentis imbecillitatem ad obſeruatio-
nem mandatorum Dei. O iniquam erga iniquos filios indulgentiam. Quo-

modo non exhorruit caro eius ſuper auditis? quomodo renes eius non contremuerunt? quomodo non adduxit animum ad pœnas de impijs ſuis filijs ſumendas, exemplo zeli Phinees ſibi ante oculos poſito? quomodo ſua non diſcidit veſtimenta, pernoctauitque in ſacco ac cilicio ſuper prolata aduerſus eum condemnationis nota? Sed ne commotus eſt quidem. Non ita peccauit Achar [e] filius Charmi, dum aliquid de anathemate tuliſſet, quātum iſti. Cæterùm filij Heli cùm eſſent fœdifragi & inimici, in ipſum quoque impij erāt Creatorem, qui Moyſi dixit & Aaron: Sanctificabor in ijs qui appropinquant mihi, & in conſpectu omnis populi glorificabor. Et rurſus: Loquere ad Aaron, & ad filios eius, vt caueant ab his, quæ conſecrata ſunt filiorum Iſrael, & non contaminent nomen ſanctificatorum mihi, qui ipſi offerunt. Ego Dominus. Dic ad eos, & ad poſteros eorum. Omnis homo qui acceſſerit, de omni ſtirpe veſtra ad ea quæ conſecrata ſunt, & quæ obtulerunt filij Iſrael Domino, in quo eſt immunditia, peribit coram Domino. Verùm non ita his attendit Heli: vnde quoque mortis fructū decerpens, abijt. magis ſiquidem eligens reſiſtere Deo, quàm [f] à mala in improbos filios indulgētia diuelli. Et hoc ſuo aperto abuſus eſt dicto. Nolite agere ſic, inquiens, ô filij, cùm interea ſecretò particeps filiorum iniquitatis eſſet. Vide autem, reſponſionis intentionem; ait enim: Dominus eſt, & quod bonum erit in oculis eius faciat, pro eo, quod eſt: ego verò filijs meis moleſtiam afferre non poſſum. Sed neque factis ipſius Moyſes peritior factus, receſſit ab illa in filios affectione. Siquidem Moyſes accipiens tabulas lapideas, deſcendenſque ex monte, ac vituli facturam conſpiciens, tabulas proijciens ad radicem montis, confregit eas, aſpectumque proprij fratris non tulit: quin & duriori voce ipſi Aaron inclamabat, dicens: Quid tibi populus fecit hic, vt induceres ſuper eum peccatum maximum? Aaron verò videns proprium fratrem, diuino incenſum zelo, ſe purgauit, & dixit; Ne indignetur Dominus meus: tu enim noſti, populum iſtū, quòd pronus ſit ad malum. Stans autem Moyſes in porta caſtrorum, ait: Si quis eſt Domini, iungatur mihi. Congregatique ſunt ad eum omnes filij Leui. Quibus ait: hæc dicit Dominus Deus Iſrael. Ponat vnuſquiſque gladium ſuum ſuper femur ſuum: Et ite, & reuertimini de porta ad portam, per medium caſtrorum, & occidat vnuſquiſque fratrem ſuum, amicum ſuum, & proximum ſuum. Feceruntque filij Leui iuxta ſermonem Moyſi, cecideruntque ex populo in die illa, quaſi * tria millia hominum. Et ait ad eos Moyſes: Conſecraſtis manus veſtras hodie Domino, vnuſquiſque veſtrum in filio, & in fratre ſuo, vt detur vobis benedictio. Quin & Iob ſollicitam ſuorū curā gerens filiorū, victimas quotidie pro ijs Deo obtulit, non de manifeſtis ſolùm, ſed & occultis, quæ in corde ſuo commiſiſſe poterant, peccatis, puros eos ſeruare ſtudens, in propriam illorum ſalutem: ita ſcilicet ſummè contenderunt iuſti illi immaculatum fructum ventris ſui offerre Deo. Heli autem cùm mollior ſegniorque in filijs corrigendis eſſet; non, ſicut conueniebat, eum ab ira Dei, exemit liberauitque veneranda ſenectus, non vetuſta loquendi libertas, arguendique fiducia, non Sacerdotalis honor. Quando igitur ex ſacris ſcripturis audierimus: Et incipiet inimicus homo de proprio aliquid occultè ſubſeminare in corde: tunc nos in fide fundati, & ſpe confirmati, ad ipſum dicamus: Fidelis eſt Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis. Ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Marginalia: Ioſue 7. & 22. — [e] in vulg. legitur, Achan. — Leuit. 10. cap. — Leuit. 22. — [f] al. quàm ab iniquorū filiorum malitia ſeparari. — Exod. 32. — Ibidem. — Ibidem. — * Al. triginta tria millia hominum, &c. — Iob 1. cap. — 1. Reg. 3. 4. — Matth. 13. Marc. 4. — Pſal. 144. — (section letters A, B, C, D, E in the right margin)

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

DE Heli Sacerdote eiusq; filijs, plura videantur apud alios orthodoxos Patres, ſiue illi ſint Græci, ſiue Latini, qui in Regum libros commentati ſunt, aut homilias conſcripſerunt, præſertim in 1. Reg. 2. qui locus præſenti huic noſtro ſeruit inſtituto; quoniam ibi hiſtoria proponitur, quam etiā grauiter, neque ſine timoris incuſſione tractatam, pleneq; expoſitam inuenies, à Baſilio Magno, in Prooemio in librū Ethicorū, hoc eſt, de moribus, in tract. De Iudicio Dei, quaſi ſub mediū, vbi habet: Porrò filij Heli, filij Belial, in quos quia pater, cùm eſſent tales, non ſe vehementē adhibuerit, eiuſmodi contra eos clementiſſimi

A *Iuſſimi alioquin Dei, iracundiam concitauit, &c. locus lectu dignus. Et à S. Ioanne Chryſoſtomo, lib. 3. aduerſus vituperatores vitæ monaſticæ, ad Patrem fidelem, non longè ab initio, vbi tota Hiſtoria de Heli eiuſq; filijs, adamuſſim enarratur. ibi: Rem autem vobis enarrabo non à me ipſo inuentam, ſed in diuinis literis traditam: Sacerdos quidam apud Iudæos fuit, Heli nomine, huic duo cùm eſſent liberi, videretq; illos vitijs deditos, non corripuit, &c. Vnde reliqua hiſtoria, De Heli eiuſq; filijs plenè depromi, & cum hiſce S. Ephram conferri poterit, vt tota innoteſcat; Parenteſq; hinc exemplum modumq; corripiendi ac corrigendi filios ſuos delinquentes, capiant.*

Suſcitabo aduerſum Heli omnia quæ locutus ſum, & ſuper domum eius.] *Al. ſine diſtinctione & copula (&) ſic legitur: Omnia quæ locutus ſum ſuper domum eius: incipiam & complebo, &c. & ſic vulgat. Lat. 1. Reg. 3.*

Non expiabitur peccatum ex domo Heli] *Al. ἀδικία οἴκου Ἠλὶ, iniquitas domus Heli, &c. & ſic 70. Interpret. Vel, vt eſt in vulg. Lat. quòd non expietur iniquitas domus eius, &c.*

B Quaſi tria millia hominum.] *In vulg. Lat. legitur: triginta tria millia hominum, &c. al. viginti millia. Sed apud 70. tria millia hominum, vt hic apud Ephram, reperitur.*

Non de manifeſtis ſolùm, ſed & occultis, quę in corde ſuo commiſiſſe poterant,] *Al. & non hoc ſolùm: verùm & à cordium ſordibus eos puros eſſe cupiens, totis viribus pro eorum ſalute laborabat, &c.*

Fidelis eſt Dominus in omnibus verbis ſuis.] *In alio Cod. eſt: Iuſtus Dominus in omnibus vijs ſuis, &c. At apud 70. Interpretes legitur: Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus, &c. vt hic, quos ſequitur ferè S. Ephram. Concordatq; hoc loco vulgat. Lat. Pſal. 144.*

EIVSDEM

C

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, DE FESTIS DIEBVS, ET DE DIgnitate Diuinorum myſteriorum.

Eodem G. V. Interp. & Scholiaſte.

SAltem ne prorſus infructuoſi inueniamur, quotidie in æterna illa
bona reſpiciamus, horribilemque diem conſiderantes, deſiderio
bonorũ, & timore ſuppliciorum, ab omni via praua pedes noſtros
retrahamus. Sicut ſcriptum eſt: Et cum metu & tremore ſalutem
noſtram operemur: Spiritu feruentes, ſpe gaudentes, in tribulatio- Pſal. 118. & 4 Reg. 17.
ne patientes, orationi inſtantes, neceſſitatibus Sãctorum commu- Philip. 2. Rom. 12.
D nicantes, hoſpitalitatem ſectantes: In Eccleſia eſtote aſſidui, nocturno, matuti- Pſalm. 54.
no, atque meridiano tempore, viri pariter ac mulieres, diuites atque pauperes, Iudith 6. ac 16.
ſerui ac liberi, ſenes & iuuenes ad diuina frequentanda myſteria, ſtudioſè cõcur-
rite, Domino ex manuũ veſtrarũ laboribus offerẽtes, in benedictionem domus, Exod. 34. 35.
omniumque qui in domo ſunt. Et ſtate in multo timore atque tremore, cum ne- Leuit. 2.
mine tunc quidem congredientes. Sed ſicut Angeli qui in cælis ſunt, ſeruite Do- Ezech. 44. &c.
mino in timore, & exultãte ei cum tremore, lachrymantes, ſuſpirãtes, ſupplican-
tes, inuocantes ex toto corde, & rogantes, ne quis diuinorũ myſteriorũ ſuſcepti- Pſal. 2. &c. Eccl. 9. &c.
one reperiatur indignus. Sed quemadmodũ ait Apoſtolus Paulus: Probet vnuſ- 1. Cor. 11. &
quiſque ſeipſum, ne ſibi ipſi in iudicium fiat, & in augmentum peccati. Qui enim 2. Cor. 13.
comederit & biberit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit, ſicut ſcriptum
eſt. Cælum & terra, & mare, & omnia quæ in eis ſunt, tremunt, ac ſe inclinant: 1. Cor. 11.
E Tu autem impudenter accedis? Angeli mundi cum tremore miniſtrant, faci- Philip. 2.
emque obtegentes, non audent reſpicere: at tu immundus cùm ſis, & impœni- Ezech. 1. 10.
tens, ac impudens non contremiſcis? Hominibus quidem, te ritè Euchariſtiam
ſumere fidem facis: Sed cordium ſcrutatori quid dices? Declina igitur à malo
frater, defle & ablue vas tuum, quod peccatis contaminaſti; firmumque non
amplius peccandi propoſitum habe, & ſanaberis: Deus enim, pœnitentium
Deus eſt. Et dum Sanctorum memorias celebratis, reminiſcamini quoque im- In celebritate
becillorum, & egentium viduarum, orphanorum, peregrinorum, pauperum, Sanctorũ quid nobis agendũ.
mutilatorum, claudorum, atque cæcorum, ſicut à Domino nobis præceptum eſt: Lucæ 19.

Et be-

Ibid. Et beatus eris, quoniam non habent quod retribuant tibi: retribuetur autem in
reſurrectione iuſtorum. Feſtiuitas pulchra eſt & diuina, pœnitentia cum lachry- A
*Al. cùm eſſet diues. 2.Cor.8. mis. Feſtiuitas hæc eſt, quam Chriſtus ipſe concelebrat, factus pauper * cùm eſſet
Deus. Feſtiuitates haſce dominicas honorate, ſtudioſè contendite, celebrantes
eas, non panegyricè, ſed diuinè; non mundanè, ſed ſpiritaliter; non inſtar genti-
lium, ſed Chriſtianorum. Quare non portarum frontes coronemus, non choræas
ducamus, non forū exornemus: non tibijs ac citharis auditum effœminemus, non
mollibus veſtibus induamur, nec cingulis vndique auro radiantibus cingamur,
Marc.6. quemadmodū mādatum nobis eſt à Domino; ne omnino æs in zonis portemus.
Rom.13. Non comeſſationibus & ebrietatibus dediti ſimus. Neque ob cibum & eſcam,
opus Dei diſſoluas, aut inſatiabilis ventris gratia, circa coquinam occupatus, in-
iuriam diuino myſterio inferas: Neſcius etenim es, an aliud videre promerebe-
Philip.3. ris. Verùm iſta relinquamus ijs, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione B
ipſorum.

SCHOLIA.

De dignitate diuinorum myſteriorum, tum quanta præparatione atque reuerētia ad ea accedēdum ſit, luculenter quoque alibi demonſtrat Chryſoſtomus, præſertim in Sermone in B. Philogonium, vbi ſub finem quaſi eiuſce ſermonis, oſtendit, negligenter adeuntes diuina myſteria grauiſſimè puniri, etiamſi ſemel tantùm in anno, hoc ſcelus commiſerint. habetur in fine Tom.3. Operum Chryſoſtomi. Plura in eandem ſententiam grauiſſima, adducuntur ab eodem Chryſoſtomo, Tom.5. homil.60. & 61. contra indignè ſumentes diuina Sacramenta. ad popul. Antioch. Et alibi. in Serm. De non deſpicienda Dei Eccleſia, ſacriſve myſterijs, &c. eſt in eodem tom.5. inter nouiſſimè adiecta. De hoc etiam pulchrè Damaſcenus, lib.4. cap.14. orthod. fidei. Et Gregorius Nazianzenus in apologet. orat.1. Et in poſteriori in Iulianum C
Apoſtatam inuectiua, de feſtis Chriſtianorum agens. nec non Auguſt. Serm.1.2. & 253. de tēpore, &c.

Feſtiuitates Dominicas honorate, celebrantes eas non panegyricè, ſed diuinè; non mundanè ſed ſpiritaliter; non inſtar gentilium, ſed Chriſtianorum.] *Cum iſtis valde quadrant, quæ à Gregorio Nazianzeno in ſecunda in Iulianum Imperat. inuectiua adducuntur, vbi inter alia ſic habet: At primum quidem, Fratres, feſtum celebremus, non corporis nitore, non veſtitus mutatione, ac magnificentia, non comeſſationibus & ebrietatibus, &c. vbi eleganter non minus quàm piè ac copioſè oſtendit Nazianzenus, quo pacto feſta Chriſtianis celebranda ſint, &c. locus ſanè lectu dignus, quem etiā pulchrè ac doctè illuſtrauit Elias Cretenſis Metropolit. Et cum his quadrant, quæ idem Nazianz. in oratione ſua Panegyrica, in Chriſti natiuitatem, affert non longè ab initio, in hæc verba: Quocirca non vt in publicis feſtis fieri ſolet, ſed diuinè, non mundanè, ſed ſupramundanè, celebritatem agamus, &c. & paulò poſt: nec domus veſtibula coronis cingamus, nec choros agitemus, nec vicos ornemus, & quæ ſequuntur ibid. quæ etiam Nicetas fuſius ſuis Scholijs illuſtrauit, amplificauitque, quem in eum locum vide.* D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Charitate ſiue Dilectione.

Eodem G.V. Interprete & Scholiaſte.

Matth. 11. 1. Iohan.5. BENE ait Dominus: quoniam onus meū leue eſt. quale enim pon-
dus eſt, quisve labor, remittere fratri ſuo offenſiones? leuis ſanè &
prorſus nihili, vt & de proprio concedere, ac condonare, & ſi- E
mul quàm citiſſimè iuſtificari. Non dixit, adducite mihi opes, aut
vitulos, aut hœdos, aut ieiunium, aut vigiliam, vt dicere queas,
non habeo, non poſſum; Sed quod leue eſt, ac facile, & compen-
Matth.6.18. Luc.6.17. dioſum, hoc præcepit, dicens: Et tu ignoſce fratri tuo errata ſua, & ego tibi igno-
ſco tua. tu exigua delicta ac debita remittis, fortè obulos pauculos, aut tres de-
narios: Ego autem ſexcenta talenta tibi remitto. ac tu quidē tantummodò con-
donas aliquid, nihil de tuo largiens: Ego verò & remiſſionem tibi præbeo, & ſa-
nitatem,

A nitatem, & regnum largior; ac tum demum, tuum ipſe munus accipio quan-
do tu reconciliatus fueris inimico, quando non foueris inimicitiam aduerſus
aliquem, quando ſol non occiderit ſuper iracundiam tuam, quando cum omni- Matth. 5.
bus charitatem & pacem habueris, tunc oratio tua accepta, oblatioque tua bene- Epheſ. 4. Matth. 5. 6.
placita erit, domus benedicta, & tu beatus. Si autem fratri tuo non fueris reconci- Marc. 11.
liatus, quo pacto à me indulgentiam remiſſionemq; depoſces? Sermones meos
peſſundas, & veniam imperas? At ego qui tuus ſum Dominus, impero & non
attendis: & tu qui ſeruus es, quomodo audes offerre mihi orationes, ſacrificia,
atque primitias, inimicitias aduerſus aliquem fouens? Quemadmodum enim Ibid.
tu faciē tuam à fratre tuo auertis, ita & ego ab oratione tua, ac donis tuis auertam
oculos meos. Rurſus autem obſecro Fratres, cùm Deus ſit charitas, & quæ abſque Iohan. 4.
charitate fiunt, non placeant Deo: quomodo ergo ſuſcipiat Deus orationem, aut
B dona, aut primitias, aut fructuum oblationem ab homicida; niſi illum prius, vt
ratio poſtulat, ritè pœniteat. At dices, homicida non ſum. Ego verò te homici- 1. Iohan. 3.
dam oſtendero, vel Iohannes potius Theologus te coarguet, cùm ait: Omnis qui
odit fratrem ſuum, homicida eſt. Reliquum eſt igitur fratres, vt nihil prius, an-
tiquiuſque charitatis poſſeſſione habeamus, nihilque ſit nobis aduerſus aliquem,
neque malum pro malo cuiquam reddamus, nec ſol occidat ſuper iracundiam Epheſ. 4.
noſtram; ſed remittamus debitoribus omnia, ac charitatem nobis comparemus,
quæ multitudinem peccatorum operit. Quid enim profuerit, filij, cuncta poſſi- 1. Pet. 4.
dere, viuifica autē ac ſaluante charitate deſtitui? Quemadmodū enim ſi quis pran- Charitas ſali comparatur.
dium magnificum inſtruxerit, vt Regem, Principes, ac Duces ad hoc inuitet; & nē
quid omittatur, opulenter admodum quæuis præpararit, deſit autem ſal, pote-
ritne aliquem recreare prandium eiuſmodi? Nequaquam ſanè: quin etiam da-
C mno talis ſibi in exitu fuerit, oleumq; ac operam perdiderit, & ignominiæ notam
ſibi interim apud eos, quos inuitauerat, inuſſerit. Sic quoque hic, quid commodi
in ſe habet labor vanus, abſque charitate? ſine qua, quodcumque opus & quæuis 1. Cor. 13.
actio polluitur, licet etiam quis ſibi virginitatem vendicet, licet ieiunet, licet
vigilet; ſiue hoſpitio pauperes ſuſcipiat, ſiue etiam dona videatur offerre, vel pri-
mitias, vel fructuum fertilitatem, aut Eccleſias fabricet, aliudve citra charitatem
præſtiterit: omnia illa pro nihilo reputabuntur apud Deum; cùm in ijs, hac ſé-
cluſa, neutiquam ſibi complaceat Dominus. De quo & Apoſtolum audi: Si lin- 1. Cor. 13.
guis, inquit, Angelorum loquar & hominum, ſi habuero prophetiam, & noue-
rim myſteria omnia, & ſi habuero omnem a intelligentiam, ita vt montes tranſ- a Al. Omnē fidē. & ſic vulg.
feram, charitatem autem non habeam, b nihil mihi prodeſt. Nam qui inimicitias b. Al. nihil ſum.
fouet aduerſus fratrem, & videtur ſibi aliquid offerre Deo, tanquam immolans Prouer. 6.
D canes, & vt merces ſcorti æſtimabitur. Caue igitur, ne quid abſque charitate vm-
quam feceris; quoniam charitas multitudinem peccatorum operit. O quale bo- 1. Pet. 4.
num deſpicimus. O quantis bonis, quantoque gaudio deſtituimur, charitatis
expertes. Hanc Iudas ſpernens, ex medio Apoſtolorum choro diſceſſit, Lucem
veram, ſuum ipſius præceptorem deſerens: & proprios fratres odio habens, in
tenebris ambulauit. Quamobrem & Princeps Apoſtolorum Petrus ait: Præua- Actor. 1.
ricatus eſt Iudas, abiens in locum ſuum. Et rurſus Ioannes Theologus: Qui odit 1. Iohan. 2.
fratrem ſuum, inquit, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò vadat,
quia tenebræ obcæcarunt oculos eius. Sed ſi dixeris: tametſi ego fratrem meum
non diligam, Deum tamen diligo; Idem te redarguit Iohannes, cùm ait: Si quis 1. Iohan. 4.
dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt; qui enim
E non diligit fratrem ſuum quem videt, Deum quem non videt quomodo poteſt
diligere? Qui ergo charitatem cum proximo habet, & non eſt ei inimicitia
cum quoquam, quique implet dictum Apoſtoli: ſol non occidat ſuper iracun- Epheſ. 4.
diam veſtram; hic verè diligit Deum, hic diſcipulus eſt Chriſti, qui ait: quia in Iohan. 13. 15.
hoc cognoſcent omnes quòd diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad & 1. Iohan. 2.
inuicem. Perſpicuum eſt igitur, non aliunde quàm ex vera charitate diſcipulos
Chriſti agnoſci. Qui autem odio habet fratrem, & videtur ſibi diligere Chriſtum,
mendax eſt, & ſeipſum ſeducit; ait enim Iohannes Apoſtolus: quoniam hoc 1. Iohan. 4.
mandatum habemus ab ipſo, vt qui diligit Deum, diligat & proximum ſu- Ibid & Epheſ. 5.
um. Et iterum, Dominus: Diliges Dominum Deum tuum, & proximum tu- Leuit. 19.
um ſicut teipſum. volenſque vim charitatis demonſtrare, intulit, dicens: In duo- Matth. 22. &
bus

Digitized by Google

Marci 12. bus hiſce mandatis, tota lex pendet & Prophetæ. O rem admirandam atque exi- A
miam, quoniam qui habet charitatem non fictam, totam legem implet. nam
Rom. 13. plenitudo legis eſt dilectio, ſecundùm Apoſtolum. O vis charitatis incompara-
bilis. O vis charitatis immenſa. Charitate nihil præſtabilius, neque in cælo neq; in
terra. Idcirco Paulus Apoſtolus, cùm didiciſſet charitate dignius non eſſe quid-
Ibid. quam, in fines orbis terrarum ſcripſit, & miſit, dicens: Fratres, nemini aliquid de-
beatis, niſi vt diligatis inuicem; & animas veſtras pro inuicem ponatis. In hoc ſi-
Charitas ſal omnium virtutum. quidem conſiſtit charitas, caput, & ſal omnium virtutum. Charitas plenitu-
Gen. 4. do legis, Charitas ſalus expers erroris. Hæc ab initio in corde Abel habitauit,
Exod. 33. hæc ipſius Noe gubernatrix fuit, hæc Patriarchis eſt cooperata, hæc Moyſen
præſeruauit, hæc Dauidem Spiritus ſancti domicilium effecit, hæc in Prophetis
tabernaculum collocauit, hæc Iob confirmauit. Et cur non maiora proferam?
Ioan. 3. hæc ipſum Filium Dei ex cælis ad nos deſcendere coegit, qui præ nimia charitate B
carnis expers, carnem aſſumpſit: qui ſine tempore, in tempore propter nos. qui
Filius Dei, filius hominis efficitur. Per charitatẽ, cuncta ad ſalutem adminiſtran-
tur: Per eam, mors ſubacta eſt, infernus deſtructus, Adam ad vitam reuocatus, &
Eua libertate donata eſt. Per charitatem, vnum Angelorum & hominum factum
eſt ouile. Per charitatem maledictio ſublata eſt, & paradiſus apertus, vita mani-
feſtata, Regnumque cælorum adnuntiatum; hæc Piſcatores ex piſcium captura,
Matth. 4. Marc. 1. Luca 5. hominum piſcatores effecit, hæc Martyribus in eorum certamine animum ro-
burque præbuit, hæc politias in ſolitudinibus conſtituit, hæc montes & ſpeluncas
dulci Pſalmorum concentu repleuit, hæc homines Angelos effecit, hæc viros
pariter ac mulieres arctam anguſtamque inire viam edocuit. Sed quouſque ora-
tionis meæ fila extendã, incompræhenſibilia proſequens? Quis omnes charitatis
laudes perſequi poſſit? Equidem nec Angelos pro dignitate id facere poſſe arbi- C
tror. O beata charitas, quæ cuncta bona ſubminiſtras. O charitas beata, quæ cun-
ctos beatos demonſtras, qui te expetũt. Beatus & ter beatus eſt homo ille reue-
rà, qui in corde puro, & conſcientia non ficta charitatem poſſidet. Cùm autem
de Charitate audis, caue mundanam & carnalem ſuſpiceris, ac de ea quæ in cau-
Philip. 3. ponis ac ſympoſijs locum habet, quorum Deus venter eſt, & gloria; quorumque
charitas menſæ terminis circumſcribitur, quorum charitas inimicitia eſt aduer-
ſus Deum: huc amici vocantur & non hoſtes, hîc pauperes non adſunt, hîc riſus
& plauſus manuum, atque tumultus; hîc temulentiæ & infamiæ. De hac Apoſto-
Iacob. 4. lus ait: Qui ſe mundi putat amicum, Dei inimicus conſtituitur. De hac charitate
vel deceptione potius, & vt maius quidpiam dicam, quam Deus non adſpicit: Di-
Matth. 5. cit enim Dominus, quòd & gentes hoc ipſum faciant. Si enim diligatis diligen-
*aliàs habebitis tes vos, quæ vobis gratia debetur? aut quam mercedem * habetis? At nos non D
de hac loquimur, non hanc prædicamus, aut laude proſequimur, verùm illam
Rom. 12. non fictam, illam culpa & reprehenſione omni vacantem, illam impollutam, il-
lam incomparabilem. illam inquam, quæ cuncta in ſe continet, & in omni ope-
re bono nominatur, quam Dominus noſter edocuit, dicens: vt quis animam ſu-
am ponat pro amicis ſuis. Etenim Dominus ipſe docuit & fecit, animamque ſu-
Iohan. 15. am pro nobis poſuit: non ſolùm pro amicis, ſed & pro inimicis. Sic enim Deus
Actor. 1. Iohan. 3. & dilexit mundum, vt Filium ſuum dilectum daret pro nobis. Quin & hac charita-
1. Iohan. 4. te flagrans Apoſtolus Paulus, diuinamque in ſe charitatem poſſidens, dixit: Cha-
1. Cor. 13. ritas proximo ſuo malum non operatur, non reddit malum pro malo, nec male-
dicta pro maledictis ingerit; ſed ſemper eſt patiens & longanimis, ſemper benig-
na eſt. Charitas non æmulatur, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet
ſuper iniquitate, congaudet autem veritati; Omnia ſuffert, omnia credit, omnia E
ſperat, omnia ſuſtinet; huiuſmodi charitas nunquam excidit, qui hac eſt præditus,
Ibid. beatus eſt & in præſenti & in futuro ſeculo. Beata hac charitate ornatus, non
inflatur, non inuidet, neminem odio habet vnquam, non faſtidit pauperem,
non auerſatur mendicum, non deſpicit orphanum; non viduam, non peregrinũ.
Qui hanc habet, non modò diligentes ſe diligit, hoc enim & ethnici agũt: verùm
Actor. 7. etiam tribulantes ſe. Diuina hac charitate amictus Protomartyr Stephanus, pro
lapidantibus ſe obſecrabat dicens: Domine ne ſtatuas illis hoc peccatum. Ruſ-
ſus dico, & dicere non ceſſabo; Beatus homo qui cũctas res terrenas, ac corrupti-
oni ſubiectas contemnit, & charitatem poſſidet: huius merces diebus ſingulis au-
getur.

Digitized by Google

A getur. Huius merces atque corona parata eſt, & paradiſus apertus, regnumque cæ-
lorum dono retribuitur. Hunc omnes Angeli beatum prædicant. hunc cæli &
vniuerſæ Poteſtates collaudant. hunc cum gaudio & exultatione, Archangelo-
rum chori ſuſcipient. Huic vltrò cæleſtes portæ aperientur, quas etiam audacter
ingredietur, præſentandus coram throno Dei, & ad dexteram Dei coronandus;
cum quo regnabit in ſecula ſempiterna. Quis hoc beatior? Quis hoc ſublimi-
or? Quis hoc honorabilior? Cernitis in quam altitudinem, poſſeſſores ſuos cha-
ritas ſubuehat. Vt rectè ab Apoſtolo dictum ſit: Nemini aliquid nos debere niſi
hoc tantummodò, vt inuicem diligamus. Deus enim charitas eſt; & qui manet 1. Iohan. 4.
in charitate, in Deo manet, & Deus in ipſo manet, in ſecula ſeculorum. Amen.

B
SCHOLIA.

HVc pertinent, quæ alibi ab eod. S. Ephræm de Charitate eiuſq; laudibus pertractantur, tam in breuioribus eius Adhortationibus, tom. 2. quàm in Tract. de virtutibus & vitijs per oppoſitionem, hoc eodem tom. paulò poſtea, vbi de Charitate & non habentibus charitatem agit. Abſolutiſſimum huius Virtutis encomium, luculenta Oratione eaq; verè aurea, cui titulus eſt, De charitate, deſcripſit Theodoritus Epiſcopus Cyri, quam nòs non ita pridem è Græco Latinã fecimus, & in vtraque lingua, ſimul cum Scholijs, Romæ edidimus. De qua etiam virtute, videri poterit inſignis Homilia S. Auguſtini, tract. 87 in Iohannem, in initio, ſuper illa verba Euang. Iohan. 15. Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. digniſſima lectu.

C
EIVSDEM
S. PATRIS EPHRAEM SYRI,
Encomium in Pſalmos.

Eodem Interprete, & Scholiaſte.

ET hæc quidem, ac his plura, de Charitate: noſtrum porrò erit rur-
ſus ad inſtitutum reuerti, & de pœnitentia ac futuro iudicio ſer-
monem proſequi: iſta ſiquidem omni tempore nobis ſunt medi-
tanda. Quia dies Domini, ſicut fur in nocte, ita veniet. Propterea 1. Theſſal. 5. 2. Pet 3.
dies noctesque in vltimam illam horam, mentis aciem intende: & Apocal. 3. & 16.
D in lege Domini meditare die ac nocte. Cum Deo multis, cum ho- Pſal. 1.
minibus paucis loquere. Et ſi manum operi admoueris, os pſallat, & mens oret. 1. Cor. 14.
Pſalmus in ore tuo ſit aſſiduè. Quoniam Deus cùm nominatur, dæmonas fugat, Pſalmodiæ vir-
& pſaltem ſanctificat. Pſalmus tranquillitas eſt animæ, deſignator pacis. Pſalmus, tus, & efficacia.
amicitiæ conciliator, diſſidentium vnio, inimicantium inter ſe fœdus ac pacifi-
catio. Pſalmus, Angelorum ad ſubueniendum inductio, præſidium timoris no-
cturni, requies à laboribus diurnis, infantium tutela, ornamentum ſenibus, maio-
rum natu conſolatio, mulieribus aptiſſimum ornamentum. hic ſolitudines in-
habitat, conciones temperat, rudibus eſt inſtructio, proficientibus incremẽtum,
perfectorum firmamentum, & vox Eccleſiæ. hic feſta colluſtrat, hic dolorem ſe-
cundùm Deum operatur. Etenim Pſalmus ex lapideo etiam corde lachrymas ex-
E cutit. Pſalmus Angelorum opus eſt, cæleſte munus atque adminiſtratio, incen-
ſum ſpiritale. Pſalmus mentium illuminatio, ac corporum ſanctificatio. In hoc,
fratres, nunquam exerceri deſiſtamus, & domi, & extrà in vijs, & dormientes &
excitati, loquentes nobimetipſis in pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritalibus. Epheſ. 5. Coloſſ. 3.
Pſalmus piorum gaudium: hic ocioſiloquium exterminat, riſum reprimit, iudi-
cium ſuggerit, animam in Dei laudem excitat, cum Angelis choros agit. Vbi
pſalmus adeſt cum compunctione, ibi & Deus vnà cum Angelis. At vbi diabo- Cantica laſciua, diabolica.
licæ cantiones ſunt, ibi ira Dei, & Væ, remuneratio riſus. Vbi Sacri libri adſunt
& lectiones: ibi iuſtorum eſt lætitia, & auſcultantium ſalus. Vbi autem citharę,
& tibiarum cantus, atque tripudia perſtrepunt; ibi virorum pariter ac mulierum
ſunt tenebræ, diaboliqúe feſtum celebratur. O ſubdola diaboli vafricies atque in-

Digitized by Google

uentum. Quomodo technis ſuis ac dolis vnumquemque ſupplantat, fallitque; A
homines ad mala tanquam ad bona facienda inducens. Hodierno die ſicut apparet, pſallunt Domino, craſtino autem ſtudioſè choreas ducent diabolo. hodie Chriſtiani, & cras ethnici atque pagani. hodie bonæ famæ ac celebres, & cras gentiles. hodie Chriſti ſerui, & cras Apoſtatæ à Deo. Nolite ſeduci. Nullus ſeruus
Matth. 6. Luc. 16. poteſt duobus Dominis ſeruire, ſicut ſcriptum eſt. Non poteſtis Deo ſeruire, & cum diabolo choreas ducere. Quare vt veri & ingenui ſerui Chriſti, ipſi ſeruiamus, ipſum adoremus, in ipſo perſeueremus, in ipſo ad vltimum vſque ſpiritum permaneamus. Caueamus locum aſſenſumve præbere draconi, qui tanquam leo
1. Pet. 5. rugiens circumit quærens quem deuoret, quem dolo circumueniat; cui reſiſtite fortes, ſicut decet Chriſti milites, inſeruientes ipſi, & cum ipſo permanentes. Noli hodie pſallere, & cras in tripudijs eſſe. Noli hodie pœnitentiam de pecca- B
tis tuis agere: & cras in perditionem animæ tuæ in choreis ſaltare & geſticulari. Caue hodie legas, & cras cithara ludas. Caue hodie ieiunijs te maceres ac temperans ſis, cras verò huc illucque animum circumagens oberres, ac cunctis ludibrio reddaris. Ne quæſo fratres, ita tempus ſalutis noſtræ deperdamus, ludentes ac ludificati. Eſto boni agricolæ inſtar, operans & coaceruans. Ne frater præſidia vitæ æternæ abijcias. ne ciborum ſiccitatem repellas. caue à vigilijs ceſſes: caue tædio humi cubandi afficiaris. Caue pſalmodiam prætermittas. Quoniam hæc & his ſimilia, te in vitam, & gaudium, & lætitiam requiemque æternam promouebunt. Dilige ſilentium, ab omni ſermone inordinato; mentem ſiquidē à Deo mundana colloquia alienant, ſeparantque.

C

SCHOLIA.

DE virtute & laudibus Pſalmorum, cui plura videre lubuerit, Baſilium Magnum legat, qui præclarum eorundem Encomium conſcripſit, quo cum hoc Ephræm valde conſonant, conueniuntque in plurimis: ſicut vtrumque legenti ac conferenti patebit. quamquam de his latius ibi, quàm hic agatur. Incipit autem illud Baſilij Encomium ſic: Cùm omnia ſacra volumina diuini ſpiritus inſtinctu cōſcripta, ac planè vtilia ſint, &c. De Dauidicis etiam canticis ſeu Pſalmis, pulchrum ſermonem habes, apud Chryſoſtomum Tom. 1. Plura in Pſalmodiæ laudem reperies inter Sermones S. Dorothei, Serm. 11. qui incipit: Animum aduertite, dilectiſſimi fratres, &c. quaſi ſub medium, vſque ad finem Sermonis.

D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De orando Deum, ſiue de oratione.

VErè beatum eſt non peccare, peccantibus autem, non deſperandum, ſed dolendum de peccatis, vt eiuſmodi dolore rurſus beati-
Luc. 18. 1. Theſſ. 5. tudine potiantur. Bonum igitur fuerit ſemper orare, & nunquam deficere, quemadmodum ait Dominus. Et rurſus Apoſtolus: Sine intermiſſione orate, hoc eſt, noctu & diu, & quacunque hora; neque ſolùm poſtquam Eccleſiam es ingreſſus, alijs autem horis abſque E
cura ſis. Verùm ſiue opereris, ſiue dormias, ſiue iter facias, ſiue comedas, ſiue bibas, ſiue decumbas, caue orationem tuam intermiſeris. Neſcis enim quando veniet, qui animam tuam eſt repetiturus. ne expectes diem dominicum, aut
Pſalm. 102. feſtum, locive differentiam: ſed vt inquit Propheta Dauid; In omni loco dominationis. Siue igitur in Eccleſia fueris, ſiue domi tuæ, ſiue in agro: Et ſi oues paſcas, & ſi ædificia conſtruas, & ſi in ſympoſio verſeris, ab oratione caue deſiſtas: Et quandocunque poteris genua flecte, quando non potueris, mente De-
Pſal. 54. um inuoca, & veſperi, & manè, & meridie. Quòd ſi orationem operi præmiſeris, & ſurgens è lecto, primorum motuum tuorum initia ab oratione duxeris; aditus peccato in animam non patebit. Oratio temperantiæ eſt cuſtodia, iracundiæ frænum,

Digitized by Google

A frænum, animi elati repreſſio, & ad modeſtiam reuocatio, odij ob acceptas in-
iurias medicina, inuidiæ deſtructio, impietatis correctio. Oratio, corporum ro-
bur, rei familiaris adminiſtratio, recta iuris legumque conſtitutio, Regni poten-
tia, trophæum atque vexillum belli, tutela pacis. Oratio, virginitatis ſigillum eſt,
fides nuptiarum, viatorũ præſidium, dormientiũ cuſtos, euigilantium confiden-
tia, agricolarum fertilitas, nauigantium ſalus. Oratio, reorum patrona, vincto-
rum relaxatio, mœrentium conſolatio, lætantium iucunditas, lugentium ſola-
men, celebritas feſti natalitij, coniugum corona, morientium ſepultura. Ora-
tio, cum Deo eſt colloquium, par cum Angelis honor, proborum promotio, ab
improbis auerſio, & peccantium emendatio. Oratio, Ionæ prophetæ balenam, Ion.1. & 2.
pro domo conceſſit. Et Ezechiam ex portis mortis ad vitam reduxit. Ipſiſque tri- Iſa.38. & 4 Reg.20.
B bus pueris in Babylone, flammam ignis in flatum roris conuertit. Oratione, Eli- Daniel.3.
as cælum clauſit, ne plueret annis tribus, & menſibus ſex. Videtis fratres, quid 3.Reg.17. & 18. Luc.4. Iacob.5.
quantumque valeat oratio? Neque enim eſt alia in tota vita humana, precioſi-
or oratione, poſſeſſio: ab hac nunquam vos ſeparari patiamini, ab hac nunquam
receſſeritis. Verùm ſicut Dominus noſter ait: Oremus, ne in vanum fiat labor Matth.6.
noſter. quando autem ſteteritis orantes, remittite, ſi quid aduerſus aliquem ha-
bueritis, vt & Pater veſter cæleſtis remittat delicta veſtra. Videte dilecti, quoniã Matth.5. & 6.
in vanũ laboramus orantes, ſi habuerimus inimicitiam aduerſus aliquem. Et ite-
rum Dominus: Si obtuleris munus tuũ ad altare, & ibi recordatus fueris, quia ha- Matth. 5.
bet quis aliquid aduerſum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, pri-
mum reconciliare fratri tuo: & tunc veniens offer munus tuum. Perſpicuum eſt
igitur, niſi hoc prius feceris, nihil eorum omniũ quæ obtuleris, gratũ acceptumq́;
C fore: Sed ſi mandatũ Domini cõpleueris, tunc audacter Dominũ deprecare, di-
cens; Remitte mihi Domine debita mea, ſicut & ego remiſi fratri meo, præce-
ptum tuum impleui, ego quantumuis infirmus dimiſi. Cui reſpondebit humani
generis amator: Si dimiſeris, & ego dimitto, Si ignoueris, & ego tibi tua ignoſco:
Etenim poteſtatem habeo in terris remittendi peccata tua, remitte, & remitte-
tur vobis. Videtis benignitatem Dei incomparabilem. Cernitis bonitatem Do-
mini immenſam? Audiſtis breuiter ſalutem animarum veſtrarum.

SCHOLIA.

D *DE Orationis ſiue precationis laudibus, plura vide in oratione S. Baſilij Magni, de Precatione, cuius principium, Latinè redditum, ſic ſe habet: Neceſſarium eſt nos, fratres, precationem noſtrã non ſyllabis explere, ſed animi magis propoſito & actionibus, quæ virtute, omni tempore vita noſtra condiantur, &c. ac apud eundem Baſil. in conſtitutionibus monaſticis, cap. 2. in einſdem commendationẽ multa. Et in duplici oratione S. Chryſoſtomi. etiam de Precatione ſiue oratione, quarũ vtraque elegantiſſima eſt. & in alia ad pop. Antiochenum homilia, quæ eſt 79. de Oratione. De eadem etiam, videatur Nili monachi, de Oratione, cap. 153. & quæ per totam Collationem nonam & decimam. De Oratione luculenter adducit Iohan. Caſſianus, lectu ſanè digniſſima, aliaq́; apud ipſum Ephræm alibi.*

EIVSDEM

E S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De amore pauperum.

Eodem G. V. Interp. & Scholiaſte.

HVc agite ergo fratres chariſſimi, contemnamus hæc momentanea,
omnemque cogitationem in æternis illis bonis, nobis promiſſis, Lucæ 16.
defixam habeamus. Studeamus hoc inquam, priuſquam adueſpe-
raſcat, noſtraque hæc panegyris ſoluatur. Faciamus nobis ami-
cos ex mammona iniquitatis, pro teſtibus multos pauperes acqui- Matth.25.
ramus, à quibus nobis oleum emamus, præmittamusque. Illi nam-

Digitized by Google

Lucæ. 14. que oleum pro lampadibus vendunt: quales ſunt, viduæ, orphani, impotentes, A
debiles, claudi, cæci, leproſi, læſi, & quotquot præ foribus Eccleſiarum conſi-
Deut. 15. Tob. 4. dent pauperes: hos foueamus, iuuemusque, nam iudicem ipſi nobis concili-
ant. Caueamusque noſtrum ab ijs vultum auertere, qui nos adeunt; quin & hi-
larè potius obuiam illis occurramus: ad infirmos autem emittamus, quod pri-
ori maius erit. Vnuſquiſque in Eccleſijs, de pauperibus atque peregrinis inqui-
2. Cor. 8. Galat. 3. rat, offendensque ſuis excipere ſtudeat ædibus, requieque. Ante omnes etiam
alios cupidos, quiſque pauperes ſibi præripere ſtudeat: Etenim cum paupere, in
Hebræo. 13. domum vnà congreditur Chriſtus, qui propter nos factus eſt pauper: talibus
Matt 10 Mar 9. enim hoſtijs promeretur Deus. Quod ſi, qui prophetam accipit, mercedem
Luc. 10. Iohã 13. 1. Cor. 2. prophetæ accipiat: quid ergo mercedis accepturus eſt, Chriſtum ipſum ſuſci-
piens? Perſpicuum ſanè id, quod ſcriptum eſt: Quæ oculus non vidit, nec auris B
Matth. 5. audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Qui pauperem ſuas in ædes induxerit, Chri-
Matth. 25. ſtum ipſum ſecum adduxit, qui ait: Beati miſericordes. Qui miſeretur paupe-
ris, Deo ipſi hoc totum ad vſuram tradit, qui dixit: Quod feciſtis vni ex mini-
Matth 8. mis hiſce, mihi feciſtis, Qui peregrinum ſuo ſub tecto excipit, Chriſtum ipſum
Lucæ 9. ſuſcipit dicentem: filius autem hominis, non habet vbi caput reclinet: hæc &
Pſal. 48. his ſimilia, pœnitentiæ ſunt fructus, corona, exultatio, ac Chriſtianorum gloria.
Hierem 9. 1. Cor. 1. 2. Cor. 10. Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua, aut potens in potentia ſua, aut diues in
diuitijs ſuis; ſed quicunque gloriatur, in Domino glorietur. Gloria verò Chriſti-
anorum, Dei præceptum eſt. Gloria Chriſtianorum, Apoſtolorum & Prophe-
tarum doctrina. Gloria Chriſtianorum, humilitas animi eſt, ſpiritalis paupertas,
atque obedientia. Gloria Chriſtianorum, pſalmodia cum compunctione. Glo- C
ria Chriſtianorum, pœnitentia cum lachrymis. Gloria Chriſtianorum, manſue-
tudo & quies, omnibusque ſe ſubmittere, ac reuerentiam tribuere. Gloria Chri-
Matth 18. ſtianorum, pedes fratrum lauare. Gloria Chriſtianorum eſt, dicere ſocio: pec-
Lucæ 17. caui tibi, ignoſce mihi. Gloria Chriſtianorum, aduenarum & peregrinorum eſt
receptaculum, atque compaſſio. Gloria Chriſtianorũ & ſalus eſt, ſemper men-
ſa ſua pauperes, orphanos, aduenasque excipere: hanc etenim domum Chriſtus
Epheſ. 5. ſua nunquam præſentia deſtituet. Gloria Chriſtianorum eſt, non ſinere ſolem
occidere ſuper iracundiam ſuam, neque in inimicitia aduerſus aliquem, obdor-
miſcere. Gloria Chriſtianorum atque corona eſt, tribulationes ſufferre, & non
Iohan. 16. indignari: taliſque amicus reperietur illius, qui dixit: Quoniam tribulatio ve-
Matth. 25. ſtra, conuertetur in gaudium. Gloria Chriſtianorum eſt, eos qui in carcere ſunt
viſitare, cuiuſmodi ſunt, qui in ſpeluncis, ac montibus, terræque cauernis ver-
Ibidem. ſantur; ſicut verum decet diſcipulum illius, qui ait: In carcere eram, & veni-
ſtis ad me. Gloria Chriſtianorum eſt, ſemper meminiſſe Dei, magniquè diei iu- D
dicij. Et cur non maiora affero? Gloria Chriſtianorum, lausquè ſalusquè, eſt
1. Timoth. 6. & 2. Timoth. 1. rectæ fidei confeſſio, & non condeſcendere ac ſuffragari contraria ſentientibus:
1. Tim. 6. Verùm ſeruare mandatum & depoſitum immaculatum, irreprehenſibile, nul-
laquè hæreſis fece pollutum atque permixtum, vſque ad apparitionem Domini
Iohan. 1. noſtri Ieſu Chriſti. Hunc ſiquidem videns Dominus, dicet: Ecce verè Iſraelita,
Chriſtianus ſcilicet, in quo dolus non eſt. In his oportet nos gloriari fratres, &
non in curribus, & equis, potentijs, atque diuitijs.

SCHOLIA.

E

De Pauperibus amandis, pulchrum etiam Sermonem habet Gregorius Epiſcopus Nyſſenus, quem vide inter eius opera. Nec minus elegans, lectuq́; dignus reperitur Sermo, de charitate in Pauperes, apud Gregorium Nazianzenum. Et Hom. Quòd vtilis ſit paupertas, & de miſericordia, apud Chryſoſtomum Tom. 5. ad populum Antiochenum. Et in hoc Argumentum, plura alibi inuenies apud Ephram.

EIVS-

Digitized by Google

A

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De Ieiunio.

Interprete & Scholiaſte eodem.

B ESTO ſtudioſus paupertatis Chriſti, vt in cæleſti patria, eius diuinitate diteris. Appete optimum ieiunium, rem pretioſam atque ſpectabilem. Ieiunium vehiculum eſt ad cælum. Ieiunium, Prophetas ſuſcitat, Legislatores ſapientiam docet. Ieiuniũ, bona animæ cuſtodia, & corporis ſecurus cohabitator. Ieiunium, ſtrenuis militibus telum, athletiſque exercitium. Ieiunium tentationes retundit, ad pietatem inungit. Sobrietatis comes, temperantiæque opifex. Ieiunium, fortitudo viri eſt in bellis. Ieiunium, ignis virtutem exſtinxit. Ieiunium, ora leonum obturauit. *Daniel. 6.* Ieiunium, orationes in cælum dirigit. Ieiunium, mater ſanitatis. Ieiunium, iuuentutis diſciplina, ornamentum ſenibus. Ieiunium, optimus itineris comes, viatoribus. Ieiunantis corpus venuſtum eſt, & anima pretioſa. Ieiunium, Lazarũ in ſinu Abrahæ refecit. Hoc igitur & nos ample&amur, vt nos quoq; *Lucæ 16.* Abrahæ ſinu excipiamur. Fugiamus delitias, & multo riſu redundantem ebrietatem, fornicationis matrem. *Contra Ebrietatem.* Ebrietas, Dominum reſpuit. Ebrietas, Spiritũ ſanctum repellit. Ieiunium, bona ciuitatis lex; foriq; moderatio atque tranquillitas.
C Ieiunium, domeſtica pax eſt. Ieiunium, virginitatis adminiculum atque præſidium. Ieiunium, non ſectatur mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Caueamus igitur malè agere, cùm ieiunamus: ſiquidem Angeli ſunt, qui per ſingulas Eccleſias deſcribunt ieiunantium nomina. Ieiunium, iniuriarum recordationem non admittit. Quoniam qui moleſtias ac dolores, iniuriaſque ſibi illatas memoria retinent; quamuis videantur orare & ieiunare, ſimiles ſunt iis, qui aquam exhauriunt, & in dolium pertuſum infundunt. *Simile. Prouerbium.* Non enim oratio, malum in corde aduerſus proximum ſuum cogitantis, grata eſt Domino. Cui ſit honor & imperium, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA.

EXTAT & pulchra de Ieiunio, oratio apud Baſilium Magnum, cuius principium eſt tale: Imperatores quidem cùm exercitum in aciem educunt, exhortatione ante conflictum vtũtur, &c. aliuſq; Sermo, de laudibus Ieiunij, apud eundem perelegans reperitur, qui incipit; Canite tuba in inſigni die ſolemnitatis veſtræ, quia præceptum in Iſrael eſt, &c. habetur inter opera eius. Duoſque præclaros ſermones de Ieiunio apud Chryſoſtomum inter Didact. & Parenet. eius Tom. 5. reperies; & alios quoſdam ad popul. Antiochen. eod. Tom. 5. &c. De hoc quoque apud Iohan. Caſſianum, vide plura capita, lib. 5. de ſpiritu Gaſtrimargiæ, & Collat. 21. apud eundem.

Qui aquam exhauriunt, & in dolium pertuſum infundunt, &c.] *Prouerbium optimè hoc loco per Simile accommodatum: Quo eodem etiam opportunè, vſus eſt Baſilius, in ſermone de Ieiunio, iam citato: Canite tuba, &c. qui Sermo, in pluribus valde cum hiſce S. Ephræm quadrat, dignuſq; qui legatur, & conferatur.*

E

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, Quomodo intelligendum ſit illud Scripturæ: Duo erunt in agro, &c.

Math. 24.

Interprete & Scholiaſte eodem.

Matth.24. Lucæ 17. AVdiſti, quòd duo erunt in agro, quorum alter aſſumetur, & alter A
relinquetur: duæ molentes in mola, vna aſſumetur, & vna re-
linquetur: & duo in domo, & reliqua. Et hi quidem in domo, qui
in ſublimitate ſunt conſtituti; vt Iudices, Præfecti, Imperatores, ac
Reges, optimates, ac magiſtratus. Eſt namque iudex iuſtus, & eſt
iniuſtus; ac iuſtus quidem aſſumitur ab igne, iniuſtus autem relin-
quitur. Qui verò in agro, hoc ſcilicet in mundo, ſunt agreſtes, rudes, & idiotæ,
genere & opibus minimi, gloria item nominis conſpicui, atque inglorij; & hi
quidem iuſti, illi autem iniuſti: iuſti aſſumendi, iniuſti in igne relinquendi. Mo-
lentes autem ſunt, multitudo mulierum, viciſſim verò & ipſæ animæ, quæ ſerui-
le ſortitæ ſunt iugum, & in morbo vitam terminant. Sunt quippe mulieres iuſtę,
ſunt & iniuſtæ. Sunt ſerui iuſti, ſunt & iniuſti. Sunt ægroti ac languidi iuſti, vt Iob, B
Matth.24. & Lazarus: ſunt & iniuſti, vt Caim, & Giezei. Vnde ait: Duo erunt in lecto, illorũ
Lucæ 17. infirmitatem denotans. Iuſti aſſumentur, & iniuſti relinquentur. Sed quo nam
1.Theſſ.4. modo, iuſti ſint aſſumendi, dicat Paulus: Qui viuunt in Domino, in nubibus in-
quit, obuiam Domino rapientur in aëra, & ſemper cum Domino erunt. Iniuſti
Matth.24. & 25. verò quo pacto relinquendi? Congregabunt Angeli electos quidem à quatuor
ventis, impios autem comburent igni inexſtinguibili. Ne igitur ſuſpiceris, ex li-
gnis inexſtinguibilem illum ſupplicij ignem fore, ſuccenſoresve illius, lictores
aliquos, vt plerique imperiti vulgo arbitrantur. Ad Sodomam reſpice, & cami-
Gen.19. Luc.17. num abſque lignis cerne: Cogita quomodo vxor Lot, verſa ſit in ſtatuam ſalis,
& comminationes ignis admirare; (ſimul enim cum Lot erat vxor, & duæ filiæ)
quandoquidem neque Lot cum ſuis filiabus ignis conflagrationem ſenſit, neq;
ignis minas vxor effugit: Sed vnicuique propriam ſortem, iuſtitia diuina attri- C
buit, perſoluitque. Sic & in iudicio, aſſumentur iuſti, vt Lot: iniuſti verò relin-
quentur, vt vxor eius.

SCHOLIA.

EVndem hunc Scripturæ locum, de vno aſſumendo, & altero relinquendo, vt eſt Matth. 24. ac Luc. 17. reperies pulchrè non minus, quàm piè & eruditè à S. Iohan. Chryſoſtomo tractatum atque explicatum, ſub finem elegantiſſimi Sermonis; à nobis nuper conuerſi, & Scholijs illuſtrati, De ſanctiſſima Aſcenſione Domini, qui incipit: Quando crucis memoriam, &c. circa finem, ibi; audi quid dicat Chriſtus: Tunc inuenientur duæ molentes in mola, &c. Plura de hoc, apud Chryſoſtomum, & alios Patres, vide ſuper allegat. loc. Matth. & Luc. à quibus ex profeſſo magis iſta tractantur, explicanturque. D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De his, quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet.

Eodem Interprete, & Scholiaſte. E

COgitemus Fratres, quòd nihil nobis in die defenſionis noſtræ
proderunt fines mundi: & ne ob res nihili, ac corruptibiles, detri-
1.Pet.1. mentum patiamur beatarum illarum deliciarum paradiſi, æter-
Matth.16. norumque bonorum, quæ humano ore recenſeri nequeunt, in
Marc.8. Luc.9. quæ Angeli proſpicere deſiderant: Quid profuerit, ſi homo vni-
uerſum mundũ lucretur, ab ortu vſque ad occaſum, & ab aquilone
vſq; ad mare, & cunctas res quæ in eo ſunt, poſſeſſiones, & alimenta; animæ verò
ſuæ detrimentum patiatur. Num ipſum ibi illa defendet? Atque ideo, ſapiens di-
Eccleſiaſt.1. xit Salomon: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid porrò lætifera, & va-
na hæc vita in ſe continet; quandoquidem ſtudium omne, certamina atque ſudo-
res,

A res, iſtorum cauſſa adhibentur,& mens humana ſuis ipſa vinculis conſtringitur. De futuris autem bonis, verbum nullum, ſtudium nullum: At de corruptibilibus ac momentaneis,& ſtudium,& curſus,& pugnæ,& inimicitiæ, atque conatus; quin & frequens ob res nullius momenti, ſanguinis profuſio ſequitur, licet poſt puſillum, homo deſtituatur iiſdem. Excedit è vita, nudus & miſerabilis, neque ea quæ hîc ſunt ſibi lucrifaciens; neque æterna illa bona aſſequens. O vanitatem curſus huius mundi. O lætiferam hanc vitam noſtram. Quomodo hominem illudit? Quamobrem cogita ô homo, quid præſens hæc vita in ſe habeat; habet fœtorem, tribulationem, laborem, dolorem, curſum continuum, iniuſtitiam, auaritiam, mendacium, furta, veneficia, inuidiam, deprædationes, naufragia, viduitatem, orbitatem, ſterilitatem, conuitia, malitias, calumnias, improperia, damna, rapinas, angores, bella, odium, inuidiam, homicidia, ſenium, ac morbos, peccatum & mor-
B tem: audiſti quæ præſens hæc noſtra vita in ſe contineat? Quo circa non amplius ipſam appetas, ipſam inquam, quæ hominem in errores impellit, illudit, & decipit, quæque multos ſubſannat & excæcat. O aſtutum conſilium maligni ſpiritus, & principis mundi huius. Quomodo cunctos ad momentanea & corruptibilia hæc pertrahit, in obliuionem interim æternorum bonorum, homines inducens: & non eſt qui intelligat. Chriſto ſit gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

C *HVC facit Sermo Baſilij Magni: Quòd non oporteat rebus huius vitæ adhærere. & S. Iohannis Chryſoſtomi: De vanitate rerum præſentium, & de exitu animæ, ac de futuro Iudicio. Eiuſdemq́; Chryſoſt. De fruitione futurorum, & de exiguitate præſentium, Homilia pulcherrima. Ac moralis ipſius Digreſſio, Serm. 15. in Epiſt. ad Philip. cap. 4. in fine. quibus in locis multa in hanc materiam lectu digniſſima reperies.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Manſionibus Beatis.

Interprete & Scholiaſte Eodem.

D SAluator noſter Manſiones multas Patris, vocat menſuras intelligentiæ eorum, qui in regione illa commorantur: dico autem diſcrimina, ac differentias, quibus mente & intelligentia gloriam participant: non enim locorum diuerſitatem, ſed chariſmatum ordinem, manſiones multas appellauit. Quemadmodum enim vnuſquiſque pro puritate & capacitate viſiuæ potentiæ, ſenſibilibus radijs ſolaribus fruitur: Et quemadmodum vnica lucerna in vna domo, lucente, aliter atque aliter luminis ſplendor diffunditur, licet etiam per multas lucernas non fuerit diuiſus: ad eundem modum in futuro ſeculo, iuſti omnes indiuiſibiliter habitabunt, vnius gaudij participes. Ceterùm pro ſua ipſius menſura ac capacitate, ab vno ſole intelligibili ſplendorem ſuum quilibet accipit; & pro dignitate, gaudio & exultatione perfruitur, tamquam ab
E vno aere, & loco, ac cathedra, & contemplatione, atque forma. Neque contemplatur quis alterius præcellentioris, inferiorisve indigentioris menſuras: ne videns ſuperabundantem ſodalis ſui gratiam, ſuique ipſius defectum, ſit hoc ei doloris & mœroris cauſſa. Abſit autem vt id fiat, vbi dolores & ſuſpiria deſunt. Verùm quiſque ſecundùm datam ſibi gratiam, pro ſua capacitate atque menſura, interius lætatur: licet vna foris ſit omnium contemplatio, & gaudium vnum. Et extra duos hoſce ordines, alius non eſt ordo medius: loquor autem de altero quidem ſuperno, altero verò inferno, inter quos medians eſt varietas differentiæ retributionum. Quòd ſi verum ſit, vt conſtat eſſe veriſſimum, quid inſipientius, abſurdiusúe ijs qui dicunt; quoniam ſuffecerit mihi gehennam effugiſſe, ingredi

[Margin: Iohan. 14.]

[Margin: Loquitur hîc de manſionibus & locis æternis: vt liquet ex Schol.]

 autem

autem regnum cælorum, mihi non eſt curæ: cùm effugere gehennam, hoc A
ipſum ſit regnum cælorum ingredi: quemadmodum & eo excidere in gehennam eſt introire. Neque enim tres nos regiones, ſcriptura edocuit. Quid ergo? Cùm venerit filius hominis in maieſtate ſua, ſtatuet oues quidem à dexteris ſuis: hœdos autem à ſiniſtris. Non enim tres ordines recenſuit; ſed vnum à dexteris, & alterum à ſiniſtris. Separauitque regiones horum, à tabernaculis iſtorum, dicens: Quoniam abibunt hi in ſupplicium æternum, peccatores videlicet. Iuſti autem in vitam æternam, fulgebunt ſicut ſol. Et rurſus: Venient ab Oriente & Occidente, & recumbent in ſinu Abrahæ, in regno cælorum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium.

Matth. 25. Matth. 25. Sap. 3. Matth 8. & 22. 24. ac 25.

B

SCHOLIA.

D*E Manſionibus beatis, quarum hic fit mentio, quidq́; earum appellatione intelligendum ſit, plura videre licebit apud alios Patres, tam Græcos quam Latinos, qui in Euangelium Iohannis commentati ſunt, ac Homilias fecerunt, præſertim ſuper illa verba cap. 14. In domo Patris mei, manſiones multæ ſunt, &c. De quibus, etiam inſignis apud S. Baſilium Magnum reperitur locus, in libro, De Spiritu ſancto, cap. 16. quem allegat, exornatq́; Anaſtaſius Nicenus, quæſt. 84. in Scripturam.*

Et extra duos hoſce ordines, alius non eſt ordo medius;] *Ne quis impoſtor hæreticus hoc ex loco, cauillandi, & Purgatorium impugnandi occaſionem capiat, eſt quod ſanè & ſincerè mentem tanti Patris intelligat, eumq́; hic, de duplici ordine manſionum æternarum, Beatitudinis ſcilicet & pœnæ, egiſſe norit: Non autem de temporario illo purgatorij loco. Atque hoc ipſemet clarum facit, ex loco Euangelij, de dextris & ſiniſtris, hic à ſe adducto; tantum verò abeſt, vt Purgatorium neget, vt nuſquam non illud eſſe inſinuet affirmetq́; ſicut in eius videre licebit Teſtamento, & alibi.* C

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Locis Beatis.

D

Interprete & Scholiaſte Eodem.

HAEC ipſa præcepta complentes, iſtuc eorumdem fructus præmittamus: hæc chariſſimi hîc quidem perficiuntur, at ibi præoccupant. hæc fratres hîc quidem apparent parua, ſed ibi magnam & incomparabilem nobis mercedem præparant. Illuc quodcunque mandatum receptum, anteuertit obſeruantem illud. Illuc omne præceptum, & opus bonum, ſiue magnum, ſiue paruum in promptuaria cæleſtia abit, reponiturque, vbi
Matth. 6. Lucæ 12. neque tinea neque erugo demolitur: neque fures perfodiunt. Iſtuc aliquid bonorum operum præmittere ſtudeamus, vt hac vita lachrymabili & ærumnoſa defuncti, cum fiducia iſthuc properemus, gaudentes, præſtolantesque mandatorum occurſum, mereamurque introire, vbi omnes quoque Angeli & E
Sancti Dei in magno gaudio regnant, pro nobis deprecantes Dominum, vt digni habeamur, qui poſſimus intrare in gaudium illud ineffabile, incomparabile,
1. Pet. 1. & inenarrabile, in quod deſiderant Angeli proſpicere, vbi chori & agmina iuſtorum. Ibi ſinus Abrahæ excipit eos, qui hîc tribulationes paſſi ſunt. Ibi theſauri
Apocal. 21. Hebr. 12. &c. æternorum bonorum aperiuntur. Vbi ſuperna Hieruſalem mater primogenitorum, tamquam ſponſa ornata, excipiens mandatorum obſeruatores. Ibi, in terra beata manſuetorum: vbi cuncta ſunt pacifica atque tranquilla, vbi cuncta lucida & ſpectabilia, vbi nullus iniuriæ illator aut tyrannus, vbi nullum eſt peccatum ac denigratio, vbi lux inacceſſibilis, & gaudium ineffabile, in quo nec labor, nec lachrymæ, in quo nec cura, nec ſollicitudo, nec planctus. Vbi non eſt maſculus

Digitized by Google

A ſculus & fœmina, vbi non eſt diabolus & mors, vbi neque ieiunium, neque
dolor, neque contentio, neque æmulatio: Sed ex vniuerſo vniuerſa; gau-
dium, pax, lætitia, vbi aqua eſt refrigerij, & locus herbæ vireſcentis, & fons
in quatuor partes diuiſus, ac vinea ab vniuerſorum Deo exculta, in illa ter-
ra beata pulcherrimorum germinum ac fructuum (quæ lignum vitæ porta-
uit, quæque ſpiritalibus gratiarum fontibus diſtillat, in qua, vinea vera ger-
minat, cuius agricolam Spiritum ſanctum audiamus) vita eſt immortalis, &
bonum inexplicabile, nulloque nomine exprimendum. Vbi pulchritudo il-
la ineffabilis, vbi lumen verum, & omnis bonitatis fons, & poteſtas quæ
omnibus rebus præeſt, quæque ſola amabilis eſt atque perpetua exultatio, ac
lætitia ſempiterna, Lux quæ neſcit occaſum, Sol non occidens. Vbi ciuitas
Regis eſt, quæ magnifica & glorioſa ſunt prædicata, in qua feſtos dies agen-
B tium voces reſonant, in qua ſapientiæ theſauri, & intelligentiæ arcana, ibi
fratres mei chariſſimi dona maxima, gaudium incomparabile, quod homi-
nis voce explicari nequit, ibi Angelorum myriades, primogenitorum cele- Heb.12.
britates, Apoſtolorum throni, Prophetarum præſidentiæ, Patriarcharum ſce-
ptra, coronæ martyrum, laudes iuſtorum, ibi audacter atque intrepidè ver-
ſantur, qui arctam & ærumnoſam hic ingreſſi ſunt viam. Chorosque cum an-
gelis iungunt, qui in ſolitudinibus, montibus, ſpeluncis, terræque forami- Pſal.69.
nibus, ieiunando, orando, vigilando, ac lachrymando, ſe ipſi confecerunt. 1.Tim.5.
Et pater orphanorum, iudexque viduarum, in æterna tabernacula recipit pu-
pillos, & eas quæ verè viduæ ſunt. Ibi omnis principatus ac poteſtatis mer-
ces repoſita eſt? locusque paratus Pontificibus, Diaconibus, Lectoribus? Re-
gibus, Principibus, ac Ducibus, militibus, diuitibus atque pauperibus, ſolita-
C rijs, virginibus, coniugatis, ſeruis, liberis, viduis, omnibus inquam his, ibi
repoſita ſunt præmia, fructus, & actiones, & quod quiſque iſtuc præmiſerit, ſicut
ſcriptum eſt; Quia in manu eius, & nos, & ſermones noſtri. Et ruſus apud Sapien.7.
Apoſtolum: Quia vniuſcuiuſque opus manifeſtum erit. Et alibi dicit: Quod 1.Cor.3. Galat.6.
enim ſeminauerit homo, hoc & metet; Quamobrem iſta ſcientes, ſemine-
mus opera iuſtitiæ, ſeminemus inquam: in pauperum, viduarum, & pupil-
lorum manibus; vt iſthic liceat metere vitam æternam. Dum tempus habe- Galat.6.
mus, operemur bonum, præmittamusque iſtuc, quiſque pro poſſe ſuo, elee-
moſynam, compaſſionem, hoſpitalitatem, pœnitentiam, lachrymas, ieiunium,
vigilias, continentiam, orationem, pſalmodiam, abſtinentiamque à conuicijs,
iniurijs, ac certaminibus, tribulationum tolerantiam, humicubationem, virgi-
D nitatem. Maiora autem cunctis, tria iſta: ne hæreſi vlla polluatur fides, vt in pau-
peres amor vigeat, & fratribus offenſiones condonentur; quibus accedit, vt
nullæ ſimultates, nullæque inimicitiæ cum aliquo ſuſcipiantur. Quæ & ſimilia
fratres mei, facientes, præmittamus ſinguli iſthuc pro poſſe, vnus quidem vnum
præceptum, alter autem duo, vnus quinque, alter decem, alius verò trigin-
ta, alius ſexaginta, alius autem centum. Deus autem miſerationum, cui vel
duo ſola minuta viduæ accepta fuerunt, ſuſcipit à famulo ſuo, & multa & pauca,
& omnia retribuit ſingulis, pro ratione laboris atq; certaminis, ſicut ſcriptum eſt:
Quoniam vnuſquiſque propriam mercedem accipiet, ſecundùm proprium la- Rom.2.
borem. 2.Cor.5.

E

SCHOLIA.

De Locis Beatis, vide cumprimis plura apud ipſum S. Ephram alibi, in Reſponſione, ad Interrogationem; An varij ſint in inferno cruciatus, diſtinctaq; tormentorum loca? Sub finem pulcherrimæ pleniſſimæque ſuæ Reſponſionis, quæ, inter cætera, de varijs tormentorum generibus lociſq; agit: & ſub finem de locis Beatis, multiplicibusq; regni cæleſtis gaudijs, ac præmijs, &c. Coniuncta ſunt hæc cum ijs, quæ de Abrenuntiatione in ſacro Baptiſmate facta, ad longum à noſtro Auctore adducuntur, exponunturq;. De quibus & Idem alibi.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EIVSDEM A

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis. Et ne patiamur nos decipi huius vitæ oblectamentis. Et, in Pſalmum ſeptuageſimum ſecundum.

CVM mens noſtra ad lubricitatem ſit prona, fit vt ad vitæ oblectamenta facilius rapiatur, obliuionem capiens futurorum bonorum; vnde oportet nos haud tepidos in cuſtodiendis ſenſibus eſſe: Siquidem honeſtatis oſor nos tentans, res confundit, ne mentis imperio diſtingui poſſit inter bonum & malum. Accumulantibus ſe igitur in nobis, vanis cogitationibus, antequã illarum obducantur tenebris, breuiter ad ſpiritalẽ recurramus doctrinã, tunc cum Propheta ſcriptum Pſalmũ decantantes: pluri mũ enim nobis contenta in eo doctrina contulerit: Quandoquidẽ exponit in ipſo, Propheta, vitæ huius varietatem & inæqualitatem, tentationesque, tum quomodo alij capiantur tentationibus, alij eaſdem ſuperent in patientia: Singulorumque remunerationes ibidem deſcribit, vnde & ſuperbiam atque arrogantiam, vanamque gloriam demolitur, & ad veram gloriam, ſaluari cupientibus iter parat, Quamobrem non verba ſolùm percurramus, ſed & ſenſum eorumdem diligenter inueſtigemus; vt eorum quæ dicũtur virtute, digni quoq; effici mereamur factores. Ait enim Propheta: Quam bonus Deus Iſrael, his qui recto ſunt corde? Mei autem penè moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei. Quid ita? Quia inquit, zelaui ſuper iniquos, pacem peccatorum videns. Quia non eſt reſpectus morti eorum: & firmamẽtum in plaga eorum. In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos ſuperbia eorum in finem, operti ſunt iniquitate & impietate ſua. Prodijt, quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis. Cogitauerunt, & locuti ſunt nequitiam: iniquitatem in excelſo locuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum. Quod dicit, eiuſmodi eſt: Ipſis mala facientibus, & flagellum malitiæ ſuæ, protinus iuxta illa, non recipientibus, putantes non eſſe Deum, ſtulti facti ſunt. Ait enim: Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus: Iniquitatem in excelſo locuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum: & lingua eorum tranſiuit in terram. Ideo conuertetur populus meus hic: & dies pleni inuenientur in eis. Et dixerunt: Quomodo ſcit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo? Ecce ipſi peccatores & abundantes in ſeculo, obtinuerunt diuitias. Et dixi, ergo ſine cauſſa iuſtificaui cor meum, & laui inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinis. Si dicebam, Narrabo ſic, ecce nationem filiorum tuorum † reprobaui. Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc: labor eſt ante me. Donec intrem in ſanctuarium Dei: & intelligam in nouiſſimis eorum. Auſculta igitur quænam futura ſint eorũ nouiſſima, qui obliuiſcuntur Deum; ait enim? Propter dolos eorum poſuiſti eis mala: deieciſti eos dum alleuarentur. Quomodo facti ſunt in deſolationem? ſubitò defecerunt: perierunt propter iniquitatem ſuam. Velut ſomnium ſurgentium. Rurſusque ait: Domine in ciuitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges. Et quænam iſta eſt ciuitas? Superna Hieruſalem. Atque iterum: Quia inflammatũ eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt: & ego ad nihilum redactus ſum, & neſciui. Vt iumentum factus ſum apud te: & ego ſemper tecum. Tenuiſti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxiſti me. Quid porrò ſibi vult; & in voluntate tua deduxiſti me? Arbitror hoc quod dicit, eiuſmodi eſſe: Exuta inquit carnis voluntate, & ad ſuſceptionem, & ad obſeruationem mandatorum tuorum meipſum innixum, in voluntate tua deduxiſti me: non enim firmaui voluntatem meam. Vnde inſtar pij ac boni patris, filium ſibi carum habentis, tenuiſti manum meam dexteram, & in voluntate tua deduxiſti me. Iccirco & cum gloria ſuſcepiſti me. Quid enim mihi eſt in cælo?

Pſal. 72.

Expoſitio Pſal. 72. pulchrè ac commodata.

Pſal 72.

Explicatio.

Pſal. 13.

Pſal. 72.

† al. reprobaſti & al. cũ qua cõuentum ac pactum feci, &c.

B C D E

Digitized by Google

A cælo? & à te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei. Et quid inueſtigo conuerſationes illas ſupernas? Quemadmodum enim Pſal. 41.
deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fortem † viuum; quando veniam & apparebo ante faciem † al. ad Deũ fontem viuum, vide Schol.
Dei? Et pars mea Deus meus in æternum. Eſt itaque quòd ex profunda admodum cogitatione, quæ dicuntur percipere ſtudeas, tum etiã quàm ſit formidabile verbũ, quod infert, dicens: Pſalm. 72.
Quia ecce qui elongant ſe à te, peribunt: perdidiſti omnes Ibidem.
qui fornicantur abs te. Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Vt adnuntiem omnes prædicationes tuas, in portis filiæ Sion. Cùm ergo nobis chariſſimi, auxilia ex Sacris literis præſto ſint, & via trita ac recta, quæ nos ad portas cæleſtes deducat, non negligamus propoſitam nobis ſpem in
B cælis. Veniet enim Dominus, ſicut ſcriptum eſt: Cuius ventilabrum in manu ſua, Matth. 3.
& permundabit aream ſuam: & congregabit triticum in horreum ſuum, paleas Lucæ 3.
autem comburet igni inexſtinguibili. Ipſi gloria in ſæcula. Amen.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

De non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis, & nè patiamur nos decipi huius vitę oblectamentis, &c. *Vide cum primis Sermonẽ S. Baſilij Magni, ſuper eo: Quòd non oporteat rebus huius vitæ adhærere, cuius principium eſt: Verebar quidem ego, dilecti, ne moleſtus eſſe vobis viderer, dum frequens ſermonis ſtimulos vehementius admoneo, &c. vbi ex profeſſo quaſi, hoc Argumenti genus eleganter ac copioſè tractatur. Vide etiam ſuper hoc, elegantiſſimum S. Iohan. Chryſoſtomi Sermonem, De vanitate & breuitate præſentis vitæ, &c. eſt inter Didact. & Parænet. tom. 5. Et S. Ephram in tractatu*
C *conciſo paulò ante poſito, De his quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet, &c. ac alibi. Necnon Gregorij Nazianzeni Carmen, De vitæ vanitate, atque incertitudine, communiq́; omnium fine. aliudq́; eiuſdem de externi hominis vilitate, ac præſentium rerum vanitate. cuius principium eſt: Quis prius ipſe fui? quis ſum, quis mox ero, &c.*

Ait Propheta: Quàm bonus Deus Iſrael his qui recto ſunt corde. Mei autem penè moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei, &c.] *Hæc verba ex Pſal. 72. deſumpta ſunt, quæ Chryſoſto. Homil. in Pſal. 115. repetit atque exponit, notans inter alia, ijs verbis: Penè moti ſunt pedes mei: quantum periculi ſit, res fidei humanis permittere rationibus ac curioſitatibus, &c. De quo, plura vide in Homilia iam citata apud Chryſoſtomum. Auctor verò hic noſter, ea ad vitæ præſentis varietatem & inæqualitatem, &c. potius refert, & ad optimum ſenſum moralem applicat, vt ſuperbia vanaq́; omni gloria ſpreta, ad verã æternamq́; gloriam futuri ſeculi, hic aſpiremus, contendamusq́;, &c.*

Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc: labor eſt ante me.] *In Græc. talis eſt diſtinctio: Vt cognoſcerem: hoc labor eſt ante me, & ſic Græc. vulg. ſequor autem hic Latin. vulg. ſicq́; paulò poſt in Græc. facti ſunt*
D *in deſolationem ſubitò? defecerunt, &c. Sed in verſione, hoc loco, placet vulg. Latin.*

Quia inflammatum eſt cor meum.] *Al. pro ἐξεκαύθη, inflammatum eſt: reperitur ηὐφράνθη, lætificatum atque exhilaratum eſt, & ſic noua Romana editio 70. Interp. ſic quoque eſt in veteri, & in Romano Pſalterio, & apud S. Auguſtinum. In ceteris autem libris Græcis, ferè ἐξεκαύθη legitur, vt etiam in vulg. Lat. & hoc loco apud S. Ephræm, Pſalmus eſt, οβ΄. 72.*

Exuta inquit carnis voluntate.] *Al. pro θέλημα, eſt, φρόνημα τῆς σαρκὸς, carnis cura, ſenſu, ſiue prudentia, &c.*

Sitiuit anima mea ad Deum fortem, viuum,] *Al. fontẽ viuum, & ſic vulg. Lat. In edit. autẽ 70. Rom. deeſt ἰσχυρὸν, fortem, vt & apud Ambroſ. Hieron. & Auguſt. leguntq́; ad Deum viuũ. Pſalmus eſt 41.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

E
Ode optime fluens, in eos qui quotidie peccant, & quotidie pœnitentiam agunt. Al. Ode optiſſima, in eos qui aſſiduè peccant, & rarò pœnitẽtiam agunt.

Qvouſque ô amice inimicum ſuſtines, & quæ illi placent quotidie efficis? quouſque ô amice; corporeis rebus iiſq́; mortiferis ſubſeruis? cape meum conſilium quod te ſaluare poterit: & expiato animo ſimul & corpore, accede ad Saluatorem, qui cunctos procidẽtes ei in pœnitentia feruenti, & fide perfecta, ſanat. Inter cetera Pſal. 94.
præcla-

præclara, magna quædam res eſt pœnitentia, & ſalutaris. Vbi ſemel emerſeris, noli denuò mergi, quotidie peccando, ædificando, diruendo, texendo, diſſoluendo, puerorum inſtar: qui frequenter domos quas erexerunt, reuerſi iteratò deſtruunt. A

Parœmia valde accommoda. Fuge ſcorpionem, cuius nouiſti ſtimulum. Fuge diligenter ſerpentem, cuius exploratam habes perniciem. Nam qui ſecundò in eundem lapidem impegerit, cæcus eſt aut mente captus, non cernens quid fugiendum ſit; hac cura adhibita, cum pœnitentia accede, cuius præſidio munitus, Creatorem placare ſtude, humilis ac triſtis, demiſſo vultu, atq; ſuſpirans, præterita dolens, futura proſpiciens. Sic quōdam Zachæus telonius ſaluatus eſt, ſic rurſus Matthæus Chriſti ſeruus apparuit. ſic quoque fornicatrix mulier, ſcortum luxurioſè agens, atque inſaniens, libidinoſa, ac videntibus ſcandaloſa, Saluatoris pedes capillis capitis ſui abſtergens, ex lacu reuocatur profundorum & impiorum. Sic etiam tu, diſſoluta ſupercilia reprimens, miſerabiliſque apparens, teipſum ad vitam reuocabis. Siquidem Deus demiſſos erigit, & humiles exaltat; ſeipſos autem exaltantes diuellit, deturbatque. Vidit ciuitatem Sodomorum & Gomorræorum, crudele genus hominum, & ſæuum, abominabile, temerarium, atque obſcœnum, quod omnibus flagitijs delectabatur, omni ex parte libidine laborans, violentum, laſciuum, illudque ſulphure atque igne perfundens, penitus præfocauit atque combuſſit. Vidit ciuitatem Niniuitarum illuſtrem atque ſpecioſam, peccatis florentem, & ſceleribus ſcaturientem, quam ſe deleturum funditusque euerſurum eſſe minatus erat. Vidit rurſus in ſacco & cinere, homines delitijs ac genio indulgentes, in fame atque ieiunio, in fletu ac lachrymis, ſqualentes, expalleſcentes, timore metuque perculſos, diuerſos & peregrinos inter ſe factos, alios ab alijs, in ſimilibus cunctos, in æqualibus inæquales, liberos ac ſeruos, diuites & pauperes, præfectos & ſubditos, potentes atque morigeros, maſculinum & fœmininum genus, ſenes atque lactentes: cunctos humiles vidit, & continentes inuenit. Commiſeratus & miſertus eſt, ſaluauit, pepercit, in homines ſua benignitate liberaliſſimus, pœnam pro peccatis debitam diſſoluens, & † mendax potius haberi, quàm crudelis, tulit. Sicque peccatorum duritiem punit, non ſinens obedientes ſibi, temerè perire. Feſtinate igitur & orate; ſaluemini, ac cuſtodiamini: Dominus paratus eſt ad gratiam, ad ſanitatem, ad auxilium velox, ad redemptionem promptus. Concedit petentibus, aperit pulſantibus, præbet rogantibus. Porrigit volentibus, non inuidet quærentibus, non repellit cadentes, manum ad ſaluandum extendit, gratulatur ijs qui exſolui, & liberari conantur. Cōminatur non obtemperantibus ſibi, & de ſuo dominio diffidentibus condolet. Erraſti, reſipiſce. Cecidiſti, conuertere, precare, obſecra, procide, pete, quære, accipe, datumque perſuade, adora, ſaluari expete, exora dare volentem, & ſaluare potentem. Saluatus caue excidas, ſi excidiſti reſurge, ſi reus ſis corrigere, poſt lapſum reuertere, ſanatus perſiſte, ſanus ſis per omnia, & conſeruatus auerſare morbum quem depoſuiſti. Caue igitur iterum incendas, quem ſemel reſtinxiſti. Caue in lutum incidas, quod rectè abſterſiſti: noli imitari porcos, qui cœno delectantur; neque canes æmulare, vomitum lambentes. Nullus ſemel mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei. Nullus ſemel ablutus, ad ſordes recurrit. Vnus † Chriſtus, vna fides, vna crux, vna mors, vna gratia, vna paſſio, vnaque reſurrectio. Non eſt neceſſe mactari iterum, qui ſemel eſt oblatus, neque idem rurſus rependi pretium redemptionis. Redemptus es; noli fieri ſeruus animo duplici. à peccatorum inquinamento ablutus es; caue iterum ſordibus inficiaris: neque enim aliud habes lauacrum, quod nece tibi ſit ad abluendum, propoſitum. E

Marginal notes: Lucę 19. Mat 2. Lucæ 7. — Matth 23. Lucæ 1.14.18. Gen.13.18.19. Eſaię 1.9.13. Iere. 23.49.50. Rom.9. Iud. 1. — Ionæ 1.3.4. — Ionæ 2. & 3. — † Alluſio ſit ad illud Ion.3. Et miſertus eſt Deus ſuper malitia quam locutus fuerat, vt faceret eis, & non fecit. — Matth.5.6.7. Lucæ 11.18. Iohan.14.15.16. & 1.Iohan.3.5. — Hierem.18.25. 31.36. & Malach.3. — Prou.26. 2.Pet.2. Lucæ 9. 1.Cor.6. Epheſ.4. — † al. vnus Deus, & vulg. vnus Dominus, vna fides, &c.

(Section letters in right margin: A, B, C, D, E.)

SCHOLIA.

HVc facit vtiliſſimus legentibus, S. Baſilij Magni Sermo De Pœnitentia, qui incipit: Arrogantiam eorum qui pœnitentiam abrogare audent, non ferens obſeruandiſſimus frater, &c. vbi inter alia, multa quoque inſignia Pœnitentiæ exempla adferuntur, quibus ceteri pronocari ad Pœnitentiæ actus poſſint. De ijs porrò, qui poſt pœnitentiam de peccatis, iterum in eadem relabuntur, vide apud eundem Baſilium, in Regulis breuioribus, in Reſponſ. ad Interrogationem 289. Pœnitentiam alicuius peccati qui egerit, ſi in illud idem relapſus ſit, quid faciet? &c. vbi ratio iſtius atque conſilium ſuper eo ponitur.

Verùm

A *Verùm de iſtis,alibi plura apud S. Ephræm,in varijs tractatibus atque Sermonibus, De Pœnitent. de Compunctione,quos ſuo loco reperies. Quàm verò pernicioſum ſit, frequenter in eadem relabi ſceler. optimè oſtendit Chryſoſtomus Homil.15.ad Populum Antioch.quæ incipit: Oportebat & hodie, & ſuperiori Sabbato,de Ieiunio Sermonem facere,&c. vide circa medium Homiliæ. Idemq; Homil.40.41.& 77. ad pop. Et in Epiſt.ad Theodorum lapſum,Tom.5.*

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Virtutibus & Vitijs.

B

Eodem G. Voßio Interprete & Scholiaſte.

VITAM veſtram beatam prædico,O Fratres Chriſto dilecti,quoniam ingenua & frugi eſt: meam autem miſeram reputo, quia inutilis. Vos ego beatos prædico,ô chariſſimi, quos recta viuendi ratio,Deo & Angelis amicos effecit.Vicem autem meam quis dignè lugere poterit,qui inanibus operibus meis Deum exacerbaui? Vos felices eſtis, qui pura & ſancta veſtra conuerſatione, charitateq; immenſa hæreditatem paradiſi acquiritis. Vos enim ſuſpicio,qui tam longi itineris laborem non detrectaſtis, cauſſa ſalutis atque vtilitatis animæ veſtræ.Sed & hoc magis mihi admirationi eſt,quòd ad hominem vi-
C lem & peccatorem conueneritis,ab eo ſermonem petentes ſalutarem.Res profectò mira, eos, qui ſaturati ſunt,ad fame tabeſcentem accedere; qui rore ſpiritali pleni ſunt, ad ſiti areſcentem venire; qui virtutum dulcedinem deguſtarunt,in amaritudine peccatorum verſantem adire. Quid eſt quòd diuites ad pauperem? Quomodo ſapientes,ad rudem & imperitum? Quomodo mundi,ad immũdum? Quomodo ſani,ad eũ qui ex conſcientia laborat? Cur qui Deo ſunt chari,ad eũ qui ad iracundiam illum prouocat? Cur liberi,ad captiuum? Cur diligentes,ad negligentem veniſtis? Vos enim virtutum ſplendore admirabiles eſtis: ego verò inſipiens atque mendicus. Vos temperantia conſpicui placetis Deo, ego mea negligentia atque nequitia ipſi diſpliceo. Vos bonis veſtris operibus,& glorioſa caſtitate,bonus odor eſtis Chriſto,ego autem mollitie mea atque ſegnitie totus fœteo. 1.Cor.2.
Valde igitur mirum eſt,vos qui tantis commodis abundatis,ad me recurriſſe, qui
D ne mihi quidem ipſe prodeſſe queo.Meritò ergo hoc feciſtis,Chriſti amantiſſimi, volentes ſic torporem atque deſidiam à me depellere, animumque meum ignauum diligentem reddere, & infirmitati vires addere. Cùm enim ſitis perfecti, in nullo deficitis.Poſtquam ergo, pro veſtra humilitate, à me homine vili atque abiecto ſermonem vtilem audire depoſcitis, vitamque meam coarguere volentes, id mihi iuſſeritis; vt obedientiæ fructum percipiam, loquar quidem, at cum pudore. Nam ſi vobis conſilia dare incepero, meipſum condemnabo. Et ſi alios reprehendere voluero, meipſum accuſabo. Iure enim in me dici poterunt illa Saluatoris verba: Medice, cura teipſum. Sed quoniam idem Domi- Lucæ 4.
nus & Saluator omnium, dixit: Quæcumque dixerint vobis, vt faciatis, faci- Matth.23. Lucæ 11.
te: ſecundùm autem opera eorum nolite facere. Et licet ipſe immundus ſim,re-
E ctè tamen alijs ſuadere noui. Vnde cùm Angelicam iſtam vitæ rationem conſidero, ſingula ipſius ſalutaria inſtituta beata exiſtimo. Quis enim rectè pieque viuentem,& caſtimoniam colentem,ob infinita & immenſa illa bona repoſita,beatum non prædicet? Et quis vice verſa nõ lugeat eum, qui ſua negligentia prauiſq; operibus à regno cælorum pellitur,& à cæleſti illo ſponſo repudiatur? Quocirca dilectiſſimi,demus operã, vt hoc breui vitæ curriculo, cum Dei timore in Angelico iſto & monaſtico atque religioſo viuendi inſtituto verſemur, totiſque viribus, vera cum humilitate, ſancta Domini noſtri & Saluatoris Chriſti præcepta complectamur.

Digitized by Google

uentum. Quomodo technis ſuis ac dolis vnumquemque ſupplantat, fallitque; A
homines ad mala tanquam ad bona facienda inducens. Hodierno die ſicut ap-
paret, pſallunt Domino, craſtino autem ſtudioſè choreas ducent diabolo. hodie
Chriſtiani, & cras ethnici atque pagani. hodie bonæ famæ ac celebres, & cras gen-
tiles. hodie Chriſti ſerui, & cras Apoſtatæ à Deo. Nolite ſeduci. Nullus ſeruus
Matth. 6. Luc. 16. poteſt duobus Dominis ſeruire, ſicut ſcriptum eſt. Non poteſtis Deo ſeruire, &
cum diabolo choreas ducere. Quare vt veri & ingenui ſerui Chriſti, ipſi ſeruia-
mus, ipſum adoremus, in ipſo perſeueremus, in ipſo ad vltimum vſque ſpiritum
permaneamus. Caueamus locum aſſenſumve præbere draconi, qui tanquam leo
1. Pet. 5. rugiens circumit quærens quem deuoret, quem dolo circumueniat; cui reſiſtite
fortes, ſicut decet Chriſti milites, inſeruientes ipſi, & cum ipſo permanentes.
Noli hodie pſallere, & cras in tripudijs eſſe. Noli hodie pœnitentiam de pecca- B
tis tuis agere: & cras in perditionem animæ tuæ in choreis ſaltare & geſticulari.
Caue hodie legas, & cras cithara ludas. Caue hodie ieiunijs te maceres ac tem-
perans ſis, cras verò huc illucque animum circumagens oberres, ac cunctis ludi-
brio reddaris. Ne quæſo fratres, ita tempus ſalutis noſtræ deperdamus, ludentes
ac ludificati. Eſto boni agricolæ inſtar, operans & coaceruans. Ne frater præſidia
vitæ æternæ abijcias. ne ciborum ſiccitatem repellas. caue à vigilijs ceſſes: caue
tædio humi cubandi afficiaris. Caue pſalmodiam prætermittas. Quoniam hæc
& his ſimilia, te in vitam, & gaudium, & lætitiam requiemque æternam promo-
uebunt. Dilige ſilentium, ab omni ſermone inordinato; mentem ſiquidē à Deo
mundana colloquia alienant, ſeparantque.

C

SCHOLIA.

DE virtute & laudibus Pſalmorum, cui plura videre lubuerit, Baſilium Magnum legat, qui præclarum eorundem Encomium conſcripſit, quo cum hoc Ephræm valde conſonant, conueniuntque in plurimis: ſicut vtrumque legenti ac conferenti patebit. quamquam de his latius ibi, quàm hic agatur. Incipit autem illud Baſilij Encomium ſic: Cùm omnia ſacra volumina diuini ſpiritus inſtinctu cōſcripta, ac planè vtilia ſint, &c. De Dauidicis etiam canticis ſeu Pſalmis, pulchrum ſermonem habes, apud Chryſoſtomum Tom. 1. Plura in Pſalmodiæ laudem reperies inter Sermones S. Dorothei, Serm. 11. qui incipit: Animum aduertite, dilectiſſimi fratres, &c. quaſi ſub medium, vſque ad finem Sermonis.

D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De orando Deum, ſiue de oratione.

VEre beatum eſt non peccare, peccantibus autem, non deſperan-
dum, ſed dolendum de peccatis, vt eiuſmodi dolore rurſus beati-
Luc. 18. 1. Theſſ. 5. tudine potiantur. Bonum igitur fuerit ſemper orare, & nunquam
deficere, quemadmodum ait Dominus. Et rurſus Apoſtolus: Sine
intermiſſione orate, hoc eſt, noctu & diu, & quacunque hora; ne-
que ſolùm poſtquam Eccleſiam es ingreſſus, alijs autem horis abſque E
cura ſis. Verùm ſiue opereris, ſiue dormias, ſiue iter facias, ſiue comedas, ſiue
bibas, ſiue decumbas, caue orationem tuam intermiſeris. Neſcis enim quando
veniet, qui animam tuam eſt repetiturus. ne expectes diem dominicum, aut
feſtum, locive differentiam: ſed vt inquit Propheta Dauid; In omni loco do-
Pſalm. 102. minationis. Siue igitur in Eccleſia fueris, ſiue domi tuæ, ſiue in agro: Et ſi oues
paſcas, & ſi ædificia conſtruas, & ſi in ſympoſio verſeris, ab oratione caue deſi-
ſtas: Et quandocunque poteris genua flecte, quando non potueris, mente De-
Pſal. 54. um inuoca, & veſperi, & manè, & meridie. Quòd ſi orationem operi præmiſeris,
& ſurgens è lecto, primorum motuum tuorum initia ab oratione duxeris; adi-
tus peccato in animam non patebit. Oratio temperantiæ eſt cuſtodia, iracundiæ
frænum,

Digitized by Google

A frænum, animi elati repreſſio, & ad modeſtiam reuocatio, odij ob acceptas in-
iurias medicina, inuidiæ deſtructio, impietatis correctio. Oratio, corporum ro-
bur, rei familiaris adminiſtratio, recta iuris legumque conſtitutio, Regni poten-
tia, trophæum atque vexillum belli, tutela pacis. Oratio, virginitatis ſigillum eſt,
fides nuptiarum, viatorũ præſidium, dormientiũ cuſtos, euigilantium confiden-
tia, agricolarum fertilitas, nauigantium ſalus. Oratio, reorum patrona, vincto-
rum relaxatio, mœrentium conſolatio, lætantium iucunditas, lugentium ſola-
men, celebritas feſti natalitij, coniugum corona, morientium ſepultura. Ora-
tio, cum Deo eſt colloquium, par cum Angelis honor, proborum promotio, ab
improbis auerſio, & peccantium emendatio. Oratio, Ionæ prophetæ balenam, Ion.1. & 2.
pro domo conceſſit. Et Ezechiam ex portis mortis ad vitam reduxit. Ipſiſque tri- Iſa.38. & 4 Reg.20.
B bus pueris in Babylone, flammam ignis in flatum roris conuertit. Oratione, Eli- Daniel.3.
as cælum clauſit, ne plueret annis tribus, & menſibus ſex. Videtis fratres, quid 3 Reg 17. & 18. Luc.4. Iacob.5.
quantumque valeat oratio? Neque enim eſt alia in tota vita humana, precioſi-
or oratione, poſſeſſio: ab hac nunquam vos ſeparari patiamini, ab hac nunquam
receſſeritis. Verùm ſicut Dominus noſter ait: Oremus, ne in vanum fiat labor Matth.6.
noſter. quando autem ſteteritis orantes, remittite, ſi quid aduerſus aliquem ha-
bueritis, vt & Pater veſter cæleſtis remittat delicta veſtra. Videte dilecti, quoniã Matth.5.& 6.
in vanũ laboramus orantes, ſi habuerimus inimicitiam aduerſus aliquem. Et ite-
rum Dominus: Si obtuleris munus tuũ ad altare, & ibi recordatus fueris, quia ha- Matth. 5.
bet quis aliquid aduerſum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, pri-
mum reconciliare fratri tuo: & tunc veniens offer munus tuum. Perſpicuum eſt
igitur, niſi hoc prius feceris, nihil eorum omniũ quæ obtuleris, gratũ acceptumq́;
C fore: Sed ſi mandatũ Domini cõpleueris, tunc audacter Dominũ deprecare, di-
cens; Remitte mihi Domine debita mea, ſicut & ego remiſi fratri meo, præce-
ptum tuum impleui, ego quantumuis infirmus dimiſi. Cui reſpondebit humani
generis amator: Si dimiſeris, & ego dimitto, Si ignoueris, & ego tibi tua ignoſco:
Etenim poteſtatem habeo in terris remittendi peccata tua, remitte, & remitte-
tur vobis. Videtis benignitatem Dei incomparabilem. Cernitis bonitatem Do-
mini immenſam? Audiſtis breuiter ſalutem animarum veſtrarum.

SCHOLIA.

D *DE Orationis ſiue precationis laudibus, plura vide in oratione S. Baſilij Magni, de Precatione, cuius principium, Latinè redditum, ſic ſe habet: Neceſſarium eſt nos, fratres, precationem noſtrã non ſyllabis explere, ſed animi magis propoſito & actionibus, quæ virtute, omni tempore vita noſtra condiantur, &c. ac apud eundem Baſil. in conſtitutionibus monaſticis, cap. 2. in eiuſdem commendationẽ multa. Et in duplici oratione S. Chryſoſtomi etiam de Precatione ſiue oratione, quarũ vtraque elegantiſſima eſt. & in alia ad pop. Antiochenum homilia, quæ eſt 79. de Oratione. De eadem etiam, videantur Nili monachi, de Oratione, cap. 153. & quæ per totam Collationem nonam & decimam, De Oratione luculenter adducit Iohan. Caſſianus, lectu ſanè digniſſima, aliaq́; apud ipſum Ephram alibi.*

EIVSDEM

E S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De amore pauperum.

Eodem G. V. Interp. & Scholiaſte.

HVc agite ergo fratres chariſſimi, contemnamus hæc momentanea,
omnemque cogitationem in æternis illis bonis, nobis promiſſis, Lucæ 16.
defixam habeamus. Studeamus hoc inquam, priuſquam adueſpe-
raſcat, noſtraque hæc panegyris ſoluatur. Faciamus nobis ami-
cos ex mammona iniquitatis, pro teſtibus multos pauperes acqui- Matth.25.
ramus, à quibus nobis oleum emamus, præmittamusque. Illi nam-

Digitized by Google

Lucæ.14. que oleum pro lampadibus vendunt: quales ſunt, viduæ, orphani, impotentes, A
debiles, claudi, cæci, leproſi, læſi, & quotquot præ foribus Eccleſiarum conſi-
Deut.15. Tob.4. dent pauperes: hos foueamus, iuuemusq́ue, nam iudicem ipſi nobis concili-
ant. Caueamusque noſtrum ab ijs vultum auertere, qui nos adeunt; quin & hi-
larè potius obuiam illis occurramus: ad infirmos autem emittamus, quod pri-
ori maius erit. Vnuſquiſque in Eccleſijs, de pauperibus atque peregrinis inqui-
2.Cor.8. Galat.3. rat, offendensq́ue ſuis excipere ſtudeat ædibus, requieq́ue. Ante omnes etiam
alios cupidos, quiſque pauperes ſibi præripere ſtudeat: Etenim cum paupere,in
Hebræo.13. domum vnà congreditur Chriſtus, qui propter nos factus eſt pauper: talibus
Matt 10 Mar.9. enim hoſtijs promeretur Deus. Quod ſi, qui prophetam accipit, mercedem
Luc.10. Iohã 13. 1.Cor.2. prophetæ accipiat: quid ergo mercedis accepturus eſt, Chriſtum ipſum ſuſci-
piens? Perſpicuum ſanè id, quod ſcriptum eſt: Quæ oculus non vidit, nec auris B
Matth.5. audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Qui pauperem ſuas in ædes induxerit, Chri-
Matth.25. ſtum ipſum ſecum adduxit, qui ait: Beati miſericordes. Qui miſeretur paupe-
ris, Deo ipſi hoc totum ad vſuram tradit, qui dixit: Quod feciſtis vni ex mini-
Matth 8. Lucæ 9. mis hiſce, mihi feciſtis, Qui peregrinum ſuo ſub tecto excipit, Chriſtum ipſum
ſuſcipit dicentem: filius autem hominis, non habet vbi caput reclinet: hæc &
Pſal.48. Hierem 9. 1.Cor.1. 2.Cor.10. his ſimilia, pœnitentiæ ſunt fructus, corona, exultatio, ac Chriſtianorum gloria.
Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua, aut potens in potentia ſua, aut diues in
diuitijs ſuis; ſed quicunque gloriatur, in Domino glorietur. Gloria verò Chriſti-
anorum, Dei præceptum eſt. Gloria Chriſtianorum, Apoſtolorum & Prophe-
tarum doctrina. Gloria Chriſtianorum, humilitas animi eſt, ſpiritalis paupertas,
atque obedientia. Gloria Chriſtianorum, pſalmodia cum compunctione. Glo- C
ria Chriſtianorum, pœnitentia cum lachrymis. Gloria Chriſtianorum, manſue-
tudo & quies, omnibusq́ue ſe ſubmittere, ac reuerentiam tribuere. Gloria Chri-
Matth 18. Lucæ 17. ſtianorum, pedes fratrum lauare. Gloria Chriſtianorum eſt, dicere ſocio: pec-
caui tibi, ignoſce mihi. Gloria Chriſtianorum, aduenarum & peregrinorum eſt
receptaculum, atque compaſſio. Gloria Chriſtianorũ & ſalus eſt; ſemper men-
ſa ſua pauperes, orphanos, aduenasq́ue excipere: hanc etenim domum Chriſtus
Epheſ.5. ſua nunquam præſentia deſtituet. Gloria Chriſtianorum eſt, non ſinere ſolem
occidere ſuper iracundiam ſuam, neque in inimicitia aduerſus aliquem, obdor-
miſcere. Gloria Chriſtianorum atque corona eſt, tribulationes ſufferre, & non
Iohan.16. indignari: taliſq́ue amicus reperietur illius, qui dixit: Quoniam tribulatio ve-
Matth.25. ſtra, conuertetur in gaudium. Gloria Chriſtianorum eſt, eos qui in carcere ſunt
viſitare, cuiuſmodi ſunt, qui in ſpeluncis, ac montibus, terræque cauernis ver-
Ibidem. ſantur; ſicut verum decet diſcipulum illius, qui ait: In carcere eram, & veni-
ſtis ad me. Gloria Chriſtianorum eſt, ſemper meminiſſe Dei, magniq́ue diei iu- D
dicij. Et cur non maiora affero? Gloria Chriſtianorum, lausq́ue ſalusq́ue, eſt
1.Timoth.6. & 2.Timoth.1. rectæ fidei confeſſio, & non condeſcendere ac ſuffragari contraria ſentientibus:
1.Tim.6. Verùm ſeruare mandatum & depoſitum immaculatum, irreprehenſibile, nul-
laq́ue hæreſis fece pollutum atque permixtum, vſque ad apparitionem Domini
Iohan.1. noſtri Ieſu Chriſti. Hunc ſiquidem videns Dominus, dicet: Ecce verè Iſraelita,
Chriſtianus ſcilicet, in quo dolus non eſt. In his oportet nos gloriari fratres, &
non in curribus, & equis, potentijs, atque diuitijs.

SCHOLIA.

E

DE Pauperibus amandis, pulchrum etiam Sermonem habet Gregorius Epiſcopus Nyſſenus, quem vide inter eius opera. Nec minus elegans, lectuq́ dignus reperitur Sermo, de charitate in Pauperes, apud Gregorium Nazianzenum. Et Hom. Quod vtilis ſit paupertas, & de miſericordia, apud Chryſoſtomum Tom.5. ad populum Antiochenum. Et in hoc Argumentum, plura alibi inuenies apud Ephram.

EIVS-

Digitized by Google

A

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Ieiunio.

Interprete & Scholiaſte eodem.

ESTO ſtudioſus paupertatis Chriſti, vt in cæleſti patria, eius diuini-
tate diteris. Appete optimum ieiunium, rem pretioſam atque ſpe-
ctabilem. Ieiunium vehiculum eſt ad cælum. Ieiunium, Prophetas
B ſuſcitat, Legislatores ſapientiam docet. Ieiuniū, bona animæ cu-
ſtodia, & corporis ſecurus cohabitator. Ieiunium, ſtrenuis militi-
bus telum, athletiſque exercitium. Ieiunium tentationes retun-
dit, ad pietatem inungit. Sobrietatis comes, temperantiæque opifex. Ieiunium,
fortitudo viri eſt in bellis. Ieiunium, ignis virtutem exſtinxit. Ieiunium, ora leo- Daniel. 6.
num obturauit. Ieiunium, orationes in cælum dirigit. Ieiunium, mater ſanitatis.
Ieiunium, iuuentutis diſciplina, ornamentum ſenibus. Ieiunium, optimus itine-
ris comes, viatoribus. Ieiunantis corpus venuſtum eſt, & anima pretioſa. Ieiuni-
um, Lazarū in ſinu Abrahæ refecit. Hoc igitur & nos amplectamur, vt nos quoq; Lucæ 16.
Abrahæ ſinu excipiamur. Fugiamus delitias, & multo riſu redundantem ebrie- Contra Ebrietatem.
tatem, fornicationis matrem. Ebrietas, Dominum reſpuit. Ebrietas, Spiritū ſan-
ctum repellit. Ieiunium, bona ciuitatis lex; forique moderatio atque tranquilli-
C tas. Ieiunium, domeſtica pax eſt. Ieiunium, virginitatis adminiculum atque præ-
ſidium. Ieiunium, non ſectatur mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Caueа-
mus igitur malè agere, cùm ieiunamus: ſiquidem Angeli ſunt, qui per ſingulas Ec-
cleſias deſcribunt ieiunantium nomina. Ieiunium, iniuriarum recordationem
non admittit. Quoniam qui moleſtias ac dolores, iniuriaſque ſibi illatas memo- Simile.
ria retinent; quamuis videantur orare & ieiunare, ſimiles ſunt iis, qui aquam ex- Prouerbium.
hauriunt, & in dolium pertuſum infundunt. Non enim oratio, malum in cor-
de aduerſus proximum ſuum cogitantis, grata eſt Domino. Cui ſit honor & im-
perium, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA.

EXTAT & pulchra de Ieiunio, oratio apud Baſilium Magnum, cuius principium eſt tale: Imperatores quidem cùm exercitum in aciem educunt, exhortatione ante conflictum vtūtur, &c. aliuſq; Sermo, de laudibus Ieiunij, apud eundem perelegans reperitur, qui incipit; Canite tuba in inſigni die ſolemnitatis veſtræ, quia præceptum in Iſrael eſt, &c. habetur inter opera eius. Duoſque præclaros ſermones de Ieiunio apud Chryſoſtomum inter Didact. & Parenet. eius Tom. 5. reperies; & alios quoſdam ad popul. Antiochen. eod. Tom. 5. &c. De hoc quoque apud Iohan. Caſſianum, vide plura capita, lib. 5. de ſpiritu Gaſtrimargiæ, & Collat. 21. apud eundem.

Qui aquam exhauriunt, & in dolium pertuſum infundunt, &c.] *Prouerbium optimè hoc loco per Simile accommodatum: Quo eodem etiam opportunè, vſus eſt Baſilius, in ſermone de Ieiunio, iam citato: Canite tuba, &c. qui Sermo, in pluribus valde cum hiſce S. Ephram quadrat, dignuſq; qui lega-*
E *tur, & conferatur.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

Quomodo intelligendum ſit illud Scripturæ: Duo erunt in agro, &c. Matth. 24.

Interprete & Scholiaſte eodem.

Matth.24. Lucæ 17. AVdiſti, quòd duo erunt in agro, quorum alter aſſumetur, & alter A
relinquetur: duæ molentes in mola, vna aſſumetur, & vna relinquetur: & duo in domo, & reliqua. Et hi quidem in domo, qui in ſublimitate ſunt conſtituti; vt Iudices, Præfecti, Imperatores, ac Reges, optimates, ac magiſtratus. Eſt namque iudex iuſtus, & eſt iniuſtus; ac iuſtus quidem aſſumitur ab igne, iniuſtus autem relinquitur. Qui verò in agro, hoc ſcilicet in mundo, ſunt agreſtes, rudes, & idiotæ, genere & opibus minimi, gloria item nominis conſpicui, atque inglorij; & hi quidem iuſti, illi autem iniuſti: iuſti aſſumendi, iniuſti in igne relinquendi. Molentes autem ſunt, multitudo mulierum, viciſſim verò & ipſæ animæ, quæ ſeruile ſortitæ ſunt iugum, & in morbo vitam terminant. Sunt quippe mulieres iuſtę, ſunt & iniuſtæ. Sunt ſerui iuſti, ſunt & iniuſti. Sunt ægroti ac languidi iuſti, vt Iob, B
Matth.24. Lucæ 17. & Lazarus: ſunt & iniuſti, vt Caim, & Giezei. Vnde ait: Duo erunt in lecto, illorũ infirmitatem denotans. Iuſti aſſumentur, & iniuſti relinquentur. Sed quo nam
1.Theſſ.4. modo, iuſti ſint aſſumendi, dicat Paulus: Qui viuunt in Domino, in nubibus inquit, obuiam Domino rapientur in aëra, & ſemper cum Domino erunt. Iniuſti
Matth.24. & 25. verò quo pacto relinquendi? Congregabunt Angeli electos quidem à quatuor ventis, impios autem comburent igni inexſtinguibili. Ne igitur ſuſpiceris, ex lignis inexſtinguibilem illum ſupplicij ignem fore, ſuccenſoresve illius, lictores aliquos, vt plerique imperiti vulgo arbitrantur. Ad Sodomam reſpice, & cami-
Gen.19. Luc.17. num abſque lignis cerne: Cogita quomodo vxor Lot, verſa ſit in ſtatuam ſalis, & comminationes ignis admirare; (ſimul enim cum Lot erat vxor, & duæ filiæ) quandoquidem neque Lot cum ſuis filiabus ignis conflagrationem ſenſit, neq; ignis minas vxor effugit: Sed vnicuique propriam ſortem, iuſtitia diuina attribuit, perſoluitque. Sic & in iudicio, aſſumentur iuſti, vt Lot: iniuſti verò relinquentur, vt vxor eius. C

SCHOLIA.

EVndem hunc Scripturæ locum, de vno aſſumendo, & altero relinquendo, vt eſt Matth. 24. ac Luc. 17. reperies pulchrè non minus, quàm piè & eruditè à S. Iohan. Chryſoſtomo tractatum atque explicatum, ſub finem elegantiſſimi Sermonis, à nobis nuper conuerſi, & Scholijs illuſtrati, De ſanctiſſima Aſcenſione Domini, qui incipit: Quando crucis memoriam, &c. circa finem, ibi; audi quid dicat Chriſtus: Tunc inuenientur duæ molentes in mola, &c. Plura de hoc, apud Chryſoſtomum, & alios Patres, vide ſuper allegat. loc. Matth. & Luc. à quibus ex profeſſo magis iſta tractantur, explicanturque. D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De his, quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet.

Eodem Interprete, & Scholiaſte. E

COgitemus Fratres, quòd nihil nobis in die defenſionis noſtræ proderunt fines mundi: & ne ob res nihili, ac corruptibiles, detri-
1.Pet.1. Matth 16. Marc.8. Luc.9. mentum patiamur beatarum illarum delitiarum paradiſi, æternorumque bonorum, quæ humano ore recenſeri nequeunt, in quæ Angeli proſpicere deſiderant: Quid profuerit, ſi homo vniuerſum mundũ lucretur, ab ortu vſque ad occaſum, & ab aquilone vſq; ad mare, & cunctas res quæ in eo ſunt, poſſeſſiones, & alimenta; animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. Num ipſum ibi illa defendet? Atque ideo, ſapiens di-
Eccleſiaſt.1. xit Salomon: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid porrò lætifera, & vana hæc vita in ſe continet; quandoquidem ſtudium omne, certamina atque ſudores,

Digitized by Google

A res, iſtorum cauſſa adhibentur,& mens humana ſuis ipſa vinculis conſtringitur. De futuris autem bonis, verbum nullum, ſtudium nullum: At de corruptibilibus ac momentaneis,& ſtudium,& curſus,& pugnæ,& inimicitiæ, atque conatus; quin & frequens ob res nullius momenti, ſanguinis profuſio ſequitur, licet poſt puſillum, homo deſtituatur iiſdem. Excedit è vita, nudus & miſerabilis, neque ea quæ hîc ſunt ſibi lucrifaciens; neque æterna illa bona aſſequens. O vanitatem curſus huius mundi. O lætiferam hanc vitam noſtram. Quomodo hominem illudit? Quamobrem cogita ô homo, quid præſens hæc vita in ſe habeat; habet fœtorem, tribulationem, laborem, dolorem, curſum continuum, iniuſtitiam, auaritiam, mendacium, furta, veneficia, inuidiam, deprædationes, naufragia, viduitatem, orbitatem, ſterilitatem, conuitia, malitias, calumnias, improperia, damna, rapinas, angores, bella, odium, inuidiam, homicidia, ſenium, ac morbos, peccatum & mor-
B tem: audiſti quæ præſens hæc noſtra vita in ſe contineat? Quo circa non amplius ipſam appetas, ipſam inquam, quæ hominem in errores impellit, illudit, & decipit, quæque multos ſubſannat & excœcat. O aſtutum conſilium maligni ſpiritus, & principis mundi huius. Quomodo cunctos ad momentanea & corruptibilia hæc pertrahit, in obliuionem interim æternorum bonorum, homines inducens: & non eſt qui intelligat. Chriſto ſit gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

C *HVC facit Sermo Baſilij Magni: Quòd non oporteat rebus huius vitæ adhærere. & S. Iohannis Chryſoſtomi: De vanitate rerum præſentium, & de exitu animæ, ac de futuro Iudicio. Eiuſdemq́; Chryſoſt. De fruitione futurorum, & de exiguitate præſentium, Homilia pulcherrima. Ac moralis ipſius Digreſſio, Serm. 15. in Epiſt. ad Philip. cap. 4. in fine. quibus in locis multa in hanc materiam lectu digniſſima reperies.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Manſionibus Beatis.

Interprete & Scholiaſte Eodem.

D SAluator noſter Manſiones multas Patris, vocat menſuras intelligentiæ eorum, qui in regione illa commorantur: dico autem diſcrimina, ac differentias, quibus mente & intelligentia gloriam participant: non enim locorum diuerſitatem, ſed chariſmatum ordinem, manſiones multas appellauit. Quemadmodum enim vnuſquiſque pro puritate & capacitate viſiuæ potentiæ, ſenſibilibus radijs ſolaribus fruitur: Et quemadmodum vnica lucerna in vna domo, lucente, aliter atque aliter luminis ſplendor diffunditur, licet etiam per multas lucernas non fuerit diuiſus: ad eundem modum in futuro ſeculo, iuſti omnes indiuiſibiliter habitabunt, vnius gaudij participes. Ceterùm pro ſua ipſius menſura ac capacitate, ab vno ſole intelligibili ſplendorem ſuum quilibet accipit; & pro dignitate, gaudio & exultatione perfruitur, tamquam ab Ioan. 14.
E vno aere,& loco, ac cathedra, & contemplatione, atque forma. Neque contemplatur quis alterius præcellentioris, inferiorisve indigentioris menſuras: ne videns ſuperabundantem ſodalis ſui gratiam, ſuique ipſius defectum, ſit hoc ei doloris & mœroris cauſſa. Abſit autem vt id fiat, vbi dolores & ſuſpiria deſunt. Verùm quiſque ſecundùm datam ſibi gratiam, pro ſua capacitate atque menſura, interius lætatur: licet vna foris ſit omnium contemplatio, & gaudium vnum. Et extra duos hoſce ordines, alius non eſt ordo medius: loquor autem de altero quidem ſuperno, altero verò inferno, inter quos medians eſt varietas differentiæ retributionum. Quòd ſi verum ſit, vt conſtat eſſe veriſſimum, quid inſipientius, abſurdiusúe iis qui dicunt; quoniam ſuffecerit mihi gehennam effugiſſe, ingredi autem

Loquitur hîc de manſionibus & locis æternis: vt liquet ex Schol.

autem regnum cælorum, mihi non eſt curæ: cùm effugere gehennam, hoc A
ipſum ſit regnum cælorum ingredi: quemadmodum & eo excidere in gehennam eſt introire. Neque enim tres nos regiones, ſcriptura edocuit. Quid er-
Matth. 25. go? Cùm venerit filius hominis in maieſtate ſua, ſtatuet oues quidem à dexteris ſuis: hœdos autem à ſiniſtris. Non enim tres ordines recenſuit; ſed vnum à dexteris, & alterum à ſiniſtris. Separauitque regiones horum, à tabernaculis iſtorum, dicens: Quoniam abibunt hi in ſupplicium æternum, peccato-
Matth. 25. Sap. 3. res videlicet. Iuſti autem in vitam æternam, fulgebunt ſicut ſol. Et rurſus: Venient ab Oriente & Occidente, & recumbent in ſinu Abrahæ, in regno cælo-
Matth. 8. & 22. 24. ac 25. rum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium. B

SCHOLIA.

DE Manſionibus beatis, quarum hic fit mentio, quidq́; earum appellatione intelligendum ſit, plura videre licebit apud alios Patres, tam Græcos quam Latinos, qui in Euangelium Iohannis commentati ſunt, ac Homilias fecerunt, præſertim ſuper illa verba cap. 14. In domo Patris mei, manſiones multæ ſunt, &c. De quibus, etiam inſignis apud S. Baſilium Magnum reperitur locus, in libro, De Spiritu ſancto, cap. 16. quem allegat, exornatq́; Anaſtaſius Nicenus, quæſt. 84. in Scripturam.

Et extra duos hoſce ordines, alius non eſt ordo medius;] *Ne quis impoſtor hæreticus hoc ex loco, cauillandi, & Purgatorium impugnandi occaſionem capiat, eſt quod ſanè & ſincerè mentem tanti Patris intelligat, eumq́; hîc, de duplici ordine manſionum æternarum, Beatitudinis ſcilicet & pœnæ, egiſſe norit:* C
Non autem de temporario illo purgatorij loco. Atque hoc ipſemet clarum facit, ex loco Euangelij, de dextris & ſiniſtris, hîc à ſe adducto; tantum verò abeſt, vt Purgatorium neget, vt nuſquam non illud eſſe inſinuet affirmetq́;, ſicut in eius videre licebit Teſtamento, & alibi.

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Locis Beatis.

D

Interprete & Scholiaſte Eodem.

HAEC ipſa præcepta complentes, iſtuc eorumdem fructus præmittamus: hæc chariſſimi hîc quidem perficiuntur, at ibi præoccupant. hæc fratres hîc quidem apparent parua, ſed ibi magnam & incomparabilem nobis mercedem præparant. Illuc quodcunque mandatum receptum, anteuertit obſeruantem illud. Illuc omne præceptum, & opus bonum, ſiue magnum, ſiue paruum in promptuaria cæleſtia abit, reponiturque, vbi
Matth. 6. Lucæ 12. neque tinea neque erugo demolitur: neque fures perfodiunt. Iſtuc aliquid bonorum operum præmittere ſtudeamus, vt hac vita lachrymabili & ærumnoſa defuncti, cum fiducia iſthuc properemus, gaudentes, præſtolantesque mandatorum occurſum, mereamurque introire, vbi omnes quoque Angeli & E
Sancti Dei in magno gaudio regnant, pro nobis deprecantes Dominum, vt digni habeamur, qui poſſimus intrare in gaudium illud ineffabile, incomparabile,
1. Pet. 1. & inenarrabile, in quod deſiderant Angeli proſpicere, vbi chori & agmina iuſtorum. Ibi ſinus Abrahæ excipit eos, qui hîc tribulationes paſſi ſunt. Ibi theſau-
Apocal. 21. Hebr. 12. &c. ri æternorum bonorum aperiuntur. Vbi ſuperna Hieruſalem mater primogenitorum, tamquam ſponſa ornata, excipiens mandatorum obſeruatores. Ibi, in terra beata manſuetorum: vbi cuncta ſunt pacifica atque tranquilla, vbi cuncta lucida & ſpectabilia, vbi nullus iniuriæ illator aut tyrannus, vbi nullum eſt peccatum ac denigratio, vbi lux inacceſſibilis, & gaudium ineffabile, in quo nec labor, nec lachrymæ, in quo nec cura, nec ſollicitudo, nec planctus. Vbi non eſt maſculus

Digitized by Google

A ſculus & fœmina, vbi non eſt diabolus & mors, vbi neque ieiunium, neque dolor, neque contentio, neque æmulatio : Sed ex vniuerſo vniuerſa ; gaudium, pax, lætitia, vbi aqua eſt refrigerij, & locus herbæ vireſcentis, & fons in quatuor partes diuiſus, ac vinea ab vniuerſorum Deo exculta, in illa terra beata pulcherrimorum germinum ac fructuum (quæ lignum vitæ portauit, quæque ſpiritalibus gratiarum fontibus diſtillat, in qua, vinea vera germinat, cuius agricolam Spiritum ſanctum audiamus) vita eſt immortalis, & bonum inexplicabile, nulloque nomine exprimendum. Vbi pulchritudo illa ineffabilis, vbi lumen verum, & omnis bonitatis fons, & poteſtas quæ omnibus rebus præeſt, quæque ſola amabilis eſt atque perpetua exultatio, ac lætitia ſempiterna, Lux quæ neſcit occaſum, Sol non occidens. Vbi ciuitas Regis eſt, quæ magnifica & glorioſa ſunt prædicata, in qua feſtos dies agen-
B tium voces reſonant, in qua ſapientiæ theſauri, & intelligentiæ arcana, ibi fratres mei chariſſimi dona maxima, gaudium incomparabile, quod hominis voce explicari nequit, ibi Angelorum myriades, primogenitorum celebritates, Apoſtolorum throni, Prophetarum præſidentiæ, Patriarcharum ſceptra, coronæ martyrum, laudes iuſtorum, ibi audacter atque intrepidè verſantur, qui arctam & ærumnoſam hic ingreſſi ſunt viam. Choroſque cum angelis iungunt, qui in ſolitudinibus, montibus, ſpeluncis, terræque foraminibus, ieiunando, orando, vigilando, ac lachrymando, ſe ipſi confecerunt. Et pater orphanorum, iudexque viduarum, in æterna tabernacula recipit pupillos, & eas quæ verè viduæ ſunt. Ibi omnis principatus ac poteſtatis merces repoſita eſt ? locuſque paratus Pontificibus, Diaconibus, Lectoribus ? Regibus, Principibus, ac Ducibus, militibus, diuitibus atque pauperibus, ſolita-
C rijs, virginibus, coniugatis, ſeruis, liberis, viduis, omnibus inquam his, ibi repoſita ſunt præmia, fructus, & actiones, & quod quiſque iſtuc præmiſerit, ſicut ſcriptum eſt ; Quia in manu eius, & nos, & ſermones noſtri. Et rurſus apud Apoſtolum: Quia vniuſcuiuſque opus manifeſtum erit. Et alibi dicit : Quod enim ſeminauerit homo, hoc & metet ; Quamobrem iſta ſcientes, ſeminemus opera iuſtitiæ, ſeminemus inquam : in pauperum, viduarum, & pupillorum manibus ; vt iſthic liceat metere vitam æternam. Dum tempus habemus, operemur bonum, præmittamuſque iſtuc, quiſque pro poſſe ſuo, eleemoſynam, compaſſionem, hoſpitalitatem, pœnitentiam, lachrymas, ieiunium, vigilias, continentiam, orationem, pſalmodiam, abſtinentiamque à conuicijs, iniurijs, ac certaminibus, tribulationum tolerantiam, humicubationem, virgi-
D nitatem. Maiora autem cunctis, tria iſta : ne hæreſi vlla polluatur fides, vt in pauperes amor vigeat, & fratribus offenſiones condonentur ; quibus accedit, vt nullę ſimultates, nullæque inimicitiæ cum aliquo ſuſcipiantur. Quæ & ſimilia fratres mei, facientes, præmittamus ſinguli iſthuc pro poſſe, vnus quidem vnum præceptum, alter autem duo, vnus quinque, alter decem, alius verò triginta, alius ſexaginta, alius autem centum. Deus autem miſerationum, cui vel duo ſola minuta viduæ accepta fuerunt, ſuſcipit à famulo ſuo, & multa & pauca, & omnia retribuit ſingulis, pro ratione laboris atq; certaminis, ſicut ſcriptum eſt: Quoniam vnuſquiſque propriam mercedem accipiet, ſecundùm proprium laborem.

Heb.12. Pſal.67. 1.Tim.5. Sapien.3. 1.Cor.3. Galat.6. Galat.6. Rom.2. 1.Cor.3.

E

SCHOLIA.

De Locis Beatis, vide cumprimis plura apud ipſum S. Ephrem alibi, in Reſponſione, ad Interrogationem; An varij ſint in inferno cruciatus, diſtinctáq; tormentorum loca? Sub ſinem pulcherrimæ pleniſſimæque ſuæ Reſponſionis, qua, inter cætera, de varijs tormentorum generibus locisq; agit: & ſub ſinem de locis Beatis, multiplicibusq; regni cæleſtis gaudijs, ac præmijs, &c. Coniuncta ſunt hæc cum ijs, quæ de Abrenuntiatione in ſacro Baptiſmate facta, ad longum à noſtro Auctore adducuntur, exponunturq;. De quibus & Idem alibi.

EIVS-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EIVSDEM A

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis. Et ne patiamur nos decipi huius vitæ oblectamentis. Et, in Pſalmum ſeptuageſimum ſecundum.

CVM mens noſtra ad lubricitatem ſit prona, fit vt ad vitæ oblecta-
menta facilius rapiatur, obliuionem capiens futurorum bono- B
rum; vnde oportet nos haud tepidos in cuſtodiendis ſenſibus eſ-
ſe: Siquidem honeſtatis oſor nos tentans, res confundit, ne men-
tis imperio diſtingui poſſit inter bonum & malum. Accumu-
lantibus ſe igitur in nobis, vanis cogitationibus, antequã illarum
obducantur tenebris, breuiter ad ſpiritalẽ recurramus doctrinã, tunc cum Pro-

Pſal 72.

pheta ſcriptum Pſalmũ decantantes: plurimũ enim nobis contenta in eo doctri-

Expoſitio Pſal. 72. pulchrè ac commodata.

na contulerit: Quandoquidẽ exponit in ipſo, Propheta, vitæ huius varietatem &
inæqualitatem, tentationesque, tum quomodo alij capiantur tentationibus, alij
eaſdem ſuperent in patientia: Singulorumque remunerationes ibidem deſcri-
bit, vnde & ſuperbiam atque arrogantiam, vanamque gloriam demolitur, & ad
veram gloriam, ſaluari cupientibus iter parat, Quamobrem non verba ſolùm
percurramus, ſed & ſenſum eorumdem diligenter inueſtigemus; vt eorum quæ

Pſal 72.

dicũtur virtute, digni quoq; effici mereamur factores. Ait enim Propheta: Quam
bonus Deus Iſrael, his qui recto ſunt corde? Mei autem penè moti ſunt pedes, C
penè effuſi ſunt greſſus mei. Quid ita? Quia inquit zelaui ſuper iniquos, pacem
peccatorum videns. Quia non eſt reſpectus morti eorum: & firmamẽtum in pla-
ga eorum. In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur.
Ideo tenuit eos ſuperbia eorum in finem, operti ſunt iniquitate & impietate ſua.
Prodijt, quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis. Cogita-
uerunt, & locuti ſunt nequitiam: iniquitatem in excelſo locuti ſunt, & poſuerunt

Explicatio.

in cælum os ſuum. Quod dicit, eiuſmodi eſt: Ipſis mala facientibus, & flagellum

Pſal. 13.
Pſal. 72.

malitiæ ſuæ, protinus iuxta illa, non recipientibus, putantes non eſſe Deum, ſtul-
ti facti ſunt. Ait enim: Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus. Iniquitatem in
excelſo locuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum: & lingua eorum tranſiuit
in terra. Ideo conuertetur populus meus hic: & dies pleni inuenientur in eis. Et
dixerunt: Quomodo ſcit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo? Ecce ipſi peccatores D
& abundantes in ſeculo, obtinuerunt diuitias. Et dixi, ergo ſine cauſſa iuſtifica-
ui cor meum, & laui inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die, &
caſtigatio mea in matutinis. Si dicebam, Narrabo ſic, ecce nationem filiorum tuo-

† al. reprobaſti & al. cũ qua cõuentum ac pactum feci, &c.

rum † reprobaui. Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc: labor eſt ante me. Donec in-
trem in ſanctuarium Dei: & intelligam in nouiſſimis eorum. Auſculta igitur
quænam futura ſint eorũ nouiſſima, qui obliuiſcuntur Deum; ait enim: Propter
dolos eorum poſuiſti eis mala: deiecisti eos dum alleuarentur. Quomodo facti
ſunt in deſolationem? ſubitò defecerunt: perierunt propter iniquitatem ſuam.
Velut ſomnium ſurgentium. Rurſusque ait: Domine in ciuitate tua imagi-
nem ipſorum ad nihilum rediges. Et quænam iſta eſt ciuitas? Superna Hieruſa-
lem. Atque iterum: Quia inflammatũ eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt: E
& ego ad nihilum redactus ſum, & neſciui. Vt iumentum factus ſum apud te: &
ego ſemper tecum. Tenuiſti manum dexteram meam, & in voluntate tua dedu-
xiſti me. Quid porrò ſibi vult; & in voluntate tua deduxiſti me? Arbitror hoc
quod dicit, eiuſmodi eſſe: Exuta inquit carnis voluntate, & ad ſuſceptionem,
& ad obſeruationem mandatorum tuorum meipſum innixum, in voluntate tua
deduxiſti me: non enim firmaui voluntatem meam. Vnde inſtar pij ac boni pa-
tris, filium ſibi carum habentis, tenuiſti manum meam dexteram, & in volunta-
te tua deduxiſti me. Iccirco & cum gloria ſuſcepiſti me. Quid enim mihi eſt in
cælo?

Digitized by Google

A cælo? & à te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei. Et quid inueſtigo conuerſationes illas ſupernas? Quemadmodum enim deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fortem † viuum; quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Et pars mea Deus meus in æternum. Eſt itaque quòd ex profunda admodum cogitatione, quæ dicuntur percipere ſtudeas, tum etiã quàm ſit formidabile verbũ, quod infert, dicens: Quia ecce qui elongant ſe à te, peribunt: perdidiſti omnes qui fornicantur abs te. Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Vt adnuntiem omnes prædicationes tuas, in portis filiæ Sion. Cùm ergo nobis chariſſimi, auxilia ex Sacris literis præſto ſint, & via trita ac recta, quæ nos ad portas cæleſtes deducat, non negligamus propoſitam nobis ſpem in B cælis. Veniet enim Dominus, ſicut ſcriptum eſt: Cuius ventilabrum in manu ſua, & permundabit aream ſuam: & congregabit triticum in horreum ſuum, paleas autem comburet igni inexſtinguibili. Ipſi gloria in ſæcula. Amen.

Pſal. 41. † al. ad Deũ fontem viuum, vide Schol. Pſalm. 72. Ibidem. Matth. 3. Lucæ 3.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

De non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis, & nè patiamur nos decipi huius vitę oblectamentis, &c. *Vide cum primis Sermonẽ S. Baſilij Magni, ſuper eo: Quòd non oporteat rebus huius vitæ adhærere, cuius principium eſt: Verebar quidem ego, dilecti, ne moleſtus eſſe vobis viderer, dum frequens ſermonis ſtimulos vehementius admoneo, &c. vbi ex profeſſo quaſi, hoc Argumenti genus eleganter ac copioſè tractatur. Vide etiam ſuper hoc, elegantiſſimum S. Iohan. Chryſoſtomi Sermonem, De vanitate & breuitate præſentis vitæ, &c. eſt inter Didact. & Parænet. tom. 5. Et S. Ephræm in tractatu* C *conciſo paulò ante poſito, De his quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet, &c. ac alibi. Necnon Gregorij Nazianzeni Carmen, De vitæ vanitate, atque incertitudine, communiq́ omnium fine. aliudq́ eiuſdem de externi hominis vilitate, ac præſentium rerum vanitate. cuius principium eſt: Quis prius ipſe fui? quis ſum, quis mox ero, &c.*

Ait Propheta: Quàm bonus Deus Iſrael his qui recto ſunt corde. Mei autem penè moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei, &c.] *Hæc verba ex Pſal. 72. deſumpta ſunt, quæ Chryſoſto. Homil. in Pſal. 115. repetit atque exponit, notans inter alia, his verbis: Penè moti ſunt pedes mei: quantum periculi ſit, res fidei humanis permittere rationibus ac curioſitatibus, &c. De quo, plura vide in Homilia iam citata apud Chryſoſtomum. Auctor verò hic noſter, ea ad vitæ præſentis varietatem & inæqualitatem, &c. potius refert, & ad optimum ſenſum moralem applicat, vt ſuperbia vanaq́ omni gloria ſpreta, ad verã æternamq́ gloriam futuri ſeculi, hic aſpiremus, contendamusq́, &c.*

Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc: labor eſt ante me.] *In Græc. talis eſt diſtinctio: Vt cognoſcerem: hoc labor eſt ante me, & ſic Græc. vulg. ſequor autem hic Latin. vulg. ſicq́ paulò poſt in Græc. facti ſunt* D *in deſolationem ſubitò? defecerunt, &c. Sed in verſione, hoc loco, placet vulg. Latin.*

Quia inflammatum eſt cor meum.] *Al. pro ἐξεκαύθη, inflammatum eſt: reperitur ηὐφράνθη, lætificatum atque exhilaratum eſt, & ſic noua Romana editio 70. Interp. ſic quoque eſt in veteri, & in Romano Pſalterio, & apud S. Auguſtinum. In ceteris autem libris Græcis, ferè ἐξεκαύθη legitur, vt etiam in vulg. Lat. & hoc loco apud S. Ephræm, Pſalmus eſt, οβʹ. 72.*

Exuta inquit carnis voluntate.] *Al. pro θέλημα, eſt, φρόνημα τῆς σαρκὸς, carnis cura, ſenſu, ſiue prudentia, &c.*

Sitiuit anima mea ad Deum fortem, viuum,] *Al. fontẽ viuum, & ſic vulg. Lat. In edit. aũt 70. Rom. deeſt ἰσχυρὸν, fortem, vt & apud Ambroſ. Hieron. & Auguſt. leguntq́ ad Deum viuũ. Pſalmus eſt 41.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

E Ode optime fluens, in eos qui quotidie peccant, & quotidie pœnitentiam agunt.

Al. Ode optiſſima, in eos qui aſſiduè peccant, & rarò pœnitẽtiam agunt.

Qvouſque ô amice inimicum ſuſtines, & quæ illi placent quotidie efficis? quouſque ô amice, corporeis rebus iiſq́ mortiferis ſubſeruis? cape meum conſilium quod te ſaluare poterit: & expiato animo ſimul & corpore, accede ad Saluatorem, qui cunctos procidẽtes ei in pœnitentia ferventi, & fide perfecta, ſanat. Inter cetera præcla-

Pſal. 94.

A *Verùm de iſtis, alibi plura apud S. Ephræm, in varijs tractatibus atque Sermonibus, De Pœnitent. de Compunctione, quos ſuo loco reperies. Quàm verò perniciofum ſit, frequenter in eadem relabi ſceler. optimè oſtendit Chryſoſtomus Homil. 15. ad Populum Antioch. quæ incipit: Oportebat & hodie, & ſuperiori Sabbato, de Ieiunio Sermonem facere, &c. vide circa medium Homiliæ. Idemq́; Homil. 40. 41. & 77. ad pop. Et in Epiſt. ad Theodorum lapſum, Tom. 5.*

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Virtutibus & Vitijs.

Eodem G. Voßio Interprete & Scholiaſte.

B VITAM veſtram beatam prædico, O Fratres Chriſto dilecti, quoniam ingenua & frugi eſt: meam autem miſeram reputo, quia inutilis. Vos ego beatos prædico, ô chariſſimi, quos recta viuendi ratio, Deo & Angelis amicos effecit. Vicem autem meam quis dignè lugere poterit, qui inanibus operibus meis Deum exacerbaui? Vos felices eſtis, qui pura & ſancta veſtra conuerſatione, charitateq́; immenſa hæreditatem paradiſi acquiritis. Vos enim ſuſpicio, qui tam longi itineris laborem non detrectaſtis, cauſſa ſalutis atque vtilitatis animæ veſtræ. Sed & hoc magis mihi admirationi eſt, quòd ad hominem vi-
C lem & peccatorem conueneritis, ab eo ſermonem petentes ſalutarem. Res profectò mira, eos, qui ſaturati ſunt, ad fame tabeſcentem accedere; qui rore ſpiritali pleni ſunt, ad ſiti areſcentem venire; qui virtutum dulcedinem deguſtarunt, in amaritudine peccatorum verſantem adire. Quid eſt quòd diuites ad pauperem? Quomodo ſapientes, ad rudem & imperitum? Quomodo mundi, ad immũdum? Quomodo ſani, ad eũ qui ex conſcientia laborat? Cur qui Deo ſunt chari, ad eũ qui ad iracundiam illum prouocat? Cur liberi, ad captiuum? Cur diligentes, ad negligentem veniſtis? Vos enim virtutum ſplendore admirabiles eſtis: ego verò inſipiens atque mendicus. Vos temperantia conſpicui placetis Deo, ego mea negligentia atque nequitia ipſi diſpliceo. Vos bonis veſtris operibus, & glorioſa caſtitate, bonus odor eſtis Chriſto, ego autem mollitie mea atque ſegnitie totus fœteo. 1.Cor.2.
Valde igitur mirum eſt, vos qui tantis commodis abundatis, ad me recurriſſe, qui
D ne mihi quidem ipſe prodeſſe queo. Meritò ergo hoc feciſtis, Chriſti amantiſſimi, volentes ſic torporem atque deſidiam à me depellere, animumq́ue meum ignauum diligentem reddere, & infirmitati vires addere. Cùm enim ſitis perfecti, in nullo deficitis. Poſtquam ergo, pro veſtra humilitate, à me homine vili atque abiecto ſermonem vtilem audire depoſcitis, vitamq́ue meam coarguere volentes, id mihi iuſſeritis; vt obedientiæ fructum percipiam, loquar quidem, at cum pudore. Nam ſi vobis conſilia dare incepero, meipſum condemnabo. Et ſi alios reprehendere voluero, meipſum accuſabo. Iure enim in me dici poterunt illa Saluatoris verba: Medice, cura teipſum. Sed quoniam idem Domi- Lucæ 4.
nus & Saluator omnium, dixit: Quæcumque dixerint vobis, vt faciatis, faci- Math.23.
te: ſecundùm autem opera eorum nolite facere. Et licet ipſe immundus ſim, re- Lucæ 11.
E ctè tamen alijs ſuadere noui. Vnde cùm Angelicam iſtam vitæ rationem conſidero, ſingula ipſius ſalutaria inſtituta beata exiſtimo. Quis enim rectè pieq́ue viuentem, & caſtimoniam colentem, ob infinita & immenſa illa bona repoſita, beatum non prædicet? Et quis vice verſa nõ lugeat eum, qui ſua negligentia prauisq́; operibus à regno cælorum pellitur, & à cæleſti illo ſponſo repudiatur? Quocirca dilectiſſimi, demus operã, vt hoc breui vitæ curriculo, cum Dei timore in Angelico iſto & monaſtico atque religioſo viuendi inſtituto verſemur, totisq́ue viribus, vera cum humilitate, ſancta Domini noſtri & Saluatoris Chriſti præcepta complectamur.

Lucæ. 14. que oleum pro lampadibus vendunt: quales ſunt, viduæ, orphani, impotentes, A
debiles, claudi, cæci, leproſi, læſi, & quotquot præ foribus Eccleſiarum conſi-
Deut. 15. Tob. 4. dent pauperes: hos foueamus, iuuemusque, nam iudicem ipſi nobis concili-
ant. Caueamusque noſtrum ab ijs vultum auertere, qui nos adeunt; quin & hi-
larè potius obuiam illis occurramus: ad infirmos autem emittamus, quod pri-
ori maius erit. Vnuſquiſque in Eccleſijs, de pauperibus atque peregrinis inqui-
2.Cor.8. Galat.3. rat, offendensque ſuis excipere ſtudeat ædibus, requieque. Ante omnes etiam
alios cupidos, quiſque pauperes ſibi præripere ſtudeat: Etenim cum paupere, in
Hebræo.13. domum vnà congreditur Chriſtus, qui propter nos factus eſt pauper: talibus
Matt 10 Mar.9. enim hoſtijs promeretur Deus. Quod ſi, qui prophetam accipit, mercedem
Luc.10. Iohã 13. prophetæ accipiat: quid ergo mercedis accepturus eſt, Chriſtum ipſum ſuſci-
1.Cor. 2. piens? Perſpicuum ſanè id, quod ſcriptum eſt: Quæ oculus non vidit, nec auris B
Matth. 5. audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Qui pauperem ſuas in ædes induxerit, Chri-
Matth.25. ſtum ipſum ſecum adduxit, qui ait: Beati miſericordes. Qui miſeretur paupe-
Matth 8. ris, Deo ipſi hoc totum ad vſuram tradit, qui dixit: Quod feciſtis vni ex mini-
Lucæ 9. mis hiſce, mihi feciſtis. Qui peregrinum ſuo ſub tecto excipit, Chriſtum ipſum
ſuſcipit dicentem: filius autem hominis, non habet vbi caput reclinet: hæc &
Pſal.48. his ſimilia, pœnitentiæ ſunt fructus, corona, exultatio, ac Chriſtianorum gloria.
Hierem 9. 1.Cor.1. Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua, aut potens in potentia ſua, aut diues in
2.Cor.10. diuitijs ſuis; ſed quicunque gloriatur, in Domino glorietur. Gloria verò Chriſti-
anorum, Dei præceptum eſt. Gloria Chriſtianorum, Apoſtolorum & Prophe-
tarum doctrina. Gloria Chriſtianorum, humilitas animi eſt, ſpiritalis paupertas,
atque obedientia. Gloria Chriſtianorum, pſalmodia cum compunctione. Glo- C
ria Chriſtianorum, pœnitentia cum lachrymis. Gloria Chriſtianorum, manſue-
tudo & quies, omnibusque ſe ſubmittere, ac reuerentiam tribuere. Gloria Chri-
Matth 18. ſtianorum, pedes fratrum lauare. Gloria Chriſtianorum eſt, dicere ſocio: pec-
Lucæ 17. caui tibi, ignoſce mihi. Gloria Chriſtianorum, aduenarum & peregrinorum eſt
receptaculum, atque compaſſio. Gloria Chriſtianorũ & ſalus eſt; ſemper men-
ſa ſua pauperes, orphanos, aduenasque excipere: hanc etenim domum Chriſtus
Epheſ 5. ſua nunquam præſentia deſtituet. Gloria Chriſtianorum eſt, non ſinere ſolem
occidere ſuper iracundiam ſuam, neque in inimicitia aduerſus aliquem, obdor-
miſcere. Gloria Chriſtianorum atque corona eſt, tribulationes ſufferre, & non
Iohan. 16. indignari: taliſque amicus reperietur illius, qui dixit: Quoniam tribulatio ve-
Matth.25. ſtra, conuertetur in gaudium. Gloria Chriſtianorum eſt, eos qui in carcere ſunt
viſitare, cuiuſmodi ſunt, qui in ſpeluncis, ac montibus, terræque cauernis ver-
Ibidem. ſantur; ſicut verum decet diſcipulum illius, qui ait: In carcere eram, & veni-
ſtis ad me. Gloria Chriſtianorum eſt, ſemper meminiſſe Dei, magniqúe diei iu- D
dicij. Et cur non maiora affero? Gloria Chriſtianorum, lausqúe ſalusqúe, eſt
1 Timoth.6. & 2.Timoth.1. rectæ fidei confeſſio, & non condeſcendere ac ſuffragari contraria ſentientibus:
1 Tim. 6 Verùm ſeruare mandatum & depoſitum immaculatum, irreprehenſibile, nul-
laqúe hæreſis fece pollutum atque permixtum, vſque ad apparitionem Domini
Iohan. 1. noſtri Ieſu Chriſti. Hunc ſiquidem videns Dominus, dicet: Ecce verè Iſraelita,
Chriſtianus ſcilicet, in quo dolus non eſt. In his oportet nos gloriari fratres, &
non in curribus, & equis, potentijs, atque diuitijs.

SCHOLIA.

E

DE Pauperibus amandis, pulchrum etiam Sermonem habet Gregorius Epiſcopus Nyſſenus, quem vide inter eius opera. Nec minus elegans, lectuq; dignus reperitur Sermo, de charitate in Pauperes, apud Gregorium Nazianzenum. Et Hom. Quòd vtilis ſit paupertas, & de miſericordia, apud Chryſoſtomum Tom.5. ad populum Antiochenum. Et in hoc Argumentum, plura alibi inuenies apud Ephræm.

EIVS-

A

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Ieiunio.

Interprete & Scholiaſte eodem.

ESTO ſtudioſus paupertatis Chriſti, vt in cæleſti patria, eius diuinitate diteris. Appete optimum ieiunium, rem pretioſam atque ſpe-
B ctabilem. Ieiunium vehiculum eſt ad cælum. Ieiunium, Prophetas ſuſcitat, Legislatores ſapientiam docet. Ieiuniū, bona animæ cuſtodia, & corporis ſecurus cohabitator. Ieiunium, ſtrenuis militibus telum, athletiſque exercitium. Ieiunium tentationes retundit, ad pietatem inungit. Sobrietatis comes, temperantiæque opifex. Ieiunium, fortitudo viri eſt in bellis. Ieiunium, ignis virtutem exſtinxit. Ieiunium, ora leonum obturauit. Daniel. 6. Ieiunium, orationes in cælum dirigit. Ieiunium, mater ſanitatis. Ieiunium, iuuentutis diſciplina, ornamentum ſenibus. Ieiunium, optimus itineris comes, viatoribus. Ieiunantis corpus venuſtum eſt, & anima pretioſa. Ieiunium, Lazarū in ſinu Abrahæ refecit. Hoc igitur & nos amplectamur, vt nos quoq; Lucæ 16. Abrahæ ſinu excipiamur. Fugiamus delitias, & multo riſu redundantem ebrietatem, Contra Ebrietatem. fornicationis matrem. Ebrietas, Dominum reſpuit. Ebrietas, Spiritū ſanctum repellit. Ieiunium, bona ciuitatis lex; forique moderatio atque tranquilli-
C tas. Ieiunium, domeſtica pax eſt. Ieiunium, virginitatis adminiculum atque præſidium. Ieiunium, non ſectatur mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Caueamus igitur malè agere, cùm ieiunamus: ſiquidem Angeli ſunt, qui per ſingulas Eccleſias deſcribunt ieiunantium nomina. Ieiunium, iniuriarum recordationem non admittit. Quoniam qui moleſtias ac dolores, iniuriaſque ſibi illatas memoria retinent; Simile. quamuis videantur orare & ieiunare, ſimiles ſunt iis, qui aquam exhauriunt, Prouerbium. & in dolium pertuſum infundunt. Non enim oratio, malum in corde aduerſus proximum ſuum cogitantis, grata eſt Domino. Cui ſit honor & imperium, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA.

EXTAT & pulchra de Ieiunio, oratio apud Baſilium Magnum, cuius principium eſt tale: Imperatores quidem cùm exercitum in aciem educunt, exhortatione ante conflictum vtūtur, &c. aliusq́; Sermo, de laudibus Ieiunij, apud eundem perelegans reperitur, qui incipit; Canite tuba in inſigni die ſolemnitatis veſtræ, quia præceptum in Iſrael eſt, &c. habetur inter opera eius. Duosq́ue præclaros ſermones de Ieiunio apud Chryſoſtomum inter Didact. & Parenet. eius Tom. 5. reperies; & alios quoſdam ad popul. Antiochen. eod. Tom. 5. &c. De hoc quoque apud Iohan. Caſſianum, vide plura capita, lib. 5. de ſpiritu Gaſtrimargiæ, & Collat. 21. apud eundem.

Qui aquam exhauriunt, & in dolium pertuſum infundunt, &c.] *Prouerbium optimè hoc loco per Simile accommodatum: Quo eodem etiam opportunè, vſus eſt Baſilius, in ſermone de Ieiunio, iam citato: Canite tuba, &c. qui Sermo, in pluribus valde cum hiſce S. Ephræm quadrat, dignusq́; qui legatur, & conferatur.*

E

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

Quomodo intelligendum ſit illud Scripturæ: Duo erunt in agro, &c. Matth. 24.

Interprete & Scholiaſte eodem.

Matth.24. Lucæ 17. AVdiſti, quòd duo erunt in agro, quorum alter aſſumetur, & alter relinquetur: duæ molentes in mola, vna aſſumetur, & vna relinquetur: & duo in domo, & reliqua. Et hi quidem in domo, qui in ſublimitate ſunt conſtituti; vt Iudices, Præfecti, Imperatores, ac Reges, optimates, ac magiſtratus. Eſt namque iudex iuſtus, & eſt iniuſtus; ac iuſtus quidem aſſumitur ab igne, iniuſtus autem relinquitur. Qui verò in agro, hoc ſcilicet in mundo, ſunt agreſtes, rudes, & idiotæ, genere & opibus minimi, gloria item nominis conſpicui, atque inglorij; & hi quidem iuſti, illi autem iniuſti: iuſti aſſumendi, iniuſti in igne relinquendi. Molentes autem ſunt, multitudo mulierum, viciſſim verò & ipſæ animæ, quæ ſeruile ſortitæ ſunt iugum, & in morbo vitam terminant. Sunt quippe mulieres iuſtę, ſunt & iniuſtæ. Sunt ſerui iuſti, ſunt & iniuſti. Sunt ægroti ac languidi iuſti, vt Iob, B
Matth.24. Lucæ 17. & Lazarus: ſunt & iniuſti, vt Caim, & Giezei. Vnde ait: Duo erunt in lecto, illorũ infirmitatem denotans. Iuſti aſſumentur, & iniuſti relinquentur. Sed quo nam
1.Theſſ.4. modo, iuſti ſint aſſumendi, dicat Paulus: Qui viuunt in Domino, in nubibus inquit, obuiam Domino rapientur in aëra, & ſemper cum Domino erunt. Iniuſti
Matth.24. & 25. verò quo pacto relinquendi? Congregabunt Angeli electos quidem à quatuor ventis, impios autem comburent igni inexſtinguibili. Ne igitur ſuſpiceris, ex lignis inexſtinguibilem illum ſupplicij ignem fore, ſucceſſoresve illius, lictores aliquos, vt plerique imperiti vulgo arbitrantur. Ad Sodomam reſpice, & cami-
Gen.19. Luc.17. num abſque lignis cerne: Cogita quomodo vxor Lot, verſa ſit in ſtatuam ſalis, & comminationes ignis admirare; (ſimul enim cum Lot erat vxor, & duæ filiæ) quandoquidem neque Lot cum ſuis filiabus ignis conflagrationem ſenſit, neq; ignis minas vxor effugit: Sed vnicuique propriam ſortem, iuſtitia diuina attribuit, perſoluitque. Sic & in iudicio, aſſumentur iuſti, vt Lot: iniuſti verò relinquentur, vt vxor eius. C

SCHOLIA.

EVndem hunc Scripturæ locum, de vno aſſumendo, & altero relinquendo, vt eſt Matth.24. ac Luc. 17. reperies pulchrè non minus, quàm piè & eruditè à S.Iohan. Chryſoſtomo tractatum atque explicatum, ſub finem elegantiſſimi Sermonis; à nobis nuper conuerſi, & Scholijs illuſtrati, De ſanctiſſima Aſcenſione Domini, qui incipit: Quando crucis memoriam, &c. circa finem, ibi; audi quid dicat Chriſtus: Tunc inuenientur duæ molentes in mola, &c. Plura de hoc, apud Chryſoſtomum, & alios Patres, vide ſuper allegat. loc. Matth. & Luc. à quibus ex profeſſo magis iſta tractantur, explicanturque. D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De his, quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet.

Eodem Interprete, & Scholiaſte. E

COgitemus Fratres, quòd nihil nobis in die defenſionis noſtræ proderunt fines mundi: & ne ob res nihili, ac corruptibiles, detri-
1.Pet.1. Matth.16. Marc.8. Luc.9. mentum patiamur beatarum illarum deliciarum paradiſi, æternorumquè bonorum, quæ humano ore recenſeri nequeunt, in quæ Angeli proſpicere deſiderant: Quid profuerit, ſi homo vniuerſum mundũ lucretur, ab ortu vſque ad occaſum, & ab aquilone vſq; ad mare, & cunctas res quæ in eo ſunt, poſſeſſiones, & alimenta; animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. Num ipſum ibi illa defendet? Atque ideo, ſapiens di-
Eccleſiaſt.1. xit Salomon: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid porrò lætifera, & vana hæc vita in ſe continet; quandoquidem ſtudium omne, certamina atque ſudores,

A res, iſtorum cauſſa adhibentur, & mens humana ſuis ipſa vinculis conſtringitur. De futuris autem bonis, verbum nullum, ſtudium nullum: At de corruptibilibus ac momentaneis, & ſtudium, & curſus, & pugnæ, & inimicitiæ, atque conatus; quin & frequens ob res nullius momenti, ſanguinis profuſio ſequitur, licet poſt puſillum, homo deſtituatur iiſdem. Excedit è vita, nudus & miſerabilis, neque ea quæ hîc ſunt ſibi lucrifaciens; neque æterna illa bona aſſequens. O vanitatem curſus huius mundi. O lætiferam hanc vitam noſtram. Quomodo hominem illudit? Quamobrem cogita ô homo, quid præſens hæc vita in ſe habeat; habet fœtorem, tribulationem, laborem, dolorem, curſum continuum, iniuſtitiam, auaritiam, mendacium, furta, veneficia, inuidiam, deprædationes, naufragia, viduitatem, orbitatem, ſterilitatem, conuitia, malitias, calumnias, improperia, damna, rapinas, angores, bella, odium, inuidiam, homicidia, ſenium, ac morbos, peccatum & mor-
B tem: audiſti quæ præſens hæc noſtra vita in ſe contineat? Quo circa non amplius ipſam appetas, ipſam inquam, quæ hominem in errores impellit, illudit, & decipit, quæque multos ſubſannat & excæcat. O aſtutum conſilium maligni ſpiritus, & principis mundi huius. Quomodo cunctos ad momentanea & corruptibilia hæc pertrahit, in obliuionem interim æternorum bonorum, homines inducens: & non eſt qui intelligat. Chriſto ſit gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

C *HVC facit Sermo Baſilij Magni: Quòd non oporteat rebus huius vitæ adhærere. & S. Iohannis Chryſoſtomi: De vanitate rerum præſentium, & de exitu animæ, ac de futuro Iudicio. Eiuſdemq́, Chryſoſt. De fruitione futurorum, & de exiguitate præſentium, Homilia pulcherrima. Ac moralis ipſius Digreſſio, Serm. 15. in Epiſt. ad Philip. cap. 4. in fine. quibus in locis multa in hanc materiam lectu digniſſima reperies.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De Manſionibus Beatis.

Interprete & Scholiaſte Eodem.

D SAluator noſter Manſiones multas Patris, vocat menſuras intelligentiæ eorum, qui in regione illa commorantur: dico autem diſcrimina, ac differentias, quibus mente & intelligentia gloriam participant: non enim locorum diuerſitatem, ſed chariſmatum ordinem, manſiones multas appellauit. Quemadmodum enim vnuſquiſque pro puritate & capacitate viſiuæ potentiæ, ſenſibilibus radijs ſolaribus fruitur: Et quemadmodum vnica lucerna in vna domo, lucente, aliter atque aliter luminis ſplendor diffunditur, licet etiam per multas lucernas non fuerit diuiſus: ad eundem modum in futuro ſeculo, iuſti omnes indiuiſibiliter habitabunt, vnius gaudij participes. Ceterùm pro ſua ipſius menſura ac capacitate, ab vno ſole intelligibili ſplendorem ſuum quilibet accipit; & pro dignitate, gaudio & exultatione perfruitur, tamquam ab
E vno aere, & loco, ac cathedra, & contemplatione, atque forma. Neque contemplatur quis alterius præcellentioris, inferiorisve indigentioris menſuras: ne videns ſuperabundantem ſodalis ſui gratiam, ſuique ipſius defectum, ſit hoc ei doloris & mœroris cauſſa. Abſit autem vt id fiat, vbi dolores & ſuſpiria deſunt. Verùm quiſque ſecundùm datam ſibi gratiam, pro ſua capacitate atque menſura, interius lætatur: licet vna foris ſit omnium contemplatio, & gaudium vnum. Et extra duos hoſce ordines, alius non eſt ordo medius: loquor autem de altero quidem ſuperno, altero verò inferno, inter quos medians eſt varietas differentiæ retributionum. Quòd ſi verum ſit, vt conſtat eſſe veriſſimum, quid inſipientius, abſurdiuſue iis qui dicunt; quoniam ſuffecerit mihi gehennam effugiſſe, ingredi autem

Iohan. 14.

Loquitur hîc de manſionibus & locis æternis: vt liquet ex Schol.

autem regnum cælorum, mihi non eſt curæ: cùm effugere gehennam, hoc A
ipſum ſit regnum cælorum ingredi: quemadmodum & eo excidere in gehennam eſt introire. Neque enim tres nos regiones, ſcriptura edocuit. Quid er-
Math. 25. go? Cùm venerit filius hominis in maieſtate ſua, ſtatuet oues quidem à dexteris ſuis: hœdos autem à ſiniſtris. Non enim tres ordines recenſuit; ſed vnum à dexteris, & alterum à ſiniſtris. Separauitque regiones horum, à tabernaculis iſtorum, dicens: Quoniam abibunt hi in ſupplicium æternum, peccato-
Math. 25. Sap. 3. res videlicet. Iuſti autem in vitam æternam, fulgebunt ſicut ſol. Et rurſus: Venient ab Oriente & Occidente, & recumbent in ſinu Abrahæ, in regno cælo-
Math. 8. & 22. 24. ac 25. rum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium.

B

SCHOLIA.

DE Manſionibus beatis, quarum hic fit mentio, quidq́; earum appellatione intelligendum ſit, plura videre licebit apud alios Patres, tam Græcos quam Latinos, qui in Euangelium Iohannis commentati ſunt, ac Homilias fecerunt, præſertim ſuper illa verba cap. 14. In domo Patris mei, manſiones multæ ſunt, &c. De quibus, etiam inſignis apud S. Baſilium Magnum reperitur locus, in libro, De Spiritu ſancto, cap. 16. quem allegat, exornatq́; Anaſtaſius Nicenus, quæſt. 84. in Scripturam.

Et extra duos hoſce ordines, alius non eſt ordo medius;] Ne quis impoſtor hæreticus hoc ex loco, cauillandi, & Purgatorium impugnandi occaſionem capiat, eſt quod ſanè & ſincerè mentem tanti Patris intelligas, eumq́; hic, de duplici ordine manſionum æternarum, Beatitudinis ſcilicet & pœnæ, egiſſe norit: C
Non autem de temporario illo purgatorij loco. Atque hoc ipſemet clarum facit, ex loco Euangelij, de dextris & ſiniſtris, hîc à ſe adducto; tantum verò abeſt, vt Purgatorium neget, vt nuſquam non illud eſſe inſinuet affirmetq́;, ſicut in eius videre licebit Teſtamento, & alibi.

EIVSDEM
S. PATRIS EPHRAEM SYRI,
De Locis Beatis.

D

Interprete & Scholiaſte Eodem.

HAEC ipſa præcepta complentes, iſtuc eorumdem fructus præmittamus: hæc chariſſimi hîc quidem perficiuntur, at ibi præoccupant. hæc fratres hîc quidem apparent parua, ſed ibi magnam & incomparabilem nobis mercedem præparant. Illuc quodcunque mandatum receptum, anteuertit obſeruantem illud. Illuc omne præceptum, & opus bonum, ſiue magnum, ſiue paruum in promptuaria cæleſtia abit, reponiturque, vbi
Math. 6. Lucæ 12. neque tinea neque erugo demolitur: neque fures perfodiunt. Iſtuc aliquid bonorum operum præmittere ſtudeamus, vt hac vita lachrymabili & ærumnoſa defuncti, cum fiducia iſthuc properemus, gaudentes, præſtolantesque mandatorum occurſum, mereamurque introire, vbi omnes quoque Angeli & E
Sancti Dei in magno gaudio regnant, pro nobis deprecantes Dominum, vt digni habeamur, qui poſſimus intrare in gaudium illud ineffabile, incomparabile,
1. Pet. 1. & inenarrabile, in quod deſiderant Angeli proſpicere, vbi chori & agmina iuſtorum. Ibi ſinus Abrahæ excipit eos, qui hîc tribulationes paſſi ſunt. Ibi theſau-
Apocal. 21. Hebr. 12. &c. ri æternorum bonorum aperiuntur. Vbi ſuperna Hieruſalem mater primogenitorum, tamquam ſponſa ornata, excipiens mandatorum obſeruatores. Ibi, in terra beata manſuetorum: vbi cuncta ſunt pacifica atque tranquilla, vbi cuncta lucida & ſpectabilia, vbi nullus iniuriæ illator aut tyrannus, vbi nullum eſt peccatum ac denigratio, vbi lux inacceſſibilis, & gaudium ineffabile, in quo nec labor, nec lachrymæ, in quo nec cura, nec ſollicitudo, nec planctus. Vbi non eſt maſculus

A ſculus & fœmina, vbi non eſt diabolus & mors, vbi neque ieiunium, neque dolor, neque contentio, neque æmulatio: Sed ex vniuerſo vniuerſa; gaudium, pax, lætitia, vbi aqua eſt refrigerij, & locus herbæ vireſcentis, & fons in quatuor partes diuiſus, ac vinea ab vniuerſorum Deo exculta, in illa terra beata pulcherrimorum germinum ac fructuum (quæ lignum vitæ portauit, quæque ſpiritalibus gratiarum fontibus diſtillat, in qua, vinea vera germinat, cuius agricolam Spiritum ſanctum audiamus) vita eſt immortalis, & bonum inexplicabile, nulloque nomine exprimendum. Vbi pulchritudo illa ineffabilis, vbi lumen verum, & omnis bonitatis fons, & poteſtas quæ omnibus rebus præeſt, quæque ſola amabilis eſt atque perpetua exultatio, ac lætitia ſempiterna, Lux quæ neſcit occaſum, Sol non occidens. Vbi ciuitas Regis eſt, quæ magnifica & glorioſa ſunt prædicata, in qua feſtos dies agen-
B tium voces reſonant, in qua ſapientiæ theſauri, & intelligentiæ arcana, ibi fratres mei chariſſimi dona maxima, gaudium incomparabile, quod hominis voce explicari nequit, ibi Angelorum myriades, primogenitorum celebritates, Apoſtolorum throni, Prophetarum præſidentiæ, Patriarcharum ſceptra, coronæ martyrum, laudes iuſtorum, ibi audacter atque intrepidè verſantur, qui arctam & ærumnoſam hic ingreſſi ſunt viam. Choroſque cum angelis iungunt, qui in ſolitudinibus, montibus, ſpeluncis, terræque foraminibus, ieiunando, orando, vigilando, ac lachrymando, ſe ipſi confecerunt. Et pater orphanorum, iudexque viduarum, in æterna tabernacula recipit pupillos, & eas quæ verè viduæ ſunt. Ibi omnis principatus ac poteſtatis merces repoſita eſt? locuſque paratus Pontificibus, Diaconibus, Lectoribus? Regibus, Principibus, ac Ducibus, militibus, diuitibus atque pauperibus, ſolita-
C rijs, virginibus, coniugatis, ſeruis, liberis, viduis, omnibus inquam his, ibi repoſita ſunt præmia, fructus, & actiones, & quod quiſque iſtuc præmiſerit, ſicut ſcriptum eſt; Quia in manu eius, & nos, & ſermones noſtri. Et rurſus apud Apoſtolum: Quia vniuſcuiuſque opus manifeſtum erit. Et alibi dicit: Quod enim ſeminauerit homo, hoc & metet; Quamobrem iſta ſcientes, ſeminemus opera iuſtitiæ, ſeminemus inquam: in pauperum, viduarum, & pupillorum manibus; vt iſthic liceat metere vitam æternam. Dum tempus habemus, operemur bonum, præmittamuſque iſtuc, quiſque pro poſſe ſuo, eleemoſynam, compaſſionem, hoſpitalitatem, pœnitentiam, lachrymas, ieiunium, vigilias, continentiam, orationem, pſalmodiam, abſtinentiamque à conuicijs, iniurijs, ac certaminibus, tribulationum tolerantiam, humicubationem, virgi-
D nitatem. Maiora autem cunctis, tria iſta: ne hæreſi vlla polluatur fides, vt in pauperes amor vigeat, & fratribus offenſiones condonentur; quibus accedit, vt nullę ſimultates, nullæque inimicitiæ cum aliquo ſuſcipiantur. Quæ & ſimilia fratres mei, facientes, præmittamus ſinguli iſthuc pro poſſe, vnus quidem vnum præceptum, alter autem duo, vnus quinque, alter decem, alius verò triginta, alius ſexaginta, alius autem centum. Deus autem miſerationum, cui vel duo ſola minuta viduæ accepta fuerunt, ſuſcipit à famulo ſuo, & multa & pauca, & omnia retribuit ſingulis, pro ratione laboris atq; certaminis, ſicut ſcriptum eſt: Quoniam vnuſquiſque propriam mercedem accipiet, ſecundùm proprium laborem.

Heb. 12. Pſal. 67. 1. Tim. 5. Sapien. 3. 1. Cor. 3. Galat. 6. Galat. 6. Rom. 2. 1. Cor. 3.

E

SCHOLIA.

De Locis Beatis, vide cum primis plura apud ipſum S. Ephram alibi, in Reſponſione, ad Interrogationem; An varij ſint in inferno cruciatus, diſtinctáq; tormentorum loca? Sub finem pulcherrimæ pleniſſimæque ſuæ Reſponſionis, qua, inter cætera, de varijs tormentorum generibus lociſq; agit: & ſub finem de locis Beatis, multiplicibuſq; regni cæleſtis gaudijs, ac præmijs, &c. Coniuncta ſunt hæc cum ijs, quæ de Abrenuntiatione in ſacro Baptiſmate facta, ad longum à noſtro Auctore adducuntur, exponunturq;. De quibus & Idem alibi.

EIVS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

EIVSDEM A

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis. Et ne patiamur nos decipi huius vitæ oblectamentis. Et, in Pſalmum ſeptuageſimum ſecundum.

CVM mens noſtra ad lubricitatem ſit prona, fit vt ad vitæ oblecta-
menta facilius rapiatur, obliuionem capiens futurorum bono- B
rum; vnde oportet nos haud tepidos in cuſtodiendis ſenſibus eſ-
ſe: Siquidem honeſtatis oſor nos tentans, res confundit, ne men-
tis imperio diſtingui poſſit inter bonum & malum. Accumu-
lantibus ſe igitur in nobis, vanis cogitationibus, antequã illarum
Pſal 72.
obducantur tenebris, breuiter ad ſpiritalẽ recurramus doctrinã, tunc cum Pro-
Expoſitio Pſal. 72. pulchrè ac commodata.
pheta ſcriptum Pſalmũ decantantes: plurimũ enim nobis contenta in eo doctri-
na contulerit: Quandoquidẽ exponit in ipſo, Propheta, vitæ huius varietatem &
inæqualitatem, tentationesque, tum quomodo alij capiantur tentationibus, alij
eaſdem ſuperent in patientia: Singulorumque remunerationes ibidem deſcri-
bit, vnde & ſuperbiam atque arrogantiam, vanamque gloriam demolitur, & ad
veram gloriam, ſaluari cupientibus iter parat. Quamobrem non verba ſolùm
percurramus, ſed & ſenſum eorumdem diligenter inueſtigemus; vt eorum quæ
Pſal 72.
dicũtur virtute, digni quoq; effici mereamur factores. Ait enim Propheta: Quam C
bonus Deus Iſrael, his qui recto ſunt corde? Mei autem penè moti ſunt pedes,
penè effuſi ſunt greſſus mei. Quid ita? Quia inquit, zelaui ſuper iniquos, pacem
peccatorum videns. Quia non eſt reſpectus morti eorum: & firmamẽtum in pla-
ga eorum. In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur.
Ideo tenuit eos ſuperbia eorum in finem, operti ſunt iniquitate & impietate ſua.
Prodijt, quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis. Cogita-
uerunt, & locuti ſunt nequitiam: iniquitatem in excelſo locuti ſunt, & poſuerunt
Explicatio.
in cælum os ſuum. Quod dicit, eiuſmodi eſt: Ipſis mala facientibus, & flagellum
Pſal. 13. Pſal. 72.
malitiæ ſuæ, protinus iuxta illa, non recipientibus, putantes non eſſe Deum, ſtul-
ti facti ſunt. Ait enim: Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus: Iniquitatem in
excelſo locuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum: & lingua eorum tranſiuit
in terra. Ideo conuertetur populus meus hic: & dies pleni inuenientur in eis. Et D
dixerunt: Quomodo ſcit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo? Ecce ipſi peccatores
& abundantes in ſeculo, obtinuerunt diuitias. Et dixi, ergo ſine cauſſa iuſtifica-
ui cor meum, & laui inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die, &
caſtigatio mea in matutinis. Si dicebam, Narrabo ſic, ecce nationem filiorum tuo-
† al. reprobaſti & al. cũ qua cõuentum ac pactum feci, &c.
rum † reprobaui. Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc: labor eſt ante me. Donec in-
trem in ſanctuarium Dei: & intelligam in nouiſſimis eorum. Auſculta igitur
quænam futura ſint eorũ nouiſſima, qui obliuiſcuntur Deum; ait enim? Propter
dolos eorum poſuiſti eis mala: deieciſti eos dum alleuarentur. Quomodo facti
ſunt in deſolationem? ſubitò defecerunt: perierunt propter iniquitatem ſuam.
Velut ſomnium ſurgentium. Rurſuſque ait: Domine in ciuitate tua imagi-
nem ipſorum ad nihilum rediges. Et quænam iſta eſt ciuitas? Superna Hieruſa-
lem. Atque iterum: Quia inflammatũ eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt: E
& ego ad nihilum redactus ſum, & neſciui. Vt iumentum factus ſum apud te: &
ego ſemper tecum. Tenuiſti manum dexteram meam, & in voluntate tua dedu-
xiſti me. Quid porrò ſibi vult; & in voluntate tua deduxiſti me? Arbitror hoc
quod dicit, eiuſmodi eſſe: Exuta inquit carnis voluntate, & ad ſuſceptionem,
& ad obſeruationem mandatorum tuorum meipſum innixum, in voluntate tua
deduxiſti me: non enim firmaui voluntatem meam. Vnde inſtar pij ac boni pa-
tris, filium ſibi carum habentis, tenuiſti manum meam dexteram, & in volunta-
te tua deduxiſti me. Iccirco & cum gloria ſuſcepiſti me. Quid enim mihi eſt in
cælo?

Digitized by Google

A cælo? & à te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei. Et quid inueſtigo conuerſationes illas ſupernas? Quemadmodum enim deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fortem † viuum; quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Et pars mea Deus meus in æternum. Eſt itaque quòd ex profunda admodum cogitatione, quæ dicuntur percipere ſtudeas, tum etiã quàm ſit formidabile verbũ, quod infert, dicens: Quia ecce qui elongant ſe à te, peribunt: perdidiſti omnes qui fornicantur abs te. Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Vt adnuntiem omnes prædicationes tuas, in portis filiæ Sion. Cùm ergo nobis chariſſimi, auxilia ex Sacris literis præſto ſint, & via trita ac recta, quæ nos ad portas cæleſtes deducat, non negligamus propoſitam nobis ſpem in
B cælis. Veniet enim Dominus, ſicut ſcriptum eſt: Cuius ventilabrum in manu ſua, & permundabit aream ſuam: & congregabit triticum in horreum ſuum, paleas autem comburet igni inexſtinguibili. Ipſi gloria in ſæcula. Amen.

Pſal. 41. † al. ad Deũ fontem viuum, vide Schol. Pſalm. 72. Ibidem. Matth. 3. Lucæ 3.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

DE non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis, & nè patiamur nos decipi huius vitę oblectamentis, &c. *Vide cum primis Sermonẽ S. Baſilij Magni, ſuper eo: Quòd non oporteat rebus huius vitæ adhærere, cuius principium eſt: Verebar quidem ego, dilecti, ne moleſtus eſſe vobis viderer, dum frequens ſermonis ſtimulos vehementius admoneo, &c. vbi ex profeſſo quaſi, hoc Argumenti genus eleganter ac copioſè tractatur. Vide etiam ſuper hoc, elegantiſſimum S. Iohan. Chryſoſtomi Sermonem, De vanitate & breuitate præſentis vitæ, &c. eſt inter Didact. & Parænet. tom. 5. Et S. Ephram in tractatu*
C *conciſo paulò ante poſito, De his quæ præſens hæc noſtra vita in ſe continet, &c. ac alibi. Necnon Gregorij Nazianzeni Carmen, De vitæ vanitate, atque incertitudine, communiq́ue omnium fine. aliudq́ue eiuſdem de externi hominis vilitate, ac præſentium rerum vanitate. cuius principium eſt: Quis prius ipſe fui? quis ſum, quis mox ero, &c.*

Ait Propheta: Quàm bonus Deus Iſrael his qui recto ſunt corde. Mei autem penè moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei, &c.] *Hæc verba ex Pſal. 72. deſumpta ſunt, quæ Chryſoſto. Homil. in Pſal. 115. repetit atque exponit, notans inter alia, ijs verbis: Penè moti ſunt pedes mei: quantum periculi ſit, res fidei humanis permittere rationibus ac curioſitatibus, &c. De quo, plura vide in Homilia iam citata apud Chryſoſtomum. Auctor verò hic noſter, ea ad vitæ præſentis varietatem & inæqualitatem, &c. potius refert, & ad optimum ſenſum moralem applicat, vt ſuperbia vanaq́ue omni gloria ſpreta, ad verã æternamq́ue gloriam futuri ſeculi, hic aſpiremus, contendamusq́ue, &c.*

Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc: labor eſt ante me.] *In Græc. talis eſt diſtinctio: Vt cognoſcerem: hoc labor eſt ante me, & ſic Græc. vulg. ſequor autem hic Latin. vulg. ſicq́ue, paulò poſt in Græc. facti ſunt*
D *in deſolationem ſubitò? defecerunt, &c. Sed in verſione, hoc loco, placet vulg. Latin.*

Quia inflammatum eſt cor meum.] *Al. pro ἐξεκαύθη, inflammatum eſt: reperitur ηὐφράνθη, lætificatum atque exhilaratum eſt, & ſic noua Romana editio 70. Interp. ſic quoque eſt in veteri, & in Romano Pſalterio, & apud S. Auguſtinum. In ceteris autem libris Græcis, ferè ἐξεκαύθη legitur, vt etiam in vulg. Lat. & hoc loco apud S. Ephræm, Pſalmus eſt, οβ΄. 72.*

Exuta inquit carnis voluntate.] *Al. pro θέλημα, eſt, φρόνημα τῆς σαρκὸς, carnis cura, ſenſu, ſiue prudentia, &c.*

Sitiuit anima mea ad Deum fortem, viuum,] *Al. fontẽ viuum, & ſic vulg. Lat. In edit. aũt 70. Rom. deeſt ἰσχυρὸν, fortem, vt & apud Ambroſ. Hieron. & Auguſt. leguntq́ue, ad Deum viuũ. Pſalmus eſt 41.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

E
Ode optime fluens, in eos qui quotidie peccant, & quotidie pœnitentiam agunt.

Al. Ode optima, in eos qui aſſiduè peccant, & rarò pœnitentiam agunt.

QVouſque ô amice inimicum ſuſtines, & quæ illi placent quotidie efficis? quouſque ô amice, corporeis rebus iiſq́ue mortiferis ſubſeruis? cape meum conſilium quod te ſaluare poterit: & expiato animo ſimul & corpore, accede ad Saluatorem, qui cunctos procidẽtes ei in pœnitentia feruenti, & fide perfecta, ſanat. Inter cetera Pſal. 94.
præcla-

Digitized by Google

præclara, magna quædam res eſt pœnitentia, & ſalutaris. Vbi ſemel emerſeris, noli denuò mergi, quotidie peccando, ædificando, diruendo, texendo, diſſoluendo, puerorum inſtar: qui frequenter domos quas erexerunt, reuerſi iteratò deſtruunt. A

Parœmia valde accommoda.

Fuge ſcorpionem, cuius nouiſti ſtimulum. Fuge diligenter ſerpentem, cuius exploratam habes perniciem. Nam qui ſecundò in eundem lapidem impegerit, cæcus eſt aut mente captus, non cernens quid fugiendum ſit; hac cura adhibita, cum pœnitentia accede, cuius præſidio munitus, Creatorem placare ſtude, humilis ac triſtis, demiſſo vultu, atq; ſuſpirans, præterita dolens, futura proſpiciens.

Lucę 19. Mat. 2. Lucæ 7.

Sic quōdam Zachæus telonius ſaluatus eſt, ſic rurſus Matthæus Chriſti ſeruus apparuit. ſic quoque fornicatrix mulier, ſcortum luxurioſè agens, atque inſaniens, libidinoſa, ac videntibus ſcandaloſa, Saluatoris pedes capillis capitis ſui abſtergens, ex lacu reuocatur profundorum & impiorum. Sic etiam tu, diſſoluta ſupercilia B reprimens, miſerabiliſque apparens, teipſum ad vitam reuocabis.

Matth. 23. Lucæ 1. 14. 18. Gen. 13. 18. 19. Eſaię 1. 3. 13. Iere. 23. 49. 50. Rom. 9 Iud. 1.

Siquidem Deus demiſſos erigit, & humiles exaltat; ſeipſos autem exaltantes diuellit, deturbatque. Vidit ciuitatem Sodomorum & Gomorræorum, crudele genus hominum, & ſæuum, abominabile, temerarium, atque obſcœnum, quod omnibus flagitijs delectabatur, omni ex parte libidine laborans, violentum, laſciuum, illudque ſulphure atque igne perfundens, penitus præfocauit atque combuſſit.

Ionæ 1. 3. 4.

Vidit ciuitatem Niniuitarum illuſtrem atque ſpecioſam, peccatis florentem, & ſceleribus ſcaturientem, quam ſe deleturum funditusque euerſurum eſſe minatus erat. Vidit rurſus

Ionæ 2. & 3.

in ſacco & cinere, homines delitijs ac genio indulgentes, in fame atque ieiunio, in fletu ac lachrymis, ſqualentes, expalleſcentes, timore metuque perculſos, diuerſos & peregrinos inter ſe factos, alios ab alijs, in ſimilibus cunctos, in ęqualibus inæquales, liberos ac ſeruos, diuites & pauperes, præfectos & ſubditos, potentes atque morigeros, maſculinum & fœmininum genus, ſenes atque lactentes: cunctos C humiles vidit, & continentes inuenit. Commiſeratus & miſertus eſt, ſaluauit, pepercit, in homines ſua benignitate liberaliſſimus, pœnam pro peccatis debitam diſſoluens, & † mendax potius haberi, quàm crudelis, tulit.

† Alluſio fit ad illud Ion. 3. Et miſertus eſt Deus ſuper malitia quam locutus fuerat, vt faceret eis, & non fecit.

Sicque peccatorum duritiem punit, non ſinens obedientes ſibi, temerè perire. Feſtinate igitur & orate; ſaluemini, ac cuſtodiamini: Dominus paratus eſt ad gratiam, ad ſanitatem, ad auxilium velox, ad redemptionem promptus.

Matth. 5. 6. 7. Lucæ 11, 18. Iohan. 14. 15. 16. & 1. Iohan. 3. 5.

Concedit petentibus, aperit pulſantibus, præbet rogantibus. Porrigit volentibus, non inuidet quærentibus, non repellit cadentes, manum ad ſaluandum extendit, gratulatur ijs qui exſolui, & liberari conantur. Cōminatur non obtemperantibus ſibi, & de ſuo dominio diffidentibus condolet. Erraſti, reſipiſce. Cecidiſti, conuertere, precare, obſecra, procide, pete, quære, accipe, datumque perſuade, adora, ſaluari expete, exora dare vo- D lentem, & ſaluare potentem.

Hierem. 18. 25. 31. 36. & Malach. 3. Prou. 26. 2. Pet. 2. Lucæ 9. 1. Cor. 6. Epheſ. 4.

Saluatus caue excidas, ſi excidiſti reſurge, ſi reus ſis corrigere, poſt lapſum reuertere, ſanatus perſiſte, ſanus ſis per omnia, & conſeruatus auerſare morbum quem depoſuiſti. Caue igitur iterum incendas, quem ſemel reſtinxiſti. Caue in lutum incidas, quod rectè abſterſiſti: noli imitari porcos, qui cœno delectantur; neque canes æmulare, vomitum lambentes. Nullus ſemel mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei. Nullus ſemel ablutus, ad ſordes recurrit. Vnus † Chriſtus, vna fides, vna crux, vna mors, vna gratia, vna paſſio, vnaque reſurrectio.

† al. vnus Deus, & vulg. vnus Dominus, vna fides, &c.

Non eſt neceſſe mactari iterum, qui ſemel eſt oblatus, neque idem rurſus rependi pretium redemptionis. Redemptus es; noli fieri ſeruus animo duplici. à peccatorum inquinamento ablutus es; caue iterum ſordibus inficiaris: neque enim aliud habes lauacrum, quod nece tibi ſit E ad abluendum, propoſitum.

SCHOLIA.

Huc facit vtiliſſimus legentibus, S. Baſilij Magni Sermo De Pœnitentia, qui incipit: Arrogantiam eorum qui pœnitentiam abrogare audent, non ferens obſeruandiſſimus frater, &c. vbi inter alia, multa quoque inſignia Pœnitentiæ exempla adferuntur, quibus ceteri prouocari ad Pœnitentiæ actus poſſint. De ijs porrò, qui poſt pœnitentiam de peccatis, iterum in eadem relabuntur, vide apud eundem Baſilium, in Regulis breuioribus, in Reſponſ. ad Interrogationem 289. Pœnitentiam alicuius peccati qui egerit, ſi in illud idem relapſus ſit, quid faciet? &c. vbi ratio iſtius atque conſilium ſuper eo ponitur.

Verùm

A *Verùm de iſtis, alibi plura apud S. Ephræm, in varijs tractatibus atque Sermonibus, De Pœnitentia, ac*
de Compunctione, quos ſuo loco reperies. Quàm verò perniciosſum ſit, frequenter in eadem relabi ſcelera,
optimè oſtendit Chryſoſtomus Homil. 15. ad Populum Antioch. quæ incipit: Oportebat & hodie, & ſuperio-
ri Sabbato, de Ieiunio Sermonem facere, &c. vide circa medium Homiliæ. Idemq́; Homil. 40. 41. & 77. ad
pop. Et in Epiſt. ad Theodorum lapſum, Tom. 5.

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

B
De Virtutibus & Vitijs.

Eodem G. Voßio Interprete & Scholiaſte.

VITAM veſtram beatam prædico, O Fratres Chriſto dilecti, quo-
niam ingenua & frugi eſt: meam autem miſeram reputo, quia
inutilis. Vos ego beatos prædico, ô chariſſimi, quos recta viuen-
di ratio, Deo & Angelis amicos effecit. Vicem autem meam quis
dignè lugere poterit, qui inanibus operibus meis Deum exacer-
baui? Vos felices eſtis, qui pura & ſancta veſtra conuerſatione,
charitateq́; immenſa hæreditatem paradiſi acquiritis. Vos enim
ſuſpicio, qui tam longi itineris laborem non detrectaſtis, cauſſa ſalutis atque vti-
litatis animæ veſtræ. Sed & hoc magis mihi admirationi eſt, quòd ad hominem vi-
C lem & peccatorem conueneritis, ab eo ſermonem petentes ſalutarem. Res profe-
ctò mira, eos, qui ſaturati ſunt, ad fame tabeſcentem accedere; qui rore ſpiritali
pleni ſunt, ad ſiti areſcentem venire; qui virtutum dulcedinem deguſtarunt, in
amaritudine peccatorum verſantem adire. Quid eſt quòd diuites ad pauperem?
Quomodo ſapientes, ad rudem & imperitum? Quomodo mundi, ad immūdum?
Quomodo ſani, ad eū qui ex conſcientia laborat? Cur qui Deo ſunt chari, ad eū qui
ad iracundiam illum prouocat? Cur liberi, ad captiuum? Cur diligentes, ad negli-
gentem veniſtis? Vos enim virtutum ſplendore admirabiles eſtis: ego verò inſipi-
ens atque mendicus. Vos temperantia conſpicui placetis Deo, ego mea negli-
gentia atque nequitia ipſi diſpliceo. Vos bonis veſtris operibus, & glorioſa caſtita-
te, bonus odor eſtis Chriſto, ego autem mollitie mea atque ſegnitie totus fœteo. 2. Cor. 2.
Valde igitur mirum eſt, vos qui tantis commodis abundatis, ad me recurriſſe, qui
D ne mihi quidem ipſe prodeſſe queo. Meritò ergo hoc feciſtis, Chriſti amantiſſimi,
volentes ſic torporem atque deſidiam à me depellere, animumq́ue meum igna-
uum diligentem reddere, & infirmitati vires addere. Cùm enim ſitis perfecti, in
nullo deficitis. Poſtquam ergo, pro veſtra humilitate, à me homine vili atque ab-
iecto ſermonem vtilem audire depoſcitis, vitamq́ue meam coarguere volentes,
id mihi iuſſeritis; vt obedientiæ fructum percipiam, loquar quidem, at cum
pudore. Nam ſi vobis conſilia dare incepero, meipſum condemnabo. Et ſi
alios reprehendere voluero, meipſum accuſabo. Iure enim in me dici pote-
runt illa Saluatoris verba: Medice, cura teipſum. Sed quoniam idem Domi- Lucæ 4.
nus & Saluator omnium, dixit: Quæcumque dixerint vobis, vt faciatis, faci- Matth. 23. Lucæ 11.
te: ſecundùm autem opera eorum nolite facere. Et licet ipſe immundus ſim, re-
E ctè tamen alijs ſuadere noui. Vnde cùm Angelicam iſtam vitæ rationem conſide-
ro, ſingula ipſius ſalutaria inſtituta beata exiſtimo. Quis enim rectè pieq́ue vi-
uentem, & caſtimoniam colentem, ob infinita & immenſa illa bona repoſita, bea-
tum non prædicet? Et quis vice verſa nō lugeat eum, qui ſua negligentia prauisq́;
operibus à regno cælorum pellitur, & à cæleſti illo ſponſo repudiatur? Quocirca
dilectiſſimi, demus operā, vt hoc breui vitæ curriculo, cum Dei timore in Ange-
lico iſto & monaſtico atque religioſo viuendi inſtituto verſemur, totisq́ue viri-
bus, vera cum humilitate, ſancta Domini noſtri & Saluatoris Chriſti præcepta
complectamur.

Digitized by Google

SCHOLIA. A

DE Virtutibus & Vitijs, videre licebit pulchrum inter Didactica & Parænetica apud Chryſoſtomum, Tomo 5. Sermonem. Aliumq́; eiuſdem, de nequitia ac vitijs depulſis, & virtute inducta. Et alium, de memoria vitiorum excludenda, ibidem: in quibus non parum, Virtutis ac Vitiorum pugna elucefcit. Sicut etiam in morali eiuſdem Digreſſione, quam facit Serm. 14. in Epiſt. ad Philip. cap. 4. quæ ſic incipit: Quàm verò nobis inimica ſit vitioſitas, & amica virtus, multis argumentis conſtat, &c. Huc etiam facit Baſilij Magni Oratio, de Virtute & Vitio, cuius principium eſt: Dominus noſter ad ſuos ait diſcipulos: Euntes docete, &c.

De Timore Dei. B

Pſalm. 1. BEatus vir ille, in quo eſt timor Dei. Talis enim manifeſtè etiam à Spiritu ſancto prædicatur beatus: Beatus enim vir inquit, qui timet Dominum. Verè enim verè inquam, qui timet Dominum, ab omni fraude inimici ſecurus eſt, cunctaſque illius vitat inſidias. Qui timorem habet Dei, facilè maligni & fraudulenti hoſtis fallacias doloſque ſuperat; nulla enim in re, ipſum irretire poterit. Nam qui timorem Dei ſibi vendicat, carnis voluptatem non admittit. Qui timorem Dei obtinet, huc illucque non euagatur animo, ſed Dominum
Matth. 24. ſuum exſpectat, ne fortè repentè veniat, ipſumque negligentia torpentem, & imparatum offendat, ſeparetque. Qui Deum timet, non eſt expers curæ ac ſollicitudinis: ſemper enim vigil eſt & ſobrius. Qui timet Dominum, immodico non
Matth. 25. eſt deditus ſomno: vigilat enim, & aduentum Domini ſui exſpectat. Cui timor eſt Dei, in nullo ſe negligentem præbet, ne Dominum ſuum offendat. In quo timor Dei eſt, inertiæ atque deſidiæ non ſe tradit; ſemper enim ſua diligenter curat, ne condemnetur à Domino. In quo eſt timor Dei, ſemper quæ Domino ſuo placent, probat, eaq́ue amplectitur, & perficit: vt cùm Dominus eius venerit, in
Ibidem. multis ab eo laudetur. Plurimorum enim bonorum cauſſa eſt timor Dei, poſſi-
Pſalm. 110. dentibus illum. Initium enim ſapientiæ, timor Domini. Intellectus bonus omni-
Eſaiæ 66. bus facientibus eum. Et ad quem reſpiciam inquit, niſi ad pauperculum, & manſuetum corde, & trementem ſermones meos? C

SCHOLIA.

TImoris Dei Encomium etiam celebratum à Baſilio Magno reperies, in Pſal. 33. ſuper illa verba: Timete Dominum omnes ſancti eius, quoniam non eſt inopia timentibus eum. Item in Homilia, in principium Prouerbiorum. Et in Regulis fuſius ab eo diſputat in Reſponſ. ad Interrogationem quartam, de Timore Dei. Et à S. Auguſtino, Sermone 2. de Timore, de Temp. 214. Tomo 10. de verbis Apoſtoli, Sermone 15. Tomo 10. ſuper Pſalmum 118. Sermone 12. & Sermone 25. Tomo 8. epiſt. ad Anaſtaſium 144. Tomo 1. ſuper 1. Canonic. Iohannis, Tomo 9. ſuper Pſalmum 26. 32. & 36. Tomo 8. Sermone 15. de Martyribus. Tomo 4. ac libro 14. de Ciuitate Dei cap. 9. Tomo 5. De quo etiam leg. S. Ambroſium, ſuper Beati immaculati, &c. litt. 21. ver. 2. Tomo 4. De bono mortis, Tomo 1. De Iacob & vita beata, Tomo 4. Item libro de Iſaac & anima, cap. vltimo, Tomo 4. Et Ephræm, de eodem prolixè. Tomo 3. D

De illo, qui non habet Timorem Dei.

IN quo non eſt timor Dei, omnibus diaboli dolis patet atque inſidijs. Cui non adeſt timor Dei, animo vagatur, omnia ſusq́ue deq́ue habet, atque contemnit, expers omnis curæ ac ſollicitudinis, ſomno indulget, in actionibus ſuis ignauus eſt ac ſegnis, voluptatum eſt receptaculum, quæcunque ſenſibus in vita iucunda ſunt, ijs delectatur: Non enim pertimeſcit aduentum Domini, affectibus fertur, gaudetq́ue requiete. Afflictiones fugit, humilitatem
Matth. 24. deteſtatur, & ſuperbiam amplectitur. Deinde venit Dominus eius, offenditq́ue
Lucæ 16. ipſum cunctis, quæ ipſi non placent, vacantem: ideoq́ue diuidet eum, & proijciet in tenebras ſempiternas. Quis autem eiuſmodi hominem non eſſe miſerum exiſtimet? E

SCHO-

Digitized by Google

A

SCHOLIA.

QVàm graue & deteſtabile malum ſit, non habere Timorem Domini, alibi etiam ex Scriptura & ipſius Salomonis verbis oſtendit S. Baſilius: Qui ſine timore ſunt, in portis morabuntur. Et iterum: Quęretis apud reprobos ſapientiam, nec inuenietis. Et rurſus: Quęrent me improbi, nec inuenient. Non alia ſanè de cauſſa, niſi quod diuino minimè purgati ſint timore, &c. Vide Homiliam S. Baſilij, in principium Prouerbiorum, quæ incipit: Præclara eſt obedientiæ merces, &c. Plura in idem Argumentum require in locis, De timore Dei, iam adductis in noſtris Scholijs.

De Charitate ſiue dilectione.

B BEatus vir ille, in quo Diuina charitas eſt: quoniam Deum in ſe gerit: Deus enim charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet. Qui charitatem habet, omnibus cum Deo antecellit. Qui habet charitatem, non timet: nam perfecta charitas foras mittit timorem. Qui charitatem habet, neminem torvè aſpicit, neminem vnquam deteſtatur, non paruum, non magnum, n n gloria conſpicuum, non inglorium, non pauperem, non diuitem: Omnium autem ſe infimum reputat, omnia tegit, omnia ſuſtinet. Qui charitatem habet, non effertur in quemquam, non inflatur, non detrahit famæ cuiuſquam, verùm etiam detrahentes auerſatur. Qui habet charitatem, in dolo & fallacijs non ambulat, nec fratrem ſuum ſupplantat. Qui præditus eſt charitate, non æmulatur, non inuidet, non indignatur, non lætatur de lapſu proximi, neque errantem calumniatur, ſed potius condolet, & adiuuat. In neceſſitate fratrem non deſpicit, ſed eum ab iniuria defendit, & mortem pro eius ſalute oppetit.

(1.Iohan.4. — Ibidem. — 1.Cor.13. — Ibidem.)

C Qui præditus eſt charitate, Dei voluntatem perficit, veruſque ipſius diſcipulus efficitur. In hoc enim, inquit bonus Dominus noſter, cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis, ſi diligatis inuicem. Qui charitate præditus eſt, nunquam ſibi quid arrogat, nihil ſibi proprium † dicit: ſed quæcumque habet, tamquam omnibus etiam communia proponit. Qui charitate eſt præditus, neminem alienum ducit, ſed omnes putat ad ſe pertinere. Qui habet charitatem, non irritatur, non inflatur, non accenditur iracundia, non gaudet ſuper iniuſtitia, in mendacio non verſatur, nullum putat ſibi inimicum, præter ſolum diabolum. Qui charitatem habet, omnia ſuſtinet, in omnibus ſe benignum, & manſuetum exhibet. Beatus ergo qui charitatem poſſidet, & cum ea ad Deum tendit; quoniam ipſe quod ſuum eſt agnoſcens, cum ſinu ſuo excipiet: Cum Angelis enim verſabitur, & cum Chriſto regnabit operator charitatis. Nam per charitatem, etiam Deus Verbum

(Iohan.13. — † al. ducit. — 1.Cor.13. — 1.Iohan.4.)

D in terram deſcendit. Per charitatem Paradiſus nobis apertus eſt, & in cælum reditus cunctis demonſtratus. Cumque inimici eſſemus Deo, per ipſam reconciliati ſumus. Meritò itaque dicimus, quòd Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.

(Rom.5. & Coloſſ.1. — 1.Iohan.4.)

SCHOLIA.

DE Charitate, quæ cuncta dirigit & perficit, elegantem inuenies Sermonem inter Didactica & Parænetica Chryſoſtomi, Tomo 5. quo hæc Ephræm de Charitate, non parum illuſtrari poterunt. De Charitate autem inuicem habenda, & quo pacto ea proximis exhibeatur, videatur S. Baſilius Magnus, lib. de inſtit. Monach. cap. 31. & Epiſt. 75. ad Neocæſarianos. Item Theodoritus in pulcherrima Oratione, quam de Charitate inſcripſit, vbi etiã de pœnis ac damnis non habentium Charitatem, agitur, &c. oratio
E *à nobis non ita pridẽ in vtraque lingua, vnà cũ Scholijs proprijs, Romæ edita eſt. Plura vide apud Ephræm, in Serm. De Charitate.*

De non habentibus Charitatem.

MIſer autem atque infelix, qui longè à Charitate abeſt: Is enim ſomnians dies ſuos tranſigit. Et quis non lugeat illum, qui alienum ſe à Deo reddidit; quique lumine priuatus, in tenebris verſatur. Dico enim vobis fratres, illum qui Dei charitatem non habet, eſſe Dei ipſius inimicum.

Digitized by Google

1.Iohan.2.& 3. Verax enim eſt,qui ait : Qui fratrem ſuum odit, homicida eſt, & in tenebris am- A
bulat,& ad omne peccatum procliuis eſt. Qui enim charitate deſtituitur, citò ex-
candeſcit,facilè indignatur, & facilè ad odium accenditur. Qui charitatis eſt ex-
1.Iohan.2. pers,gaudet ſuper iniquitate aliorum,non compatitur cadenti, non porrigit ma-
num iacenti,non admonet errantem,non confirmat fluctuantes. Qui caret cha-
ritate,obcœcatus eſt mente, amicus diaboli eſt; inuentor improbitatis, pugna-
rum & contentionum auctor,maledicorum amicus,detractorum ſocius, contu-
melioſorum conſiliarius,inuidorum præceptor, ſuperbiæ operator, ac vas arro-
gantiæ. Et vt paucis complectar,qui abſque charitate eſt, aduerſarij eſt inſtrumen-
tum, ac tota errat via, & ignorat ſe in tenebris verſari. Quamobrem enitamur
Fratres, perfectionis parentem atque magiſtram Charitatem, nobis comparare,
1.Iohan.4. quæ verus eſt Deus,& Dominus noſter Ieſus Chriſtus.

B

SCHOLIA.

Miſer atque infelix qui à Charitate abeſt,&c. *Quantum malum ſit deſtitui Charitate, luculenter oſtendit Magnus ille Baſilius, in libro Regularum fuſius diſput. in Reſponſione ad Interrogationem 2. qua, de Charitate erga Deum agitur, vbi inter multa, demonſtrat; Carere charitate, non ſolum malum eſſe, ſed etiam malorum omnium longè grauiſſimum, &c. Et in reſponſ. ad Interrog. 3. vbi de Charitate erga proximum tractatur. Ac in Epiſtola 75. ad Neocæſarianos, quæ incipit: Iam diu inter nos nihil interceſſit mutui alloquij, fratres colendiſſimi, &c. Necnon Chryſoſt. ad pop. Antioch. Et Ephram, in Serm. de Charitate, &c.*

De Longanimitate.

C

Prouer.14. Verè beatus homo ille, qui longanimitatem poſſidet: nam & hunc ſacra commendat Scriptura, dicens : Vir longanimus, multa prudentia gubernatur. Quid verò eo præſtantius? Longanimus enim ſemper in gaudio atque lætitia, & exultatione verſatur: ſpem in Domino defixam habet, & ab omni iracundia alienus eſt. Omnia enim longanimus ſuſtinet, non facilè ad iram concitatur, neque ad contumelias conuertitur, non facilè verbis mouetur inanibus. Si afficiatur iniuria, non moleſtè fert. Sibi aduerſantibus, non reſiſtit. In re quacunque, firmus conſtanſque permanet. Nullis impoſturis fallitur. Non facilè ad iracundiam prouocatur. In aduerſis gaudet. Delectatur omni opere bono. Inuidos æquo ac lubenti animo perfert. Iuſſus non repugnat, obiurgatus non dolet. In longanimitate ſeipſum ſemper exercet. D

SCHOLIA.

De Longanimitate, vide inter alios, Chryſoſtomum ad popul. Antiochenum. Et in Sermone eiuſdem, Melius eſſe iniuriam pati, quàm inferre: ibid. Conditiones porrò longanimitatis, plenè ac pulchrè expreſſas inuenies in Sermone B. Maximi monachi & Confeſſoris, ad pietatem exercent. per Interrog. & Reſponſ. quaſi circa medium, vbi Frater Senem interrogat, dicens: Veruntamen amabo te Pater, dic mihi quid ſit longanimiter agere? Senex: Patienter ferre, quæ grauia accidunt, ac tolerare moleſta, nec temerè iræ emittere, &c. locus ſanè lectu dignus. Plura quoque huius Encomia, ſuis locis alibi ſparſim inuenies apud S. Ephram.

E

De ijs, qui carent Longanimitate.

QVI longanimitatis eſt expers, etiam patientia deſtituitur. Nam qui longanimus non eſt, facilè commouetur, facilè irritatur, citò ad rixas pugnaſque exardeſcit: contumelia affectus, viciſſim maledicit. Iniuria laceſſitus, ſe vindicat. Inanibus altercationibus gaudet. Actiones eius & opera, atque ſermones, tanquam à vento folia, iactantur. In verbis non eſt conſtans. Celeriter ex vna re tranſilit ad aliam. Qui longanimitatis expers eſt,

etiam

Digitized by Google

A etiam conſtantiæ firmitate deſtituitur, Citò enim mutatur. Iudicio † caret. Cum † al. Dilectum
improbis vitam agit. Cum maledicis commercium habet. Cum iniquis & faci- iciũ invita non habet. Cũ im-
noroſis hominibus ſe vlciſcitur. Secretum nullum tegit, ſed ad arcana dete- probis viuit, &c.
genda ac prodenda eſt promptiſſimus. Quid porrò eſt eiuſmodi homine miſe-
rabilius?

SCHOLIA.

*DE vitio eorum, qui Longanimitate carent, plura vide apud Chryſoſtomum in Sermone, De ira & lon-
ganimitate ac manſuetudine. Et in Sermone, Contra Iraſcentes, &c. ad popul. Antiochenũ. Et apud
ipſum Ephram, in tract. de Impatientia. Nam qui longanimitate caret, etiam patientia deſtituitur,*
B *vt hic rectè aſſeritur. Locisq; alijs de longanimitate virtute oppoſita, iam citatis.*

De Patientia.

BEatus eſt Fratres, qui patientiam poſſidet; quoniam patientia ſpe
fulcitur, ſpes autem non confundit. Verè igitur beatus & beatiſſi- Rom 5.
mus, qui patientia eſt præditus. Qui enim perſeuerauerit vſque ad fi- Matth. 10. & 24.
nem, hic ſaluabitur. Et quid iſta promiſſione præſtantius? Chriſtus Do-
minus ac dux eſt, cunctis exſpectantibus & ſuſtinentibus ipſum. Patientia au-
tem quanti tandem fiat, nonne ſcitis fratres? An de hac re quoque nobis
C eſt oratio ad vos confirmandos excogitanda? Non enim ſola patientia repe- Patientia mul-
ritur, ſed cùm multis virtutibus implicatur. Nam patiens cunctis virtutibus ex- tis cũ virtutibus
ornatur: Gaudet enim in rebus aduerſis, in calamitatibus & in neceſſitati- coniuncta eſt.
bus probatur. In tentationibus exultat, & ad obedientiam promptus eſt: In lon-
ganimitate compoſitus & ornatus, & in charitate perfectus. Maledicentibus be-
nedicit. In bello pacem ſeruat. In quiete virilis eſt. In Pſalmodijs impiger.
In ieiùnijs alacer, in orationibus ſtrenuus. In operibus irreprehenſibilis. In
reſponſionibus rectus, atque conſentiens. In exequendis mandatis obediens.
In vita rectè inſtituenda diligens. In adminiſtrationibus gratioſus. In conuer-
ſatione iucundus, in conuentu fratrum dulcis, & in conſilijs ſuauis. in vigi-
lijs hilaris, in peregrinorum cura ſtudioſus, in obſequio infirmorum ſedulus.
ad ſuccurrendum oppreſſis paratiſſimus. In cogitando ſobrius, & in quacun-
D que re expeditiſſimus. Qui patientiam poſſidet, etiam ſpem ſibi vendicat:
Omni enim opere bono talis ornatur. Ideoque magna cum fiducia ad Dominum
clamat, dicens: Exſpectans exſpectaui Dominum, & intendit mihi, & exaudiuit Pſal. 39.
preces meas.

SCHOLIA.

*PLUra de Patientiæ vtilitatibus & commodis eximijs qui volet, Cyprianum cumprimis in tractatu
verè aureo, quem de bono patientiæ fecit, diligenter perlegat, vbi multa in hanc rem digniſſima, & ab
hac doctrina S. Ephræm non multum diſſimilia, licet fuſius tractata reperiet. De qua etiam virtute videa-
tur Baſilius Magnus in Oratione de Patientia & Tolerantia, quæ incipit: Nemo ob eas moleſtias, qui-
bus conflictatur, cogitare aut dicere audeât, nullam omnino prouidentiam res noſtras gubernare, &c. Et
Chryſoſtomus ad popul. Antiochenum, de eadem. Ipſeq; Ephræm pluribus huiuſce Virtutis laudes proſequi-*
E *tur alibi, ſicut ſuo loco poſtea, hoc ipſo Tomo, & ſequent. comperies.*

De Impatientia.

MIſer & infelix qui patientiæ eſt expers: Nam eiuſmodi hominibus,
Væ, comminatur diuina ſcriptura: Væ, inquiens, illis, qui patien- Eccleſ. 2.
tiam perdiderunt. Verè enim, verè inquam, væ homini impatienti.
Qui enim caret patientia, velut folium à vento rapitur. Hic iniu- Iob 14.
rias perferre nequit. In aduerſis eſt puſillanimus. In bello facilè capitur. Dum
obediendum eſt, obmurmurat, & præcipientibus reſiſtit. In orationibus piger, &

Digitized by Google

In vigilijs diſſolutus. In ieiunijs triſtis, & in ſeruanda continentia negligens, in re- A
ſponſis cunctabundus, & in actionibus improbus. in malitia inuictus, & in mandatis imperioſus. In altercationibus vehemens, & in quiete ac ſilentio impotens. Probis aduerſatur, & proficientibus inuidet. Qui patientia deſtituitur, multis damnis afficitur, & ad virtutem peruenire nequit. Per patiētiam enim, vt ait Apoſtolus, ad propoſitum nobis certamen currimus. Qui patientiæ expers eſt, ab hac ſpe alienus eſt. Quamobrem, cunctos† impatientes, qualis & ego ſum, ad patientiam acquirendam poſſidendamque cohortor, vt pariter ſaluemur, in Chriſto Ieſu Domino noſtro.

Hebræo. 13.

† al. omnes qui impatiētes eſtis, vt ego ſum, cohortor, acquirite patiētiam, vt ſaluemini. &c. per 2. plural.

SCHOLIA.

EXemplum Impatientiæ, & inuectiuam contra eos qui in aduerſis, mox Deo terminum dare volunt, reperies apud Chryſoſt. Homil. ſexta ſeu vltima ad Titum, circa finem, locus conſideratu dignus, contra Impatientes. Plura quoque alia, de Impatientiæ malo, atque iracundia, adducit S. Auguſtinus ſuper Pſalm. 54. Tom. 9. Epiſt. ad Nebrid. 115. Tomo 2. Et S. Ambroſius in Sermone 6. de Sacram. ad Neophytos, Tomo 4. & in Epiſt. ad Eph. cap. 4. Tomo 5. ac libro 1. de offic. cap. 3. Tomo 1. & ibid. cap. 21. Alia etiam apud Senecam in libris de Ira. B

De Lenitate animi, ſiue Benignitate.

BEatus ille vir, qui non facilè ad iram indignationemque concitatur. In pace enim talis ſemper viuit. Qui iracundiæ & indignationis à ſe ſpiritum repellit, procul eſt à bello atque tumultu, ſemperque tranquillo eſt animo ac fronte hilari. Qui non citò iraſcitur, vanis otioſiſque ſermonibus non commouetur. Hic iuſtitiæ & veritatis operator eſt. hic pugnaces & garrulos facilè ſuffert, cohibetque. Hic alienus eſt à contentionibus; Erga omnes enim, ſe amabilem benignumque demonſtrat, à rixis & altercationibus abhorret, nemini iniuriam infert. Hic morbis non afficitur, ſed ſemper ſanus eſt atque incolumis. Hic pacis amator eſt & patientiæ. Qui ſpiritu iracundiæ non facilè vincitur, Spiritus ſancti domicilium efficitur. Qui ab iracundiæ ſpiritu liber eſt, Spiritum ſanctum non irritat. Hic & ad manſuetudinem, & ad charitatem, & ad patientiam, humanitatemque eſt propenſus, omnibusque operibus bonis ornatus, à Chriſto diligitur. Verè igitur beatus ac feliciſſimus, qui à ſe quàm longiſſimè ſpiritum iracundiæ & indignationis propulſat: Quoniam huius corpus, & anima, & mens, perpetua ſanitate fruitur. C D

SCHOLIA.

HVc cum primis facit; Sermo S. Iohan. Chryſoſtomi, De Ira & longanimitate, ac manſuetudine: eſt ad populum Antiochenum Tomo 5. ac alius Sermo eiuſdem, Contra iraſcentes, ibidem. Et S. Dorothei Sermo octauus, in ordine ſuorum Sermon. De Ira, & iniuriarum memoria non habenda, qui incipit: Dicebat Euagrius abſurdum eſſe monachos iraſci, &c. Quantum porrò Lenitatis ſit robur & efficacia, plenè oſtendit Chryſoſt. Tomo 1. Homil. 34. in cap. Gen. 13. cuius principium eſt: Chariſſimi didiciſtis heri eximiam Patriarchæ modeſtiam, vidiſtis lenitatem, &c.

E

De Iracundia.

QVi iracundia ſemper tenetur, & ſæpè ac celeriter ob res etiam nullius momenti iraſcitur atque indignatur: Apoſtolum audiat, ſic dicentem: Ira viri, iuſtitiam Dei non operatur. Et verè miſer atque infelix, qui paſſionibus eiuſmodi vincitur. Nam iracundus animam ſuam occidit. Verè autem animam ſuam interficit, perditque iracundus: Nam ſemper in perturbationibus viuit, animi tranquillitate ac pace, commodaque corporis valetudine carens: ſemper enim corpus illius contabeſcit, &

Iacob. 1.

Iracundus occidit animam.

A ſcit, & animus angitur, caro marceſſit, oboritur pallor, & mens perturbatur. Senſus debilitatur, & cogitationes fluminis inſtar ſcaturiunt atque turbantur, omnibusque inuiſus iracundus redditur. A longanimitate & charitate alieniſſimus eſt, ob verba inania facilè turbatur, & leuiſſima de cauſſa rixas excitat. Vbi non eſt opus, ſeſe ingerit, & vbique odium ſibi accumulat: multiloquio gaudet, & in rebus inutilibus exultat, ac conuitijs oblectatur: ad manſuetudinem infirmus eſt, & ad improbitatem ſtrenuus. Et quis hominem eiuſmodi non deploret? Quoniam apud Deum & homines, abominabilis eſt: Omni enim in re, moroſus atque difficilis eſt iracundus. Ideo ab iracundia vobis cauete.

Pulchra & elegans metaphora.

Prou.15.27.29. Eccle.8.28.

SCHOLIA.

B *DE Ira & diuerſis eius ſpeciebus, agit Baſilius Magnus, lib. de inſtitut. Monac. cap. 83. & Iohannes Caſſianus libro 8. per tot. In deteſtationem porrò huius vitij, elegantem ſcripſit Orationem idem ſanctus Baſilius, cuius titulus eſt, De ira & inimicitijs; principiumque eiuſmodi: Maxima reprehenſione dignus eſt homo Chriſtianus, quòd ad vindictam procliuis ſit, &c. Extat & alius eiuſdem Baſilij Sermo de Ira, inſignis & efficax, incipitq́; Quemadmodum in medicorum præceptis, quando appoſitè & ex artis ratione experientia ſumitur, &c. Aduerſus iram, prolixiſſimum etiam Carmen Iambicum inuenies, apud S. Gregorium Nazianzenum, quod incipit: Iraſcor ira, dæmoni intus condito, &c. Contra iraſcentes, & de iracundia vitio, pulchros etiam quoſdam Sermones reperiés apud Chryſoſtomum ad populum Antiochenum. Huc quoque facit elegans eiuſdem Chryſoſtomi Sermo; Quòd vbi ira, ibi non ſit Spiritus ſanctus, &c. eſt inter nuper additos ad Tom.5. in vlt. edition. Pariſienſ. Inuenitur & S. Nili Abbatis Oratio, De ira, quæ inter octo illas, aduerſus vitia, eſt quarta in* C *ordine, incipitq́; hoc modo: Ira furori atque inſaniæ affinis eſt perturbatio, quæ efferatos reddit animos, & ab hominibus abalienat, &c. De pœnis autem, quibus mulctandi ſint iracundi & furioſi, vide in Regul. S. Pachomij 85. Si quis iracundus & furioſus, &c. Alia alibi apud ipſum Ephram inuenies. Necnon apud Senecam, in libro de Ira.*

De Manſuetudine.

BEatus ac feliciſſimus verè eſt vir ille, qui manſuetus eſt: hunc enim & ſanctus Saluator noſter ac Dominus beatum prædicat, dicens: Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram. Et quid iſta beatitudine beatius? Matth.5.
D quid ea promiſſione ſublimius? quid hac lætitia illuſtrius, cùm quis paradiſi terram obtinet? Quapropter fratres, cùm immenſas diuitias ac præmia huic virtuti propoſita intelligatis, ſtudioſè conſectemini illam. Ad ſplendorem virtutis illius feſtinate, compungimini, & ad eam totis viribus properate. Nemo ſe huius expertem ſinat, ne hac deſtitutus, poſſeſſione excidat paradiſi, plangatque amarè, fruſtrà dolens conquerensque. Manſuetudini beatitudinem eſſe propoſitam intelligitis, quare ad eam contendite. Audite quid de illa, per Spiritum ſanctum ediſſerat verax Propheta Eſaias; Super quem requieſcam, dicit Dominus, niſi ſuper manſuetum & tranquillum, & trementem ſermones meos? Nónne mirari licet hoc promiſſum? & quid iſto honore præſtantius? Videte ergo Fratres chariſſimi, ne quis ab hac felicitate, gaudioque immenſo, & Eſa.66.
E lætitia inenarrabili excidat. Contendite igitur, contendite obſecro, vt manſuetudinem poſſideatis: Nam vir manſuetus omnibus operibus bonis decoratur. Quamuis afficiatur iniuria, lætatur; quamuis rebus aduerſis prematur, Deo gratias agit: in charitate iraſcentes placat, increpationes aliorum fortiter tolerat, in pugna tranquillus eſt, & ſub imperio alterius lætus viuit. Non pungitur ſtimulis ſuperbiæ. In depreſſionibus lætatur. Rectè factis non extollitur, nec de ijs ſe iactat. Cum omnibus ſe pacificum exhibet, ſuperiorum iuſſis prorſus obtemperat, ad omne opus bonum promptus eſt, in omnibus rebus probatur, & à quibuſcunque laudatur. Omnis malitiæ expers eſt, & à ſimulatione diſtat quàm longiſſimè: à dolo & inuidia hic alieniſſimus eſt. Auerſatur maledicentiam, & detractores fugit. O felices diuitias manſuetudinis, quæ ab omnibus

Digitized by Google

celebratur & collaudatur, admirationique eſt vniuerſis. Proinde demus ope A
ram Chaſtiſſimi, vt hanc ipſam virtutem obtineamus, quo præmia ei à Saluato-
re noſtro Deo propoſita, conſequamur.

SCHOLIA.

*DE Manſuetudine. eiusquè laudibus, vide pulchrum Sermonem, apud ſanctum Iohannem Chry-
ſoſtomum, inter didact. & paranet. Tomo quinto relatum, in poſtrema editione Pariſienſi, quæ
1581. prodijt. Cui ibidem alter adiungitur Sermo eiuſdem Chryſoſt. Vt benedicamus maledicen-
tibus, Chriſti & Sanctorum exemplo. Quo pacto autem in manſuetudine Chriſtus imitādus ſit, & de ma-
lorum obliuione, &c. extat eodem Tomo quinto Homilia vna ex octoginta ad populum Antioch.
Hanc quoque Baſilius Magnus celebrat, & maximam omnium virtutum manſuetudinem appellat, B
homilia in Pſalmum 33. ſuper verba illa; Audiant manſueti & lætentur, &c. vbi huius laudes
enarrat, & quis verè manſuetus, pulchrè declarat. De eadem virtute, plura vide apud eundem Ba-
ſilium in conſtitutionibus monaſticis, cap.14. cuius principium eſt: Manſuetudine cum primis ple-
nus eſſe monachus debet, quoniam, &c. caput ſanè dignum quod legatur. Et in Carmine Gregorij
Nazianzeni ante citato, aduerſus iram: vbi varia Exempla ſacrorum virorum nobis proponuntur,
qui manſuetudinis laude floruerunt.*

De Malitia ſiue Improbitate.

LVgendi itaq; & deplorandi ſunt illi, qui manſuetudinis expertes, malitiæ
Pſal. 36. atque improbitatis vinculis conſtricti ſunt. graui enim iſti ſubiacent ſen- C
Matth.12. tentiæ: Quoniam qui malignantur, exterminabuntur. Quin & ſanctus
Luc.6. Deus noſter Saluator, eoſdem coarguit dicens: Malus homo, de malo
Pſalm.91. thesauro cordis ſui profert mala. Et rurſus Propheta: Inſurgentibus,* inquit, in
* al. ab inſurgentibus in me malignantibus, &c. me malignantibus, audiet auris mea. Graue malitiæ dæmonium eſt, fratres. Pro-
inde orate, ne quis in ipſum incidens, ſe ipſe reprehenſione dignum conſtituat:
Nunquam enim in pace eſt malignus, ſemper perturbationibus agitatur, ſemper
bile ac dolo, & ira plenus eſt, ſemper proximum ſuum deſpicit, ſemper ſubmur-
murat, ſemper ſuſurrat, ſemper inuidet, ſemper æmulatur, ſemper exaſperatur,
ſemper Superiorum mandatis refragatur, iuſſaque peruertit, ſana conſilia aſper-
natur, & bona inſtituta diſſoluit. Eos, à quibus diligitur, illudit. Commendan-
tes ſe ſpernit; proficientes contriſtat, admonitiones parui facit, fratres dirimit,
ſimplices vexat, longanimes repellit, patientes irridet, peregrinos auerſatur, ali- D
os alibi calumnijs premit. Singulis aduerſatur, iracundiam excitat, ad vindictam
impellit, ad conuitia promptus, ad detractiones facilis, ad iniuriandum procli-
uis, ad loquacitatem potens, ad iurgia pronus, ad excitandos tumultus paratiſſi-
mus. In pſalmodia verò imbecillis eſt, in ieiunijs debilis, in omni opere bono
impotens atque inutilis, in ſermonibus ſpiritalibus tardus ac ſegnis. Omnis enim
iniquitas concludit os ſuum. Atque ideo maxima commiſeratione homines
Pſal. 106. ciuſmodi digni ſunt. Quamobrem rogo obſecroque vos Fratres, vt ab impro-
Prouer. 10. bitatis atque malitiæ vobis lue, caueatis.

SCHOLIA. E

*ADuerſus Malitiam ſiue improbitatem plura vide apud S. Iohannem Chryſoſtomum ad pop. Anti-
ochen. Homil. 31. per totam. & 52. ex Matthæo poſt medium, ac 68. 78. Et Homil. De dili-
gendis omnibus etiam perſequentibus nos. Et immediatè ſequenti Sermone, Vt benedicamus ma-
ledicentibus, Chriſti & Sanctorum exemplo. Et in Serm. Quòd vbi ira, ibi non ſit Spiritus ſanctus, &c.
eodem Tom. 5. inter didact. & paræn. De qua etiam videantur Auctoritates à nobis adducta, in Schol.
de Manſuetud. virtute oppoſita.*

De Veritate.

Beatus

A Beatus qui ſecundùm veritatem vitam ſuam inſtituit,& non eſt deprehen-
ſus in aliquo mendacio. Beatiſſimus qui veritatem colit atque obſer-
uat, quoniam Deus verax eſt, & mendaclum in ipſo non eſt. Et quis Iohan.8.
veritatis amatorem non admiretur? Nam Deum talis imitatur: Reuera
enim veritatis ſtudioſus, ſemper & Deo placet, & cunctis hominibus vtilis eſt. Rom.3. Pſalm.115.
In cœtu aliorum fratrum iucundus, & in re quacunque rectus: non reſpicit
perſonas hominum, & iniuſtè non iudicat. non vſurpat dignitates atque ho-
nores, & pauperem atque inopem non deſpicit. in reſponſionibus ſimplex
eſt, & in iudicijs rectus: in operibus eſt ſedulus, & in conuerſatione fratrum
gratioſus atque honorabilis. Doli omnis eſt expers, ſimulationemque deteſta-
tur. Omnibus operibus bonis ornatus eſt, & cunctis virtutibus accumulatus.
B Beatus igitur, qui abſque vlla ſimulatione ſemper veritati inſeruit.

SCHOLIA.

De Veritate ſemper dicenda, & de mendacijs fugiendis, vide inter alios, Baſilium Magnum in moralibus, Regula 24.cap.1. Sit autem ſermo veſter, eſt, eſt, non, non, &c. Matth. 5. Et S. Auguſtinus pulcherrima Veritatis encomia adducit, in Sermone primo, de Decollatione S. Iohannis Baptiſtæ, Tom.7. Super Pſal. 25. Tom. 8. lib. 2. de libero arbitr. cap.6. Tom.1. lib.1. de Gen. contra Manich. Tom.1. Serm. de temp. 94. de plagis Ægypti Tom.10. quibus in locis de Veritate, lectu digniſſima, tradit Auguſtinus. De qua etiam, quædam apud S. Ambroſium reperies, in Comment. Epiſt.2. ad Corinth. cap.13. & Epheſ. cap.5. Tom.5. Necnon apud S. Gregor. lib. xi. moral. in
C *cap. 13. Iob.*

De Mendacio.

Miſer atque infelix, qui ſemper mendacijs addictus eſt; quoniã ab initio 1. Iohan. 3.
diabolus mendax eſt. Qui autem delectatur mendacijs, hic in verbis ſu-
is omnem perdit auctoritatem, odibilis enim Deo pariter & homini-
bus redditur. Et quis hominem mendacem non deploret? Hic enim in
nullo opere probatur, & in quacunque reſponſione ſua ſuſpectus eſt. Hic rixas
& iurgia in monaſterijs ſuſcitat, & in mutua familiaritate eſt, vt in ferro, rubigo.
D Cor quidem habet audax, ſed pertuſum; libenter arcana audit, ſed eadem facilè
reuelat, nouitque organo linguæ ſuæ domos benè inſtitutas ſubuertere. Aggre-
ditur facinora, ſeque eorundem auctorem diſſimulat: abſque iuramento nihil
affirmat, & loquacitate ſibi perſuadere videtur. Verſutus ac verſipellis eſt homo
mendax. Nullum eſt hoc maius animi vulnus, nullumque eo dedecus graui-
us. Homo enim mendax ab omnibus reijcitur, & ab omnibus irridetur. Proinde
attendamus Fratres, ne adſueſcamus mendacijs; vt non cum parente menda- Iohan. 8. &
cij diabolo, in ignem tradamur æternum, vbi fruſtrà miſeriam noſtram dolea- 1. Iohan. 3.
mus.

SCHOLIA.

E *De Mendacio, eiuſque deteſtatione, etiam vide ſancti Dorothei Sermonem nonum, in ordine reliquorum ſuorum Sermonum, qui incipit: Volo fratres pauca quædam vobiſcum de Mendacio diſſerere, ac vos commonefacere, &c. Et ſanctum Auguſtinum Hipponenſem Epiſcopum, in libro contra Mendacium. Tom.4. Enchirid. cap.18. cap. 22. Tom.3. de Ciuitate Dei, lib. decimoquarto cap. quarto, Tomo quinto, & alibi ſæpè. Et ſanctum Ambroſium in tractatu de obitu Gratiani Imperatoris Tomo 4. Sermone quodam, ſuper illud: Quis ex vobis arguet me de peccato, &c. Qui quidem Sermo, etſi hactenus inter impreſſa Ambroſij opera non fuerit editus, citatur tamen à Bartholomæo Vrbinate in Milleloquio.*

De Obedientia.

Beatus

Philip.2. BEatus qui vera & minimè ſimulata præditus eſt Obedientia, quoniã hic imitator eſt optimi noſtri Præceptoris, qui obediens fuit vſque ad mortem. Verè igitur qui obedientiæ fruitur poſſeſſione, beatus eſt; quia cùm Domini ſit imitator, etiam cohæres illius efficitur. Qui obedientiam obtinet, vinculo charitatis cum omnibus coniungitur. Qui obtinet obedientiam, magnam poſſeſſionem obtinet, magnasque ſibi diuitias accumulauit. Qui obediens eſt, omnibus gratus eſt, ab omnibus laudatur, & ab omnibus probatur. Vir obediens, citò exaltatur, & celeriter progreſſus magnos efficiet. Vir obediens, præcipientibus non reſiſtit, & iubentibus non aduerſatur. Reprehenſus non iraſcitur, ad omne opus bonum promptiſſimus eſt. ab iracundia non facilè capitur; ſi reprehendatur, non commouetur, & ſi contumelijs afficiatur, nequaquam excandeſcit. In calamitatibus gaudet, & in tribulationibus Deo gratias agit. De loco in locum non tranſmigrat, & ex vna in aliam manſionem non ſe transfert, admonitus non perturbatur; ad quem deſtinatus eſt locum, in eo manet, & tædio non afficitur. Patrem non deſpicit, & fratrem nequaquam ſpernit, monaſticæ vitæ rationem non carpit. Recreationes & otia fugit, ac locorum aeriſque amœnitates minimè ſectatur, ſed ſecundùm Apoſtolum, in qua vocatione vocatus eſt, in ea manet. Multi igitur, vt apparet, ſunt fructus Obediẽtiæ. Quamobrem beatus eſt, qui poſſidet illam. [A, B; marg.: 1. Corint. 7.]

SCHOLIA.

DE Obedientia, & quibus obediendum ſit, &c. habes apud S. Baſilium Magnum, lib. de Inſtitut. monach. cap. 14. Et eodem lib. cap. 42. & 46. tractatur de Obedientia, & de modo atque affectu obediendi, &c. Quàm porrò hæc Virtus Religioſo ſit neceſſaria, inuenies apud eundem Baſil. in Præceptis generalibus vitæ Religioſorum. Et apud S. Dorotheum, Sermone 1. qui eſt de Obedientia, & ſubmiſſione propriæ voluntatis, &c. nec non apud Auctorem noſtrum Ephræm, pluribus in locis. C

De Inobedientia & murmuratione.

EXecrandus autem eſt, ac miſer homo inobediens & murmurator. Magna enim in omni familia fratrumque cõuentu, plaga eſt murmuratio: Scandaloſa quippe eſt cunctis, charitatem euertit, vnionẽ diſſipat, pacẽ diſturbat. Murmurator præcipientibus contradicit, & ad omne opus bonũ ineptus atque inutilis. Nihil gratiæ habet in re vlla: idem enim eſt etiam piger. Pigritia enim murmurationi coniunctiſſima eſt. Omnis igitur piger incidet in mala, ait ſacra ſcriptura. Si quò enim piger, inquit, mittatur, dicit: Leo eſt in via, in medio platearũ occidendus ſum. Murmuratori ſemper excuſationes in promptu ſunt, ſi quod ei opus agendum iniungitur, obmurmurat, ac alios mox etiam peruertit, dicens: Et quorſum hoc? cur iſtud, vel illud? non expedit, inquiens, iſtud fieri, ſi aliquò mittatur, damnum, inquit, ex illo itinere proueniet. Si ad pſalmos decantandos excitetur, iraſcitur. Si ad vigilias, ſtomachi vel capitis tibi dolorem prætexet. Si illum admoneas, teipſum, inquit, admone, de me erit, ſicut Deo placuerit. Si quid ipſum docere cupias, vtinam dicit, tu iſtud ſcires, ſicut ego. Nunquam opus aliquod ipſe ſolus aggreditur, niſi alios ſibi adiunctos habeat. Murmuratoris actio quæuis reproba, inutilis, & ad nullam virtutem accommodata. homo murmurator otio atque ſolatijs gaudet, & tribulationes fugit. Murmurator epulas diligit, & ieiunia ſpernit. homo murmurator ac piger, & ſuſurronem agere, & rumores confingere nouit. Homo murmurator, verſutus eſt ac verſipellis, & verborum multitudine inuictus, perpetuiſque calumnis; nunc iſtum, nunc alium inſectatur. Idem in rectè factis triſtis eſt, & ad hoſpites recipiendos minimè idoneus. in amicitia ſimulatorem, & in odio vehementem ſe exhibet. Quapropter fratres, ne in exequẽdis mandatis Superiorum, queruli ſimus & murmuratores; neque tanquam præcipientibus peritiores, aduerſum eos, nos opponamus, defendamusve, cauendum eſt. [D, E; marg.: Prouer. 17. 21. Prouerb. 22. 26.]

A

SCHOLIA.

ADuerſus Murmurationem & Inobedientiam vide in Regul. S. Pachomij 88. Qui habet peſſimam conſuetudinem murmurandi, &c. Et 89. Si inobediens quis fuerit, aut contentioſus, aut contradictor, &c. Nec non 118. & 119. Ac apud Baſilium Magnum, in Regulis fuſius diſput. in Reſpon. ad Interrogationem 47. De his qui nolunt admittere, quæ Antiſtes perficienda iuſſerit. Et in Regulis breuioribus, in Reſponſione ad Interrog. 38. Et denique in Reſponſ. ad Interrogationē 119. Et apud Chryſoſtomum ſerm. 8. in Epiſtol. ad Philip. cap. 2. in morali Digreſſione. Et apud Ephram, in Adhortation. breuioribus Tom. 2. varijs in locis.

B

De eo, qui ab inuidia & æmulatione alienus eſt.

BEatus qui inuidiæ & æmulationi non eſt obnoxius: Nam ęmulatio & inuidia dependent à ſe inuicem. Et qui alterutram habet, vtramque habet. Verè igitur beatus, qui in hæc vitia non incidit, nec ab aliquo iſtorum vulneratus eſt. Nam qui iniuſtè fratri ſuo inuidet, cum Diabolo condemnabitur. Vincitur inuidus, laborat odio & inimicitia. Bono aliorum angitur progreſſu. Qui autem ab hoc morbo alienus eſt, nunquam aliorum profectu cruciatur. De honore alterius non turbatur, neque de dignitate dolet. Cunctos enim ſe meliores præſtantioresque ducit, indigniorem ſe alijs, omniumque infimum reputans. Gloriam propriam non quærit, non ſectatur honores. Gaudet cum gaudentibus, adiuuat proficientes, cum præclarè incedentibus exultat, & benè
C beateque viuentes laudibus celebrat. Si fratrem rectè viuentem viderit, illum nequaquam impedit, ſed ad meliora cohortatur, vireſque ac neruos ei addit. Si alium viderit requieſcentem, eum non criminatur, ſed illi gratulatur. Si quem peccaſſe viderit, non proſcindit conuitijs, ſed rectè admonet. Si iratum viderit, non exacerbat; ſed in charitate illum lenire ac mitigare, & ad concordiam paceinque dirigere ſtudet. Si quem mœrore affectum adſpexerit, non deſpicit, ſed vtili blandoque hunc ſermone ſolatur ac ſubleuat. Ignorantes, rudeſque inſtruit, & ad rectam virtutis ſemitam, errantes reducere conatur. Si quem Pſalmodię ac orationis tempore dormitantem offenderit, ſedulò eum ad orandum excitat. Et vt paucis multa, qui ab hoc Vitio alienus eſt, in nulla re proximum ſuum deludit, ſed cunctis aliorum progreſſibus atque virtutibus lætatur.

D

SCHOLIA.

COntra inuidiam, optima quoque Remedia atque antidota ſubminiſtrata inuenies à Baſilio Magno, in homilia quam ſcripſit, De Inuidia; cuius principium eſt: Bonus eſt Deus, & bonorum præbitor, &c. paulò poſt medium, vbi quomodo Inuidia ſuperetur atque tollatur, eleganter oſtendit. item quo pacto Inuidus beneficentia irritetur, inuidorumq; conuerſatio vt fugienda &c. De hac autē, plura vide apud S. Iohan. Chryſoſt. Hom. 15. in 1. cap. Iohannis, in ipſo mox principio. Et Hom. 47. ex cap. 7. Iohan. etiam in initio. Ac Homil. 54. ex cap. 8. Iohan. ſub finem. & Homil. 52. ad popul. Antioch. ex Matth. quaſi circa medium.

De eo, qui obnoxius eſt inuidiæ & æmulationi.

E

QVI autem eiuſmodi vitiorum laborat morbo, miſer eſt atq; infelix, ac diaboli conſors; per quem mors introiuit in orbem. Inuidus enim & Sapien. 2.
æmulator, omnibus ſe aduerſarium præbet. Neminem ſibi in honore præferri patitur. Proborum æſtimationem diminuit, recteque incedentibus ſcandalum conſtituit. Rectè viuentes vituperat, & pietate ac religione conſpicuos aſpernatur. Ieiunantes appellat gloriæ auidos, & ſedulos in decantandis pſalmis, oſtētatores: promptos in miniſterio, gulæ deditos; & alacres in bonis operibus, gloriæ cupidos. Vacantes ſacrarum literarum ſtudijs, inertes atque otioſos: & in reſponſionibus temperatos, ventri deditos. Nunquam aliorum

rum progreſſibus gaudet inuidus. Si quem torpentem adſpexerit, non excitat; ſed ad malum potius impellit. Si orationis tempore dormientem viderit, non expergefacit, imò magis torpentem fouet. Si quem honeſta ſe quiete reficientem cernat, calumniatur. Si quem lapſum conſideret, vbique calumnijs eum proſcindit. Væ homini inuido, quoniam mœrore contabeſcit, corpuſque eius liuido pallore obductum langueſcit, & viribus deſtitutum corrumpitur, cunctis ſe amarulentum atque acerbum exhibet. Cunctis ſe inimicum præbet, apud cunctos ſimulatorem agit. Cunctis inſidiatur, & apud cunctos, perſonas accipit; hodie huius, cras alterius ſe partibus adiungit. Omnibus ſe virum oſtendit, dum cuiuſlibet voluntati ſe obſequi fingit, & mox interim omnes damnat; & hunc apud illum, illum apud alium rodit. Cum omnibus omnes implicat. Graue ergo & peſtiferũ eſt inuidiæ & æmulationis venenum; vnde detractiones, odia ac cædes pullulãt. Procul igitur ab hoc teterrimo vitio fugite, qui vos ciues Sanctorum, & domeſticos Dei profitemini, procul à vobis omnem inuidiam & æmulationem depellite, ne ſimul cum diabolo damnemini.

SCHOLIA.

DE hoc teterrimo vitio, plura habes in Oratione S. Baſilij Magni de inuidia, & odio, cuius principium eſt; Multam nobis affert moleſtiam, temporis iſtius iniuria, in qua & cuncta eccleſiæ conquaſſatæ ſunt, & vniuerſæ animæ affliguntur, &c. Et in alio Sermone, De inuidia apud eundem, qui incipit: Bonus eſt Deus, & bonorum ijs qui digni ſunt præbitor, &c. Huius Argumenti duos alios reperies Sermones apud Chryſoſtomum ad popul. Antioch. alterum De liuore & Inuidia, alterum verò, De Inuidia & liuore, inſcript. quos legito, & inter ſe conferto.

De eo qui à maledictis, & contumelijs alienus eſt.

BEatus ac feliciſſimus, qui maledictis & contumelijs, proſcindendo proximum linguam ſuam non maculat, nec lingua maledica ſibi cor contaminat; ſed cùm omnes norit alicui vitio obnoxios, alienis vitijs non delectatur, neminemque iniuria afficit, verùm ab hoc crimine abhorret quàm maximè. Qui enim alterum maledictis non inceſſit, ſeipſum inculpatum ſeruat; is neminem offendit, & in nullum offendiculum incurrit, nec conſcientia illius coinquinatur. Qui maledicentiæ, & contumeliæ ſpiritum vitat, ab improborum ſe conſuetudine ſeruat, exercituſquè dæmonum fugat, ac ſuperat. Qui linguam in aliorum infamiam non exacuit, theſaurum quo ſpoliari nequit, tutum ſibi vendicat. Qui non flectitur ad maledicendum alijs, fratricidio is non redditur obnoxius, & apud alios non malè audiet. Qui procacitatis & contumeliæ ſpiritu non capitur, is verè nouit, ſe hominem ex carne conſtare, & ſeipſum purum immaculatumque conſeruat. Qui maledicorum familiaritatem fugit, is inter Angelos verſabitur. Cuius aures & lingua, maledicentiæ veneno non ſunt infectæ, is medicamento ac cibo charitatis plenus eſt. Qui labia ſua maledictis atque contumelijs non pollucrit, illius os fructum Spiritus ſancti redolet. Verè ergo beatus, iterumque beatus ille eſt, qui à deterrimo hoc vitiorum genere, ſe integrum cuſtodierit, quoniam Spiritus ſanctus in eo habitabit.

SCHOLIA.

HUc ſpectat Chryſoſtomi Oratio, Ut benedicamus maledicentibus, Chriſti & Sanctorum exemplo. Eſt inter Didact. & Paranetica eius, Tom. 5. incipitq́; Ingemiſcendi cõſuetudo mihi inceſſit, &c. Ac in homilia apud eundem. Quòd vbi ira, ibi non ſit Spiritus ſanctus: reperitur ſub finem Tom. 5. Plura in hanc materiam alibi apud Chryſoſtomum & Ephræm ſuis locis ſparſim reperies. Nec non S. Auguſtinum lib. de Conflictu vitiorum cap. 8. Tom. 9. ac de Mendacio cap. 16. Tom. 4. Ad fratres in eremo, ſerm. 53. Tom. 10. Ambroſ. lib. 3. de viduis, part. 4. Tom. 1. Et denique S. Hieron. ad Ruſticum monachum, & alibi. quæ òmnia loca, etiam ſeruiũt in deteſtationẽ Vitij oppoſiti, quod immediatè hîc ſequitur.

De

A

De * Maledicentia & maledicis.

*al. Contra maledicos & contumelioſos.

QVI alios lubens maledictis inceſſit, ſe ijs, quæ in alios confert, obnoxium declarat. Qui enim in alterum eſt contumelioſus, ſeipſum condemnat: Carnalis enim eſt, & mundi laqueis implicatus. Homo maledicus, vtroque & odij & ſuſurrationis morbo laborat. Et qui talis eſt, fratricida & crudelis atque immitis cenſetur. Cui autem timor Dei ſemper ob oculos verſatur, & qui mundo eſt corde; aliorum ignominia non gaudet, nec de occulta cuiuſquam turpitudine lætatur, neque in aliorũ lapſu atque ruina conquieſcit. Verè ergo miſer ac deplorandus eſt ille, qui maledictis & conui-
B cijs in proximum conferendis adſueſcit. Quid autem hoc ſcelere grauius? Vnde quoque ſanctus Apoſtolus nefaria impiorum opera prohibens, etiam maledicos ijs adnumerat; neque maledici, inquiens, neque rapaces regnum Dei poſſidebunt. 1. Cor. 6.

SCHOLIA.

IN deteſtationem execrandi iſtius Vitij, plura quoque alibi inuenies apud eundem Ephram, in eo, quod ſcripſit ex profeſſo; De morbo ſeu malo Linguæ, alijsq́; vitijs; &c. cuius principium in noſtra Interpretatione eſt: Diuerſa in cunctis hominibus ſparſa reperiuntur cupiditates, &c. vbi, quàm graue & deteſtabile ſit vitium Obtrectatio ac maledicentia, quantopereq́ue fugiendum, abundè demonſtratur. De maledico ſermone atque Detractione, etiam Baſilium Magnum vide, libro de Inſtitut.
C *Monach. cap. 33. & 34. Et S. Pachomium in Regul. 84. 93. Nec non Gregorium Nazianz. in Orat. habita coram 150. Epiſcopis. ac Chryſoſt. Homil. 43. in Matth. Tom. 2. Item Homil. 2. ad populum Antioch. Tom. 5. & Homil. 5 ac 32. ad Popul. &c.*

De Temperantia & Continentia.

BEatus ac verè feliciſſimus, qui temperantiæ ac cõtinentiæ virtute eſt conſpicuus. Magna profectò & eximia hæc eſt virtus. Verùm quàm longè ea pateat, quantique valeat, & quibus in rebus ſita ſit, benignè quæſo fratres attendite. Eſt ergo temperans & continens in lingua, qui nec pluribus verbis vtitur quàm oportet, nec inanibus atque inutilibus; qui modeſtiæ fręno linguam temperat, qui à conuicijs & execrationibus abſtinet; qui non delectatur vaniloquijs, & ijs quæ non oportet. Qui linguam refrænat, & vnum in alterum, calumniando & obtrectando, non commouet: qui ſecreta cœlat, & ſilentio aliena contegit. Temperans quoque ac continens, in auditu dicitur, qui ſic auribus
D ſuis imperat, vt eas verbis inanibus ac maledicis non accommodet. In oculis etiam temperantia conſiſtit, quando quis ſic aſpectum comprimit, vt non paſſim quæ oblectare poſſunt, aut quæ nefas eſt intueri, reſpiciat. Animo autem temperans eſt, qui ſic eum regit, vt non efferatur iracundia, nec citò exacerbetur. In gloria, hominis temperantia verſatur, quando quis ita mentem moderatur, vt nec honoribus, nec dignitatibus, nec laudibus aucupandis vincatur. In cogitationibus etiam cernitur temperantia, cùm quis timore Dei, blandas ardenteſque cogitationes reprimit. In cibis ſeruatur temperantia, quando nec ſuperfluis, delicatioribusve quis delectatur; nec extra præfinitum edendi tempus, cibum appetit, horamque anticipat: neque etiam dapium pulchritudinem aut varietatem curioſè auideque nimis requirit. In potu temperãs eſt, qui ſobrietatẽ colit, nec compotationibus aut vinorum dulcedine gaudet, nec temerè vinum bibit, poculo-
E rumve varietatem, ac permixtam in ijs voluptatem ſectatur; nec immodicè non ſolùm vino, ſed ne aquæ quidem potu fruitur, quàm fert neceſſitas. In cupiditatibus autem ac prauis voluptatibus temperantes dicuntur, qui ſenſibus ſuis imperant, nec mox cupiditatibus ingruentibus indulgent, nec cogitationibus libidinoſis aſſenſum præbent; neque oblectantur ijs quorum poſtea odium capiunt ac nauſeam, quique carnis deſideria non perficiunt, ſed timore Dei, concupiſcentias prauas refrænant. Verè enim continens ac temperans cenſetur ille, qui cæleſtium & immortalium bonorum deſiderio incenſus, in ijsque tota mente defixus, cunctas voluptates carnis auerſatur, libidineſque quaſcunque vt vmbram deſpi-

Temperantia quàm longè pateat, quantique valeat, &c.
Temperans in lingua, quis ſit.
Temperans in auditu quis.
In viſu tẽperãs.
Animo temperans.
In gloria temperans.
In cogitationibus temperans.
In cibis temperans.
In potu temperans.
In concupiſcentijs temperantes.
Quis verè ſit temperans ac continens.

deſpicit, neque vllo fœminarum aſpectu, aut corporis forma delectatur. Nullis capitur blanditijs, & cum mulieribus præſertim impudicis conſuetudinem non habet, nec in longum ſermones etiam cum honeſtis protrahit. Qui verè temperans eſt ac continens, ſeque ad immenſam illam cæleſtis beatitudinis quietem ſeruans, tota mente ac corde concupiſcentiam omnem carnalem cupiditate potioris boni, ac formidine venturi ſeculi, propellit ſuperatquẽ. A

SCHOLIA.

QVI verè continens eſt, toto corde concupiſcentiam omnem carnalem propellit, ac ſuperat, &c.] *De hoc fertur S. Baſilij Cæſarienſis Epiſcopi diſtricta ſententia: Et mulierem, inquit, ignoro, & virgo non ſum. In tantum intellexit incorruptionem carnis, non tam in mulieris eſſe abſtinentia, quàm in integritate cordis, quæ verè incorruptam perpetuò ſanctimoniam corporis, vel timore Dei, vel caſtitatis amore cuſtodiat. Quam Baſilij ſententiam, de qualitate virginitatis eius, refert Caſſianus lib. 6. cap. 19. Plura in commendationem Continentiæ, habet Baſilius alibi, in Regulis fuſius diſputatis, in Reſponſ. ad Interrogat. 16. & 17. ac 19. De qua etiam vide Iohan. Caſſian. Collat. 12. per tot. Et Ephræm, ſuis locis.* B

De Intemperantia & Incontinentia.

Homo intemperans à quouis vitio alio facilè ſuperatur.

QVi intemperans eſt & incontinens, à quocunque alio facilè vitio ſuperatur: homo enim intemperans, etiam voluptatibus addictus eſt. Intemperans multiloquio gaudet, ſermonibusque inanibus atque otioſis & ſcurrilibus delectatur; ſuauitate epularum capitur, ad edendum & bibendum fortis eſt. Vana ac ſtulta voluptate incenditur. Cogitationibus impuris aſſenſum præbet. Libidine infatuatur atque marceſſit. Inanis gloriæ ſtudio vexatur. Honores ſibi fingit, & quaſi iam ſit adeptus, luditur. De fœminarum ſibi conſuetudine placet: corporum pulchritudine atque colore irretitur, formarũ gaudet aſpectu, præſtigias adhibet, mulierum familiaritate & riſu liqueſcit. Quæ vigilans vel per ſomnium vidit, memoria recolit. In mente ſua, velut pictura exprimit atque effingit fœmineos vultus, contrectationes manuũ, complexus corporum, membrorumque complicationes, ſermonum dulcedinem, blandimenta riſus, nutus oculorum, ornatum veſtium, colores corporum, collocutiones adulatorias, labiorum contractiones, totius corporis iucunditatem, motuum ac geſtuum illecebras, tempora ac loca congreſſionum, & cuncta denique quæ ad voluptatem pertinent. Homo voluptatibus addictus atque incontinens, in animo ſuo tanquam ſcriptura aliqua voluptatem depingit, & in illa cogitatione fixus hæret immoraturquẽ. Adeò vt ſi videat ſcripturam aliquam de temperantia recitari, mœrere incipiat. ſi grauem Seniorum de rebus vtilibus ac bonis diſſerentium conuentum viderit, ab illo ſe ſubtrahat. Si patrum auſteritatem conſideret, nauſea afficiatur. Si verba de ieiunio audiat, turbetur. Fratrum cõgreſſum auerſatur. At ſi mulieres conſpexerit, illicò exhilaratur, ſurſum atque deorſum ad miniſtrandum curſitans. Tunc in pſallendo ſonorus eſt, tunc in facetijs ac riſibus ſtrenuus, vt ſic ſe gratum iucundumquẽ fœminis illis præbeat. Tempore quietis atque ſilentij, triſtis & infirmus eſt. Miſer ergo & infelix is, qui continentia ſpoliatus eſt. Quapropter fratres, cùm continentiæ fructus & commoda, intemperantiæ autem ſiue incontinentiæ mala ac damna intelligamus, hanc fugiamus, illam modis omnibus amplectamur oportet. Magna enim continentiæ repoſita ſunt præmia, & magnitudinis eius non eſt finis. Verè igitur felices atque beati, qui temperantiæ ac continentiæ ſplendore ornati ſunt. Sed omnium beatiſſimi ac feliciſſimi, qui omnibus virtutibus clarent, qui operibus iuſtitiæ præcellere ſtudent, qui nihil occultè agunt, quod diſpliceat Deo: ſed ſemper veritati inſeruiunt, ſemperque actiones ſuas benè in lumine dirigunt; & nullis vnquam cogitationibus improbis conſentiunt. Sed ego quid miſer agam; qui cunctas virtutes ſemper prædico, & ne in vna quidem me exercui, ſed in omni potius vitiorum genere annos meos conſumpſi? In me quadrabit quod ſcriptum eſt: Oneratis homines oneribus, quæ portare non poſſunt, & ipſi vno digito veſtro

Matth. 23. Lucæ 11.

C D E

A ſtro non tangitis ſarcinas. Quamobrem rogo obteſtorq́ue vos omnes fratres in
Chriſto benedicti, & cæleſtis paradiſi ciues, vt Chriſto Domino, qui vos ſuæ
militiæ adſcripſit, totis viribus placere ſtudeatis. Nullus veſtrum, qui Dei gra-
tia ſub iugo Chriſti militatis, repudietur, vt ignauus ac negligens. Nolite mo-
rem gerere voluntati carnis, ne abſque defenſione inueniamur coram tremen-
do tribunali illo; vbi quiſque referet, prout geſſerit in vita, ſiue bona, ſiue eti-
am mala. Væ autem mihi tunc miſero, qui omnitum fiducia deſtituar. Et quid 1.Cor.5.
agam infelix, in extremæ illius neceſſitatis, quæ vitari non poterit, articulo? Rom.14.
Beati atque felices illi, qui tunc cum fiducia ante iudicem ſtatuentur, & de ma-
nu Domini ſanctam mercedem accipient. At væ illis, qui minimis leuiſſimiſq;
de cauſis, tunc confundentur. Quæ enim (vt clarius rem explicem) excuſa-
B tio poterit eſſe ei, qui vel ob vanam gloriam, vel arrogantiam atque pertina-
ciam, vel inobedientiam, vel gulam, vel ob petulantiam, vel loquacitatem,
vel ſuperbiam, vel ob complacentiam ſiue iactantiam, aut ob inuidentiam, aut
contentionem, aut iracundiam, aut contumeliam, aut calumniam, detractio-
nemve tunc accuſatur? Quam excuſationem afferet, qui ob minima iſta tunc
accuſabitur? Quod tibi lucrum vel voluptas, ex tam leuibus atque caducis iſtis eſ-
ſe poterit? At quæ difficultas iſta vitare? Quæ cùm ita ſint, vos hortor obteſtorq;
fratres, ne quis veſtrum propter aliquod eiuſmodi, tunc damnationis ſentētiam
audiat; vt non ſolùm à grauioribus peccatis ac vitijs temperetis, quod quidem
vos facere noui; ſed etiam ab illis quæ parua apparent ac leuia, quæ tanquam mi-
nimi ac nullius momenti, ferè ab hominibus negligi ſperniq́ue ſolent, quaſi nul-
la de ſimilibus reddenda foret ratio; cùm interim per eiuſmodi, nos perdere
C etiam quærat diabolus. Omni ergo diligentia ac ſtudio etiam in minimis illis,
doloſaſque inſidias diaboli cauete, vt cum Chriſto ſempiterna gloria fruamini.
Cui ſit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Non ſolũ grauiora peccata, ſed etiam quæ parua videntur ac leuia, nobis vitanda.

SCHOLIA.

DE abominando hoc vitio, oppoſitaq́; ipſi virtute, vide pulcherrimam Baſilij Magni Orationem, quã de Temperantia ſiue continentia, & Incontinentia, ſcriptam reliquit: cuius initium eſt: Alexander ille Rex Macedonum, cùm filias Darij in ſuam poteſtatem redegiſſet, &c. Eiuſdemq́; Regulas breuiores lege in Reſponſione ad Interrogationem 140. de incontinentiæ malo; vbi, quàm graue malum ſit, continentiam non colere, inter alia (quæ ibi in exaggerationem huius vitij adducuntur) oſtenditur. Plura in deteſtationem huius Vitij, adducit Gregorius Nazianz. præſertim Tomo 2. aduerſus mulieres ambitioſius ſeſe ornantes, excolenteſq́;, agens, & alibi. Nec non S. Iohannes Chryſoſtomus, homi-
D *lia 22. 54. & 55. ad populum Antiochenum. Item, in Sermone, de carnis concupiſcentijs non ſectandis, qui incipit: Excitatus è ſomno, ipſum te indue, indutus morigerum corpus redde, &c. eſt inter didactic. & parænet. Tom. 5. Et in ſermone alio, Contra gulam, & cæteras corporis voluptates, ibid. & alibi ſæpè. Huc quoque facit Nili Abbatis Oratio aduerſus Luxuriam, cuius principium eſt: Pudicitiam parit temperantia, gula mater eſt impudicitiæ, &c. Ipſiuſq́; Ephram ſermones varij, quos ſuis locis inuenies, hoc Tomo, & ſequen. Quòd ſi Latinos etiam velis, Ambroſium tibi & Auguſtinũ citabo, quorum ille, De incontinentiæ malo, ſeu de Libidinis abominatione, multis agit, lib. 1. de Caim & Abel, cap. 5. Tomo 1. Ac lib. 1. de Abraham cap. ſexto. Tom. 4. Libro de Ioſeph. cap. quarto. Tomo quarto libro 1. de fuga ſeculi. Tom. 1. libro 2. de Apologia David. Tom. 4. Et libro 1. de Pœnitentia, cap. decimotertio. Tomo primo &c. Et ſanctus Auguſtinus lib. contra Iulianum, Tom. 7. ac lib. 4. hypognoſtic. Tomo 7. item de Ciuit. Dei lib. 22. cap. 22. Tom. 5. &c. vbi multa in vituperium Incontinentiæ atque libidinis, in medium afferuntur.*

E Væ illis, qui minimis leuiſſimiſque de cauſis confundentur, &c.] *Vult auctor hic noſter Ephram, non ſolùm grauiora vitari peccata, ſed etiam quæ parua nobis videntur ac leuia. Idemq́; repetit atque inculcat frequenter alibi: Nam quæ parua videntur delicta, non afferunt exiguũ aut qualecunque detrimentum, ſicut latius ab eo oſtenditur, in initio primæ Adhortationis, Tomo 2. cuius principium eſt: Si vitam ſolitariam in eremo colueris, &c. ac alibi. cùm & diabolus per eiuſmodi leuiora, maximè illaqueare ac perdere conetur animas mortalium, quod etiam hoc loco non obſcurè demonſtrat Ephram. Plura in hanc rem, vide ex profeſſo tractata à Chryſoſtomo, in Homilia, De leuium peccatorum periculis, &c. quæ incipit: Si leuium delictorum magnitudo noſcatur, & maiorum facillimè pernicies noſcitur, &c. eſt inter didact. & parænet. Tom. 5. Et in Oratione eiuſd. de Anima, poſt mediũ, ibid. Et Hom. 12. ad Romanos & 14. ad Epheſios & Galat. 1. ibi: Volunt ſubuertere, &c. Quòd porrò nullum Vitium ſit*

paruum putandum, docet inter alia Gregorius Nazianz. in ſuis præceptis ad Virgines, quæ eruditiſſimo prolixiſſimoq́; ipſe tractauit Carmine, vbi inter multa, ſic reperitur: Nec verò in vitijs quidquã parui q́; leuisq́; Ponderis eſſe putes. Qui paruis obuius ibit, Is nunquam præceps ſcelera in grauiora feretur, Et quæ ſequuntur, ibid. Reliqua huc facientia, optimè hic & alibi proſequitur, explanatque Ephræm. A

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De recta viuendi ratione. B

Cap. XCI.

Eodem G. Voſsio Interprete & Scholiaſte.

1 Si rectam viuendi rationem expetis, te in humilitate exerce, ſine qua recta vitæ ratio conſiſtere nequit.

2 Viator, à recto deflectens itinere, in peregrina regione errabundus diuagatur. Et qui ab humilium declinat ſemita, in caſtris iuſtorum ſuum non figet tabernaculum.

Similitudo bona & accommoda.

3 Omnia tua, cum humilitate in nomine Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti operare: in hoc enim fructus tuus in cælum extolletur. Superbia enim arbori excelſiſſimæ, ſed putridæ ſimilis eſt, cuius vndique facilè cõfringuntur rami; in quam ſi quis adſcenderit, celeriter in profundum corruet. C

Superbia altiſſimæ arbori, ſed putridæ ſimilis.

4 Initium deſertionis hominis, eſt receſſus ab humilitate. Qui autem à Deo deſeritur, ab improbo ſpiritu præfocabitur, ſicut Saul.

1. Regum 19.

5 Grauem puta ſuffocationem, peccatorum premi conſuetudine, neque ab eorum inundatione, ad mortis vſque horam emergere.

Peccatorũ conſuetudo peſsima.

6 Si diligenter attenderis, vbique inimici laqueos, tanquam mellis dulcedine circumlitos, voluptatis illecebris extenſos deprehendes, vt ſi quis illius guſtare dulcedinem velit, laqueo capiatur.

Inimici laquei deceptionibus pleni.

7 Caue mel eiuſmodi appetas, ne illius laqueo conſtringaris: dulcedo enim eius ad extremum, felle & amaritudine, ſuos amatores replet.

8 Humilitatem diligito, & nunquam diaboli laqueis capieris: Velociſſimis enim humilitatis alis ſemper ſubleuatus, ſublimior eris, quàm vt inimici retibus capi poſſis. D

Humilitas, diaboli laqueis opponenda.

9 Si quem videris ſuperbia elatum, aſpectu luculento, habituque ſplendido ac magna comitantium caterua ſtipatum, noli inuidere aut turbari; verùm mente atque ingenio temperans eſto, & paullò poſt exſtinctũ eum videbis. Soli enim florent atque reſplendent, qui ad nutum & voluntatem Dei, vitæ ſuæ rationem inſtituunt.

10 Qui ob pietatis virtutisq́ue ſtudium Domino grati ſunt, nequaquam ijs, quæ in hac vita ſunt iucunda, attendunt, clarè ſcientes illa non ſecus quàm flores agri velociter exareſcere. Nos verò pigri ac deſides, ſi quem corpulentum atque robuſtum, genisq́ue rubicundum adſpexerimus, hunc iudicamus beatum, quamuis in extrema is impietate verſetur. Vnde fit, vt procul à nobis honeſtos vitæ labores repellamus, ignorantes quantam in ſe dignitatem habeat, ſancta religioſorum ac piorum hominum vita. quapropter etiam temperantiam ac ſanctitatem auerſamur, deteſtamurq́ue. E

Exod. 40. & 1. Pet. 1.

11 Ne puerilibus ludis attendamus fratres, ſed perfectam vitæ rationem amplectamur ſemper, ne piorum ac religioſorum hominum priuati gaudio, æternis ſupplicijs deputemur.

12 Beatus, qui ſpe bona plenus eſt, & bonis cogitationibus cordis illuminatur, eius enim gloria magna erit & ſempiterna.

13 Quiete atque ſilentio delectemur, vt ex inſpectione noſtrorum peccatorũ, ſemper humiliemur; non vt arrogantiæ, & malitiæ cogitationes, tanquam peſtiferas quaſdam belluas, foueamus.

Silen-

Digitized by Google

A Silentium & quietem diligamus, vt cor mundum poſſideamus, templumque nobis concreditum, à peccatorum corruptione immaculatum, purumque ſeruemus. 14

Pulchra ac bona eſt orario, quæ cum gemitu & lachrymis tacitè peragitur. Quę enim cum clamore fit, vt audiatur ab alijs, humanæ laudis ſtudium deſignat. Qui autem cum iudicio ac fide deprecatur Dominum, in conſpectu eius proſpicit, nos in illo viuere, moueri, & eſſe. 15

In oratione, inanis vitanda gloria. Actor. 17.

Si cor obduratum habeas, plora coram Deo, vt cognitionis tibi lumen infundat: illoſque, qui in cordis feruore clamores in cælum emittunt, ne irrideas, caue. 16

Feruor orationis commendatur.

Qui honeſtis occupatos laboribus irridet, diaboli miniſtrum ſe facit, ſceleſtæque eius voluntati obſequens, gaudium quod Dei ſeruis præparatum eſt, deperdet. 17

B

Tu autem qui in pietatis ac religionis te ſtudio exerces, actiones tuas cum iudicio ſemper exequere, ne occaſionem præbeas quærentibus occaſionem. 18

Væ homini immiſericordi, væ doloſo, & væ delitijs dedito. Quoniam acerba eos inferni manent tormenta: Ventris enim cùm ſint ſerui, Deum aſpernantur, vt principatus ac dignitates in hac vita vanitatis plena, conſequantur. Verùm mors repentè ſuperueniens, eorum guttur exſiccat, quo aſſiduè lautas epulas excipiebant. Principatus ac poteſtates deſtruit, quibus ipſi ſuum Creatorem ſpernebant. Denique infelicium cadauera, velut ſtercora, in terram proijciuntur, animæ verò ad loca propria abducuntur. 19

Contra immites, doloſos, & delitijs indulgentes.

C

Cùm ea, quæ ſenſui iucunda ſunt, in vita cōſpicis, vide ne capiaris iiſdem: Nam in illis laqueus & eſca mortis latitat. Neque enim nudum piſcator hamum, in aquam dimittit. 20

Concupiſcentiæ retia, velut eſcam in hamo, tendit aduerſarius, vt animas omnes ſibi obnoxias reddat improbus. 21

Quæ primùm capta fuerit anima, ad alias decipiendas fit quaſi laqueus, vt voluntati inimici obſequantur; ineſcatque animas potiſſimum illas, quæ nondum Draconis acerbitatem ſunt expertæ. Sicut perdix comprehenſa, pro eſca illis proponitur, quæ nondum laqueo captæ ſunt. Circa illam enim auceps laqueos figit, vt voce ſua perdix reliquas circumuolitantes, ad eoſdem pelliceat. 22

Anima ab inimico capta, perdici comparatur.

Ab excolenda virtute, non te deterreat labor; abſque labore enim virtus cognoſci * non poteſt. 23

**al comparari non poteſt.*

Inter labores animi, ſurſum aſpectum attolle, contemplanſque gaudia illa, nullos labores recuſabis. 24

D Honeſtos labores laborioſè ac ſtudioſè ſuſcipito, vt labores inanium laborum effugias. Iuſtorum enim labores, fructum vitæ proferunt. At labores peccatorum, laqueis & ærumnis pleni ſunt. 25

Ex præſcripto Dei, tribulationes atque anguſtias vitæ præſentis fortiter patienterque ſuſtineto, & nequaquam ſanctorum ſpe fruſtraberis. Iugum enim inimici, mortiferam in ſe triſtitiam continet. 26

Qui mundi vanitatem ſequuntur, benè operantes atque viuentes ſupplantare ſtudent, ne illorum ipſi præſentia coarguantur. Eorum autem ruina, pietatis athletas, coronam promereri oſtendit. 27

Humilitatem cole, ne fructu honeſtorum tuorum laborũ deſtituaris: hac enim reiecta, inter eos qui in vanum laborant, ipſe quoque refereris. 28

Rectè ne vis animum inſtituere? Teipſum prudenter contra voluptatum cogitationes, vndique munias; ne ab ijs abſorbearis, naufragiumque patiaris in portu. 29

Contra cogitationes moroſas, & libidines.

E

Vis portum ſecurum tenere, firma tibi præſidia compara, ne voluptatum libidinumque procellis ac fluctibus, facilè obruaris; & pro portu, ipſe tibi ſcopulus atque naufragium fias. 30

Noli anchoram alligare anchoræ, ne ſi quid adhuc leue in te ſit reliquum, facilè à paſſionibus cupiditatibuſque detraharis. Nam qui extrahere cupit illũ, qui in foſſam incidit, virili animo apprehendere debet, ne eodem in gurgite, ab illius anchora ipſe quoque demergatur. Malorum enim cogitationes atque ſermones, 31

Parœmia elegans.

Digitized by Google

nes, vbi locum repererint, quaſi aculeis & vncis quibuſdam, animam figunt, detrahuntque. A

32 Prauorum colloquia atque commercia ſemper fugito, & in maxima tranquillitate animum tuum poſſidebis.

33 Riſui atque ludibrio fit monachus, qui cum prudentia atque intelligentia ſpiritali, cunctas ſuas actiones non dirigit. Synceros enim & ſapientes, nos omnes eſſe ratio poſtulat.

34 Niſi ardore ſancti Spiritus, valde te inflammatum ſenſeris, ab aliorum cogitationibus audiendis abſtineto. Duplici enim ab ijs bello impugnaberis, ac primùm quidem, quòd eorum quæ audiuimus, recordatione, anima luxu diffluere atque laſciuire incipiat: tum etiam quòd rebellionem nobis moliantur, qui ſe nobis ſubiecerãt, niſi ſtrenuè per virtutem Crucifixi, vitijs obſtiterimus. B Cùm enim quis per negligentiam, in eadem peccata reciderit, tũc eum, quem correctorem atq; magiſtrum ſibi delegerat, vt hoſtem intuetur. Ille autem ſi prudens ſit, cunctos errores illius qui ſibi ſubiectus eſt, facilè obliuioni tradit. Potens enim eſt Deus, rurſus eundem conuertere.

Similitudo elegans.

35 Quemadmodum ſi quis columbam domi foueat, eademq; feneſtrã fortè apertam reperiat, & ex domo auolet, non virga vel lapide illam reuocare conatur, ſed ſparſis leguminum granis, prudenter ſtudet allicere, atque recipere. Sic quoque multa indiget prudentia atque experientia, qui cogitationum maculas purgare cupit.

Fructus ex lectione, quomodo capiendus.

36 Si lectioni incumbas, caue ex ea, quæ ad faſtum & elegantiam tantùm pertinent ſermonis, perſequaris, & eouſque duntaxat tuum extendatur ſtudium, ne C ſpiritus arrogantiæ, cor tuum feriat: Verùm inſtar ſapientis apiculæ, mel ex floribus ſibi colligentis, fructum ex ijs quæ legis, pro animi medela deſumito.

Similitudo aptiſſima. Prouerb. Pſal. 52.

37 Quemadmodum ſi pauper quiſpiam inanis gloriæ cupidus, Regis ſibi nomen vſurpet, ob id tamen non eſt Rex. Sic quoque monachus occultè comedens, & ad menſam fratrum, abſtinentiam & temperantiam ſimulans, non ſe virtutem atque religionem colere, ſed araneæ potius telam texere oſtendit; non enim per rectam viam ambulat Sanctorum; ſed illorum, qui humanas laudes affectant, quos ſic Spiritus ſanctus alloquitur: Dominus diſſipauit oſſa eorum, qui hominibus placent.

38 Si mundo renuntiaſti, munere tuo fungere, vt deſideratam margaritam conſequaris. Quidam enim poſt mundi renuntiationem, è ſeculi vita receſſerunt, alij quidem militia relicta, alij verò diuitijs diſtributis; ad extremum verò propria D voluntate ducti, adhuc ceciderunt: cùm nihil ſit grauius, quàm à propria ſuperari voluntate, & non ex diuinæ voluntatis præſcripto, vitæ ſuæ rationes dirigere. atque hi cùm ſe putent quàm longiſſimè ab huius vitæ rebus abſceſſiſſe, in ipſo adhuc veſtibulo hærent.

Exod. 6. 13. 14. 15 18 20. 32. Deut 4 7 8. 9 Ierem. 11. &c.

39 Filij Iſrael, cùm è fornace & ſeruitute ferrea liberati, incolumes mare rubrum tranſiſſent, donisque eiuſmodi ac commodis perfruerentur, in continenti naufragati ſunt, quòd propriæ voluntatis imperio nimium ſe ſubderent; adeò vt ex tanta eorum multitudine, duo duntaxat ſaluati fuerint, qui diuina oracula nequaquam ſpreuerant: ſed altiſſimi Dei conſilium ac voluntatem piè ſanctęque ſecuti ſunt, & obſeruarunt.

40 Qui mundo renuntiarunt, nihil amplius cum mundo habent commune; atque hi ſiue primo loco conſtituantur, cùm non ſint principes, ſiue in poſtremum detrudantur locum, ijdem ſemper ſunt animo, ſuique ſimiles. E Qui autem à recta pietatis ſententia ſe auelli ſinunt, facilè ad mundi voluptates declinant, neque deinceps virtutis cauſa, certamen vllum ſuſcipiunt; ſed abiecto iugo, diligentius reficiunt, quæ olim honeſtè diſſoluerant, haud ſecus, quàm ſi virgo aliqua caſtiſſima, quæ ſenſus ſuos in thalamo atque conclaui ſuo diligenter curare ſolebat, depoſita verecundia corrumpatur, impudenterque nec Deum nec homines verita, quodcunque flagitium committat. Sed ob id nequaquam talis effugiet manus Dei. Dies enim ſupremus cuiuſque opus oſtendet: quoniam in igne probabitur.

1. Cor 3.

Bea-

Digitized by Google

A Beatus qui virtutem operibus prædicat. Verbis enim proprietates virtutis enarrare,& factis contraria agere,ad ſalutem non proficit. Quemadmodum nec qui de modeſtia atque temperantia diſſerit, & interim turpia peragit, præmia vlla conſequetur. 41

Caue animo perturberis ô amice Dei, dum homines voluptatibus deditos, cernis abſque vllo timore quæ ſenſibus placent, ſequi: flos enim eorum planè fœtet. Illorum autem qui virtutes colunt, ſtudia, in luce reſplendent, ſuauiſſimiſque odoribus fragrant. Quapropter virtutum ſtudijs inſiſte, vt & apud illos, qui fluxas atque fugaces voluptates ſequuntur,in admiratione ſis: licet enim manifeſtè id declarare nolint, ſecum tamen tacitè, virtutum cultores beatos prædicant. 42

B Quando videris hominum corpora ſtudioſè compta atque ornata, ad turpem amorem excitandum, caue ea admireris,neque pellis paullò poſt in cinerem diſſoluendæ color,te decipiat; ſed tecum ipſe ingemiſcendo pſalle: Memento Domine quoniam puluis ſumus,homo ſicut fœnum dies eius: tamquam flos agri ſic efflorebit. Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo, & non ſubſiſtet: & non cognoſcet amplius locum ſuum. Miſericordia autem Domini ab æterno, & vſq; in æternum ſuper timentes eum. Quæ ſi præſtiteris,diuina adiuuante gratia,ab hoſte maligno nequaquam capieris. 43 Pſalm. 102. Ibidem.

Deum ardenter inuoca, vt perfectæ tibi continentiæ ſpiritum tribuat, quo in nocturnis etiam phantaſmatibus,hoſtiles incurſiones effugere poſſis: velut ſi quis ſe à fera inuadi oppugnarique conſpiciat; aut ab aliquo, ardenti petatur face,& ex vna in aliam domum inde confugiat,ne comburatur ab igne. 44

C Quemadmodum abſque labore ac ſtudio, non licet etiam mediante pecunia, ſcientiam vel artem aliquam adipiſci: ſic neque monachus citra diligentiam ac patientiam,ad perfectionem religionis peruenire poterit. 45

Quemadmodum inter omnia corporis tui membra, nullum tibi præſtantius eſt capite; & ſiue lapide, ſiue claua, ſiue etiam gladio petaris, reliqua corporis tui mēbra obijcis,vt ictum à capite repellas,certò ſciens te, abſque illo non poſſe viuere: ita rebus tibi anteponenda eſt omnibus, fides Sanctæ, & conſubſtantialis Trinitatis,quòd ſine ea,vitam quæ verè vita ſit, viuere nemo queat. 46

Ex toto corde tuo,ſpem tuam omnem in Domino defixam habe,& facilè aſtutorum inſidias euitabis: neque enim ſeruos ſuos in ſe ſperantes, vnquam deſpiciet, dereretque Dominus. 47

Dei amantiſſimum Ioſeph,decipere geſtiebat Aegyptia, magnoque impetu ad 48
D peruerſum ſuum ſcopum contendebat. Ceterùm caſtus ille adoleſcens, mentem ſuam velut rore quodam recordationis Dei, perfundebat, ne impij amoris igne vreretur. Senſus autem ſuos muniebat, ne alienis cogitationibus vllum locum præberet,& in laqueos impudicæ mulieris conijceretur; illam enim ſemper vt mortis laqueum, intuebatur. Ideoque tentatione illa ſuperata, corona donatus eſt,& Rex Aegypti factus. Gen. 39. Gen. 41. 42. 49. Exod. 1.

Statuerant homines impij in Babylone, aduerſus ſanctam animam inſurgere, vt fœdè eam contaminarent; verùm illa cùm Deum altiſſimum ſibi haberet adiutorem,impios illos facillimè proſtrauit,deuicit. Cumque in ſuo conſilio ſententiam mortis in eam decreuiſſent,ea ipſa re,imprudentes in mortis ſententiam inciderunt: nec intelligebant ſtulti,ſe ob idipſum morte eſſe damnandos. Nō enim E poteſt oculus Dei ſemper vigilans,illudi ac decipi. 49 Dan. 13.

Incedamus fratres,per anguſtam & ſtrictam viam,vt cum honore ac laude Deum cuſtodem habeamus. 50

Margaritæ ſemper in intimis conſeruantur locis; at quiſquiliæ, & alia quæque vilia,velut fimus & ſtercora,in plateas proiiciuntur. 51

Quòd ſi quis in te maledicta conijciens,ſcelera abs te commiſſa exprobrauerit, teipſum potius quàm alterum illum argues: Tuis enim te factis dedecoraſti, ea committens,quæ ab alio tibi obijci non toleras. Noli ergo per minas & iracundiam,ſilentium illi imponere; ſed teipſum,non patrando amplius mala, emenda. Peccatorum enim tuorum fœtor,te animæ tuæ inſidiatorem ac proditorem eſſe, manifeſtè deſignat. 52

Digitized by Google

53 Teipſum per pœnitentiæ remedium,à ſceleribus impijſque operibus purga, & A
nulla te maledici vituperatio perterrefaciet.

54 Reſiſte peccato,ô vitæ ſempiternæ cultor,& tentationis impetum ne timueris.
Nulla enim tentatio,ſtrenuum pietatis athletam offendet.

55 Quod igne efficitur,igni ſolet obſiſtere. lateres adhuc crudi,fragiles ſunt & imbecilles,vbi autem iam igne concocti fuerint,igni ſimul & aquæ,ſua validitate reſiſtunt.Et ſicut in vaſe fictili,aqua; ita in fornace,flamma accenſa continetur.Fornax verò ex lateribus emicat.

56 In tentationibus,& tribulationibus,tu quoque validum ac ſtrenuum te præbe, voluptatumque ardoribus reſiſte; ne crudi lateris inſtar,qui pluuiæ guttis diſſoluitur,quam habere videris ſoliditatem,deperdas.

57 Non quæ tibi videris bona agere,rectè facta putato; ſed illa quæ ab hominibus
pijs comprobantur. B

58 Auſculta vocem Domini,vt te adiuuet,ac manus ſuas in affligentes te immittat,humilietque inimicos tuos,ne obaudiens audias: Dimiſit eos ſecundùm deſideria cordis eorum,ibunt in adinuentionibus ſuis. Pſalm. 10.

59 Propriæ voluntati ne te ſeruum feceris; timentibus autem Dominum,morem gerito, & diuina adiuuante miſericordia,caput draconis conteres. Donec autem propriæ voluntati obſequutus fueris, à perfectione te abeſſe ſcito quàm longiſſimè. Et quantum abes à perfectione, tantum doctrina ac diſciplina indiges.

60 Tribulationes atque afflictiones in Domino ſuſtine,vt gaudio & lætitia perfruaris.Labores perfer,vt mercedis fructum referas.

61 Lapicida incidendis lapidibus, & faber ferrarius tundendo producendoque C
ferro,mercedem percipient.

62 Qui fugit bellum,non accipiet ſpolia,Et qui recuſat diſciplinam, inter prudentes non connumerabitur.

63 Quæ ſurſum ſunt,contemplare; & terrena quæcunque vt humilia atque abiecta deſpicies.Quòd ſi ab alto deſcenderis; quamcunque etiam domunculam dealbatam admiraberis.

64 O tu,qui pietatem colis, prudentiam cunctis in rebus exerce, quę te quaſi vehiculum geſtabit,& ex multis offendiculis atque periculis eripiet, conſeruabitque. Non enim ſinet ſui ſtudioſos atque amantes,quidquam ad ſubuerſionem audientium dicere,aut facere.

65 Odor prudentiæ in viro eſt,ſeipſum ſemper accuſare; ſeipſum autem accuſan-
tis alterum in eoſdem errores incidentem non iudicare. D

66 Ex duobus ſeruis delinquentibus, qui idem ob crimen,carcerum cuſtodia detinentur; ingratitudinis damnatur ille,qui in conſeruum ſuum,ſe contumelioſum atque crudelem exhibuit.

67 Illum qui in tentationem incidit, irridendo caue condemnes; ſed aſſiduè Deum ora,ne te inducat in tentationem.Cuius enim animus,cogitationum turbine atque procella obſcuratus eſt, & à perturbationibus ſuperatus; is nec homines veretur,nec Deum timet.Et ſi quidem potens eſt ac diues,intrepidè mala committit.Sin imbecillus ac pauper, morum peruerſitate fretus, impudenter in ſcelera atque flagitia fertur.

68 Caue voluptatum ſtudioſus ſis,aut aliorum contemptor; ſed ſacrum Pſalmi-
Pſalm. 67. ſtam clamantem audi: Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius, & fugiant qui
oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus deficiant; Sicut fluit cera à facie E
ignis,ſic pereant peccatores à facie Dei. Et iuſti epulentur,& exultent.

69 In cellula,quam tibi delegiſti ô monache, in cordis humilitate Deum aſſiduè
Daniel. 3. ora; ſicut tres illi pueri in camino ignis, & ne te ſpeluncam latronum facias, illicita atque ſceleſta committens; vt non confundaris in die iudicij,quando reuelabuntur occulta hominum.

70 Qui meſſis tempore ignauus eſt,non abundabit domus eius. Et qui nunc pietatis ſtudium atque labores negligit,in tempore retributionis, conſolatione iuſtorum deſtituetur.

71 Tempus nobis aduenit fratres,timore ac tremore plenum, cùm ea quæ in occulto

A culto atque obſcuro geſſimus, cunctis manifeſta fient. Væ autem animæ illi, quæ Deum ſibi adiutorem non habuerit.

Adeſte fratres Chriſto dilecti, de fine & conſummatione cuiuſque noſtrum co- 72
gitemus, quo pacto in vanitatibus vitam hanc noſtram tranſegerimus: Stultus enim eſt, qui inter ſtultos verſatur, & in rebus vanis ſuam vitam tranſigit. Beati autem, qui quamdiu in hac vita ſunt, pulchram pietatis atque virtutis negotiationem obeunt.

Quemadmodum diues ſecundo vento nauigans, in ſtrato deſidet, ſuperbo 73
intuitu oblectamenta captans; adſtant coqui, qui cibos ei præparent, ſequitur ſatellitum militumque turba. Ex inopinato autem ſuboritur tempeſtas, quæ mare turbat, & nauem confringit, ipſeque ſolus à fluctibus & vndis in inſulas Similitudo grauis & accommoda propoſito.
B deſertas, feriſque atrocibus plenas abripitur, vbi vociferatur & plorat, nec eſt qui exaudiat; verberat faciem, toto exagitatur corpore, & in horas mortem exſpectat. Qui paullò ante, animo ita elato erat, & ceteros deſpiciebat, fame atque timore tabeſcit, & ſiti perit, nulluſque adeſt qui ibi conſoletur ipſum. Idem nobis quoque negligentibus in terra, vel in continenti contingit. Dum enim in inani hac vita, delitijs ac voluptatibus indulgemus, repentè nos ignauos mors inuadit, & in loca horrore plena abripit atque detrudit, vbi cuncti cruciabuntur peccatores, qui ſemper Dominum ſuum repudiarunt, & contempſerunt.

Perpendamus dum in tuto ſumus, in quo timore verſetur is qui à fluctibus in 74
deſertos conijcitur ſcopulos, nec habet à quo auxilium ſolatiumve accipiat. Hinc
C quoque cogitemus, in quanto erit metu peccator, in ſuppliciorum & tormentorum locum coniectus.

Cor meum ſuſpirat, oculique mei ad lachrymandum proni ſunt, ſed peccatum 75
mentem meam captiuam detinet; ne cum cordis compunctione deprecer Dominum amariſſimis lachrymis, ne me proijciat in tenebras exteriores.

Domine, qui è manu Pharaonis, & ex camino ferreo, tuum populum liberaſti, 76
cumque per mare rubrum eduxiſti ſaluum, nos quoque ab iniquitatibus noſtris Exod. 6. 13. 14. Deut. 4. & Ierem. 11.
libera, vt in conſpectu tuo gratiam inueniamus, quando venturus es iudicare viuos & mortuos.

Donec vires nobis ſuppetunt, Domino in rectitudine cordis ſeruia- 77
mus; vt in tempore tribulationis nos adiuuet, & ex ingentibus periculis liberet.

D Cunctos ſibi in cordis puritate ſeruientes, incredibili atque immenſa decorat 78
gloria, cùm nullus Sanctorum gloriæ inueniatur finis.

Diuino iuſſu, Cetus Ionam Prophetam deglutiuit, qui velut in quodam pe- 79
nu ſeruabatur in ventre ipſius Ceti. Caput eius ad montium ſciſſuras deſcen- Ionæ 2. cap.
dit, & extrema abyſſus ipſum vallauit, in terram deſcendit, cuius vectes æ-
terni eum conſtrinxerant; ibique orans, ad Deum clamabat, dicens: Reſur- Ibidem.
gat è corruptione, vita mea ad te Domine Deus meus. Oratio eius profundum
diuiſit, aerem ſcidit, in cælum adſcendit, & in aures Domini introiuit. Aut poti- Ibidem.
us ipſe qui vniuerſa replet Dominus, à vero iuſtoque hoc ſuo famulo, non longè abfuit.

Mandauit Dominus cete, & Prophetam euomuit, qui quaſi è naue deſcendens, 80
ad prædicationem ſe conuertit. Ion. 2. 3.

Dentibus aduerſus iuſtos ſtrident peccatores. Ingruunt tentationes. Verumta- 81
E men coronantur pij, ac ſancti: impij autem, qui mala in ſanctos Dei cogitabant, confunduntur.

Helias Theſbites olim perſecutionem ab improba paſſus eſt fœmina. Sed cor- 82
ui miniſterio, Prophetam paſcebat Dominus: peccatores verò grauiſſima fames 3. Reg. 17. 18. 19.
inuaſit.

Helias Propheta in curru ſublatus eſt igneo. Impia autem Iezabel, è faſtigio do- 83
mus ſuæ præceps deturbata eſt, & in plateis ciuitatis deuorata. 4. Reg. 2. 9.

Ieremiam Prophetam, quòd pios eius ſufferre nequirent ſermones, in cœni 84
lacum coniecerunt impij. Quorum temeritate audita, Abimelech, corpore qui- Ierem. 37. 38. & Thren. 3.
dem æthiops ac niger; ſed animo candidus & fide coruſcans, iniquitatem Regis

coarguit;

Ierem.38. coarguit: Prophetamque eduxit,& benedictionem obtinuit. A

85 Inſurrexerunt hoſtes in eos, qui ſemper Prophetas Dei oppugnabant: Datuſque eſt populus Hebræorum in hoſtium manus. Qui, viſo Propheta Dei, vincula ſoluerunt,& munera obtulerunt: Magna enim illum pietate viderant conſpicuum. Nam ſicut qui lucernam defert, præſentibus lumen præbet, ita & virtus ſemper gloriæ ſecum ſplendorem affert.

86 Danielem Prophetam, in lacum leonum, propter eius pietatem coniecerunt
Dan 6.14. impij, vt ab illis deuoraretur, ignorantes ſcelerati ſe in propriam id machinari
Daniel.14. confuſionem. Deus autem per manum Habacuc,& per ſuum Angelum, fideli ſeruo ſuo miſit prandium. Immanes autem feræ, in medio ſui videntes Prophetam, inclinantes ſe, adorabant illum. Virtus enim cæleſtis ora leonum obturauerat, ne virum iuſtum in vllo læderent.

87 Propheta è medio ferarum educto, reprehenſione ſe dignos cognouerunt homines illi impij, cernentes eum tanquam ſponſum è thalamo, facie ſplendida, gloriaque illuſtri progredientem. B

88 Meritò dubitabant Babylonij, vtrum ex morbo aliquo leones non attigiſſent
Daniel.14. Danielem; ad ſextum quippe diem in medio ſeptem leonum electus Dei fuerat, nec vlla in eo inuenta eſt corruptio. Venit ergo Rex die ſeptimo, vt lugeret iuſtum: Et inclinans ſe in lacum, adſpexit illum inter leones ſedentem, velut paſtorem in medio ſuarum ouium. Qua de cauſſa, meritò de ſalute eius, infideles illi
Ibidem. dubitabant. Cùm autem in lacum leonum miſſi ſunt à Rege, qui perditionis iuſti cauſſa fuerant, membratim coram eo diſcerpti ſunt, vniuerſaque illorum oſſa
Ibidem. comminuta,& in nihilum redacta. Vnde præ admiratione magna, cuncti fortiter exclamarunt: Magnus es Domine Deus Danielis.

89 Tres pueri qui apud Azariam non adorauerunt imaginem auream, fortiter li- C
Daniel 3. gati, immiſſi ſunt in fornacem ignis ardentis, quorum tamen ne capillum quidem
Ibidem. auſus eſt abſumere ignis: at contra erumpens flamma, eos qui incenderant ipſam, combuſſit, deleuit.

90 Hæc igitur conſiderantes ô fratres dilectiſſimi, ſolliciti ſimus, ne tentationum tempore inueniamur reprobi. Nam propter tolerantiam tentationum, ſemper magnificantur amici Dei.

91 Donec vires nobis ſuppetunt, Domino in timore & recto corde, bonoqúe propoſito ſeruiamus, vt tentationis tempore, adiuuet infirmitatem noſtram, noſqúe victores decernat, ac coronatos in cæleſte ſuum regnum introducat. Amen.

D

SCHOLIA.

HVius Argumenti, aut potius tituli ſiue Inſcriptionis, duos Sermones inuenies apud S. Iohan. Chryſoſtomum ad popul. Antiochen. vnum; Quòd Christianum oportet vitam rectam habere,&c. Alterum, De vita recta. Quibus accedit alius ibid. De optima cõuerſatione,&c. aliíq; apud eundẽ alibi, vt & apud Auctorem noſtrum Ephram, qui varijs in locis, De recta vitæ ratione ſparſim agit. Dixi autem; hic inſcriptionem potius, quàm Argumentum eſſe de Recta viuendi ratione: Quoniam illud, ſi contentorum varietatem ſpectemus, multiplex reperiemus: diuerſa enim continet præcepta ad vitam & mores pertinentia, Apophthegmata ſciteq; dicta plurima, doctrinam variam, hiſtoriarum ſacræ ſcripturæ alluſiones, ſimilitudines, ac comparationes non infrequentes, eaſq; aptiſſimas,& longè pulcherrimas, prouerbiaq; non pauca, ſicut in varijs hiſce Auctoris noſtri capitibus reperies: quæ ſi numerum requiris, in aliquibus manuſcriptis Codicibus Græc. 89. in noſtris autem, quos contulimus & ſequuti ſumus, 91. ponuntur: quæ tamen ſi ſubſtantiam conſideremus, etiam in illis 89. comprehenduntur. vbi duo capita in vno continentur. ſicut legenti,& conferenti melius patebit. E

Ex cap. 22. Sicut perdix comprehenſa, pro eſca proponitur.] *Alluſio fit ad locum Eccleſiaſtici cap. 11. Non omnem hominem inducas in domum tuam: multæ enim ſunt inſidiæ doloſi. Sicut etiam eructant præcordia fœtentiũ,& ſicut perdix inducitur in caueã,& vt caprea in laqueum: ſic & cor ſuperborũ,&c. Nã quemadmodũ vna perdix capta, ſua voce alias inuitat,& ſi fœmella ſit, omnes ſuæ ſpeciei mares ſuo cãtu ad ſe allicit: ita vna anima ſuperbi, luxurioſi, vel auari, ab hoſte maligno illaqueata, reliquas ad eadem vitia facilè pertrahit, ineſcatq;, ni ſibi ab ea ſedulò cauerint. Et (vt magis ſimilitudo illuſtretur) ſicut Auceps mediante perdice, reliquas inuitat atque ineſcat: ita Diabolus per vnam animam ineſcatam, etiam alias attrahere & ineſcare nititur,&c. adeò vt optimè à noſtro Ephram, anima ab hoſte capta, comparata ſit perdici, quæ ſalaciſſima & aſtutiſſima eſt natura, maximamq; alias aues ſuæ ſpeciei alliciendi,*

ac ipſum

Digitized by Google

A *ac ipſum etiam aucupem decipiẽdi, vim habens. De qua, vide plura apud Baſilium Magnum, in lib. hexamer. Homil. 8. De volatilibus. Et Homil. in exhortatione ad Baptiſmum, cuius initium eſt: Salomon quidem ſapiens, &c. poſt med. ibi: Vidi ego auis aſtutæ miram artem, &c. perdicem intelligens. De qua etiam non pauca congeſſerunt, inter alios Rabanus lib. 4. cap. 5. in Eccleſiaſt. Et Sanctes Pagnin. in ſua Iſagoge ſacræ ſcripturæ, in verbo Perdix, ex Origene, Auguſtino, Hieronymo, Ruperto, &c. Plura apud alios qui in Eccleſiaſticum ſcripſerint inuenies.*

Ex cap. 36. Caue ex lectione, quæ ad faſtum tantum & elegantiam pertinent ſermonis, perſequaris.] *Non ſermonis eloquentiam, ac faſtum, ſed vtilitatem potius quærendam eſſe, inter alios docent, Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromat. Origenes lib. 6. contra Celſum. Cyrill. Hieroſol. catech. 4. Athanaſius Homil. de ſemente. Baſilius Magnus in hexamer. Homil. 4. Gregor. Nazianzenus in laudẽ S. Athanaſ. orat. 1. de Theolog. Nec non S. Iohan. Chryſoſt. lib. 3. aduerſ. vitup. vitæ monaſt. Hieronymus in prœm. Epiſt. ad Galat. & in epiſt. ad Paulinum, ac in epiſt. ad Heliodor. S. Auguſtinus in quæſtionibus mixtim,* B *Tom. 4. Gregorius epiſt. in lib. Moral. Theodoretus, de Martyribus. De fide. Lib. 9. de legibus. De natura hominis. &c. Proſper lib. 3 de vita contemplat. &c.*

Et cap. 37. Monachus occultè comedens, & abſtinentiam ſimulans, araneæ ſe telam contexere oſtendit.] *Studium hominibus potius placendi quàm Deo fucatosq; quorundam mores taxat, & hypocriſin eorum qui aliud foris oſtentant, aliud clam factitant, coarguit; alludens haud obſcurè ad illa verba Iob cap. 8. Spes hypocritæ peribit: non ei placebit vecordia ſua, & ſicut tela aranearum fiducia eius, &c. In quem etiam locum ſcribens S. Gregorius, Moral. lib. 8. cap. 26. de aranearum tela ab hypocritis contextis agit, & pulcherrima in medium adducit.*

Ex cap. 39. Filij Iſrael è fornace & ſeruitute ferrea liberati.] *Hoc caput in nonnullis alijs manuſcript. Codicib. Græcis, quos conſuluimus, per aduerbium ſimilitudinis ὥσπερ, antecedenti cap. 38. coniungitur, vt cum eo vnum ſit, hoc modo; Atque hi cùm ſe putent quàm longiſſimè ab huius vitæ rebus abſceſſiſſe, in ipſo adhuc veſtibulo hærent. Quemadmodum filij Iſrael è fornace, & ſeruitute ferrea liberati, &c. coniungendo ſcilicet principium huius cum fine præcedentis, vt ex duobus vnum caput reſultet. Quæ etiam lectio non diſplicet. In alijs tamen codicib. ſublato ſimilitudinis aduerbio, Caput 39. ſic incipit: Filij Iſrael, &c. vt hic poſitum, diſtinctumq; reperitur.*

C *Ex cap. 49.* Illa cùm ſibi haberet Deum adiutorem, impios illos facillimè ſuperauit.] *Vbi pro εὐχερῶς, id eſt, facilè, nulloq; negotio, aliâs reperitur, αἰσχρῶς, quaſi cũ magno illorum dedecore, ac turpitudine, quæ lectio licet etiam hoc ſenſu ſtare poſſet, potius tamen hoc loco εὐχερῶς legendum cenſeo: cùm & dubium ſit, an αἰσχρῶς paſſiuè accipi poſſit, hoc eſt, cum dedecore aliorum; Videtur enim referri potius ad eum, qui aliquid agit, id eſt, cum ſuo ipſius dedecore. Ceterùm de hoc, alijs etiam iudicandum relinquimus.*

Ex cap. 88. Meritò dubitabant Babylonij, &c. *Dubitatio illorum eſt, quæ ſequitur: vtrum ex morbo aliquo, leones non attigiſſent Danielem: Cauſſa dubitationis: quoniam ad ſextum vſque diem, inter ſeptem leones illæſus remanſerat, &c. Sed poſtea tollitur dubitatio, cùm aduerſarij repente conſumpti ſunt ab iiſdem, quare exclamarunt: Magnus Deus Danielis, &c.*

D

EIVSDEM
S. PATRIS EPHRAEM SYRI,
Conſilium, De vita Spiritali.
AD † MONACHVM NOVITIVM, CAP. XCVI.

† al. ad Amoeb., qui recens amplexus erat vitã monaſticam.

TVA mihi probatur fides ac ſtudium, quòd ab homine peccatore aliquid perdiſcere deſideras, tuo viuendi inſtituto aptum; idque non ſemel aut bis, ſed frequentius efflagitaſti: & hoc animi præ- 1
E ſtantis argumentum eſt. Sed me retardat, deterretque operum diſſimilitudo, quòd intolerabilis ſit eorum fœtor. Rurſusque ad morigerandum tibi, me commouet, verè ardens tuum deſiderium audiendi, quæ ad timorem Dei pertinent. Qui enim in vita ſpiritali ſe exercere cupiunt, ſermonibus ad excolendam virtutem facientibus, oblectantur. At qui ad vitam ſecularem procliues ſunt, quæ ſpiritalis ſunt vitæ, audire nolũt. Quin & conuitijs ea excipiunt, dicentemque interpellant. Contrà verò, de vitijs ac voluptatibus agentes, nulla capiuntur ſatietate; quin & cibi ſomniquè beneficio priuari malunt, quàm eiuſmodi ineptijs finem imponere.

Sed

2 Sed tu ijs,quæ ad ſpiritalem vitam ducendam pertinent,inuigila, vt tecum permaneat recordatio Dei,inutileſque ſermones deteſtare. Quoniam malum & bonum odorem,ſimul commorari,eſt impoſſibile. A

3 Humiliter ſubmiſſeque,ſemper & vbique te gere,ſiue inueniaris in via, ſiue in nauigio, ſiue in cella, ſiue in iuniorum,ſiue ſeniorum congreſſu verſeris. Cum prudentia etiam atque iudicio,tui labores,ſermoneſque inſtituantur; ne ex vlla tuarum actionum,aliquod detrimentum ad te redeat.

4 Vtere victu ſimplici & neceſſario,ne tibi mens in crapula & ebrietate,curiſque ſecularibus torpeſcat atque hebeſcat.Qui enim eiuſmodi cupiditatibus ſeruiunt, & circumueniuntur; non fornicationem æſtimant fornicationem, neque adulterium,adulterium; neque quæ à gentibus Deum ignorantibus fiunt, deuitant: ſed omnia intrepidè atque licenter factitant,in nullo porcis,qui in luto volutantur,diſſimiles.Non legis,non Prophetarum memores,neque etiam ipſius Domini,qui humanam naturam aſſumpſit,vt impietatem peccati deſtrueret. Sed pietatis forma freti gloriatur,cùm interim mentis imperio capti & obcœcati, propter negligentiam,& contemptum timoris Dei,contraria peragant. Caue igitur,carnis eſu, viniquè potu delecteris; ne mens tua inutilis reddatur,ad dona ſpiritalia ſuſcipienda. B

5 Si de cogitationibus cum fratre ſermonem conferas, & lingua tua à recto inflexa eſt,propter animam à cogitationibus laſciuis irretitam; Vide ne dum damnationem tuam cupis obſcurare,turpiloquio vtaris & ſcurrilitate, vt à proximo non redarguaris,in quibus & illius votis deſis,& te peſſimo tradas Dæmoni. Orationem verò atque ſilentium potius adhibe; & redibit ſuper te Spiritus ſancti gratia,effugieſquè mentis inſaniam.

6 Si tuæ curæ committatur monachus in integrum reſtitutus; caue ne nimium illius vicem dolens, Creatorem tuum offendas, pariterquè cum eo auellaris, atque intereas. Neque enim ſcapha decidente, mox etiam nauis negligenda eſt. C

7 Ad cognitionem ac voluntatem Domini, componantur actiones tuæ; & laqueis diabolicis non implicaberis: cùm moris ſit ei, ſub ſpecie boni, machinari malum.

8 Si ſuperiorem,pro fratre ex manſione depulſo interpelles, vt qui ceteros peruerteret fratres; caue patrem, illius cauſſa intercedendo compellas: verùm ſic eum huius commonefacito,vt interim rem omnem diuinæ voluntatis committas imperio,ne fortè quòd ex animo nondum reſipiſcat,ad vomitum redeat, ſuoquè ingreſſu,ceteris fratribus incommodet.Etenim vel ſola ſcintilla in aream incidens,facilè totius anni labores inflammat. D

9 Quantum depoſcit æquitas,quiſque proximum ſuum ferat, oportet. Ceterùm beatus,qui propter ſpem,quam in Deo collocauit,proximum tolerat.Sed væ illi, qui toleratur, nec intelligit.

10 Qui in ſolitudine verſatur,à triplici liberatur bello,viſus ſcilicet,auditus,& loquelæ. Qui verò in conuentu fratrum, quieti ſe tradidit,à tribus & ipſe liber eſt: nimirum, ab emptione, à venditione,& à timore incurſus latronum. Quocirca ſuam quiſquè conſcientiam tueatur,oportet.

11 Si contingat colloqui cum adoleſcentibus, ætate & aſpectus venuſtate florentibus; cuſtodi oculos tuos, ne concupiſcentia mentem tuam conturbet,incipiaſque in longum ſermones affectione plenos, diducere: Extremis autem tantùm labijs de continentia loquens, mente laſciuus ſis,& totus in illo occuperis. Quando ergo contigerit, te in eiuſmodi congreſſum incidere, breuiter ſermonem præſcinde, & ſilentium tibi impone. ait enim ſcriptura: In multiloquio non deeſt peccatum. Et familiaritates ac colloquia eiuſmodi, haud exiguum detrimentum pariunt animæ. Quare ſolicitè tibi ſimilium perſcrutationem præſcinde; ne peccatum per multiloquium te in errorem pertrahens, ad illicita te inducat. E

Prouer.10.

12 Quanto quis propriam voluntatem reſcindit atque ſubmittit, tanto amplius proficit. Quanto autem quis in voluntate ſua perſiſtit obſtinatior, tanto maiorem ſibi iniuriam, detrimentumquè acquirit. Noli ergo propriæ ſubſeruire volunta-

Digitized by Google

luntati, ſed diuinæ magis te voluntati ſubmitte.
Si monachus quiſpiam ex negligentia, ab inſtituto ſuo deflexerit, impudenti- 13
am ei ſubijcit inimicus; ne ſi iterum triſtior apparuerit, facilè, à curatoribus pa-
tribusque admonitus, ſe ſinat corrigi, & ad meliorem vitæ ſtatum reduci.
Chriſto ſubijci, caue recuſes: Quoniam ex ea ſubiectione, fructus certus atque 14
ſecurus proficiſcitur.
Si quis Religioſus inſtigante Dæmone, paſſus ſit ſe decipi, non capiat ta- 15
men odium atque inuidiam, aduerſus eos qui in inſtituto religionis ſuæ lau-
dabiliter perſeuerant; talem in errorem non relinquet Dominus, ſed manum
ei porriget, vt emendetur, eò quòd non repulerit charitatem. Similiter autem
qui ſibi videtur ſtare, ſi intumeſcere ſuperbia cœperit, & alios odiſſe, ſecurus
B nequaquam erit, eò quòd caligo odij, obſcurauerit oculos eius, vt non videat
quò vadat.
Si in domo Domini, ad diuinum ſpiritalemque cultum conſtiteris, in pſalmo- 16
dijs te alacrem, promptumque præbeto. Si autem tacueris, tacebo & ego, tacebit
& proximus; vnde neceſſario, cantum ceſſare neceſſe ſit. Sed hoc quæſo abſit. Qui
enim principem aliquem vel Regem, ex Theatro fauſtis lætisque acclamationi-
bus excipiunt, videantque interea aliquem ſibi adſtantem cum ſilentio, neque ſi-
mul cum ipſis contentâ voce acclamantem; hunc quaſi loco eiuſcemodi iudi-
cantes indignum, ex eo deturbant. Quamobrē haud remiſſè negligenterve, opor-
tebit nos ſupplicationibus hymniſque vacare.
Væ homini iniuſto, & væ impudenti. Væ delitijs & voluptatibus indulgen- 17
ti, & væ ſuperbo. Nam quando eos inferni turbatio, & mortis ſuffocatio præ-
C occupauerit, ipſa experientia fidem ijs faciet, nihil eſſe præſtantius timore Do-
mini.
Bonorum congreſſum amplectere, malorum autem conſuetudinem fugito; 18
neque enim venefici, aut latrones, aut fures, ſepulchrorumque effoſſores ſic nati
ſunt: ſed tales effecti ſunt ab hominibus, quorum corrupta mens erat à Sathana:
fecit enim Deus cuncta valde bona. *Geneſ. 1.*
Balneis, ac potulentis, conſilioque eſus carnium delectari caueto; ne in gra- 19
uiſſima peccandi incidas pericula.
Vitam bonam, cum recta fide tibi vendica. Quis enim inter homines, eum qui 20
ſic vitam ſuam inſtituit, beatum non prædicet?
Quando cella tua miniſterij alicuius obeundi, vel aliquos conueniendi gra- 21
tia egrederis, munitos ſerua oculos, mentemque pijs cogitationibus imbue, ſic te-
D cum ratiocinans: Num tamquam pictor es egreſſus, vt formas hominum effin- *Elegans dictũ.*
gere atque exprimere diſcas? Sedulò tibi attende. Quo pacto enim ſi rebus mun-
danis diſtrictus ſis, pura mente vacare poteris contemplationi earum rerum quæ
non videntur; & in Dei recordatione te oblectare, atque exultare?
A curioſa perueſtigatione alienorum defectuum abſtine, ne meritò religioſa 22
mens tua corrumpatur.
Impone tibi ſilentium, à multis enim hoc inquinationibus, te liberabit. Pecca- 23
torum cruciatus ſemper meditare, timens ne & tu non multò poſt, in eorumdem
numerum adſcribaris.
Numquid aliquando domum luctus ingreſſus es, videnſque planctum ac fletum 24
qui ibi erat, mox ex ea domo exire properaſti? Quamobrem ex momentaneis &
fugacibus, ſempiterna coniectare oportet. ait enim ſcriptura: Da ſapienti occaſi- *Prouerb. 9.*
onem, & ſapientior erit.
E Si tibi cogitatio locum mutandi ſubrepſerit, acceſſerintque te aliqui com- 25
miſerationis affectu; & alius quidem quaſi iuſtum dolorem ſuſcipias, migrandi
propoſitum approbet: vide ne temerè & abſque iudicio, conſilium illius ample-
ctaris. Sed ſi quis te reprehendere, & inſtituti tui admonere inceperit, hic tibi po- *Nota.*
tius quàm alter ille, audiendus erit: Tales ſiquidem magis de fratrum ſalute ſunt
ſoliciti.
Quòd autem puſillanimitatis cogitationes, vel eos maximè exagitent, qui in 26
ſolitudine conquieſcunt; etſi perpaucos eius neſcios arbitrer, viſum tamen eſt,
tui confirmandi gratia, nonnullas earum proſequi.

Digitized by Google

27 Quando animus afficitur ab his quæ ſub ſenſus cadunt, occupatus: mens enim ſimulatque à præclara illa futurorum bonorum contemplatione & exſpectatione, ac meditatione defecerit; in his quæ ad ſenſus corporis pertinent, tota defigitur, his frui cupit, inuidentiæ nequitiæque deſeruiens. A

Luc.16. ſed in vulg. eſt: fodere non valeo.

Verba iſta non ſunt dicta in perſona S. Ephrem, ſed in perſona monachi deſperationis ſpiritu tentati.

28 Hei mihi, quid agam miſer? Magna eſt mea imbecillitas, languor, & ſolitudo, & paupertas, & deſperatio me occupant. Operari non valeo, mendicare erubeſco. Rebus & fortunis domeſticis ſum exutus. Qui commodè meis viuere poteram, in res aduerſas me ſponte conieci. Ludibrio nunc ijs factus ſum, qui me felicem iactitabant. Dolor, cor meum ex calamitate qua detineor, occupat; nec vllus reperitur qui ſuccurrat, nemo qui compatiatur. In magna me ignominia conſtitutum cerno. Alius ad ſacerdotium euectus eſt, alius in dignitate conſtitutus. Ego verò velut ignobilis, & inglorius, abiectusque remaneo. B Nemo eſt qui mihi inopia & infirmitate laboranti, quid tribuat: dum interim hic diuitijs affluit, ille diſcipulis comitatus procedit: vnde & cum maximis præſtantiſſimisque viris conuerſantur. Ego autem in magna ignominia contemptuque viuo, & victu etiam quotidiano indigeo. Illi ſplendidè veſtiti incedunt: mihi autem & neceſſaria indumenta deſunt. Illi poſtquam in bonis dies ſuos tranſegerint, ex hac luce emigrantes, adhuc cum aromatibus condiuntur, ſplendidaque ſepultura honorantur, ſempiterni nominis fama ijs per Epitaphij inſcriptionem, attributa: mihi verò morienti, vix ſepulturæ honor concedetur, ipſaque cella ob infrequentiam viſitantium, ſepulturæ loco erit. Cor mihi dolet, ſed quid faciam? Defecerunt oculi mei, aſſiduo obtutu oſtium conſpicientes, & nullus eſt qui † pulſet. Mœrore tabeſco, nec eſt qui me conſoletur. Summis anguſtijs hîc angor, & non eſt qui miſereatur, atque condoleat.

† al. qui lachrymas effundat.

Pſal.41.42.

29 Hei mihi, quoniam in dolore deficiunt dies mei. Dic animæ tuæ ô homo: C Quouſque triſtis es ô anima mea, & quouſque conturbas me? Spera in Deo, & ipſe prauas à te cogitationes repellet. Si enim terrenis non adhæſiſſes, eiuſmodi te laqueis non implicuiſſes. Quin & hoc tibi perſuade, neminem ſiue obſcuro, ſiue claro fuerit loco, ſi ex Dei voluntate vixerit, eſſe reijciendum. Qui autem terrena ſuſpicit, fructumque ex ijs conſectatur, iuſtorum ſe conſolatione priuat.

Matth.10. Iohan.12.

Coloſſ.3.

† al. cùm enim al. cùm aũt, &c. & ſic vulg.

30 Si ergo gaudio illo perfrui deſideras, caue aditum prauis cogitationibus, quæ nos à Deo ſeparant, patefeceris. Verax namque eſt qui dixit: Qui inuenit animam ſuam, perdet illam: Et qui perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam. Iccirco & Apoſtolus ait: Mortui enim eſtis, & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo. Cùm † ergo Chriſtus apparuerit, vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. D

31 Quorſum igitur momentanea & fugacia iſta, quæ fluminis inſtar diffluunt, ſuſpicis ac prædicas? Quid etiam præclara funeris pompa proderit? Quid ſepulcra dealbata, & vanæ laudationes, hominem impium, quando nullam ipſe relaxationem conſequatur, iuuare poterunt?

Nota.

32 Quid profuerint laquearia inaurata? quid nitentes parietes? quid ſplendida tecta? Cùm ipſe interim ſuis excruciatur cupiditatibus, & à Dracone conuellitur interius, deuoraturque corpus. Quid enim proderit animæ ex hac luce emigranti, plurimorum, ſe circa corpus in ornando funere, occupantium cura? niſi cum laus à Deo conſequatur in eccleſia illa magna. Ne igitur tibi ſint admirationi momentanea atque caduca iſta, quæ inſtar ceræ liqueſcunt. Sed iſti, inquies, cum magnis atque diuitibus conſuetudinem habent. At tu cum omnium Rege Deo, per orationem conuerſaris. tu corpore vnigeniti Filij eius veſceris, & ſanguinem bibis. E Gaude ergo & lætare, quòd merueris templum eius fieri.

Matth.6.

Geneſ.27.

Ibidem.

33 Ne igitur animum deſpondeas, videns te in hac vita inglorium atque abiectum, vel morbo, aut graui ſenectute, ac paupertate grauatum. Qui enim paſcit volucres cæli, non te ſua deſtituet prouidentia. ac te angit, ne tibi lippitudo mentis moleſtiam faceſſat; ſed cogita, hæc etiam viros iuſtos ſuſtinuiſſe. Vnde de Iſaac legimus, quòd dum Iacob ab eo benedictionem cuperet accipere, dixerit ad eum: Accede ad me, vt tangam te fili mi: & probem, vtrum tu ſis filius meus Eſau, an non? Illuſtratus autem eſt oculus mentis eorum, & ab omni iniquitate

quitate

Digitized by Google

A quitate purgatus. Quare & tu te purum integrumque ab omni malitia cuſtodi: de
corporis neceſſitate atque infirmitate non vſqueadeò ſolicitus, quoniam ipſi cura 1.Pet.5.
eſt de nobis. Si autem doles tibi deeſſe vitæ neceſſaria, cogita Herodem diuitijs at- Matth.14. &
que delitijs abundaſſe: Præcurſorem autem Domini, inſtar hominis malefactoris Mar.6.
ac vilis, in carcere vinctum atque detentum. Verax enim eſt, qui dixit: Vos tribu-
lationes in mundo ſuſtinebitis, mundus autem gaudebit, vos verò contriſtabimi- Iohan.16.
ni, ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudium.

Sed & ego, dices, in miſerijs atque anguſtijs vitam obſcurus & inglorius tran- 34
ſigens, poſt mortem, nullam mei memoriam relinquam? Extremæ dementiæ, &
animi vana gloria pleni, hic morbus eſt. Quàm multi ſunt putas, qui perſecu-
tiones pro Saluatore noſtro Deo pertulerunt, & adhuc obſcuri atque ignoti
mundo viuunt? An ergo qui in montibus, in ſpeluncis, atque cauernis terræ vi-
B tam traduxerunt, quorum memoria non celebratur ab hominibus, perierunt?
minimè verò; nam in libro illius omnes ſcribentur. Quare quæ ſurſum ſunt cæle- Philip.4.
ſtia, non autem quæ in terris, ſapito. Iuſtorum enim conuerſatio in cælis eſt. Ne Coloſſ.3. Philip.3.
igitur labores atque angores ſubterfugias. atqui nos quoque qui relinquimur, 1.Theſ.4.
& reſidui adhuc ſumus, eos, qui in laboribus atque anguſtijs, & neceſſitatibus
Domino placuerunt, beatos prædicamus. Iccirco ſi iuſtorum cupis eſſe conſors,
caue humilitatem deſpexeris; caue etiam in laboribus atque ærumnis, vexatio-
nem patientiamque abieceris; ſed obdura ac perfer: vt ſempiterna vita, gaudio-
qúe ac gloria potiaris. Neque enim (vt inquit Apoſtolus) ſunt condignæ paſ- Rom.8.
ſiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Quòd ſi
ſubdolè ab aduerſario nolis in re aliqua ſupplantari; crede nihil te agere vel co-
gitare, quod lateat Deum. Sin cogitatione de Dei ſcientia dubitaueris; ea tibi
C ex hiſtoria Eliſæi Prophetæ innoteſcet: Nam cùm bellum eſſet inter Regem 4.Reg.6.
Iſrael; & Regem Syriæ, conſiliumque iniret Rex Syriæ cum ſeruis ſuis, dicens: In
illo loco ponamus inſidias. Miſit itaque Eliſæus ad regem Iſrael, dicens: Caue
ne tranſeas in locum illum, quia ibi Syri in inſidijs ſunt. Miſit itaque Rex Iſrael ad
locum, quem dixerat ei vir Dei, & præoccupauit eum, & obſeruauit ſe ibi non ſe-
mel, neque bis. Conturbatumque eſt cor regis Syriæ pro hac re, & conuocatis
ſeruis ſuis ait: Quare non indicatis mihi, quis proditor mei ſit apud Regem Iſrael?
Dixitque vnus ſeruorum eius: Nequaquam domine mi Rex, ſed Eliſæus Prophe-
ta, qui eſt in Iſrael, indicat Regi Iſrael omnia verba, quæcunque locutus fueris in
conclaui tuo. Si ergo nihil eorum, quæ clam fiebant, latebat Prophetam; nonne
aliquid, rerum vniuerſarum creatorem, latere poterit? minimè verò: hinc etiam
D in occulto orare iubemur, Domino ac Saluatore noſtro Ieſu Chriſto, ſic dicente;
Tu autem cùm oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio, ora Patrem tu- Matth.6.
um in abſcondito: & Pater tuus qui videt in abſcondito, reddet tibi. Quamobrem
omnem à nobis malitiæ cogitationem abijciamus, ne diffluamus. Nudus ſiqui-
dem eſt infernus coram ipſo, nullumque perditioni eſt opertorium. Ne igitur tri-
ſteris, neque vacilles: In oculis enim Dei verſamur, velimus nolimus. Gaudium Pſal.33. &
ſit tibi in tribulationibus; nam coronæ ex varijs texuntur floribus. Et iuſti per Act.14. &c.
multas & diuerſas tribulationes, in gaudium Domini ſui ingrediuntur, quare &
eos aſſiduè imitemur oportet.

Curam animarum ne appetieris. Nam cùm ad eam metam, nondum perue- 35
neris, vt cunctis animi tui paſſionibus imperes; & tibi ipſi, & illis qui te ſeque- Cura animarũ non appetenda.
rentur noceres. Quòd ſi inuitus ad curam eiuſmodi traheris, in ea adminiſtran-
E da maximam diligentiam adhibe; non vt quæ tibi ſunt placita, facias: ſed ei
potius morem geras, qui tibi, ouium ratione præditarum curam concredidit. Ezech.34.
Ait enim per Ezechielem Prophetam; O paſtores † Iſrael. Numquid paſcunt pa- †In vul. Lat ſic: Væ paſtoribus Iſrael, qui paſcebãt ſemetipſos, &c.
ſtores ſemetipſos? nonne greges à paſtoribus paſcuntur? Lac comedebatis, &
lanis operiebamini: & quod craſſum erat occidebatis, gregem autem meum
non paſcebatis. Quod infirmum fuit, non conſolidaſtis; & quod ægrotum, non
ſanaſtis; quod contractum eſt, non alligaſtis; & quod abiectum eſt, non reduxi-
ſtis; & quod perierat, non quæſiſtis: Sed cum auſteritate imperabatis eis, & cum
potentia. Et diſperſę ſunt oues meæ, eo quòd non eſſet paſtor, & factæ ſunt in
deuorationem omnium beſtiarum agri, & diſperſæ ſunt. Errauerunt greges mei

Digitized by Google

in cunctis montibus, & in vniuerſo colle excelſo, & ſuper omnem faciem terræ A
Aduertant Paſtores. diſperſi ſunt greges mei, & non erat qui requireret, neque auertens. Propterea paſtores audite verbum Domini: Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo quod facti ſunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium beſtiarum agri, eo quòd non eſſet paſtor. Neque enim quæſierunt paſtores gregem meum: ſed paſcebant paſtores ſemetipſos, & greges meos non paſcebant, propterea paſtores audite verbum Domini: hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare faciam eos, vt vltrà non paſcant gregem meum. Et non paſcant amplius paſtores ſemetipſos. Et liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltrà eis in eſcam.

36 Hinc igitur nos meritò intelligere oportet, quantum illi immineat periculi, B
Paſtorum munus, & qualitates requiſitæ. qui ſuperbè negligenterque curat ſubditos. Ideoque eum qui ceteris præeſt, conuenerit & peritiſſimum eſſe, & ad conſulendum ſaluti ſubditorum, vigilantiſſimum; vtque ſingulorum obſeruet inceſſum, motum, geſtum, ac habitum, adhibita etiam debita earum rerum correctione, quæ minus conueniunt. Et vt ad optimum ea ſtatum formamque reducantur: præceptores enim, non ſolùm elementorum ſcholaribus oſtendunt figuras, ſed & minima quæque puncta, diſtinctioneſque proponunt. atqui ſic oportet Prælatum, nihil quantumuis minimũ, quod ad ſalutem pertineat, omittere, quin fratribus proponat; non prætermittendo
Iohan. 10. etiam ſupplicia negligentibus parata, vt eo velut muro aliquo, culpam omnem ab innocentibus procul arceat. atque ita lupi, paſtoris diligentiam conſiderantes, rationalium ouium gregem fugiant. C

37 Nihil æquè animum hominis ducit ad ſalutem, iunioreſque ad laborandum incendit, atque ſi doctorem re ipſa, & exemplo ad virtutem cohortatorem, inue-
Matth. 5.7.&c. nerint: ſecundùm eum qui ait: A me videbitis, & ſic facietis.

38 Nos autem qui diſcimus, aliiſque ſubiecti ſumus, ab omni inobedientia,
Obedientia cõmendatur erga Superiores. atque contumacia alienos eſſe oportet. Sed contrà potius, omnem modeſtiam & humilitatem coram Deo & hominibus exhibere decet. Porrò ſi præfectus ac Doctor nobis contigerit, qui verbis quidem virtutem prædicet, factis autem ſpernat; cauendum erit, ne ex ea occaſione, aduerſario locum præbeamus euertendi animam noſtram. Verùm illius memores ſimus dicti: Super
Matth. 23. Lucæ 11. &c. Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, ſeruate & facite: Secundùm verò opera eorum, nolite facere; dicunt enim & non faciunt. D

39 Teipſum omni tempore cuſtodi, ne fratri tuo ac proximo ſcandalum aliquod
Habac. 2. vel offendiculum præbeas, minas eius reformidans, qui per Prophetam ait: Væ qui potum dat amico ſuo, mittens fel ſuum & inebrians, vt adſpiciat nuditatem
Ezech. 34. eius. Et rurſus, hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego iudico inter pecus, & pecus, arietum & hircorum. Nonne ſatis vobis erat, paſcua bona depaſci? Inſuper & reliquias paſcuarum veſtrarum conculcaſtis pedibus veſtris: & cùm puriſſimam aquam biberitis, reliquam pedibus veſtris turbabatis. Et oues meæ, his quæ conculcata pedibus veſtris fuerant, paſcebantur; & quæ pedes veſtri turbauerant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit Dominus Deus ad vos: Ecce ego ipſe iudico inter pecus pingue & macilentum, pro eo quòd lateribus, & humeris impinguebatis, & cornibus veſtris ventilabatis omnia infirma pecora, donec diſpergerentur foras; ſaluabo gregem meum, & non erit vltrà in rapinam, & iudicabo inter pecus & pecus. Quare proprium noſtrum amorem vitemus, E oportet: Quoniam ex ſui ipſius amore, vitia velut germina quædam pullulant. Ceterùm amorem proprium, expellit Charitas, omnes ad concordiam & vnionem pertrahens, complectenſque: magna ſiquidem ac pretioſa res eſt charitas, à qua ne excidas, diligenter caueto. De noſtra igitur ſalute ſoliciti, propriis parcamus membris, formam virtutis proximo noſtro nos proponentes, in fide, in charitate, in patientia, in caſtitate, in ſubiectione, in humilitate, in timore Dei. Ne peſſimis nos ſinamus voluntatibus abduci: ſed ſpiritus amplectamur labores. Nam delitiæ, & remiſſiones animi, optimo viuendi inſtituto contrariæ ſunt.

Inceda-

Digitized by Google

A Incedamus per viam arctam atque anguſtam, cordis contritionem ample- 40
ctentes; vt ſemper nobiſcum mortis memoria permaneat, liberemurquè à dam-
natione æterna. Væ enim, inquit, vobis, qui ridetis; quia lugebitis & flebitis. Lucæ 6.
Beati qui nunc lugent, quia conſolabuntur. Inclinemus nos ad ſepulchra, & con- Matth. 5.
ditionis noſtræ occulta perſpiciamus. Ex cadaueribus permixtos oſſium aceruos,
craniaquè carnibus exuta, cum reliquis oſſibus cernemus. Et hæc conſiderantes,
nos ipſos in illis velut in ſpeculo quodam contemplabimur. Vbi iuuentutis flos &
pulchritudo? vbi venuſtus ille genarum color? Hæc nobiſcum cogitantes, car-
nis deſideria fugiamus, ne in reſurrectionis ac iudicij die confundamur. Infir-
mitatis autem meæ, in tuis precibus, memor eſto, non negligens teipſum, vt mei,
qui vermis ſum atque putredo, recordetur Dominus Deus, liberetquè me à ſup-
plicijs, quæ peccatores manent, & dignos nos reddat delitijs paradiſi. Quoniam
B ipſius eſt benignitas ac bonitas, & miſerationes eius ſuper omnia opera ipſius. Pſalm. 144.
Amen.

Frater quidam, rem quam ab alio acceperat, narrabat, de homine quodam 41
habitante in quadam ciuitate, qui apud ſe mercenarium habebat, cui omnia ſua
concredebat: huic vitam ſolitariam degendi inceſſit deſiderium; à quo quidem
inſtituto, vt iuuenem rebus ſuis vtilem deterreret, herus ferè nihil intentatum re-
liquit, at fruſtrà in eo retinendo laborauit. Iuuenis enim hic mundo renuntians,
ad fratres ſe recepit. Verùm paucos poſt annos, inuaſit eum tentatio redeundi ad
ſeculum, relictaque ſua cella ad herum redijt, ſub prætextu illum reuiſendi, hic
autem fratrem ſemel atque iterum lubens ſuſcepit; ſed tertiò rediens frater, de-
poſita ſimulationis perſona, homini occultam animi ſui paſſionem ac morbũ de-
C texuit, dicens: Quandoquidem amplius perferre nequeo iugum vitæ monaſticæ,
obſecro te Domine, vt me apud te recipias, eodemquè quo olim loco habeas. Spe-
ro enim me rectius etiam, quàm antea rebus tuis conſulturum; ex te quippe acce-
peram, quòd & filiã† tuam mihi in vxorem elocare velles: Cui herus: Si Deo con- †al. ſororem tu-
ſcientiam non ſeruaſti, mihi quod promittis quomodo ſeruare poteris? Quo di- am.
cto, iuuenis tamquam flagello cæſus, ad cellulam ſuam ſe contulit. In laboribus Dictũ inſigne.
ergo perferendis, ne deficiamus. Quoniam ſcriptum eſt: Qui ſeminant in lachry- Pſalm. 125.
mis, in exultatione metent.

Ad mandata Dei obſeruanda, innocentiam adhibe: Solertiam autem, ad ini- 42
mici inſidias depellendas.

Caue tibi prudenter à congreſſu & familiaritate pernicioſa; vt benè conquie- 43
ſcat homo interior.

D Caue ex propoſito, te fraudulentum exhibeas atque acerbum; ne ſupplanteris 44
quando tibi firmus videberis, ac ſtabilis.

Lenitatem ac manſuetudinem ſectare; ne abſque vino ebrius fias, malitia & 45
iracundia grauatus.

Ne voluptatibus addictus ſis, atque contemptor; ne per te, Deus blaſphe- 46
metur.

Caue cum ſcurris & hiſtrionibus commercium habeas, ne conſilia atque 47
ſententiæ animi tui deprauentur; valde enim peruicoſi ſunt illorum ſermones:
nam ſenes repueraſcere faciunt; iuuenes autem ad operandum iniquitatem per-
trahunt.

Improborum hominum conſilia fuge, qui ſe ventris, & eorum quæ ſub ventre 48
ſunt, ſeruos conſtituerunt.

E Nequit impudicus amare eum, qui carnis vitium abominatur; nec fur 49
hominem, qui ab inferenda iniuria abhorret. Similis enim ſuo adhæret ſi-
mili.

Caue, tibi dulcis ſit voluptas, ne tormentum illius tibi amarum reddatur. 50

Quotidie diem exitus tui exſpecta; & ad ingrediundum illud iter te para: qua 51
enim hora minimè putas, veniet mandatum horribile; & væ tunc imparatis. Bo- Matth. 24. 25. &
na eſt compunctio cordis, quoniam animis hominum medetur. Marci 13.

Qui luctum ſectatur, non facilè peccabit; & qui cordis compunctione tangi- 52
tur, non cogitat mala. Nam ex compunctione oritur fletus, in fletu autem à pec-
catis declinamus.

Digitized by Google

53 Vide qua ratione ſuperare poſſis voluptates; & ſuperuacanearum rerum ne ſatagas: hoc ſiquidem functioni tuæ eſt expediens. A

54 Voluptatum illecebras diſſolues, ſi cum primis aſſiduæ orationi & ſobrietati ſtudueris. Deinde ſi mentem à prauis cogitationibus cohibeamus; ſi nullum inordinatum verbum, ac non neceſſarium protulerimus; certi, quòd infallibilis iudex ſit Dominus. Siquе templum Dei diligenter viſitauerimus, ſi mortem denique atque iudicium aſſiduè ob oculos noſtros habuerimus: hæc ſiquidem intus titillantem, æſtuantemque carnis concupiſcentiam reprimunt, animumque in tranquillitate ac gaudio conſtituunt.

55 In loco habitationis tuæ, vel quem à Deo aſſignatum accepiſti, lubens permaneto, otium atque deſidiam à te repellens: Cùm neque in loci mutatione, atque diſtantia ſitum ſit, vt paſſiones noſtras reprimamus, ſed in attentione & cura mentis. B Patientia nobis neceſſaria eſt, vt voluntatem Dei facientes, promiſſiones eius conſequamur. Qui autem ignauia atque otio diſtrahitur, tam longè abeſt à patientia, quàm ægrotus à ſanitate. Non igitur, non inquam, in otio atque torpore, virtus: ſed in patientia cognoſcitur. Quæ quidem in nobis ſemper vigens; mentem, earum rerum contemplatione ac meditatione, quas ſperamus & exſpectamus, exercet, occupatamque tenet: huius enim pabulo animus pinguefactus, vires ſibi ſumit; quemadmodum corpus, ciborum atque eſcatum ſenſibilium nutrimento. Quòd ſi ab huius gratia ac dignitate mens deciderit, verè inops atque infirma reddetur. Iccirco animum à cupiditatibus terrenis reuoca, & ad diuinum illud opificium incumbe. Et ſic tibi non erit neceſſe, vt corpus è loco in locum transferas, & in peregrinationibus abſque C cauſſa legitima, & Superiorum permiſſu, defatiges. Regnum enim cælorum intra vos eſt.

Heb. 10.

Luc. 17.

56 Quocunque in loco te morari contigerit, facilem te atque irreprehenſibilem præbeto, vt benè in Domino proficias. Si autem euaſeris contemptor, vide ne in te, velut auctorem ac ducem actionum impiarum, à potentiore contemptio refundatur.

57 Gaudere & lætari de progreſſu proximi, ſignum eſt perfectionis; De bona autem alterius angi atque triſtari fama, acerbiſſimæ improbiſſimæque naturæ eſt argumentum.

58 Quid angeris cruciariſque ô homo, de profectu & gloria proximi? Num quòd hic aut ille excidit à ſalute, tu propterea ſalutem conſequeris? an quia multi cælorum regno excludantur, tu iccirco regnabis? num te vnum capit regnum cælorum? Num tibi vni gaudium paradiſi paratum eſt, quia de multorum ſalute indignaris? D ne igitur opera puri amoris, ſanctique inſtituti, cum odio atque inimicitia, ac grauiſſima morum acerbitate, commutaueris? Nemo te ſeducat, non homo, non vlla in corde tuo latitans cogitatio. Impoſſibile enim eſt, veram virtutem abſque charitate conſiſtere. Et licet enim quis noſtrum, quod ſanè eſt difficile, omnem ſcientiam habeat, omnemque fidem, ita vt mõtes (ſicut ait Apoſtolus) transferat, charitatem autem non habeat, nihil ipſi proderit: quin & à recta, quæ ad cæli portas ducit ſemita, diſtat longiſſimè. Multis ergo nobis opus eſt lachrymis, vt à vinculis odij, atque inuidiæ, ſuperbiæ, & cuiuſcunque probri diabolici liberemur. Siquidem dæmoniacæ affectionis eſt, de bono progreſſu proximi angi, atque excruciari. Cùm Dæmones omni odio imbuti, nihil æquè deſiderent, quàm cunctos funditus perire. Contrà verò, ſancti Dominum ſuum † imitantes, omnes homines cupiunt ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: charitate enim cùm ſint pleni, proximum æquè ac ſeipſos diligunt. E

1. Cor. 13.

† al. timentes.

59 Si continens ſis, ne in tua continentia extollaris; ſed cum humilitate Dominum ora, vt ad finem vſque tuus cuſtos permaneat: Sæpè enim accidit, vt repentinus beſtiarum, in vineam à cuſtode neglectam, incurſus, fructum vniuerſum vineæ deuaſtet atque corrumpat.

60 Si diuitiæ tibi fuerint, caue ſuperbias. Nondum enim à periculis atque inſidijs es liber. Incertuſque earum eſt vſus, propter celeres dubiaſque rerum viciſſitudines; ſicut ſcriptum eſt: Vidi ſeruos in equis: & principes ambulantes ſuper terram, quaſi ſeruos.

Eccle. 10.

Si mem-

Digitized by Google

A Si membris integris valeas, ne corporis robore extollaris; ſed animo tecum 61
expende, quot & quanta pericula corpori immineant. Quos etenim videmus in-
curabilibus laborantes morbis, ſiue membrorum aliquo mutilatos, ſiue ab im-
mundis ſpiritibus vexatos, qui non ſic affecti, ex vtero matris nati ſunt. Sed plu-
rimi in eiuſmodi repentina incidunt mala, quiquè heri florida ætate vigebãt, ho-
die grauiſſimis afflicti morbis marceſcunt. Atque ideo cùm eiuſdẽ cum ijs ſis na-
turæ atque conditionis, teipſum conſidera; ne paullò poſt in eaſdem quoque ipſe
calamitates incidas. Quandocunque igitur in alio triſte aliquid ac graue perſpe-
xerimus, in illo nos velut in ſpeculo contemplemur, oportet. Neſcimus enim Prouer.27. & Iacob.4.
quid craſtina allatura ſit dies. Multis namque doloribus atque calamitatibus no-
B ſtrum corpus obnoxiũ eſt. Quocirca infirmitatis propriæ conſcij naturæ, ab omni
ſuperbia & immanitate alieni ſimus, mutuaque nos benignitate ac commiſera-
tione complectentes, Creatorem nobis propitium reddamus, qui potens eſt, nos
tum morbis affligere, tum ſanare; deducere ad inferos & reducere. Licet enim ad 1 Reg.2. Prouer.27.
modicum tempus, firmitate corporis valeamus, quid poſterior tamen paritura
ſit dies, neſcimus.

Super peccatore, ne extollaris: Et innocentem, ad peccandum caue incitaue- 61
ris. Vtrumque enim pernicioſum eſt & periculoſum. Si autem te vtilem exhibe-
re velis; vtrique te formam & exemplum bonorum operum præbeto, riuos la-
chrymarum coram Domino effundens: vt & lapſum Dominus à peccatis excitet,
& ſtantem à peccatorum laqueis eripiat. Vnus enim iudex eſt, qui poteſt ſaluare Iacob.4.
& perdere.

C Noli hominum religioſorum, ſtantium & Deo pſallentium cœtum, cogitati- 62
onum elatus arrogantia, perturbare: ne plaga in te diuinitus emiſſa, deſcendat.
Siquidem in Deum peccare, graue ſimul & exitiale eſt. Prophetarum verò ſpiri-
tus, Prophetis ſubiecti *ſunt: non enim eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis. * al. ſubiectus eſt, in ſingul.

Adoleſcens cùm ſis, ſilentio & diligentia delectare: ſiquidem diligentia te fa- 63
cilem ſeruat. at lumen animæ inexſtinguibile, tuetur taciturnitas, non ſinens à
malitia ſplendorem eius obtenebrari.

In omni tempore ac loco, & quocunque in opere, humilitatẽ tibi comitẽ ad- 64
hibe. Sicut enim corpus, ſiue calori ſiue frigori obnoxium ſit, veſtimento indi-
get: ita & anima, perpetuo humilitatis indumento habituque opus habet. Quàm
pulchra atque eximia poſſeſſio ſit humilitas, facilè norunt omnes, qui eius per-
D ferre iugum inuerecundè detrectant. Quare nudus & abſque calceis potius ince-
dere eligito, quàm humilitate ſpoliari. Diligentes enim eam, protegit tueturque
Dominus.

Quemadmodum fieri nequit, vt ſemper in naue vectores permaneant, viato- 65
resque in eodem aſſiduè commorẽtur hoſpitio, abſque loci mutatione: ita neq;
nos perpetuò in hac permanere vita poterimus. Quemadmodum enim ibi viato-
res atque nauigatores appellantur: ita & hîc nos aduenæ & peregrini. Quare iſta
oculo mentis perſpicientes, præparemus nos ad migrationem vitæ.

Quando te videris, ad apicem virtutum euectum, tunc maxima tibi humilita- 66
te opus eſt; vt fundamentis ſaluis & integris, quod ſuperſtructum eſt ædificium,
inconcuſſum, immobileque conſiſtat: atque ſic in multa ſecuritate fructus tuus
erit.

Qui proximo ſuo foueam fodit, incidet in eam. Et qui præceptori ſuo laque- 67
E um tendit, impius hic eſt atque ſceleſtus; vnde & eodem ſupplicio dignus, quo,
qui benè de ſe meritum, præceptoremque ſuum, in manus tradidit impiorum.

Hominem mundanum non coma aut veſtimentum faciunt; ſed praui mores, 68
propenſioque ad ſecularia, improbaque deſideria, quibus anima execrabilis ef-
ficitur.

Monachum non tonſura commendat ſeu habitus; ſed cæleſte deſiderium, di- 69
uinumque viuendi inſtitutum, quibus optima declaratur vita.

Ante tentationem, ne te magnum quid eſſe duxeris: nam ſæpè etiam eos ten- 70
tatio ingruens arguit, qui ſibi ſtare videbantur.

Ante tentationem, quid viribus polleas, puto te ſcire non poſſe. Quapropter 71
animus tibi præmuniendus erit, & contra tentationis impetum, aduigilandum.

72 Quemadmodum in fornace aurum atque argentum probat ignis; ſic tenta- A
tionis tempore, mortalium explorantur animæ, auxiliatorem habentes Do-
minum.

73 Tentationibus ne ſuccumbamus,ſed ad brauium cæleſtis vocationis in Chriſto,
contendamus ſtrenuè. Coronat enim Dominus cunctos diligentes ſe.

74 Quòd ſi membra tua contegas, ne nuda videantur ab aliquo; ipſe viciſſim aſ-
pectum tuum ab alterius nuditate auertas oportet, extra tamen caſum neceſſi-
tatis in ægritudine: ne ſpecies aliquas indecoras menti tuæ hinc imprimas.

75 Si charitatis officio perfungens, oleo ægrotantem inungis; fac oculos, manus,
linguamque cuſtodias; ne in vllo, temperantiæ ac modeſtiæ fines tranſgrediaris:
hoc enim depoſcit pietas.

77 Membris alterius, reuerenter ac cum timore manus admoueto, quaſi rem ali- B
quam ſanctam attingeres. Etenim verè ſanctum eſt templum Domini, & admira-
1 Cor. 3. 6. bile in iuſtitia, ſecundùm illud ſcripturæ: Neſcitis quia templum Dei eſtis: Et ſpi-
& 2. Cor. 6. ritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, diſperdet illum
Deus. Templum enim Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. hæc igitur ſcientes, omni
cuſtodia cor noſtrum conſeruemus.

78 Caue tibi à frequenti adoleſcentum conſuetudine: multi enim ſunt corrupti,
& abominabiles, ſtultique facti.

79 Somno atque quieti tantum temporis tribuito, quantum ipſa te cogit neceſ-
ſitas: nimia enim mollities, facilè corpus accendit, vehementioremque libidi-
nis flammam excitat, redditque.

80 Qui in lectulis cubant auro, ebore, gemmiſque diſtinctis; eos qui in laboribus
verſantur collaudant, quamuis non audeant imitari. C

81 Omnia facito & cogitato, vt placeas Deo: abſque hac enim cogitatione, pe-
rierit tibi omnis laboris merces.

82 In hoc breui vitæ curriculo, labores amplectere, vt quiete ſempiterna perfru-
aris: tuus enim illic ceſſabit labor, ſed opus ac præmium permanebit.

83 Si benè operatus ſis, noli triſtari de bona atque honeſta hinc tua emigratione.
Nullus enim diuitijs affluens, ad ſuos redit; vt moleſtijs & difficultatibus affi-
ciatur.

84 Caue, proximum tuum quæſtus auaritiæque cauſa tentaueris; ne propter
ipſum in peccatum incidas: verùm cogitatione tecum, quod ſcriptum eſt, com-
Rom. 12. plectere. Nolite prudentes eſſe, apud voſmetipſos. Iniqui enim regnum Dei non
poſſidebunt.

85 Ne ſit manus tua exporrecta ad accipiendum, ſed ad dandum potius. D

86 Eſto patiens atque longanimis; vt multa prudentia reddaris conſpicuus. Præ-
clarum enim donum eſt patientia: nam bilem atque iracūdiam, cōtentionemque
expellit, & animum tranquillum reddit.

87 Si ex militia, momentaneam floriſque fœni inſtar, decidentem gloriam retu-
leris, & ab illa militia, mente & cogitatione diſceſſeris, ac ad ſolitudinem ſpiritua-
lemque militiam confugeris; honeſtis laboribus ad finem vſque inſiſte; ne Dei
nomen per te vituperetur inter gentes, qui dicunt: ne Deus quidem ipſius illum
Matth. 5. liberauit. Verùm vti ait Dominus: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt vi-
deant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt. Quin &
ij qui terreno regi militant, niſi ſe ſtrenuos, pro rege oſtenderint aduerſus ho-
ſtes; magnis ab eo præmijs affici nequeunt. Cùm verò quæcunque etiam præſti- E
terint, exigua adhuc ſtipendia referunt. & hæc ipſa quæ dicimus, ſunt vana glo-
ria, & voluptas ventris. Atqui ſtrenuè aduerſus improbos & immundos ſpiritus
decertant, militiæ cęleſtis exercitus adſcribuntur, cuius gaudij non erit finis. Erūt
enim ſicut Angeli in cælis.

88 Si vel in cœnobio, vel tibi ſeorſim in eremo vitam duxeris; caue quæ in te re-
quiruntur, cor ſcilicet mundum, & ſpiritum contribulatum poſſidere negligas:
Nam hæc qui ſibi vindicat, nequaquam à Deo ſpernetur: qui autem hæc ipſa ne-
gligit, magnum periculum ſubit.

89 Caue, te ipſum de elegantia & ſublimitate ſermonis iactites, extollaſque;
quin potius efficacem rudium & illiteratorum doctrinam, vt diſcipulus ſis Apo-
ſtolo-

Digitized by Google

A ſtolorum Domini, proba atque enuntia. In externa enim ſapientia gloriari, hominibus Chriſtianis interdictum eſt. Qui autem gloriatur, in Domino glorietur. 2. Cor. 10.

Noli ſplendido ornatu veſtium gloriari, memor quomodo ouinis pellibus in- 90
dutus fuerit Helias, & ſacco Eſaias Propheta. de quo ſcriptum eſt: Vade & ſolue Eſa. 20.
ſaccum de lumbis tuis, & calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Quali item Io- Matth. 3. & Marc. 1.
hannes Baptiſta veſtimento vſus ſit, ne obliuiſcaris. Quare non veſtium ſplendore ſtudeas eſſe conſpicuus, ſed per bona ſanctaque opera, luceat lux tua coram omnibus, vt vbique glorificetur Dominus.

De fide diſſerens, an opera fidei correſpondentia habeas, vide. Nam ſi dicen- 91
di duntaxat & audiendi ſis cupidus, in te quadrabit quod ſcriptum eſt: Vis ſcire
ô homo inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt? Verè enim mortui ſunt Iacobi 2.
B omnes, qui Deum noſſe profitentur, factis autem negant, cùm ſint execrabiles, Tit. 1.
& increduli, & ad omne opus bonum reprobi. Tu autē ſubmiſsè atque humiliter de te ſentito, ne in ſublime elatus, turpiter decidas, ac diſrumparis. Aſſiduè Deum
inuoca, clamans ad ipſum: Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circum- Pſalm. 140.
ſtantiæ labijs meis. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excuſandas ex-
cuſationes in peccatis. Cum hominibus operantibus iniquitatem. Lingua enim Iacob. 3.
exiguum membrum eſt, & magna exaltat.

Depopulationes bonorum, atque tormenta, mortiſque ruinæ, multorum ani- 92
mos concuſſerunt, alij autem per hæc, fortitudinis atque conſtantiæ coronas acceperunt. alij auaritiæ cauſa, proditores euaſerunt. Quidam etiam ob vanam inanemque gloriam, ſpreuerunt veritatem. alij verò libidinis œſtro concitati, ſceleribus ſuccubuerunt. Ceterùm illi ſoli, mortis habent imperium, hoc eſt, diabolum ſuperant, qui in ſeipſis ſemper Dominum retinent. Quoniam victoria no-
C ſtra eſt Dominus. Siue igitur in bonis proficis operibus, ſuperbia ne extollaris.
Siue etiam in multis te condemnas, ſalutem tuam caue deſperes. Beatus enim ille, Matth. 10. 24.
non qui benè tantùm cœpit, ſed qui irreprehenſibiliter ad finem vſque perſeuerat. Ne ergo demus nos otio atque deſidiæ toto die; ſed hora ſaltem vndecima, Matth. 20.
benè operemur: vt nos quoque digni reddamur, qui denarium ex manu Domini accipiamus.

Si diſcipulum nactus ſis, qui culpa ac negligentia ſua, religionis iugum excuſſe- 93
rit; caue turberis, aut deſidiæ triſtitiæque locum præbeas, vt mentem tuam vehementius excrucies; ne & tibi ipſi obſis, & ei non proſis. Sed cogita qualis fuerit Eliſæi Prophetæ miniſter. Quòd ſi ad magnam malitiam deuenerit, in memori-
am tibi eum reuoca, qui ex Apoſtolo factus eſt proditor. Et quis ita perfidus eſt Matth. 26.
D & iniquus; vt præceptori, ruinæ ſuæ cauſam adſcribat, ac non potius improbæ vo- Marc. 26. Lucæ 6. 22.
luntati ipſius diſcipuli? Libero enim arbitrio Deus hominem donauit, vnde & præmia & ſupplicia ei ſunt propoſita: ac legitimè quidem hîc certantibus, honor atque corona; tranſgreſſoribus autem & contemptoribus, ſupplicia, atque tor-
menta Eſt enim peccatum ad mortem: parat autem ſibi mortem, qui perſeuerat 1. Iohan. 5.
in peccato, nec ſe à vita impia ad optimam viuendi rationem confert.

Quando te à lectione rerum diuinarum abhorrere videris, admonitioneſque 94
ſpiritales faſtidire; tunc animam tuam in grauem incidiſſe morbum noueris. Siquidem id inſipientiæ, ac maleſentiendi initium eſt; quo morbo qui laborant, mortis fructum percipiunt.

Qui artem fabrilem exercent, non puluerem, nō mallei ſtrepitum, neque ignis 95
ardorem reſpuunt; ſed rudem ferri maſſam ſtudioſè aſſiduèque manibus tractan-
E tes, vaſa inde commoda & vtilia educunt atque conficiunt. Quocirca ne nos quidem ad virtutem & pietatem inuicem cohortando, defatigemur; vt à vili pretioſum ſeparantes, nos quoque digni vocatione illa cæleſti, immenſaque gloria red-
damur. Scriptum eſt enim: Si ſeparaueris pretioſum à vili, quaſi os meum eris. Ierem. 15.
Et beatus, qui ſemen habet in Sion, & domeſticos in Hieruſalem. Eſa. 31.

Animam tuam diuinis laticibus irriga, vt vigens ac florens, fructum proferat 96
in iuſtitia. Oportet enim nos animæ vtilitatem conſectari, quemadmodum terreſtria animalia herbas frondeſque depaſcunt. Nam anima benè corroborata, corpus ad ferendos honeſtos labores, firmius ſolidiuſque redditur. Anima autem à turpibus cogitationibus debilitata, corpus quoque à malitia corrumpatur neceſſe eſt. Quamobrem beatus, qui hîc rectè, quæ vitæ ſunt propria, nego-

tiatur

Digitized by Google

tiatur atque diſponit: nam diues ad vitam immortalem perueniet. Qua vtinam A
perfrui nobis omnibus liceat, precibus & interceſſione omnium eorum, qui
Domino noſtro Ieſu Chriſto complacuerunt. Amen.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

DE vita Spiritali, præter Auctorem noſtrum Ephræm, alij cõſcripſere plurimi tam Græci quàm Latini, Baſilius non vno in loco, & præſertim in Admonitione elegantiſſima, ad Filium ſpiritalem, quæ ſub finem Oper. Tom.2. reperitur, incipitq́ hoc modo: Audi fili admonitionem patris tui, & B
inclina aurem ad verba mea: Cupio enim te inſtruere, quæ ſit ſpiritalis militia, & quomodo regi tuo militare debeas, &c. Gregor. Nazianz. De Beatitudinibus, & ſpiritalis vitæ Regulis, Tom.2. quarũ ibi principium eſt: Felix à mundo abſtractus, &c. Item in Carmine Iambico 19. per proſopopæiam inducuntur duæ Vitæ inter ſe diſceptantes, nimirum ſpiritalis & mundana, eod. Tom.2. & alibi. S. Iohan. Chryſoſt. Homil. 23.25.34.56.57.58 ad popul. Antioch. Et in Homil. De militia ſpiritali. & altera, De militia Chriſtiana, inter Didact. & Paræn. Tom.5. ac de comparatione Regis & monachi, lib.1. eod. Tom.5. inter apolog. alijsq́ apud eundem Chryſoſt. locis plurimis, alibi. Quòd ſi Latinos velis, vide S. Auguſt. ſpecul. Tom.3. S. Hieronymi epiſt. ad Ruſticum, De viuendi forma. Ad Paulinum de Inſtitutione monachi. Ad Celan. De ratione piè viuendi. S. Bernard. de interiore domo. De ordine vitæ. Formul. honeſtæ vitæ. Notabile documentum. Speculum Monach. Modumq́ bene viuendi, apud eundem. Præterea Vincen. de vita ſpiritali. Bonauenturam, de Reformatione mentis, De proceſſu Religionis, De perfectione vitæ. De inſtitutione vitæ Chriſtianæ. De Regimine animæ, &c. Plura in hanc materiam ſparſim apud Caſſianum, Nilum, Eſaiam Abb. Dorotheum, Climacum, Macharium, Abſalonem, ipſumq́ Ephræm alibi reperies, qui Sermones, Collationes, & Parænes varias hac de re habuêre. Suum porrò Conſilium de vita ſpiritali, ad eum qui ſe recenter Religioni tradiderat, ita hic noſter componit formatq́ Auctor, vt ſi non C
omnia, ſaltem plurima illius, cuiuis etiam pio Chriſtiano ad vitam benè beateq́ viuendam, optimè conueniant; quæ varijs diſtincta reperies documentis atque capitibus, à nobis ad veritatem mſſ. Codicum, quos contulimus, denuò iam conuerſis, & illuſtratis.

Ex cap.28. Hei mihi, quid agam miſer, &c.] *Hæc & quæ ſequuntur, vſque ad Cap.29. non ſunt verba recitata in perſona S. Ephræm, ſed in perſona Monachi cuiuſdam deſperationis ſpiritu tentati. Sunt enim omnia iſta tentationis & ſuggeſtionis verba; quare & ſub perſona illius, vtitur hic Auctor vocibus* ἀδημονία, καὶ ἀπονοία, *&c. Deinde in cap.29. reſpõdet, illumq́ ſpiritali conſilio iuuare, & ad mentem, rectamq́ vitæ ſpiritalis rationem reuocare conatur, in quo & ſequentibus aliquot capitibus ſeriò occupatur.*

Ex cap.29. Hei mihi quoniam in dolore deficiunt dies mei, &c.] *Iſta adhuc tentati verba ſunt, quamuis à ſcriptura loco ſumpta. Quare ad priorem numerum 38. videntur referenda, & cum eo potius coniungenda, abſque diuiſione; vt ex duobus capitibus vnum fiat, contineretq́ caput 28. iſta omnia, quæ ad ſuggeſtionem deſperationis pertinent, quæquê ad remedium, ac ad ea Reſponſionem, ibi: Dic animæ* D
tuæ ô homo; quouſque triſtis es anima mea; & quæ ſequuntur ibidem. aut ſaltem iſta Reſponſionis verba per ſe, nouum caput conſtituerent: quomodo etiam in vno manuſcrip. Cod. Græc. numeri diſtinctionem ad marginem obſeruauimus. Verùm quòd in pluribus Græcis per nos collatis exemplaribus, duo iſta Capita ſic diſtincta inuenerimus, nihil immutauimus; ſed ſaltem quod videtur, Lectori inſinuare hic voluimus.

Ex cap.36. Meritò intelligere oportet, quantum illi immíneat periculi, qui ſuperbè negligenterque curat ſubditos.] *De grauitate & periculis hic agit Curæ animarum, qualitatibusq́ ad paſtorale officium debitè obeundum, requiſitis: de quibus plura vide apud Ignatium epiſt.1. Chryſoſt. Homil. 59. in Iohannem, alijsq́ apud eum locis plurimis. Auguſtinum epiſt.148. Paulin. in vita S. Ambroſij. Gregoriũ Magnũ in lib. de cura Paſtorali. Ipſumq́ Ephræm in immediatè præcedenti cap.35. ac alios alibi.*

Ex cap.37. Nihil æquè animos hominum ducit ad ſalutem, atque ſi Doctorem reipſa & exemplo ad virtutem hortatorem inuenerint.] *Super hoc pulchrè & efficaciter Chryſoſtomus in Epiſt. ad Philipp. cap.3. ſermone 12. in morali Digreſſione, ſcribit in hæc verba: Apoſtoli erant forma, & typus; ſpeciem eam retinentes, quæ Archetypi, & primarij cuiuſdam exemplaris inſtar eſſet. Cogitate quàm ac-* E
curata eſſet illis vitæ ratio vt ipſi propoſiti eſſent, quaſi archetypus, & exemplar, & leges animatæ. Quæ enim litteræ dicebant, hæc ipſi factis perſpicua omnibus faciebant. Hæc optima eſt docendi ratio: ita diſcipulum impellere Doctor poterit. Sin dicat quidem, ac verbis philoſophetur, factis autem contraria repræſentet, nondum Doctor eſt. Sed illa admonitio & perſuaſio accedat oportet, quæ per opera fit: Nam hæc & Doctori reuerentiam conciliat, & diſcipulo propenſionem ad parendum. & quæ ſequuntur ibid. Eademquê ab eodem repetuntur, & amplificantur, homil.10. in caput 5. Matth. Locus vtrobique lectu digniſſimus eſt. Et hanc doctrinam hic confirmat Ephræm illis verbis Chriſti: A me videbitis, & ſic facietis; alludens credo ad illud Iohannis 13. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis, &c.

Ex cap.

Digitized by Google

A Ex cap.58. Sancti Dominum ſuum imitantes, omnes homines cupiunt ſaluos fieri.] *Vbi, pro μιμούμενοι imitantes; in alio cod. Græc. eſt, φοβούμενοι, timentes. Sed altera hoc loco magis placet lectio: quia videtur hoc ad imitationē potius quàm ad timorem pertinere, cùm hîc dicat: Omnes homines volūt ſaluos fieri. Reſpicere enim videtur ad illa verba 1. Tim. 2. Deus vult omnes homines ſaluos fieri, &c.*

Ex cap.77. Si charitatis officio perfungens, oleo ægrotantem inungis.] *Videtur hoc referendū; ad οἰκονομίαν τοῦ πρεσβυτέρου, & Sacramentū extremæ vnctionis, in quo adminiſtrādo, quomodo & quā ſe reuerentia Presbyter gerere debeat, haud obſcurè hoc & proximè ſequenti, vt & præcedenti cap. Auctor inſinuat, atque oſtendit.*

B S. PATRIS EPHRAEM SYRI, De non ſcandalizando proximo. Et: De recta vitæ ratione, Adhortatio.

NOn decet eos qui ad pietatis ſtudium accedunt, & manum ad aratrum ponunt, retrò conuerti, eorundemque ſtudium Deo complacendi impedire; ſed ad perfectionem potius ſimiles ſunt dirigendi, cùm de talibus dictum reperiatur: Quoniam qui vos tetigerit, tanquam qui tangit pupillam oculi * eius. Qui igitur noluerit violare præceptum; vndique ſe muniat, ne alteri ſcandalum præbeat, maximè verò, qui ad Dominum Deum acceſſit, & mundi laqueos effugit; C vt non connumeretur & ipſe illis, quos increpat Propheta, dicens: Væ qui potū dat amico ſuo, mittens fel ſuum & inebrians, vt aſpiciat nuditatem eius. Et væ, qui lætantur cùm malè fecerint, & exultant in rebus peſſimis: quorum viæ peruerſæ ſunt, & infames greſſus eorum. qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebroſas. Quoniam in his diuinam aduerſum ſe iram prouocant, ſicut & ex Euangelio patet, vbi ait Dominus: Expedit homini magis, vt mola aſinaria ſuſpendatur in collo eius, & demergatur in profundum maris, quàm vt ſcandalizet vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt. Damnum enim quod hinc oritur, explicari non poteſt. Deſcribamus igitur rem ipſam pro viribus, vt hoc vel exiguo exemplo res exprimatur: cognitoque tanto huius detrimento, metu nós cohibeamus, ne proximo vllum offendiculum ſiue ſcandalum ponamus. Filius quidam fuit vnicus parentibus ſuis, quem ipſi vehementer diligebant, quoniam D omnem ſuam poſt Deum, ſpem, in illo repoſitam habebant; per eum ſperantes, ſe optimam atque decentem vitæ ſpem vltimam habituros, generiſque ſucceſſionem atque reſtaurationem per ipſius procreationem fore. Verùm adoleſcens, repentè cunctis rebus fugacibus ac momentaneis abiectis, eremum petit, & fit monachus; dolorem intolerabilem ſuis propinquis & amicis relinquens. Flet pater, plangit mater, ita ſubitò exſpectatione ſua fruſtrati; ſimul æſtimantes impoſſibile, cum deinceps fore, ſicut fuerat ante ſeceſſum. Neque enim fieri poterat, vt amplius domui paternæ præeſſet, vel operam liberis daret; cùm hominem quodammodo exuiſſet. In hoc igitur loco ſancto verſabatur indutus, & adhuc viuus, nihil eorum diſſimilis, qui in ſepulcro ſunt conditi, quod attinet ad humana negotia: quare flet pater, lamentatur mater, proprij filij obſequium requirentes. Sponſa poſt arrhabonem euertitur, ac ſpoliatur. E Si opificium didicerat, abijcit. Si mercaturam exercebat, relinquit. Si in album erat relatus militum, à militia recedit. Si magiſtratum gerebat, contemnit: & penè domus euerſio, ex hoc illius nouo vitæ inſtituto conſequitur. Omnia enim quæ videntur, & affectionem rerum ſenſibilium mouere poſſunt, capillorum inſtar abſcindens; nudus pietatis ac religionis ſepta ingredi maluerat, vt Chriſtum Dominum gloriæ ſibi lucrifaceret. Nunquid igitur hic ſcandalo aut ſubuerſione dignus erat? abſit. Quis ergo eò malitiæ euaſit, vt proditoris atque piratæ officium, huic optimæ negotiationi ſibi præferendum cenſeat? Aut quis ad eam audaciam, tanquam præſtantioris rei potiundæ cauſa deuenit; vt benè recteque currentem, in ſua alacritate ac bono propoſito intercipiat atque impediat; quo minus ſequeſtratus cunctis terrenis, ad cæleſtia per-

Luc. 9. Zach. 2. *al. oculi mei, & ſic vulg. Habac. 2. Prouer. 2. Matth. 18. Marc. 9. Exemplum facti de Filio quodam vnico, qui ſeculo renunciarat, non ſine dolore ſuorum parentum & amicorum. Philip. 3.

Digitized by Google

In virtutis ac Religionis ſtadio, nō eſſe claudicandum, retroque reſpiciendum.

peruenire poſſit. Nam ſi poſt renuntiationem, abdicationemque vitæ, quis in A
virtutis ſtadio claudicare inceperit, & ſenſim à recta via reſilire, oculoſque cir-
cumuertere retrorſum; hic & in vita præſenti, erit exemplo: & poſt ſuum è vi-
uis exceſſum, regno cælorum priuatus, indignum ſeipſum Sanctorum choro red-
det: quin & parentibus ipſis ignauia huius in confuſionem futura eſt, amici dolo-
re concident, & inimici gaudebunt ſuper illius deſidia atque ruina. Propinqui
& affines mortem ei imprecabuntur, quòd terrenis exutus, cæleſtia nō apprehen-
derit; & ſub prætextu pietatis, diaboli iugum ſubierit: legitimis enim nuptijs ſpre-
tis, in ſcortationibus atque impudicitijs volutatur, & in crapula atque ebrietate
totos dies tranſigit. Deplorant parentes damna pariter animæ illius. Hic autem
qui corde ſeductus erat, & vias ſuas corruperat, horum nihil ſibi vendicat; verùm B
abiecta pietate, impudentiam indutus eſt, & turpiter ac præter decorē agere non
erubuit. Neque enim homines veretur, neque Dei indignationem animo expen-
dit; & idcirco neque parentibus debitum atque conuenientem honorem attri-
buit, neque ſpiritali ſe opere dignum exhibet. vnde deinceps naſcuntur maledi-
cta aduerſus promiſſa, & in pietatem atque religionē blaſphemiæ, quod quidem
Prouer. 18. horrendum eſt & dicere. Et quemadmodum impius cùm in profundum malorū
Matth. 9. venerit, contemnit; ita & hic in tantam temeritatem impingens, nequaquam eſt
Marc. 2. territus, ſed inſtar illius qui vendidit vniuerſam ſuam ſubſtantiam, vendenſque
ſuam ſtolam magni pretij, denique verò furore incitatus, hanc impleuit aſſumen-
tis panni rudis, ac ſordidi; qua ſi vtatur, non amplius in laudem & honorem, ſed
in ſubſannationem & improperium vtetur. Quis enim non irrideat, adſpiciens
eum, qui heri in monte ſeipſum ad miniſterium fratrum in vnum habitantium
præcinxerat, ad imitationem Domini noſtri Ieſu Chriſti, hodie famulorum co- C
mitatu ſtipatum, & ab ancillis eius lauari pedes, eoſdemque in molli lecto repo-
ni, & ad fluxum atque remiſſum, affectionibuſque plenum vitæ genus, iterum
propenſum illum intueri? Aut quis eum ludibrio non habeat, qui heri in cella
concluſus erat, & multorum conuerſationem vitabat; hodie autem cum inho-
neſtis mulierculis viuentem, & in tabernis ebrietati ſtudentem? Aut quis eum
non reprehendat, qui die heſterno ſua ſponte, quæcunque temporalia ſiue mun-
dana abiecit, inopiam amplectens; hodierno autem aſſidentem in iudicijs? Et
quæ iam damnarat, ſtudioſè rurſus ad ſe reuocantem, & ſuam mentem à cæleſti-
bus ad terreſtria traducentem, iudiceſque mancipiorum inſtar, ſequi geſtientē;
Et loco deprecationis atque meditationis eloquiorū Dei, cum cauſidicis ſermo-
cinantem. Et pro ſimplicitate atque innocentia, verſutiam morum atque ſermo-
num adſumentem. Vtinam autem ex ijs quæ videmus, tribunalibus, mente com- D
prehendamus etiam iudicium futurum, fugiamuſque vitæ huius ærumnas, ac no-
Lucæ 15. ſtrum viuendi modum cum pietate commutemus. Tunc enim, tunc inquam, gau-
dium erit inter Angelos, & lætitia bonis, propinquiſque recōciliatio. Luctus enim
eorum qui iniquo animo tulerunt eius ſeceſſum, conuertetur in lætitiā, propter
optimam iam vitæ filij rationem initam. Beati enim putantur ac prædicantur ab
amicis, ijſque maximè qui caſus eorum qui reuertuntur in vita, conſpiciunt, &
tanquam munera Domino Deo offerentes, beatificantur. Gloriatur genus de
ſtrenuis factis egregij athletæ, & alacres geſtienteſque percontantur quoſcunque
obuios. Virtus autem abſcondi nequit, audietque optimam ſuper eo inualeſcen-
tem famam; ac in his glorificabunt Dominum, ſeque amicos ac conſanguineos
Creatoris eſſe adſerent. Qui in dignitate ſunt conſtituti, hunc ab auctoritate ac E
dignitate commendabunt. Milites eum à rebus militiæ geſtis, demirabuntur. Eiuſ-
dem artificij homines, hunc in ſimili ſecum arte exercitatum laudabunt. Ita cun-
ctis, benè beateque agentes, virtus amabiles celebreſque efficit, in Domino. Ideo
in gloria, cæleſtique regno coronabuntur.

SCHOLIA.

Iſtius quoque Argumenti, elegans Chryſoſtomi reperitur Sermo; Ne ſcandalum cuiquam fratrum ponamus, &c. Et alius, de malis à nobis euertendis, &c. De quo, *& in Epiſt. ad Theod. lapſum. Et 17. homil. Quòd regulares fœminæ viris non cohabitent. Tom. 5. Et alius ſuper illud Matth. 18. Væ mundo à*

A *do à ſcandalis, &c. apud eundem Chryſoſtomum, Tomo 2. In eandem quoque ſententiã, plura in Moralibus reperies apud S. Baſilium cap. 1. Regul. 33. Quòd neminem ſcandalizare oporteat. item cap. 2. 3. 4. 5. & Regula 34. 35. ibidem. De non ſcandalizando proximo, etiam doctè & efficaciter agit S. Auguſtinus lib. de ſalutaribus documentis, cap. 22. Tom. 4. in 2. quæſt. vet. & noui Teſtam. quæſt. 85. Et ſerm. 33. Tom. 4. De quo etiam S. Ambroſius, ſuper primam ad Corinth. 8. Tom. 5. ſuper 2. ad Timoth. cap. 3. De dignitate ſacerdotali, cap. 5. Tom. 4. &c.*

EIVSDEM

B S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De vera atque perfecta Renuntiatione. Et quo pacto Anima Deum inueniet; cuius etiam cauſa ad nos venire dignatus eſt Dominus.

QVI vitam quietam excolit, & vita ſolitaria gaudet, optimum prin- Ad vitam ſolitariã, quies animi requiritur.
cipium amplectitur. Verùm ſeipſum intueatur oportet, an ſicut à
perturbationibus exterioribus ſe abſtraxit; ita & ab interioribus
commotionibus, maximiſque dæmonum procellis, ſit immunis
ac liber. Nam & in anima perturbationes ſunt atque commotio- Perturbationes animi quales?
nes improbiſſimarum cogitationum, magnæque malitiæ aduer-
C ſarum poteſtatum, de quibus ait Apoſtolus: Non eſt nobis colluctatio aduerſus Epheſ. 6.
ſanguinem & carnem; ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi re-
ctores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus. Et rurſus:
Arma militiæ noſtræ non carnalia ſunt; ſed potentia Deo ad deſtructionem 2. Cor. 10.
munitionum, conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe ad-
uerſus ſcientiam Dei. Itaque vniuerſum noſtrum certamen in eo eſt poſitum, vt
ab ijs quæ intra nos ſunt perturbationibus, conquieſcamus ac liberemur; & ve-
ris tumultibus renuntiemus, cum vniuerſa turba prauarum cogitationum, quæ
ab aduerſis illis poteſtatibus nobis ingeruntur. Cùm aliàs fruſtra fieret renuntia-
tio, ſeceſſuſque ad ea quæ videntur loca. Vera ſiquidem renuntiatio hæc eſt: In- Vera Renuntiatio quæ ſit?
terna animi pace atque quiete perfrui, eamque tueri. Quando igitur coram Deo
in oratione perſiſtis, caue ne pulchra tua vaſa, in quibus Deo miniſtras, hoc eſt,
D cogitationes tuæ, ab hoſtibus tuis rapiantur. Et quo pacto precor, vel in quo, mi- Mentis diſtractiones vitãdæ.
niſtrabis Deo vniuerſorum, captis, id eſt, abreptis, & quaſi in captiuitatem abdu-
ctis cogitationibus? Non enim indiget Deus, vt os vel lingua oret. Cultus autem Cultus Deo placens.
Deo placens hic eſt: vt cogitationes, & tota fortitudo ac vis animæ, cum mente
tota in Deum abſque vlla diſtractione ferantur. Caue aurum tuũ ære vel plum- Alluſio perpulchra.
bo miſceas, hoc eſt, animam tuam improbis atque immundis cogitationibus con-
tamines. Quemadmodum enim virgo viro deſponſata, ſi corrumpatur ab alijs, Collatio notanda.
execrabilis efficitur marito: ita & anima ſordidis cogitationibus diſtracta, & pa-
ctis atque conditionibus obligata, abominabilis redditur cæleſti ſponſo ſuo Chri-
ſto. Quantum autem in ſe eſt, caueat indulgere atque conſentire illarum dulcedi- Improbis cogitationibus nequaquam conſentiendum.
ni; vt ſic Chriſtus Dominus, eius in ſe amorem cernens, miſereatur ipſius, veni-
E enſque diſperdat inimicos corrumpentes eam, ſuadenteſque inimicitiam aduer-
ſus ſponſum ſuum: Et conſilia eorum diſſipet, qui illam à Chriſto auulſam cor-
rumpere ſtudent. Cumque iam viderit Dominus animam colligentem ſe, & Verba conſolatoria, animumque addentia.
quantum in ſe eſt, ſemper quærentem & exſpectantem Dominum ſuum, ac no-
cte diuque ad ipſum clamantem (quoniam ſic mandauit, ſine intermiſſione oran- Lucæ 18.
dum eſſe) citò faciet vindictam illius, aduerſus inimicos eius; & mundans eam ab Epheſ. 5.
omni macula atque ruga, ſanctam & immaculatam ipſe * ſibi ſponſam exhibe- * al. ipſam ſibi.
bit. Quòd ſi in eo, hæc ſe ita habere credis, vt reuera ſe habent; attendendum ti-
bi erit, num anima tua inuenerit lumen, quod ipſam deducat cum cibo & potu Ioan. 6.
vero, hoc eſt ipſo Chriſto, ad lucem inacceſſibilem. Si verò non habes, nocte di-
uque inquirito, vt accipias: Cœcus enim es. Quoniam ſic promiſſum eſt nobis; Matth. 7.
ſicque anima Deum verum repertura eſt. Quandocunque ergo ſolem vides, ve- Lucæ 18.

Digitized by Google

Johan.1. Rom.4.& 2. Cor.4. Epheſ.3 Marc.7.9 Matth.18. Lucæ 19.

rum ſolem quærito, animamque tuam inſpicito, num lumen verum inueneris. A
Nam quæ videntur, vmbra tantùm ſunt eorum, quæ non videntur, verorumque
bonorum animæ. Quoniam ab his quæ foris apparent, alius eſt homo intus latens, & oculi, quos excœcat Sathanas, & aures, quas ſurdas reddit. Et venit Ieſus hoc ſaluare, & hominem ſanum facere. Venit enim filius hominis quærere, & ſaluare quod perierat. Ipſi gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

SCHOLIA.

De vera atque perfecta Renuntiatione, plura ad inſtitutum etiam noſtri Auctoris huc facientia, inuenies apud Baſilium Magnum, Tom.2. in Regulis fuſius diſputat. Reſponſ. ad Interrogationem B
8. De nuntio rebus huius vitæ remittendo: vbi Renuntiationis formula proponuntur & explicantur. ac quis Renuntiationem perfectam peragat, quæq; illa ſit, & in quibus conſiſtat, luculenter oſtenditur. Reſponſio ſanè digna. quæ in hanc materiam citetur, & cum hiſce S. Ephræm, conferatur. De qua etiam lege Iohan. Caſſianum lib.4. de Inſtitut. Renuntiant. præſertim cap.34. 36. 38. 39. 43. Et Collat.3. de de tribus abrenuntiat. potiſſimùm cap.6. & 7. vbi quomodo ſingularum Abrenuntiationum ſit apprehendenda perfectio, copioſè oſtenditur. Extant & Beati Eſaiæ Abbatis in eandem materiam Orationes aliquot elegantes ac piæ, nimirum octaua in ordine reliquarum, quæ incipit: Si mundo renuntiaſti, &c. ac 15. & 17. quæ de mundi renuntiatione plenè tractant. Quæ ſi non ſuffecerint, vide quoque S. Dorothei Sermonem, de Obedientia & ſubmiſſione propriæ voluntatis, vbi multa in hanc materiam lectu digna adducuntur. De qua, & pluribus in locis ſpaſim apud S. Ephræm, alibi.

Quando igitur coram Deo in Oratione perſiſtis, caue, &c.] *De reuerentia Orationis; & de euagatione mentis, ac quomodo non ſit impoſſibile, mentem ne euagetur, reprimere, legatur S. Baſilius Magn. lib. de Inſtit. Monach. cap.57. Chryſoſtomus ſermonib. de orando Deũ, ſiue de Oratione, Tom.5. aliiſq;* C
in locis de oratione à me ſuprà citatis. Iohan. Caſſianus diuerſis capitibus, Collat.9. & Nilus Abb. pluribus capitib. de Orat. Ipſeq; auctor noſter Ephræm in Serm. atque tract. de Oratione, antea adduct. Nec non in ſua ad monachos Catecheſi, quæ incipit: Venite dilecti mei, &c. locus huc faciens, eſt ſub finem Catecheſ. Quomodo porrò ſine intermiſſione orandum ſit, & quocumque tempore piis ad Deum precibus (quod hic vult Ephræm) recurrendum, pulcherrimus reperitur locus in Sermone aſcetico ad pietatem exercente, B. Maximi Monachi & Confeſſoris, quaſi in medio; vbi Frater interrogat Senem, quanam ratione mens ſine intermiſſione orare poſſit? vbi hoc optimè deducitur, & explicatur.

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

*al. Sermo, Quomodo Anima cum lachrymis debeat orare Deum, quando tentatur à Diabolo.

Quomodo Anima * quando tentatur ab hoſte, debeat cum lachrymis, interpellare Deum. D

ANima anguſtiis tentationum preſſa, ad te recurrit Sancte Domine, & cum lachrymis, tuum implorat auxilium, aduerſus corruptorem inimicum; & cum omni humilitate ſupplex te inuocat, contra affligentem ſe aduerſarium. Quoniam igitur audacter ad te accedit, celeriter exaudi eam; & quia ſummo deſiderii affectu ad te confugit, illam ſedulò viſita & protege. Si enim afflictam deſpexeris, perit. Si in anguſtiis conſtitutã audire diſtuleris, iam deficit. Si verò miſerationibus tuis viſitaueris illam, inuenitur. Si reſpexeris illã, ſaluatur. Si exaudieris illam, corroboratur. Aemulare pro illa, quoniam tibi deſponſata eſt. Hoc
etenim Paulus Apoſtolus, qui illam deſpondit tibi, affirmat, dum ait, te immor- E
talem Zelatorem eſſe. Ne ergo deſpexeris illam, ne quando * arbitretur inimicus, te illi libellum repudii dediſſe, atque abs te dimiſiſſe. Erudi me Domine, propter miſerationes tuas, & ne tradas me obſecro in manus corruptoris. Ecce enim intellexi cogitationes meas de longè, nec in me quidquam boni comperio, quod in conſpectu tuo memorari poſſit, niſi hoc ſolum, quòd præter te, alium ignorem. Immenſa * latitudo atque profunditas, eſt gratia curationũ tuarum; qui omnibus ad te venientibus ſanitatẽ largiris. Sanantur ſæpius, miſerationibus tuis mea vulnera, quæ eadem rurſus propriæ negligentiæ vitio, putreſcũt. Nũc obliuiſcor medici,

2. Cor. 11.
* al. ne quando dicat aduerſarius, &c.

* al. Immẽſum pelagus eſt, largiſſima curationum tuarum gratia.

Digitized by Google

A dici, dum ſa nus ſum; qui idem & mei obliuiſcitur, in ægritudine mea. Quòd enim malè te habeant peccata mea, quodque miſericordiam conſecutus, te iterum ad iracundiam prouocem, ſcio; & quòd ex immenſa pietatis tuæ clementia me toleres nõ ignoro, inſtar indulgentiſſimæ matris; quæ licet irritetur à ſuo infantulo, non tamen ob id deſpicere illum poteſt; vincitur enim viſceribus pietatis. Si ergo ſic illa; quanto magis indulgentia tua? Ecce Domine, & volucrum viſcera ſuper pullos ſuos funduntur, illosque certis horis viſitant, & eſcam eis deferunt, elaborantque vt nutriant illos, proprijs enim ſuperantur viſceribus. Quòd ſi animalia rationis expertia, adeò indulgentia ſunt; quanto amplius infinitis partibus, gratia tua viſceribus pietatis victa, omnium ad ſe accedentium, & verè eam requirentium miſerebitur? Ecce rurſus fons aquis abundans, indeficienter ſcaturiens,

Pulcherrima à minori ad maius, Comparatio.

Alia Comparatio à minori.

B affatimque cunctos ad ſe venientes potans, laudẽ ab hominibus promeretur. Nec tam in fontem laus ea redundat, quòd gratis potum cunctis exhibeat, quàm in te potius, qui eius affluentiæ merito, laudaris. Clarum enim eſt, quòd per beneficiũ gratiæ tuæ, potum ille vbertim præbeat. Ecce immenſum miſerationum tuarum pelagus, fons iſte deſignat, vt qui cæleſtes corporeasque virtutes liberaliſſimè nutris, omnemque ſpiritum prouidè diſponis. Et cùm laudibus humanis non * indigeas, neque glorificatione vllius rei creatæ, glorioſus enim es in ſubſtantia maieſtatis tuæ, & magnificentia gloriæ tuæ; Charitas tua noſtræ ſalutis cupidiſſima, ſe ipſa ad nos inclinat, vt dum ea à nobis glorificatur, in ipſa quoque nos magnificemur, laudeque ac gloria per illam potiamur: Certus ſum enim, quòd hæc charitas gratiæ tuæ, præſtoletur atque ſuſcipiat omnẽ ad ſe accedentẽ. Cumq; omnia

* al. indigeat, vt referatur ad fontem, vel gratiam.

C prænoſcas Domine, accedentis ad te cor intueris, ſiquidem exuit mundum: priuſquam enim pertingat ad ianuam, tu ei aperis. antequam tibi procidat, manum ei præbes. antequam lachrymas profundat, tuas ſuper illum miſerationes effundis. antequam ſua tibi debita cõfiteatur, indulges atque remittis. Non improperas illi, dicens: quo pacto tranſegiſti tempus tuum? quomodo ætatem conſumpſiſti? Non perquiris quantitatem libelli, in quo deſcripta ſunt peccata eius. Non reuocas in memoriam, quantum te per ſuam exacerbauerit negligentiam. Non exprobras, quantum tua ſpreuerit ipſe beneficia: at humilitatem potius atque clamorem, & bonum affectum cordis eius proſpiciens, clamas: Citò proferte ſtolam primam, & induite illum, & mactate vitulum ſaginatum. Ad requiem atque lætitiam eius conueniant Angeli, congaudeantque ſuper inuentione filij perditi, ac conuerſione antea errabundi hæredis. Et velut negotiatorem ali-

Lucæ 15.

D quem cum multis opibus ad propria remeantem; ita peccatorem ex tota anima ad te confugientem, ſuſcipit gratia tua. Cupit certè videre lachrymas, ſititque pœnitentiam intueri, gratulans ijs qui ſeriò pœnitentiæ ſtudio ſe dedunt. In me igitur Domine, immenſa pietatis tuæ viſcera oſtende; & remitte mihi, vt ab impij corruptoris liberer nexibus, quippe qui vbi me vulnerauerit, illicò & ſtans cominus, irridet me. Et ſicut in mari turbato, diſcipuli ad te confugerunt, teque excitarunt, & per benedictam vocem oris tui, procella venti ceſſauit, & tempeſtas maris facta eſt tranquilla: ita quoque exaudi lachrymas meas, quoniam die noctuque ſuſcitant te. Annos duodecim medici laborantes, non potuerunt curare fluxum ſanguinis, moleſtiam potius quàm ſanitatem ægrotanti præbentes. At quod non potuerunt illi, tu præſtitiſti; & quæ illi confundebant, tu ſanaſti; remediaque abſque vllo labore largitus es. Cùm enim mulier illa fidei plena, ſe putaret latere;

Matth. 8.

Matth. 9. Marc. 5. & Luc. 8.

E clam ad veſtimenti tui fimbriam tangendam, acceſſit. Non quidem ſanctum tuum corpus attigit; ſed ſola veſtis tuæ ora, curationem illi præbuit, & liberationẽ à dedecore multorum medicorum. Libera * obſecro, & afflictam animam meam, ab improperijs tribulantis me inimici, piiſſime medice. Oſtende in membris meis, infinitam ſapientiam tuam; & vulnera animæ meæ ſana, & incontaminata cuſtodi, eisq; virtutũ decorem iugiter inſere. Prædicetur in me diuina gratia tua; quoniam ipſa me liberauit, ô Agne immaculate, qui pro ſalute totius mundi occiſus es, cælumque ac terram pacificaſti. Ne me quæſo ad te importunè accedentem, abieceris; neque exprobrans mihi dixeris, in die illa terribili atque tremenda, quid mea cauſa paſſus ſis, quando nobis peccatoribus dices: Noſtis quid pro vobis ſim perpeſſus: Cùm enim inuiſibilis eſſem, vobis me videndum exhibui;

* al. libera & me obſecro, à confuſione & improperio affligentis me inimici, &c.

Digitized by Google

cùm immortalis eſſem, propter vos morte condemnatus ſum. Cùm nullum in A
me peccatum cadere poſſet, propter vos accuſatus & iudicatus ſum. Cùm omni
crimine eſſem vacuus, propter vos alapis cæſus ſum: ita cùm crucifigerer, non
Matth.26.& 27. iraſcebar; cùm irriderer, non maledixi. Ego Dominus veſter, in quem omnino
1.Pet.2. nullum cadere poterat peccatum vel crimen, propter peccata veſtra ac ſcelera,
iſta omnia ſuſtinui: vos autē qui rei eſtis, quid pro me perpeſſi eſtis? Et propte-
rea, ad hæc nullus veſtrum excuſationem habet. Sed memineris Domine, iſta te
omnia ſuſtinuiſſe noſtra cauſa, propter infinitam pietatem tuam, bonitatemque
Tit 3. ac iuſtitiam, & non propter vlla noſtra opera bona. Vt enim tunc pro nobis
2.Tim.1. &c. traditus es, bonus, ſanctus, & omnis peccati exors, & nūc idem es Domine. Neque
enim mutabilis eſt, ſumma pietas diuinitatis ac clementiæ tuæ, quam habes ſe-
cundùm naturam. At nos, & tunc impij atque improbi, & nunc peccatores & in- B
firmi ſumus. Munus ergo, quod nobis per immenſam pietatem tuam donaſti; à
nobis quæſumus, ne abſtuleris. Nam ſi tunc quidem propter noſtram iuſtitiam
liberaſſes nos, nunc verò quia peccauimus, idcirco iraſcereris, & gratiam tuam à
nobis auferres; meritò diceremus, tunc noſtra iuſtitia liberaſti nos; modò autem,
quia peccauimus, receſſiſti à nobis. Verùm, vt iam dixi, & tunc impij fuimus, &
modò peccatores ſumus. Donum ergo iſtud, quod nobis, benignitate illa tua
largitus es, in finē vſque firmetur in nobis. Equidem Domine, cum afflictione &
attritione animi mei, iam etiam atque etiam clamo ad te; atque aduerſus hoſtem
meum, te interpellare cogor. Reſpice Domine, & eſto mihi refugium, illiusque
prædones, qui ſingulis horis perterrefaciunt me, tua increpatione coerce; diſtra-
hunt enim me, atque ad res inanes attollunt, & non compungor. Impediunt me,
neque vt te implorem, ſinunt. Norunt enim, ſi cum gemitu ac lachrymis ad te C
clamauero, ſe non poſſe ſubſiſtere Hei quid agerem miſer; cui, cum adeò graui
aduerſario, ad luctam prodeundum eſt. Sed me felicem, qui tuæ protectionis de-
xtera conſeruor atque defendor, à quo in certaminibus præmia parantur vincen-
Baſiliſci cum Dæmone comparatio. tibus. Baſiliſcus quidem beſtia vtrimque nocens eſt, aſpectu ſcilicet, & acerbitate
morſus. Sed iſte Draco ex parte vtraque, illo nequior eſt, & pernicioſior, in lucta
& impudentia. At virtus tua ſancta, Domine, quæ deuorauit virgas, in dracones
Exod.7. mutatas, increpet & draconem iſtum, qui impudenter admodum mihi inſidia-
tur, cum ſumma improbitate pugnæ, qua tamen ingentem theſautum operatur
ſuſtinentibus atque vincentibus: & vexatio quam eius afferunt comminationes,
latentem continet felicitatem. Nam iſtius quidem ſeculi gaudium, triſtitia atque
2. Cor. 7. dolore plenum eſt. Quæ autem ſecundùm Deum triſtitia eſt ac gemitus, gaudium
ineffabile, vitamque æternam conciliat. Semper infirmus fui, indeſinenterq; in- D
firmor Domine; ſed indeficiens tua gratia aſſiduè viſitat, & ſanat me. Horis quo-
que ſingulis neglexi ac negligo mercedem curationum eius; cùm omnem pre-
tij æſtimationem excedant remedia gratiæ tuæ, quæ tu gratis donas. Et quoniam
lachrymis ipſa largiris, da & mihi obſecro, per meas lachrymas, curationem ani-
mæ meæ: Perſpicuum namque eſt omnibus, ſeculum hoc præſens, caueæ vbi cum
beſtijs certatur, eſſe perſimile; vbi validus ille Draco cum omnibus decertans, ab
aliquibus quidem ſuperatur & conculcatur, pleroſque autem vincit, & peſſundat
ipſe; à quibuſdam deijcitur & irridetur, nonnullos deijcit & ſubſannat ipſe. Atq;
alij quidem ex colluctatione cum illo ſuperantur, alij verò coronantur. Hi qui-
dem per acerbitatem eius, æternæ vitæ dulcedinem cōſequuntur; alij autem dul-
cedine atque blanditijs ipſius emolliti ac deliniti, amaritudinem æternorū ſup-
pliciorum incurrunt. Alij ſumma rerum omnium paupertate, ipſum facilè pro- E
ſternunt, & vincunt. Alios verò terrenarum rerum cupiditate deuinctos, ipſe pro-
ſternit ac ſuperat. His, dum ex animo Deum concupiſcunt, leuis ac nulla eſt illi-
Matth. 19. us pugna; At mundo affixis, eadem grauis eſt & intollerabilis. Beati illi, qui De-
um ex toto corde diligunt, & per dilectionem eius contemnunt vniuerſa. Beati
Matth 3. Lucæ 18. item, qui die noctuque peccata ſua lachrymis abluunt, vt à ventura ira liberen-
tur. Beati, qui ſponte ſua, ſe hîc humiliant; quoniam illic exaltabuntur in patria
cæleſti. Beati, qui hîc continentes fuerint, quoniam ibi delitiæ paradiſi eos ma-
Matth. 25. nent. Beati, qui hîc ſua corpora ſponte in vigilijs & exercitationibus virtutis
afflixerint; quoniam illic paradiſi exultatio ijs parata eſt. Beati, qui ſponte facti
ſunt

A ſunt templa Spiritus ſancti; quoniam illi ad dexteram ſtatuentur. Beati, qui 1.Cor.3.
charitatem Dei, corde & animo poſſederint; quoniam ipſi amici Chriſti voca-
buntur. Beati, qui ſeipſos mundo, & concupiſcentijs eius crucifixerunt; quoni- Galat.5.
am die ac nocte meditatio eorum in Deum defixa eſt. Beati, qui verè lumbos ſu- Pſalm.1.
os præcinxerint, lampadeſque ſuas præparauerint, exſpectantes Dominum ſu- Lucæ 12.
um, quando reuertetur à nuptijs. Beatus, qui mentis oculis ſpeculari potuerit Matth.25.
futura cæleſtis gaudij bona, & contrà, ſuppliciorum æternorum gehennæ mala;
omnique ſtudio ad illa conſequenda, & hæc euitanda contenderit. Beatus, cui
ob oculos aſſiduè extrema illa hora horroris atque formidinis plena verſatur,
ſtuderque placere Deo dum tempus adhuc ſuppetit. Beatus, qui tanquam omnis Galat.6.
B perturbationis, & immoderatæ affectionis expers, vitam Angelicā in hoc mun-
do duxerit; vt cum Angelis in die illa, æterno cæleſtis vitæ gaudio perfrui poſ-
ſit. Conemur ergo fratres, ſuperna ſolùm contemplari, ſuperna ſapere, ſuper-
na cogitare, de ſupernis diſſerere, ſuperna animo voluere, ſuperna meditari;
ſuperna ſentire & intelligere, ſuperna loqui, ſuperna perficere, ſuperna pertra-
ctare: in omnibus & per omnia conuerſationem noſtram in ſupernis habere,
ſuperniſque adſueſcere. Caueamuſque ad inferiora obtutus conuertere, vbi vo-
luptates blandæ ac noxiæ, concupiſcentiæque inanis atque mortiferi ſeculi hu-
ius prauæ, dominantur. At præclarum eſt, oculis cordis ſemper videre atque pro-
ſpicere, ne quid noxij vnquam in pupillam oculi incidat; mentiſque aciem co-
gitatio aliqua improba, aut quid aliud indignum ac Domino Deo diſplicens,
perturbet, obtenebretque. Sed audi quæſo, qui legis, de meipſo autem loquor;
& quid perpetuò cogitandum ſit nobis, accipe: Habemus Angelos quos iu-
C giter cogitemus, habemus Archangelos, habemus Poteſtates atque Virtutes,
habemus Dominationum gloriam, habemus Cherubim, & Seraphim, habemus
nos ipſos. Habemus Deum ac Dominum vniuerſorum, bonumque ac ſanctum
nomen eius. Habemus Prophetas, habemus Apoſtolos, habemus ſancta Chriſti
Euangelia, diuinoſque ſermones eius. habemus Martyres, habemus Sanctos
omnes. habemus Confeſſores, habemus ſanctos Patres noſtros & Patriarchas. ha-
bemus Paſtores, habemus ſacerdotes, habemus denique cælos, & omnia quæ in
eis ſunt. Hæc meditare ſemper, in iſtis mentem ac cognitionem tuam omnem
iugiter defige. Eriſque filius Domini ac Dei altiſſimi, gratia Domini ac Salua-
toris noſtri Ieſu Chriſti. Cui ſit gloria & imperium, nunc & ſemper, & in ſecu-
la ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA ET VARIÆ LE-
ctiones.

ANima anguſtijs tentationum preſſa, quomodo ad Deum recurrere debeat, valde eleganter ac piè hic demonſtrat S. Ephram. De quo, etiam videre licebit S. Baſilium Magnum, non in vno loco, ac præſertim in Moralibus, vbi de Tentationibus homini ſuperuenientibus agit, & quomodo ſe in ijs gerere oporteat, Regula 62. cap. 2. 3. 4. & Regula 63. cap. 1. &c. Nec non Gregor. Nazian. in oratione 17. in ordine, ad Ciues Nazianzenos, graui timore perculſos, vbi inter alia docet ægram atque afflictam animam Deo propinquam eſſe, &c. Eandemq́; ſententiam in priore ad Cæſarium fratrem epiſtola recenſet, eamq́; ibi Petro Apoſtolo attribuit, in hæc verba ſcribens: Anima namque afflicta,
E *Deo vicina eſt, inquit Apoſtolus Petrus, vbi hac de re præclariſſimè diſſerit, &c. Sed eam in neutra Epiſtolarum Petri reperire potui. Annotat autem ibi Elias Cretenſ. hunc locum ex eo libello ſumptum eſſe, qui Doctrina Petri inſcribitur, &c. Huc quoque faciunt, quæ idem Nazianzenus longo Carmine, de anima ſua calamitatibus conſcripſit Tom. 1. Et Chryſoſtom. Homil. in Pſal. 9. ſuper illa verba: Patientia pauperum non peribit in æternum, &c. ac in illud Pſal. 93. Quis conſurget mihi aduerſus malignantes, &c. & Homil. 42. 62. 63. 64. 65. 67. ad popul. Antioch. Item in Orat. de Anima, eiusq́; humilitate, ſub finem Tom. 5. & Doroth. Serm. 13. de tentationibus conſtanter perferendis.*

Annos duodecim medici laborantes, &c.] *Vbi in alio manuſcripto cod. Græc. pro ἔτη δώδεκα, reperi ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, annos decē & octo. Verùm altera lectio, de numero duodenario, magis placet, cùm & ille numerus ex communi ferè ſententia Patrum, pertineat ad Hæmorroiſſam; ſicq́; paſſim legatur iſte locus ſcripturæ, Matth. 9. Marc. 5. & Luc. 8.*

Digitized by Google

Neque exprobrans mihi dixeris,&c.] *Al. Neque improperans mihi obieceris, quid pro me ſis paſ-* A
ſus: In die enim illa terribili ac metuenda, nobis dices peccatoribus: Noſtis, &c.

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De Timore Animi.

Admirabilis S. Ephræm humilitas, atque modeſtia.

EGO Ephræm peccator, ignauus ac piger in certamine ſpiritali, in
quo aſſiduè ob negligentiam meam animique torporem vincor, B
vobis ſtrenui pugiles, Deique amantiſſimi fratres, ingentem ani-
mi mei timorem atque tremorem, qui quodam die me miſerum
atque diſtractum, tardumqúe ac deſidem inuaſit, recenſere volo.

Narratio de ſe-ipſo.

Solus ſedebam in loco* quodam quieto atque ſublimi, & inanes
huius vitæ curas, tumultus, ac perturbationes mente reuoluebam. Et illachry-

Iob 8.14. Pſal.101. 143.

mans dicebam: quomodo vita hæc noſtra velut vmbra fugit, & inſtar velociſſimi
curſoris pertranſit, & tanquam flos matutinus marceſcit? Rurſusqúe cum dolore
ac gemitu; quomodo, inquam, ſeculum hoc prætereat, dum interim ignauia, re-
busqúe ac cogitationibus inutilibus diſtrahimur, neſcimus. Hæc dum mecum
expendo, repentè oculos in cælum ſuſtuli, & pænè à ſenſibus alienatus, magno

Colloquiũ Dei cum Anima S. Ephræm.

cum timore perculſus, oculis cordis Dominum meum ſumma in gloria ſeden-
tem proſpexi, & ſic animam meam compellãtem audiui: Quamobrem ô anima,
cæleſtem tuum thalamum lumine gloriæ plenum contemnis? Cur ô anima, C
ſponſa mea, me immaculatum & immortalem ſponſum tuum odiſti? Cur ô ani-
ma, ſpernis illa bona, quæ ego in lumine vitæ præparaui tibi? Cur ô anima, te à me,
per res & cogitationes indecentes, atque inutiles alienaſti? Cur, omni cum ſtu-

Matth.25.

dio ac gaudio aduentum meum non præſtolaris? Cur ô anima, manibus tuis lam-
padem ardentem non tenes, exſpectans dum vocem illam audias: Ecce ſponſus
venit, exite obuiam ei cum lætitia? Cur non feſtinas tibi veſtem decoram di-
gnamqúe ad nuptias parare? Cur, cum gaudio ſanctum illum cæleſtem thalamũ
non ingrederis? Cur ô anima, me qui bonus ſum, & te à morte in vitam aſſerui,
odiſti? Ego anima, tui cauſa mortem oppetij, vt te ſpõſam mihi conciliarem. Ego
anima, regnum tibi hæreditarium, quod omnibus bonis abundat, acquiſiui. Ego
anima, homo propter te factus ſum, vt vitam tuam à corruptione liberarem. Ego D
anima, ſalutem tuam cunctis operibus meis ſemper prætuli. Ego anima, cæle-
ſtem tibi thalamum præparaui, Angelisque mandaui, vt in eo coram te miniſtra-
rent; vt cum gaudio illuc ingrediaris. Tu verò ô anima, me cæleſtem tuum ſpon-
ſum, & ineffabilia quæ tibi paraui bona, ſpreuiſti. Sed quem quęſo præferre mihi

Animi ſui timorem explicat.

potuiſti; qui res omnes creatas mea indulgentia conſeruo? Quis pater vitam do-
nat vt ego; quem tu anima reliquiſti, & inimicum odioqúe digniſſimum concu-
piuiſti? His ego fratres chariſſimi, in illa hora coram Domino conſtitutus, vehe-
menter cõtremui & expaui; præſertim dum formidabilia illa Domini verba, ma-
ximamqúe animi mei confuſionẽ atq; turbationem animaduerterem. Vnde defe-
cit præ timore atq; confuſione anima mea, cogitabamqúe vbi me abſconderem;
quòd tantã ignominiã ferre nequirem, dicebamqúe apud me: Venite montes, & E

Deflet ſeipſum amarè, & diuinam miſericordiam implorat.

me peccatorẽ ac impium operite. Et demiſſo capite confuſus, alta voce meipſum
deflere lamentabiliter cœpi, dicens: Cur ego inquiens, ex vtero matris prodij, vt
Dominum meum ſanctum, & bonum, atque miſericordem exacerbarem? Cur
conceptionem in vtero matris, & corporis incrementum, donaqúe cæleſtia, ac
ſancta gratiæ tuæ remedia, quæ dediſti Domine, contempſi? Flens tamen pròci-
di, & cum planctu ac dolore cordis mei illachrymans rogaui & exclamaui: Ex-
audi Domine fletum meum, & ſuſcipe verba deprecationis meæ, quæ ego pec-
cator timore perterritus, coram te loquor clementiſſime, mitiſſime, & miſeri-
cordiſſime Domine. Ne feceris mihi obſecro, ſecundùm cuncta opera mea;
neque memineris iniquitatum mearum, quibus ego gratiam tuam benigniſ-
ſime Domine irritaui. Tantum mihi peccatori, hominum amator optime,
tempo-

Digitized by Google

A temporis concede, vt pœnitentiæ ſpatium habeam. Gratia tua, quæ delicta iuuentutis meæ tulit, & ſenectutis nunc errata perferat. Noui ego iuſiurandum tuum clementiſſime Domine, quod per temetipſum iuraſti, dicens: Viuo ego, dicit Dominus, quia nolo mortem peccatoris & impij; ſed magis vt conuertatur ab omnibus iniquitatibus ſuis, & viuat. Iuraſti hominum amator optime, pro tuis miſerationibus, te mortem peccatoris nolle; ſed potius vt conuerteretur & viueret. Miſerere igitur mei peccatoris, qui adiuro te per miſericordię tuæ viſcera, vt mihi propitius ſis, atque ignoſcas. Miſerere mei Domine, & ne adiurationis meæ, te libertas offendat. Tu qui corda ſcrutaris & renes hominum, noſtraſque cogitationes perſpicis; noſti me acerbiſſimo animi dolore coactum, iſta auſum in conſpectu tuo eloqui. Reſpice ó Chriſte Saluator, fontes lachrymarum mearum, contritionesque ac gemitus indignæ meæ animæ. Veniat præceptorum tuorum iuſſio; & me protegat, antequam formidabili iuſſu tuo, imparatus atque confuſus deprehendar. Concedat mihi gratia tua, exiguum tempus veræ pœnitentiæ. Nequit clementiſſime Domine gratia tua peccatorem deſpicere lachrymantem. Ignoſcit omni animæ, quæ ſupplex ad te recurrit; & peccatorum quæ patrauit, veniam implorat. Exaudiuit ſanctus, & benignus Dominus vocem meam, & ploratum lachrymarum mearum, & miſertus eſt mei. Et nunc me reſpice, vt longanimis & miſericors Dominus; vt ego quoque fructum pœnitentiæ referam. Quamobrem ſupplico Domine, vt veræ pœnitentiæ ſpatium mihi largiaris. Suggerit mihi quotidie viam ſalutis, & numquam non me ad vitam trahit Saluator meus, vt ſaluus fiam. Quoties in mentem mihi venit illius diei ac horæ, in qua me repente timor C hic inuaſit, totus horreo, lachrymor, ac ingemiſco. Iterum mox omnium ſimul obliuiſcor, & precum, & lachrymarum, & timoris, & ſpatij pœnitentiæ mihi largitate diuinæ gratiæ, conceſſi. Sed vnde mihi iſta duritia, & negligentia? vnde tanta obliuio? vnde ita ſubitò fio impudens, & timoris expers, elatus, & iracundus? adeò vt planè nec timor Dei, nec iudicium futurum mihi verſetur ob oculos? Numquid iniuſtus eſt Deus? Numquid diſſimulat, aut non intuetur opera mea? abſit. Omnes vos rogo obteſtorque, amici Dei, & fratres mei chariſſimi; vt pro me homine peccatore & minimo, apud Deum miſericordem, & benigniſſimum, intercedere velitis. Quæ mihi acciderunt, vel ideo patefeci vobis, vt per vos miſericordiam à Deo obtineam. Neque dubito, quin ſi volueritis, mihi peccatori, veſtris apud Deum orationibus & ſupplicationibus, ſuccurrere poſſitis. Noui multorum deprecationes apud Deum, etiam Apoſtolos è carcere & vinculis, & morte liberare valuiſſe. Quanto magis vos me peccatorem & impium à morte liberabitis? Succurrite ergo qui timetis Dominum, preces veſtras pro me peccatore fundite; vt Diuina gratia in anima mea reſplendeat, mentemqúe tenebris circumfuſam illuminet, promptusqúe ac dignus efficiat precibus veſtris mediantibus, qui pœnitentiam agam, & veniam merear. Et adueniente diuina gratia, dulceſcat omnis amaritudo mea. Gratiæ enim præſentia, ſimul cum cordis compunctione, animi dulcedinem & tranquillitatem affert. Exhilarant vndæ diuinæ gratiæ, iubarqúe Sancti Spiritus, noſtra pectora; faciuntqúe vt anima repentè omnium rerum terrenarum, cupiditatumqúe carnalium ac noxiarum obliuiſcatur. Fouent igitur vndæ diuinæ gratiæ intellectum ſimul & animam. Similiſqúe eſt gratia Dei in anima noſtra, horto regio pulchris arboribus, & fructibus bonis pleno, qui tum ſapore, tum odore, tum iucunditate & pulchritudine ſua, mirificam cunctis ſenſibus delectationem ac recreationem afferunt. Ita & diuinæ gratię fructus E ac medicamenta nobis ſplendorem, dulcedinem, lætitiamqúe præbent. O beata illa anima, quæ operibus diuinæ gratiæ reſplendet; illuſtratur enim eius ſplendore, afficitur dulcedine, contemplationiſqúe ac ſuauiſſimi illius odoris gaudiò perfunditur. Iterum dico: O beata illa anima, quæ cunctis diuinæ gratiæ muneribus ornata eſt. Nihil anima illa intuetur in terra, ſed tota defixa hæret in Deo. Cùm neque ſponſi ſuauitas & gratia, illam alioſum ſe vertere permittat. Ecce rurſus ad fores Domini mei procido, ſupplicans, obſecrans, atque adorans, & continuè dicens: Ignoſce mihi ſcelera atque delicta mea, clementiſſime Domine. Expedit enim ſupplici ſeruo, poſteaquam peccauit, non effugere manus Domini ſui, ſed omni potius cum ſubmiſſione & humilitate cordis, ab eo veniam exſpe-

Ezech. 18. — Ibidem. — Pſalm. 7. & Hier. 11. 17. 20. — Actor. 12. — Diuinæ gratiæ efficacia, atque præſtantia. — Gratia Dei in anima noſtra, horto Regio quomodo ſimilis. — Laudatur anima, diuinæ gratiæ muneribus decorata. — Ephræm ſupplex ad Dominum recurrit, & pro delictorum venia inſtat.

ctare. Nam ſic etiam homines delinquentibus ſeruis ſuis offenſas ignoſcere conſueuerunt. Quòd ſi homines mortales, & improbi, errata conſeruis ignoſcunt; quanto magis Dominus noſter ſanctus, & bonus, vniuerſorum conditor, omniumque creator Deus, cuius miſericordia, & manſuetudo, ac pietas, atque clementia eſt infinita, iniquitates atque delicta cunctis peccatoribus remittet, qui ſupplices ad eum aſſiduè confugiunt? Theſaurus ſiquidem miſericordiæ eius, ſaltem modicam animi noſtri reſipiſcentis atque dolentis de peccatis, requirit promptitudinem; & mox ſuas profundit diuitias, in requirentes illum cum contritione: Nam ſimilis videtur theſaurus ille fonti vberrimo, qui aquam haurientibus abundè præbet. Vnde facilè eſt cuiuis explicare, quo pacto fons ille, diuinæ miſericordiæ fonti comparetur. Qemadmodum enim fons neminem ab aqua ſua arcet; ita gratiæ theſaurus, nullum prohibet hominem, cur minus particeps illius reddatur. Modò igitur voluntas accipiendæ gratiæ adfuerit, illicò totus theſaurus gratiæ patebit. Haurite ex hoc fonte, Chariſſimi, cæleſtium donorum riuos atque fluenta, dum licet. Tempus enim veniet & hora, quãdo ex eo bibere, ac ſitim exſtinguere, planè nemini licebit. Quæſo obteſtorque vos, hæredes Dei, & Chriſti fratres, vt mei memineritis, aſſiduéque pro me Deum ac Saluatorem exoraueritis; vt per Chriſtum, ab hoſte maligno, qui me ſingulis horis oppugnat, liberer. Sanctiſſimæ Trinitati ſit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Argumentum à minori ad maius, valde efficax.

Theſaurus diuinę miſericordiæ, vberrimo fonti ſimilis.

Ex fonte diuinæ gratiæ, hauriendum atque bibendum.

A

B

SCHOLIA.

ANimi ſui timorem Auctor explicat, quæq; ipſi quodam die ac loco, extra ſe rapto euenerant, dum ſeculi huius vanitatem rerumq; humanarũ fugacitatẽ atque incertitudinem altiori mente reuoluit, cæleſtiaq; profundius contẽplatur, hic enarrat. Et inter alia, Deum ſibi in ſumma gloria apparuiſſe piè fingit, ſuamq; animam multis verbis conſolatorijs allocutum fuiſſe; cuiuſmodi ſunt, quæ hîc ab eo adducuntur plurima, magnam pietatem, ardentemq; ſpiritum redolentia: & talia quidem quæ legentibus vel audientibus etiam animum quantumuis obduratum emollire, lachrymaſq; ex oculorum palpebris excutere poſſint. Tota enim oratio affectibus vehementibus, verbisq; ac ſententijs ad mouendos animos plurimum facientibus, referta eſt, ac ad Compunctionem fidelis animæ, cumprimis valde accommodata. Et ſiue hortatoria ac conſolatoria illa Dei verba ad Animam; ſiue etiam ſuſpiria ac lachrymas, conuerſionemq; piæ ad Deum Animæ, conſideres; pulcherrimum tibi vitæ in melius commutandæ ſpeculum hinc propoſitum habebis. Scripta autem ſunt iſta ab Ephram iam ſene, quod ipſe in corpore orationis ſatis inſinuat, vbi ait: Gratia tua quæ delicta iuuentutis meæ tulit, & ſenectutis nunc errata perferat, &c. adducitq; ibi non pauca eaq; pulcherrima, in laudem Diuinæ gratiæ, quâ fidelem animam vult eſſe munitam atque decoratam. De qua, ex profeſſo in ſequent. poſtea. C

Noui ego iuſiurandum tuum, quod per teipſum iuraſti clementiſſime Domine, dicens: Viuo ego dicit Dominus, &c.] *Verba illa iuriſiurandi, ad quæ alludit Ephram, ſunt Ezechiel. 18. & 33. vbi tamen aliter atque aliter legitur: Nam in extrema parte cap. 18. eſt:* Nolo mortem morientis dicit Dominus Deus; reuertimini & viuite.] *atque ita in Lat. vulg. vbi tamen illud vltimum:* Reuertimini & viuite,] *deeſt in edit. Græc. 70. Interp. in aliquibus porrò Codicib. ibi reperitur: Nolo mortem peccatoris dicit Dominus Adonai, ſed vt conuertatur à via ſua, & viuat anima eius, dicit Dominus Adonai. atque ſic ferè Theodoritus. Auctor verò noſter Ephræm potius hîc ad verba Ezechiel. 33. cap. reſpexiſſe videtur, vbi eſt: Viuo ego dicit Dominus Deus: nolo mortem impij, ſed vt conuertatur impius à via ſua, & viuat, &c.* D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM.

Reprehenſio ſui ipſius atque Confeſſio. E

FRatres, compatimini mihi, qui commiſerationis habetis viſcera; non enim otioſè diuina dixit ſcriptura: Frater qui adiuuatur à fratre, quaſi alta atque munita ciuitas. Nam fundati regni inſtar, fortis eſt ac potens. Alibique rurſus: Confitemini alterutrum peccata veſtra; & orate pro inuicem, vt † ſanemini. Accipite ergo cohortationem, electi Dei, ab eo qui decreuit atque promiſit quidem placere Deo, & mentitus eſt factori ſuo; vt ſupplicationibus veſtris liberer à peccatis, quæ me complectuntur ac detinent; ſanitatique reſtitutus, exſurgam

Prouer. 18.

Iaco. 5.

† al. vt ſaluemini, & ſic Lat. vulg.

Digitized by Google

A ſurgam è lecto tabifici peccati: Quoniam ab infantia factus ſum vas inutile atque abiectum. Et nunc de iudicio audiens, nihili facio, tamquam offenſis ac culpis omnibus ſuperior; aliosq́ue mea admonitione ab inutilibus deterrens, hæc ipſa duplo plura à me peraguntur. Hei mihi in quali damnationis ſtatu reperior. Hei mihi, in quo dedecore iaceo. Hei mihi, quòd in me non eſt, id quod latet, vt id quod apparet; vnde niſi velociter commiſerationes in me diuinæ refulſerint, nulla mihi ex operibus ſpes ſalutis oſtenditur. Dum enim de pudicitia diſſero, de laſciuia cogito. Dum de puritate cordis verba facio, turpium affectionum meditatio in me dies noctesq́ue dominatur. Quam igitur excuſationem habebo? Hei mihi, quæ qualisq́ue mihi diſcuſſio imminet? Reuerà ſpecie tantùm pietatis amictus ſum, & non potentia atque virtute. Quo igitur ore, quaue audacia accedam ad Dominum Deum meum; qui abſcondita nouit cordis mei?

Seipſum reprehendere ac deplangere incipit, & errata conſiteri.

B Tantis malis obnoxius cùm ſim, pertimeſco in oratione conſtitutus; ne ignis de cælo deſcendat, ac deuoret me. Si enim eos qui offerebant coram Domino ignem alienum in deſerto, egreſſus ignis à Domino, conſumpſit; quid ego exſpectabo, tanto delictorum pondere indutus atque circumdatus? Quid ergo; deſperabo ne propriam ſalutem? Abſit. Ea quippe aduerſarij eſt ſolicitudo ac ſtudium, vt cùm aliquem ad deſperationem deduxerit, mox eum deijciat ſubſternatq́ue. Ego verò non deſpero de meipſo, ſed Dei confido miſerationibus, veſtrisq́ue pro me deprecationibus. Ne ergo deſiſtatis ab oratione, apud hominum amatorem Deum; vt à ſeruitute ignominioſarum paſſionum liberetur cor meum. Inflammatum eſt cor meum, immutata eſt pia cogitatio mea, obſcurata mens mea: velut canis ad proprium reuertor vomitum, & non eſt pœnitentia mea

Leuit. 10.

Alluſio ad verba, Pſal. 72.

Prou. 26 & 2. Pet. 2.

C pura, non ſunt mihi in oratione lachrymæ. Dumq́ue ſuſpiro, ſicco † faciem meam verecundiæ rubore ſuffuſam, pulſo pectus meum domicilium paſſionum. Gloria tibi, qui ſuſtines. Gloria tibi longanimis. Gloria tibi clementiſſime. Gloria tibi benigniſſime. Gloria tibi optime. Gloria tibi, qui ſolus es ſapiens. Gloria tibi, qui animarum ac corporum benefactor es. Gloria tibi, qui ſolem oriri facis ſuper malos & bonos, pluisq́ue ſuper iuſtos atque iniuſtos. Gloria tibi, qui cunctas nutris gentes, omnemq́ue naturam humanam, tamquam hominem vnum. Gloria tibi, qui volucres cæli paſcis, & feras atque ſerpentes, ac aquatilia, velut paſſerculum vilem: Omnia enim in te ſperant, vt des eſcam illorum in tempore oppotuno. Magna quippe tua eſt poteſtas, & miſerationes tuæ, ſuper omnia opera tua Domine. Ideo precor Domine, ne me abijcias cum ijs, qui tibi dicunt: Domine Domine; & voluntatem tuam non faciunt; precibus & interceſſione omnium, qui in con-

† al. reſtrigero faciem meã, &c.

Matth. 5.

Matth 6. & Lucæ 12.

Pſalm. 103.

Pſalm. 144.

Matth. 7. & 25.

D ſpectu tuo gratos ſe atque acceptos reddiderunt. Tu enim noſti latentes in me paſſiones. Tu vulnera animæ meæ explorata habes. Sana me Domine, & ſanabor. Socios vos mihi præbete fratres, in orationibus. Miſerationes à Dei bonitate depoſcite. Animam à peccatis exacerbatam, dulceſcere facite. Ex vera vite, vos qui palmites eius eſtis, tradite ſitienti de fonte vitæ. Qui ipſius miniſtri digni habiti eſtis, me ad diuina eius obſequia præſtanda, corroborate. Illuminate cor meum, qui filij lucis euaſiſtis. Me aberrantem, in viam vitæ deducite, qui in ea perſiſtitis. Me intra regalem portam introducite, ſicut Dominus proprium ſeruum, qui hæredes regni euaſiſtis; quoniam comprimitur cor meum. Præueniant me commiſerationes Dei, veſtra deprecatione; antequam pertrahar vnà cum operantibus iniquitatem. Ibi quæ in tenebris, quæq́ue in aperto geſta ſunt, reuelabuntur. Quod me tandem dedecus & rubor occupabit; quan-

Ierem. 17.

E do me condemnatum viderint, qui nunc me irreprehenſibilem dictitant? Spiritali relicto opere, paſſionibus obediui. Doceri nolo, & docere alios volo. Subeſſe recuſo, & ſubiugare ceteros cupio. Laboribus grauari renuo, & alijs imponere eos deſidero. Operari nolo, & exactorem ac monitorem operis agere volo. Honorare alios nolo, & honorari gaudeo. Improperia ab alijs ferre non poſſum, & tamen improperare ac maledicere geſtio. Contemni nolo, & alios pro nihilo habere, ac ſpernere volo. Aliorum ſuperbiam ferre non placet, & tamen ſuperbire in alios delectat. Redargui detrecto, & reprehendere amo. Miſereri aliorum nolo, & tamen commiſerationes aliunde requiro. Increpari non volo, & increpare ac obiurgare alios volo. Condemnari recuſo, & damnare alios ſtudeo.

Ecce quãta humilitate ſeipſum reprehẽdat, & peccata confiteatur.

Digitized by Google

deo. Iniuriam mihi fieri nolo, & iniuria alios afficere volo. Obtrectari mihi non fero, & alijs obloqui cupio. audire alios non lubet, & tamen audiri opto. celebrare alios nolo, & celebrari ac prædicari volo. antecellere mihi alios non fero, & ſuperare contendo. In admonendo ſapiens, ſed non in agendo. Quæ facere oporteret, dico; & quæ nec dicere fas eſſet, facio. Quis ſuper me non ploret? Deplangite me ſancti ac iuſti; vt qui in iniquitatibus conceptus ſum. Deflete me, qui lucem diligitis, & tenebras odiſtis. Lugete me, cui tenebrarum opera placent, & non lucis. Plangite me reprobum, qui probi eſtis. clementes arbitri eum qui miſericordiam conſecutus eſt, & adhuc iudicem irritat. Plangite me, qui extra omnem reprehenſionem eſtis, iniquitatibus demerſum. Plangite me, qui bonum diligitis, & malum odio perſequimini; mala amplectentem, & bona auerſantem. Plangite me, qui vitam religioſam colitis, habitu ſolùm vitam † relinquentem. Plangite me, qui Deo grati & accepti eſtis, ſtudio hominibus complacendi deditum. qui perfectam poſſideris charitatem, eum qui verbis quidem diligit, operibus autem proximum odio habet. Plangite me, qui ſatagitis rerum veſtrarum, eum qui de rebus alienis curioſè laborat. Plangite me patientiæ expertem, atque infructuoſum, vos qui patientia inſtructi fructificatis Deo. Plangite me rudem atque inutilem, qui diſciplinam ac doctrinam concupiſcitis. Plangite me vt indignum, qui altitudinem cælorum reſpiciam; vos qui cum fiducia ad Deum acceditis. Plangite me, qui Moyſis patientiam habetis, hanc ſponte deperdentem. Plangite me, qui Ioſeph pudicitiam poſſidetis, eiuſce proditorem. Plangite me, qui Danielis temperantiam diligitis, ea ipſa voluntariè priuatum. Plangite me, qui patientia Iob ornati eſtis, ab hac alienum redditum. Plangite me, qui voluntariam Apoſtolorum tenetis paupertatem, ab ea longè diſtantem. Lugete me duplicis animi hominem, ignauum ac timidum, improbumque; vos qui fideles ac ſtabiles in Deum corde eſtis. Lugete me riſu gaudentem, & luctum abominantem; qui planctum diligitis, & riſum remouetis. Lugete me, qui templum Dei immaculatum conſeruatis, illud contaminantem ac inquinantem. Plangite me, qui ſeparationis ac ineuitabilis viæ recordamini, immemorem atque imparatum ad idem iter. Deplangite me, qui in mente iudicium quod eſt futurum poſt mortem, tenetis; confitentem meminiſſe, & agentem contraria. Deplangite me inquam, hæredes regni cæleſtis, hæredem gehennæ ignis. Hei mihi; quòd peccatum non reliquit in me incolume vllum membrum, aut ſenſum quem non deprauarit; neque id eſt mihi curæ. Iam finis pro foribus aſſiſtit, & de eo non cogito fratres. Ecce reuelaui vobis vulnera animæ meæ, nolite ergo aſpernari me ægrotum; ſed medicum pro infirmo deprecemini: paſtorem pro oue, Regem pro captiuo, vitam pro morte; vt ſalutem in Chriſto Ieſu Domino noſtro conſequar, de peccatis me detinentibus; emittatque gratiam ſuam, ac animæ lubricitatem confirmet. paratus enim ſum ad reſiſtendum improbis paſſionibus; & dum cum ijs confligo, doloſa Draconis malignitas contentionem firmitatemque animæ, voluptatis illecebris diſſoluit, abripiorque ab ijs captiuus. Rurſus ſtudeo eripere illum qui comburitur, & ignis odor adhuc me iuueniliter & inconſideratè agentem, ad ignem attrahit. Rurſus conuerto animum ad ſaluandum eum, qui demergitur; & præ inexperientia, cum ipſo demergor. Medicus paſſionum dum cupio fieri, ipſemet ab ijs occupor. Loco medicinæ, ægrotantem obiurgo; ipſeque cæcus, cæcis ducatum præſtare conor: vnde multis indigeo orationibus, vt proprias menſuras cognoſcã, Chriſtique gratia obumbret mihi, ac obſcuratum cor meum illuminet; & pro ignorantia, diuinam cognitionem habitare in me faciat: quoniam non erit impoſſibile apud Deum, omne verbum. Ipſe inacceſſum mare, peruium reddidit populo ſuo. Ipſe Manna pluit ijs, & ex mari coturnices, ſicut arenam maris. Ipſe ex petra duriſſima, aquam ſitientibus præbuit. Ipſe ſolus eum qui in latrones incidit, ſua benignitate ſeruauit. Miſericordia quoque in me moueatur eius bonitas; vt qui in peccata prolapſus ſum, ligatusque tamquam vinculo à malitia. Non eſt mihi loquendi libertas, apud Scrutatorem cordis ac renum. Nemo reperitur, qui ſanare animæ meæ poſſit dolorem, niſi ipſe qui nouit profunda cordis. Quoties in meipſo terminos conſtitui, murosque reædificaui inter me & ini-

A B C D E (margin section letters)

† intellige ſecularem, ſiue mũdanam vitam.

Mira S. Ephręm modeſtia, atque humilitas, cum compunctione animi.

Lucæ 1.
Pſalm. 77. & Exod. 16.
Num. 11.
Lucæ 10.

Digitized by Google

A iniquitatem peccati, & inter hoſtes qui ex aduerſo congrediuntur ad bellum? Mens ſuos præteriuit terminos, muroſque euertit; eò quòd termini non eſſent muniti timore fortioris & potentioris, murique non fundati in ſyncera ac vera pœnitentia. Vnde & iam pulſo, vt aperiatur mihi: perſiſto in oratione, vt poſtulatis potiar, ac velut impudens miſericordiam à te depoſco Domine. Tu bona præbes Saluator, ego mala retribuo. Tuam, in me peruerſum, longanimitatem exhibe. non de verbis tantummodò otioſis veniam rogo, ſed etiam de actionibus impijs, ignoſci mihi à tua bonitate deprecor. Libera me ab omni opere malo Domine, priuſquam me finis præoccupet; vt coram te gratiam in hora mortis inueniam: Nam in inferno quis confitebitur tibi? Salua animam meam de futuro timore Domine; Commaculatamque meam veſtem, propter miſerationes B ac bonitatem tuam dealba: vt & ego licet indignus prælucens, dignus efficiar regno tuo cæleſti: gaudioque illo incomparabili donatus, dicam: Gloria ei qui afflictam animam ex ore liberauit leonis, eamque in paradiſo deliciarum repoſuit. Quoniam tibi puriſſimo, ac ſanctiſſimo Deo conuenit gloria, in cuncta ſeculorum ſecula. Amen.

Diuinam miſericordiam ſuppliciter implorat.

Pſalm. 6.

Pſalm. 21.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

PLena admirandæ humilitatis, ſingularisq́; modeſtiæ, ac compunctionis animi, eſt iſta S. Ephræm de ſeipſo Reprehenſio atque confeſſio. grauiq́; frequenti antithesi roborata, qua animæ ſuæ vulnera detegit, & peccata confitetur atque deplangit, veniam depoſcit, & diuinam miſericordiam implorat, &c. Cuiuſce argumenti, aliam etiam apud eum Orationem benè longam reperies poſtea Tomo 3. vbi variè ſeipſum reprehendit, & peccata ſua confitetur; vitaq́; ſua anteacta geſta commemorat, & quæ malè egit, deplorat, & ad Deum recurrit, &c. Alia quoque eiuſdem Inſcriptionis, nimirum, De accuſatione & reprehenſione ſui C *ipſius, extat Oratio in ordine ſeptima apud S. Dorotheum, haud inelegans, quæ incipit: Perquiramus obſecro fratres, &c. Aliaq́; ſimiles apud alios.*

Frater qui adiuuatur à fratre, quaſi alta atque munita ciuitas.] *Locus eſt Prou. 18. Et in hac lectione concordãt 70. ſicut & in ſequent. Nam fundatis regni inſtar fortis eſt ac potens, &c. Ceterũ in Lat. vulg. ibi paullo aliter ſic: Frater qui adiuuatur à fratre, quaſi ciuitas firma: & iudicia quaſi vectes vrbium, &c. Cui non diſſimilis eſt lectio, quæ in aliquibus codic. Græc. reperitur, de quibus conſule Schol. in edit. 70.*

Inflammatum eſt cor meum, immutata pia cogitatio mea.] *Vbi, pro εὐσεβὴς, pia ſiue religioſa, in alio cod. Græco, eſt εὐτελὴς, vilis atque abiecta cogitatio. Verùm εὐσεβὴς, hoc loco magis probatur, quadratq́;.*

Dumque ſuſpiro, refrigero faciem meam.] *Quo loco, pro ψύχω, refrigero, recreo; alibi eſt: ψύγω μοῦ τὸ πρόσωπον, ſicco faciem meam, verecundiæ rubore ſuffuſam, &c. Vtraque tamen lectio ſtare, & commodè hic explicari, atque accommodari poteſt.*

Plangite me habitu dumtaxat vitam relinquentem.] *Vbi, pro καταλείψαντα (antepenult. per (ει)) relinquentem; vel, qui habitu ſolùm vitam ſecularem reliquit. al. leg. καταλήψαντα antepen. per (η) ἀπὸ* D *τοῦ καταλαμβάνω, vt ſit ſenſus: qui hanc vitam, nimirum monaſticam, habitu ſolo ſuſcepit, &c. vtrobique lectio bona eſt, & ſententia commoda atque aperta.*

Studeo eripere illum, qui comburitur.] *Pro hoc, al. ſic: Studeo me ab eo auellere qui exurit, &c. Sed quia iſta fortaſſè rectius ad alios referuntur, quorum ille ſalutem curabat, priori lectioni potius inſiſtendum videtur quemadmodum & in ſequent. eum qui demergitur, & abſorbetur, &c.*

Ille manna pluit illis, & ex mari coturnices.] *Ad duplicem ſcripturæ locum hic alluſit; ad Num. 11. ibi: Et arreptas per mare coturnices, in caſtra detulit, &c. ac Pſal. 77. ibi: Et pluit ſuper eos vt puluerem carnes, & ſicut arenam maris, volatilia pennata, &c.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM

E

Adhortatio ad Pietatem.

CHariſſime, Diuina gratia Chriſtianus es; Serua mandata Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſaluaberis. Scriptum eſt enim: In veritate comperi, quia non eſt perſonarum acceptor Deus: Sed in omni gente, qui timet eum, & operatur iuſtitiam, acceptus eſt illi. Si autem volueris etiam ad perfectam vitæ rationem contendere, vt & melioribus potiaris: Scito, quòd niſi ita ſtatueris, iam te ex hac

Actor. 10.

Digitized by Google

Sap. 2. 4. vita migraſſe, mundumq́ue iſtum cum omni gloria ſua, inſtar vmbræ euaneſce- A
re; non poteris affectiones terrenas, & concupiſcentias mundanas ſuperare,
† al. in interitũ carnis, atq; perditionis, &c. quæ quidem demergunt homines in perniciem † carnis, atque perditionem. Ve-
rax enim eſt, qui ait: Si quis vult poſt me venire, abneget ſeipſum & tollat crucem
Matth. 16. ſuam, & ſequatur me. Qui enim voluerit animã ſuam inuenire & ſaluam facere,
Marci 8. perdet eam. Qui autem perdiderit eam propter me; inueniet eam. Quid enim
Lucæ 9. proderit homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ autem ſuæ detrimen-
tum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua? Neque
enim eſt labor, fundamentum iacere, ſed ædificium perficere. Quanto enim am-
plius ædificium erigitur in altum, tanto maior labor relinquitur ædificanti vſque
Lucæ 14. ad perfectionem operis. Audiamus ſalutarem vocem dicentem: Quis enim ex
vobis volens turrim ędificare, nonne prius ſedens, computat ſumptus, qui neceſ-
ſarij ſunt, ſi habet ad perficiendum: ne poſteaquam poſuerit fundamentum, & B
Ibidem. non poterit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: Quia hic
Dictũ memorabile & inſigne. homo cœpit ædificare, & non potuit conſummare. Bellum enim militum bre-
ue: ſed monachi pugna, quoadusque emigret ad Dominum, durat. Iccirco omni
cum ſtudio ac vigilantia, patientiaq́ue opificium auſpicari oportet. Si igitur di-
† al. leonem iugulare tētes. de quo, in Schol. lectiſſime, leoni † inſidiari coneris, firmiter apprehende, ne fortè tibi confrin-
gat oſſa, inſtar vaſis teſtacei. Si verò & te ipſum in mare præcipitem dederis, caue
abijcias animum, donec in terram deueneris, ne fortè in profundum ſubſi-
das quaſi lapis. Frater ſi ad certamen ingrediaris, ſobrium ac vigilantem te
præbe, ne fortè aduerſarius tuus victor euadens, ſupergaudeat tibi, & pro coro-
na, contraria referas. Quicunque igitur cupit eſſe monachus, ad fortiter ſuſti-
nendum, ſe promptum exhibeat; ne ingreſſus dicat ignoraſſe ſe, quòd iſta ſibi
euentura eſſent. Ecce præſciuiſti iſta frater, vt & tu cogitationem tuam compo- C
† al. tua patientia nas, ſciens quòd in hoc manifeſtabitur tua † probatio. Intellige quod dicitur, fra-
ter. Ne hodie pro foribus conſiſtens, interrogatusq́ue dicas, omnia ſuffero: cras
† al. in cogitationibus & locutionibus detractes. autem in verbis † & operibus detractes. Angeli enim Dei adſtant, audiuntq́ue
omnia de labijs tuis procedentia. Vide chariſſime, vt tua ſponte accedas, Deoque
viuenti ac vero coniungaris, nemo te cogit. Caue mentiaris; quoniam ipſe per-
Pſalm. 5. dit omnes, qui loquuntur mendacium. Hæc igitur ad Deum accedenti contin-
Eccleſiaſt. 2. gunt: primò quidem tentatio, deinde tribulatio, poſtea labor, angor animi,
ac tædium, nuditas, paſſiones, anguſtia, contemptus. Atqui in his apparet pa-
tientia, atque probatio fidelium: & in his omnibus ſuperior eſt, qui ſeipſum ex
toto corde, gubernationi diuinæ offert, voluntatis eius imperio ſe ſubdens. Bo-
num enim tantum à nobis propoſitum poſtulat atque requirit Deus, & ipſe no- D
Pſalm. 17. bis fortitudinem ſubminiſtrabit, concedetq́ue victoriam, ſicut ſcriptum eſt: Pro-
Pſalm. 144. tector eſt omnium ſperantium in ſe. Rurſusq́ue ait: Prope eſt Dominus omni-
bus inuocantibus ipſum in veritate. Voluntatem timentium ſe faciet; & depre-
cationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos. Orate autem & pro nobis obſe-
cro, vt quæ ſumus dicturi, ipſo benè iuuante, ſine reprehenſione peragamus:
Non enim vt occupantes locum temerè, vos adhortari ſtatuimus; ſed inuocato
prius Domino noſtro Ieſu Chriſto, datore & largitore gratiæ verbi, incipimus ſer-
monem exercere, vt ſimul & iuuemur & iuuemus. Nam ſi medici, & qui dicun-
Elegãs à minori comparatio. tur pigmentarij, ſiue pharmacopolæ, ſtudioſè inquirunt radices, ac ſpecies herba-
rum; neque tantùm dico demonſtrant, ſed & in ſcriptis tradunt; & in hoc diſpen-
ſationem Diuinam puta, in ſolatium infirmorum, ſecundùm carnem. Nonnè
multo magis debemus theſaurum gratiæ ab eo donatum promulgare? Nequa- E
† al. pecuniam Domini ſui, &c. quam enim effugit pœnas ſeruus, qui per malitiam, talentum † Domini ſui negli-
gens, abſcondit. At quis ſuper me non ingemiſcat, qui ficticium mihi nomen
Mira S. Ephræm modeſtia. monachi attribuo? Quis ſuper me non plangat, qui pietatem & patientiam de-
perdidi? Et quid agam, quando me viſitauerit Dominus Chriſtus? Ideo precor
chariſsimi, orate pro me ſeruo inutili, vt ex præſenti ſeculo nequam liberer; &
gratia eius, mihi labia aperiat, ad glorificationem Sanctæ, ac cõſubſtantialis & vi-
uificæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Quia in manu eius, & nos & ſer-
Sapien. 7. mones noſtri. Ipſe enim eſt, qui hominem docet ſcientiam. Ipſi gloria in ſecula ſe-
Pſalm. 93. culorum. Amen.

SCHO-

Digitized by Google

A

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

BEllum militum breue; Sed monachi pugna donec emigret ad Dominum, durat.] *Inſigne & memorabile dictum, per quod duplex nobis innuitur bellum, corporis ſcilicet & animæ, ſeculare & ſpiritale, viſibile & inuiſibile, terrenum & cæleſte, intermiſſum & continuum, breue & diuturnum. Eſt enim bellum militum huius mundi, corporale, ſeculare, viſibile, terrenum, intermiſſum, & breue; At monachi, & eorum qui ſe totos Deo dediderunt, animasq; ſuas Chriſto lucrifacere totis viribus conantur, pugna potiſſimum animæ eſt, ac ſpiritalis, & ferè inuiſibilis ab inuiſibili hoſte illata, cæleſtis, continua, & diuturna, donec migrauerint ad Dominum. Quòd autem continuum nobis in hac vita ſit bellum, tibi Iob affirmat, cap. 7. dicens: Militia eſt vita hominis ſuper terram: & ſicut mercenarij dies eius. atque ita quidem illud continuum, vt induciæ omnino ſint nullæ: quod ipſum luculenter ac grauiter inculcat demonſtratq; Chryſoſtomus Homilia 3. in caput Geneſ. 1. poſt med. ibi: Iccirco & vobis magna vigilantia opus eſt, quoniam & continuum eſt nobis bellum, & induciæ nullæ, &c. Idemq; docet in Homil. in Pſalm. 6.*

B *oſtenditq; vitam noſtram in continuo verſari certamine, & propterea nos aſſiduè in armis aduerſus inſultus inuiſibilium hoſtium eſſe oportere, &c. Monachorum porrò bellum quomodo perpetuum ſit, & non finiatur niſi cum hac vita, habes apud eundem Chryſoſtomum Homil. 57. ad popul. Antioch. de monachorum vita, &c. Ceterùm quod hic Ephræm de monachi pugna dicit, tu de militia & tua & cuiuſcunque boni Chriſtiani ſaluari cupientis, intellige: cui bellum perpetuum eſt vita præſens: quare & continuò ei pugnandum eſt, vt Homil. 62. idem tradit Chryſoſtomus, iuxta illud Apoſt. 2. Timoth. 2. Non enim coronabitur, niſi qui legitimè certauerit. & illud Matth. 10. & 24. Qui autem perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit, &c.*

Si igitur leoni inſidiari velis, firmiter apprehende.] *Variat hic in mmſſ. exēpl. Græcis S. Ephræm lectio: Nam in aliquibus, pro φυλάξαι λέοντα, obſeruare leonem, aut ſi mauis, inſidiari leoni, reperitur, σφάξαι λέοντα, id eſt, iugulare leonem. Verùm priorem hic tamquam magis accommodam, ſequendam reponendamq; mihi duxi: Non enim videntur rectè cohærere: iugulare prius, ac deinde comprehendere. niſi fortè vtramque ſic coniunctim malueris: ſi Leoni inſidiari, atque iugulare eum coneris, firmiter apprehende, &c. Quæ lectio non improbanda, cùm & cohærentia ſit optima.*

C

Vide chariſſime, vt tua ſponte accedas, &c.] *In alio manuſcr. Græc. paullò aliter ſic: Vide chariſſime, nemo te compellit: tuapte ſponte ad Deum viuū ac verum accedas, eiq; coniungaris, &c. quæ lectio etiam ſatis hic videtur accommoda & genuina.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM

Sermo ad Pietatem, bonaque opera, Chriſti Athletam exercens.

D

QVi ſe verè Domino conſecrare cupiunt, ob futuram regni promiſſionem, & ad improbi aduerſarij repellenda tela, quibus variè ſingulorum animas impugnat; in primis fidem firmam, & ſpem certam vnuſquiſque ſecum afferat oportet, quibus nequiſſima improbi hoſtis tela ignea exſtinguere poſſit. Tametſi igitur millies voluntatem noſtram aduerſarius laxiorem atq; remiſſiorem reddere conetur, & à ſpe atque amore in Dominum diuellere; animam diuerſimodè oppugnans, ſiue per immiſſiones tribulationum per ſpiritus malignos in ipſam animam; ſiue per ſuggeſtiones improbarum, vanarum, illicitarum, atque impurarum cogitationum: in memoriam etiam reducendo peccata priora, animamque ſic condemnando, & voluntatem ad malum relaxando; quaſi ſaluari foret impoſſibile, vt in deſperationem interim animam pertrahat: quodq; ex ea,

E

improbarum cogitationum ſcelera pullulent in corde, non autem à maligno ſpiritu peccatum illi intrinſecus comminiſcente ac ſuggerente. Atque iſtud malitiæ ſibi propoſitæ, quam agnoſci tamen nollet, argumentum eſt: quandoquidem animæ mundanus adeſt ſpiritus erroris, diuino Spiritui contrarius, qui in deſperationis laqueos animam impellat: ſiue per corporis labores, infirmitatem pariendo: ſiue per homines opprobria & anguſtias inferendo. Et licet his omnibus malignus animam debellare conetur: ſua tamen in Deum fiducia homo nequaquam excidat, imò eo magis ſoli Chriſto, & miſericordi, & qui animæ infirmitates curare poteſt, aſſiduè adhæreat, ſemper eum amans, ac meditans: ſicque apud ſe cogitans

Epheſ. 6.

Remedia efficacia, aduerſus tribulationes, tẽtationes, ſuggeſtioneſque quaſcunque Diabolicas.

Firma animę in Deū fiducia neceſſaria.

Digitized by Google

tans ſtatuensque: quòd ſi à Deo receſſero, deflectens à recto virtutis tramite, ad quem abire potero? niſi forſan in perditionem meipſum reddam præcipitem, & in manus fraudulenti hoſtis. Iccirco licet infinitis gladijs igneorum telorum, & malitiæ paſſionum, necnon abſurdarum atque prauarum cogitationum quotidie vnumquemque fratrum malignus impugnet; licet etiam impetum faciat vt à via iuſtitiæ nos auertat relaxetque, ac in deſperationem inducat: tanto magis ad Deum confugere oportebit, & ſpem in eo defigere. Nam ſic animas vult probari, quæ ad ipſum recurrunt; vt verè conſtet, ſe omnia odio habentes, ſolum Deum dilexiſſe. Quin & à malitia hominum, mala plurima tales perpeſſi ſunt, vt propius ad Deum accederent, eiuſque voluntatem perficerent; vnde & amplius eorum in Deum exarſit amor ac deſiderium; ita vt infinitas mortes deſpicerent, Deũ ſolum amantes, eumque ſolum hæreditate poſſidere cupientes, Omne quoque ſtudium, & laborem ſuum atque certamen parui ducentes, nihilique facientes, vt ſperatis illis bonis æternis perfrui liceret Nam mille anni huius ſeculi, in æterno & incorruptibili illo mundo, tantam habent comparationem, quantam minima arena maris cum tota arena eiuſdem. hoc ſeculum æternum eſt, infinitum, & incorruptibile, atque immortale iuſtorum, regnumque cælorum. Tales igitur animæ, quę intellectu atque prudentia certant, & ſpe eiuſmodi exſpectant, cunctaſque anguſtias ob ſpem in Dominum conceptam, peſſundant; & ſpe eadem conſtanter ſuperant, non confundentur: ſed æternam veramque vitam conſequentur, probatæ in tentationibus repertæ, ſecundùm illud Apoſtoli dictum: Quis nos ſeparabit à charitate Dei? tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius, & quæ ſequuntur. Et rurſus: Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio autem ſpem, ſpes verò non confundit. Et Dominus: In patientia, inquit, veſtra, poſſidebitis animas veſtras. Et iterum: Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluabitur. Quæcunque itaque homini tribulationes à ſpiritu maligno inferuntur, ſi generosè ſtrenueque, ſpe & longanimitate ſuffultus, eas ſuſtinuerit; magis eum confirmabunt conſtabilientque, ac probatiorem reddent. Iam enim tu mihi ratiocinando collige: Quòd ſi vniuerſi terrarum orbis te Regem ſolum conſtituerent, theſauroſque totius mundi tibi ſoli offerrent; & ſi ſolus totum orbem rexiſſes ac tenuiſſes, ex quo creatum eſt genus humanum, vſque ad ſeculi conſummationem: commutares ne cum his veram, ac ſine termino, ſempiternamque vitam, ipſum regnum cælorum, cuius non erit finis, neque ſucceſſio? Perſpicuum eſt, ſi rectè diiudices, dicturum te; Abſit à me, vt cæleſte regnum cum corruptibili & tranſitorio commutem. quemadmodum dixit Dominus: Quid enim proderit homini, ſi mundum vniuerſum lucretur, animæ autem ſuæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua? Vniuerſo itaque mundo, regnoque eius, pecunijs atque ſubſtantijs, gloria & honore, ſola anima & pretioſior, & honorabilior eſt: tantum abeſt, vt regnum hominum, illi honore ſit præferendum: quoniam nullam omnino creaturam, placuit Deo, diuinæ ſuæ naturæ ſpiritus conſortem participemque facere; non cælum, non lunam, non aſtra, non terram, non mare, non quamcunque ceterarum quæ videntur, naturam, præterquam ſolum hominem, qui ipſum ſuper omnia diligat. Si igitur maximas ac pretioſiſſimas quaſque mundi creaturas, vel diuitias, vel ipſum etiam vniuerſum regnum terrenum, recta cogitatione complectamur; nequaquam iſta, cum æterno & cæleſti vitæ regno comparari, nedum illi anteponi patiemur: quomodo plures illud ipſum cum miſerabilibus ac contemptibilibus mundi rebus comparant atque commutant; veluti cum aliqua concupiſcentia huius mundi, ſiue vana gloria, ſiue cum turpi lucro. Quod enim quis ſeculi huius diligit, & cui quis alligatus eſt, tamquam mundanæ & corruptibili rei; cum illo etiam regnum cælorum comparat, atque commutat. Nam quod quis diligit, illud ſibi Deum conſtituit, ſicut dictum eſt: A quo enim quis ſuperatus eſt, huius & ſeruus efficitur. Oportet namque eum qui verè vitam æternam appetit, cæleſtiſque regni gaudijs perfrui deſiderat, cunctis rebus ſeculi huius ſuperiorem maioremque fieri, vniuerſoſque mundi terminos, & omnem gloriam terrenam ſuperare, & vniuerſa materiæ vincula perfringere, & ſupercæleſtem Chriſti gloriam complecti, nihilque ceterorum cum eius amore commutare,

Marginal notes: Heb. 11. — Pſalm 89. 2. Pet. 3. Eccleſiaſt. 18. — Rom. 5. — Rom. 12. — Rom. 8. — Rom. 5. — Lucæ 21. Matth 10. & 24. — A minori ad maius comparatio, per hypophoram. — Lucæ 1. — Matth. 16. Mar. 8. Lucæ 9. — 2. Pet. 1. — Res terrenæ nequaquam cæleſtibus comparandæ, nedum præferendæ. — 2. Pet. 2.

Section letters (right margin): A B C D E

Digitized by Google

A mutare, aut quid etiam ſeculi huius fugacisve vitæ amare. Qui enim vero † amore verè in Deum fertur, inſtar gladij bicipitis quemcunque amorem alium huius mundi interrumpit ac dirimit, omneque vinculum materiæ perfringit; nihilque eorum, quæ ſub aſpectum cadunt, animam illam detinere ac poſſidere poterit: non voluptas aliqua, non gloria, non diuitiæ, non vinculum amoris carnalis, neque quid earum rerum, quæ huius ſunt materiæ. Sed quæ ſolum Deum diligit anima, præter ipſum nihil aliud diligit ſeculi huius: ſed vniuerſum ſuum amorem ac voluntatem, in ipſum ſolum transferens, ipſique ſoli alligata, omnem amorem terrenum atque materialem tranſcendit ac vincit. Enſis vtrimque acutus eſt dilectio ſpiritus, quæ quidem dilectio, enſis inſtar quamcunque materialem affectionem euellit, omnibusque terræ limitibus ſupereminere facit, & adhæreſcere Deo,

† al. Qui enim reuerà in Deum eſt amor verus, &c.

Enſis bicipiti cõparatur Dilectio ſpiritus.

B eiusque voluntatem per omnia explere. Magnorũ igitur certaminum eſt & fortium laborum, ingentes illas æternæ vitæ promiſſiones percipere: neceſſe enim eſt aliquem ſe totum ex toto, deuouere Deo, ſicut ſcriptum eſt: Ex toto corde, & viribus, & fortitudine, & ex tota voluntate ſuſpendere, & crucifigere ſeipſum iugiter, anima & corpore, in cunctis ſanctis eius præceptis; vt potiri queat vita ijs promiſſa, qui diligunt Deum, regnoque ſempiterno digni haberi volunt. Si enim in terreno, tranſitorio, & corruptibili regno, maximi ſudores, defatigationes atque labores ſuſcipiuntur, vt qui horum ſunt cupidi alios queant præcedere, & ad aliquam honoris æſtimationem, vel principatus tranſeuntis gloriam peruenire; quanto magis nos omnibus neruis ac viribus cum gaudio adlaborare & decertare oportuerit, pro æterno, immortali, & incorruptibili regno, & pro tantis incorruptibilis gloriæ coronis obtinendis? Iuſtum ſiquidem tibi videtur, vt tranſitoriæ

Deut. 6. 30. Matth. 22. & Mar. 12.

Argumentum à minori ad maius efficax.

C res terrenæ cum omni ſua gloria corruptibili, tantis moleſtijs atque laboribus acquirantur; ad æternas verò bonorum æternorum, incorruptibiles, & ſine fine duraturas, vt cum Chriſto regnare liceat, adſpirare; & ad hoc, vel modico aliquo hoc tempore in terris laborare ac decertare non decebit; vt in futuro ſeculo cum Deo regnare poſſis in ſeculorum ſecula? Equidem arbitror, vel etiam parum admodum ſapienti iuſtiſſimum viſum iri, hoc breui tempore certare, dimicare, ac currere, vt victoriam conſequatur æternam; quæ modico hoc tempore non viriliter certantem, ſed deſidem ac mollem, terreniſque voluptatibus iterum diffluentem deijcit, & æterno pudore ſuffundit. Nam ſi quis operibus bonis det operam, ſeque in rebus ſcripturarum occupet; omnes ſermones, ſiue ſcripturæ, ſiue ordines, ipſorumque externorum & à lege Euangelica alienorum Philoſophorum libri, de hiſce clamantes, hunc collaudant, & de hoc gloriantur, omnesque

Inſiſtit comparationi à minori, eleganti adhibita hypophora.

Bonorum operũ laus, & gloria.

D linguæ de hoc perhibent teſtimonium, eum qui in diuinis ſcripturæ rebus ſuam vitam traducit, celebrantes. Ille demum verè diuinus eſt Philoſophus, qui omni tempore prauis ſuis concupiſcentijs reſiſtit. Nam qui in ſolo nomine ſapientiæ ſibi blanditur & gloriatur, propriasque ſibi concupiſcentias non ſubijcit; inſipiens hic prorſus ac ſtultus reputabitur, quòd de tam modicis paſſionibus ipſe inquiri atque torqueri velit. Non igitur in multiloquio, Dei hominem decet ſe occupare; ſed operibus veritatis attendat, & exercitia à diuinis ſcripturis propoſita amplectatur, ad eaque vitæ ſuæ rationes componat, oportet. Etenim cuncti diuinarum ſcripturarum ſermones, vt & mundani, de operibus bonis loquuntur; & aduerſum mala vitæ inſtituta, ſuppliciorum pœnas decernunt. Quòd ſi igitur in ipſis bonis operibus virtutis, probaque atque honeſta conuerſatione vitam traduxeris; Ecce iam de te cuncti ſermonem facient, memoriam tui alijs prodent, vitamque in ipſis operibus virtutis, quæ à cunctis celebratur, tranſactam

Diuinus Philoſophus quis?

1. Cor. 2. 3.

Prouer. 10.

Bonorum operum præmia, & malorũ pœnæ.

E imitabuntur. Quamobrem in diuinis præceptis ſemper nos occupare ſtudeamus, vt cùm ſpem hæreditatis tantorum bonorum perfruendæ conceperimus, etiam communicationem ſpiritus ſemper exſpectemus; vt anima & corpore hinc ſanctificati, cunctiſque mandatis Dominicis, per ſpiritus communicationem à nobis impletis, digni efficiamur Chriſto; ſicque filij ſupercæleſtis Patris, per communicationem Sancti Spiritus eius fieri mereamur, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, ſecundùm Apoſtolicum ſermonem. Vt digni quoque reddamur fruitione æternorum cum Chriſto bonorum, in ſempiterna ſecula ſeculorum. Amen.

Diuinis præceptis ſeriò inſiſtendum.

1. Cor. 13.

Rom. 8.

Digitized by Google

 A

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

HVius cũ primis Argumenti atque Inſcriptionis ſeſe offert Beati Maximi Monachi & Confeſſoris Sermo ad Pietatem exercens, per Interrogationem & Reſponſionem; Interlocutoriæ autem perſonæ ſunt, Frater & Senex. principiumq́; eiuſmodi: Frater interrogauit ſenem hiſce verbis: Amabo te mi pater, dic mihi, &c. Sermo totus aſceticus eſt, longus quidem, ſed pietatis ac ſalutaris doctrinæ ſucco plenus; & ideo in hoc argumẽti genere, lectu dignus. De quo, ſi alios adhuc tibi Patres citari velis, vide S. Ambroſium ſuper Pſal. Beati immaculati; vbi inter alia ſic enarrat: Pietas amica parentibus, grata Deo, Dominum conciliat. neceſſitudines fouet: Dei cultura, merces parentum, filiorum ſtipendium: Pietas, inquam, iuſtorum tribunal, egenorum potus, miſerorum ſuffragium, indulgentia peccatorum, &c. Idemq́; Ambroſ. in lib. de Viduis ſic: Neceſſitudini generis, inquit, diuinæ religionis pietas antefertur: nulla enim merces Deo melior, quàm ea, quæ habet pietatis munera, &c. verba pulcherrima ſunt, & iccirco ea produxi. Plura in hanc rem inuenies apud eund. Ambroſ. ſuper 1. ad Tim. cap. 2. Tom. 5. lib. 1. de Abraham, cap. 2. & lib. B *2. cap. 8. Tom. 4. & lib. 8. in Luc. & ſuper Pſal. 35. Tom. 3. Ac S. Auguſtin. de orando Deum, lib. De vera religione, Tom. 1. Enchirid. cap. 2. Tom. 4. Confeſſion. lib. 13. cap. 1. Tom. 1. &c.*

Sermo ad pietatem, bonaque opera, Chriſti athletam exercens.] *Hunc titulum tamquam magis clarum, & ad ſubiectam materiam accommodum, ex quattuor collatis à me exemplarib. mmſſ. Græc. delegi, & hic repoſui. pro quo, aliàs legitur: Sermo ad pietatis certamen inungens, præparansq́;. Al. Sermo, ad pietatis religionisq́; cultum, decertantem exercens. Al. Eiuſdem ſermo Aſceticus, ſiue exercitatorius: Domine benedic. &c. Verùm de hiſce indicent eruditi ego quod videtur repoſui.*

Qui ſe verè Domino conſecrare cupiunt, ob futuram regni promiſſionem, &c.] *Sic ſe lectio vnius manuſc. Cod. habet; In alio autem ſic reperitur: Qui verè & ex animo Dominum ſequi volunt, ad futurã regni promiſſionem adſpirantes, & nequiſſimi tela, quibus variè mortalium mentes impugnat, repellere volentes: in primis fidem firmam ac ſpem certam ſibi adſumat, neceſſe eſt, quibus, &c.*

Ad quem abire potero: niſi fortaſſe, &c.] *Alia lectio ſic: Ad quem abire licebit: niſi fortè cum* C *celeritate in perditionem: meq́; ipſum improbi hoſtis conſilijs tradidero, &c.*

Abſit à me vt cæleſte regnum cum corruptibili & tranſitorio commutem.] *Pro hoc, ex alio manuſcrip. Græco. ſic tranſtuli: Abſit vt corruptibile regnum, incorruptibili & æterno comparem, &c. vtraque lectio bona & commoda videtur: Lectori tamen per me ſit liberum, ex ijs ſequi quam maluerit.*

Omnem amorem terrenum atque materialem tranſcendit ac vincit.] *In alio manuſcrip. ſic: Tranſcẽdit ac ſuperat gladium vtrimque ſcindentem dilectio ſpiritus, quæ perfecto poſſidetur amore. Gladius autem ſpiritus omnem materiam mundanam perrumpit, &c. quæ etiam lectio non diſplicet.*

Et exercitia à diuinis ſcripturis propoſita amplectatur.] *Iſta ſub finem habentur Serm. pro quibus, al. ſic: Et ſtudijs ſiue viuendi inſtitutis à diuina ſcriptura præceptis inſiſtat, &c. Verùm alibi, pro ἐνέχεσθαι inſiſtat, ἀνέχεσθαι, id eſt, obediat, hic legitur: magis tamen probatur ἐνέχεσθαι, vt reliqua conſonent.*

D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Diuina Gratia.

Diuina gratia, quid operetur, quantumque eius ſtudio teneri debeamus.

ENitere, vt diuinam gratiam iugiter in mente tua habeas, ne illudaris. Cole illam, vt cuſtodem tuam, ne iniuria affecta relinquat te. Venerare illam vt magiſtram tuam inuiſibilem, vt ne illa abſente verſeris in tenebris. Sine illa noli certamen inire, ne turpiter intereas. Sine comitatu illius, virtutis ſemitam ne ingrediaris; nam draco rugiens inſidias tibi ſtruet. Abſque conſilio ipſius, non tractes quæ ad animam pertinent; multi enim ſunt, qui ſpecie recti mentem deprauant. Illa tibi nauiganti niſi adfuerit, vani labores tui erunt. Hac niſi aduerſus inimicos tuos, inunctus fueris; multis fruſtrà ſuſceptis laboribus, turpiter victus lugebis. Illam niſi ſociam tibi habueris, dolos ſerpentis ignorabis. Cum promptitudine igitur animi, morem ipſi gerito, & cuncta tibi perſpicua reddet. Studioſè præcepta illius imbibe, & citò abſque vlla ſolicitudine eris. Illam tibi familiarem atque domeſticam facito, & conſuetudinem eius honorificam experieris; nec te illudet. Sororem tibi adſume illam (vt monet ſcriptura) & ſemitam patris oſtendet tibi. Filium altiſſimi efficiet te, ſi illam tibi ſoro-

Prouer. 7. &c

Digitized by Google

A bi ſororem adiunxeris. Inſtar matris, vbera præbebit tibi; & velut infantem ab
inſidiatoribus cuſtodiet te. Tamquam paruulum incautum gubernabit te, & in virum perfectum te formabit. Amori eius atque indulgentiæ fidem adhibe, ea enim omnis creaturę principium eſt. Nondum eius erga te amoris vim cernis, quoniam & lactantes pueruli, matris erga ſe ignorant ſolicitudinem. Patiens eſto, & illius te ſubmitte conſilio; atque ita eius fructus, vtilitatemq́; percipies. Neſciunt quomodo nutriantur, & infantes; at vbi paulatim creſcendo adoleuerint, viriq́ue euaſerint, naturæ vim in ſe admirantur. Sic & tu, ſi in diuina gratia perſtiteris, ad perfectionem peruenies. Quod & ex Ioſeph intelligere potes, dum oues paſceret; non enim ſubitò ipſum ad ſumma perduxit, ſed multis quaſi

Comparationes pulcherrimæ.

Gen. 37. 39. 40. 41. 49. 50. & Exod. 1. Pſal. 104. & Sapien. 10.

B præparationibus exercuit. Non agnoſcebat adoleſcens quid fieret, ſed ſe ab illa regi ſinebat, vt vellet. quando autem diadema illi vt regi impoſuit, tum demum vtilitatem eius intellexit. quando in regio eum ſolio collocauit, tunc ideo ſe captiuum fuiſſe reſciuit, vt ab ea exploraretur. Sicut mater † artibus proles imbuit; ita illum, per patientiam, gratia Dei pietatem edocuit. Vt magiſter proprium filium inſtruit, ſic illum gratia, in ſeruitute exercuit. Quemadmodum pater † filium percutit, vt fiat ſapiens; ſic ea ipſum laboribus obiecit. Bonis eius conſilijs ille morem geſſit, & vt filius primogenitus ab ipſa honoratus eſt. Oſtendit illi gratia cuius naturæ eſſet, & filium iam effectum, regem conſtituit. Simul cum illo regnauit, & iccirco ad finem vſque eum direxit. Non illum reliquit in principatu; quia nec ipſe ab ea deflexit, cùm tentaretur. Honoris & æſtimationis eius ſtudioſa fuit; quia & ipſe illam in neceſſitate coluerat. eius cor-

† Leg. ſicut mater filium docet, ita, &c.

† al. quẽadmodum mater, &c.

Diuina gratia quomodo in Ioſeph reſplenduit, & operata eſt.

C reptionem vt matris tulit, & decoris illius hæres eſt factus. Ipſius tamquam magiſtræ reprehenſionem pertulit, & doctrinam atque ſapientiam rerum inuiſibilium acquiſiuit. Quæ ad ſingulos pertinent, antea neſciebat; & obediens ei, cognouit quæ ad homines ſpectant vniuerſos. Quid ageret ignorabat; & ad extremum, ipſis etiam Regibus, quæ facerent, ſuaſit. Vbi verſaretur, vix intelligebat, & quid quouis tempore cunctis euenturum eſſet hominibus, prænuntiauit. Quouſque alieno ſubderetur imperio, ignorabat: & quàm longa adhuc atque acerba reſtarent tempora, apertè reſpondit. Quodq́ue abſque gratia, nemo vmquam ea viderit, quæ oculis cerni non poſſunt; ex ijs quæ ab eo geſta ſunt, facilè conſtare poteſt. Sapientes erant Ægyptij, ſed abſque ea, ſtulti & inſipientes. Videbantur & rerum ſub adſpectum non cadentium, velut incantatores, tenere ſcientiam; verùm illorum ſcientia, inſcitiæ & tenebrarum erat plena. Affirmat & Paulus, ſpiritalia nequitiæ eſſe; vt diſcamus & eos, rerum quæ oculis cerni neque-

Gen. 37. 41. 42. Sap. 10. Actor. 7. &c.

Exod. 7. &c. & Geneſ. 41.

Epheſ. 6.

D unt, ſcientiam habere, at incertam & impropriam; quoniam nihil planè norunt. Diſcere quoque licet ex geſtis Ioſeph, quòd gratia Dei quaſcunque res ſuperet inuiſibiles. Hanc nihil latet, & iccirco qui illam ſibi vendicat, non ſuccumbet tentationibus. Ipſa autem latere nequit: eſt enim lux, quæ à tenebris non comprehenditur. Et Paulus, de ijs, qui Ioſeph ſunt ſimiles, loquens: Spiritalis, inquit, homo omnia iudicat, ipſe autem à nemine iudicatur. Si quodnam ſit Dei iudicium ſciremus, mundi iudicium damnaremus. Magiſtri ſtultorum erant Aegyptij, quos & Ioſeph ne bonos quidem diſcipulos eſſe poſſe oſtendit. Si enim magiſtri fuerint inſipientes ac ſtolidi, multo magis diſcipuli ipſi tales erunt. Quibus nulla vis eſt, verbis illi vtuntur benè ſonantibus. Et meretrices, licet deformes, fucum ad fallendos homines adhibent. Ioſeph iuuenis erat abſque litteris, tamen diuina adiuuante gratia, ſenes Aegyptios ſuperauit. Apoſtoli etiam idiotæ erant & illiterati, ſed & loquaces Phariſæos vicerunt, cùm dicerent:

Iohan. 1.

1. Cor. 2.

Geneſ. 41.

Ibidem.

Actor. 4.

E Si iuſtum eſt non loqui quæ † nouimus, aut non facere quæ ad curam atque medelam hominum didicimus, vos iudicate? ad quæ illi ſubticuerunt. Eadem gratia & in Sanctis fuit: Spiritus enim ſanctus, inquit Chriſtus, docebit vos omnia, quæ ventura ſunt. Quin & Apoſtolus affirmat nos Dei ſpiritum habere, per quem omnia nouimus. Non habemus ſpiritum mundi; quo quidem ſpiritu edocti ſapientes Aegypti, nihil ſciuerunt. Neque mirandum, quòd ſpiritum, etiam mundi ſpiritum appellarit: nam & homines, & beſtiæ animam habere dicuntur. Non infert præiudicium gratiæ Dei, nomen: non enim ex nominibus cenſetur res, ſed ex rebus nomina. Intelligite ex iuſto Ioſeph, per tentationes nos oportere

† al. quæ vidimus.

Iohan. 16.

1. Cor. 2.

Ibidem.

Non ex nominibus res, ſed ex rebus nomina.

 ad agni-

ad agnitionem pulchritudinis gratiæ Dei peruenire. Noui permultos optare A
ſe gratiæ filios eſſe; ſed quid illis prodeſt velle, niſi accedant & facta? Multi etiam per fidem, gratiæ filij ſunt appellati; ſed non multi propter negligentiam illa potientur. Non omnes poſtquam viri euaſerint, ſuas matres reuerentur. Itidemque gratia licet multos enutrierit, à paucis tamen honoratur. Patiendi dolores, laboresque educationis non omnes intelligunt. Ita & pauci ſunt inter nos,

Effectus diuinæ Gratiæ in Ioſeph demonſtratur.

qui benè ad gratię ſint munus affecti. Si noſſe cupitis quid operetur gratia; nobis id optimè declarabit Ioſeph. Cunctorum & bonorum & malorum curam gerit, vt benigna mater. Quapropter & Aegyptios ſuſtentauit. Paucos hæredes habet, quorum delectetur conſuetudine. Eosque, ſi à recta vitæ ſemita deflexerint, adhuc ſuſtinet. Sin ſe impios oſtenderint, auerſatur; nec tamen ſua ipſis recludit viſcera, ne moriantur. Quòd ſi talem ſe gerit erga ingratos; cur conſuetudinem eius ſubterfugimus? Si erga contumelioſos benignam ſe exhibet; quare non in- B
telligimus ex eo, quòd vniuerſas bonitatis ſuæ diuitias in amantes effundat? Quare ſi aliquando ſeſe occultet, deſidiæ atque torpori ne ſuccumbamus; & ſi nos tentari permittat, animum ne abijciamus. Quid expediat nobis, optimè nouit. naturam atque menſuram cuiuſque exploratiſſimam habet: & quantum cuique ſatis eſt, largitur. Beneficium quandoque differre videtur atque ſupprimere, quòd nobis ita expediat. Querimonias noſtras tolerat, vt ſolent medici cùm ægrotantibus vſum vini ac cibi auferunt. Intelligite quę dico; ne in rebus claris tempus conteram. Quę ſit gratia; quæ natura, quæ cognitio, quæ electio, quæ firmitas atque conſtantia, quęque communicatio, ſpero noſtis. Ipſeque Paulus

1. Cor. 12.

adſtruit gratiarum eſſe diuiſiones, eaſque ad vtilitatem ſingulis diſtribui. Ne igitur deſiſtamus, non accipientes; neque cùm accipimus, ſimilia requiramus. Ne propter varietatem donorum, vtrum eadem ſit gratia, dubitemus. Verùm C
tempora & conditiones hominum, moreſque attendamus oportet. Neque nunc

Gen 37. 39. 41. 42. 43. 44. 45. &c.

Aegyptius dominatur, neque fame premitur Chananæus. Non eſt in terris iam iuſtus Iacob: neque Iſraelis populus, qui ſit egreſſurus Aegypto, vt Chananæi adeat hęreditatem. Non fratres paſtores. non mercatores Madianitæ. non Ioſeph coniector ſomniorum. Ex reliquis tamen ſacrorum voluminum locis, & eamdem eſſe fidem, & eamdem eſſe gratiam credimus. Si enim cuncta eiuſdem eſſent generis atque ſimilia, tunc res non prouidentia, ſed natura ſic diſponi cenſere-

Gen 4. 5. 6. Eccles. 44. & Heb. 11.

mus. Abel acquiſiuit gratiam, quippe qui per proprium ſanguinem moriens, Deo coniungi meruit. Enoch translatus eſt, ne videret mortem. Et Noe in gratia ſaluatus eſt à diluuio. Magna in pręſenti vitę ſtatu cernitur varietas, quoniam & diuerſa eſt electio. Ex gratia, probationis etiam differentiam intelli- D
gemus. Non ijſdem omnes ſubiecti ſunt tentationibus, quia nec eodem omnes præditi ſunt ingenio. Vna quidem cunctis corona eſt propoſita, ſed ad quam varijs certaminibus contendimus. Idque ex nauigantibus in mari, intelligere li-

Exemplum efficax, & ad propoſitum accommodatum.

cet: Vnum eſt mare, ſed nauigantium curſus eſt diuerſus. Naues cunctæ ſunt ſimiles, ſed quædam etiam ſecundo vento vtentes, naufragium faciunt; aliæ verò ſummis periculis iactatæ, ſaluantur. Et multæ ab vno eodemque vento, diuerſimodè commouentur: Loca enim & promontoria, ventos mouent & fluctus, ipſamque gubernatorum artem nunc impediunt, nunc dirigunt. Non parum etiam refert, cuius formæ ſint naues, quęque earum vela, & quæ gubernacula; vt vel hinc vobis innoteſcat, quis præſentis vitæ noſtræ ſit ſtatus. Si quid adhuc iam dictis addendum videbitur, vos ſupplete. Ego enim vt artis imperitus, parendi deſi- E
derio adductus, quæ ſciebam ſcripſi, licet fortaſsè paullò arrogantius; quod tamen citra omnem indignationem, boni conſuletis ſpero. Cùm enim recuſare non poſſem, quæſtionis partem aggreſſus ſum; quam dum accuratius explicare vellem, par eſt me lapſum eſſe. Non nego infirmitatem naturæ, non de operibus meis glorior, non repeto ſimilitudinem. Sermo meus, veſter eſt miniſter. Si vita non comprobat orationem, admonentem excipite. Eſto ſermo meus, veſtrę ſpeculum naturalis actionis. In illo tamquam in pellucida materia, virtutem veſtram cernite ſpiritalem. Miramini vos ipſi recognoſcentes, & ſcribentis errata reprehendite. quæ orationi deſunt, factis corrigite. Imperitiam arguite illius, qui virtutis formam deſcribere non vereatur. Reſpuite hominem, qui verbo imperfecto,

Digitized by Google

A perfecto, virtutis perfectum exprimat ſimulachrum. ſtudium ac bonam voluntatem agnoſcite, & ignorantiæ parcite. imperitiam cognoſcite, & ſtudium ne reijcite. Et quia ex paupertate mea, vobis quod potui libenter dedi; vos ex diuitijs veſtris, precationis & paternæ charitatis munera nobis abundanter rependite. Ego quamuis inops, diuitibus mutuum dedi; non ſortem volo, ſed fœnus repeto. non laudes, ſed preces depoſco. non mercedem, ſed mutuam beneuolentiam exigo. Neſcio an opus meum iuſſu veſtro dignum ſit: Noui autem, onus hoc mihi à vobis impoſitum; non quòd admonitione indigeretis, ſed vt in me potius liberales eſſetis. Qui fontem habent, gutta non indigent. Non egent lacte, qui gregem paſcunt. Qui panem frangunt, micis non habent opus. Qui mel cōficiunt, ijs non eſt neceſſe, vt mellis ſaporem explorent. Qui margaritam poſſi- *Parœmiæ vetuſtæ, & valdè ſententioſæ.*
B dent, illis vt vilem acquirant obolum, non eſt laborandum. Vos ex agro veſtro quem colitis, fructum nobis aliquem afferte; quoniam paradiſum obtinuiſtis. Præbete animæ cibum, quos lignum vitæ ſuſtentat. Quemadmodum enim ea quæ videntur, caduca ſunt; ita & noſtra ad vos oratio. Sed vos iſta operibus perficientes, ſempiternâ reddite. *2. Cor. 4.*

SCHOLIA ET VARIÆ LEctiones.

C *PLura in Diuina gratia commendationem qui volet, inter alios S. Iohan. Chryſoſtomum legat, homil. 46. in caput Gen. 21. ibi: Si diuinam gratiam nacti fuerimus, nullus nobis præualebit; ſed nos potentiores omnibus erimus, &c. ac paullò poſt ibid. maxima enim ſecuritas & inexpugnabilis murus eſt Gratia Dei, &c. Quod ipſum ibi & rationibus & exemplis quibuſdam efficacibus ſcripturæ illuſtrat, demonſtratq́;. Locus ad præſens noſtrum argumentum non parum facit, ideoq́; lectu dignus. Huc quoque pertinent, quæ idem adducit Chryſoſtomus alibi in Homil 18. in cap. 11. ad Rom. Et in Homil. 12. in Epiſt. 1. ad Corin. cap. 4. Et Homil. 11. in priorem ad Theſſalon. ac Homil. 34. ad Hebr. alijsq́; locis apud eund. De hoc etiam Argumento, lege B. Macarium Homil. 2. 16. 24. 26. 44. quibus in locis multa in hanc rem pulchra inuenies.*

Et inter Latinos ſanctus Ambroſius libro 1. de Caim & Abel, cap. 7. Tomo 4. ad Hebræos cap. 6. Tom. 4. De Helia & Ieiunio in fin. In tractatu de myſterijs Tom. 4. &c. Sanctus Auguſtinus lib. primo diuerſ. quæſtionib. ad Simplic. Tom. 4. hypognoſti. Reſponſ. 5. Tom. 7. ſuper Pſal. 92. Serm. 2. Tom. 8. Lib. 1. de prædeſt. Sanctor. lib. 2. de merit. & remiſſ. peccatorum Tom. 7. In epiſt. ad Macedonium Tom. 2. Lib. de prædeſt. & perſeuerantia cap. 16. Tomo 7. De correp. & gratia, Cap. 1. Tom. 7. Item de grat. & lib. arbi-
D *trio, cap. 8. Tom. 7. alibiq́; ſæpius apud eundem. Sanctus Gregor. lib. 8. Moral. & alibi frequenter. Sanctus Bernardus de lib. arbit. Item Sermon. ſuper Cant. 54. ac 77. Quibus iſta non ſuffecerint, videant etiam Iohannem Caſſianum in Collat. 3. cap 12. 13. 14. 15. 16 & ſequent. ex quibus clariſſimè patebit, Gratiæ diuinæ bona omnia adſcribenda eſſe, eiusq́; adiutorio ſemper homines indigere, ſicut idem etiam luculenter atque efficaciter oſtendit poſtea, præſertim in Collat. 13. cap. 3. 5. 6. 16. &c. necnon Collat. 23. cap. 10. varijsquè alijs locis. Et denique ſanctus Ephram in pulcherrima illa ſua enarratione, quam facit de Timore animi ſui, ſup. adducta, cuius initium eſt: Ego Ephram peccator, ignauus ac piger, &c. ab illo loco, poſt med. Gratia tua Domine, quæ delicta iuuentutis meæ pertulit, & ſenectutis nunc errata perferat, &c. vſque ad finem, vbi inſigne Encomium Diuinæ gratiæ reperies, alibiquè apud eundem ſparſim.*

Sicut mater artibus proles imbuit.] *Fort. & valdè probabiliter hoc loco, pro τέχνην, legendum in Græco videtur τέκνον, vt ſit ſenſus: Sicut mater filium docet; ita illum, &c. vt conueniant ſequentia, niſi vtrumque ſimul coniungere malis, legasquè vt poſsimus: Sicut mater artibus proles imbuit,*
E *&c. Vel, vt mater artes filium docet, &c. Sic enim & venuſta erit connexio, & ſententia optima.*

Si iuſtum eſt non loqui quę nouimus, aut non facere quæ didicimus, &c.] *Locus eſt Actorum quarto ad quem reſpicit: vbi paullò aliter ſic reperitur: Si iuſtum eſt in conſpectu Dei, vos potius audire quàm Deum, iudicate. non enim poſſumus quæ vidimus & audiuimus non loqui, &c. Sequimur autem hic verba Ephram, qui non ad verbum hunc locum Actorum recitat, ſed aliquid de ſuo interſerit; vt illa, ad curam & medelam hominum, &c. vt ſæpe etiam alibi explicatiuè, & amplificatiuè facit.*

Digitized by Google

 A

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM, De Fide.

Lucæ 16.

Quid ſit in modico & multo fidelem eſſe.

DOminus noſter in Euangelio ad perfectionem fidei ſuos adducere volens diſcipulos, dicebat: Qui in modico fidelis, & in multo fidelis eſt. Et qui in modico infidelis, & in multo infidelis erit. Quid autem ſibi volunt hîc modicum, & multum? Per modicum, ſeculi huius intellige promiſſiones, quas pollicitus eſt ſe præſtiturum omnibus in ipſum credentibus, videlicet victum atque B amictum, & reliqua corpori neceſſaria, quietem, ac ſanitatem, & eiuſmodi: præcipiens, ne omnino de iſtis ſimus ſoliciti; ſed in ipſum ſolùm ſpem noſtram reponamus. Per multum autem intelligenda ſunt æternæ vitæ, & immortalis ſeculi dona, quæ repromiſit daturum ſe illis, qui crediderint in ipſum, aſſidueque de eiuſmodi ſoliciti, flagitauerint illa. Quoniam ſic nobis mãdauit Dominus, cùm ait: Vos autem quærite primùm regnum Dei & iuſtitiam, & hæc omnia adijcientur vobis, vt ſcilicet ex modicis, & momentaneis probetur vnuſquiſque num credat Deo. Et ſi de præſentibus non fuerit ſolicitus, ſolùm autem in futuris atque æternis curam omnem repoſuerit; clarum eſt quòd & circa ea quæ videntur, ſanam atque integram fidem intus reconditam ſeruet, vereque bona æterna quærat. Debet enim vnuſquiſque eorum qui ſermonem audiunt veritatis, ſeipſum probare atque examinare, aut à viris ſpiritalibus probari & examinari, quomodo C credat, & ſeipſum Deo deuouerit. Nunquid reuerà ſecundùm eius ſermonem, in veritate credat; aut opinionem in ſe duntaxat fidei habeat, quòd ſe credere exiſtimet. Quilibet enim ex verbis Domini, ſi fidem in caducis mũdi bonis poſitam habeat, probatur & reprehenditur. Quo pacto? audi: Credere te dicis, quòd regno cælorum efficieris dignus, & filius Dei fies, cùm de cælo natus ſis, & cohæres Chriſti, quodq; in omne ſeculũ ei cõregnaturus ſis; delitijsq; ineffabilis lucis, per infinita & immenſa ſecula perfruiturus? planè dices credo: hac enim de cauſa, & ſeculũ reliqui, & me Deo deuoui. Proba igitur te ipſum, nũquid terrenæ adhuc te curæ detineãt, & ſolicitudines variæ de nutriẽdo ac veſtiẽdo corpore, aliaq; adhibenda cura, ac procuranda requie; cùm tui iam iuris eſſe velis, ac tui ipſius curam gerere; de quibus iuſſus es, omnino nõ eſſe ſolicitus. Si enim te credis accepturum D æterna illa & immortalia, omniſq; corruptionis expertia bona: Quantò magis fugacia iſta atque terrena accipies; quæ Deus etiam conceſſit feris, atque volucribus cæli, & hominibus impijs. An non credis Dominũ ea tibi largiturũ, de quibus ipſe præcepit, dicens: Nolite ſoliciti eſſe quid edatis aut bibatis, aut quibus veſtiamini; hæc enim cuncta gentes mundi inquirunt. Nouit enim Pater veſter cæleſtis, quòd his omnibus indigeatis. Et ſubinfert, exprobrans hominibus modicæ fidei: Reſpicite volatilia cæli, quoniã neque ſeminant, neque metunt, & Pater veſter cæleſtis paſcit ea; quantò amplius vos, qui multum differtis à volucribus? Et rurſus nos confirmans ait: Nolite igitur ſoliciti eſſe in craſtinum. Si verò adhuc de iſtis laboras, & non credis* ſermoni ipſius; Noſce rurſus, te quoq; non credere, quòd bona æterna, quæ ſunt regnum cælorum, ſis accepturus; & exiſtimas te credere, E qui in rebus paruis ac corruptioni obnoxijs, reperiris incredulus. Et iterum: Sicut corpus pretioſius eſt indumento; ita & anima corpore. Credis igitur animam tuam à Chriſto ſanandam, ab æternis & incurabilibus apud homines, malorum ignominiæ vulneribus; propter quæ etiam ad nos deſcendit Dominus, vt credentium animas ab inſanabilibus apud homines malis curaret, & à ſordibus lepræ malitiæ purgaret, qui ſolus curat, & verus medicus eſt? Dices, prorſus credo: iccirco enim adſum, & iſtud ab illo exſpecto. Quare noſce, teipſum diſcutiens, ne fortè carnales morbi te ad medicos terrenos abripiant; quaſi Chriſtus, cui credidiſti, te curare non poſſit. Vide quomodo teipſum decipias, dum te putas credere, & nondum credis, vt oportet in veritate. Si enim æterna & incurabilia immortalis animæ vulnera, ac morbos malitiæ, à Chriſto curari credis;

Matth.6. & Lucæ 12. — *Matth. 6.* — *Luc. 16.* — *Alluſio ad verba Iohan. 1.* — *Argumentum à maiori, ad minus; & contrà.* — *Matth. 6. Lucæ 12.* — *Ibid.* — *Matth. 6.* — ** al. & non credis teipſum ſermoni ipſius.* — *Ibid.* — *A maiori ad minus.*

Digitized by Google

A credis; nunquid impoſſibile putabis ab ipſo temporalia quoque corporis mala,
ac morbos curari poſſe; ſi vtique ad ipſum ſolum, poſtpoſito medicinali curandi
officio, confugeris? Nam qui animam creauit, ipſe & corpus fecit: Et qui illam
immortalem ſanat, corpus etiam à malis, morbisque temporalibus omnino li-
berare atque curare poterit. Sed ſcio mihi reſpondebis, quòd & iſta ad corporis
medicinam ſubminiſtrauerit Deus; herbasquè ac terræ pharmaca, & medicorū Eadē ferè ſunt apud S.Baſil.
ſtudia ad morbos corporis curandos conceſſerit, corpori terreno ex differentibus Mag. de quibus
terræ ſpeciebus medicinam componens? Conſentio & ego, ſic ſe iſta habere; vide noſtra Schol.
ſed noueris velim, quibus ea data ſint, & quibus diſpēſata. Dominus Deus ex mul-
ta ſua & infinita erga humanum genus liberalitate ac benignitate, poſtquam à
mandato excidiſſet homo quod acceperat, ſubiectusque eſſet ſententiæ iræ, & Gen. 2. 3. &c.
B quaſi in captiuitatem, ac ſolitudinem, atque exilium, fodinamve, ex delitijs para-
diſi in hunc mundum eiectus, & ſub poteſtate tenebrarum factus; carnisque paſ- Similia ſunt in
ſionibus ac morbis ſubijceretur, qui prius paſſionum atque morborum expers S.Baſilio.
erat; omnesquè præterea qui ab ipſo producti fuerant, iiſdem malis ac paſſioni-
bus facti eſſent obnoxij; hæc tandem infirmis atque incredulis permiſit, nolens De his vide
omnino deperdere hominum peccatorum genus, ſed propter multam bonita- Schol.
tem, & immenſam miſericordiam dedit in ſolatium ac refrigerium, & curam at-
que medelam corporum iſta, hominibus huius mundi, qui nondum ſe totos con- Vide Schol.
credere Deo poterant. At tu qui vita ſolitaria gaudes, & ad Chriſtū acceſſiſti, cu- De vita perfe-
piens filius Dei fieri, & deſuper ex Spiritu ſancto naſci, primoque ac impaſſibili ctiori agit.
homine ſuperior euadere; & qui maiora accipis promiſſa, aduentum diuini be-
C neplaciti; & velut peregrinus ac hoſpes huius mundi factus, debes fidem aliquā
magis nouam & admirandam, intelligentiamque, ac vitæ rationem & inſtitutum
præter omnes homines mundi tibi vindicare, cùm & vitam, ſicut cuncti alij degas.
Ecce & mundus nubit, comedit, & bibit, auro & argento vtitur, mercaturā & artes
exercet, ac diuitijs gaudet, quę omnia Deus permiſit homini peccatis ſubdito: neq;
enim ſine Deo quidquā ad vſus humanos dicemus ordinatū. At tu ab his omnibus
exemptus es, vt Deo perfectè placere poſſis. Sic ergo alienus* à cura, in curandis * Græciſmus hic paulò ob-
mūdi malis, medicorumque induſtria adhibenda, eſſe debes; vt qui ad Chriſtum ſcurior.
profugeris, qui cuncta ſe largiturum * ſuis ſeruis promiſit. Si autem quæ mūdi ſunt * al. daturū ho-
ſapis, & pateris; ſimilis hominibus illis mundanis adhuc es incredulus, licet te minibus pro-
fidelem & Chriſti ſeruum profitearis. Nouo enim quodam ac peregrino conſi- miſit.
D lio, mente, fide, conuerſione, vitæ denique ratione, mundum hunc & curare &
obtinere debes, qui Chriſto perfectè placere, eiusque veſtigia perſequi cupis,
contrariaque hominibus mundi huius ſapere; quoniam noua quædam & admi-
randa * credis promiſſa, & ſempiternis te bonis ſperas eſſe fruiturum, cæleſtisque * al auditionē ſeu famā quan-
ciuitatis, ac regni incorruptibilis, delitiarumque perpetuarum, ac ſempiternæ dam nouā cre-
fruitionis hæreditatem, cordis quoque ſanctificationem, & purgationem perfe- dis, &c.
ctam, quæ tibi per Spiritum ſanctum fit, adepturum. Nam qui verè cupit eſſe
homo Chriſti, æternisque ſe bonis perfruiturum ſperat, paupertatem diuitias
cum gaudio exiſtimare debet, & afflictionem recreationem; aſperitatem victus,
delitias; improperium honorem, & contumelias gloriam ducere: hæc enim ve-
ra ſeruorū Dei gloria eſt. Neque verò ſolùm improperia ferre debet pugil ac mi-
les Chriſti, quin & ſi fortè diuitiæ obuenerint, eas vt ſtercora reſpuere oportebit.
E Si gloria & principatus, non extollatur & ſuperbiat: Si laudes atque honores ho-
minum, vt quæ ne ſint * quidem, exiſtimanda: quin etiam propter huiuſmodi * al. tanquam
res, quæ habentur glorioſæ, confundi atque lugere oportet; & propter eiuſmo- quæ nihil ſint, ea æſtimet. &c.
di, contrà lætari & gaudere, quæ habentur vilia, & abiecta putantur. Poteſt ſi-
quidem aliquis interdum opprobria ferre, gloriam autem & honorem nō item.
Sed efferri ſæpè ſolet mens, & à ſeipſa excedere quodammodo, & humilem viam
iuſtitiæ derelinquere. Ait enim Paulus: Per arma iuſtitiæ, à dextris & à ſiniſtris, 2. Cor. 6.
per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, vt in vtrisque per
omnia probatus, idem & inconcuſſus inueniatur, extra ſe nunquam diſcedens.
Talem enim eum eſſe oportet, qui verè placere cupit Deo, ſicque voluntatem
ſuam habere debet fundatam. Et quemadmodum incus aliqua, licet quidem Argumentum à ſimili haud
ſemper verberetur, non tamen dat tergum, neque concauitatis formam in ſe inefficax.
recipit,

Digitized by Google

recipit, ſed eadem ſemper manet,ſibique ſimilis: ſic & qui verum ſe vult gerere A
Chriſtianum, inter diuerſas tribulationes a que tentationes, ſiue extrinſecus ab
hominibus illatas contumelias,perſecutiones,damna,aut aliqua eiuſmodi; ſiue
intrinſecus à ſpiritibus malignis inductas anguſtias diuerſiſſimas, vnus & idem
maneat oportet, fortiter quæcunque obuenientia perferens. Pro munitione ac
Pſal 60. caſtro, & turre fortitudinis à facie inimici, ſemper Chriſtum Dominum habeat,
ad eumque belli tempore, in regione inimicorum conſtitutus confugiat,& illud
ſcripturæ vſurpet: Eſto mihi in Deum protectorem,& in locum refugij,vt ſaluum
Pſal.30. *al.poteris, in 2.perſon. me facias. Sic enim quaſcunque poterit * ſuperare tentationes atque afflictiones
ingruentes, omni tempore Dominum,ac firmam in eum fiduciam, atque ſpem,
* al tibi conſtituens. ob oculos * ſibi conſtituens. Quin & gloriæ humanæ laudes, honores, & principatus ac magiſtratus ſi ſe obtulerint, vt prædictum eſt, non concauitates, neque B
formas in animam impreſſas relinquant, vt iis oblectetur & acquieſcat, & propterea inflatus ſuperbiat. A dextris enim & à ſiniſtris tentatus homo, id eſt, per
2.Cor.6. gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, idem & conſtans, immotuſque vtrobique permanere debet. Sic enim qui ſuper terram, fundamentum ſuum ædificat, ab inundantibus tribulationum fluctibus, & tentationum
procellis,ſæuisq; improborum ſpirituum ventis impellentibus atque concutien-
Lucæ 6. tibus,non concidit neque commouetur, quoniam fundamentum ſuper petram
poſuit. Qui ergo circa eiuſmodi habitum exercitationemque bonam, fortitudinis dico & generoſitatis,longanimitatis & patientiæ,fidei,& ſpei atque fiduciæ,
per verbũ Dei prius ſe occupat,adſueſaciens ſe moribus bonis, ſanctoque viuendi inſtituto; & in reliquis virtutum ſtudijs ſe exercens, diuinumque ſermonem
ſequens,poſtea autem virtutem ab alto in exſpectatione fidei ſuſcipiens; talis verè fundamentum, & domus, atque columna, & firmamentum efficitur in gratia C
Dei,multarumque animarum vitæ cauſa; ac plurimorum infirmitatem ſufferre
valens. Quare & nos ad omne virtutis genus noſipſos excolentes, & quàm optima ratione ad complacendum Deo nos componentes,cogitationemque noſtrã
accuratè & enixè ad omnem tentationem præparantes; Diuina confirmati gratia, æternorum bonorum euadamus hæredes. In Chriſto Ieſu Domino noſtro:
Cui gloria & potentia, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

D

PRO Declaratione, rectaq; intelligentia eorum,quæ hîc ab Auctore noſtro Ephræm ferè de Fide adducuntur, operæpretium fuerit noſſe, Fidem in ſacra ſcriptura interdũ eum ſignificare aſſenſum, qui rebus à Deo nobis patefactis, vel primæ ipſi veritati præbetur; veluti eo loco Iaco.2. Fides ſine operibus mortua eſt. & illo Pauli ad Heb.11. Sine fide impoſſibile eſt placere Deo. Et paullò ante ibid. Fides eſt ſubſtantia rerum ſperandarum, argumentum non apparentium. Et 1.Cor.13. Nunc manent fides, ſpes, charitas, tria hæc: maior autem horum eſt charitas, &c. Interdum ſpei robur, & quandam firmitatem denotat, quæ modus quidam ſpei eſt, proles autem fidei primo modo dictæ, quomodo accipiendum videtur Matth.8. Quid timidi eſtis modicæ fidei, &c. Fides enim pro fide fiduciaq; ſimul ponitur, ſicut etiam demonſtrat non obſcurè ſanctus Auguſtinus,lib. 2. de conſenſu Euang. cap. 43. verba illa Marc.4.enarrans: Necdum habetis fidem, perfectam certè, quæ fides & confidentia eſt. Origenes & Chryſoſt.locis in Matth. idipſum adſtruere videntur. Eodemq; ferè ſenſu, videtur accipi Lucæ 8.Vbi eſt fides veſtra? Et, Matth.9. Creditis quia hoc poſſum facere vobis? Et, ſecundum fidem veſtrã E
fiat vobis. Et: Confide filia, fides tua te ſaluam fecit. Et Marc.2. Cùm vidiſſet Ieſus fidem illorum, &c. Accipitur etiam tertio modo Fides, pro fiducia ſola: ita Matth.6. Si fœnum agri ſic veſtit Deus; quantò magis vos modicæ fidei? & Matth.17. Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, &c. ac Iaco. 1. poſtulet in fide nihil hæſitans, &c. Ceterùm non ſic exponimus, vt fiduciam ſine fide conſiſtere poſſe velimus; ſed locis iſtis fiduciam ſolam eſſe intellectam planè arbitramur, hoc modo: Poſtulet in fide, fiducia maxima, &c. Quibus ſic deductis atque expoſitis, optimè intelligitur, quo ſenſu Auctor noſter eos incredulos hîc vocet, & fidem non habere dicat, qui de terrenis nimium ſolliciti ſunt, & ad medicos potius terrenos, quàm ad Deum, in morbis recurrunt; quos reprehendit, & fidem non habere, hoc eſt, vera fiducia diuinæ miſericordiæ carere affirmat. Neque etiam à ſanctis Patribus iſte loquendi modus videtur alienus: Sic enim S. Cyprianus quaſi in principio lib. de mortalitate ſentit ac loquitur, in hæc verba: Deus tibi de hoc mundo recedenti immortalitatem pollicetur, & tu dubitas? Hoc eſt Chriſtum creden-

Digitized by Google

A *credentium magiſtrum, peccato infidelitatis offendere: hoc eſt in Eccleſia conſtitutum, fidem in domo fidei non habere. &c. Sic quoque S. Hieronymus ad Demetriad. epiſt. 8. de Anania & Saphira loquens, ait: Partem alienæ ſubſtantiæ ſibi reſeruarunt, metuentes famem, quam vera fides non timet, &c. ita idem Hieronym. in Dialog. contra Luciferian. de Centurione & muliere ſanguinis fluxum paſſa agens, & alibi. Plura in hoc, Patrum teſtimonia omitto, ne ſim longior; ſaltem Pauli locum addam 1. Tim. 5. Qui ſuorum maximè domeſticorum curam non habet, eſt infideli deterior, & fidem negauit, &c. quæ verba ſic exponit S. Chryſoſtomus, fidem factis negauit. Et Anſelm. operibus fidem negaſſe, non conditionis ſtatum mutaſſe interpretatur. Quare quo ſenſu dixit Apoſt. eos qui ſuos negligunt, fidem negare; dicere videtur & eodem planè ſanctus Ephræm, eos qui Deo derelicto, medicorum idola colunt, & oracula terræ conſulunt, &c. Quod Spiritus ipſe ſanctus 2. Paralip. 16. reprehendit Aza Regis Iſrael exemplum proponens. Et Eccleſiaſt. 38. Fili, in tua infirmitate ne deſpicias teipſum, ſed ora Dominum, & ipſe curabit te. Da ſuauitatem, & memoriam ſimilaginis, & impingua oblationem, & da locum medico, &c. Ac paullo poſt ibid. ſic de ſacerdotibus, qui ſunt medici ſpiritales: Ipſi verò Dominum deprecabuntur, ut dirigat*
B *requiem eorum, & ſanitatem, &c. Unde euidenter colligo, in infirmitatibus Deum maximè inuocandum, placandumq; ſacrificiis & oblationibus, Dei ſacerdotes, qui ſpiritales ſunt medici, cumprimis adhibendos, poſtea verò terrenos medicos atque corporales. Quod cùm non faciant homines, vel præpoſtero ordine, exclamat ſanctus pater Ephræm eos incredulos eſſe, & fidem non habere, id eſt, fiduciã, vel fidem perfectam, quæ cum fiducia eſt. Quaſi dicere vellet cum Propheta: Nunquid reſina non eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi? Hiere. 8. Quamquã tamen pro pleniori mentis Auctoris noſtri explicatione, Lectoriſq; ſatisfactione, dicere etiã hìc poſſumus iſta de medicis ac medicinis corporalibus, ad monachos & perfectiores, quibus ſeculũ relinquere, & Deo ſe totos tradere conſtitutũ erat, dicta potiſſimũ eſſe. quomodo planè in eundem ſenſum fuſius S. Bernardus ad Fratres trium fontium, ſeu de S. Anaſtaſio, epiſt. 121. conſcripſit, ut ſequitur: Credo autem quòd & ego ſpiritum Dei habeam, & conſilium Dei in hoc. Scio equidẽ quod in regione habitatis infirma, & multis aliqui ex vobis laborant infirmitatibus. Sed mementote quis dixerit: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Chriſti. Et cùm infirmor, inquit, tunc fortior ſum. Compatior utique, & multum compatior infirmitati corporum; ſed*
C *timenda multo magis, ampliuſq; cauenda infirmitas animarum. [Et ſequitur ibi:] propterea minimè competit religioni veſtræ medicinas quærere corporales, ſed nec expedit ſaluti. Nam de vilibus quidem herbis, & quæ pauperes deceant, interdum aliquid ſumere tolerabile eſt, & hoc aliquando fieri ſolet. At verò ſpecies emere, quærere medicos, accipere potiones, religioni indecens eſt, & contrariũ puritati, maximeq; ordinis noſtri; nec honeſtati congruit, nec puritati. hæc enim omnia gentes inquirunt. Scimus autem quia qui in carne viuunt, Deo placere non poſſunt. Spiritalia proinde ſpiritalibus comparãda, & quærenda potio humilitatis, & clamandum in toto corde: Sana animam meam Domine, quia peccaui tibi. Huic ſanitati fratres dilectiſſimi, operam date, hanc ſectamini, hanc ſeruate, quia vana ſalus hominum. Nec diſſimile conſcripſit ſerm. 30. in Cant. hæc inter alia, in medium adducens: Nam qui voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam. Quid hìc vos dicitis obſeruatores ciborum, morum neglectores? Hippocrates, & ſequaces eius docent animas ſaluas facere in hoc mũdo; Chriſtus & eius diſcipuli perdere. Quemnam vos è duobus ſequi magiſtrum eligitis? At manifeſtum ſe facit, qui ſic di-*
D *ſputat; hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori, vel ſtomacho nocet. Profectò vnuſquiſque quod à ſuo magiſtro didicit, hoc in medium profert. Num in Euangelio legiſtis has differentias, aut in Prophetis, aut in litteris Apoſtolorum? Caro, & ſanguis reuelauit tibi hanc ſapientiam, non ſpiritus Patris. Eſt enim carnis hæc ſapientia. Sed audi quid de ipſa noſtri medici ſentiant; Sapiẽtia, inquiunt, carnis, mors eſt. Item, ſapientia carnis inimica eſt Deo. Num Hippocratis, ſeu Galeni ſententiam, aut certè de ſchola Epicuri debui proponere vobis? Chriſti ſum diſcipulus, Chriſti diſcipulis loquor. Ego ſi peregrinorum dogmata induxero, ipſe peccaui. Epicurus atque Hippocrates, corporis alter voluptatem, alter bonã habitudinem præfert; meus magiſter utriuſq; contemptum prædicat. Et poſt multa, in fine Serm. fruſtra ſibi quidam blandiuntur, de exemplo Pauli hortantis diſcipulum non bibere aquã; ſed modico uti vino propter ſtomachũ, & frequentes ſuas infirmitates. Qui attendere debent, primùm quidem Apoſtolũ minimè ſibi ipſi rem iſtiuſmodi ſuadere: ſed nec diſcipulum aquè expoſcere ſibi. Deinde non monacho hoc intimari, ſed Epiſcopo, cuius vita tenera adhuc & naſcẽti Eccleſiæ pernec eſſaria eſſet. Timotheus hic erat.*
E *Da mihi alterũ Timotheũ, & ego cibo eũ, ſi vis, etiã auro, & protobalſamo. hactenus Bernard. cuius doctrina quantũ hìc cum illa Auctoris noſtri Ephræm conueniat, quis non videt? quam tamen uterq; Sanctus vita melius expreſſit, quàm verbis. Vnde de Bernardo in eius vita, Gulielmus Abbas lib. 1. cap. 8. ſic ſcribit: Videres hominẽ imbecillẽ, & languidũ conari, & aggredi quæcunque vellet, minus conſiderare quid poſſet, ſolicitũ pro omnibus, circa ſeipſum negligentẽ, omnibus in omnibus aliis obedientiſſimum, ſed de ſeipſo vix aliquando ſeu Charitati ſeu poteſtati obedientem: ſemper enim priora ſua nulla reputans, maiora moliebatur; ad non parcendũ corpori, ſed ſtudiis ſpiritalibus robur addendũ, corpus ſuum variis infirmitatibus per ſe attenuatũ, ieiuniis inſuper, & vigiliis ſine intermiſſione atterẽdo. Orabat ſtans diu noctuque, donec genua eius infirmata à ieiunio, & pedes eius à labore inflati corpus ſuſtinere nõ poſſent. Et poſt pauca: Videbant eum & conuerſationem eius homines medici, & mirabãtur, tantamq; vim, eum in ſeipſo cauſabantur inferre naturæ, ac ſi agnus ad aratrum alligatus arare cogeretur, &c. Hinc quoque S. Ambroſius in Pſalm. 148. (refertur in cap. contraria. de Conſec. diſt. 5.) Contraria, inquit, diuinæ conditioni præcepta*

medicinæ

medicina ſunt, à ieiunio reuocant, lucubrare non ſinunt; ab omni intentione meditationis abducũt. Itaque A
qui ſe medicis dederit, ſeipſum ſibi abnegat. Ita idem Ambroſ. in Pſal. 118. Beati immaculati. Et lib. 6.
in Lucam, vbi in hanc ſententiam plura. Quam & S. Hieronymus confirmat, ad Euſtochium ſcribens,
ac de Paula matre loquens, in hæc verba: Referam, inquit, quæ expertus ſum menſe Iulio, feruentiſſimis
æſtibus incidit in ardorem febris; & poſt deſperationem cùm Dei miſericordia reſpiraſſet, & medici per-
ſuaderẽt ob refectionem corporis vino opus eſſe tenui, & parco, ne aquam bibens in hydropem verteretur.
Et ego clam Beatum Papam Epiphanium rogarem, vt eam moneret, imò compelleret vinum bibere. Illa,
vt erat prudens, & ſolertis ingenij, ſtatim ſenſit inſidias; & ſubridens, meum eſſe quod ille diceret, inti-
mauit. quid plura? Cùm Beatus Pontifex poſt multa hortamenta exiſſet foras, quærenti mihi quid egiſ-
ſet, reſpondit: Tantum profeci, vt ſeni homini penè perſuaſerit, ne vinum bibam. Et de eadem S. Paula,
ſic idem S. Hieronymus: laſciuientem, inquit, adoleſcentularum carnem, crebris & duplicatis frangebat
ieiunijs, malens eius ſtomachum dolere, quàm mentem, &c. Habes quoque exemplum ſingulare apud So-
phronium in prato ſpirituali c. 8. de Abbate Myrogine hydropico, qui ob nimiam auſteritatem, hoc morbo
laborans ſenibus ad ſe iugiter venientibus, ſic dicere ſolebat: Orate pro me Patres, ne interior homo hy- B
dropicus fiat; ego enim vt in hac infirmitate diutius durem, Deum oro, &c. Capite deinde decimo exẽ-
plum ponitur Barnabæ Anachoritæ, cuius pedi infixa arundinis feſtuca, doloribus eum exagitabat, nec
paſſus eſt, vt eum medicus videret, &c. Dicebat autem his, qui ad ipſum accedebant, quòd quanto ma-
gis exterior homo patitur, tanto magis interior viret. Et in hiſtoria tripart. lib 8. cap. 1. de Beniamin ere-
mita legimus, quòd cùm aqua intercutis morbo vehementer laboraret; ijs, qui infirmitatem eius miſera-
bantur, ſupplicare ſolebat, ne corporis ſui, ſed animæ curam haberent, eoſdem interea infirmos ſola orati-
one curans. Ac in Pall. hiſt. de Sylnia ſeu Syluiana Ruffini Alexandriæ præfecti ſorore habemus, quòd
cùm malè haberet, medicis conſulentibus balnea adire, noluit illorum conſilium ſequi. Simileq́ omnino cõ-
memorat S. Gregorius dialog. 4. cap. 13. de Galla Symmachi filia, quæ cùm intra puellares annos marito
viduata ægrotaret, corpore toto in tabificam ſcabredinem verſa, medicis affirmantibus niſi iteraret ma-
trimonium, vel morituram eo morbo, vel mentum piloſum inſtar viri habituram, neglexit medicorũ con-
ſilium. Poſſem multa alia eius generis exempla adducere, ſed ne ſim prolixior, vnum ſolum dictis ad-
ijciam non omittendum, de ſancta Agatha, quæ, vt eſt in eius vita, de ſeipſa loquens, medicinã, inquit, C
carnalem corpori meo nunquam exhibui, ſed habeo Dominum meum Ieſum Chriſtum, qui ſolo ſermone
reſtaurat vniuerſa, &c. Quæ verba expendens S. Thomas 2 2. q. 97. art. 1. de Tentat. Dei, ad 3. Be-
ata Agatha, inquit, experta erat erga ſe diuinam beneuolentiam, vt vel infirmitates non pateretur,
pro quibus corporali medicina indigeret, vel ſtatim ſentiret diuinæ ſanationis effectum, &c. Eundemq́
S. Thomæ locum illuſtrans eruditus ipſius Interpres Caietanus, reſpuere, inquit, medicinam licet, ratio-
one ſpiritalis profectus: Et hoc ſi infra limites rationalis obſequij fit, non eſt tentare Deum, ſed ſemetipſum
offerre hoſtiam viuentem Deo. Et hoc modo Sancti illi qui propoſiti ſunt in exemplum ceteris, & præ-
ſertim religioſis, in hoc mundo dolores iliacos, vlcera, & cætera morborum genera, quæ in corpore pati-
untur, ſuſcipere ſolent libenter, vtentes ijs vt inſtrumentis diuinitus ſibi cõceſſis ad carnis ſubiectionem
atque mortificationem, & ad Dominicæ paſſionis participationem; ægreq́ ferrent ſi filialis dilectionis
ſignum hoc deperderent, ſanitatem corporis recuperando. atque hi licet infirmentur in carne, fortiſſimi
tamen ſunt ad ſpiritalia, adeò vt nihil etiam mali videantur quandoq́ habere, ſicuti compluribus exem- D
plis iam ante adductis, hoc ipſum clarum fecimus, demonſtrauimusq́ abundè. Quæ cùm ita ſint, nemi-
ni meritò hæc ſancti Ephræm dicta, peregrina hoc loco videri debent ac paradoxa; quippe qui ea ad re-
ligioſos atque perfectiores potiſſimum retulit, eos magno quodam zelo à medicinis corporalibus, curisq́
ſecularibus auocans atque dehortans. Quare vt concludam, dico iſta Auctoris noſtri verba (ne ab im-
peritis detorqueantur) ſecundùm ſcientiam piè rectèq́ accipienda & intelligenda eſſe, quomodo etiam
ab alijs SS. Patribus antea citatis in eundem planè ſenſum accepta ſunt, & comprobata; ipſeq́ Baſilius
Magnus, quem præterire non poſſum, intellexit, optimeq́ conuenienti temperamento adhibito ſimilia de-
duxit atque expoſuit, in pulcherrima illa ſua Reſponſione, quam facit ad Interrogationem LV. cuius prin-
cipium eſt: Quemadmodum vniuſcuiuslibet artis ſuffragium, ad hoc nobis à Deo eſt indultum, vt no-
ſtræ occurramus infirmitati, &c. Tom. 2. in Interrogat. Nunquid ex vera pietatis propoſito ſit, vti medi-
cina? Ex quorum lectione, & cum his collatione, Lectori, vt ſperamus, abundè hic ſatisfactum erit.

S. Ephræm, de Fide: *Pro hac Inſcriptione, in antiquo quodam alio manuſcrip. exemplari Græc. ſic* E
reperi, atque traduxi: Eiuſd. S. Patris Ephræm ſermo de Fide, ſuper illud Euang. Qui fidelis eſt in
paruo, & in multo fidelis erit. Verùm prior generalior eſt, toti Orationi ſeruiens: poſterior non item;
ideoq́ eam potius quàm hanc repoſuimus.

Deinde vbi eſt; Sed in ipſum ſolum, ſpem noſtram ponamus.] *al. leg. ſed firma in ipſum fidu-*
cia ſperandum eſſe ijs, qui ad eum confugiunt, &c. Vtraque lectio bona eſt, & inſtituto Auctoris ſatis
accommoda.

Vbi porrò habetur: Etſi de præſentibus non fuerit ſolicitus, ſolùm autem in futuris, &c. *Ex*
alio manuſc. cod. Græc. ſic tranſtulimus: Quoniam nobis circa eiuſmodi, minus ſolicitis, & futurorum
atque æternorum duntaxat ſatagentibus, alia quæcunque neceſſaria ſe daturum promiſit. Et tunc ap-
parebit, an de incorruptibilibus fidem habeat, vereq́ æterna bona quærat; & nunquid in ijs quæ viden-
tur, ſanam integramq́ fidem defixam ſeruet. Debet enim, &c.

Credere

Digitized by Google

A Credere te dicis, quòd filius Dei fies, cùm de cælo natus ſis, &c.] *Alludere videtur haud obſcurè Auctor, ad illa Iohan. 1. dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. &, ex Deo nati ſunt, &c. Sic quoque hic poſtea Ephram: Tu autem qui ad Chriſtum acceſſiſti, cupiens filius Dei fieri, & deſuper ex Spiritu ſancto naſci, &c. vnde quo ſenſu iſta ab eo ſint dicta, ſatis perſpicitur.*

Si enim te credis accepturum æterna illa & immortalia, omniſque corruptionis expertia bona.] *Ubi, pro ἄφθαρτα, in alio manuſc. Græc. eſt: παράμονα καὶ ἄφθονα, ſtabilia ſiue permanentia, omniſq; inuidiæ expertia bona. Vel ἄφθονα, hoc eſt, copioſa, abundantia, vbi cuncta bona abundè ſuppetunt, quæque omnem inuidiam ſuperant: aut ſi malis; in qua nulla inuidia cadit, &c.*

Reſpicite volatilia cæli, quoniam neque ſeminant, neque metunt, &c.] Vbi pro θερίζουσι, *neque metunt, al. leg. συνάγουσιν, neque congregant in horrea, &c. ut in ſacro Cod. Græco & Lat. Matth. 6. eſt: neque ſerunt, neque metunt, neque congregant in horrea. Pro quo, Luc. 12. ſic: Conſiderate coruos, quia non ſeminant, neque metunt, &c. abſque verbo (congregant) vt hic apud Ephram.*

Sicque voluntatem ſuam debet fundatam habere, qui verè cupit placere Domino, & quemad-
B modum incus aliqua, &c. *In alio manuſcrip. eſt: Sicq; voluntatis ſuæ certamen fundare debet; velut ſi incus aliqua eſſet, quæ licet percuſſa, non tamen dat tergum, &c. coniunctim etiam hæc legendo. Vtrobique tamen ſimilitudinis vis exprimitur, & ſententia optima redditur; quam eandem & alibi licet verbis commutatis, hoc eod. tom. in tract. de Patientia & compunctione (cuius principium eſt: Chariſſimi, ſtrenuos nos in hoc vitæ ſtadio milites præbeamus, pro Rege noſtro Chriſto, &c.) idem retulit Ephram, vbi ſic habet. Præbeamus ergo nos velut incudes, percuſſi, & nequaquam terga vertentes, & quæ ſequuntur ibidem.*

Qui ergo circa eiuſmodi habitum exercitationemque bonam, per verbum Dei prius ſe occupat, &c.] *In alijs duobus antiquis Codicib. Græc. ſic per 2. perſonam iſta efferuntur: Ad eiuſmodi ergo habitum, exercitationemq; bonam fortitudinis, &c. te occupa atque exerce, &c. ſed melius per tertiam perſonam, vt ſequentia reſpondeant: nam mox ſubijcitur in perſona ead. talis verè fundamentum efficitur, &c.*

C

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

Aduerſus eos, qui dicunt Terræ motus à terræ inflatione fieri.

DIcite nobis qui veſtro è pectore verba depromitis, & non ex ore Domini; ſi quod à Pſalmiſta dictum eſt, vobis recenſuerimus, nunquid crederis? ait enim: Qui reſpicit terram, & facit eam Pſalm. 103.
tremere. Et commouiſti terram, & conturbaſti eam: ſana con- Pſal. 59.
D tritiones eius, quia commota eſt. Nec diſſimile in S. Iob dictum reperitur, diuino ſic ibi affirmante oraculo: Qui commouet terram de loco ſuo, & columnæ eius concutiuntur. Qui præcipit ſoli, & non Iob 9.
oritur: & ſtellas claudit quaſi ſub ſignaculo. Qui extendit cælos ſolus, & graditur Ibidem.
ſuper fluctus maris. Qui facit arcturum, & oriona, hyadas, & interiora auſtri? Qui facit magna & incomprehenſibilia, & mirabilia, quorum non eſt numerus.
Rurſuſque dicit: Qui extendit aquilonem ſuper vacuum, & appendit terram Iob 26.
ſuper nihilum. Qui ligat aquas in nubibus ſuis: vt non erumpant pariter deorſum. Atqui iſta audientes, non creditis; propterea quòd mentem Græcanica ebrietate turgidam habetis. Vnde & delirantes, dicitis ex terræ inflatione, & non ex diuina prouidentia terræmotus fieri. Sed dicite nobis, quo pacto durante ter- Obiectio.
E ræ motu, vnoque aruo concuſſo, altero verò non concuſſo, nō abſcindatur concuſſus à non concuſſo? Verùm quemadmodum ſedata aquarum inūdatione, iterum aqua ſuum in locum tranquilla reducitur: ita & terra ad rationem vndarū, poſt concuſſionem à terræmotu productam, ſimiliter componitur atque firmatur. At dicite nobis rurſus modum, quomodo per terræmotum, montes Arme- Obiectio de montibus Armeniæ.
niæ ab inuicem diſſiti, in mutuum quaſi conflictum impellantur, ita vt ignis videatur excitari, plurimumq; fumare, & ſic ſatis etiam longa loci intercapedine; rurſuſque locorum interuallis disiuncti montes, ſinguli ſuo ordine ac loco conſiſtant? Quis ergo hunc nobis modum adnuntiauerit? Et quo pacto rurſum, Alia obiectio
terræmotus tempore, in ſtuporem aguntur qui in mari nauigant; ipſaque etiam de nauigātibus.

Digitized by Google

naue huc illucque frequenter à fluctibus agitata, non latet eos terræmotus? Nam tabulatis atque cubiculis, cum cunctis etiam vaſis quæ in naue ſunt, præter omne ſolitum inter ſe collidentibus atque concutiẽtibus, nautæ ex terræmotus inuaſione redduntur attoniti. Audite igitur ac intelligite dictum Apoſtoli, vt vera ſapientia reddamini digni. Ait enim: Nemo ſeipſum ſeducat. Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo: ſtultus fiat, vt ſit ſapiens. Sapiẽntia enim huius mundi, ſtultitia eſt apud Deum. Scriptum eſt enim: Comprehendam ſapiẽtes in aſtutia eorum. Et iterum: Dominus nouit cogitationes ſapientum, quoniam vanæ ſunt. Quamobrem gentilium ſtoliditate, atque vana eorum ſapientia dementari cauete: quæque admiramini, potentiæ præpotentis Dei adſcribite, cum Propheta exclamantes: Magnus Dominus noſter, & magna virtus eius: & ſapientiæ eius non eſt numerus. Ipſi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

A — 1.Cor.3. — Iob 5. Pſal.93. — Pſalm.146. — B

SCHOLIA.

Reprehendit hic Auctor noſter potiſſimum illos, qui Terræmotuum rationem ad ſecũdas magis cauſas, quàm ad primam referunt, eosq́; ex terra inflatione quadam potius, quàm diuina prouidentia fieri contendunt, quaſi diuinæ potentiæ atque prouidentiæ prorſus immemores. Quorum opinionem ideo tanquam ſtolidam atque abſurdam confutat; contrariumq́; auctoritatibus Scripturæ, ſimilitudinibusq́; atque exemplis optimis hic adductis, adſtruit probatque: ad diuinam prouidentiam cauſas eorundem referendo, ſicut magis hoc ipſum in Terræmotibus illis inſignibus atque famoſis eluceſcit, quorum hic quædam exempla de montibus Armeniæ, aliysq́; ponit. De quibus, plura vide apud Euſebium in Chron. & Paulum Oroſium, lib.3.cap.3.ac 5. & lib.4.cap.12.lib.6.cap.5. & lib.7.cap.3.9.13.32. ubi ingentes atque horrendi Terræmotus deſcribuntur. Item apud Plinium, natural.hiſtor.præſertim lib.2.cap.85. per totum. & cap.86.per totum. &c. Ariſtot.2.meteor.cap.7.8. ac Dion. in Traiano. Fidem verò ſuperare videtur, quod narrat Procopius 2. belli Goth. de Veſuuio monte, qui aliquando ad Bizantium vſque, cineres effudit, magno habitantium damno; ita diuina ſæuiente ira in ſceleſtorum hominum perniciem. C

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

Ne decipiamur Gentilium erroribus.

Mortalitas in vrbe Conſtantinop. deſcribitur, & Hiſtoria facti memorabilis proponitur.

ADijciam autem & hoc dictis: Mortalitate gliſcente in vrbe Conſtantinopoli, multisque morientibus, medicus quidam cognomento Domnus, plurimorum tunc ibi cladem, & aliorum timorem quo detinebantur, cernebat. Et ex his quidem qui moriebantur, alij artifices erant, qui igne ſua opera conficiebant; alij in cellis ſubterraneis degebant. Qui verò in altioribus locis habitabant, & ſerenioris ſubtilioriſque aeris beneficio perfruebantur, peſtis contagium euadebant. Atqui iſta in Domno contigerunt, poſtquam animum ad vanam gentilium ſapientiam imbibendam appulit; & ab eiuſmodi, mentem ſuam lædi paſſus eſt. Et vt iſta hic effutire cœpit, biduo aut triduo poſt, morbo correptus iacuit ſemiuiuus, proprios ſubornans ſeruos, qui ipſum in ſuburbium eius ferrent, vt mortuus ibi ſepeliretur. Quem alius medicus cui nomen Macedonius, videns deportari iam agentem animam, (erat autem ipſe vnus ex ijs, qui futilem eius loquacitatem audire ſolebant) ait: Hic tametſi pulcherrima domo, ac ſereno aere perfrueretur, non eſt ſaluatus; ſed ecce obrutus eſt, nec ſuæ ipſi profuerunt nugę. Et Domnus quidem ad ſuburbia delatus, ibique mortuus ac ſepultus eſt. Macedonius verò ab ingruente mortalitate præſeruatus, vitæ priori renuntians, ſyncerioris vitæ inſtitutum, monaſticum ſcilicet, amplexus eſt; ab illius impietate minimè conſumptus. Noſtrum porrò erit, diuina inſpirante ſcriptura duce, mentem noſtram rectè noſſe dirigere. Quibus enim mens diuinis doctrinis non eſt illuſtrata, remotam hi mentem à veritate poſſident. Quare diuinam nos audiamus ſcripturam, luculenter in ſecundo Regum libro proclamantem atque dicentem: Et addidit furor Domini iraſci contra Iſrael; commouitque Dauid in

D — E — 2 Reg 24.

eis

A eis dicentem: Vade, numera Iſrael & Iudam. Dixitque Rex ad Ioab principem exercitus ſui: perambula omnes tribus Iſrael, à Dan vſque Berſabee; & numera populum, vt ſciam numerum eius. Et paullò poſt: Dedit ergo Ioab numerum deſcriptionis populi regi, & inuenta ſunt de Iſrael, octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & de Iuda quingenta millia pugnatorum. Percuſſit autem cor Dauid eum, poſtquã numeratus eſt populus: & dixit Dauid ad Dominum: peccaui valde in hoc facto, ſed precor Domine, vt transferas iniquitatem populi * tui, quia ſtultè egi nimis. Surrexit itaq; Dauid manè, & ſermo Domini factus eſt ad Gad Prophetam, & videntem Dauid, dicens: Vade, & loquere ad Dauid; Hæc dicit Dominus: Trium tibi datur optio, elige vnum quod volueris ex his, vt faciam tibi. Cumque veniſſet Gad ad Dauid, nuntiauit ei, dicens: Elige tibi vnum fieri ex his: aut tribus * annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus menſibus fugies aduerſarios tuos, & illi te perſequentur: aut certè tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, & vide quid reſpondeam ei, qui me miſit. Dixit autem Dauid ad Gad: Coarctor nimis hiſce tribus: Sed melius eſt vt incidam in manus Domini, (multæ enim miſericordiæ eius ſunt) quàm in manus hominum. Elegitque * ſibi Dauid peſtem, & dies meſſis ignium. Immiſitque Dominus peſtilentiam in Iſrael de manè vſque ad tempus conſtitutum: & mortui ſunt ex populo à Dan vſque ad Berſabee, ſeptuaginta millia virorum. Cumque extendiſſet manum ſuam Angelus Domini ſuper Ieruſalem, vt diſperderet eam, miſertus eſt Dominus ſuper afflictionem, & ait Angelo percutienti populum: Sufficit, nunc contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini iuxta aream Areuna Iebuſæi. Dixitque Dauid ad Dominum, cùm vidiſſet Angelum cædentem populum: Ego ſum qui peccaui, & ego ſum paſtor qui iniquè egi: iſti qui oues ſunt, quid fecerunt? vertatur obſecro manus tua contra me, & contra domum patris mei. Venit autem Gad Propheta ad Dauid in die illa, & dixit ei: Aſcende, & conſtitue altare Domino, bonum * in oculis eius, in ſancta area Areuna Iebuſæi. Et aſcendit Dauid, iuxta ſermonem Gad Prophetæ, quem præceperat ei Dominus. Conſpicienſque Areuna, animaduertit regem & ſeruos eius tranſire ad ſe: Et egreſſus adorauit Regem prono vultu in terram, & ait: Quid cauſæ eſt, vt veniat Dominus meus Rex ad ſeruũ ſuum? Cui Dauid ait: Vt emam à te aream, & ædificem altare Domino, ceſſetque interſectio quæ graſſatur in populo. Et ait Areuna ad Dauid: Accipiat, & offerat Dominus meus Rex Domino, ſicut placet ei: Ecce boues in holocauſtum, & plauſtrum, & iuga boum in vſum lignorum. Omnia dedit Areuna regi, dixitque Areuna ad regem: Dominus Deus tuus benedicat * tibi. Cui reſpondens Rex ait: nequaquam vt vis, ſed emam pretio à te, & non offeram Domino Deo meo holocauſta gratuita. Emit ergo Dauid aream & boues, argenti ſiclis quinquaginta, & ædificauit ibi Dauid altare Domino: & obtulit holocauſta & pacifica: Et propitiatus eſt Dominus terræ, & cohibita eſt plaga ab Iſrael. Siue ergo bellum, ſiue fames, ſiue peſtilentia, ſiue quid aliud triſte atque acerbum ingruat; cuncta hæc ad emendationem, correptionemque noſtram; tum vt mens hominum ad pietatem impellatur, mortalibus inferri credendum eſt. Indigent namque ſingulæ ætates, diſciplina viſitationis Domini. Nam ſi timoris etiam tempore, nonnulli ad pietatem ſint inſenſibiles; quomodo non magis, ſi nulla Domini viſitatio fiat, penitus ad impietatem perditionemque, ſuam ipſi mentem conuertent.

* al. ſerui tui, vt in vulg.

B * in vulg. eſt: aut ſeptem annis, &c.

* iſta vſque ad (Immiſitque) deſunt in vulg.

C * Deſunt iſta (bonum in oculis eius, in ſancta) in vulg.

D * in vulg Lat. eſt: ſuſcipiat votum tuum.

2. Paralip. 3.

Alluſ. ad Eph. 6.

E

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES in præcedentia, De Gentilium erroribus, &c.

Tribulationes & flagella à Deo nobis propter vtilitatem noſtram immitti, quod hîc potiſſimum vult Ephræm, perpetuò quoque alij docuerunt SS. Patres, & inter alios S. Baſilius in Homil. in Diuites auaros, ſuper illa verba ſcripturæ: In fame & ſqualore, &c. ac S. Ioãnes Chryſoſt. ad pop. Antioch. Hom. 4. 5. 15. 62. 63. 66. 67. 78. & Homil. 10. in Matt. & in Pſal. 83. & 93. S. Ambroſ. copioſiſſimè lib. ſuper, Beati immaculati, litt. 9. verſ. 1. litt. 10. verſ. 4. & verſ. 6. & litt. 14. verſ. 2. & 18. verſ. 7. Tom. 4. Et ſuper Epiſt. ad Rom. cap. 5. Et ſuper 2. Cor. 4. Et ſuper epiſt. ad Coloſſ. cap. 1. Tom. 5. &c. Nec non S. Auguſtinus

nus lib.1.de verb. Domini,ſerm.18. Tom.10.ſerm.de preſſ.mundi, ſerm.2.De Machabæis. ſuper Pſal.21. ſerm.2.Tom.10.ſuper Pſal.30.ſerm.2.ſuper Pſalm.36.ſerm.2.ſuper Pſal.40.Tom. 8. lib. de vera innocentia, cap 204. Tom.3.epiſt.87.ad Felicitatem,Tom.2.&c. Item S.Bernardus ſerm.16.& 17.ſuper Pſalm. 90. Qui habitat, &c. A

Siu: ergo bellum,ſiue fames,ſiue peſtis,&c. cuncta ad noſtram emendationē, correptionemq́;, &c.] *Bellum à Deo permitti ad noſtram emendationem ſcribit S. Auguſtinus lib.1. de ciuit. Dei cap.1. Tom.5. & lib. 22.contra Fauſtū, cap.74.Tom.5. Item S. Ambroſius in ſerm. 83. de Heliſæo, & tumultu bellico. Tom.3.ac Cyprianus libro de mortalitate. Quòd porrò fames meritis peccatorum infligatur, habes apud Baſilium,& Chryſoſt.in locis iam adductis. & apud ſanctum Ambroſium lib.7. epiſtol. Epiſt.52.ad Romulum,ſuper illud: Ponam cælum aereum, & terram ferream, Tom.3. &c. Idemq́; planè de peſte ſentiendum.*

Et addidit furor Domini iraſci contra Iſrael,&c.] *Locus eſt 2.Reg.24. Et ſic in vulg. Lat. ſicq́; in Commentarijs Græcis biblic.vbi tamen pro* θυμωθῆναι, *iraſci, vt eſt ibi; hic apud Ephræm, quemadmodum & in Græca edit.70. ponitur verbum* ἐκκαῆναι, *inflammari, exardeſcere, excandeſcere,&c. At nos hoc loco, vulgat.ſequimur Lat. in interpretatione noſtra.* B

Peccaui valde quòd fecerim verbum hoc,] *Ita hîc legit Ephræm, ita & S. Ambroſius, cum quibuſdam alijs Doct.pro quo tamen,Græca editio 70.habet: Peccaui valde in eo quod feci nunc Domine; vel,vt eſt in vulg.Lat.peccaui valde in hoc facto. Et ſicut eſt 1. Paralip.21. Peccaui nimis vt hoc facerem, &c. Deinde ſequitur hic:* Sed precor Domine,vt auferas iniquitatem populi tui, &c. *atque ita apud Ephræm. Ceterùm in edit.70.vt & in vulg. Latin. reperitur:* Sed precor Dom:ne, vt transferas iniquitatem ſerui tui,quia ſtultè egi nimis,&c. *ita quoque 1.Paralip.21.* Obſ:cro aufer iniquitatem ſerui tui,quia inſipienter egi, &c.

Elegitque ſibi Dauid peſtem,&c.] *Iſta hoc loco,in vulg.Lat.2.Reg.24.deſunt, vſque ad verb. (Immiſitque,&c.) nec ponuntur in loco cit. Paralip. Sunt tamen in Græc. edit.70. 2.Reg.24.quibuſcum concordant.*

Immiſitque Dominus peſtilentiam in Iſrael,de manè vſque ad tempus conſtitutum.] *Ita eſt in vulg.Lat. Sed Græcè ad litteram hic eſſet,* vſque ad prandij horam. *At ſequimur hoc loco vulg.in interpretatione.* C

Indigent namque ſingulæ ætates diſciplina viſitationi: Domini.] *Fort. non malè legend. diſciplina & correptione Domini, vt eſt Epheſ.6. quò hic reſpexiſſe videtur Auctor.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

Ad euerſionem Superbiæ.

D

VAna eſt omnis exercitatio, omnis temperantia,omnis obedientia, omnis voluntaria paupertas, omniſque diſciplina multiiuga, humilitate deſtituta. Nam quemadmodum principium & finis bonorum eſt humilitas; ita malorum initium, finiſque exiſtit ſuperbia. Verſutus autem ac callidus, multiformiſq; eſt hic immundus ſpiritus; vnde etiam in cunctos dominari nititur, ſinguliſque per quas tranſire contigerit vias, in ijs laqueos conſtituit: Sapienti per ſapiētiam, forti per fortitudinem, diuiti per diuitias, formoſo per pulchritudinem. Eloquenti per loquelam, ſonoro atque vocali per vocis præſtantiam. bono opifici,per artis excellentiam; agili per agilitatem. Similiter autem & ſpiritales tentare non ceſſat: eum qui renuntiauit ſeculo, per abrenuntiationem; temperantem ac continentem, per temperantiam ac continentiam; in quiete ac ſilentio viuentem, per quietem & ſolitudinem; paupertatem colentem, per paupertatem; diſcendi ſtudioſum, per addiſcendi facilitatem; apprehenſu facilem, per apprehenſionis facilitatem. Religioſum per religionem,& eruditum per eruditionem; quæ autem reuerà cognitio eſt atque ſcientia,humilitati coniuncta reperitur. Sic ergo in cunctis ſua ſtudet ſeminare zizania. Ideo Dominus noſter ſciens paſſionis huius difficultatem, quòd vbi radices egerit, ibi hominem illum cum ſuo exercitio inutilem planè reddat; ſuppeditauit nobis aduerſus ipſum pro trophæo atque vexillo humilitatem, dicens: Quando omnia feceritis quæ præcepta ſunt vobis, dicite: ſerui inutiles ſumus. Quid ergo nobis ipſis leuitatem atque dementiam adciſcimus,

Simile accommodum.

Verſutia atque calliditas immundi ſpiritus, in varijs ſe prodit.

E

Luc.17.

A mus; cùm dicat Apoſtolus: Si quis exiſtimat ſe aliquid eſſe cùm nihil ſit, ipſe ſe ſeducit: Opus ergo ſuum probet vnuſquiſque, & ſic in ſemetipſo tantùm gloriam habebit, & non in altero. Cur igitur nosipſos decipimus, in alterutrum elati, ſicut qui in mundo ſunt celebres; eosque qui ſunt modeſtiores aſpernamur? Inuenimus quippe docentem Dominum, quòd quæ hominibus excelſa ſunt, abominabilia reperiantur coram Deo. At vt continentes ac moderati, aduerſus infirmiores extollimur? Rurſus ab Apoſtolo corripimur dicente: Non enim qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt; ſed quem Deus commendat. Quòd ſi vt plus alijs laborantes, ſuperbimus aduerſus eos qui vitam quietam ducunt? at Dominum reperimus Mariam commendantem, quòd optimam partem elegerit. At verò tanquam animi tranquillitatem colentes, aduerſus eos extollimur, qui miniſterio diſtrahuntur? Iterum Dominum docentem inuenimus, atque dicentem:
B Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare; & ponere animam meam redemptionem pro multis. quare res eſt omnino repudianda ſuperbia. At quòd in deſerto loco & puluerulento ſedemus, magnificè de nobis ipſi ſentimus? Nihil ſanè opus loci nobis proderit, non operantibus in humilitate; Apoſtolo dicente atq; hortante: Ne contemplemur quæ videntur, ſed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia ſunt, quæ autem non videntur æterna. At vt in lacu, aut ſpelunca habitantes, inflamur? ſigna ſunt iſta mortificationis, & rerum terrenarũ contemptionis, atque incuriæ. Quod ergo tibi ipſe delegiſti ad rectius excolendam virtutem, ne tibi ſit in lapſum ſuperbiæ: ſimiliſque reddaris imperito fabro ferrario, qui ſuum non nouit opus, & pro gleba ferri, lignum adurere tentat. neceſſarium igitur fuerit, fortiter humilitatem apprehendere. At opulentus es, &
C æquitatis atque iuſtitiæ * moderationem obtines? ſed ad Abrahami menſuram non perueniſti, qui ſeipſum terram dicebat ac cinerem. At populi tibi procuratio commiſſa eſt? & Moyſes populi curam ſuſcepit, neque mille hominum ſolùm curam & adminiſtrationem; ſed & vulgi multitudinem. Poſtquam enim AEgyptum percuſſit Deus in manu Moyſis & Aaron, exſiccauitque mare rubrum, & per ſiccum traduxit Iſrael, tranſmiſitque eos per ſolitudinem illam terribilem, venerunt iuxta fines Moab; aſpicienteſque Moabitæ multitudinem populi, ſicut ſcriptum eſt: Dixit Moab ad maiores natu Madian: Ita delebit hic populus omnes, qui in noſtris finibus commorantur, quomodo ſolet bos herbas vſque ad radices carpere: Cenſus enim habebatur populi, ſecluſis mulieribus ac pueris, & tribu Leuitarum. numerus autem eorum à viginti annis & ſuprà, omnes qui ad bellum procedere poterant ex Iſrael, ſexcenta tria millia virorum, quingenti quinqua-
D ginta, cunctorumque iſtorum ipſe dux erat. Cumque vnà cum Deo familiariter ageret, eiusque gloriam contemplaretur, nõ elatus eſt corde, neque humilitatem omiſit animi. Vnde ſacra quoque de eo teſtatur ſcriptura, dicens: Erat enim Moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terra. At formoſus es, & viribus vales, & corona ſeu diademate cingeris? ſed non perueniſti ad menſuram Regis Dauidis, qui ſumma animi humilitate dicebat: Ego autem ſum vermis, & non homo. At ſcientia prædítus es, & ſapientia, atque temperantia? non tamen ad menſuras Trium puerorum, ac Prophetæ Danielis perueniſti: quorum hic quidem dicebat; Tibi Domine iuſtitia, nobis autem confuſio faciei; ſicut eſt hodie viro Iuda, & habitatoribus Ieruſalem, & omni Iſrael. Alij autem: in animo contrito, & ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur. Et ſi tantam homines iuſti humili-
E tatem oſtenderint; quales nos peccatores eſſe oportebit? Supra modum enim efferri, ac ſuperbire carnis prudentia eſt. Et ſecundùm Apoſtoli oraculum: Si ſecundùm carnem vixeritis, moriemini; Si autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Fieriquénequit, vt quis paſſiones vincat, ni prius virtuti excolendæ vacauerit. An non intellexiſti, qualia pro pietate beatus Paulus ſubierit? Scribit enim in ſua ad Corinthios Epiſtola: In laboribus abundantius, * in plagis ſupra modum: à Iudæis quinquies quadragenas, vna minus accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, nocte & die in profundum maris fui, in itineribus ſæpè, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis in falſis fratribus, in labore & ærumna,

Marginalia: Galat. 6. — Ibid. — Obiectio cum Interrogatione. 2. Cor. 10. — Lucæ 10. — Matth. 20. — 2. Cor. 4. — Comparatio ab abſurdo. — * Locus in Græco ſubobſcurus. — Exod. 14. 15. Pſalm. 71. — Numer. 22. — Numer. 1. — Num. 12. — Noua obiectio. — Pſalm. 21. — Daniel. 9. — Daniel. 3. Ibid. — Rom 8. — 2. Cor. 11. — * in vulg. eſt: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, &c.

Digitized by Google

in vigilijs multis, in fame & ſiti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate, & quæ A
* for. inhiare, vel aſpirare ne ad iſta poteri mus? &c.
ſequuntur. Nunquid * ad hæc vel hiſcere poterimus? Quin & virtutem intue-
re: Poſt tot pericula, tantaque rectè facta, cùm ſumma animi humilitate & mo-
deſtia dicebat: Fratres, ego meipſum nondum exiſtimo comprehendiſſe. Iſta ve-
rò dicebat, vt elationem funditus tolleret; cùm ſciret quantam iram in eos con-
* Conſtructio Latina, eſt hic ſimilis Græcæ.
citet, qui illam amant. Verùm quid eſt ſuperbia? Simile * eſt efferri, ac ſi quis Deo
exprobret propria rectè facta. Sicut enim in rebus humanis, ſi quis cùm aliquid
proximo donauerit, mox aduerſus ipſum efferri ſupra modum incipiat, benefi-
cia ſanè huius inania reddentur; amicitiamque cum proximo ſic dirimet, vnde
etiam talis abominabilis redditur. Hinc quoque Dominus de noſtra ſalute ſo-
licitus, cupiens ab hac nos pernicioſa paſſione deterrere atque auertere, docuit
Lucæ 17. dicens: Quando feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Serui inuti- B
les ſumus, quod debuimus facere fecimus. Cùm autem non facimus, neque
ſeruorum quidem inutilium appellatione digni ſumus: quoniam magnus Do-
Pſal. 146. minus noſter, & magna ac præualida dona eius. Et vt diſcas non ſolùm humili-
ter loqui, ſed & humiliter ſentire, nos à Domino edoctos eſſe; qui ipſo nos
Iohan 13. facto inſtituit, dum linteo præcinctus, pedes lauit diſcipulorum. Ideo ait: Di-
Matth. 11. ſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus
veſtris. Cùm verò triſtia atque acerba præter voluntatem, ac ſi ad volunta-
tem fluerent, ſuſtines; tunc teipſum ad menſuras viri pij & religioſi perueniſ-
ſe agnoſce. Expaui cùm intellexi quemadmodum fraudulentam pertuleris co-
gitationem, quæ tibi nefaria ſuggerebat: per hos dies aſſumendus es; atque adeò
quàm multi ſunt ab huiuſmodi ſuggeſtione de ſtatu mentis deturbati? Dic ti-
3 Reg. 17. 18. & Iacobi 5. bi ipſe, tu quis es? ad quam menſuram perueniſti? Elias ne es; an res miracu-
loſas, inſtar illius feceris? Is enim oratione cælum clauſit, & non pluit annos C
tres, & menſes ſex. Iterumque oratione alia, ter ignem de cælo deduxit. Atqui
cunctam fidem obtines? experimentum præbe, ſigna atque prodigia oſtende,
mortuos oratione excita, oculos cæcorum aperi, dæmonas depelle, leproſos
munda, claudos ſana, ſuper mare ambula tanquam in terra arida, aquam in vi-
num commuta; quinque panibus ac duobus piſcibus, copioſam multitudinem
Ioan. 14. oratione paſce. Verax enim eſt qui ait: Amen dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ille faciet, ac maiora efficiet. Sed accedens quis forſan di-
cturus eſt; Si quis igitur non fecerit, inquiens, res illas diuinas, non habebit is ſpem
ſalutis? Spem ſalutis habemus, etiam huiuſmodi per nos non præſtitis, ſi im-
becillitatem & modicam fidem confiteamur. Nam infirmus miſericordia
indiget, & non elatione. Si autem miſericordiam requirimus, etiam humili- D
tate opus habemus: vt per eam nobis ipſi miſerationes à Domino concilie-
Pſalm. 131. mus. Scriptum eſt enim: Quoniam in humilitate noſtra, memor fuit noſtri.
Pſalm. 114. Et redemit nos de inimicis noſtris. Ac rurſus: Humiliatus ſum, & liberauit
me. Quòd ſi ventis innixi, magnificè de nobis ſentimus; non aliud facimus,
niſi nos ipſi in abyſſum præcipites agimus. Noli igitur ſuperbiæ morbum ad-
mittere, ne fortè mentem tuam ſubitò deprædetur inimicus. Reſipiſce ergo
ab elata cogitatione propriæ complacentiæ. Noli retia proprijs inijcere pedi-
Argumentum ab Exemplo, & à minori. bus. Mentem tuam ab hoc veneno mortifero, per humilitatem deterge. Do-
ceat te forma atque exemplum eius, qui propriam verrit domum, ſeque in pa-
uimentum inclinat, & mundat. Quanto maiori ſtudio ac cura incumbere nos
decet atque humiliari, ad purgationem animæ; neque in ea permittere, quæ E
odit Deus. In humili enim anima, habitat ſimul Pater, & Filius, & Spiritus ſan-
2. Cor. 6. ctus. Nam ſcriptum habetur: Quæ participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ
2. Cor 6. & 1. Cor 3 6. ſocietas luci ad tenebras? Quæ autem conuentio Chriſti ad Belial? aut quæ
pars fideli cum infideli? Qui autem conſenſus templo Dei cum idolis? Nos
Leuit. 26. enim templum ſumus Dei viui, ſicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in il-
lis; & inambulabo, & ero illorum Deus: & ipſi erunt mihi populus. Propter
Eſaiæ 52. quod exite de medio eorum, & ſeparamini dicit Dominus: & immundum
Hierem. 31. ne tetigeritis: & ego recipiam vos: & ero vobis in patrem, & vos eritis mi-
hi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens. Has ergo habentes promiſ-
2. Cor. 7. ſiones chariſſimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus,
perfi-

Digitized by Google

A perficientes ſanctificationem in timore Dei. Cùm ergo certando exieris de medio rerum temporalium, ſeparatuſque fueris à fluctuationibus ac tempeſtatibus vitę nequam, tunc abundantius decerta; ne cum immundo ſpiritu ſuperbiæ ſocietatem habeas; vt te recipiat Dominus. Immundus enim verè apud Dominum, omnis qui elato eſt corde. An non conſideras illum, per quem tranſibimus † ignem? Quando igitur pertranſeuntes eum, mundi deprehenſi fuerimus & irreprehenſibiles; tunc cognoſcemus nos ipſi quales ſumus. Dies enim Domini, vniuſcuiuſque opus declarabit, ſicut ſcriptum eſt; quia in igne reuelabitur. Rogemus ergo multa cum humilitate Dominum, vt à futuro nos timore eripiat, raptuque illo nos dignetur, quando iuſti rapientur in nubibus obuiam Regi gloriæ in aera; hæredeſque cæleſtis regni euadamus, cum manſuetis atque humilibus. Nam quemadmodum ſecundùm ſcripturam: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum: Ita væ ſuperbis & altè ſapientibus, quia eorum eſt B caminus ignis. In ſuperbia enim habitat, qui dixit: In fortitudine manus meæ faciam, & in ſapientia intellectus auferam terminos gentium, & fortitudinem eorum deprædabor: & concutiam ciuitates habitatas, & vniuerſum orbem terræ: apprehendam manu quaſi nidum, & quaſi oua derelicta tollam; & non eſt qui effugiat me, aut contradicat mihi. Sed mittet dominator Dominus exercituum, in honorem tuum, ignominiam; & in gloriam tuam, ignem ardentem accendet. Et rurſus: Dixiſti in corde tuo: In cælum conſcendam, ſuper aſtra † cæli exaltabo ſolium meum. Sedebo in monte excelſo, in lateribus Aquilonis. Aſcendam ſuper altitudinem nubium, & ſimilis ero Altiſſimo. Verumtamen ad infernum detraheris, in profundum † terræ. Fugiamus ergo ſuperbiam, quam deteſtatur Deus: C diligamus verò humilitatem, qua cuncti iuſti complacuerunt Deo. Magnum quippe donum eſt humilitas, magna gloria, magna felicitas, & honor poſſidentibus eam. In ipſa enim, curſus ſine defectu eſt, & ſapientia integra atque perfecta. Nam per ſuperbiam Phariſæus ille humiliatus eſt, & per humilitatem Publicanus exaltatus. Cum quo, nos immortalitatis hæreditate ac parte dignetur Dominus, cum omnibus iuſtis. Quoniam ipſi conuenit gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

† Purgatorij ignem intelligit.
1. Cor 3.
1. Theſſ. 4.
Matth. 5. & Luc. 6.
Eſa. 10.
Verba Regis Aſſyriorum.
Eſa. 14.
† al. ſuper aſtra Dei, ita vulg. Lat.
† al. in profundum laci, vt in vulg.
Lucæ 18.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

D *HVc optimè quadrat eruditiſſimum ac ſpirituali contemplatione pleniſſimum Gregorij Nazianzeni cognomento Theologi Carmen, De Virtute humana, quod in ordine reliquorum, octauum ponitur Tom. 2. in quo faſtũ ac Superbiã cumprimis deſtruere atque euertere in hominibus nititur, omnemq́; mentis elationem, ſtudiumq́; vel ſibi vel alijs placendi, ex anima noſtra elidere: ac contrà, humilitatem atque modeſtiam amatoribus ipſius commendare atque conciliare: quod idem & hic ab Auctore noſtro Ephræm, non minori efficacia, ac ſpiritu atque feruore præſtatur.*

Huic præterea Argumento ſeruit Baſilij Magni Homilia, De humilitate; cuius initium eſt: Debebat homo in gloria, quam apud Deum habebat, manere, &c. vbi in laudem humilitatis, & vituperium atque deſtructionem ſuperbiæ, non pauca inuenies lectu digna. Quò etiam referri poſſunt, quæ idem adducit Baſilius in Regulis breuioribus in Reſponſ. ad Interrog. 56. Quis ſit altum ſapiens, & quis ſuperbus, & quis in ſuperbiam elatus? &c. De ſuperbia eiuſq́; deteſtatione, etiam Nili Abbas extat Oratio, in ordine reliquarum 8. quæ ſic incipit: Superbia eſt animi tumor ſaniæ plenus, qui ſi maturuerit, in magnum erumpit E *fœtorem, &c. Plura in hoc Argument. vide apud Chryſoſtomum Hom. 4. de verbis Eſai. Vidi Dominum, &c. ac Hom. 8. in Pſalm. 122. Tom. 1. Necnon Homil. 15. in cap. Matth. 5. & Homil. 59. in cap. 16. Matth. Homilia 66. in cap. Matth. 20. & 21. ac Homil. 6. ex varijs in Matth. locis, in illud Matth. 5. Cùm vidiſſet Ieſus turbas, &c. Tom. 2. Et in ſermone, Contra ſuperbiam, Tomo 5. inter didact. & parænet. cuius principium eſt: Si quis naturam in mentis valetudinem inciderit, &c. Ac apud Iohan. Caſſian. lib. 12. De ſpiritu ſuperbiæ per tot.*

Cenſus enim habebatur populi, ſecluſis mulieribus ac pueris, &c.] *Ita Græca S. Ephræm hic ſeſe habent, quibus Interpretatio hæc noſtra conſonat: ita & lectio Græca apud Septuaginta. Sed in Latin. vulg. paullo aliter, vbi iſta Num. 1. ſic redduntur: Fueruntq́ue omnis numerus filiorum Iſrael, per domos & familias ſuas, à viceſimo anno & ſuprà, qui poterant ad bella procedere, Sexcenta tria millia virorum, quingenti quinquaginta. Leuitæ autem in tribu familiarum ſuarum non ſunt numerati cum eis.*

Digitized by Google

Scribit enim in ſua ad Corinth. Epiſtola: In laboribus abundantius, in plagis ſupra modũ, &c.] A
Locus eſt 2.Cor.11.quem fortè S.Pater Ephram cum illa membrorum tranſpoſitione,eo modo legit atque citauit; aut certè de accuratã verborum recitatione, vſqueadeò non laborauit. In Lat. autem vulg. alia eſt tranſpoſitio,& ſic legitur: In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis ſupra modum, &c. At nos hîc Græcum codicem,& ordinem quem tenuit S.Ephram,in translatione noſtra ſequimur,non tamen lectionem improbando vulgatam.

Numquid ad hæc hiſcere poterimus?] *Fortè non malè hîc leg. Aſpirare ne ad iſta poterimus? vel inhiare,&c. Verùm quomodocunq; legatur parùm refert,cùm iſta omnia per verbum ἀναχάναι, quo hîc eſt vſus Ephram,denotentur,& commodè ad mentem Auctoris explicentur. ſpectant autem hæc eò,vt exemplo S.Pauli,& nos omnem mentis elationem deponamus,humiliterq; de nobis ipſi loquamur ac ſentiamus: quomodo reipſa fecit Paulus,poſt tot pericula & mala perlata,recteq; facta demonſtrata,ad quæ ne hiſcere quidem poſſemus: de quibus hîc pluribus.*

In fortitudine faciam,& in ſapientia intellectus auferam terminos gentium,& fortitudinem eorum deprædabor,&c.] *Verba hæc ſunt Eſai.10.quæ ſecundùm Græcum cod.ipſius Ephram,& lect.70. à nobis hoc loco per futurum tempus,tranſlata ſunt. Et non ſecundùm præteritum, vt redduntur in vulg.Lat.* B *non ſine differentia,hoc modo: In fortitudine manus meæ feci, & in ſapientia mea intellexi, & abſtuli terminos populorum,& principes eorum deprædatus ſum,& reliqua. In quibus quia diuerſitas lectionis permagna eſt, viſum fuit hîc, & in alijs locis ſimilibus,non vulgat. ſed potius ſequi 70. cùm illos ſequatur & Ephram,& ceteri ferè Patres illorum temporum. Vulgatam autem Latin. tunc ferè ſequor, quando diſcrimen eſt perexiguum,at hoc loco ſatis cùm ſit magnum,non ſequor.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM,

Ad Correctionem eorum, qui vitioſè viuunt, & honores appetunt. C

Habac.1. & Act.13.
ANgor Fratres mei,& horreo,ac contremiſco, doloreque conficior,dum illud Prophetæ animo reuoluo: Videte contemptores,& admiramini,& diſperdimini. Ac primum quidem maximè ob†meam imprudentiam,atque ignorantiam; cùm omnem
†al. propter mea vulnera, &c.
iniquitatis viam ſim ingreſſus, omnique genere peccati ſingula membra mea conſtricta teneat inimicus. Debuiſſem ſanè meipſum affligere atque deplangere, propter turpitudinem in qua
Matth.7.& Luc.6.
verſor,ac deinde aliorum ſatagere. Debuiſſem prius trabem ex proprijs oculis D
euellere,& ſic aliorum feſtucas cernere. Ceterùm qui nunc dominatur contemptus,vehementi dolore me obruit atque demergit. Aſpicio enim præſentis diſci-
Pſalm.118.
plinæ negligentiam, & ferre nequeo; at cum Propheta doleo, qui ait: Vidi præuaricantes,& tabeſcebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus; quibusque fraudibus ac dolis nos vincere & occupare non eſt conatus? Hei mihi;
Attentionem captat.
quis impendentia nobis mala non deploret? Verùm ijs quæ dicuntur, attendite obſecro,qui hanc vitæ rationem delegiſtis,& pertimeſcite. Cùm enim angelicum feramus habitum,vnà cum diabolo militiam gerimus. habitus quidem eſt angelicus, at vita mundana. Numquid inter Angelos in cælis contentiones vigent & æmulationes, ſicut nunc inter monachos videmus? Radices quippè egit in-
ter eos æmulatio,& inuidia,atque obtrectatio. Diuerſimodè ſua ſingulis nobis mi- E
ſcuit venena hoſtis callidus, arteque ac dolo vnumquemque noſtrum ſupplantare ſtudet. Hic quidem, inquit, ieiunium rectè obſeruat, verùm zelo & inuidia vincitur. Alius rurſum à fœda atque abſurda ſe concupiſcentia continet; ſed vana conſtrictus eſt gloria. Alius diligenter vigilias colit, ſed detractionis malo irretitus eſt. Alius ab hoc vitio alienus eſt, verùm inobedientia ac contradictione plenus. Alius à cibis temperat, verùm inani iactantia & arrogantia demerſus eſt. Alius in oratione patiens eſt ac potens, ſed indignatione atque iracundia ſuperatur. Alius rurſus paululum in rectè agendo proficit, ſed aduerſus negligentiores extollitur. Alios alio modo malitia ligatos tenet; & non eſt qui intelligat. Propterea rixæ atque diſſenſiones ſunt inter monachos. Hei mihi; quis

A hi; quis non ſuſpiret? quis non lugeat? Quo pacto angelicum hoc inſtitutum, ac ordinem confudimus? Reliquimus mundum; & quę mundi ſunt ſapimus. Poſſeſſiones reiecimus, & à contentionibus non ceſſamus. Reliquimus domos, & earum cura atque ſolicitudine quotidie abſumimur. Non adſunt opes, ſed non abeſt ſuperbia. Nuptias ſpreuimus, & ab inani cupiditate non recedimus. Exterius humilitatem ſimulamus, & animo honores appetimus. Videmur quidem paupertatis amatores, & habendi cupiditate detinemur atque abſorbemur. Ore quidem ac verbo paupertatem colimus: mente autem, auaritiæ morbo laboramus. Quis igitur noſtram conditionem atque inſtitutum non doleat? Licet quippè monachorum, iuniorum præſertim ac nouitiorum, intueri & admirari ſtudia! Nondum enim vel verbo, ſeculo renuntiarunt; & iam faſtu atque ſuperbia tument. Nondum aſſecuti ſunt habitum, & iam ſuam arrogantiam oſtendunt. Non-
B dum inſtitutiones audierunt, & iam alios admonent. Nondum veſtibula viderũt, & iam penetralia comminiſcuntur. Nondum primum aſcenderunt gradum, & iam ſuper nubes æqualiter volitant. Nondum pietatis ac religionis exercitia degustarunt, & iam vana inſtructi ſunt gloria. Nondum primam diſciplinæ vocem auribus perceperunt, & iam velut magiſtri alios obiurgant. Nondum in fratrum ſodalitium aggregati ſunt, & iam ſibi auctoritatem vſurpant. Nondum portas monaſterij ingreſſi ſunt, & iam alios reprehendunt, condemnant, moleſtant. Sed quid in his tempus conſumo? Varia enim eorum ſunt ſtudia: ſed non eſt qui intelligat, non eſt qui propter amorem Dei mundo renuntiet; vt per obedientiam, ſeipſum fratribus ſeruum exhibeat. Verùm ſi increpetur, iuſtius † arbitratur oratorio more contradicere. Si quid iubeatur, ſeipſum excuſat. Quæ ſunt bona, non imitatur; quæ autem inutilia, ijs ſeſe accommodat. Vix à tribus diebus

† al. in iuſtioribus etiam detrectat imperium.

C ſeculo renuntiauit; & cum eo qui conſenuit in habitu, contendit; nec vult cuiquam ſubijci, ſed technas & impoſturas ſibi excogitat: corporiſque † laborem ac æſtum non ferentes, alius alium contuetur. Obedientiæ iugum ſubijt, & alijs vult imperare. Si officij admoneatur, iraſcitur. Fac iſtud frater; Non faciam inquit, niſi & ille mecum venerit. Ille ſacrarum ſcripturarum vacat meditationi, & ego eidem vacare debeo. Sæpè qui ante renuntiationem, domi ſuæ opifex fuerat, ignorabatque prius quæ ipſius eſſet dextera, quæve ſiniſtra; in monaſterio litterarum † ſtudioſus, & interpres doctorque incedit. Frater, inquit, ille quieſcit, & me quieſcere oportet. Frater ille altioribus intentus eſt, & ego ſublimiora ſpectare debeo. Frater ille honoribus ornatus eſt, quare non ego? Frater ille patrum conſuetudine fruitur, cur non fruar ego? Frater magiſtratum aſſecutus
D eſt; & quare non ego? Illi auctoritas commiſſa eſt: nonne & ego dignus ſum, cui hoc atque illud credatur & committatur? Hæc ſunt præclara iuniorum facta. hæ nouitiorum ſubmiſſiones. hi labores. hi nouellarum oliuarum fructus. Hæc ſtudia atque certamina, quibus ſe ad cæleſtis regni hæreditatem peruenturos ſperant; non conſiderantes, quòd iſta animæ perniciem concilient, ijſque ſe Deo inimicos reddi. Vnde liquidò conſtat, nos ne ad exiguum quidem tempus, externo vitæ inſtituto, dico ſeculari renuntiaſſe. Specie quidem & apparentia mundo renuntiauimus: reuerà autem quæ mundi ſunt curamus, nec habemus quo nos excuſemus. Habitu monachi ſumus, ſed moribus crudeles quidem & inhumani. habitu humiles, & moribus peſtiferi, ac ſcelerati. habitu religioſi, & moribus exitioſi. habitu amici, & moribus inimici. habitu gratioſi, moribus odio-
E ſi. habitu exercitatores ſeduli, moribus ignaui athletæ. habitu † ſobrij, moribus prædones. habitu pudici, animo autem adulteri. habitu modeſti, moribus & pectore vagabundi. habitu mites, moribus arrogantes. habitu conſolatores, moribus contumelioſi. Habitu conſiliarij, moribus obtrectatores. habitu ſimplices, moribus difficiles & pernicioſi. Habitu ab inuidia alieni, moribus inuidi & homicidæ. habitu defenſores ac ſuſceptores, moribus autem proditores. Et vnde quæſo accidit nos tales eſſe? niſi inde quòd mutuam inter nos dilectionem perfectam non habeamus? niſi quia pura inter nos non ſit concordia? niſi quia vera in nobis humilitas non eſt? niſi quòd præ oculis timorem Dei non conſtituamus? Quodque ſalutaria Dei præcepta deſpiciamus, ac pro noſtro ea arbitrio detorqueamus, & pro nugis exiſtimemus? Verbo quippè Dei cæli firmati ſunt; & nos ipſum,

† al. & ne corpus fatigent, alius alium reſpicit.

Parœmia elegans.

† al. laborioſus, & diligens, interpresque extitit.

† al. Ore ſobrij, corde piratæ atque prædones.

Pſalm. 32.

ipſum, ne vt fratrem quidem ſuſcipimus. Os illud eius terribile, & incomprehen- A
Matth 20. Mar. 10. ſibile, ac formidandum locutum eſt: Qui vult, inquiens, inter vos maior fieri, ſit
omnium nouiſſimus, & omnium ſeruus. At nos cùm nondum vel à limine reli-
gionem ſalutauerimus, inſoleſcimus; & vnus aduerſus alium extollimur, inui-
cemque inſultamus & cuncti apud nos ipſos prudentes ſumus. Cuncti volumus
eſſe duces, cuncti cũ auctoritate, cuncti cum imperio: cuncti reprehendere, cũcti
† al. cuncti litteratores, cuncti in erpretes, &c. præcipere, cuncti † de litteris diſſerere, cuncti interpretari, cuncti eſſe magiſtri,
cuncti Domini, cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi, ac cuncti ſecun-
1. Cor. 12. di. Numquid ne Apoſtolus quidem vobis perſuadeat; Si totum, inquiens, corpus
auditus, vbi odoratus? Si igitur omnes primi, ſi omnes principes ac duces, ſi omnes
præceptores; vbi diuinæ diſpoſitionis ordo, atque differentia? Nec tamen fidem
Hebr. 5. habebitis dicenti? Nemo ſibi † aſſumit honorem, niſi vocatus à Deo. Ac rurſus: B
1. Cor. 12. Numquid omnes doctores? Numquid omnes interpretantur ſacras ſcripturas?
Iaco. 3. Alibique iterum, quomodo dicatur: Nolite plures magiſtri fieri. Propterea prin-
cipatus, ac poteſtates conſtituit Deus. Nam ſi in cælis etiam, vbi omnes incorrupti
& immortales, cùm miniſtratorij ſint ſpiritus, noluit Deus vnicum cunctorum eſ-
ſe ordinem; ſed vt cernitis in ijs quoque Poteſtates conſtituit, & Dominationes,
nemoque præſcriptum ſibi ordinem excedit; cùm omnia debito ibi modo & or-
dine conſtituta ſint: cur nos iniuſtis in inuicem contentionibus exercemur? An-
geli & Archangeli imperata ſibi non tranſgrediuntur; at nos inuicem collidi-
mur, vnuſque aduerſus alterum inſurgimus: ac alius alium præcedere ſtudet; ali-
oſque vilipendimus & deprimimus, quaſi aliquid amplius efficere valeamus. O
1. Cor. 7. & Epheſ. 4. Luc. 12. mentis cæcitatem. Nonne creditis dicenti? Vnuſquiſque in qua vocatione voca- C
tus eſt, in ea permaneat. Cur ſaltem non timetis eum, qui ait: Quibus multum da-
tum eſt, multum exigetur ab ijs; vt ſic ſaltem, humilitatem ſibi comparent. Non
ſic fratres, vitam noſtram in confuſione tranſigamus. Non bona eſt gloriatio no-
ſtra Ne ſic abſque omni timore viuamus, quaſi iudicium illud tremendum non
† al. non ſubituri. † audituri. Non ſic vitam noſtram traducamus, tamquam de ſingulis actibus no-
ſtris, cum increpatione ac ſeueritate rationem non reddituri. Non ſic, obſecro
vos. Ne proximis offendiculo ſimus ac ſcandalo; neve peccata peccatis accumu-
† al. ne pulchrũ nomen habitus, ob noſtram dementiam vituperetur, &c. lemus. Ne † præclarus per nos habitus, blaſphemetur ac vituperetur; ſed potius
commendetur. Veniet enim & non tardabit formidanda illa dies & hora, qua
interrogati atque examinati, non inueniemus excuſationem. Quid enim ipſi re-
ſpondere tunc poterimus? Quid potuit nobis ipſe facere, & non fecit? An quòd D
Philip. 2. ipſum Deum Verbum, in forma ſerui humilem nõ adſpexerimus; vt & nos humi-
Matth. 26 27. Mar. 14. 15. liari diſcamus? an quòd incomprehenſibilem ac ſanctam eius faciem conſputa-
Luc. 22. 23. Iohan. 19. tam non agnouerimus; vt nos itidem contumelijs & iniurijs affecti, non exaſpe-
remur, & contrà ferociamus? An quòd ſanctum eius dorſum flagellis cæſum non
vidimus; vt nos quoque per omnia noſtris præfectis obediamus? An quòd faciem
Matth. 27. eius decoram atque tremendam, in terris non vidimus à ſeruo alapis contuſam;
ne & nos in contemptum adducti ſæuiamus? Nonne eum loquentem audiuimus:
Lucæ 22. Ego à meipſo facio nihil; ne ſcilicet audaces ſimus, arrogantes, noſtrique ar-
Eſaiæ 50. bitrij ac iuris? Nonne & dicentem audiuimus: Ego autem non repugno, nec
contradico? ne inobedientes nos præbeamus ac contumaces. Nonne ſic nos
Matth. 11. commonentem audiuimus: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde? vt
nos item mites ſimus, atque humiles. Nos autem inuicem nobis inuidemus, in- E
Galat. 5. uicem nos mordemus, & deuoramus. Sed quam ipſi excuſationem afferre pote-
rimus? Ne quæſo fratres chariſſimi; nec ſic, inquam, nos carnis perturbationibus
ſuperari patiamur; vt per eas, æternæ felicitatis iacturam faciamus. Ne propter
caducum honorem ac momentaneum, gloria priuemur æterna. Ne propter
contentiones, & æmulationes, atque rancores, horribili condemnemur gehen-
na. Si omnino ſaluari cupis; cur ita in proximo iudicando curioſus es? Semel
te iugo ſubmiſiſti; cur illud iam excutis? Qua tandem ratione, obedientiæ fru-
ctus exiſtet? Neque dignitate atque auctoritate, mihi crede chariſſime, neque ho-
nore, neque magnificentia; neque quòd primus, aut ſecundus dicaris, aut præ-
fectus appelleris: neque quòd gloria ac fama ſis celebris; aut in vllo honoris
dignitatisve gradu conſtitutus: concedetur vt in regnum ingrediaris cælo-
rum.

A rum. Non enim iſta remiſſionem tribuunt peccatorum, non à ſupplicijs liberant; imò condemnant potius ac perdunt, niſi humilitas adfuerit, & obedientia,charitas,patientia,atque longanimitas. Hæc ſunt quæ ſaluant hominem: cùm neque aliter probari, ſalutemve conſequi poſſimus,niſi in cunctis imitemur Dominum. Nonne dicentem audiſtis: Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare? Ac Matth.20.
rurſus: Non veni vt faciam voluntatem meam: ſed voluntatem eius qui miſit me Patris. Ioban 6.
Rurſusquè alibi: Qui ſe humiliat, exaltabitur; & qui ſe exaltat,humiliabitur. Lucæ 14.18.
Nonne audiſtis, quos ipſe beatos prædicet: Beati, inquiens, pauperes Matth.5.
ſpiritu; quoniam ipſorum eſt regnum cælorum? Nonne audiſtis illud:Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris? Pſalm.49.
Et qua ratione denunciet fore, vt eum arguat in faciem? Nonne & illud audiſtis: Qui odit proximum ſuum,in tenebris eſt? Non 1.Iohan.2.
audiſtis, Diabolum propter ſuam ſuperbiam & inuidiam,è cælo excidiſſe? Non Eſa.14.
B audiſtis,quomodo ob ſuperbiam & rebellionem aduerſus Deum, à qua & quanta deturbatus ſit gloria? Ibidem.
Non audiſtis, quomodo propter vnicum conuitium, Num.12. & Exod.15.
Maria ſoror Moyſis correpta ſit lepra? Cur igitur ad tot tantaque exempla nos aſpidum inſtar, aures non dico corporis, ſed cordis noſtri obturamus? Hæc certè audiunt quidem,at illorum memoriam non conſeruant. Cur non credimus dicenti: Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo? 1.Iohan.4.
Obſecro igitur vos, ô grex Chriſti electe: Vigilemus & cautè agamus, dum tempus habemus. Galat.6. 1.Theſſ.5.
Temperatè viuamus & reſipiſcamus, quoad remiſſionis tempus durat: ne fortè ſubitò veniat dies ac hora illa tremenda atque luctuoſa, & fleamus amarè, fruſtrà tunc dementiam noſtram agnoſcentes. Vigilemus, ne in maximam illam incurramus ignominiam confundamurque coram Deo,& Angelis, atque hominibus. A vanis contentionibus deſinamus. Et vos in primis, quibus adhuc iu- Parænesis ad Religioſos ſaluberrima.
C uenilis viget ætas, humilitatem pro viribus amplectamini; vt intelligere poſſitis,quanta Patrum noſtrorum temporibus exſtiterit remiſſio atque indulgentia; quantaque apud eos perfectio, quanta humilitas,quanta frugalitas, quanta denique rerum humanarum contemptio atque deſpicientia. At nunc magnum adeſt bellum. Nolite negligere. Neque exiſtimetis ad perfectionem vos perueniſſe. Multis ad ſalutem conſequendam opus eſt laboribus, varijsque certaminibus. Non putetis in cingulo ac veſte longa, conſiſtere perfectionem monachij, aut in eo ſalutem poſitam, quòd mundas ac nitidas manus habeas; aut quòd benè diſertus ſis, quodquè ſcripturas interpreteris; aut quòd capite incedas abraſo, comamve nutrias; licet etiam proportione reſpondentes, congruentesquè virtutes deſint. Hæc autem, non vt deprimam habitum, eique detraham di-
D co, quod abſit: ſed vt habitui mores & opera congruere debere demonſtrem. Nam habitus abſque operibus nihil eſt. Nolite ergo vos otio, deſidiæque tradere: cùm magno ſit opus labore, vt iuuentus, corporiſque motus coerceantur. Et ſi moleſtiam ſentiatis ex dictis meis, me tamen vos commonuiſſe non pœnitet. Malo enim cauterijs vos in curando corpore vti, quàm vt illud totum computreſcat. Neque verò putandum, quia morbos veſtros occultatis, idcirco eos Deum latere. Dico enim vobis, quæ à vobis occultè fiunt, mihi deſcribere turpe eſſe. Nam ſi ea deſcribere voluero, non perſiſteris,ſed aufugietis.Quapropter vos hortor & obſecro,vt humilitatem,obedientiam,charitatem, frugalitatem,& mortificationem, atque abnegationem colatis. Per hæc ſubijcite alij alijs mutuò,& obtemperate; per arma ieiunij,vigiliarum, orationis, optimæque
E vitæ conditionis. Ne in contentionibus fortes ſitis, & in Pſalmodijs imbecilles. Nolite in cogitationibus eſſe vigiles,& ferarum inſtar contueri inuicem; in precationibus autem dormitare, & conquiniſcere. Ne ſitis in nugis adferendis va- Comparitiones accommodæ.
lentes tamquam tauri; & in laudando ac glorificando Deo, debiles, vti vulpes. Ne in verborum contentionibus ſitis inuicti, & in rebus ſpiritalibus oſcitabundi. Ne in iocis ac luſibus ſitis hilares; cùm verò admonemini, truces ac toruum vultum præferentes: in ventre curando per diem ſani, at in nocturna Antitheſes variæ, eæque efficaciſſimæ.
oratione ægri, ac ſegnes. in conuerſationibus atque colloquijs arrogantes, & in operibus diſſoluti. ad iubendum prompti, & ad parendum negligentes.in præcipiendo læti,& in obediendo mœſti. in mandando auſteri atque ſeueri, & in obtemperando queruli, ac murmuratores. Ne manicas vſque ad digitos, lin-
guam

Digitized by Google

guam verò vſque ad pectus. Ne ad menſam agiles ac prompti, in opere autem ignaui atque eneruati. Ne ad edacitatem valentes, & ad ieiunium impotentes. Ne ad vini potationem læti, & in aqua bibenda moleſti ac triſtes. Ne ad circumſpiciendum experrecti, & ad diſcernendum quid bonum ſit, tenebris circumfuſi. Ne coram mulieribus graues ac hilares, & cum fratribus aſperi ac feri. Sed obſecro vos filij Dei dilectiſſimi, vt bonorum zelum ſuſcipiatis; & quidquid ad honeſtatem, & grauitatem morum, ad ædificationem, ac ad bonam famam pertinuerit, amplectamini: ante omnia autem humilitatem, charitatem, benignitatem, manſuetudinem, humanitatem atque æquitatem, inutilibus reiectis contentionibus, vobis mutuo cedite. In vigilijs, & orationibus impigri eſtote & alacres, vt carnis vitia ſuperare poſſitis. Ne rebus ac paſſionibus inanibus, tantorum bonorum iacturam faciamus; neve momentanea iſta ſectantes, immortalem gloriam deperdamus. Demus quęſo operam, dum adhuc in carne ſumus; vt quæ grata & accepta ſunt Deo, perficiamus. Feſtinemus atque inſtemus; magna imminet tempeſtas. Ne ſimus negligentes. Non eſt nobis cum inimicis quos videmus colluctatio, vt perſpecti, propulſari & arceri per nos queant. Inuiſibiles ſunt hoſtes, qui nos oppugnant: & propterea magnum negligentioribus adeſt periculum; ſicut contrà, ingens vincentibus fiet mercedis retributio. Cogitemus igitur, quomodo cautè eos vincere, reſiſtereque ipſis valeamus. Si enim (exempli gratia) ad ventris, gulæque inſaniam nos prouocauerint; ieiunio & abſtinentia cum illis pugnemus. Si ad mulieris nos concupiſcentiam inimicus titillauerit; patientiæ remedio adhibito ſenſum coerceamus, & è veſtigio profugiet. Si ad iracundiam nos incitauerit, pace armemur. Si excandeſcere nos fecerit, manſuetudinem aſſumamus. Si ad odium incenderit, charitatem ac beneuolentiam complectamur. Si ad honorem atque ambitionem prouocauerit, noſtri ipſorum deſpicientiam adhibeamus. Si ad gloriam, vilitatem & abiectionem obijciamus. Si ad ſuperbiam inſtiget, Domini humilitatem contemplemur. Si ad æmulationem erga proximum irritauerit; lapſum Caim animo reuoluamus. Si ad inuidiam, Eſau perditionem cogitemus. Si ad detractionis vitium nos impulerit, ſilentio os noſtrum obſtruamus. Si ergo hiſce modis, ipſi reſtiterimus; à nobis profugiet, & conſiſtere nequibit. Redibit autem ad vos gratia illicò, & tamquam victores vos coronabit. Credite fratres chariſſimi, me omnium eorum, à quibus vt abſtineretis, vos cohortatus ſum, reum eſſe. Sed quamuis vos puri ſitis, ego autem cœno peccatorum deturpatus, vos tamen rogo, vt bona, ac vera, minimeque fucata veſtra pœnitentia, me quoque liberare ſtudeatis. Credite enim, me nihil obſeruaſſe eorum, de quibus hactenus locutus ſum. Verùm vos factis mea decorate verba. Confido enim fore, vt vos immaculati inueniamini. Ego autem ſuper ijs † damnabor, quæ dico & non facio. Salutem ergo noſtram ne negligamus fratres; neque quaſi in prouerbijs, hæc dicta cenſeamus. Nihil enim à ſcriptura alienum, falſumve protulimus. Faxit miſericors Dominus, vt vos omnes diuini verbi huius ſemen ſuſcipientes, inſtar bonæ ac fertilis terræ fructum afferatis; alij trigeſimum, alij ſexageſimum, alij verò centeſimum: vt virtutum fructibus onuſti atque exornati, gaudium afferatis Domino noſtro Ieſu Chriſto; ipſeque † vos lętos excipiat in requie ac regno ſuo, in ſecula ſeculorum. Amen.

A / B / C / D

1. Cor. 6.

Ephes. 6.
Ibidem.

Antidota præſtantiſſima.

Gen. 4. 25. 27.
Heb. 11. 12.

† al. Ego verò damnatione dignum mercedo in ijs quę dico & non facio.

† al. ipſeq; vos in regno ſuo, lætitia cumulet ſempiterna. Amen.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

AD hoc Argumentum pertinent, quæ S. Baſilius Magnus contra Ambitionem, & inanem gloriam, adducit in Conſtitutione Monaſtic. cap. 10. & 11. vbi Ambitionis appoſitiſſima ponuntur Epitheta plura. Nec non cap. 25. quomodo ab omni ambitione Monachus eſſe debeat alienus, &c.

Et de hoc malo non pauca inuenies apud Gregorium Nazianzenum in Apologet. Oratione prima, vbi inter alia, in eos inuehitur, qui Epiſcopatus ac dignitates captant, ſacriſq; ſe ingerunt, priuſquã digni ſint; & praeſſe deſiderant antequam ſubeſſe didicerint, &c. Ac in Oratione eius viceſima, quæ eſt in laude Baſilij Magni Cæſarienſis Archiepiſcopi, vbi inter alia, præpoſteras Præſulum electiones non parum reprehendit, & quomodo S. Baſilius gradatim ad Epiſcopatum peruenerit, oſtendit. Nec diſſimile reperies in Oratione eiuſdem 21. quæ eſt in laudem Magni Athanaſij Archiepiſcopi Alexandrini. Et in Orat. 27. quæ eſt de ſeipſo: & ad eos, qui ipſum Cathedram Conſtantinop. affectare dicebant, &c. Ac in Orat. 28

vbi inter

Digitized by Google

A *vbi inter reliqua, grauiter euidenterq́; demonſtrat, Præfecturas ac dignitates fugere, maxima eſſe prudentia: eas autem affectare, imprudentia ſumma, &c. quod idem etiam in Oratione 32. in præſentia 150. Epiſcoporum habita, luculenter oſtendit, ac alibi. De quo, plura vide apud Chryſoſt. Homil. 43. ad Popul. Antiochen. Tom. 5. vbi ex profeſſo de hoc vitio tractat, ambitioniſq́; malum atque tyrannidem fuſius enarrat. Et in alio Sermone, De inanis gloriæ cupiditate: inter didact. & paranet. eod. Tom. 5. pluribuſq́; alijs in locis, apud eumd.*

Et inter Latinos, S. Auguſt. lib. 3. 4. 5. de Ciuit. Dei. S. Ambroſ. ſuper Luc. lib. 3. &c. vbi aduerſus ambitionem, multa adducuntur. S. Gregor. in Regiſt. & in Paſtorali. Tertullian. lib. de habitu muliebri, in fine, vbi etiam vnde, & cur ambitio dicta ſit, interpretatur. S. Bernard. de conſideratione ad Eugenium Pap. lib. 3. ac alibi. Et Innocent. de vilitate conditionis humanæ, de eodem copioſiſſimè, alijq́; alibi.

Ad correctionem eorum, qui vitioſè viuunt, & honores appetunt.] *Pro hoc Argumento atque*
B *inſcriptione, in alio manuſcrip. Græco, ſic reperi atque traduxi: Eiuſd. Parœneſis ſiue adhortatio, ad eorum correctionem, qui cùm vitioſè viuant, honores affectant. Verùm quomodocunque legatur, parùm refert: cùm in vnum coincidant, & quod in vno exprimitur, in altero ſubintelligatur.*

Debuiſſem ſanè meipſum affligere atque deplangere, &c.] *Verbum eſt κόψασθαι, quo hîc vtitur: ſumptaq́; videtur metaphora ab ijs, qui manuum comploſione ſuum oſtendunt dolorem, &c. Quæ autem hoc loco coniunctim ad litteram leguntur atque redduntur, poſſent fort. non malè etiam diuiſim ſic reddi: Debuiſſem ſanè meipſum affligere, & turpitudinem propriam deplangere: ac ſic deinde pro alijs eſſe ſolicitus, &c.*

Si quid iubeatur, ſeipſum excuſat, &c.] *fort. aliter ad verbum magis ſic: Si quid iubeatur, ſeipſum fingit aut ſimulat, ſcilicet obedientem: eſt enim hîc Græcè, ἑαυτὸν διαποιεῖ, ſed non additur ibi (obedientem) quod hîc, ſenſus gratia adiecimus. Aut ſi malis ſic: Si quid iubeatur, ſimulat quidem obedientiam: at non in bonum æmulatur, ſed ad res inutiles ſe accommodat. Quamquam tamen in translatione*
C *textus, putem ſententiam Auctoris ſatis à me eſſe expreſſam. Sed iſta penitius erudito Lectori examinanda relinquimus.*

Nec vult cuiquam ſubijci, ſed technas ac dolos ſibi excogitat, &c.] *fort. iſta & quæ conſequuntur, ſic legi non incommodè poſſent: Nec vult cuiuſquam ſuperioris imperio ſubeſſe: ſed artificioſas ſibi excuſationes comminiſcitur: & ne corporis aliquam exæſtuationem ferre oporteat, alius in alium reſpicit, &c.*

At nos cùm nondum vel à limine religionem ſalutauerimus, &c.] *Aut ſi malis ſic: Verùm nos cum nondum monaſticæ vitæ, ſiue religionis veſtibulum conſpexerimus, &c. σχῆμα enim hoc loco Auctor metaphoricè appellat religionem, & viuendi rationem religioſam ac monaſticam, &c. Niſi fortè in ſignificatione etiam magis propria per σχῆμα, hîc habitum religionis intelligere potius velis, hoc ſenſu: At nos priusquam etiam habitum Religionis adſpexerimus, &c.*

Ipſeque vos lætos excipiat in requie, ac regno ſuo, &c.] *Pro hac lect. in alio Cod. ſic reperitur: Ipſeq́; requieſcere vos faciat in ſuo Regno: Quoniam ipſi conuenit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. Al. ſic: Ipſeq́;*
D *vos in regno ſuo reficiat atque lætificet in ſeculorum ſecula. Amen. Aliâs quoque iſta coniunctim leguntur hoc modo: Vt vos virtutum fructibus oneratos ac decoratos, lætus excipiat in regnum ſuum Dominus noſter Ieſus Chriſtus, lætitiaq́; cumulet ſempiterna. Amen.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De morbo Linguæ, alijſque vitijs.

E DIuerſæ in cunctis hominibus ſparſæ reperiuntur cupiditates, vt vnuſquiſque aliquod certamen habeat, in quo mentem aſſiduè exerceat. Sunt enim qui gulæ luxuique ſunt dediti, & ab adulterio abhorrent. Alij ſuperbia turgent, & à furto abſtinent. Alij auaritiæ ſtudent, & corporis voluptates ſpernunt. Quidam ornatum veſtium negligunt, & luxuria diffluunt. Nonnulli vino delectantur, & à ſuperbia ſunt alieni. Alij à fornicationibus remoti ſunt, ſed occultam in animo diſſimulationem atque hypocriſim fouent. Sunt qui veſtium ornatum damnant, & obtrectatione gaudent. Sunt quidam vitio aliquo ſuperiores, cùm in alio interim toti volutentur. Nonnulli ab vna aliqua ſunt reprehenſione remoti, & in alia fœdiſſimè verſantur. Quidam dum la-

quem vnum euaſerunt, in alio ſunt vitiorum cœno ſepulti. Multa enim ac infinita ſunt vitiorum genera, decipiunturque paulatim homines, & ex † minimis principijs in maiora ſcelera præcipites ruunt. Cumque hominem circumuenire ſtudet inimicus, in quod vitium procliuior inclinet eius natura, cumprimis conſiderat; vt dum ſuis ipſe gaudet vinculis, ne exſolui quidem velit. Probè enim nouit callidus & verſutus hoſtis, quibus ac qualibus nos vinculis obſtringat; & ſi nos inuitos, in ſuos caſſes coniecerit, fore, vt celeriter confractis illis, mens noſtra iterum in libertatem ſe vindicet. Quapropter iucunda ac grata vnicuique vincula inijcit, in quibus libentius conquieſcat. Poteſt enim mens noſtra Deo duce, ex inimici ſe laqueis eximere. Nunc verò iiſdem obſtricti gaudemus, ipſaque captiuitate ſuperbimus. Qui enim inuidiæ vinculis conſtringitur, quoniam à libidine alienus eſt, ſe liberum planè exiſtimat. Et qui calumniæ vitio obnoxius eſt, quia rapinas ac furta odit, nullo ſe prorſus modo vinctum eſſe arbitratur. Sua quemque latent vincula; & laqueos ſibi paratos ignorat, ebriorum inſtar; qui vino perfuſi, nec ſe vinciri ſentiunt, neque obiectos ſibi laqueos præ ebrietate vident. At benigniſſimus Deus, hoc veluti iugum aliquod, varijs quaſi occaſionibus, omnibus imponit; dum ſingulis pro ratione virium, tentationis onera partitur. Tempore quo tabernaculum ab Hebræis conſtructum eſt, à cunctis tam pauperibus quàm diuitibus aliquid ad participationem ſalutis, offerebatur. Pro ſua quiſque facultate munus afferebat: alius aurum, alius margaritas, alius lapides pretioſos; pauper pilos ac pelles compoſitas. Mulieres opulentæ ſericum, inopes viduæ lanam tinctam. Atque ita vniuerſus tabernaculi apparatus, ex diuitum ſimul ac pauperum muneribus conflatus, omnes commendauit. Suſcipiebat enim ſingulorum vota Dominus, tam pauperum quàm diuitum, volens in eo oſtendere, ſe, quemadmodum ea, quæ ad tabernaculi conſtructionem quiſque pro ſuis facultatibus obtulerat, accipiebat; ita & pro cuiuſque opere preces, ac vota ſingulorum, abſque vllo perſonarum reſpectu, ſuſcipere. Sicut enim inimicus noſter varijs nos occaſionibus perimere conatur: ita diuerſis occaſionibus, Dominus ad ſalutem perducere ſtudet. Et quemadmodum latro, vel vnico confeſſionis verbo, factus eſt ciuis paradiſi; ita vno verbo blaſphemiæ, redditur quis reus gehennæ ignis. Vt propter vnum maledicentiæ verbum, Maria, quamuis eſſet alioquin vates, damnaretur, lepra multata eſt; quo tandem genere ſupplicij digni ſunt illi, qui ſunt ſine vllo delectu contumelioſi? Et cùm id quòd erat Maria diceret, veritas tamen reprobata, quòd maledico animo loqueretur. Ita quoque ſi quis alicui iure maledicat, ipſius iuſtitia eſt iniuſtitia referta. Vel enim hominem iure coargue, vel ne clanculum maledicas; vel increpa liberè, vel ne occultis inſectare contumelijs. Pro nihilo enim habetur iuſtitia, cùm admiſcetur illi dolus & improbitas: quemadmodum & improbatur illa ſanctitas, quæ immunditiam ſibi coniunctam habet. Inutilis quoque ea eſt caſtitas, quæ permiſcetur libidinibus. Vana eſt & illa fides, quæ præſtigijs ac vaticinationibus obſtricta eſt. Inanis illa eſt concordia, in qua cernitur ſimulatio. Nullius eſt illa beneficentia, quæ comitem ſibi habet ſuperbiam. Nihili fit ieiunium, ſi detractio adſit. Deſpicitur & charitas, ſi zelo vel æmulatione turbetur. Res naturales attendens, diſce ab ijs † quæ ſcripta ſunt. Veritatis pulchritudo deformis redditur, quando ſuper improbitate extenditur. Quin & cibus interficit, in quo aconitum latitat. Caro licet munda, communis immundaque habetur, eò quòd ſacrificijs & immolationibus coinquinatur. Ex ijs igitur, quę manifeſta ſunt, latentia atque occulta intelligi debent. Deſcriptione enim Mariæ propheteſſæ, nobis veritatis exemplum exhibuit. Nam apertè corpus illius lepra occupauit; quia clam lepra peccati animam ſuam infecerat. Ex manifeſto eius malo, peccatum innotuit quod latebat. Ex teterrima ipſius lepra, docemur quàm graue ac deteſtabile vitium ſit obtrectatio. Corpus quod lepra infectum cernebatur, velut ſpeculum quoddam fuit animæ, quæ non perſpiciebatur, cuius indicabat maculam. Ex illa carnis corruptione, patefactum eſt, quomodo hominis maledici ac detractoris corrumpatur animus. Per hominem verò exteriorem, hominem ſuum interiorem intellexit. Nam ſicut illa defecerat à fratre ſuo; ita & ab ipſa proprium corpus defecit, vt ex ſemetipſa charitatem addiſce-

Margin: A, B, C, D, E

Margin notes:
†al. & ex perexiguis indiciis, res magnæ noſcuntur.
Cõparatio venuſta & accommoda.
Exod. 25.26.35. 36. &c.
Exod. 35.
Lucæ 23.
Num 12. & Exod. 15
Nota.
†Locus aliquis ſacrorum voluminum hîc inſinuatur.
Num. 12.
Graue & deteſtabile vitium, Obtrectatio.

Digitized by Google

A addiſceret. Diſcamus igitur & nos, hinc concordiam & mutuam beneuolentiam fouere. Quemadmodum enim ob corporis mutationem doluit illa; ſic illi, quòd à proprio fratre alienior facta eſſet, indignatus eſt Deus. Ideoqúe corpus hominis ob varia peccata, varijs ſæpe morbis affici, & immutari videmus. Membra enim corporis ei redduntur inimica, quia ipſe à Deo & proximo ſe alienari permittit: atque vt diſcat ex illa corporis contrarietate, concordiam & pacem fouere cum alijs. Peruulgatum eſt totis caſtris, Mariam repentè lepra correptam eſſe, quòd linguam in mitiſſimum fratrem, qui pro ipſa deprecabatur Dominum, exacuiſſet. Vnde iuſtus vltor, meritas de prophetiſſa, propter petulantiam linguæ eius, pœnas ſumpſit. Suſurrationes enim & detractiones abominatur, quibus homines inſipientes delectantur. Plurimis licet ſignis atque B miraculis claruiſſet Moyſes, vbi modicè lingua lapſus eſt, è terra promiſſionis excidit. Magnum & horrendum mare viam ei præcludere non potuit, ſed verbum vnicum iniquè ab eo prolatum, velut murus aliquis ipſi obſtitit, ne vlterius progredi poſſet. Si Moyſen, qui Dei inſtar factus erat Pharaoni, vel ſolum verbum excluſit à terra promiſſionis; quanto magis nos, maledicentia linguæ noſtræ, quam in Deum & homines quotidiè exacuimus ac ſtringimus, à regno Dei arcebit? Ignis ſanctus iuſtos deuorauit ſacerdotes, qui cùm ſancta tractarent, actionibusque ac functionibus illis ſacerdotalibus ſancti eſſent, verbis tamen polluti erant. Si tales tantique viri talia ſint perpeſſi; quomodo hoc vitium quaſi paruum, lingua noſtra contemnit? Quapropter conuitijs ac maledictis fratres noſtros inſectari deſinamus. Terra tunc prætermiſſis impijs atque impuris, C deuorauit maledicos. Mare Ægyptios abſorbuit, & terra contumelioſos, † maledicos, & ſuſurrones. Dux exercitus, famis tempore, verbum iniquius protulit; propter quod meritas pœnas luit, cùm populi pedibus conculcaretur in porta. Ex hoc proximo ſubitoqúe iudicio, de futuro tibi ſit exploratum; iuxta verbum Saluatoris, quo dixit, de omni etiam verbo otioſo, reddendam eſſe rationem, in die iudicij. Varijs igitur occaſionum laqueis, miſerandum mortalium genus inuadit inimicus. Alij enim tamquam ære grauati alieno, detinentur. Alij, vt fideiuſſores trahuntur. Ipſaque natura & experientia docemur, alios aliorum occaſione ac nomine, quotidie perire. Et qui nihil vlli debent, non minus quàm debitores, demergi. Quo quidem exemplo, iuſtorum & iniuſtorum patefiunt debita. In proprijs quippè rebus, contingat vt iuſtus ſit innocens; at D in alienis, reus inuenitur. Nam ſi quis eo præſente veritatem ipſam irrideat, aut virum aliquem iuſtum maledictis inſectetur, ipſe autem ad ea conticeſcat; nonne ſilentium hoc eius, ipſi vertetur in crimen? Audiendo enim talem, & non reprehendendo, maledicta eius comprobare videtur tamquam vera. Atque hoc ex magnorum etiam Principum intelligi licet poteſtate. Si quis enim vel iure in Regem peccantem inuehatur; qui præſentes ſunt, ea quæ aduerſus Regem dicuntur, audire renuunt: Si quis autem adeſſe pergat & audire, iam idem in vtrumque ſupplicium conſtituitur: vnuſque propter vitium linguæ, alter propter auditum damnatur. Narrat aliquid obtrectator, & tu illi præbes aurem; & quam ille ſuo ore inferre ſtudet necem, tu eam aurium tuarum ſinu excipis, acerbiſſimumque mendacij fermentum in animo tuo commiſces. Vnde mors principium habuit? Nonne per aures Euæ, dum eam ſerpens alloqueretur, adi- E tum ſibi patefecit? Poteſt enim improbus dæmon, per os loquentis, tacentem occidere: & quem proprio lædere nequiret ore, per auditum interficit. Quoſque opere inſontes videt, cogitatione perimit. Dæmonas ipſos clamoribus veritatem confitentes, Saluator noſter, obmuteſcere iuſſit. Neque enim ipſe, qui erat veritas, ipſorum opera atque induſtria ſibi fidem haberi voluit; ſed quæ vera ſunt, per veros prædicatores nuntiari. Cur Apoſtoli, dæmonem à quo laudabantur, audire renuerunt? nonne ideo, ne mundæ ac caſtæ eorum aures, impuris illorum vocibus contaminarentur? Si laudes diaboli, velut maxima probra vitarunt homines ſancti; quis obtrectationes probare poterit? Verſipellis inimicus, ſpecie veritatis decipere ſolet eum, à quo toleratur. Ideo Saluator, ne vera quidem à dæmonibus audire voluit. Eadem etiam pluuia, irrigantur herbæ bonæ & malæ; cùm ſit eiuſdem rationis aqua, & quidem bona natura, in herbarum tamen vitium in-

Num. 12. Ibidem. Num. 20. Exod. 14. 15. Num. 11. 14. 20. Leuit. 10. † Auctores diſcordiæ notantur. 4. Reg 7. Matth. 10. Obtrectatoribus nec aures præbendæ. Gen 3. Lucæ 4. Actor. 16. Ibidem. Mar. 1. Lucæ 4.

fluit. Et ſerpens, quamuis dulciſſimis veſcatur, ſubitò ea in amaritudinem vertit, quam ſi in aliquem effuderit, væ illi. Sicque ex veritate mendacium confingitur, velut cicuta mortifera: nam ſub verborum eius dulcedine, amaritudo latet exitioſa. Ad fallendos ſimplices, linguæ dulcedinem antiquus ſerpens adhibet: A

Matth. 26. Mar. 14. Lucæ 22. Iohan. 18.

cuius rei exemplum tibi ſit Iudas Iſcariotes, qui ſub blando oris oſculo, & lingua pacem ſimulante, dolum occultans; aduerſus Dominum, qui ſcrutator eſt cordium, molitus eſt proditionem. Quòd ſi in ipſum Creatorem, talis viſus eſt mendax; in te qualis erit? O inſipiens. quis mendace ſceleſtior; niſi is, qui ſuas vltrò aures verbis illius accommodat? Seipſum ſpontè morti obtulit Saluator,

Matth. 27. † al. accepit.

& ſermonibus mendacij aurem nequaquam præbuit. Os ſuum aperiens, acetum cum felle † guſtauit, qui ſceleſti verba auribus excipere recuſauit. Os proditori oſculandum exhibuit, & deceptori reſponſum dare noluit. Sic & tu os tuum maledicis oſculandum præbe, aures verò minimè. Nam ſi tuum illis os B præbueris, oſculum illos condemnabit. Sin aures ijs accommodaueris; iam te verborum guſtus occidet. Melius autem fuerit, ſi odorem pariter & guſtum veneni euitaueris. Cur fumum celerrimè fugis, mendacem autem cum voluptate ac ſedulitate auſcultas? à fœtore abhorres, & apud maledicum ſedes? Singula corporis membra decenter à rebus noxijs tibi ſeruanda ſunt. Si corpus à libidine alie-

† al. Qui enim ore, &c. vide Schol.

num ſit, oſtium à detractione cuſtodi. Qui enim † corpore libidini indulgere nequit, ore ſanè mentiri poteſt, calumniari, & obloqui. Si vnum è membris tuis valeat, & aliud langueat; totus laboras, vno membro laborante. Exemplum à militibus cape: Nonne totum corpus militis ferreo thorace munitur? accidit autē & illud, ob laxiorem conſtitutionem lędi; nam ſi per tenuem aliquam rimulam telo aditus pateſiat, ſtrenuo militi mortem affert: Quanto magis per apertas C aurium fores, morti ingreſſus dabitur. Magna ſiquidem eſt auris feneſtra, quip-

Geneſ. 3.

pè per quam mors in mundum ingreſſa, cunctas deuorauit gentes ac nationes, & inſatiabilis adhuc remanet. Seris igitur ac vectibus obſtruendæ ſunt tibi aurium fores, ne maledicentia & obtrectatio ſubintrare poſſit. Ne detractionis

Ab exemplo volucrum.

vitium paruum ducas, & tamquam interficere non valeat. Ex volucrum aucupio diſce, quæ parua videntur, non ideo contemnenda. Contingit enim vt auis in laqueum incidens, minima capiatur vnguicula, & alarum vires franguntur ac debilitantur ob vnguem vilem; & cùm totum ſit corpus extra laqueum, totum tamen retinetur. Diuus quoque Apoſtolus, vnam & eamdem in homicidas,

1. Cor. 6.

& maledicos, luxurioſos, atque adulteros ſententiam ſtatuit: Nemo, inquiens,

Ibidem.

iſtorum regnum Dei poſſidebit. Et æquè, ait, iſtos iuſti iudicij tempore, cæleſti hæreditate priuandos. Vt autem æquale cunctos manere ſupplicium intelligas: D

Geneſ. 9.

Qua de cauſſa, Chanaan in maledictionem æternam incidit? nonne ideo quia iuſtum irriſit? Neque enim ob aliud facinus aliquod graue damnatus eſt; ſed ob

Contra irriſiones, & irriſores.

leuem irriſionem, in horrendam illam ſententiam incurrit; & propter petulantiam linguæ, tam acerbas pœnas dedit. Mundæ erant cogitationes eius, ſed os eius ipſum perdidit. Si ob modicum riſum, in tantam ille calamitatem decidit; quis non pertimeſcat, irriſioneſque ac ludibria fugiat; ex quibus execrationes & maledicta eiuſmodi emanant. Iuſtus enim ille, Chanaan à benedictio-

Geneſ. 9.

nibus excludens, tradidit illum maledictionibus; deſcripſitque in eo iudicium futurum, quod ſubituri ſunt, qui ludibrijs atque irriſionibus delectantur. Si calumniator prætextu amicitiæ, ſimulat ſe exhilarari ac riſu oblectari; & Chanaan dum hilaritatem fingit, & riſu gaudet, maledictionem ſibi conciliauit. E De malis ac damnis, quæ in ludibrijs & irriſionibus latitant, Sapientiſſimum au-

Prou. 14.

di Salomonem ea explicantem: Qui, inquit, irridet hominem, exprobrat factori eius: Hominis enim deriſio, in Creatorem vergit. Tu quod in riſu videtur, ſimpliciter ſpectas: quid autem in eo fraudis ac doli reconditum ſit, neſcis. Iuſtus Noe dolum agnouit, eumque ignoranti Chanaan non patefaciens, illum à benedictione excluſit; vt vel ex eo, cognita riſus pernicie, fratrem irridere de-

2. Reg. 16. 19. 1. Cor. 6.

ſinas. Semei, in Regem innocuum maledicus fuit. Ruſúſque Apoſtolus, horrendam in maledic..s ſententiam pronuntiauit. Nos quid lucri ſibi faciant ma-

3. Reg. 2. & 2. Reg. 16. 19.

ledici, conſideremus. Semei, non ob adulterij, aut furti crimen, perniciem ſibi conciliauit: ſed quòd maledictis ſit vſus, ex quibus conſuitur calumnia; qua & quę

geſta

Digitized by Google

A geſta ſunt aperiuntur, & quæ non geſta finguntur. Animus enim dolore ſtimu-
latus, quemcunque ſermonem gignit improbum. atque ſic animus affectus Se- Ibidem.
mei, conuicijs innocentem Regem affecit; illum vt Saulis interfectorem accu-
ſans, qui frequentius Saulem à morte liberauerat. Et quia falſo crimine eum incu-
ſabat, meritò à iuſto iudice damnatus eſt. Conſtitutus erat ei à Salomone termi-
nus, quem tranſire non poterat, ac quem ſe ſeruaturum receperat; illum autem
vt tranſilijt calumniator, in mendacium proceſſere promiſſa. Ita per mendaci-
um, calumniæ nota iuſto inuſta fuerat; vt dignas facti ſui pœnas, meritò calumni-
ator lueret: vt qui linguam in hominem innoxium exacuerat, qua velut gladio
eum occiderat, acutum quoque gladium, contrà in ſe ſit expertus; vt & in hoc, & 3.Reg.2.
futuro ſeculo ſibi exitium conſciuerit, æternumque ſibi ſupplicium præparaue-
rit. Quis igitur à maledictis non abhorreat, ne duplici ſupplicio mulctetur.
B Quin & eodem iudicio, Apoſtolus molles atque adulteros, & maledicos con- 1.Cor.6.
demnauit. Nam Eſau, primogenitis propter intemperantiam ſe ſpoliauit. Habes Gen.25.38.&
& tu primogenita tua, quæ ne occaſione luxus atque intemperantiæ, deperdas, Heb.12.
caueto: Magnus enim ille vir, nulla re magna ſe perdidit; ſed vili ſe dedecora-
uit. Si veritatem amiſeris, ſtultus ac ſimilis Eſau fies. Rem admirandam audi; quo-
modo verba factis præſtiterint, ipſaque fides naturam ac generationis ordinem
ſuperauerit: Primogenituræ donum, quod videtur auferri non poſſe, ſermo Gen.25.41.48.
ſubingrediens ademit. Et quæ Eſau naturaliter ſibi vindicabat, ea fidei ſtudio aſ-
ſecutus eſt Iacob. Fides & iuſiurandum, vnanimiter generationis vim demon- Ibidem.
ſtrant. Et primogenita quæ per carnem conceduntur, ſpiritaliter accepta ſunt; Spiritalis intelligentia.
C quæque iuſiurandum exuit, ea fides ſuſcepit. O rem admiratione dignam, quæ
inter primogenituræ venditorem, & emptorem eiuſdem, conſecuta eſt. Nam
qui ea ſe ſpoliauit, quaſi ſenſus videtur fuiſſe expers; & qui eadem ſe veſtijt, inno-
cens permanſit. Sed quomodo Eſau primogenita exuit, quæ deponi nequeunt?
aut quomodo illa Iacob induit, quæ adiungi non poſſunt? Quòd ſi mercaturam Nota.
iſtam, pueri illi adeò ſupra naturam exercuerunt, vt omnino explicari conueni-
enter nequeat: quis quæſtionem illam aggredi audebit, qua ineffabilis vnigeniti
filij Dei generatio continetur? Dic mihi rurſum, cur Iacob primogenita à Ma- Gen.48.
naſſe ablata, tranſtulerit in Ephraim? nonne ideo, vt maior illi gloria decuſque
inde accreſceret? plena enim eſt primogenitura ſignis admirabilibus, & mune- Primogenituræ myſteria maxima.
ribus eximijs, atque innumerabilibus. In ea deſcriptum continetur Baptiſma; in
ea fides obſignata eſt. in ea, noſtra deſignatur fortitudo. in ea, glorioſæ virginita-
tis figura repræſentatur. Hanc pretio Iacob mercatus erat, & gratis eam Ephra- Gen.25.& 28.
D im tribuit. Et in hoc, neque Manaſſes culpandus eſt, neque Ephraim in admirati-
one habendus: ſed potius donantis auctoritas, in quam non cadit reprehenſio,
ſuſpicienda eſt. Quis igitur gentium primogenituram reprehendere tentabit?
Quòd ſi Iudæi id facere voluerint; reprehendant primùm, quòd Manaſſæ adem- Contra Iudęos.
pta ſit. Qui enim illam ab eo abſtulit, non peccauit, vt ſuam in hoc auctorita-
tem oſtenderet: ademit autem illam ipſis, quia peccauerant; vt iuſtum ſuum
in eo iudicium declararet. Quòd ſi à nemine, iure coargui poſſit Iacob, quamuis
à Manaſſe qui non peccauerat, primogenituram abſtulerit: quomodo quiſquam
ipſum reprehendere audebit, qui vt iuſtus iudex primogenituram à Iudæis, qui
Dominum occiderant, abſtulit? Si igitur iuriſiurandi vis tanta fuit, vt ab Iuriſiurandi vis.
Eſau potuerit auferre primogenita; cùm enim iuraſſet ſolùm, noluit periurij
E notam incurrere: quibus tradentur ſupplicijs, qui non ſolùm iureiurando ſe- Periurij pœnæ.
ſe obſtringunt, ſed & periurijs iuſiurandum violant? Si Eſau ab ijs, quæ cum Grauis ſententia.
damno ſuo pepigerat, recedere noluit; quomodo tu pacta quæ pro ſalute tua
feciſti, rumpere audebis? Si Herodes, quæ in ſuam promiſerat perniciem, ſerua- Mat.6.
uit; & tu à fœderibus, quæ æternæ vitę gratia pepigiſti, reſilies? Et quemadmo-
dum oratio ſeſe inſinuans, primogenituræ munus abſtulit; ita & conuitium ſub-
intrans, cæde actionem contaminare poteſt. Lingua enim non minus nocet, Linguæ mala.
quàm gladius. Et cogitatio ac ſermo impudicus inquinat, vt adulterium. Occul-
ta ſimulatio, laquei inſtar inſidias tendit. Et peruerſum conſilium, quouis vene-
no pernicioſius eſt ſuſcipientibus. Si enim Eſau, ſolo ſermone primogenitura ſe Geneſ.25.
ſua exuit, eamque deperdidit: quanto amplius & quidem facilius, ſeruus inutilis

Digitized by Google

Pſalm.4. temperantiam amittet? Et vanitatem diligendo, atque mendacium quærendo A
veritatem quis ſui promiſſi deſpicit. verbiſque fidem abnegando, tenebris ob-
ducitur, exuendo ſe iis quæ ad fidem pertinent: ſicut contrà, verbis fidem
Sententioſè æque ac verè dicta. profitens, fide ſe veſtit. Sermo interea dum exercetur, ad effectum ſe operis
producit. improbaque deliberatio non minus quàm opus malum damnatur.
Aſpectus illicitus, improbum opus arguit. Iracundia perinde, atque gladius fe-
rit. Beſtialiſque inuidia, haud ſecus, quàm telum vulnerat. Exitij foueam ca-
Cogitata non aliter, ac facta cenſentur. lumnia ſtruit. Cogitationes malas fugiamus: Cogitata enim non aliter ac
facta cenſentur. Bonis cogitationibus incumbamus, quibus operum propo-
ſita eſt merces, apud eum qui conſilia cordium explorat. Operis inſtar eſt co-
gitatio; quippè in qua, tamquam in cauſſa omnium effectiua, arbitrij noſtri ra-
Contrarietas rerum. tio nititur. Suum autem quæque res habet contrarium. Tenebris lux contra- B
ria eſt, amaritudini dulce, & vigilia ſomno. Qui creauit hæc omnia, nihil reli-
Argumentum à minori. quit, cui non adiunxerit contrarium. Nam ſi mortalis homo, ſuo ingenio com-
ponit inter ſe contraria; aduerſuſque labores, quietem adhibet, remediaque
ac medicamenta terra marique opportunè conquirit; vt ſuam cuique morbo, vt
res tempuſque poſtulat, curationem prudenter adhibeat: quanto magis im-
mortalis ille omnium rerum procreator, cuncta ſuo diſpoſuit ordine, atque
ita moderatus, vt ad manum cuique ſint, quibus ab inimicis ſeſe defendat? In-
ſtructus es ergo armis, ô homo, aduerſus quoſcunque hoſtes & aduerſarios
tuos. Hæc tibi ad ſalutem conceſſa ſi neglexeris, victus, in die iudicij, quo-
Arma efficacia aduerſus hoſtē. modo teipſum excuſes, non habebis. Præſto tibi contra aduerſarij ma-
chinas ſunt, arma diuerſa. Si ignita ſua in nos tela hoſtis emiſerit, habemus
& nos orationis ſcutum inexpugnabile. Si libidinis in nos bellum mouerit; C
ſociam nobis in pugna, animi dilectionem, aduerſus illum aſſumamus. Si nos
iniquitate captiuos, ducere conatus fuerit; ad iuſtitiam confugientes, ſaluti no-
ſtræ conſulamus. Si te per odium atque malitiam vulnerare ſtuduerit, ad frater-
nam charitatem accurrito. Si te per arrogantiam atque ſuperbiam oppugnaue-
rit, humilitatem ei opponito. Si corporis concupiſcentiam aduerſum te inci-
tauerit, temperantiæ thoracem velociter induito. Si laſciuiæ iacula in nos
contorſerit; galeam caſtitatis, in eum aſſumamus. Si diuitiarum nos cupiditate
ſtimularit, paupertatis beatitudinem habemus. Si gulæ nos vitio adortus fuerit,
ieiunij nobis alas aptemus. Et quia euerſionis cauſſa eſt inuidia; præſto nobis ad-
erit charitas, ſi velimus, quæ corrigere queat & ædificare. Et ſicut ſua inimico
ſunt arma ad oppugnandum; ita & nobis adſunt noſtra, ad defendendum. Si nos
Pſal.113.135. perſequatur vt Pharao; adeſt mare, quod eum ſubmergat. Si laqueos nexuerit D
1.Reg.17. in terra, eſt qui nos liberet in cælis. Si irruerit in nos, vt Goliath; aderit, qui eum
Iudic.4. humiliet, Dauid. Si vt Siſara elatus intumuerit, per eccleſiam tolletur è medio.
4.Reg.19. Si inſtar Sennacherib, nos bello preſſerit; ſacco & cinere delebitur. Si Babylo-
Dan.1.2 3. nicum tyrannum imitatus fuerit, ſancti ac temperantes non deerunt, vt Daniel.
Neem.9. Si vt Neeman elatus fuerit; aderunt ieiunijs addicti, qui eum deijcere poſſint.
Gen.39. Si luxuriæ flammam accenderit; qui caſtum Ioſeph imitentur, aderunt. Quæ
enim eius reperitur machina, quæ à nobis non diſſoluatur? Qui morbi aut quæ
mala, quibus ſua parata non ſint remedia? Quodnam fucatum & adulterinum
comparet; ad quod redarguendum, fornax non ſit parata? Quas ipſe ſtruere
poterit inſidias, quæ nobis non ſint exploratæ? Quam ipſe moliri poterit machi-
nam, cui deturbandæ non ſint apti vel homines idiotæ? Quas afferre ſecum po-
terit vires, vt illas nequeant vel fœminæ ſuperare? Quam fornacem paret, quam E
Dan.3. non fideles pueri reſtinguant? Lacum effodit, ſed eum Daniel contempſit. Epu-
Dan.6.14. las parauit, ſed illas pro nihilo duxit Ananias. Superbiam inimicus ſeminauit,
Dan.1. 4.Reg.5. ſed eam Moyſis humilitas conculcauit. Naaman adulatus eſt auro, ſed illud de-
ſpexit, reiecitque Eliſæus. Simon Magus pecuniam obtulit, ſed meritam in
Actor.8. eum ſententiam pronuntiauit Petrus: in Chriſto Ieſu Do-
mino noſtro. Cui gloria & potentia, nunc
& ſemper, & in ſecula ſecu-
lorum. Amen.

SCHO-

Digitized by Google

A

SCHOLIA ET VARIÆ LEctiones.

DE linguæ morbo, ſiue maledico Sermone, & Detractione, vide Baſilij Magni Homil. in Pſal. 33. ſuper illud: Prohibe linguam tuam à malo, & labia tua, &c. Eiuſdemq́; Librum de Inſtit. monachor. cap. 33. ac 34. Et in Regul. breuiorib. in Reſponſ. ad Interrog. 24. 25. 26. 27 &c. Ipſumq́; Ephrem ſuprà, in oppoſitione Virtutum ac vitiorum, cap. De maledicentia & maledicis. Et in S. Pachomij Regul. 84. & 93. vbi quæ pœna hoc vitio laborantes ſint mulctandi oſtenditur, præſertim inter Religioſos. De hoc malo linguæ, copioſiſſimè etiam agit S. Gregorius Nazianzenus, in Carmine quod ſcriptum reliquit, ſuper ſilentio quod ieiunij tempore coluit; quo inter alia, quot quantaq́; mala è morbo linguæ oriantur, ple-
B *niſſimè demonſtrat, vt & cæteri ad eam ſummo ſtudio compeſcendam, refrenandamq́; coerceantur. Incipit autem ipſius Carmen: Lingua ſile. &c. digniſſimum ſanè quod legatur. Idemq́; in oratione habita coram 150. Epiſcopis. Et S. Iohan. Chryſoſt. homil. 43. in Matth. Tom. 2. ac Homil. 2. 5. 32. ad popul. Antioch. Tom. 5. Et inter Latinos, S. Ambroſ. lib. 3. de viduis, parte 4. Tomo 1. & alibi. S. Auguſt. de conflictu vitiorum, cap. 8. Tom. 9. De mendacio, cap. 16. Tom. 4. Ad fratres in erem. Serm. 53. Tom. 10. S. Hieron. ad Ruſticum monachum, & alibi ſæpè. S. Bernard. ſuper Cantic. Serm. 24. & 63. &c.*

Res naturales attendens, diſce ab ijs quę ſcripta ſunt.] *Videtur hic Auctor non obſcurè aliquem locum ſacrorum ſignificare voluminum, vbi docemur res naturales non amare vt finem, &c. vt illud: Fallax gratia; & vana eſt pulchritudo, &c. Prouerb. 31. in quem etiam locum, Patres orthodoxi ſcribentes, idem plenius docent, oſtenduntque.*

Ex hoc proximo iudicio, de futuro tibi ſit exploratum.] *Proximum hîc appellat iudicium, damnationem illius, quæ ſtatim in ſequenti die peccatum obtrectationis in Duce illo exercitus, propter verbum iniquius famis tempore prolatum, conſecuta eſt; quippe qui populi pedibus conculcatus, mortuus eſt*
C *in porta: vt habet Regum hiſtoria, quam hic adducit S. Ephræm; eſt autem ea 4. Reg. 7.*

Os ſuum aperiens, acetum cum felle guſtauit.] *In alio manuſc. cod. Græc. pro ἐγεύσατο guſtauit, reperitur ἐδέξατο, qui cum felle acetum accepit, &c. Verùm ἐγεύσατο guſtauit, hic magis probatur, conſonantq́; verba Euang. Matth. 27.*

Qui enim corpore libidini indulgere nequit, ore ſanè mentiri poteſt, &c.] *In alio manuſc. Græc. hic pro σῶμα, legitur στόμα, hoc ſenſu: Vt enim non poſſit os indulgere libidini, mentiri certè poteſt, calumniari, & obloqui, &c. ac ſic fortaſsè etiam melius, clarius, & ad mentem Auctoris magis.*

Si vnum ex membris tuis valeat, & aliud langueat, totus laboras, &c.] *Fort. non malè ad verbum magis, ſic: Si vnum ſit ex tuis membris innoxium, alterum verò obnoxium, totus es reprobus vno membro reprobato. Vel, totus laboras vno membro laborante, &c.*

Qui irridet hominem, exprobrat factori eius, &c.] *Alludit ad verba Salomonis, quæ partim continentur Prouerb. 14. vbi in vulg. Lat. eſt: Qui calumniatur egentem, exprobrat factori eius. Et, partim Prou. 17. vbi eſt: Qui deſpicit pauperem, exprobrat factori eius, &c. Nam & in irriſione eiuſmodi*
D *contemptus ſubeſt, & ſæpè non ſine calumnia.*

Semei in Regem innocuum maledicus fuit, rurſusque Apoſtolus horrendam in maledicos vocem edidit.] *Locus hic licet prima fronte mutilus videatur, & ſententia hiulca, niſi aliud addatur; tamen quia in tribus manuſc. Græc. ita reperi, latiusq́; poſtea hic explicatur, nihil in eo immutare viſum eſt: de quo tamen & eruditius iudicet Lector.*

Cogitata non aliter ac facta cenſentur, &c.] *S. Ephræm, volens à prauis illicitiſq́; cogitationibus mentem noſtram auertere, docet bonis cogitationibus incumbendum eſſe, & ab improbis abſtinendum: eo quòd cogitata non aliter ac facta cenſeantur, & operis inſtar conſilium ſit atque cogitatio. Ipſeq́; Deus non ſolùm de malefactis, ſed etiam de malis cogitatis pœnas perſequatur. Atque hunc noſtrum Auctorem ſecutus S. Hieronym. non ſolùm enim opus (inquit) ſed & cogitatio mali operis pœnas luet. vide Hieronym. libro 1. cap. 4. Oſeæ, &c. Quod ipſum pluribus quoque verbis, eius perſequitur præceptor Gregorius Nazianzenus, præſertim in priore aduerſus Iulianum Apoſtatam Oratione. Necnon S. Baſilius Magnus in Ethicis. Idemq́; in Sermone, in verba illa Moſeos: Attende tibi ipſi: vbi multa enar-*
E *rantur præclara, ſuper his quæ per cogitationem admittuntur; & quomodo quis ſibi ipſi ſeriò attendere debeat, ne facto vel cogitatione offendat, &c. Et Athenagoras in pulchra Oratione, quam pro Chriſtianis ad Imperatores conſcripſit. Quibus pro confirmatione atque concluſione adijciam, quæ in Homilia de leuiũ peccatorũ periculis, Tom. 5. in hæc verba grauiter adducit Chryſoſtomus: Et ſi nonnunquam cogitamus, nec facimus, diſponimus nec implemus; tamen (inquit) cogitata pro factis tenentur, licet nondum opere compleantur. Facere enim cordis, cogitare eſt; quia corporis eſt cogitata perficere. Cor cogitando tenetur in crimine, licet corpus immune videatur ab opere: Reus eſt iam animus qui cogitauit, licet immune ſit corpus ab opere, quod non fecit, &c. Atque ideo cogitationes malæ, ex animis noſtris planè radicituſque euellendæ ſunt.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

Non eſſe ridendum, ſed lugendum potius atque plorandum.

INitium euerſionis atque interitus animæ monachi, eſt riſus & impunitas atque licentia. In his cùm te monache conſpexeris, in malorum te concidiſſe abyſſum noueris. Ne deſinas igitur orare Dominum, vt ab hac te morte liberet. Riſus atque licentia, perdit fructus monachi. Riſus & licentia, monachum in turpes animi paſſiones conijcit, neque ſolùm iuuenes, ſed & ſenes. Riſus & procacitas, monachum deprimit. Dixit quidam Sanctorum de licentia loquens: Licētia ventus eſt æſtuans, monachi fructus corrumpens. De riſu autem, iam audi: Riſus, beatitudinem luctus exterminat. Riſus nō ædificat. Riſus non cuſtodit, imò deperdit, ædificiaque deuaſtat. Riſus Spiritum ſanctum contriſtat: animæ obeſt, & corpus corrumpit. Riſus virtutes expellit, non meminit mortis, neque ſupplicia cogitat. Aufer à me riſum Domine; luctumq; ac gemitum mihi concede, quem à me ipſe requiris Deus. Initium luctus eſt, aliquem noſſe ſeipſum. Sit verò luctus * noſter non ſecundùm hominem, neque vt videatur ab hominibus; ſed ſecundùm Deum, qui nouit etiam abſcondita cordis: vt apud eum mereamur beatitudine perfrui. Hilari itaque atque amœno ſimus adſpectu, gloriantes in Spiritu ſancto, ſuper donis Domini: cogitatione autem & animo plorantes atque gementes, Deum exoremus, vt ab omni ſpecie mala nos conſeruet; ne cæleſti eius priuemur regno, æternisque bonis, quæ præparauit diligentibus * ipſum. Luctus ædificat, & cuſtodit. Luctus animam lachrymis tergit, mundamque eam reddit. Luctus temperantiam gignit, voluptates excindit, & virtutes perficit. Quid plura? Luctus ab ipſo Deo prædicatur beatus, & ab Angelis conſolationem accipit. Vnde & quidam ex diſcipulis Domini dixit: Riſus veſter in luctum * conuertetur, & gaudium in mœrorem. Humiliamini * igitur ſub potenti manu Dei, & exaltabit vos. Sed quid ego peccator faciam, qui nec lugeo, nec defleo cum cōpunctione, meipſum? Dico enim, & non facio. Væ mihi, quàm parui pendo eiuſmodi. Væ mihi, quàm ſum negligens ſalutis propriæ. Væ mihi, quoniam ſcienter pecco: Scio cùm malè facio, nec tamen à malo declino. Væ mihi, quia inexcuſabilis ſum. Verbis quidem inter eos, qui ad dexteram futuri ſunt, re autem in ijs numeror, qui ad ſiniſtram ſtatuentur. Verùm tibi Domine ſoli bono, noſtrarumque offenſionum immemori, confiteor peccata mea. Etenim me tacente, tu omnia noſti Domine, nihilque occultum à facie oculorum tuorum. Sed quoniam tu per Prophetam tuum dixiſti Domine: Dic tu primùm peccata tua, vt iuſtificeris Peccaui Domine, peccaui, & non ſum dignus reſpicere ac contemplari multitudinem cælorum, præ multitudine iniquitatum mearum. Quia ob modicam voluptatem, ignem æternum pro nihilo reputaui, regnumque tuum cæleſte non ſum conſecutus. Quid igitur infeliciſſimus ego mortalium faciam? Plangam meipſum, noctu dieque, donec tempus adhuc ſuppetit, quo lachrymæ meæ ſuſcipi poſſint. Sed dona mihi Domine lachrymas compunctionis, qui ſolus bonus es, & * miſericors, vt ijs tibi ſupplicem, emundari maculas cordis mei. Væ mihi, quid agam? Quo pacto gehennam ignis, & tenebras exteriores, vbi fletus eſt & ſtridor dentium, effugiam? Væ mihi, quid faciam, quomodo tartara, ſempiternaque tormenta & vermem nunquam moriturum, euadere potero? Væ mihi, quid faciam, quomodo comminationes impiorum, qui tormentis præſunt, Angelorū, ſubterfugiam? quoniam horrendi ſunt, & abſque miſericordia. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, vt ſedens fleam dies ac noctes, Deumque, cuius prouocaui iram, placatum reddam. Peccaſti ô anima mea, pœnitentiam age. Nam ecce dies * noſtri velut vmbra prætereunt. Adhuc modicum, & migrabis ex hoc ſeculo. formidabilia peragrabis loca, ô anima mea. Ne differas de die in diem conuerti ad Dominum. Væ mihi ô anima, operibus immundis

Matth 5. & Lucæ 6. ac Iacob. 4.

*al. luctus veſter

2. Cor. 7.

1. Theſſ. 5.

1. Cor 2.

* al. ijs qui cō-placuerunt ei.

Matth 5. Lucæ 16. Iacob 4.

*al. cōuertatur.

* al conforta mini igitur, &c.

Matth. 25.

Precatio.

Heb 4.

Eſa. 43.

Lucæ 15.

1. Cor. 6.

* al. & amator hominum benigniſſimus.

Matth. 8. 13. 22. 24. 25. & Luc. 13

Hierem. 9.

* al. dies nul.

Iob 7. & 8.

Pſal. 143.

A B C D E

A mundis à te diuinam fugaſti miſericordiam, ſanctosque Angelos cuſtodes tuos. Eccl. 3.
Ne des igitur tibi requiem anima mea, neque ſileat pupilla oculorum; ſed prócidens optimo & benigniſſimo Deo, ora eum vt mittat tibi auxilium ab alto. Fratres, horrenda atque tremenda, non multò poſt, pertranſituri ſumus loca; fieriq; Paræneſis grauis & ardua.
non poterit, quin per illam ingrediamur viam. Nullus eorum quos hîc habemus, nos comitari iſthic poterit; non parentes, non fratres, non amici, non genus, non diuitiæ, aut quid his ſimile. Caueamus igitur operum bonorum eſſe negligentes, vt ea in tempore neceſſitatis noſtræ inuenire poſſimus. Sobrij ſimus & vigilemus in præſenti ſeculo, ne poſt corporis ſeparationem, nos ſibi vendicēt principes tenebrarum. Et quis illa hora nos adiuuabit, redimetque ex manibus eorum? Si diuina tunc protectione reperiamur deſpoliati, ſæui, atque crudeles ibi tenebrarum aderunt principes, qui nec Regem timent, nec tyrannos
B curant, non paruum, non magnum; niſi ſolum eum, qui in pietate vitam ſuam tranſegerit, in operibusque ſe bonis occupauerit: ab illius ſibi conſpectu timebunt, recedentque timore perculſi, magno cum ſtudio tranſitum præbentes, ſicut ſcriptum eſt: Quoniam gratia Dei & miſericordia in ſanctos eius, & reſpectus in Sap. 4.
electos illius. Rurſusque ait: Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget Sap. 3.
eos tormentum. Anteibit enim iuſtitia eorum ante faciem ipſorum, & gloria Eſa. 58.
Dei cooperiet eos. Tunc inuocabunt, & Dominus exaudiet eos; clamabunt, & Pſal. 144.
ipſis dicet: Ecce adſum fidelis enim eſt qui promiſit. Beatus qui in hora emigrationis ex hac luce, inuenietur liber. Ne igitur torpeſcamus fratres, neque res Rom. 4.
alienas ac noxias ad nos rapiamus, quæ penitus ſunt corruptibiles. Illa via quęcunque deſtruit. Nam hora ſeparationis animæ à corpore præoccupante, volu-
C ptates marceſcunt, delitiæ, ac vana gloria pereunt; diuitiæ cum auaritia, & cupiditate dominandi deficiunt aduentante hora ſeparationis, cuncta iſta, & his ſimilia finem capient. Domine horam illam animo mecum reuoluens, procido Precatio.
tuæ bonitati, rogoque, ne me tradi patiaris in manus nocentium * mihi: Neque *al. perſequentium me.
glorientur inimici tui, aduerſus ſeruum tuum benigniſſime Domine, dentibus ſtridentes, animamque meam peccatricem exterrentes. neque dicant: In manus noſtras veniſti, nobis es traditus; veruntamen hic eſt, quem expectabamus, dies.
Ne Domine, ne quæſo obliuiſcaris miſerationū tuarum. Ne Domine, ne obſecro, Pſal. 34. 39. Pſal. 101.
ſecundùm iniquitates meas retribuas mihi; & ne auertas à me faciem tuam. Ne Pſal. 26.
precor, dixeris mihi: Amen dico tibi, nō noui te. Tu autem Domine corripe me, Matth. 25. Luc. 13.
verùm pro tua miſericordia, vt inimicus meus non ſupergaudeat mihi. Eius autem minas extingue, omnemque efficacitatem eius deſtrue, & da mihi viam in- Pſalm. 34. 37.
D iuriæ expertem atque inoffenſam. Exorari te ſine Domine, non quidem propter iuſtitias meas, neque enim quid vnquam boni feci, ſed ob miſerationes tuas, & propter infinitam bonitatem tuam, ſalua animam à plaga mortis oppreſſam. Recordare bone Domine, quòd & peccans, & ad mortem vſque vulneratus, Pſalm. 42.
ad alium non confugerim medicum, neque manus meas expanderim ad Deum alienum, niſi ad tuam ſolius bonitatem. Tu enim es Domine vniuerſorum Dominus & Deus, qui habes poteſtatem omnis ſpiritus. Tu dixiſti Domine: Pe- Matth. 7.
tite & dabitur vobis, pulſate & aperietur vobis. Munda me Domine antequam moriar, ab omni peccato. Ne repellas deprecationem meam benigniſſime Domine. Indignum os clamat ad te, & cor non mundum, animaque peccatis contaminata. Exaudi me Domine propter bonitatem tuam; non enim repellis orationem verè pœnitentium tibi. Verùm mea pœnitentia non eſt pura, ſed
E corrupta. ad horam vnam pœnitentiam ago, & duabus iram tuam prouoco. Confirma cor meum in timore tuó bone Domine. Statue pedes meos, ſuper petram pœnitentiæ. Vincat malitiam quæ in me eſt, tua * bonitas Domine. *al tua charitas Domine.
Vincat in me tenebras, lumen gratiæ tuæ. Domine qui aperuiſti cæcorum Matth. 9. 20. 21.
oculos, aperi tenebris circumfuſos oculos mentis meæ. Qui ſolo verbo mun- Lucæ 7. 18.
daſti leproſos, abſterge maculas animæ meæ. Fiat in me gratia tua bone Domi- Matth. 8. Marc. 1. &
ne, ſicut ignis, comburens in me cogitationes immundas. Tu enim ſolus bonus Lucæ 5.
es, lumen quod omne lumen excedit, gaudium ſuper omne gaudium, requies ſuperans omnem requiem, vita vera, ſalus in æternum permanens. Tibi ſoli bono, ego omnis ſupplicij reus, ego qui quamcunque pœnam mereor, procido,
rogans,

Digitized by Google

rogans. Tibi ſoli redemptori ſupplico, ne in finem aduerſarius me præoccupet. A
Sed tu Domine, vti ſolus bonus, & malitiæ noſtræ immemor, atque miſericors; reſuſcita membra mea, quæ peccatum diffregit, & viuifica animam meam, quam iniquitas occidit; mentemque illumina, quam improba concupiſcentia obcæcauit. Libera me ab omni opere malo, & inſere in me charitatem perfectam, Bone Ieſu Saluator mundi, nomenque ſerui tui libro vitæ inſcribe, perfectum mihi bonum largiens, vt relata victoria aduerſus diabolum, citra ruborem atque confuſionem, procidens adorem te, coram throno regni tui, cum omnibus iuſtis. Quoniam tibi conuenit honor, & gloria, in ſecula. Amen.

Matth. 15. Marc. 7.

Obſecro autem & vos Fratres mei dilectiſſimi, electi Dei, vt pro me peccatore Ephræm, precibus veſtris intercedatis apud Deum, ſicut Apoſtoli ſuper Chananæa; digni pro indigno, honorandi ſuper vili atque abiecto: vti oratio mea per B
acceptabiles veſtras preces, dirigatur ante conſpectum Dei. Quia ipſi conuenit Imperium, Maieſtas, & gloria, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, ante omne ſeculum, & nunc, & in omnia ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

QVia in ſuperiori, De malo ſeu vitio linguæ, tractatu ſiue Sermone, etiam contra Riſum, irriſionesq́; ac irriſores agitur; viſum eſt in diſtributione materiarum, poſt illam, conuenienti ordine hanc immediatè ſubijcere: De non ridendo, ſed lugendo potius atque plorando. Cum qua, conuenit quod alibi in Monachorũ Regulis, cap. 37. aduerſus Riſum, in hæc verba adducit S. Baſilius Magnus: Cùm, inquit, Dominus eos, qui nunc rident, condemnet: manifeſtum eſt, quòd nunquam tempus ſit riſus fide- C
lis animæ: & maximè, cùm adeò multi ſint, qui per præuaricationem legis Deum inhonorent, & in peccatis ſuis moriantur; pro quibus vtique triſtari indeſinenter conuenit, atque lugere. hæc ibi. Quòd porrò Luctus riſu vtilior ſit ac melior, etiam eleganter oſtendit Chryſoſtomus, ad pop. Antiochenum, homil. 15. vbi de calamitate Ciuitatis Antiochiæ agit, luctusq́; vtilitatem exponit. Et S. Auguſt. ſuper Pſal. 51. Tõ. 8. & alibi frequenter. S. Ambroſ. De offic. lib. 1. item ſuper Pſal. Beati immaculati. ac De *fuga ſeculi, Tomo 1. pluribusq́; alijs in locis. De fletu autem ac lachrymis, multa habet idem Ambroſ. de obitu Valẽtini. ac ſuper Lucam lib. 9. de lachrymis Petri inter alia tractans. Et vt conſtet de efficacia fletus ac lachrymarum, eam eleganter his verbis S. Hieronymus ſuper Eſai. expreſſit: Oratio Deum lenit, ſed lachryma cogit; hæc vngit, ſed illa pungit, &c. Plura vide apud S. Gregorium, in Regiſt. vbi tractat illud; Axa filia Cale, &c. item lib. 8. ac 12. moral. & in paſtorali, &c. Necnon S. Bernard. ſuper Cantic. ac De contemptu mundi, ac S. Ephræm, hoc loco, & alibi in Serm. De compunctione. item De Iudicio & compunctione, &c.*

Non eſſe ridendum, ſed lugendum potius atque plorandum.] *Pro hoc, in alio manuſc. Græco ſic* D
eſt: Non oportere mente diſtrahi, neque ridere; Sed potius plangere. In alio cod. talis Inſcriptio reperitur: Quòd non debeamus ridere, & extolli; ſed nos potius ipſos deflere. Quam ex his malueris, ſequere.

Verbis quidem inter eos, qui ad dexteram futuri ſunt, re autem in ijs numeror, qui ad ſiniſtrã, &c.] *In alio, verbis aliquantulum commutatis, at ſenſu non diſcrepanti, ſic: Verbis quidem inter eos futurus, qui à dextris erunt, operibus autem ijs, qui à ſiniſtris futuri ſunt, adſociabor, &c. Sententia vtrobique clara eſt.*

Fratres, horrenda non multò poſt, pertranſituri ſumus loca, &c.] *Poſt iſta verba, ſubijciuntur in Latino quodam paruo Cod. Ephræm, antea ab alijs euulgato, aliqua de alijs Patribus, vti de S. Antonio, & S. Athanaſio exempla, quæ hîc in collatis noſtris Græcis deſunt, nec admodum inſtituto atque argumento huius loci ſeruiunt; ideoq́; tanquam parerga & irreptitia, conſultò à nobis in verſione hac noſtra, reſecta atque omiſſa ſunt.*

Domine, horam illam animo mecum reuoluens, procido tuæ bonitati, &c.] *Quæ hîc coniun-* E
ctim, in alio manuſc. disiunctim leguntur, cum eiuſmodi interpunctione ac ordine: Quare horam illam, mente nobiſcum reuoluamus. Procido bonitati tuæ Domine, ne, &c.

Poſt illa porrò verba Epilogi: Inſere in me charitatem perfectam bone Ieſu Saluator mundi, nomenque ſerui tui libro vitę inſcribe,] *ſic immediatè ſequitur, atque concluditur, in antiquiſſ. Manuſc. Cod. Græc. Cryptæferrat. dignumq́; me fac æterno tuo Regno, cum ijs qui verè ſanctum tuum nomen dilexerunt, & mandatis tuis obſequuti ſunt. Quoniam tu ſolus bonus, & amator hominum benignus: Tibiq́ue gloria, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, nunc & ſemper; & in ſecula ſeculorum. Amen. nec aliud additur.*

Digitized by Google

A EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

Quòd Ludicris rebus abſtinendum ſit Chriſtianis.

IN rebus ludicris non eſſe tẽpus à Chriſtianis conſumendũ, omnes
nouimus,& ex diuinis quidem ſcripturis hauſimus, præſertim cùm
Dominus comminando, in Euangelio dicat: Væ vobis, qui ridetis Lucæ 6.
nunc; quia ibi lugebitis & flebitis. Rurſusque alibi: Nolite, inquit, Lucæ 12.
B in ſublime tolli: hæc enim omnia gentes faciunt. Eſaias autem
Propheta, aut potius ipſe Deus per Prophetam ait: Væ ijs, qui cum Eſai.5.
tympanis, ac tibijs, & citharis vinum bibunt. Quin & Beatus Dauid, tanquam ani-
mi elationem abominans, & in Domino glorians, dicebat: Domine non eſt exal- Pſal.130.
tatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei. Atque Iacobus frater Domini: Lu- Iacob.4.
gete, inquit,& plorate, riſus veſter in luctum conuertatur, & gaudium in mœro-
rem. Quin & beatus Apoſtolus Paulus, idololatras vocat ludentes, dum ait: Noli- 1. Cor. 10.
te idololatræ fieri, ſicut ſcriptum eſt. ac rurſus: Omnis ſermo malus ex ore veſtro Exod 32. Epheſ.4.
non procedat, ſed potius ſermo bonus. Siue manducatis, ſiue bibitis, ſiue aliud Ibidem.
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Idemque denuò ait: Fratres, eſtote imi- Epheſ.5.
tatores Dei,& ambulate in dilectione. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut
auaritia, nec nominetur in vobis: aut turpitudo, aut ſtultiloquium, aut ſcurrili- Ibidem.
C tas, quæ ad rem non pertinet: ſed magis gratiarum actio. Aliaque multa in ſacris
ſcripturis huc ſpectant, & non eſt qui intelligat. Verùm in nobis impletur ſermo
Domini: Erratis, neſcientes ſcripturas. Impletur quoq; Pauli prophetia in nobis, Matth. 22. & Marc. 12.
quæ ſic habet: Veniet tempus quando ſanam doctrinam non ſuſtinebunt: ſed ad 2.Tim.4.
ſua deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros pruriẽtes auribus: & à veritate quidem
auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. Hæc in nos peruenerunt ô di- Ibidem.
lecti, & ecce iam cernimus quod dicitur, reipſa comprobatum. Quis enim hodie
ſcripturas ſacras ſuſtinet? Quis ſedulò Chriſti mandatis intentus eſt? Quis ſapiens,
& cuſtodiet hæc? Quis oſtendet nos non eſſe præuaricatores legis? Multi poten- Pſal.106.
tes, omnes ſapientes ſecundùm carnem, inquit Apoſtolus. Multi nobiles, multi Alluſio fit ad 1.Cor.1. ſed ibi:
ſcientes, ſcribæ, & legiſperiti,& doctores,& pauperes, ſerui, & liberi; ſolitariam Non multi,&c. vide ſchol.
vitã ſectantes,& virgines,& in cœtibus aliorum viuentes, & ſenes,& iuuenes. Quis
D autẽ horũ omnium demonſtrare poterit; conuenire Chriſtianis, citharizare, aut
tripudiare, aut cymbala pulſare, aut tibijs ludere, aut acclamare, aut haruſpicem
agere, aut phylacteria quæ vocant facere, aut eadem circumgeſtare; aut dæmonia
conſulere, aut inebriari, aut tolerare eos qui eiuſmodi res impias ſectantur? Quis,
vt ante dixi, hæc Chriſtianorum eſſe oſtenderit? Quis ex Prophetis? Quod Euan-
geliũ? Cuiuſmodi Apoſtolorũ liber? Si omnino iſta Chriſtianis cõueniunt: omnia
vana,& erroribus plena,& Lex,& Prophetæ,& Apoſtoli,& Euãgelia. At ſi Dei hęc
ſint verba,& vera,& diuinitus inſpirata, vt reuerà ſunt: nefas ſanè fuerit, Chriſtia-
nos quæ iam diximus, agere. Nam ecce ab Oriente ad Occidentẽ vſque, & à finibus 2.Tim.3.
orbis terrarũ, Diuina ſcriptura per Eccleſias,& in omni loco legitur. Lex,& Pro- Rom.1.
phetæ,& Apoſtoli. Dominus vniuerſorũ,& cuncti Deiferi patres. Neque vſquã re-
peritur, hæc Chriſtianis permiſſa eſſe. Verùm ſicut ſcriptũ eſt: Vnuſquiſq; noſtrum Eſa.47.
E propria errat via,& tranſgreditur,& eſt trãſgreſſor, & mendax, & ſine Deo; & per Rom.2.
præuaricationẽ legis Deũ inhonorat. Et ne durum vobis appareat quod dixi; ſine
Deo: Non enim hic meus eſt ſermo, ſed S. Iohãnis Theologi, ſic dicentis: Omnis S.Iohan. in 2. Epiſt. Catholic.
qui recedit, & non permanet in doctrina Dei, Deũ non habet. Quis hoc infelici-
or; & eo, qui Deũ iſtud mandantem atque loquentem per Legem, & Prophetas,
atque Apoſtolos, contemnit, abominabilior? quique væ illud, à Domino per
Prophetam, prædicatum, ſecum portat: Væ per quos nomen meum blaſphe- Eſa.52. Rom.3.
matur inter gentes. Ne quæſo fratres mei; ne quæſo, ſic dies noſtræ conſuma-
mus pœnitẽtiæ. Verùm Dauid Prophetam clamantem,& nos exhortantem, atque
dicentem audiamus: Venite exultemus Domino. Feſtinanſque ſubiungebat: Pſalm 94.

Præoc-

Ibidem. Præoccupemus faciem eius in confeſſione, præoccupemus, antequam ſoluatur A
celebritas. præoccupemus, antequam apertè veniat, & nos otio atque deſidia
Matth.25. torpentes inueniat, antequam clamor ille fiat: Ecce ſponſus venit. Tunc qui pa-
Matth 5. rati erunt gaudebunt. tunc qui miſericordes fuerint, exultabunt. viles & abiecti
conflictabuntur: & digni lætitia ineffabili gloriabuntur. Sed præoccupemus fra-
Dan 7. Matth. 25. tres, & curramus, dum per tempus licet, antequam ſellæ, ac throni conſtituan-
Pſal 94. tur: antequam nos ab inuicem ſegregemur. Præoccupemus faciem eius in con-
feſſione; & in pſalmis iubilemus ei. In pſalmis inquit, & non in rebus ridiculis.
Ibidem. In Pſalmis, & non in canticis dæmoniacis. Ait: Venite adoremus, & procidamus
ante eum, atque ploremus: non autem cymbalis ludamus, aut citharis. Verùm
Pulchrum Pſalmodiæ Encomium. ploremus inquit, in Pſalmis & hymnis. Pſalmus enim dæmonas propellit. Pſal-
mus telum in timoribus nocturnis. Pſalmus diurnorum requies laborum. Pſal- B
mus infantibus tutela. Pſalmus ſenibus conſolatio: mulieribus ornamẽtum de-
centiſſimum. hic feſta colluſtrat. hic eum, qui ſecundùm Deum eſt, dolorem pro-
Eadem & alibi ab Auctore in laudẽ pſalmorum adducuntur. creat. Pſalmus ſiquidem ex lapideo licet corde, lachrymas excitat. Pſalmus An-
gelorum opus: cæleſtis vitæ ratio & inſtitutum, ſpiritaliſque quidam ſuffitus. Hic
mentem illuminat, hic in cælum reducit, hic homines Deo familiares colloquio
reddit, animam lætificat, otioſas collocutiones remouet, riſumque exterminat,
de iudicio nos admonet, diſſidentes reconciliat. Vbi Pſalmus cum compuncti-
one, ibi & cum Angelis ſuis, Deus adeſt. Vbi autem aduerſarij cãtica; ibi ira Dei,
& væ, remuneratio riſus. Vbi libri ſacri & lectiones, ibi lætitia iuſtorum, & auſcul-
tantium ſalus, ac diaboli confuſio. Vbi autem citharæ ac chori, & plauſus manuũ;
ibi virorum tenebræ, & mulierum perditio, Angelorum triſtitia, & diaboli feſtũ.
O improbum diaboli conſilium. Quomodo vnumquemque fraudulenter ſup- C
plantat, fallitque, ac mala pro bonis facienda ſuadet. Hodie, vt videre licet, pſal-
lunt ex ordinatione Dei, & cras ſtudioſè choreis incumbunt iuxta doctrinam Sa-
thanæ: hodie abrenuntiant Sathanæ, & poſtero die iterum ſequuntur ipſum: ho-
die coniunguntur Chriſto; & cras abrenuntiant ac abnegant, inhonorantq; eum:
hodie Chriſtiani, & cras Ethnici: hodie pij, & cras impij: hodie fideles & ſerui
Chriſti, & cras apoſtatæ inimicique Dei. Nolite errare fratres mei, nolite errare.
Matth.6. Nullus ſeruus poteſt duobus dominis ſeruire, ſicut ait Chriſtus Dominus: Quia
Ibidem. nemo poteſt Deo ſeruire & mammonæ, ac cum diabolo choreas ducere. Ad ima-
Gene.1.9.&c. Rom.8. ginem Dei formati ſumus, non dedecoremus imaginem ipſius Dei: ſed tanquam
milites Chriſti, illum ſequamur, illi ſeruiamus. Noli hodie pſallere cum Angelis,
& craſtino die in tripudijs eſſe cum dæmonibus. Noli hodie ſacras lectiones au-
dire, tanquam Chriſto dilectus auditor; ac cras citharis intentus eſſe, vt præuari- D
cator & Chriſti inimicus. Noli hodie pœnitere de peccatis, & cras in perditionẽ
tuam, ſaltare in choreis. Ne hodie ieiunijs & temperantiæ operam des; cras au-
tem ebrius venias, huc illucque agiteris, ac omnium irriſione ludaris. Ne obſe-
cro fratres mei; ne ſic tempus pœnitentiæ deperdamus, quod nobis ad pœniten-
tiam atque ſalutem conceſſit Deus. Meminerimus illius, quod comminando di-
Lucæ 6. xit Dominus: Væ vobis qui ridetis nunc, quoniam lugebitis poſtea. ac rurſus: Be-
Matth. 5. ati qui lugent. Nemo vos ſeducat, Chriſto dilecti mei fratres. Non eſt iſta Apo-
Galat.1. ſtolorum doctrina, qui dicunt: Si quis vos doceat eiuſmodi, quæ vos non docui-
2 Theſſ.1. mus, anathema eſto. Non ſunt enim Chriſtianorum illa, ſed infidelium gentili-
Lucæ 12. um, qui non obediunt Euangelio, ſicut ait Dominus: Quoniam cuncta iſta gen-
Galat. 3. tes faciunt, quibus non eſt vlla ſpes ſalutis. Noſtis fratres mei, quia quotquot in
Rom.6. Chriſto baptizati ſumus, Chriſtum induimus. Quo pacto ergo Chriſtum exuen- E
Epheſ 6. tes, Antichriſto ſeruire volumus? Mandatum ab Apoſtolo accepimus inceſſan-
1 Cor.10. ter orandi, & omnia in gloriam Dei faciendi. Tu autem ad iſta non conſideras:
Prouer 5. ſed auditum auertis, & oculos claudis. Nouiſſima verò amara, quaſi abſynthi-
um, & acuta, quaſi gladius biceps, tibi erunt. Iterum dico: ne decipiamini fra-
tres Chriſto dilecti; non ſunt iſta Chriſtianorum, ſed gentium Deum non haben-
Luc.12. tium. Conſideremus fratres, quòd homo vanitati ſit ſimilis, & dies eius vt flos
Pſal 143. Iacob. 1. & fœni, ſic præteribunt: vno temporis momento, & cuncta ceſſabunt. Quid fruſtra
1 Pet 1. &c turbaris ô homo; vnico febris impetu, tuæ ſaltationes atque laſciuiæ finem ca-
Matth. 24. &c pient. Vna hora, te ab ijs quibuſcum tripudiare ſolebas, ſeparabit. Vna nox inter-
cedet,

Digitized by Google

A cedet, & caro tibi marceſcet, pedeſque ad malum curſum diſpoſiti deficient: Iob 33.
manus tibi diſſoluentur, oculi tui tabeſcent, lingua ex improuiſo quieſcet, & in- Eſa.17.
compoſita tua vox deficiet, gemitus tibi abundabit, & lachrymæ inutiles tibi
profundentur. Cogitationes tuę peribunt, & nemo erit, qui iuuare poſſit;(Deum Pſalm.145.
enim contempſiſti & dedecoraſti) ac cuncti te relicto recedent: nemoque præ- Rom.2.
ſto erit, præter inuiſibiles dæmones, quibus obſecutus es. Qui autem eò miſſus
erit angelus truculentus, deiecto vultu à longè conſiſtens, aſſenſum à Domino Marc. 4.
exſpectabit, vt infelicem tuam animam rapiens, abducat in præparatum ſibi lo- Lucæ 6 13.
cum, vt metat quæ ſeminauit: vbi colitur, & exſuperat, redundatque fletus, tribu- Matth. 8.24. 25.
latio, anguſtia, ſtridor dentium, & væ. Quid fruſtra turbaris miſer? Ibi ebrioſorũ
oculi tabeſcent, ibi tripudiantium carnes marceſcent, ibi dolore affligentur, at-
B que eſurient, qui cum citharis ac tibijs vinum bibunt. Ibi magno cum dolore plo- Ibidem.
rabunt, & dentibus ſtridebunt, vultumque percutient, fornicatores, adulteri, fu-
res, homicidæ, diuinatores, venefici, incantatores, falſarij, maſculorũ cõcubitores, Galat. 5.
puerorũ corruptores, raptores, ſanguiuori atq; crudeles: hi omnes, & eorũ ſimiles, Rom. 1.
abſq; pœnitentia ad finem vſque peccantes, & per latã ac ſpacioſam incedentes viã,
quæ ducit ad perditionem, idoneum omnino ibi diuerſorium reperient. Neque Matth. 7.
enim licet & hîc cum dæmonibus, choreis delectari, & ibi cum Angelis ſaltare,
ſicut ait Dominus: Væ qui ridetis nunc, quia ibi lugebitis & flebitis. Fieri non po- Lucæ 6.
teſt fratres, vt modò Chriſtiani, modò Ethnici ſimus. Nuſquam, vt antè diximus,
conceditur agere aliquid Chriſtianis hominibus huiuſmodi. Dominus ſiquidem 2.Theſſ.2. 1.Cor.6.
noſter & Saluator, in hunc mundum veniens, cuncta illa, vt dictum eſt, funditus 2.Tim.1.
deleuit, ac ſuſtulit: hoc eſt, vniuerſam doctrinam diabolicam, qua malè inſtru-
C ctus homo, factus eſt tranſgreſſor mandati Dei creatoris ſui, & è paradiſo exſul; Gen.3. 5. 6.
didicitque omne quod ſub cælo vocatur malum. Atque hæc cuncta, vt iam di-
ximus, veniens Chriſtus repreſſit, exterminauitque, & per ſemetipſum, & per
diſcipulos ſuos, dicens: Euntes docete omnes gentes; baptizantes eos, & docen- Matth.28.
tes ſeruare omnia, quæcunque mandaui vobis ac ſi dicat: Dicite ipſis, pœnitenti-
am agite, appropinquauit enim regnum cælorum. Non dixit, ebrietati vos tra- Matth.3. 5.
dite, non choreis: ſed pœnitentiam agite. Lugete & vigilate, orate, & ſemper eſto- Marc. 3.
te parati; quoniam aduentus Domini appropinquauit, & regnum cælorum pro Lucæ 21.
foribus eſt. Quocirca ſimus parati ac digni; vt cùm venerit Dominus noſter, in- Rom.13. Iacob.2.5.
ueniat nos cum pœnitentia paratos, nullumque ex nobis condemnet: ſed hære- Matth.24.25. Luc.10.12.21.
des ſui nos regni conſtituat. Quoniam ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. Galat.1.

D

SCHOLIA ET VARIÆ LEctiones.

HVc facit S. Baſilij Homilia, in Ebrietatem & luxum, quæ apud eum incipit: Monent me quidem fratres, ad hunc ſermonem veſpertina ſpectacula, &c. vbi multa contra Ebrietatem, item contra choreas, atque ſpectacula, riſus, & cantiones prophanas, in medium adducuntur.

Et S. Iohan. Chryſoſt. Homil. ad eos qui ad theatra currunt. Tom.5. Idem, Homil.6. in Matth. vbi de ludorum enormitate agit, quæq; in theatris & poſt ludos exactos turpiter committi ſolent, valde reprehendit. A canticis porrò prophanis atque laſciuis, ad eccleſiaſtica & ſpiritalia, idem nos cohortatur ac traducit Chryſoſt. Homil.2. in Matth. & alibi, ipſeq; Ephræm hoc loco, ſi vſquam aliâs.

E *De luſibus & choreis, videri etiam inter Latinos, poterunt, S. Auguſt. Serm.1. De decollat. S. Iohan. Baptiſtæ. Serm.2. de Calend. Ianuar. vbi inter alia oſtendit, non debere fidelem animam, quæ Angelorũ conſortia concupiſcit, dæmoniorum luſibus delectari, &c. De ludorum autem ſcenicorum, & reatu in eorum ſpectaculis, plenè agit Lib. De catechizand. rudibus. cap.16. Tom.4. Et Hom.21. Tom.10. &c.*

Item S. Ambroſ. ſup. Beati immacul. verſ.5. Tom.5. De fuga ſeculi, cap.1. Tom.1. & alibi ſæpè. Tertullianus, & Cyprianus in Lib. de ſpectaculis. Arnobius lib.2.4.7. &c. Huc referri ſolent quattuor Spectaculorum genera, quæ à Tertulliano, Cypriano, Epiphanio, Iſidoro, Rabano, alijsq; improbantur; nempe, Ludi Circenſes in circo, artes ſcenicæ in theatro, agones in ſtadio, & munera ſiue gladiatorij ludi in amphiteatro: de quibus ſingulis, Tertullian. lib. de ſpectac. cap. 9.10.11.12.16.17.18.19. De Theatri laſciuijs & impudicitijs, poſt Tertull. vide etiam Cyprianum, Epiſt.2. & lib. de ſpectac. cap.2.5.6. Lactant. libro 6. cap.20. Auguſtinus de Ciuitate Dei, cap.4. 5.6.7.8.9.10.11.12.13. &c. Et vt de Amphiteatri quoq;

Digitized by Google

malis, ac turpitudinibus periculiſq́; maximis conſtet, rem memoratu dignā ex S. Auguſtino referam, de A
Alypio quodam iuuene probis ac caſtis moribus prædito, qui cùm auerſaretur & deteſtaretur talia, qui-
dam eius amici ac condiſcipuli, cùm fortè de prandio redeuntibus obuius eſſet, recuſantem vehementer
& reſiſtentem, familiari violentia duxerunt in Amphiteatrum, crudelium & funeſtorum Ludorum di-
ebus, hæc dicentem: Si corpus meum in illum locum trahitis, & ibi conſtituitis, nunquid & animum ac
oculos meos in illa ſpectacula intendere poteritis? adero itaque abſens, & ſic & vos & illa ſuperabo. Qui-
bus auditis, illi nihilo ſecius eum abduxerunt ſecum, idipſum explorare cupientes, vtrum poſſet efficé-
re: Quò vbi ventum eſt, ac ſedibus quibus potuerunt locati ſunt, feruebant omnia immaniſſimis vo-
luptatibus. Ille clauſis foribus oculorum, interdicit animo, ne in tanta mala procederet; atque vtinam &
aures obturaſſet. Nam quodam pugnæ caſu, quum ingens clamor populi totius vehementer eum pul-
ſaſſet, curioſitate victus, & quaſi paratus quidquid illud eſſet, etiam viſum contemnere & vincere, ape-
ruit oculos. Et percuſſus eſt grauiore vulnere in anima, quàm ille in corpore, quem videre concupiuit,
ceciditq́; miſerabilius, quàm ille, quo cadente factus eſt clamor, &c. hæc Auguſtinus lib. 6. Confeſſ. cap. 8. B
de Alypio, vnde reliqua de his conijce.

Multi potentes, multi ſapientes ſecundùm carnem, inquit Apoſtolus; multi nobiles, multi
ſcientes, &c.] *Alluſio fit ad verba Apoſt. 1. Cor. 1. vbi tamen iſta paullo aliter, cum particula negante*
(Non) leguntur, hoc modo: Videte vocationem veſtram fratres, quia non multi ſapientes ſecundùm
carnem, non multi potentes, non multi nobiles, &c. atque ita eſt in vulg. Græc. & Lat. ita & S. Chryſoſt.
dictum locum legit atque exponit, Homil. 5. in 1. Cor. 1. Non enim, inquit, indoctos duntaxat, ſed & pau-
peres, & contemptibiles, & ignobiles vocauit Deus, vt potentes confunderentur, &c. Quanquam tamen
nec malè iſta verba cum aliorum additione, hic per modum alluſionis affirmatiuè enuntiētur, & ad men-
tem inſtitutumq́; Auctoris ſatis aptè accommodentur.

Quis demonſtrare poterit, licere Chriſtianis haruſpicem agere, aut phylacteria facere, eademq́;
circumferre, aut dæmonia conſulere, &c.] *Contra iſtos pluribus agit S. Chryſoſtomus non vno in loco, ac*
præſertim Homil. 21. ad popul. Antioch. in Catecheſi ad illuminandos. Et in Oratione ipſis Calend. habi-
ta, contra nouiluniorum obſeruatores, quæ reperitur eod. Tom. 5. inter didact. & parænet. ac Homil. 73. in
cap. Matth. 23. ſuper illa verba dilatant enim phylacteria ſua, & magnificant fimbrias, &c.] vbi quæ- C
nam ſint iſta phylacteria, & vnde dicta, non obſcurè oſtendit, dum ait: Hæc phylacteria, quaſi quædam
cuſtodientia Latinè vocabant, ſicuti multæ mulierum modò faciunt, Euangelia ex collo dependentes:
& vt aliunde in memoriam reducantur, quod obliuioſi crebrò facere ſolent, filo digitum ſtrictius ligan-
tes, &c. hæc ibi. Vt autem conſtet quàm graue & enorme malum ſit iſtis vti, & eiuſmodi facere; anti-
qui Canones extra Chriſtianorum cœtum eijciebant Incantationum, & phylacteriorum, breuiumq́; ob-
ſeruatores, quales coniugum vincula ſoluere, humanorumq́; corporum atque etiam beſtiarum morbos
curare profitebantur contra medicorum inſtituta, non abſque graui Dei offenſa, verba ſacra vanis ſuper-
ſtitionibus, dæmonumq́; nominibus temerantes, diuinúmve honorem dæmonibus tribuentes, ſicut etiam in
Voc. Incantatio, Sortilegium, Superſtitio, Diuinatio, Augurium, latius oſtendunt Summiſtæ.

Nouiſsima verò amara quaſi abſynthium, &c.] *Ita Prouerb. 5. legitur in Lat. vulg. ſed hîc ad ver-*
bum magis, ſic eſſet: Poſteriora verò acerbiora felle inuenies, & acutiora bicipiti gladio, &c.] ſicq́; in Græ-
co Cod. S. Ephræm, & apud 70. eſt. Verùm quia differentia eſt exigua, vulgatam Lat. in verſione hic ſequi D
viſum eſt, cùm & al. quaſi abſynthium, Græcè reperiatur.

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De ijs, qui animas ad impudicitiam pelliciunt, cùm dicant nihil mali eſſe.

Ezech. 3 & 33. AD Prophetam Ezechielem dixit Deus: Et tu fili hominis, ſpecu-
latorem dedi te domui Iſrael: audiens ergo ex ore meo ſermo- E
nem, adnuntiabis eis ex me. Si me dicente ad impium, Morte mo-
rieris; non adnuntiaueris ei, neque locutus fueris, vt auertatur à
via ſua impia, & viuat: impius ille in iniquitate ſua morietur,
* al. vindicabo, ſiue vlciſcar. ſanguinem autem eius de manu tua * requiram. Si autem tu ad-
nuntiaueris impio, & ille non fuerit conuerſus à via ſua impia; ipſe quidem in
iniquitate ſua morietur, tu autem animam tuam liberaſti. Atque hæc audientes
Philip. 2. chariſſimi, cum metu & tremore noſtrā operemur ſalutem. Non negligentes mu-
* al. neque ad voluptatis gratiam loquentes, &c. tuas admonitiones, neque ad gratiam * & voluptatem inuicem loquentes, ſed
quod cuiuſque noſtrum decet ſalutem. Quoniam hiſce delectatur Deus. Ini-
micus enim tendere laqueos non deſiſtit. Quamobrem & nos in mutua charitate
fouenda,

A fouenda, haud eſſe deſides oportet. Potens namque eſt Deus, laqueos eius confringere, & ab eius nos verſutia liberare. Mihi verò cor dolet, & interiora mea in me vertuntur, ſuper ijs quæ ad meas delata ſunt aures. Vnde & rurſus fraterno te iuuare conſilio, incipio; ne decipiaris ab hominibus voluptati deditis, qui impiè operando mentem ſuam deſperatam retinent. Sunt enim illi Sodomitarum ſoboles: Nam quorum quis æmulatur opera, horum & filius vocabitur. Similium ergo tu operationes, imitationemq́ue fuge, vt cum calculo Iudicis, ipſum quoque cognomen effugere queas. Inſtitutum enim eſt illorum flagitioſum, mores peruerſi, adulatores peſſimi. Quorum alij apertè decipere conantur, alij etiam ſpecie pietatis & ſummiſſionis, id agunt. ſecundùm quod ſcriptum eſt: habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Vnde etiam, B ne à liberorum propagatione redarguantur, nequitia ac voluptatibus fruuntur: ablatus ſiquidem ab ijs eſt Dei timor, & agnitio eius. Et non tantùm iſta faciunt, ſed etiam * alijs eadem facientibus conſentiunt. Atque adeò quidem, magnum hoc & graue flagitium extenuant, vt cunctos homines ad diuinorum mandatorum præuaricationem alliciant. Quomodo enim qui leonem occidere volunt, vbi iaculum exacuerint, atramento ferrum oblinunt, ad ſplendorem obſcurandum, vt ſic lethalem ipſi ictum infligant: Ita quoque hi per extenuationes, & impiam aſſentationem, turpiaque lucra, inuitant ſibi morigeros, ad perniciem animæ ſuæ. Et quemadmodum ex quibuſdam latebris, multitudo venenatarum beſtiarum egreditur: ad eundem etiam modum, ex corde ſimilium hominum, multitudo peſſimarum cogitationum procedit. Cor namque peruerſum (vt habet ſcriptura) machinatur mala omni tempore. Quamobrem neceſſe fuerit, breC uiter ex diuinis ſcripturis, quædam protuliſſe in medium, ad improborum hominum reprehenſionem atque euerſionem; illorum verò, qui pœnitentiam agere voluerint, correctionem, ſecuritatemq́ue. Eſt enim in Prouerbijs: Conſerua fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ: liga ea in corde tuo iugiter, & circumda gutturi tuo. Cùm ambulaueris adduc ea, & tecum gradiantur: cùm autem dormieris, cuſtodiant te; & euigilans loquere cum eis. Quia mandatum lucerna eſt, & lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ, vt cuſtodiant te à muliere mala, & à blanda lingua extraneæ. Ne te vincat pulchritudinis eius deſiderium; neque illius aſpectu capiaris ac nutibus. pretium enim ſcorti, vix eſt vnius panis: mulier autem viri pretioſam animam capit. Nunquid poteſt quis ignem abſcondere in ſinu ſuo, vt veſtimenta illius non ardeant? aut ambulare ſuper prunas, vt non comburantur pedes eius? Sic qui ingreditur ad mulieD rem proximi ſui, non erit mundus, * neque omnis qui tetigerit eam. Non grandis eſt culpa, ſi furtiuè quid aliquis ceperit: furatur enim vt eſurientem impleat animam: deprehenſus quoque reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiã domus ſuæ tradet, & liberabit ſe. Qui autem adulter eſt, propter cordis inopiam, perdet animam ſuam. Turpitudinem & ignominiam congregat ſibi, & opprobrium illius non delebitur in æternum. Quia zelus & furor viri non parcet in die vindictæ, nec acquieſcet cuiuſquam precibus, nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima. Fili mi, cuſtodi ſermones meos, & præcepta mea reconde tibi. Fili, honora Dominum, & valebis: præter eum verò ne timueris alienum. Serua mandata mea, & viues; & legem meam quaſi pupillam oculi tui, liga * eam in digitis tuis, ſcribe * illam in tabulis cordis tui. Dic ſapientiæ, ſoror mea es: & prudentiam voca amiE cam tuam: vt cuſtodiat te à muliere extranea, & improba, quæ verba ſua ad gratiam cõponit. De feneſtra enim domus meæ per cancellos proſpexi, & video paruulos, conſidero vecordem iuuenem, qui tranſit per plateas iuxta angulum, & prope viam domus illius graditur in obſcuro. adueſperaſcente die, in noctis tenebris, & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad * decipiendas animas, garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis: nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos inſidians. Apprehenſumq́ue deoſculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur, dicens: Victimas pro ſalute deuoui, hodie reddidi vota mea, iccirco egreſſa ſum in occurſum tuum, deſiderans te videre, & repperi. Intexui funibus lectulum meum, ſtraui tapetibus pictis ex Aegypto: aſperſi cubile meũ * myrrha, & aloe, & cinnamomo.

[Margin notes: 2.Tim.3. Titum 1. &c. — 2.Tim.3. — * al. ſed etiã in alijs ſibi placẽt, qui eadem faciunt. — Cõparatio elegans, atque accommoda. — Prouerb 6. — Prouerb.6. — Ibidem. — * in vulg. Lat. non erit mundus, cùm tetigerit eam. — Prouerb.7. — * al. liga ea — * al. ſcribe illã. — * al. ad capiẽdas animas, &c. — * al. aſperſi cubile meũ croco.]

Digitized by Google

& domum cin-namomo:& ſic In Græco cod. S.Ephræm

Veni inebriemur uberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illuceſcat di- A
es: non eſt enim vir in domo ſua, abijt via longiſſima. Sacculum pecuniæ ſecum
tulit: multos poſt dies reuerſurus eſt in domũ ſuam. Irretiuit eum multis ſermo-
nibus, & blanditijs labiorum protraxit illũ. Statim eam ſequitur quaſi bos ductus
ad victimam, & quaſi agnus laſciuiens, & ignorans, quòd ad vincula ſtultus tra-
hatur, * donec transfigat ſagitta iecur eius: velut ſi auis feſtinet ad laqueum, &
neſcit quòd de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo fili mi, audi me, & atten-
de verbis oris mei. Ne abſtrahatur in vijs illius mens tua, neque decipiaris ſemi-
tis eius. multos enim vulneratos deiecit, & fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea.
Viæ inferi domus eius, penetrantes interiora mortis. Quòd ſi in mulieribus tan-
ta hæc ſit ignominia; multò ſanè magis in ijs, qui turpitudinem exercent in inui-
cem, grauius formidabiliusque iudicium iræ futurũ eſt. Sed dixerit fortaſſe quiſ- B
piam: Et vnde hæc conſtant? Ex ſacris ſcripturis tibi iſta conſtare faciam. Scriptũ
habes in Geneſi: Abraham habitauit in terra Chanaan. Lot verò moratus eſt in
oppidis quæ erant circa Iordanem, & habitauit in Sodomis. Homines autem So-
domitæ peſſimi erant, & peccatores coram Domino nimis. Intellige ergo vim
ſermonis; quia & peſſimi, & peccatores, tales demonſtrantur. neque his conten-
tus, adhuc adiecit nimis. Rurſusque ait: Dixit autem Dominus ad Abraham:
Clamor Sodomorum & Gomorrhæorum multiplicatus eſt, & peccatum eorum
aggrauatum eſt nimis. Per hæc oſtendere volens enormitatem, abominatio-
nem, grauitatemque ſceleris id genus hominum. Sacræ ne igitur ſcripturæ ha-
benda eſt fides, an voluptarijs illis hominibus, veritatisque expertibus? Siquidem
voluptatibus addicti, impudenti ore ad inuicem dicere ſolent: Non iſta iudica-
bit Deus; ſunt enim corporalia. hæc autem opponunt, vt diuinæ iuſtitiæ timo- C
rem à proximorum cordibus auferant, quo ſic abſque vllo timore atque erube-
ſcentia, deſideria propria perficiant, neque ſit à quo reprehendantur. Quàm mul-
tos verba huiuſmodi decipiunt? quàm multos corrumpunt? quàm multos per-
dunt? Omnis quidem lubricitas lubricanti periculoſa eſt: qui autem alios ad ma-
lum adducit, & à pietate abſtrahit, præcipitiumque ſternit: iudicium abſque miſe-
ricordia conſequetur. quemadmodum ſcriptum eſt: Veros & abſque mendacio
ſermones Domini falſificare ſunt auſi; blaſphemantes iuxta proprias concupi-
ſcentias. Etenim ſi hac turpitudine diſtrictos, pœnitentiamque nullam agentes,
non iudicabit Deus, ſicut illi nefariè inſulſeque loquuntur: nulla iam erit Dei in
iudicando iuſtitia. Verùm non ita ſe res habet, nequaquam, abſit. Fidelis enim Do-
minus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis. Nam ſi de ver-
bis otioſis rationem reddituri ſumus in die iudicij: multò ſanè magis de impuris D
prophaniſque actionibus iudicium ſubibimus; niſi per pœnitentiam, iuſtum &
infallibilem Iudicem placauerimus. Quo pacto autem dictum illud Apoſtoli au-
dientes, non ſuffunduntur pudore. Non enim, ait, vocauit nos Deus in immun-
ditiam, ſed in ſanctificationem. Vt non immeritò dictum ſit de ijs: propter quod
tradidit eos Deus in deſiderijs cordis ipſorum, in immunditiam, vt contumelijs
afficiant corpora ſua in ſemetipſis. Rurſusque ait: propterea tradidit illos Deus
in paſſiones ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutauerunt naturalem vſum
in eum vſum qui eſt contra naturam. Similiter autem & maſculi, relicto natura-
li vſu fœminæ, exarſerunt in deſiderijs ſuis in inuicem, maſculi in maſculos tur-
pitudinem operantes, & mercedem (quam oportuit) erroris ſui, in ſemetipſis re-
cipientes. Et ſicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus
in reprobum ſenſum, vt faciant ea quæ non conueniunt; repletos omni iniqui- E
tate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidio, conten-
tione, dolo, malignitate; ſuſurrones, detractores, Deo odibiles, contumelioſos,
ſuperbos, elatos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, inſipientes,
incompoſitos, ſine affectione, abſque fœdere, ſine miſericordia. Qui cùm iuſtiti-
am Dei cognouiſſent, non intellexerunt, quoniã qui talia agunt, digni ſunt mor-
te: non ſolùm qui ea faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus. Vides quòd
quæcunque loquuntur vel faciunt, reproba ſunt, & reproba mente profecta.
Quamobrem caueamus aurem fallacibus eorum verbis præbere, ne & prædicta
in nos veniant. Caueamusque locum tribuere voluptarijs mortiferisque co-
gitatio-

* In Græco: inſtar cerui ſagitta vulnerati in iecore, &c.

Gene. 13. Contra Sodomitas. Gene. 13. Rom. 1. 1. Tim. 6. 2. Tim. 3. 4. 2. Pet. 2. &c. Rom. 1. 8. 2 Pet. 2. 3. Pſalm 144. Matth. 12. 1. Theſſ. 4. Rom. 1. Ibidem. Ibidem. Ibidem. Ibidem.

Digitized by Google

A gitationibus, ne quoque in nos dicatur, quod ſcriptum eſt: Euerterunt ſenſum ſu- Daniel.13.
um, & declinauerunt oculos ſuos, vt non viderent cælum, neque recordarentur
iudiciorum iuſtorum. Ait autem & beatus Petrus Apoſtolus: Nouit Dominus 2.Pet. 2. * al. peccatores
pios de tentatione eripere, iniquos * verò in diem iudicij reſeruare cruciandos: verò, &c.
magis autem eos, qui poſt carnem in concupiſcentia immunditiæ ambulant, do-
minationemq́ue contemnunt, audaces, ſibi placentes; ſectas non metuunt intro-
ducere, blaſphemantes. Vbi Angeli, fortitudine & virtute cùm ſint maiores, non
portant aduerſum ſe execrabile iudicium. Hi verò velut irrationabilia pecora, Ibidem.
naturaliter in captionem, & in perniciem, in his quæ ignorant blaſphemantes, in
corruptione ſua peribunt, percipientes mercedem iniuſtitiæ: voluptatem exiſti-
mantes diei delitias, coinquinationis * & maculæ: delitijs affluentes, in conuiuijs * al. coinquinationes.
ſuis luxuriantes vobiſcum: oculos habentes plenos adulterij, & inceſſabilis deli-
B cti. pellicientes animas inſtabiles, cor exercitatum auaritia habentes, maledicti-
onis filij: derelinquentes rectam viam errauerunt, ſecuti viam Balaam ex Boſor, Numer.22.
qui mercedem iniquitatis amauit, correptionem verò habuit ſuæ veſaniæ: ſubiu- Iudæ 1.
gale mutum animal, hominis voce loquens, prohibuit Prophetæ inſipientiam. Numer.22.
Hi ſunt fontes ſine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebra- Iudæ 1.
rum reſeruatur in æternum. Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in de-
ſiderijs carnis luxuriæ, eos qui paululum effugiunt, qui in errore conuerſantur:
libertatem illis promittentes, cùm ipſi ſerui ſint corruptionis. A quo enim quis
ſuperatus eſt, huius & ſeruus eſt. Si enim refugientes coinquinationes mundi, in Ioan 8.
cognitione Domini noſtri, & Saluatoris Ieſu Chriſti, his rurſus implicati ſupe- Rom.6.
rantur: facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis, non Heb.6 Matth.12.
cognoſcere viam iuſtitiæ, quàm poſt agnitionem, retrorſum cõuerti ab eo, quod
C illis traditum eſt ſancto mandato. Contigit * enim eis illud veri Prouerbij: Canis *al. implebitur autem apud eos
reuerſus ad ſuum vomitum: & ſus lota in volutabro luti. Sed ad iſta, quid oppo- illud Prouerb.
nere poterunt vaniloqui illi, ac nouarum mentium deceptores? Quos quidem & Prouerb.26.
alius redarguit diſcipulus, dicens: Iudas Ieſu Chriſti ſeruus, frater autem Iacobi, S.Iud.in Epiſt.
ijs qui ſunt in Deo Patre dilectis, & Chriſto Ieſu cõſeruatis, & vocatis: miſericor Cathol.
dia vobis, & pax * in charitate adimpleatur. Chariſſimi, omnem ſollicitudinem * al & pax & charitas.
faciens ſcribendi vobis de communi veſtra ſalute, neceſſe habui ſcribere vobis, de-
precans ſupercertari * adhuc ſemel traditæ ſanctis Dei. Subintroierunt enim qui- * al.deeſt hîc (adhuc) vt in
dam homines (qui olim præſcripti ſunt in hoc iudicium) impij, Domini noſtri vulg.
gratiam transferentes in luxuriam, & ſolum dominatorem, & Dominum noſtrũ
Ieſum Chriſtum negantes. Commonere autem vos volo, ſcientes ſemel omnia,
D quòd Dominus populum de terra Aegypti ſaluans, ſecundò, eos qui non credi-
derunt, perdidit: Angelos verò, qui nòn ſeruauerunt ſuum principatum, ſed dere- Num.14.
liquerunt ſuum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis ſub caligi-
ne reſeruauit. Sicut Sodoma & Gomorrha, & finitimæ ciuitates, ſimili modo ex- Geneſ.19.
fornicatæ, & abeuntes poſt * carnem alteram, facti ſunt exemplum, ignis æterni, * al retrò carnẽ alteram, al. ex-
pœnam ſuſtinentes. Similiter & hi ſomniantes, carnem quidem maculant, do- tra &c.
minationem autem ſpernunt, maieſtatem autem blaſphemant. Cùm Michael
Archangelus, cum diabolo diſputans, altercaretur de Moyſi corpore, non eſt au- Zach.3.
ſus iudicium inferre blaſphemiæ, ſed dixit: Imperet tibi Deus. Hi autẽ quæcunque Eccl.21.
quidem ignorant, blaſphemant: quæcunque autem naturaliter, tanquam muta
animalia, norunt, in his corrumpuntur. Væ illis, qui in via Caim abierunt, & er- Geneſ.4.
E rore Balaam, mercede effuſi ſunt, & in contradictione Core perierunt. Hi ſunt Num. 22. Num.16.
in epulis ſuis, maculæ: conuiuantes ſine timore, ſemetipſos paſcentes, nubes ſine 2.Pet.2.
aqua, quę à ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuoſæ, bis mortuę,
eradicatæ, fructus feri maris, deſpumantes ſuas confuſiones, ſydera errantia: qui-
bus procella tenebrarum ſeruata eſt in æternum. Prophetauit autem & de his
ſeptimus ab Adam, Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in ſanctis millibus ſu- Apoc.10.
is Angelorum, facere iudicium contra omnes: & arguere omnes impios, de
omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & de omnibus du-
ris, quæ locuti ſunt contra * eum peccatores impij. Hi ſunt murmuratores, * al. contra Deũ
queruloſi, ſecundùm deſideria ſua ambulantes, & os eorum loquitur * ſuperbi- Pſalm. 16 * al. ſuperba.
am, mirantes perſonas quæſtus cauſa. Vos autem chariſſimi, memores eſtote

Digitized by Google

1. Tim. 4. 2. Tim. 3. & 2. Pet. 3.

verborum, quæ prædicta ſunt ab Apoſtolis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui dice- A
bant vobis: Quoniam in nouiſſimis temporibus venient illuſores, ſecundùm de-
ſideria ſua ambulantes in impietatibus. Hi ſunt qui ſegregant ſemetipſos, anima-
les, ſpiritum non habentes. Vos autem Chariſſimi, ſuperædificantes voſmetipſos
ſanctiſſimæ noſtræ fidei, in Spiritu ſancto orantes, voſmetipſos in dilectione Dei
ſeruate, expectantes miſericordiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, in vitam æternã.
* (inexſtinguibili) hîc deeſt in vulg. Lat.
Et hos quidem arguite iudicatos: illos verò ſaluate, de igne * inexſtinguibili ra-
pientes. Aliorum autem miſeremini in timore: odientes & eam, quæ carnalis
eſt, maculatam tunicam. Ei autem qui potens eſt vos conſeruare ſine peccato, &
* Deeſt hîc (ſapienti) in vulg.
conſtituere ante conſpectum gloriæ ſuæ immaculatos, in exultatione. Soli * ſapi-
enti Deo Saluatori noſtro, per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, gloria &
magnificentia, imperium & poteſtas, ante omnia ſecula, & nunc, & in omnia B
ſecula ſeculorum. Amen.

Leuit. 20.
Quin & in lege Moſaica ſcriptum habemus: Quicunque dormierit cum ma-
ſculo, coitu fœmineo, vterque operatus eſt nefas, morte moriantur ambo, ſit
ſanguis eorum ſuper eos. Ecce detecti & confutati ſunt ſtulti ac ſpurci, id genus
hominum ſermones. Quocirca fili, caue decipiaris ab ijs, qui luxurioſè viuunt;
caue ab ijs qui in hypocriſi pelliciunt animas inſtabiles. Eorum autem veſtigia
contemplare atque ſectare, qui cum timore, & conſcientia pura Domino ſerui-
unt. Neque verò hæc ita à me dicta accipies, quaſi meipſum iuſtum & operibus
irreprehenſibilem facere velim, ſiquidem damnatis operibus, & ignominia ple-
nus ſum. Sed recordatus eorum quæ abs te dicta ſunt, tum in quanta pericula
incurrant Neophyti, ex conuerſatione improba, & condeſcenſione indiſcreta:
Huius rei gratia, his ego verbis vti compulſus ſum. Decet namque omnem Chri- C
ſtianum, aut potius omnem hominem, de ſalute proximi ſui anxium eſſe atque
ſolicitum, quoniam inter nos membra ſumus. Præcipuè autem ſine offendiculo
ac ſcandalo vos ad Dominum confugere oportet, timentes interminationem ei-
Matth. 18. Marc. 9.
us qui dixit: qui autem ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt,
expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profun-
Galat. 6.
dum maris. Oportet autem nos aduigilare, & ſobrios eſſe, alterumque ab altero
admoneri, & adhortationem ſuſcipere, antequam præoccupemur à malis. Quem-
Pſal. 125. Galat. 6. Rom. 2. & Deut. 10. * al. Ploremus igitur, &c. Iſa. 33 66. &c.
admodum enim qui ſeminant in lachrymis, in exultatione metent: Ita qui ſe-
minant in carne ſua, de carne & metent corruptionem, & non eſt acceptio per-
ſonarum apud Dominum. Attendamus * igitur nobiſipſis, cum lachrymis pœ-
nitentiam agentes Chriſto Domino: vt à futuro illo nos liberet timore. Siqui-
dem Prophetam dicentem audimus: Quis adnuntiabit nobis locum æternum? D
Iſa. 66.
quis adnuntiabit nobis, quòd ignis ibi ſit vrens? Et rurſus ait: Et egredientur, &
Marc. 9.
videbunt cadauera virorum, qui præuaricati ſunt in me. Vermis enim eorum
* al. & ab omnibus aſpicientur.
non morietur, & ignis eorum non exſtinguetur: Et erũt vſque ad ſatietatem * vi-
ſionis omni carni. Tu verò pro me deprecare obſecro, vt & ego merear fructum
acceptabilem Domino noſtro Ieſu Chriſto præſtare. Ipſi gloria, in ſecula ſecu-
lorum. Amen.

SCHOLIA CVM VARIIS LECTION.

Docere ac perſuadere hic nititur Auctor noſter Ephram, non ſolùm vitãda peccata, ſed & peccatorũ occaſiones eſſe amputandas: quare nõ tantũ vult Impudicitiam vitari, ſed & eorũ laqueos declinari, qui animas ad impudicitiã quoquo modo pellicere poſſent. Hinc quoq; non ſolũ peccata, ſed E
quæcunq; peccatis confinia ſunt, ipſe Dominus in lege prohibere ſolet: Sic enim Nazaræis, quibus vino interdixit, quidquid vino finitimũ erat, ab vua paſſa vſque ad acinũ prohibuit. Quid autẽ hoc ad religionẽ, niſi huius nos periculi admonere voluiſſet? Similiter cùm Idololatriam vetuit, aurũ etiã ex quo idola fiunt, contingere vetuit. Quod quia Iudæorum quidam ſub Machabæo duce in prælio aduerſus Gorgiam ſeruare noluerunt, in prima acie corruiſſe memorantur. Dum enim cæſorum corpora requirerent, deprehenſum eſt eos de donarijs idolorũ tuliſſe; quæ res cauſam eorũ ruinæ dedit, vt eſt 2. Mach. 12. Simile quoque de filijs Iſrael habes Num. 33. Idemq; non obſcurè exemplo Dinæ colligitur, quippe quæ tuta paternæ domus clauſtra egreſſa, videre cupiẽs virgines regionis alienæ, à principis eius gentis filio vi oppreſſa, magnarum poſtea ruinarũ cauſa exſtitit, vt habetur Geneſ. 34. Adeò vt non ſolùm corrupti mores in nobis ipſis vitandi ſint, ſed & in vita improba aliorum, de quibus plura apud Eſaiam 49. Ezechielẽ 22. & Mich. 7. ac Eccles. cap. 9. 10. & c. ipſoſq; orthodoxos Patres, qui eadem loca ſuis ſcriptis, concionibuſq;

illu-

Digitized by Google

A *illuſtrârunt. Nec etiam à præſenti inſtituto, atque argumento Auctoris noſtri aliena ſunt, quæ infrà ſequentes Doctores varijs in locis adduxerunt, Chryſoſtomus Homilia 60. in cap. 18. Matth. Væ mundo à ſcandalis, &c. vbi inter alia, docet nihil æquè periculoſum eſſe, atque conſuetudinem prauorum hominum, qui ſcandali & peccati auctores alijs exiſtunt de quibus ibi latius. Idem Chryſoſtomus Tom. 5. Homil. de vitijs & virtutibus, quæ Homilia eſt Sermo 9. & Homil. 15. ad popul. vbi inter alia pulchrè exponitur illud Sapientis: Agnoſce quòd in medio laqueorũ ſis, &c. Item 34. ad pop. exponens inter alia iſtud Matth. 24 Bibit cum ebrijs, &c. Item Homil. 50. ad pop. contra eos qui alios ſcandalizant, & ad peccandum pertrahunt. De cuius ſcandali grauitate, reperies eiuſd. Serm. Contra concubinarios, eod. Tom. 5. ibi: Si grauiter quis peccet, &c. Idem in Pſalm. 139. ibi: Cogitauerunt, &c. Et in Pſalm. 140. ibi: Cum hominibus operantibus iniquitatem, &c. ac Homil. 22. in Geneſ. ibi: Videns Deus, quòd malitiæ hominum multiplicatæ eſſent, &c. plurimiſq; alijs locis apud eumdem. Huc referri poſſunt quæ inter Latinos, habent in eamdem materiam, Auguſtinus de ſingul. cleric. & in lib. 6. Confeſſionum de Alypio familiari amico ſuo, quem narrat*

B *à ſocijs ad ludos Circenſes abductum fuiſſe, vnde alius egreſſus erat quàm intrauerat, &c. verba S. Auguſtini ad longum antea citauimus. S. Hieronymus de iiſdem, agens de habitatione Cleric. & mulier. Ideq; ad Euſtochium. Nec non Cyprianus, de ſimplicitate Prælatorum. S. Gregorius in Regiſt. & ſuper Ezechielem. Iſidorus lib. 2. Soliloq. alijq; alibi. Huc denique pertinent, quæ ab Auctore noſtro Ephræm tam hoc Tomo, quàm duobus ſequentibus ſparſim in hanc rem adducuntur.*

Cor namque peruerſum, vt habet ſcriptura, machinatur mala omni tempore, &c.] *Ita hîc habet Græca S. Ephræm, quibuſcum & 70. conſonant. Sed in vulg. Latin. Prouerb. 6 legitur: Cor machinans cogitationes peſſimas, &c. Verùm prior lectio melius hîc inſtituto atque propoſito ſeruit Auctoris, ideoq; & nos eam in verſione retinuimus, quod & alibi, vbi noua aliqua & præclara eſt ſententia, vel amplificatiuè ſiue explicatiuè aliquid verbis Scripturæ additur, à nobis ferè ſeruatur, aliâs (vt antea etiam cõmonefecimus) ſi nihil addatur, vel differentia in lect. ſit parua, quaſi ſemper in verſione ſcripturæ, ſequimur vulg. quemadmodum & in pluribus alijs, tam hîc quàm alibi patebit.*

Omnis quidem lubricitas lubricanti periculoſa eſt: qui autem alios ad malum adducit, &c.

C *Vt ſententia Auctoris noſtri hîc cunctis reddatur clarior, alijs eam verbis exprimam, hoc modo: Omnis quidem lapſus, labenti periculoſus exiſtit: at qui ceteris etiam auctor eſt mali, eoſq; à pietatis propoſito remouet, ac præcipites agit, iudicium abſque miſericordia ſubibit, &c. Vel ſi manis adhuc aliam Interpretationem, hanc dabo: Et quidem quicunque labitur, ipſe periclitatur: at qui alijs quoque ſuadet, & eos reuocat à pietate, agitq; præcipites, iudicium in ſe parat ſine miſericordia, quemadmodum ſcriptum eſt, &c. Sententiam clariſſimam, & ad mentem Auctoris accommodatiſſimam iam puto redditam.*

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De abſtinendo à cupiditatibus carnalibus: & de certamine, ac de multa ſecuritate, ad Fratrem qui excidit.

D QVi in medicorum curantur officinis, non lætantur malis alienis, neque ſpernit quiſque proximum cauſſa morbi, ſed potius ſtudet vnuſquiſque morbo ac paſſione, conceptoq; à ſe dolore liberari; proximo autem manum pro poſſibilitate præbere, ad facilius laborum dolores tolerandos. Oportet igitur & nos alterutrum conſolari ac admonere, potiſſimùm verò tentationis tempore; vt ſic verè ab amara ſeruitute peccati, ac tyrannide diaboli liberari queamus, & ignea eius tela exſtinguere, antequam nos ignis ille præoccupet inexſtinguibilis; tuncque plorantes ploremus in dolore cordis noſtri, & non ſit

Rom. 15. Galat. 5. & 1 Theſſ. 5. ac Iaco. 4. 5.

Epheſ 5.

E qui conſoletur. Primùm itaque veniam ac remiſſionem peccatorum meorum depoſco: deinde verò te amicè admonere aggredior, ſic ſacra Scriptura dicente: Argue ſapientem, & diliget te; inſipientem autem, & odio te habebit. Da ſapienti occaſionem, & addetur ei ſapientia. Doce iuſtum, & feſtinabit te accipere. Miror equidem quomodo poſt tantas admonitiones, teipſum ſic neglexeris; & quæ cum Deo pepigiſti fœdera ita conculcaueris pedibus, momentaneoque perculſus timore, te ipſum in gladium impuleris? Quis ita benè compunctus eſt corde, vt hunc interitũ dignè deplorare poſſit? periculoſum ſanè conciperet † animo, turpeque dictu. Quis ſic in fide ac ſcientia reperitur ſufficiens, qui enarret ſupplicia præparata ijs qui ineſcari ſe patiuntur morbo corruptionis huius, & ignomini-

Prou. 9.

† al. periculoſum ſanè eſt conatus. Vel, tẽtatu quippè periculoſum

eſt,turpeque dictu. minioſi operis,fœtoriſque extremi. Sed quæ ea eſt excuſatio? Quia inquis præfe- A
ctus eſt moleſtus,& metuo ne fortè malè me tractet. Quæ iſta duritia; aut quæ cæ-
Matth. 10. citas? Admonet enim Dominus; Nolite timere eos qui occidunt corpus ani-
Lucæ 12. mam autem non poſſunt occidere: ſed potius timete eum, qui poteſt & animam
& corpus perdere in gehennam. Vbi doctrina Apoſtolorum,& Prophetarum, ac
Pſalmorum meditatio? Ante certamen athleta inungitur,vt tempore certaminis
coronari mereatur. Miles antequam ad prælium deſcendat, exercetur; vt belli
Translatio à tempore probatus oſtendatur: at nos pacis milites ſumus, & in tranquillitate
nauigatione. gubernatores. Oblitus ne es cuius cauſſa mundum reliqueris, & à parentibus
tuis carnalibus te abſtraxeris? mundanus ne timor tuum animum occupauit?
Doleo vices tuas frater. Verùm quoniam meam,inquis, mentem, illorum ver-
Prouer.5. ba deprauant; meminerimus illius quod ait Parœmiaſtes: Fauus diſtillans labia
meretricis; dulcedinem concupiſcentiæ, fauo ſignificans. quodque infert di- B
cens: quæ ad tempus nitidum guttur efficit, poſtea verò bile amarius inuenies,
Matth.7. & acutius ancipiti gladio. Et alibi hoc dicit de ijs, qui induti ſunt veſtimentis
ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces, & operarij iniquitatis. Et vt ait
Rom.16. Apoſtolus: per dulces ſermones,& benedictiones,ſeducunt corda innocentium.
Numquid & hoc percipis? Quid ſi centum annos nequitiæ atque libidini vaca-
Heb.9. uerimus,nouiſſimè verò nos mors atterat,& poſt mortem iudicium? Et ſi dixe-
ris, te ex principibus eſſe atque optimatibus; ſcito & eos ex primoribus popu-
Dan.13. li fuiſſe, qui Beatæ inſurrexerunt Suſannæ in Babylonia. atqui beatus Ioſeph
Gen.37.39. emptitius erat apud Ægyptiam. Nonne dicentem audiſti: Ne acceptor ſis per-
Eccleſ.4. ſonæ contra animam tuam; neque confundaris in caſu tuo: eſt enim confuſio C
adducens peccatum, & eſt confuſio adducens gloriam & gratiam. Non eſt er-
go nobis iuſta excuſatio, cùm neque deſertam incolamus terram. Quòd ſi
quis vim patiatur, clamans in ſuccurſum conuocat populum. Sed videamus,
ne ex nobis errati cauſſa naſcatur: abominabilis enim ac grauis hæc res eſt.
Eccl 39. Cauendum, ne indecentes apud nos motus regnent. Ne veſtis mollis. ne odo-
Matth.11. ramenta in veſtibus,fœminarum more. Sed anima potius optimo fragret odo-
2 Cor.2. re Spiritus ſancti, per vitam bonam. Pedes ne ſint ad ſpeciem exculti,atque ab
Epheſ.5. ſterſi. Hæc ſiquidem cura vehementer caſtitati obeſt. Ne veſtimentum ſupra cru-
ra ſublatum; ſiquidem hoc animæ imprudentiam arguit. Aſpectus ne ſit inordi-
Iaco.1.4.5. natus.ad riſum non ſimus proni, neque ridicula proferamus. Dominandi ne ſi-
Rom.13.14.16. Galat.5. mus cupidi, neque auari. Non ventri atque ebrietati dediti. non duri atque
difficiles, nec irreuerentes. Non inquieti & laboris inimici. Nec ſint nobis ſer-
mones obſcœni, & geſtus qui paſſionem exprimant. Non vox ad amorem & de- D
ceptionem compoſita. Hæc enim & his ſimilia vituperio & reprehenſione ſunt
digna, tamquam illicita, & à Chriſtianis aliena. Omniſque in his ſe occupans,
2.Pet.2. ſæuum atque graue ſibi iræ iudicium præparat. Quoniam non vocauit nos Deus
Iaco 5. in immunditiam, ſed in ſanctificationem. Neque vſque ad ſanguinem reſtiti-
1.Theſſ.4. mus, aduerſus peccatum decertantes. Neque pro Saluatore noſtro Ieſu Chri-
Matth.10. Mar.13. ſto, ad præſides & Reges ducti ſumus. audeo dicere quòd iuſtificata ſit Sodoma
Lucæ 21. Iudæ 1. præ nobis. Neque coram tribunali iudicis ſumus adducti; & tormenta, pietatis
Heb.11. ergô, paſſi. Neque caminum luculento igne ſuccenſum vidimus. neque ſarta-
gines accenſas conſpeximus.non verucula acuta ignita. non lebetes cera & pice
efferueſcentes. Neque feris,cauſſa pietatis obiecti ſumus, & ſuſtinuimus. neque
decoctæ ſunt manus noſtræ à carnificibus,quorum vel ſolus adſpectus, cor eius
Heb.11. qui ſupplicijs obijcitur, commouet. Nondum intuiti ſumus enſes acutos infer-
ri nobis, & expauimus. Nonne hæc omnia ſuſtinuerunt Martyres Chriſti? At
metuis quia dynaſta eſt, & cum imperio? ſed noſce potentiori illum principi
1.Cor.4. ſubiectum, qui ſingulorum exquiret opera, & conſilia perueſtigabit cordium.
1.Pet.1. Apoc.2.&c. Hæc autem dico, non vt iudicans, abſit. Sed quaſi commilitoni compatiens.
Iaco 3. Nam ſcriptum eſt: In multis offendimus omnes. Niſi enim Deus,qui nos effinxit
atque creauit,etiam vnita ſibi carne, dignatus eſſet palam ſuper terram incedere,
ac per benedicta ſanctaque eius veſtigia terram ſanctificare; arbitrarer vel ipſam
terram ſcelerum meorum multitudine eſſe pollutam. Ceterùm præceptum nos
inuicem admonendi atque conſolandi habemus in verbo veritatis; ne vitam
cum

Digitized by Google

A cum morte, neque incorruptibilia vmquam commutemus cum corruptibilibus: Iacob.4.
ne fortè brutis ipſis animantibus videamur irrationabiliores. Verùm tamquam
rationi obſequentes, vocem Creatoris noſtri Dei audiamus, qui ait: Sancti eſtote, Leuit.11.19. 1.Pet.1.
quoniam ego ſanctus ſum. Adhuc enim modicum quid reſtat, & mandatum emittetur horribile ſeparationis animæ à corpore.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

NON diſſimiles hiſce duæ apud Baſilium Magnum reperiuntur Epiſtolæ: vna ad Monachum qui caſtitate exciderat, reprehenſionem & caſtigationem eius continens, ac ad reſipiſcendum adhortationem grauem, cuius principium eſt: Salutis gaudium non dicimus, quòd in iſtiuſmodi impij gaudere non liceat, &c. Altera apud eum epiſtola, eſt ad alium Monachum etiam elapſum, quæ ſic incipit: Duplici timore mens mea percellitur tui cauſſa, &c. Vtraque Epiſtola grauis eſt, & digna quæ le-
B *gatur, ac cum iſtis S. Ephræm conferatur. Et huc facit duplex Chryſoſtomi Paræneſis elegans, ac longa, ad Theodorum lapſum, ſiue de reparatione lapſi, de quo vide Epiſt. 5. & 6. Tom. 5. &c. Eodemq; ferè ſpectant, quæ aduerſus impudicos, eorumq; laqueos tam antè poſita & à nobis citata ſunt: & quæ de abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa hic conſequuntur atque ſubijciuntur, multaq; alia eiuſdem penè argumenti, hoc eodem Tom. alibi, ſed plura Tom. 2. reperientur inter Paræneſes, quibus hæc non parùm illuſtrari amplificariq; poſſint.*

Quæ ad tempus, nitidum guttur efficit, poſtea verò bile amarius, &c.] *Ita ex Græco Cod. Ephræm tranſtulimus, cui etiam concordat lectio apud Septuag. Sed in vulg. Lat. ſic eſt: Et nitidius oleo guttur. Nouiſſima autem illius amara quaſi abſynthium, & acuta quaſi gladius biceps, &c. Locus eſt Prouerb. 5. quem egregiè explicat illuſtratq; Hugo de S. Vict. ad ſocium volentem vxorem ducere.*

Rurſus in Græco Cod. apud S. Ephræm, ſic iſta citantur verba Eccleſ. 4. Ne acceptor ſis perſonæ contra animam tuam, neque confundaris in caſu tuo: Eſt enim confuſio adducens peccatum, &
C eſt confuſio adducens gloriam & gratiam, &c.] *Verùm ordine ac verbis nonnihil mutatis, atque diuerſis à lect. vulg. vbi Latinè ſic reperitur: Ne accipias faciem aduerſus faciem tuam, nec aduerſus animam tuam mendacium. Ne reuerearis proximum tuum in caſu ſuo: & pro anima tua ne confundaris dicere verum. Eſt enim confuſio adducens peccatum, &c.*

Ne veſtis mollis, ne odoramenta in veſtibus, fœminarum more, &c.] *Contra veſtimentorum ſuperfluitates, ornamenta, & odoramenta agit, quæ eadem grauiter quoque reprehendit Chryſoſtomus Homil. 21. in Geneſim. Homil. 50. in Matth. Homil. 60. & 68. in Iohannem. Homil. 7. ad Coloſſ. Hom. 7. ad Philip. &c. Item 39. ad Popul. & Hom. Quòd Regulares fœminæ viris non cohabitent, Tom. 5. ibi: Etenim veſtes non ſunt datæ, vt ornemur, &c. S. Hieronym. in Epiſtol. ad Nepot. & in Epiſt. ad Ruſticum Monach. Idem ad Furiam. Et ad Euſtochium. S. Ambroſ. lib. de Virgini. Cyprianus de habitu virginum, &c. Innocent. de vilit. condit. hum.*

Ne veſtimentum ſupra crura ſublatum, &c.] *De veſte ſuper crura non tollenda, dicit hic Sanctus,*
D *quia monachi & religioſi veſtes ad talos dimiſſas reuerenter geſtabant, quare contrauenientes reprehendit: cùm petulantiæ videretur eſſe atque laſciuiæ, veſtes ſupra crura attollere, præſertim verò ſi non vterentur feminicruralibus ſiue tibijs, vt volunt nonnulli. Ceterùm de his plura in Regulis ſiue cõſtitutionibus monaſtic. inuenies apud S. Baſilium, Pachomium, Caſſianum, & alios, qui de ijs conſcripſerunt.*

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa: Et de Continentia.

E

INTERROGATIO.

An bonum ſit de aliorum rebus curioſum eſſe?

RESPONSIO.

BOnum eſt vnumquemque ſibi ipſi attendere, & omnia ſecundùm 1.Tim.4.
Deum agere, exemplumque bonorum operum ſeipſum cũctis exhibere. Tit.2.3.
Quòd ſi de alia re quapiam laboras, tuam ipſius perſcrutare conſcientiam, an ſecundùm Deum hoc agas nec ne; multæ enim hoſtis ſunt inſidiæ. Hoc igitur aduerte, ne ex inuidia atque æmulatione, ſtudioue placendi hominibus, iſtud agas. Sed dixeris fortè:

Diffe-

Digitized by Google

Differentiam ſingularum inſidiarum intelligere cupio: audi ergo cooperantem A
gratiam: Qui liuore quodam atque inuidia id facit; talis eſt, vt cùm quis aliquem
ſecundis rebus vtentem conſpexerit, ſe autem anguſtijs & tribulationibus pre-
mi, hunc tamquam ſub prætextu pietatis, quaſi abutentem ſuo ſtatu, calumnia-
Cōparatio[n]es ſententioſæ & accommodæ. tur. At qui ſecundùm voluptatem viuit; talis eſt, velut ſi quis cum aliquo agere
atque verſari deſideret, (vt honeſtis hoc verbis eloquar) neque labori votisque
illius annuat res deſiderata, videat autem eum ad alios ſe diffundentem, & il-
lo irritatur; idque vt ſub velamine pietatis ei, quaſi qui non conſeruet tempe-
rantiam, maledicat: vt videre licet in ſtulto aliquo iuuene erga amaſiam ſuam.
Qui verò ſecundùm hominem agit; eiuſmodi eſt, qui cùm clam perperam ac ne-
quiter agit, coram ijs, quibus eſt ignotus, ſtudium honeſtatis ſimulat atque vir-
tutis. At qui ſecundùm Deum elaborat; non ſuæ ſalutis ſatager, alteri verò of- B
fendiculum ſcandalumve ponet; ſed omnia excogitat & perficit, vt placeat Do-
Deut. 6 30. mino Deo, dicenti: Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo; & pro-
Pſalm 7. ximum tuum ſicut te ipſum. Memores igitur illius, qui dixit: Scrutans corda
Rom 2.8. Apoc. 2.23. & renes Deus. Et, qui reddet vnicuique ſecundùm opera ſua; omnia ſecun-
Galat. 6. dùm Deum faciamus: Deus enim non irridetur. Quòd ſi te ipſum trahi videris
à cogitatione aliqua, ad perfruendum formoſo adſpectu vel pueri vel mulieris;
te laqueis inimici proximum eſſe noueris: Sin admonitus quoque non deſtite-
ris; iam te laqueis irretitum agnoſce, vnde nec facilè voluptatem vinces. Si enim
ex ipſa te noxia conuerſatione eximere nequiuiſti, aut potius noluiſti; quo-
Locus in Græco eſt ſubobſcurus. modo te non volet non aduerſarius, vel ex hoc tuo actu iugulare? Quòd ſi
dixeris: Conuerſor quidem, ſed detrimentum inde non patior. Et hoc malè af- C
Prouer. 6. fecti animi indicium eſt. Quo enim pacto fieri poteſt, vt quis in prunis deambu-
let, & plantas pedum non comburat? Si item aliquem ſuam violantem virginita-
tem atque pudicitiam conſpexeris, ſed morum honeſtatem præſeferentem, ac ſi-
mulantem; ab illo tibi caue, cùm dolus in eo ſubſit. Quid enim profuerit arbor,
ſub qua draco latitat? licet etiam in ſe fructus geſtare videatur ad veſcendum ap-
tos? Honeſtè cibum ſumere, ac reuerenter potu refici, & citra inanem gloriam
ſapere, ſuoque tempore dormire nobis à prouidentia diuina conceſſum eſt: for-
nicari autem, vel ſtuprum inferre, aut libidinoſum eſſe, vel quam aliam ſordidam
concupiſcentiam carnalem explere, nullo nobis modo eſt permiſſum. Si volue-
Noxiæ conuerſationes, & ſcādali occaſiones vitandæ. ris caſtè viuere, & modeſtè te gerere; continentiam ſectare, & noxias à te con-
uerſationes amputa. Quamdiu enim quis ſcandali occaſiones non vitat, im- D
poſſibile fuerit, à corde eius perturbationes prauarum cogitationum, & incen-
dium improbarum concupiſcentiarum recedere: ſiquidem adſpectus qui appa-
Confirmat à ſimili. ret, & ſermones paſſionem motumque in animo illius excitant. Nam ſicut ſpon-
gia humidis admota, ſubiectam humiditatem haurit, participatque: ita quoque
cogitationis infirmitate laborans, ſi ad carnales homines acceſſerit, aut multum
cum ijs ſermonem miſcuerit, commune cum ijs damnum participabit. Vnde &
propterea ebrius abſque vino, ſubmergitur: Nam ex quo, ipſe damno præſenti re-
pletur, non amplius ſpiritalem ſermonem admittit. Siquidem effrænata cupidi-
tas, animum eius præoccupans detinensque, impedimentum ſermoni ſpiritali
ponit, atque ipſi aditum intercludit: Nam ſi quis accuratè perdiſcere velit, inue-
niet eodem ſe modo habere paſſiones, non ſolùm circa voluptatis amorem, ſed
in quacunque re alia interdicta. Quandocumque enim concupiſcentia per res E
ſenſibiles in animum ſeſe inſinuarit, mox ipſum cogitatione circumdat & obſi-
Aliud ſimile. det, diuinoque ſermoni ingreſſum præcludit. Et quemadmodum, ſi quis ſpongiam
aceto intingat, & priuſquam hanc exprimat, vino eam irrorare velit, quod non
admittit; cùm præoccupans aceti fluxus ac liquor, ingruentibus vini guttis impe-
dimento fit: ad eumdem modum & concupiſcentiæ illecebris pleni, licet etiam
admoniti non audiunt; quin & de continentia verba facientes, ac de ea meritò le-
gentes, à turpi paſſione tamen non recedunt. Iccirco neceſſarium eſt nouitijs reli-
gioſis, vt rariſſimè de cogitationibus ſecretis inter ſe conferant, atque confabu-
Contra cogitationes improbas, atque moroſas. lentur. Quoniam ipſa recordatio rei, motum qui non erat generat, ſordes menti
conciliāns, & paulatim ad paſſiones eam reſuſcitans. Oportet autem ſanctos &
probatos ſenes, eiuſmodi cogitationes execrari. Nam intemperanti libidine victi,
frequen-

Digitized by Google

A frequenter cùm de pudicitia diſſerere incipiunt, animum ad diſſolutionem, & ex-
terminationem eiuſce virtutis appellunt. Quapropter pœnitentiam agere vo-
lentem, fortiter apprehendere oportebit cogitationem pudicam, carnemque ca-
ſtigare, per exercitia bona; & de improbis ac turpibus rebus, cogitationem aſſi-
dua Dei recordatione amoliri. In hoc ſiquidem mens noſtra, Diuina repletur
gratia, eademque inhabitans ac prædominans gratia cunctos inimicos ingredi
volentes impedit, aditum ijs præcludens. Oportet igitur ante oculos ſuam im-
becillitatem conſtituentes, lubricitatem mentis ac cogitationis diligenter ab
omni conuerſatione noxia cuſtodire, ne & ſub piæ cogitationis prætextu laque- Conuerſationes malæ vitandæ.
um ſuæ animæ inijciant. Nouit quippè aduerſarius noſter eiuſmodi allegare at-
que inferre. ait enim: Ne puerulus orphanus, aut pupilla pereat, adiuua. verſare
B cum vidua labore ærumnaque iam confecta; vt per hæc, nos amatores interim
efficiat earum rerum, quarum operationem perficere ſine reprehenſione ac ſce-
lere non poſſumus. Quocirca prouidè in timore Dei nos exerceamus, & quietem
in Domino totis viribus conſectemur oportet; manifeſtè ſcientes, nullum in
damno animæ lucrum reperiri. Audiamus itaque ipſum Apoſtolum dicentem:
Cum metu & tremore, veſtram ſalutem operamini. Et neque ſi quis adhuc iuue- Philip. 2.
nis ſit, hoc parui pendat; neque ſenex negligat: vtriuſque enim incertus eſt finis.
Contemplemur autem Agricolas; hi enim terram adæquantes, ſeminant: & vi- Ab Agricolarũ exemplo.
reſcentibus terris ſolerter eas ſeruant, volucres ac quadrupedia inde arcentes: ne
dum adhuc ſemen eſt tenerum ac molle, à talibus euellatur, & nullius bonæ fru-
gis reddatur. Et quando iam ad meſſem excreuerit, nec tunc quidem cura ac ſo-
licitudine vacant; ſed anxij hærent, ne fortè grandine fruges concutiantur, aut
C locuſtæ meſſem deuorent, aut ventus æſtuans fructum corrumpat. Vnde & aſſi-
duè vota Deo nuncupant, ſupplicibusque Deum vocibus interpellant, vt ſaluos
& innocuos ipſis Dominus ſuos fructus concedere dignetur. Tunc verò fructus in
ſua recondentes horrea, magno cum gaudio feſtum celebrant. Sic quoque & eos Paræneſis pulchra & ſalutaris.
qui ſpiritalem vitam aggrediuntur, vigilare & ſobrios eſſe, ac diuini verbi ſemen
cuſtodire oportet; & à ſcopo diuini amoris non deflectere, donec fructum Do-
mino perfectum obtulerint, corpusque in tumulo reconditum fuerit. Tunc enim
certus erit fructus, & in ſecuritate multa, neque furto abripi poterit amplius. Con-
cedat autem nobis Dominus, fructus gratos & acceptabiles præſtare ei, vt miſeri-
cordiam coram ipſo inueniamus, in die illa horribili atque tremenda, quando il-
luminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium. Cui gloria 1. Cor. 4.
atque magnificentia, & laudatio, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA.

HVC faciunt, quæ ſuper illo (Quòd caſtitas ſit vitæ ſpiritalis fundamentum) in opuſc. de inſtitutione vitæ perfectæ, alibi adducit S. Baſilius Magnus, præſertim de mulierum congreſſibus colloquijsque vitandis. non quòd natura ſit odio habenda: cùm hic ſexus, vt ſimplicior ac pudicitior, magna ſit laude ac charitate dignus, ſed periculum vitandum, ſicut ibi pulchrè ait Baſilius. Et de hoc vide eumdem, in Oratione de Temperantia ſiue Continentia, & Incontinentia. Item in illud Moyſis dictum: Attende tibi ipſi, &c. Et in longa ac pulchra Admonitione eiuſdem, ad filium ſpiritualem, quæ incipit: Audi fili admonitionem patris tui, &c. reperitur in fine Operum S. Baſilij, vbi multa in hanc materiam grauia adducuntur. Et Ephræm, in locis antea adductis, ac per nos illuſtratis. item de Virtute, c. 5. Tom. 2. alijsq; locis pluribus.

E Quòd ſi dixeris, conuerſor quidem, ſed inde detrimentum non patior, &c.] *In eandē planè ſententiam, alibi ſic Magnus ſcribit Baſilius: Quòd ſi quis dicat, ex aſſiduo ſe cū mulieribus colloquio, congreſſuq; ac conuictu non admodum lædi: hic ſine dubio, aut maris naturæ particeps non eſt, & portentum eſt quoddam inſolentiſſimum, ac præter omnium opinionē admirabile, & in vtriuſque ſexus (vt ita dicam) confinijs poſitum, cuiuſmodi eſſe illos ferunt, qui Eunuchi nati ſunt: ſiquidem hoc illis etiam velimus tribuere, quòd nullo modo fœminarū libidine afficiantur, aut moueantur: Concupiſcētia enim ſpadonis deuirginans iuuenculam, inquit Sapiens, aut ſi expers non eſt, cùm totus immerſus libidinibus obruatur, ebrijs* Eccl. 20.
aut phreniticis correptis ſimilem ſe eſſe non ſentit, qui grauiſſimis affectis morbis, morbum à ſe tamen abeſſe omnem exiſtimant, &c. Et vt antecedentia eius verba ponamus, quòd eadem à noſtro etiam hîc Auctore vſurpata ſint: Animaduerte enim, inquit, quid hac de re dicat Sapientia: Abſcondet quis ignem in ſinu Prou. 6.
ſuo, & veſtimenta ſua non comburet? Aut, ambulabit quiſpiam ſuper carbones ignis, & pedes non comburet?

Digitized by Google

buret? Ita Baſilius in conſtitution. Monaſticis, cap. 4. Vnde reliqua cum hiſce Patris noſtri Ephræm A
conferenda, quibuſcum valde in plerisq; conſonant. cuiuſmodi etiam multa in eamdem quaſi ſententiam, ab
eodem adferuntur Baſilio, in libro de vera Virginitate, ad Letoium Meliten ſem Epiſcopum, & alibi.

EIVSDEM
SANCTI PATRIS EPHRAEM,
Aduerſus improbas mulieres.

NVlla par fera improbæ, ac maledicæ fœminæ. Quid enim inter
quadrupedia, leone terribilius? aut inter reptilia, dracone crudeli- B
us? Verùm nihil ad malam mulierem. Quòd autē malitia leonem
& draconem mulier improba ſuperet, fidem huius facit Sapiens,
(Eccles. 25. & Prou. 21.) dum ait: *Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare
(Dan. 6) cum muliere nequam. Etenim leones in lacu Danielem veriti
(3. Reg. 21.) ſunt. at Naboth Iezabel occidit. Cete ventre ſuo Ionam ſeruauit. Dalila verò
(Ion 1. 2.) Sampſonem ſeptem crinibus capitis eius abraſis, tradidit alienigenis. Draco-
(Iudic. 16.) nes & aſpides ac beſtiæ cornutæ, Iohannem in eremo timuerunt: Herodias verò
(Mat. 6.) in conuiuio ipſum decollauit. Corui Heliam in monte ſuſtentarunt. at Iezabel
(3 Reg. 17. 18. 19. 4 Reg. 9) ipſum, poſt beneficium pluuiæ acceptum, ad internecionem perſecuta eſt. Ti-
(3. Reg 19.) muit ergo Elias, & fugit in deſertum viam † quadraginta dierum, conquieſcens-
(†al. viam vnius diei, & ſic vulg. Lat. hoc loco.) que expetiuit animæ ſuæ, vt moreretur, & ait: Sufficit mihi nunc Domine Deus,
tolle animam meam à me; neque enim melior ſum, quàm patres mei. Hei mihi; C
Propheta ſibi timuit à muliere, qui vniuerſi terrarum orbis pluuiam in lingua
portabat. Qui ignem de cælo ſolo verbo deduxit, & in oratione mortuum exci-
tauit, mulierem timuit. Nulla ſiquidem malitia, cum mulieris nequitia eſt confe-
(Eccl. 25. Prou. 21.) renda. Sicut etiam de hoc, mihi perhibet teſtimonium Sapiens, vbi dicit: Non
eſt caput nequius, ſuper caput colubri, & non eſt ira, ſuper iram mulieris. O ma-
lum diabolicum, & acutiſſimum telum. Quoniam per mulierem, à principio,
(Geneſ. 3.) Adamum in paradiſo peruertit. Per mulierem, caſtiſſimum Ioſeph in carcere
(Geneſ. 39.) concluſit. Per mulierem, Dauidem ad Vriam Hethæum dolo occidendum con-
(2. Reg. 11.) citauit. Per mulierem, ſapientiſſimum Salomonem ad præuaricandum induxit.
(3. Reg. 19.) Per mulierem, Eliam fugauit. Per mulierem, Sampſonem oculorum lumine
(Iud. 16) priuauit, & Præcurſorem Chriſti decollari fecit. Per mulierem, cunctos oppu- D
(Mat. 6. & Lucæ 1.) gnat, cunctos dedecorat, cunctos occidit, cunctos vituperat, cunctos violat. Siqui-
dem mulier impudens nemini parcit, non ſacerdotem veretur, non Prophetam
veneratur, non honorat canitiem. O malum malorum peſſimum, mala mulier.
Et ſi quidem ſit improba, ſua improbitate ditatur: Sin diuitias quoque habuerit
ſuæ improbitati fauentes, iam duplex malum, & animal intolerabile, morbus in-
curabilis, & fera immanis. Noui equidem & aſpides aſſentationibus adductas
manſuefieri, leoneſque ac pardos ſi deliniantur, cicurari, atque miteſcere. Cete-
rùm mulier nequam & impudens, ſi violetur inſanit, ſi adulationibus demulcea-
tur, effertur. Et ſi virum habuerit principem, noctu diuque verborum quaſi ma-
(Mat. 6. Lucæ 1.) chinis admotis, ad cædes fraudulentas impellit, ſicut Herodem Herodias. Et ſi vir
ipſi fuerit pauper, ad iracundiam & pugnas eum prouocat: ſin vidua exſtiterit, E
ipſa per ſeipſam cunctos iniuria afficit, & calumniatur. Non enim timore Dei ſu-
am ipſa linguam refrænat, non in futurum iudicium reſpicit, non in Deum nu-
tum ac voluntatem defigit, non amicitiæ leges ſeruare nouit. peruerſa mulier, pro
(Iob 2.) nihilo reputat, proprium virum in mortem tradere. Etenim iuſtum Iob propria
vxor in mortem tradidit, dicens: Benedic Deo, & morere. O propoſitum impro-
bum. O mentem impiam. Viri viſcera ebullientium puſtularum, velut à carbo-
nibus peruſta, & vniuerſam eius carnem vermibus coopertam videns, non eſt fle-
xa ad commiſerationem. ipſum totum per omnia ſuſpirijs & anxietatibus ple-
num, continuiſque vlceribus ſolutis exagitatum cernens, ad miſericordiæ viſce-
ra non eſt emollita: ſicut neque contemplando eum, qui olim in regali purpurea
veſte,

A veſte, nunc verò in ſterquilinio ſedet, nudus atque putreſcens. & non reuocat in memoriam, principum cum eo amicitiam, conſuetudinemque. & quàm per ipſum antea magnificata ſit, & glorificata: Sed benedic inquit Deo, & morere. O gratiam muliebrem. O fomentum dolorum efficax. O amicitiam coniugalem. Neque enim ſatis erat ei temporaneus hic dolor, quin & æternum ipſi ſupplicium per blaſphemiam conciliare cupit. Noſſe vis huiuſce malitiæ mulierem aliam, moribus ab hac haud diſparem: Ecce mihi † Dalidam, quo pacto virum proprium, tonſo eius capite, ligatum tradiderit in manus Philiſtinorum. quoniam proprium membrum, ac coniugem quem fouerat, quem obſequioſè coluerat, quem complexa erat, quemque magis quàm ſemetipſam diligere ſimulauerat: quem heri amabat, hodie feſellit, quem heri amando fouebat, hodie decipiendo ſepeliuit.

Iob 2. *† al. Dalilam; Iudic. 16.*

B Atqui ſpecioſus non erat; Et quis eo pulchritudine clarior? qui ſeptem crines in capite geſtabat, qui ſeptiforme lumen deſignabant gratiæ. Atqui non erat fortis? Et quis illo fortior? qui leonem terribilem ſolus in via percuſſerat, & vnica aſini maxilla ſiue mandibula, mille viros alienigenas deiecit. Quin & tantæ erat ſanctimoniæ, vt etiam quandoque ſitiente eo, & in inopia aquæ, orante, ex arrepta in manu eius mandibula aſini emortua, aquæ ſcaturirent: quibus hauſtis refocillauit ſpiritum, & vires recepit. Atque hunc tantæ ſanctitatis, pulchritudinis, & fortitudinis virum propria mulier deturpauit, & velut hoſtem vinctum in alienigenarum manus tradidit. quem excœcantes illi, ludibrio habuerunt. & cui neque leones, neque alienigenæ reſiſtere quibant, hunc propria coniux deiecit. Et vnde iſta potuerunt, niſi ex mera huius viri bonitate? Myſterium namque fortitudi-

Ibidem. *Iudic. 14. & 15.* *Iudic. 15.* *Iudic. 16.* *Ibidem.*

C nis ipſius inter dormiendum, noctu per dolum deprædans, illum iam nudum atque inermem circumuenit. Quamobrem nos admonet Propheta, dicens: Ab ea quæ dormit in ſinu tuo, cuſtodi clauſtra oris tui. Quæ enim vmquam beſtia, dic mihi, in maritum ſuum talia exercuit? Quæ dracæna coniugem proprium interimere voluit? Quæ vmquam leæna ſuum maritum ad cœdem tradit? Verè ſic ſe res habet: Non eſt malitia, ſuper malitiam mulieris. Qui igitur vxorem improbam nactus eſt, intelligat ſuorum ſe delictorum tuliſſe mercedem. Ait enim Sapiens: Mulier improba viro peccatori dabitur. Et Chriſtus ipſe in Euangelio dicit: Omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Verè tremenda hæc eſt admonitio, & multa vigilantia opus habet. Quid enim eſt mulier? Laqueus comptus, & homines in voluptate illi-

Mich. 7. *Eccl. 25.* *Prouer. 21.* *Matth. 5.* *Quid ſit mulier.*

D ciens, quæ ſplendida quidem facie, & excelſo collo, oculis annuit, & genis arridet: lingua verò dulciter canens, voce alios decipit, & ſermone pellicit, veſtes trahens, & pedibus ludens, forma placens, & corpore fornicationem exercens, factiſque occidens. Multos enim vulneratos, ait Parœmiaſtes, deiecit, & innumerabiles occidit. quocirca & propter ſpeciem, inquit, mulieris, multi perierunt: & ex hoc, concupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. Quid eſt mulier? naufragium ſuper terram, fons nequitiæ, theſaurus immunditiæ & malitiæ, mortifera conuerſatio atque confabulatio, oculorum pernicies, animarum exitium, cordis ſpiculum, iuuenum perditio, ſceptrum inferni, & concupiſcentia præceps. Quid eſt mulier? cauſſa diaboli, requies ſerpentis, diaboli çonſolatio, dolor inconſolabilis, caminus ſuccenſus; eorum qui ſaluantur, offenſio. malitia incurabilis, diurna confabulatio, hoſpitium laſciuorum, & officina dæmonum.

Prouer. 7. *Eccleſ. 9.*

E Quid eſt mulier? amor flagitioſus, beſtia impudens, incontinentiſſimus impetus, effrænatum os rerum arcanarum, triumphus tenebrarum, dux delictorum, oblectamentorum magiſtra, inſatiabilis concupiſcentia nequitiæ, & æterni ſupplicij conciliatrix. Quid mulier? prudentia terrena, viri ſocordia, concumbens incontinentia, excitata cura, vipera veſtita, pugna voluntaria, quotidiana calamitas, procella domus, viri naufragium, immanis belua, adulterorum diuerſorium, arma diaboli, expetita rabies, exornata mors, vt non immeritò dictum ſit à Sapiente: Breuis omnis malitia, ſuper malitiam mulieris. Quòd ſi tu ab huiuſmodi cupis affectione, beluaque refugere; audi quid Parœmiaſtes dicat: Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant greſſus tuos. Et non concupiſcat pulchritudinem mulieris cor tuum, ne capiaris nutibus illius; Mulier enim viri pretioſam animam capit. Nunc ergo fili mi audi me, & attende verbis

Eccl. 25. *Prouer. 4.* *Prouer. 6.* *Prouer. 7.* *Ibidem.*

Digitized by Google

Vulg. Lat. ſic: & fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea.

Antidotum aduerſus impudicum aſpectum mulierum efficax.

oris mei, ne abſtrahatur in vijs illius mens tua, neque decipiaris ſemitis eius. A
Multos enim vulneratos deiecit, & innumerabiles † occidit. Et ne reſpicias in
mulieris ſpeciem, ſed auerte ab ea oculos, & non permaneas in loco eius. Quan-
do enim videris mulierem formoſam atque illuſtrem, fulgentibus oculis, præ-
clara forma, genis nitentibus, adſpectu ſuo eximiam quamdam ſpeciem præſe-
ferentem, & exardeſcat animus, libido augeatur: Cogita terram eſſe, quod mi-
raris, cineremque, quod incendit; & comprimetur inſana tua cupiditas. Explica
quoque faciei pellem cogitatione, & cernes tunc omnem eius pulchritudinis vi-
litatem. Nihil enim niſi oſſa, neruos, fœtoreſque reperies. Cogita & iam eamdem
ſeneſcentem, commutatam, morientem, totumque illum euaneſcentem pulchri-
tudinis florem. Cogita quid admireris, & erubeſce. Erubeſcens reſipiſce, & pœni-
tentiam age.

B

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

*De malitia, & intolerandis moribus prauarum mulierum, multa hic pulchra atque notanda adducit
Auctor noſter Ephram, præter quæ, ſi plura adhuc voles, tibi cum primis in hanc rem, verba citabo
Eccleſiaſtici 25. cap. quæ ſic habent: Omnis plaga triſtitia cordis eſt: & omnis malitia nequitia mu-
lieris. Et omnem plagam & non plagam videbis cordis; & omnem nequitiam, & non nequitiam mulieris,
&c. Quæ verba ab alio paullò apertius conuerſa inuenio ad hunc modum: Summa plaga eſt mœror ani-
mi, ſummaque malitia, malitia mulieris. Cedo quamuis plagam, modò ne plagam: & quamcumque mali-
tiam, modò ne malitiam mulieris, & quæ ſequuntur reliqua, ibid. quæ tamen omnia non ad omnes promi-
ſcuè mulieres, ſed ad quarumdam malitiam potiſſimum pertinent, contra quas hoc cap. 25. ab Eccleſiaſti-
co, & iſto tract. ab Ephram noſtro plenè agitur. De vtriſque verò tam bonis quàm malis, idem copioſè agit* C
*Eccleſiaſticus, cap. ſequenti 26. vbi vtriuſque generis ſpeculum formaque proponitur. Ceterùm vt ad alio-
rum etiam Patrum aduerſus improbas mulieres, veniam teſtimonia: Ad præſens hoc Argumenti ge-
nus referri aptè quoque poſſunt, quæ à S. Iohanne Chryſoſtomo afferuntur, narranturque alibi, in quadam
Homilia, in exilium Adæ, & de prauis mulieribus, &c. Et in Oratione eiuſdem, De muliere & pulchri-
tudine, cuius principium eſt: Qui vxores ducturi ſunt, leges apud Paulum de nuptijs poſitas prius le-
gant, &c. eſt inter adiectas poſtrema Pariſienſi editione, Tomo 5. Et in eiuſdem Homilia 15. ex varijs in
Matthæum locis. quæ eſt de Decollatione S. Iohannis Baptiſtæ, & de muliere mala, &c. quæ incipit:
Heu me quid agam? vnde ſermonis exordium faciam? &c. vbi multa huius argumenti, & quaſi cum his
eadem, in medium afferuntur, lectu digna. Idemque Chryſoſtomus (ſuper illud Matthæi 19. Non expedit
nubere, &c.) multa cum hiſce S. Ephram ſi non eadem, ſaltem valde ſimilia atque confinia affert, ibi: Quid
aliud eſt mulier, niſi amicitiæ inimica, ineffugabilis pœna, neceſſarium malum, naturalis tentatio, deſide-
rabilis calamitas, domeſticum periculum, & quæ ſequuntur ibid. Huc quoque valde pertinent quæ varijs
in locis copioſè & eleganter adducuntur à Patribus Latinis, Auguſtino de cohabitatione Clericorum, &* D
*mulierum. item libro 8. Soliloquiorum. ac in libro de ſin. Cler. alibique apud eumdem ſæpius. præterea à S.
Ambroſio libro 1. de Officijs, & lib. 1. de Dauid. S. Hieronymo ad Ruſticum monachum. Item in Epiſt.
ad Nepotian. ibi: Hoſpitiolum tuum aut rarò, aut numquam mulierum pedes terant, &c. ac in Epiſtola ad
matrem. Idemque contra Iouinianum, ibi: Vxorem pauperem alere difficile eſt, diuitem ferre tormentum
eſt, &c. pluraque alia apud eumdem alibi. Videatur etiam Hugo de S. Victore in libello ad ſocium volentem
nubere, vbi illud Prouerb. 5. explicat: Fauus diſtillans labia meretricis, &c. Rabanus ſuper illud Mat-
thæi 26. Acceſſit ad eum vna ancilla, &c. Et ſuper illud Matthæi 21. Nuntiauit diſcipulis ſuis, &c.
alijſque alibi.*

Quando videris mulierem formoſam atque illuſtrē fulgentibus oculis, præclara forma, genis
nitentibus, &c. cogita terram eſſe id quod miraris, cineremque, quod incendit, &c.] *Planè ſimilia
apud S. Iohan. Chryſoſtomum reperies in Oratione iam ante citata, de muliere & pulchritudine; vbi inter
alia ſic habet: Cùm igitur venuſtam aſpexeris mulierem, fulgidum habentem oculum, vultu hilarè coruſcan-* E
*tem, eximium quemdam decorem aſpectu præſeferentem, vrentem mentem tuam, & concupiſcentiam au-
gentem: cogita terram eſſe id quod admiraris, ſtercus quod te vrit, & conquieſcet furens animus. Detege
ipſi cutem vultus, & tunc videbis omnem venuſtatis vilitatem. Ne ſubſiſtas ſuperficie tenus, ſed interius pe-
netra cogitatione: nihil aliud inuenies, quam oſſa, & neruos, ac venas. Sed non ſufficiunt iſta. Cogita mihi,
eam alterari, ſeneſcere, ægrotare, ſubſidentes oculos, cauas genas, florem illum omnem defluentem: attende
quid admireris, & pudeat te iudicij tui. Lutum admiraris, & ſtercus, & puluis te vrit, ac cinis. Pulchri-
tudinis enim eius, quam aſpicis, ſubſtantia, nihil aliud eſt quam pituita, diſtillatio, ſanguis, & alimenti
computrefacti ſuccus. his quippe & oculi, & genæ, & reliqua omnia rigantur, &c. Quocirca ſi tecum re-
putes, quid intra pulchros illos oculos ſubſit, quid intra rectum naſum, quid intra os, & genas, nihil aliud
dicturus ſis venuſtatem corporis, quàm ſepulchrum calce illitum. Tantis ſordibus intus plena eſt, &c. Vi-
de plura apud Chryſoſtomum, in Oratione eadem: vbi efficaciſſimum proponitur Remedium, aduerſus*

impudi-

Digitized by Google

A *impudicum aſpectum mulierum. De quo etiam idem Chryſoſtomus alibi, Homil. 5. in 1. Theſſal. ibi: Adulterium enim eſt, &c. nec non Homilia 3. ad Titum, ſub finem, vbi dicit: Si vxor propriè, &c. ac Homil. 15. ad populum Antiochenum quaſi circa medium. Quin & in Homilia Tom. 5. Quòd regulares fœminæ viris non cohabitent, oſtendit Chryſoſtomus grauiter eas peccare, quæ ſuis aſpectibus viros ad adulterium cum alijs patrandum, incitant: tantoq́ cum zelo ibi in huiuſmodi fatuas virgines exclamat, vt dicat eas viuas cum viris ſepeliendas, &c.*

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

Antirrheticon ſiue Controuerſia, de Virginitate & Continentia.

B

FRATREM ſiue ſororem aggrediens Dæmon improbus, ſic eos affatur: Ecce quotidie fornicationis ſtimulis concitaris: quouſque moleſtiam eam ſufferes, & patiens eris? Ad quem Frater: Donec, inquit, Dominus reſpexerit in humilitatem & laborem meum, remittatque vniuerſa peccata mea. Cui improbus Dæmon: Verùm vt ab eiuſmodi pugna atque conflictu libereris, præſtiterit ſemel cupiditati ſatisfeciſſe, & mox reſipuiſſe: cùm neque illud graue aut magni momenti ſit peccatum. Ad quæ Frater: Non indigeo abs te, ait, pœnitentiæ rationem edoceri: Certò enim noui, pœnitentiæ locum homini ex magna Dei benignitate, ad vltimum vſque ſpiritum concedi. Quòd verò leue hoc peccatum facis: quo pacto ergo, ſi in iſta re leui reprobus apparuero in conſpectu

Quo pacto reſiſtendum Diabolo ſuadenti peccatum carnis.

C Dei mei, non magis inueniar reprobus, ſi me tentatio alia maior inuaſerit? At Diabolus: Nihil in eo mali eſt, inquit, & mox ad pœnitentiam reuerti poteris. Cui Frater: Et quis me ſecurum de pœnitentiæ loco inueniendo reddet, ſi carnem meam corrupero; ac non potius me cum operantibus iniquitatem, raptum iri? quandoquidem vmbra eſt vita noſtra ſuper terram. (Iob 8.14. Pſal. 101. 143.) Idem enim iſtud eſt, vt paucis multa, ac ſi perſuaderes, vt arrepto gladio meipſum abſcinderem. Ad quæ improbus: Leue, inquit, eſt illud concupiſcentiæ peccatum, ad horam dumtaxat durans, & mox præteriens. Cui Frater: Audi vitæ hoſtis, & animarum noſtrarum impugnator, quæ apud Deum ijs propoſita ſint præmia, qui piè ac ſanctè viuendo, breue hoc quod dicis, tempus tranſigunt. Et contrà, quæ eos ſupplicia atque infamiæ maneant, qui ita breui temporis ſpatio ſe vinci ſinunt.

D Nonne caſtus ille Ioſeph, ex eo quòd vitium iſtud momentaneum ſuperauit, (Geneſ. 39.) ab omnibus omnium ſeculorum hominibus laudatur in cælo & in terra; contrà autem, Aegyptiæ illius dedecus perpetuò † deridetur? (†al. perpetuò reprehenditur, & accuſatur.) Similiter autem & beata Suſanna, quòd victrix illius concupiſcentiæ exſtiterit, ſempiternis apud omnes gentes præconijs celebratur: (Dan. 13.) Non enim ſuo lapſu confuſa eſt, neque comminationem mortis pertimeſcens, ſuam prodidit pudicitiam. Cæterùm ſeniores (Ibidem.) illi ac iudices populi, qui gubernare populum videbantur, huic incontinentiæ vitio ſuccumbentes, lapidibus obruti, mortui ſunt, cum ſumma nomini ſuo ignominiæ nota inuſta, ac apud omnes etiam poſteros relicta. (Ibidem.) Neſcis Diabole, fera animantia, quæ carnibus veſci conſueuerunt, difficilius ab eiuſmodi vitio poſſe remoueri? Tu verò mihi perſuadere conaris, me, ſi ſemel carnis deſiderium

E perfecero, non ampliùs à carne tentatum iri. Dominus Deus, qui Spiritum ſuum ſanctum dedit hominibus, increpet te; qui tamquam leo mihi inſidiaris, quærens per peccatum deuorare meam animam. (1. Pet. 5.) Sed Saluator noſter Chriſtus id tibi nequaquam permittet: quia benignus eſt, ac potens, & miſericors. Subijcit improbus Dæmon: Res nullius prorſus momenti eſt iſta; quid ergo nunc affligeris? Crucior, inquit Frater, quòd homines fallas: amara ſiquidem tua eſt dulcedo, & dogmata tua profundæ malorum foueæ: & munera tua † mors atque perditio. († al. morte atque perditione ſunt plena.) Mihi etenim perſuadere vis, vt abijciam gratiam Domini, & contriſtem Spiritum ſanctum, in quo ſignatus ſum in die redemptionis. (Epheſ. 4.) Et ea in re dicis nihil eſſe mali, ſuggeriſque mihi, vt membra Chriſti faciam membra meretricis: (1. Cor. 6.) vnicoque temporis momento diuitias perdam immortales, dum irrito Dominum meum, faciendo

Digitized by Google

endo membra ſua, membra meretricis. Et dicis mihi, nullius hanc rem momenti eſſe? Quaſi etiam res nihili eſſet, ſanctificationem abijcere, ſine qua nemo Dominum videbit. Hortariſque me, vt irritem atque exacerbem Dominum, quo in die illa tremenda coram formidabili Dei tribunali conſtitutus, à iuſto audiam iudice: Serue nequam, & voluptatis potius quàm Dei amator: polluiſti terram meam in fornicationibus tuis, & in malitijs tuis. Et dicis mihi id nihil eſſe; cùm & ſcriptum de eo ſit: Qui etiam angelis peccantibus non pepercit, ſed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium magni diei reſeruari. Et originali mundo non pepercit, ſed octauum Noe iuſtitiæ præconem cuſtodiuit, diluuium mundo impiorum inducens. Et ciuitates Sodomorum & Gomorrhæorum in cinerem redigens, euerſione damnauit, exemplum eorum qui impiè acturi ſunt, ponens. Atque hanc tu rem leuem facis, & peccato carere affirmas? Ecquis vmquã tibi morigerus, & peccatis emancipatus, in bonis dies ſuos tranſegit, † ſempiternique regni hæres euaſit; & non potius æternis ſupplicijs atque tormentis deſtinatus eſt? Qui verò Chriſti veſtigijs inſiſtit, eiuſque viam ſectatur, ſemper gaudet atque exultat in Spiritu ſancto, exſpectans ſpem beatam magni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Noui equidem, quòd ſi abs te victus fuero, magna me triſtitia affectum iri; teque mea geſtientem ruina, ad patrem tuum † Sathanam, cum læto hoc nuntio abiturum. Interim ego coram Patre meo cæleſti, id ſi commiſero, pudore ſuffundar. Quare ſatius mihi fuerit, te canis inſtar mihi adlatrare, quàm in hoc, me abs te irrideri atque ſubſannari: miror autem de te Diabole, quòd hominibus perſuadere conaris, vti momentaneam hanc voluptatem vitæ ęternæ præferant. Dominus noſter fortis, & adiutor noſter. Dominus refugium noſtrum, & redemptor. Dominus protector noſter, & non timebimus te. Strenuè igitur aduerſus ipſum chariſſime decerta. gehennæ tibi timorem & æterni ſupplicij amaritudinem propone, ne te ſua aſtutia † decipiat. Sed dixerit fortaſsè quiſpiam: Et vnde gehennæ timorem atque ſupplicium addiſcere potero? Humanum dicam: Numquid aliquando ingreſſus es balneum? Numquid ibi aſpexiſti homines nimio ſolutos calore ad frigidiora transferri loca? Verùm in illa flamma, quę peccatores excipiet, nullus dabitur refrigerij locus, nullæ ibi erunt fores, nullus exitus, nullus ſplendor, nulluſque illic ventus irrorabit: neque ſi quis magna voce ob flammæ cruciatum exclamauerit, præſto erit qui adiuuet, conſoleturúe ipſum, ſi † propter opera ſua mala condemnatus fuerit. Scriptum eſt enim: Iudicium ſine miſericordia illi, qui non facit miſericordiam. Et non eſt gaudium impijs. An non ipſam quoque vidiſti fornacem, qua calefit balneum? In illo autem igne, loco lignorum, papyri, & ſtipularum, impij ac peccatores diuino igne coque ſempiterno comburuntur: & ipſorum peccata in ipſos exeunt, ac vehementiorem in ipſos flammam accendunt. Quoniam ſcriptum habetur: Ira, & indignatio, tribulatio, & anguſtia, in omnem animam hominis operantis malum, Iudæi primùm & Gręci: gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Iudæo primùm & Græco: Non enim eſt acceptio perſonarum apud Deum. Quamobrem vigilemus, & ſobrij caſtique coram Domino ſimus chariſſimi, in orationibus & eleemoſynis, cum omni humilitate, donec tempus adhuc pœnitentiæ nobis reliquum fuerit: vt à † malis, quæ diximus, liberari poſſimus. Vult enim Dominus omnes nos ſaluos fieri, pro magna bonitate ſua. Quoniam ipſi † gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Precemini quoque pro me miſero peccatore obſecro, vt pariter Domino complaceamus.

1. Theſ. 4. — Hierem. 3. — 2. Pet. 2. — Gen. 7. — Gen. 9. — † al. in bonis ſuos dies tranſigens, ſupplicii æterni hæres nõ euaſit? — † al. Diabolum. — † al. verſutia, doloq; malo circumueniat. — † al. ſi ab operibus ſuis cõdemnatus ſit. — Iacob. 2. — Rom. 2. — Deut. 10. & Epheſ. 6. — † al. à ſupplicijs. — 1. Tim. 2. — † al. Ipſi gloria, &c. abſq. (Quoniam) & ſine adiunct. Precemini, &c.

A B C D E

SCHOLIA.

De Continentia ſeruanda, & modo conſeruandi eam. Item, Quomodo vera Continentia quaſcumque virtutes contineat, vide quæ habet Baſilius Magnus lib. de Inſtitutione monachorum cap. 9. ac 10. Item Chryſoſt. ad pop. Antioch. Homil. 22. quæ eſt de Pœnitentia, Continentia, & Virginitate, vbi multa in hanc rẽ lectu digna adducũtur, admoneturq́; inter alia frequenter dicere virgo: Cuſtodi me Domine, vt pupillã oculi tui, &c. Plura, in eamdẽ reperies materiã apud Greg. Nazianzenũ Tom. 2. in ſuis præceptis ad Virgines, quæ ſic illi incipiunt: Palma tua eſt ô Virgo, tua eſt victoria certè, &c. Et in Oratione eiuſd.

A *eiuſd.31.Tom.1.vbi inter alia docet, In carne præter carnem viuere angelicum eſſe,&c. De modo porrò ac ratione reſiſtendi Diabolo ſuadenti peccatum carnis, vide etiam quæ ſuprà ab Auctore hoc noſtro adducta ſunt in Serm. Quomodo Anima cum lachrymis debeat orare Dominum, quando tentatur à Diabolo, &c. Quæq; Iohan. Caſſianus pluribus tradit capitibus Lib. 6. de Spiritu fornicat. præſertim cap.1.2.3.5.6.7.9.12. 13.15.17.19.& 23. Itē Collat.12. de Caſtitate, potiſſimum verò cap.3.4.5.6.7.8.& 18. Quibus accedunt, quæ S. Hieronymus ſcribit ad Euſtochium, de Virginitate ſeruanda,& in Epiſt. ad Ruſtic. monach. Nec non S. Auguſtin. lib.8. Confeſſion. idemq; in Soliloq.& de ſingularit. cleric. S. Ambroſ. lib.1. de Viduis, parte 1.& lib.2. Offic. cap. 6. Tom.1. idemq; in 1. ad Theſſal. cap.4. ſuper illud: Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra,&c. S. Bernard. in Epiſtol.13. ad Henric. Senonen. Archiepiſcop.*

Quaſi etiam res nihili eſſet ſanctificationem abijcere,&c.] *Alludit ad 1. Theſſ.4. vbi per Sanctificationem, Apoſtolus non obſcurè continentiam ſeu caſtitatem intelligit, dum dicit: Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos à fornicatione: vt ſciat vnuſquiſque vas ſuum poſſidere in ſanctifica-*
B *tione & honore,& non in paſſione deſiderij,&c. Quomodo autem caſtitatis virtus ſanctificatio vocetur ſecundùm Apoſtol. pulchrè oſtendit Iohan. Caſſianus lib.6. cap.15. ac 16. Et Baſilius, de Inſtitut. Monach. cap.78. Necnon SS. Auguſtin. & Ambroſ. in 1. ad Theſſ. cap.4. ac Chryſoſt. in eamdem Pauli epiſt. cap. 3. Hom.4. vbi inter alia ſanctificationem ſiue ſanctimoniam vocat excellentem mentis caſtitatem,&c. alijque in eamdem ſcripſerunt ſententiam alibi, quos vide,& cum his confer.*

Humanum dicam:] *Sic ad verbum eſt in textu Græco, reſpicitq; Auctor, ni fallor, ad illud Rom. 6 Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtræ,&c. ac ſi diceret: ab humanis cogitationibus, ab ijs quæ in conſuetudinem cadunt, vel ab hominibus ſiue inter homines fiunt, &c. ſicut & illud Pauli ibi exponit Chryſoſtomus: volens enim rem clarius exemplo declarare Ephræm, ita hic loquitur: quaſi dicere vellet: Et vt ad hominem loquar. Vel apertius ſic: Exemplo autem clarum id faciam: nam & exemplum ſubijcit, quo rem comprobat atque declarat: & ſanè inſigne exemplum eſt quod ponit, obſeruatuq; digniſſimum.*

Precemini quoque pro me miſero peccatore,&c.] *Hoc ad finem adiunctum reperi in antiquiſſi.*
C *manuſc. Cryptaferrat. pro quo al. ſic: Quæſo obteſtorq; fratres mei chariſſimi, vt & pro me miſero peccatore Ephræm Deum deprecemini, vt ſimul ei placere poſſimus. Nec iſtam quis dixerit peregrinam hoc loco additionem, cùm & alibi ſimiles ab Auctore poſt finem adhibita reperiantur.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De † Caſtitate.

† al. De Caſtitate, & Temperantia, ſiue Continentia.

Caſtitatis & palmæ comparatio.

CAſtitatem, dilecte frater, palmæ ſimilem exiſtima: Siquidem palma, corde cùm ſit albicante, circum circa verò ſcatet ſurculis &
D aculeis, quibus eius candor muniatur. Oportet igitur erga quoſcunque homines exhibere charitatis officia, ex puro corde, maximè autem in domeſticos fidei: In eos verò, qui religioni aduerſantur, & voluptatibus indulgent, ita ſeueritas ac triſtitia noſtra temperanda eſt, vt in ea interim ſcientiam cum prudentia, temperantia, ac pace, conſeruemus. Idque ex doctrina Apoſtoli, ſic dicentis: Seruum autem Domini non oportet litigare: ſed manſuetum eſſe ad omnes, docibilem, patientem, cum modeſtia corripientem eos qui reſiſtunt veritati; ne quando Deus det illis pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem; & reſipiſcant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipſius voluntatem. O caſtitas, cui abominationi ſunt delitiæ, venuſtas corporis,& ornatus veſtium. O caſtitas, dapibus atque epulis, ebrietatique inimica. O caſtitas, oculorum frœnum, quæ è tenebris ad lucem † totum corpus
E transfers. O Caſtitas, quæ carnem caſtigas, & in ſeruitutem redigis, ac cæleſtia † velociſſimè penetras. O Caſtitas, mater dilectionis, & angelicæ vitæ ratio. O Caſtitas, quæ mundo es corde, ac dulci gutture, hilariq; adſpectu. O Caſtitas, quę homines Angelis ſimiles reddis. O Caſtitas, quę Dei amicum ita exaltaſti in patria externa, vt & eos qui emerãt ipſum, redimeret. O Caſtitas, donum Dei, benignitatis, diſciplinæ, cognitionis, atq; ſciẽtiæ plena. O Caſtitas, portus trãquillus in ſumma pace ac ſecuritate cõſtitutus. O Caſtitas, cæleſtis prudẽtia,& ſancta prædicatio. O Caſtitas, quæ cor poſſidẽtis te lætificas,& animæ ad cæleſtia alas adiungis. O Caſtitas, quæ ſpiritale gaudium paris, & mœrorẽ aufers. O Caſtitas, quæ malum odio habes,& bono adhæres. O Caſtitas, quæ paſſiones minuis, & animum à perturba-

2. Tim. 2.

Ibidem.

† al. ad lucẽ mãdatorum Dei.

† al. acutè contẽplari, & celeriter percurris.

Gen. 39. 41. & c. Exod. 1.

tionibus liberas. O Caſtitas, quæ iuſtos illuminas,& diabolo tenebras offundis, A
celeriq́ue curſu ad brauium ſupernæ vocationis,in Chriſto contendis. O Caſtitas, quæ pigritiam depellis,& patientiam affers. O Caſtitas, onus leue quod in aquis non ſubmergitur, æternæque diuitiæ,in anima hominis Chriſtum amantis reconditæ; quas qui poſſederit, in tempore neceſſitatis inueniet. O Caſtitas, pulchra poſſeſſio, quæ à feris non vaſtatur,& ab igne non comburitur. O Caſtitas, quæ in manibus haud pœnitendas contines diuitias,deſidiamque fugas. O Caſtitas, currus ſpiritalis, poſſeſſorem ſuum in ſublime euehens. O Caſtitas, quæ in manſuetorum & humilium animis habitas, hominesque diuinos efficis. O Caſtitas,quæ roſæ inſtar, in medio animæ & corporis, flores; vniuerſamque domum odoris fragrantia reples. O Caſtitas, præcurſor atque cohabitator Spiritus ſancti. O Caſtitas, quæ Deum placas, eiusque promiſſa perfers, & apud quoſcunque homines gratiam inuenis. B
Hanc ſancti cuncti amarunt. Hanc ſanctus Iohannes Euangeliſta amplexus eſt, amplectendoque ſuper pectus Domini gloriæ recumbere meruit. *Iohan 13.21.* O Caſtitas, quæ non à virginibus ſolùm, ſed & ab iis,qui ad pœnitentiam conuerſi ſunt, poſſideris atque excoleris. Hanc ergo nos quoque ſerui benedicti Saluatoris toto pectore diligamus complectamurque; vt inhabitantem Spiritum Dei in nobis gaudio perfundamus. Quem † decet omnis gloria,honor,& adoratio: nunc & ſemper,& in ſecula ſeculorum. Amen.

†al. Cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

C

DE *Caſtitate,eiusq́; natura & effectu,ac fine,copioſè pleneq́; pluribus capitibus tractat Iohan. Caſſianus Collat.12.per tot.nec non Lib.de ſpiritu fornic.cap.4.6.9.14.15.17.19.21.Et S. Auguſtinus Confeſſ. lib.6.ac 8. Idem de ſingularit.Cleric.& lib.2.de ciuit.Dei,cap.26.item lib.de mendacio, cap. 19. 20. Tom.4.Idē in ſerm.de Natiuit.* Domini.*alibiq́; ſæpè.S. Ambroſ.lib.2.de offic.cap.6.7.Tom.1.Et in 1.Theſſal.4. Tom.5. ac lib.1.de Vidu.Tom.1.aliiś; alibi.*

Circumcirca verò ſcatet ſurculis,& aculeis,&c.] *In Græc.eſt: σχολόπων γέμει. Videtur enim hic haud obſcurè per σκόλοπας,intelligere aculeatos illos quaſi ſtimulos, qui adnaſcuntur ſtipiti palmæ, quos & Dioſcorides,& Hermolaus, & Marcellus,& alij aculeos,ac ſurculos appellant.*

O Caſtitas,quæ non à virginibus ſolùm, ſed ab iis qui conuerſi ſunt ad pœnitentiam, poſſideris,&c.] *Innuitur haud obſcurè differentia inter Virginitatem, & Caſtitatem, atque continentiam. De quibus vide Caſſianum lib.6.de ſpiritu Fornicat.cap.4.& Collat.12. cap.11.&c. Et S. Iohannem Chryſoſt. Homil. De Pœnitentia,Continentia & Virginitate,ad pop.Antioch.ac S. Auguſt.contra Iulianum lib. 4.&c. Necnon S. Ambroſ.lib.1.de Viduis, parte 1.Tom.1.vbi triplicem docet eſſe Caſtitatis virtutem:* D
Vnam coniugalem,aliam viduitatis,tertiam virginitatis,&c. de quibus ibi fuſius ac plenius.

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM

Sermo, De Virginitate.

DE Virginitate & animæ ſanctificatione, à Paulo Apoſtolo optimo conſiliario omnes docemur, quippè qui virginitatis gradum & præſtantiorem,& ſuperiorem mundo arbitratur. E
1. Cor 7. Nam qui vxorem habet,inquit Apoſtolus, ſolicitus eſt quomodo placeat vxori. At qui in virginitate permanet, cogitat quæ ſunt Domini, & quomodo placeat ei. Illa cura ſæpè abducit ad pœnam, hæc verò in vitam ducit æternam. Beatus ille homo,qui ſolicitus eſt quomodo placeat Domino, ſuumque corpus integrum purumque ſeruare curat, vt ſit templum † ſanctum & immaculatum Chriſti Regis noſtri. Sponte factus es templum Dei,ô homo; tibi igitur ipſe die noctuque attende:ne templum corrumpatur,quod pro tua voluntate formaſti,ac poſſediſti. Ipſe tuapte voluntate,tuaque virtute templū Dei factus es, non quidem vi coactus,ſed ſpontanea voluntate inductus. Noſti & ipſe

†al templū irreprehenſibile ac mundū immaculati & ſancti Regis.

Digitized by Google

A ipſe manifeſtè, qui factus eſt templum Dei altiſſimi, quòd Spiritus Dei templum mundum inhabitet, ſanctificetque illud, vt ſit vtile ac commodum ſuo Domino. Audi chariſſime frater, quæ tibi dico, & verba paruitatis meæ pectori tuo imprime: Præcingere ſyncera ac integra fide, ſpe, & charitate; & ſta velut potens, templum Dei à cunctis ſordidis immundisque cogitationibus ab hoſte ſeminatis, cuſtodiens. Eſto autem ipſe oculus totus, aſſiduè obſeruans proſpectansque improbi illius prædones infeſtos, qui aduigilant irrepuntque ſemper, vt aliquem mollem, ac deſidem, leuemque inueniant; infelicisque illius templum, corporis ſcilicet, deſtruant, ne amplius ſit vtile Domino. Attende igitur tibi ipſi, ne per negligentiam, piratas illius maligni intromittas. Intelligis * ô frater, qui ſint illi piratæ maligni iſtius, & homicidæ? Cogitationes ſordidæ atque moroſæ, concupiſcentiæ prauæ, excandeſcentiæ, & perturbationes, iræ, & contentiones, paſſionum ac malarum affectionum obſecundationes. Hi ſunt piratæ illi impudentiſſimi ac peſſimi, qui nunquam ceſſant, nec vllius malitiæ ſaturitatem capiunt. Et quamuis vincantur, ſemper ſe tamen intrudunt atque ingerunt. Inuerecunda eſt radix concupiſcentiæ, quæ licet quotidie vellatur, horis tamen ſingulis pullulat. Fac, eam radicitus è corde tuo exſtirpes mi frater, ne horis ſingulis pullulet germinetque. Et licet eam millies excideris, bis tanto excreſcet atque germinabit, niſi penitus radicitusque illam euulſeris. Contende igitur aſſiduè, vt templum fias Dei ſanctum & immaculatum. Quòd ſi templum tuum ſic Deo præparaueris; ipſe Deus ſanctus pro mercedis retributione, delitias ac iucunditatem paradiſi tibi largietur: & pro paſſionibus ac perturbationibus, cogitationibusque ſordidis deuictis, requiem ſempiternam. Stude ergo templum

1. Cor. 3. 6.

* al. an ignoras ô frater, &c.

B (in margin beside "cupiſcentiæ")

Piratæ atque prædones hoſtis maligni qui ſint.

C ſanctum tuum cuſtodire, vt ſit decens atque decorum, acceptumque Deo. Quamobrem attende tibi ipſi, ne loco ſancti & immaculati Dei, inimicum atque ſceleſtum, introducas in templum; corrumpaturque tuum templum, per impudentiam hoſtis, honeſtatis inimici: quippè qui impudens eſt ac effrons. quem licet ſæpius increpando foris eijcias, ipſe tamen vſque impudenter introire tentabit. Et ſi illum in templum corporis tui admiſeris; nulla in Deum immaculatum, ſanctumque, erit culpa referenda. Non enim vltrò à te receſſit Deus, ſed tu illum repuliſti; introduxiſti ſceleſtum illum, & ſanctum perdidiſti. Regem odiſti, & tyrannum dilexiſti. A fonte vitæ receſſiſti, & in cœno volutaris; orbatusque lumine, tenebris communicas. Atque ſic propter mollitiem ac ſegnitiem tuam, tradidiſti teipſum in manus impuriſſimi hoſtis. Deo quidem ſancto complacuiſſet ſemper templum tuum inhabitare, niſi ipſe optimum Dominum,

1. Cor. 3. 6. & 2. Cor. 6.

Grauis ac multiplex Antitheſis.

D cuius nulla eſt ſatietas, cupientem tibi donare ſuum regnum, contriſtaſſes. Deus ſiquidem in illorum habitat corpore, qui templum ipſi facti ſunt ſanctum & immaculatum. Quòd ſi ergo optas ſemper Deum in templo corporis tui habitare, omnibus diebus tuis, quibus viues ſuper terram; ipſe Deus ſanctus in ſuo paradiſo, in luce incomparabili, & vita immortali, in ſecula ſeculorum magno cum gaudio te ibi reficiet. Audiſti illud ſanè, vel etiam legiſti, quòd dies vna in luce * illa regni Dei, melior ſit millibus annis ſeculi huius. Aperi cor tuum frater, & quæ dicuntur attentè auſculta: Deum tuum deſidera cunctis diebus vitæ tuæ. Dulcedo quippè & illuminatio, atque lætitia perpetua eſt, deſiderare Deum. Quod ſi ſemper eum deſideres; ſemper eum inhabitatorem habebis. Deus zelator eſt, & immaculatus ac ſanctus: ſemperque in anima timentium ipſum inhabitat, facitque voluntatem diligentium ſe. Cupis eſſe caſtum & immaculatum

2. Cor. 6.

Leuit. 26.

* al. in luce & regno Dei, &c.

2. Pet. 3.

2. Cor. 6.

Pſal. 144.

E templum Dei? Imaginem eius in corde tuo ſemper habeto: imaginem inquam, non colorum varietate in ligno, aliaue materia deformatam; verùm illam, quæ per bona opera, vti ieiunia, vigilias, honeſtas actiones, continentiam, & orationes mirabili quodam modo, purè iugiterque depingitur in anima. Colores verò imaginis illius cæleſtis * Domini, rectè facta ſunt & cogitationes mundæ, ac terrenarum rerum nuditas, cum lenitate ac vita ſancta omni tempore. Abſque certamine nemo coronatur in vita, & in vita potiſſimum monaſtica. Nemo abſque luctamine coronam immarceſſibilem, vitamque æternã adſequetur: Paleſtræ enim ſiue arenæ ſimile eſt hoc ſeculum, in qua perfecti athletæ quid alacritate & manſuetudine ſua poſſint, viribusque quantum valeant, intrepidè demonſtrant.

* al. cæleſtis Regis.

De luctamine ſpiritali.

2. Tim. 2.

monſtrant. Meticuloſi cōtrà ac molles, ob ſuam mollitiē atq; ignauiā, certamini A
cedunt fugientes. Legitimi porrò atque perfecti pugiles, continentiſſimiquè mo-
naſticæ vitæ cultores, amœnitatem ſibi paradiſi in ſuo certamine ante oculos ſta-
tuunt, exſpectantes ſemper in eo, bonis illius omnibus perfrui, in luce æterna &
Epheſ. 6. 2 Tim. 2.
in vita immortali. Vis in agone atque certamine tuo victor euadere? Virtutibus
ſicut veſtimentis ſemper induere, quibus indutus, eas caue exuas, ſed ijs munitus
Ebrietas fugienda.
aſſiduè in certamen prodi. Timeto vinum, ne ebrietate vincaris, & virtutibus nu-
deris: quemadmodum antiquus ille iuſtus, nudatus eſt veſtibus. Noſti ne poten-
Geneſ. 6.
tiam vini? Si minus noſti, audi, ego indicabo: Noe vir iuſtus, ſanctus, atque per-
fectus in generatione illa, quæ ſibijpſi pernicies exſtitit, qui & à Deo meruit de pi-
Geneſ. 7.
etate ſua commendari atque laudari, dum ad eum dixit: Te ſolum vidi iuſtum,
2. Pet. 2.
Geneſ. 9.
in generatione hac corrupta. Iuſtus igitur hic, qui inundationes aquarum, tem- B
pore vniuerſalis diluuij vicerat, à modico viliquè vino victus eſt dormiens. Aquę
infinitæ non potuerunt vincere ipſum; Vinum autem vile, inter dormiendum
iuſti viri corpus nudauit, qui poſtea pater ac caput gentium euaſit. Sanctum
Geneſ. 19.
quoque Loth, vinum in ſomno, continentiæ virtute ſpoliauit, cùm ex eo præ-
ter naturam, furtim filiæ conceperunt. Si ergo iuſtis ac ſanctis vinum non pe-
Vini immodicè ſumpti damna.
percit; te vilem atque abiectum, quanto magis ſuperabit? Semper tibi à vino ti-
me ô iuuenis, quandoquidem vinum nunquam parcit corpori: ignemquè malæ
concupiſcentiæ continuò in ipſo accendit. Vide ne corpus tuum nimia molli-
tie laxatum, illius pateat incendijs; neve occupatus cogitationibus prauis, & me-
ditatione peſſima, licet etiam per coniunctionem corporum, opus in actum non
prodeat, reus tamen nefarij illius operis (immorando nequiſſimæ cogitationi
per vmbram & peccati ipſius imaginem) reddaris. Sin verò eiuſce imaginis vel C
vmbræ peccati cogitatione, præoccupatus fueris; quidquid dixeris, aut egeris,
ſemper te pœniteat, ſicquè ſemper peccati ſimulachra expiabis. Hæc enim ſemper
ante oculos mentis verſatur, ſemper contemplationē fingit, colloquia multipli-
cat, ac iucundam cogitationem efficit. molleſcit virtus animæ ſe in illa occupan-
Pulchrè dictu, & notatu digna.
tis, vincitur inuiſibiliter, & peccat latenter. Omnibus quidem ſpectantibus, pro-
palam apparet plenus pietate atque religione: ipſe verò ſibi malè conſcius tor-
quetur interius, ſemper pœnitens, & aſſiduè dolens; quandoquidem à propria
redarguitur conſcientia. Habet autem hoc ſibi familiare concupiſcentia ma-
la, vt mox vbi peccatum ſuum conſummauerit, iiſdem veſtigijs dolor ſubſequa-
tur. Vultu quidem exterius religionis præſefert ſpeciem: interius autem nul-
lam prorſus fiduciam in Deum habet. Quis ergo non triſtetur, & quis non de-
ploret? In momento & ictu oculi, mens hominis ad peccatum conſummandū D
flectitur, & mox ſponte Deum peccando offendit, cæleſtequè à ſe donum, ſan-
1. Cor. 3.
ctificationem ſcilicet, ac virginitatem repellit. Quamdiu enim templum corpo-
Grauiſſima dicta.
ris ſui ſanctum purumquè fuerit, Deus excelſus in eo habitabit. Si verò corrum-
patur polluaturquè templum, è veſtigio Sanctus & immaculatus Dominus il-
lud relinquit, locoquè ſancti ac cæleſtis luminis, ingreditur commoraturquè in
*al. voluptas concupiſcentiæ prauæ, &c.
eo ſpiritus immundus, quocum ſubintrat concupiſcentia maligna * ac ſordida,
perpetuò furens atque inſaniens. Quis igitur hæc audiens, nō illicò in lachrymas
ſoluatur; ſuoquè iſta omnia pectori non inſculpat? Quādoquidem Deus ſanctus
à templo receſſit, ac pro eo, à concupiſcentia mala illud occupatum manet.
Quòd ſi hoc intelligat, reuoluatquè mente, quiſnam illud deſeruerit, vnde, ac
quò exciderit, & à quo ſeparatus ſit, nunquid vnquā lachrymis atque gemitibus
Ab exemplo.
ſatiari poterit? Si quis nimia mollitie in certamine victus, conſpexerit aliū in eo- E
dem certamine colluctando ſuperiorē, victoremquè coronis ac præmijs donatū,
& omnium adſtantium laudibus celebratum: tunc illum, quòd certamen ſub-
terfugerit, vehemēter pœnitere incipiet, ſeipſumquè talis præ magno dolore tor-
quebit, & intra ſe dicet: Cur ſic vnico temporis momento, improba cogitatio-
A ſimili.
ne victus, certamen fugi? Ecce alios video certaminis victores, qui magna cum
gloria, ſummiſquè laudibus certamen ſuum perfecerunt: ego verò confuſus tan-
quam certaminis eiuſdem deſertor latebo? Sic quoque in die retributionis erit.
Quando enim molles & peccatores adſpexerint ibi iuſtos ac ſanctos magna læ-
titia perfuſos, alios quidem in paradiſo delitiarum, alios in regno, alios etiam
in nubi-

Digitized by Google

ubibus volantes cum claritate: ſeipſos autem miſeri illi viderint igni inex- 1.Theſſ.4.
guibili, ac tenebris exterioribus emancipatos: tunc dira eos pœnitentia in-
:t, & horror ac dolor inutilis. Quamobrem hortor te, frater chariſſime, vt
per imitari velis Sanctos illos atque perfectos, & inculpatæ vitæ patres, qui
ta, puraque ſemper templa immaculatiſſimi Domini extiterunt. Inſiſte ve- Sapiẽ. 9
jsSanctorum patrum, qui in caſtitate virginali, & vita pudica atque religio-
n orationibus, & ieiunijs emicuerunt. Ama exercitium rerum diuinarum.
idera orationem, familiare cum Deo colloquium. Omnis enim oratio ſan-
& pura, cum Deo familiariter agit. Oratio autem perfectè Deum deſideran-
n magna cum lætitia, fiduciaque multa, ipſum etiam cælum iugiter penetrat.
ſa Angeli atque Archangeli exultant, & coram throno ſancti & excelſi vni-
ſorum Domini, illam ſtatuunt. Tunc enim maximum ijs affulget gaudi-
ſi quando coram ſancto Domino, preces iuſtorum diligentium Deum, offe-
:. Stude igitur frater, vita atque virtutibus imitator fieri Sanctorum patrum.
:mitis viæ ac vitæ illorum ambula. Continentiæ virtutem excole, quemad-
ı & illi: excole eam mente, excole ſpiritu, excole corpore, excole & habitu,
item & lingua, adſpectu, cogitatione, ac riſu; vt per omnia velut perfectus
eta oſtendaris. Attende tibi ipſi, ne quando in oratione huc illucque mens
euagetur. Cùm verò Deo adſiſtis orans, cum timore & tremore, coram illo Mentis attentiõ in Orat. neceſſaria.
ompone. Cogitationes ac ſolicitudines quaſcunque rerum terrenarum, cir-
ıquaque ex corde tuo * abſcinde. Eſto autem totus orationis tempore, velut * al. abijce atque euelle.
eſtis Angelus; ſicque contende, vt oratio tua ſit ſancta ac pura, immaculata &
prehenſibilis: vt cùm illam ſurſum adſcendere viderint portæ cæleſtes, gau-
tes, vltrò confeſtim ei aperiantur: vt ipſam cernentes Angeli & Archangeli, Eccleſ. 35.
cti lætantes illi occurrant, & coram ſancto atque excelſo throno immacu-
Domini ipſam offerant. Sic ergo ſemper orationis hora eſto Deo coniun-
, vt Cherubim & Seraphim. In verbis * eius meditare mi frater, eaque cum * al. In verbis hiſce meditare frater, &c. ſed alterũ melius.
ore & gaudio dulciter decanta. Cibos ſpiritales præbebunt animæ, & dul-
ere eam facient ab amaritudine vani ſeculi huius, alleuiabuntque ipſam à
ina ac pondere ſolicitudinum rerum terrenarum. Cuncta quæ audiſti, ſerua-
ontende. Deum ſemper in anima tua quieſcere facito: vt ibi inueniaris fidu-
plenus, in hora illa terribili atque tremenda, quando venerit Chriſtus Domi- Rom. 2.
reddere vnicuique, ſecundùm opus ſuum. Cui ſit gloria atque potentia, in ſe- Apoc. 22.
ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

*E laudibus nobiliſſimæ huius Virtutis, videri quoque inter alios poterunt, S. Gregorius Nazian-
zenus, præſertim in Adhortat. ad Virginitat. & in elegantiſſimo ac longiſſimo ſuo Poemate, quod
in laudẽ Virginitatis conſcripſit, cuius etiam S. Hieronymus meminit in Catalogo. Baſilius Ma-
in libro de vera atque incorrupta virginitate, ad Letoium Epiſcopũ Melitenſem. Gregorius Nyſ-
in ſermon. de Virginitate. ac Chryſoſtomus eandem tomo 5. eleganti oratione, aut potius libro cele-
cuius principium eſt; Iudæi virginitatis laudem aſpernantur, &c. Et inter orthodoxos Patres La-
egregiè copioſeque de Virginitate, ſummiſq; eius præconijs conſcripſerunt, SS. Ambroſius Epiſco-
Mediolanenſis, Auguſtinus Hipponenſis, & Hieronymus Stridonen. Ambroſius quidem libris
ad Marcellinam ſororem ſuam, quorum primus incipit: Si iuxta cæleſtis ſententiam veritatis,
ſecundus: Superiore libro, quarum Virginitatis munus ſit, euoluimus, &c. Tertius de Virginibus
ſic inchoatur: Quoniam quæ habuimus, digeſſimus ſuperioribus libris duobus, tempus eſt ſoror ſan-
c. Poſt quem S. Auguſtinus, Hipponenſis Epiſcopus, pulcherrimum de ſancta Virginitate librum
uit, cuius initium tale eſt: Librum de bono coniugali nuper edidimus, in quo etiam Chriſti vir-
admonuimus atque monemus, &c. Deinde S. Hieronymus, duabus maximè epiſtolis, grauiter ple-
hoc idem argumentum tractauit atque illuſtrauit: priori quidem, ad Demetriadem, de Virginita-
anda, cuius principium eiuſmodi eſt: Inter omnes materias, quas ab adoleſcentia vſque ad hanc
, vel mea, vel notariorum ſcripſi manu, &c. vbi etiam à B. Cypriano egregium de Virginitate vo-
editum affirmat idem Hieronymus, vt & à multis alijs tam Latino ſermone quàm Græco. Poſterio-
m epiſtola ad Euſtochium, de cuſtodia virginitatis; quæ hoc incipit modo: Audi filia & vide, &
aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, &c. Reliqua apud Ephræm vide, cuius de Virginitate
um quanti fecerit Gregorius Nyſſenus, in vita Ephræm, quam ipſe luculenta oratione deſcripſit, re-
peries,*

Digitized by Google

peries, vbi inter alia ſic eſt: Quis legens ea, quibus Ephræm Virginitatem commendat, non ſe Deo caſtum A *corpore & animo conetur offerre? &c.*

Timeto vinum, ne ebrietate vincaris, & virtutibus nuderis, &c.] *Vini dãna exponit, & ebrietatem modis omnibus fugiendam, exemplis ſcripturæ luculenter demonſtrat. In cuius vitij deteſtationẽ, plura lectu digna inuenies apud S. Baſilium Mag. in homil. aduerſus ebrietatẽ. & S. Auguſt. ad ſacras Virgines, vbi ebrietatem dicit omnium flagitiorum matrem, culparumq́; materiam, radicem criminum, fontem atque originem vitiorum, naufragium caſtitatis, &c. Additq́; ibidem, vinum moderatè potatum, medicamentum eſſe, plus iuſto ſumptũ venenum, iucunditatiq́ue, non autẽ ebrietati creatã eſſe vini materiam, &c. Huc facit quod S. Hieronymus de Noe ſcribit in epiſt. ad Oceanum: Noe, inquit, ad vnius horæ ebrietatem, nudauit fœmoralia ſua, quæ per ſexcentos annos contexerat, &c. Idem ſuper Epiſt. ad Titum. alijq́ue alibi.*

EIVSDEM B

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

SERMO,

De paſſionibus ſiue perturbationibus animi.

CVpio exponere omnem meam acerbitatem, omnemq́ue malitiam, atque inſipientiam, negligentiamq́ue coram Maieſtate tua ac gloria, Chriſte Saluator. Dicam rurſus omnem iucunditatem, atque dulcedinem, quam in me tua bonitate demonſtraſti, benigniſſime Deus. Ab vtero matris meæ factus ſum exacerbator, & contemptor gratiæ tuæ, ac ad bonum tardus: Verùm tu Domine vniuerſam meam malitiam deſpexiſti, propter multas commiſerationes tuas, Fili C Dei. Erigitur mihi caput mediante gratia tua Domine, verùm quotidie propter peccata demittitur. Ad vitam me rurſus eadem tua gratia allicit, ſed ego ad mortem promptior pergo; nam hæc peſſima ignauiæ conſuetudo, me * ſecum diſſoluit, eneruatque, dum interim morem ipſi gero. Grauis ſanè eſt, imò peſſima paſſionum conſuetudo. Perſtringit enim tamquam indiſſolubilibus vinculis mentem, eademq́ue ſemper optata ac deſiderabilia mihi obtingunt vincula, quòd ſic ligari velim. Ex conſuetudine laqueis capior, illaqueatuſq́ue gaudeo. In acerbiſſimam profunditatem immerſus, adhuc lætor. Vincula mea quotidie inimicus renouat: cernit enim me vinculorum meorum varietate delectari. Veterator inimicus meus, non me deuincit vinculis quæ ego nolim; ſed ſemper eiuſmodi mihi laqueos nectit ac vincula, cuiuſmodi ego magna cum voluptate D complector. Nouit enim meæ voluntatis propenſionem eſſe vehementiorem; & in ictu oculi, quæ voluerit vincula inijcit. Hic eiulatus atque ploratus, & luctus, hoc probrum & infamia, quòd ego vinculis propriæ voluntatis conſtrictus detinear. Cùm enim vnico momento conterere vincula poſſem, ac me à laqueis quibuſcunque liberare; hoc facere recuſo, negligentia atque ſocordia detentus, conſuetudineq́ue ac malo voluntatis propoſito paſſionibus deſeruiens. hoc grauius eſt & intolerabilius, ac dedecoris luctus, quòd ad inimici mei voluntatem ego concurram. Vinculis conſtringor, quæ ipſe mihi iniecit, paſſionibuſq́; immorior, quibus * ipſe glorior. Cùm enim vincula confringere poſſem, nolo; cumq́ue laqueos euitare conceditur, inde voluptatem non capio. Acerbiuſne quidquam eſt eo luctu ac planctu? Eſtne aliud vllum grauius dedecus? E Sic quippe affirmo, non eſſe quid ea infamia acerbius, quando inimici placita homo explet. Cùm enim ſint mea mihi vincula perſpecta, ea tamen in ſingulas horas cunctos ſpectatores cælare contendo, pietatis formam præ me fero, propriaq́ue me arguit conſcientia iſta agentem, ſic me compellans quotidie: Cur te ſobrium ac vigilantem non præbes miſer? an ignoras aduenisſe & appropinquaſſe diem horribilis iudicij, quo cuncta declarantur? Reſurge tanquam potens, dirumpe vincula tua; in te ſolutionis atque ligaminis eſt poteſtas. Iſta licet ſemper mihi dicat, reprehendatq́ue conſcientia, non tamen è vinculis ac laqueis liberari volo. Super hiſce quotidie lugeo atque ſuſpiro, & ijs ego animi paſſionibus implicatus reperior. Miſer ego & ſegnis, ac ad bonum animæ meæ non

*al. me ad ſe attrahit, dum ipſi pareo.

Paſſionum animi pericula ac damna.

Hoſtis laquei atque inſidiæ variæ.

*al. in quibus ipſe gloriatur.

Reprehenſio ſui ipſius atque cõfeſſio.

Conſcientiæ verba grauia.

Digitized by Google

A non proficiens, dum laqueos inimici ac mortis non pertimeſco. Corpus meum pulchro religionis ac pietatis habitu amictum eſt; anima verò indecentibus cogitationibus ligatur atq; impeditur. Antitheſis grauiſſima. Coram ſpectatoribus ſtudioſè obſeruor: intus autem tanquam fera immitis propemodum exiſto. Dulcem ac ſuauem affecto ſermonem, dum ago cum hominibus; cùm interim ego propoſito ac voluntate ſemper acerbus ſim atque peruerſus. Et quid tandem in die iudicij faciam; quando iſta omnia coram tribunali manifeſtabit Deus? Ipſe ego noui, me ibi à ſupplicijs exſpectari, niſi hîc iudicem per lachrymas placauero. Et propterea miſerationes in ira non reprimit, quòd conuerſionem ipſe meam exſpectet. Non enim quenquam videre cupit in igne ardentem; cùm omnes homines ad vitam ingredi deſideret. Quocirca tuis confiſus miſerationibus Domine Fili Dei, ſup- Precatio.
B plex tibi procido rogoque, vt & in me tuos oculos conuertas. Animam meam ex iniquitatum cuſtodia educito, reſplendeatque in mente mea radius lucis, antequam ad formidandum me manens iudicium abeam, vbi nulla penitus reliqua eſt pro iniquitatibus pœnitentia. Ecce enim alterutra cogitatione coarctor; aut exire è corpore, aut non amplius peccare. Rurſusque timor me miſerum & impium corripit ac detinet, quo pacto me imparatum ſubducam, qui omni planè virtute deſtituor. Magnus continenter cor meum timor diſcruciat, manendi in carne, & migrandi ex ea; & vtrum è duobus magis mihi expetendum ſit, ignoro. Quoniam me ipſum ad omne opus bonum, tardum video. Atque ideo vitam in carne ducere, mihi metus eſt ac terror. Alluſio ad verba Apoſto. Philip. 1. Nam in laqueorum medio quotidie inced o, ſimilisque ſum mercatori ſegni atque ignauo, iacturam in horas facienti, totius ſummæ ſimul & lucri. Sic & ego detrimentum bonorum patior cæleſtiũ,
C varijs præpeditus diſtractionibus, quæ me ad mala pertrahunt. Sentio quippe in meipſo, quomodo ſingulis horis decipiar, nolensque in rebus quas odi, inueniar. Obſtupeſco in creaturæ pulchritudine perpetua, & quomodo mea mens in medio rerum venuſtiſſimarum tam ſit indecora. Alluſio ad verba Rom. 7. Obſtupeſco ſuper voluntate mea adeò praua, & quomodo etiam in tribulationibus ſemper diuerſimodè peccet. Obſtupeſco de mea pœnitentia quotidie, quomodo firmum fundamentum non habeat ædificij: Nam ſingulis diebus fundamentũ ædificij colloco, proprijsque rurſum manibus laborem diſſoluo. Non * bonum adhuc ſumpſit principium mea bona pœnitentia. * al. Nondũ ac cepit principiũ in me bona pœnitentia, &c. Nondumque in me ceſſat peſſima inertia. Ignauię mancipatus ſum, & inimici me voluntati accommodo, promptiſſimè quæuis ipſi grata perficiens. Quis dabit capiti meo aquam longè immenſam atque inenarrabilem, & oculis meis perpetuos fontes; vt inde ſcaturiant lachrymæ, ploremque Hierem. 9.
D ad miſericordiſſimum Dominum ſemper: vt ſuam mittens gratiam, me peccatorem è furibundo extrahat mari, fluctibus peccatorum meam animam perturbante, procelliſque in horas ſingulas exagitante. Pulchræ aptæq; metaphoræ. Nam cupiditatibus meis vulnera ſuperantur, cùm illæ curationis inuolucra & faſcias non admittant. In ſpe pœnitentiæ mea eſt præſtolatio, ſed inanibus hiſce eius promiſſis deceptus, quouſq; deficio? Hac detentus exſpectatione, ſemper in ore pœnitentiam habeo, & nunquam ad pœnitentiam deuenio. Verbis ſtudioſè pœnitentiam profiteor, verùm operibus à pœnitentia abſum quàm longiſſimè. Si res ſecundæ ad voluntatẽ fluunt, meæ etiam obliuiſcor naturæ: Sin contrà, in rebus premor aduerſis, murmurator euado. Tribulationum vtilitas in Sanctis relucet. Sancti quippe Patres Deo deuoti, in tribulationibus atque tentationibus probati ſunt, coronaſque immarceſcibiles à Deo cæleſti per ipſas,
E cum gloria ac laude acceperunt, ac famam nomenque ex tribulationibus conſecuti, imago pulchra generationibus euaſerunt futuris. Sæpius autem cum Patribus & Sanctis, conſidero etiam caſtum atque pudicum, decorum atque modeſtum, temperantiſſimumque Ioſeph, cæleſti pulchritudine plenum, cum charitate altiſſimi, quàm egregiam patientiam obtinuerit in tentationibus: Ab exemplo Ioſeph. Gene. 37. 39. Pſalm. 104. Non enim valuit grauiſſima fratrum inuidia ac liuor pulchritudinem animæ illius iniuria afficere; vt neque callida aſpis in proprio antro florentem pueri pulchritudinem abolere: in florem continenter illius modeſtiæ atque pudicitiæ, aſpectum retorquebat, vt acerbum venenum ſuæ in eum inſaniæ euomeret. Ibidem. Neque rurſus carceres, aut vincula, decorem animæ, floremque pueri Deo deuoti, * tabeſcerunt. * al. obſcurarũt. Si porrò miſer ego atque infelix, ſine vlla tentatione pecco, Dominumque

Digitized by Google

numque exacerbo; cùm expertus ſim multas tuas & ineffabiles miſerationes, A
magnitudinem miſericordiæ tuæ imploro & inuoco, dicens: Salua me Domine, & largire ſupplici famulo tuo poſtulata animæ ſuæ, quæ è theſauro viſcerũ miſericordiæ tuæ depoſcit Domine, & aſſiduè fontis inſtar, ſcaturiat gratia tua, in corde & ore mei ipſius famuli tui: ſitque cor meum ac os, diuinæ gratiæ templũ purum, & immaculatum, quod cæleſtem Regem excipiat, vt ne ſit tanquam latibulum improbarum cogitationum, & ſpelunca latronum prauis deſiderijs. Sed digitus gratiæ ſemper * moueat linguam meam, tanquam neruos citharæ, ad gloriam tuam benigniſſime; vt ſine vlla intermiſſione glorificem te ac benedicam, cum amore & deſiderio, corde, ac ore, per vniuerſum tempus vitæ meæ. Qui enim in te collaudando & glorificando piger eſt ac ſegnis Domine, is ipſe à futura vita alienus eſt. Concede mihi Chriſte Saluator petitionem cordis mei, fiatque lin- B
gua mea velut cithara; vt hinc teſtamentum exprimere queam ex multis rebus ſiue ſcripturis, quamuis pauca crimina: ibique iterum ſaluari merear, ſub tegmine atque protectione * manuum tuarum, quando contremiſcet omnis anima, ex tremenda gloria tua. Etiam Domine fili Dei vnigenite, exaudi ac ſuſcipe tanquam donum aliquod, preces ſerui tui. Peccator ego ſum, gratia ſaluatus. Gloria illum decet, qui peccatorem in miſerationibus ſaluat. Ipſi gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

Precatio pia.

* al. vincat linguam meam, ſed alterum rectius aptiusque.

* al. ſub protectione gratiæ tuæ, &c.

SCHOLIA.

Animi ſui paſſiones ac vulnera Auctor magna compunctione atque humilitate exponit, diuinæq; in ſe gratiæ & miſericordiæ affluentiam confitetur ac prædicat, ſed ſuum in bene agendo torporem, ac C *ad mala procliuitatem, ingratitudinemq; erga omnis boni liberaliſſimum datorem Deum accuſat, atque deplangit, rurſusq; ad diuinæ bonitatis fontem vbertim ſcaturientem recurrit, diuinum auxilium in tot perturbationibus atque anguſtijs implorans, inſigne nobis in ſe exemplum, ad imitandum exprimens relinquensq;; vt & nos peccatorum noſtrorum vulnera agnoſcere, confiteri atque deplangere, & ad miſericordiſſimum Deum quouis tempore recurrere diſcamus. Atque huc ferè pertinent, quæ De timore animi, etiam ſupra ex Ephræm adducta ſunt, quorum principium eſt: Ego Ephræm peccator, ignauus, ac piger in certamine ſpirituali, &c. ac quæ de Reprehẽſione ſui ipſius atque confeſſione, ibi ſeorſim tractat, cum eiuſmodi initio: Fratres compatimini mihi, &c. vbi multa hiſce adducuntur ſimillima, ſicut & ſparſim ſæpè apud eundem poſtea alibi. Si porrò Ephræm tantæ Sanctitatis vir, adeò ſe affectibus ac paſſionibus animi grauatum & exagitatum confiteatur atque deploret; quid de nobis ipſi ſentiemus, qui ne vmbram quidem illius viri referimus; & proprijs paſſionibus ita valde indulgemus, redundamus, & obruimur; quãto inquam magis eas in nobis omni acerbitate atque dolore accuſare, confiteri, & deplãgere, bellumq; cum* D *illis quocunque tempore ſuſcipere debemus; ne penitus eorũdem fluctibus vndiq; periculoſiſſimis demergamur, & pereamus? Certandũ ergo fortiter in vaſtiſſimo hoc rerũ mundanarũ pelago, exemplo vigilantis atque prudentis alicuius naucleri, qui in medijs procellis ita clauum nauigij tenet ac regit, ne nauis cedat fluctibus, & demergatur. Certant quippe aduerſus eam grauiter maria, quibus gubernatoris arte ac prudentia viriliter obſiſtendum eſt. Quod verò in mari tempeſtates & vndæ, hoc in anima noſtra turbulenti ſunt affectus atque paſſiones, præſertim dum extrinſecus illata aliqua aut iniuria, aut calamitate, aut tribulatione, aut tentatione, aut aduerſitate quacunque, velut flatibus quibuſdam vehementius concitantur, mentisq; noſtræ nauiculam planè obruere conentur. At qui in hac vita ſic rationis ac prudentiæ clauum moderatur, vt contra eiuſmodi vndarum impetum, puppim animæ ſuæ ſeruet incolumem atque infractam, is profectò præſtantiſſimi & prudentiſſimi naucleri meretur nomen. Cùm autem eò deducta res eſt, vt nauis non amplius obſecundet clauo, ſpes omnis iam perijt ſalutis. Et in hoc verſantur ſtatu, qui ſpreto rationis imperio ac ductu, ſe totos paſſionibus atque affectibus regendos aut potius ſubuertendos permittunt traduntq;, quorum numerus, proh dolor, valde magnus eſt, & conditio deploranda. De ijs* E *porrò ſedandis & moderandis, atque ad mediocritatem aliquam bonam reuocandis, cum plures ſcripſerint, inter alios tibi S. Ambroſium citabo, lib. 1. de Iacob & vita beata, cap. 1. 2. & 15. Tom. 4. ac lib. 1. de offic. cap. 3. Tom. 1. & lib. 2. de Abraham cap. 6. 8. 11. Tom. 4. &c. Poſt quem, etiam vide S. Thomam Aquinatem, qui longum & inſignem de affectibus & paſſionibus hiſce ſermonem compoſuit. Et poſt illum, Dionyſium Carthuſianũ, qui librum vnũ ex varijs Patribus collectum, De paſſionibus animæ conſcripſit, &c.*

Vitam in carne ducere, mihi metus eſt & terror: nam in laqueorum medio incedo, &c.] *Hũc locum egregiè exornat, & amplificat Chryſoſtomus Homil. 15. ad popul. Antioch. exponens inter alia ibi dictum illud Sapien. Agnoſce quòd in medio laqueorum pertranſis, &c. Locus eſt Eccl. 9. ad quem etiam hîc reſpexiſſe omnino videtur S. Ephræm.*

Quis dabit capiti meo aquam longè immẽſam, &c.] *In Græco Cod. S. Ephræm additur* πολὺ ἀμύ-

θητον,

A ἀστρῶν, *longè immenſam, &c. quod idem & in Sermone de Pœnitentia(cuius initium eſt: Dominus noſter, qui è ſinu Patris deſcendit, &c.) poſtea ab Auctore inſertum reperies, ac alibi. Sed in textu ſacro biblico Hierem. 9. illud non adijcitur, nec in Græc. nec Lat. Sed hoc non refert, cùm Sancti Patres de ſuo ſæpè aliquid interſerant, & poteſt etiam fieri quòd Ephræm ſuo tempore ita legerit, ſicut etiam ex eo veriſimile apparet, quòd eandem lectionem alibi quoque ſeruarit & iterarit.*

Fiatque lingua mea velut cithara, vt hinc teſtamentum exprimere ac referre queam, ex multis rebus ſiue ſcripturis ac tabulis, &c.] *Sententia in Græco nonnihil intricata videtur, & ſubobſcura, quæ ideo vt clarior reddatur, per allegoriam haud inconuenienter intelligenda & exponenda erit; vt ſit alluſio ad tabulas creditorum & debitorum, id eſt, expenſi & accepti, vel pecuniarias, &c. hoc nimirum ſenſu: Vt poſſim perſoluere hinc quidem ex tabulis vel pauca peccatorũ debita, ibi verò viciſſim ſalutari merear ſub protectione gratiæ tuæ, &c. quæ quidem mihi legitima verborum Ephræm hoc loco videtur eſſe ſententia, cui aliter placet, aliam meliorem eruat, proferatque, per me licet.*

B

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Compunctione,

SERMO I.

EDeſſena ex vrbe benedicta, quodam die diluculo ſurgens, cum duobus fratribus egreſſus ſum. Sublatiſque in cælum oculis, ſimile illud ſpeculo nitidum, aſtriſque ornatum, ac ſuper terram cum gloria fulgens, adſpiciebam. Ego verò cum admiratione tacitus mecum iſta reuoluens: ſi hæc, inquam, tanto cum decore reſplen-
C dent; iuſti & ſancti Diuinæ obtemperantes voluntati, in hora illa, quando ad iudicandum Dominus venerit, quanto magis in gloria Saluatoris, ineffabili luce fulgebunt? Subitò autem in memoriam mihi venit terribilis ille Chriſti aduentus; vnde contremuerunt omnia oſſa mea, corporeque ſimul & anima totus exhorrui. atque ſic cõcuſſus, & perturbatus magno cum dolore cordis flere cœpi, & ingemiſcendo dixi: Quomodo ego peccator in illa hora terribili ac formidanda inueniar? quomodo ego coram tribunali tunc tremendi iudicis adſtabo? quomodo ego elatus & ſuperbus, cum iuſtis atque perfectis conſiſtam? quomodo ego hœdus cum ouibus à dextris Chriſti ſtatuar? aut quomodo ego arbor infructuoſa, cum iuſtis ac ſanctis illis, qui in hac vita iuſtitiæ fructum tulerunt, collocari potero? aut quando ſe mutuo in aula illa cæli cognoſcent
D iuſti, quid tunc faciam miſer? quis me tunc agnoſcet? In cæleſti tunc thalamo iuſti videbuntur, & in igne æterno impij. Tunc Martyres rurſus ſua oſtendent tormenta, ſuaſque virtutes religioſi viri, Confeſſoreſque. Sed infelix ego, quid oſtendam, niſi ſocordiam ac negligentiam meam? O anima ſuperba atque elata. O anima peccatrix. O anima impudens. O anima, quæ ſemper vitam tuam odiſti, quàm diu rerum terrenarum cupiditate traheris? quàm diu praua improbarum cogitationum conſuetudo in te dominabitur? An ignoras malis cogitationibus, ſingulis horis fieri, vt tanquam ignorantiæ tenebris, & cœca quadam erroris caligine, mens obducta, viam non reperiat, qua ſe conuertat ad Dominũ? Quid vlterius exſpectas, & differs negligens? An quòd venire tardabit cæleſtis ſponſus? Non tardabit miſer, ſed vt fulgor horribile, mox è cælo aduentus eius erit. Quapropter aduigila, vt paratus illa hora inueniaris, ne luctu afficiaris ſem-
E piterno. Aliena peccata ne reſpexeris, quin tua potius defleto. Neque conſideraueris feſtucam in oculo fratris ac proximi, ſed trabem, quæ in tuo eſt, aſſiduè potius animaduerte. Vbi ex oculo tuo trabem eripueris, tunc ex fratris quoque oculo feſtucam eximes. Quòd ſi te curare non potes, eſt quòd grauem cæcitatẽ tuam defleas. Quomodo enim alijs, ipſa cæca, lumen præbere poteris? prius ergo tibi ipſi medere ô anima, & poſtea aliorum ſanitati attende. Nullam ſocordiæ tuæ excuſationem habebis. Cuncta enim tibi neceſſaria largitus eſt benigniſſimus Deus, iudicium, intellectum, prudentiam, & cognitionem rerum ſpiritalium. Quæ tibi prodeſſe poſſint, decerne & amplectere. Tunc duo illi fratres, qui mecum erant, & ipſi illachrymantes, his me verbis interpellabant: Quid ita acerbè plan-

Pulcherrima meditatio & contemplatio.

Auctor deflet peccata ſua, & Dei miſericordiam implorat.

Matth. 25. Lucæ 3. 6.

Sanctorũ Martyrum & Confeſſorum inſignia.

Contra cogitationes improbas.

Matth. 24. & Lucæ 17.

Matth. 7. & Lucæ 6.

Cuncta ſaluti neceſſaria prouidit Deus.

Inſiſtit contem plationi, colloquoque cum ſocijs.

plangis, ô pater? Et ego ad ipſos: meam,inquam, ſocordiam,ô filij chariſſimi,de- A
fleo. Cùm enim cognitionis nobis lumen tribuerit Deus ter optimus, ego quoti-
die illud repellere,atque exſtinguere conor: Nam ſi diuinæ voluntatis mandata
perfeciſſem, beatus ſanè in hora illa forem, & non ſolùm ego, ſed & omnes qui
obediunt voluntati eius. Iccirco fratres, nullam penitus ibi excuſationem ha-
bituri ſumus, quoniam ſcienter ac ſponte peccamus cuncti. Diuinam itaque pro-

Diuinæ gratiæ in nos propitiudo, ac largitas atque benignitas oſtenditur.

uidentiam, & in nos munificentiam, quantaque nobis quotidie pro ſua bonitate
largiatur Deus, ſedulò conſideremus vniuerſi. Semper eius gratia corda noſtra
viſitat; & ſi locum ſibi paratum inuenerit, ingreditur, ſemperque in anima no-
ſtra quieſcit: ſed ſi cor immundũ offenderit, illicò recedit. Rurſusque miſericor-
dia tactus, cogit eam ad nos peccatores inuiſendos venire; quoniam omnes muta-
biles ſumus, libera voluntate non natura, elati ſemper inuenimur & ſegnes, inui- B
di, & improbi, mala alij contra alios aſſiduè cogitantes, prauiſque ac laſciuis & im-
pudicis cogitationibus oblectantes, in ijſque velut in fœtidiſſimo vitiorũ cœno,
perpetuò iacemus. Vnde fit, vt cùm ad nos viſitãdos gratia ingredi cupiat, impro-
barum cogitationum fœtorem turpiſſimum in cordibus noſtris reperiat, quare
illico recedit, cùm locum introeundi ac quieſcendi, in nobis ſicut volebat, non
inueniat. Veruntamen cor noſtrum dulcedine luminis ſui pulſat, vt reſipiſcat &
intromittatur ipſa, vt ſic lucis dulcedine allectus homo, ipſam inquirat: nequit
enim penitus nos gratia deſerere; à propria enim ipſius benignitate eò adigitur,
vt omnium noſtri miſereatur. Cernis prouidentiam Dei? Cernis Chriſti in nos
pietatis viſcera? quanto deſiderio ſalutẽ noſtrã ſitiat? & quãtopere nos ſaluari cu-
piat? Felicẽ atq; beatum illum, qui purũ ſemper cor diuinæ gratiæ parare ſtudet;
vt cùm ad introeundum venerit, offendens in eo ſuauiſſimũ odorẽ virtutum, at-

Diuinorum beneficiorũ commemoratio, & pro ijs gratiarũ actio.

que animæ ſanctitatem, ſeculis omnibus ibi manſionem faciat. Quid igitur miſe- C
ricordiſſimo Deo, pro tot tantiſque bonis ac donis, nos miſeri retribuemus? aut
quam illi gratiam referemus, quòd de cælo è ſinu Patris deſcendit? quòd pro no-
bis in vtero Virginis incarnatus ſit? quodq; noſtri cauſa alapis cæſus ſit, ſerui in-
ſtar? Tametſi in terra mille annos viueremus, ne pro vno quidem colapho, illi
vnquam vllo modo, prout deceret, reddere æquiualens, dignaſque gratias re-
ferre poſſemus. Iſtud ego, filij mei chariſſimi, pertimeſco: (exploratiſſimã enim
habeo negligentiã meã,) ne omnes, qui me iam intuentur, ac beatum prædicant, fi-
ctamq; pietatem ac religionẽ meã collaudãt, ibi me irrideant, cùm me ſempiter-
nis ignibus cruciari adſpiciẽt. Parce, parce Domine, clementiſſime Saluator Chri-

Diuinam implorat miſericordiã Auctor.

ſte, Fili vnigenite, mihi ſeruo tuo inutili; ne corã tremendo tribunali, cum tre-
more & ignominia magna deprehendar, ludibrioq; ſim cunctis ſpectantibus, tam D
Angelis ꝙ hominibus. Verùm hîc me Saluator meus, tanquam clementiſſimus
Pater, & filiorũ amantiſſimus, erudi & corripe: ibi autẽ vt cæleſtis Deus, & ſolus
abſque peccato, ſuſcipe me. Niſi enim in hac vita Saluator, miſero peccatori ſa-
nam mentem dederis, tuoq; lumine cor eius illuſtraueris, vt quotidie peccata ſua
per pœnitentiã abluat, illic coram tribunali tuo, abſque defenſione quomodo cõ-
ſiſtere poterit? Antequam ego in terra eſſem, placuit tibi pro infinita miſericor-
dia tua Domine, in vtero matris meæ peccatricis formare me. Et in lucem indi-
gnus iam editus, factus ſum dignus, vt vas fierem gratiæ tuæ, & velut cithara bona,
quæ verba ſalutis omnibus audientibus dulciter occineret. Hæc ego ignauus &
peccator dona accepi, & tantæ tuæ gratiæ me per deſidiam, ingratum præbui. Tu
Domine ex ore inertis famuli tui, dulcia ſanctitatis cantica exprome. Tu men- E
tis meæ tenebras illumina, vt quando voluit gratia, mentem tenebris circumfu-
ſam colluſtrauit; vt laudes tuas dulciter perſonaret. Huius ego rei gratia, rurſus
ad te ſupplex recurro, ô Fili Dei vnigenite, ac Saluator animarũ noſtrarum, de-
precans, vt ſicut hîc gratia tua mihi quantumuis indigno, fuit cunctis horis lux,
protectio, ſuſceptio, perfugium, & gaudiũ: ita & illic ſub vmbra alarum tuarũ, in

Matth. 25.

horrendo illo iudicij die protegar; vt ad dexteram tuam collocatus, & in regnum
tuum ſola miſericordia ac gratia tua admiſſus, immenſam bonitatem tuam omni
tempore collaudem, celebremque mundiſſime opifex, qui inutilis ſerui tui pec-
catoris lachrymas nequaquam ſpreuiſti.

SCHO-

Digitized by Google

A

SCHOLIA.

DE *Compunctione hic acturus S. Ephrem, primùm de ſeipſo narrationem quandam haud iniucundam atq; inutilem præmittit, quomodo ſcilicet ipſe quadam vice, ſummo diluculo cum duobus fratribus ciuitate Edeſſa egreſſus ſit, ſublatiſq; in cælum oculis mira illud aſtrorum conſtellatione ac pulchritudine ornatum, reſplendenſq; viderit; adeò quidem, vt ex tanto illo ſydereo ſplendore atque fulgore, mentem altius in admirationem & contemplationẽ incredibilis illius traduxerit lucis, qua multo magis homines iuſti & ſancti, qui diuinæ obtemperârunt voluntati, in illa hora, quando ad iudicandum Dominus venerit, fulgebunt in gloria Saluatoris: De quibus Dominus in Euang. Matth. 13. Tunc iuſti fulgebunt ſicut Sol, in regno Patris eorum, &c. ac Sapien. 3. Fulgebunt iuſti, & tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent, &c. nec non Daniel. 12. Qui autem docti fuerint, fulgebunt quaſi ſplendor firma-*

B *menti: & qui ad iuſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates, &c. Hæc & ſimilia penitius ſecum Ephræm perpendens, horribilemq; illius iudicis aduentum ob oculos ponens, animo & corpore totus exhorruit, contremueruntq; (vt ait) omnia oſſa ipſius. Atque ſic animo conſternatus, & timore perculſus, magna compunctione atque dolore cordis, vim lachrymarum effundere, ſuaq; peccata deflere, & Dei miſericordiam implorare incepit: quod quidem quanta hic faciat commiſeratione & affectu, progreſſus orationis docebit, ad quẽ lectorem remitto, & quia lectu dignus eſt, etiam cohortor atque inuito.*

Quid vlterius exſpectas, & differs negligens?] *Hæc per interrogationẽ, in vno Cod. legi atque conuerti, licet tamen in alio manuſc. Græc. etiam abſque interrogatione habeantur, efferanturq; hoc modo: Ceterùm tu exſpectas & differs, &c. non interrogando, ſed affirmando ſic potius. Verùm elegantior & accommodatior hoc loco videtur lectio per Interrogationem, vt cum reliquis conueniat.*

Parce, parce Domine clementiſsime Saluator Chriſte, &c.] *Pia precatione ſuum hîc concludit Sermonem Auctor, ſuaq; peccata deplorat, & ad diuinæ miſericordiæ viſcera recurrit, &c. Eſt autem ei admodũ frequens, ſimiles precatiunculas in ſuis ſermonibus adhibere, ſicut & paſſim in iis alibi com-*

C *perire licebit; adeò verum eſt, quod de eo in ipſius vita, eleganter ac lepidè conſcribit Gregorius Nyſſenus: Conciones, inquit, illius (agit autem de Ephræm) nihil aliud niſi precatio interpellabat; precationem rurſus conciones excipiebant, &c.*

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

Sermo * Secundus, de Compunctione.

*al. Eiuſd. Sermo alius, De Cõpunctione.

COmpungere ô anima mea, cõpungere ſuper vniuerſis bonis quæ à Deo accepiſti, & non cuſtodiſti. Cõpungere de omnibus, quæ fecisti, malis. Compungere in cunctis, in quibus te diu patienter Deus

D exſpectauit. Compungere, & pœnitentiã age, ne tenebris tradaris exterioribus. Reſipiſce miſera & afflicta anima, ne coram horrendo Chriſti tribunali confundaris. Hei mihi peccatori, qui puritatẽ cordis mei, ob ignauiã meã contaminaui. Nam negligentia & pigritia, mihi cordis libertatẽ obſcurarũt. Improba concupiſcentia mihi, vt Dominus ſeruo, imperat; egoque mox cum timore, infantis inſtar obedio: meq; dum decipit, oblector. Quis porrò mihi condoleat, aut ſolatiũ præbeat? Solus * ipſe Saluator meus, qui propriã bonitatẽ poſſidẽs, in me deſperabundũ reſpexit. Hei mihi peccatori, quoniam ſolus ego vulneratus ſum. Hei mihi, quoniã mundum me creaſti Domine; ego autẽ me, mea negligentia peccando fœdaui. Similis cùm eſſem Angelis, me-

Elegans comparatio.

*al. niſi ſolus ipſe Saluator, &c.

E ipſum abieci. Multiplicatæ ſunt iniquitates meæ Domine, multiplicatę ſunt, & nõ eſt finis multitudinis earũ. Quo pacto autẽ ſupplicabo tibi Saluator meus, qui os meũ conuitijs ac maledictis repleui? aut quomodo collaudabo te, qui conſcientiam pollutã habeo? aut quomodo te diligam Domine, qui odio plenus ſum? Quo pacto veritatẽ inhabitatricẽ mihi obtinebo, qui meipſum mendacijs muniui? Quonam pacto inuocabo te, quia tua non cuſtodiui mandata? Verùm cùm ſis ipſe mendacij expers, ne quæſo me abiectũ deſpexeris; neve deteſtandum me abieceris; neque penè deſperatũ me deſerueris. Valde enim lætatur inimicus meus, dum me de propria deſperantẽ ſalute cernit: in hoc quippè ſolo gloriatur atque exultat, vt me per deſperationẽ captiuũ adſpiciat. Verùm ipſe per viſcera miſericordiæ tuæ, ſpem eius cõfunde; meq; ex dentibus ipſius eripe: & à fraudulenta atq;

Pſalm. 39. 118.

Compunctionis animi verba.

Iohan. 3. & Rom. 3.

Digitized by Google

Nunquam eſſe deſperandum. maligna eius mente, toroq; quem in me mouet conatu, libera. Ideo cunctos vos A
hortor, qui conſcietia ſcelerũ, & iniquorũ operũ, angimini; ne de vobis ipſi deſpe-
retis, neq; aduerſariũ veſtrũ lætificetis. Sed audacter ad Deum accedite, & coram
ipſo plorate, & nequaquã vos ipſos deſperetis. Vehementer enim ſuper pœniten-
Lucæ 15. tiam agentibus gaudet Dominus noſter, amplectiturq; libenter cõfeſſionem no-
Ezech 18. ſtram, ac conuerſionem exſpectat, & recipit. Ait enim: Poſt hæc omnia, ad me
Matth.11. reuertere. Rurſusq; per ſancta ſua edicit Euangelia: Venite ad me omnes, qui la-
boratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Nemo igitur ſeipſum deſperet, etiamſi
Eccl. 17.18 peccauerit; requirentibus enim ipſum, mercedis retributor erit, aſpernãtibus ve-
Coloſſ 3. &c. rò & nullã pœnitentiam agentibus, rigidũ ſe præbebit atque auſterũ. Qua ergo via
poterit quis eum inquirere, & inuenire? Primùm quidem omniũ, mutua erga fra-
1. Iohan 4. 1 Pet. 5. tres ſeruãda eſt charitas. Nam Deus, teſte ſcriptura, eſt charitas. Si quis igitur cha- B
Antitheſes variæ eæq; ſententioſæ. ritatem poſſederit, Deũ poſſidebit. Si quis humilitatem poſſederit, Chriſti ſimilis
eſt: qui autem ſine humilitate eſt, à Chriſto alienus eſt. Si quis obedientiam poſſe-
derit, Deũ poſſidet, & ipſum imitatur: qui verò cõtradixerit, etiã Chriſto alienus
redditur. Si quis præfecto paret, Angelos imitatur; qui autem reſiſtit ei, diabolo
familiarem ſe reddit. Si quis veritatẽ diligit, verè Chriſti ſeruus eſt, & amicus: qui
autẽ mendacio gaudet, Chriſto odibilis efficitur. Qui fratrẽ ſuũ amat, à Deo ama-
1. Iohan. 4. tur: at qui odio proximũ perſequitur, Deo exoſus erit. Si quis proximũ apud ali-
os calũniatur, cum diabolo condemnabitur: qui autẽ proximi cauſa patitur, Chri-
Eccl. 18. 19. ſtum talis hæreditate poſſidebit. Si quis in peccatis aberrantẽ deteſtatur, ſeipſum
Matth. 18. & condemnat. Qui autẽ lapſo cõpatitur ac condolet, mundam ſuam animã efficit.
1. Theſſ. 3. Qui erratum proximi publicat, ſuam animã contaminat; at qui cõpaſſionis quo-
dam affectu illud occultare ſtudet, iræ tempore is protegetur. Si quis ſuperbia in- C
flatur, quaſi de vita à ſe rectè inſtituta, ſeque perfectũ exiſtimat; laborẽ hic perdi-
Matth 6 23. dit, & mercedem recepit. Qui verò rectè à ſe facta per humilitatẽ cælare nititur;
Luc. 14. hic à Domino exaltabitur, ſuamq; ab ipſo mercedẽ accipiet. Si de bonis quis glo-
riatur ſucceſſibus, citò hic cadet; qui autẽ ſeipſum humiliat atq; extenuat, in ſub-
Ibidem. limiorem ſe altitudinem euehet. Qui ad iracundiã celer eſt, extra Dei iuſtitiã eſt,
Matth. 5. neque cum ipſo Chriſtus demorabitur. Qui verò manſuetudinem poſſidet, & be-
Lucæ 6. nignitatem atq; æquitatem amplectitur, hic domicilium eſt Spiritus ſancti. Si quis
fratrem delinquentem auerſatur, hic ſeductus eſt, mentemq; vanam poſſidet: qui
autem in charitate compatitur, in virtutibus perfectus eſt. Si quis fratrẽ peregri-
num faſtidierit, hunc auerſabitur Deus: qui verò in charitate eum excipit, Deum
ipſum ſuſcipit. Si quis fabricationibus delectatur & ædificijs, æternis ſe bonis ſpo-
liare ſatagit: at qui in ſpiritalibus occupatur & certat, hic æternorum bonorũ dul- D
cedinem nouit. Qui ſplendidarũ veſtium elegantiam curat, diuina ſtola exuetur;
at qui ſe veſtibus ex conſuetudine obtegit, ſpiritalẽ is ſtolam induere ſedulò cogi-
tabit. Si quis precationis ac pſalmodiæ tẽpore, negligens, diſtractaque mente fue-
rit, Deum hic ad iracundiam prouocat: qui autem promptè ac ſedulò pſalmodia
delectatur, Spiritus ſancti hic particeps efficitur. Rurſusquè, ſi quis circa ſcriptu-
rarum vtilitatem, ac lectionem non elaborarit, easquè auidè non euoluerit, ar-
borem ſe is infructuoſam reddit; at qui ſtudioſè illas excuſſerit atque examinarit,
Pſalm. 1 & fructum duplicat, inſtar ligni ſecus decurſus aquarum plantati. Si quis in noctur-
Hierem 17. nis precibus, ſomno ſe dederit, eumquè prætulerit; carnalem ſe, non ſpiritalem
eſſe demonſtrat: qui autem ſibi vim facit, ad vigilias cum alacritate; hic cum deſi-
Prouerb 10. derio Chriſtum quærit. Si quis in verbis inanibus multus ſit, abominabilem ſe-
Matth. 6. ipſum coram Deo & hominibus reddit: qui autem ſilentio ſe accommodat, Deũ E
Deut. 15. glorificat, & à multis diligetur. Si quis ex fratribus abundans, indigentiori non
Matth. 5. ſuppeditat; hic ſanctimoniæ expers eſt, & bonis ipſius alij ad delitias abutentur:
Lucæ 6. Epheſ 4. qui verò præbet indigenti, regnum cælorum poſſidebit. Si quis tanquam validus
ac ſanus, in infirmiorem, impotentioremquè effertur; is & à Deo maledicetur,
Matth. 23. & ab ipſo audiet: Quòd omnis qui ſeipſum exaltat, humiliabitur, at qui ſuccurrit,
Lucæ 14. 18 atque compatitur, à Domino audiet: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi fe-
Matth. 25. ciſtis. Si quis conturbet fratres, vnum apud alterũ traducens, hic Angelis & ho-
Rom 1 minibus execrabilis erit: qui autem iraſcentes atque lugentes placat ac mitigat,
Matth 5. hic filius Dei vocabitur. Si quis ieiunium deſpicit, & carnalia deſideria perficit,
à puri-

Digitized by Google

A àpuritate & caſtitate alienus eſt: qui verò ſeipſum ieiunio conficit, operator 2.Cor. 6.11.
omnis puritatis ac continentiæ, pudicitiæqùe exiſtit. Si quis edacitate, epuliſquè
delectatur, hic apertè gaſtrimargiæ ſpiritui ſeruit: qui autē temperantiæ ſeipſum
tradit adſtringitqùe, facilè paſſiones cogitationesq; improbas refrænabit. Si quis De Gaſtrimargiæ ſpiritu, vide in Schol.
fœminis delectatur, & apud eas alacrem hilaremque ſe reddit; paſſionibus pra-
uis deſeruit, & cum conſcientia bellum gerit: has verò qui auerſatur, ſeque à con-
ſuetudine eiuſmodi abſtrahit, belli moleſtia liberatur, pacemque cum conſci-
entia retinet. Si quis carnali * conſanguinitate gaudet, fiduciam in ea reponens; * al. carnali ſanguinis nobilitate, &c.
hic ſeipſum ſecundùm Deum non tradidit, ſed illudit, & illuditur ſuis cogi-
tationibus: at qui à carnali ſe conſanguinitate retrahit, in eamque cœco non
fertur affectu, hic verè mundo renuntians, diuino ſe ſeruitio emancipat. Si quis Aduerſus murmura.
B ad præceptum ſuperioris obmurmurat, obedientiæ mercedem apertè deperdit:
qui verò longanimiter atque alacriter mandatum exequitur, hic præclaram ani-
mæ pulchritudinem conſeruat. Si quis admonitus auerſatur; & admonentem 1.Pet.1.4. Heb.12.
damnans, in eum ſtultè immodeſteque inuehitur atque inſurgit, Chriſtum is re- Tit.2.3.
pellit, omnique ſe commodo atque vtilitate diſpoliat. Eiuſmodi nos omnes
cogitationibus fratres, probos efficere, ac decertare debemus: ideoque nobis
ipſi attendamùs chariſſimi, vt ne per carnales affectiones atque paſſiones, æter-
nis bonis deſtituamur. Hei mihi, cuiuſmodi præparatæ ſunt delitiæ atque ob- Matth.10.
lectamenta, nec eſt qui enitatur atque decertet, quiqùe ſeriò agat, aut qui deſi- Lucæ 14.
deret: ſed contrà potius, præſentia anteponimus, & temporalia, minimeque per-
manentia. At bona illa immortalia atque æterna, nec cogitatione quidem
complectimur. O excœcationem. O impoſturas inimici. Hei, qualia tormen-
C torum ſupplicia peccatoribus mei ſimilibus, & negligenter viuentibus parata
ſunt; & non eſt qui reformidet, ac contremiſcat: ſed tanquam nugas æſtima-
mus quæ dicuntur, grauati atque oppreſſi, tanquam ſopore ac veterno paſſio-
num corporis. conſtricti enim ſumus ijs velut catena aliqua ferrea, nec eſt qui
certet, quin & ſic ligati adhuc gaudemus. O peſſimum inuentum impuriſſimi
Draconis. Quo pacto cunctorum mentes excœcat, vt contrarium ſentiamus, no-
xiaque præ futuris diligamus bonis. Venite igitur fratres mei. Venite Patres. Ve- Pſal.94.
nite Chriſti ſerui, compungamur corde, & die noctuqùe plangamus coram ipſo.
Venite, & nobis ipſi horam illam, ineuitabilemqùe neceſſitatem in memoriam
reducamus, compunctiqùe plangamus. Venite, & ineffabilia atque inenarrabi-
lia illa bona ad mentem reuocemus, & compungamur. Venite, & tremendi il- Matth.24.15.
lius atque horribiliſſimi tribunalis, & confuſionis, quæ nobis futura eſt eo tem-
D pore, recordemur, ac noſipſos deploremus. Venite, & nobiſcum ipſi recolamus Sap.3.
fratres, qua ratione iuſti quidem fulgebunt ſicut ſol; peccatores autem tanquam Matth.13.
ollæ aduſtio, inuenientur: & compuncti corde, bonorum operum æmulationem
reſumamus. Adeſte ergo fratres mei, & nos ipſos per charitatem in timore con-
firmemus Domini, vt æternis bonis potiamur. Venite procidamus ei in compū-
ctione, contritioneque cordis, ac ſimplicitate. Bonus quippè eſt & miſericors, Eccls.2.
ſaluatqùe pœnitentiam agentes. Rogemus ergo eum, vt & nos in regnum ſu- Eſa.45.
um introducat. Quia ipſi debetur gloria, & adoratio, Patri, & Filio, & Spiritui Ezech.18.33.
ſancto, in ſecula ſeculorum. Amen.

E

SCHOLIA.

QVantopere Ephræm hic noſter in mentibus hominum ad Compunctionem excitandis laborarit, ſi aliunde, (cùm frequens quoque ſparſim, & incidenter alibi hoc agat) ſanè ex quatuor hiſce eius homilijs, quibus ex inſtituto atque profeſſo argumentum de Compunctione tractat, ac præſertim ex hac ſecunda in ordine, vbi cum ſua anima ſermonem inſtituit, eamque magno affectu ad Compunctionem excitat, &c. cuiuis abundè conſtabit. Poſt quem, ſi fortè & alios in eandem optes videre materiam, tibi vnum Chryſoſtomum citabo, qui duos elegantes lectuq; digniſſimos etiam De compunctione cordis conſcripſit Libros, vnum quidem ad Demetrium, alterum verò ad Stelechium: quos in poſtrema Pariſienſi editione, Tom.5. inter Didact. & parænet. reperies. Nec ſilentio prætereunda hîc videtur eiuſdem Homilia, de Compunctione, & de Dauid & Achab, & in Ionam Prophetam, quæ haud parum etiam ad rem hîc facit præſentem. De eodem quoque, ſi placet, vide S. Bernard. ſuper Cantic. Serm.16. vbi de qua-

Digitized by Google

druplici Compunctione tractat. Et in Serm. 3. de Epiphan. Domini cuius principium eſt: Neceſſarium vobis, &c. vbi quatuor genera lachymarum recenſet. A

Cunctos vos hortor, qui conſcientia ſcelerum angimini, ne de vobis ipſi deſperetis, &c.] *Cùm nihil æquè moliatur ſalutis humanæ inſidiator cacodæmon, quàm homines ad peccandum pertrahere, & poſt peccatorum ac ſcelerum patrationem miſeros in deſperationis laqueum conijcere, in hoc quippè ſolo glorians atque exultans, vt per deſperationem eos captiuos videat: ideo aduerſus deſperationem, hìc Ephræm pro efficaciſſimo remedio atque antidoto, Compunctionem & pœnitentiam mox poſt commiſſa peccata, adhibendam docet, & ad Deum toto conatu recurrendum, qui verè ac ſincerè ipſum requirentibus, mercedis retributor erit, vt latius hìc ab Auctore oſtenditur. notandumq; hic locus eſt contra Deſperationem, de quo plura vide apud S. Chryſoſt. homil. 40. & 41. ad popul. Antioch. quibus iſta non parum illuſtrantur.*

Si quis edacitate epuliſque delectatur, hic apertè Gaſtrimargiæ ſpiritui ſeruit, &c.] *De Gaſtrimargiæ ſpiritu, alibi ſæpius reperies apud Ephræm, & apud Iohan. Caſſian. lib. 5. per tot. ac Collat. 5. cap. 2. 3. 4. 10. 11. 20. 21. 22. 25. 26. Interpretatur autem Gaſtrimargia vocabulum, gulæ concupiſcentia ſecundum Caſſianum lib. 5. cap. 1. & ventris ingluuies, collat. 5. cap. 2. & deſiderium gulæ, cap. 26. collat. ead. vbi inter alia dicit, quòd deſiderium gulæ, id eſt gaſtrimargia, per ſe non eſſet adeò noxia, niſi intromitteret grauiores alias paſſiones, &c.* B

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De Compunctione, Sermo III.

C

Pſal. 35. 41. 2. Cor. 1. Matth. 7. Luc. 6. 11.

LArgitor cunctorum bonorum, ac fons ſanitatum, & theſaurus miſerationum, tu ſolus es Deus bonus & miſericors, qui ſemper bona præſtas petentibus. Et quia ipſe mecum aſſiduè immenſa tua remedia, ac dona optima, quæ ſingulis mihi diebus impertiris, experior: Propterea confidenter te Chriſte Deus meus clementiſſime, ſupplex exoro, vt gratia tua ſuper me iugiter veniat, quæ mentem meam varijs diſtractam colligat, occultaque rurſus mea vulnera ſanet. Ecce enim diſtractiones atq; elationes mentis, ſemper occulta mea vulnera inſtaurant redintegrantq;. Verùm tu Domine mitiſſime atq; longanimis, qui ſemper curas gratia & miſerationibus, ſana vt miſericors ac pius frequẽtes infirmitates mei peccatoris. Ego verò dignas curationibus tuis mercedes reddere prorſus nequeo Domine: Tua enim remedia atque medicamenta, omnem æſtimationẽ excedũt pretij. Non cælum, non terra, pro merito tuarum curationum, dignum quid tibi retribuere poſſunt. Sunt autẽ curationes tuæ bonitatis, multæ tuæ miſericordiæ. Nullo ſiquidem æſtimari vendique poſſunt pretio, remedia atq; medicamẽta cæleſtia, & ſancta. Sed lachymis illa Saluator, fletuque amaro indulges omnibus. Quis igitur non admiretur? Quis non obſtupeſcat? Et quis tantam clementiæ tuę bonitatẽ non prædicet Saluator animarũ noſtrarũ? qui pro tuarũ curationũ præmio, etiam noſtras ſuſcipere dignaris lachrymas. O lachrymarũ vis, quouſq; pertingis; quæ multa cum fiducia nullis impedita retinaculis, ipſum cælum penetras? O vis lachrymarum, quæ, ſi velis, ante ſanctum atq; excelſum immaculati Domini thronum, cum gaudio adſiſtere potes? O vis lachrymarum, in cuius præſentia atque confidentia Angelorum ordines, cæleſteſquè omnes virtutes ſemper exultant. O lachrymarum potentia, quomodo in ictu oculi, quaſi præpetibus ſublata pennis, in cælũ reuehis atque aſcendis; & poſtulata à Deo ſancto obtines? Occurritquè tibi hilariter, indulgentiã ac remiſſionẽ peccatorũ deferens. Largire igitur mihi indigno famulo tuo Domine lachrymas, illuminationẽ cordis, atque fortitudinem; vt fontes lachrymarũ iugiter cum dulcedine fundens, cor meũ illuſtretur in oratione munda: vt magnum illud delictorum meorum chirographum modicis lachrymis deleatur, ignisquè ardens ibi exiguo fletu exſtinguatur. Nam hîc ſi peccata mea defleuero; illic inexſtinguibilem ignem euadam. Quia enim ſingulis diebus tuam Domine longanimitatẽ prouoco, ob oculos mihi & meam amaritudinem, & tuam clementiam conſtituo. Sed meam vincit amaritudinem,

Pſal. 102. 140.

D

Lachymarum vis atque potentia.

E

Precatio Auctoris lachrymoſa.

longa-

Digitized by Google

A longanimitatis ac patientiæ tuæ benignitas. Nam & aues quidem magno cum pietatis affectu ſuos enutriunt filios; & licet ab ijs quandoque ſpernantur & irritentur, numquam tamen illos negligunt, deſpiciuntúe: quoniam pietatis affectu ſuperantur. Quòd ſi aues ſic piè afficiantur; quanto magis tua gratia † ſanctis miſerationibus trahitur, vinciturque Domine: vt miſerearis omnium quærentium te? Quin & mater à ſuo deſpecta puerulo, corde tamen ideo ipſum deſerere atque deſpicere nequit: viſceribus enim pietatis ſuperatur. Si autem & nutrix, ſic pietatis affectu trahitur; quanto magis gratia tuæ clementiæ, animarum amator Domine, ſuis quotidie vincitur miſerationibus, ad commiſerandum atque ſaluandum cunctos ſemper deſiderantes te? Quandoquidem ergo ab impuro hoſte, qui me ſemper affligit, anguſtor: clamabo cum lachrymis die ac B nocte, tuam implorans miſericordiam, vt ab impugnationibus teliſque eius me liberet. Quis enim poterit improbi illius conſilia conatuſque perferre, gratiæ tuæ auxilio deſtitutus Domine? In horas quippe ſingulas, cogitationibus & actibus meam affligit animam. Verùm tua potentia Chriſte, quæ fluctibus maris imperauit, ipſum quoque † increpet, vt à me ſeruo tuo vincatur, diffugiatque. Singulis enim diebus ſuas in me machinas, fraudeſque renouat, dum mentem meam captiuare ſtudet, & à dulciſſima optimaque meditatione diuinorum tuorum mandatorum auocare. Quare gratiam tuam celeriter emitte Domine, vt à ſeruo tuo magnum hunc draconem cum vniuerſis cogitationibus ſuis ſordidis, malignisque depellat. Ipſa tua ad hoc inducaris parabola, mi Domine, qua dixiſti; Iudicem quemdam in ciuitate fuiſſe, qui nec Deum timebat, neque C hominem planè reuerebatur. In eadem verò ciuitate viduam fuiſſe pauperculam, quæ illum quotidie adibat, dicens: Vindica iam me de aduerſario meo. Cùm autem diu ille inclementer deſpexiſſet mulierem variè vexatam, præualuit tandem viduæ patientia, ipſumque quantumuis immitem, & immiſericordem, ad † æquitatem reuocauit. Vidua iniuriam paſſa, immiſericordem iniquumque iudicem adit, vt ipſam de ſuo vindicet aduerſario: Ego autem longanimem & miſericordem, benignumque meum accedo Dominum, poteſtatem in cælo & terra citiſſimè exaudiendi habentem. Os diuinum, ſanctum, & mentiri neſcium, Deus benedicte, atque redemptor, fac obſecro celeriter (ſicut promiſiſti) vindictam omnium in te ſperantium, die noctuque. Ne tardes vindicare me Domine. Ex manibus inimici eripe me, & ad te dirige: vt illo per gratiam tuam ſuperato, te ſolum benedicam, teque ſolum glorificem ô longanimis & miſericors, qui omnes homines cupis ſaluos fieri. Et quia vitæ meæ tempus in vani- D tate defecit & cogitationibus turpibus, dona mihi medicamentum efficax, quo pleniſſimè ab occultis meis curer vulneribus: Et conforta me, vt ſaltem ad vnam horam, promptè laborem in vinea tua: Nam ad vndecimam iam horam tempus vaniſſimæ meæ vitæ peruenit. Scapham negotiationis meæ, diuinis tuis mandatis guberna, & prudentiam mihi vili abiectoque negotiatori concede, vt negotiationem tuam perficere poſſim, quamdiu adhuc tempus ſuppetit. Etenim nauigationis iam finis inſtat, magnaque tempeſtas imminet, & tempus me varijs diſtractum, ac deſidem euocat. Huc age ô piger inquit: omne lucrũ negotiationis tuæ, ex toto tempore vitæ tuæ reportatum, oſtende. Et hora mortis me terret miſerum: Reſpicio enim opera mea, & contremiſcit mihi anima: intueor negligentiam torporis mei, & exhorreſcunt oſſa mea. Separationis enim hora mihi ante oculos venit, & ex eius conſideratione vehementer timeo. Quin & pro gaudio, E metu corripior, dum me opera gaudio digna non feciſſe cerno. Magnus enim panor eſt, mortis tempore, omnibus peccatoribus mei ſimilibus: Rurſuſque ingens gaudium eſt, dum anima à corpore ſeparatur, vniuerſis iuſtis, cunctiſque virtutis ac pietatis athletis. Magnus item ſeparationis tempore, dolor atque triſtitia eſt cunctis imparatis, atque torpentibus; dum ſuæ reminiſcuntur negligentiæ, totiuſque retrò temporis vitæ, adeò negligenter tranſacti. Grauiterque tunc cordis dolore excruciatur, qui hîc dum viueret, ſalutis ſuæ curam neglexit; adeò quidem, vt etiam pœnitentiæ eius cruciatus, ipſum quoque mortis ac ſeparationis timorem excedat. Contrà verò, iuſti & ſancti pietatis atque religionis athletæ, in hora mortis ac ſeparationis exultant, cernentes ante oculos magnum

Ab exemplo.
† al. multis miſerationibus, &c.
al. ſuis miſerationibus, &c.
A minori ad maius.
Matth. 8.
† al. increpabit
Lucæ 18.
Ibidem.
† al. ad ſui defenſionem permouit.
1. Tim. 2.
Matth. 20.
Matth. 25.
Verba animæ compunctæ.
Antitheſis grauis, & ſententioſa.

magnum illum ſudorem atque laborem ſuorum certaminum, vigiliarum, & ora- A
tionum, ieiuniorum, & lachrymarum, humi cubationum, ac ciliciorum. Exultat
illorum anima, ex corpore ad requiem commigrare incitata. Formidabilis item
eſt mortis præſentia omnibus peccatoribus, laxeque ac molliter viuentibus; &
quibus in hac vita vaniſſima, ſe puros integroſque ſeruãdi, non fuit cura. Dolorq;
vehementiſſimus, ſeparationis tempore peccatorem occupabit, quando neque
omnino quid loqui licebit, & ſeueriſſimum præceptum egredi hora illa vrgebit.
Apoſtrophe ad ipſam animam. Heu heu ô anima, quamobrem nunc vitã ſalutemque tuam negligis? Cur alijs di-
ſtracta, ita otioſè dies vniuerſi temporis tui tranſigis? Ignoras, repentinam ac ſubi-
taneam fore vocationem tuam? Quid obſecro illic tunc actura es; ſi hîc ita iam
fueris negligens? Ante tribunal tremendi iudicis, quid pro excuſatione tua habe-
bis quod reſpondeas? Quomodo ſubrepat tibi inimicus tuus, non intelligis mi-
ſer? Et quomodo tibi diuitias cæleſtes indies furetur, neſcis ô diſtracte ac negli- B
1.Pet.5. gens? Sobriam te præbe ac vigila, belli tempore, ô anima. Precibus intenta eſto,
cum lachrymis ora, & ad Deum cum cordis dolore exclama: & ſtatim tibi in au-
xilium mittet Angelum miſericordem, qui te ex ipſo belli periculo liberet, & à
confuſione inimici. Diligenter cura, ne ſeparationis hora, in triſtitiam incidas ac
gemitum, inutiliterque plores in æternum. Et venient cuncta in mentem tibi ho-
ra illa, diceſque intra teipſam, acri dolore concitata: Omnia iſta ego quotidie,
mente reuoluebam, mihique ipſe ante denuntians, dicebam: Percurram dies me-
os, quibus in terra ſum, vt vltrà non peccem, neque iterum à diuinis mandatis ex-
cidam; ſed cum alacritate magna, quæ ipſi placent, peragam ſemper. At nunc ina-
nis, abſque vllo penitus boni operis merito, reperior. Ad te ipſam ô anima reuer-
tere, aſſiduè decerta, ſemperque time: Deum tuum concupiſce, illique per bona C
Matth.24.25. Lucæ 12. opera obſequere, vt cùm mortis hora, ſeparationiſque tempus aduenerit, te para-
tam, magno cum gaudio, exſpectantem ipſum, inueniat. Intellige, ô anima, inſtitu-
tum tuum, Deique vocationem. Non enim liberum animum, cunctis rebus terre-
nis liberatum, contriſtat angitque migrationis hora. Sed mors hominem deſidia
Pulchra mortis conſideratio. torpentem, & peccatorem contriſtat. Contriſtat remiſſum ac negligentem, & quę
Deo placent, omittentem. Contriſtat multa poſſidentem, qui curis & negotijs ſe-
cularibus ſuam deuinxit animam. Contriſtat & opulentum, quòd eum licet inui-
tum, ab hac vita ſeparet. Contriſtat etiam patres, quòd à chariſſimis eos liberis ſe-
greget. Contriſtat mundanum, quoniam diuitias ſuas deſerit. Contriſtat & fratres,
quoniam cum luctu eos ab inuicem diuidit. Omnes iſti ſuperueniente mortis ho-
Apoſtrophe ad ſuam animam. ra contriſtabuntur, quoniam ſeculi rebus nimium diſtricti fuerunt. At tu quare
triſtaris, & ingemiſcis ô anima, mundo libera, ſeculique rebus exuta? In liberta- D
tem vocata, in ea ſic ſemper permane, & in via Dei generoſè perge, alacriter quæ
ipſi ſunt placita perficiens. Quòd ſi Deo, ex toto corde & anima adhæreas, nũquam
mortis horam reformidabis: quin & ipſa mors, migratioque de corpore, tibi po-
Precatio. tius gaudio futura eſt. Salua me patiens, & longanimis Domine. Salua me Fili Dei,
qui ſolus ſine peccato es Chriſte. Et concede mihi Saluator, æternæ vitæ meditati-
onem; vt præter eam, aliud nihil in corde meo vnquam habeam, tuamque vo-
luntatem, cooperante mihi peccatori gratia tua, perficiam ſemper, promptuſque
reddar, ad beneuolè tua mandata exequenda, vt rectè in pecunia abs te Rex cæle-
Matth. 25. Lucæ 19. ſtis accepta, negotiari queam, peractaque bona negotiatione in tuo agro Salua-
tor, laudem abs te, ô Domine, conſequar, dicamque cum fiducia & gaudio cordis,
Matth 22. Matth.25. dum veneris Domine: Beatus ſum, quia veniſti Domine, vt induas me veſte digna
nuptijs ſponſi immortalis, quam tua ego acquiſiui gratia. Accedam & lampadem, E
quam mihi tua Chriſte largita eſt gratia atque benignitas. Egrediarque cum gau-
dio obuiam tibi, collaudans ac benedicens, glorificanſque ſpõſum immortalem:
vt iuſtorum atque Sanctorum, qui tibi placuerunt, fieri merear particeps, in ſecula
ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

Hic tertius à nobis in ordine Sermo de Compunctione poſitus eſt, iuſta ſeruata œconomia atq; diſpoſitione, ſi eorum quæ tractantur in ſingulis habenda ſit ratio, & reſpectus ad inuicem: Cùm enim prius

multum

A *multum ſe cum anima ſua occuparit, vt eam compunctam, Deoq́; gratiorem redderet: hic ſe totum ad miſericordiſſimum conuertit Dominum, pias ei preces cum lachrymis offerendo; & vt illa omni tempore ipſi praſto ſint, quibus & delicta abluere, & Dominum placare poſſit, humiliter orat & obſecrat. Multaq́; in laudem & vtilitatem lachrymarum, inter alia hic affert: quod idem facit & copioſè in Sermone immediatè ſequenti ſi vſquam alibi. Reliqua in progreſſu videbis Oration.*

Tua enim remedia Domine omnem æſtimationem excedunt pretij, &c.] *Cauſſam reddit, cur dixerit ſe dignas curationibus Chriſti Domini non poſſe referre mercedes: quòd ſcilicet, ea (vt dicit) nullo planè æſtimari aut comparari queant pretio. Confirmatq́; hoc ipſum argumento à maiori, hoc pacto: Non cælum, non terra pro merito tuarum curationum dignè retribuere poſſunt; quomodo ergo ego peccator dignum quid tibi, æquiualensq́; referre potero? Poſtea, quæ & qualia ſint iſta Saluatoris remedia atque curationes, pulchrè demonſtrat, ibi: Sunt autem curationes tuæ bonitatis, multa tua miſericordia, &c. quæ etiam quomodo à peccatoribus obtineri poſſint, cuiq́; ob oculos ibidem ponit.*

B O lachrymarum potentia, quomodo in ictu oculi, præpetibus ſublata pennis, in cælum aſcendis, &c.] *Hoc ipſum & Chryſoſt. affirmat Lib. 2. de Compunctione cordis Tom. 5. vbi quo pacto Compunctio animæ alas adnectat, quibus in cælum aſcendat, eleganter oſtendit, dum eam ibi cum delitijs corporis confert, easq́; animæ plumbi pondus imponere, & in infernum demergere dicit, illam autem animæ alas adnectere, & in cælum euolare facere, &c. de quo, alibi pluribus apud S. Ephræm.*

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De Compunctione, & ſalute animæ, Sermo.

VEnite cuncti fratres, bonum à me peccatore Ephræm conſilium
C accipite; quandoquidem iam nos occupat, ô fratres mei, dies illa
magna atque terribilis: & nos chariſſimi, ſoluti cura vagamur animo.
Cùm dies interim noſtri velut vmbra fugiant, & non aduer- Iob 14.
timus quantopere prætereant, iuſtusque Iudex quantum appropinquet.
O quantum requiremus tempus malè à nobis impenſum;
ludentes atque ridentes, & mente huc atque illuc euagantes, & non inueniemus.
O quantum plorabimus & flebimus ibi, pro quibus illudimus hîc atque ride- Matth. 8. 24.
mus. O quantum ſuſpirabimus, dentibusque ſtridebimus; quando coronatos & Apoc. 5. 7. 15.
gloria decoratos inſtar agnorum, videbimus eos, qui nunc pro Chriſti nomine ſuſpiria
edunt, laboresq́; exantlant in oratione & ieiunio. O quantū lugebimus, pectusq́;
percutiemus, contemplantes in gloria multa, eos, quos hîc pro nihilo fre- Sap. 3. 5.
quenter reputauimus. Quantū, ô fratres mei chariſſimi, clamabimus, & obſecrabi-
D mus pro miſericordia, & non erit qui miſereri poſſit: quoniam tempus pœniten- Apoc. 2. 10.
tiæ aliud agentes, perperam conſumpſimus; nec aliud pœnitentiæ tempus nobis
erit reliquum. Hòc pœnitentiæ tempus exiſtit, illud defenſionis. hoc ſeminandi, il-
lud metendi. Quapropter & Apoſtolus ait: Nolite errare; Deus non irridetur. Galat. 6.
Quæ enim ſeminauerit homo, hæc & metet. Quoniam qui ſeminat in carne ſua,
de carne & metet corruptionem. qui autem ſeminat in ſpiritu: de ſpiritu metet
vitam æternam, in futuro nimirum ſeculo. Vnuſquiſque autem fratres, conſideret
quomodo ſeminet, & quid ſeminet, & vbi; in carne, aut in ſpiritu. Quoniam de ſpi- Ibidem.
ritu metet vitam æternam. Beati qui ſeminant in lachrymis: in exultatione enim Pſalm. 125.
metent ibi, in hora meſſis. Attendite fratres, & ſcripturæ memineritis: Exijt qui Matth. 13.
ſeminat, ſeminare ſemen ſuum. Et quis exijt, ac ſeminat? Bonus pater familias,
Dominus noſter Ieſus Chriſtus. Sed quid ſeminauit? Verbum Euangelij, ſancta Ibidem.
E ſua præcepta. At vbi ſeminauit, & in qua terra? in cordibus hominum, per vni-
uerſum terrarum orbem. Sed non omnes obediunt Euangelio, neque omnes fa- Pſalm. 18.
ciunt noualia, vt vbi ceciderit ſemen, fructificet: verùm in terra inculta, & inter Rom. 10.
ſpinas ſuſcipiunt verbum; atque inter curas, & diuitias, ac voluptates ſeculi, am- Matth. 13 & Lucæ 8.
bulantes ſuffocant illud, & non profert fructum. Vos autē chariſſimi, corda veſtra Matth. 6. & Luc. 12.
ad ſuſcipiendum Euangelicum verbum præparate; & nequaquam mentem ve-
ſtram ſuffocabit ſolicitudo nimia vani ſeculi huius. Non ob delitias, ſed neceſ-
ſitatis cauſſa, currite. Si quæ ſunt ſatis tantummodò perſequamini, non erit quod Rom. 14.
multum laboretis: ſin delitias conſectamini atque diuitias; hic iam labor varius, 1. Tim. 6.
& curſus inſtabilis, tribulatio infinita, & vita anxietate plena. Porrò vnum eſt
neceſſa-

Luc.10. neceſſarium, vt ait Dominus: verumtamen iſta aliquatenus oportebat facere, A
Matth.6.16. propter ipſam corporis neceſſitatem, & illa aſſiduè, ob ſalutem animæ. Cùm ni-
Luc.12. hil ſublimius ſit anima, cuius cauſſa fratres curramus, ſolicitique ſimus ac præpa-
remur quotidie. Ne in corpore curando vniuerſum vitæ tuæ tempus conſumas:
ſed quandocunque corpus eſurit, & delitias appetit, cogita tunc & animam tuam
Nota. ſuo cibo refocillari velle. Et quemadmodum corpus niſi pane ſuſtentetur, viue-
re nequit: ita & anima, niſi ſpiritali alimento reficiatur, mortua eſt. Ex duplici
ſiquidem parte conſtituitur homo, ex anima ſcilicet & corpore. atque ideo dice-
Matth. 4. Luc 4. bat Saluator: non in pane ſolùm viuit homo. Quare tu vt bonus diſpenſator,
animæ cibum præbens ipſi animæ, & corporis, corpori: non ſolùm corpus, ſed &
animam nutries atque fouebis, eamque minimè deſolatam atque famelicam re-
Ephes 5. linques. De qua, ac quali quidem anima, ait Apoſtolus: quæ in delitijs eſt viuens,
mortua eſt. Caue igitur, tuam à gula animam interimi permiſeris: Sed nutri ac B
Anima quibus nutrienda ſit. foue illam in verbis diuinis, in Pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritalibus, in lecti-
onibus ſacrarum ſcripturarum, in ieiunijs, in vigilijs, in lachrymis, in ſpe ac medi-
tatione futurorum bonorum, æternorum, & incorruptibilium. Hæc & his ſimi-
lia, nutrimentum, ac vita ſunt animæ: potiſſimum verò lachrymæ propter Deum
diſtillantes, panis ſalusque animæ, exiſtunt. Iccirco & magnus Propheta Dauid
Pſal.41. dicebat: Fiant mihi lachrymæ meæ, panis, die ac nocte. O felicem animam Pro-
Ab exemplo Dauid. phetæ Dauid, ſi quis nutriretur lachrymis. Beatus hic ac ſanctus & irreprehenſibi-
lis Propheta, manſuetiſſimus, ac receptaculum Spiritus ſancti, dies noctesque in
lachrymis tranſegit: Nos autem, qui infinitis malis ſumus obnoxij, ne ad vnam
quidem horam compungi, ac pœnitere volumus. Ille, forma nobis datus eſt &
exemplum, & pœnitentiæ via: quare imitemur eum fratres, in lachrymis, in C
Pſalmis, & ieiunijs. Ille etenim lachrymas præmittens, magnamque fiduciam ha-
Pſal.38. bens, audacter valde ad Dominum dicebat: Lachrymas meas, ne ſileas. Quòd
ſi tanta eſt fiducia, ac libertas flentis: beatus homo, qui lachrymas fundit pro-
Ibidem. pter Deum, præmittitque illuc; vti cum ſancto Propheta Dauid, confidenter cla-
mare poſſit ad Dominum, dicendo: Lachrymas meas ne ſileas. Propheta namque
Pſal.6. illc ſanctus, vidit ſe tutò illuc præmiſiſſe lachrymas; etenim per ſingulas noctes
Pſal.38. Pſal.19. ſtratum ſuum lachrymis rigauit, & iccirco cum fiducia clamabat: lachrymas
Iob 10. meas ne ſileas. Noui inquit Domine, quòd iuſtus ſis Iudex, & non eſt in te in-
Rom. 3.& 2.Tim.3. iuſtitia. Noui quòd nullus ſit, qui de manu tua poſſit eruere. Noui quòd iudica-
Matth.S.24. turus venies orbem terrarum. Noui benigniſſime Deus, quòd ab Oriente & Occi-
Ioel.2.3. &c. dente, ab Aquilone & Auſtro, omnes gentes, & vniuerſa natura humana coram
Pſal.38. tremendo tuo tribunali adſiſtent, vt iudicentur, examinenturque omnes, ac refe- D
rat vnuſquiſque ſecundùm opera ſua. Atque ideo ad te clamo: lachrymas meas
Ezech.18.33. ne ſileas. Noui enim quòd ſi lachrymarum mearum memor fueris, iniquitatum
mearum non recordaberis; cùm vel perexigua lachryma, multa poſſit abo-
lere peccata: & ideo tuam exoro bonitatem, vt lachrymas quoque meas in medi-
Dan.7. um adducas. Quando igitur poſiti erunt throni, & iudicium ſedebit, aperienturque libri, & vniuſcuiuſque actiones, & opera publicè ab Angelis atque Archange-
lis legentur: tunc lachrymarum mearum memineris, vt iuſtus iudex. Ne in medi-
um protuleris iniquitates meas, & lachrymas meas ne ſileas: ſed lachrymarum
mearum, in hora illa recordare, vt cum fiducia ad tribunal illud tuum formida-
bile accedere poſſim. Quicunque enim lachrymas illuc præmiſerit, confidenter
ad iudicium tuum accedet. Noui quantum apud te valeant lachrymæ. Noui tuam E
erga homines liberalitatem. Noui tuam bonitatem. Noui tuam indulgentiam.
Noui tuam longanimitatem Noui tuam clementiam. Noui pietatis tuæ viſcera.
Noui immenſas tuas commiſerationes. Noui ineffabilem tuam miſericordiam.
Pſal.50. Noui Domine, noui inquam, nec abſcondo: incerta enim & occulta manifeſta-
Luc.7. ſti mihi. Noui quomodo peccatrix illa illachrymans, iuſtificata ſit, & immacula-
Matth.26. tos pedes tuos contingere meruerit. Noui quomodo princeps ac vertex Apoſto-
Deut.4.34. Pſal.85.102.144. lorum Petrus flens amarè, veniam impetrarit, ac coryphæus permanſerit. Noui
quòd non ſit Deus alius præter te, miſerator & miſericors, & iuſtus. Miſerationes
enim tuæ, ſuper omnia opera tua. Miſereris, quia cuncta potes. parcis cunctis, quia
Matth.12. cuncta tua ſunt Domine, vitæ ac animarum amator. Noui quòd & de omni verbo
otioſo,

Digitized by Google

A otioſo, daturus ſit rationem omnis homo: quoniam cogitatio hominis confite- Pſalm. 75.
bitur tibi. Horum omnium per Spiritum ſanctum præſcius, ad te clamo Domine: Pſalm. 38.
lachrymas meas ne ſileas. Vides Prophetæ ſapientiam? Cernis veram illius pœni-
tentiam? Cernis feruentiſſimam fidem? Vna nocte peccauit, & per ſingulas no- 2. Reg. 11. 12.
ctes fleuit, ac vigilauit, lectum rigauit, & vulnus eluit, lachrymarumque virtute ef- Pſal. 6.
fectus eſt beatus. O lachrymarum virtutem ad cælos vſque pertingentem, & ma-
gna cum fiducia, abſque impedimento ingredientem. O lachrymarum virtutem! Lachrymarum vis maxima.
quādoquidem & vniuerſæ virtutes cæleſtes tuam poteſtatem admirantur. O vir-
tutem lachrymarum, quanta potes: tu ſi quidem diuino adſiſtis throno, in gau-
dio. O lachrymarum virtutem, quæ ab inferis ad cælos vſque reducis deſide-
rantes te. O virtutem lachrymarum, quæ medicinalis officina es peccatorum.
per te peccatores efficiuntur beati, vnde & Dominus noſter, beatos tales præ-
B dicat, dicens: Beati qui nunc fletis, quoniam ridebitis, in futurum ſcilicet. Matth. 5.
Non quidem dixit beatos illos, qui deflent mortuum, aut damnum domus,
aut neceſſitatem, aut quid aliud ſeculi huius: ſed beati, inquit, illi, qui lugent Ibidem.
de peccatis ſuis. Nunc enim ad modicum tempus plorant: illic autem in ſem-
piterna conſolabuntur ſecula. O quantum gaudium eſt in cælis, ſimulac pec- Lucæ 15.
cator in terra lachrymas profuderit, malamque peccandi conſuetudinem ab-
iecerit, ac peccatum oderit, dicens: Iniquitatem odio habui & abominatus ſum, Pſalm. 118.
& ab omni via mala prohibui pedes meos. O quantus rurſum dolor erit in cælo, Iſa 42.
quando homo qui abrenuntiauerit Sathanæ & operibus eius, coniunctusque
Chriſto, iterum conuerſus fuerit retrorſum, oblitus pactorum: & inhæſerit anti-
quis, quibus ſe rectè abdicauerat. Quid autem ſibi vult aliud, conuerti retrorſum,
niſi gentilium & infidelium aſſumere formas ac dicta, quæ vſurpabat priuſquam
renuntiaret?

C

SCHOLIA.

INter quatuor iſtas, De Compunctione Homilias, quas hîc iam ordine ſuo debito coniunctim poſuimus, cùm antea abſque vllo ordine ſeparatim in alijs atque alijs manuſcript. Græc. reperirentur, videtur hæc quarta atque poſtrema non parùm mihi redolere aureum illum ſtylum S. Chryſoſtomi. Quia tamen ſub nomine S. Ephram, eam inter alia eius monumenta manuſcripta repperi, non auſim alteri potius quàm illi cuius titulum gerit adſcribere; tum etiam quòd magnum atque ardentem ſpiritum Ephræm referat, frequentibusq; eius aphoriſmis, ac ſententioſè dictis abundet.

Neque omnes faciunt noualia, vt vbi ceciderit ſemen fructificet, &c.] *Hæc per allegoriam accipienda videntur, ducta metaphora ab agricolis, qui agros de nouo proſcindere & excolere ſolent. Quemadmodum enim in agris tum fieri noualia dicuntur, quando iterum ad cultum rediguntur, & ad ſeminandum aptantur. (hoc autem an ſingulis annis, an alternis, iam hîc non diſputo:) ita in cordibus quoque hominum noualia fieri cenſentur, quando denuò ſemini, hoc eſt, verbo Dei ſuſcipiendo præparantur. Quod ergo hîc dicit Auctor, non omnes facere noualia, vt vbi ceciderit ſemen fructificet, &c. hoc de cordium ſemine intellige, quaſi dicat: non omnes renouant, excolendoq; præparant corda ſua, vt verbum Dei, ſanctaq; ipſius præcepta, in ijs tamquam in terra bona & culta ſeminari cum fructu poſſint. Ideoq; addit: Vos autem chariſſimi, corda veſtra præparate, & nequaquam mentem veſtram ſuffocabit ſolicitudo vani ſeculi huius &c. alludendo ad verba Matth. 13. & Marc. 4. ac Luc. 8.*

O felicem animam Prophetæ Dauid, ſi quis nutriretur lachrymis.] *Sic ad verbum hîc eſt in Græco textu S. Ephræm: Quæ tamen ne cui fortè durinſcula videatur lectio, poſſet fortaſsè mitigari & accommodatior propoſito reddi, ſi pro (εἴ τις, ſi quis,) legeretur: ὅστις ἐτρέφετο, vt ſit ſenſus: qui nutriretur: vel, qui nutriebatur, referendo hoc ad ipſum Dauid, cuius animæ felicitas prædicatur, quòd lachrymis nutriretur. poſſet tamen prior lectio Textus etiam per comparationem à minori explicari, hoc modo: Si quis nutriretur lachrymis; felicem ſanè animam Prophetæ Dauid, quòd ſcilicet multo amplius ijs nutriretur, &c. Vel, vt cum eiuſmodi legatur interpunctione: O felicem animam Prophetæ Dauid. Si quis nutriretur lachrymis; Beatus ſanè hic Propheta dies noctesq; in lachrymis tranſegit, &c. quaſi diceret: ſi quis alius nutriretur lachrymis; Propheta ſanè Dauid maximè, ſecundùm illud: Fiant mihi lachrymæ panis die ac nocte, &c. Pſalm. 41.*

D

E

Digitized by Google

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De Pœnitentia, Sermo Primus.

Match 9. M. c. 2. Lucæ 5.

DOminus noſter, qui è ſinu Patris deſcendit, nobiſque factus eſt
via ſalutis, ipſe nos beata ac diuina illa ſua voce de Pœnitentia
inſtruit, dicens: Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores ad pœ-
nitentiam. Et rurſus: Non indigent qui ſani ſunt, medico, ſed
qui malè habent. Si hæc ego dixero, nolo me audias; ſi verò Do- B
minus illa dicat; quare contemnis, & vitam tuam negligis?
Quòd ſi inſanabilium tibi conſcius ſis vulnerum, cogitatio-
num, & actuum in te latentium; quare occulta illa tua vulnera negligis, nolens

Ibidem.

ea medico, vt cureris, oſtendere? Quouſque propria cogitatione diſtractus, negli-
gis vulnus tuum, vt amplius putredine repleatur inſanabili? Quamobrem chariſ-
ſime, teipſum odio habens, reſpuis liberari ab occultis vulneribus tuis? Quid ti-
mes medicum? Non eſt durus, neque verò immitis atque immiſericors. Non vti-

Luc 7.
† al. plenus bonitate eſt & miſericordia.

tur ferro, ne medicamento quidem auſtero vel cauterio: ſolo verbo ſanat. Si ad
eum accedere velis, omnibus bonis† abundans eſt, & miſericordia plenus. Propter
te ex ſinu Patris aduenit, & propter te incarnatus eſt; vt ad eum ſine timore & va-
cillatione accedas. Propter te factus eſt homo, vt te à grauibus tuis vulne- C
ribus liberet: & cum multa dilectione, omnique bonitate, te ad ſe vocat. Acce-
de peccator, & ſanaberis facile: abs te pondus peccatorum proijce; preces of-

Lachrymarum præſtantia atq; vtilitas.

fer, & lachrymas putredini vulnerum tuorum impone. Hic enim medicus cæ-
leſtis, & bonus Deus, lachrymis atque gemitibus vulnera curat. Accede pecca-
tor ad bonum hunc medicum, & pro optimo medicamento lachrymas offer. Sic
enim vult cæleſtis medicus, vnumquemque ſuis ſanari lachrymis. Nullius eſt ne-
gotij, lachrymis curari: hoc enim medicamentum non ſtrictius deuincit, neque
exacerbat vulnus, ſed breui te compendio & ſine moleſtia ſanat. Tuas exſpectat
medicus videre lachrymas, accede & noli timere. Oſtende ei vulnus, & pro me-
dicamento lachrymas ac gemitus offer. Ecce enim oſtium pœnitentiæ apertum
eſt, feſtina peccator, priuſquam illud occludatur. Non exſpectat ad tuam ne- D
gligentiam tempus; vt neque ipſum oſtium, te ſegnem & deſpicientem cernens,
tuum ſemper contemptum ſuſtinebit. Quare tuam odiſti vitam miſer? Quid præ-

Matth. 25.

ſtantius tua anima, ô homo infelix? At tu eam, ô peccator, ſpernis. Ignoras dile-
ctiſſime, qua hora cæleſtis medicus oſtium medicinæ ſuæ occludi iuſſurus ſit. Ac-

Lucæ 15.

cede obſecro, feſtina vt cureris. Gaudium ex tua conuerſione afferre velis cæ-

Matth. 25.

leſti exercitui. Sol iam ad veſpertinam inclinat horam, & propter te adhuc
exſpectat, vt ad manſionem occurras. Quouſque inimicum tuum immundum

Aduerſarij conatibus nō conſentiendum.

perfers? Quouſque aduerſario tuo impuriſſimo conſentis, impudenter eius vo-
luntatem perficiens? Ille enim te quærit in ignem æternum proijcere: hoc eius eſt
ſtudium, hoc ipſius munus, quod ſuis largitur amatoribus. Ipſe concupiſcen-
tijs ſuis peſſimis & immundiſſimis, continuum cum omnibus hominibus bellum
gerit. Ipſe rurſus ſceleſtus aduerſarius, in deſperationem perducit obedientes E
ſibi. Indurat eorum cor, & exſiccat lachrymas, vt non compungatur omnino pec-
cator. Fuge hunc ô homo, odio & abominationi blanditias eius habe. De-

Iohan. 8.

teſtare malignum, & fuge doloſum: homicida enim eſt ab initio, vſque ad fi-
nem. fuge ipſum ô homo, ne te interficiat. Audi dilectiſſime beatam illam

Matth 11.

vocem Domini aſſiduè dicentis: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati

† al. ego vos reficiam, &c.

eſtis, & ego vos† requieſcere faciam in regno meo. Tollite iugum meum ſuper
vos, & diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem

Eccls 5.

animabus veſtris. Requiem dicit, & vitam tibi promittit. Quid negligis ô ho-

Rom 10. & Epheſ. 2.

mo? & cur differs de die in diem? Accede, ne timeas; bonus & miſericors eſt, di-
ues & nullius indigens Dominus noſter: non requirit chirographum omnium
peccatorum tuorum. Perfugium à cunctis vitijs ipſe eſt, ſanat vulnera, do-
natque

Digitized by Google

A natque vitam ſine inuidia, vt benignus medicus. Suſcipit facilè coram ipſo procidentes; quandoquidem Deus magnus, & præcognitor futurorum eſt, ſciens vniuerſas cogitationes noſtras, quando quis ad eum adorandum accedit, vt ſanetur. Videt cor eius, omneque propoſitum accedentis ad ipſum, & quòd immutabilem piamque cogitationem habeat accedens. Tunc benigniſſimus Deus, ob magnam ſuam bonitatem protinus ab inquirentibus ſe inuenitur: & priuſquam homo oculos ad Deum attollat, dicit ipſi; adſum. Et antequam ad eum accedat, theſaurum coram loquente, & ſe inquirente, aperit. Priuſquam effundat lachrymas, miſerationum ſuarum theſauros effundit ſuper eum. priuſquam ipſum imploret, reconciliatur ei, & priuſquam ipſum oret, miſericordiam ab eo conſequitur. Charitas enim Dei ſic requirit, & ſic vult. Et qui in veritate accedunt ad eum, B non cunctatur audire. Neque rurſus accedenti ad ipſum improperat, dicendo: Cur tanto tempore ſeruiiſti inimico, me autem Deum tuum, volens ſpreuiſti? Non quærit præteriti temporis quantitatem, ſed tantummodò humilitatem, lachrymas, ac gemitus ſibi procidentis intuetur Dominus. Et quia futurorum præſcius eſt, quippè Deus & creator noſter, è veſtigio cuncta peccata noſtra, & offenſiones cogitationum & actuum remittit: primamque ſtolam afferri ei iubet, cum annulo etiam in manu dextera; omneſque Angelos ſibi gratulari præcipit, ſuper anima iſta peccatoris inuenta. Beati enim nos cuncti ſumus homines, qui Dominum adeò habemus bonum, dulcem, malitiæ immemorem, benignum, pium, miſericordem, & longanimum, ſemper iniquitates noſtras, ſi tamen ipſi voluerimus, remittentem. Ecce enim hortatur. Ecce longanimiter ſuffert. Ecce cun-C cta nobis bona ſua largitur in hoc ſeculo, & in futuro, ſi voluerimus ipſi. Venite ergo, obſecremus, quandiu in præſenti vita tempus nobis ſuppetit. Donec enim hic ſumus, ſemper Deum exorare atque placare poſſumus. Facilè nobis eſt indulgentiam depoſcere, opportunum nobis tempus eſt ianuam miſericordiæ eius pulſare. Fundamus lachrymas, quandiu tempus eſt ſuſcipiendi noſtras lachrymas, ne abeuntes in ſeculum illud, abſque fructu & vtilitate vlla plangamus: ibi enim pro nihilo ducentur lachrymæ. Quantum hic voluerimus, tantum benigniſſimus remittet Deus: Hic enim nos obſecrantes audit. hic nobis ſupplicantibus ſibi, remittit. Hic noſtra peccata & iniquitates, nobis reſipiſcentibus, delet. Hic oratio & obſecratio, ibi verò eſt vltio. Hic remiſſio, ibi inquiſitio. hic longanimitas, ibi ſeueritas. hic indulgentia, ibi accurata exploratio. hic voluntatis li-D bertas, ibi iudicia. hic ſecuritas, ibi anguſtia. hic voluptas atque fruitio, ibi tormenta & egeſtates. hic riſus, ibi verò luctus ac gemitus. hic negligentia atque incuria, ibi autem ſupplicium. hic contemptus, ibi ignis ſempiternus. hic ornatus veſtium, ibi † vermis non quieſcens. hic elatio, ibi humiliatio. hic rapinæ, ibi dentium ſtridor. Hic cuncta deaurata, ibi tenebrarum caligo. hic deſidia, ibi nulla delictorum venia. Atque omnia iſta ſcientes, fratres mei dilectiſſimi, cur noſtræ ſalutis adeò ſumus ignaui? Non igitur mens noſtra, fratres, in amore atque dulcedine rerum terrenarum defixa hæreat; ne planctus ibi noſter amarus fiat. Quamobrem ſanari contemnimus, quandiu tempus adhuc ſupereſt? per modicas lachrymas exiguo hoc tempore, ac per pœnitentiam remittit benigniſſimus Deus cuncta peccata noſtra. Plange hic modicum, ne plangas ibi in ſecula ſeculorum; & ne humilieris in tenebris exterioribus. Gratus hic eſto: E ne ibi in ignem proijciaris inexſtinguibilem. Quis nos non lugeat, & quis non defleat? odio habentes vitam, mortem diligimus. Tecum ipſe reputa frater chariſſime, & quæ potiora atque vtiliora animæ tuæ ſunt, vide, ac tibi delige. Quæ enim tibi difficultas eſt, vt de peccatis in hac vita lugeas, & pœnitendo melior factus hic obſecres, potius quàm vt ibi in igne æterno, abſque aliqua vtilitate plangas? hic enim lachrymis indulgentiam, conſolationemque omnem adſequeris: ibi autem quamuis lachrymeris, ſupplicium conſequeris, & ad pœnam perges, ob decem millium talentorum debitum. At tu parum quid, in hac vita perſolue; rogando Dominum, vt tibi animæ tuæ debita remittat. Si autem hic nolueris ex multis pauca reddere; ibi multis adhibitis cruciatibus, omne tuum debitum perſoluturus es. Atque iſta veſtræ charitati, fratres Deo deuoti, dico; non quòd ego dignus ſim, & à ſorde in hac vita mun-

Sap. 8. Pſal. 7. Hierem. 29 31. Sap. 6. Sap. 5. Lucæ 15. Pſal. 102. Rom. 2. Matth 14. 26. Marc. 13. 14. 1. Pet. 4. 5. Sap. 5. 2. Cor. 6. Antitheſis grauiſſima. † al. ibi tormentum & vlulatus. Iſa. 49. 2. Cor. 6. Matth. 25. Lucæ 12. Coloſſ. 4. Matth 18. Lucæ 16.

Iob 25. dus, purè viuens: Sed ex multo dolore ac triſtitia, tribulationeque cordis iſta A commemoro, aſſiduè mecum cogitans, quid nobis immineat, dum interim nos †al. ego autem ô fratres, &c. negligenter viuimus. Ego autem † hic fratres, immundus ſum, & impiè viuo, actu & cogitatione, nullius boni prorſus mihi conſcius: quin & nunc, & ſemper peccator ac remiſſus, voluntati meæ deſeruio. Atqui hæc ideo charitati veſtræ dico, quoniam dolore cordis mei ſemper angor, ob futurum Dei iudicium horribile. Omnes enim contemptores ſumus perpetuò, exiſtimantes nos in hoc ſe- 1. Iohan. 2. 1. Cor. 7. Iacob. 4. Eccl. 12. culo vano victuros in æternitatem: cùm ſeculum hoc tranſeat, & cuncta quæ in eo ſunt. Et nos dilectiſſimi, rationem de his omnibus ſumus redditurí, tamquam ſcientes bona, & facientes mala. hicque contemnentes, ibi cruciabimur; quoniam dilectioni Dei, & regno eius prætulimus terram, & omnia quæ in ea ſunt. Aurum & argentum non liberabit nos ab igne illo formidabili. Veſtes & Ezech. 18. Galat. 6. 1. Cor. 15. delitiæ, in noſtram condemnationem reperientur ibi. Frater ibi proprium non B liberabit fratrem, neque pater viciſſim ſuum filium: ſed ſtabit vnuſquiſque in ordine ſuo, in vita, & in igne. Multi ſunt ſancti, iuſti, ac pij deſerentes mundum cum actibus eius, qui præclaro inſtituto atque conſilio liberæ voluntatis, bonaque ſpe præceptis Dei obtemperantes, confidunt ſe diuinis fruituros bonis in paradiſo delitiarum: Chriſtum enim expetentes, omnibus corruptibilibus prætulerunt ipſum. Quapropter etiam quotidie in Deo exultant, & in Chriſto illu- Magna ſuper eos iubilatio, qui relictis omnibus, ſecuti ſunt Chriſtum. minantur, ac in Spiritu ſancto conquieſcunt, indeſinenter gaudentes. Exultat in eis ſanctiſſima Trinitas. lætantur ſuper eos Angeli & Archangeli. congaudet ſuper eos delitiarum paradiſus. Verè ſunt hi laudabiles, glorioſi, atque beati per omnia: quoniam Angeli & homines beatos eos prædicant, quòd Dei dilectionem vniuerſo prætulerint mundo. Et Deus ſanctus, iuſtus, & verus, largitur eis cæleſte ſuum regnum, maioremque ijs gloriam donat, vt videant ipſum cum ſanctis Angelis ſemper in gaudio. At multi ſunt homines, qui terrena ap- C petunt, & corruptibilia mundi, quorum mens ſemper in corruptibilibus defixa hæret; & propemodum vt animantia rationis expertia, ciborum ſaturitate, ſua nutriunt corpora, quaſi immortalem, hanc vanam ſibi vitam ducerent. Quid Pſalm 48. agis homo? quid vitam vt rationis expers traducis? Prudentem atque intelligentem, & diſcernendi compotem te creauit Deus. Ne ſimilis fias tua imprudentia, dementiaque iumentis inſipientibus. Modicum ſaltem vigila, ô homo, te Ibidem. ipſum recollige, & agnoſce vt ſapiens, quoniam propter te Deus excelſus de Matth. 22. cælo deſcendit, vt te ex terra in cælum eleuaret. Ad nuptias cæleſtis ſponſi vocatus es, quid contemnis, & quorſum hæſitas? Quo pacto ad nuptias ire poteris, Matth. 22. 25. quæſo te, veſtem pretioſam ac nuptialem non habens, nec lampadem ardentem †al. Audies palam vocē, &c. tenens? Et quomodo intrabis, ſi per contemptionem ingrederis? Audies † mox D formidabilem illam vocem Domini: Amice, quomodo huc intraſti ad nuptias, non habens veſtem nuptialem, mei regni. Per contemptionem intraſti, vt tua Ibidem. nuditate iniuriam faceres conuiuijs meis. Iubetque Rex ſuis miniſtris, dicens: *al. hunc nequam, &c. Ligatis manibus & pedibus, proijcite hunc † miſerum in caminum ignis, vt comburatur ibi, in ſecula ſeculorum. Quoniam ego ipſe à multis temporibus veni, & omnes vocaui ad nuptias: hic autem vocationem meam ſpernens, non ſibi Ibidem. præparauit indumentum ad nuptias. Ideo iubeo tormentis affici miſerandum, quia regnum meum ſpreuit atque contempſit. Non ergo hæc times ô homo? Matt. 22. 24. 25. 1. Cor 15. non contremiſcis, cùm veniat? non erubeſcis, cùm propè ſit ſponſus, vt reſplendeat? Ignoras iam omnia parata eſſe, cæleſtemque tubam Diuinum nutum præ- †al. ſi Deo paratus non fueris? ſtolari? Et quid acturus es ibi in hora illa, ſi † ante eam non te præparaueris? E Donec tempus ſuppetit, teipſum in horam illam diuinæ beatitudinis præpara. Dei enim beatitudo dignis continget: Beatitudine autem ſe dignos præſtiterunt 1. Cor. 15. 1. Theſſ. 4. ſancti. Cæleſtis enim tuba de cælo reſonabit, dicetque: Surgite dilectiſſimi Chriſti: Ecce Rex cæleſtis aduenit, redditurus omnibus vobis requiem, & gaudium, in Matth. 24. 25. vitam æternam, pro labore illo piæ exercitationis veſtræ. Surgite, & cernite Chriſtum Regem, ſponſum immortalem, quem deſiderabatis. Illius enim amore ac deſiderio, facti eſtis incolæ ſuper terram. Surgite, cernite decorem & magnam Ibidem. eius gloriam. Surgite, cernite regnum eius, quod parauit vobis. Surgite, intuemini Chriſtum deſiderabilem vobis. Surgite, & videte Dominum, cuius vos aſpectus

ſine

Digitized by Google

A ſine ſatietate delectabit, quem dilexiſtis, propter quem paſſi eſtis, propter quem
tribulationes ſuſtinuiſtis, propter quem pietatis ac religionis ſtudia coluiſtis. Ve-
nite nunc, & videte eum cum fiducia, quem expetebatis. Gaudete & exultate cum Iohan.16.
ipſo lætitia inenarrabili, & gaudium veſtrum nemo tollet à vobis. Venite perfrui- Eſai.64. 1.Cor.2.
mini bonis, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis adſcen-
derunt, quæ vobis donauit ipſe deſiderabilis Dominus. Rapientur enim ſancti in
nubibus lucidis obuiam ei. Euolabunt etiam iuſti & digni Deo in ſublimitate ae- 1.Theſſ.4.
ris, cum gloria inenarrabili, videre ſponſum cæleſtem & immortalem. Quis putas
ita dignus reperietur tunc, vt rapiatur in nubibus aeris, hora illa, magno cum gau-
dio obuiam Chriſto? Omnes quidem digni, tunc rapientur in gloria; ſed cuncti
impij ac peccatores deorſum relinquentur cum confuſione maxima. Beatitudo
atque lætitia erit dignis, ſupplicia autem & confuſio peccatoribus vniuerſis. Bea-
tus ille, qui hîc ſtuduerit dignus inueniri in horam illam: contrà verò, miſer at-
B que infelix is, qui ſeipſum tunc indignum reddiderit. Nubes in illa hora, omnes 1.Theſſ.4.
ſanctos è terra in cælum rapient. Rurſuſque impios Angeli abripient, vt in ca- Matth.13.
minum ignis inexſtinguibilis immittant. Quis dabit capiti meo aquam longè Hierem.9.
immenſam, & oculis meis rurſus fontem lachrymarum iugiter ſcaturientem, do-
nec tempus erit lachrymas meas ſuſcipiendi, ploremque meipſum die ac nocte?
Deum rogans,† ne in hora ipſius aduentus inueniar indignus. & ne terribilem il- †al. vt tunc dignus inueniar.
lam Domini vocem audiam: Diſcede à me operarie iniquitatis, neſcio te, quis, & Matth 7.
vnde ſis. Deus altiſſime, qui ſolus ſine peccato es, & immortalis, largire mihi pec- Luc.10.13.
catori in illa hora multas miſerationes tuas: & ne tunc mea appareat impietas,
quæ nunc eſt occulta, coram ſpectatoribus Angelis, Archangelis, Prophetis, Apo-
ſtolis, iuſtis, ac ſanctis. Verùm ſalua me impium gratia & miſerationibus tuis, &
C induc me in paradiſum delitiarum, cum omnibus iuſtis. Suſcipe deprecationem
ſerui tui Domine, precibus & interceſſione Sanctorum omnium, qui complacue-
runt tibi. Gloria Chriſto. Amen.

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

POſt quatuor illas Homilias de Compunctione præmiſſas, ordo atque cohærentia materiarum depo-ſcit, vt alias de Pœnitentia mox iis ſubijciamus, coniunctimq́; demus; cùm & noſtrum in hac editione ſit inſtitutum, idem ſequi & in reliquis, materiaſq́; à ſe mutuo dependentes, ſibive finitimas ac magis vicinas (quæ in manuſcriptis Græc. ſæpè nullo penitus ſeruato ordine reperiuntur) quantum commodè fieri potuerit, ſimul pro maiori Lectoris commoditate, coniungere, coniunctaſq́; ſic edere.

D Non vtitur ferro, ne medicamento quidem auſtero, vel cauterio; ſolo verbo ſanat, &c.] *Comparationem & differentiam ponit inter medicamenta humana & diuina. q. d. Medicinæ ab hominibus ſæpè duriter atque auſterè, & parua cum miſericordia ægrotis exhibentur: At medicus hic noſter Chriſtus, nequaquam in medicando eſt durus, neque etiam immitis, atque immiſericors, quod ipſum & pluribus poſtea comprobat. Rurſus: Medici terreni frequenter in curandis morbis atque vulneribus vtuntur ferro, medicamentiſq́; auſteris, ac cauſticis ſiue aduſtiuis: Cæleſtis autem medicus, non ferro, non auſtero pharmaco ac cauſtico vtitur; ſed ſolo verbo ſanat. Si ad eum accedere velis, plenus bonitate eſt & miſericordia, &c. Cauſtica porrò pharmaca ſeu medicamenta hîc vocat Ephræm, quæ extrinſecus impoſita vi ſua adurunt, quòd ſint vehementer calida, & ſicca; Græcè καυςικὰ, ab vrendo dicta: De quibus plura apud Iohã. Caſſianum inuenies, Lib. 10. cap. 7. & Collat. 6. cap. 11. ac alibi. quibus in locis hac voce quaſi Latina videtur vti, quemadmodum & S. Ambroſius in expoſitione Pſalm. 38. Grauiora, inquit, vulnera cauſtico medicamento, vel admoto igne curantur, &c.*

E Neque rurſus improperat accedenti ad ſe, &c.] *Pro hac lectione, in alio manuſcrip. ſic reperitur: Neque accedenti impio exprobrat, cur tanto tempore, ipſo Domino ſuo ſpreto, ſeruierit inimico, &c.*

Fundamus lachrymas, quamdiu tempus eſt ſuſcipiendi noſtras lachrymas, ne abeuntes, &c.] *Alius manuſcriptus Codex pro eo ſic habet: Effundamus lachrymas, donec tẽpus ſuppetit: Oremus noſtras ſuſcipi lachrymas, ne abeuntes, &c. Varietatem examina, atque concilia.*

Quid agis homo? quid vitam vt rationis expers traducis?] *Pro hoc, in alio Cod. manuſcrip. ſic legitur: Quid agis ô homo, vitam tuam inſtar iumenti inſenſati hîc tranſigens, &c. fitq́; alluſio ad Pſal. 48.*

Variat & Lectio in verbis finalibus huius Homil. dum in vno Cod. eſt: Suſcipe deprecationem ſerui tui Domine meritis Sanctorum, qui complacuerunt tibi in ſecula ſeculorum. *In alio:* qui placuerunt tibi, quoniam tua eſt gloria in ſecula. *In tertio autem, quod hîc ſequimur, exemplari ponitur:* Precibus & interceſſione Sanctorum omnium, qui complacuerunt tibi. Gloria Chriſto. Amen.

A

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De † Pœnitentia, Sermo ſecundus.

†al. De Pœnitentia & Confeſſione.

Diſcamus ô peccatores,quid ſit miſericordia. Diſcat auarus,quo pacto ſe in alios benignum exhibeat.Compatiamur nobis mutuo in pace fratres, pleno affectu, omnique benignitate, antequam nos poſſit improbus aduerſarius diſpoliare. Quæ mihi per Spiritum ſanctum denũtiata ſunt,cunctis manifeſta cupio. Tametſi demens ego ſum, didicerimque (cùm ſim imperfectus) quæ non ſeruo: diſcat alius,& ſeruet. B Vt tamen ſermo,ſiue ex me,ſiue ex vobis,nõ moriatur, aut abſque fructu maneat; neque etiam Regis talentum ad negotiandum in eo, abſcondamus,quod vitæ quæſtu plenum eſt. (Matth. 25.) Nolim me ducem ſequaris diſcipule, ſi à via recta deflexero: & ſi peccantem me conſpexeris,ne inſiſtas veſtigijs meis. Deum, & ſcripturas ſacras,quibus anima nutriatur, contemplare. Quæ tradunt, præcipiuntque exequere; & ſicut edoctus es,ita in ijs ambula,& perſeuera. Doceri ab alijs vehementer cupio, qua ratione vitam traducam: docendi munus perhorreſco. Iniquitatibus me ſcatere comperio,dum meipſum examino. Vulnera mea obligo,ſed expiare conor. Mutuum cum fœnore exſpecto. Ne diſcendi labore fatigeris; nam & ego magiſter tuus torqueor. Quid inani cruciaris dolore, ô fili? quorſum fruſtra lamentaris? Malignus ille perpetuas menti tuæ offundit tenebras, vt ſis ei pars hæreditatis Quoniam Sathanas ſubdolè ac fraudulenter multos mœrore conatur afficere,gloria expellere,& in gehennam detrudere. C (Allegoriæ ſententioſæ.) Furto tibi ſublatus eſt theſaurus,ſed adhuc bonæ negotiationis tibi aperta remanet via: tempus adhuc tibi ſuppetit recuperandi theſaurum; modò ne deſperes. Quare ſedulò ac ſolicitè eum collige, atque recupera. Et ſi telo vulneratus ſis,penitus animo ne concidas.ad mortem vſque perferas,ne timeas ictum. Oſtende tuam in certando ſcientiam ac robur,vt refulgẽs gloriæ corona texatur tibi. Et ſi à latrone ſpoliatus ſis,à curſu incepto caue deſiſtas, in bello contingit vt & feriamus & vulneremur. Etiamſi pruina tuum agrum læſerit, iterum ac tertiò fodito, impigreque ipſum excolito,& diligenter ſerito.Ecce plenæ tibi nubes ac pluuiæ aduenuint. Ne te latro pellat via. Non terrearis,neque onere in medio viæ relicto,procede.Ex conflictu vbi vulneratus es, victoriam referre contende. Quomodo antea tuo theſauro ſpoliatus es,poteris rurſus tibi eumdem recuperare. D (3. Reg. 21. 22.) Nam in loco, in quo Rex Achaab fudit ſanguinem iuſti Nabothe inſontis, ibi canes linxerunt ſanguinem impij Achaab,ſicut ſcriptum eſt. (4. Reg. 9.) Naboth eiecit propria vinea,te autem peccatum remouere vult à Chriſti præceptis. Achaab autem ſathanæ typum gerit: at Ieſabel figuram iniquitatis. (Typus Achaab, & Ieſabel.) Vterque verò tuum ſitit ſanguinem,ſicut ſanguinem Nabothe expetiuit impius Achaab, qui ſicut dolo iuſtum illum peremit, ita & iuſto Dei iudicio pœnas luit: ad occidendum celer fuit, ſed ipſemet perijt; ſimulatque vltus eſſet, iuſtus Deus apparuit. Et nunc quidem inuiſibilis nobis eſt colluctatio, ſicut ait ſcriptura: (Epheſ. 6.) Noſtra autem colluctatio, non eſt cum ſanguine & carne. Sathanas latenter atque doloſè homines impugnat: Dominus autem manifeſto hunc ictu vulnerat, nobiſque robur addit, ad conculcandas cunctas vires inimici. Non eſt tibi leuis, riſuque digna colluctatio frater: ſiquidem bellum tibi magis magiſque augetur, vt & ipſe proberis ijs qui legitimè certant. E (2. Tim. 2.) Et ſi ſepties cecideris, ſuperare contende. (Prou. 24.) Similis es cadaueribus, non expertus verbera. Multi cum hoſtibus non congrediendo, manuſque conferendo, inexperti manſerunt. Dum enim ſuos ipſi vident hoſtes, de induſtria mox ſe omni ſtudio inter mortuos conijciunt. Eſt quiſpiam qui bellicam aciem cernens illicò pertimeſcat,latibulũque aliquod occultum,in quo ſe abſcondat,inueſtiget: alius verò telum ſibi ex corpore abſtrahens, magno conatu in hoſtem ſuum irruit. Cui nocet impius peccata peccatis accumulans, niſi ſibi? Similiterque ægrotus ſeipſum deplorans, deſperando? Potius igitur ſibi ſanitatem ægrotus depoſcat. & peccator agere pœnitentiam ſtudeat. corpore languens, medicinam

Digitized by Google

A nam adhibeat. ſimiliterque peccator animam purget. Quis numo è marſupio extracto, marſupium ipſum adſpernatur, & abijcit? Aut quis vnquam mercator relictis nundinis, collectas reliquias ac merces, in mare proijcit? Caue, teipſum ſpolies armis quæ habes, iiſque coram hoſte tuo abiectis, ei terga vertas, tempore tui certaminis: quamdiu te ei non dederis, belli occaſio remanet. Et ſi mare cuncta tua abripuerit, te autem viuum reliquerit, ſatis diues es ſi vitam obtines. Quòd ſi nauis alicuius euerſa fuerit, ipſe arrepto ligno ſeipſum ſaluabit. At tu, in ligno Crucis Redemptoris, teipſum confirma coram cathedra miſericordiſſimi ac glorioſiſſimi Regis. Tempore certaminis atque conflictus, qui feriunt vulnerantur, non vitantes ſcamma. Qui hodie vincit,
B paullò poſt vincitur, aliâs vera cum laude ſuperat. Non erubeſcit verberari athleta, confidens fore vt à Rege, ſi vicerit, honoretur. Ne differas de die in diem ad Dominum conuerti. In peccatis vixiſti? tempus certè pœnitentiæ ex animo adhibe: & nequaquàm te repellet, quin & mercedem conſtituet legitimam. Caue moreris, de die in diem adhibere pœnitentiam. Quòd ſi non audieris, vel intellexeris de improbis actionibus, & intumeſcentibus malis eorum, qui poſtea ad Chriſtum conuerſi ſunt; illos ego tibi enarrabo: vt & illos, quos ab errore dæmonum curauit Deus, imitari diſcas. Abraham primùm gentilis erat, & Chaldæus. Latrò quoque de ſeipſo, operibus ſuis perhibet teſtimonium. Quin & magnus Moyſes, cædem quoque patrauit. Paulus antea homo perſecutor, & hoſtis fuit. Tu autem Raab in memoriam reuoca, vt fide ſaluata ſit. ſic etiam peccatrix mulier ad Chriſtum confugiendo, ſalutem conſecuta eſt. Omnes
C iſti ſaluati ſunt, ne ſigillatim tibi cunctos, qui pœnitentiam egerunt, commemorare ſit neceſſe. At cuiuſmodi lucrum ex ipſius accipies aduentu, quem gentiles ſuppliciter Deum deprecantes, obtinuerunt? Quid boni tibi frater, ex eius accedet morte, quamdiu viuus in peccatis verſaris? Quare pœnitentiam ad ipſum adducere feſtina, vt vitam tibi largiatur æternam. Ipſi gloria, in ſecula. Amen.

Allegoriæ & Parœmiæ admodum ſententioſæ.

Quid ſit ſcamma, habes in Schol.

Pœnitentiæ exempla efficaciſſima.

Exod. 2.

1. Cor. 15. Act. 9. Ioſu. 6. Heb. 11.

Lucæ 7.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

TOta Oratio allegorijs & parœmijs pulcherrimis, ſententijsq́; grauiſſimis referta eſt, ac varijs antitheſibus, exemplisq́; optimis ornata, plurimùm ad corruptos humanæ vitæ mores emendandos, & ad fraudulentas veterani aduerſarij inſidias vitandas, nequiſſimaqúe eius tela repellenda
D *faciens, ſicut ex ipſo melius corpore patebit. eſtq́; exhortatoria planè ad pœnitentiam, & in bono perſeuerantiam.*

In loco, in quo Rex Achaab fudit ſanguinem iuſti Nabothe inſontis; ibi canes linxerunt ſanguinem impij Achaab, ſicut ſcriptum eſt.] *Locus ſcripturæ hîc citatæ, eſt 3. Reg. 21. vbi in vulg. Lat. ſic habetur: Hæc dicit Dominus: in loco hoc, in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth, lambent quoque ſanguinem tuum. In edit. porrò 70. additur* παντὶ, *legiturq́;: in omni loco, in quo, &c. ſed ab alijs Cod. illud* παντὶ, *abeſt: In ceteris autem parua aut nulla hîc eſt differentia lection. niſi quòd mutauerit tantummodo hîc Auctor futurum in præteritum, legeritq́; linxerunt, pro lingent, ſeu, lambent, vt eſt in lect. Biblic. loquitur enim hîc de prophetia illa vt impleta, & non de implenda, ſicut ibi.*

Tempore certaminis, qui feriunt vulnerantur, non vitantes ſcamma, &c.] *Quandoquidem frequens hoc nomen Scamma, apud S. Ephrem, alioſq́; Scriptores ſacros occurrit, viſum eſt breuiter vim & originem eius hîc explicare: Conſtat autem illud vocabulum eſſe Græcum, quo paſſim Auctores vtuntur pro ſtadio, arena, ludorum cauea, ſeu loco in quo pugiles certabant, ita dictum à verbo* σκάπτω, *id eſt, fodio,*
E *quòd locus eſſet foſſa circumſcriptus. De quo S. Hieronymus epiſt. 61. contra errores Iohan. Hieroſolymitani: Cur tu, inquit, omiſſis ſuper quibus pugna eſt, de ſcammate & loco certaminis egrediens, in peregrinis & longè alienis diſputationibus immoraris? Et S. Ambroſius lib. 1. Offic. cap. 16. Quid epulari geſtis antequam ſtadium ſoluatur? adhuc populus ſpectat, adhuc athletæ in ſcammate ſunt, & tu iam otium petis? Idemq́; in lib. de Elia & ieiunio cap. 13. In ſcammate ſi quis te manu leuat, exors quidem palmæ, ſed immunis iniuriæ es. & cap. 21. progreſſus in ſcamma, neceſſe eſt vt excipias puluerem. ac rurſus: Luctator in ſcammate, puluis in ſtadio.*

Digitized by Google

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De Pœnitentia, & Conuerſione.

NE ergo vano percellamur timore, ac timore quidem qui non eſt ti-
1.Iohan.4. mor: perfecta enim charitas foras mittit timorem. Et quis timor
mundanus, ad timorem diuinum comparatus? Quę gloria hominis
corruptibilis, ad Dei magnificentiam, ineffabilemque potentiam,
ac gloriam immarceſſibilem? Cùm igitur adhuc terrenarum rerum
cupiditate diſtrahimur, mentem noſtram per fidem ad inuiſibilia B
adijcere nequimus: quamuis vel ex ijs, quæ cernuntur, & audiuntur, ineffabilem
immortalis Dei potentiam coniectantes timeamus ipſum. Rex volens transpo-
nere aliquam petram, niſi vectibus atque adminiculis vtatur, eam ſuo mouere lo-
Pſal. 59 103. co nòn poterit: Ipſe autem in terram adſpiciens, tremere eam facit. Non igitur
mente obſtupeſcis, conſiderans cuiuſmodi montes & pondera vel ſolo adſpectu
Pſalm. 92. moueat; Et quo pacto rurſus ſolo verbo diuinæ voluntatis ſuæ, vniuerſum firmet
Pſalm. 17.76. orbem? Non admiraris autem & ſuper coruſcatione fulguris, & ſonitu tonitrui,
quòd non modò his terreantur homines, verùm & aues, & feræ, & quæ in aquis vi-
uunt? Sed quæcunque dixerimus, non adſequemur. Quare procidamus ipſi, & plo-
Pſal. 94. remus coram bonitate eius, confitentes, atque dicentes: Tu noſter Deus, & non eſt
Peccatio. alius Dominus. Tibi peccauimus, tibi genibus aduoluimur: neque enim eſt qui re-
Pſal. 85.102.144 ſiſtat tibi. Si vis, potes nos ſaluare Domine. Bonus es Domine, & miſericors. Et li- C
Iacob. 5. cet ſimul rapiendo cecidimus, per pœnitentiam ſanari ſtudebimus. Si verò vt ho-
mines abrepti perturbationibus ſumus; ne in finem vſque, animum noſtrum de-
ſpondeamus: ſed agnoſcentes illum, qui nos vocauit, Deum, & vocationem qua
1 Cor 1 7. vocati ſumus, ipſum dicentem audiamus: Pœnitentiam agite, appropinquauit
Matth. 3.4. Lucæ 3. Act. 2 enim regnum cælorum. Neque verò ſuper aliquibus peccatis limitauit pœniten-
tiam, ſuper quibuſdam autem non; ſed ad omnem plagam peccati, nobis magnus
Remedium pœnitētiæ ad quācunque plagam peccati, conceſſum. ille animarum noſtrarum medicus, dedit magnum hoc remedium. Peruerſos igi-
tur animæ noſtræ mores excidamus; & loco cauteriorum, timore vtamur diui-
no, in quo poterimus peccati impetus reprimere, vt non confundamur in reſur-
rectione mortuorum: quando omnia prodibunt in lucem; ſiue boni quid egerit
Iaco. 4. quis, ſiue mali. Ait enim ſacra ſcriptura: Quę eſt vita †noſtra? Vapor eſt, & ad modi-
† al. veſtra. dicum parens, & deinceps exterminabitur. Concupiſcentias igitur aculeatas at- D
que ſpinoſas omittamus, caſta cogitatione inſultus libidinoſarum cogitationum
Leuit 11.19. 1. Pet. 1. repellentes. Quia ſcriptum eſt: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum. vt gratia
Saluatoris noſtri Dei, partem ſortiamur immortalem, obliuiſcaturque noſtro-
rum peccatorum Dominus per ſuas miſerationes, noſtramque conuerſionem, &
veram pœnitentiam. Et ſi quis eorum, qui videntur abundantius laboraſſe, mur-
muret de magna miſericordia Domini, vti quòd celeriter adſumptus ſis; pro te
Matth. 20. Rom. 8. rationem eſt redditurus, omnis creaturæ Dominus, dicens: Amice non facio tibi
iniuriam. Nonne denario conueni tecum? Deus enim qui iuſtificat, quis eſt qui
condemnet? Ipſi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM, E

De Pœnitentia, & Patientia.

QVis obſecro ſecum cogitans, expendensque vitam hanc fugiti-
uam eſſe, & rurſus vt exſulem, ac tamquam tabernaculum quod
diſſoluitur, non retinet ſuam animam prudenter munitam; ne
Matth 7. 24.25. Lucæ 13. irruat ſuper ipſum horribilis ac magna illa, quæ improbos ac
peccatores manet, Dei ſententia? Cuiuſmodi nobis ſuffecerint
fontes lachrymarum; vt antequam periculum tormentorum ęter-
norum

Digitized by Google

A norum faciamus, flammam gehennæ reſtinguamus? Et quis placatum pro nobis reddet iudicem, ne nos peccatores condemnet? Quis putas, remiſſionem nobis peccatorum, ſanctis orationibus à benigniſſimo Deo implorabit? Quiſnam Dei iram in miſerationem, & rurſus iuſtitiam in miſericordiam conuertet? niſi ſolus qui ſupplex ipſum deprecatur iudicem, quique ligat onus peccatorum ſuorum, portatque ac ſoluit, & quando voluerit ſubleuat. Ligamus enim vehementer onera, peccando: rurſusque ſubleuamus, ſi fortè pœnitentiam egerimus. In nobis igitur eſt ſoluere & ligare; ad Deum verò pertinet, procidentibus ſibi condonare. Verè etenim benignum habemus Dominum, præuia pœnitentia ſarcinas ſeruorum ſoluentem. Quare ante noſtram hinc emigrationem, ſupplici confeſſione inſtanter ipſum deprecemur Iudicē, vt nos à minis ſuis liberet. Si Noe, B & Daniel, ac Iob amici atque Prophetæ Dei, magnam in Domino habentes fiduciam, ſteterint pro filijs, Deum deprecantes, vt ſuam ab ipſis vltionem auerteret, nihil omnino profecerint, neque eorū ſuſceptæ ſint preces: quid nos agemus, ſi nos ipſi neglexerimus? Quis autem nos ab ira Dei liberabit, niſi ſolus qui iudicat & iuſtificat Deus? Conſidera quantum pro beneficijs à Deo acceptis retribuerint Sancti Martyres in terra certantes? Quanta ijs in Deum, per Martyrium fuerit fiducia? Crimina deleuerunt, & non tantùm munera acceperunt in hac vita, ſed quod amplius eſt, etiam cælorum regnum, atque paradiſum conſecuti ſunt. Quoniam pro compenſatione, ſanguinem ſuum pro pretioſiſſimo & incomparabili ſanguine Domini, fuderunt. Ac deinde etiam in ſtadio ac curſu, nō filijs duntaxat, ſed & coniugibus diuinum præferentes amorem atque deſiderium, coronati ſunt; vt quibus placuerit per probationem verberum venire ac C ſequi, coronas eorum certaminis accipiant: tantopere enim Chriſti Saluatoris amor ac deſiderium, mentem eorum ad ſuum pertraxit ſtadium, & vt pro corruptibilibus, incorruptibilia bona conſequi liceret. At nos ſerui, quid Domino ac Regi pro tot tantiſque donis retribuemus? qui etiam ſæpè ne verbo quidem nos à fratre offendi patimur, obliuioni interim tradentes propria vulnera, occulta & manifeſta quæ nouit Deus; & neque niuis ex aere defluxum ſuſtinentes. Alij ob amorem Dei diſſecti meruerunt accipere coronam: Nos autem cùm ſine tormentis Martyres eſſe queamus, potius contraria agentes, inutiles permanemus: & à beſtijs interea, intellectualibus, inquam, illis ſpiritibus ac improbis dæmonibus capimur. Quid facis ô homo, virtutis contemptor? Dedit te Creator, tanquam aurum conflandum atque probandum, per contumelias ſcilicet, & diuerſi generis tentationes, vt vas electionis ac puritatis in multa D patientia & longanimitate efficereris. Siquidem vir expers tentationum probari nequit, maximè verò ſolus ego, qui hæc compoſui, quique in cunctis, non inutilis ſolùm, ſed & peccator ſum, qui omni virtute deſtituor; qui non ſum dignus vocari frater, quoniam tribulationem, quæ mihi coronam gloriæ conciliaſſet, ſubterfugi, reprobus permanens, quique Martyrum celebrare laudes auſus ſum. Quando enim ſimilium præconia laudeſque attingo, acerbè defleo, grauiterque arguor, ſtimulis conſcientiæ agitatus, & malorum me operum ferit retributio, in iudicio futuro. Non enim ſum dignus in altitudinem cæli defigere oculos, eorum depreſſus grauamine. Si enim Martyrum celebrare encomia incepero; beſtiæ inſtar, me inter cogitationes aggredietur conſcientia, redarguarque à Deo, qui occultiſſima quæque omnium contuetur hominum. E Ait enim Apoſtolus: Et tu quis es, qui glorians in alienis operibus, cùm ipſe valde ſis inops? Quam ipſe daturus es rationem Deo, qui ex tenebris te in lucem adduxit? Audes prædicare virtutes, quas ipſe non imitaris? Aut potius: quamdiu ego non tacebo, qui ipſe nihil omnino boni poſſideo, edicere veſtra? Cùm autem benigniſſimum habeam Dominum, non ceſſabo Sanctorum Martyrum referre laudes. Sic reputa; ego ſolus indignus ſum, & omni virtute carens, tamen apud argentarios pecuniam depono, vt quando venerit Dominus, cum vſura eam repetat. Et vt talenti actionem ac crimē effugiam, ne cum homine illo improbo, qui talentū in terra defodit, condemner. Præbeoque conſilium cupienti ſaluari, non vt me peccatorem imitetur, verùm vt verba mea velut lumen accipiat. Quamquam id minus eſſe opus dicere arbitror: Omnes enim norunt

Elegans hypophora, atque antitheſis.

Quid hic ſit ligare, & ſoluere.

Ab exemplis.

A maiori.

Pſalm. 30. 40.

2. Tim. 4.

Hebr. 11.

Antidoton SS. Martyrum.

2. Tim. 2.

Heb. 11.

Prouer. 17. 27.

Eccl. 2. 7.

Rom. 8.

1. Cor. 4.

2. Cor. 11. 12.

Matth. 18. 25.

Lucæ 19.

Digitized by Google

voluntatem Dei, parui ac magni, & nobiles, & mendici. Et nouit quiſque, an A
quod ſibi ſit vtile conſideret: tum etiam quæ Dei ſit volūtas, & quomodo opor-
[Matth. 24. 25. Lucæ 21. Pſal. 96.] teat ſaluari, audiſtis arbitror. Præparata nobis eſt gehenna, & ignis inexſtingui-
bilis, ſtridor dentium, & tenebræ exteriores. inſuper & vermis, & formidabilis
fluuius exurentis ignis ante conſpectum iudicis, vehementiſſimè trahentis, & no-
bis per minas à benigniſſimo Domino intentati, niſi mandata eius diuina ſerua-
uerimus, niſi flammam illam lachrymarum rore aſperſerimus; niſi per pœniten-
tiam gehennæ incendium reſtinxerimus, niſi ſobrietate ac pudicitia vermem il-
lum occiderimus, niſi infallibilem Iudicem, quamdiu in hac mortali ſumus vita,
ritè placauerimus; niſi in hoc ſeculo eum, qui te ibi iudicaturus eſt, in confeſſio-
ne præoccupauerimus, niſi pœnitentiam noſtram ei exhibuerimus, quæ ſola fle-
[Matth. 25.] ctere poteſt iudicem. Diabolo enim ac angelis eius, nōn nobis tormenta appoſu- B
it Deus: ſed propter noſtram improbitatem atq; malitiam, ſupplicio intolerabi-
lium multamur tormentorum. Et quæcunque callido atque verſuto Draconi in-
[Math. 25. Lucæ 13.] tentatæ ſunt minæ, eas noſtra ſponte ſuſtinemus. Diſcedite enim, inquit, in ignem
æternum, paratū improbiſſimo draconi, ac angelis eius. Non ait: & hominibus:
nam ſi in præſenti vita tantam aduerſitatem, ſuppliciorumq; hîc genera inenarra-
bilia perferunt, qui improbè viuunt; quanto magis infallibile & incorruptum
illud, dico iudicium iudicantis, dira præbebit & intoleranda ijs qui malè in eum
deliquerint, nobis inquam peccatoribus, in futuro tempore. O quanta noſtra eſt
cæcitas. Rogemus Deum, vt nos exaudire dignetur, aperiatque portam à nobis
occluſam introitus ad ipſum, hoc eſt, ſupplicationis & orationis. Quid facis ô
homo, qui inſipientia laboras? Semper porta Domini cunctis patet hominibus,
paruis ſimul ac magnis, & nobiſipſis moleſtum eſt, eam aperire nobis, quin & no-
bis ipſi hanc obſeramus. In noſtra enim poteſtate eſt, eam nobis vel aperire, vel C
claudere. Quòd ſi à peccatis abſtinuerimus, ſemper apertum erit oſtium miſera-
tionum Domini, nobis mortalibus: At ſi peccauerimus, continuò occludetur.
Famulis ad ipſum Deum in oratione accedentibus, ianua à Deo non præcludi-
[Matth. 7. Lucæ 11. 18. Iohan. 14. 15. 16.] tur, ſed omni tempore patens eſt quærentibus eum. Quoniam ipſe dixit, qui pe-
tentibus poſtulata concedit, petendum, quærendum, atque pulſandum eſſe, vt
confeſtim & incunctanter detur. Caue, tibi ipſe crudelis ſis, miſer. Caue quoque,
Deum inhumanum dixeris. Sed nos rei ſumus, qui per malitiam nobis aditū in-
[Cōſolatoria & reconciliatoria verba optima.] tercludimus, & ianuam precationibus fabricamus. Pace igitur facta, tibijpſi re-
conciliare; animamque, quam ligaſti vinculis, ſolue ac libera. Stat enim Deus
adhuc te exſpectans, vt tu homo reconcilieris Domino. Ipſe enim ſemper tuum
ſitit reditum, vti viuentem honorificè excipiat. Concilia igitur & conſocia ex- D
ternum hominem cum interno, ac deinceps ex acerbiſſima ſeruitute dæmonis,
te in libertatem adſere. Sicque quam tibi occluſeras ianuam, ſemper ſupplicati-
onis tuæ præſidio, apertam reperies. In quo, Patri gloria, & Filio, & Spiritui ſan-
cto, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA.

HÆC ſunt quæ de Pœnitentia huc ſimul ex noſtro Auctore congeſſimus; præter quæ, ſi plura eiuſdem velis, ſparſim in varijs alijs apud ipſum locis reperies: ex profeſſo autē, in Tertio iuxta noſtrā diſtinctionem Tomo, longiſſimum De Pœnitentia ſermonem, aut potius librum, cuius principiū eſt: Pœnitentia fertilis eſt fructus, &c. Aliumq; inſignem atque prolixū ibid. habes poſtea, in Ionam Prophetam, & de Pœnitētia Niniuitarū, &c. Tractarūt & hoc Argumentū illuſtres Eccleſiæ Scriptores alij, tam Græci quàm Latini: Baſilius Mag. homil. de Pœnitentia, cuius initiū eſt: Arrogantiam eorū qui pœnitentiam abrogare audent, non ferens, &c. Tom. 1. Idemq; in Ethicis ſiue moralibus ſenten. cap. 1. 2. 3. 4. 5. &c. ac in duabus ſuis Epiſt. ad monachum elapſum, Tom. 2. &c. S. Chryſoſt. ad popul. Antioch. Homil. 22. 40. 41. & 80. vbi inter alia huius materiæ, de admirabili Niniuitarum pœnitentia agit, & quid ſit pœnitentia, oſtendit. Et præter illas ad Popul. decem adhuc aliæ de Pœnitentia, eod. Tom. 5. ponuntur, inter didact. & paræner. poſt quas, & alius immediatè Sermo ſubijcitur eiuſd. argumenti, vbi pœnitentiæ exempla præclariſſima ex ſcripturæ fontibus deſumpta adducuntur. Ac alius ibid. de Pœnitentia & Confeſſione. aliuſq; breuior, de Confeſſione peccati. Inſigne quoq; Pœnitentiæ encomiū ponit idem Chryſoſt. in Proœmio priori in Eſaiam, non longè ab initio, circa finem Tom. 1. Vide de hoc etiam argumento Gregor. Nyſſen. in B

Digitized by Google

A *Orat. de Pœnitentia. B. Eſaiam Abbatem in Oratione 21. de Pœniten. cuius initium eſt: Quæſitum ex Abbate Eſaia fuit, quid eſſet Pœnitentia, &c. Iohan. Caſſianum, Collation. 20. per tot. quæ eſt Abbatis Pynuphij, De Pœnitentiæ fine, ac multiplici fructu, ſatisfactionisq́; indicio. Tertullian. lib. de Pœnit. Tom. 2. Cyprian. epiſt. ad Antonian. ac lib. de lapſis, & ad Nouatian. Scripſit & de Pœnitentia, S. Ambroſius lib. 2. & S. Auguſtinus inſignem librum de Pœnitent. medicina, aliaq́; in idem argumentum alibi. item Pacianus lib. & duas epiſt. ad Sympronian. ac de pœniten. & Confeſſ. ſiue Paran. ad Pœnitent. Fulgentius lib. 2. de remiſſ. peccatorum ad Euthym. aliq́; plures, quos hic breuitatis cauſſa prætereo.*

Quis obſecro ſecum cogitans vitam hanc fugitiuam eſſe, & vt exſulem, &c.] *Alluſio videtur manifeſta ad illud Iob 9. Dies mei velociores fuerunt curſore, & fugerunt: pertranſierunt quaſi naues poma portantes, & ſicut aquila volans ad eſcam, &c. item ad iſtud 14. Homo natus de muliere, breui viuens tempore, fugit velut vmbra, & nunquam in eodem ſtatu permanet, &c. ac Pſalm. 143. Homo vanitati ſimilis factus, dies eius ſicut vmbra prætereunt, &c. Ineſt autem hiſce verbis Ephræm haud in-*
B *elegans metaphora, à rebus, quarum iſta nota ſunt nomina, deducta, & verbis ſcripturæ iam adductis ſatis expreſſa, quibus fugacitas & inſtabilitas vitæ indicatur humanæ, &c. quare hic admonetur homo, vt animam ſuam prudenter pœnitentiæ ac patientiæ reliquarumq́; virtutum operibus munitam retineat, vt poſt huius vitæ exſilium, ad vitam peruenire liceat, vbi vera vita eſt, & ſempiterna. De reliquis vide in progreſſu huius Orationis.*

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Patientia.

C QVi Deo placere cupit, eiusque hæres per fidem euadere, vt & ipſe Rom. 8. Galat. 3. 4.
filius Dei appelletur, ex Spiritu ſancto genitus, ante omnia longanimitatem apprehendens ac patientiam, debet fortiter obuias
quaſque ſufferre tribulationes, anguſtias, atque neceſſitates, ſiue Aduerſitates quæcunque fortiter perferēdæ.
corporales morbos ac paſſiones, ſiue improperia atque iniurias
ab hominibus, ſiue etiam diuerſas inuiſibiles anxietates, quæ à ſpiritibus malignis inferuntur animæ, ad impediendam illam quo minus ingrediatur ad vitam, inducere quoque eam cupientibus in omnē relaxationem atque
mollitiem, negligentiam, ac deiectionem animi, obliuionemq́ue ſui, pro ratione 1. Cor. 10.
diuinæ diſpenſationis, permittentis ſingulas animas varijs probari tribulationi- 2. Pet. 2.
bus atque preſſuris: vt appareant qui toto corde & animâ Deum diligunt, quiq́; in omnibus, quæ à maligno inferuntur, ſtrenuos in perferendo ſe præbent, nec
D ſpem in Deum abijciunt; verùm ſemper redemptionem per gratiam in fide ac patientia multa exſpectantes, quamobrem etiam ab omni ſe tentatione expedi-
re poterunt; atque ita promiſſionem adepti, cœleſti regno digni redduntur. De- Matth. 10. 16.
bet igitur anima ſermonem Domini ſequens atque amplectens, crucem eius fer- Marc. 8. 15.
re quotidie, ſicut ſcriptum eſt: Qui non accipit crucem ſuam, & venit poſt me, Luc. 9. 14.
non poterit eſſe meus diſcipulus. Hoc eſt paratum eſſe, ad ſufferendum amore Chriſti tribulationem ac tentationem quamcunque, ſiue manifeſtam ſiue oc-
cultam, & ſpe à Deo ſemper aptum eſſe atque pendere: quoniam in eius pote- 1. Cor. 10.
ſtate eſt vt affligatur anima, ſi permittatur ab eo, & vt omni tentatione atque an- Iacob. 1.
guſtia per eum liberetur. Si porrò fortiter ſtrenueq́ue non perfert, ſuſtinendo quamlibet tentationem ac tribulationem; verùm triſtatur ac tædio afficitur, indignatur, & angitur, parumq́ue de certamine laborat; vel etiam deſperat, quaſi
E non ſit vnquam liberanda, quod ipſum etiam malitiæ * ipſius eſt inuentum ac * al. malitiæ inimici inuentū.
artificium, in ſocordiam atque ignauiam, puſillanimitatemq́ue conijcientis animam, & ſpei compotem non effectam, qua ſemper miſericordiam exſpectet Domini in fide certa, nihilq́ue hæſitante. Cuiuſmodi quidem anima vitam in
futuro non promeretur, quoniam cunctorum ſe Sanctorum ſequacem non præ- Iuſti quomodo per varias tribulationes placuerint Deo.
buit, neque Domini veſtigia eſt perſecuta. Conſidera ac cerne, quo pacto ab initio Patriarchæ, Prophetæ, & Apoſtoli, ac Martyres per tribulationum atque tentationum vias pertranſeuntes, ita potuerint placere Deo; qui fortiter quamcunque perferentes tentationem atque tribulationem, etiam inter anguſtias gauiſi ſunt, propter ſpem retributionis mercedis, quæ exſpectatur, ſicut ait

Scri-

Digitized by Google

Eccl. 2. Heb 12. Scriptura: Fili, accedens ad ſeruitutem Dei, dirige cor tuum & ſuſtine. Rurſusque Apoſtolus dicit: Quòd ſi extra diſciplinam eſtis, cuius participes facti ſunt omnes: ergo adulterini, & non filij eſtis. Alibique iterum: Omnia quæ ſuperinferuntur tibi, tanquam bona amplectere, ſciens abſque Deo nihil fieri. A
Matth. 5. Aitque Dominus: Beati eſtis cùm maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint,
* in vulg. deeſt (verbum.) & dixerint omne * verbum malum aduerſum vos, mentientes, propter me: gaudete & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis. Et illud: Beati qui
Ibidem. perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. Patiuntur verò perſecutionem, ſiue palam ab hominibus, ſiue occultè à ſpiritibus malignis, quippe qui animam Deum amantem atque inquirentem op-
Rom. 5. 8. 15. Heb. 3 10. 11. pugnant, ac in varias anguſtias conijciunt, ad impediendum, quo minus in vitam ingrediantur: & ſimul quoque vt probentur, an verè Deum diligant, perferendo quamcunque tribulationem, & ſpem in finem vſque retinendo, liberationemque in fide ſe accepturos ſperantes. An contrà, per impatientiam ſeſe con- B
trahens inter ærumnas, ac tædio affecta, parui pendens, ſpe orbatam ſe eſſe præ-
Tribulationum effectus. ſeferat, nec verè diligere Deum. Diuerſæ porrò ærumnæ, atque tribulationes, tentationesque demonſtrant quæ animæ dignæ ſint, quæque indignæ. & quæ fidem, ac ſpem, & patientiam habeant; quæque non habeant: vt vbi patuerit eas in omnibus probatas, fideles, dignasque animas eſſe, quæque ad finem vſque pertulerint, ac fidei ſpem obtinuerint, atque ita per gratiam liberatæ ſint; meritò regni hæredes efficiantur. Patientiam igitur & ſpem cum primis vnaquæque anima Deo placere cupiens, fortiter teneat: ſicque omnem maligni impetum, ac tribulationem perrumpere, & effugere poterit. Neque enim vſqueadeò Deus animam in ipſum ſperantem, ipſumque ſuſtinentem, tentari permittit, vt tædio C
vincatur, & opprimatur malis, totaque tentationibus & anguſtijs obruatur,
1. Cor. 10. quas ſufferre nequeat. Nam vt Apoſtolus ait: Fidelis Deus eſt, qui non patietur nos tentari, ſupra id quod poſſumus: ſed faciet cum tentatione prouentum, vt poſſimus ſuſtinere. Non enim quantum vult malignus, tentat affligitq; animam; ſed quantum ipſi à Deo permittitur. Solùm anima viriliter perferendo, ſpem teneat quæ eſt in fide, auxilium atque præſidium ab ipſo exſpectans, & fieri non poterit vt derelinquatur. Sed quantum illa contendit ad Deum, ſpe ac fide confugiens, & ab illo opem, ac præſidium, liberationemque ſine hæſitatione exſpectans; tanto eam celerius Dominus ab omni circunſtante moleſtia liberat. Nouit quippe ipſe, quantam ſubire poſſit probationem atque tentationem anima, & tantam quoque permittit: modò ipſa toleret ad finem vſque, ac non D
Rom. 5. confundatur. Sicut dictum habetur: Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò ſpem, ſpes autem non confundit. Rurſusq;
2. Cor. 6. alibi: Sicut Dei miniſtri in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus,
Matth. 10. 24. Lucæ 21. Eccls. 2. Pſal. 36. in anguſtijs, & quæ ſequuntur. Aitque Dominus: Qui autem perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. Et denuò: In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. Alibique dicit: Quis ſperauit in Domino, & confuſus eſt? aut quis permanſit in mandatis eius, & derelictus eſt? aut quis inuocauit eum, & deſpexit illum? Si enim homines exiguo intellectu ac mente præditi, probare & diſcernere no-
Confirmat exemplis, & ſimilibus pulcherrimis. runt, quantum pondus atque onus ſingula ferre queant animalia, veluti mulus, aut camelus, tantumque addunt oneris, quantum vires animalis tolerent. Et figulus vaſa formans, niſi in fornacem ea immiſerit, vt igne probata ſolida ac dura reddantur, humanis vſibus ſeruire nequeunt: nouit autem quanto ea tempore E
oporteat in igne relinquere, donec vtilia efficiantur. neque contra, vltrà quàm ſit opus, ea in fornace relinquit, ne aduſta corrumpantur. neque viciſſim ea minus in fornace relinquit, quàm neceſſe ſit; ne diſſoluantur, neminique ſint vſui. Si inquam in rebus corruptibilibus & apparentibus, tanta conſideratione atque cognitione præditi ſunt homines; quanto magis Deus, qui incomprehenſibilis eſt, & ineffabilis ſcientia & intellectu, totusque ſapientia plenus, nouit, quantis probationibus, atque tribulationibus, tentationibusque indigeant animæ ipſi placere volentes, vitamque æternam conſequi deſiderantes; ſicque fortiter, prompteque omnem in ſpe tribulationem perferunt, ad finem vſque. Tuncque probati, & apti regno cælorum redduntur. Quemadmodum enim

Digitized by Google

A enim cannabi ac lini ſpecies non eſt idonea, vt ex eo fila ſubtiliſſima fiant, niſi diutius elaboretur atque exerceatur, imò quanto magis illud torquetur, tanto purius aptiusque efficitur: Sic & anima Deo deuota, multas probationes atque tentationes ſubiens, afflictionesque fortiter tolerans, purior vtiliorque ad ſpiritale * extenuationis & humilitatis opificium redditur, tandémque cæleſtis regni regionem poſſidere meretur. Quemadmodum enim vas recens cõfectum, igneq́; non probatum, humanis inidoneum eſt vſibus. aut ſicut infans ad res mundi tractandas ineptus eſt; cùm neque planrare poſſit, neque ſemen recondere, neque quodcunque aliud mundi opus perficere, infans enim eſt. Ita etiam animæ, ſi diuinæ gratiæ ſint effectæ participes, dum nutriuntur dulcedine ac requiete ſpiritus, necdum varijs probatæ tentationibus ac tribulationibus à nequam ſpiritibus, per B quas patientia demonſtratur, ſunt adhuc infantes, atque, vt ita dicam, nondum idoneæ ad regnum. cùm nondum ſint exercitatæ, vt dictum eſt. Si verò extra diſciplinam eſtis, cuius participes facti ſunt omnes, ergo adulterini, & non filij eſtis. Itaque tribulationes atq; tentationes homini conducũt, animamq́ue probatam ac firmam efficiunt; ſi generosè alacriterq́ue in diuina confidentia ac ſpe, qualiacunque ingruentia toleret, fide non vacillante redemptionem & miſericordiam à Domino exſpectans. Sicque impoſſibile erit ipſam ſpiritus promiſſione, liberationeq́ue à vitioſis paſſionibus fruſtrari, quin mereatur tanquam probata atque fidelis ſpem in Dominum habere, & in finem vſque patientiam retinere. Quemadmodum enim ſancti Martyres multa tormenta palam ſuſtinuerunt, & ad mortem vſque, ſuam * in Dominum ſpem, bonamq́ue confeſſionẽ ſeruarunt; ſicque probati coronas iuſtitiæ accipere promeruerunt. Qui autem plura ac graC uiora ſuſtinuerint tormenta, abundantiorem etiam gloriam, ac in Deum fiduciam obtinuerunt. Quicunque verò à fide receſſerunt, pertimeſcentes flagella atque tribulationes, nec permanſerunt in præclara confeſſione vſque ad finem, ij dicendi libertate deſtituti, & hic & in iudicij die confuſi cernentur. Ad eundem modum & animæ tribulationibus traditæ, vt à ſpiritibus probentur nequitiæ, inuiſibiliter & diuerſis modis cruciatæ, ſiue occultè inter labores atque moleſtias tribulationum, improbasve cogitationes, ſiue manifeſtè inter corporales perturbationes, fortiter perferunt, ac ſpem retinent, mercediſq́ue à Domino retributionem exſpectantes, eorum iuſtitiæ coronas promerentur, eandem intus redemptionẽ accipientes, eandemq; cum ſanctis Martyribus loquẽdi fiduciã in Domino reperient in die iudicij. Idem enim martyriũ tribulationũ, quod illi per Tyrãnos, hi per ſpiritus pertulerũt nequitiæ, qui eos agitabant. Quantoq; plures à maligno D preſſuras atq; inſultus perferũt, bona in finẽ vſque ſpe ſuffulti, tãto abũdantiorem in Deo gloriã comparant. Et hinc quidẽ ſecũdùm ſpem exſpectationis eorũ liberabuntur, ſanctiq; Spiritus conſolationẽ promerebuntur: inde verò æternorum bonorũ, cæleſtiſq́ue regni hæreditatem acquirent. Quæ verò animæ metu atq; timore perculſæ, afflictiones eiuſmodi ſubterfugerint, ſeq; negligentiæ & impatientiæ dederint, ac in deſperationem coniecerint, recedentes à via recta, & miſericordiam Domini in finem non expectauerint; qua quæſo ratione tales animæ tanquam reprobæ compertæ, vitam conſequi æternam poterunt? Nam vſque ad mortem quæuis anima debet propter Dominum pro nobis mortuum, longanimem ſe ac patientem exhibere, ſuamque in eum ſpem defigere ac retinere, & ſic vitam atque ſalutem promereri ſempiternam. Nam qui perfectè cupiunt æternæ E gehennæ ſupplicia, quæ peccatores manent, euadere, cæleſtiq́ue regno perfrui; tribulationes æternæ hic gehennæ, per tentationes, quæ à maligno inferuntur, ſemper ſuſtinent: Siq́ue in finem vſque ſuſtinuerint, miſericordiam Domini per ſpem in fide exſpectantes, & à tentationibus, ac tribulationibus, atque anguſtijs per gratiam liberabuntur; intuſq́ue communicatione ſancti Spiritus digni reddentur, & illic æternam effugient gehennam, æternumq́ue regnum Domini hæreditate poſſidebunt. Talem quippe Dominus conſtituit viam quæ ducit ad vitam, anguſtam ſcilicet & arctam, ſicut ſcriptum eſt; ideo & pauci ingrediuntur per eam. Eiuſmodi ergo ſpe nobis propoſita, talibuſq́ue promiſſionibus vltrò à veraci Deo oblatis, quemcunque impetum atque afflictionem improbi hoſtis fortiter toleremus, ob ſpem nobis repoſitam in cælis. Quantaſcunque enim

* Alludit ad id quod iam dixit: fila ſubtiliſſima, &c.

Similia.

Alluſio fit ad Hebr. 12.

Tribulationum & tentationum vtilitas.

* al. in ſua in Dominum ſpe, pulchraq; confeſſione perſtiterunt, &c.

Iſta ad protaſin, ſeu priorem periodi partem pertinent.

Matth. 10. 24. Heb. 12. 1. Pet. 2.

Matth. 7. Lucæ 13.

Digitized by Google

enim ærumnas propter Dominum perferamus, quid æquiualens ſuſtinemus, ſi A
ue ad futuram nobis repromiſſam vitam æternam reſpiciamus, ſiue ad internam
quæ ſuſtinentibus contingit animabus, Spiritus ſancti conſolationem; ſiue
ad liberationem ex tenebris * improbitatis, & ad debitorum remiſſionem pro
multitudine noſtrorum peccatorum, ſicut dictum eſt ab Apoſtolo: Dum iudicamur
autem, à Domino corripimur: vt non cum hoc mundo damnemur. Ac rurſus:
Non enim ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriã, quæ
reuelabitur in nobis. Præbeamus ergo nos veluti milites ſtrenuos, pro Rege noſtro
promptè alacriterquè mortem oppetentes. Cùm enim adhuc in ſeculo verſaremur,
quando adhuc rebus implicabamur humanis, non patiebamur eiuſmodi,
neque tales ſuſtinebamus ærumnas: verùm nunc quando aduenimus ſtudio
melius complacendi Domino, huiuſcemodi in nos maligni ſpiritus excitantur B
incurſiones, tentationes, ac tribulationes. Vides ergo nos iſta omnia propter Dominum
perpeti; inuidente nobis maligno, atque conante peruertere, aut potius
à via vitæ auertere, & in relaxationem atque negligentiam nos inducere, ne ſeruiendo
ac complacendo Deo, ſaluemur. Quantum itaque in nos malignus inſurgit,
tantum nos in patientia inueniamur viriles ac ſtrenui, prompti atque alacres,
paratos nos exhibentes ad tolerandum vſque ad mortem, propter ſpem
in Chriſtum, ſicque omnes ipſius inſidiæ mox diſſoluentur. Pro defenſore enim
ac propugnatore noſtro habemus Chriſtum, qui tribulatis nobis atque oppreſſis,
in ipſumque ſperantibus patientiam præbet, illoſque confundit, nobis interim
laborum præmia, hoc eſt, regnum cælorum per Dominum reportantibus.
Simus ergo tanquam incudes quædam; quamuis cædamur non tamen cedamus,
neque notas in nobis admittamus relaxationis, aut negligentiæ, atque deſidiæ, per
flagella & tentationes. Cæſi vincamus in lucta aduerſarium, per patientiam. Sic C
namque Dominus noſter hoc vitæ certamen tranſegit, flagellatus, contumelijs,
atque iniurijs affectus, perſecutiones paſſus, deluſus, conſputatus, extremo & infami
ſupplicio Crucis affectus ab impijs, omniaque propter noſtram ſuſtinuit ſalutem,
nobis vitæ relinquens monumentum atque exemplum, vt qua ipſe via tribulationum,
tentationum, mortiſque ambulauit; eadem & illi via, qui in ipſum
verè credunt, incedant, cohæredeſque ipſius effici cupientes. Vt quemadmodum
ipſe per multas paſſiones, poſtremò autem in cruce moriens, vicit crucifixus, morienſque
peremit ac condemnauit peccatum, per carnem aduerſarias poteſtates
deſtruens atque euacuans, ſicut ſcriptum habetur: Exſpolians principatus & poteſtates
in cruce, traduxit * palam, triumphãs illos in ſemetipſo. Sic & nos, ſi omnem
impulſum moleſtiamque inimici, fortiter alacriterque etiam ad mortem vſque D
pertulerimus; tunc aduerſarium per fidem atque patientiam, & ſpem in Dominum,
ſuperabimus. Sicque probati reperti, & hic eandem promerebimur redemptionem,
Sanctiquè ſpiritus ſanctificatione replebimur, & ſempiternam illam
vitam hæreditate obtinebimus. Nam in certamine ſpiritali, victoria cõtra aduerſarium
per paſſiones & mortem paratur. patiendo igitur ac moriendo propter
Dominum, alacriter aduerſarium vincamus. Ideo quamcunque tribulationem
atque tentationem ingruentem, nequaquã laborioſam duramquè puteris, ſed opportunum
potius omnem inimici impetum perferendum ducatis, mortem Domini
cum deſiderio ſemper ante oculos ſtatuentes. Et ſicut dictum eſt à Domino:
Quotidie tollentes crucẽ eius quæ eſt mors, ſequamur ipſum: ſicque facilè quamcumque
ſufferemus tribulationem, ſiue occultam, ſiue manifeſtã. Si enim mortem E
pro Domino ſubire exſpectamus, & ob oculos conſtituentes, ſemper concupiſcimus;
quanto magis qualeſcunque tribulationes graues atque moleſtas, opportunè
facileque cum gaudio ſuſtinebimus? Iccirco enim graues nobis atq; moleſtæ,
intolerabileſque tribulationes videntur, quòd mortem Domini ob oculos
ſemper poſitam non habemus, & in ipſo mens noſtra omni tempore cum deſiderio
non ſit defixa. Qui enim Chriſtum poſſidere deſiderat, etiam pro ipſo pati,
congruum eſt vt concupiſcat. Itaque Chriſti amatores in hoc oſtenduntur, quando
aduerſitatem quamcunque ipſis ingruentem, ſtrenuè prompteque ob ſpem in
Deum, perferunt. Proinde Dominum obſecremus, vt nobis intellectum præbeat,
ad cognoſcendam voluntatem ipſius, eamque alacriter perficiendam, in
omni

Margin notes: * al. è tenebris vitiorum & caligine paſſionũ. 1. Cor. 11. Rom. 8. — De Patientia & compunctione. — Matt. 5 Lucæ 6. Matth 26. 27. Marc. 14. 15. Lucæ 22. 23. Iohan. 18. 19. 1. Pet. 2. — Epheſ. 2. Heb. 12. Philip 2. 3. — Coloſſ. 2. * in vulg. eſt: traduxit confidenter palam. — Matth. 16. 20. Marc. 8. Lucæ 9. 14. — A minori ad maius.

Digitized by Google

A omni patientia ac longanimitate, cum gaudio, quod ipſe nobis largiatur, confir- Coloſſ. 1.
mans nos in omni beneplacito ſuo; vt probati eoque digni reperti, æternã con- Epheſ. 4. Heb. 6. 12.
ſequamur ſalutem. In Chriſto Ieſu Domino noſtro: Cui gloria & potentia, in ſe-
cula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

QVI Deo placere cupit, debet fortiter obuias quaſque ſufferre tribulationes, ſiue corporales morbos, ſiue improperia ab hominibus, ſiue inuiſibiles anxietates à malignis ſpiritibus, &c.] *Inſinuantur hic tres modi, quibus virtus patientiæ exerceri ſolet: Alia enim ſunt, quæ à*
B *Deo: alia quæ à proximo: alia quæ ab antiquo aduerſario ſuſtinemus. A Deo quippe flagella, corporalesq́; morbos toleramus. Ab hominibus damna, perſecutiones, improperia, & contumelias. A ſpiritibus malignis tentamenta & incitamenta ad malum, variasq́; alias ærumnas inuiſibiles, &c. In quibus omnibus, quomodo ſe per patientiam exercere & gerere debeat homo, copioſè ſatis & elegãter inter alia hic oſtendit Ephræm: & poſt eum inter Latinos S. Gregorius ſuper Ezech. Homil. 7. quem etiam in hoc vide, ac cum iſtis conferto.*

Fili accedens ad ſeruitutem Dei, dirige cor tuum & ſuſtine. *Ita cum Septuaginta legit hîc noſter Auctor: pro quo, in vulg. Lat. habetur: præpara cor tuum ad tentationem. Deprime cor tuum & ſuſtine. At nos in verſione hic ſequuti ſumus 70. diſcedendum enim à vulgat. cùm res ita expoſtulat, vt hoc loco.*

Idem enim martyrium tribulationum, quod illi per Tyrannos, hi per ſpiritus nequitiæ pertulerunt, &c. *Hanc ſolam lectionem ex tribus delegi atque retinui: pro qua, in alio manuſc. reperitur: Idem enim martyrium tribulationum, quod illi per crucem, & hi per tribulationes malignorum ſpirituum,*
C *qui eos exercebant, tolerarunt, &c. In alio tertio Cod. ſic: Idem enim martyrium tribulationum, quod illi per crucem, hi per ſpiritus nequitiæ, qui eos exagitabant, pertulerunt, &c.*

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

Sermo adhortatorius, De Patientia & Compunctione, Benedic Domine.

CReator noſter Deus, infirmitatem mentis noſtræ, & verſutiam ad-
D uerſarij ſibi exploratam habens, ſacras nobis donauit ſcripturas,
veluti armamentaria atque theſauros medicamentorũ: Sũt autem
in armamentarijs, tela & arma diuerſa. Ait enim Dauid: Et poſu- Pſalm. 17.
iſti vt arcum æreum brachia mea. ac rurſus: Emiſit ſagittas, & diſ- 2. Regum 22.
ſipauit eos, & fulgura multiplicauit, & conturbauit eos. Et alibi
dicit: Et accipiet armaturam zelus, & armabit creaturam ad vltionem inimico- Sap. 5.
rum. Induet thoracem * iuſtitiæ, & accipiet pro galea iudicium certum. Sumet * al. iuſtitiam.
ſcutum inexpugnabile, æquitatem: acuet autem diram iram in lanceã, & pugnabit
cum illo orbis terrarum contra inſenſatos. Ibunt directè emiſſiones fulgurum, &
tanquam à bene curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum in-
ſilient. Et à petroſa ira plenæ mittentur grandines. excandeſcet in illos aqua ma-
E ris, & flumina concurrent duriter. Contra illos ſtabit ſpiritus virtutis, & tãquam
turbo venti ventilabit * illos. Et Eliſæus dixit: Noli timere, plures enim nobiſcũ * al. diuidet illos.
ſunt, quàm cum illis. Cumq; oraſſet Eliſæus, ait: Domine aperi oculos huius, vt 4. Reg. 6.
videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit: Et ecce mons plenus equorum,
& currus * ignis in circuitu Eliſæi. Eſaias verò: Et poſuit os meum, quaſi gladium * al. & curruum igneorum.
acutum: in vmbra manus ſuæ protexit me, & poſuit me ſicut ſagittam electam, in Eſa. 49. & 51.
pharetra ſua abſcondit me. In Ezechiele autem dicit: Et tu fili hominis, ſume tibi Ezech. 5.
gladium acutum, radentem pilos: & aſſumes eum tibi. Iccirco & Apoſtolus nos
inſtruit dicens: Induite vos armaturam Dei: vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias dia- Epheſ. 6.
boli; vt cùm nos inuaſerit inimicus, armis iam dictis nos munitos offendat. Ar- 2. Cor. 10.
ma autem noſtra non carnalia ſunt, ſed potentia Deo: quoniam non eſt nobis Epheſ. 6.

Digitized by Google

colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem: ſed contra ſpiritalia nequitiæ. Cete- A
rùm in theſauris ſacræ ſcripturæ, multa ac varia recondita ſunt ſalutis adminicu-
la, & de pœnitentia, ac de ſalute animæ ſermones, vt ſi quis contra diabolum in
acie conſtitutus vulneretur, mox ſtudioſè ad medicamentorum theſaurum re-
currere diſcat; adhibitoque ad vulnus curandum pharmaco pœnitentiæ, & ſani-
Prouer.7. tate recuperata, iterum pro ſuo Domino, in prælium deſcendat. Cumque deſpi-
cientia atque deſidia telũ ſit inimici, quo multos vulneratos deijcit, nobis aduer-
Pſal.26. ſus negligentiam, pro vexillo patientiam adſumamus oportet, frequentius no-
biſcum id ſcripturæ recolligentes: Viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſti-
ne Dominum; vt verbo iſto confirmata anima, facilius iniectas ab inimico per-
turbationes perferre queat, & velut baculo innixa, aut tanquam vehiculo ſuſten-
tata, ſubleuetur labore. Quare crebris illud vſurpemus ſermonibus, & nobiſcum B
Ibidem. & cum alijs colloquentes: Viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Do-
minum. Plurimùm enim nobis conducet hoc dictum, ſiue ieiunemus, ſiue vigi-
lemus, ſiue oremus, ſiue operemur, ſiue quid aliud faciamus: ſiquidem ad incep-
tum virtutis opus perficiendum, alacritatem in nobis excitat. Donec igitur ſup-
Galat. 6. petit tempus, decerta: vt & ſuo tempore metas non deficiens. Non delecteris
odio. Deteſtare inuidiam, rixas, atque contentiones, & vanam gloriam. Auerſare
autem mores prauos, & detractiones. Adhuc enim modicum, & inuidia hæc, &
inimicitia aduerſus proximum ceſſabit: paullò poſt namque ſeparabimur ab in-
uicem. Et quorſum fratres, in nobis liuorem atque inuidiam regnare permitti-
mus? Cur teipſum ô homo extollis, qui paullò poſt in terram & cinerem reſol-
ueris? Ama compunctionem, appete tolerantiam. Dilige continentiam, vt mul-
tis diſtractionibus curiſque vanis libereris. In lachrymas orans prorumpe, vt re- C
quiem inuenias, quò abiturus ſis. Opus tuum cura, vt ſapiens & intelligens. Nam
impudentia & riſus, nihil tibi in hora mortis proderunt, ſicut neque ſcurrilia. Hæc
Epheſ.5. enim in cordibus ſtultorum vigent, & dominantur. Sed neque fallax ſimulatio,
niſi ex corde timueris Deum. Ama humilitatem ex corde vero, & inuenies gra-
Iob 13. Eſa.34.64. tiam apud Deum omnipotentem, & hic & in futuro. Quòd ſi verò te ipſum exal-
Iob 8.14. taueris, ſicut folium quod à vento in arbore rapitur, facillimè commoueberis.
Quæ enim in hac vita ſunt dulcia, fugient velut vmbra. Ne ſis domus amaritudi-
nis, ne te corrumpat venenum eius, antequam proximo acerbitatis virus imperti-
Ezech.5.12. as. Ne erubeſcas in corde humili reuerentiam ſeruare. Qui enim peruertunt te,
Pſalm.144. nequaquam in die neceſſitatis tibi proderunt. Deum time totis viribus tuis, & ipſe
Iohan.14. tibi monſtrabit viam, qua te ſaluari oporteat. Poſſide autem humilitatẽ ac man-
ſuetudinem, & ſuperueniet in te gratia timoris Domini. Nihil habet inquinamẽ- D
1.Cor.3 6. tum carnis, præter condemnationem & ignem inexſtinguibilem. Sãctificatio au-
1.Pet.5. tem, & in hoc ſeculo laudem & gloriam, & in futuro coronam immarceſſibilem
poſſidebit. Corpus tuum frater, templum eſt Spiritus ſancti in te inhabitantis. Cu-
*al. ne inhabitantẽ in te,&c. ram ergo templi habe, ne inhabitantem * in eo contriſtes. Sed fortè dixerit quiſpi-
am: Et ego me vellem ab omni inquinamento purum conſeruare, ſed quid agã:
neque enim vinco. Similis eiuſmodi eſt ei, qui hoſtes vult vincere abſque pugna
atque labore; quandoquidem & contra nos, ipſi tela ijs porrigimus, qui nos op-
pugnant. Cùm enim ſegniter atque incautè diſponimur ad muniendas fores ani-
mæ, nonne inſidiatores ſalutis ſumus propriæ, aditum patefacientes aduerſarijs?
Quandò enim oculis noſtris, liberè in contemplandis quæ non oportet vtimur;
*al. quomodo non ipſi nobis damna conciliamus? cùm ne proprium quidem corpus, fas eſt eum ſecurè, qui in virtute exercetur, E
contueri, * hinc nobis damna conciliamus. Quando rurſus auditum noſtrum
flagitioſis rumoribus, & canticis meretricijs accommodamus; an non ipſi nobis
malum acceſſimus? Similiterque os noſtrum detractionibus ac turpiloquijs con-
Iacob.3. taminantes, non refrænantes linguam noſtram: verùm ſicut ſcriptum eſt: Lingua
conſtituitur in membris noſtris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam
natiuitatis noſtræ, inflammata à gehenna. nares vnguentis odoriferis, & aromati-
bus opplentes; manus quoque inordinatè admouentes ijs quæ non oportet, &
pedes in viam non rectam dirigentes. Cumque ſic iſta agamus, quomodo tempe-
rantiæ donum Domino perſoluere poterimus? imò ne faciem quidem terræ per
continentiam, ſtrenuoſque labores adæquantes. Sed qui fieri poteſt, vt fumum
arcea-

Digitized by Google

A arceamus, quo minus per eas quæ patent, ingrediatur fores, igne contrà aſſiduè *Allegoriæ pulcherrimæ.*
ſuccenſo? Quòd ſi fumum propellere velis, fores obſerato, ne tua per res ſenſibi-
les nigreſcat domus. Tempore hyemali, tuas fores munitas ſerua, ne à frigore læ-
datur offendaturque corpus tuum. Circa vtilitatem porrò animæ, quomodo vſ-
que adeò nos pigros oſtendimus? Rationem nos dare cordium ſcrutatori opor- 1.Cor. 6.
tebit, de cuſtodia templi nobis concrediti. Domum ex luto, lapidibus, ac lignis
fabricatam, vbi corpus foueatur, curamus ſedulò, at ea præſtantiorẽ negligimus.
Magna igitur confuſio tunc erit, & iudicium præceps durumque ei, qui polluerit 1.Cor.3. &
templum Domini, niſi præuia pœnitentia conſecutus ſit remiſſionem, lachry-
miſque ſuis maculas ſibi expiauerit. Odio habentes vanam gloriam, ſocordiam,
atque iracundiam, formaſque inutiles, contemplemur optima viuendi inſtituta
Sanctorum, quorum etiam imitemur vitam. Sobrij ſimus & vigilemus; nè fortè
B nos fœminarum coarguat induſtria atque ſedulitas. Diſce ſolicitudinem pari
cum humilitate iunctam Rebeccæ, & virtutem ſanctæ illius mulieris admirabe-
ris, quomodo aduenam hoſpitio exceperit. Scriptum enim eſt: Deſcẽderat au- Geneſ.24.
tem Rebecca ad fontem, & impleuerat hydriam, ac reuertebatur. occurritque ei
ſeruus, & ait: Pauxillum aquæ mihi ad bibendum præbe de hydria tua. Quæ re-
ſpondit: Bibe Domine mi. Celeriterque depoſuit hydriam ſuper brachium ſu-
um, & potauit eum, quoaduſque ceſſauit bibens. & dixit: Et camelis tuis hauri-
am aquam: atque multis ante ſeculis, Euangelicam impleuit vocem, qua ſic lo-
quitur Dominus: Si quis te angariauerit ad miliare vnum, vade cum illo, alia Matth.5.
duo. *Sic* & ſancta hæc gratiam duplicauit, dicens: Bibe Domine mi; & camelis
tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. Et hæc dicens, non eſt contenta ver-
bis, donec & opere ſermonem compleret. ſecundùm illud: Non enim in ſermo- 1.Cor.4.
C ne eſt regnum cælorum, ſed in virtute. Omnem enim, inquit, hydriam euacuauit Geneſ.24.
in canalem: & cucurrit ad puteum, ad hauriendum, & hauſit aquam omnibus
camelis. Et hîc animæ eius virtutem contemplare: nihil enim ſegniter, nihil ſu-
perbè, nihilque arroganter factum comperies. Hominem peregrinum appella-
bat dominum, & viatori tanquam vera ancilla, miniſtrabat. Ita quoque & Iacob
egit, lapidem ab ore putei reuoluens, & potans oues Laban fratris matris ſuæ. Geneſ.29.
Sed fortè quis præteriens hîc dixerit, propter cognationem id accidiſſe; verùm
ab operibus, Moyſes conuincetur talis. Dicit enim ſacra ſcriptura: Fugiens * au- Exod. 2. * al. Receſſit autem Moyſes à facie Pharaonis: & veniens in terram Madian, ſedit ſuper puteum.
tem Moyſes de conſpectu Pharaonis, moratus eſt in terra Madian, & ſedit iuxta
puteum. Erant autem ſacerdoti Madian ſeptem filiæ, paſcentes oues Iothor ſui
patris. Superuenerunt autem paſtores, & eiecerunt eas: Exurgens autem Moyſes,
D liberauit eas, & adaquauit oues earum. Magna eſt gratia, quæ refulget in menti-
bus Sanctorum tuorum Domine: cùm matrem virtutum, à ſimulatione alienam
charitatem, indutæ ſint. Quocirca omni labore ac ſtudio ama diuinarum ſcri- Alluſio ad verba Matth.6. Lucæ 12. Iohan.6 & Rom.14.
pturarum audire dogmata. Quotidie de corpore nutriendo ſumus ſoliciti, opti-
mè condiendo cibos eius, de animæ autem alimento nihil penitus curamus; cùm
contra conueniat potius, Chriſto dilecti fratres, cibum carnis deſpicere, vt ani-
ma in Spiritu nutriatur ſancto. Comede quotidie panem, quem diuina largitur
ſapientia, & bibe aquam ex ſpiritali ſcaturientem petra, vt mens tua corrobore-
tur, ad illuminationem intellectus. Nam corporeorum ciborum fruitio, quoad-
uſque buccella pertranſierit guttur, & è veſtigio ceſſat eorum ſapor, atque volu-
ptas. Sed quorſum extolleris ô homo, & ſplendido veſtitu delectaris? Quando
E enim quis toto die indutus pretioſa veſte fuerit, vbi nox aduenerit exuitur ea:
ventreque cibis repleto, conuertitur ad ſomnum, & ſæpè beſtiolæ atque vermicu-
li ſuper eum repunt impunè, ipſo interim dormitante atque ſtertente inſtar mor-
tui abſque vllo planè ſenſu. Manè autem facto, ſe lecto citiſſimè mouet; indu-
enſque ſe veſtimentis ſuis ſplendidis, putat ſe in vanitate extolli, qui paullò ante
in tenebris iacebat, & paulò poſt in ſepulchro diſſoluetur. Si ergo volueris gloria-
ri, in Domino gloriare. Si autem & opes tibi fuerint, rectè ijs vtendo & agendo, 1.Cor. 10.
theſauriza tibi theſaurum in cælis, beneficentia. Nam ſi ad mortis vſque horam Galat.6. Phil.4.
cuncteris, Angelis ſæpè tunc animam ad emigrãdum ſolicitantibus, quibus etiam Matth. 19.
nolles diuitias tuas relinquens. Ne ergo verearis initium bonæ capeſſere vitæ. Si Marc. 10.
enim vel guſtaueris ſaltem dulcedinem ſancti Spiritus, illuminabitur tibi mens Pſal. 48.

Digitized by Google

tua, ad incorruptibilium rerum curam & meditationem. Icciro dicit Spiritus A
Pſalm. 33. ſanctus: Guſtate & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus. Felix ille, qui in hora
Rom. 12. & 1. Pet. 2. mortis inuictus fuerit hoſtia ſancta beneplacens Domino, multoque cum gaudio
migrat è corpore, & relinquit vanitatem huius vitæ; quem militiæ cæleſtis Angelorum exercitus contemplantes, collaudabunt, velut conſeruum fidelem atque
Precatio pia. probatum in Domino. Rurſuſque audeo impuro ore, obteſtari te ſanctum, & immaculatum, puriſſimumque Dominum: & ex corde malo atque adultero, quotidie ad te ſanctum, & redemptorem ſuſpiria gemituſque emitto. Siquidem quotidie ab aduerſario ad impurarum cogitationum meditationem pertrahor, & cælū
Pſal. 5. adſpicere confundor. Siquidem confuſio & improperium mihi, præ multitudine iniquitatum mearum ingeritur. Supplico autem tuæ bonitati, compatere vt B
miſericors, expelle ex mente mea corruptorem doloſum, & vindica me ante mortem à portione impiorum. Recordare mei Domine, in miſericordia & miſerationibus: & inclina aures tuas in orationē ſerui tui, ne cum ſuperbis ego condemner, ne à conſpectu oculorum tuorum repellar, ne fiam ſempiternæ particeps perditionis, ne in profundum demergar abyſſi, ne in penetralibus concludar inferni. ne mihi ſubſternant putredinem, & diuerſorium meum ne ſit vermis. ne in æternis concludar tenebris ſub montium fundamentis, vinculis conſtrictus ſempiternis. ne truculento tradar angelo, neq; in igne comburar inexſtinguibili. Recordare mei Domine, & ſalua me ſancte, qui inter ſanctos requieſcis. Dixiſti Domine: petite & dabitur vobis. Miſericordiam ac commiſerationes depoſco: præbes enim abundanter cunctis, & non improperas, Domine Deus omnipotēs. Bonus enim es, & benignus. Da nobis gratiam inuenire, in conſpectu gloriæ tuæ

Pſal. 16. 30. 70. 85. 87. Iſai. 37.

Eſa. 11. 1. Pet. 4.

Matth. 7. Lucæ 11. Iacob. 1. Pſal. 44. 71. Matth. 6. Luc. 11. Pſalm. 31. 96. & 118.

Domine. Glorificeturque in nobis tuum ſanctum nomen Domine. Glorificent C
nos iuſti, cum lætitia & exultatione, in æterna tabernacula tua Domine, liberatos è ſuperborum manibus. Quis horridum audiens verbum, ad te ſingulis horis clamitare reticebit? Ait enim ſacra ſcriptura: Si iuſtus vix ſaluabitur, impius & peccator vbi parebunt? At nos tuis miſerationibus confiſi, inſiſtimus orationi, deprecantes, vt ab inexſtinguibili liberemur igne, metuque futuro. Olim ſiquidem Angelus tuus Domine, comam Prophetæ Habacuc apprehendens, in momento temporis cum ſtatuit in Babylone ſuper lacum leonum, vbi incluſus detinebatur Daniel, rurſuſque confeſtim in terram ſuam ipſum reſtituit. Nos autem tua Domine gratia refoueat, & ſine timore traducat per chaos illud ingens atque horrendum, quod firmatum eſt in medio iuſtorum & iniuſtorum, vt liberati dicere poſſimus: Gloria Patri, qui nos liberauit ex tenebris inferni, & poſuit nos in D
paradiſo voluptatis. Gloria Filio, qui nos liberauit ab inexſtinguibili igne, ac verme æterno, noſque dignatus eſt hæreditate cæleſtis atque ſupernæ Hieruſalem. Gloria Spiritui ſancto, qui nos liberauit ex corruptela peccatorum, & confuſione ſempiterna, noſque coronauit in exultatione, in lumine vero, & exſuperanti gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

1. Pet. 4.

Dan. 14. Ezech. 8.

Lucæ 16.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

CReator noſter Deus, ſacras nobis donauit ſcripturas, velut armamentaria atque theſauros medicamentorum, &c.] *Quid intelligat per Armamentaria, & cur iis diuinas compararit ſcripturas, ſatis perſpicuè hic oſtendit Auctor. Vim autem nominis explicat, dum dicit:* Sunt autem in armamentarijs tela & arma diuerſa, &c. *Nam ſi etymologiam vrgeamus, Armamentaria ſiue* ὁπλοθῆκαι, *(vt & hic eſt in Græco textu Ephram) repoſitoria armorum dicuntur, & ferè naualium. dicta ab armamentis, id eſt, armorum collectionibus: vnde Liuius de bello Macedon. Conflagrârunt & horrea regia, atque armamentaria cum ingenti apparatu machinarū & tormentorum, &c. Quemadmodū autem in armamentarijs diuerſa tela & arma aduerſus hoſtes viſibiles adſeruantur: ita & in theſauris ſacræ ſcripturæ varia ſunt remedia & medicamenta ſalutis, ad tuendam animam, hoſteſq; inuiſibiles repellendos opportuna, ſicut hoc ipſum pluribus ſcripturæ locis, exempliſq; Auctor conſequenter illuſtrat, confirmatque.* E

Et Eliſæus dixit: Noli timere, plures enim nobiſcum ſunt, quàm cum illis, &c.] *Vbi pro (Eliſæus) vt eſt in vulgato Græco textu Ephram, ſicut & in edit. 70. reperitur (Eliſae) legiturq; ad verbum magis ſic: Et dixit Eliſae: Ne timeas; quoniam plures, qui nobiſcum, ſuper eos, qui cum illis. Et deprecatus*

Digitized by Google

A *precatus eſt Eliſæ,& dixit: Domine aperi,quæſo, oculos pueri, & videat. Aperuitq́; Dominus oculos eius, & vidit: Et ecce mons plenus equorum,& currus ignis circa Eliſæe. Locus eſt 4.Reg.6. vbi partim vulg. partim Græco texrui Auctoris, & 70. in verſione nos pro rei exigentia accommodauimus, quemadmodum & in ſubiecto hic loco Eſaiæ, alijsq́ue plurimis.*

Et poſuit os meum quaſi gladium acutum, in vmbra manus ſuæ protexit me, &c.] *Pro quo (vt de varietate lection. conſtet) in edit. 70. ad verbum ſic: Poſuit os meum quaſi gladium acutum: & ſub protectione manus ſuæ abſcondit me. Poſuit me quaſi ſagittam electam: & in pharetra ſua abſcōdit me. Locus eſt Eſai.49. Ceterùm pro illo poſteriori* (abſcondit me) *quā etiam ſequitur lectionem S. Hieronymus & Cyrillus, apud Euſebium lib.11. Euang. demonſtrat. & hoc loco apud Auctorem noſtrum Ephræm, in Græco habes: ἐσκέπασέν με, texit ſiue protexit me, &c. quod etiam in translatione ſecuti ſumus.*

Ceterùm in theſauris, multa ac varia ſalutis ſunt adminicula,&c. *Ita ad verbum hîc eſt in Græco, vbi licet prima fronte Auctor de theſauris ſuorum operum agere videatur, & materias in ijs à ſe tra-*
B *ctatas notare; alluſio tamen potius ac verius fieri deprehenditur ad theſauros diuinarum ſcripturarum, in quibus plurima ſalutis recondita ſunt adminicula, & de pœnitentia ac ſalute animæ ſermones varij, ſicut & in armamentarijs tela & arma inueniuntur diuerſa, vt ante oſtenſum eſt; vbi ſicut & hîc, etiam ſacra volumina, ac ſalutarē in ijs doctrinam commendare voluit: quamobrem & iſta ad maiorem perſpicuitatem, cum clauſula explicatiua adiecta, ſic vertimus:* Ceterùm in theſauris ſacræ ſcripturæ, multa ac varia ſalutis adminicula, &c. *Locus inſignis eſt in laudem ſacræ Scripturæ, qualis, & in immediatè hîc ſequenti Oratione non citra energiam amplificationem adhibetur.*

Fugiens autem Moyſes de conſpectu Pharaonis, moratus eſt in terra Madian, &c.] *Verba ſcripturæ ſunt Exod.2. vbi quæ nonnullis interiectis ſequuntur* (paſcentes oues Iothor patris ſui) *hîc & apud 70. leguntur, ſed deſunt in vulg. Lat: nec ibi nomen hoc* (Iothor) *exprimitur, ſed pro eo, paullo poſt, ibid. Raguel ponitur. Quod porrò additur de ſuperuenientibus paſtoribus, qui eiecerunt filias ſacerdotis Madian, quæ venerant ad hauriendam aquam, &c. in edit. 70. eſt ἐξέβαλλον, expellebant, ſed hîc apud Ephræm ἐξέβαλον, eiecerunt, legitur, ita & apud S. Auguſt. & in vulg. Latin.*
C

EIVSDEM* *al. Eiuſd. De Patientia, & ſeculi cōſummatione, ac de ſecundo aduentu Domini, &c.*

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Patientia, & Conſummatione huius ſeculi.

D Ac de ſecundo aduentu Domini. Et de regno iuſtorum ſucceſſione carente, æternoq́; ſupplicio peccatorum. Argumentum quoque confeſſionis. Nec non ad meditationem Diuinarum ſcripturarum exhortatio: inſidiȩque nonnullæ inimici: ac quæ quantaq́ue tranquillitatis mentis, atque quietis, ſilentijq́ue ſit vtilitas.

ILluſtris eſt vita iuſtorum: ſed quomodo illuſtratur, niſi per patientiam? Hanc dilige ô * Chriſtiane, tanquam fortitudinis matrem: Admonet enim Pſalmus, dicens: Exſpecta Dominum, & cuſtodi vias eius. Paulus quoque modum acquirēdæ virtutis docens, ait: Tribulatio patientiam operatur. Hanc exercens, ſpem fontem omnis boni inuenies: ſpes autem non confundit. Subdi-
E tus igitur eſto Domino, & ora eum, inueniesq́; deinceps illud: Et dabit tibi omnes petitiones cordis tui. Quid hoc beatius, quàm conſequi talis regis beneuolas aures? Quis non exoptet iudicis aures ſibi apertas atque obſequentes? Operarius es virtutis ô frater, conduxit te Chriſtus in vineam ſuam; dum tempus habes, operare bonum. Audi Paulum dicentem: Quodcunque ſeminauerit homo, hoc & metet: ſemina in ſpiritu, vt de ſpiritu metas vitam æternam. Quoniam qui ſeminat in carne ſua, inquit, de carne & metet corruptionē. Audi bonum adhortatorem commonentem: Seminate vobis in iuſtitia, vindemiate fructum vitæ. Ne ſis negligens in laborando, ſpem tibi fructus ante oculos cōſtituens. Vbi enim ſunt certamina, ibi & præmia. vbi bella, ibi etiam honores. vbi colluctatio, ibi * quoque

al. ô monache. Pſalm.36. Rom.5. Ibidem. Pſal.36. Galat.6. Ibidem. Oſeæ 10. * Alludit ad luctatores.

Pſal 26.30. quoque corona. Ad hæc reſpiciens, inunge * teipſum per patientiam Sanctis A
vocibus ſemper tecum loquere, ac dicito: Viriliter age, & confortetur cor tuum,
Planè pulchra, & notatu digna. & ſuſtine Dominum. Præpara in exitum opera tua, & ad agrum colendum accingere: ager eſt præſens hæc vita pro bono ligone, vetus tibi teſtamẽtum, vnà cum nouo ſumito. Sepi agrum ac fundum tuum ſpinis, ieiunio, oratione, atque doctrina. Si hoc munitus ſis ſepimento, non te fera inuadet fraudulenta, diabolus inquam.
Similitudo accommodata. Vineæ pulchræ inſtar, animam tuam excole: Et ſicut vinearum cuſtodes manu pulſant, ac voce clamitant, ijsque fragoribus inſidiatores arcent: ita & tu clama oratione, iubila cantu pſalmodiæ, & fraudulentam fugabis beſtiã vulpem,
Cantic 2. hoc eſt diabolum, de quo dicebat ſcriptura: Capite vobis vulpes paruulas, & reliqua. Obſerua ſemper inimicum, ſi fortè moroſa atque abſurda cor tuum confixerit concupiſcentia. Si animum tuum quaſi funda petierit, & in eum cogitationes B
Epheſ. 6. 1. Theſſal. 5. immundas iniecerit, reſiſte & oppone ei ſcutum fidei. Indue te galea ſpei. Extrahe gladium Spiritus, quod eſt verbum Dei. Et ſic armatus aduerſus hoſtem, ſuſtine; & ne ſis in bello negligentior, ſed ſobrium atque vigilantem te præbe in omnibus: non enim eius ignoramus conſilia. Gaude autem in Domino ſemper, ſicut ſcri-
Philip 4. ptum eſt: Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. Timor Dei verſetur in corde tuo. ne timidus ſis miles; neque ignauus ac piger operarius. ne fugias co-
*al. ô Chriſtiane. ronam. Tempus breue eſt, ſed iudicium longum: Ad quod reſpiciens ô * mona-
Pſal. 26. 34. 1. Reg. 17. che, admone cor tuum, & cum Sancto illo loquere, ac dicito: Viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum. Imitare Dauid, & vno iactu lapidis
1. Cor. 4. proſterne aduerſarium: aſſiſtunt enim Angeli ſpectatores vitæ tuæ. Quoniam ſpectaculum facti ſumus mundo, & Angelis atque hominibus. Si te victorem in bono opere viderint, gaudebunt: at ſi victum, cùm id ſufferre nequeant, triſtes re- C
Timor Dei gladio cõparatur. cedent: gaudebunt autem ſuper te, dæmones. Pro framea igitur ac gladio, timorem apprehende Domini: Nam timor Dei, velut gladius anceps eſt, omnem concupiſcentiam prauam excidens. Semper ergo mẽte timorem Dei ſumito, memor ſemper nouiſſimi atque tremendi illius diei, quando cæli ardore ignis ſoluentur,
Matth. 24. 25. Marc. 13. Luc. 21. &c. & terra cum omnibus operibus quæ in ea ſunt, comburentur. Quando aſtra tanquam folia decident. Sol & Luna tenebris obſcurabuntur, neque dabunt lumen ſuum. Quando apparebit Filius Dei, & de cælis in terram deſcendet, cælorumq́;
De extremo iudicio. virtutes commouebuntur. quando Angelorum diſcurſiones, voceſque tubarum ſuperuenient; ignis in conſpectu eius ardens atque percurrens, exuret totum
Apocal 16. Matth. 24. 25. orbem. In circuitu eius tempeſtates maximæ, terræque motus horribiles, ac fulgura, qualia nunquam euenerunt, neque fient, vſque in diem illum: vt & vel ipſæ virtutes cælorum, tremore magno corripiantur. Nos igitur, quales oportebit tũc D
Exod. 20. eſſe fratres mei; cuiuſmodi nos timor ac horror inuadet? Perpende frater Iſ-
*al. voceſq́; tubarum. raelitas in eremo, quomodo caliginem atque obſcuritatem, clangoremque * tubarum, ac vocem ipſius loquentis Dei, in medio ignis perferre nequiuerint; ſed operam dabant, ne Dei vox atque oratio ad illos accederet: non enim ferebant in veritate, quod peragebatur; tametſi neque cum horrore deſcenderat, neque cum ira alloquebatur ipſos, ſed omni potius conſolatione, certiores eos reddebat, eſſe cum illis Deum. Audite ergo fratres chariſſimi, ſi neque cum
A minori ad maius negatiuè, & contrà. conſolatione valuerunt ſufferre aduentum eius; quando nec cæli incenſi igne, ſoluti ſunt; nec terra cum his, quæ in ipſa ſunt exuſta: neque tubæ dederunt ſonum, ſicut ventura illa tuba reſonabit, excitabitque cunctos qui à ſeculo dor-
1. Cor. 15. 1. Theſſ. 4. mierunt; neque ignis deuorauit vniuerſum mundum, neque quis alius rerum E futurarum obuenit terror, & non potuerunt tolerare; quid obſecro facturi ſumus, quando in furore & ira intolerabili deſcendet, ſedebitque in ſolio gloriæ
Pſalm. 49. Rom. 2. ſuæ, omnemque terram ab ortu ſolis vſque ad occaſum, & cunctos fines orbis aduocabit, vt dijudicet populum ſuum, reddatque ſingulis iuxta opera ſua? Hei, hei mihi: quales & quo animo tunc oportebit nos eſſe; quando nudi ac timidi ibi apparebimus, prodituri ad horrendum illud tribunal. Hei, hei mihi: Vbi tunc carnis fortitudo? Vbi pulchritudo fallax atque inutilis? Vbi tunc humana voluptas? Vbi tunc impudens inuerecundaque audacia? Vbi tunc ornatus veſtium? Vbi tunc voluptas peccati, verè immunda & ſordida? Vbi tunc,
Rom. 2. qui maſculorum ſtercora in voluptate ponunt? Vbi tunc, qui cum tympanis, & muſicis

A muſicis inſtrumentis vinum bibunt, opera verò Domini non conſiderant? Vbi Eſa. 5. 14.
tunc eorum negligentia, qui in deſidia atque impietate hîc vitam tranſegerunt?
Vbi tunc delitiarum illecebræ? Cuncta illa præterierunt, & mollis aeris inſtar, Sap. 2.
diſſoluta ſunt. Vbi tunc auaritia & rerum terrenarum cupiditas, quæque ex ip-
ſis oritur immiſericordia? vbi tunc immanis ſuperbia, quæ cuncta deſpicit,
ſeque ſolam æſtimat quid eſſe? Vbi tunc inanis ac vana hominum felicitas, &
gloria? vbi tunc potentia? vbi tunc † Tyrannus? vbi tunc Rex? vbi Princeps? vbi †al. tyrannis.
Dux? vbi Magiſtratus? vbi qui in opibus, vbi qui in multitudine gloriabantur
diuitiarum ſuarum, & Deum contemnebant? Tunc aſpicientes, vere mirabun-
tur, conturbabuntur, commouebuntur, tremor apprehendet eos. ibi dolores, vt
parturientis, in ſpiritu vehementi tunc conterentur. Vbi tunc ſapientia Sa- Pſalm. 47.
B pientum? Vbi vanæ eorum aſtutiæ? Væ væ, conturbati ſunt, & moti ſunt ſicut Pſalm. 106.
ebrius à vino; & omnis ſapientia eorum deuorata eſt. Vbi tunc ſapiens? vbi ſcri- 1. Cor. 1.
ba? vbi conquiſitor huius ſeculi vaniſſimi? Mi frater, expende quales, & quo
tunc animo oporteat nos eſſe, in reddenda ratione omnium tam paruorum
quàm magnorum quæ egimus, vſque ad minimum: nam & de verbo otioſo rati- Matth. 12.
onem reddituri ſumus iuſto Iudici. Quales oportebit eſſe nos, vt gratiam hora il-
la coram ipſo inueniamus? At verò quo nos gaudio afficiemur, ſi ad dexteram
Regis ſeparabimur? Cuiuſmodi nos tunc oportebit inueniri, quando nos iuſti
amplectentur ibi, amplectentur, inquam, te ibidem, Abraham, Iſaac, & Iacob,
Moyſes, Noe, Iob, Dauid, Sanctique Prophetæ, Apoſtoli, ac Martyres, & quotquot
Sancti, Deo in vita carnis ſuæ complacuerunt. Et quoſcunque hinc audis, eo-
rumdemque vitam admiraris, ac modò eos contemplari velles, ibi venient ad
C te, & amplexabuntur te, ſuper ſalute tua gloriantes. Quales nos eſſe tunc
neceſſe erit? quale illud erit gaudium atque ineffabile, quod capiemus; quan-
do Rex ijs qui à dextris erunt, cum hilaritate dicet: Venite benedicti Patris Matth. 25.
mei, poſſidete paratum vobis regnum, à conſtitutione ſeculi. Tunc mi frater,
accipies regnum decoris, & diadema ſpeciei de manu Domini, & de cetero cum Sap. 5.
Chriſto regnabis. Tunc hæreditate percipies bona illa, quæ Deus præparauit 1. Cor. 2.
diligentibus ipſum. tum porrò ſecurus eris, nulloque amplius pauore perfun-
deris. Recogita mi frater, cuiuſmodi ſit, in cælis & cum Chriſto regnare; qua-
le ſit, perpetuo eius ſancto frui aſpectu: Quale ſit, ipſum datorem luminum poſ-
ſidere? Tunc enim non vltrà tibi erit ſol in lumen diei, ſicut ait Eſaias; neque Eſaiæ 60.
ortus lunæ illuminabit noctem tuam: ſed erit tibi Chriſtus lux perpetua, & Deus
gloria tua. Ecce, frater mi, quanta gloria repoſita ſit timentibus eum, cuſtodien-
D tibuſque mandata eius, iam audiſti. Poſtea verò, peccatorum quoque exitium co-
gita, quando ad tremendum introducentur tribunal: quanta eos coram iuſto iu-
dice confuſio tunc apprehendet, nullam habentes excuſationis ſuæ viam? quanta
eos cùm ad ſiniſtram Regis ſegregabuntur, verecundia corripiet? quantæ in
eos tenebræ irruent, quando in ira ſua loquetur ad eos, & in furore ſuo contur- Pſalm. 2.
babit ipſos, dicens: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui prapara- Matth. 25.
tus eſt diabolo & angelis eius. Heu heu, quanta preſſura & anguſtia ſpiritus
afficientur, quando ſuperuenerit clamor, omnibus audientibus: Conuertan- Pſalm. 9.
tur peccatores in infernum: omnes gentes quæ obliuiſcuntur Deum. Heu heu,
quas voces inter lamenta gemituſque emittent, quando abducentur, amariſſi-
mò cruciandi in æternum. Heu, qualis eſt locus ille clamoris, atque ſtridoris den-
E tium, tartarus appellatus, quem & ipſe horret Sathanas? Heu, qualis eſt ge-
henna ignis inexſtinguibilis? heu qualis eſt, non dormiens, & venenatus ille ver-
mis? heu, quàm graue malum eſt, deſtinari tenebris illis exterioribus? heu, qua-
les ſunt angeli tormentis præpoſiti, qui immites atque immanes in ſupplicijs il-
lis iugiter conuiciando exprobrant, & grauiter admodum increpant. Tunc qui
in tormentis reperientur, intentis vocibus clamabunt, & non erit qui ſaluet
eos apud Dominum, nec exaudientur. Tunc intelligent ſibi res vitæ huius om-
nes inanes eueniſſe: & quæ hîc videbantur dulcia, felle quouis atque veneno
acerbiora. Vbi tunc falſi nominis voluptas peccati? Cùm non ſit alia voluptas, Vera voluptas
quàm timere Dominum, & diligere ipſum. In hoc verè voluptas eſt. Iſtud verè quæ, & in quo.
tamquam ex adipe & pinguedine animam replet. Tunc damnabunt ſeipſos, &

Digitized by Google

opera quæ fecerunt mala. Tunc confitebuntur iudicium Dei eſſe iuſtum, dicentes: A
Audiebamus enim hæc, & à prauis noſtris actionibus noluimus recedere. Sed iſ̃c nihil profuerit, eiuſmodi commemorare. Hei, hei mihi peccatis incõparabilibus prægrauato: nam ſuper numerum arenæ maris peccaui, & ab ijs, velut à multis ferreis catenis incuruor: Non enim audeo ſurſum oculis intueri altitudinem cælorum. Ad quem igitur confugiam, niſi ad te benigniſſime, idemqúe clementiſſime. Miſerere mei Deus, ſecundùm magnam miſericordiam tuam. Et ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco: & peccatum meum contra me eſt ſemper. Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci Cùm ergo fecerim, ad te confugio, propter multam tuam clementiam. Ad iracundiam te prouocaui, & ad te, ob magnam miſericordiam tuam recurro. Te aſpernatus ſum, & ad te propter ſummam bonitatem tuam atque benignitatẽ confugio, obſecransq; clamo: Auerte faciem tuã à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele, propter ſanctum nomen tuum, ac ſolum. Nihil enim quod tibi offeram habeo, non opus bonum, neque cor mundum: verùm miſerationibus tuis cõfiſus, in eas meipſum proijcio, vt cor mundum in me crees, & ſpiritu principali confirmes me. ne iterum facilè in peccatum relabar, ſed ex hoc tempore ſeruiam tibi in ſanctitate & iuſtitia, omnibus diebus vitæ meæ. Quia te prædicant omnes Virtutes cælorum. Tuumque eſt regnum, & potentia, in ſecula ſeculorum. Amen. B

[Margin: 3. Paral. 36. — Pſalm. 50. — Ibid Pſal. 50. — Ibidem. — Lucæ 1.]

Obſecro ergo vos Fratres, vt iſta exſpectantes, ſtudeamus immaculati, & irreprehenſibiles ei inueniri in pace. Quando praua aliqua tibi ſuperuenerit cogitatio, hunc gladium extrahe, id eſt, timorem Dei recogita, omnemqúe fortitudinem confringes inimici. Loco autem tubæ, diuinas ſcripturas adhibe. Quemadmodum enim tuba ſonans, congregat milites; ſic & diuinæ ſcripturæ ad nos clamantes, cogitationes noſtras congregant ad timorem Dei. Sunt etenim cogitationes noſtræ militum inſtar, reſiſtuntqúe aduerſarijs Regis. Et rurſus: Quemadmodum tuba, belli tempore ſonans, ſtrenuorum militum alacritatem in aduerſarios excitat; ita & diuinæ ſcripturæ te promptiorem ad omne opus bonum reddunt, teque aduerſus improbas paſſiones ac vitia, magis animant corroborantque. Iccirco mi frater, quantum potueris, vim tibi infer, quo frequentius in ijs verſeris, vt cogitationes tuas congregent, quas inimicus inuento ſuo maligno diſpergit, improbas ſuggerens, vel etiam tribulationes ſæpè inferens, aut res ſecundas ac lætas exhibens. Hæc quippe ſua calliditate ac dolo operatur, vt hominem à Deo alienum reddat. Cùm enim antiquorum aliquem, cogitationibus lædere atque deijcere nequiuerit, tum iam tribulationibus eum afficit, vt mentem illius obſcuret, occaſionemqúe ſuperſeminandi reperiat, quæ voluerit; incipitqúe tunc ſuggerere homini cogitationes eiuſmodi, ac iureiurando dicere: Ex quo bonum operari cœpi, malos dies experior: faciamus igitur mala, vt rurſus eueniant bona. Tunc, niſi quis ſobrius inueniatur ac vigil, deuorabit eum, tamquam infernus viuentem. Quòd ſi neque per eiuſmodi nocere ei potuerit, tunc proſpera affert ei, & in ſuperbiam eleuat ipſum, fraudemqúe multiplicem ſubminiſtrat eidem, cunctis malis intolerabiliorem atque deteriorem: Hæc enim eſt, quæ ſuperbum & ſine timore reddit hominem. hæc in profunditatem voluptatum, mentem detrahit. hæc in cælum facit ponere os blaſphemiæ. Scriptum eſt enim: Et poſuerunt in cælum os ſuum. Hæc hominem ignorare facit Deum: atque adeò ne imbecillitatem quidem propriæ naturæ cognoſcere, neque cogitare diem mortis atque iudicij poſſit. Hæc enim omnium malorum eſt via, per quam qui gaudet incedere, in penetralia mortis perueniet. Hæc eſt via, de qua Christus dixit: Lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem. Ecce audiſti mi frater: quare inimicus nunc quidem proſperitates, interdum anguſtias adhibeat: In quod enim inclinatiorem hominis animum viderit, eo aduerſus illum ſe armat, eumqúe protinus ſub iuſtitiæ imagine vmbraqúe, fraudulenter oppugnat. Quapropter mi frater, ſobrium te præbe ac vigilantem ſolerter, operamqúe da ſemper, vt lectioni diuinarum ſcripturarum adhæreas, quæ te doceant, quomodo effugere oporteat laqueos inimici, & vitam æternam C D E

[Margin: Tubæ & ſacræ ſcripturæ comparatio elegans. — Simile. — * Scripturæ ſacræ incumbendum, & Diaboli machinis reſiſtendum. — Rom. 5. — 1. Pet. 5. — Prou. 1. — Pſal 72. — Pſal. 72. — Matth 7.]

Digitized by Google

A nam aſſequi: Nam ſacrarum ſcripturarum lectio, mentem vagabundam contrahit & colligit, donatque in Deum cognitionem. Scriptum eſt enim: Vacate & videre, quoniam ego ſum Deus. Audis, Frater, quòd Dei ſcientiam accipiat, qui ſimplici veroque corde diuinis vacat ſcripturis? Iccirco mi frater, vide ne negligas animam tuam, ſed lectioni ac precibus ſedulò incumbe, vt mens tua illuminetur, fiasque perfectus & integer, in nullo deficiens. Gloriantur alij de magnatum, principumque ac Regum familiaritate atque colloquio: at tu coram Angelis Dei gloriare, colloquens & cum Spiritu ſancto per ſacras litteras conferens: Nam Spiritus ſanctus eſt, qui loquitur per eas. Da operam igitur, vt diuinarum ſcripturarum lectionem familiarem tibi reddas, & perſiſtas in oratione. Quotieſcunque enim per eas Deum interpellas, toties tibi corpus ſancti-B ficatur, & anima ac ſpiritus. Hoc ergo prænoſcens mi frater, quòd quoties in ijs verſaris, ſanctificeris: cura, vt frequentius conuenias eas. Et licet labores manibus, mente ora. Nam & beata Anna, mater Prophetæ Samuelis orabat, & labia eius tantummodò mouebantur: Oratio autem ipſius, in aures Domini Sabaoth introiuit, conceſſaque eſt ei petitio ſua. Ideo frater chariſſime, licet manus occupatas teneas, mente tamen ora: Nam & tacentes exaudit Deus. Quòd ſi legere fortè neſcias, adhibe eum, à quo audire queas atque proficere; Scriptum quippe eſt: Si videris ſenſatum, euigila ad eum, & gradus oſtiorum illius exterat pes tuus. Hoc enim conducit frater, non ſolùm ſcientibus quid legant, ſed & ignorantibus: Nam multi ſunt legentes, ſed quæ legunt non intelligunt. Vide ergo ô † Monache, ne donum Dei, quod in te eſt, negligas, quod gratis tibi à Christo eſt collatum: Sed ſtude & inquire, quomodo placere poſ-C ſis Deo, vt beatitudine Sanctorum perfruaris. Scriptum eſt enim: Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius; in toto corde exquirent eum. Vide, ne te interrumpat inimicus, cùm volueris legere, tædium tibi afferens, teque in mentis diſtractionem conijciens, ac dicens: Fac primùm rem iſtam, quoniam & exigua eſt, ſicque poſtmodum ſecurior leges. Quando enim ſuggerit eiuſmodi, ſimul inducit te ad opus manuum promptè peragendum; hæc autem omnia ſuggerit, vt te ab occupatione abducat, & impediat. Cùm enim hominem viderit diabolus ſtudioſè & cum vtilitate legentem, eiuſmodi occaſionibus, alijsque varijs impugnat eum, ſtudens ipſum impedire. Tu ergo ne parueris ei, ſed eſto quaſi Ceruus ſitiens, deſideransque adire fontes aquarum, id eſt, ſacras ſcripturas: vt ex ijs bibas, refrigereſque ſitim tuam, varijs te morbis adurentem. Bibe ſimul & illam, quæ inde ad te manat vtilitatem. Illuc verò mea ſpectat oratio, vt quan-D do tibi donauerit earumdem intelligentiam Dominus, ex ijs verbum, quod tibi vtile ſit, ne te prætereat; ſed ingenio ac mente tua meditaberis illud, inſcribeſque cordi tuo, & memoria tua iſtud conſeruabis indelebile, ſicut ſcriptum eſt: In iuſtificationibus tuis meditabor. Rurſusque ait: In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Et iterum: In quo corriget adoleſcentior viam ſuam; in cuſtodiendo ſermones tuos. Vides frater, quòd in recordatione verbi Dei, corrigit homo viam ſuam? Quis enim memor eſt verbi ipſius, & non corrigit viam ſuam? niſi ſit ille fortè planè reprobus, & miſerrimus, nihil prorſus cogitans? quin & quorum videtur ſibi recordari, obliuiſcitur. Tali enim homini dicit Deus: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Iubet ergo auferri ab ipſo, etiam quod videtur habere. Sed quid vi-E detur habere talis? Videtur habere fidem, per quam & ſe Chriſtianum appellat, ſed operibus eam negat, & eſt infideli deterior. Ideo auferri ab eo iubet Spiritum ſanctum, quem accepit in die redemptionis, quemque videtur habere. Et fit talis homo inſtar fictilis vaſi vini, rimam habentis, & per eam, vinum deperdentis: quod quidem omnes qui adſpiciunt, neſcientes quid acciderit, arbitrantur plenum eſſe: ſed re explorata, eo diſtillante, mox palam fit omnibus, vacuum illud iacere. Ita & homo eiuſmodi, in die illa iudicij perquiſitus, inanis inuenietur & vacuus. Et tunc cunctis manifeſta erunt, quæ ad illum pertinent. Taleſque ſunt, qui in die illa ad Regem dicens: Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Reſpondenſque Rex, dicet ipſis: Amen dico vobis, neſcio vos vnde ſitis. Vides frater, quòd nihil

Marginalia: Lectionis ſacrarum ſcripturarū vtilitas. — Pſalm. 45. — 1. Reg. 1. — Semper orandum. — Eccleſ. 6. — † al. ô Chriſtiane. — Pſalm. 118. — Suggeſtionibus inimici non parendum. — Pſalm. 41. — Pſalm. 118. — Ibidem. — Ibidem. — Pſalm. 49. — 1. Tim. 5. — Epheſ. 1. 2. 4. — Similitudo. — Matth. 7. — Ibidem.

nihil penitus habeat, qui eiuſmodi eſt: Tu ergo memoria tene quæ audis, & A
corrige viam tuam. Vide ne permiſeris, obliuione illud tolli de corde tuo. Vide
Matth. 13. Marc. 4. Lucæ 8.
ne ſinas volucres cæli deſcendere, & ſemen filij Dei comedere. Ipſe enim dixit:
ſemen eſt verbum, quod audiſtis. Abde ſemen in terræ viſcera, vt fructum percipias,
hoc eſt, abſconde verbum in medio cordis tui, vt fructifices Domino in timo-
Quomodo lectioni ſit incũbendum.
re. Porrò cùm leges, ſtudioſè & accuratè legas, magna cum tranquillitate atque
induſtria percurrens verſum. Et non ſtudeas dumtaxat libri folia euoluere, ſed ſi
opus fuerit, non pigeat etiam bis terve ac ſæpius eumdem repetere verſum, vt
vim orationis intelligas. Cùm autem te ad ſedendum, ac ad legendum, vel etiam
ad alium legentem audiendum paras, Deum cum primis ora, dicens: Domine Ieſu
Oratio præparatoria ad lectionem. Pſalm. 118.
Chriſte, aperi aures, & oculos cordis mei, ad audiendum & intelligendum ſer-
monem tuum, faciendamque voluntatem tuam Domine, quoniam incola ego B
ſum in terra. Non abſcondas à me mandata tua. Reuela oculos meos, & conſide-
rabo mirabilia de lege tua. In te enim ſpes mea Deus meus, vt tu mentem meam
illumines. Etiam mi frater, obſecro, ſic ſemper Deum ora, vt tibi cor illuminet,
aperiatque virtutem ſermonum ſuorum. Multi enim decepti ſunt prudentia ſua,
iudicioque confiſi, & cùm dicerent ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, non intelli-
Rom. 1. 2. Pet. 2.
gentes ſcripturas. Inciderunt que in blaſphemias & perierunt. Si ergo, inter legen-
dum, occurrat tibi verbum aliquod intellectu difficile, vide ne te malignus doce-
at, dicere intra te, quòd non ſic ſe habeat, vt dicit verbum iſtud; quomodo enim
Matth. 16. Pſalm. 11.
ſic eſſe poteſt, & eiuſmodi? Sed ſi credis Deo, crede & ſermonibus ipſius, & dic ad
malignum: Vade poſt me Sathana: Ego enim noui, quòd eloquia Dei, eloquia
caſta ſunt; ſicut argentum igne examinatum, probatum terræ, & purgatum ſeptu-
plum: nihilque in iis obliquum vel tortuoſum eſſe: ſed omnia bona, & his qui C
intelligunt, & recta his qui cognitionem inueniunt. Ego autem inſipiens
ſum, & non intelligo. Noui tamen ſpiritaliter omnia ſcripta eſſe: ait enim
Rom. 7.
Apoſtolus, quòd ſpiritalis ſit lex. Deinde ſic, reflexis in cælum oculis, dici-
to: Domine credo ſermonibus tuis, non contradico, ſed confido ſermoni-
bus Sancti Spiritus tui. Tu igitur Domine, ſalua me, vt inueniam gratiam coram
te; ego enim aliud non quæro Domine, niſi ſolùm ſaluari, & miſericordiam tuam
indulgentiſſime, conſequi. Quoniam tuum eſt regnum atque imperium, in ſecu-
la. Amen.

Silentium ac quies fratris Religioſi.
Poſſide autem & mentis tranquillitatem atque quietem frater, pro muro mu-
nitiſſimo: Nam quies ſuperare te faciet paſſiones tuas: tu enim de loco ſupe-
riori pugnas, illæ autem de loco inferiori. Acquire igitur cum timore Dei quie-
tem, & non nocebunt tibi quæcunque tela inimici. Nam quies cum timore Dei D
iuncta, currus igneus eſt, in cælum poſſeſſorem ſuum efferens. Fidem illius tibi
4. Reg. 2.
faciat Propheta Elias, qui quietem ac timorem Domini amans, aſſumptus eſt quaſi
Inſigne Encomium quietis atque ſilentij.
in cælum. O quies, Monachorum profectus. O quies, ſcala cæleſtis. O quies,
via regni cælorum. O quies, compunctionis mater. O quies, pœnitentiæ con-
ciliatrix. O quies, peccatorum ſpeculum, quæ homini ſua ſcelera atque delicta
oſtendis. O quies, quæ lachrymas nequaquam impedis. O quies, manſuetudinis
procreatrix. O quies, humilitatis contubernalis ac ſocia. O quies, quæ ad pacificum
ſtatum hominem perducis. O quies, timori Dei coniuncta, quæ menti tam-
quam feneſtra lucem infers. O quies, cogitationum inſpectrix, & diſcretionis
adiutrix. O quies, omnis boni genitrix, ieiunij firmamentum, & gulæ impedi-
mentum. O quies, orationis ſacræque lectionis vacatio. O quies, cogitatio- E
Matth. 11.
num ſerenitas, & tranquillitatis portus. O quies, animæ ſecuritas. O quies, iu-
gum ſuaue, & onus leue, reficiens portansque portantem te. O quies, animę ac cor-
dis lætitia. O quies, oculorum, & aurium, linguæque frænum. O quies, procacitatis
interemptrix, & impudentiæ inimica. O quies, pietatis ac religionis mater. O
quies, paſſionum carcer. O quies, omnis virtutis cooperatrix. O quies, voluntariæ
paupertatis hoſpita & amica. O quies, Chriſti ager, fructus optimos proferens.
O quies, diuino timori coniuncta, murus ac propugnaculum decertare cupien-
tium propter regnum cælorum. Ita mi frater, hanc optimam tibi partem compa-
Luc. 10.
ra, quam Maria elegit: Hæc enim Maria quietis exemplar extitit, ſedens ſecus
pedes Ieſu, ipſique ſoli adhærens, quare & eam laudauit Dominus dicens:
Maria

Digitized by Google

A Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Cernis frater, qualis Ibidem.
ſit mentis tranquillitas ac quies: cuius poſſeſſorem & ipſe laudat Dominus. Hanc
mi frater poſſide, & delectaberis in Domino tuo, ad pedes eius ſedens, ipſique ſo-
li vacans atque adhærens; vt confidenter dicere queas & tu: Adhæſit anima Pſalm.62.
mea poſt te, me ſuſcepit dextera tua. Propterea ſicut adipe & pinguedine replea- Ibid. paulò antè.
tur anima mea. Hanc quæſo partem mi frater tibi vendica, quouis melle dulcio-
rem. Melior enim eſt bucella panis in ſale, cum quiete ac tranquillitate, quàm Prou.16.17.
menſa ſumptuoſis inſtructa dapibus, cum diſtractionibus & curis. Audi dicentem
Dominum: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego vos refici- Matth.11.
am. Reficere te cupit Dominus à curis, ab ira, à tribulationibus, atque † diſtracti- †al. tentationibus.
onibus huius ſeculi. Vult te liberum eſſe, à graui opere atque labore laterum Exod.5.
AEgypti. Vult te in ſolitudinem adducere, hoc eſt, ad ſanctam quietem, vt vias Exod.13.33.
B tuas illuminet columna nubis, vt cibet te manna, pane ſcilicet tranquillitatis at-
que quietis; vt hæreditate percipias terram bonam, ſupernam nempe Hieru- Pſalm.118.
ſalem. Ita chariſſime hanc dilige, ac conſequere, vt delecteris in via teſtimo-
niorum Chriſti, ſicut in omnibus diuitijs. Ita frater, quietem cum timorè
Dei poſſide, & Deus pacis erit tecum. Quoniam ipſi conuenit gloria, in ſecu-
la. Amen.

Obſecro igitur vos Fratres mei † dilectiſſimi, vt ſtudeatis ſingulis diebus horum †al. à Domino dilecti.
memoriam facere, Fidei ſcilicet, ſpei, charitatis, humilitatis; ſigilloque aſſiduè Epilogus.
muniamur orationis, & meditationis diuinarum ſcripturarum, atque quietis. Iſta
enim ſi vobiſcum adſint, & abundè ſuppetant, non otioſos, neque infructuoſos 2.Pet.1.
vos conſtituent, in cognitione Domini noſtri Ieſu Chriſti. Nam Chriſtianus †, cui †al. monachus.
hæc præſto non ſunt, ſed negligit ſalutem ſuam, cæcus eſt, & manu tentans, obliui- Ibid.2.Pet.1.
C onem accipiens purgationis veterum ſuorum delictorum. Acciditque illi, quod Prou.26. &
vero dicitur prouerbio: Canis reuerſus ad vomitum ſuum: & ſus lota in voluta- 2.Pet.2.
bro luti. Si enim refugientes inquinamenta mundi, in cognitione Domini no-
ſtri Ieſu Chriſti, his rurſus implicati ſuperantur; facta ſunt ipſis nouiſſima peiora Matth.12.
primis: Melius quippe erat illis, viam veritatis non agnouiſſe, quàm poſt agnitam, Luc.11.
denuò retrorſum conuerti. Proinde dilectiſſimi, ſerui fideles, electique milites 2.Pet.2.
Chriſti, Monachi ac religioſi, amplectamur prædictorum armaturam in cordibus
noſtris, eorumque quotidie abſque vlla intermiſſione meminerimus; vt bonum 1.Tim.6. &
certamen certare poſſimus, omnemque virtutem inimici conculcare, vt à ſuper- 2.Tim.2.4.
uentura in filios diffidentiæ ira liberemur, inueniamusque miſericordiam ac gra- Epheſ.2.5. Col.1.3.
tiam in die illa tremenda, coram iuſtiſſimo Iudice, qui reddet ſecundùm vniuſ- Rom.2.
cuiuſque opus. Cui ſoli conuenit gloria, atque potentia, in ſecula ſeculorum. Matth.16.
D Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

Titulus ſiue inſcriptio Orationis loco argumenti ſeruit, quòd vniuerſa hic contenta ſummatim breuiterq; comprehendat, digna ſanè ſuo Auctore Homilia, quem etſi non deſint qui Chryſoſtomum eſſe velint, quòd & ſub nomine eius in quodam manuſcripto Græc. Vatic. reperiatur, ego tamen vt in hoc quod ſentio dicam, illam potius Sancto Ephræm adſcribendam cenſuero, ſub cuius auctoritate ac nomine in pluribus manuſcriptis Græcis tam Vatican. quàm alijs eamdem repperi. Stylus præterea (ſi rem penitius inſpicias) idem eſt cum alijs S. Ephræm, pleraq; ſententiæ ac ſcripturæ loca hic eadem cum alijs in eamdem rem alibi ab eodem adduct. Reſpondent planè quæ de timore Domini, & præſertim de extremo iudicio, ac de conſummatione ſeculi tractantur, confirmantq; diuinarum ſcripturarum alibi adhuc ab eodem repeti-
E *ta encomia: ac denique ampliſſima ſilentij ac quietis laudes ſub finem hîc adducta, quas prius adhuc ſub eiuſdem nomine, licet non eodem orationis filo, ab alijs impreſſas inuenies.*

Seminate vobis in iuſtitia, vindemiate fructum vitæ.] *Locus eſt Oſee 10. quem ad verbum ita hîc recitat Ephræm, concordatq; editio 70. niſi quòd ibi addatur prapoſitio (in) legaturq;:* vindemiate in fructum vitæ. *In vulg. verò Latin. talis reperitur lectio:* Seminate vobis in iuſtitia, & metite in ore miſericordiæ, &c. *pro qua al. legitur:* Seminate in veritate iuſtitiam, &c.

Viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum.] *Locus eſt Pſal. 26. eodem prorſus modo hîc, & in edit. 70. ac vulg. Lat. citatus, quo, in patientiæ commendationem, hoc loco vtitur S. Ephræm, eodemq; inſtituto eumdem in proximè antecedente Orat. etiam de Patientia, bis accommodatè poſuit atque adhibuit, vnde & totam hanc Orationem potius Ephræm quàm alterius cuiuſcunque colligimus, licet tamen & alia iſtius argumenta non deſint, vt iam dictum eſt.*

Loco

Digitized by Google

Loco igitur frameæ, timorem Dom ni apprehende, &c.] *Quia timor diuinus velut gladius biceps* A *eſt (vt hic & alibi oſtenditur) omnemq́ concupiſcentiam prauam in nobis diſcindit, & quaſi unque vires inimici debilitat atque confringit, eo ſemper nos munitos eſſe debere docet: Cùm autem optimè fideliſſimeq́ ille à nobis adſeruetur frequenti recordatione vltimi noſtri finis, atque horribilis illius iudicij extremi, quando de omnibus diſtrictiſſima exigetur ratio; non abs re de ijs, quæ in conſummatione huius ſeculi, & ſecundo illo aduentu Domini euentura ſunt, deinceps agit: vt tales hic iam eſſe donec vita & tempus ſinunt, ſtudeamus, quales tunc illic in tantis vndique anguſtijs reperiri optaremus, iuxta illud Eccles. 7. Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis, &c. Locus ſanè hic lectu notatuq́ digniſſimus eſt, plurimum ad commouendos animos faciens, de quo poſtea in ſermonibus de Iudicio extremo fuſius ac plenius.*

Hæc eſt via, de qua Chriſtus dixit: Lata & ſpatioſa eſt via quæ ducit ad perditionem.] *Quare lata & ſpatioſa dicatur via quæ ducit ad perditionem, vt eſt Matth. 7. optimè Magnus declarat Baſilius in Reſponſ. ad Interrog. 240. in Regul. breuiorib. eleganti hoc Simili: Sicut declinatio, quæ à recta fit via, magnam habet latitudinem: ita qui è via egreditur, quæ ad regnum ducit cælorum, in magna erroris* B *latitudine verſari reperitur. Hæc autem duo vocabula, inquit ibi Baſilius, πλατεῖα & εὐρύχωρος, id eſt, lata & ſpatioſa, idem prorſus eſſe exiſtimo: εὐρὺ enim, hoc eſt, latum, etiam apud eos, qui in externis litteris eruditi ſunt, πλατὺς, id eſt, amplum dicitur. Spatium igitur, id eſt, locus erroris amplus eſt, cuius extremum perditio. Hæc ibi Baſilius.*

Poſſide quietem frater, pro muro firmiſsimo, &c.] *Ampliſſimum Encomium quietis ac ſilentij tranquillitatiſq́ animi ponit, lectu certè longè digniſſimum. quò etiam plurimum facit, Ignatij cognomento Xanthopoli methodus degendi vitam monaſticam quietè ac ſanctè, valde elegans, nondum quod ſciam edita.*

Melior eſt buccella panis in ſale, cum quiete ac tranquillitate, quàm menſa pretioſis inſtructa dapibus, cum diſtractionibus & curis.] *Ita quaſi ad verbum, ex Græco Cod. Ephram hunc locum Prou. 17. reddidimus. pro quo, in editione 70. ſic:* Melior eſt buccella ſicca cum gaudio, quàm domus multorum bonorum, & iniuſtarum victimarum cum iurgio. *At in vulg. Lat. Melior eſt buccella ſicca cum* C *gaudio, quàm domus plena victimis cum iurgio. Legit autem hic S. Ambroſius 2. Offic. c. 31.* Melior eſt panis in ſuauitate cum pace, &c. *Lector varietatem obſeruet, & conciliet.*

Si enim refugientes inquinamenta mundi, &c.] *Alluſio clara eſt ad 2. Pet. 2. pro quibus, in alio manuſcrip. Ephram Græc. ſic reperitur:* Propterea qui fugerunt coinquinationes mundi, ſicut ſcriptũ eſt; præſertim cùm in baptiſmate abnegauerint, in agnitione Domini noſtri, atque his rurſus implicati ſuperantur, facta ſunt ipſis nouiſsima deteriora prioribus, &c.

Occurrit & varietas in fin. Homil. vbi eſt: qui reddet ſecundùm vniuſcuiuſque opus: Cui ſoli gloria, &c. *pro quo, in alio manuſcrip. ſic:* qui reddet vnicuique ſecundùm opera ſua. Quem decet gloria vnà cum omnipotente Patre, & ſancto Spiritu, nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

D

†al. Eiuſdem S. P[a]tris Ephræm, De Beatitudine Animæ, Liber.

EIVSDEM†

S. PATRIS EPHRAEM SYRI

Beatitudines.

1. Cor. 9 Coloſ. 3. Pſal. 39. 118 Habac. 3. &c.

BEATVS, qui à cunctis rebus terrenis vanæ huius vitæ, totus eſt liber in Domino, ac Deum ſolum bonum atque miſericordem amplectitur.

Matth. 13. Marc. 4. &c.

Beatus, qui virtutes excolit, & velut terra fertilis exculta, vberes vitæ fructus profert, in Domino. E

Eccli. 33. Prou. 3.

Beatus, qui bonus virtutum cultor eſt, vineamq́ue ſpiritalẽ plantauit, ac vindemians, torcularia ſua fructu vitæ ſuæ replet, in Domino.

Matth. 18. 2. Cor. 1. 7.

Beatus, qui ſpiritali gaudio ſuos reficit conſeruos, ex fructu virtutum, quas ſuo excoluit labore, vt fructum referret in Domino.

Phil. 1. Act. 2. Eccli. 3. Prou. 3.

Beatus, qui Angeli cæleſtis inſtar, ſacræ communioni atque orationi vacat, puras quotidiè ſibi cogitationes retinens, nec aditum improbo patefacit dæmoni, quo animam ſuam captiuam à Deo Saluatore abducat.

Eſa. 22. Ioel. 2. Matth. 13.

Beatus, qui prudenter & cum iudicio planctum quærit, & cum compunctione lachrymas in terris coram Domino fundit, velut pretioſas margaritas.

Pſalm. 118.

Beatus, qui vitæ ſanctimoniam, vt lucem ſectatur, & corpus ſuum non coinquinat tenebroſis maligni operibus, coram Domino.

1. Cor. 6.

Beatus, qui corpus ſuum in ſanctificationem ſeruat Saluatori, & non dedecorat

Digitized by Google

A corat animam ſuam operibus diabolicis,ſed compoſitam retinet mentem in Domino.

Beatus, qui odio habet omnem turpitudinem peccati, & ſeipſum hoſtiam viuentem & benè placentem Domino obtulerit. Rom.12. Philip.4.

Beatus,in cuius pectore ſemper Dei memoria inſederit; erit enim totus ille, tamquam Angelus cæleſtis ſuper terram,cum timore & amore, Domino ſacrificium offerens. Phil.1. Tob.14. Pſal.49. & 106.

Beatus,qui pœnitentiam,qua peccatores ſaluantur, amplectitur ac diligit, neque iterum velut in Saluatorem noſtrum Deum ingratus,animum ad peccandum appulit. 2.Cor.7. 1.Pet.2 & 2.Pet.3 &c.

Beatus,qui in ſua ſedens cella,inſtar ſtrenui militis,regni theſaurum, id eſt, corpus ſuum cum anima,ſine reprehenſione conſeruauerit,in Domino. Tit.2.Col.1. & Iacob.1. &c.

B Beatus, qui in cella ſua in Domino, tamquam Angelus cæleſtis, caſtas retinet cogitationes,ſuoque collaudat eum ore,qui omnium ſpirituum poteſtatem habet. 1.Tim.5. 1.Pet.3.

Beatus,qui factus eſt ſicut Seraphim & Cherubim, & in diuino ac ſpiritali officio numquam eſt ſegnis,ſed aſſiduè glorificat Dominum. Eſa.6. Apoc.4.

Beatus,qui ſemper ſpiritali gaudio plenus eſt,nec in portando ſuaui iugo Domini,pigreſcit: coronabitur enim in gloria. Thren.3. Matth.11.

Beatus,qui ſe purum & incontaminatum ab omni ſorde ſeruat peccati, vt confidenter atque audacter in domum ſuam, Regem gloriæ Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ſuſcipiat. Iacob.1.& 1.Cor 6.Luc.10.

Beatus,qui ad immaculata myſteria Saluatoris cum reuerentia, & tremore, atque horrore accedit,certò ſciens ſe vitam in ſeipſo recipere ſempiternam. 1.Cor.11.& Iohan.6.

C Beatus,cui ob oculos quotidiè verſatur memoria mortis,fœdaſque deſtruit cupiditates,quæ in ignauorum latitant cordibus,quoniam in hora ſeparationis animæ à corpore,conſolationem accipiet. Eccli.7. Galat.5.

Beatus,qui aſſiduè animo ſecum timorem complectitur gehennæ,& per veram atque ſynceram pœnitentiam, lachrymis ac ſuſpirijs Dominum ſibi propitium reddere ſtudet; quia ex magna & horrenda anguſtia liberabitur. Eccli 7. Matth.10. & Lucæ 12.

Beatus, qui ſpontè ſe aſſiduè humiliat ; quoniam ab illo coronabitur,qui pro nobis ſeipſum vltrò humiliauit. Matth.23. Lucæ 18. Philip.2.

Beatus,qui omni cum pietate ac reuerentia in cella ſua ſedet, quemadmodum Maria iuxta pedes Saluatoris: & in Domino & Saluatore noſtro Chriſto ſuſcipiendo, ſolicitus eſt ſicut Martha. Lucæ 10.

Beatus,qui diuino timore incenſus, ſemper in ſe Spiritus ſancti ardorem retinet,& ſpinas ac tribulos prauarum cogitationum exurit. Sap.1. Rom.8.& 15.

D Beatus,qui operibus malignis manum ſuam non polluit,ſicut ſolent prophani; etenim ſuper hoc,in die illa tremenda,iudicium erit coram Domino. Pſalm.118. Eſa.1.59.

Beatus, qui pulchras ac bonas quotidiè cogitationes excolit, & ſpe improbas cupiditates,quę per deſidiam generantur,vincit ; quibus oppugnari ſolent athletæ Domini. Matth 5.

Beatus,qui in opere Domini ſe gerit,inſtar ſtrenui militis,deſides excitando, & puſillanimes in via Domini & Saluatoris adhortando. Pſalm.118. Hierem.48.

Beatus,qui in Domino fructibus bonis abundarit, vt ſanctos Dei Angelos ſibi cuſtodes habeat,ſicut fructifera arbor à proprio cuſtodiri ſolet agricola. Matth.7.12. Lucæ 6.

Beatus,qui cum prudentia ſpiritali manſuetudinem amat, & ſupplantari non ſe permittit à ſerpente improbo,cùm omnem ſpem ſuam in Domino bono & miE ſericorde defixam habeat. Pſalm.17.36. Matth.10.

Beatus,qui Sanctos colit,ac proximum diligit,& inuidiam qua Caim concitatus fratrem occidit,ex ſua propellit anima. Rom.13.ac 15. & Gen.4.

Beatus,qui factis ipſis reprehendit tyrannum,& † à conſpectu flammę voluptatum non inhorruit: nam rore Spiritus ſancti perfundetur anima illius. †al. & voluptatum flāmis non trepidauit;

Beatus,qui menti ſuæ tenebroſam diaboli nebulam offundi non eſt paſſus, neque proprio † lumine,iuſtorumque lætitia eſt priuatus. †al. dulci luce.

Beatus,qui puris oculis cordis ſemper contuetur Dominum:quoniam hic à cupiditatibus,cogitationibuſque improbis liberabitur. Pſalm. 140. Matth 6. Luc.11.Eph.

1.Cor.15. Beatus, qui bona & honeſta amat colloquia, & praua ac turpia, quæ corrumpſit A mores bonos, deteſtatur; quoniam non reddetur mancipium diaboli.

Coloſ.1.2. & 2.Tim.2. Apoc. 2.12 ac 19. Beatus, qui proximum ſuum admonet cum timore Dei, nec animam eius decipit: aſſiduéque ferream magni Paſtoris virgam pertimeſcit.

Pſalm.33.35. Eccli.36. Beatus, qui ex mandato Dei morem gerit proximo, & tribulationes æquo perfert animo: coronabitur enim talis, velut confeſſor in Domino.

Eccli.23. Prou.13. Beatus, qui ex præſcripto Dei temperans eſt ac continens, nec ventris cauſſa damnatur, delitijs ac ſordibus indulgens: magnificabitur enim talis in Domino.

Beatus, qui ſe ab ignauiæ vitio, velut parum virilis vinci nequaquam patitur, Iaco.1.& 5. Sap.3.ac 10. ſed perfectam amplectitur patientiam, cuius ſubſidio muniti, ſancti Dei omnes, ſuas acceperunt coronas.

Epheſ.5. Beatus qui non inebriatur vino, quaſi gulæ luxuique deditus, ſed ſemper ſe oblectat in recordatione Domini, in quo cuncti Sancti ſeſe oblectare ſolent aſſiduè. B

Matth.6. Lucæ 12. Eph.5. Beatus, qui ex Dei voluntate, ſuas facultates diſpenſat, & non repudiabitur à Deo Saluatore noſtro, velut auarus, & immiſericors in proximum.

Beatus, qui precibus, ac lectionibus, boniſque operibus intentus eſt ſemper: il- Pſalm.12. luminabitur enim talis, ne vmquam in morte obdormiat.

Matth.13. Beatus, qui bona euaſit ſagena ſpiritalis, multoſque piſces optimo ſuo capit Domino: commendabitur enim eiuſmodi valde in Domino.

1.Tim.4. Tit.2. Beatus, qui proximo bonum ſuæ præbet exemplum virtutis, nec illius offendit conſcientiam, faciens ea quæ non conueniunt; benedicetur enim talis in Domino.

2.Cor.6 Eccl.7. Iaco.1. Beatus, qui longanimus eſt & miſericors, barbaræque ſe iracundiæ ac bili mancipium non facit: quoniam talis exaltabitur in Domino.

Matth.5. Beatus, qui in charitate ſublimis eſt, velut ciuitas ſuper montem poſita; quam C cùm adſpexit hoſtis, receſſit cum timore, ab eius ſibi munitione metuens, in Domino.

Matth.5. Lucæ 8.11. Beatus, qui fide clareſcit Domini, & tamquam coruſcans lucerna ſuper altum candelabrum ardens, animas tenebrarum caligine obductas, quæ infidelium atque impiorum partes ſequuntur, illuminat.

Hierem.4.12. Matth.13. Beatus, cuius anima inſtar palmæ arboris floret in rectitudine fidei: neque peruerſis hæreticorum infidelium ac impiorum ſectis, tamquam ſpinis impellitur.

Epheſ.4. Hierem.7. Matth.12. Beatus, qui amore ſemper capitur veritatis, & os ſuum tamquam impium inſtrumentum, non accommodat mendacijs, aſſiduè formidabile illud præceptum Domini, de verbis otioſis, reformidans. D

Matth.7. Beatus, qui non iudicat proximum ſuum vt inſipiens, ſed vt prudens atque ſpiritalis enititur trabem eijcere ex oculo proprio.

1.Iohan.2. 2.Pet.1. Beatus, qui palpebras oculorum ſuorum cohibet, neque cogitatione aut ſenſu ſeipſum decipit, ſtudio curandæ cutis vacans, vnde paullò poſt diſtillat ſanies atque putredo.

Matth.24.25. Lucæ 21. Beatus, cui ob oculos verſatur dies emigrationis ab hac vita, quique ſuperbiam abominatur; priuſquam imbecillitas naturæ noſtræ in ſepulchro putrefacta redarguatur à morte.

Iob 17. Ezech.37. Beatus, qui mente ſua verſat mortuos tumulatim in ſepulchris dormientes, omnemque fœtidam à ſe repellit concupiſcentiam: nam in gloria excitabitur, quando cæleſtis tubæ clangor audietur, filios hominum expergefaciens. E

1.Cor.15. Beatus qui prudentia ſpiritali, ſtellatum chorum gloria reſplendentem contuetur, & ex cælorum pulchritudine, amore ac deſiderio rapitur contemplãdi Creatorem vniuerſorum.

Deut.5.9.16. Exod.19. Heb.12. Beatus, in cuius mente verſatur ignis ille, qui deſcendit ſuper montem Sion, clangorque tubarum reſonat, & Moyſes in medio cum timore atque tremore conſiſtit: quique ſalutis ſuæ non eſt immemor.

Hierem.17. Pſalm.117.145. Beatus, qui non confidit in homine, ſed in Domino, qui iterum venturus eſt cum gloria multa iudicare totum vniuerſum, in iuſtitia: erit enim velut † aqua iuxta aquas redundans, & fructum facere non ceſſabit.

† al. velut arbor fertilis prope aquas poſita, &c.

Beatus, cuius mens, tamquam nubes pluuijs, diuina gratia plena eſt, animaſque morta-

A mortalium ad incrementum fructuum vitæ capiendum irrigat: quoniam gratia
ipſorum, in ſempiternam cedet gloriam.

Beatus, qui ex Dei præſcripto quotidiè ſunt vigiles ac ſobrij, ſiquidem à Deo Matth 24.25.
protegentur in die iudicij, & vt filij ſponſi in exultatione & lætitia cum adſpi- 1.Pet.5.
cienr. Sed ego meique ſimiles, inertiæ ac voluptatibus dediri, gementes ac flen-
tes contuebimur fratres noſtros in gloria incomparabili, noſipſos autem in tor-
mentis. Atque iſta in ſe dum mecum perpendo chariſſimi, in lachrymas prorum-
po, quippe qui poſt curſum inceptum mox deficiam, & in medio, quod aiunt, ſta- Alluſio ad locũ
dio, à curſu deſiſtam, miſerandum ſpectaculum adſpicientibus me præbens. Quo- Apoſt. 1. Cor. 9.
modo ergo ſegnitiem ac negligentiam meam maximam non debeo non deplo-
rare? Alij ſiquidem in ſacco ac ferro ſeipſos humiliarunt: alij verò inter ſepta De iſtis, vide
B clauſtrorum, ieiunijs vacantes, Domino ſeruierunt. alij etiam columnis alligati noſtra Scholia.
certamen abſque reprehenſione ſubierunt. alij in deſerto ac ſolitudine virtutem
coluerunt. alij denique obedientiæ coronas acceperunt. Ego autem miſer, mei-
que ſimiles ignaui atque ambitioſi, forma quidem ac habitu pij religioſique ſu-
mus, ſed reipſa pietatem atque religionem exuimus. Quis mihi hîc citra ſtu-
porem mentis enumeret paſſiones Sanctorum Martyrum, non virorum dum-
taxat, ſed & fœminarum? Illi Dominum ſuum ſequentes, humiliabant ſeipſos: Heb 11. Matth. 23.
nos autem honores & ſalutationes in foro expetimus. Illi, pietatis amore, in cu- Lucæ 11 20.
ſtodijs concluſi, famem, ſitim, vincula, & cruciatus ſunt perpeſſi: nos verò ne Heb. 11.
minimum quidem laborem atque moleſtiam ſufferre æquo animo poſſumus, ſed
delitias ac voluptates, totis conſectamur viribus. Illi contumelias atque con-
temptus ad mortem vſque libenter ſuſtinuerunt: at nos etiam bona conſilia &
C admonitiones adſpernamur. Illi focum ac flammas non curarunt: at nos ne du- Dan 3.
rum quidem verbum perferimus. Illi ad cruciatus & tormenta gaudentes atque
lætantes, publicè incedebant: nos autem eorum audientes certamina, demira- Act. 5.
mur quidem, verùm imitari ea nolumus. Quocirca multis opus eſt nobis ge-
mitibus ac lachrymis, ne è regno eijciamur cælorum, cùm magna certantibus 1. Tim. 6.
propoſita ſit gloria. Ne ſimus igitur negligentes, ac pigri in diuinis officijs: non 2. Tim. 2. 4. Heb. 6.
enim iniuſtus eſt Deus, vt obliuiſcatur operis ſeruorum ſuorum, qui quidem ſe
totos diuinæ eius voluntati ſubmiſerunt deuoueruntque; qui propter ſanctum
nomen eius, huic ſeculo renuntiarunt, qui proprijs relictis parentibus ſe lon-
gæuos fecerunt. qui ad fores eius pulſant hora tertia, ſexta, nona, veſperi, & Lucæ 11 12. 18.
manè, aut potius tota die ac nocte; & exiſtimas eiuſmodi humilitatem à Deo par- Pſalm 54. 70.
uipendi? abſit. Clauſuras namque tolerant, manibus operantur, ieiunijs, vigi-
D lijsque incumbunt, inſultus malignorum ſpirituum ſuſtinent, genua ad oratio- Nota varia athletarum Chriſti certamina.
nem flectunt; frontem aſſiduè in pauimentum concutiunt, diuinam eius bonita-
tem ſuppliciter deprecantes. Et horum ipſe preces deſpiciet? abſit. Homo quan-
tumuis horridus atque auſterus, ab alijs ad eum officioſè ac blandè accedentibus,
placari ſe permittit; & Deus, qui benignus eſt & bonus, qui diues eſt in miſericor- Ioel. 2. Rom. 10. Epheſ. 2.
dia, & ingratorum quoque miſeretur, eiuſmodi afflictionem, religionem, gemi-
tus, lachrymas, patientiam, ſanctitatem, humilitatem, taciturnitatem, ſubmiſſio-
nemque adſpernabitur? Nullo ſanè modo. Caueamus ergo animos deſpondere,
& in diuinis officijs negligentes eſſe chariſſimi: quin potius confidenter atque au-
dacter pulſemus. Nam quantò diutius perſeueraueris pulſando, tanto locupleti- Matth. 7. &
or tibi merces erit. Aſſiduè vigila: Qua enim hora minimè exſpectas, mittet Do- Lucæ 11. 12. 13.
E minus, qui te congregent in horreum vitæ, in cœtum iuſtorum: vt deinceps per- Matth. 3. 13.
petua fruaris quiete, ab omni ſolicitudine liber, vbi non eſt bellum neque ad- 24. 25 & Lucæ 12. 21. &c.
uerſarius. Sublatus ſiquidem ibi erit hoſtis, qui nobiſcum in pugnam deſcen-
dat, ſimul cum belli occaſionibus. Eſt autem belli occaſio, cupiditas pulchri-
tudinis ad congreſſum. At in cælo neque nubent, neque nubentur: ſed ſunt ſicut Marc. 12.
Angeli Dei in cælis. Rurſus occaſiones belli ſunt, diuitiæ, & gloria in terris; verùm Lucæ 20.
hæc cuncta corruptibilia ſunt, cùm ſint terrena. Iccircò & quidam nos Sancto-
rum inſtruens, ait: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis 1. Iohan. 2.
diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo. Nam concupiſcentia carnis, & con-
cupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mũ-
dus tranſit, & cõcupiſcentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æter-

Digitized by Google

Similitudo elegans, & apta propoſito.

num. Sicut enim qui in ſenticetum incidit, à vepribus & ſpinis pungitur, quouſque exſilierit in locum mundum; at vbi iam inde ſe extricarit, non amplius timet ſpinas illas. Ita & ſancti homines, dum in ſimilem locum ſentibus ac ſpinis plenum incidunt, pro calceis, ſtudio atque induſtria vtuntur: vnde fit, vt per medium illarum euntes, ab ijs minimè vulnerētur. Inertiæ verò ac otio dediti, ab ijs detrimentum capiunt, intereuntque. Atque hoc ſignificās Dominus, filio, qui reuerſus erat, mandauit dari calceamenta pro pedibus, cum ſtola & annulo, vt audacter atque intrepidè caput calcaret ſerpentis. Similem verò dicit eſſe loco ſpinis referto præſentem vitam, in qua ſpinarum inſtar renaſcuntur peccata. Locus autem purus eſt, cæleſtis Hieruſalem, quæ eſt ciuitas Regis magni, vbi exſulat triſtitia, dolor, & gemitus. Qua vtinam perfrui nobis omnibus liceat, gratia & benignitate Domini noſtri Ieſu Chriſti. Amen. A B

Lucæ 15.

Heb 12 & Apoc. 21.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

Beatitudines, & ſpiritalis vitæ Regulas hic plurimas adducit Ephræm, quibus Euangelicæ legis capita & præcepta, conciliaq́; ad bene beateq́; viuendum ſaluberrima proponit, & indicat; eodem quaſi ſenſu, iiſdemq́; ferè verbis cum Chriſto beatos eos, boniſq́; omnibus cumulatos prædicans, qui verè ſecundum Deum cunctas vitæ ſuæ rationes inſtituunt atque componunt. Quos quidem ipſe Chriſtus via ac vita noſtræ dux ſecuriſſimus, in Euangelij initio, ſacra voce oris ſui, Matth. 5. & Lucæ 6. beatos affirmauit, ſicut latius ibi videre licebit. Nec diſſimiles à Gregorio Nazianz. afferuntur Beatitudines, elegantiſſimis verſibus comprehenſæ, quorum in Latina traductione principium eſt eiuſmodi: Felix à mundo abſtractus, qui viuit eremo in rigida, & mentem tollit ad aſtra ſuam, & quæ ſequuntur ibidem, Tom. 2. Agit autem hic Ephræm pluribus, & fuſius de eiuſmodi Beatitudinibus, quarum varietas non parum legentem oblectabit, & lectio fructum ſpiritalem vbertim cunctis ſubminiſtrabit. C

Beatus, qui ad immaculata myſteria Saluatoris cum reuerentia, & tremore, atque horrore accedit, &c. *Sacroſanctam Synaxin, & tremenda altaris myſteria commendat, & quomodo ad ea dignè accedendum ſit, paucis hic indicat. de quo, & in proximè antecedenti agit Beatitudine 16. in ordine:* Beatus, qui ſe purum & incontaminatum ab omni ſorde ſeruat peccati, vt confidenter in domum ſuam Regem gloriæ ſuſcipiat. *alibiq́; de eodem ſparſim & obiter ſæpè; ex profeſſo autem magis ſuprà in initio huius Tom. vbi de Feſtis diebus, & de dignitate diuinorum myſteriorum tractat, quo cap. plures in hanc rem Auctores citauimus, & inter alios, Chryſoſtomum Homilia 60. & 61. ad populum Antiochenum, contra indignè ſumentes diuina myſteria. & in Sermone de non deſpicienda Dei Eccleſia, ſacriſve myſterijs, eodem Tomo 5. inter adiecta. De hoc, & alius planè inſignis exſtat locus apud S. Ephræm poſtea, in Serm. de Iudicio extremo, & compunct. ibi: Et licet procul à nobis ſit Siloe, quò cæcus miſſus erat, calix tamen tremendi tui ſanguinis Domine, lumine ac vita plenus, nobis ecce præſto eſt, &c.*

Atque iſta in ſe dum mecum perpendo chariſsimi, in lachrymas prorumpo, quòd poſt curſum inceptum mox deficiam, & in medio quòd aiunt ſtadio, à curſu deſiſtam, &c.] *Hæc in Beatitudine 57. adducit Auctor, magna animi humilitate ſeipſum deplangens, & peccata accuſans. Quòd autem in medio ait ſtadio, ſuum curſum deficere, alludere videtur ad verba Apoſt. 1. Cor. 9.* Illi qui in ſtadio currūt, omnes quidem currunt, ſed vnus accipit brauium. Sic currite, vt comprehendatis. *vbi Chryſoſtomus: Quemadmodum enim (inquit) ex his qui in ſtadium deſcendunt, non multi coronantur, ſed ad vnum defertur corona; & non ſatis eſt tantùm in ſpectaculo ſedere, neque vngi tantùm, & certare: ita & hic, non ſatis eſt fidem habere, & quomodocunque certare: imò niſi nos in curſum exercuerimus, vt ad metam vſque nos inuictos præbuerimus, & ad propoſitum præmium peruenerimus, nihil ſanè profecerimus, &c. atque ideo Auctor, quòd in bono non perſeueret, dicit ſe poſt curſum rectæ vitæ inceptum mox deficere, & in medio (quod aiunt prouerbialiter) ſtadio, à curſu deſiſtere, & minimè comprehendere. atque hoc eſt quod Homil. 40. in Matth. reprehendit Chryſoſtomus: Quam, inquit, excuſationem habebis, cùm alijs metam currentibus, tu vel ad conſtitutum terminum peruenire grauaris, &c.* D E

Alij in ſacco & ferro ſeipſos humiliarunt: alij etiam columnis alligati certamen ſubierunt, &c.] *Notat ſummā vitæ auſteritatem in aliquibus perfectioribus Chriſti athletis, quales fuerunt priſci illi ſancti Monachi, & Eremitæ, de quibus Palladius in hiſtoria Lauſiaca. Caſſianus in ſuis collationibus. Theodoritus in ſua hiſtoria religioſa, & in Oratione de Charitate, noſtriſq́; Scholijs in eamdem, vbi prolixius hæc ipſa etiam in particulari, de pluribus perſecuti ſumus, quò Lectorem diligentem remittimus.*

Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo: Nam concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ non eſt ex Patre, &c.] *Ita hic Ephræm: ſed in vulg. 1. Iohan. 2. quò fit alluſio, ſic legitur:* Quoniam omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt.

EIVS

A

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

Beatitudines Aliæ.

BEatus, qui præſentem hanc vitam odit ac deſerit, & in ſolo Deo Pſalm.118.
omnis meditatio vitæ ſuæ eſt.
Beatus, qui odit ac deteſtatur peſſimum peccatum, Deumque ſo- Rom.5.6.
lum bonum atque benignum, & redemptorem peccatorum diligit. 1.Tim.1.2.
Beatus, qui eſt purus ſuper terram, tamquam Angelus cæleſtis, &
B imitator factus Seraphim, caſtas aſſiduè cogitationes colit.
Beatus, qui caſtus eſt † Deo, ac ſanctus, & purus à cunctis ſpurcitijs, cogitationi- †al.coram Deo.
busque, ac operibus improbis.
Beatus, qui totus in Domino eſt liber, à cunctis rebus terrenis, & huius vitæ va- Matth.19.
nitatibus. Marc.10.
Beatus, in cuius mente verſatur formidabilis illa futuri iudicij dies, & qui la- Matth.24.25.
chrymis vulnera animæ ſuæ curare ſtudet.
Beatus, qui prorſus eſt vt nebula in lachrymis, aſſiduèque flammam ignis im-
proborum paſſionum, atque concupiſcentiarum reſtinguit.
Beatus, qui in via ambulat mandatorum Domini, manſiones iugiter ſyncerè ſi- Pſalm.118.127.
bi faciens, per fidem & charitatem.
Beatus, qui in bonis moribus proficit, mentem in rebus diuinis ac continentia
C exercendo, & à Deo ſe regnum cæleſte accepturum ſperat.
Beatus, qui horribilis mandati Domini, de verbis otioſis meminit, & ori ſuo cu- Matth.12.
ſtodiam ponit, ne excidat à mandatis eius. Pſalm.38.
Beatus, cuius anima facta eſt inſtar ligni nuper ſati, ſemper lachrymas ſecun- Pſalm.1. &
dùm Deum, tamquam flatum aquæ continens. Hierem 17.
Beatus, qui pro optimis ſurculis, virtutes ac vitas Sanctorum, perfectorumque
Patrum, in ſua plantat anima.
Beatus, qui plantas ſuas irrigat precationibus ac lachrymis, vt fructus gratos
proferant Domino.
Beatus, qui flamma diuinæ charitatis incenſus, ſordidas quaſcunque cogitatio-
nes, & animæ ſuæ inquinamenta comburit.
Beatus, qui ſuapte voluntate eſt velut terra pulchra ac bona, fructificans ſemen Matth.13.
D bonum in trigeſimo, ſexageſimo, & centeſimo. Marc.4. Lucæ 8.
Beatus, qui ex inſtituto inuentus eſt ſemen bonum in agro, quod in ſuo agro ſe- Ibidem.
minauit Dominus.
Beatus, quicunque electam & cæleſtem illam inuenit margaritam, venditiſque Matth.13.
vniuerſis ſuis in terra bonis, coemit † illam ſolam. †al.poſſedit eam ſolam.
Beatus, quicunque in agro abſconditum theſaurum inuenit, ac gaudens vendi- Matth.13.
dit ſua omnia, & poſſedit illum ſolum. Lucæ 12.
Beatus, qui animo ſuo verſat aſſiduè diem ex hac vita diſceſſus, ſtudetque ſedulò Matth.24.
paratus & intrepidus hora illa inueniri. Lucæ 12.
Beatus, quicunque in hora illa emigrationis, quando cum timore atque do- Matth.24.25.
lore anima ſeparabitur à corpore, fiduciam repererit. Venturi enim ſunt Ange-
E li, qui animam à corpore iam ſeparatam accipiant, ſiſtantque ante tribunal Animæ à corpore ſeparatio qualis futura.
immortalis ac tremendi iudicis. Magnus nos timor inuadet, ô Fratres, in hora
mortis, quando cum tremore atque dolore ſeparanda erit anima à corpore. Si-
quidem in hora illa diſceſſus, præſentabuntur animæ ſua quæ geſſerit opera diur- Rom.14.
na atque nocturna, ſiue bona ſiue etiam mala. Impellētibus autem eam iam An- 2.Cor.5.
gelis, vt exeat è corpore, illa reſpiciens ad ſua opera, egredi pertimeſcet: pec-
catoris verò anima cum timore è corpore recedet, & tremebunda abibit, ſtatu-
enda ad tribunal immortalis Iudicis. Cùm autem iam emigrare cogetur è cor-
pore, contuebiturque ſua opera, tunc cum timore dictura eſt ipſis: Concedite
mihi vnius adhuc horæ ſpatium, donec egrediar. At cuncta eius opera ſimul
vna voce reſpondebunt, dicentque ei: Tu nos feciſti, tua opera ſumus, tecum

Digitized by Google

† al. ad Iudicē. vnà ad † Deum ibimus. Deſpicientes igitur vanitatem huius vitæ, fratres mei A
chariſſimi, Chriſtum vnicum deſideremus, bonum ac ſanctum redemptorem
Matth 24.25. Marc.13. Lucæ 12. animarum noſtrarū. Ignoramus fratres, qua hora ac tempore noſter exitus futurus ſit. Nemo noſtrum, diem & horam ſeparationis animæ à corpore exploratam habet. Nobis enim ſuper terram abſque omni ſolicitudine ambulantibus, & delitijs ac voluptatibus ferulentibus, repentè formidabile mandatum à Domi-
Ibidem. no emittitur, ſeparationis animæ à corpore. Migratque peccator die ac hora non exſpectata, animam plenam peccatis habens, nec ijs excuſationem reperiens. Quamobrem hortor moneoque chariſſimi, vt efficiamur liberi, neque vanæ
Pſalm.17. & fugacis vitæ huius ſeruitute detineamur. Hæc vita offendiculis & laqueis mortis plena eſt: ab his mentem noſtram aſſiduè quaſi alis quibuſdam extollamus.
1 Pet 5. Improbus dæmon perpetuò noſtris animabus ſtruit inſidias, vt cùm eas ſcanda- B
lis affecerit, ad æterna ſupplicia pertrahat. In medio ſcandalorum ac laqueorum
Eccleſ.9. Lucæ 21. incedimus chariſſimi: quare attendamus nobis, ne in laqueos malignæ mortis incidamus. Cuius licet laquei dulcedine ſint pleni; caueat anima noſtra, ne laqueorum iſtorum dulcedine relaxetur. Solicitudo quippè rerum terrenarum ac pecuniarum, nec non prauarum cogitationum atque actionum, laquei ſunt diaboli. Caue, dulcedine laqueorum mortis capiaris frater. Caue, diſſolutus laxeris meditatione improbarum ac turpium cogitationum. Quòd ſi aditum ſibi in ani-
† al. vt illaqueet, æternæque morti eam tradat. mā cogitatio mala fecerit, iniqua meditatione iugiter eam oblectat, vt in † laqueos mortis ſempiternæ ipſam tradat. Niſi enim precibus, ac lachrymis, abſtinentia, atque vigilijs, improba cógitatio expellatur: fit in anima velut laqueus quidam periculoſus. Iccirco aduigila, & liber eſto à cunctis rebus terrenis, vt ab omnibus cogitationibus vanis, actionibuſque iniquis libereris. Caue, ad momentum C
quidem temporis in improbæ cogitationis meditatione relaxeris. Caue frater, ne cogitatio peruerſa in anima tua immoretur. Aſſiduis ad Deum precibus, ieiunijs, ac lachrymis confugito, vt ab vniuerſis ſcandalis laqueorum pariter & paſ-
Admonitio valde ſalutaris. ſionum libereris. Caue, tibi longam adhuc in terris vitam perſuadeas ô frater, & interim in meditatione peſſimarum cogitationum, actionumque molleſcas, ac diſſoluaris: edictum autem ex inſperato emiſſum à Domino, te peccantem offendat, nullumque tibi pœnitentiæ ac remiſſionis tempus reliquum tribuat. Et quid dicturus es morti, in hora illa tuæ emigrationis ô frater? Accidit enim, vt ne
Nota. puncto quidem temporis, te patiatur præceptum Domini in terris remanere. Venit ex inſperato mors, & hominem reperit peccatorem ac diuitem, ſibi multos adhuc annos, quibus ſe quietè ſuper terram victurum credit, computantem, ſummamque pecuniarum ſuarum atque vſuræ, in digitis ſupputantem, & in D
multa annorum tempora, numerum ſuarum diuitiarum partientem. Venit autem mors ex inſperato, vt dixi, & omnem eius computum vnà cum diuitijs & ſo-
† al. vaniſſimæ cogitationis. licitudinibus vaniſſimi † temporis, in momento deſtruit. Venit rurſus mors eadem ad virum iuſtum ac ſanctum, quem bonas & cæleſtes diuitias precibus ac ieiunijs ſuis congregantem, mortemque aſſiduè ob oculos habentem, nullatenuſque mortis aduentum, corporiſque ſeparationem metuentem, inuenit. Sic & tu ſemper velut intelligens ac ſpiritalis, quotidie mortem, ac ſeparationem
Eccliſ.7. Matth.25. animæ à corpore, apparitionemque ad tribunal Domini meditare atque exſpecta. Lampadem tuam quotidie tamquam prouidus ac prudens atque paratus inſtructam habe, eamque iteratò ſingulis diebus ac horis, cum lachrymis atque orationibus, vt omni tempore parata ſit, aduerte. Quamdiu tibi eſt integrum, E
neque oppugnaris, ſeriò tuis rebus conſule frater chariſſime. Veniet enim tibi
Dan 9.12. Matth.24. Lucæ 21. tempus incredulitatis, mollitiei, ignauiæ, atque duritiei plenum, quod præ confuſione ſua, quæ ſint potiora cogitare non ſinet. Attendite chariſſimi mei, quo pacto omnia iam mala vigeant, quomodo peſſima quæque quotidie ſuos progreſſus faciant, quomodo ſcelera atque nequitiæ paſſim accreſcant, quæ omnia fu-
† al. futuram ſuper vniuerſam faciē terræ, &c. turam confuſionem, magnamque illam tribulationem ſuperuenturam in omnes fines terræ, portendunt? Propter noſtra peccata, quotidie iſta contingunt aduerſa. propter noſtram relaxationem atque ignauiam, vitia in terris regnant. Si-
1.Pet.5. † al. bellatores Dei. mus ergo vigiles Dei amatores, & ſtrenui aduerſus hoſtem improbum bellatores, vt illum quotidie debellando, in pugna ſuperemus, velut perfecti † amato-
res

A res Dei. Inſtruamur & moribus huius belli, ſiquidem inuiſibilis eſt hoſtis, quo cum
illud ſuſcipitur: ſunt autem in hoc poſiti mores belli iſtius, vt nos rebus ſpolie-
mus terrenis. Si mortem aſſiduè ob oculos conſtitutam mediteris, non pecca- Eccli. 7.
bis. Si rerum terrenarum deſiderio exutus fueris, in pugna non ſuperaberis. Si
terrena oderis, momentaneaque iſta chariſſime deſpexeris, tunc victorię palmam Matth. 16.
tanquam optimus belligerator conſequeris. Cùm enim res terrenæ deorſum ad
ſe trahant, & paſſiones oculos cordis in bello obfuſcent, hanc ob rem nos in con-
flictu belli, improbus vincit hoſtis, quòd terrenarum rerum nimium ſatagamus, &
cupiditatibus ſeruiamus. Nam quotquot ſumus, terrena diligimus chariſſimi, &
in terris mentem noſtram defixam habemus, nimia noſtra mollitie atque ſegni-
tie diffluentes. Dies inclinat ad veſperam. Tempus noſtrum effluxit, & hora mor- Lucæ 24. 2. Theſſal. 2.
tis inſtat: nos autem fratres tanquam increduli, horam adhuc matutinam eſſe 1. Iohan. 2.
B putamus. Ecce præ foribus eſt regnum cælorum, & nos interim ab hoc vniuer- Lucæ 21. Matth. 24.
ſum noſtrum auditum auertimus. Signa & prodigia à Domino prædicta, iam con- Marc. 13.
tigerunt. Peſtilentiæ, fames, terræmotus, terrores, bella, ac gentium motus, &
quæcunque ſunt eiuſmodi, nobis pro ſomnijs referri videntur; neque quidquā
eorundem commouemur auditu, vel etiam adſpectu. Electi ne videant magnam Eſai. 57.
illam confuſionem atque preſſuram, quæ iniquum hunc mundum obruet, ante Matth. 24. Lucæ 21.
tribulationem colliguntur. Iam tempus aduenit meſſis, & maturuit ſeges. Fini- Ioel. 3.
tum hoc nunc eſt ſeculum, & Angeli arreptis ſuis falcibus, nutum mandātis Do- Apocal. 14.
mini præſtolantur. Timeamus ergo chariſſimi, hora iam eſt vndecima diei, &
prolixum adhuc iter nobis ſupereſt. Ad hoc incumbamus, vt in * via nos Domi- Matth. 20. * al. in māſionē
nus offendat. Sobrij ſimus, & euigilemus à ſomno velut inſomnes. Ignoramus, Rom. 13.
qua hora Dominus vniuerſæ terræ venturus ſit. Quare à nobis onus atque ſolici- Matth. 25. 1. Pet. 5.
C tudinem rerum terrenarum deponamus. Vetat enim Dominus, ſolicitos omni- Matth. 6.
no nos de quacunque re ſuper terram eſſe; commendatque mutuam inter nos Iohan. 13. 15. Rom. 8. 13.
charitatem Deus. At à nobis potius charitas exterminata eſt, & è terris profligata.
Non inuenias ſuper terram, charitatem ſecundùm Deum perfectam, apud omnes
exſulat, omnibus eſt odio charitas: potius autem in terris hodie regnat inuidia,
contentiones, atque confuſiones, peccatis plena ſunt omnia. Cunctos pariter ini-
quitas occupauit, & iniuſtitia. Vnuſquiſque noſtrum terrena * concupiſcit, cæ- * al. inquirit.
leſtia ſpernit, & momentanea atque fugacia iſta ſectatur, futura diligit nemo. Philip. 3.
Cupis cæleſtis fieri? ſint tibi ſemper odio atque deteſtationi quæcunque res ter- Matth. 19.
renæ: in his quæ perfectionis ſunt te exerce, & ad cæleſtia regna aſpira. Caue autē
tecum cogitando, ſic dixeris Monache: Magnus in exercitatione conſiſtit labor,
D ego verò puſillus ſum & imbecillis, exercitiorum laborem ferre non poſſum. Au-
ribus tuis, pulcherrimi optimiq́; conſilij verba percipito, & quæ tibi Chriſti aman-
tiſſime atque chariſſime frater, dicturus ſum, memoriæ manda. Si ad aliam lon-
ginquam regionem ſeu patriam, tibi foret peregrinandum, non poteris totius Comparatio elegans & accommoda.
itineris interuallum, vnico temporis momento abſoluere: ſed pedetentim quo-
tidie per multa loca ac tempora proficiſcens, poſt magnos tandem itineris ex- 2. Cor. 6.
antlatos labores, peruenies quò tendebas. Sic quoque de cæleſti regno, & paradi-
ſo delitiarum agitur, quò per ieiunia, per abſtinentiam, & per vigilias vnuſquiſ-
que peruenire poteſt. Siquidem abſtinentia, lachrymæ, preces, vigiliæ, atque di- Matth. 6. & Lucæ 6.
lectio, ipſæ ſunt viæ quæ in cælum ducunt, ad Dominum. Caue verearis pulchrū
initium bonæ viæ ſuſcipere, quæ in vitam ducit ęternam, rectà ad Deum. Per illam
E ſolam ingredere viam; & ſi promptus in te fuerit animus, mox eadem via ante
pedes tuos, * præparabitur. Non ſine gaudio & oblectatione, per iter illud vir- * al. dilatabitur.
tutum manſiones facies. Greſſus animæ tuæ, ſingulis manſionibus firmiores red- * al. dirigetur.
dentur. In hac via quæ ducit ad cælum nullam inuenies difficultatem. Domi-
nus ipſe cæleſtis, per ſeipſum factus eſt via vitæ his, qui cum gaudio ad Patrem Iohan. 14.
luminum peruenire cupiunt. Tu mihi Chriſte Saluator factus es via vitæ, ad Pa- Iacob. 1. 3.
trem tuum ducens. Sola hæc gaudium in ſe continet, finiſque eius regnum cæ-
lorum eſt. Factus es tu mihi Domine * Ieſu Fili Dei, via vitæ, & illuminatio, * al. Domine Ieſu Deus.
hauſique per meipſum ex fonte dona, plenus deſiderio. Facta eſt tua gratia in
corde ſerui tui lux atque lætitia, dulcior in ore famuli tui, ſuper mel & fa- Pſal. 18.
uum. Facta eſt gratia tua in anima ſerui tui velut theſaurus, paupertatem meam Eccli. 24.

Digitized by Google

ditauit, egeſtatem & ſordes à me depulit. Facta eſt gratia tua ſeruo tuo refugium A
Pſal. 45. 90. & virtus, protectio & exaltatio, gloriatio & cibus totius vitæ. Quomodo ergo ſeruus tuus, ô Domine, magnam gratiæ ac charitatis tuæ dulcedinem ſilere poterit? Pſalm. 118. Indignum os meum aperui: ſed quo pacto lingua mea largitorem bonorum quotidie pro dignitate, laudare & glorificare poterit? aut quomodo rurſus ego peccator excludere audebo gratiæ tuæ fluctus in corde meo pullulantes, ac ſuauitate diuerſiſſimorum munerum plenos? Canam ergo gloriam, cælorum Domino, qui famulo ſuo dona cæleſtia per multiformem ſuam gratiam eſt largitus. Magnificabo gratiam * tuam Chriſte Saluator; in hac etenim celebranda, mihi ipſe laudem & magnificentiam in ea inuenio. Non ceſſabo Domine, lingua mea gratiam tuam collaudare. Non ſilebit mea cithara in modulandis canticis ſpiritalibus. Ad te Saluator, qui gloria es vitæ meæ, deſiderio tui trahor. B
Tua gratia mentem meam ad ſequendum te, mira quadam dulcedine impellit. Fiat tibi cor meum terra bona, quæ ſemen tuum bonum ſuſcipiat: perfundatq; illam rore vitæ æternæ, gratia tua. Eademque gratia è terra cordis mei, metat ſibi pro fructu optimo, compunctionem, adorationem, ſanctificationem, cuiuſmodi ſemper tibi ſunt gratiſſima. Conuerte meam animam, cum oue illa perdita atque inuenta, ad ouile paradiſi delitiarum. Anima mea tuo illuſtrata reperiatur lumine. Et ſicut ouem illam inuentam, in humeris tuis ſuſtuliſti; ita quoq; indignam hanc meam animam, ad te manu tua trahito, offeraſque vtramque immaculatiſſimo atque immortali Patri tuo, coram Angelis & Archangelis, Cherubim & Seraphim, vt cum omnibus Sanctis, in delitijs illis paradiſi, dicere mihi liceat: Gloria Patri immortali, & Filio immortali, & Spiritui ſancto immortali. Adoratio, honor, atque imperium tibi Domine, qui cæleſtia dona mihi vili C
atque inutili famulo tuo dediſti; vt gloriæ drachmam ipſe * offerat Regi vniuerſorum. Amen.

Marginalia: * al. gloriam tuam. — Matth. 13. — Matth. 18. Lucæ 15. Ibidem. — Lucæ 15. * al. offeram

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

Beatitudines aliæ.] *Hanc inſcriptionem ſequentium Beatitudinum, in pluribus per nos collatis manuſcrip. reperimus, iccirco & eam hic retinuimus: inuenitur autem ea pro varietate Codicum diuerſimodè, dum alibi legitur: Eiuſdem Beatitudines. al. Eiuſd. Beatitudinum vna. al. S. Patris Ephræm, De beatitudine animæ Liber. al. Beatitudines iſtæ à ſuperioribus non ſeparantur, ſed cum ijs velut coniunctæ ponuntur atque continuantur. Et in tanta varietate, quod in pluribus reperitur, magiſq; ordini ac diſpoſitioni materiæ ſeruire videtur, ſequi potius viſum eſt.*

Variat & hic lectio: Beatus qui in bonis moribus proficit, &c. & à Deo ſe regnum cęleſte accepturum ſperat.] *Pro quo, al. ſic: & ſpem apud Dominum defixam habet, quòd caleſte eius viſurus ſit regnum. In alio autem Cod. Græco: Et ſpem in Domino certam habet, de videndo ipſo, in cœleſti ſuo regno, & gloria.* D

Beatus qui ſuapte voluntate eſt velut terra pulchra, ac bona, fructificans ſemen bonum in trigeſimo, ſexageſimo, & centeſimo.] *Hac Beatitudine 15. hic in ordine, alludit clariſſimè, ad illa, quæ de ſeminibus dicuntur, Matth 13.* Alia ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centeſimum, aliud ſexageſimum, aliud triceſimum. *de quo & Marc. 4. & Luca 8. Sed hic obſerua varietatem lectionis in verbis Ephræm, dum enim hic legitur, fructificans ſemen bonum in trigeſimo, & ſexageſimo, & centeſimo. in alio manuſ. immutato ordine habetur, in centeſimo, trigeſimo, & ſexageſimo. In alio porrò Cod. adferens fructum centeſimum, & ſexageſimum, & trigeſimum.*

Hanc ob rem nos in conflictu belli improbus vincit hoſtis, quòd terrenarum rerum nimium ſatagamus, &c. *Pro quo, in alio manuſcrip. ſic: Ideo nos in bello, qui terreni ſumus, ac ſolicitudinibus rerum terrenarum pleni, cupiditatibusq; feruientes, vincit aduerſarius. Terrenis enim pariter omnes adhæremus, &c.* E

Sed pedetentim quotidie per multa loca ac tempora proficiſcens, poſt magnos tandem itineris exantlatos labores, peruenies quò tendebas.] *Alia lectio breuior eſt, & ſic habet: ſed quotidie paulatim te mouendo, tandem eò peruenies, quò ſperabas. Sic & de celeſti regno, &c.*

Canam ergo gloriam cælorum Domino, qui famulo ſuo dona cæleſtia per multiformem ſuam gratiam eſt largitus.] *Alia lectio ſic: qui ſupplici famulo ſuo dona conceſſit cæleſtia per magnam ſuam benignitatem, &c.*

Ad te Saluator, qui gloria es vitæ meæ, deſiderio tui trahor.] *al. Ad te, me rapit amor ac deſiderium tui, ô Saluator, gloria vita mea, &c.*

EIVS-

Digitized by Google

A

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

De * Beatitudinibus & Miſerijs.

* al. Eiuſd. De Renuntiatione; ac de Beatitudinibus, atque miſerijs.

BEati qui Deum amant: & propter eius amorem terrena quæcunque contemnunt.

Beati, qui die noctuque lachrymantur: quoniam ab ira futura liberabuntur. Matth. 5.

B Beati, qui ſe ſponte humiliant: quoniam ibi exaltabuntur. 1. Pet. 5.

Beati temperantes: quoniam delicijs paradiſi reficientur. Matth. 5.

Beati, qui vigilijs atque pijs exercitationibus ſua corpora conficiunt: quoniam gaudia paradiſi ſibi præparata inuenient.

Beati, qui ab improbis ſordidisque cogitationibus ſe puros cuſtodiunt: quoniam Spiritum ſanctum ſecum habitantem retinebunt. Sap. 1. Matth. 5.

Beati, qui ex toto corde Deum potius quàm totum mundum diligunt: quoniam inter amicos Chriſti ipſi computabuntur. Rom. 8. & 1. Cor. 3. Matth. 16. 22. Lucæ 9. 10.

Beati, qui ſponte ac voluntariè crucem ſuam ferunt, & verè Chriſtum * diligunt: quoniam ad ſupernam Hieruſalem peruenient. * al. Chriſtum ſequuntur.

Beati, quibus in veritate præcincti ſunt lumbi, & præparatis lampadibus ſuis cæleſtem ſponſum expectant: quoniam cum ipſo regnaturi ſunt in regno cæ- Lucæ 12.
C lorum.

Beatus, qui oculis cordis ſemper defixus eſt in contemplatione futurorum bonorum, quoniam ea conſequetur. Matth. 5.

Beatus, cui quotidie ob oculos verſatur dies defenſionis, atque iudicij, ſtudetq; illo die inueniri probatus. Matt. 24. 25.

Beatus, qui carnis voluptates ſuperauerit: quoniam in nouiſſimo iudicij die fiduciam inueniet. Rom. 8. Galat. 5.

Beatus, qui in terris luxerit: quoniam in cælis vnà cum Angelis Dei gaudebit. Matth. 5.

Beatus, qui propter Deum, in hoc mundo aduerſis affligitur: quoniam fructus laborum eius in cælis germinabunt. Heb. 11. 1. Pet. 3.

Beatus, qui non comedit panem ſuum gratis, magis autem laborauit, operando manibus ſuis, ſecundùm Apoſtolum, quod bonum eſt; vt habeat vnde tribu- 2. Theſſ. 3. Epheſ. 4 Act. 20. Lucæ 16.
D at neceſſitatem patienti: quoniam requieſcet in ſinu Abrahæ.

Væ autem illis, qui peccatis impliciti iacent, & acceptabile tempus pœnitentiæ non agnoſcunt: quoniam ibi æternus eos pœnitentiæ dolor, licet fruſtra capiet. De miſerijs & damnis.

Væ illis, qui dictitant: Interea dum per tempus licet, carnis voluptatibus indulgeamus, & vbi conſenuerimus pœnitentiam agemus: quoniam ſicut laqueus ſuperueniet ijs repentinus interitus, & vana ſpes illorum deperibit. 1. Theſſal. 5.

Væ illis, qui ſua ſponte peccant, dicentes: Cras pœnitentiam agam, & interim ignorant, quid ſuperuentura pariet dies, vel etiam nox, quæ in medio interiacet. Prouer. 27.

Væ illis, qui cùm bonum cognoſcant, manum dant improbis: quia in die emigrationis ex hac vita, Angeli mali animas eorum rapient. Geneſ. 44. Hierem. 18. 1. Machab. 16.

E Væ illis, qui prauis ſuis actionibus proximos ſuos ſcandalizant: quia in die iudicij rationem redditurì ſunt, etiam eorum, quibus verbo, vel exemplo ſuo malo, alijs ſcandalum atque offendiculum * pepererunt. * al. præbuerint.

Væ illis, qui dum mundo renuntiauerint, iterum quæ mundi ſunt ſapiunt: quia in eos, aratri parabola retorquebitur. Lucæ 9.

Væ illis, qui poſtpoſita cura animæ ſuæ, ſequuntur appetitum carnis: quia vita & ſpes omnis illorum, in terram diſſoluetur. Rom. 8. & Galat. 5. ac 2. Pet. 2.

Væ illis, qui non ſtudent cunctis viribus ſe hîc præparare, ac vitam ſuam inſtituere; vt ibi gratam acceptamque coram Iudice defenſionem ſui habeant.

Væ illis, qui patientiam deperdiderunt, & quid agent cùm eos viſitabit Dominus? Rom. 2.

Date

Digitized by Google

Epilogus cum adhortatione. Rom.2. & 2.Pet.3.

Date operam chariſſimi, vt exiguo hoc vitæ curriculo, vobis ipſi non deſitis; A ſed per pœnitentiam, ac lachrymas, longanimum & miſericordem Deum vobis concilietis, qui nos ad ſe reuertentes ſuſcipiat, & vitam præbeat. Curam ſalutis noſtræ abijcere caueamus, mundique voluptatibus nequaquam indulgeamus, cùm enim ad horam durant, poſt ſe dolorem relinquunt, & mox ad alios fugiũt. Omniſque gloria mundi huius, è terra vna, in aliam terram migrat, & præter ſolum peccatum, pœnamque peccati, aliud nos ſequitur nihil. Nemo nobis illa die poterit auxiliari, non amicus, non propinquus, nec alius quiſpiam: niſi ſola hîc acta pœnitentia, & virtutes pœnitentiæ cooperatrices, vera charitas, humilitas, obedientia, abſtinentia, & omne denique ſecundùm Deum opus bonum, quod geſſerimus. Iſta nos ex hac vita comitabuntur. Iſta contrarijs poteſtatibus, quæ B nos in noſtro ex hac vita exitu occupare nitentur, reſiſtent. Iſta nos ante Chriſtũ Saluatorem noſtrum ſtatuent: vt eum adoremus, & glorificemus, cum Patre & Spiritu ſancto; nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Notanda. 1.Tim.6. Rom.2.14.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

V*Arias & hic titulus ſiue inſcriptio in Codicibus per nos collatis, dum in vno reperitur:* Eiuſdem de Renuntiatione, ac de Beatitudinibus atque miſerijs. *In alio:* Eiuſd. de Beatitudin:, & miſeria. *In alijs verò:* Eiuſdem S. Patris Ephræm, De Beatitudinibus & miſerijs. *quod quia in pluribus reperitur, magiſq; argumento & inſtituto ſeruit Auctoris, reponendum hic cenſui. Ratio porrò Inſcriptionis, hæc adduci poteſt: Quia de bonis & commodis, felicitatibuſq; eorum hîc agitur, qui C piè, ſancteque ſecundùm Deum cunctas vitæ ſuæ rationes in hoc ſeculo inſtituerunt; contra verò de malis, ac damnis atque miſerijs illorum, qui à lege mandatorum Dei ſe ſegregarunt, & à via ſalutis defecerunt, quibus hîc toties Væ, comminatur S. Ephræm, deplangendo infelicem eorum vitæ conditionem ac ſtatum.*

Beatus, cui quotidie ob oculos verſatur dies defenſionis, ſtudetque illo die inueniri probatus.] *Ita in pluribus abſque alia adiectione legitur exemplaribus, in vnico duntaxat inueni hîc additum:* quoniam gaudio & lætitia afficietur ineffabili. *& in hoc, magna felicitas atque beatitudo, de qua hîc agitur. Appellatur autem iudicij extremi dies, hîc & alibi ſæpius ab Auctore* dies defenſionis, *quòd ſcilicet ibi, quiſque abſque patrono, & aduocato pro ſeipſo reſpondere, cauſamq; propriam dicere, ac defendere tenebitur: nemo enim in illa die (vt paullo poſt hîc ſubijcit Ephræm) poterit nobis auxiliari, non amicus, non propinquus, nec quicunque alius, niſi ſola hîc acta pœnitentia, & virtutes pœnitentiæ cooperatrices, vera charitas, & humilitas, obedientia, abſtinentia, ac omne denique ſecundùm Deum opus bonum D quod geſſerimus, &c. Hæc ſunt, quibus in illa die defenſionis atque iudicij, homo verè defendi, & probatus inueniri poterit.*

Beatus, qui non comedit panem ſuum gratis, magis autem laborauit, operando manibus ſuis, ſecundùm Apoſtolum, quod bonum eſt, vt habeat vnde neceſſitatem tribuat patienti, &c.] *Verba Apoſtoli, ad quæ fit alluſio, ſunt iſta ad Epheſ.4.* Qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus ſuis, quod bonum eſt, &c. *quibuſcum hæc conſonant quadrantq;. Poterunt tamen & ex alio Cod. Græco Ephræm, ad verbum magis ſic reddi:* Beatus qui nõ gratis panem ſuum comedit, ſed ex laboribus manuum ſuarum, ſicut Apoſtolus, etiam alijs neceſſaria ſuppeditat, &c. *vt ſit alluſio ad 2.Theſſ.3. vbi eſt: Neque gratis panem manducauimus ab aliquo, ſed in labore, & in fatigatione, nocte & die operantes, ne quem veſtrum grauaremus, &c. Idem de Paulo quòd manibus laborarit, & non ſibi ſolùm, ſed & alijs, habes, 1.Theſſ.2.4. & 1.Cor.4. Item Actor.18. & 20. Comedit porrò gratis panem ſuum, qui otio & deſidia torpeſcit, & in ignauia viuit, nihil boni operando, quales ibi præſertim Epheſ.4. & 2.Theſſ.3. non leuiter reprehendit Apoſtolus, ſicut & in ead. loca ſcri- E bens diſertis verbis oſtendit Chryſoſtomus. De quibus etiam plura ab inſtituto Auctoris noſtri non aliena, inuenies apud Iohan. Caſſianum, lib.10. De ſpiritu Acediæ, capitib.7.8.9.10.11.12.13.14.15.17.18.19. quin & cap.22. poſtea de monachis per Ægyptum, refert, quòd manibus ſuis operari ſint ſoliti, vt non ſolùm proprijs neceſſitatibus ſatisfacerent, verùm & ſuperuenientes ac peregrinos reficerent, & eis qui in carceribus erant neceſſaria ſubminiſtrarent, &c.*

In fine ſic habetur: Iſta nos ante Chriſtum Saluatorem noſtrum ſtatuent, vt eum adoremus & glorificemus, &c. *Pro quo, in alio manuſcrip. Græc. ſic repperi, atque conuerti:* Iſta nos in præſentiam Chriſti Saluatoris noſtri adducent, vt ſimul nobiſcum adorent, glorificentque Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum; nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen. *Commendat autem nobis hîc ſeriò bona opera Auctor.*

SEQVVN-

A

SEQVVNTVR

CHRISTIANAE AC PERVTILES ALIQVOT SANCTI PATRIS Ephræm Syri Interrogationes & Reſponſiones.

Eodem Interprete & Scholiaſte Gerardo Voſſio.

B

INTERROGATIO.

QVomodo blaſphematur Deus; & quænam repetit is, cui omnis honor & Apoc. 4. 7. 14.
potentia, quique omnis ſanctificationis dator eſt? 1. Theſſ. 4.

RESPONSIO.

DOminus per Prophetam ait: Væ his, per quos nomen meũ blaſphe- Eſa. 52.
matur inter gentes. Hæ igitur minæ, in dedecorantes imaginem Ezech. 36. Rom. 2.
Dei, conueniunt. Cùm ad imaginem & ſimilitudinem ſuam ipſe Gene. 1. 5. 9.
fecerit nos: Debeatque propterea omnis Chriſtianus ſeipſum ſer- Eccl. 17.
uare, ac cuſtodire, & in ſeipſo imaginem Dei honorare, ac ſancti- Rom. 8.
ficare per bona opera; vt dicere queat: Sanctificetur in me nomen Matth. 6. Luc. 11.
tuum Domine. Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra Matth. 5. 9.
C bona, & glorificent Patrem * noſtrum qui in cælis eſt. Cernitis quo pacto glorifi- * al. veſtrum.
cetur Deus per opera bona? Et quemadmodum operibus bonis Deus glorifica-
tur; ita contra, malis actionibus blaſphematur, & ignominia afficitur nomen
eius. Nam cùm infideles atq; gentiles intuentur Chriſtianos: quòd inſtar Ethni-
corum & infidelium ipſi quoque in crapula, & ebrietate vitam degant: ludentes, Lucæ 21.
atque ſaltantes cum citharis & tympanis, cum tibijs ac choris: non amplius dicti- Rom. 13.
tant, quòd inſenſati ſint Chriſtiani, dum legem atque præcepta Chriſti tranſgre-
diuntur: Verùm blaſphemantes, aſſerunt: eos, ſicut à Chriſto traditum manda-
tumque acceperunt, ita & facere. Cùm eis non liceat ſermonem, mandatumve
magiſtri ſui tranſgredi: atque ita exiſtimant ſeſe habere Chriſti doctrinam atque
myſterium. Sicque blaſphematur propter nos Dei nomen. atque ita impletur in
D nobis quod ſcriptum eſt: Væ, per quos nomen meũ blaſphematur, inter gentes. Eſa. 52. & Eccl. 36. de
At nos fratres chariſſimi, hæc relinquentes ijs, qui illa expetunt: per bona opera Rom. 2.
ſanctificemus nomen Dei. Cui honor & gloria, in ſecula ſeculorum, Amen. Rom. 26.

SCHOLIA.

DOminus per Prophetam ait: Væ his, per quos nomen meum blaſphematur inter gentes.] *Comminationis verba ſunt ab Eſaia Propheta primùm prænuntiata, & poſtea à Paulo ad Rom. repetita, & hic commodè ab Auctore noſtro adhibita, & aduerſus blaſphemos eleganter retorta, atque explicata. Quæ eadem & à S. Ambroſio illuſtrata inuenies, in Commentar. ſuper Epiſt. ad Roman. cap. 2. ſuper illud:* nomen Dei blaſphematur, &c. *vbi ſic habet: Dei nomen, inquit, blaſphematur in-*
E *ter gentes, quando Iudæos pro noxijs ſuis traditos ſibi non aduertebant, ſed idolis ſuis dabant glorias, quaſi Iudæorum Deum viciſſent in Iudæis. Ita & tempore Apoſtolorum, Dei nomen blaſphemabatur in Chriſto, quia Iudæi Chriſtum Deum negando, blaſphemabant Patrem, ſicut Dominus dixit: Qui me recipit, non me recipit, ſed eum, qui me miſit. Et ideo inter gentes blaſphematur, quia credentibus gentilibus Iudæi ſuadere nitebantur Chriſtum Deum non credẽdum, vt blaſphemium gentium vel Fotini auctoribus ſit profectum. hæc ibi Ambroſ. apud quem plura videre licebit eodem lib. ſuper cap. 14. ad Rom. vbi exponit quod ſequitur:* Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt, &c. *Verùm de iſtis, latius hoc loco & in ſequentibus agit Ephræm, docens non ſolùm ore ac verbis, ſed & malignis operibus nomen Dei ſanctum blaſphemari. Nam quemadmodum, inquit, bonis operibus Deus glorificatur; ita contrà, malis actionibus nomen eius blaſphematur, atque ignominia afficitur, &c. De enormitate peccati blaſphemiæ, multa lectu digniſſima idem adducit Auctor noſter in ſuis Paræneſibus Tom. 2. præſertim paræneſ. 43. quæ eſt, de non iurando, nec blaſphemando, alibiq; ſparſim ſæpiſſimè.*

INTER-

Digitized by Google

INTERROGATIO. A

Rom. 2. QVid ſibi vult dictum iſtud Apoſtoli: Per præuaricationem legis, Deum inhonoras?

RESPONSIO.

QVemadmodum qui Regis litteras accipit,& in ijs verſatur, ſi omni cura, honore, atque timore, & ſtudio eas ſuſcipiat, reuereatur, & amplectatur; & expeditè ſibi præſcripta atque mandata expleuerit,in Regem gloria & honor redundat: quòd ſi reiecerit,atque contempſerit litteras,& tabellarium contumelijs,& ignominia affecerit, in Regem ipſum cõtumelia vergit. Ad eundem modum, violantes ſcripta magni Regis,immaculatum videlicet ipſius Euangelium, ſua ipſi tranſgreſſione, præcipientem Chriſtum contemnunt. Matth. 23. Lucæ 13. Sic & de Iudæis oportet intelligere, qui cùm ſcripturas digito ipſius Dei exaratas B accepiſſent, tabelliones contumelijs affecerunt, verberibus exceperunt, lapidârunt,& occiderunt; ſicque præuaricatores diuinæ ſe legis oſtenderunt, dicentis: Exod. 23. Actor 3. Matth. 26. 27. Iuſtum & inſontem non occides. Ipſumque auctorem vitæ ſanctũ & iuſtum,contumelijs affecerunt, & alapis percuſſerunt, conſpueruntque ſanctum, & mundiſſimum, tremendumque eius vultum, coram quo contremiſcunt cæli, & terra, & Iohan. 8 Matth. 27. cuncta quæ in eis ſunt. Quamobrem & ad ipſos ait Saluator: Ego honorifico Patrem meum,& vos inhonoraſtis me. Denique verò etiam occiderunt. Intellexiſtis quomodo per legis tranſgreſſionem inhonoretur Deus: Ita quoque filij,& qui dicuntur Chriſtiani, dum incautè atque inconſideratè hîc viuunt,præuaricatione Euangelij, ipſum Deum dedecorant, contraria diuino myſterio faciẽtes, Saluatoriſque noſtri Ieſu Chriſti præcepta, nugas æſtimantes; & à veritate quidem au- 2. Tim. 4. Ibidem. ditum auertunt, ad fabulas autem conuertũtur, ſicut præmonuit Apoſtolus: Quo- C niam veniet tempus, quando ſanam doctrinam non ſuſtinebunt. Et ecce id quod ab Apoſtolo dicitur, reipſa iam cernimus comprobatum. Quis etenim tolerat ſcripturas diuinas? Quis Chriſti præceptis eſt intentus? Quis ſapiens,& cuſtodiet Pſalm 106. 1. Cor. 1. 4. hæc? Quis oſtendet non eſſe nos præuaricatores legis? Omnes ſapiẽtes ſecundùm carnem: multi nobiles,multi docti, ac ſcribæ,& legiſperiti,& Reges,& principes, & diuites,& pauperes,& ſerui,& liberi,& doctores,& monachi,& virgines,& alijs Apocal. 14. mixti. Quis horum omnium poterit affirmare aut oſtendere, Chriſtiano homini licere,citharœdorũ more ludere, aut tripudiare,aut cymbala pulſare, aut choreas ducere,aut acclamare,aut haruſpicem agere aut phylacteria quę vocant facere, aut furari,aut dæmonas conſulere,aut ebrietati ſtudere, & his ſimilia? Quis iſta Chriſtianorum eſſe oſtenderit? quod Euangelium, qui Apoſtolorum libri; quis D & qualis Propheta? Ecce enim per vniuerſos fines orbis terrarum, diuina ſcriptura in Eccleſijs legitur, lex, Prophetæ, Apoſtoli, ipſeque vniuerſorũ Dominus: & nuſquam reperitur, Chriſtiano iſta licere. Sed vnuſquiſque à propria errat via, tranſgrediturque, & eſt tranſgreſſor legis, cuius præuaricatione inhonorat Deũ, & per ea,quæ conſtituta ſunt à lege, Prophetis, & Apoſtolis. Ecce habetis quo pacto ignominia afficiatur Deus. Quare deſine præuaricari, Deumque inhonorare ô Chriſtiane. Deſine deinceps gentilium formas induere, & paganos imitari; vt non illucabiens, in varias neceſſitates, anguſtias, & ignominias incidas. Vis ſcire, Matth. 5. quomodo velit Dominus Chriſtianum choreas ducere, atque ſaltare? Audi: Be- Lucæ 13. ati qui lugent. Beati qui eſuriunt, & ſitiunt. hæc prima eſt Chriſtiani feſtiuitas. Lucæ 6. 12. Et rurſus: Contendite intrare per anguſtam portam. Et iterum: Amen dico vo- Rom. 11. 12. 1 Tim. 6. bis, quia lugebitis & flebitis, mundus autem gaudebit; vos verò contriſtabimi- E ni. Et denuò ait: Nolite altum ſapere, hæc enim omnia gentes huius mundi faciunt. Ne igitur adſimilemini illis Audire vis catalegmata,& ſaltationes Prophe- Pſalm 34 68. tæ Dauid? Audi quid dicat: Lugens, & contriſtatus incedebam, & in ieiunio operui animam meam,& poſui veſtimentum meum cilicium: & factæ ſunt mi- Pſalm 41. hi lachrymæ meæ, panis die ac nocte, & cinerem tanquam panem manducabam, Pſalm. 101. & potum meum cum fletu miſcebam. Et iterum ait: Lauabo per ſingulas no- Pſalm. 6. Pſal 24. Pſalm. 118. ctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo. Et rurſus: Oculi mei ſemper ad Dominum. Et iterum: Ab omni via mala prohibui pedes meos. Intellexiſti, quo tripudij genere ſit vſus Dauid? Sic igitur,& tu choreas duc Chriſtiane. Vis quoque noſſe Beati Pauli feſtiuitates, diſſolutiones, delitias, atque ſaltati-

Digitized by Google

A ſaltationes? Huc agite, audiamus fratres, quid ſuadeat beatus Paulus. Agite, audite quomodo adhortetur nos, admoneatque dicens: Imitatores mei eſtote fratres. 1 Cor. 4. & Sed quid Paulus egit, vt nos imitemur? Agite igitur, inquiramus quidnam Paulus fecerit, & hoc imitemur: vt & digni eius parte habeamur. Philip. 3. Siquidem à multis dici audio: Apoſtolum ego auſculto, & ſicut docuit, ita facio. Attende quid dicas, ne mentiaris, neve aliud dicas, aliud agas. Quoniam ſi verax fueris, beatus eris, & in præſenti, & in futuro ſeculo: at ſuſpicor, vereorque vt non reperiaris mendax: Quoniam diminutæ ſunt veritates à filijs hominum, & omnes declinauerunt. Pſalm. 11. Pſalm. 13. Veruntamen beatus Paulus omnes cohortatur, dicens: Imitatores mei eſtote. Rom. 3. & Imitare Paulum Chriſtiane, qui dicis, quia omnia quæ ait Apoſtolus, amplector facioque. 1. Cor 4. 11. Qui Pauli vult eſſe imitator, in terris non tripudiat, non læta-

B tur, non delitiatur. Imitatores mei eſtote fratres. Ibidem. Nunquid choreis, nunquid cithararum luſu delectatus eſt Paulus; nunquid diabolica cantica cecinit? Abſit. Vnde igitur ſuas didicêre choreas, qui ſe Pauli doctrinam ſectari aſſerunt? Contra choreas & diabolica cantica. Quis talia Chriſtianos edocuit? Non ſanè hæc eos docuit Petrus, non Iohannes, nec quis alius diuino numine afflatus: Verùm iſta draco antiquus docuit, eorum qui verè ſunt Chriſtiani inimicus, magiſter omnis impuritatis. qui docuit fornicari, docuit etiam cymbalis canere. qui docuit idola colere, docuit etiam ludere. Iccirco Apoſtolus idololatras ludentes denominauit, dicens: Neque idololatræ efficiamini: 1. Cor. 10. ſicut quidam ex ipſis, quemadmodũ ſcriptum eſt: Sedit populus manducare & bibere, & ſurrexerunt ludere. Exod. 32. Audite * igitur vos qui luditis, aut potiùs qui ludibrio eſtis quòd inter idololatras, vos retulerit Paulus? * al. Auditis. Quare deinceps erubeſcite, atque deſinite ab ethnica, & impia hac rabie atque inſania. Paulus iſta

C non edocuit, neque mater noſtra eccleſia. Quicunque ſanctorum Apoſtolorum fieri cupitis diſcipuli, ab hac idololatria recedite. 1. Cor. 3. ac 15. Nolite ſeduci fratres: Non enim ſunt iſta diſcipulorum Chriſti, non ſunt iſta Chriſtianorum, non ſunt iſta piorum ac religioſorum hominum. Matth. 6. Epheſ. 4. non ſunt iſta ſaluari, vitaque æterna perfrui cupientium: hæc enim cuncta gentes, quibus nulla ſalutis ſpes eſt, faciunt. Hæc, quibus ante oculos futura vita, Deique timor non eſt, agunt. Rurſus Paulus clamat: Nolite fieri idololatræ, ſicut quidam ex ipſis. 1. Cor. 10. Et quinam iſti? Clarum quòd Iudæi. At quomodo idololatræ facti ſint, dic Paule? Sedit, inquit, populus manducare, & bibere, & ſurrexerunt ludere. Exod 32. & 1 Cor. 10. Sed nunquid ſufficiunt iſta? nonne alia adiecit? Certè & illa, audire volentibus ſuffecerint. Quicunque enim Pauli ſunt imitatores, credent ipſi. Quotquot diſcipuli Chriſti, audient omnino. quemadmodum ait Theologus: Nos ex Deo ſumus. Qui nouit Deum, audit nos: qui nõ eſt ex Deo, 1. Iohan. 4.

D non audit nos. Agite igitur Pauli imitatores, & Chriſti diſcipuli. Agite, audiamus rurſus, quid clamet Paulus: Ecce namq; cohortatur, dicens: Imitatores mei eſtote fratres, ſicut & ego Chriſti. 1. Cor. 11. Sed dic beate Paule, quî poſſit quis tuus imitator fieri? In medium tuam ſanctam doctrinam profer; tuas nobis expone actiones, delitias, diſſolutiones, atque ſaltationes; vt percipiamus, imitemurque? Pulchra ac pia ad Apoſtolum apoſtrophe. Nouimus ſiquidem cuncti, te beatum eſſe, & cum Chriſto regnare in ſecula, ſine termino. Dic ergo nobis, quo pacto certaueris, illaque dignatus ſis gloria? Ediſſere nobis ô Paule, vt & nos imitemur te, digniq; tecum efficiamur bonis illis æternis. Quòd ſi choreas duxeris, tripudiabimus. ſi fleueris, flebimus ſi ieiunaueris, ieiunabimus. Quæcunque peregeris fidei, dicito & faciemus. Dic inquam nobis Paule, quomodo oporteat Chriſtianos ſeſe hîc gerere: vt alij quidē te non audiētes pudore ſuffun-

E dantur, alij verò ijs quæ abs te dicuntur, credētes, confirmentur. Ad quæ reſpondet Paulus, & dicit: Teſtificor in Domino, vt non deinceps ambuletis, ſicut & cæteræ gentes ambulant, Epheſ. 4. in vanitate ſenſus ſui, tenebris obſcuratũ habentes intellectum, Rom. 4. alienati à * gloria Dei. * al. à vita Dei. Deponentes mendacium, loquimini veritatem. Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram. Nolite locum dare diabolo. Epheſ. 4. & Qui furabatur, non amplius furetur. Omnis ſermo * turpis, ex ore veſtro non prodeat. 1. Pet. 2. 4. * al. malus. Vbi iam ſunt, qui diabolica cantica canunt, & ſibi Paulum imitari videntur? Paulum ipſum dicentem audite: Omnis ſermo * malus, ex ore veſtro non procedat: * al. turpis. ſed ſi quis bonus ad ædificationem. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, Epheſ. 4. Coloſſ. 3. & blaſphemia tollatur à vobis, cum omni malitia. Sed dic Paule maiora? Iam dixiſti: Imitatores mei eſtote; at nunc maiora ediſſere: Imitatores ergo Dei Epheſ. 5.

eſtote, vt filij dilecti. Audite, & contremiſcite, qui vultis eſſe Chriſtiani; & à gen- A
tium operibus recedite. Eſtote igitur imitatores Dei. Quin & rurſus clamat Pau-
Ibidem. lus: Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia, non nominetur in vobis, aut
Ibidem. turpitudo, aut ſtultiloquium, aut ſcurrilitas. Nolite inebriari vino, in quo eſt lu-
1.Theſſal.5. xuria. Imitatores mei eſtote. Corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, ſuſ-
1.Theſſ.5. & Rom.12. cipite infirmos, patientes eſtote ad omnes. Imitatores mei eſtote. Videte, ne
quis malum pro malo alicui reddat; ſed ſemper quod bonum eſt ſectamini. Imi-
Tit 2. tatores mei eſtote. Semper gaudete. ſine intermiſſione orate. Abnegemus impi-
Heb.13. etatem, & ſecularia deſideria. Imitatores mei eſtote fratres. Hoſpitalitatem no-
Rom.12. lite obliuiſci; charitate fraternitatis inuicem diligentes, ſpe gaudentes, in tribu-
latione patientes, orationi inſtantes. Imitatores meæ eſtote imaginis. Imitato-
res ergo eſtote beati Pauli, vt cum Chriſto in infinita regnetis ſecula. Vbi ſunt, B
qui dicunt: Quæcunque dicit Apoſtolus, facimus. Et quis te felicior, ſi verax fue-
ris? ſed vide ne inueniaris mendax, dicens & non faciens; Ecce enim rurſus te
2.Cor.6. & 1.Cor.4. adhortatur Paulus: Imitatores mei eſtote. In omnibus exhibete voſmetipſos ſic-
ut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in an-
guſtijs, in plagis, in carceribus, in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs, in longanimita-
*al. non ſimulata. te, in ſuauitate, in Spiritu ſancto, in charitate non * ficta, in verbo veritatis, in
virtute Dei. Imitatôres mei eſtote fratres. At quis ita ſe præbet ſtrenuum, vt Pau-
Actor.9. lum imitetur, fiatque vas electionis? Si ergo Petrum, & Paulum, atque Iohan-
nem imitari volueris ô Chriſtiane; illorum ſermones ſerua, illorum doctrinam
1.Iohan.2. cuſtodi. Imitare illorum certamina. Noli diligere mundũ, neque ea quæ in mun-
do ſunt. Noli delectari hoc ſeculo. Ne multum dormites. neque in ridiculis te m-
Pulcherrima admonitio. pus conteras. Imitare Paulum: rurſus enim eadem dicam. Diſce ô Chriſtiane, quo- C
modo oblectaret ſe Paulus; quomodo genio indulgeret; quomodo ludos cele-
braret, feſtoſque dies ageret, ac tripudiaret in mundo iſto: Et tu imitare illum, non
verbo ſolùm, ſed & facto. Dic igitur ſancte Paule. Non enim deſiſto inuocare te
ô Beate: Enarra nobis iterum, quomodo delitiatus, & lætatus ſis in hoc mundo?
Actor.20. Ad quæ, Paulus: Delitiæ inquit meæ, hæ ſunt: Per triennium nocte, & die non ceſ-
2.Cor.11. ſaui, cum lachrymis monere vnumquemq; veſtrũ. hęc mihi celebritas: In laboribus
abũdantius, in plagis, in carceribus, in mortibus freque̅ter. A Iudæis quinquies qua-
dragenas, vna minus accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufra-
gium feci, noctes & dies in profundo maris egi, in itineribus ſæpè, periculis flu-
minũ, & periculis ex gentibus, ac periculis latronũ, periculis in ſolitudine, & peri-
culis in mari, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in frigore & nuditate. Hæ ſal-
1.Cor.12. tationes Pauli, & inceſſus. Imitatores mei eſtote fratres, ſicut & ego Chriſti. Argen- D
Actor.20. tum, aut aurum, aut veſtem nullius concupiui. Omnia oſtendi vobis. Imitatores
Actor.21. mei eſtote. Ego enim non ſolùm alligari, ſed & mori paratus ſum, propter nomẽ
Philip 3. Domini noſtri Ieſu Chriſti. Ad deſtinatum perſequor, ad brauium ſupernæ vo-
1.Cor. 9. cationis Dei. Sic curro, non quaſi in incertum: ſic pugno, non quaſi aerem ver-
Ibidem. berans: ſed caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Omnis autem qui in
agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet. Sic currite fratres, vt comprehe̅datis.
Imitamini ſanctos, & ſic currite, vt cum ijs coronemini, atque regnetis. Deſiſte
igitur deinceps Chriſtiane, ab ethnicorum & paganorum operibus: ne per legis
Rom.2. tranſgreſſionem Deum inhonores, teq; ipſum dedecores, & iram theſaurizes, in
*fort. ſuum. die iræ, & reuelationis, & iuſti iudicij ipſius Dei; quando iudicabit occulta ho-
Matth.16. minum ſecundùm Euangelium * meum. Vbi etiam Angeli cum tremore aſta- E
Matth.12. bunt. Vbi non de operibus ſolùm, verùm & de verbis otioſis reddenda nobis erit
ratio. Hæc nobiſcum animo complectamur fratres; quoniam homo ſicut fœnũ
Pſalm 102. Eccl.14. Iſa 40 dies eius: & ſicut flos agri, ita efflorescet. vnico temporis momento, & cuncta de-
Lucæ 12. Iac.1 ficient Quid ergo fruſtrà turbaris ô homo? vnico febris impulſu tuæ tibi ceſſa-
1.Pet 1. bunt ſaltationes atque laſciuiæ. vnica hora ſeparaberis à choreæ conſocijs. vnica
nocte marceſcent tibi carnes, pedes deficient, & oculi tabeſcent, lingua ſubtice-
Iohan.16. bit, & inordinata vox deficiet. Suſpiria in te abundabunt, lachrymæ tibi deflue̅t,
nulluſque aderit qui te iuuare poſſit. Cuncti te relinquentes abibunt, vnuſquiſq;
in propria; & nullus tibi adſiſtet, niſi quibus inſeruiſti, dæmones inuiſibiles. Sęuus
autem Angelus eminus conſiſtens, exſpectabit nutum à Domino: vt miſeram tu-
am ra-

Digitized by Google

A am rapiat animam, quam ad præparatum ſibi locum deferat, vt metat quæ ſe- Matth. 13. 24. 25.
minauit; vbi excolitur, & exſuperat, redundatque fletus, lamentatio, luctus, ge- Lucæ 13.
mitus, tribulatio, anguſtia, ſtridor dentium, & Væ. Ibi tabeſcent temulentorum
oculi. Ibi manus tripudiantium marceſcent. ibi affligentur dolore, & ſuſpira-
bunt, qui cum citharis & tibijs vinum bibunt. Ibi plorabunt, & dentibus ſtride- Eſa. 5. 24.
bunt fornicatores & fornicatrices, fures, augures, venefici, magi, incantatores, pe-
talographi, falſarij, & quotquot latam, & ſpatioſam ingrediuntur viam. Væ au-
tem ipſis. Non enim licet hîc ſaltare atque tripudiare, & ibi, ſicut ait Dominus: Matth. 7.
Væ qui ridetis nunc, quia lugebitis, ibi ſcilicet. Neque poſſibile eſt fratres, nunc Lucæ 6.
quidem Chriſtianum agere, nunc verò Ethnicum fieri. Nemo enim poteſt duo- Matth. 6.
bus Dominis ſeruire. Nuſquam ergo, ſicut prædictum eſt, committat Chriſtianus, Lucæ 16.
B vt tale quid à ſe fiat. Venit namque Dominus noſter, vt cuncta eiuſmodi deſtru-
eret, & doctorem ipſorum diabolum pedibus conculcaret. quin & ex ipſius nos
liberans manibus dixit: Ego ſum paſtor bonus: Venite poſt me, ego ſum via. Ve- Iohan. 10.
nite ad me omnes, ego ſum veritas. Venite ad me, ego ſum vita. Venite ad me Iohan. 14.
omnes, ego ſum lux mundi. Venite ad me omnes, abrenuntiate Sathanæ, abijci- Iohan. 8. 12.
te à vobis diſciplinam eius. Venite ad me omnes, exuite veterem hominem cum
actionibus ſuis, & induimini nouum. Venite ad me omnes, vetera tranſierunt: Epheſ. 4. Col. 3.
ecce, noua facta ſunt omnia. Venite ad me omnes: Lex per Moyſen data eſt, gra- 2. Cor. 5.
tia & veritas per me Ieſum Chriſtum facta eſt. Quicunque in lege iuſtificamini, à Iohan. 1.
gratia excidiſtis. Venite ad me omnes, quoniam venientem ad me non eijciam Galat. 5.
foràs. O immenſam Dei bonitatem, quo pacto omnes ad ſe inuitat: omnes vult Iohan. 6.
ſaluari. Gloria ipſius erga homines, liberalitati. Non amplius igitur fratres iuſti- Sap. 16. Lucæ 2.
C ficamini in lege, ſiquidem vmbra legis præterijt. Quicunque enim ſub lege ſunt, Galat. 3.
ſub maledictione ſunt. Nos namque de maledicto legis, redemit Chriſtus Salua- Ibidem.
tor noſter. Non amplius in lege iuſtificamini. Non amplius veſtibula corone-
mus. Non amplius choreas componamus, diabolica cantica recitantes. Non am-
plius, tibijs ac citharis decipiamur. Non amplius in lege iuſtificamur: ne gratia
excidamus, neque ſub maledicto ſimus. Chriſtus enim nos à maledicto legis re- Ibidem.
demit. Ipſi ſit gloria in ſeculorum ſecula. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

D QVemadmodum qui Regis litteras accipit, &c.] *Similitudinibus atque exemplis pulcherrimis, iiſque aptiſſimis luculenter oſtendit Auctor, in quos dictum illud Apoſt. Rom. 2. quadret:* Per præuaricationem legis, Deum inhonoras, &c. *primùm quidem in Iudæos hoc ipſum retorquendo; poſtea in malos Chriſtianos. In Iudæos quidem, vbi dicit: Sic & de Iudæis oportet intelligere, qui cùm ſcripturas digito ipſius Dei exaratas accepiſſent, tabelliones contumelijs affecerunt, &c. In Chriſtianos verò, dum ait: Ita quoque filij, & qui dicuntur Chriſtiani, præuaricatione Euangelij, ipſum Deum dedecorant, contraria diuino myſterio facientes, &c. ſicut ibi latè ac fusè demonſtrat, amplificatq́ue tota reliqua parte orationis ſequente, ad finem vſque. Plura porrò, in idem hoc Dictum Apoſt. qui volet, Chryſoſtomum alioſq́ue orthodoxos Patres, ſuper eundem locum Rom. 2. videat, & cum elegantiſſima hac Ephram expoſitione, quæ tota eſt moralis digreſſio, digna ſanè quæ legatur & omnium manibus teratur, ſedulò conferat.*

Omnes ſapiẽtes ſecundùm carnem. multi nobiles, multi ſcientes, ac ſcribæ, & legiſperiti, &c.] *Alluſio fit ad locum Apoſtoli 1. Cor. 1. & 4. quam ſuprà in Tract.* Quòd ludicris rebus abſtinendum ſit
E Chriſtianis] *in Schol. ibid. expoſuimus, & lectionis varietatem oſtẽdimus: cuiuſmodi & inter hanc, & illam Ephram, deprehenditur; cùm ibi reperiatur:* Multi potentes, multi ſapientes ſecundùm carnem, multi nobiles, multi ſcientes, &c. *hic autem paullò aliter, vt videre licet, ſed vtrobique tamen accommodatè ad inſtitutum Auctoris, & alluſiuè ad iam citatum locum Pauli 1. Cor. 1. & 4.*

Quis affirmare poterit, licere Chriſtiano homini haruſpicem agere, aut phylacteria quæ vocant facere, &c.] *De iſtis vide, quæ ſuprà adnotauimus in Schol. illius:* Quòd ludicris abſtinendum Chriſtianis ſit.] *vbi quàm valde iſta Chriſtianorum repugnent inſtituto, pluribus iiſq́ue grauiſſimis SS. Patrum auctoritatibus commonſtrauimus. Sunt autem hæc, & pleraque hic ſequentia, in multis etiam ad verbũ quaſi cum illis Ephram eadem, aut ſaltem ſenſu non diſſimilia. Sed hoc cùm & in Baſilio, & alijs Patribus obſeruetur, vt eadem, vel quaſi eadem alijs atque alijs locis ad inſtitutum accommodatis, repetantur, minus hic mirandum cenſeo.*

Vis ſcire, quomodo velit Dominus Chriſtianum choreas ducere, atque ſaltare?] *Proponit ex*

Scripturis licitum quoddam ac ſalutare tripudij genus, quod quale ſit, operapretium fuerit ex hic ſequētibus diſcere, vitaq́; ac moribus exprimere: eſt autem illud, in iſtis & ſimilibus poſitum: Beati qui lugent: Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, *aliaq́; id genus plurima, quæ ad longum ibi ex Scripturarum fontibus deprompta recenſentur, ſunt autem lectu & imitatu digniſſima.* A

Audire vis catalegmata, & ſaltationes Prophetæ Dauid?] *Vocem hanc Græcam χαταλέγματα, quòd magnam in ſe emphaſim habeat, etiam in Latina interpretatione hic retinere viſum eſt: tum etiam quòd maior ei vis inſit, quàm vt commodè vno vocabulo Latino reddi poſſit, niſi fortè dicamus, recenſiones, vel enumerationes, à verbo καταλέγομαι, id eſt, recenſeo, enumero, &c. Vel, pro canticis etiam Dauidicis, hoc loco vocem eam ſumamus, hoc modo:* Audire etiam cupis cantica, & ſaltationes Prophetæ Dauid, &c. *vt ſcilicet diſtinctio fiat à canticis prophanis, & diabolicis: à quibus plurimùm Chriſtianos, hic & alibi dehortatur, ac reuocat. Verùm iſta penitius ſecum expendant, iudicentq́; eruditiores.*

Ne per legis tranſgreſsionē, theſaurizes tibi irā in die iræ, & reuelationis, ac iuſti iudicij ipſius Dei.] *Sic hoc loco legit Ephræm, pro quo in vulg. Lat. Rom. 2. reperitur:* in die irę, & reuelationis iuſti iudicij Dei, &c. *Sed in Græco textu ibi etiam adhibetur coniunctio καὶ, legiturq́;:* Et iuſti iudicij Dei: *vt hic apud Ephræm. Sicq́; hunc locum Chryſoſtomus legit, ac Baſilius, pluresq́; alij. Aliàs porrò, pro (in die iræ)* in diem iræ, *habetur.* B

Quando iudicabit Deus occulta hominum ſecundùm Euangelium meum.] *Vbi fort.* legendum Euangelium ſuum, *pro meum, præſertim ſi ſub perſona Ephræm, hæc verba de Chriſti Euangelio, vt eſt Matth. 24. & 25. enuntientur: Sin autem ſub perſona Pauli, ſtandum eſt in alluſione ad locum Rom. 2.* in die cùm iudicabit Deus occulta hominum; ſecundùm Euangelium meum, &c. *legendumq́; ſic* meum, *potius, quàm ſuum, etiam hoc loco. Clarior tamen in hanc ſententiam fuiſſet lectio, ſi hic additum fuiſſet,* (ſecundùm Euangelium meum, vt ait Apoſtolus) *vel quid ſimile: vt eſt poſtea in tract. De varijs tormentis Inferni, vbi ſic habet: De hac eadem die clamat Paulus: In die, qua iudicabit Deus occulta hominum, ſecundùm Euangelium meum, &c.*

Ibi plorabunt, & dentibus ſtridebunt, fornicatores, & fornicatrices, incantatores, petalographi, falſarij, &c. *Variat hic lectio in duobus manuſcriptis Græcis biblioth. Cryptaferrat. dum in vno legitur πεταλόγραφι, in altero, πλατόγραφι, ſed mendosè vt videtur, pro πλαστόγραφοι, id eſt, falſarij, vt, hic illud vertimus. Dicuntur porrò Petalographi, meo quidem iudicio, foliorum ſeu laminarum inſcriptores: nam Petala, à Græcis dicuntur arborum frondes, & πέταλον, Latinè folium, vnde petalion, foliatum, id eſt, quod habet folia. Et hinc Etymologica iſtius ratio commodè cuiuis innoteſcit, conſtatq́; foliorum inſcriptores, & falſarios hic notari.* C

INTERROGATIO.

Pſalm 138. Pſalm. 118. Leuit. 19.

QVomodo de Hæreticis ſcriptum legimus: Eos qui oderunt te Domine, oderam. alibique dictum eſt: vt inimicos Dei oderitis eos. alio autem in loco: Non oderis omnem hominem.

RESPONSIO.

Matth 7. Ibidem. 1. Iohan. 2. 1. Cor 5. 2. Iohan. 1.

HAereticos tamquam blaſphemos, & Dei inimicos, Scriptura non homines, ſed canes, & lupos, & porcos, & Antichriſtos appellat, quemadmodum ait Dominus: Nolite ſanctum dare canibus. Et Iohannes dicit: quia Antichriſti facti ſunt multi. Hos itaque non oportet amare, neque cum eis verſari, aut cum ipſis orare, cibumve ſumere, neque in domum eos recipere, neque Aue illis dicere: ne prauis illorum operibus communicemus. D

SCHOL: Hæreticos tamquam blaſphemos, & Dei inimicos, Scriptura non homines, ſed canes, & lupos, & porcos, & Antichriſtos appellat.] *Quòd hæretici canibus, lupis, & porcis comparentur, habes Matth. 7. ibi:* Nolite ſanctum dare canibus; neque mittatis margaritas veſtras ante porcos, &c. *vbi & Luporum appellatio ijs tribuitur, dum poſtea dicitur:* intrinſecus autem ſunt Lupi rapaces, &c. *In quem locum Matth. ſi præter Ephræm, etiam Chryſoſtom. aliosq́; Patres conſulueris, quàm aptè eiuſmodi appellationes in hæreticos retorqueantur, inuenies. De varijs porrò alijs Hæreticorū nominibus, plura inuenire licebit apud antiquiſſimum Irenæum, lib. 3. cap. 3. ac 39. Et lib. 4. cap. 2. ac 60. Necnon apud S. Ignatium in Epiſtol. ad Trallianos, & ad Philadelphienſes, & ad Antioch. Ac apud Epiphanium, lib. 1. contra hæreſ. 26. &c. item S. Athanaſ. in Orat. 2. contra Arrianos, & alibi.* E

INTERROGATIO.

Quod genus peccati eſt irremiſſibile?

RESPONSIO.

Mat.h. 12.

ILlud quod eſt in Spiritum ſanctum, ac omnium hæreticorū. Quoniam in Spiritum ſanctum blaſphemis non remittetur peccatū, neque in hoc, neque in futuro ſe-

Digitized by Google

A ro ſeculo, atteſtante ipſo Domino. Siquidem Deo ipſi reſiſtunt, apud quem eſt redemptio. Et quis adiutor eorum erit? Pſal. 129. Pſalm. 77.

SCHOL. *De grauitate, & irremiſſibilitate iſtius peccati, plura vide apud S. Baſilium Magnum Tom. 2. Regul. 35. cap. 1. inter eius moralia. item in Regul. breuioribus, in Reſponſ. ad Interrogat. 273.* quomodo quis blaſphemet in Spiritum ſanctum. *Chryſoſt. Homil. 42. in Matth. & Homil. 2. in Pſal. 50. alibiq́; ſæpiſſimè. Et S. Auguſt. pluribus in locis, præſertim lib. de correct. Donatiſtarum ad Bonifacium, ac lib. 4. contra Creſconium Grammaticum. Item lib. de vera, & falſa pœnitētia, cap. 4. Tom. 4. Lib. 1. de verb. Domini, Serm. 11. Tom. 10. ac lib. de blaſphemia in Spiritum ſanctum, & S. Ambroſ. in cap. 12. Matth. lib. 1. de pœnitentia cap. 5. lib. 2. de pœnitentia cap. 3. 4. &c. Sed de hoc pleniſſimè S. Thom. Aquin. in ſecunda parte ſecundæ partis Summæ Theolog. quæſt. 14. artic. 1. 2. 3. aliiś́q; alibi.*

INTERROGATIO.

B Quod peccatum, præter hæreſim, cæteris exiſtit grauius?

RESPONSIO.

QVemadmodum omnium virtutum excelſiſſima eſt Charitas: ita vniuerſorum vitiorum grauiſſimum eſt, odiſſe proximum. Nam qui fratrem ſuum odit, homicida eſt, ſicut ait Apoſtolus. Qui odit fratrem ſuum, Deū ipſum odio habet. Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat: & neſcit quò vadat: quoniam tenebræ obſcurarunt oculos eius. Ecce quantorum malorum cauſa ſit odium? Charitas autem multitudinem peccatorum operit. Inuidia vix curari poteſt, aut ne vix quidem. Eſt peccatum ad mortem omnis impœnitentia: Cæterùm maſculorum concubitores, & præſtigiatores ac venefici, diuini, & qui mercedem retinent, quiq́ue fratrem ſuum oderunt: non ſecus atque homicidæ, ſeueriſſimè damnantur. (1. Iohan. 3. 1. Iohan. 2. 1. Iohan. 5. Iacob. 5.)

C

SCHOL. Quemadmodum omnium virtutum excelſiſsima eſt Charitas: ita vitiorum grauiſsimum eſt odiſſe proximum.] *Ex oppoſitione virtutis & vitij, breuiter, atque efficaciter, quàm magnum ſit malum, quantorumq́; malorum cauſſa, odium in proximum, demonſtrat, de quo tamen latius ac plenius ſuprà in Orat. De Charitate. Item, de habentibus, & non habentibus charitatem, in tract. de Virt. & vitijs, per oppoſit. noſtriſq́; in ea ibi Scholijs. ac in proximè hic ſequentibus, vbi de alijs quoque atrocioribus, magiſq́; inter alia abominandis peccatis agit, de quibus ſeueriſſimè exigetur ratio in die iudicij.*

Interrogârunt Chriſto dilecti auditores: Commemora nobis & reliqua, vt audiamus?

D

DOCTOR.

TVnc omnis homo conſtitutus in medio regni & iudicij, inter vitam & mortem, inter gaudiū & neceſſitatē, cunctiq́ue præ timore humi obtutū defigentes, coram tribunali ſe conſtitutos adſpiciunt interrogari, diſtrictéq; examinari, præſertim autem eos, qui ſuam negligenter vitam tranſegerunt. Dumq́; hæc intuentur, rurſum vultu demiſſo, ſecum ipſi ſuas omnes reputant actiones. Deinde & quiſque ante conſpectum ſuum propria contuetur opera, ſiue bona ſiue mala. Et qui bonis operibus conſpicui fuerint, cum gaudio appropinquabunt tribunali: vt qui ſunt coronam recepturi. Quòd ſi quis atrocibus peccatis obnoxius, impœnitens ex hac vita exceſſerit, tunc ea ante ſe videns repræſentari, ſeq́ue ab ijs con-
E demnari atque conuinci, dolore afflictus, dicet: O quomodo non decertaui miſer: ſed vniuerſum tēpus meum deperdidi, illudens atque illuſus. Quomodo pœnitentiam non egi? Quamobrem odio fratrem meum habui, inuidusq́; ei fui, ac conuitijs illum inceſſi, & non ſum reconciliatus? Certè certè vt inſipiens feci, & verò audiebam de hoc die formidādo. Quomodo inquam pœnitentiam non egi apud illum, qui tollit peccata mundi: Verùm ludibrio habitus, annos meos compleui; ieiunio ſeſe macerantes, & orationibus intentos adſpiciens, ſubſannabam; qui quidem nunc illuſtres coram Iudice adſiſtunt, præmia repetentes. Sed quid agam? nam tempus pœnitentiæ præterijt. Dumq́ue ſecum iſta cogitant, vocem interim audiunt Iudicis dicentis: Oſtendite mihi opera veſtra, & accipite mercedē. Et in illa hora commouebūtur vniuerſi Chriſtianorum ordines, Pontifices, & Sacerdo-

(Negligentium & impœnitentium verba. Iohan. 1. Vox Iudicis. Chriſtianorum Ordines.)

1.Cor.15. *al. quia appropinquauit hora. Math.16. Apoc.2.14. Rom.2.14. cerdotes, & Leuitæ; ſinguli reſurgent in proprio ordine, ſicut ſcriptum eſt. Concutientur tunc timore Reges, Principes ac Duces, potentes & ſapientes, & pauperes, ſerui & liberi: quia * inſtat hora, vt vniuſcuiuſque opera legãtur coram Angelis, & hominibus, aperianturque conſilia cordium, vt referat quiſque in corpore, quæ geſſit, ſiue bona, ſiue mala. A

SCHOL. Interrogarunt Chriſto dilecti auditores: Commemora nobis, &c.] *Variat hæc interrogandi formula in manuſcrip. nam in alio Codice ſic legitur:* INTERROG. Dic nobis reliqua, vt audiamus & intelligamus? *Sed parum refert, quomodo legatur: cùm differentia ſit duntaxat in modo interrogandi, ſicut hic in pleriſque alijs.*

Tunc omnis homo conſtitutus in medio regni, & iudicij, &c. *Magnas proponit neceſſitates atque anguſtias, quæ humano obuenient generi in extremo illo iudicij die, quando ſinguli propria ante oculos cernent opera, ſiue bona ſiue mala: diſtrictéq; de omnibus, quæ in mortali hac vita geſſerint, examinabuntur, vt pro ratione operum ac meritorum, tranſeant, vel ad gaudium, vel ad pœnam. Valde autem ad commouendos hominum animos, & ad bene ſanctéq; hic viuendum, & pœnitentiam agendam faciũt, quæ hic & deinceps apud Ephram ſequuntur, lectu audituq; digniſſima.* B

O quomodo non decertaui miſer, &c. *In alio manuſcripto Græc. iſta ſic leguntur: O quomodo non decertauimus miſeri; ſed tempus noſtrum deperdidimus, ludentes atque ludificati: quamobrem non vigilauimus, & pſalmodijs vacauimus? quare non ieiunauimus? Cur pauperum miſerti non ſumus? Cur iniurioſi in proximos fuimus? Cur inuidia laborauimus, & mala commiſimus? Cur pœnitentiam pro impetranda venia non egimus? ſed ridentes, & in delitijs viuentes, altumq; ſapientes, vitam noſtram finiuimus. Nunc verò quid agemus miſeri, quia pœnitentiæ tempus non eſt reliquum. aduenit hora, de qua audiuimus ſæpè, & irriſimus. Dumq; ſecum iſta cogitant, vocem audiunt Iudicis horribiliter clamantis, atque dicentis:* Oſtendite opera veſtra, &c. *vt hic ſequitur.*

INTERROGATIO. C

Dic nobis & cætera, poſtea futura Magiſter; quæ vel audituri, vel paſſuri ſunt iſti?

MAGISTER.

HEI mihi fratres mei Chriſto dilecti: Ad reliqua vobis explicanda paratus ſum, ſed timore perculſus impedior, & vox mea deficit, lachymæque mihi excidunt, dum tremendam hanc narrationem aggredior. Diſcutitur ſigillũ Chriſtianiſmi, quod quiſque noſtrum accepit in Eccleſia, confeſſionis, fidei, & Baptiſmi. Requireturque ab vnoquoque tunc fides incontaminata, nulliquę hæreſeos notæ obnoxia, & ſignaculum integrum, ac tunica impolluta, quemadmodũ
Pſal.75. & in ſeptuageſimo quinto ſcriptum reperitur pſalmo: Quoniam omnes qui in
Pſal.28.& 95. circuitu eius, afferent munera. Et iterum: Afferte Domino gloriam & honorem. D

SCHOL. Dic nobis & cætera, poſtea futura Magiſter. &c.] *In alio Græco Codice ſic reperitur:* Interrogauerũt tũc Chriſto dilecti: Dic nobis & alia poſt iſta Magiſter, quæ ſunt ipſi audituri, vel paſſuri? *In alio porrò ad hunc modũ legitur:* Ad hæc: qui aderant auditores ſtudioſi, Chriſtiique fideles, dixerunt: Dic nobis & reliqua, vt ijs auditis pœnitentiam agamus? Quibus ille: Attentè, obſecro, accipite fratres mei chariſsimi, &c. *Lectiones omnes bonæ ſunt, & inſtituto Auctoris accommodæ. Oſtendere autem hic nititur, quomodo in diſtricto illo vniuerſalis iudicij examine, à ſingulis Chriſtianis requiretur Baptiſmatis ſigillum illibatum, fides integra, & nullo inquinamento hæreſeos polluta, tunicaq; incontaminata, iuxta pulchram illam Confeſſionem, quam in ſacro Baptiſmate coram pluribus profeſſi ſunt teſtibus, dicentes: Abrenuntio tibi Sathana, & cunctis operibus tuis, &c. Sed de iſtis copioſiſſimè atque pleniſſimè in poſt ſequentibus, de Abrenuntiatione.*

Chriſti amatores dixerunt: Numquid de omnibus ibi ſcrutinium fiet, paruis pariter ac magnis? E

MAGISTER.

Matth.25. TVnc fratres, ſcrutinium atque examen fiet, de vnoquoque qui nomen dederit Sanctæ Eccleſiæ. Inquiretur quiſque ſecundùm propriam virtutem: po-
Sapien.6. Lucæ 12. tentes verò potenter tormenta patientur, ſicut ſcriptum eſt: Quoniam cui mul-
Math.7. tum eſt datum, multum exigetur ab eo. Et, qua quiſque menſura emenſus fue-
Marc.4. Lucæ 6. rit, eadem ipſi remetietur illinc. Verumtamen ſiue magni, ſiue parui, cuncti æqualiter profeſſi ſumus, & ſinguli pariter ſignaculum illud pretioſum accepimus, vniuerſique ſimiliter diabolo renuntiauimus, inſufflando ei. Et vnuſquiſque noſtrum

A noſtrum ſimili modo, coniunctus eſt Chriſto, adorando ipſum. Siquidem cognouiſtis vim ſacræ piſcinæ,& abrenuntiationis inimici.

SCHOLIA.

Chriſti amatores dixerunt: Numquid de omnibus,&c.] *In vno Cod.iſta Interrogatio cum ſua Reſponſione deeſt. In alio manuſcrip. Cryptæferræ. hæc quidem ſunt, ſed abſque alia noua Interrogatione præcedentibus connectuntur, & cum iis coniunctim leguntur. In alio porrò exemplari antiquiori, quod ſequimur, melius & accommodatius etiam hoc loco, videtur Interrogatio cum Reſponſione adhiberi, vt in ceteris.*

Inquiretur quiſque ſecundùm propriam virtutem,&c.] *Vult dicere, quòd quilibet pro ratione donorum ac talentorum ſibi creditorum, rationem redditurus ſit in die extremi iudicij: vt ſit alluſio ad illud*
B *Matth.25.* Et vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij verò vnum, vnicuique ſecundùm propriam virtutem,&c. *quem locum etiam hoc ſenſu explicatum, illuſtratumq́ue, inuenies à Chryſoſt. Homil.79. in cap. Matth. 25. vbi de varijs talentis agit. ac Baſilius in Moralibus Reg.58.cap.4. & in Reſponſ.ad Interrogat.62.ac in Reſponſ.ad Interrog.253.& 254. Tom. 2. Atque hoc ſubiectis ſcripturæ locis confirmat hic Auctor:* Nam potentes, inquit, potenter tormenta patientur, *ſicut ſcriptum eſt, Sap.6.* Et cui multum eſt datum, multum exigetur ab eo, *vt eſt Lucæ 12. &c. Aliam enim, & maiorem rationem reddituri ſunt, Principes, Reges, Duces, Epiſcopi, Paſtores, aliiq́ue, qui præſunt, quàm qui illorum curæ & regimini ſubiecti ſunt: aliam docti, & ſapientes, aliam indocti, ac rudes, aliam diuites, aliam pauperes. &c. Rationem tamen ſinguli ſuæ Abrenuntiationis in ſacro baptiſmo factæ, reddituri ſunt:* nam cuncti, inquit, æqualiter profeſſi ſumus, & ſinguli ſignaculum illud pretioſum accepimus, vniuerſique diabolo renuntiauimus, inſufflando ei,&c. *Sed iam ad Abrenuntiationis vim pergamus.*

C

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Abrenuntiatione in ſacro Baptiſmate facta: &,

Quomodo ea requiretur à nobis, in extremo iudicij die. Item de varijs tormentorum locis in inferno. Et de Compunctione, ac pœnitentia animæ.

Eodem G. Voßio Interprete & Scholiaſte.

D

INTERROGATIO.

Obſecramus te Magiſter, vt & Abrenuntiationis vim nos doceas?

MAGISTER.

ABrenuntiatio, quam in Baptiſmo facimus, nominata quidem apparet parua; ceterùm intellecta, admodum magna: quam qui ſeruare valuerit, beatiſſimus erit. Paucis namque verbis cuncta quę nominantur mala, quæq́ue odit Deus, valere iubemus, & abrenuntiamus: cuiuſmodi ſunt, non vnum dumtaxat, non duo, nec decem; ſed quodcunque appellatur malum. puta: Abrenuntio Sathanæ, & cunctis operibus eius. Quibus inquam operibus? Audi: Fornicati-
E oni, adulterio, immunditiæ, mendacio, furto, inuidiæ, veneficio, diuinationi, incantationibus, excandeſcentiæ, iræ, blaſphemiæ, inimicitiæ, contentioni, æmulationi. Abrenuntio, inquam, ebrietati, ocioſiloquio, ſuperbiæ, laſciuiæ, atque acediæ. Abrenuntio riſibus, cithararum luſibus, canticis diabolicis, tragicis ſcilicet, inclamationibus, puerorum corruptionibus, augurationibus, ſpirituum immundorum interrogationibus, laminarum inſcriptionibus. Abrenuntio auaritiæ, odio in fratrem, rapinis. Abrenuntio alearum otio, & tabularum luſui, ſicut etiam Sancti Apoſtoli hiſce operam dantes atque vacantes, excommunicatos eſſe, ordinarunt in ſuis canonibus, ſi laici fuerint: At ſi clerici, vt deponantur. Abrenuntio idolothytis, ſuffocatis, & ſanguini, & morticinijs. Abrenuntio eſui ſanguinis iumentorũ ac pecorũ occiſorum, ſiue in inteſtina ingredi-

Abrenuntiatio in ſacro Baptiſmate, quanti ſit momenti.

De his vide noſtra Scholia.

Leuit. 7.17.19. Act.15 28.

Digitized by Google

entis,ſiue quomodocũq; aliter. Et quorſum pluribus ago? nõ enim modò ſuppetit tempus enarrandi omnia. Verùm percurramus multa, & ſimul ſemelque dicamus: Abrenuntiamus cunctis,quæ fiunt in Sole,& Luna,& aſtris,& in fontibus,& in arboribus,& ſalſamentis ſiue tincturis,atque amuletis,& calicibus,alijsque pluribus abſurdiſſimis operibus: quæ & dicere foret turpe,atque audire. Quibus omnibus,& horum ſimilibus abrenuntiat Chriſtianus quicunque, in abrenuntiatione ſancti Baptiſmatis: quæ cuncti nouimus opera atque doctrinas eſſe diabolorum. Atque hæc cuncta, dum in tenebris eſſemus ſub poteſtate diaboli, didicimus, priuſquam lux affulgeret nobis, eſſemusque adhuc ſub peccato venundati. Quando autem benigniſſimo, miſericordiſſimoque Domino placuit, nos ex huiuſcemodi liberare errore,viſitauit nos Oriens ex alto : apparuitque gratia Dei Saluatoris, & dedit ſemetipſum pro nobis commutationem, redemitque nos ab errore idolorum, proprio ſanguine. Et dignatus eſt regenerare nos, per aquam & Spiritum. Hæc omnia abnegauimus,& veterem hominem vnà cum actionibus ſuis exuimus,nouum verò Adam induimus. Præfata igitur hæc opera mala, qui poſt gratiam in ſacro baptiſmate acceptam, fecerit, gratia excidit, Chriſtusque tali in peccatis permanenti, nihil proderit. Audiſtis ô Chriſti amatores, quantæ malorum multitudini abrenuntiauimus, paucis verbis. Atqui hæc ipſa abrenuntiatio,& pulchra confeſſio, exigetur à quocunque Chriſtiano, in illa die. Scriptum eſt enim : Quoniam ex verbis tuis iuſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Iterumque Dominus ait: De ore tuo te iudico,ſerue nequam. Perſpicuum eſt igitur fratres, quia verba noſtra vel iudicatura ſint nos,vel iuſtificatura, in hora illa.

(Matth. 4. 1. Iohan. 1. 1. Per. 2. Lucæ 1. Tit. 2 3. Ibidem. Epheſ. 4. Coloſ 3. Rom. 6. Gal. 3. Galat. 5. Matth. 12. Lucæ 19.)

INTERROGATIO.

At quo pacto interrogantur?

RESPONSIO.

TVnc fratres, interrogabuntur Paſtores, Epiſcopi ſcilicet, & Principes, de proprio ſtatu, & de grege ipſorum : requirenturque ab vnoquoque oues rationales,quas à ſummo Paſtore Chriſto paſcendas ſuſceperint. Quòd ſi ex negligentia ipſius Epiſcopi, vel Principis,ouem deperdi contigerit, de manu ipſorum requiretur ſanguis eius. Similiter quoque Presbyteri, rationem reddent pro Eccleſiæ ſibi creditæ populo. Præterea Diaconi, & cuncti fideles pro animabus, quæ in illorum ſunt familijs, pro vxore, & filijs, pro ſeruis,& ancillis, daturi ſunt rationem; an in diſciplina & correptione Domini eos enutrierint, ſicut admonet Apoſtolus. Tunc quoque interrogabuntur Reges, & Principes, & homicidæ, & diuites, & pauperes, & parui, & magni, de operibus quæ geſſerint. Scriptum ſiquidem eſt: Quia omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, vt referat vnuſquiſque propria corporis, prout geſſit,ſiue bonum,ſiue malum. Scriptumque habemus alibi: Quoniam non eſt,qui de manibus meis poſſit eruere.

(Ezech. 3. & 33. Epheſ. 6. 2. Cor 5. Rom. 14. Deut 32.)

INTERROGATIO.

Rogamus te,vt nobis aperias & ea, quæ poſtea futura ſunt?

RESPONSIO.

LOquar in dolore,& dicam in ſuſpirijs; quia quæ poſt futura ſunt, audire non poteritis,quare ſuper fide amus Chriſto dilecti.

At illi rurſus:

Numquid formidoloſiora ſunt ea ſupradictis,quæ abs te audiuimus?

Magiſter verò rurſus in lachrymas prorumpens dixit:

ET formidabiliora,inquit,& triſtiora,& miſerabiliora,multiſque lachrymis ac ſingultibus digna, quæ in medium ſi protulero, tremore corripientur cuncti illa audientes.

Ad quæ, Chriſto dilecti dixerunt:

EXpone nobis illa ô amice Chriſti,ſi fieri poteſt; vt ijs auditis maiorem agere pœnitentiam ſtudeamus?

Quibus

Digitized by Google

A Quibus Magiſter iterum illachrymans, reſpondit:

DIcam, ſed cum lachrymis: non enim poſſibile eſt abſque lachrymis illa effari, quandoquidem hæc ſunt extrema. Quoniam autem mandatum ab Apoſtolo accepimus, hæc fidelibus hominibus proponendi, & quia vos fideles eſtis, 2. Tim. 2. iſta vobis commendare viſum eſt, vos autem & alios docere. Etſi enim dolore cordis præpedior, dum eiuſmodi narrationem aggredior, at compatimini mihi, fratres mei benedicti. Tunc enim, tunc inquam, Chriſto dilecti, cùm diſcuſſi examinatique fuerint vniuerſi, vniuerſorumque opera coram Angelis & hominibus publicata, cunctique inimici ſubiecti ſub pedibus eius, & omnis poteſtas ac vis 1. Cor. 15. terrena euacuata, omneque Deo curuatum fuerit genu, quemadmodum ſcri- Eſai. 45. & Rom. 14.
B ptum eſt. Tunc ſegregabit eos ab inuicem, ſicut ſegregat paſtor oues ab hœdis. Philip. 2. Nam qui bonis operibus, boniſque fructibus reperti fuerint conſpicui, ab infru- Matth. 25. ctuoſis & peccatoribus ſeparabuntur. Sicut Sol autem fulgebunt illi, qui man- Matth. 13. data † Dei cuſtodierint, miſericordes, pauperum & pupillorum amatores, pere- † al. Domini. grinorum ſuſceptores, qui nudos operuerint, viduarum defenſores exiſtiterint, Matth. 25. in carcere poſitos viſitauerint, labore ærumnaque confectos adiuuerint, morbo decumbentes inuiſerint: qui, vt ait Dominus, nunc lugent, qui nunc ſunt paupe- Matth. 25. res propter diuitias in cælo repoſitas, qui fratribus offenſas remittunt, qui ſigna- Matth. 5. 18. culum fidei integrum, impollutumque ab omni hæreſis ſorde ſeruarunt, hos inquam, à dextris ſuis ſtatuet; hœdos verò à ſiniſtris, qui ſunt infructuoſi illi, qui Matth. 25. paſtorem bonum exacerbauerunt, qui ſummi paſtoris voci non attenderunt, tu- Iohan. 10. midi, & arrogantes, indiſciplinati, qui tempus iſtud pœnitentiæ aptiſſimum per-
C diderunt, ac velut hœdi laſciuijs, ſaltationibus, atque delitijs dediti ſunt, qui vniuerſum vitæ ſuæ tempus, in crapula, ebrietate, & immiſericordia conſumpſerunt, ſicut diues ille, qui nulla vmquam ductus eſt miſericordia pauperis Lazari. atque Lucæ 16. ideo inter adſtantes à ſiniſtris erunt condemnati, tamquam omnis miſericor- Matth. 25. diæ, pietatiſque viſcerum expertes, & pœnitentiæ fructibus, oleoque in lampa- Ibidem. dibus ſuis deſtituti. Ceterùm qui oleum à pauperibus ſibi coemerint, vaſaque ſua impleuerint, à dextris adſtabunt, gloria illuſtres, & hilares, lucidas lampades in manibus habentes, audientque beatam illam & miſericordem vocem: Ve- Matth. 25. Eſai. 58. nite benedicti Patris mei, poſſidete præparatum vobis regnum à conſtitutione Ezech. 18. mundi. Qui autem à ſiniſtris erunt, lugubrem & auſteram audituri ſunt ſenten- Ecc'. 7. Matth. 25. tiam: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis eius. Sicut miſericordiæ viſcera alijs non expandiſtis, ita nec vos modò
D miſericordiam obtinebitis. Sicut vocem meam audire noluiſtis, ita neque ego veſtras lamentationes ac gemitus audiam. Mihi enim non miniſtraſtis, nec me Ibidem. eſurientem pauiſtis, neque ſitientem potaſtis, neque me hoſpitem collegiſtis, neque nudum operuiſtis, infirmum me non viſitaſtis, nec in carcere ad me veniſtis. Alterius Domini fuiſtis operarij, atque miniſtri, diaboli ſcilicet; quamobrem Matt. 7. 25. diſcedite à me, operarij iniquitatis. Et tunc abibunt hi in ſupplicium æternum: Lucæ 13. Iuſti autem in vitam æternam.

INTERROGATIO.

IN vnum ne omnes ſupplicium ſunt abituri; an verò varia Tormenta reperiuntur?

RESPONSIO.

E

VAria tormentorum eſſe loca, ex Euangelio nouimus: Sunt etenim tene- Matth. 8. bræ exteriores, vnde liquet, & alias eſſe interiores. Gehenna ignis, locus Marc. 5. Lucæ 8. 16. alius. ſtridor dentium, locus proprius. Vermis non dormiens, in alio loco eſt. Apoc. 14. Stagnum ignis, locus alius. tartarus locus proprius. ignis inexſtinguibilis in propria regione eſt. Inferi atque perditio proprijs conſcribuntur terminis. infima terræ, locus alius. Infernus, in quem detorquentur peccatores, & profundum inferni, locus ſæuior. Hiſce ſuppliciorum locis diſtribuuntur miſeri, quiſque pro peccatorum ſuorum modo, vehementius mitiuſve, ſicut ſcriptum eſt; quia funibus peccatorum ſuorum conſtringitur vnuſquiſque. atque hoc eſt quod dicitur: Prou. 5. vapulabit multis, & paucis. Quemadmodum autem peccatorum ſunt differen- Lucæ 12. tiæ,

Digitized by Google

tiæ, ita & tormentorum varietates. Qui verò inter ſe inimicitias fouent, ſi ſic eos A
ex hac vita excedere contigerit, inexorabilem iudicij ſententiam in hora iudi-
cij ſubibunt; & tamquam Deo exoſi, in tenebras tranſmittentur exteriores, vt
Matth. 5. qui leue & facile illud Domini mandatum ſpreuerint, quod ſic habet: Diligite
Matth 18. inuicem, & remittite mutuò, vſque ſeptuagies ſepties. Omnis autem peccans
meminerit ſe vitam hîc ſecuram, & abſque ſolicitudine non poſſe degere, vt
1. Iohan 2. neque rurſus deſperare. Quoniam aduocatum habemus apud Patrem, Ieſum
Chriſtum, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris: non quidem omnis curæ
Eſai. 5. ac ſolicitudinis expertium, deſidum, atque ſtertentium, in delitijs viuentium,
Matth. 5. riſuique indulgentium, cauponas frequentantium, atque potorum: Sed lugen-
tium, ac pœnitentiam agentium, ad eumque diu noctuque clamantium: qui qui-
dem à paracleto ſolatium accipient. At peccator, qui ſuorum delictorum im- B
* In Orat. Manaſ. memor, ſic è corpore migrauerit; ſuper hūc decidet ira illa, quam Manaſſes com-
2. Paral. 36. minatus eſt, dicens: Quia inſuſtentabilis eſt Domine ira comminationis tuæ,
1. Cor 5. 6. ſuper peccatores. Væ fornicatori. Væ ebrioſo, ſimul & maledico. Væ ijs, qui
Eſai. 5. cum tympanis, & choris, citharis, ac tibijs vinum bibunt: opera verò Domini
non conſiderant, neque ſermonum eius ſunt memores. Væ ijs, qui contumelijs
Cõtra aleatores ſacras afficiunt ſcripturas. Væ alearum luſoribus: quandoquidem ſe à corpore
Vide Schol. & ſanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti alienos reddunt, ſicut Spiritus ſanctus
Luc 6. & Iac 4. per ſanctos admonuit Apoſtolos. Væ ijs, qui tempus pœnitentiæ perdunt in io-
cis, & in riſibus. Quærent namque hoc ipſum pœnitentiæ tempus, quod per-
Leuit. 19. peram conſumpſerunt, & non inuenient. Væ ijs, qui ad veneficos accedunt,
1. Reg. 15. & in ſpiritu erroris ſciſcitantur, dæmonum intendentes doctrinæ; quoniam cum
Eſai. 10. ipſis in futuro condemnabuntur ſeculo. Væ ijs, qui ſcribunt iniuſtitiam. Væ ijs, C
Sap. 18. qui ſectantur curioſa, incantationes, diuinationes, infantium cœdes, amule-
ta, tincturas, & folia quæ vocant conſeruatoria, reuerà autem interitus, atque
Lucæ 18. perditio ſunt animæ, ac corporis, & his ſimilia. Væ ijs, qui mercenarium ſua
Iacob 5. mercede defraudant: quoniam qui mercede operarium priuat, eſt veluti, qui
Eſai. 59. ſanguinem effundit. Væ ijs, qui iniuſtè iudicant. Væ, inquam, illis, qui pro
Tit. 3. muneribus iuſtificant impium, & ius iuſti tollunt. Væ ijs, qui ſanctam fidem
Rom. 1. & hæreſibus polluunt, aut hæreticis condeſcendunt. Væ ijs, qui incurabili mor-
Galat. 5. bo inuidiæ ſcilicet, atque liuoris laborant. Et quid multa commemoro, & non
paucis potius cuncta perſtringo? Væ ijs omnibus, qui à ſiniſtris ſtatuentur in
hora illa terribili: quia obtenebrabuntur, & contremiſcent, flebuntque amarè,
Matth. 25. quando lugubrem illam audierint ſententiam: Diſcedite à me maledicti. Alij
Pſalm. 9. quidem rurſus mœſtiſſimam illam audient† ſententiam: Conuertantur peccato D
†al. reſponſum. †al. iudicium. res in infernum. Alij illam audient: Amen dico vobis, non noui vos. Diſcedite
Matth. 7 20 25. Lucæ 13. à me operarij iniquitatis. Alij, inuidi ſcilicet, audient: Tolle quod tuum eſt, &
Ibidem. vade. Et auditu ſanè graue, quod dicit, vade. Et quonam? eò ſcilicet, quò
abituri ſunt illi, qui audient: Ite à me maledicti, in ignem æternum. Alij verò
Matth. 22. rurſus audient: Ligatis manibus, & pedibus eius, proijcite in tenebras exterio-
Matth. 13. res. Alij, ſicut zizania colligentur, ad comburendum in camino ignis. Quemad-
Similitudo notanda. modum autem multi ſunt modi ſalutis: ita & multæ in regno cælorum manſi-
ones. Et ſicut varia peccatorum exiſtunt genera: ita & varij tormentorum mo-
di. Quicunque lachrymas atque compunctionem habetis, plorate mecum. Et-
enim recordatus ſum fratres mei benedicti, ſeparationis illius miſerandæ, & ſuf-
Matth. 13. & 25. ferre nequeo. Hora ſiquidem illa tremenda, ſeparabuntur ab inuicem ſeparatio E
ne vltima, eaque triſtiſſima; ingredienturque iter omni reuerſionis ſpe deſtitu-
tum. Quis ita lapideo eſt corde, qui vel hinc non deplangat horam illam? Quando
Epiſcopi ſeparabuntur à Coepiſcopis, Duces à ducibus, Principes à principi-
bus, Presbyteri ab alijs presbyteris, Diaconi ab alijs diaconis, Hypodiaconi
†al. & hypodiaconi à Lectoribus, ſuiſque ſocijs. atque † lectores à ſuis ſocijs. Tunc ſeparabuntur, qui aliquando Reges exſtite-
runt, & plorabunt velut infantes, abigenturque vt mancipia. Tunc ingemiſcent
Principes, & diuites immiſericordes; & huc illucque reſpicient vndique angu-
Sap. 5. Soph. 1. ſtijs preſſi: & nullus ibi reperietur adiutor. Tunc ſeparabuntur, dolenter abitu-
Rom. 2. ri ad ſupplicia velut captiui. Vbi neque diuitiæ apparebunt, neque aſſentato-
Matth. 5. 25. res adſiſtent, neque miſericordiæ tunc ijs erit locus, quòd aliorum ipſi miſereri
Iacob. 2. nolue-

Digitized by Google

A noluerint, neque miſericordiam illuc præmiſerint, vt inuenirent. quemadmo-
dum & Propheta de ſimilibus ait: Quia dormierunt ſomnum ſuum, & nihil in- Pſalm 75.
uenerunt. Tunc ſeparabuntur à parentibus filij, & ab amicis amici. Tunc cum do-
lore coniunx ſeparabitur à coniuge, ob connubij ſui thorum non ſeruatum im- Hebr.13.
maculatum. Tunc ſeparabuntur & ij, qui corpore quidem virgines, at moribus im- Matth 25.& 1 Cor.7.
miſericordes, crudeleſque fuerunt. Quoniam iudicium abſque miſericordia erit Iacob.2.
his, qui non fecerunt miſericordiam. Verùm multa hîc dicere omittam, quia ti-
more atque tremore, ab eorumdem narratione præpedior. & vt breuiter dicam:
tunc demum propellentur à tribunali, abducenturque à truculentis angelis pro- Horribilis & valde lugubris ſeparatio.
fligati, ac cæſi, dentibus ſtridentes, crebriuſque poſt tergum reſpicientes, ſi
quo modo iuſtos, & gaudium illud, vnde ſegregati ſunt, videre poſſint. Ad-
B ſpiciuntque lucem illam ineffabilem. vident pulchritudinem paradiſi. contuen-
tur ibi ſibi notos, atque familiares in gaudio illo. cernunt magna & præſtantia
illa munera, quæ accipiunt à Rege gloriæ hi, qui legitimè decertârunt. Deinde 2.Tim.2.
paullatim abducuntur, ſequeſtranturque ab omnibus iuſtis, ac notis: quin &
à conſpectu ipſius Dei abſconduntur, ne amplius valeant gaudium & lucem il-
lam veram contemplari. Iam verò appropinquantes ad † propoſita ſupplicia, †al. ad antedicta tormenta.
in iis ab inuicem variè diſſeminandi, atque diſpergendi: cernenteſque tunc ſe
vndiquaque derelictos, omnique ſpe atque auxilio, & interceſſione aliorum pro
ipſis, prorſus deſtitutos. Iudicia enim Dei iuſta ſunt. Tunc amariſſimè illachry- Pſalm. 118.& 2. Theſſ. 1.
mantes, eiulanteſque dicent: O quo pacto in negligentia atque torpore tempus
noſtrum tranſegimus? O quomodo illuſi ſumus? O quomodo diuinam ſcriptu-
ram audientes, irridenteſque, noſipſos irriſimus? Ibi Deus loquebatur nobis
C per ſcripturas, & non attendebamus. hîc nos iam clamamus, & ipſe ſuam à nobis
faciem auertit. Quid nobis proderunt fines mundi? Vbinam qui nos genuit pa- Marc.8.Luc.9.
ter? Vbi quæ nos peperit mater? Vbi filij? Vbi amici? vbi diuitiæ? vbi ſubſtantiæ
atque poſſeſſiones? Vbi turbæ? vbi conuiuia? vbi varij & intempeſtiui curſus?
Vbi Reges atque potentes? Quomodo à nullo eorum ſaluari modò poſſumus,
neque verò nobis ipſi opem ferre? At penitus derelicti ſumus, & à Deo, & à San-
ctis eius. Quid faciemus? non enim eſt amplius pœnitentiæ locus. non va- 2.Tim.2. Heb.12.
let amplius deprecatio atque interceſſio. nulla amplius lachrymarum vtilitas. Lucæ 13.
Non amplius qui oleum nobis vendant, apparent pauperes atque mendici: ſolu-
ta enim iam eſt omnis celebritas. Dum nobis erat tempus, ſuppeterentque
facultates, ipſique venditores olei clamitarent (Emite,) obturatis noſtris auri- Matth.25.
bus, nec audire, nec emere oleum voluimus: modò autem quærimus, & non in-
D uenimus. Nulla amplius nobis miſerabilibus reliqua eſt redemptio. nulla ampli-
us miſericordia: neque enim ſumus digni. Iuſtum eſt Dei iudicium. Non iam am- Pſalm.118.& 2.Theſſ.1.
plius Sanctorum adſpiciemus ordines. non amplius lucem illam veram contu-
ebimur: orbati ſequeſtratique ſumus ab omnibus. Dicendum quid reſtabit? Luctuoſiſſima narratio atque Apoſtrophe.
Valete iuſti vniuerſi. Valete Apoſtoli, Prophetæ, & Martyres. Vale cœtus Pa-
triarcharum. Vale Monachorum agmen. Vale Crux pretioſa, atque viuifica. Va-
le cælorum regnum omni fine carens. Vale ſuperna Hieruſalem, primitiuorum Galat.4.
mater. Vale paradiſe voluptatis. Vale etiam tu Domina Dei Genitrix, mater ama- Geneſ.2.
toris hominum Dei. Valete patres ac matres, filij atque filiæ: nullum ſiquidem
veſtrum viſuri ſumus vltrà. Poſtea verò abiturus eſt vnuſquiſque in præpara-
tum ſibi ob praua ſua opera, tormentorum locum, vbi vermis eorum non mori- Eſai.66. Mar.9.
E tur, neque ignis exſtinguitur. Ecce, audiſtis fratres mei † benedicti. Ecce, poſtu- †al. Chriſto dilecti.
lationi veſtræ iam ſatiſfeci, & deſiderium veſtrum compleui. Ecce, intellexiſtis
quæ nobis ipſi paramus. Ecce audiſtis, quid ſibi lucrifaciant negligentes † atque †al. & pœnitentiam agere nolentes, ſed ſacerdos.
ſocordes, pœnitentiamque agere nolentes. Ecce audiſtis, quo pacto habeantur
riſui, qui Domini mandata hîc † irriſerunt. Intellexiſtis, quomodo multos deci- †al. tranſgreſſi ſunt.
piat, ſeducatque ſeculum iſtud nequam, atque lœtiferum. Intellexiſtis, quomo-
do illudantur diuinarum Scripturarum illuſores. Nullus in errorē impellatur, ca-
riſſimi. nullus ſe patiatur decipi fratres mei benedicti. caueatque quis dicere, aut
credere, verba hæc tantùm eſſe ſimplicia, quæ de iudicio dicuntur. Quin potius
omnes accuratè firmiterque Chriſto credamus prædicanti reſurrectionem mor-
tuorum, iudicium & retributionem bonorum atque malorum, iuxta diuinas ſcri- Iohan.5.6.& 11. 1.Cor.15.
pturas.

Heb.5 9. 10 11. Act.1 2,4 17.23. 24.26. pturas. Et ſpretis,contemptiſquè temporalibus hiſce omnibus, ſedulò cogite- A
mus de reddenda iſthic ratione, nobiſque ſtatuendis ad formidandum illud tri-
bunal,in diemqúe ac horam illam horrendam atque expaueſcendam,ſimus para-
ti.Hæc etenim eſt hora valde ingemiſcenda, doloribus atque anguſtijs plena, quæ
Iob 19 20. Iſai.2 13 30. Rom.2 14. 1 Cor 3 5. 2 Pet.4.& 5. Matth. 4 25. Lucæ 12.13. Apoc.3. vniuerſum diſcutit mundum. De hac die, ac hora formidabili, ſancti locuti ſunt
Prophetæ atque Apoſtoli. De hac die, diuina Scriptura à finibus vſque ad fines
terrarum, per Eccleſias, omniqúe in loco clamat cunctiſqúe teſtatur, & admo-
net, dicens: Conſiderate, vigilate, orate, ſobrij eſtote, attendite, miſericordiam
exhibere. eſtote parati, quia neſcitis diem, neque horam, in qua Dominus ven-
turus eſt.Omnes igitur,vt ante dixi, Deo pleni,cum dolore ac lachrymis clamant,
dici illius neceſſitatem prænuntiantes. De hac ipſa die locutus eſt Propheta
Eſai 13.40 62. Eſaias: Ecce Dominus veniet diſperdere vniuerſam terram, & peccatores per- B
Eſai.40 & 62. dere ex ea. Et idem rurſus Propheta ait: Ecce Dominus veniet, & merces eius
cum ipſo,& opus vniuſcuiuſque coram illo. Aliuſqúe Propheta clamat, dicens:
Malac 3. Ecce Dominus veniet, & quis ſuſtinebit dies aduentus eius? aut quis ſtabit ad
Habac 3. videndum eum? Item alius Propheta exclamat, & dicit: Domine audiui audi-
tionem tuam,& timui,& ingreſſus eſt tremor in oſſa mea. Alius quoque Prophe-
Deut.32. ta,ex perſona Domini clamat,dicens: In die vltionis retribuam. Ruſuſque ait:
Ibidem. Et reddam vltionem hoſtibus meis & ijs, qui oderunt me, retribuam: Et non eſt,
qui de manu mea poſſit eruere. De hac etiam die, Propheta Dauid elocutus eſt:
Pſalm 49. Deus manifeſtè veniet: Deus noſter, & non ſilebit. Ignis in conſpectu eius exar-
deſcet: & in circuitu eius tempeſtas valida De hac eadem die, clamat Apoſtolus
Rom 2. Ephef.5. & Hebr.10. Paulus: In die, qua iudicabit Deus occulta hominum, ſecundùm Euangelium
meum. Aitque denuò: Videte quomodo ambuletis. horrendum eſt incide- C
re in manus Dei viuentis. Clamat & Petrus Apoſtolorum vertex, ac caput, de il-
2.Pet.3. la die,dicens: Dies Domini, ſicut fur de nocte, ita veniet: in qua cæli ſoluentur
igne, & elementa calore liqueſcent. Et quid de Prophetis, atque Apoſtolis com-
memoro? Ipſe etiam dominator Dominus, de illa die pluribus antea teſtatus
Lucæ 21. eſt,dicens: Videte ne grauentur corda veſtra, in crapula & ebrietate, & curis
ſecularibus: & ſuperueniat in vos repentina dies illa. Sicut enim laqueus,ſu-
†al. ſuper omnē faciem terræ. Matth 24.25. Matth 7 & Lucæ 13. perueniet in omnes, qui ſedent ſuper † faciem omnis terræ. Vigilate igitur,
quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Et contendite intrare per an-
guſtam portam,quæ ducit ad vitam. Per hanc fratres ambulemus viam; vt vitam
æternam hæreditate poſſideamus. Qui enim hanc ingreditur, procul dubio
æternæ vitę poſſeſſor euadet. Cùm hæc ipſa via, ſit vita. Et licet pauci ſint, qui
inueniant illam,nos tamen chariſſimi, non fruſtremur ea. Nullus noſtrum extra D
Pſalm.2. hanc ambulet, ne ad perditionem abſcedat. ſicut & à Propheta dictum eſt: Ne
†al. erretis. Iohan.1 8.9.10. 12.ac 14. quando iraſcatur Dominus, & † pereatis de via iuſta. Audiamus Dominum di-
centem: Ego ſum lux. Ego ſum Paſtor bonus. Ego ſum vita. Ego ſum oſtium.
†al. nō ambulat in tenebris, & ſic vulg. Per me,ſi quis introierit, ſaluabitur. Ego ſum via: qui ſequitur me, non † offen-
dit: ſed habebit lumen vitæ. Hanc igitur beatam inſequamur viam, quam cuncti
Iohan.8. ambularunt, quicunque deſiderarunt Chriſtum. Huius quidem ingreſſus cum tri-
bulatione atque preſſura iuncti ſunt, ſed requies beata. Huius ingreſſus auſteri, ac
Anguſtæ viæ ingreſſus atque inceſſus cuiuſmodi. tetrici; at retributio, gaudium. Huius ingreſſus anguſti ſunt, verùm diuerſo-
rium latum atque amplum. Huius viæ inceſſus, ieiunium, oratio, compunctio,
vigilia, humilitas animi, paupertas ſpiritalis, contemptio carnis, cura ani-
mæ, humicubatio, aridorum ciborum comeſtio, illuuies, fames, & ſitis, ac nu- E
ditas; miſericordia, lachrymæ, luctus, anguſtia, gemitus genuflexiones, ignomi-
niæ, perſecutiones, direptiones, alapæ, labores manuum, pericula, inſidiæ; ma-
ledicta atque conuitia ab alijs ſufferre, odio haberi, & non odiſſe, mala per-
1.Theſſ.5. Matth.6 7. Iohan.10.13.15. peti, & bona pro malis reddere, remittere debitoribus debita, animam ſuam pro
amicis ponere. Denique àutem ſanguinem pro Chriſto fundere, quando oc-
caſio ferret. Hi, anguſtæ portæ, & ſtrictæ viæ, ſunt greſſus atque inceſſus, quæ
feliciſſimam ſibi vendicat retributionem, ipſum regnum cælorum, cuius non erit
Matth.7. Lucæ 13. finis vmquam. Lata autem eſt porta, & ſpatioſa via quæ deducit ad perditionem:
cuius greſſus ſunt, pro præſenti quidem læti ac hilares, ſed illic triſtes; hìc dul-
ces, at ibi felle amariores: hìc leues, iſthic graues, & dolore pleni. hìc apparent
velut

Digitized by Google

A velut nihili, cùm & nihil ſint: illic autem, ſicut feræ ſilueſtres circumdant obeuntes, & non pœnitentes, iuxta dictum Prophetæ, qui ait: In die mala, in iniquitate calcanei mei, circumdabis me: hoc eſt, malitia vitæ huius, latæ ſcilicet viæ greſſus atque inceſſus, quos & Apoſtolus ſigillatim expreſſit atque enumerauit, cuiuſmodi ſunt: fornicatio, adulterium, laſciuia, idololatria, veneficium, inimicitiæ, contentio, æmulatio, ira, diſſidia, inuidia, & id genus alia, quæ ſunt latæ viæ greſſus. Similiter verò & nimij riſus, vociferationes, citharæ, voluptates, tibiæ, choreæ, balnea, mollia indumenta, ſumptuoſa prandia, manuum applauſus, & tumultus, ſomni abſque ſollicitudine, lecti molles, & menſarum diuerſitas, inexplebilis edendi voracitas, fraternum odium, quodqúe cunctis peius eſt, impœnitentia, & numquam meminiſſe ſui ex hac vita exceſſus. hi, difficilis illius viæ, ſunt greſ- Pſalm.48. Gal.5. Eph.5. Coloſ.3. & 1.Theſſ.4.

B ſus, per quam ambulant multi. Verùm & diuerſorium inuenient accommodatum, pro delitijs famem, pro ebrietate ſitim, pro requie dolorem, pro riſu luctum, pro cithara planctum, pro corpulentia vermem, pro otio atque torpore mentis dolorem, pro tripudijs commercium cum dæmonibus, pro tabularum luſu, vt & hi ipſi dæmonibus adſocientur, abominationis huiuſmodi auctoribus. pro curioſitatibus & incantationibus, reliquisque exercitijs prauis, tenebras exteriores, gehennam ignis, & his ſimilia, quæ ſunt ſtipendia mortis, vbi ſuas ipſa depaſcit oues, ſuos diſcipulos, amicosque ſuos, qui latam & ſpatioſam ingreſſi ſunt viam. ſecundùm illud Prophetæ dictum: Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos. Nos autem fratres chariſſimi, à difficili & periculoſa illa declinantes via, audiamus quid Chriſtus dicat: Contendite intrare per anguſtam portam. Dico enim vobis: quòd multi quærent ingredi, & non inuenient. plurima verò & alia Domi- Matth.7. Rom.6. Matth.7. Pſalm.48. Matth.7. & Lucæ 13.

C nus, atque omnes Deiferi, his ſimilia clamitant. Hâc quoque diem mente voluentes, ſancti Dei Martyres, non ſunt miſerati ſua corpora, ſed omne tormenti genus ſubierunt, ſpe coronarum, gaudentes: Alij in ſolitudinibus, & montibus, atque ſpeluncis, in ieiunio, & virginitate decertarunt, ac iam quidem contendunt, non tantùm viri, ſed & mulieres, pars debilior, ac per anguſtam portam, arctámque viam, incedentes, regnum cæleſte rapiunt. Quis ergo patiatur ſe illo rubore ſuffundi, vt cùm mulieres illa hora coronentur, multi autem viri† condemnentur. Non enim eſt ibi maſculus, & fœmina. Sed vnuſquiſque propriam mercedem recipiet, ſecundùm proprium laborem. Neque verò hoc ſolum accidit in ſolitudinibus, & montibus: at multò magis in ciuitatibus, & villis, & in inſulis, atque Eccleſijs, ſaluandorum bonorum multitudo elucet. Singuli in ſuo ordine, qui mandata Domini Dei ſeruant: Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ceterique Eccleſiæ ordines: Re- Heb.11. Matth.7. Matth.11. †al. confundantur. Gal.3. 1.Cor.3. 7.15. & 2.Cor.5. 1.Cor.15.

D ges, & principes, principatus & poteſtates, ac quotquot in palatijs & caſtris ſunt ordines. Non enim differentias dixit Dominus Deus, locumve loco prætulit, verùm ita dixit: Vbicumque fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, hoc eſt, & in ſolitudinibus, & montibus, atque ſpeluncis, aut in ciuitatibus, villis, ac inſulis, aut in omni loco dominationis meæ, ibi ſum in medio ipſorum, & cum ipſis vſque ad conſummationem ſeculi, & in futuro ſeculo, ego paſcam ipſos in ſecula ſempiterna. Tremendum illud iudicium, incorruptumque iudicem perpendens ſecum magnus & beatus Dauid, per ſingulas noctes lectum ſuum lachrymis rigabat, inuocabatque Deum dicens: Domine non intres in iudicium cum ſeruo tuo. non ineas rationem mecum. ne ſtatuas iudicium mecum benigniſſime Domine; omni enim defenſione deſtituor. Et ideo exoro bonitatem tuam Domine, non Matth.18. Pſalm.102.144. Matth.18.28. Pſalm.6. Pſalm.142. Matth.18.25. Lucæ 16. Pſalm.142.

E intres in iudicium cum ſeruo tuo. Si enim hoc agere volueris, non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Videtis fratres, beatum ac ſanctum Prophetam Dauid, trementem diem illam & horam, obſecrantem, ſeque ad defenſionem parantem. Huc agite ergo, & vos fratres Chriſto dilecti, antequam adueniat dies illa, & hora, antequam ſoluatur hæc celebritas, antequam Deus manifeſtè venerit, & nos imparatos offendat. Præoccupemus faciem eius in confeſſione, in pœnitentia, in orationibus. Præoccupemus in ieiunijs, lachrymis, & hoſpitalitatibus. Præoccupemus inquam, priuſquam manifeſtè ipſe venerit, & nos imparatos reperiat. Non ceſſemus orare inceſſanter, pœnitentiam agentes, atque parati in occurſum Domini, omnes pariter viri ac mulieres, diuites & pauperes, ſerui & liberi, ſenes iuuenesque. Videte ne quis dicat: in multis peccaui, icirco veniæ non eſt mihi Ibidem. Matth.24.25. Lucæ 12.13. Pſalm.94. Lucæ 18.21. Eph.6. Col.4. 1.Theſſ.5. Matth.25.

a Paral.36 in Orat.Manaſſ. locus.hoc qui dixerit, ignorat Deum pœnitentium Deum eſſe; quiq́ue propter A
Lucæ 5.15. malè habentes aduenit,& dixit: quoniam gaudium in cælis erit, ſuper vno pecca-
Ibidem. tore pœnitentiam agente. qui dixit: quia non veni vocare iuſtos, ſed peccatores
ad pœnitentiam. Hæc autem vera eſt pœnitentia, à peccato deſiſtere, & illud odiſ-
Pſal. 118. ſe, ſecundùm eum qui ait: Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum. Et illud:
Ibidem. Iuraui & ſtatui, cuſtodire iuſtificationes tuas. Tuncq́ue Deus cum gaudio ſuſci-
Lucæ 15. pit ad ſe accedentem. Cauete quoque dicere, quia non peccaui. Nam iſtud qui
1 Iohan.1. 2.Pet.1. dixerit, cæcus eſt, manu palpans, & ſeipſum ſeducit, neſcitq́ue quomodo eum
2.Cor.2. fallat Sathanas, in verbis atque operibus, per auditum & tactum, viſum & cogi-
Prou.20.21. tationem. Quis etenim gloriari poterit, ſe cor mundum, ſenſusq́ue omnes ſuos
1.Iohan.1. poſſidere mundos à labe? Quapropter nullus abſque peccato eſt, nullus mundus
Iob 25.26. à ſorde, neque cuius vna dies eſt vita ipſius. nullus abſque crimine omnino, in- B
Lucæ 1.2. ter homines, niſi ſolus is, qui propter nos carnem tulit ex ſancta Maria, propriè
2.Cor. 8. & verè Deipara, propter nos pauper factus, cùm eſſet diues. Ipſe ſolus peccati
Iohan.1.& 4. omnis eſt expers, qui tollit peccata mundi. qui vult omnes homines ſaluos fieri:
Lucæ 9.19. qui non vult mortem noſtram peccatorum: qui benignus eſt,& multum miſeri-
Matth.18. cors, clemens, bonus, animarum amator, omnipotens, Saluator cunctorum ho-
Pſal.85.102.144. minum, pater orphanorum, & iudex viduarum, qui pœnitentium Deus exiſtit, me-
1.Tim.4.& 2.Tim.1. dicus animarum & corporum, ſpes deſperatorum, fluctuantium liberator, omni
Matth.3. Luc.3 13 15.24. Marc.1. ſubſidio deſtitutorum auxiliator, via vitæ, qui cunctos ad pœnitentiam inuitat,
6.Rom.2.&c. nullumq́ue pœnitentiam agentem reijcit. Ad hunc & nos confugiamus fratres:
quotquot enim ad ipſum peccatores confugerunt, ſua ipſi ſalute potiti ſunt.
Quare & nos fratres chariſſimi, non deſperemus ſalutem noſtram. peccauimus,
agamus pœnitentiam: millies peccauimus, millies quoque pœnitentiam facia- C
Lucæ 15. mus. De omni opere bono gaudet Deus, præſertim verò ſuper anima pœnitenti-
am faciente. ſuper hac etenim totus flectitur, obuijsq́ue eam vlnis ac manibus ex-
Matth.11. cipit, inuitatq́ue dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, &
Inuitatio valde iucunda. ego vos reficiam, in ſuperna ciuitate, vbi & omnes Angeli mei, magno gaudio re-
ficiuntur. Venite ad me omnes in gaudium illud ineffabile atque inexplicabile,
1.Pet.1. ad illa bona, in quæ proſpicere deſiderant Angeli; vbi chori ſunt, & agmina iu-
ſtorum. Ibi, ſinu Abrahæ excipientur, qui tribulationes ſuſtinuerunt: ſicut aliquã-
Lucæ 16. do & Lazarus mendicus exceptus eſt. Ibi, aperientur perpetuorum meorum bo-
Gal.4. Apoc.3. 21.&c. norum theſauri. Ibi, quæ ſurſum eſt Hieruſalem, primogenitorum mater. Ibi, in
beata terra manſuetorum. Venite ad me omnes,& ego reficiam vos. Ibi, vbi cun-
cta ſunt ſedata, & ſeditionis expertia. vbi cuncta patent & manifeſta ſunt. vbi nul-
1.Tim.6. lus iniuriæ illator, aut tyrannus, vbi non adeſt peccatum, aut macula, vbi lux inac- D
Matth.5. ceſſibilis, & gaudium ineffabile. Beati qui lugent: Lugete, pœnitentiam agite,
Matth.11. conuertimini, ac venite ad me; & ego vos reficiam. Vbi non eſt labor, nec lachry-
Apoc.7.21. mæ, non cura, neque ſollicitudo, neque dolor, aut fletus. Conuertimini filij ho-
Gal.3. Col 3. minum & ego reficiam vos. Vbi neque maſculus, aut fœmina. Vbi non eſt Dia-
Apoc.7.& 21. bolus, neque mors, neque ieiunium, neque triſtitia, neque contentio, neque æmu-
Rom.14. & 15. latio: ſed omnia in omnibus, gaudium, & pax,& lætitia,& requies,& gloriatio.
Hierem.6. Conuertimini ad me,& ego vos reficiam. Vbi refrigerij eſt aqua, & herbæ viren-
tis locus, vineaque ab vniuerſorum exculta Deo, vſque ad beatam illam manſue-
Iohan. 15. torum terram, in qua ego vitis vera germino, cuius agricolam patrem meum
Matth 11. noſtis. Venite ad me omnes qui laboratis,& onerati eſtis,& ego reficiam vos. Vbi
Ibidem. vita immortalis,& fons omnis benignitatis. Venite ad me omnes, & ego reficiam E
Apoc.21. vos. Vbi ſolus amor, perenne gaudium,& ſempiterna lætitia. Lux non adueſpe-
Matth.11. raſcens, ſol non occidens. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, &
Ibidem. ego reficiam vos. Vbi vita perfecta,& fons totius bonitatis. Tollite iugum meum
ſuper vos, & diſcite quia mitis ſum,& humilis corde: & inuenietis requiem ani-
Coloſ.2. mabus veſtris. Vbi ſonus feſtum diem celebrantium. Vbi ſapientiæ theſauri, &
ſcientiæ occulta reuelantur. Venite ad me omnes,& ego reficiam vos. Vbi præ-
Vitæ beatæ deſcriptio. ſtantia dona, & gaudium incomparabile, requies immutabilis, lætitia abſque
fine, hymnodia inceſſabilis, glorificatio perpetua, indefeſſa gratiarum actio, aſ-
ſidua de diuinis rebus pertractatio, diuitiæ infinitæ, regnum abſque fine, ſecula
ſempiterna, miſerationum abyſſi, miſericordiæ & benignitatis pelagus; quæ hu-

Digitized by Google

A mano ore explicari nequeunt,ſed per ænigmata duntaxat declarari. Ibi Ange-
lorum myriades,primogenitorum celebritates,Apoſtolorum throni,Propheta-
rum præſidentiæ,Patriarcharum ſceptra,coronæ Martyrum,laudes iuſtorum. Ibi
omnis poteſtatis,ac principatus,& ordinis repoſita eſt merces, & locus paratus.
Venite ad me omnes, qui eſuritis atque ſititis iuſtitiam : & ego replebo vos bo- Matth.5. Luc.6.
nis optatis, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcende- 1.Cor.2.
runt. Hæc etenim præparaui diligentibus me. hæc enim præparaui pœnitenti- Ezech.18 33.
am facientibus à via ſua peruerſa. hæc enim præparaui miſericordibus, & pau- Matth 5.
peribus ſpiritu. hæc præparaui lugentibus per pœnitentiam. hæc præparaui pa- Lucæ 6.
cificis. hæc præparaui his, qui propter me perſecutiones,odia,& improperia pati-
untur.Venite ad me omnes,qui onerati eſtis,& excutite ac proijcite à vobis onus
B peccatorum.Nemo enim ad me confugiens,permanet oneratus: ſed malam vitæ
conſuetudinem abijcit,& dediſcit artem,quam malè à diabolo didicerat,diſcitque
à me artem bonam.Magi ad me accedentes, arte magica abiecta, Theologiam & Matth 2.
notitiam de Deo adepti ſunt.Publicani relictis telonijs ſuis, eccleſias conſtruxe- Matth 9. Luc.5.
runt. Perſecutores, alios deſiſtentes perſequi, perſecutiones ab alijs ſibi illatas Act.7. 8. & 29.
ſuſceperunt. Meretrices fornicationem deteſtantes, continentiæ atque pudici- Lucæ 7.
tiæ amatrices euaſerunt. Latro omiſſis homicidijs,latrocinandique arte depoſi- Matth.27.
ta,veram ac ſynceram fidem adſumpſit,& paradiſi inhabitator factus eſt. Venite Lucæ 23.
ergo & vos ad me: quoniam venientem ad me, nequaquam eijciam foras. Audi- Iohan.6.
ſtis fratres chariſſimi,ſpem optimam,promiſſionesque perdulces,ac voces Salua-
toris animarum noſtrarum.Quis tam pium erga liberos, vidit patrem? Quis tam
bonum vidit medicum? Venite igitur,adoremus & procidamus ante ipſum,con- Pſalm.94.
C fitentes noſtra peccata. Gloria ipſius bonitati. Gloria benignitati eius. Gloria
ipſius longanimitati.Gloria ipſius nobiſcum dignationi atque indulgentiæ. Glo-
ria commiſerationibus eius. Gloria eius regno.Gloria, honor, & adoratio ſit ſan-
cto eius nomini,in ſecula ſeculorum. Iterum dico, & dicere non ceſſabo: Ne pi-
greſcamus peccatores. ne ſimus ignaui. ne cunctemur: neque ceſſemus clamare,
cum lachrymis ad Dominum,noctes atque dies. Quoniam miſericors eſt,& men- Tit.1 Heb.6.
tiri neſcit, vindicatque per omnia, clamantes ad ſe noctes ac dies. Ipſe enim eſt
pœnitentium Deus: Pater,& Filius,& Spiritus ſanctus.Ipſi gloria,& potentia in ſe- Apoc.1 4.5.11.
cula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

D *De Abrenuntiatione, quæ fit in ſacro Baptiſmate, & quo pacto ea requiretur à nobis in extremo Iudicij die, &c. poſt Auctorem noſtrum Ephram, qui diuiniſſimè copioſiſſimeque hic de ijs tractat, vide etiam ſi placet alios Patres Orthodoxos, & in primis Sanctum Baſilium Magnum, in exhortatione ad Baptiſmum, quæ & ad Pœnitentiam quadrare videtur. Et in alia ad Baptiſmum exhortatione, ſuper eo: Quid inſtruendi, monendique ſint ad Baptiſmum venientes, &c. Et lib. de Spiritu ſancto, ad S. Amphilochium, cap. 10. 11. 15. & 27. potiſſimum, ac in Ethicis ſiue Moralibus apud eumdem, Regula 20. cap. 2. vbi oſtenditur, quòd Baptiſmi ratio & virtus ſit, vt qui baptizantur, & animo & verbis & opere immutentur, &c. Deinde Sanctus Iohannes Chryſoſtomus, Homil. 21. ad populum Antiochenum, quæ Catecheſin continet ad illuminandos, &c. Nec non in Sermone ad Neophytos. & altero eiuſdem, ad Baptizandos, &c. eodem Tomo 5. inter didact. & parænet. Scribitque inter multa Chryſoſtomus Homil. 21. ad popul. nihil hac voce eſſe tutius: Abrenuntio tibi Sathana, ſi ipſam per opera exhibeamus. Hæc enim, inquit,*
E *vox confœderatio cum Domino eſt. & ſicut nos ſeruos ementes, ipſos qui venduntur prius interrogamus, an nobis ſeruire velint: ita quoque facit & Chriſtus, quando debet te in ſeruitutem capere; prius interrogat, an velis illum crudelem tyrannum dimittere, & immitem, & à te fœdera ſuſcipit. Non enim coactum eſt ipſius imperium. Hortatur itaque non modò cùm in forum prodimus, verùm etiam cùm fuerimus egreſſi ianuæ veſtibulum, ijs prius verbis vtamur:* Abrenuntio tibi Sathana,& coniungor tibi Chriſte. *Nec vmquam abſque hac exeamus voce: Hæc nobis ſit baculus, hæc armatura, hæc turris inexpugnabilis, &c. De hac Abrenuntiatione agit Ambroſius lib. 1. de Sacram. cap. 2. Idem quoque alibi de ijs qui myſterijs initiantur cap. 2. 7. Et Auguſtinus de nuptijs & concupiſc. lib. 1. cap. 20. ac 29. &c. Ipſeque de ea Hieronymus ſic conſcribit: In myſterijs primùm renuntiamus ei, qui in Occidente eſt, nobiſque moritur cum peccatis, & ſic verſi ad Orientem, pactum inimus cum Sole iuſtitiæ, & ei ſeruitores nos eſſe promittimus, &c. Quibus quid clarius, & grauius?*

In Concilio quoque Pariſienſi, prolixis verbis oſtenditur, quid ſit abrenuntiare Diabolo, operibuſque, ac pompis eius: tum etiam quòd ſummopere cunctos fideles meminiſſe oporteat pacti quod in Baptiſmate fe-

erunt cum Deo,&c.eſt in poſtrema Conciliorum editione,Tomo 3.libro 1.cap.9. & 10. Atque hinc ſanctus A
Auguſtinus in Tractatu de Symbolo ad Catechumenos,lib.4.cap.1.Tom. 9.inter alia ſic ſcribit: Ipſas ſen-
tentias ſacratiſſimi Symboli adiuuante Domino exponendas ſuſcepimus, & quid ſingula contineant, ve-
ſtris ſenſibus intimemus. Parati ſunt corda veſtra,quia excluſus eſt inimicus de cordibus veſtris. Huic
vos renuntiare profeſſi eſtis,in qua profeſſione non hominibus,ſed Deo, & Angelis eius conſcribentibus
dixiſtis(Renuntio)Renuntiate non ſolùm vocibus,ſed etiam moribus,non tantùm ſono linguæ, ſed & actu
vitæ,nec tantùm labijs ſonantibus,ſed operibus pronuntiantibus.Scitote vos cum callido,antiquo, & veter-
noſo inimico ſuſcepiſſe certamen; non in vobis poſt renuntiationem inueniat opera ſua,non iure vos attra-
hat in ſeruitutem ſuam. Deprehenderis enim & detegeris Chriſtiane, quando aliud agis, & aliud profite-
ris: fidelis in nomine,aliud demonſtrans in opere,non tenens promiſſionis tuæ fidem,modò ingrediens eccle-
ſiam orationes fundere: poſt modicum in ſpectaculis cum hiſtrionibus impudicè clamare. Quid tibi cũ pom-
pis Diaboli,quibus tunc renuntiaſti? &c.

INTERROG. Obſecramus te Magiſter,vt & Abrenuntiationis vim nos doceas?] *In alio* B
manuſc.Cod.abſq; Interrogatione & Reſponſ.titulus hic eiuſmodi præmittitur: Eiuſd.S.Patris Ephræm,
de Compunctione,& pœnitentia animæ. *Sed quia præcipuum hic argumentum eſt,de Abrenuntiatio-*
ne,& quomodo ea exigetur in die Iudicij à ſingulis,magis inſtituto ſeruit prior lectio,quæ rem ipſam magis
attingit, & Interrogatione ac Reſponſ.continetur,ſicut & in ceteris.

Abrenuntio idolothytis,ſuffocatis,& ſanguini, & morticinis, &c.] *De his plura vide inter*
Canones Apoſtolorum,Can.62.Si quis Epiſcopus,aut Presbyter,aut Diaconus,&c. Ac in 6. Synod. gene-
ral.Can.67.Sacra ſcriptura nobis præcipit,vt abſtineamus à ſanguine & ſuffocato,&c. additurq; ibi ſic:
Meritò ergo damnamus eos,qui cuiuſcunque animalis ſanguinem arte aliqua condiunt,& ſic comedunt.
Qui hoc fecerit,clericus deponatur: laicus excommunicetur. Et Concil.Gangrenſ.Can.2.item Diſtin.30.c.
Si quis carnem,&c.Nec non S.Chryſoſt.in cap.Gen.9. Homil.27.ibi: Veruntamen carnem in ſanguine ani-
mæ ne comedatis,&c.ac in Epiſt.ad Cor.1.cap.8 Homil. 20.vbi aduerſus idola & idolothyta multis agit,
&c.alibiq; de iiſdem ſæpius.Et de iſtis vide Leuit.7.17.19.Deut.12.15.17.& in Actis Apoſt.15.21.& SS.
Patres in eadem loca. C

Abrenuntio alearũ otio,& Tabularum luſui,ſicut etiam Sancti Apoſtoli hiſce operã dãtes atq;
vacantes, excommunicatos eſſe ſanxerunt,ſuis canonibus ſi laici fuerint:at ſi clerici,vt deponan-
tur,&c.] *His conſonant minarũ imprecationes,quas in eiuſmodi luſores idem retorquet Ephræm nõ mul-*
tò poſt de varijs Tormentorũ locis prolixè agens,vbi inter alia,contra tales ſic exclamat: Væ alearũ luſori-
bus;quandoquidẽ ſe à corpore & ſanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti alienos reddũt,ſicut Spiritus ſanctus
per ſanctos admonuit Apoſtolos,&c. De Pœna porrò iſtorũ,reperies inter 85.illos Apoſtolorum canones,
quos ſexta Synodus in Can.2.recepit atq; probauit,Cã.42. Epiſcopus,aut Presbyter,aut Diaconus aleæ,
atq; ebrietati deſeruiẽs,aut deſinat,aut cõmunione priuetur. Et can.43.Subdiaconus, aut Lector,
aut cãtor ſimilia faciens,aut deſinat, aut certè cõmunione priuetur:ſimiliter etiã laicus. *Idemq; re-*
peritũ habes contra alearũ luſores,in Conſtantinop.Concilio 6.generali,can.50. *In hos quoq; grauiter*
inuehitur Baſilius ille Magnus in Hexameron diuini opificij Hom.8.dum ſub finem illius,ſic ſuos alloqui-
tur auditores: Si vos,inquiens,dimiſero,& conſilium hoc diſſoluero,ſunt qui protinus ad teſſeras,aleaſq; ſe-
ſe conferent. Iuramenta ſunt illic,contentioneſq; pergraues,ac auaritiæ partus. Spiritus malignus adſiſtit, D
furorem punctis ac oſſibus illis ludentium inſaniamq; accendens. Eaſdem ille pecunias nunc ad hunc,nunc
ad alterum transfert. Atq; modò hunc victoria effert,illum victum mœſtitia premit: modò contrà,illum
elatum,hunc demiſſum oſtendit. Quid prodeſt,quæſo,corpore ieiunare,animam verò mille vitijs,mille malis
eſſe refertam? &c. Vides quantopere,alearum ac teſſerarum luſus & otia hic taxet damnetq; Baſilius.

RESPONS. Tunc fratres interrogabuntur Paſtores,Epiſcopi ſcilicet,& Principes,&c.] *Alia*
lectio ibi ſic habet: Interrogantur Paſtores,nimirum Epiſcopi, & de proprio regimine, & de eorum grege,
&c. Al. Examinantur Paſtores, Epiſcopi ſcilicet,de conuerſatione ſua,requiruntur,q; à ſingulis rationa-
les oues,&c. Sed prima lectio plus dicit,magiſq; hoc loco placet.

Quemadmodum peccatorum ſunt differentiæ,ita & tormentorum varietates,&c.] *In eamdem*
planè ſententiam inferius,de varijs tormentorum in inferno generibus tractans dixit: Sicut varia peccato-
rum ſunt genera,ſic & varij tormentorum modi,&c. Hoc autem copioſè poſterius demonſtrat atque ampli-
ficat,vbi de incedentibus per latam & ſpatioſam viam agit,quæ ducit ad perditionẽ,qui,vt inquit Ephræm, E
diuerſorium ibi inuenient accommodatum: pro delitijs famem,pro ebrietate ſitim,pro requie dolorem,pro
riſu luctum,pro cithara planctum,pro corpulentia vermem,pro tripudijs commercium cum dæmonibus,
pro curioſitatibus & incantationibus,alijſq; exercitijs prauis tenebras exteriores,gehennam ignis, & his
ſimilia. De quibus ſi plura adhuc velis,audi S. Auguſtinum in lib. Meditat. In inferno,inquit,erit fletus
& gemitus,vlulatus & cruciatus,ſtridor & clamor,timor & tremor,dolor & labor,ardor & fœtor,obſcu-
ritas & anxietas,acerbitas & aſperitas,calamitas & egeſtas,anguſtia & triſtitia,obliuio & confuſio,torſi-
ones,& punctiones,amaritudines & terrores,fames & ſitis,frigus,ſulphur,& ignis ardens. Sed fuſius ad-
huc idem Auguſtinus de eiuſmodi malis,in lib.de triplici habitaculo, vbi de ineffabilibus regni cæleſtis
tractat gaudijs,& contrà de intolerandis pœnis tormenti,&c. præſertim tribus primis capitib. Tom. 9. ſta-
tuitq; ibid.cap.2.principalia inferni tormenta duo,frigus intolerabile,& calorem ignis inexſtinguibilem: à
quibus duobus ibi docet innumera pendere pœnarum genera,videlicet ſitim intolerabilem,pœnam famis,
pœnam fœtoris,pœnam horroris,pœnam timoris,pœnam anguſtiæ,pœnam tenebrarum, præſentiam dæmo-
num,

Digitized by Google

A *num, dilacerationem immortalium vermium, aliaq́; plurima ibi ab eo adducta. nec non in Sermone 4. de aduentu ad iudicium, quaſi circa finem, ſuper illud Apoc. 16. Facta eſt ciuitas magna in tres partes, & ciuitates gentium ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam, &c. ac in Serm. de tenebris damnatorum. & in Serm. 1. de Martyrib. qui eſt in ord. Serm. de Sanctis, 45. Tom. 10. apud eundem Auguſt. De quibus etiam prolixè S. Gregorius in illud Matth. 8. Eycientur in tenebras exteriores, &c. ac Hugo lib. 2. de Anima. S. Bernard. in lib. Meditat. cap. 3. &c.*

Væ ijs, qui ſectâtur curioſa, incantationes, diuinationes, amuleta, tincturas, & folia, &c.] *De his vide apud Chryſoſtomum ad pop. Antiochenum, Hom. 21. in Catecheſi ad illuminandos, vbi inter alia, quã valde Chriſtiana profeſſioni repugnet ſectari vaticinia, vel ligaturas, vel incantationes, pluribus eleganter oſtendit. Quin & cum amuletis, atque incantationibus Diabolum ſimul ingredi, demonſtrat elegãter Gregor. Nazianz. in Orat. 40. in ſanctum Baptiſma, Tom. 1. vbi inter alia ſic diſſerit: Nihil tibi amuletis, nec incantamentis opus eſt, cum quibus prauus ille in leuiorum hominum animos ſimul irrepit, venerationem*
B *Deo debitam furtim ad ſe transferens. Trinitatem ipſi da, magnum inquam illud, & pulchrũ amuletũ, &c. In quẽ locum ſic ibi Nicetas: Nihil tibi opus eſt ad pueri collum diabolica amuleta, hoc eſt, falſa ſalutis præſidia ſuſpendere, neque incantationes eas, quæ à vetulis mulierculis cum oſcitatione atque inhalatione, & ſuſurris quibuſdam peraguntur, admittere, quibus dæmonũ quoque inuocatio admixta eſt, ac per execranda eiuſmodi ſcelera diabolus à leuioribus & ſtolidioribus hominibus quodammodo adorari videtur. Quin potius filio tuo verum antidotum, hoc eſt, Trinitatem per Baptiſmi Sacramentum porrige. Tales quoque grauiter reprehendens Magnus ille Baſilius, oſtendensq́; enormitatem rei, & quomodo ſimilibus refugium non ſit Deus, in Pſal. 45. qui incipit:* Deus noſter refugium, &c. *hæc contra eos adducit: Cùm tribulatione, inquit, affligamur quapiam, ad omnia potius, quàm ad ipſum Deum noſtrum recurrimus: Unus tibi puſio ægrotat? quaquauerſum circumfers oculos, requirens incantatorem, aut certè eum, qui ſuperuacaneos vanosq́; characteres ſeu figuras puerorum innocentium collo circumliget. Si fortè inſomnium te ſollicitat, ad ſomniorum coniectorem properas, &c.*

De hac die locutus eſt Propheta Eſaias: Ecce Dominus veniet diſperdere vniuerſam terram, &
C peccatores perdere ex ea.] *Locus eſt Eſai. 13. ad quem alludit, quemq́; ex Græco Cod. Ephræm, ad verbum ſic tranſtulimus. Pro quo in vulg. Lat. ita legitur:* Ecce dies Domini veniet, crudelis, & indignationis plenus, & iræ, furoriſque, ad ponendam terram in ſolitudinem, & peccatores eius conterendos de ea, &c. *In edit. autem 70. talis ad verbum reperitur lectio:* Ecce enim dies Domini venit inſanabilis furoris & iræ, ad ponendum orbem terræ deſertum, & peccatores perdendos ex eo. *Sed iſta conciſius ad ſuum propoſitum hîc noſter legit, accommodatq́; Auctor.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Recordatione mortis, & de Virtute, ac de Diuitijs.

D

Eodem Interprete, & Scholiaſte Gerardo Voſſio.

MOREM gerere oportet illi, qui dicit: Conſolamini inuicem: & ædificate alterutrum. non quòd ego ſufficiens ſim ad conſulendum vobis, & vt meo iſtud ſtudio perficere contendatis; verùm noui eum qui ait: Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra: vt poſſimus & ipſi conſolari eos, qui in omni preſſura ſunt, per exhortationem, qua exhortamur, & ipſi à Deo. Propterea neceſſarium duximus vobis ſcribere, quæcunque ex diuinis
E Scripturis didicimus; & de quibus, à pijs religioſiſque viris admoniti ſumus: & ſi quid ex ipſa experiẽtia accepimus; ne inuidis illis adſimilemur artificibus, qui per inuidiam multa artis ſuæ quæ edocti ſunt, cælant. Nos verò credimus dicenti: Deus eſt enim qui operatur in † vobis & velle & perficere, pro bona voluntate. Neque enim virtus à multis poſſeſſa atque exculta, anguſtior efficitur, quemadmodum & quidam Sanctorum ait. Quoniam virtutis poſſeſſio eiuſmodi eſt, vt licet cuncti illam participent homines, nequaquam tamen eius exhauriantur diuitiæ: non enim eſt terrenæ poſſeſſionis inſtar, quam qui in portiones diuidunt, quantum vni partium adiecerint, tantum alteri detrahunt; eſtque exſuperantia vnius, diminutio comparticipantis: vnde quoque pro maiori obtinenda parte, pugnæ exoriuntur inter homines, odio deterioris conditionis. At qui

1. Theſſ. 5.
2. Cor. 1. Epheſ. 1. 1. Pet. 1.
Ibid. 2. Cor. 1.
Phil. 2.
† al. in nobis.

Digitized by Google

virtutem poſſidet, extra inuidiam eſt eius poſſeſſionis copia; & qui plus A
virtutis rapuerit, nullum per hoc damnum intulit ſecum pari iure partici-
pare volenti: imò quo quis eſt capacior, eo amplius ipſe bona cupiditate
repletur, ipſæque virtutis diuitiæ in præoccupantibus non conſumuntur. Ex-
ordiamur itaque de nouo argumentum, gratia magni Dei, & Saluatoris no- (1.Tim 1.)
ſtri Ieſu Chriſti, nobis cooperante. Negligentia multorum malorum fit cauſ- (Negligentia plurimorum malorum cauſſa.)
ſa non vigilantibus, paullatim à ſpiritali conſuetudine, ac ratione viuendi
abducens, & fidei ardorem deprædans, efficiensque vt voluptatibus tamquam
Dominis ſeruiamus; non enim ſinit cogitatione complecti, quæ poſt hanc vi-
tam erunt retributiones. Si verò etiam negligens audierit ſcripturas prædican- (Nota.)
tes ſupplicia poſt mortem manentia, ea tamquam alteri alicui reſeruata, ipſeque
extra crimen ſit, quaſi ſenſus expers non percipit. Quemadmodum igitur negli- B (Vigilantiæ ac ſedulitatis commoda plurima.)
gentia eſt noxia, ſic vigilantia perutilis eſt, & bonorum omnium conciliatrix:
Nam vigilanti ſemper præſens eſt memoria Dei: & vbi Dei recordatio firmata
eſt, quæcunque mali operatio ceſſat, inſatiabile verò deſiderium futurorum bo-
norum ſemper vigens, breuem curſum efficit. Etenim ad corporeũ curſum, opus
eſt bona membrorum diſpoſitione, & acuto viſu: verùm in ſpiritali, opus eſt ani-
ma purificata. Licet enim corpus oppreſſum ſit, ac debilitatum nimia imbecillita-
te, nihil tamen nocuerit animæ vigilanti: quemadmodum neque generoſo Iob (Iob 1.2.32.33.42. Ezech.14. Tob.2. Iacob.5.)
dolorum tempeſtas, & quòd ipſe ſub dio in ſterquilinio ſederit. Nihil fortius pie-
tate, nihilque miſerabilius ac calamitoſius vita libidinibus, affectionibusque
immoderatis referta. Quanto enim dulciora hæc momentanea, tanto magis au-
gent calamitatem. Etenim ſicut auari, vna aut altera drachma priuati, dolent, (Pulchra & elegans cõparatio.)
auaritia ſtimulati. & facultatum amator, parua vinea, exiguoque agro culto, ad C
pabulum idoneo priuatus, mœret, iacturam non ferens: Ita quoque diuitibus
coniunctus eſt dolor, ſeparationem diuitiarum in memoriam reducens; & maxi-
mè quando quis ſeipſum ad ſenium declinantem adſpexerit, diſcrutiatur atque
angitur, tamquam ferro aliquo aut vinculis conſtrictus, dum nullum artificium
inuenire poteſt, quo ſenectutem depellat. Et licet ſibi videatur tibijs, ac tympa- (Notent mundani, & diuites auari.)
nis, reliquoque muſicorum apparatu (quibus ſeſe exercet ac recreat) memoriam
mortis à ſe depellere, per hæc magis eam auget: quoniam tanta penitus lætitia
priuabitur. Ceſſabuntque eiuſmodi plauſus, & ludi, ac iucundiſſimus ſympho-
niacorum concentus: mœror autem intus adurere & exedere ipſius viſcera non
deſiſtit. Atqui certè dolor hic tragicus, fabulis, ac bellis mortem, interitumque
denuntiat: quòd ſi mortis meminiſſet, omnino exſpectationis metus eius mores
commutaret, atque ad benè viuendum impelleret. Quis porrò, diceret quiſpiam, D
infidelium & impiorum mortis meminit? Ne nobis hoc mirũ videatur; quoniam
omnis homo coniunctam habet mortis memoriam. Et infideles quidem, hac ma- (Aliter fideles, aliter infideles mortis recordantur.)
lè vtuntur, voluptatum dumtaxat abſceſſum deplorantes: Fideles autem, tam-
quam adminiculo & auxilio aduerſus turpiſſimas paſſiones, ea fruuntur. Omnibus
igitur exploratum eſt, quia morti ſubiecti ſumus, fideles & infideles: poſt mortem
autem iudicium eſſe, non omnes credunt. Iuſti quidem ſemper eam ob oculos
habentes, (ſecundùm eum qui dicit: Statutum eſt hominibus ſemel mori, poſt hoc (Heb.9.)
autem iudicium.) noctes atque dies, orationes & ſupplicationes Deo effundunt,
vt liberentur à gehenna ignis, ceteriſque tormentis, digniqùe Angelorum red- (Aliam iuſti, aliam iniuſti memoriam mortis retinent.)
dantur chorea. Impij autem ac peccatores, nudam quamdam habent mortis re-
cordationem, non de his, quæ poſt mortem euentura ſunt, laborantes: ſed priua- E
tionem atque abſceſſum voluptatum deplorantes. Si cui autem ipſorum obue-
nerit recordatio, quæ iuſtos coercet, tunc prior dolor peribit, obrutus à poſte-
riori: non amplius enim congruet cum ijs, qui dicunt: Manducemus & bibamus, (Eſa.22. Sap.2. 1.Cor.15.)
cras enim moriemur. Neque audebit theſaurizare inutilia, & congregare mani-
bus infructuoſa, aut potius ſupplicia contra ſeipſum: ſed ſollicitudo ipſum inua-
det tamquam virum ſapientem; præſtantiorum, inquam, rerũ deſideriũ, impiorum
curam deuitans. Eorum verò qui terrenas diuitias amant, omnis vita in ſpe va-
na conſumitur; & quanto maior eſt diuitiarum copia, tanto amplius mortis me- (Diuitiarum cupiditas quid pariat?)
tum auget. Recordatio quippe mortis intus habitans, dolorem affert ſecundùm
proportionem vniuſcuiuſque ſenſus; non vt inſtituantur præceptis temperantię,
pruden-

Digitized by Google

A prudentiæ, iuſtitiæ, & fortitudinis; nec de gehenna, & iuſto Dei Iudicio. Verùm
inopia laborantes conſilij, ſecum ipſi lamentantur, deplorantque opes, dictitan-
tes: Quis igitur poſt mortem noſtram, tantam poſſidebit opulentiam; quod qui- Vanæ diuitiarum
dem & Regibus gratũ eſt noſſe, quis ſcilicet poſt eos regnaturus ſit? Ecquis igitur cogitationes
Dominus erit tanti auri & argenti? Eccui poſtea deſeruiet tantus auri apparatus? atque ſolicitu-
Quis poſſidebit deauratas, & ſericas veſtes? ac varia, & ſumptuoſa lintea? Quis dines.
aſcendet in equos aureis frænis ornatos, atque ſelectos? Quem ſequetur præeun-
tem multitudo ſeruorum, ex diuerſis nationibus congregata? Quiſnam habita-
bit in turribus & triclinijs, quæ ego ſollicitè marmoribus ornaui, quorum paui-
mentum lapillis ornatur, tectumque auro diſtinctum eſt? Cui igitur in poſterum
B ſeruient piſtores, & pincernæ? Cui adſiſtent eunuchi miniſtrantes? Quis accum-
bet in menſis argenteis, & Indico opere elaboratis? Quis fructus, & defæcatum
vinum; quis meorum pomariorum primitias accipiet? quis monilia atque col-
laria, & zonas aureas poſſidebit? quis *armamentariorum, & curruum, & exer- * al. armenta-
citatorum equorum ad iter, & ad aciem bellicam, erit ſucceſſor? quem famuli riorum, al ar-
Dominum appellabunt? quis fragrantiam adhibebit? quis canes ad venationem, mentorum.
& aucupia habebit? primitias porrò frugum, cui mei paſtores ferent? & vectiga-
lia, quibus ſoluentur? In multas autem partes mente diſtracta, cùm exitum quæ-
ſtionis inuenire non poſſit, valde ingemiſcens, rurſus ad familiæ adminiſtratio-
nem reuertitur: nec audet in cælis theſaurizare. Quando autem iam cuncta ani-
mo eius placentia finem ſumpſerint, veluti fructuum copia, & facultas reddituum,
& iumentorum fœcunditas, & dignitas illuſtris, & res contra hoſtes in bello
præclarè geſtæ; tunc mortis recordatio ſubintrans conturbat cor. Si autem mem-
C bra declinauerint ob grauitatem ſenectutis, neque amplius ſeruire poſſunt ad ab-
ſurdas & vetitas voluptates, tunc *inimicitias & vitam æſtimat. Si verò quis ſæ- * fort. tunc &
uus eſt crudelis atque ſuperbus, & videatur longè receſſiſſe à recordatione mor- vitam ſibi ini-
tis, propter diſſolutionis, & proſperitatis exſuperantiam; non propterea mortis micam ducit.
periculum effugit. Similis enim eſt ægrotanti, & ſanitatẽ ſimulanti, & cõtraria in- Simile.
firmitati comedenti, putãs per hæc depellere morbũ. Sed non ob id etiam ægritu-
dinem leuat: morbus enim per membra diſperſus, vel inuito fidem faciet ægro-
tare: quando enim viderit eiuſdem ſecum generis, & tribus, à morte repentè per
varios caſus raptũ: tum velit nolit, credet ad ipſum quoq; mortis calculũ peruen- Ab exemplis.
turũ. Si quis verò iuuenis, aut recens cõiugatus ſit, iterum mortis recordatio acce-
dens, iucũdiſſimis triſtia cõmiſcebit: quando enim inſpexerit dilectũ cõiugis vul-
tum, mox omninò ſeparationis ingreditur timor. Etſi audierit iucundiſſimã vo-
D cem, eamque ſe aliquando non auditurũ cogitabit. & quando lætatus fuerit con-
templatione pulchritudinis, tunc maximè luctus exſpectationem horret, conſi-
derans quòd illa quidẽ pulchritudo interitura ſit, oſſa verò abominanda, etiam ſi
capiantur pro ea, quæ nunc oſtenditur forma, reddentur: & neque veſtigiũ, neque Pulchra & vti-
memoria, neq; reliquiæ præſentis pulchritudinis apparent amplius. Si hæc, & talia lis conſidera-
animaduerterit; numquid in lætitia vitam ducet? numquid confidet præſentibus tio.
tanquã vtilibus, & ſemper permanentibus? An non ex his perſpicuum eſt, fore, vt
quemadmodum in ſomniorum deceptionibus accidit: ita ipſe difficilem ſe atque
incredulum huius vitæ rebus præbeat, ac tanquam alienis viſis animum adhibe-
at? Negligentes & contemptores, occœcati cùm ſint peccati fraude diebus ſuis
præcedentibus, exiſtimant procul abeſſe mortis horã, nihil de ſuo hinc exitu labo-
E rantes: verùm annos multos, & tempora longa ſibi præſcribunt. Similes autẽ ſunt Simile accom-
eorum, qui iter nocte intempeſta ſuſcipiunt: qui quidem arbitrantur procul ab- modum, & ele-
eſſe ab imminenti præcipitio, & prærupto loco, donec præcipitatis ipſis experien- gans.
tia dubitationem ſoluerit. Qui igitur vitæ huius fallaciam mundo mentis oculò
perſpexerit, & ſublimior his effectus, qui in huius vitæ rebus ſtudium atque ope-
ram ponunt; intelliget omnino, quòd ſiue edat, ſiue bibat, ſiue dormiat, ſiue la-
boret, ſiue cõtempletur, omni die ac hora, ad ſenium, & finẽ temporalis vitæ à na-
tura impellatur. vnde tamquam ſtercora atque quiſquilias, quæcunque deſpicit;
ſtudetq; ab huius vitæ affectione ſeipſum auocare, vt nullam cum rebus humanis
ſocietatẽ habeat. Qui ergo ad vitam honeſtam ſe conuertit, ac virtutem ſibi the- Vitæ bonæ, atque
ſaurizat, quam nullus terminus humanus circumſcribit; anne patietur abſque Virtutis com-
mendatio.

 com-

Digitized by Google

compunctione, & lachrymis, præſentem vitam elabi? aut ad obiecta, humiq́ue A proſtrata animum ſuum inclinari? Ampliusne igitur terrenas ſuſpiciet diuitias, aut potentiam humanam, vel aliud quippiam eorum, quibus ij ſtudent, qui inopes ſunt mentis atque conſilij? Nam ſi quis adhuc harum rerum immoderato ducitur affectu, extra talem ſanè foret chorum ac cœtum, nihilq́ue ad noſtrum ſermonem: At ſi ſuperna ſapit, & in ſublime fertur cum Deo, res eiuſcemodi planè ſuperat tranſcenditq́ue, omni contentione virtutē proſequens: nihil enim in vita hac præſtantius; ſiquidem homines efficit amicos Dei. Omne aurum in conſpectu ipſius tamquam arena perexigua, & quaſi lutum reputabitur argētum ipſi comparatum. Morbus hanc non tabefacit, & ægritudo hanc non obſcurat. Et quæ omnibus formidabilis eſt mors, ab his qui virtutem conſectātur, deſpicitur: Nam confidenter cum illo clamabunt, qui ait: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Cui gloria & honor, in ſecula ſeculorum. Amen. B

Terrena ſpernenda, cæleſtia autem inquirenda.

Vi rtutis præſtantia maxima.

Philip. 1.

SCHOLIA.

De Morte, eiuſq́; recordatione, & ſi ex inſtituto non ita multi fortè Veterum tractarint, ſparſim tamen & quidem copioſè de ea plurimi: S. Chryſoſtomus in Pſal. 110. item 114. ibi: Conuertere anima mea in requiem tuam, &c. ac in Pſal. 124. quòd mors patienter ſuſtinenda ſit, Tom. 1. Idem ſuper Matth. 10. ac Homil. 11. ad Rom. in Moral. vbi mortis varij modi afferuntur. Nec non Homil. 5. 69. 70. ad popul. Antioch. Et in Orat. de Anima. item Orat. de aduerſa valetudine, & medic. ibid. Tom. 5. item Epiſt. 2. 3. 4. ad Olympiadē Diaconiſſam, eod. Tom. 5. Climac. de memor. mort. grad. 6. Euſeb. Emyſſen. in Homil. 1. ad mona. Andreas Cretenſis in Serm. de vita humana, & de mortuis. S. Ambroſius in C *libro de bono mortis. Tom. 1. & Lib. de fide reſurrectionis, Tom. 3. ac libro de Paradiſo Tom. 4. cap. 9. ac libro ſuper Beati immaculati, &c. S. Auguſtinus in lib de cura pro mort. Lib. de ſpiritu & anima, ca. 31. Tom 3. lib. 1. de verbis Domini, ſerm. 21. Tom. 10. lib. 50. homil. Homil. 13. item lib de ſalutaribus document. cap. 39. Tom. 4. lib. 13. de ciuit. Dei, ca. 5. 6. 10. &c. Tom. 5. item lib. de vita Chriſti. ac lib 2. de doctrina Chriſtiana. & lib. de grat. noui Teſtament. Nec non lib. de verbis Apoſtoli, ſerm. 5. Tom. 10. alijsq́; locis apud eum pluribus. S. Gregorius Magn. Homil. 13. in Euang. idem lib. 4. Dialog. cap 58. ac lib. 16. moral. in Iob cap. 31. Cyprianus lib. 4. epiſt. 2. ad Antonianum. idem de mortalitate. ac alibi. S. Bernardus in Sermone de primordijs, medijs & nouiſſimis noſtris. item ca. 2. & 3. meditat. & Hugo à S. Victore lib. 1. de anima, cap. 2. 3. qui liber & Bernardo ab aliquibus tribuitur. Iſidorus lib. 3. de ſumm. bon. Anſelm. in ſuis meditat. Seneca in ſuis Epiſt. Epiſt. 12. 24. 25. 29 30 55. 57. 66. 67. 68. 71. 72. 75. 78. 79. 88. Idem in lib. de ſenectute. Idem de contemptu mortis. idem de naturalib. quæſt. Idem in Prouerb. Idem in lib. de morib. &c. Quibus iſta non ſuffecerint, ſed ex profeſſo magis quid iſtius argumenti ſingulare requiſierint, elegantem ac luculentam ipſis aliam De Morte Orationem, ſub nomine S. Baſilij Mag. citatā, dignam ſanè ſuo* D *Auctore. quæ quòd in Volumine editorum Baſilij operum non contineatur, plurimumq́; momenti ad huius Argumenti illuſtrationem habeat, & quidem non pauca cum hiſce S. Ephræm communia, viſum eſt conſulto eam hic (vt deinceps ab omnibus videri & legi poſſit) addere, illuſtratamq́; recenter à nobis ſub ſui Auctoris nomine edere.*

Alia perelegans de Morte Oratio, ſub nomine S. Patris noſtri Baſilij Magni.

RES admiratione digna, fratres chariſſimi, ita citò vnumquemque E noſtrum, ſimulatque materno ex vtero in lucem prodijt, temporis fluxione quaſi vinctum rapi; dum à tergo ſemper diem, quem traduxit, relinquit, neque heſternum vlla humana potentia recuperare poſſit. Nos verò vlteriori ætatis progreſſu, temporumq́ue mutationibus, ac rerum viciſſitudinibus interim delectamur, quaſi aliquid conſecuturi. Atq; ita ſanè geſtimus, beatumq́; cenſemus, ſi è puero quis vir, è viro autem ſenex euadat; immemores quòd tantum nobis de vita quotidie decedat, quantum eam temporis excoluimus. Nec aduertimus vitam tranſigi, licet ex præterita ac iam præterlapſa eam ſemper metiamur. Neque etiam mente vmquam perpendimus (quamuis & illud ſit ſcitu difficillimū) quantū is adhuc nobis ad re-

Digitized by Google

A ad reliquum vitæ curſum conceſſurus ſit, qui ad hanc nos mundi peregrinationem ablegauit. Neque animo diligenter complectimur, quæ onera ad eiuſmodi iter ſint leuia, portatuque facilia; & contra, quæ grauia atque difficilia, quæ moleſta, quæ terræ affixa, quæque hominibus omnino coniungi nec ſoleant, nec *Matth. 7.* permittunt etiam, vt hi, qui ea geſtant, per portam illam anguſtam tranſire vale- *Lucæ 13.* ant. Sed quæ cogitare oportebat, ea vt plurimum relinquimus; quæ verò pro nihilo ducenda erant, ea ſæpè colligimus anxij. Ceterùm ijs, quæ facilè nobis coniungi, ac animo corporique noſtro ornamento eſſe poſſint, ne tantillum quidem ſtudemus; quæ autem perpetuò aliena à nobis ſunt, quæque turpitudine nos fœdant, ea congregare adnitimur, in caſſum laborantes, eumque laborẽ ſuſtinentes, qualem is ſubire ſolet, qui dolio pertuſo aquam haurit. Quemadmo- *Prouerb.*
B dum enim illi, qui iter aliquod longum conficiendum ſuſcipiunt, ſemper vlterius ad curſum, pedum greſſus mutua contentione permutantes, ſemperque priorem in terra fixum poſteriorem reddentes, veloci alterius pedis tranſpoſitione, facilè ad metam viæ perueniunt: ſic quoque illi, qui ad vitam à conditore producti ſunt, ſtatim in principio, interuallis quibuſdam temporis procedentes, ſemperque quod præceſſit, poſt ſe relinquentes, finem vitæ ac terminum attingunt. Nam mihi quidem præſens hæc vita nihil aliud eſſe videtur, *Vitæ præſentis* quàm perpetua quædam via, & veluti quoddam iter, ætatibus, quaſi ſtationi- *deſcriptio.* bus quibuſdam interſtinctum; quod quidem profectionis vnicuique exhibet & principium, videlicet maternos partus, & finem curſus, nimirum ſepulchrorum tentoria, ad quæ vniuerſos ducit; alios quidem citius, alios verò tardius, & alios quidem per omnia temporis interualla itinere confecto, alios verò, *Nota.*
C neque in primis vitæ ſtationibus mora facta. Siquidem Deus, qui nos finxit, atque anima ornauit, certum ac proprium vnicuique animæ ſtatum vitæ præfixit, atque alijs alios vitæ terminos ſtatuit: nonnullos enim longiore temporis ſpatio in hac vita remanere vult; nonnulli verò, vt citius, ijs corporis *Sap. 8. 9.* vinculis, quibus ſunt conſtricti, leuarentur, diſpoſuit, iuxta inenarrabiles ipſius ſapientiæ atque iuſtitiæ rationes. Animæ quippe noſtrę, ſimile quiddam *Simile.* mihi pati videntur his, qui in carceres conduntur; quorum nonnulli longiore tempore vinculorum ęrumnas ſuſtinent, nonnulli citius è vinculis emittuntur: ſic & animæ noſtræ affectæ ſunt, quarum aliæ multum ſatis temporis in hac vita permanent, aliæ verò citius ex vita hac migrant, ſecundùm analogiam atque conuenientiam dignitatis vniuſcuiuſque, Deo Opt. Max. prudenter, ac ſa- *Ibidem.* pienter, & ſanè ita, vt mens hominis cogitatione conſequi non poſſit, res noſtras
D gubernãte atq; diſponente. Sicut enim illi, qui in nauigijs dormiũt, caſu ac fortuitò à vento ad littora deferũtur, etiãſi ipſi ne minimũ quidẽ ſentiant, curſus tamẽ ipſos ad finẽ ducit: ita etiã nos tempore vitæ noſtrę prærerlabente, tanquam cõtinuo ac perpetuo quodã motu, ad propriũ terminũ vitæ noſtrę, curſu quodam, qui vix percipitur, delabimur. Viator, ô homo, veluti quidam es in hac vita: omnia *Homo in hac vita, viatori comparatur.* præteris, omnia à tergo relinquis. Conſpexiſti in via plantam, aut herbam, aut aquam, aut quoduis aliud huiuſcemodi, paululum ijs oblectatus, præterijſti. rurſus incidiſti in lapides, in valles, in rupes præciſas, in ſcopulos, in paludes, aut etiã in feras, in reptilia, in ſpinas, aut in aliquas res alias moleſtas; paululum his perturbatus, mox rurſus ea reliquiſti. Talis quoque eſt vita hæc humana: nam neque res *Inſtabilitas vitę humanæ.* iucundas ſtabiles, neque triſtes ſatis firmas continet. Hodie agrum tuum coluiſti,
E cras alius, & mox poſt illum alius eundem colet. Vides ne agros hos, hasque magnificè extructas ædes? Bone Deus, quot iam nomina vnaquæque harum, ex quo extructæ ſunt, mutauit? quæ huius paullò ante eſſe dicebantur, nunc ab alio nomen acceperũt; & quę iam in iſtius ditionem venerunt, exiguo temporis interuallo in alterius dominium tranſeunt. Anne igitur vita noſtra ſimilis non eſt viæ? *Vita noſtra viæ ſimilis.* quæ cùm alios ſubinde tranſeuntes mutet, omnes tamẽ habet mutuò ſe inſequentes. Omnes quidem vias, quæ ex vna ad aliam vrbem ducũt, declinare poſſumus, & ſi velimus, integrum eſt eis ſe non committere: at vitæ huius noſtræ via, etiamſi curſum differre maximè cupiamus, vi tamen nos comprehẽdens, ad eum nos trahit terminum, quicunque nobis à Deo præſcriptus fuerit. nec fieri poteſt, vt, qui ſemel eam portam, quæ ad hanc ducit viam, eſt ingreſſus, eique ſi ſe cõmiſerit, non aliquan-

Digitized by Google

aliquando ad finem illius perueniat. Nolite ergo, obſecro, maiori honore affice- A
re rès ignominioſas, quàm res præclaras, magnóque honore dignas; nec ſitis ini-
qui rerum æſtimatores, vitam mortalem immortali ac beatæ anteponentes.
Nam præter ignominioſas illas perturbationes, quibus plurimi eorum, qui volu-
ptatibus ſunt dediti, ſtudent etiam rebus iis, quæ vitæ huic inſeruiunt, animæ præ-

Vita præſens fugienda.

ſtantiam inflectunt, eamque, quaſi in ſeruitutem quandam carnis adducunt. vbi
autem ſeruitus, ibi etiam ignominiam eſſe conſtat. Proinde fugienda nobis eſt
hæc vita, cui inhoneſtas quædam adnata eſt. Nihil enim, inquit ille, præclari facio,
meipſum tibi domino meo tradens; ſeruus tuus cùm ſim, poſſeſſionem tuam ad
te defero: quandoquidẽ omnis res condita, eius in dominio eſt, à quo facta, atque
creata eſt. Quapropter, cum hominẽ, qui in carne viuit, velut peregrinũ & adue-

Gene.12.15.20. 23. &c. Geneſ.23.25.

nam quendam hîc eſſe conuenit, vt, qui cùm ex hac vita deceſſerit, proprijs in lo- B
cis ſit conquieturus. Hinc Abraham in viuis exiſtens, cùm extraneis tanquam pere-
grinus & accola quidam habitabat, neque pedis veſtigium propriæ terræ poſſe-

Non adhærendum rebus terrenis.

dit, ad ſepulturam ſaltem propriam ſibi ipſe terram, quæ eius corpus ſuſciperet,
comparauit. Longè itaque ad vitam degendam eſt beatius, non affixum eſſe ijs
rebus, quæ ſunt in terra, veluti proprijs. nec hanc, quaſi naturalem complecti pa-
triam, ſed in hoc vitæ ſtatu, tanquam ex condemnatione aliqua ſimus grauati,
perſeuerare: non ſecus, ac ſi à iudicibus quibuſdam, ob certa facinora in exilium

Aduertant homines vani, & mundani.

pulſi, hîc exulare iuſſi eſſemus. Diuitijs gloriaris? ob maiores tuos ſuperbis? ſplen-
dor te effert patriæ? ob corporis denique venuſtatem, ac eos, qui tibi ab omnibus
tribuuntur honores, altos ſumis ſpiritus? Mortalem te, quæſo, eſſe recordare: ter-

Geneſ.3.

ra quippe es, in terramque rurſum diſſolueris. Circunſpice illos, qui ante te ſimi-
libus ſeſe ſplendoribus efferebant. Vbinam ſunt illi, qui ciuilibus dignitatibus C
ornati erant? vbi inuicti rhetores atque oratores? vbi duces? vbi poteſtates, vbi ty-
ranni? nonne omnia puluis? nonne fabula? nonne in paucis oſſibus memoria vitæ
ipſorum conſeruatur? Contemplare ſepulcra, vide num poteris diſcernere, quiſ-
nam ſeruus, quis dominus, quis pauper, quis locuples fuerit? Diſcerne, ſi tantum
tibi eſt ingenij, captiuum à Rege, robuſtum ab imbecilli, formoſum à deformi?
hoc modo ſi fatalem naturæ curſum tecum expenderis, nunquam mihi crede,

Obſeruent diuites auari, & homines ſuperbi.

intumeſces. Quam enim vtilitatem homini opulento mortem tandem oppe-
tenti ſuæ afferunt diuitiæ? cùm eas nec ſecum auferre poſſit, nec quidquam aliud
ex vſu earum lucri facit, excepto, quòd anima ipſius in hac vita ab adulatoribus
delinita, atque beata prædicata ſit? Nam ex hac vita decedens, omnem profe-
ctò hunc ornatum relinquet, vix vnum indumentum capiet, quod ipſius velet
pudenda; idque etiam tum demum, ſi ſeruis humanioribus, qui ipſum ad ſepul-
turam amicient, ita viſum fuerit. bene profectò cum illo agetur, ſi paululũ terræ D
nactus fuerit, eaque propter commiſerationem ipſi ab ijs, qui ei iuſta facient, ſub-
miniſtrata: qui quidem talia ipſi præſtant, ob communis ſaltem humanæ condi-
tionis reuerentiam, non illi hoc tribuentes, ſed nudam humanitatem honoran-

Pulchra & ſalutaris admonitio.

tes. Proinde nihil ex ijs rebus, quæ in vita iucunda habentur, & ob quas plerique
inſaniunt, noſtrum reuera eſſe ducamus. æquè enim hæc ab omnibus alieniſſima
ſunt, tam ab ijs, qui his frui videntur, quàm etiam illis, qui ipſa, nec attingunt qui-
dem. Neque enim ſi aliqui aurum ingens in vita congeſſerint, proprium ipſorum

Notanda.

perpetuò permanet: ſed, aut à viuis adhuc, quantumuis ipſum omni ex parte co-
arctent, ad potentiores delapſum aufugit; aut iam iam animam agentes deſerit,
nec vult ſimul cum eis, qui illud poſſederant, peregrè proficiſci. Vnde plerum-
que illi, qui dum ab eo, qui violenter animas à miſera hac carne ſeparat, ad fa- E
tale hoc iter trahuntur, frequentes ſe ad pecuniam conuertunt, ac labores
propter hanc ipſam in iuuenili ætate exantlatos deflent: at illa iam tum etiam
aliorum ſpectat manus, nihil ipſis præter afflictam memoriam inſatiabilis aua-
ritiæ, ac laborum, quos in corradendo conſumpſerant, reliqui faciens. Tamet-
ſi enim quis ſexcenta terræ iugera poſſideat, & magnificè exſtructas ædes inhabi-

Terrenarũ opũ fragilitas & incertitudo.

tet, animantium omnis generis greges alat, & omnem denique inter homines
principatum teneat: non tamen his perpetuò fruetur, verùm breui temporis
ſpatio dominatus, alijs rurſus facultates ac diuitias illas cedat neceſſe eſt, ipſeque
exiguam terræ partem ſubiens, ſæpius etiam ante ipſam ſepulturam, & multoties
prius

Digitized by Google

A prius quàm hinc diſcedat, ad alios, & fortaſſis ad hoſtes bona ſua tranſire cõſpiciet. Num ignoramus, imò in propatulo eſt, plurimos agros, domos, ciuitates, ac gentes, aliorum dominorum nomina, prioribus amiſſis, accipere, etiam viuentibus ac valentibus adhuc ijs, qui ea & acquiſierant, & tenuerant? nõ videmus olim ſeruitutem perpeſſos, ad ſummas poſtea dignitates euectos? domini verò aliquãdo in numero ſeruorum eſſe percupiebant, & à proprijs ſeruis ſubacti, in ſeruitutem venerunt, rationibus rebusque ipſorum de repentè, veluti in teſſerarũ iactu, tranſmutatis. Quoties itaque herbam fœni, floremque venuſtum conſpexeris, fac tibi in mentem veniat humanæ noſtræ naturæ fragilitas; ac recordare eius ſimilitudinis, quã Eſaias Propheta ille magnus proponit, dicẽs: Omnis caro vt fœnum: B & omnis gloria hominis tanquam flos fœni. qua ſanè ſimilitudine, commodiſſimè Propheta complexus eſt humanæ vitæ breuitatem, & fluxam commodorum eius lætitiam, atque voluptates. Siquidem hodie vegeto aliquis eſt corpore, delitijs diffluit, præſtantem ac gratum ei colorem flos ætatis præbet, animo magno ac forti eſt præditus; cras verò is ipſe miſerabili apparet forma, quam vel tempus dedit, vel morbus immutauit. Alius abundantia pecuniarum ſuſpicitur, aſſentatorum magnus numerus, & cohors amicorum fictorum, qui eius captant auram, cumque circunſtãt, multitudo conſanguineorũ præſtò eſt, comitatus illum ſequitur infinitus; in cuius alij menſa miniſtrant, alij verò neceſſaria munera ſeruant. at hos dum ſecum exiens & rediens trahit, in odium eorum, qui ipſum adeunt, incurrit. Adde ſi placet, ad diuitias potentiam quandam in Republica, aut etiam Regum honores, gentium gubernationem, aut exercituum principatus, præconem præcinentem, lictores faſces præferentes, vbique maximum terrorem ac metum C eis, qui in illius ſunt imperio, incutientes, verbera intentantes, publicationes bonorum, abductiones, vincula, ex quibus intolerandus quidam metus ijs, qui parent, oboriatur. Sed quid tandem, ex his cunctis conſequitur? vna nox, vna febris, aut pleuritis, aut pulmonis morbus, eum, qui ne commoueri quidem poſſe videbatur, ſubitò rapit, omnique ſimul ſupellectili repentè ſpoliat: atque ſic eius illa gloria, & maieſtas, ſomnij inſtar demonſtrata eſt. Vnde patet omnem hominis magnificentiam, ei flori, qui vnus ex omnibus vel maximè inſtabilis eſt, aptiſſimè à Propheta comparatam eſſe. Sed quam, quæſo, nobis miſeri illi, qui vitæ huic totos ſeſe tradiderunt, nimiæ illius ſuæ parſimoniæ cauſam afferunt? Non vendo, aiunt, bona mea, neque illa erogo in pauperes, vt vitæ neceſſarios vſus habeam: at vbi per omnem vitam illis vſus fuero, poſt mortem demum meam, pauperes ex cognatis & affinibus meis hæredes inſtituam. Proh dolor, D cùm non amplius inter homines eris, tunc benignum ac liberalem te præbebis? quando mortuum te videro, pium ac fratris amantem compellabo? egregiam ſanè gratiam ex liberalitate iſta tua capies, quòd in ſepulcro iacens, & in terram reſolutus, beneficentiam ac magnanimitatem exerceas? Quorum, cedò, temporum mercedem exiges? eorum ne, quibus in vita ſuperſtes fueris? an eorũ, quæ poſt mortem ſunt conſequuta? Atqui eo tempore, quo viuebas, voluptatibus vitæ deditus, ac delitijs diffluens, ne oculis quidem pauperes dignabare: qualis autem actio, talis etiam merces pro operibus debetur. oſtende prius opera, & tandem exige mercedem. Nemo ſanè finitis nundinis, mercaturam exercet; neque ille vmquam, qui poſt certamina accedit, coronatur: neque qui iam confecto bello venit, laudem conſequitur: meritò igitur ne is quidem, E qui vita iam exacta, poſt mortem pietatem exercet, pius eſſe cenſendus eſt. Si atramento & litteris in mortis articulo beneficentiam denuntiare cupis, quis aperiet tibi tempus exceſſus? quis obſes tibi modi finiendæ vitæ erit? Perpende, obſecro, plurimos violentis periculorum incurſibus eſſe raptos: quibus ne vocem quidem emittere, ob mali irruentis atrocitatem, permiſſum eſt. Quid igitur exſpectas tempus, quo incertum eſt, num cogitationum etiam tuarum dominus ſis futurus? Nox profunda eſt, morbus grauis, caſus varij, & qui opem ferat, nuſquam interdum apparet; ac tum demum, vbi huc illucque circumſpexeris, & miram apud te ſolitudinem eſſe videris, dementiam tuam percipies, fruſtraque ſtultitiam lugebis iſtam. In cuiuſnam modi tempus, mandatum Domini differs? dum vita ſuppeditabit, inquis, fruar voluptatibus; vbi autem deceſſero,

Humanarũ rerum mutationes.

Eſa. 40. 1. Pet. 1.

Conſideratiõ optima, & maximè ſalutaris.

Mundani faſtus deſcriptio.

Nota.

Eſai. 40.

Legant hæc diuites, auari, & delicijs hic diffluentes, atque immiſericordes.

Comparationes elegantes, & accommodæ.

Vitæ breuitas, & incertitudo, ac pericula varia.

Mandatũ Domini, nequaquã differendum.

A

ſero, faciam quæ ſunt à Domino præcepta. Cùm viueres teipſum mandato antè poſuiſti; poſt mortem & diſſolutionem, mandatum hoſtibus ac inimicis prætuliſti. Ne enim, inquit, accipiat ille, accipiat Chriſtus. quid verò hæc agendo facis? inimicosne vlciſceris, an in proximos beneficus es? Non eſt itaque anxiè lugẽdus ex hac vita diſceſſus viri etiam vel maximè ſancti, ſed magis deploranda natiuitas, & in hanc vitam ingreſſus, qui reuera per ignobilitatem fit, ſordium ac faſtidij plenus; atque ſanè per ea, quorum ne conſpectum quidem, etiam natu maiores, facilè ferre poſſint. Talis autem carnalis natiuitatis noſtræ ingreſſus, naturæ neceſſitate conſtitutus eſt; at exitus & vitæ diſceſſus precioſus ac illuſtris habetur; non quidem in genere omnium hominũ, ſed eorum duntaxat, qui ſanctè & iuſtè vitam hanc tranſegerunt. Pretioſa itaque mors eſt, ſed natiuitas nequaquam. ſeminatur enim, vt inquit ille, in * ignominia, ſurget in gloria. plantatur in corruptione, reſurget in * incorruptione. Quando in Iudaiſmo moriebantur homines,

B

execranda & deteſtabilia eorum erant cadauera: at nunc ſi quis mortem Chriſti cauſa oppetit, pretioſæ ſanè eius ſunt reliquiæ. Antea quidem in mãdatis datum erat ſacerdotibus & Nazaræis, ne ſe aliquo mortuo inquinarent, & ſi quis mortuum contigiſſet, pro immundo habebatur, veſteſque eius abluebantur: nũc autem ille, qui oſſa Martyris contingit, quandam ſanctificationis communicationem, & eam gratiam, quæ corpori inſidet, aſſumere creditur. pretioſa etenim eſt corã Domino mors ſanctorum eius. Conferto cum generatione mortem, & deſines deflere eum, qui ex hac vita ignominiæ & miſeriarum plena migrauit. Sermo quidẽ diuinus nobis præcipit, exultare & lætari cum iuſtis; cum ijs verò, qui ex pœnitentia lachrymas profundunt, lugere ac lamẽtari; & deflere eos vel maximè, qui nullo dolore, nec affectionis ſenſu tanguntur: eò, quòd neque intelligant, quomodo & quàm miſerè pereant.

C

Non tamen exiſtimandum eſt, eum, qui ob hominũ mortem, vnà cùm lugentibus plangit, præcepto diuino ſatisfacere; cùm neq; medicus ille ſit probandus, qui dum ægris auxilium ferre debeat, ſeipſum inficit, ac morbis plenum reddit. Dauid, amicum Ionatham lugens, etiam inimicum ſimul defleuit ſuum: ait enim: Mœrore conficior tui cauſa, ô Ionatha; & vos filiæ Hieruſalem Saulem deplorate. diuerſa tamen ratione: hunc ſiquidem defler, vt qui peccatis inquinatus ſine pœnitentia è viuis exceſſerit; at illum Ionatham, vt eum, qui ſe vitæ ſocium omni tempore ipſi præbuerit. Mors ſanè cunctos manet homines, præſtoque adeſt, ijs terminis vitæ expletis, quos à principio vnicuiq; noſtrum præſcripſit diuinum Dei præpotentis iudicium, qui ex longinquo, quid nobis ſingulis expediat, proſpicit. Sed fortaſſis filij tui, quem in delitijs habuiſti, obitus animam tuam grauius perturbat, atque affligit? Neminem profectò, ô amice,

D

tam adamantino pectore eſſe arbitror, nec adeò omnis humanitatis expertẽ, qui ſine vlla perturbatione ferre poſſit id, quod accidit, cuiuſque animam valde caſus illius filij nõ affligat, qui illuſtris familiæ hæres, qui gentis fulcrum, qui patriæ ſpes maxima, qui parentum probatiſſimorum ſoboles præclara; qui denique ſub multis precibus, ac cura ſolicita educatus, in ipſo mox ætatis flore, è medijs parentum manibus ereptus, diſceſſit. Iſta nonne emolliant cor etiam plus quàm ferreum? nonne naturæ diſſoluent penetralia, atque in commiſerationem adducent? Verùm ſi ob eas res, quæ nobis acerbæ accidunt, lamentari atque cõtinuò lachrymari vellemus, profectò ad eam rem omne tempus vitæ noſtræ nequaquã nobis ſufficeret: & licet cuncti nobiſcum lugerent homines, efficere tamen non poſſemus, vt luctus noſter affectione careat; nec vnquam lachrymarum vis, ſit quantumuis vel maxima, explere & ſarcire iacturam earum rerum poterit, quæ

E

aduerſæ eueniunt. Proinde vos adhortor, ac ſedulò moneo, vt inſtar generoſi alicuius & fortis certatoris, aduerſus plagæ magnitudinem conſiſtatis, & grauitati triſtitiæ non ſuccumbatis, nec animam veſtram conficiatis; illud perſuaſum habentes, quòd quamuis rationes nos eorum, quæ à Deo aguntur, lateant, gratum tamen & acceptum nobis eſſe debet, quodcunque à ſapientiſſimo, & eo, cui nos cordi ſumus, eſt factum, atque ſtatutum, etiamſi laboris & moleſtiæ ſit plenum. ipſe enim probè nouit, quid ex vtilitate vniuſcuiuſque ſit, & quomodo id diſponere debeat, tum etiam cuius rei gratia inæquales vitæ terminos hominibus præſtituerit. Torquẽtur quidem homines in inueſtiganda cauſa, cur alij celerius hinc euo-

Similia omnino inuenies in homil. eiuſd. in Pſalm 115.

Eccl. 7.

1. Cor. 15.

* vulg. in ignobilitate.

* al. ſine vllo vitio atque defectu.

Leuit. 11.

Nota.

Pſal. 115.

Lucæ 15.

Rom. 12. 15.

Similia habes in hom. Eiuſdẽ. De inuidia.

2. Reg. 1.

1. Paralip. 10.

Eadem cũ iſtis reperies in homil. eiuſ. Quòd Deus non ſit Auctor malorum.

Eadem vel planè ſimilia in Epiſt. S. Baſilij inuenies.

Parænesis grauis, & valde cõſolatoria

Eccl. 7.

Digitized by Google

A euocentur, alij verò in longius tempus, vt hac calamitoſa vita affligantur, reſer-
uentur: actum tamen agunt, nec vnquam huius rei cauſam indagare poſſunt.
Itaque par eſt, in omnibus nos eius benignitatem adorare, nec ægrè ferre, immò
recordari vocis illius præclariſſimæ ac decantatæ, quam magnus ille Athleta
Domini protulit, cùm circa menſam, vno temporis momento, decem liberos
deletos atque contritos cerneret: Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſicut Do-
mino placuit, ita etiam factum eſt. Hoc nobis in exemplum proponamus: æqua-
le ſiquidem præmium à iuſto iudice tribuetur ijs, qui etiam æqualem ac eundem
animum fortem oſtenderint. Non ſanè orbati ſumus filio, ſed expetenti reddi-
dimus; non euanuit vita ipſius, ſed in melius commutata eſt; non terra abſorp-
ſit, quem paullò ante in oculis noſtris ferebamus: verùm cælum recepit; exſpe-
B ctemus paullulum, & ſimul vnà cum eo, cuius tanto flagramus deſiderio, erimus,
neque enim longè abeſt tempus diſſolutionis, & terminus præſcriptus harum
omnium rerum, quæ in hoc mundo exſtant: Nam in hac vita, perinde ac pere-
grinantes in itinère aliquo, ad idem omnes hoſpitium tendunt: in quo quidem
licet alter alterum præueniat, vel alius iam abijt, alius verò adhuc eò tendit: cun-
ctos tamen vnus ac idem excipiet finis. nec quidquam refert, celerius an tardius
hoc iter conficiamus; cùm omnes nos & illud ipſum iter, & non aliud faciemus,
ac idem etiam manet diuerſorium. Reuoca tibi in memoriam patrem tuũ, quòd
diem ſuum obierit. quid igitur mirum è mortali genitum, mortalis filij te patrem
eſſe? Quòd autem mortuum dicis ante tempus legitimum, & prius quàm ſe vita
expleſſet, & ad certam ætatis menſuram perueniſſet, & ante quàm hominibus in-
noteſceret, & generis ſucceſſionem reliquiſſet. hæc ſanè omnia luctum non au-
C gent, ſed potius conſolationem afferunt; quòd non reliquerit hoc in mundo or-
bos liberos, quòd non vxorem viduam, aut ærumnis infinitis expoſitã, aut paul-
lò poſt alij ſe viro coniungens, prioris penitus oblita, liberos eius deſpicientem
atque negligentem. Illud verò, quòd non longius vitam puer produxerit; quis
eſt, obſecro, adeò mentis emotæ, qui hoc non maximis in bonis enumeret? nam
longior hoc in mundo conuerſatio, plurium infinitorumque peccatorum occa-
ſio exiſtit. Cur, obſecro, mortaliter de mortali ſentire non aſſueuiſti, ſed impro-
uiſam filij mortem ſuſcepiſti? ſi quis tum, cùm primùm tibi filij natiuitas nuntia-
ta eſt, ex te quæſiuiſſet, cuiuſnam modi eſt id, quod recens natum eſt? quidnam
reſponſi dediſſes? num aliud, quàm hominem eſſe? quòd ſi homo, etiam morta-
lis, cùm ea lege naſcimur, vt moriamur. Quid igitur præter opinionem accidiſſe
eiulas, quòd occiderit ille, qui mortalis erat? non vides lunam augeſcentem, &
D poſtea deficientem; terram florẽtem, & exiguo ſpatio marceſcentem? quid igitur
mirum, ſi & nos pars mundi cùm ſimus, eorum etiam, quæ ex mundo ſunt, partici-
pes ſumus? Filij chariſſimi, aut vxoris, quam ex animi ſententia duxeras, aut alte-
rius cuiuſdam ex amiciſſimis, omnique beneuolentia coniunctis, priuatio mœro-
re te affligit; nihil profectò graue ac tetricum homini prouido accidit, & ei, qui
rectam rationem, vitæ ducem habet, nec ſecundùm vulgi conſuetudinem viuit.
Imperitorum certè & parum à natura informatorum eſt, grauius ob conſuetudi-
nis ſeparationem angi, & difficulter ac iniquo animo eam ferre, id quod & ani-
malia rationis expertia faciunt. Vidi etenim ipſe aliquando bouem ad præſepe
lachrymantem, cùm contubernalis ipſius morte ereptus eſſet. Nec tamen ego
æquum eſſe cenſeo, ſilentio id, quod acerbè nobis euenit, penitus præterire: neq;
E etiã prohibeo, quin matres lugubres ſermones ad ſuos conuertant; quandoquidẽ
non me latet, quales matrum ſint affectus, & quatenus conueniat ob res præſen-
tes dolori indulgere. Filio orbatus es eo, quem omnes matres laudibus ad cælum
vſque efferre incolumem ſolebant, ac ſibi etiam tales eſſe liberos optabant, mor-
tuum verò vehementer, perinde ac ſi quæque proprium ſuum natum tumulaſſet,
luxère: eius filij è vita exceſſus ingentem parenti cladem attulit; cum illo enim,
familia ampliſſima, ac genus illuſtre, quaſi vnico ſublato ſuſtentaculò, concidit.
Heu, tantumne praui dæmonis inſultus, mali perficere valuit? heu, tantumne do-
lorem terra ſuſcipere? ſol etiam ipſe forſitan, ſi modò ei aliquis commiſerationis
eſſet ſenſus, tetricum illud ſpectaculum horruiſſet. hæc autem & ſimilia animus
doloris impatiens nobis ſubijcit, quæ ſingula quis, quæſo, verbis conſequi poſ-
ſet?

Adagium ele-
gans.

Iob 1.

Verba conſola-
toria, & ad lu-
ctum mitigan-
dum accom-
moda.

Similia aut po-
tius eadem in
Eiuſd. homil in
S. Iulittã Mar-
tyrem, adducta
inuenies.

Similia planè
habet alibi S.
Baſilius in epiſt.

Similia.

Ab exemplo.

Dolori quomo-
do indulgendũ.

ſet? Ceterùm iſtis poſthabitis, mihi credas velim, res noſtras Dei prouidẽtia non A
carere, quemadmodum & ſanctum eius Euangeliũ apertè docet, in quo ſcriptum
Matth. 10.
legimus, paſſerem non cadere ſine voluntate Patris cæleſtis. quare quidquid fa-
ctum eſt, voluntate Creatoris factum eſſe credito, cui quis, obſecro, obuiam ibit?
Nota.
Feramus igitur æquo animo quodcunque nobis humanitus eius voluntate acci-
dit: nam moleſtè ferendo malum non corrigimus, & noſmetipſos peſſundamus.
Ne, quæſo, in calumniam voces iuſtum Dei iudicium; ſtolidi atque inepti ſanè ſu-
Pſalm 35.
Rom. 11.
mus ad exquirenda eius iudicia imperueſtigabilia. iſtud eſt tempus, quo Dominus
charitatis in ſe tuæ periculum facit; iſtud, quo tibi licet, eadem præmia ac bona ob
2. Mach. 7.
tolerantiam conſequi, quibus & ſancti Martyres affecti ſunt. Imitare Machabæo-
Inſigne exemplum tolerantiæ atque patientiæ.
rum matrem, quæ quamuis ſeptem filios morte deletos vidiſſet, non tamen la-
chrymis ac luctui ſeſe tradidit, neque vocem emiſit muliebrem: ſed Deo egit gra- B
tias, quòd illos igne, ferro, alijsque moleſtiſſimis vinculorum ſupplicijs ab hac
carne diſſoluiſſet; quam etiam ob cauſam, & à Deo probata eſt, & ab hominibus
in hunc vſque diem celebratur. At dicet hîc quiſpiam, ingens eſt luctus, ſummus
dolor, nec alius huic ſimilis. aſſentior equidem, & fateor, ſed magna etiam ſunt
Similia reperies apud Chryſoſt. hom. 64. & 69 ad popul.
præmia à Domino repoſita ijs, qui ærumnas ſuſtinẽt. Quando, ô mater, puerum
in lucẽ edidiſti, & Deo pro beneficio gratias egiſti: num ignara prorſus eras, mor-
talis ipſa cùm eſſes, mortalem cum te etiam peperiſſe? quòd ſi iſtud te non latu-
Vide ibid. apud Chryſoſtom.
it; nec mirum tibi videri debet, ſi is vitam cum morte commutauit, qui ea lege
natus erat vt moreretur. Sed dices, illud nos affligit, quòd immaturè exceſſerit:
immò fortaſsè potius opportunè; quandoquidẽ nos ne exprimere quidẽ nec in-
telligere poſſumus ea, quæ nobis magis expediant; minus certè, terminum idoneũ
vitæ noſtræ ſtatuere. Circumſpice omnem hanc mũdi machinam; nonne omnia, C
Matth. 24. & Marc. 13. Lucæ 21.
quæ in ea ſunt, mortalia & corruptioni ſubiecta ſunt? Reſpice cælum, & hoc
aliquando aliquo modo diſſoluetur. intuere ſolem, & ſtellas vniuerſas, ſed nec
hæ quantumuis venuſtæ ſint, perpetuò conſiſtent. perluſtra denique vniuerſa
animantia, tam terreſtria, quàm aquatilia, flores, plantas, ipſum quoque terra-
rum orbem; ſingula & vniuerſa hæc fluxa ſunt & caduca, quæque vno temporis
Quo pacto leuamen & conſolationem quis in aduerſis reperiet.
momento euaneſcent. Harum & ſimilium rerum conſideratio, hoc, quidquid
aduerſi nobis euenit, meritò lenire ac ſubleuare deberet. Præterea, vt magis con-
firmeris, nunquam metiaris afflictiones & mala ex ſemetipſis; hoc enim pacto
intolerabilia tibi eſſe videbuntur: at ſemper ea omnium aliorum hominum ca-
ſibus comparato; ſicque leuamen & conſolationem exactam reperies. Illud au-
tem fac firmiter teneas, vt parcas coniugi: mutuò vos conſolemini, & caue ne
luctu tuo calamitatem ipſi longè grauiorem efficias. ſuſpectus eſt nobis immo- D
deratus tuus in liberos amor, metuimusque ne quando ob morum mollitiẽ do-
Pulchra & ſalutaris admonitio.
lori te tradens, mœroris nimij plagam accipias prima acerbiorem. Memineris
verò nihil ex his, quæ nobis triſtia accidunt, ac ſi moleſta eſſent, recipiendum,
tametſi tum vel maximè imbecillitatem noſtram attingant. quamuis enim rati-
ones nos lateant, ſecundùm quas vnumquodque eorum, quod fit, à Domino, qua-
ſi vtile nobis tribuitur: illud tamen perſuaſum nobis eſſe debet, cuncta in rem
Nota.
noſtram fore, vel ob patientiæ mercedem, vel quòd anima noſtra abripiatur, ne
amplius in hac vita moram trahens, vitijs, quæ hîc dominantur, inquinetur. Si
ſpes vitæ noſtræ certis limitibus circumſcripta eſſet, meritò fortaſsè quis ægrè
ferre poſſet, quòd celerius à corpore diſtrahatur: Sin autem, cùm anima corpo-
ris vinculis liberatur, initium veræ vitæ exiſtit, ijs nimirum, qui vitam ſecundùm
voluntatem Dei traduxerunt, quid triſtamur perinde ac illi, qui ſpe omni carẽt? E
1. Theſſal. 4.
At viri amici priuatio facit, vt luctum æquo animo ferre nequeas; agnoſco, & in
tuam ſententiam libenter deſcendo: nemo enim eſt, qui neſciat, permoleſtam
eſſe illius luctus calamitatem, qui ex amiſſione viri optimi prouenit; nec quem-
quam adeò ferreum eſſe ſcio, qui cùm intelligeret hunc, quo cum illi conſue-
tudo erat, ex hominum cœtu raptum, illius mortem, non vt proprium caſum
A minori, ad maius.
æſtimet. Quòd ſi hi, qui vlteriori propinquitatis vinculo ſunt conſtricti, ſic mo-
leſtè ferunt ſeparationem viri coniuncti; quo dolore par eſt tuam affici animã,
ob diſſectionem veluti quamdam viri coniunctiſſimi? quæ reuera non minus eſt
acerba, & grauis, ac ſi media corporis noſtri pars abrumperetur. In huiuſcemodi
verò,

Digitized by Google

A verò, vel etiam triſtioribus fatalis infirmitatis noſtræ caſibus, quam nã conſolationẽ adhibebimus? Perpetua & ineuitabilis eſt illa Dei noſtri cõſtitutio, vt omnis, qui in lucem hanc prodierit, tandem conuenienti tempore etiam hinc decedat. Quòd ſi ab Adamo, ad noſtra hæc vſque ſecula, talis rerum humanarũ ſtatus ſemper fuit & eſt; ne, quæſo, grauius communes naturæ feramus ærumnas, ſed potius grato animo ſuſcipiamus ſanctam Domini voluntatem, atque ordinationẽ. Semper quidem ſacroſanctæ ſcripturæ interpretatio, & doctrina ſummæ conſolationis eſt & vtilitatis, ſed vel maximè tali in tempore. Vnde memoria repete Conditoris noſtri decretum, quo omnes, qui ex terra orimur, in terram rurſum conuerti iubemur: nec quiſquam adeò eſt magnus, qui diſſolutionẽ effugere, & æterna illa ſententia ſuperior eſſe poſſit. Et licet formoſus quis ſit, & omni admiratione dignus, ſtrenuus ſimul ac omnibus animi virtutibus exornatus; nullam tamẽ in alteram partem habet exſuperantiam: verùm quia homo eſt, naturæ concedat neceſſe eſt, vt Adam, Noë, Abraham, Moyſes, aut vt alius quiſquam eiuſdem naturæ particeps. Vnum profectò humanæ naturæ omni admiratione dignũ exemplum nobis Conditor noſter in Moyſe expreſſit, quem virum ſic effinxerat, vt omnium in illum oculi conijcerentur, omniſque lingua res ipſius prædicaret. pictores & ſtatuarij longè à dignitate ipſius aberant; hiſtorici res eius præclarè atque ex virtute geſtas dum enarrant, ad fabularum incredulitatem planè deueniunt: vnde quoque plurimi nec fidem adhibere volunt his, quæ triſtia de ipſo circumferuntur, neque omnino credere, hunc talem morte exſtinctum eſſe: perpeſſus tamen ea eſt, quæ & cælo, & aſtris, & terræ aliquando contingent. Quare ſic tuam metiare calamitatem, vt neque eam è corde eijcias: nec ita triſtitiæ indulgeas, vt

B (margin)

C illi prorſus ſuccumbas. Velim tibi perſuadeas, eos, qui hoc in ſeculo amicitia copulantur, poſt verò morte diſiunguntur, viatoribus ſeu itineris ſocijs eſſe perſimiles. qui vnum idemque iter ingredientes, etſi ob aſſiduam inter ſe conuerſationem conſuetudine vniuntur, tamen poſtquam commune iter confecerint, neceſſariò & diſtrahuntur, & diuerſa itinera ſuſcipiunt, nec cõuictui mutuo ac contractæ familiaritati inhærentes, ea, quæ principalis propoſiti erant, negligunt; ſed cauſam & intentionem, quæ eos à principio mouit, intuentes, quiſque ad peculiarem & proprium inſtituti ſui finem tendit. nam vt his diuerſus viæ erat ſcopus, contigit autem, vt inter eundum familiaritatem inter ſe contraherent; ita etiam in vita hac peregrinantes, quilibet proprium & peculiarem vitæ terminum præfixum habet. & licet matrimonio atque alijs vitæ huius communis vinculis ſocietate inuicem aſtringantur, ne quidquam tamen hæc remorantur, quò minùs ad

D præſtitutum terminum, quem ſuperare nequeunt, tendant, atque mutuò diſiungantur. Grati ergo animi eſt, ſeparationem hominis, ſumma licet tibi neceſſitudine coniuncti, non grauiter ferre; at potius propter ſocietatem & amicitiã illam, qua ab initio iuncti eſtis, gratias referre ei, qui vt iniretis eam, conceſſit. Ceterùm tu cùm incolumi fruereris viro, filiuſq; floreret, ſeu quiduis eiuſmodi, quod modò deplangis, nunquam de gratijs ei agendis, qui præſentibus te rebus cumulauit, cogitabas; quin etiam eorum pertæſus, ob ea, quibus carebas, conquerebaris. Nam, dum viro vnà cohabitares, quòd filios non haberes, angebaris; illis verò iam obtentis, vel quòd tales non eſſent, quales optaſſes, vel quòd opes deeſſent, aut quid ſimile, lamentabaris: ita inſatiabilis cupiditas nunquam non reperit, quod vltra deſideret. Quamobrem diligenter cauendum cẽſeo, ne, dum præ-

E ſentes amicos parui facimus, ademptos autem proſequimur atque complectimur, nobis ipſi neceſſariam amicorum priuationem paremus. Si enim de tot bonis præſentibus, quæ in nos Deus contulit, gratias ei non reddimus; meritò ſanè noſtro his ipſis ſpoliamur atque priuamur. Nam ſicut oculi, quæ nimis appoſita ſunt & propinqua, non cernunt: ita & animæ ingratæ, demum poſt bonorum ademptionem gratijs ac donis præteritis afficiuntur. Interea dum bonis frui licet, tanquàm ijs minimè contenti, nullam eorundem largitori gratiam habemus: at illis iam priuati, beneficium tandem agnoſcimus, beatumque prædicamus. Nos verò poſtpoſita rerum præteritarum, atque abſentium triſtitia, diſcamus potius de præſentibus gratias agere, illaque æqui bonique conſulere. Fateamur in rebus aduerſis medico ſapiente nos opus habere; in proſperis autem modica diſciplina, & cor-

Marginal notes: Heb. 9. — Sacræ ſcripturæ conſolatio, & vtilitas maxima. — Geneſ. 3. Eccl. 10. 17. 40. — Confirmatio à ſimili, & ab Exemplis. — Calamitatis & triſtitiæ, quis modus? — Simile. — A ſimili, & diſſimili. — Separatio mutui non ita moleſtè ferenda. — Ingratitudo erga Deum taxatur. — Simile. — In aduerſis, & proſperis opus quid ſit.

Digitized by Google

Rom. 8. & correptione. Dicamus: Bonum mihi Domine, quòd humiliaueris me. Dicamus non eſſe condignas paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Dicamus, modicis nos flagris cæſos ob peccata noſtra, quæ maiores caſtigationes promerentur. Dominum inuocãtes precemur: Corripe me Domine; verumtamen in iudicio, & nõ in furore. Dum enim redarguimur, à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. In ſplendidiore autem vitæ ſtatu illam Dauidis efferamus vocem: Quid retribuemus Domino, pro omnibus quæ retribuit nobis? Pulchrè ſanè ambigit Propheta, ſuamque paupertatem conſiderat & agnoſcit, quòd ſcilicet nihil retributione habeat dignum, pro adeò magnis & illuſtribus beneficijs, quæ in nos quotidie confert Deus; & quidem multò maiora nobis in poſterum bona promittit, quæ oculus non vidit, & auris non audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt, quæ præparauit Deus ijs qui diligunt ipſum. Hæc autem, vtinam & nos, tot carnis perturbationibus liberati, cõſequi poſſimus Gratia & benignitate Domini noſtri Ieſu Chriſti: Cui gloria & imperium, cum ſuo initij experte Patre, & ſanctiſſimo ac viuificante Spiritu, nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Margin: A (Rom. 8.); Hierem 10.; 1.Cor. 11.; Pſalm. 115.; Eſa. 64. & Rom. 2.; B

SCHOLIA.

Ne cui fortè curioſius hic ambigendi relinquatur locus, de vero huiuſce (De Morte.) *Orationis Auctore, dicimus eam indubiè S. Baſilio cognomine magno, Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopo, ſub cuius ipſam nomine hic pro loci opportunitate euulganimus, adſcribendam, cuius ſtylum ſiue dictionem per omnia refert, ac vſitatam eius & eloquentiam, & in dicendo grauitatem ſatis demonſtrat: quibus pro primo addo, quòd multa in corpore Orationis reperiantur, quæ ab eodem Auctore non vno in loco alibi ſparſim, non in eandem duntaxat ſententiam, ſed & ſub eiſdem penè verbis per integras ſubinde periodos adducuntur & repetuntur, ſicut diligenti Lectori ac collatori conſtabit, qui mihi in hoc facilè aſſentietur, ſi quæ in Baſilij Homilijs varijs inueniuntur, cum hiſce contulerit, præſertim Homil. Non adhærendum eſſe rebus ſecularibus. Item in Martyrem Iulittam, ac de gratiarum actione, ibid. Præterea, in Diuites auaros, cuius principium eſt: De adoleſcente hoc, qui Dominum interrogauit, quidnam faciendo vitam æternam obtineret, &c. vbi lege & confer quæ ibi ſunt poſt medium. Item in Homil. de inuidia, nõ longè à principio. ac Homil. Quòd Deus non eſt auctor malorum. item Homil. in Pſalm. 1. & Pſalm. 113. in quibus Lector multa cum hiſce communia, imò eadem non ſenſu tantùm, ſed & verbis reperies, vt neſcias hæc ne inde, an hinc ea mutuata ſint: Tu à me hîc citata ſedulò confer atque expende, & verum fateberis, quod dico. Pro maiori huius confirmatione, addo, integras periodos eiuſdem iſtius Orationis ſub nomine S. Baſilij citari atque adduci ab Antonio Meliſſa monacho, in ſententijs ſiue Locis communibus ab eo vndequaque collectis, loco 58. qui eſt,* De Morte. *Denique vt magis cuiuis hîc fiat ſatis, omniſque penitus tollatur dubitatio, dico hanc Orationem ſub nomine S. Patris Baſilij Magni, in celeberrima Vaticana Biblioth. bis Græcè reperiri, in antiq. manuſcrip. ſub num. 483. & 548. vnde eam deſumpſimus, contulimus, illuſtrauimuſque.*

Margin: C; D

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De reſurrectione mortuorum.

Eodem Interprete & Scholiaſte Gerardo Voſsio.

INTERROGATIO.

E

1.Tim. 6. & Iob 1. Eccl. 5. QVid ſibi vult ſermo ille ſcriptus: Nihil intulimus in hunc mundum; manifeſtum, quod nec auferre quid poſſumus?

RESPONSIO.

ARBITROR hoc quod ait, tale eſſe: nihil intulimus in mundum, neque efferre quid poterimus; quandoquidem propria Creatoris ſunt omnia: nos verò aduenæ ſumus & peregrini. Quòd ſi quis diuitias atque ſubſtantiam ſub manibus habet, non eſt *dominus omnino rerum, ſed diſpenſator: eo quòd & ipſe ab altero tradita ſibi bona acceperit; rurſuſque poſt ipſum, in alterum transfere-

Margin: Eccl. 5. 24. Mac. 1. 7. 8. *al. non eſt propriè Dominus rerum, &c.

retur

A retur ſors, opificis arbitratu: vnde confiteri oportet illius qui dedit *gratiã. Hæc *al. ei qui largitus eſt gratiã.
igitur ſcientes, ſapientes œconomi, ne negligant opus iuſtitiæ, beatitudine illa
perfrui volentes? Ait enim Dominus: Beatus ille ſeruus, quem cùm venerit Do- Matth. 24.
minus eius, inuenerit ſic facientem. Amen dico vobis, quia ſuper omnia bona Ibidem.
ſua conſtituet eum. Diſpenſauit enim dignè ſua in iudicio, vnde in æternum non
commouebitur. Dicit namque Spiritus ſanctus: Bonus vir, qui miſeretur & com- Pſalm. 111.
modat, diſponet ſermones ſuos in iudicio, quia in æternum non commouebi- *al. nuntiũ malũ non timebit.
tur. In memoria æterna erit iuſtus, ab auditione * mala non timebit. Paratũ cor
eius ſperare in Domino, confirmatum eſt cor eius: non * commouebitur, donec *al. nõ timebit.
deſpiciat inimicos ſuos. Diſperſit dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſecu-
lum ſeculi, cornu eius exaltabitur in gloria. Peccator videbit & iraſcetur, den- Ibidem.
B tibus ſuis fremet & tabeſcet, deſiderium peccatoris peribit. Iuſtus autem in me-
moria æterna erit, & ab auditione mala non timebit. Et quæ qualiſque eſt iſta au-
ditio mala? Ego eam exiſtimo eiuſmodi: Tollatur impius, ne videat gloriam Do- Eſa. 26.
mini. Et iſtud: Ligate manus & pedes eius, proijcite inutilem ſeruũ in tenebras ex- Matth. 22.
teriores. Et illud: Diſcedite à me maledicti in ignẽ æternũ, qui paratus eſt diabolo Matth. 25.
& angelis eius. Contrà verò, audiet Iuſtus: Euge ſerue bone, & fidelis; quia in pauca Matth. 13. & 25.
fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituã: intra in gaudiũ Domini tui. Vnde & Domi-
nus largitor omniũ bonorũ edixit, ne afficiamur huius vitę rebus, cùm dixit: Nemo
poteſt duobus Dominis ſeruire. Et: Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ. Et: Matth 6.
Nolite theſaurizare vobis ſuper terram, vbi erugo, & tinea demolitur; & vbi fu- Lucæ 16.
res perfodiunt, & furantur: ſed theſaurizate vobis theſaurum in cælis: vbi erugo & Matth 6.
tinea non demolitur, vbi * fures non perfodiunt, neque furantur: vbi enim the- *al. quò fur nõ appropiat, neq; tinea corrũpit.
C ſaurus veſter eſt, ibi & cor veſtrum erit. Et rurſus ait: Vendite bona veſtra, & da-
te eleemoſynam, & facite vobis ſacculos non veteraſcentes, theſaurum recon- Lucæ 12.
ditum in cælis. Ac iterum: Et ego dico vobis, facite vobis amicos de mammona Lucæ 16.
iniquitatis, vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Qui enim Pſal. 48. & 51. Pſalm. 81.
confidunt in propria virtute, & in multitudine diuitiarum ſuarum gloriantur,
vt homines morientur, & ſicut vnus de principibus cadent: non enim beneuo-
lentiam ſeruârunt erga Creatorem. Qui autem ſuſtinuerint Dominum, ipſi hæ- Pſalm. 36.
reditatẽ poſſidebunt terram. Nam lumen in ijs eſt verbum, & ſal, & potentia, iu-
xta hanc Domini vocem: Vos eſtis ſal terræ, vnde & mundus conſiſtit vſque ad- Matth. 5.
huc, in ſe cõtinens ſal, & luminaria: ſunt enim è generatione in generationem in-
ſeruientes Domino; alioquin non conſiſteret mundus. Si enim, inquit, ſal * eua- *al. infatuatũ fuerit.
nuerit, in quo ſalietur, ad nihilum valet amplius, niſi vt mittatur foràs, & con-
D culcetur ab hominibus. In Sodomis, quoniam nihil huius partis repertũ eſt, præ- Geneſ. 19. & Sap. 10.
ter vnum ſolum, momento temporis perierunt. Verùm ne quamdiu quidem iu-
ſtus cum illis fuit, effudit in eos manus omnipotens iracundiam; ne quid mali
hîc etiam ex illorum ſocietate contraheret. Quamobrem felix regio, felix ciui-
tas, felix generatio, quæ in ſe multitudinem continet iuſtorum: feliciores autem
iuſti ipſi, per quos mundus ſaluatur. Beatitudinis enim laudes iuſtis repoſitæ ſunt.
Iccirco deponentes actiones ab honeſtate alienas, imitemur vitę inſtituta iuſtorũ; Epheſ. 4. Col. 3. 1. Pet. 2.
vt cum ijs hæreditate poſſideamus laudes, facti lumen, & poteſtas, & ciuitas ma-
gni Dei, vt ipſe ſit noſtra gloriatio: quia in manu ipſius ſunt omnes fines terræ. Ipſe Pſalm. 94.
dat, ſecundùm Pſalmiſtam, niuem ſicut lanam; nebulam ſicut cinerem ſpargit. Pſalm. 147.
Mittit criſtallum ſuum ſicut buccellas: ante faciem frigoris eius quis ſuſtinebit?
E Emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea: flabit ſpiritus eius & fluẽt aquæ. Tunc ter-
ra ſuſcipiens odorem contemplationis, induitur decorẽ ipſius, Dei iuſſu. Et quem- Pſalm. 92.
admodum vas gemmatum & auro intertextum, delectat ſpectatores, & aues de- Similia.
uolantes reddunt ſonum dulcem, aëris ſerenitate ſe oblectantes: quadrupedia
quoque in agris exultant, quia germinarunt campi ſolitudinis; & paſtores exul-
tantes, lætantur in donis Domini. Flumina, contra aſperitatem & immoderatum Similia.
curſum aquarum quietè dum feruntur, lætificant aquoſa loca, & piſces exiliunt ad
ſplendorem ſolis, arbores folijs deſtitutæ, refloreſcunt folijs ornatæ, ac fructuũ
copia. Montes & colles, & valles, omniſque terra refloreſcens, gloriam Domini
prædicãt; quòd ſicut ſponſam ornatu mundo ipſam expolierint. Et nos filij homi- Daniel. 3.
num, abijcientes triſtitiam hyemis, lætamur, perfruentes aëris temperie, & co-

Digitized by Google

Matth 3. Luc. 3. Pſal. 103. pia fructuum. Faciamus ergo & nos fructus iuſtitiæ Domino acceptos, vt auda- A
cter dicere queamus ad Creatorem: Lætabitur Dominus in operibus ſuis. verè
enim lætatur Dominus ſuper facientibus iuſtitiam. Ne quis igitur inani extol-
Pſal. 36. 91. 102. latur prudentia, aut potentia, aut diuitijs: hæc enim vt fœnum exareſcent. at qui
1. Cor. 10. gloriatur, in Domino glorietur. Quid maius pretioſiuſve apud homines Rega-
li diademate? neque hoc quidem per ſecula remanet in capite hominis: cùm
ex generatione in generationem tranſeat, à capite in caput. Quid porrò ha-
Gen. 1. 2. 14. 24. bet Rex, quod non dedit Deus? Nonne ipſe Dominus fecit cælum & terram, &
Exod 20. & Pſal. 88 113. 120. omnia quæ in eis ſunt? nonne ipſe creauit aquam, in qua fundauit terram?
45. &c. Cui igitur imperat Rex, quod non dedit Dominus; qui corporibus, & armis,
atque theſauris dominatur? Sed cedo, quis hæc fecit? & quis eſt qui corpora
multiplicat per filiorum procreationem, & rerum neceſſariarum abundantiam, B
quibus & ingenium parandi arma exiſtit? nonne ipſe Dominus producens
omnia? Quis porrò fodientibus metalla ſuppeditat? nonne ipſe Dominus?
Pſalm. 59. 95. Quis vel ſolo reſpectu commouet terram, tanquam frondem aut feſtucam
in aqua natantem? numquid ipſe Dominus? quamquam & iſtud in oculis
eius leue ſit; cùm & in commouenda illa, habitantes in ea turbationem dolo-
remque paſſuri ſint. Quòd ſi porrò quæcunque præſto nobis fuerint, aurum,
argentum, & veſtimentum, ſerui & ancillæ, pecorum & boum armenta, equo-
rum & camelorum greges; non oriatur autem ſol, pro nihilo putabuntur: ſa-
Eccl. 1. 24. piens contemptui fuerit, potens langueſcat, diueſque ad inopiam redigatur. Iu-
ſtum igitur confiteri quòd nihil hîc poſſideamus, cùm Creatoris propria ſint
vniuerſa: nos autem noſtram agnoſcamus infirmitatem. Quemadmodum enim,
Simile. dum eorum qui obdormierunt contuemur oſſa, aut crania, ſuſpiramus: ſic & C
qui poſt nos, noſtra inſpecturi ſunt oſſa, vultum contrahent: nam ex eodem
Geneſ. 1. limo terræ compoſiti ſumus cuncti filij hominum. Hæc igitur præcognoſcen-
1. Pet. 5. & Iacob. 4. tes fratres dilectiſſimi in Domino; humiliemus animas noſtras ſub potenti ma-
nu Dei, vt nos exaltet in tempore viſitationis. Odio habeamus inanem glori-
Galat. 5. Phil. 2. Iacob. 4. am, & inſolentiam, quæ eſt inſipientia. Fugiamus ſuperbiam, huic enim Deus
Iob 7. reſiſtit: diligamus autem humilitatem, vt cùm manſuefacti ſimus, doceat nos
Deus vias ſuas. Quàm multi in terris dominati ſunt poſt orbem conditum, &
omnes in puluere dormiunt: & nulla apparet differentia oſſium regalium ab oſ-
Attende. ſibus captiui, non, poſſidentis currum, & equos cum frænis aureis, ab eo qui pro-
prijs præcurrit pedibus; non, veſcentis delitijs, ab eo qui in paupertate vixit. non,
1. Cor. 15. eius qui formæ elegantia præcellit, ab eo qui ſpeciei & pulchritudinis eſt ex-
Rom. 2. 14. pers, non, occiſoris ab occiſo. Verùm cuncti ſub terræ cumulo dormiunt, do- D
Matth. 16. nec ſancta reſonet tuba, ſuſcitans eos, qui à ſeculo ſunt mortui: vt referat vnuſ-
Iohan. 5. quiſque quæ in corpore ſuo geſſit, ſiue bona ſiue mala. Res mira fratres, ſpecta-
re repentè ſepulchra aperta ad ſonum tubæ, & mortuos reſuſcitatos vniuerſos
1. Cor. 15. qui defuncti ſunt, ab Adam vſque ad horam illam; in momento & in ictu ocu-
li, omnes pariter reſurgentes, Angelos circumcurſantes cum tuba vocis magnæ,
Matth. 24. iuſtoſque congregantes à quattuor ventis, à ſummis cælorum, vſque ad termi-
nos eorum: hæc ipſa vox cunctos viuificabit ad vnum, & nullus hominum re-
Dan. 12. linquetur. Et hi quidem reſurgent in reſurrectionem vitæ, hi verò in reſurre-
Iohan. 5. ctionem iudicij. Audientes autem de mortuorum reſurrectione, non diffida-
Matth. 19 & Lucæ 18. mus Chriſto dilecti fratres: omnia enim ſunt poſſibilia Deo, impoſſibile au-
tem apud eum nihil. Et quemadmodum proiectos in caminum ignis, & inſtar E
Dan 3. ſepulchri ſub flamma tectos, conſeruauit illæſos; & non ſolùm corruptio non
eſt inuenta in ipſis, iam egredientibus ex medio camini ignis; neque ſolùm ca-
Simile. pillus ipſorum non eſt combuſtus, ſed ne odor quidem tantæ, atque elatæ flam-
mæ ipſis adhæſit: ita etiam mortui ſurgentes incorruptibiles, non modò capillus
Matth. 19 & ipſorum non relinquitur, ſed ne odor quidem inuenietur. Omnia ſiquidem Deo
Lucæ 18. ſunt poſſibilia, impoſſibile verò ipſi nihil. Sed audi quoque Prophetam Ezechie-
Ezech 37. lem dicentem: Et facta eſt ſuper me manus Domini, & eduxit me in ſpiritu * Do-
* al. Dominus. * al. & dimiſit me. mini: & poſuit * me in medio campi, qui erat plenus oſſibus humanis. Et circum-
duxit me per ea, in gyro: Erant autem multa valde ſuper faciem campi, ſiccaque
vehementer. Et dixit ad me: Fili hominis, putasne viuificabuntur oſſa iſta? Et
dixi:

Digitized by Google

A dixi: Domine Deus, tu noſti hæc. Et dixit ad me: Fili hominis, vaticinare de oſſibus iſtis. & dices eis: Oſſa arida, audite verbum Domini. hæc dicit Dominus Deus oſſibus iſtis: Ecce ego intromittam in vos ſpiritum, & viuetis. & dabo ſuper vos neruos, & reducam ſuper vos carnes, & ſuperextendam in vobis cutem: & dabo ſpiritum meum in vobis, & viuetis, & ſcietis, quia ego ſum Dominus. Et prophetaui, ſicut præceperat mihi Dominus: factus eſt autem ſonitus prophetante me, & ecce commotio: & acceſſerunt oſſa ad † oſſa, vnumquodque ad compoſitionem ſuam. Et vidi, & ecce ſuper ea nerui, & carnes natæ ſunt: & aſcendit in eis cutis deſuper, & ſpiritus non erat in ipſis. Et dixit ad me: Vaticinare ſuper ſpiritum, vaticinare fili hominis, & dices ad ſpiritum: Hæc dicit Dominus Deus: A quattuor ventis, veniat † ſpiritus, & inſufflet ſuper interfectos

† al. os, ad os, vnumquodque ad iuncturam ſuam.

† al. veni ſpiritus, & inſpira, &c.

B iſtos, & reuiuiſcant. Et prophetaui, ſicut præceperat mihi: & ingreſſus eſt in ea ſpiritus, & vixerunt, ſtereruntque ſuper pedes ſuos, exercitus † grandis nimis valde. Et dixit ad me: fili hominis, oſſa hæc vniuerſa, domus Iſrael eſt: ipſi dicunt: aruerunt oſſa noſtra, & perijt ſpes noſtra, & abſciſſi ſumus. Propterea vaticinare, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, ecce ego aperiam † tumulos veſtros, & educam vos de ſepulchris veſtris, populus meus, & introducam vos in terram Iſrael. Et ſcietis quia ego Dominus, cùm aperuero ſepulchra veſtra, & eduxero vos de tumulis veſtris, popule meus. Et dedero ſpiritum meum in vobis, & vixeritis, & requieſcere vos faciam ſuper humum veſtram. Et ſcietis, quia ego Dominus locutus ſum, & feci, ait Dominus Deus. Vnde quoque adueniens Dominus noſter & Deus Ieſus Chriſtus, diuino ſuo ore dixit: Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem Filij † Dei, & qui

† al congregatio multa nimis.

† al membria veſtras.

Iohan. 5.

† al. vocem Filij hominis.

C audierint, viuent. Et rurſus: Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis ſunt, audient vocem Filij Dei: & procedent, qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ; qui verò mala egerunt, in reſurrectionem iudicij. Scriptum eſt enim: Attende cælum & loquar, & audiat terra verba oris mei. Exſpectetur ſicut pluuia doctrina mea, & deſcendant ſicut ros eloquia mea. Hic eſt ros qui oriri facit, & viuificat mortuos. Quemadmodum & alius Propheta exclamat, dicens: Reſurgent mortui, & reſuſcitabuntur, qui ſunt in monumentis, & lætabuntur qui ſunt in terra. Ros enim, qui à te, ſanatio eis eſt. Omnia ſiquidem poſſibilia Deo, impoſſibile verò ei nihil. ſiue enim cælum, ſiue terra, ſiue pelagi marium, ſiue abyſſi, ſiue quæ alia creatura, cuncta in manu eius ſunt, & veluti nihil ſunt. Fidemque tibi faciat Propheta, dicens: Quis menſus eſt manu aquam, & cælum palmo, & omnem terram pugno? Quis ſtatuit

Ibidem.

Iohan. 5. & Matth. 25.

Deut. 32.

Eſai. 26.

Matth. 19. Lucæ 18. Marc. 10.

Eſai. 40.

D montes in ſtatera, & ſaltus in iugo? Et iterum ait: Omnes gentes, vt ſtillicidium à cado, & vt momentum lancis, reputatæ ſunt, & tamquam ſaliua reputabuntur. At Libanus non ſatis eſt ad combuſtionem ſacrificiorum, & omnes pecudes non ſunt ſatis ad fructum ſacrificiorum reddendum; omneſque gentes quaſi nihil ſunt, & pro nihilo habebuntur. Abbacuc autem: Domine audiui auditionem tuam & timui: Domine conſideraui opera tua, & expaui. Scriptum eſt enim. In momento, in ictu oculi, in nouiſſima † tuba. Canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti; & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem corruptum hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem: tunc fiet ſermo qui ſcriptus eſt: Abſorpta eſt mors in victoria. Vbi eſt mors victo-

Ibid poſtea.

Ibidem.

Abbac. 3.

1. Cor 15.

† al. in vltima congregatione.

Oſee 13. iuxta 70.

E ria tua? Vbi eſt mors ſtimulus tuus? Vbi ſtimulus tuus inferne? Itaq; nequaquam fleat pauper, nequaquam infletur diues, nequaquam triſtetur infirmus, & nequaquam extollatur potens, non doleat ſeruus, neque glorietur Dominus. Omnes namque è terra, & in terram diſſoluemus corpus, quoadusque venerit Dominus, qui viuificabit mortalia corpora noſtra. Glorientur verò iuſti, & lætentur in Domino. Beati enim cuncti, qui tunc digni fuerint inuenti benedicta illa voce: Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. Perſiſtite igitur, qui operamini iuſtitiam, labores pro veritate Dei tolerantes. Etenim labores huius momentaneæ vitæ, multam vobis præbebunt fiduciam, in futurum: & anguſtia præſentis vitæ, vobis erit pro futuro, in exaltationem & gloriam; & qui nunc eſt fletus, fiet vobis in conſolationem & refrige-

Gen. 3. & Eccleſ. 10. 40.

Rom. 8. & 1. Cor. 15.

Matth. 25. & Eſa. 58. Ezech. 18. Eccl. 7.

Matth. 5.

Eſai 30. rium. Scriptum eſt enim: Beati omnes qui immanent in ipſo: quia popu- A
Eſai 65. lus ſanctus habitabit in Sion. Tunc rurſus fiet, quod ſcriptum eſt: Ecce ſerui
mei lætabuntur, & vos confundemini: Ecce ſerui mei exultabunt in lætitia;
vos autem clamabitis præ dolore cordis veſtri, & præ contritione ſpiritus vlula-
†al. in iuramentum. bitis. Et dimittetis nomen veſtrum, in † ſaturitatem electis meis. Et interficiet
vos Dominus Deus. Et ſeruos ſuos vocabit nomine nouo: in quo qui benedi-
Ibidem. ctus eſt ſuper terram, benedicetur in Deo. Et rurſus dicit: Obliuiſcentur
Eſai 66. & enim anguſtiarum ſuarum priorum, & non aſcendent ſuper cor eorum. Erit
Apoc. 21. enim cælum nouum, & terra noua, & non erunt in memoria priora, & non aſcen-
dent ipſis ſuper cor: ſed gaudium & exultationem in ijs inuenient. Ego verò pec-
cator mecum cogitans, cuiuſmodi bona repoſita ſint iuſtis, qualiſque furor ante
denuntiatus ſit peccatoribus, meipſum deſpicio; & cùm non ſim mihi boni alicu- B
Precatio. ius operis conſcius, hanc ad te qui bonus es & Saluator, vocē emitto: Deus propi-
Lucæ 18. tius eſto mihi peccatori: ille ſiquidem publicanus cùm me præſtantior atque per-
A ſimili, & diſſimili. fectior eſſet, in pedes ſtans, deorſum aſpiciebat, & pectus percutiens ſupplicabat:
Ego verò peccatis eum ſuperans, in terram ſuper faciem cadēs, frontemque in ſo-
lium concutiens, clamo ad te, miſericordem & immaculatum atque tremendum:
Deus propitius eſto mihi peccatori, & indigno: non ſit mihi in iudicium, quòd
Dan. 3. audeam nefaria hac mea lingua, impuriſque labijs meis nominare ſanctum no-
men tuum, & ſuperexaltatum in ſecula. Verùm ſit mihi inuocatio nominis tui
Pſal. 18. & 110. Domine, in illuminationem & ſanctificationem carnis & ſpiritus. Vnguentorum
odor aſcendens, odore complet domum: quanto magis memoria tua Domine
dulcior melle & fauo, implet animam ſanctificatione & illuminatione, ijs qui
†al. in fide. in † cognitione te Saluatorem requirunt? Da mihi deſiderium in ſalutari tuo C
Domine, tamquam terræ ſitienti & exſpectanti pluuiam: vt faciam fructum ante
†al. in die diſcuſſionis, ſiue examinis. mortem, & non confundar, in die † retributionis; miſerere omnium noſtri, quia
bonus es. Gratias agimus bonitati tuæ Domine, quòd dignaris nos licet indi-
gnos ſeruire nomini ſancto tuo, & manus extendere ad te Patrem vniuerſorum.
Libera nos ab omni operatione Sathanica: & da gloriam ſancto tuo nomini, Do-
Matth. 13 & Marc. 4. Lucæ 8. mine. Concede nobis, vt inueniamur ſicut terra pulchra & bona, vt cùm ſuſcepe-
rimus ſemen tuum, fructificemus in centuplo, & ſexacuplo, & tricecuplo. Da
nobis Domine, vt dignè mercemur in tuo argento, quæ apud nos depoſuiſti: vt
Lucæ 19. mnam decies multiplicantes, offeramus tibi fructum iuſtitiæ, & digni reddamur
Ibidem. habere poteſtatem ſuper decem ciuitates. Da nobis Domine alacritatem vi-
Lucæ 12. gilandi ad tuum occurſum: vt habeamus lumbos mentis ſuccinctos, & ſpiritales
lucernas animæ inexſtinguibiles, te exſpectantes Deum noſtrum, & Saluatorem D
1. Theſſ. 4. Ieſum Chriſtum. Dignare nos Domine, raptu iuſtorum, quando in nubibus occur-
†al. & inexcuſabile. rent tibi vniuerſorum Domino: vt non experiamur amarū & † ineuitabile illud
iudicium. Diſſipa Domine intolerandum peccatorum noſtrorum onus, ante
†al. in die timoris, ſiue horroris. mortem; vt non impedimento nobis ſit in hora † iudicij, trahatque in ignem in-
exſtinguibilem, extra conuentum iuſtorum. Iuſtitia, ala eſt celerrima, iuſtos è ter-
ra in cælum eleuans. Gratia tua Domine, fortitudo nobis fiat, & aſſumat nos in nu-
1. Theſſ. 4. bibus cum iuſtis & electis, in aera; in occurſum tibi Regi vniuerſorum: vt nos, ſan-
cti tui Angeli cum gaudio ſuſcipientes, hilari facie adoremus, ſicut oportet, coram
throno gloriæ ſanctæ tuæ Domine: & cùm viderimus gloriam ineffabilem, gaudio
magno repleti clamemus: Gloria induenti humiles & corruptibiles, gloriam & in-
corruptionem. Gloria donanti mortalibus, immortalitatem. Gloria ei, qui ex ore E
leonis, & deſtructoris inimici liberauit nos, quique nos in ſupercæleſte regnum
ſuum vindicauit. Hic radix eſt omnium bonorum, hic lumen eſt inenarrabile,
hic nox non inſequitur. hic gaudium ineffabile, quod à dolore aut alio quopiam
†al. non diſſoluitur. non † deſtruitur. hic incorruptibilitas corruptioni nō eſt ſubiecta, hic vita à mor-
te non diſſoluitur. Reuerà nunc aufugit dolor, & triſtitia ac gemitus: ex hoc,
1. Theſſ. 4. cum Domino ſemper erimus. Hæ iuſtorum ſunt voces atque Sanctorum, & in
pietate exercitatorum, atque electorum in ipſius præſentia, omniumque eorum
†al. Domino. qui per pœnitentiam complacuerunt † Deo. Vigilemus igitur & nos Dilecti, &
attendamus nobis ipſi; vt cum iuſtis manſionem habeamus, & gaudeat cor
Iohan. 16. noſtrum, & gaudium noſtrum nemo tollat à nobis, laudantes ac benedicentes,
adoran-

Digitized by Google

A adoranteſque Sanctam, & immaculatam, ac conſubſtantialem Trinitatem, in ſe-
cula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

DE Reſurrectione mortuorum, *plura videre qui volet, legat in primis Irenaum lib.5. contra hæ-
reſes. Tertullianum in libro, quē ſatis longum conſcripſit, De Reſurrectione carnis, Tom.3. Athena-
goram Athenienſem, lib. de Reſurrectione mortuorum. S. Ambroſiū in lib. de fide Reſurrectionis,
&c. Poſt quos, etiam luculenter & efficaciter licet interdum ſparſim, in hanc ſcripſere materiam, S. Atha-
naſius Alexandrinus Epiſcopus, in Symbolo. Damaſcenus lib 4. S. Iohan. Chryſoſtomus ſuper illud Matth.
22.* Acceſſerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non eſſe reſurrectionem, &c. *Tom.2. Idem Hom.44. in
Iohan. Tom.3. & Hom.39. ac 40.41.42. in 1. Cor.15. Tom.4. nec non Hom.6.7.8. in 1. ad Theſſ. cap. 4. eodem
B Tom.4. alibiq; incidenter ſæpius S. Auguſtinus plurimis in locis, lib.2. de conſolatione mortuorum, cap. 2.
&c. Tom.9. lib.20. de ciuit. Dei, cap.20. Tom.5. vbi illud pertractat Apoſt.* Nolumus vos ignorare fra-
tres de dormientibus, &c. *ac lib.22 de ciuit. Dei, cap.12. & ſequentib. Idem in Enchirid. cap.84. & ſequen.
item in lib. de Eccleſiaſt. dogmat. cap.6. Tom.3. lib. de Fide ad Petrum, part.1. cap.3. Tom.3. Lib. de verbis
Apoſt. Serm.34. Tom.10. Idem ſuper Pſal.62. Tom.8. ibi: Promittitur nobis carnis reſurrectio, &c. Item in
Epiſt. ad Conſentium, quæ eſt 146. Tom.2. Ac lib. de Symbo. tract.3. circa finē, cap.10. Tom.9. & Lib. quæſt.
65. in dialogo ad Oroſium, Tom.4. Lib.3 de verbis Domini, Serm.27. & ord.64. Tom.10. Et denique Lib. de
Catechizandis rudib. cap.27. Tom.4. vbi vehementer incredulos illos arguit, qui negant mortuorum reſur-
rectionem, &c. In cuius etiam confirmationem ſatis grauiter ſcripſit S. Hieronymus in Epiſt.152. ad Mi-
nerium & Alexandrum. Idem in Epiſt.61. ad Pammachium, aduerſus errores Iohan. Hieroſolymitani,
& alibi ſæpe. Nec non S. Gregorius, præſertim lib.14. Moralium in Iob, cap.30.33. vbi inter alia, pulcher-
rimam Reſurrectionis demonſtrationem facit per ſimilitudines rerum naturalium.*

Bonus vir qui miſeretur & commodat, &c.] *Concordat hic locus Pſalmi in Græco Cod. S. Ephram,
C per omnia cum Græc. edit. lxx. Ceterùm in vulg. Lat. legitur hoc modo:* Iucundus homo qui miſeretur &
commodat, &c.] *Apud Theodoritum verò: Bonus vir beneficus, & commodans, diſponens res ſuas cum
iudicio, &c. atque ſic Symmachus. Deinde quod ſequitur,* [ab auditione mala non timebit.] *al. reperi-
tur:* nuntium malum non timebit.] *& ſic Chryſoſt. Ac poſtea:* Paratum cor eius ſperare in Domi-
no, &c.] *eadem eſt lectio apud Ephram, & apud lxx. & in vulg. Sed Symmachus ibi paullo aliter ſic:* Fir-
mum cor eius expers ſolicitudinis in Domino, &c. *Quod porrò ſequitur,* [donec deſpiciat inimicos
ſuos] *in Græco quidem, tam apud Ephram, quàm lxx. ad verbum hic eſſet:* donec adſpiciat ſuper inimi-
cos ſuos, &c.] *ſed quia lectio in vulg. Lat. ſenſu ab ea non videtur differre, illi etiam in noſtra hic verſione
inſiſtendum putauimus, cùm & ſic legat Auguſtinus. Hieronymus autem ex Hebræo:* (donec adſpiciat in
hoſtibus ſuis) *tranſtulit. Et hæc ex Pſalmo 111.*

Qui mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas] *Ita hic eſt in Græco Cod. & in edit. lxx. ac vulg. Lat. vbi
tamen quidam pro* [ſicut buccellas,] *legunt:* ſicut fruſta panis] *ita S. Auguſtinus, & nonnulli alij. Dein-
de, illud quod adiungitur:* ante faciem frigoris eius quis ſuſtinebit?] *al. legitur:* in faciem frigoris
D quis ſtabit?] *aliàs verò,* quis ſubſiſtet? *Sed in vulg. & S. Chryſoſtomo, ac pleriſque alijs,* (quis ſuſtine-
bit?) *inuenitur, quod & in noſtra hic verſione retinuimus. Sequitur ibid.* Emittet verbum ſuum, & li-
quefaciet ea] *vbi pro* τὸν λόγον, *verbum, vt eſt hic, & apud lxx. ac in vulg. in aliquibus Codicibus* τὸ λό-
γιον αὐτοῦ, eloquium ſuum, *reperitur. Verba ſunt Pſalmi 147.*

Sed audi quoque Prophetam Ezechielem dicentem: Et facta eſt ſuper me manus Domini: &
eduxit me in ſpiritu Dominus, &c.] *Nota ex hoc eodem loco hic ad longum deducto viſionis Ezechielis,
cum noſtro Ephram, etiam alios Orthodoxos Patres euidenter probaſſe Reſurrectionem mortuorum, vi-
delicet Irenæum lib.5. contra hæreſes, cap.15. Clementem Roman. lib.5. conſtit. cap.8. & Tertullianum lib.
de Reſurrectione carnis, alioſq; alibi, quos vide & cum hiſce conferto.*

Factus eſt autem ſonitus prophetante me, & ecce commotio: & acceſſerunt oſſa ad oſſa, vnum-
quodque ad compoſitionem ſuā.] *In alijs Codicib. & apud S. Hieronymū hic legitur:* Et facta eſt nox,
&c. *At apud Tertull. de Reſurrect. car.* Et ecce vox, dū propheto, &c. *Sequiturq; ibid.* Et acceſſerunt
E oſſa ad oſſa, &c. *Ita vulg. ita quoq; Tertullianus, ac plures alij. pro quo aliàs ſic:* os ad os, vnumquodque
ad iuncturā ſuā, *ac ſic Theodoritus, & alij. Apud lxx. aūt, ad verbū magis ſic:* Et factum eſt, cùm ego
prophetarē, & ecce commotio: & accedebant oſſa inuicem ad iuncturam ſuā, &c. *Poſtea ex eadem
prophetia ſubijcitur:* Ipſi dicūt, aruerūt oſſa noſtra, & perijt ſpes noſtra, & abſciſſi ſumus. *Vbi pro* (ab-
ſciſſi ſumus) *vt eſt in vulg. in Græco Cod. S. Ephram, & apud lxx. reperitur* διαπεφωνήκαμεν, *quod ad ver-
bum ſonat, diſſonuimus, vel diſſenſimus, ſiue diſcrepauimus. Sed S. Hieronymus pro eo, ſecundùm Hebræa,*
(deſperauimus) *legit. Tertullianus autem, magis hic concordans cum vulg.* (auulſi ſumus in eis) *habet.
Et iſta hactenus ex prophetia Ezechielis 37. cap. ab Auctore noſtro ad longum producta.*

Cùm autem mortale hoc induerit immortalitatem, &c.] *ita eſt in vulg. 1. Cor.13. pro quo, al.* Cùm
autem corruptum hoc induerit incorruptionē, &c. *Verùm ex duplici illa lectione, in Cod. noſtro Græ-
co S. Ephram fit vna, legiturq; coniunctim ſic:* Cùm autem corruptum hoc induerit incorruptionem,
& mortale hoc induerit immortalitatem, &c. *quam & alij quidam Patres ſequuntur.*

Poſtea

Poſtea vbi adducitur ex Eſaia: Beati omnes qui immanent in ipſo; quia populus ſanctus habitabit in Sion.] *Eadem hic eſt lectio apud S. Ephram, & apud LXX. at in vulg. Lat. paullò aliter ſic:* Beati omnes qui exſpectant eum; populus enim Sion habitabit in Hieruſalem, *vbi etiam Euſebius & Symmachus, pro* ἐμμένοντες, *qui immanent,* ὑπομένοντες αὐτὸν, *qui ſuſtinent ipſum, legunt. Locus eſt Eſaia 30.* A

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, Aduerſus illos, qui dicunt Reſurrectionē mortuorum non eſſe. B

CVM Ethnicis ſentis, & dicis mortuorum reſurrectionem non eſſe? O os abominandum, & Deo inimicum, per quod diabolus
Iohan. 8. Pſalm. 5. Rom. 3. loquitur mendax, & mendacij auctor. O os mendax, aut verius ſepulchrum patens, ex maligno theſauro cordis, malignum afferens, & dicens, quòd mortuorum reſurrectio non ſit. Quomodo non tremuiſti hoc tuum indoctum os aperire, & contume-
Rom. 8. Col. 1. & 1. Cor. 15. ac Apoc. 1. lijs Chriſtum afficere, primogenitum mortuorum? Quomodo non dehiſcit terra, & abſorbet te viuum? quomodo non percuſſit te Angelus, qui reſurrectionem
Matth. 28. Marc. 16. Iohan. 20. prædicauit, dixitque mulieribus, quia ſurrexit Chriſtus ex mortuis, primitiæ
1. Cor. 15. dormientium? vbi te ſtatuemus; cum gentilibus, aut cum Chriſtianis? quem te appellabimus, paganum aut Chriſtianum? Sed abſit à me, te ſic ſentientem Chriſtianum nuncupare; qui enim ita ſentiunt, Chriſtiani dici non debent: Si verò C
& ſe Chriſtianos appellant, ipſi ſe ſeducunt: non enim pars ipſorum erit cum Chriſtianis, & cum Chriſto vero Deo noſtro, qui nobis donauit reſurrectionem:
Eſai. 66. Marc. 9. Sed in gehenna illorum portio erit, vbi vermis eorum non moritur, & ignis ipſorum non exſtinguitur. Qui enim reſurrectionem non ſperat, nec credit, melius eſſet ipſi quòd natus non eſſet. Quid te igitur non dixero, qui ita mentem
Matth. 22. & Marc 12. ac Lucæ 20. obſcuratam habes? quem te appellem; Sadducæum ne, an Iudæum & Samaritanum? nam etiam hi negant reſurrectionem, & tu, quibuſcum & pars tua erit, niſi reſipiſcas. Cuiuſmodi tenebræ tuos obtexerunt oculos? quæ obſtinatio tuum
Iohan. 10. Matth. 7. & 20. cor occupauit? Quomodo te rapuit lupus ex ouili Chriſti? quomodo deprauator ſeparauit te ab orthodoxa fide? Qualis doctor cordi tuo inſeruit huiuſmodi blaſphemiam; teque à Catholica auulſit Eccleſia? Quo pacto audes miſer contueri cælum? & Chriſtum abs te violatum inuocare? Qua fiducia miſer, teipſum Chriſtianum nuncupas? Chriſtum ſpreuiſti, Spiritum ſanctum contumelia affeciſti. D
Pſalm 18. Rom. 8. 10. Quomodo manifeſtabis te ſanctis Apoſtolis, & Prophetis miſer; qui quidem adnuntiarunt nobis reſurrectionem, & in omnes fines terræ? Quomodo igitur in-
Eſai. 26. gredi audebis Eccleſiam, vbi Eſaias Propheta exclamat, dicens: Reſurgent mortui, & expergiſcentur, qui in monumentis ſunt. Qua, inquam, fronte, ingredieris in aulam Chriſti; vbi Sancti liberè nobis reſurrectionem adnuntiant, Prophetæ prædicant, Apoſtoli tradunt, Euangeliſtæ nuntiant? Cuiuſmodi oculis ſpectabis ſanctiſſimum, & immaculatum corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui mor-
1. Cor. 7. 15. 2. Tim. 1. Heb. 2. tem deſtruxit, & diabolum conculcauit, & tertia die reſurrexit, & vitam atque reſurrectionem mundo donauit? quod quidem cuncti fideles participantes in fide clamant: Exſpecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſeculi. Ibi E
1. Cor 15. Paulus orator pietatis, diſciplina ſacrorum imbuit fideles, dicens: Ecce myſte-
†De varia iſtius lectione, vide in Schol. rium vobis dico: Omnes quidem non †obdormiemus, ſed omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in nouiſſima tuba. Canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti. Et rurſus reprehendens, ac confundens negantes eſſe mortuo-
Ibid. 1. Cor. 15. rum reſurrectionem, adiungit, dicens: Si autem reſurrectio mortuorum non eſt: neque Chriſtus reſurrexit: Si autem Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt prædi-
†al. prædicatio veſtra, & fides veſtra. catio† noſtra, inanis eſt & fides noſtra: Inuenimur autem & falſi teſtes Dei, qui prædicauit reſurrectionem in fines orbis. Et denuò idem Paulus, quemadmodum tales derideat, atque ſubſannet, ait: Si omnino mortui non reſurgunt, mandu-

Digitized by Google

A manducemus & bibamus, cras enim moriemur. Quòd ſi omninò, vt tu dicis mi- Ibidem.
ſer, mortui non reſurgunt; cur baptizaris? quamobrem immaculata participas
myſteria? Hoc verò noſce, quòd quamdiu ita ſentis, non in peccatorum remiſ-
ſionem participas; ſed in iudicium & condemnationem, & in augmentum pec- 1.Cor.15.
catorum. Si enim, vt dicis indignè, mortui non reſurgunt: quamobrem te ieiu-
nijs, vigilijs, & orationibus maceras? quorſum virginitas? quorſum certa- Valida & effi-
mina & ſolicitudines, cum lachrymis? Si omnino demens, mortui non reſurgunt; cax confutatio.
omnia ſcripta tam in veteri quàm nouo Teſtamento falſa ſunt, ſicut dicis. Et Mar-
tyres decepti ſunt, tradentes propria corpora tam multis tormentis, ob futu-
ram vitam, & omnes Sancti. Vides miſer, quot quantoſque Sanctos, mendaces ſce- Contra Hæreti-
leſto & impuro illo tuo ore feceris; neque ſolùm ſanctos, ſed & ipſum omnium cos.
B Sanctorum Dominum? Quid ages miſer; quoniam omnium Sanctorum inimi-
cum te feciſti, & à Chriſto alienum, ſicut & reliqui illi qui ſpem nõ habent? Quem 1.Theſſ.4.
deinceps inuocabis? ad quem confugies? inimicum enim te, & Deo & Sanctis red-
didiſti. Non te pudet ingredi Eccleſiam Dei, in qua Paulus clamat, dicens: Quo- 1.Theſſ.4.
niam ipſe Dominus ſola † iuſſione, in voce Archangeli, & in tuba Dei, deſcendet †al. in iuſſu, &
de cælo; & qui mortui ſunt in Domino, reſurgent primi: Deinde nos, qui viui- in voce Archã-geli, &c.
mus, qui reſidui ſumus, vnà cum ipſis rapiemur in nubibus, in † occurſum Domi- †al. obuiã Chri-
ni, in aera; & ſic ſemper cum Domino erimus. Cuiuſmodi manibus ſuſcipies pre- ſto Domino.
tioſum corpus Dei, & admouebis impuro tuo ori, quod ipſum Dominum viola-
uit? Deſiſte poſthac, ô miſer. Deſiſte ab hac graui blaſphemia. Deſine con-
tumelijs afficere Sanctos & Deum negare, Deoque contradicere. Qui reſiſtit po- Tit.3.
teſtati, Dei ordinationi reſiſtit, vt inquit Apoſtolus. Quid illi eueniet, qui Deo
C ipſi reſiſtit? Qui terreni Regis mandatum non ſuſcipit, non retinetur in vita; qua- A minori.
lia ergo ſupplicia apprehendent non obedientem mandato Regis cæleſtis, hoc
eſt, immaculato eius Euangelio? Quomodo patitur clementiſſimus Deus, & eſt
longanimus; quomodo ſuſtinet, & non è veſtigio obſtruit talium impiorum ora?
quomodo terra ſuum non aperit os, & ſimiles abſorbet viuos? Dominus dicit:
Reſuſcitabuntur mortui; & tu dicis, reſurrectio mortuorum non eſt? Verbo Do- Iohan.5. & 11.
mini ex non ſubſiſtentibus, ad eſſe producta ſunt omnia, cæleſtia atque terreſtria, Gen.1. Sap.9. &c.
viſibilia & inuiſibilia, ſiue Throni, ſiue Dominationes, ſiue Archangeli, ſiue Prin-
cipatus, ſiue Poteſtates. Cuncta per ipſum, & in ipſo condita ſunt, feruntur que v-
niuerſa verbo virtutis ſuæ, ſicut ſcriptum eſt: Cæli verbo eius firmati † ſunt, & terra Pſalm.32.
ſuper aquas firmata eſt. cæleſtia ac terreſtria, & quæ ſubtus terram ſunt, & omnes †al. formati.
abyſſi verbo eius obediunt, & tremori auſcultant, & tu non credis? Væ qui iudi- †al. facti ſunt. Pſalm.148.
D catur ab eo, qui illum finxit. Time ô homo: durum eſt tibi contra ſtimulum calci-
trare. Conuertere ad Dominũ homo, & noli eſſe incredulus. Qui enim fidem non Act.9.
habet Filio, non adſpiciet vitam: ſed ira Dei manet ſuper ipſum. Non igitur ſis in- Iohan.3.5.20.
credulus; ſed crede, vt cum fidelibus connumereris. Crede in Dominum noſtrum
Ieſum Chriſtum, doctorem omnis boni; & audi ipſum dicentem: Amen amẽ dico Iohan.5.
vobis; quia venit hora, quando mortui audient vocem Filij † hominis, & qui au- †al. filij Dei.
dierint, viuent. Et rurſus ait: Cùm venerit Filius hominis in maieſtate ſua, & Matth.25.
omnes Angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper Thronum maieſtatis ſuæ, & congrega-
buntur ante eum omnes gentes, à mortuis videlicet reſuſcitatæ. Audi iterum Do-
minũ ipſum dicentem: Cùm enim à mortuis reſurrexerint, neque generabuntur, Matth.22.
neque generabunt; neque nubent, neque nubentur, neque vltrà mori poterunt: Marc.12. & Lucæ 22.
E ſed ſunt ſicut Angeli Dei in cælis. Anne ſufficiunt iſta? num perſuaſimus vobis, vt
à blaſphemia diſcedatis? Nemo igitur ſit, qui non credat reſurrectionem mor-
tuorum. Quis Deo fidelior teſtis? Ipſe Deus teſtatur, nemo maneat incredulus:
ſed omnes ſimul vna voce acclamemus: Credimus in Dominũ, ipſumque adora-
mus, dicentes: Adoro, & credo videre reſurrectionẽ mortuorum, & vitam ventu- De hoc vide in
ri ſeculi. Cernitis quomodo conuertitur quis retrorſum? omnis qui ſentit talia, Schol. plura.
Chriſtum exuit. Quod ſi quæ in verbis, eiuſmodi ſunt; quæ in rebus, cuiuſmodi Græca hoc loco
erunt? Quæ ſi velimus in medium adducere, & omnia enarrare; vniuerſum mihi nonnihil intri-
tempus non ſuffecerit, ad cunctas abſurdas explicandas inſolentias, quibus re- cata ſunt.
ctè depoſitis atque abiectis, iterum implicamur. & quæ rectè obliti eramus, rur-
ſus malè in memoriam reuocamus, conuerſi retrorſum, rurſus eadem aſſumpſi-
mus

Digitized by Google

mus opera impiorum hominum, habitus, & negotia, & verba, & actiones: quæ A
quidem pudor foret reuelare, & in medium afferre. O improbum dæmonem. O
honeſtatis inimicum & hominum, & immundum ſpiritum. Quomodo vnum-
quemque fraudulenter ſupplantat ac fallit, & nequiter perſuadet? Clamat
Dominus per Prophetas, & per Apoſtolos, & per Euangelia, & ex multis pau-
ci attendunt. Vocat diabolus per citharas, per tripudia, ac cantilenas dæmo-
niacas, & multitudinem congregat. Et humani generis amator inuitat quoſcun-
Matth.11. que, & dicit: Venite ad me omnes; & nemo eſt qui obediat, nemo qui ſtudioſè co-
Iohan.6.7. netur. Hominum hoſtis diabolus exhortatur, & omnes accurrunt. Si quando au-
tem prædicari contigerit ieiunium, aut vigilias, cuncti conſternantur ac deplo-
Nota. rant, & velut mortui redduntur. porrò ſi quando denuntientur prandia aut cœ-
næ, aut citharæ, aut cantilenæ dæmoniacæ; omnes hilares fiunt, ad curſum agi- B
les, vigiles, & ſe inuicem conuocant, ſimulque ad malum curſum concurrunt, &
Math.5.6. malum certamen decertant. Non amplius honeſtè, ſicut decet Chriſtianos, ſed
Epheſ.4. & 1.Theſſ.4. ſicut ethnici. Non amplius vt Dei miniſtri, ſed vt ſerui, ſed vt fugitiui; & frequen-
Rom.16.Phil.3. ter per totos dies, laborantes propter ventrem, totamque noctem inſomnem du-
cunt in perditionem animarum ſuarum, ludentes & illuſi, aliudque nihil ex labo-
Lucæ 6. re & vigilijs lucri facientes ſibi, præter væ. quemadmodum ait Dominus: Væ vo-
bis qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis. Nam qui hîc noluerint modicum lu-
Epheſ.4. & 1.Theſſ.4. gere, ibi plorabunt in omnem æternitatem. Nemo vos ſeducat fratres. Non Chri-
ſtianorum hæc ſunt, ſed infidelium gentium. ſicut dixit Dominus: ne diſtrahami-
Lucæ 12. ni; hæc enim cuncta gentes mundi faciunt, quibus non eſt ſpes ſalutis, neque de-
1.Iohan.2. ſiderium æternorum bonorum. Nobis autem dictum eſt: nolite diligere mundum,
neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis autem diligit mundum, non eſt charitas Pa- C
Ibidem. tris in eo: quia omne quod eſt in mũdo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concu-
piſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ, quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. &
mundus tranſit, & concupiſcentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet
Rom.6.Gal.3. in æternum. Noſtis fratres, quòd quicunque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum in-
1.Cor.11. & 2.Cor.3 duiſtis. Quomodo igitur Chriſtum induti, diabolo inſeruitis? neſcitis gloriam do-
Eph.1.Phil.1. numque Dei vos eſſe? Quo pacto ergo imaginem Dei ferentes, eam non honora-
tis: verùm inhonoratis ipſam rebus gentilium? O quibus quantiſque bonis pri-
1.Cor.10. uamur, his ipſis rebus. Iuſſus es frater ab Apoſtolo, omnia in gloriam Dei facere:
Epheſ.6. tu verò rebus ethnicis diabolum oblectas; hominum autem amatorem Deum
ignominia afficis. Admoneris vt aſſiduè ores, tu autem aſſiduè diſtraheris. Iuſſus es
1.Iohan.2. & Coloſ.3. Luc.12. mundanas abnegare concupiſcentias. mandatum à Domino accepiſti, ne in al-
tum extollaris: tu verò ad hæc non conſideras, ſed auditum auertis; poſtea verò D
1.Tim.6. Eccl 21 & Apoc 19. felle acerbius reperies, acutumque magis gladio ancipite. Talis enim eſt peccati
natura, delectat parum, & cruciat multum, delectat ad tempus, cruciat in perpetu-
um. Vultis vt planum faciam vobis idololatriam eſſe in luſibus poſitã? audi quid
1.Cor.10. Exod.32. dicat Apoſtolus: Nolite fieri idololatræ, ſicut ſcriptum eſt: Sedit populus man-
1.Cor.3 & 2.Cor.5. ac Galat.6. ducare & bibere, & ſurrexerunt ludere. Vide igitur ne dum ludere appetis, inue-
niaris cum idololatris. Vnuſquiſque enim proprium onus portabit, & quiſque
Matth.12.24.25 metet quod ſeminauit. Vide ne hîc ſeminaueris ſpinas, riſus, diſtractiones, & ibi
metas lachrymas atque ſuſpiria. multa habeo dicere, ſed nequeo in præſentia
Luc 12.21. Rom.2.& 1.Theſſ.5 ac 2.Tim.1. 2.Pet.3. cuncta referre. Hoc autem norit quiſque, quòd definitus certuſque Deo ſtatutus
ſit dies, quo iudicabit mundum; verùm longanimus eſt, nolens quemquam deper-
di, ſed omnes ad pœnitentiam venire. Veniet autem dies Domini, quo cæli confla- E
Eſai.65.66. grantes ſoluentur, vti ſcriptum eſt: & omnes velimus nolimus ibi congregandi
Matth 24.25. Luc.21.Rom.14. ſumus, ſtatuendi ad tribunal Chriſti. Vbi etiam Angeli cum timore adſtant. vbi
Apoc.20. aperientur libri, quos nunc legentes & audientes, non ſuſcipimus; hos illic vi-
debimus, dum aperientur atque legentur, & condemnabunt nos, ſicut ait Apo-
Rom.2. ſtolus: in die qua iudicabit Deus ſecreta hominum, ſecundùm Euangelium me-
Ioan.12. um. Et Dominus dicit: ſermo, quem locutus ſum, ille iudicabit mundum in nouiſ-
ſimo die. Videte, quoniam ſecundùm Euangelia ſumus iudicandi, in die illa. At-
tendite diligenter quæ ſcripta ſunt, & non deſpexeritis. Væ contumelia afficienti-
†al diuinas. 2.Pet.2 3. & Iacob.1. bus ſcripturas † ſacras multi namque ſunt vaniloqui, ſeipſos decipientes, qui ſi
quando de iudicio & ſupplicio audierint, deridentes dicunt: numquid ego meli-
or ſum

Digitized by Google

A or ſum toto mundo? vbi vniuerſus mundus, & ego. præ toto mundo, quid mihi
accidere debet? fruar intereà huius ſeculi bonis, & ſicut totus mundus, & ego.
Tandem completo vitæ ſuæ termino, venit miſſus Angelus ſeuerus, ipſius ani- Lucæ 12.
mam repetens, dicenſque: Completa eſt tua via, in hac vita; venito igitur ad ali-
um mundum, venito ad proprium locum. Deinde relinquent illum oblecta- Matth 25 &
menta vitæ huius, quibus exiſtimabat ſe perpetuò fruiturum, & abit, tractus ab 2.Cor 5.
Angelis malis in locum ſupplicij: quem adſpiciens, contremiſcet, verberabitque
manibus faciem ſuam, & circumſpiciens huc illucque effugere volens: non enim
reperit ibi aufugiendi modum, nam detinetur arctè conſtrictus, ab ijs qui eum ad-
ducunt ad tormenta. Tunc dicunt ei Angeli, qui ipſum tenent: Quid contremi-
ſcis infelix? Quid turbaris? Quid dolore angeris? quid vereris miſer, quid miſer
B extimeſcis? Tu tibi ipſe hunc locum præparaſti; tu iam mete quod ſeminaſti. Au- Gal.6. &
diebas de formidabilibus tormentis, & deridens dicebas: vbi mundus totus, & 1.Cor.9.
ego. & nunc quid tremis? non es ſolus, ne fleas; vbi totus mundus, & tu. Deinde
ingreſſus in locum illum, volens nolens, acriterque tortus, incipit miſerabiles Matth 18.25.
emittere voces, & obſecrare eos qui in iudicio ipſum ſiſtunt, vt vel exiguam im- Lucæ 16.21 &
petrent relaxationem. Et reſpondent ei: Quid clamas? numquid tu melior es 2.Pet.2.
mundo? vbi totus mundus & tu, ſicut ipſe aiebas. Tuncque ex profundo cordis
ſuſpiria ducens, ait: Et quid mihi profuit vniuerſus mundus? Væ mihi, quia dece-
ptus ſum & illuſus. Iuſtum eſt iudicium Dei. Nunc cognoui ego miſer, quoniam Pſal.118
quod ſeminauerit homo, hoc & metet. & quod ligauerit onus, hoc & portabit. Rom 2.& 2.Theſ.1.&
Væ mihi, quia audiui & non ſuſcepi. Quot decertantes vidi, & vigilantes, ac ieiu- 2.Tim.4.
nantes, miſericordiæque opera exercentes; & cunctos maledictis inceſſebam, & Galat.6. & 1.Cor.9.
C irridebam? quot ego ſpectabam gementes & flentes; & omnes illudebam. Væ Sap.5.
mihi, quia illuſus ſum. Vtilius mihi fuiſſet centum ibi annos luxiſſe atque ploraſ-
ſe, & ieiunaſſe, ac potius lapides mandere; & non venire in hunc locum tormen-
ti. Quis mihi dabit tempus pœnitentiæ trium dierum in illo ſeculo, quod malè Lucæ 16.
conſumpſi miſer? Verùm panegyris atque celebritas iam ſoluta eſt, & non eſt am-
plius pœnitentiæ tempus. Hęc & ſimilia dicturi ſunt in tormentis, qui ſacras hîc 2.Tim.2. Apoc 16.
ſcripturas ſubſannant. Timeamus igitur minas illorum ſuppliciorum, deſinamuſ-
que inhonorare Deum: Quem decet omnis gloria, honor, & adoratio, omniſque
gratiarum actio, in ſempiterna ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

QVem te appellem Sadducæum ne, &c.] *Variæ olim ſectæ nequiter impugnarunt Reſurrectionem mortuorum: Nam Sadducæi inter Iudæos, illam (vt eſt Matthæi 22. Marci 12. & Lucæ 20.) impiè negarunt. Hanc autem iam factam, ac perinde non vltrà exſpectandam, voluerunt Hymenæus & Philetus: Hunc errorem Simoni Mago, Valentino, Appelli, Cerdoni, Caianis, Seuerianis, Archonticis, & Proclianitis impingit S. Auguſtinus. Sicut Baſilidi & Marcioni Irenæus, & Tertullianus. Ceterùm pro irrefragabili veritate Reſurrectionis mortuorum, contra tam nefandos errores pleniſſimè & efficaciſſimè conſcripſerunt S. Ephræm hîc noſter Syrus, vt ex præcedentibus antehac nunquam editis, patebit. Irenæus aduerſus hæreſes Valentini, & ſimilium, libro 5. vbi plurima Reſurrectionis exempla, demonſtrationeſq; in medium adducuntur, & blaſphemia contrarium ſentientium produntur & confutan-*
E *tur. Ac Tertullianus in libro de Reſurrectione carnis. Item Athenagoras, libro de Reſurrectione mortuorum. nec non S. Ambroſius, Libro de fide Reſurrectionis, &c. Hinc & S. Auguſtinus contra eiuſmodi incredulos, in Libro De Catechizandis rudibus circa finem ſic ſcribit: Qui irrident, inquit, reſurrectionem, putantes quòd caro iſta quia putreſcit, reſurgere non poteſt, ad pœnas in ea reſurrecturi ſunt: & oſtendet illis Deus, quia qui potuit hæc corpora facere antequam eſſent; poteſt ea in momento reſtituere ſicut erant. Omnes autem fideles regnaturi cum Chriſto, ita reſurgent in eodem corpore, vt etiam commutari mereantur ad incorruptionem Angelicam, vt æquales Angelis Dei fiant, &c. ita libro citato cap. 27. Tom. 4. Auguſtinus. Et Chryſoſtomus ſuper illud Matthæi 22.* qui dicunt non eſſe Reſurrectionem, *&c. ſic ait: In omni re, aut actu, virtus agendi ſpes eſt futuri. Qui enim arat, arat vt metat: qui pugnat, pugnat vt vincat. Et poſt pauca: Tolle ergo ſpem reſurrectionis, & reſoluta eſt obſeruantia omnis pietatis, &c.*

Quomodo ingredi audebis Eccleſiam, vbi Eſaias exclamat: Reſurgent mortui, & expergiſcen-

†ur qui in monumentis ſunt.] Hunc eundem Eſaiæ 26. locum, etiam in præcedenti Tract. ad probandam Reſurrectionem mortuorum adduxit Auctor, tamquam infallibilis & inuincibilis veritatis, ſummæq; in Eccleſia aduerſus contrarium ſentientes, auctoritatis, quod ab ipſo Domino per os Prophetæ iſta ſint pronuntiata, & nobis in eccleſia credenda propoſita, ſicut ex poſtea hic quoque ſubiectis amplius clareſcit. vbi habetur: Dominus dicit: Reſuſcitabuntur mortui, & tu dicis, reſurrectio mortuorum non eſt? &c. Vnde hæreticus eſſe conuincitur, & putridum membrum ab Eccleſiæ corpore abſciſſum, qui mortuorum reſurrectionem negare, vel eam malitioſè impugnare atque effringere auſus fuerit, quemadmodum hic pluribus demonſtratur apud S. Ephræm. Ad lectionis porrò iſtius varietatem quod attinet, concordat hic Auctor noſter cum lxx. Sed in vulg. Lat. paullò aliter ſic habetur: Viuent mortui tui, interfecti mei reſurgent, &c. ita quoque apud Aquil. Sed Hieronymus in Comment. ant. & nonnulli alij hic (euigilabũt mortui) legunt. Et Euſeb. quaſi ipſi dormierint, &c. De quo, vide Schol. in edit. lxx. A

Cuncti fideles participantes in fide clamant: Exſpecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſeculi.] Non caret graui auctoritate atque myſterio, quod hic dicit Auctor antiquiſſimus, cunctos Chriſti fideles in fide clamare: Exſpecto reſurrectionem mortuorum, &c. quoniam iſta verba continentur Symbolo Patrum in primo Conſtantinop. Concil. general. fundato, quod manifeſtè & ſolemniter in Miſſa paſſim per orbem Chriſtianum decantatur ac proclamatur, ad maiorem ſcilicet rectæ fidei teſtificationem atque illuſtrationem; hæreticorum verò perpetuam confuſionem, &c. Habetur autem illud integrum in eo Concil. cap. 7. & repetitur in quarto Concil. generali Chalcedonen. act. 2. Et in Cõcil. Toletano 3. cap. 2. quod incipit: Pro reuerentia ſanctiſsimæ fidei, &c. vbi ad verbum habetur: Conſtitutum eſt, vt per omnes eccleſias Hiſpaniæ, & Galliciæ ſecundùm formam Orientalium Eccleſiarum Concilij Conſtantinopolitani, hoc eſt, centum quinquaginta Epiſcoporum, ſymbolum fidei recitaretur; & priuſquam Dominica dicatur Oratio, voce clara populo prædicetur, quo & fides vera manifeſtum teſtimonium habeat, & ad Chriſti corpus & ſanguinem prælibandum, pectora populorum fide purificata accedant. Atque hanc Conſtitutionem petitione Reccaredi Regis, fecit ſacra illa Synodus. Conſtat ergo manifeſtè Auctorem hic ad verba Symboli in Conſtantinopol. primo contenta, ibiq; promulgata alluſiſſe, dum dicit cunctos fideles in fide clamare & profiteri Reſurrectionem mortuorum, &c. quò etiam poſteriora reſpexiſſe Concilia in Conſtitut. de recitatione Symbol. fidei, iam demonſtratum eſt. Celebratum autem eſt illud poſt Nicænum primum generale, temporibus Gratiani & Theodoſij Principum, Damaſi Papæ & Cyrilli Hieroſolymitani, ac Nectarij Alexandrini Patriarchæ, &c. circa quæ etiam tempora S. Ephræm, ſecundùm quoſdam, adhuc florebat, vt mirum non ſit, Symbolum iſtius Concilij generalis tunc habiti, ab eo citari atque celebrari. B C

Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δ' ἀλλαγησόμεθα, id eſt: Omnes quidem non dormiemus, ſed omnes immutabimur, &c.] Sic ferè antiqui Patres Græci legunt hunc locum Apoſt. 1. Cor. 15. ita Iuſtinus Martyr in reſponſionibus ad orthodoxos. ita Origenes in lib. cont. Marcionem, qui in Vaticano reperitur manuſcriptus. Ita quoque eſt in vulgatis Græcis. At S. Hieronymus Eſai. 51. & Ioel. 2. Omnes quidem dormiemus, ſed non omnes immutabimur, legit. ſic quoque Tertullianus & Cyprianus. Verùm vulgata Latina hodie recepiſſe videtur: Omnes quidem reſurgemus, ſed nõ omnes immutabimur, &c.] & ſic Ambroſius in dictum caput 1. Cor. 15. Et Philon Carpathius amicus Epiphanij Salamine, in Cantica Canticorũ. Ceterùm de ſenſu & varietate iſtius lectionis, plura lectu ſcituq; digna inuenies apud S. Hieronymum in Epiſt. 152. ad Minerium, & Alexandrum, vbi plenius hunc locum Apoſtoli examinat explicatq; D

In momẽto, in ictu oculi, in nouiſsima tuba, &c.] Iſta quoq; verba Apoſt. 1. Cor. 15. aliter atq; aliter à SS. Patribus citantur atq; leguntur: Tertullianus enim lib. de Reſurrect. carn. c. 42 legit: In atomo, in momentaneo motu oculi.] Et ſic idẽ c. 51. retinuitq; quod Græcè ἐν ἀτόμῳ. illud aũt ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, paraphraſticõs tranſtulit, in momẽtaneo motu oculi, &c. Motus ſiquidẽ oculi (inquit S. Hieron. in Epiſt. 152. ad Mineriũ & Alexandrum) qui Græcè dicitur ῥοπὴ, tanta celeritate tranſcurrit, vt ferè ſenſum videntis effugiat. Pro quo noſter Interpres, & moderni Codices ἐν ῥιπῇ, id eſt, in ictu oculi, legunt, quomodo & nos hic cũ S. Ephræm legimus, ac etiã S. Hieronymi tempore ſic lectũ comperimus. Quorũ hoc tranſlatũ ab ictu oculi ſeu fulminis, illud autẽ à motu lancis ſeu libræ: confundit tamen vtrumq; ac vnum pro alio vſurpari, adnotauit Heſychius. Et de iſta varia lect. ἐν ῥοπῇ, καὶ ἐν ῥιπῇ, vide quoq; apud S. Baſil. Magnũ in lib. Hexamer. Hom. 6. vbi Apoſtolũ adducit dicentẽ: In momento tẽporis, in ictu oculi, &c. E

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De† Conſummatione ſeculi, & de Antichriſto.

†al. Eiuſd. in Antichriſtũ Sermo, & de Conſummatione huius ſeculi.

QVO

A QVO pacto minimus ego Ephræm, qui peccatis delictiſque
varijs abundo, enarrare audebo ac potero, quæ captum me-
um excedunt? Verùm quandoquidem ſua pietate ac miſe-
ricordia Saluator noſter affatim linguam noſtram mouet,
prout vult, ad ea recenſenda, quæ in communem vtilitatem,
omnium verò ædificationem, & mihi dicenti, & cunctis au-
ditoribus cedere poſſint: Verba in doloribus facturus ſum,
& cum ſuſpirijs dicturus de inſtanti huius mundi conſummatione, impuden-
tiſſimoque ac ſæuiſſimo dracone Antichriſto, qui turbaturus adueniet omnem
ſub cælo regionem, timorem ac puſillanimitatem, grauemque perfidiam cun-
ctorum ſimul hominum pectoribus inijciens, prodigia quoque ac ſigna, terro- Matth. 24.
B reſque portendens, vt ſi fieri poſſet, in errorem etiam ipſos induceret Dei Marc. 13.
electos, omneſque decepturus in falſis ac mendacibus ſignis, prodigiorum- Lucæ 21. 2. Theſſ. 2.
que imaginationibus, quæ ab illo fient. Siquidem ſancti magnique Dei per- Antichriſti ſigna & prodigia fallacia.
miſſu, poteſtatem decipiendi mundum accipiet, quòd impleta iam ſit impietas
ſeculi, hominumque iniquitas multiplicata nimis, quodque ab omnibus, & Matth. 24.
per omnia, & vbiuis locorum peſſima quæque hodie perpetrentur. Eam
igitur ob rem, immaculatiſſimus Dominus, ſpiritu erroris tentari patietur 2. Theſſ. 2.
mundum, propter eorum impietatem; quandoquidem ſic Deo relicto, placuit
hominibus adhęreſcere maligno. Magnum, fratres chariſſimi, tunc cunctis homi-
nibus, maximè verò fidelibus & Sanctis erit certamen, magnaque tribulatio in
diebus illis, quando ſigna & prodigia in magna poteſtate à ſceleſtiſſimo Draco-
ne perficientur. quando rurſus ſeipſum vt Deum oſtentabit, formidabilibus por- 2. Theſſ. 2.
C tentis per aera volitans, cunctique dæmones in forma Angelorum, cum timore
coram tyranno in aere ſublimes volitare conſpicientur. Clamabit enim cum for-
titudine, etiam formas immutans, ad immenſum terrorem cunctis incutiendum
hominibus. Quis quæſo fratres, ſcuto fidei, ſic tũc reperietur munitus, vt immobi-
lis perſiſtens, euidens tunc argumentum ſecum in animo habeat, iam ſanctum
vnigeniti Filij Dei aduentum adeſſe: quando inenarrabilem illam viderit tribu-
lationem vbique ſuper omnem animam fieri, omni prorſus ſolatio ac requie de-
ſtitutam vndique, in terra & in mari. Quando vniuerſum mundum conſpexeris Matth. 24.
turbatum, (fugiet enim etiam quiſque ad montes, vt abſcondatur in illorum cacu- Marc. 13. Lucæ 21.
minibus) & alios quidem fame perire, alios verò grauiſſima ſiti, inſtar ceræ, lique-
ſcere; & qui eorumdem tunc miſereatur, nullum adeſſe. Quando videris quam-
cumque faciem lachrymis madentem, ac magno cum deſiderio homines ſciſcita-
D ri, num vſquam adhuc ſit verbum Dei in terris; reſpondeaturque nuſquam? atque
iſtud eſt, quod noſſe deſiderabit homo. Quis obſecro tantam doloris afflictionem
feret? aut quis † intolerabilem illam preſſuram ſuſtinebit? Quando videris † al. inexplicabilem.
confuſionem totius mundi, populumque vndique ab vltimis finibus terræ
venientem, ad adorandum Antichriſtum, clamantemque magno cum timore at-
que tremore: Tu es Saluator mundi, ac Filius Dei. Tunc mare indignabitur atque Matth. 24.
turbabitur, terra exareſcet, cæli non pluent, plantæ marceſſent, cunctique Orien- Marc. 13.
talis plagæ incolæ timore nimio exterriti ad partes occidentales fugient. Et Lucæ 21.
vice verſa, qui occiduas regiones inhabitant, præ timore ad loca orientalia fu-
gam capient. Aſſumpta enim poteſtate, tunc impudentiſſimus ille dæmonas ab-
legabit ad vniuerſos terræ fines, qui cunctis prædicent, magnum iam Regem cum
E gloria apparuiſſe, omneſque ad occurrendum ei, viſendumque ipſius decorem
inuitent. Quis quæſo ita adamantino eſt pectore, vt fortiter atque intrepidè cun-
cta illa ſcandala ac mala perferat? Quis inquam erit iſte, ſicut antè dixi homo;
vt eum, patientiamque eius, omnes mortales Angelique Dei felicem prædi-
cent? Ego quidem ô fratres Chriſto dilecti, vel ſola recordatione ſæui illius
Draconis attonitus fio, dum animo mecum complector, cogitoque futuram
illam tribulationem atque anguſtiam, quæ illo tempore cunctis obueniet homi-
nibus; & quomodo ſceleſtus atque infamis humano generi apparebit hic Draco,
maximè verò quàm atrox infęſtuſque futurus ſit Sanctis Dei hominibus, qui por-
tenta hæc eius fallacia videre ac vincere poterunt. Erunt enim, erunt tunc pluri- Heb. 11.
mi, qui Deo grati placitique reperientur, in montibus ac collibus, lociſque de-

Digitized by Google

ſertis, in multis orationibus, planctuque immenſo, ſaluandi. Deus ſiquidem ſanctus contemplans eos ſic in gemitibus ineffabilibus, fideique ſynceritate perſeuerantes, commiſeratione illorum ducetur, velut indulgentiſſimus Pater, ſecuros eos vbi ſeſe abdiderant, conſeruans. Etenim impuriſſimus ille non ceſſabit inquirere Sanctos quoſque, in terra, ac mari ſecum ſic ſtatuens, quòd deinceps ſuper terram regnaturus ſit, omneſque dominatui ſuo ſubiectos iri. Exiſtimabitque miſer ſe hora illa tremenda reſiſtere poſſe, quando ad iudicium venerit Dominus, ignorans interim impius ſuam ipſius imbecillitatem, atque ſuperbiam, ob quam & ipſe corruet. Turbabit tamen terram, exterrebitque ſimul vniuerſa fallacibus prodigijs, & magicis ſignis. Nulla, tempore illo formidabili, quando Draco venerit, erit in terris requies; verùm maxima tribulatio, perturbatio, atque confuſio. mortes atque fames in cunctis finibus terræ. Siquidem ipſe Dominus diuino ore ſuo prædixit, talia non contigiſſe ab initio creaturæ. Nos autem peccatores, quo pacto immenſam atque inexplicabilem illam anguſtiam adumbrabimus; cùm ſic eam nobis Deus denominauerit? Figat verò hîc quiſque ſedulò mentem ſuam in ſanctiſſimis dictis Domini ac Saluatoris noſtri, animaduertatq́; quo pacto ob neceſſitatem anguſtiamque illam intolerabilem, dies illos ſua pietate ac miſericordia abbreuiet, nobis ſic præcipiens, dicensque: Orate ne fiat fuga veſtra in hieme, vel ſabbatho. vnde & rurſus Saluator aperiiſſimè dicit: Vigilate itaque omni tempore, orantes vt digni habeamini fugere iſta omnia quæ futura ſunt, & ſtare ante filium hominis, quando veniet in gloria ſua. Ne ergo diffidamus; licet hæc tardius videantur ſuper terram euentura. Tempus enim iam propè eſt, vobis interim cunctis in ſylua omnis malitiæ permanentibus, & nullatenus credere volentibus. Oremus igitur aſſiduè cum lachrymis & orationibus, die noctuque, † vt ſalutem conſequi mereamur.

[Margin: 2.Theſſ.2. — Dan.12. — Matth.24 — Matth.24. Lucæ 21. — Ibidem. Heb.10. 2.Pet.3. — †al. pro cõmuni omnium ſalute.]

ALIVD † METRVM.

[Margin: †al. Alia de Antichriſto oratio. — Matth 24. Marc 13. Lucæ 21. & 2.Theſſ.2. — Apoc 14. — Num.20.22. — Num.23 31. & 2.Pet.2. — †al. vt mulieres ciuitatis nudas in tabernaculis ſtatuat citra verecundiam, &c. — †al. & diuitibus mulieres diuitum, reliquas verò vniuerſas cuncto populo, &c.]

SI quis compunctionem cum lachrymis habeat in orationibus, Dominum roget, vt effugere queat maximam tribulationem ſuperuenturam orbi terræ; ne omnino videat illam beſtiam, neque etiam rurſum ſigna & prodigia audiat fieri per loca, ac terræ motus, fames, morteſque diuerſas in terris. Strenui ſit animi oportet, qui in medio tot ſcandalorum tunc ſuam ipſius ſaluare poterit vitam. Si enim aliquis hominum, vel paullulò remiſſior inuentus fuerit, facilè obſidebitur, & expugnabitur, captiuuſque reddetur, per ſigna atque portenta Draconis peſſimi ac dolo pleni. Indignuſque talis reperietur venia in die iudicij, qui ſpontanea voluntate ſua, fidem Tyranno dedit. Multis ſanè orationibus ac lachrymis ô chariſſimi, nobis opus erit, vt tunc firmi atque conſtantes in tentationibus permaneamus. Plurima etenim ſunt portenta atque figmenta beſtiæ tunc futura: cùm enim aduerſetur Deo, cunctos ipſe molitur perdere. Audite Chriſto dilecti fratres mei, quid fecerit populo Iſraelitico in deſerto, exeunti de Ægypto, quomodo infelix hic & ſceleſtiſſimus illos dolo aſtuque circumuenerit; vt cuncti grauiſſimum illud peccatum committerent. Suggeſſit quippe Balaam, vti Balaac regi Madianitarum ſubminiſtraret conſilium peſſimum, vt ſcilicet † mulieres ciuitatis in tabernaculis ſtatuerentur, populuſque ad fornicationem, & ſacrificia pelliceretur: vt Deus impietate illorum offenſus, ſimul funditùs eos perderet, quando iam cuncti velut bruta animalia, in fornicatione ſua cum mulieribus exarſiſſent. Conſtituitque mulieres inuerecundas ac publicas, quæ ad peccandum ceteros incitarent; menſas quoque libaminibus ac hoſtijs plenas præ foribus tabernaculi, omnes ad mortem pertrahens: vt qui cum impuriſſimis illis congredi cuperet, prius hoſtias offerret, & deinde ad turpitudinem cum illis perpetrandum ingrederetur. Pro mercede enim fornicationis, tantummodò hoſtias atque libamina accipiebant. Statuit principibus filias principum, & diuitibus † filias diuitum, plebeias autem mulieres plebeijs, omnique populo: volens cunctos ſimul in caſſes mortis pertrahere: maximè ſi pauperculam non aſpernaretur diues, neque alicuius plebeij filiam princeps. Cernis ecce grauitatem facinoris, malignumque inuentum, quo pacto omnibus foueas in mortem effodiat? An quis vmquam veſtrum tam impudens facinus adſpexit? fornicationemque ſic gladium

A um vtrimque acutum continentem? Duplici ſiquidem morte, & vtraque ſæuiſſi-
ma,enecabant eos mulieres,qui ad ipſas ingrediebantur,impij ſcilicet ſacrificij,&
nefariæ fornicationis. Ad eumdem modum etiam hic ſe armabit Tyrannus, vt
cuncti beſtiæ ſigillo reperiantur muniti,cùm aduenerit decepturus vniuerſum
mundum ſuis ſignis atque prodigijs, tempore ſuo, in conſummatione nimirum
ſeculorum: & ita demum accepto prius eius ſignaculo, ſibi cibum, & quamcun-
Alluſio ad verba Apocal. quæ ſunt ſub fin. cap 13.
que formam comparandi,poteſtatem habeant. Statuet autem principes ad iſtud
ſcelus,edictúmque ſuum exequendum.Attendite fratres ſuperbiam beſtiæ,& ma-
chinamenta iniquitatis; quoniam à ventre principium ducet: vt quando quis ci-
bi preſſus fuerit inopia,cogatur tunc ſignaculum illius ſuſcipere. Dabitque hoc
Signum Antichriſti.
ſuum ſignum ſceleſtus ille,non quidem promiſcuè pro quolibet corporis mem-
B bro,ne hoc graue ſit atque moleſtum ipſis; ſed in dexteram manum, ac frontem
inſculpturus eſt homini characterem hunc ſuum impium: ne ſcilicet facultas ſit
Apoc. 13.
homini,dextera ſe ſignandi ſigno Chriſti Saluatoris noſtri,neque rurſus in fronte
vllatenus tremendum ſanctúmque Domini nomen imprimere queat, neque eti-
am glorioſam atque formidabilem Saluatoris crucem inſculpere. Nouit quippè
infelix ille,per impreſſionem Crucis Domini,poteſtatem ſibi omnem ademptam
iri. Quamobrem ſignat hominis dexteram, quòd ea ſcilicet, cuncta noſtra mem-
Signum ſuum vbi, & quomodo imprimet Antichriſtus?
bra ſignemus.Similiterque frontem, quòd illa,candelabri in modum, lucernam
lucis,hoc eſt ſignum Saluatoris noſtri,in altum præferat. Reſtat ergo fratres mei
chariſſimi,horrendum cunctis fidelibus atque potentibus Chriſti amatoribus qui
tunc reperientur,certamen; ne vmquam ad horam vſque mortis ab eo ſe vinci ſi-
nant,neque torpore langueſcant,quando iam Draco ſignaculum ſuum loco ſigni
Reſiſtendum dolis & machinamentis Antichriſti.
C Crucis Saluatoris noſtri,modis omnibus machinabitur imprimere,vt nulla peni-
tus ratione nomen Domini ac Saluatoris nominetur temporibus ſuis, facietque
hoc ſuæ infirmitatis conſcius,pertimeſcens metuenſque ſibi ad hoc Sanctiſſimo &
immaculatiſſimo nomine,propter ſanctam virtutem nominis ipſius Saluatoris.
Signum ab Antichriſto,nequaquam ſuſcipiendum.
Si quis enim eius ſigno non fuerit notatus, nequaquam phantaſmatibus illius ſe
illaqueari permittet.neque etiam rurſus ab hoc recedet Dominus,verùm eius cor
illuminabit,trahetque ad ſeipſum.Oportebit igitur nos ô fratres,omni ſtudio at-
que diligentia noſſe,atque vitare hoſtis phantaſmata.Et infeſtiſſimo hoc dæmone
regnante,in tranquillitate interim nobis omnibus aduenict Dominus,vt propter
nos,fraudes atque dolos † inimici reprimat. Quamobrem ſynceram firmamque
† al. beſtiæ.
Chriſti fidem tenentes,inſtabilem hoſtis virtutem deturbemus,mentem præterea
conſtantem piamque nobis vindicemus: & ipſe cùm viderit ſe nihil poſſe, ſuam
D agnoſcens infirmitatem,confuſus à nobis recedet.

IN PRIMVM METRVM.

SAnctorum agmina,Chriſti amatores,atq; fideles fratres,ego † miſerabilis,la-
† al. ego minimus omnium.
chrymabundus imploro,moneoq;,ne vlla ratione nos laqueis irretiri patia-
mur inimici,quin potius per virtutem Crucis Chriſti nos inuincibiles præbe-
amus.Ineuitabile iam certamẽ præ foribus eſt; quare clypeo fidei aſſumpto,
omnes ex diuino fonte ſpem noſtræ ſalutis auidè hauriamus. Increatam autem,
conſubſtantialemq; fratres chariſſimi,dicere volo Trinitatẽ,quæ eſt fons ſcaturiẽs
vitam.Si enim eiuſmodi armis munita fuerit noſtra anima,iam peſſundatus iacet
Draco.Inter omnia verò iſta, nos orare conuenit, ne incidamus in tentationem,
E neque fuga noſtra fiat in hieme.Iccirco eſtote parati, tamquam fideles ſerui, Do-
Matth. 24. & Act. 1.
mini ſui amantes, præter illum non agnoſcentes alium. Quando enim fur ille, ac
peſſimus dæmon,ſæuuſque hoſtis primùm ſuis temporibus aduenict, volens ele-
ctum veri paſtoris gregem furari,mactare, ac perdere, formam ſibi veri illius pa-
Alluſio ad Iohan. 10.
ſtoris aſſumet, qua gregem ouium decipiat. Cæterùm cùm exploratiſsimam ſibi
iſtæ vocem veri paſtoris habituræ ſint, è veſtigio vocem impoſtoris agnoſcent:
quæ cùm ſit vox furis,& mali † genij,dura & incompoſita,multùm diſsimilis voci
† al. depopulatoris.
veri paſtoris reperietur, protinuſque agnoſcitur, qualis ipſa ſit. Perdiſcamus
etiam ô amici,quonam amictu impudens ille ſerpens in terris apparebit. Quan-
doquidem Saluator noſter, humanum volens liberare genus, ex Sancta Maria
Virgine natus eſt in carne noſtra, & formam ſerui accipiens, in habitu hominis

Phil 2.
† al. conculcauit mortẽ, & ſubegit hoſtẽ, &c.

per ſanctam virtutem eius diuinitatis conculcauit † hoſtem. Mitis autem ac humilis in terris viſus eſt, vt nos è terra in cælum ſublimaret. Verè enim atque indubitanter Deus qui conceptus fuerat, idem ipſe & incarnatus eſt, idem ipſe natus ex Maria Virgine in carne noſtra, idem ipſe per paſsionem Crucis ſaluauit vniuerſa, nobis quoque diuina ſua relinquens mandata, iterumque venturus, in nouiſſimo die, cum magna gloria & poteſtate formidabili, iudicare viuos, & mortuos, & reddere vnicuique iuxta opera ſua, iuſtis pariter ac impijs, vt iuſtus Iudex. Vnde perſpiciens hoſtis, quòd iterum Dominus, in gloria diuinitatis ſuæ ex cælo ſit venturus, ſecum ipſe excogitabit doloſus de aſſumendo aduentus ipſius habitu, quo ſic cunctos fallat, perdatque. Ceterùm Dominus noſter in pellucentibus nubibus, ſicut fulgur horribile atque coruſcans, in terras deſcendet, in illa die, ſicut ſcriptum eſt: at non ſic inimicus ille in nubibus lucidis in terram veniet. Apoſtata enim erit, naſcetur autem perfectè illius organum, ex ſpurciſſima & ſalaciſſima muliere. Atque iſto habitu amictus veniet ſceleſtiſſimus ille, vt fur. & vt cunctos decipere poſſit falſus & irreligioſus impoſtor, ſe humilem ſimulabit atque quietum, iniuſtitiæ oſorem, auerſorem idolorum, magnum pietatis æſtimatorem, benignum, pauperum amatorem, ſpecioſum vltra modum, lõgè placidiſſimum, hilarem in cunctos: ſupra modum autem Iudęorum gentem honorabit, quòd hi ſcilicet maximè illius exſpectent aduentum, tamquam ipſius veri Chriſti. Atque inter hæc omnia, editurus eſt ſigna, portenta, atque terrores, in poteſtate magna. Aſtu doloque placere conabitur cunctis, vt citò populi amorem atque beneuolentiam ſibi conciliet. Munera non captabit, cum iracundia non loquetur, mœſtus numquam apparebit, at lętus apud omnes ſemper. Et in his omnibus, ſub ſpecie religionis, quoad regnauerit, decepturus eſt mundum. Quando autem multi è populo ac plebe, tot tantaſque eius virtutes aſpexerint, ipſumque decore atque potentia adeò præſtantem; cuncti pariter in eamdem ſententiam condeſcẽdent, ſummoque cum gaudio illum ſibi in Regem eligent, dicentes ad inuicem: Numquid reperiri poterit alius vir tantus, adeoque benignus, ac iuſtus? potiſſimum autem impiorum ac homicidarum Iudæorum populi ipſum honore afficient, applaudentque eius regno. Vnde & ipſe tamquam † ceteris eos honore præferens, deſignabit ipſis omnibus locum ſuum ac Templum, ſuamque illud inſtaurandi prouidentiam. Regnante autẽ iam Dracone ſuper terram, promptiſſimè populi ad fœdus ſimul cum eo ineundum accurrent. Edom rurſus & Moab, vnà cum filijs Ammon, illum vt verũ regem cum gaudio magno adorabunt, ipſiuſque cùm primis ſe propugnatores multa cum potentia oſtendent. Citò autem eius regnum erigetur, & in furore ſuo tres Reges magnos atque potentes percutiet. Deinde ſupra modũ corde exaltabitur, euometq; Draco vniuerſam ſuam amaritudinẽ cum omni ſua malitia, propinabitque fraudulenter latẽs in ſe lœthiferum virus. Orbem terrarum turbabit, vltimos fines terræ commouebit, affliget vniuerſa, polluet perdetque animas multas. non amplius velut pius ac religioſus, neque amplius vt pauperum amator, neque vti hilaris ſicut antea: verùm contra prorſus, per omnia auſterus, durus, iracundus, & excandeſcens, ſæuus, inſtabilis, terribilis, inflexibilis ac tenebricoſus, odibilis & abominabilis, immitis, improbus, ſuperbus, ſceleſtus, & impudens; qui magna ſua rabie atque inſania, vniuerſum genus mortalium in barathrum impietatis atque perditionis præcipitare ſtudebit. Signa varia atque terrores multiplicans, falsò etiam & non verè eiuſmodi oſtentabit. Montes autem hoc modo transferre atque mouere fallaciter & minimè verè videbitur: Etenim adſtante circum circa, maxima populorũ gentiumque multitudine cum propter phantaſmata laudantium, vehementiſſimam emiſſurus eſt vocem ſceleſtus, adeò vt locus totus moueatur, in quo turbæ ei aſsiſtebant. palamque tamquã Deus dicturus eſt impius: Cognoſcite vniuerſi populi, magnam poteſtatis meæ virtutem: Ecce ego coram vobis omnibus, præcipio monti huic magno atque excelſo, qui è regione eſt, vt emigret è loco vbi eſt trans fretum, huc nunc ad nos, in verbo meo. dicetque ſceleſtus ille: Tibi mons iubeo, vti huc confeſtim inde per mare transfretes. Et currere quidem videbitur mons coram cunctis turbis ſpectantibus, licet omnino à † ſuis fundamentis nõ ſit motus. Nam quæ Altiſsimus ab initio creationis firmauit, & in ſublime extulit, in ijs nequa-

Margin notes: 2.Tim.4. Rom.1.2. — Matth.16. Apoc.22. Rom.2.14. — Matth.24.25. Marc.13. Lucæ 21. — Antichriſti natiuitas qualis. — Antichriſti fraudes, & hypocriſis. — Iohan. 2. 2.Theſſ. 2. — † al. ſed omnino hilaris ſemper. — † al. tamquam locum ac templũ cum primis honorans, &c. — Gen.19. & 25. Dan.11. & Am.1.2. & Soph.2. — Antichriſti malitia, crudelitas, tyrannis, & in omnes perſecutio maxima. — Antichriſti ſigna mendacia, atque fallacia. — 2.Theſſ.2. Apoc.13. — † al. à limitibus. Gen 17 Am.4. Pſal. 92 135.

Section letters in right margin: A B C D E

A quaquam ſceleratiſſimus ille poteſtatem habebit: ſed mundum magicis ſuis portentis decipiet. Rurſus autem alteri monti, in profundo maris magni inſulæ maximæ ſito, iubebit ſedem locumque mutare, & in arida conſiſtere, in iucundis littoribus, ad oblectationem ſpectantium. Et licet inſula omnino nõ moueatur ex mari, tamen ſicut mons in arida, contuentibus apparebit. Rurſusque idem ille Draco, expanſis manibus innumerabilem multitudinem congregabit ſerpentũ, & auium, carnibus humanis veſcentium Super abyſſum ſimiliter incedet, & in ea vt ſuper terram ſe ambulare ſimulabit. Ficta autem ab eo erunt omnia, & multi his credent, & vt Deum fortem ipſum glorificabunt. Ceterùm qui Deum ſecum habitantem habuerint, illuminatis oculis cordis ſui, ſyncera fide diligẽter ipſum cum vniuerſis ſuis dolis ac phantaſmatibus fallacibus obſeruabũt, cognoſcentq́;,

B quòd neque mons ſuo motus ſit loco, neque inſula ex mari trãſmigrauerit in aridam. Atque iſta cuncta ſub proprio nomine perficiet Antichriſtus: Non enim ſuſtinebit immaculatiſſimum nomen Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, cùm ſit Dei aduerſarius, ac perditionis filius. Quibus ſic actis, populiſque ad eum velut ad Deum adorandum collaudandumque indies adductis; excelſiſſimus in cælis indignabitur, ſuam ab ipſis faciem auertens. Deincepsque erunt peſtilentiæ graues, fames continua, terræmotus aſſidui, vbique fames, vbique ſitis, tribulatio vbique magna, anguſtiaque multa, mortes incomprehenſibiles, timor horribilis, & tremor inexplicabilis. Tunc cæli non irrigabunt amplius, nec terra fructificabit vltrà; fontes deficient, & exſiccabuntur fluuij. herba non amplius creſcet, nec paſcua naſcentur, arborum radices * refrigeſcent, & amplius non germinabunt; piſces maris, & cete quæ in illo ſunt morientur, vnde & grauem ac peſtilentialem odo-

C rem mare emittet, ſonitumque horribilem: ita vt præ timore etiam homines in terris ſint defecturi, atque interituri.

[Margin: Antichriſti præſtigiæ, arteſq; magicæ. — Apoc. 13. & 14. — Iſta in Vaticanis ſunt Cod. Græc: ſed al. deſunt. — 2. Theſſ. 2. — Matth. 24. Matth. 13. & Lucæ 21. — Ibidem. — *al. emorientur — Matth. 24. Lucæ 21.]

ALIVD * METRVM.

[Margin: *al. Eiuſd. De Antichriſto.]

TVnc vehementer omnis ſimul † lugebit ingemiſcetque anima, quando cuncti aſpexerint preſſuram illam ineffabilem, qua die noctuq́; prementur: neque vſquam reperient, vbi cibis famem ſibi expleant. Siquidem præſides quidam populi, duri atque immites per loca conſtituti erunt à Tyranno, qui illos dumtaxat paululum ciborum, eorum ſcilicet quales tunc inuenientur, ſibi coëmere permittent, qui ſignaculum improbi tyranni ſecum in fronte vel dextera prætulerint. Sicque paullatim perire ac mori incipient: hi qui-

D dem in plateis, illi verò in domibus, alij autem in foro. Deficient namque infantes in ſinu ac vlnis matrum: ipſæque viciſſim matres ſuper infantes morientur. Vir *item cum muliere, ac prolibus, in medio fori corruent mortui: nec erit tũc qui eos ſepulturæ condat, & in monumentis componat. & præ multitudine cadauerum per plateas proiectorum, ingens & intolerandus vndique fœtor ipſos * viuẽtes fortiter affliget. Manè omnes cum dolore ac gemitu, colloquendo, dicent: quando aduenient veſpera vt fruamur requie? aduentante autem iam veſpera, inter amariſſimas lachrymas, ſecum * ita loquentur: quando putas illuceſcet, vt vrgentem preſſuram nos effugere queamus? nec dabitur tunc ipſis fugiendi aut abſcondendi ab illa tribulatione locus. Cuncta etenim ſimul turbata tum erũt, mare, & arida. Atque adeò ſic nos præmonuit Dominus: Vigilate & orate horis ſingu-

E lis, vt effugiatis à tribulatione illa. Grauis tunc odor in terris, peſtilentiæ & terræmotus in arida. peſtilentiæ item & terræ motus in mari. Confuſio in mari, & confuſio ſuper terram. Terrores item in mari, & terrores in terra. Auri argentiq́; copia, & veſtes ſericæ nulli quidquam in preſſura illa maxima proderunt: ſed cunctiviuentes, tunc mortuos beatos prædicabunt, qui * corpore ſoluti fuerint, priuſquam tanta in terris ſuperuenerit tribulatio. Tunc per plateas palam proiectũ iacebit aurum atque argentum: nulluſque erit qui * tangat illud, quandoquidem cuncta tunc abominationi erunt. Verùm cuncti, tum fugiendi occultandique ſe, quærent modum; nec vllus eis è preſſura illa euadendi locus patebit. Immò præter peſtilentiam, famem ac ſitim, metumque, aliæ adhuc terroris erunt cauſſæ: etenim feræ atque ſerpentes humana veſcentes carne reperientur. Anguſtijsque

[Margin: † al. lugebit anima, ingemiſcetque amarè omnis creatura, &c. — Apoca. 13. — Eſai. 13. — * al. pater cum vxore, & filijs, &c. — * al. homines adhuc ſuperſtites, &c. — * al. rurſus ad ſe inuicem dicent: quãdo, &c. — Matth. 24. Marc. 13. Lucæ 21. — * al. qui ſepulti fuerint, &c. — Eſa. 13. — * al. qui ſibi vẽdicet illud.]

Deut. 32. plena tum erunt omnia: Intus timor, extra tremor, & nocte diuque in plateis ia- A
Lucæ 21. cebunt cadauera. In domibus fames & ſitis, in plateis vox vlulatus & planctus. In
domibus vox gemitus ac planctus. In plateis tumultus, & in domibus tumultus.
Vnuſquiſque alteri cum gemitu eiulatuque occurret: pater filio, & filius patri; fi-
lia matri, & mater filiæ. amici amicos in plateis complectentes, deficient; & fra-
tres à fratribus amplexi, mortui in plateis concident. Marceſſetq; flos ac pulchri-
Eſai. 40. tudo tandem quaſi omnis carnis: reddentur enim hominum facies velut emor-
Zach. 14. tuæ. Deteſtationi atque odio tunc erit pulchritudo mulierum, tabeſcetque con-
1. Petr. 1. cupiſcentia omnis carnis præ alimentorum inedia. Cuncti verò qui calidiſſimæ
Zach. 14. crediderint beſtiæ, impiumque illius ſceleſti characterem pro ſignaculo accepe-
rint, ſimul ad ipſum accedent, cum anguſtia atque dolore dicẽtes: Da nobis quod
edamus atque bibamus, quoniam ecce cuncti deficimus fame tabefacti, cuncti ſi-
mul perimus & amara morte morimur; fera animantia, venenataſque à nobis B
Antichriſti malitia, ſimul & inopia detegitur. depelle beſtias, ne nos perimant deuorentque. Cumq; non ſit impuro illi quod
eis dare poſſit, ad eos pariter omnes, magna cum ſeueritate ac ira reſponſurus eſt:
Vnde à me dari vobis vultis quod edatis atque bibatis, ô homines; cùm cælũ ter-
ræ pluuiam deneget, terraque ideo prorſus germinare ac fructificare nequeat.
Quibus auditis, populi ingemiſcent, flebuntque inter tot anguſtias omni peni-
Hierem. 45. tus ſolatio deſtituti, addeturque ipſorum afflictioni afflictio verbis non expri-
menda, quòd ita ſe promptos ad beſtiæ credẽdum exhibuerint. Cùm ille in quem
crediderunt ipſi, ne ſibi quidem ipſe opitulari queat: quomodo ergo illis diebus
magnæ preſſuræ, miſerebitur ipſorum? Contabeſcent ſatellites Draconis, præ ti-
more ac terræ motu, ſonituque magni maris, fame atque ſiti, morſuque ſer-
Apoc. 14. 19. pentum. Quicunque enim ſignaculum Antichriſti acceperint, ipſumque vt
2. Theſſal. 2. Deum ſanctum adorauerint, partem cum Chriſto in eius aduentu non conſe- C
quentur, ſed cum ipſo Dracone proijcientur in gehennam. Felicem ac feliciſſi-
mum illum, qui diebus illis ſpe firma in Dominum fixa, repertus fuerit præuali-
dus atque fideis. Quoniam facillimè hîc euadere ac ſuperare poterit tormenta,
& tentationes quaſcunque Antichriſti. Ceterùm priuſquam cuncta iſta fient, mit-
Apocal. 11. Malach. 4 tet miſericors Deus Eliam Theſbiten, & Enoch, qui palam populo prædicent, ne
*al. ne ob timorem credãt, aut obtemperent, falſitatis, &c. *illi credant, audacter clamantes atque dicentes: Antichriſtus hic eſt atque ſe-
ductor, & filius perditionis, ô homines, nullus illi prorſus credat impio. nullus
veſtrum aurem tyranno præbeat Deo repugnanti. nullus veſtrum terreatur; ci-
tiſſimè enim deſtruetur, diſſolueturque poteſtas illius. Dominus ſanctus cum
gloria formidabili, iam ecce de cælo veniet, iudicaturus omnes illos, qui ſignis
Antichriſti crediderint, obedierintve. quamquam pauci tunc reperientur, qui D
Ibidem. *al. Saluator vt Deus noſter. duorum illorum ſanctorum Prophetarum dictis ſint obtemperaturi ac credittu-
*al. miſericors Deus, &c. ri. Hæc autem omnia facturus eſt Saluator * & Deus noſter, vt cunctis nobis
oſtendatur eius infinita clementia. Quippè qui numquam vult mortem pecca-
Ezech. 18. & 1. Tim. 2. toris & impij: ſed omnes cupit ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.
Conſideremus chariſſimi immenſam eius pietatem atque miſericordiam; quan-
doquidem nec illo quidem tempore mortalium genus eſt deſtituturus prædica-
tione veritatis: quin & tunc miſſurus eſt prophetas ad veram de Deo notitiam
Matth. 24. 25. prædicandam, vt omnes in die iudicij reperiantur inexcuſabiles, cùm venerit è
cælo Dominus, in maieſtate & gloria Patris. Plurimique ſanctorũ, qui tunc repe-
rientur, ſimulatque exploratũ habuerint aduentũ impuri illius Antichriſti, mox
profuſis lachrymarum fluminibus, gementes & flentes ad Deum recurrent, vt li- E
berentur à Dracone illo; confugientque maximo cum ſtudio ad deſerta, & occul-
tabuntur timore perculſi, in ſolitudinibus & montibus, atque ſpeluncis. Capiti-
buſque ſuis terra ac cinere conſperſis, cum eiulatu ac lachrymis orabunt die no-
Matth. 11. ctuque in maxima humilitate cordis. Donabiturque illis à Deo ſancto, quod
Apoc. 6. orantes petierint: deducetque eos gratia ipſius ad loca definita, & ſaluabũtur oc-
cultati in cauernis & ſpeluncis, ne Antichriſti ſigna atque terrores conſpiciant.
Et cunctis quidem diuina cognitione atque intelligentia illuſtratis, continuò in-
noteſcet tyranni aduentus: Qui verò mentem ſemper in ſecularibus rebus, terre-
niſq; cõmodis appetendis defixam habuerint, nequaquam eius aduentum cogno-
2. Tim. 2. ſcere poterunt. Nam qui perpetuò ſecularibus ac temporalibus rebus animum
impli-

Digitized by Google

A implicatum retinent,& ſi veritatem audierint, non tamen credent: ſiquidem di-
centem aſpernabuntur. atque huius rei gratia aufugere ſancti præualebũt, quan-
doquidem curam omnem vitæ huius abiecerunt. Væ tunc peccatoribus omni-
bus, quoniam appropinquauit ipſorum ſupplicium atque perditio, in æterna Matth.24.
ſecula. Lugebit tunc omnis terra, & mare. Lugebit aer cum feris beſtijs,& vola- Apoc.13.
tilibus. Lugebunt montes & colles & ligna * campi. Lugebunt quoque duo ma- * & omnia ligna ſyluarum.
gna luminaria cæli, cum aſtris, propter genus mortalium: quoniam omnes de-
clinauerunt à Deo ſancto ſuo, creatore vniuerſorum: & ſeductori crediderunt; Apoc.14.16.19.
pro cruce Saluatoris, characterem ſceleſti eius aduerſarij aſſumentes. Lugebit ter-
ra ac mare, quia vox pſalmi & orationis repentè ceſſauit de ore hominum. Lu-
B gebunt eccleſiæ Chriſti vniuerſæ luctu maximo, eo quòd amplius Deo non offe-
ratur diuina oblatio,& ſanctificatio,ſanctumq; ſacerdotum iam ceſſet miniſteri-
um. Poſtquam ergo tria tempora cum ſemi, impleta fuerint poteſtatis & opera- Dan.7.
tionis,ſceleſti illius Antichriſti; conſummatiſque iam ſcandalis omnibus totius
terræ, quemadmodum diuino Domini & Saluatoris noſtri prænuntiatum eſt Matth.24. Lucæ 21.
ore: tunc veniet ſicut fulgur de cælo coruſcans, ſanctus, immaculatus, terribilis,
& glorioſus Deus noſter & Rex, ſpõſuſque immortalis, in nubibus cum gloria in- Matth.25.
comparabili, præcurrentibus ante gloriam eius Angelorum & Archangelorum Apoc.1.
legionibus: præferentibuſque coram ipſo ſignum crucis, & magnum flumen
ante eum igne plenum, terribili cum eruptione exæſtuans, & in altum ſe eleuans.
Aderunt ibi Cherubim ſimul & Seraphim, vultum deorſum inclinatum tenen- Ezech.1.10.
tia, atque volantia; & alis quattuor igneis facies, pedeſque occultantia, & cum
horrore clamantia, & ad alterutrum dicentia: Ter Sanctus, Sanctus, Sanctus, Do- Eſa.6. Apoc.4. Matt.25. Iohã.5.
C minus Deus Sabaoth. Vox item tubæ audietur, horrendum illud occinens, di- 1.Cor.15.
cenſque: Surgite qui obdormiſtis, ecce iam venit ſponſus. Tunc aperientur mo-
numenta, audietque putridus puluis magnum illum & formidabilem Saluato- 1.Theſſ.4. Dan.7.
ris aduentum. Et in ictu oculi, excitabitur vniuerſum genus hominum, adſpici- 1.Cor.15.
etque immenſam ſponſi pulchritudinem: & mille millia, & centies mille mil- Apoc.5.7.14.19. & 20.
lena millia, infinitique Angelorum exercitus gaudebunt gaudio magno; ſancti
quoque ac iuſti, & quotquot non acceperunt ſignaculum mali * & impij Tyran- * al. impuri & improbi Antichriſti.
ni. abduceturque Tyrannus victus ab Angelis, cum omnibus Dæmonibus coram
tribunali Iudicis: & ducentur ſimul cum eo quotquot eius ſignum acceperint, Apoc.12.13.14. 20. &c.
omneſque peccatores & impij ligati. Feretque aduerſum eos Rex ſententiam Matth.13.18.25.
damnationis perpetuæ, in igne inexſtinguibili. Quotquot autem ſignaculũ An- Marc.9. Dan.12.
tichriſti non receperint, & quicunque in ſpeluncis atq; cauernis tunc occultati fu- 2.Pet.3.
D erint, cum Sponſo exultabunt, in cæleſti thalamo, lætitia ineffabili, cum Sanctis Apoc.14.15.20. Heb.11.&c.
omnibus, in ſempiterna ſecula. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

Super hoc Argumento, qui plures Auctores noſſe ac legere velit, videat inter alios, antiquiſſimum Irenæum, libro 5. contra hæreſes, cap.25. & ſequentibus: vbi Antichriſti fraus, ſuperbia, & tyrannicum regnum, ſicut à Daniele & Paulo deſcripta ſunt, latè ac fusè aperiuntur, multaq; de eodem alia notatu digna deſcribuntur. Poſt Irenaum, idem hoc Argumenti genus prolixè tractauit Hippolitus Epiſcopus, & Martyr, in Oratione de Conſummatione Mundi, & de Antichriſto. Poſt quem, vi-
E *deantur Cyrillus Hieroſolymitanus catecheſi 15. Damaſcenus lib.4. orthodoxæ fid. cap.27. & 28. Chryſoſtomus in 2.ad Theſſalon.2. Theodoritus in eundem Apoſtoli locum. ac Theophylactus in locum eundem. Methodius in reuelationibus. Et inter Doctores Latinos, S. Ambroſius in 21. Lucæ S. Auguſtinus 20. de ciuitate Dei, cap.19. Et in tractatu de Antichriſto. Hieronymus quæſt.11.ad Algaſiam, & in 7. cap. Danielis. Anſelmus & Oecumenius in 2.Theſſalonic.2. Hugo Ætherianus libro de regreſſu animarum, cap.23.&c. Nec prætereunda hîc ſunt, quæ ſparſim de hoc tractatu inueniuntur à B. Andrea Archiepiſc. Cappadoc. in comment. ſuper 13. Apocal. alijſque in locum eund. Nec non à S. Ambroſio in Comment. ſuper Lucam, lib.10. Cap.2. ac 4. Tom.5. Item lib. de benedictionibus Patriarcharum, cap.7. Tom.4. Et in tractat. ſuper Pſal.40. verſu 10. & in Pſal.43. verſu 2. Tom.4. ac lib. ſup. Beati immaculati, litt.3. verſu 5. ſuper illud: Increpaſti ſuperbos, &c. eod. Tom.4.&c. S. Auguſt. in homil. Euangelij, Cùm videritis abominationem, &c. Matth.24. Item libro 12. de ciuit. Dei, cap.1.7.13. ac 18. de ciuit. Dei, cap.53. Tom.5. Idem in epiſt.1. ad Heliſaum, & eſt 68. ac 2. epiſt. ad Heſychiũ, &c. S. Hieronymus ſuper*

Digitized by Google

ſuper illud Daniel. Beatus qui exſpectat, & peruenit vſque ad dies mille trecentos triginta quinque. &c. A *plurimiſq; alijs apud eum locis. Iſidor. libro de ſummo bono. cap. 25. & 26. S. Bernard. in Serm. de aduentu Domini, alijſque alibi.*

Primò varietas occurrit lectionis, in ipſa inſcriptione ſeu titulo, dum in vno Exemplari Græco manuſc. habetur: Eiuſd. S. Ephræm Sermo in Antichriſtum. *In alio:* Eiuſdem Sermo de Antichriſto. *In quodam alio:* Eiuſd. in Antichriſtum Sermo, & de conſummatione huius ſeculi. *In quarto autem, quod in Vatic. antiq. eſt:* De Conſummatione ſeculi, & de Antichriſto.] *quam etiam inſcriptionem magis hic ſequi viſum eſt; tum quòd ex ipſo Orationis defluxerit corpore, vbi mox in illius reperitur principio: Verba in doloribus facturus ſum, & cum ſuſpirijs dicturus de inſtanti huius mundi conſummatione, impudentiſſimoq; ac ſæuiſſimo Dracone Antichriſto, &c. tum etiam quòd huic reſpondeat inſcriptio qua Hyppolitus Martyr in tractatu eiuſdem Argumenti eſt vſus, videlicet:* de conſummatione mundi, & de Antichriſto, &c.

Clamabit enim cum fortitudine etiam formas immutans, &c. *Ita in Cryptafer. Cod. reperitur.* B *Pro quo, in Vatic. ſic eſt:* Etenim cum fortitudine & potentia multa fraudulenter formas immutabit, &c. *Al. verò ſic:* Clamat enim in fortitudine, formas quoque immutans, ad exterrendos immenſo pauore mortales, &c. *atque iſta de terroribus & præſtigijs Antichriſti.*

Sequitur non multò poſtea: Tunc plantæ marceſſent, cunctique orientalis plagæ incolæ exterriti, &c.] *Ita legitur in manuſc. Græco antiq. Cryptafer. Sed in Vatic. Cod. pro eo ſic eſt:* Tunc plantæ ac fructus omnes marceſſent, cunctique ſuper terram homines exterriti nimio timore profugient: hi quidem ab Oriente verſus occidentem. Illi verò ab Occidente ad Orientem. Alij à Septemtrione ad Meridiem: alij vice verſâ à Meridie ad Septentrionem. *Vtraque lectio clara eſt & probata.*

Aliud metrum.] *Eiuſmodi diſtinctionem aut potius ſectionem iſtius de Antichriſto tract. per metra, in alia atque alia etiam ſubdiuiſa, in antiquiſſimo quodam manuſc. Græc. Biblioth. Cryptaferrat. reperi: cùm in omnibus alijs Exemplaribus, quæ videre atque conferre licuit, abſque vlla prorſus partium diuiſione, ne dum ſubdiuiſione, iſta omnia vnico filo contextuq; ſermonis contineantur. Sed quòd illud Græcũ Cryptafer. exemplar cæteris non ſolùm in hac materia plenius ſit, ſed & antiquius (excedere enim videtur ſcriptura mille annos, ſicut inde colligitur) viſum eſt ab eo hic non recedere, non tamen prætermittendo ſi quæ particularia etiam in alijs manuſcrip. reperta ſint, confido enim me ex diligenti omnium* C *quæ videre licuit collatione, exemplar non ſolùm emendatum, ſed & illuſtratum, pleniſſimumq; dediſſe. Quod autem hic dicit, (*Aliud metrum,*) puto aliam partem, ſeu membrum orationis intelligi, quomodo, & in conſequen. vbi dicit* (In primum metrum.) *hoc eſt, in primam orationis partem, &c. niſi tamen ipſam rei actionem aliam atque aliam, nomine huius & illius metri, hic ſumere malis, Comicorũ, & tragicorum more, in ſcenas & actus 1. 2. 3. &c. ſua diuidentium, & ſic recitantium. Cùm enim tota hæc res de Antichriſto ſit tragica, eam velut in Tragœdia aliqua, hic omnibus per partes & membra ſeorſim diſtinctimq; proponit, atque ita quidem accuratè ac plenè depingit & explicat, vt nihil planè deeſſe videatur, quàm ipſam rem geri oculis conſpicere.*

Indignus reperietur venia in die judicij, qui fidem Tyranno dedit, &c.] *Antichriſtum varijs imitatione ſcriptur. appellat nominibus Auctor, nunc Tyrannum, nunc beſtiam, nunc Draconem, nunc ſceleſtum ac impium, nunc furem & latronem, nunc hoſtem & inimicum, nunc Dæmonem infeſtiſſimũ,* D *ac peſſimum, nunc malum genium, nunc impudentem ſerpentem, nunc Apoſtatam, nunc falſum & irreligioſum impoſtorem ac deceptorem, nunc præſtigiatorem, nunc impurum, nunc blaſphemum, nunc hypocritam, nunc ſeductorem, nunc perditionis filium, ipſum à factionibus & varijs facinoribus eius nominando, ſicut conſequenter ſuis hic locis reperies. Tacuit autem proprium eius nomen, quia neque in ſcripturis vſquam expreſſum reperitur, eò quòd dignum non ſit præconari à Spiritu ſancto, vt rectè adnotauit Irenæus, ſub finem cap. 30. lib. 5. & B. Andreas Cappadox, comment. in 13. Apocal. Nam ſi expediret, vt quidam volunt Doctores, eiuſmodi apertè cognoſci nomen, is ſanè qui ipſum vidit, reuelaſſet; ſed non placuit diuinæ gratiæ, vt nomen peſtiferi hominis in diuino libro referretur in ordinem, &c.*

Naſcetur autem perfectè eius organum ex ſpurciſsima & ſalaciſsima muliere, &c. *Docet communiter Patres, Antichriſtum ex ſalaciſſima & ſpurciſſima proditurum muliere: ſicut è cõtrario, Chriſtus ex immaculatiſſima & Beatiſſima prodijt virgine. quod & hic diſertis verbis affirmat Auctor, oſtendens inter alia, quantum differentiæ ſit inter huius, & Chriſti veri Meſſiæ ortum, vitã, mores, miracula, atque aduentum, &c. quæ omnia fallaciter ac fictè, & nequaquam verè imitari & repræſentare conabitur* E *hoſtis ille impius, Chriſto in cunctis aduerſarius, ſicut hic latius pluribus à contrario ductis collationibus ab Ephræm luculentiſſimè demonſtratur & explicatur, ad quem in hiſce diligentem ideo Lectorem remitto.*

Et ne quis hic alia fallatur lectione, quæ in alio quodam manuſc. Cod. Græc. S. Ephræm reperitur, cum adiectione eiuſmodi: (naſcetur planè atque perfectè eius organum ex impuriſsima muliere: Ipſe verò non incarnabitur.) *dicimus illud poſterius tanquam gloſſema in textum irrepſiſſe, errore imperiti alicuius librarij, qui cùm aliunde ad marginem hoc videret adnotatũ fort. verbis textus attexuit, aut potius malitiosè quiſpiam ipſi Ephræm hanc ſententiam affinxit; eoq; magis adducor vt ita ſentiam quòd iſtud membrum* (ipſe autem non incarnabitur) *ab omnibus alijs manuſcrip. exemplaribus Ephræm, quæ videre, & conferre licuit, deſit. Quomodo enim Antichriſtus ſecundùm eum, non incarnabitur, ſi planè*

Digitized by Google

A *planè atque perfectè (vt hic affirmat) naſcetur eius organum ex ſpurciſſima muliere? Quomodo verè organum habebit, ſi non incarnabitur? Quomodo ipſe non incarnabitur, ſi homo peccati (ſecundùm Apoſtolum ad Theſſalon.) erit? Et quomodo homo; ſi non incarnabitur? Quomodo denique Ephræm, tempus durationis regni eius, tyrannidem, fraudes, doloſq; adeò diligenter ſigillatimq; teſtimonio atque auctoritate ſacræ ſcripturæ perſequitur, eumq; Apoſtatam, & furem, & tyrannum, & hypocritam; & perditionis filium, multiſq; alijs nominibus in hominem quadrantibus, appellat; ſi ſecundùm eum non incarnabitur, & homo non erit? Quare confundantur contrarium ſentientes, & contra communem orthodoxorum Patrum ſententiam hallucinantes. Faceſſat & euaneſcat in hoc, opinio aut potius error Hippolyti Martyris, qui in tractatu eiuſdem argumenti, cenſet Antichriſtum ipſum diabolum fore phantaſticè & laruato corpore humano contectum: aduerſus cuius opinionem diſputant, ſcribuntq; Damaſcenus lib.4.cap.28. S. Hieronymus in 7.cap. Danielis. & Oecumenius in 2.cap.2. Theſſal. pluresq; alij. Verum quidem eſt, quod ſubinde à Patribus, organum Diaboli Antichriſtus dicatur, omnemque eius virtutem ſuſ-* B *cipere; ſed eo ſenſu ac modo loquendi, quòd ſcilicet ipſe omninò ſe ſuaſq; vires & artes ad Sathanæ voluntatem ſit accommodaturus. ita Irenæus lib.5. contra hæreſes, cap.25. & ſequent. ita Ambroſ. comment. in 2. ad Theſſalon. cap.2. Tomo 5. ita Auguſtinus in tractat. de Antichriſto, & lib.18. de ciuit. Dei cap. 19. alijque alibi.*

Sequitur in textu, paullò poſt: Et vt cunctos decipere poſsit, ſe humilem ſimulabit, atque quietum, iniuſtitiæ oſorem, idolorum auerſorem, &c.] *Cum iſtis planè concordant, quæ loco citato adducit Irenæus ibi: Et idola quidem ſeponens, ad ſuadendum quòd ipſe ſit Deus, ſe autem extollens, & quæ ſequuntur ibid. Quibuſcum & Hippolyti in loco adducto quadrat ſententia, ſub hoc verborum tenore: in primordijs, inquit, ſuis clemens erit, factus ad dilectionem, quietus, religioſus, pacificus, qui odio proſequatur iniuſtitiam, deteſtetur munera, idola non admittat, ſcripturas amet, &c. Conueniunt quoque quæ habentur apud Cyrillum Hieroſolymit. catecheſ.15. Damaſcen. libro 4. cap.28. S. Hieronym. quæſt. 11. ad Algaſiam. Theophyl. poſt Chryſoſtomum, & Theodorit. in 2.cap.2. ad Theſſalonic. &c. Quantoperè porrò ipſe idola deteſtabitur, demonſtrat Hugo Ætherianus lib. de regreſſu animarum, cap.23. in hæc* C *verba: Antichriſtus idolis nullum obſequium præſtabit: non enim idololatra erit: ſed Deo noſtro per omnia contrarius, omnes Deos gentium vt muta ſimulachra confringet, nullius penitus imagini cultum exhibebit, quia ſe ſolùm iubebit adorari pro Deo, &c.*

Supra modum autem Iudæorum gentem honorabit, &c.] *Concordant hîc cum Auctore noſtro omnes antè citati Auctores, cauſſam ſimul hanc cum Ephræm allegantes, quòd ſcilicet Iudæi maximè illius exſpectent aduentum, tamquam ſui veri Meſſiæ ac Chriſti; ac propterea etiam facilè ab eis obtinebit, vt ſe Regem creent, &c. vnde & ipſe (vt ſequitur hîc poſtea) tamquam cæteris honore eos præferens, deſignabit ipſis locum ſuum ac templum, ſuamq; iſtud inſtaurandi prouidentiam, &c. Quòd verò Iudæi Antichriſtum in ſuum excepturi ſint Regem & Meſſiam, pariter in eo conueniunt locis iam antè productis, Irenæus, Hippolytus Martyr, Damaſcenus, Auguſtinus, & Hieronymus, alijq; plurimi. Cur porrò illi propriè ac potiſſimum ab hoc Tyranno decipiendi ſint, rationem optimam eamq; ſcripturæ teſtimonijs ſuffultam alibi reddit Damaſcenus, vbi de eo ſic diſſerit: Oportet ergo primùm prædicari cunctis gentibus, ſicut ait Dominus, & tunc veniet in redargutionem aduerſariorum Dei Iudæorum. Di-* D *xit enim illis Dominus: Ego veni in nomine Patris mei, & non recepiſtis me: veniet alius in nomine proprio, & illum recipietis. Et Apoſtolus: Pro eo quòd dilectionem veritatis non ſuſceperunt, vt ipſi ſaluarentur: propter hoc mittet eis Deus operationem erroris ad credendum mendacio, vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, ſed approbauerunt iniuſtitiam. Iudæi igitur Filium Dei, qui eſt Dominus Ieſus Chriſtus & Deus, non receperunt: ſeductorem ſeipſum dicentem Deum, ſuſcipient, &c. ac proinde poſtea addit, eum non nobis, ſed Iudæis venturum; non pro Chriſto, ſed aduerſus Chriſtum, & eos qui ſunt Chriſti; propter quod, & Antichriſtus dicitur, &c. ita Damaſcenus libro 4. orthodox. fid. cap.27. quibuſcum etiam conſonant, quæ apud S. Ambroſium habentur, in comment. ſuper 2. ad Theſſalon. cap. 2. Tomo 5. & ſuper Lucam, libro 10. cap.2. 4. &c. Tomo 5.*

Atque inter hæc omnia editurus eſt ſigna, portenta, atque terrores, in poteſtate magna, &c. *Pro hoc, al. ſic legitur: Signa editurus eſt magna, terroreſque formidabiles; vt terrorem atque horrorem cunctis phantaſmata ipſius cernentibus incutiat. Placere autem rurſus conabitur omnibus ſubdolè,* E *vt à quibuſcumque ametur: Nullius enim dona accipiet, neque cum iracundia loquetur, &c. ita Cod. Græcus Vatic. habet. Al. talis reperitur lectio: Inter omnia hæc, ſigna faciet atque prodigia, & terrores ſumma cum poteſtate. Placere cunctis nitetur aſtutus, vt citò à populis ambiatur, ameturque, &c.*

Mittet Dominus Eliam Theſbiten, & Enoch, qui palam populo prædicent, &c. *Quòd duo iſti Prophetæ tandem à Deo Opt. Max. vltimis illis temporibus mittendi ſint, qui Iudæos tunc adhuc ſuperſtites ad fidem & ouile Chriſti conuocaturi ſunt, & pietatem humano generi, ac verã de Deo vero notitiam omnibus (vt dicit hic Ephræm) palam prædicabunt, mortaleſq; ne timoris cauſſa credant Antichriſto, eiuſq; obrẽperent falſitati, ſeriò admonebunt, clariſſimis ſacræ Scripturæ patet teſtimonijs, validiſſimiſq; Patrum declaratur ſententijs. Et vt ex multis pauca depromam: Hoc dicit Dominus per os Iohan. in Apocal. 11. cap. Dabo, inquit, teſtibus meis, & prophetabũt diebus mille ducẽtis ſexaginta, amicti ſaccis, &c. Et qui illi duo teſtes propriè ſunt, niſi Enoch & Elias; qui prophetabunt, id eſt, prædicabunt*

ac do-

Digitized by Google

ac docebunt, & ſcripturas interpretabuntur diebus mille, ducentis ſexaginta, id eſt, annis tribus cum dimidio. quanto videlicet tempore duratura eſt Antichriſti prædicatio: ſicut plerique ex Patribus illum Apocalyp. locum conuenienter interpretantur: quin & Antichriſtum ipſum (vt auctor eſt Tertullianus libro de anima) duo illi teſtes ſuo tandem ſanguine extinguent. De Iudæis porrò ad eccleſiam Chriſti per duos hoſce prophetas conuocandis, habes Malach. 4. vbi Dominus ſic loquitur: Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & terribilis, & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres, &c. Et de hoc, vide Auguſtinum libro 11. de ciuit. Dei, ac lib. 9. ſuper Geneſ. cap. 6. & alibi. Confirmaturq́ idem diſertis verbis à Damaſceno, lib. 4. orthodox. fid. cap. 27. vbi ſub finem ſic enarrat: Mittentur autem Enoch & Elias Thesbites, & conuertẽt corda Patrum in filios, hoc eſt, Synagogam ad Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & Apoſtolorum prædicationem, & ab illo interficientur. Et veniet Dominus ex cælo, quemadmodum Apoſtoli eum conſpexerunt euntem in cælum, &c. A

Poſtquam ergo tria tempora cum ſemi impleta fuerint poteſtatis & operationis Antichriſti, &c. *Notatur tempus durationis Antichriſti, quod ex alio tamen manuſc. Vatican. clarius ſic redditur: Poſtquam ſex menſes & tres anni imperij Antichriſti, atque Draconis Deo aduerſarij fuerint impleti, &c. Hoc verò tempus regni ſeu potius tyrannidis Antichriſtianæ, ad nouiſſimos ſeculorum fines extenditur, arceturq́ à Daniele cap. 12. in tempus & tempora, & dimidium temporis, id eſt, vt Iohannes Apocal. 11. interpretatur, menſes quadraginta duos: & vt paullo poſt ibidem magis articulatè, dies mille, ducentos ſexaginta. Et vt adhuc apertius hoc exprimunt Patres, annos tres cum mẽſibus ſex atqui hanc concorditer cum Auctore noſtro tenent ſententiã Patres ſuprà citati, Irenæus, Hippolytus Martyr, Cyrillus Hieroſol. Theodoritus, Hieronymus, Auguſtinus, aliiq́ue complures.* B

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, C

De ijs quæ poſt Crucem reuelanda ſunt, in formidabili illo ſecundo Aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti.

AVdiſtis chariſſimi, Chriſtoque dilecti fratres, quanta vis ſit Crucis, quamq́ue præclaræ ipſius virtutes, ac quanta eius ſint bona. Hæc etenim boni gubernatoris inſtar, præſentem noſtram vitam gubernat, & in pace cuſtodit. Hæc futuram quoque vitam æternam nobis conciliat. Hæc rurſus in ſecundo aduentu Domini, prima * apparitura eſt in cælo, tamquam pretioſum & venerabile ſceptrum magni Regis Chriſti, iuxta verbum Domini dicentis: Et apparebit ſignum filij hominis in cælo, cum multitudine exercitus Angelorum, vniuerſam terram illuminans, à finibus vſque ad fines, ſuper claritatem ſolis, aduentumq́ue Domini adnuntians. Et hæc quidem de Cruce, pro præſenti: quæ verò poſt eam ſecutura, cuiuſmodi? Et quæ poſt crucem reuelanda, qualia putas erunt? Superant ſanè iſta omnem ſermonem, omnem mentem, omnemq́ue cogitationem, excedúntque omnem narrationis ſeriem, omnemq́ue deterrent auditum. Hei mihi, fratres mei in Chriſto dilecti; recordatus ſum horæ illius, & contremui. Et hic finem dicendi facere ſtatueram præ timoris magnitudine, cùm animo mecum complecterer ea, quæ poſt crucem reuelanda erunt. Quis enim iſta enarret? quis exprimere audeat? Quale os enuntiare ſufficiat? quæ lingua eloqui? quæ vox explicare? Quæ auris illa audire poterit, quibus fieri incipientibus etiam virtutes cælorum commouebuntur? Quis non horreat, & contremiſcat in hora illa; quando * Rex regum à throno gloriæ ſuæ exſurgens, deſcendet viſitaturus cunctos habitatores orbis, rationes cum ijs collaturus, & * bonam dignis redditurus mercedem, indignis autem ſupplicia retributurus, vt iuſtus Iudex. Hæc dum mecum cogito, timore corripiuntur membra mea, & diſſoluor vndique, oculi præ timore lachrymas fundunt, vox mihi deficit, labia mea quaſi conglutinata hærent, lingua mea contremiſcit, & cogitationes meæ ſilentium meditantur. Amor & deſiderium, me verba facere ob veſtram vtilitatem compellunt, ſed timor me retinet, & ſi-

*al. primò reuelanda eſt, &c. D

Matth. 24. Apoc. 1. 5. 6. Dan. 7. &c.

Matth. 24. E

*al. Rex gloriæ.

*al. & reddituros vnicuique, ſecundùm opera ſua, &c.

Digitized by Google

A & ſilentium mihi imponit: nam ingens atque immenſus eſt timor. Talia quippe magna, & horrenda *admirabilia, neque ab initio contigerunt creaturæ, neque vmquam accident in vniuerſis generationibus. Et nunc quidem ſæpè ſi repentè coruſcatio * contingat aliqua, aut tonitruus clarior ac vaſtior, omnem mox timore percellit hominem, cunctique in terram procumbimus. Et ſi tantilla nos adeò exterrent; quo pacto obſecro, tunc ſuſtinebimus, quando tubæ vocem ex cælis audiemus, ſuper omnem coruſcum atque tonitruum horribiliter reſonantem, cunctosque qui à ſeculo obdormierunt, iuſtos & iniuſtos excitantem. Tunc omnia humanæ conditionis oſſa, mox, ad ſonitum tubæ, ex tumulis exilient, diſcurrentque cum feſtinatione harmonias atque iuncturas ſuas requirentia. Cùm adſpexerimus omnem humanam naturam, ac ſpiritum in ictu oculi reſurgentē,
B quemlibet ex loco ſuo, congregarique à finibus orbis terrarum ad iudicium. Solo enim iuſſu magni Regis, qui habet poteſtatem omnis carnis, è veſtigiò terra cum tremore ac ſtudio ſuos r[illegible]det defunctos, infernus ſuos, & mare ſuos mortuos. quidquid item humanorum corporum vel beſtiæ dilaniarunt, vel piſces deuorarunt, vel aues diſcerpſerunt, in priorem ſtatum remeabit; cunctique in ictu oculi reſurgent, & coram Tribunali adſtabunt, & ne vnus quidem capitis capillus in ijs deerit. Quomodo tunc, fratres mei chariſſimi, ſuſtinebimus? Quando igneum viderimus fluuium, ab ortu ſolis vſque ad occaſum, cum furore manantem, ac inſtar ferocis aſperique maris, montes & valles *deuorantem, terramque omnem, ac quæcunque ſunt in ea exurentem. Tunc chariſſimi mei, illo ab igne deficient fluuij, vaneſcent fontes, mare exſiccabitur, aër *turbabitur, aſtra è cælo decident, ſol deficiet, luna * vertetur in ſanguinem, cælum vt liber complicabitur. Tunc
C Angeli miſſi cum feſtinatione diſcurrent, congregaturi electos à quattuor ventis, ab extremitate cælorum, vſque ad extremitates eorum. Tunc videbimus cælum nouum, & terram nouam, ſecundùm promiſſum eius. primum enim cælū, & prima terra abierunt, ſicut ſcriptum eſt: quoniam ſicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur. & iterum renouabis faciem terræ. Si verò tolerare poteſtis, dicam & quæ poſtea ſequentur: Sin autem præ timore nequitis, ſermonem concludam: nam quæ poſt conſequuntur, formidabiliora ſunt iſtis. Quomodo ſuſtinebimus Chriſti amatores, quando conſpexerimus tremendum ſolium paratum? cùm viderimus ſignum filij hominis in cælo reſplendens, ſicut dixit Dominus: ſanctum inquam, & immaculatum, ac pretioſum ſignum, cui ſponte clauis affixus fuit pro nobis Dominus? Tunc cuncti proſpicientes in ſublimi, formidabile & ſanctum magni Regis apparere ſceptrum, cognoſcent & in memoriam reducent ſermo-
D nem Domini dicentis: quia ſignum apparebit Filij hominis in cælo, certique erūt poſt illud, continuò Regem * reuelandum. In illa hora vnuſquiſque pauidus tractabit, quo pacto obuiam tremendo occurret Regi, reuoluetque mente cunctas actiones ſuas. Deinde quiſque propria, ante faciem ſuam cernet opera. Tunc omnes qui miſericordiæ opera coluerunt, & verè pœnitentiam egerunt, quique anguſtam & arctam ingreſſi ſunt viam, ſuamque in ſolitudinibus, & montibus, atque ſpeluncis profeſſionem ad finem vſque caſtè ſeruarunt, hilares contuebūtur bona * quæ præmiſerunt ante ſe, opera. Miſericordes cernent ibi mendicos ac pauperes, quorum hîc miſerti ſunt, pro ipſis interpellantes, eorumque opera bona coram Angelis & hominibus adnuntiātes. Qui verò hîc lachrymas pro peccatis fuderunt, & labores atque moleſtias per pœnitentiam ſubierunt, hilares ibi atque alacres cum gloria adſtabunt, exſpectantes beatam ſpem, & aduentū gloriæ ma-
E gni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Et cur breuiter cum timore licet, maiora non refero? Quando magnum illum atque horribilem audiemus clamorem, ex altitudine cælorum perſonantem: Ecce ſponſus venit. Ecce Iudex adeſt. Ecce rex apparet. Ecce ſupremus iudicum Iudex reuelatur. Ecce vniuerſorum ſeculorum aduenit Deus, vt iudicet viuos & mortuos. Tunc Chriſto dilecti, à voce clamoris contremiſcent fundamenta & renes terræ, à finibus vſque ad fines, & mare, omneſq; abyſſi. Tunc fratres mei, anguſtia, & timor, ſtuporque in omnem irruet hominem, à clangore atque reſonantia tubarum, & à metu exſpecta[illegible]nis eorum quæ ſuperuenient vniuerſo orbi. Tunc virtutes mouebuntur cælorum. Tunc præibunt Angelorum exercitus, Archangelorumque concurrent chori. Cheru-

Marginal notes: * al. & res adeò exhorrendæ, &c. — * al. fulgur aliquod oriatur. — Ezech 37. & 1. Cor. 15. — Ioel 2. 3. — 1. Cor. 15. & 1. Theſſal. 4. — Apocal. 20. — Ibidem. — 1. Cor. 15. — Lucæ 21. — Daniel. 7. — * al. deuorantis. — * al cōcutietur. — * al. luna præteribit, &c. — Marc. 13. — Eſai. 34. — Apocal. 21. — Iſai 65. & 66. — Pſalm 101. — Pſalm. 103. — Matth. 24. — Eſai 53. — Matth. 27. & Philip. 2. — Matth. 24. — * al apparituru͂. — Matth 7. & Lucæ 13. — * al. præcepta quæ præmiſerunt, &c. — Tit. 2. — Matth. 25. — Iacob. 5. — Lucæ 21. — Matth. 25. — Pſalm. 17. 76. — Eſai. 24. — Matth. 24. — Lucæ 21. — Marc. 13.

Eſai.6.& Apocal.4. Cherubim quoque ac Seraphim multis oculis clara, in fortitudine metuque pro- A
clamabunt: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, qui eſt, & qui erat,
& qui venit omnipotens. Tunc omnis creatura, in cælo & in terra, & ſubtus ter-
Matth.21. Marc.11. Luc.19. Ioha.12. ram, cum timore atque tremore validè clamabit: Benedictus qui venit Rex, in no-
mine Domini. Tunc ſcindentur cæli, & reuelabitur Dominus dominantium, &
1 Tim. 6. & Apoca. 17. 19. Rex Regum, & Princeps Principum, & immaculatus, & terribilis, atque glorioſus
Deus noſter, veluti fulgor horribile, cum poteſtate & maieſtate multa atque in-
Apoc. 1. comparabili, ſicut Iohannes prædicauit Theologus, dicens: Ecce veniet cum nu-
bibus cæli, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent ſe ſu-
Matth.24. per eum omnes tribus terræ. Quo in ſtatu putas, tunc anima inueniri optabit, vt
Apocal.20. ſuſtinere poſſit? quando cælum & terra in fugam vertentur, ſicut rurſus Theolo-
* al. thronum magnum cãdidum, &c. gus præſignauit dicens: Vidi ſolium * candidum ac magnum, & ſedentem ſuper
illud, à cuius conſpectu fugit cælum & terra. Et locus non eſt inuentus * illius. Vi- B
*al. eis, & al. ab eis. diſti eiuſmodi terrorem aliquando? Vidiſti res adeò horrendas vmquam? Cæ-
lum & terra tunc fugere tentabunt, & quis poterit ſubſiſtere? Noſque peccatores
Daniel.7. quò profugiemus; quando thronos videbimus poſitos, & Dominum omnium ſe-
culorum, Deumque noſtrum ſedentem? Quando innumerabiles Angelorum
conſpiciemus exercitus, in circuitu thronum gloriæ circumſtantes, cum metu at-
*al. viſio prophetæ Danielis, que tremore? Tunc prophetia * implebitur Danielis, dicentis: Ego Daniel adſpi-
Daniel.7. ciebam, donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit. Veſtimentum eius
Dan.1. 7. candidum vt nix, & capillus capitis eius vt lana munda. Thronus eius flamma
Daniel.7. Apoc.20. ignis, & rotæ eius ignis accenſus. fluuius igneus, rapiduſque egrediebatur à facie
Apoc 5.7. eius: millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia adſiſtebant
*al. coram ipſo. * ei: iudicium ſedit, & libri aperti ſunt. Magnus in hora illa horrenda atque tre-
menda pauor erit, fratres chariſſimi, ingenſque ſtupor ac terror, quando iudici- C
um illud, vbi nulla erit perſonarum acceptio, ſedebit, & libri illi formidabiles
* al. in hac vita. aperientur, in quibus ſcripta reperientur opera noſtra quæ fecimus * ſuper ter-
Pſal.7. Iere.17 ram, & verba quæ locuti ſumus, actuſque ac cogitationes omnes, arbitrantes la-
Rom.8. Apo.2. tere Deum ſcrutatorem renum ac cordium. vbi deſcripta erit humana quæcun-
Matt 10. Luc.12. que actio ſiue bona ſiue mala, ſecundùm quod ſcriptum habemus: nam & capilli
capitis noſtri omnes numerati ſunt: cogitationes ſcilicet & intentiones cordis,
de quibus etiam rationem reddituri ſumus. O quàm multis opus habemus la-
chrymis, ad horæ illius pauorem euadendum, & negligimus. O quantopere plo-
rabimus & ſuſpirabimus, vultumque percutiemus, ac noſipſos diſcerpemus;
quando præclara illa contuebimur dona, quæ à Rege gloriæ accepturi ſunt, qui
bonum hîc certamen decertârunt. Quando noſtris adſpiciemus oculis ineffabi- D
le cælorum Regnum. Rurſuſque ex alia parte, conſpiciemus ſupplicia horrenda,
tormentaque expaueſcenda reuelari, atque apparere: Medium verò horum ad-
ſiſtere omne hominum genus, omnemque ſpiritum, à primo formato Adam, vſ-
Eſai 45. que ad vltimum omnium hominum, cunctoſque in faciem procidentes, atque
Philip.2. adorantes, ſecundùm illud ſcripturæ: Viuo ego dicit Dominus, quia mihi cur-
Rom 14. uabitur omne genu. Tunc quoque ſermo implebitur Apoſtoli, dicentis: In no-
* al. flectatur. mine Ieſu Chriſti, omne genu * flectetur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum:
* al. confiteatur & omnis lingua * confitebitur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei Pa-
tris. Amen.

E

SCHOLIA ET VARIÆ LECTIONES.

DE iis, quæ poſt Crucem reuelanda ſunt, &c.] *Loco huius Inſcriptionis ac tituli, al. reperitur:* De ſigno Crucis, quod apparebit in cęlo, quando Dominus ad iudicandum venerit. *Al. iſta cum aliis in laudem ſanctæ ac viuificæ Crucis præcedent. coniunguntur in eodem contextu ſiloq; Sermonis: Sed quoniam hæc pars etiã ſeparatim cum proprio titulo inuenitur in antiq. Cod. Cryptafer. ideo & nobis ſeparare, & huc eam tamquam in locum opportuniorẽ referre viſum eſt: agitur enim hic de* [illegible]*ce, tẽpore vniuerſalis Iudicii apparitura; totaq; Oratio in iis quæ ad ſecundum Domini pertinent aduentũ, cõſumitur: & quoniam eiuſce Crucis tunc apparit. ſub finẽ quoq; præcedentis tractat. de Antichriſto, fit mentio, conuenientẽr ordine immediatè hic de ea orationẽ propriã eiuſdẽ S. Patris Ephræm ſubiecimus,*

Digitized by Google

A *cimus, & ante Sermones, De futuro Iudicio, proximè ſequentes poſuimus, alia ſuis etiam commodè locis reſeruaturi, atque repoſituri.*

De iſta porrò Crucis, in die extremi Iudicij, apparitione, cui alia adhuc apud alios videre libuerit, legat Hippolytum Martyrem, in oratione ante citata, De Conſummatione mūdi, ac de Antichriſto, &c. vbi ipſe poſtremò deſcribens Chriſti aduentum ad iudicium, ſic habet: Orietur ab Oriēte ad Occidentem vſque ſignum Crucis ſuperantis ſplendorem ſolis, denuntians aduentum & apparitionē Iudicis, &c. Quale porrò aduentus Domini ſignum Crux erit, luculenter demonſtrat Cyrillus Hieroſolymitanus, catecheſi 15. illuminatorum, vbi ſic habet: Sed quod tandem aduentus illius ſignum eſt, quod nō audeat virtus contraria imitari? Et tunc, inquit, apparebit ſignum Filij hominis in cælo. Signum autem verum & proprium Chriſti, eſt Crux. Lucidum crucis ſignum præcedens Regem, atque demonſtrans eum qui prius fuerat crucifixus: vt videntes qui antea illum pupugerunt, illiq; inſidiati ſunt Iudæi, cerent tribus cum tribubus, & quæ ſequuntur ibid. Super quo, alia apud eumdem vide Cyrillum, in Epiſtola ad Conſtantium Imperatorem, De Crucis ſigno quod in cælo apparuit, paullo poſt med. ac apud S. Chryſoſtomū homil.
B *55. in cap. 16. Matth. & Homil. 77. in 24. cap. Matth. vbi in hanc rem pulcherrima lectuq; digniſſima habes, Tom. 2. nec non Homil. in 12. cap. Iohan. & alibi. Tom. 3.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Iudicio, & retributione.

C ADeſte fratres mei omnes, & * me Ephræm minimum audite: cogi- *al. & conſiliū à me peccatore
tationemque noſtram iudicem ſtatuamus: vt exploratione cordis atque imperito
noſtri perdiſcamus, numquid quemadmodum diuinitus inſpiratæ Ephræm, capite.
nobis tradunt ſcripturæ, ita & ambulemus. Caueamus igitur, Spiri- Epheſ. 4. & 5.
tum ſanctum Dei contriſtare, in quo ſignati ſumus. Et quidem, ſi Epheſ. 4.
quis ſibi bonorum operum fuerit conſcius, gratiam quam in hu- 1. Pet. 4. 5.
militate ab hominum amatore Deo accepit, augere ſtudeat. At ſi peccatorū con-
ſcientia arguimur; quid eſt quòd negligentes ſimus, Chriſto dilecti fratres? Ecce *al. præoccupat
enim peruenit * ad nos, ô fratres, dies terribilis, in qua lumen ſolis obſcuratur, & iam nos, &c.
aſtra decidunt, in qua cælum tamquam liber complicatur, in qua buccinat tuba, Matth. 24. Eſai. 13. Ioel. 3.
vehementem atque formidabilem ſonum emittens, cunctoſque ab initio ſeculi 2. Pet 3.
defunctos excitans. in qua ad vocem & nutum Iudicis, abdita inferni redduntur Apoc. 6. &c.
D vacua. in qua Chriſtus in nubibus cum ſanctis Angelis aduenit, iudicaturus viuos Matth. 13 24. 25.
& mortuos, redditurusque omnibus ſecundùm ipſorum opera. Verè enim for- Chriſti aduentus formidabilis.
midabilis eſt glorioſus Chriſti aduentus. Res enim eſt planè admiratione digniſ-
ſima, cernere cælum repentè diſcindi, & terram immutari, ac mortuos reſuſcita-
ri. Reddet enim terra corpus hominis, quale * ſuſcepit: licet à feris diſcerptum, *al. cuiuſmodi ipſum accepit.
licet ab auibus comeſtum, licet à piſcibus abſorptum fuerit; non deperibit vel ca-
pillus quidem hominis, coram Iudice. Deo enim iubente, omnes immortales & Lucæ 21.
incorruptibiles fiunt; corpuſque eiuſmodi accipient ſinguli, quale eorum deme-
rentur opera. Iuſtorum corpora, ſeptuplo ſolis radios ſuperabūt: at peccatorum, 1. Cor. 15. Matth. 13.
tenebroſa & fœtore plena inuenientur. Quoniam hominis corpus, ipſius opera
& actiones iudicabit. Quiſque enim noſtrū, actiones ſuas in proprio geſtabit cor- 2. Cor. 5.
E pore. Grauis ſiquidem noſtrorum operum tunc fiet inquiſitio. Etenim ſiue ver- 1. Pet. 1.
bis, ſiue cogitationibus quis noſtrum peccauerit, tunc ipſi apparebit. Et ſiue bona, 2. Cor. 5 6.
ſiue etiam ſimiliter mala egerit, manifeſtè illa tunc contuebitur. Quocūque enim Matth. 13.
ſe verterit, ſuas ante ſe actiones cernet. Quamobrem contendamus dilecti fratres,
opprobrium atque confuſionem horribilem, quæ tunc cunctos cōſequentur pec- Eſai 64.
catores, effugere: nitamurque bonorum illorum participes fieri, quæ præparauit 1. Cor. 2. *al. Deus omnibus ſanctis, &c.
Chriſtus * omnibus iuſtis, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor homi-
nis non aſcenderunt, in quæ deſiderant Angeli proſpicere. Nam cùm è cælis Chri- 1. Pet. 1. Matth. 24. 25.
ſtus deſcenderit, ſtatim inextinguibilis ignis vbique ante * Chriſti conſpectū præ- * al. ante iudicis, &c.
curret, operietque vniuerſa. Etenim quod ſub Noë factum eſt diluuium, inex- Geneſ. 7.
ſtinguibilis huius ignis figura exſtitit. Quemadmodum enim tum, aqua omnes

Digitized by Google

ſertis, in multis orationibus, planctuque immenſo, ſaluandi. Deus ſiquidem ſan- A
ctus contemplans eos ſic in gemitibus ineffabilibus, fideique ſynceritate perſeue-
rantes, commiſeratione illorum ducetur, velut indulgentiſſimus Pater, ſecuros
eos vbi ſeſe abdiderant, conſeruans. Etenim impuriſſimus ille non ceſſabit inqui-
rere Sanctos quoſque, in terra, ac mari ſecum ſic ſtatuens, quòd deinceps ſuper ter-
ram regnaturus ſit, omneſque dominatui ſuo ſubiectos iri. Exiſtimabitque mi-
2.Theſſ.2. ſer ſe hora illa tremenda reſiſtere poſſe, quando ad iudicium venerit Dominus,
ignorans interim impius ſuam ipſius imbecillitatem, atque ſuperbiam, ob quam
& ipſe corruet. Turbabit tamen terram, exterrebitque ſimul vniuerſa fallacibus
prodigijs, & magicis ſignis. Nulla, tempore illo formidabili, quando Draco vene-
Dan.12. rit, erit in terris requies; verùm maxima tribulatio, perturbatio, atque confuſio.
Matth. 24. mortes atque fames in cunctis finibus terræ. Siquidem ipſe Dominus diuino ore B
ſuo prædixit, talia non contigiſſe ab initio creaturæ. Nos autem peccatores, quo
pacto immenſam atque inexplicabilem illam anguſtiam adumbrabimus; cùm ſic
eam nobis Deus denominauerit? Figat verò hîc quiſque ſedulò mentem ſuam in
ſanctiſſimis dictis Domini ac Saluatoris noſtri, animaduertatq; quo pacto ob ne-
ceſſitatem anguſtiamque illam intolerabilem, dies illos ſua pietate ac miſericor-
Matth. 24. Lucæ 21. dia abbreuiet, nobis ſic præcipiens, dicenſque: Orate ne fiat fuga veſtra in hieme,
vel ſabbatho. vnde & rurſus Saluator apertiſſimè dicit: Vigilate itaque omni tem-
Ibidem. Heb.10. 2.Pet.3. pore, orantes vt digni habeamini fugere iſta omnia quæ futura ſunt, & ſtare ante fi-
lium hominis, quando veniet in gloria ſua. Ne ergo diffidamus; licet hæc tardius
videantur ſuper terram euentura. Tempus enim iam propè eſt, vobis interim cun-
ctis in ſylua omnis malitiæ permanentibus, & nullatenus credere volentibus.
†al. pro cômuni omnium ſalute. Oremus igitur aſſiduè cum lachrymis & orationibus, die noctuque, † vt ſalutem C
conſequi mereamur.

---

†al. Alia de Antichriſto oratio.

ALIVD † METRVM.

Matth 24. Marc 13. Lucæ 21. & 2.Theſſ.2.

SI quis compunctionem cum lachrymis habeat in orationibus, Dominum
roget, vt effugere queat maximam tribulationem superuenturam orbi ter-
ræ; ne omnino videat illam beſtiam, neque etiam rurſum ſigna & prodigia
audiat fieri per loca, ac terræ motus, fames, morteſque diuerſas in terris. Stre-
nui ſit animi oportet, qui in medio tot ſcandalorum tunc ſuam ipſius ſaluare po-
terit vitam. Si enim aliquis hominum, vel paullulò remiſſior inuentus fuerit, fa-
Apoc 14. cilè obſidebitur, & expugnabitur, captiuuſque reddetur, per ſigna atque portenta
Draconis peſſimi ac dolo pleni. Indignuſque talis reperietur venia in die iudicij,
qui ſpontanea voluntate ſua, fidem Tyranno dedit. Multis ſanè orationibus ac la- D
chrymis ô chariſſimi, nobis opus erit, vt tunc firmi atque conſtantes in tentationi-
bus permaneamus. Plurima etenim ſunt portenta atque figmenta beſtiæ tunc fu-
Num.20.22. tura: cùm enim aduerſetur Deo, cunctos ipſe molitur perdere. Audite Chriſto di-
lecti fratres mei, quid fecerit populo Iſraelitico in deſerto, exeunti de Ægypto,
Num.23 31. & 2.Pet.2. quomodo infelix hic & ſceleſtiſſimus illos dolo aſtuque circumuenerit; vt cuncti
grauiſſimum illud peccatum committerent. Suggeſſit quippe Balaam, vti Balaac
†al. vt mulieres ciuitatis nudas in tabernaculis ſtatuat citra verecundiam, &c regi Madianitarum ſubminiſtraret conſilium peſſimum, vt ſcilicet † mulieres ci-
uitatis in tabernaculis ſtatuerentur, populuſque ad fornicationem, & ſacrificia
pelliceretur: vt Deus impietate illorum offenſus, ſimul funditùs eos perderet,
quando iam cuncti velut bruta animalia, in fornicatione ſua cum mulieri-
bus exarſiſſent. Conſtituitque mulieres inuerecundas ac publicas, quæ ad E
peccandum ceteros incitarent; menſas quoque libaminibus ac hoſtijs plenas præ
foribus tabernaculi, omnes ad mortem pertrahens: vt qui cum impuriſſimis illis
congredi cuperet, prius hoſtias offerret, & deinde ad turpitudinem cum illis per-
petrandum ingrederetur. Pro mercede enim fornicationis, tantummodò hoſtias
†al. & diuitibus, mulieres diuitum, reliquas verò vniuerſas cuncto populo, &c. atque libamina accipiebant. Statuit principibus filias principum, & diuitibus † fi-
lias diuitum, plebeias autem mulieres plebeijs, omnique populo: volens cunctos
ſimul in caſſes mortis pertrahere: maximè ſi pauperculam non aſpernaretur di-
ues, neque alicuius plebeij filiam princeps. Cernis ecce grauitatem facinoris, ma-
lignumque inuentum, quo pacto omnibus foueas in mortem effodiat? An quis
vnquam veſtrum tam impudens facinus adſpexit? fornicationemque ſic gladi-
um

Digitized by Google

A um vtrimque acutum continentem? Duplici ſiquidem morte, & vtraque ſæuiſſima, enecabant eos mulieres, qui ad ipſas ingrediebantur, impij ſcilicet ſacrificij, & nefariæ fornicationis. Ad eumdem modum etiam hic ſe armabit Tyrannus, vt cuncti beſtiæ ſigillo reperiantur muniti, cùm aduenerit decepturus vniuerſum mundum ſuis ſignis atque prodigijs, tempore ſuo, in conſummatione nimirum ſeculorum: & ita demum accepto prius eius ſignaculo, ſibi cibum, & quamcunque formam comparandi, poteſtatem habeant. Statuet autem principes ad iſtud ſcelus, edictúmque ſuum exequendum. Attendite fratres ſuperbiam beſtiæ, & machinamenta iniquitatis; quoniam à ventre principium ducet: vt quando quis cibi preſſus fuerit inopia, cogatur tunc ſignaculum illius ſuſcipere. Dabitque hoc ſuum ſignum ſceleſtus ille, non quidem promiſcuè pro quolibet corporis mem- B bro, ne hoc graue ſit atque moleſtum ipſis; ſed in dexteram manum, ac frontem inſculpturus eſt homini characterem hunc ſuum impium: ne ſcilicet facultas ſit homini, dextera ſe ſignandi ſigno Chriſti Saluatoris noſtri, neque rurſus in fronte vllatenus tremendum ſanctúmque Domini nomen imprimere queat, neque etiam glorioſam atque formidabilem Saluatoris crucem inſculpere. Nouit quippè infelix ille, per impreſſionem Crucis Domini, poteſtatem ſibi omnem ademptam iri. Quamobrem ſignat hominis dexteram, quòd ea ſcilicet, cuncta noſtra membra ſignemus. Similiterque frontem, quòd illa, candelabri in modum, lucernam lucis, hoc eſt ſignum Saluatoris noſtri, in altum præferat. Reſtat ergo fratres mei chariſſimi, horrendum cunctis fidelibus atque potentibus Chriſti amatoribus qui tunc reperientur, certamen; ne vmquam ad horam vſque mortis ab eo ſe vinci ſinant, neque torpore langueſcant, quando iam Draco ſignaculum ſuum loco ſigni C Crucis Saluatoris noſtri, modis omnibus machinabitur imprimere, vt nulla penitus ratione nomen Domini ac Saluatoris nominetur temporibus ſuis, facietque hoc ſuæ infirmitatis conſcius, pertimeſcens metuenſque ſibi ad hoc Sanctiſſimo & immaculatiſſimo nomine, propter ſanctam virtutem nominis ipſius Saluatoris. Si quis enim eius ſigno non fuerit notatus, nequaquam phantaſmatibus illius ſe illaqueari permittet, neque etiam rurſus ab hoc recedet Dominus, verùm eius cor illuminabit, trahetque ad ſeipſum. Oportebit igitur nos ô fratres, omni ſtudio atque diligentia noſſe, atque vitare hoſtis phantaſmata. Et infeſtiſſimo hoc dæmone regnante, in tranquillitate interim nobis omnibus aduenietDominus, vt propter nos, fraudes atque dolos † inimici reprimat. Quamobrem ſynceram firmamque Chriſti fidem tenentes, inſtabilem hoſtis virtutem deturbemus, mentem præterea conſtantem piamque nobis vindicemus: & ipſe cùm viderit ſe nihil poſſe, ſuam D agnoſcens infirmitatem, confuſus à nobis recedet.

Alluſio ad verba Apocal. quæ ſunt ſub fin. cap 13.

Signum Antichriſti.

Apoc. 13.

Signum ſuum vbi, & quomodo imprimet Antichriſtus?

Reſiſtendum dolis & machinamentis Antichriſti.

Signum ab Antichriſto, nequaquam ſuſcipiendum.

† al. beſtiæ.

IN PRIMVM METRVM.

SAnctorum agmina, Chriſti amatores, atq; fideles fratres, ego † miſerabilis, lachrymabundus imploro, moneoq;, ne vlla ratione nos laqueis irretiri patiamur inimici, quin potius per virtutem Crucis Chriſti nos inuincibiles præbeamus. Ineuitabile iam certamē præ foribus eſt; quare clypeo fidei aſſumpto, omnes ex diuino fonte ſpem noſtræ ſalutis auidè hauriamus. Increatam autem, conſubſtantialemq; fratres chariſſimi, dicere volo Trinitatē, quæ eſt fons ſcaturiēs vitam. Si enim eiuſmodi armis munita fuerit noſtra anima, iam peſſundatus iacet Draco. Inter omnia verò iſta, nos orare conuenit, ne incidamus in tentationem, E neque fuga noſtra fiat in hieme. Iccirco eſtote parati, tamquam fideles ſerui, Domini ſui amantes, præter illum non agnoſcentes alium. Quando enim fur ille, ac peſſimus dæmon, ſæuuſque hoſtis primùm ſuis temporibus adueniet, volens electum veri paſtoris gregem furari, mactare, ac perdere, formam ſibi veri illius paſtoris aſſumet, qua gregem ouium decipiat. Cæterùm cùm exploratiſsimam ſibi iſtæ vocem veri paſtoris habituræ ſint, è veſtigio vocem impoſtoris agnoſcent: quæ cùm ſit vox furis, & mali † genij, dura & incompoſita, multùm diſsimilis voci veri paſtoris reperietur, protinuſque agnoſcitur, qualis ipſa ſit. Perdiſcamus etiam ô amici, quonam amictu impudens ille ſerpens in terris apparebit. Quandoquidem Saluator noſter, humanum volens liberare genus, ex Sancta Maria Virgine natus eſt in carne noſtra, & formam ſerui accipiens, in habitu hominis

† al. ego minimus omnium.

Matth. 24. & Act. 1.

Alluſio ad Iohan. 10.

† al. depopulatoris.

Phil. 2.
† al. conculcauit mortē, & ſubegit hoſtē, &c.
2.Tim.4.
Rom.1.2.
Matth.16.
Apoc.22.
Rom.2.14.

per ſanctam virtutem eius diuinitatis conculcauit † hoſtem. Mitis autem ac humilis in terris viſus eſt, vt nos è terra in cælum ſublimaret. Verè enim atque indubitanter Deus qui conceptus fuerat, idem ipſe & incarnatus eſt, idem ipſe natus ex Maria Virgine in carne noſtra, idem ipſe per paſsionem Crucis ſaluauit vniuerſa, nobis quoque diuina ſua relinquens mandata, iterumque vēturus, in nouiſſimo die, cum magna gloria & poteſtate formidabili, iudicare viuos, & mortuos, & reddere vnicuique iuxta opera ſua, iuſtis pariter ac impijs, vt iuſtus Iudex. Vnde perſpiciens hoſtis, quòd iterum Dominus, in gloria diuinitatis ſuæ ex cælo ſit venturus, ſecum ipſe excogitabit doloſus de aſſumendo aduentus ipſius habitu, A

Matth.24.25.
Marc.13.
Lucæ 21.

quo ſic cunctos fallat, perdatque. Ceterùm Dominus noſter in pellucentibus nubibus, ſicut fulgur horribile atque coruſcans, in terras deſcendet, in illa die, ſicut ſcriptum eſt: at non ſic inimicus ille in nubibus lucidis in terram veniet. Apoſtata B

Antichriſti natiuitas qualis.

enim erit, naſcetur autem perfectè illius organum, ex ſpurciſſima & ſalaciſſima muliere. Atque iſto habitu amictus veniet ſceleſtiſſimus ille, vt fur. & vt cunctos decipere poſſit falſus & irreligioſus impoſtor, ſe humilem ſimulabit atque quie-

Antichriſti fraudes, & hypocriſis.

tum, iniuſtitiæ oſorem, auerſorem idolorum, magnum pietatis æſtimatorem, benignum, pauperum amatorem, ſpecioſum vltra modum, lōgè placidiſſimum, hilarem in cunctos: ſupra modum autem Iudæorum gentem honorabit, quòd hi ſcilicet maximè illius exſpectent aduentum, tamquam ipſius veri Chriſti. Atque

Iohan. 2.
2.Theſſ. 2.

inter hæc omnia, editurus eſt ſigna, portenta, atque terrores, in poteſtate magna. Aſtu doloque placere conabitur cunctis, vt citò populi amorem atque beneuolentiam ſibi conciliet. Munera non captabit, cum iracundia non loquetur, mœ-

† al. ſed omnino hilaris ſemper.

ſtus numquam apparebit, at lętus apud omnes ſemper. Et in his omnibus, ſub ſpecie religionis, quoad regnauerit, decepturus eſt mundum. Quando autem multi C è populo ac plebe, tot tantaſque eius virtutes aſpexerint, ipſumque decore atque potentia adeò præſtantem; cuncti pariter in eamdem ſententiam condeſcēdent, ſummoque cum gaudio illum ſibi in Regem eligent, dicentes ad inuicem: Numquid reperiri poterit alius vir tantus, adeoque benignus, ac iuſtus? potiſſimum autem impiorum ac homicidarum Iudæorum populi ipſum honore afficient,

† al. tamquam locum ac templū cum primis honorans, &c.

applaudentque eius regno. Vnde & ipſe tamquam † ceteris eos honore præferens, deſignabit ipſis omnibus locum ſuum ac Templum, ſuamque illud inſtaurandi prouidentiam. Regnante autē iam Dracone ſuper terram, promptiſſimè po-

Gen.19. & 25.
Dan.11.&
Am.1.2. &
Soph.2.

puli ad fœdus ſimul cum eo ineundum accurrent. Edom rurſus & Moab, vnà cum filijs Ammon, illum vt verū regem cum gaudio magno adorabunt, ipſiuſque cùm primis ſe propugnatores multa cum potentia oſtendent. Citò autem eius regnum erigetur, & in furore ſuo tres Reges magnos atque potentes percutiet. D Deinde ſupra modū corde exaltabitur, euometq; Draco vniuerſam ſuam amari-

Antichriſti malitia, crudelitas, tyrannis, & in omnes perſecutio maxima.

tudinē cum omni ſua malitia, propinabitque fraudulenter latēs in ſe lœthiferum virus. Orbem terrarum turbabit, vltimos fines terræ commouebit, affliget vniuerſa, polluet perdetque animas multas. non amplius velut pius ac religiòſus, neque amplius vt pauperum amator, neque vti hilaris ſicut antea; verùm contra prorſus, per omnia auſterus, durus, iracundus, & excandeſcens, ſæuus, inſtabilis, terribilis, inflexibilis ac tenebricoſus, odibilis & abominabilis, immitis, improbus, ſuperbus, ſceleſtus, & impudens; qui magna ſua rabie atque inſania, vniuerſum genus mortalium in barathrum impietatis atque perditionis præcipitare ſtu-

Antichriſti ſigna mendacia, atque fallacia.

debit. Signa varia atque terrores multiplicans, falſò etiam & non verè eiuſmodi oſtentabit. Montes autem hoc modo transferre atque mouere fallaciter & minimè verè videbitur: Etenim adſtante circum circa, maxima populorū gentiumque multitudine eum propter phantaſmata laudantium, vehementiſſimam emiſſurus eſt vocem ſceleſtus, adeò vt locus totus moueatur, in quo turbæ ei aſsiſte- E

2.Theſſ.2.
Apoc.13.

bant. palamque tamquā Deus dicturus eſt impius: Cognoſcite vniuerſi populi, magnam poteſtatis meæ virtutem: Ecce ego coram vobis omnibus, præcipio monti huic magno atque excelſo, qui è regione eſt, vt emigret è loco vbi eſt trans fretum, huc nunc ad nos, in verbo meo. dicetque ſceleſtus ille: Tibi mons iubeo, vti huc confeſtim inde per mare transfretes. Et currere quidem videbitur mons co-

† al. à limitibus.
Gen 17 Am.4.
Pſal. 92 135.

ram cunctis turbis ſpectantibus, licet omnino à † ſuis fundamentis nō ſit motus. Nam quæ Altiſsimus ab initio creationis firmauit, & in ſublime extulit, in ijs nequa-

Digitized by Google

A quaquam ſceleratiſſimus ille poteſtatem habebit: ſed mundum magicis ſuis portentis decipiet. Rurſus autem alteri monti, in profundo maris magni inſulæ maximæ ſito, iubebit ſedem locumque mutare,& in arida conſiſtere, in iucundis littoribus, ad oblectationem ſpectantium. Et licet inſula omnino nō moueatur ex mari, tamen ſicut mons in arida, conuenientibus apparebit. Rurſusque idem ille Draco, expanſis manibus innumerabilem multitudinem congregabit ſerpentũ, & auium, carnibus humanis veſcentium Super abyſſum ſimiliter incedet, & in ea vt ſuper terram ſe ambulare ſimulabit. Ficta autem ab eo erunt omnia, & multi his credent, & vt Deum fortem ipſum glorificabunt. Ceterùm qui Deum ſecum habitantem habuerint, illuminatis oculis cordis ſui, ſyncera fide diligẽter ipſum cum vniuerſis ſuis dolis ac phantaſmatibus fallacibus obſeruabũt, cognoſcentq́;,
B quòd neque mons ſuo motus ſit loco, neque inſula ex mari trāſmigrauerit in aridam. Atque iſta cuncta ſub proprio nomine perficiet Antichriſtus: Non enim ſuſtinebit immaculatiſſimum nomen Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, cùm ſit Dei aduerſarius, ac perditionis filius. Quibus ſic actis, populiſque ad eum velut ad Deum adorandum collaudandumque indies adductis; excelſiſſimus in cælis indignabitur, ſuam ab ipſis faciem auertens. Deincepſque erunt peſtilentiæ graues, fames continua, terræmotus aſſidui, vbique fames, vbique ſitis, tribulatio vbique magna, anguſtiaque multa, mortes incomprehenſibiles, timor horribilis, & tremor inexplicabilis. Tunc cæli non irrigabunt amplius, nec terra fructificabit vltrà; fontes deficient, & exſiccabuntur fluuij. herba non amplius creſcet, nec paſcua naſcentur, arborum radices * refrigeſcent, & amplius non germinabunt; piſces maris, & cete quæ in illo ſunt morientur, vnde & grauem ac peſtilentialem odo-
C rem mare emittet, ſonitumque horribilem: ita vt præ timore etiam homines in terris ſint defecturi, atque interituri.

Antichriſti prę-ſtigiæ, arteſq; magicæ. Apoc.13. & 14. Iſta in Vaticanis ſunt Cod. Grę-c: ſed al. deſunt. 2. Theſſ. 2. Matth. 24. Matth. 13. & Lucæ 21. Ibidem. *al. emorientur Matth. 24. Lucæ 21.

ALIVD * METRVM.

TVnc vehementer omnis ſimul † lugebit ingemiſcetque anima, quando cuncti aſpexerint preſſuram illam ineffabilem, qua die nocteq; prementur: neque vſquam reperient, vbi cibis famem ſibi expleant. Siquidem præſides quidam populi, duri atque immites per loca conſtituti erunt à Tyranno, qui illos dumtaxat paululum ciborum, eorum ſcilicet quales tunc inuenientur, ſibi coëmere permittent, qui ſignaculum improbi tyranni ſecum in fronte vel dextera prætulerint. Sicque paullatim perire ac mori incipient: hi qui-
D dem in plateis, illi verò in domibus, alij autem in foro. Deficient namque infantes in ſinu ac vlnis matrum: ipſæque viciſſim matres ſuper infantes morientur. Vir *item cum muliere, ac prolibus, in medio fori corruent mortui: nec erit tūc qui eos ſepulturæ condat, & in monumentis componat. & præ multitudine cadauerum per plateas proiectorum, ingens & intolerandus vndique fœtor ipſos * viuẽtes fortiter affliget. Manè omnes cum dolore ac gemitu, colloquendo, dicent: quando adueniet veſpera vt fruamur requie? aduentante autem iam veſpera, inter amariſſimas lachrymas, ſecum * ita loquentur: quando putas illuceſcet, vt vrgentem preſſuram nos effugere queamus? nec dabitur tunc ipſis fugiendi aut abſcondendi ab illa tribulatione locus. Cuncta etenim ſimul turbata tum erũt, mare, & arida. Atque adeò ſic nos præmonuit Dominus: Vigilate & orate horis ſingu-
E lis, vt effugiatis à tribulatione illa. Grauis tunc odor in terris, peſtilentiæ & terræmotus in arida. peſtilentiæ item & terræ motus in mari. Confuſio in mari, & confuſio ſuper terram. Terrores item in mari, & terrores in terra. Auri argentiq; copia, & veſtes ſericæ nulli quidquam in preſſura illa maxima proderunt: ſed cuncti viuentes, tunc mortuos beatos prædicabunt, qui * corpore ſoluti fuerint, priuſquam tanta in terris ſuperuenerit tribulatio. Tunc per plateas palam proiectũ iacebit aurum atque argentum: nulluſque erit qui * tangat illud, quandoquidem cuncta tunc abominationi erunt. Verùm cuncti, tum fugiendi occultandique ſe, quærent modum; nec vllus eis è preſſura illa euadendi locus patebit. Immò præter peſtilentiam, famem ac ſitim, metumque, aliæ adhuc terroris erunt cauſſæ: etenim feræ atque ſerpentes humana veſcentes carne reperientur. Anguſtijſque

*al. Eiuſd. De Antichriſto. † al. lugebit anima, ingemiſcetque amarè omnis creatura, &c. Apoca. 13. Eſai. 13. * al. pater cum vxore, & filijs, &c. * al. homines adhuc ſuperſtites, &c. * al. rurſus ad ſe inuicem dicent: quādo, &c. Matth. 24. Marc. 13. Lucæ 21. * al. qui ſepulti fuerint, &c. Eſa. 13. * al. qui ſibi vẽdicet illud.

Deut. 32. Lucæ 21.

plena tum erunt omnia: intus timor, extra tremor, & nocte diuque in plateis ia- A cebunt cadauera. In domibus fames & ſitis, in plateis vox vlulatus & planctus. In domibus vox gemitus ac planctus. In plateis tumultus, & in domibus tumultus. Vnuſquiſque alteri cum gemitu eiulatuque occurret: pater filio, & filius patri; filia matri, & mater filiæ. amici amicos in plateis complectentes, deficient; & fratres à fratribus amplexi, mortui in plateis concident. Marceſſetq; flos ac pulchritudo tandem quaſi omnis carnis: reddentur enim hominum facies velut emortuæ.

Eſai. 40. Zach. 14. 1. Pet. 1. Zach. 14.

Deteſtationi atque odio tunc erit pulchritudo mulierum, tabeſcetque concupiſcentia omnis carnis præ alimentorum inedia. Cuncti verò qui callidiſſimæ crediderint beſtiæ, impiumque illius ſceleſti characterem pro ſignaculo acceperint, ſimul ad ipſum accedent, cum anguſtia atque dolore dicẽtes: Da nobis quod edamus atque bibamus, quoniam ecce cuncti deficimus fame tabefacti, cuncti ſimul perimus & amara morte morimur; fera animantia, venenataſque à nobis B depelle beſtias, ne nos perimant deuorentque.

Antichriſti malitia, ſimul & inopia detegitur.

Cumq; non ſit impuro illi quod eis dare poſſit, ad eos pariter omnes, magna cum ſeueritate ac ira reſponſurus eſt: Vnde à me dari vobis vultis quod edatis atque bibatis, ô homines; cùm cælũ terræ pluuiam deneget, terraque ideo prorſus germinare ac fructificare nequeat. Quibus auditis, populi ingemiſcent, flebuntque inter tot anguſtias omni penitus ſolatio deſtituti, addeturque ipſorum afflictioni afflictio verbis non exprimenda,

Hierem. 45.

quòd ita ſe promptos ad beſtiæ credẽdum exhibuerint. Cùm ille in quem crediderunt ipſi, ne ſibi quidem ipſe opitulari queat: quomodo ergo illis diebus magnæ preſſuræ, miſerebitur ipſorum? Contabeſcent ſatellites Draconis, præ timore ac terræ motu, ſonituque magni maris, fame atque ſiti, morſuque ſerpentum.

Apoc. 14. 19. 2. Theſſal. 2.

Quicunque enim ſignaculum Antichriſti acceperint, ipſumque vt Deum ſanctum adorauerint, partem cum Chriſto in eius aduentu non conſe- C quentur, ſed cum ipſo Dracone proijcientur in gehennam. Felicem ac feliciſſimum illum, qui diebus illis ſpe firma in Dominum fixa, repertus fuerit præualidus atque fideis. Quoniam facillimè hîc euadere ac ſuperare poterit tormenta, & tentationes quaſcunque Antichriſti.

Apocal. 11. Malach. 4. *al. ne ob timorem credãt, aut obtemperent, falſitatis, &c.

Ceterùm priuſquam cuncta iſta fient, mittet miſericors Deus Eliam Theſbiten, & Enoch, qui palam populo prædicent, ne *illi credant, audacter clamantes atque dicentes: Antichriſtus hic eſt atque ſeductor, & filius perditionis, ô homines, nullus illi prorſus credat impio. nullus veſtrum aurem tyranno præbeat Deo repugnanti. nullus veſtrum terreatur; citiſſimè enim deſtruetur, diſſoluetur que poteſtas illius. Dominus ſanctus cum gloria formidabili, iam ecce de cælo veniet, iudicaturus omnes illos, qui ſignis Antichriſti crediderint, obedierintve. quamquam pauci tunc reperientur, qui D duorum illorum ſanctorum Prophetarum dictis ſint obtemperaturi ac credituri.

Ibidem. *al. Saluator vt Deus noſter. *al. miſericors Deus, &c. Ezech. 18 & 1. Tim. 2.

Hæc autem omnia facturus eſt Saluator * & Deus noſter, vt cunctis nobis oſtendatur eius infinita clementia. Quippè qui numquam vult mortem peccatoris & impij: ſed omnes cupit ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Conſideremus chariſſimi immenſam eius pietatem atque miſericordiam; quandoquidem nec illo quidem tempore mortalium genus eſt deſtituturus prædicatione veritatis: quin & tunc miſſurus eſt prophetas ad veram de Deo notitiam prædicandam, vt omnes in die iudicij reperiantur inexcuſabiles,

Matth. 24. 25.

cùm venerit è cælo Dominus, in maieſtate & gloria Patris. Plurimique ſanctorũ, qui tunc reperientur, ſimulatque exploratũ habuerint aduentũ impuri illius Antichriſti, mox profuſis lachrymarum fluminibus, gementes & flentes ad Deum recurrent, vt li- E berentur à Dracone illo; confugientque maximo cum ſtudio ad deſerta, & occultabuntur timore perculſi, in ſolitudinibus & montibus, atque ſpeluncis. Capitibuſque ſuis terra ac cinere conſperſis, cum eiulatu ac lachrymis orabunt die noctuque in maxima humilitate cordis.

Matth. 11. Apoc. 6.

Donabiturque illis à Deo ſancto, quod orantes petierint: deducetque eos gratia ipſius ad loca definita, & ſaluabũtur occultati in cauernis & ſpeluncis, ne Antichriſti ſigna atque terrores conſpiciant. Et cunctis quidem diuina cognitione atque intelligentia illuſtratis, continuò innoteſcet tyranni aduentus: Qui verò mentem ſemper in ſecularibus rebus, terrenisq; cõmodis appetendis defixam habuerint, nequaquam eius aduentum cognoſcere poterunt.

2 Tim. 2.

Nam qui perpetuò ſecularibus ac temporalibus rebus animum impli-

Digitized by Google

A implicatum retinent,& ſi veritatem audierint, non tamen credent: ſiquidem di-
centem aſpernabuntur. atque huius rei gratia aufugere ſancti præualebũt, quan-
doquidem curam omnem vitæ huius abiecerunt. Væ tunc peccatoribus omni-
bus, quoniam appropinquauit ipſorum ſupplicium atque perditio, in æterna Matth.24.
ſecula. Lugebit tunc omnis terra, & mare. Lugebit aer cum feris beſtijs,& vola- Apoc.13.
tilibus. Lugebunt montes & colles & ligna * campi. Lugebunt quoque duo ma- * & omnia ligna ſyluarum.
gna luminaria cæli, cum aſtris, propter genus mortalium: quoniam omnes de-
clinauerunt à Deo ſancto ſuo, creatore vniuerſorum: & ſeductori crediderunt, Apoc.14.18.19.
pro cruce Saluatoris,characterem ſceleſti eius aduerſarij aſſumentes. Lugebit ter-
ra ac mare, quia vox pſalmi & orationis repente ceſſauit de ore hominum. Lu-
B gebunt eccleſiæ Chriſti vniuerſæ luctu maximo, eo quòd amplius Deo non offe-
ratur diuina oblatio,& ſanctificatio,ſanctumq; ſacerdotum iam ceſſet miniſteri-
um. Poſtquam ergo tria tempora cum ſemi, impleta fuerint poteſtatis & opera- Dan.7.
tionis,ſceleſti illius Antichriſti; conſummatiſque iam ſcandalis omnibus totius
terræ, quemadmodum diuino Domini & Saluatoris noſtri prænuntiatum eſt Matth.24. Lucæ 21.
ore: tunc veniet ſicut fulgur de cælo coruſcans, ſanctus, immaculatus, terribilis,
& glorioſus Deus noſter & Rex, ſpõſusque immortalis, in nubibus cum gloria in- Matth.25.
comparabili, præcurrentibus ante gloriam eius Angelorum & Archangelorum Apoc.1.
legionibus: præferentibusque coram ipſo ſignum crucis, & magnum flumen
ante eum igne plenum, terribili cum eruptione exæſtuans, & in altum ſe eleuans.
Aderunt ibi Cherubim ſimul & Seraphim, vultum deorſum inclinatum tenen- Ezech.1.10.
tia, atque volantia; & alis quattuor igneis facies, pedeſque occultantia, & cum
horrore clamantia,& ad alterutrum dicentia: Ter Sanctus,Sanctus,Sanctus, Do- Eſa.6. Apoc.4. Matt.25.Iohã.5.
C minus Deus Sabaoth. Vox item tubæ audietur, horrendum illud occinens, di- 1.Cor.15.
cenſque: Surgite qui obdormiſtis, ecce iam venit ſponſus. Tunc aperientur mo-
numenta, audietque putridus puluis magnum illum & formidabilem Saluato- 1.Theſſ.4. Dan.7.
ris aduentum. Et in ictu oculi, excitabitur vniuerſum genus hominum, adſpici- 1.Cor.15.
etque immenſam ſponſi pulchritudinem: & mille millia, & centies mille mil- Apoc.5 7.14.19. & 20.
lena millia, infinitique Angelorum exercitus gaudebunt gaudio magno; ſancti
quoque ac iuſti, & quotquot non acceperunt ſignaculum mali * & impij Tyran- * al. impuri & improbi Antichriſti.
ni. abduceturque Tyrannus vinctus ab Angelis, cum omnibus Dæmonibus coram
tribunali Iudicis: & ducentur ſimul cum eo quotquot eius ſignum acceperint, Apoc.12.13.14. 20. &c.
omneſque peccatores & impij ligati. Feretque aduerſum eos Rex ſententiam Matth.13.18.25.
damnationis perpetuæ, in igne inexſtinguibili. Quotquot autem ſignaculũ An- Marc.9. Dan.12.
tichriſti non receperint,& quicunque in ſpeluncis atq; cauernis tunc occultati fu- 2.Pet.3.
D erint, cum Sponſo exultabunt, in cæleſti thalamo, lætitia ineffabili, cum Sanctis Apoc.14.15.20. Heb.11.&c.
omnibus, in ſempiterna ſecula. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

Super hoc Argumento, qui plures Auctores noſſe ac legere velit, videat inter alios, antiquiſſimum Irenaeum, libro 5. contra hæreſes, cap.25. & ſequentibus: vbi Antichriſti fraus, ſuperbia, & tyrannicum regnum, ſicut à Daniele & Paulo deſcripta ſunt, latè ac fusè aperiuntur, multaq; de eodem alia notatu digna deſcribuntur. Poſt Irenaeum, idem hoc Argumenti genus prolixè tractauit Hippolitus Epiſcopus, & Martyr, in Oratione de Conſummatione Mundi, & de Antichriſto. Poſt quem, vi-
E *deantur Cyrillus Hieroſolymitanus catecheſi 15. Damaſcenus lib.4. orthodoxæ fid. cap.27. & 28. Chryſoſtomus in 2.ad Theſſalon.2. Theodoritus in eundem Apoſtoli locum. ac Theophylactus in locum eundem. Methodius in reuelationibus. Et inter Doctores Latinos, S. Ambroſius in 21. Lucæ S. Auguſtinus 20. de ciuitate Dei, cap.19. Et in tractatu de Antichriſto. Hieronymus quæſt.11. ad Algaſiam, & in 7. cap. Danielis. Anſelmus & Oecumenius in 2.Theſſalonic.2. Hugo Ætherianus libro de regreſſu animarum, cap.23.&c. Nec prætereunda hic ſunt, quæ ſparſim de hoc tractatu inueniuntur à B. Andrea Archiepiſc. Cappadoc. in comment. ſuper 13. Apocal. alijsque in locum eund. Nec non à S. Ambroſio in Comment ſuper Lucam, lib.10. Cap.2. ac 4. Tom.5. Item lib. de benedictionibus Patriarcharum, cap.7. Tom.4. Et in tractat. ſuper Pſal.40. verſu 10. & in Pſal.43. verſu 2. Tom.4. ac lib. ſup. Beati immaculati, litt.3. verſu 5. ſuper illud: Increpaſti ſuperbos, &c. eod. Tom.4.&c. S. Auguſt. in homil. Euangelij, Cùm videritis abominationem, &c. Matth.24. Item libro 12. de ciuit. Dei, cap.1.7.13. ac 18. de ciuit. Dei, cap.53. Tom.5. Idem in epiſt.1. ad Heliſaeum, & eſt 68. ac 2. epiſt. ad Heſychiũ, &c. S. Hieronymus*

ſuper

Digitized by Google

ſuper illud Daniel. Beatus qui exſpectat, & peruenit vſque ad dies mille trecentos triginta quinque. &c. plurimisq; alijs apud eum locis. Iſidor. libro de ſummo bono. cap. 25. & 26. S. Bernard. in Serm. de aduentu Domini, alijſque alibi. A

Primò varietas occurrit lectionis, in ipſa inſcriptione ſeu titulo, dum in vno Exemplari Græco manuſc. habetur: Eiuſd. S. Ephræm Sermo in Antichriſtum. *In alio:* Eiuſdem Sermo de Antichriſto. *In quodam alio:* Eiuſd. in Antichriſtum Sermo, & de conſummatione huius ſeculi. *In quarto autem, quod in Vatic. antiq. eſt:* De Conſummatione ſeculi, & de Antichriſto.] *quam etiam inſcriptionem magis hic ſequi viſum eſt; tum quòd ex ipſo Orationis defluxerit corpore, vbi mox in illius reperitur principio: Verba in doloribus facturus ſum, & cum ſuſpirijs dicturus de inſtanti huius mundi conſummatione, impudentiſſimoq; ac ſæuiſſimo Dracone Antichriſto, &c. tum etiam quòd huic reſpondeat inſcriptio qua Hyppolitus Martyr in tractatu eiuſdem Argumenti eſt vſus, videlicet:* de conſummatione mundi, & de Antichriſto, &c.

Clamabit enim cum fortitudine etiam formas immutans, &c. *Ita in Cryptafer. Cod. reperitur. Pro quo, in Vatic. ſic eſt:* Etenim cum fortitudine & potentia multa fraudulenter formas immutabit, &c. *Al. verò ſic:* Clamat enim in fortitudine, formas quoque immutans, ad exterrendos immenſo pauore mortales, &c. *atque iſta de terroribus & præſtigijs Antichriſti.* B

Sequitur non multò poſtea: Tunc plantæ marceſſent, cunctique orientalis plagæ incolæ exterriti, &c.] *Ita legitur in manuſc. Græco antiq. Cryptafer. Sed in Vatic. Cod. pro eo ſic eſt:* Tunc plantæ ac fructus omnes marceſſent, cunctique ſuper terram homines exterriti nimio timore profugient: hi quidem ab Oriente verſus occidentem. Illi verò ab Occidente ad Orientem. Alij à Septemtrione ad Meridiem: alij vice verſa à Meridie ad Septentrionem. *Vtraque lectio clara eſt & probata.*

Aliud metrum.] *Eiuſmodi diſtinctionem aut potius ſectionem iſtius de Antichriſto tract. per metra, in alia atque alia etiam ſubdiuiſa, in antiquiſſimo quodam manuſc. Græc. Biblioth. Cryptaferrat. repperi: cùm in omnibus alijs Exemplaribus, quæ videre atque conferre licuit, abſque vlla prorſus partium diuiſione, ne dum ſubdiuiſione, iſta omnia vnico filo contextuq; ſermonis continuantur. Sed quòd illud Græcũ Cryptafer. exemplar ceteris non ſolùm in hac materia plenius ſit, ſed & antiquius (excedere enim videtur ſcriptura mille annos, ſicut inde colligitur) viſum eſt ab eo hic non recedere, non tamen prætermittendo ſi quæ particularia etiam in alijs manuſcrip. reperta ſint, confido enim me ex diligenti omnium quæ videre licuit collatione, exemplar non ſolùm emendatum, ſed & illuſtratum, pleniſſimumq; dediſſe. Quod autem hic dicit,* (Aliud metrum,) *puto aliam partem, ſeu membrum orationis intelligi, quomodo, & in conſequen. vbi dicit* (In primum metrum.) *hoc eſt, in primam orationis partem, &c. niſi tamen ipſam rei actionem aliam atque aliam, nomine huius & illius metri, hic ſumere malis, Comicorũ, & tragicorum more, in ſcenas & actus 1. 2. 3. &c. ſua diuidentium, & ſic recitantium. Cùm enim tota hæc res de Antichriſto ſit tragica, eam velut in Tragœdia aliqua, hic omnibus per partes & membra ſeorſim diſtinctimq; proponit, atque ita quidem accuratè ac plenè depingit & explicat, vt nihil planè deeſſe videatur, quàm ipſam rem geri oculis conſpicere.* C

Indignus reperietur venia in die iudicij, qui fidem Tyranno dedit, &c.] *Antichriſtum varijs imitatione ſcriptur. appellat nominibus Auctor, nunc Tyrannum, nunc beſtiam, nunc Draconem, nunc ſceleſtum ac impium, nunc furem & latronem, nunc hoſtem & inimicum, nunc Dæmonem infeſtiſſimũ, ac peſſimum, nunc malum genium, nunc impudentem ſerpentem, nunc Apoſtatam, nunc falſum & irreligioſum impoſtorem ac deceptorem, nunc præſtigiatorem, nunc impurum, nunc blaſphemum, nunc hypocritam, nunc ſeductorem, nunc perditionis filium, ipſum à factionibus & varijs facinoribus eius nominando, ſicut conſequenter ſuis hic locis reperies. Tacuit autem proprium eius nomen, quia neque in ſcripturis vſquam expreſſum reperitur, eò quòd dignum non ſit præconari à Spiritu ſancto, vt rectè adnotauit Irenæus, ſub finem cap. 30. lib. 5. & B. Andreas Cappadox, comment. in 13. Apocal. Nam ſi expediret, vt quidam volunt Doctores, eiuſmodi apertè cognoſci nomen, is ſanè qui ipſum vidit, reuelaſſet; ſed non placuit diuinæ gratiæ, vt nomen peſtiferi hominis in diuino libro referretur in ordinem, &c.* D

Naſcetur autem perfectè eius organum ex ſpurciſsima & ſalaciſsima muliere, &c. *Docẽt communiter Patres, Antichriſtum ex ſalaciſſima & ſpurciſſima produturum muliere: ſicut è cõtrario, Chriſtus ex immaculatiſſima & Beatiſſima prodijt virgine. quod & hic diſertis verbis affirmat Auctor, oſtendens inter alia, quantum differentiæ ſit inter huius, & Chriſti veri Meſſiæ ortum, vitã, mores, miracula, atque aduentum, &c. quæ omnia fallaciter ac fictè, & nequaquam verè imitari & repræſentare conabitur hoſtis ille impius, Chriſto in cunctis aduerſarius, ſicut hic latius pluribus à contrario ductis collationibus ab Ephræm luculentiſſimè demonſtratur & explicatur, ad quem in hiſce diligentem ideo Lectorem remitto.* E

Et ne quis hic alia fallatur lectione, quæ in alio quodam manuſc. Cod. Græc. S. Ephræm reperitur, cum adiectione eiuſmodi: (naſcetur planè atque perfectè eius organum ex impuriſsima muliere: Ipſe verò non incarnabitur.) *dicimus illud poſterius tanquam gloſſema in textum irrepſiſſe, errore imperiti alicuius librarij, qui cùm aliunde ad marginem hoc videret adnotatũ fort. verbis textus attexuit, aut potius malitioſè quiſpiam ipſi Ephræm hanc ſententiam affinxit; eoq; magis adducor vt ita ſentiam, quòd iſtud membrum* (ipſe autem non incarnabitur) *ab omnibus alijs manuſcrip. exemplaribus Ephræm, quæ videre, & conferre licuit, deſit. Quomodo enim Antichriſtus ſecundùm eum, non incarnabitur, ſi*

planè

A *planè atque perfectè (vt hic affirmat) naſcetur eius organum ex ſpurciſſima muliere? Quomodo verè organum habebit, ſi non incarnabitur? Quomodo ipſe non incarnabitur, ſi homo peccati (ſecundùm Apoſtolum ad Theſſalon.) erit? Et quomodo homo; ſi non incarnabitur? Quomodo denique Ephræm, tempus durationis regni eius, tyrannidem, fraudes, doloſq; adeò diligenter ſigillatimq; teſtimonio atque auctoritate ſacræ ſcripturæ perſequitur, eumq; Apoſtatam, & furem, & tyrannum, & hypocritam, & perditionis filium, multiſq; alijs nominibus in hominem quadrantibus, appellat; ſi ſecundùm eum non incarnabitur, & homo non erit? Quare confundantur contrarium ſentientes, & contra communem orthodoxorum Patrum ſententiam hallucinantes. Faceſſat & euaneſcat in hoc, opinio aut potius error Hippolyti Martyris, qui in tractatu eiuſdem argumenti, cenſet Antichriſtum ipſum diabolum fore phantaſticò & larnato corpore humano contectum: aduerſus cuius opinionem diſputant, ſcribuntq; Damaſcenus lib. 4. cap. 28. S. Hieronymus in 7. cap. Danielis. & Oecumenius in 2. cap. 2. Theſſal. pluresq; alij Verum quidem eſt. quod ſubinde à Patribus, organum Diaboli Antichriſtus dicatur, omnemque eius virtutem ſuſ-* B *cipere; ſed eo ſenſu ac modo loquendi, quòd ſcilicet ipſe omnino ſe ſuaſq; vires & artes ad Sathanæ voluntatem ſit accommodaturus. ita Irenæus lib. 5. contra hæreſes, cap. 25. & ſequent. ita Ambroſ. comment. in 2. ad Theſſalon. cap. 2. Tomo 5. ita Auguſtinus in tractat. de Antichriſto, & lib. 18. de ciuit. Dei cap. 19. alijque alibi.*

Sequitur in textu, paullò poſt: Et vt cunctos decipere poſsit, ſe humilem ſimulabit, atque quietum, iniuſtitiæ oſorem, idolorum auerſorem, &c.] *Cum iſtis planè concordant, quæ loco citato adducit Irenæus ibi: Et idola quidem ſeponens, ad ſuadendum quòd ipſe ſit Deus, ſe autem extollens, & quæ ſequuntur ibid. Quibuſcum & Hippolyti in loco adducto quadrat ſententia, ſub hoc verborum tenore: in primordijs, inquit, ſuis clemens erit, factus ad dilectionem, quietus, religioſus, pacificus, qui odio proſequatur iniuſtitiam, deteſtetur munera, idola non admittat, ſcripturas amet, &c. Conueniunt quoque quæ habentur apud Cyrillum Hieroſolymit. catecheſ. 15. Damaſcen. libro 4. cap. 28. S. Hieronym. quæſt. 11. ad Algaſiam. Theophyl. poſt Chryſoſtomum, & Theodorit. in 2. cap. 2. ad Theſſalonic. &c. Quantoperè porrò ipſe idola deteſtabitur, demonſtrat Hugo Ætherianus lib. de regreſſu animarum, cap. 23. in hæc* C *verba: Antichriſtus idolis nullum obſequium præſtabit: non enim idololatra erit: ſed Deo noſtro per omnia contrarius, omnes Deos gentium vt muta ſimulachra confringet, nullius penitus imagini cultum exhibebit, quia ſe ſolùm iubebit adorari pro Deo, &c.*

Supra modum autem Iudæorum gentem honorabit, &c.] *Concordant hîc cum Auctore noſtro omnes antè citati Auctores, cauſſam ſimul hanc cum Ephræm allegantes, quòd ſcilicet Iudæi maximè illius exſpectent aduentum, tamquam ſui veri Meſſiæ ac Chriſti; ac propterea etiam facilè ab eis obtinebit, vt ſe Regem creent, &c. vnde & ipſe (vt ſequitur hîc poſtea) tamquam cæteris honore eos præferens, deſignabit ipſis locum ſuum ac templum, ſuamq; iſtud inſtaurandi prouidentiam, &c. Quòd verò Iudæi Antichriſtum in ſuum excepturi ſint Regem & Meſſiam, pariter in eo conueniunt locis iam antè productis, Irenæus, Hippolytus Martyr, Damaſcenus, Auguſtinus, & Hieronymus, alijq; plurimi. Cur porrò illi propriè ac potiſſimum ab hoc Tyranno decipiendi ſint, rationem optimam eamq; ſcripturæ teſtimonijs ſuffultam alibi reddit Damaſcenus, vbi de eo ſic diſſerit: Oportet ergo primùm prædicari cunctis gentibus, ſicut ait Dominus, & tunc venie: in redargutionem aduerſariorum Dei Iudæorum. Di-* D *xit enim illis Dominus: Ego veni in nomine Patris mei, & non recepiſtis me: veniet alius in nomine proprio, & illum recipietis. Et Apoſtolus: Pro eo quòd dilectionem veritatis non ſuſceperunt, vt ipſi ſaluarentur: propter hoc mittet eis Deus operationem erroris ad credendum mendacio, vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, ſed approbauerunt iniuſtitiam. Iudæi igitur Filium Dei, qui eſt Dominus Ieſus Chriſtus & Deus, non receperunt: ſeductorem ſeipſum dicentem Deum, ſuſcipiet, &c. ac proinde poſtea addit, eum non nobis, ſed Iudæis venturum; non pro Chriſto, ſed aduerſus Chriſtum, & eos qui ſunt Chriſti; propter quod, & Antichriſtus dicitur, &c. ita Damaſcenus libro 4. orthodox. fid. cap. 27. quibuſcum etiam conſonant, quæ apud S. Ambroſium habentur, in comment. ſuper 2. ad Theſſalon. cap. 2. Tomo 5. & ſuper Lucam, libro 10. cap. 2. 4. &c. Tomo 5.*

Atque inter hæc omnia editurus eſt ſigna, portenta, atque terrores, in poteſtate magna, &c. *Pro hoc, al. ſic legitur: Signa editurus eſt magna, terroreſque formidabiles; vt terrorem atque horrorem cunctis phantaſmata ipſius cernentibus incutiat. Placere autem rurſus conabitur omnibus ſubdolè,* E *vt à quibuſcumque ametur: Nullius enim dona accipiet, neque cum iracundia loquetur, &c. ita Cod. Græcus Vatic. habet. Al. talis reperitur lectio: Inter omnia hæc, ſigna faciet atque prodigia, & terrores ſumma cum poteſtate. Placere cunctis nitetur aſtutus, vt citò à populis ambiatur,ameturque, &c.*

Mittet Dominus Eliam Thesbiten, & Enoch, qui palam populo prædicent, &c. *Quòd duo iſti Prophetæ tandem à Deo Opt. Max. vltimis illis temporibus mittendi ſint, qui Iudæos tunc adhuc ſuperſtites ad fidem & ouile Chriſti conuocaturi ſunt, & pietatem humano generi, ac verã de Deo vero notitiam omnibus (vt dicit hîc Ephræm) palam prædicabunt, mortaleſq; ne timoris cauſſa credant Antichriſto, eiuſq; obtêperent falſitati, ſeriò admonebunt, clariſſimis ſacræ Scripturæ patet teſtimonijs, validiſſimiſq; Patrum declaratur ſententijs. Et vt ex multis pauca depromam: Hoc dicit Dominus per os Iohan. in Apocal. 11. cap. Dabo, inquit, teſtibus meis, & prophetabũt diebus mille ducẽtis ſexaginta, amicti ſaccis, &c. Et qui illi duo teſtes propriè ſunt, niſi Enoch & Elias; qui prophetabunt, id eſt, prædicabunt*

ac de-

Digitized by Google

ac docebunt, & ſcripturas interpretabuntur diebus mille, ducentis ſexaginta, id eſt, annis tribus cum A
dimidio, quanto videlicet tempore duratura eſt Antichriſti prædicatio: ſicut plerique ex Patribus illum Apocalyp. locum conuenienter interpretantur: quin & Antichriſtum ipſum (vt auctor eſt Tertullianus libro de anima) duo illi teſtes ſuo tandem ſanguine extinguent. De Iudæis porrò ad eccleſiam Chriſti per duos hoſce prophetas conuocandis, habes Malach. 4. vbi Dominus ſic loquitur: Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & terribilis, & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres, &c. Et de hoc, vide Auguſtinum libro 11. de ciuit. Dei, ac lib. 9. ſuper Geneſ. cap. 6. & alibi. Confirmaturq; idem diſertis verbis à Damaſceno, lib. 4. orthodox. fid. cap. 27. vbi ſub finem ſic enarrat: Mittentur autem Enoch & Elias Thesbites, & conuertēt corda Patrum in filios, hoc eſt, Synagogam ad Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & Apoſtolorum prædicationem, & ab illo interficientur. Et veniet Dominus ex cælo, quemadmodum Apoſtoli eum conſpexerunt euntem in cælum, &c.

Poſtquam ergo tria tempora cum ſemi impleta fuerint poteſtatis & operationis Antichriſti, B
&c. *Notatur tempus durationis Antichriſti, quod ex alio tamen manuſc. Vatican. clarius ſic redditur: Poſtquam ſex menſes & tres anni imperij Antichriſti, atque Draconis Deo aduerſarij fuerint impleti, &c. Hoc verò tempus regni ſeu potius tyrannidis Antichriſtianæ, ad nouiſſimos ſeculorum fines extenditur, arceturq; à Daniele cap. 12. in tempus & tempora, & dimidium temporis, id eſt, vt Iohannes Apocal. 11. interpretatur, menſes quadraginta duos: & vt paullo poſt ibidem magis articulatè, dies mille, ducentos ſexaginta. Et vt adhuc apertius hoc exprimunt Patres, annos tres cum mēſibus ſex. atqui hanc concorditer cum Auctore noſtro tenent ſententiā Patres ſuprà citati, Irenæus, Hippolytus Martyr, Cyrillus Hieroſol. Theodoritus, Hieronymus, Auguſtinus, aliique complures.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI, C

De ijs quæ poſt Crucem reuelanda ſunt, in formidabili illo ſecundo Aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti.

AVdiſtis chariſſimi, Chriſtoque dilecti fratres, quanta vis ſit Crucis, quamque præclaræ ipſius virtutes, ac quanta eius ſint bona. Hæc etenim boni gubernatoris inſtar, præſentem noſtram vitam gubernat, & in pace cuſtodit. Hæc futuram quoque vitam æternam nobis conciliat. Hæc rurſus in ſecundo aduentu Domini, prima * ap- D
paritura eſt in cælo, tamquam pretioſum & venerabile ſceptrum magni Regis Chriſti, iuxta verbum Domini dicentis: Et apparebit ſignum filij hominis in cælo, cum multitudine exercitus Angelorum, vniuerſam terram illuminans, à finibus vſque ad fines, ſuper claritatem ſolis, aduentumque Domini adnuntians. Et hæc quidem de Cruce, pro præſenti: quæ verò poſt eam ſecutura, cuiuſmodi? Et quæ poſt crucem reuelanda, qualia putas erunt? Superant ſanè iſta omnem ſermonem, omnem mentem, omnemque cogitationem, exceduntque omnem narrationis ſeriem, omnemque deterrent auditum. Hei mihi, fratres mei in Chriſto dilecti; recordatus ſum horæ illius, & contremui. Et hic finem dicendi facere ſtatueram præ timoris magnitudine, cùm animo mecum complecterer ea, quæ poſt crucem reuelanda erunt. Quis enim iſta enarret? quis exprimere audeat? Quale os enuntiare ſufficiat? quæ lingua eloqui? quæ vox explicare? Quæ E
auris illa audire poterit, quibus fieri incipientibus etiam virtutes cælorum commouebuntur? Quis non horreat, & contremiſcat in hora illa; quando * Rex regum à throno gloriæ ſuæ exſurgens, deſcendet viſitaturus cunctos habitatores orbis, rationes cum ijs collaturus, & * bonam dignis redditurus mercedem, indignis autem ſupplicia retributurus, vt iuſtus Iudex. Hæc dum mecum cogito, timore corripiuntur membra mea, & diſſoluor vndique, oculi præ timore lachrymas fundunt, vox mihi deficit, labia mea quaſi conglutinata hærent, lingua mea contremiſcit, & cogitationes meæ ſilentium meditantur. Amor & deſiderium, me verba facere ob veſtram vtilitatem compellunt, ſed timor me retinet, & ſi-

*al. primò reuelanda eſt, &c.

Matth. 24. Apoc. 1. 5. 6. Dan. 7. &c.

Matth. 24.

*al. Rex gloriæ.

*al. & redditurus vnicuique, ſecundùm opera ſua, &c.

Digitized by Google

A & ſilentium mihi imponit: nam ingens atque immẽſus eſt timor. Talia quippe *al.& res adeò
magna, & horrenda *admirabilia, neque ab initio contigerunt creaturæ, neque exhortẽdæ, &c.
vmquam accident in vniuerſis generationibus. Et nunc quidem ſæpè ſi repentè
coruſcatio *contingat aliqua, aut tonitruus clarior ac vaſtior, omnem mox ti- *al.fulgur ali-
more percellit hominem, cunctique in terram procumbimus. Et ſi tantilla nos quod oriatur.
adeò exterrent; quo pacto obſecro, tunc ſuſtinebimus, quando tubæ vocem ex
cælis audiemus, ſuper omnem coruſcum atque tonitruum horribiliter reſonan-
tem, cunctosque qui à ſeculo obdormierunt, iuſtos & iniuſtos excitantem. Tunc Ezech 37.&
omnia humanæ conditionis oſſa, mox, ad ſonitum tubæ, ex tumulis exilient, diſ- 1.Cor. 15.
currentque cum feſtinatione harmonias atque iuncturas ſuas requirentia. Cùm
adſpexerimus omnem humanam naturam, ac ſpiritum in ictu oculi reſurgentẽ, Ioel 2. 3.
B quemlibet ex loco ſuo, congregarique à finibus orbis terrarum ad iudicium. Solo 1.Cor. 15.&
enim iuſſu magni Regis, qui habet poteſtatem omnis carnis, è veſtigio terra cum 1.Theſſal.4.
tremore ac ſtudio ſuos reddet defunctos, infernus ſuos, & mare ſuos mortuos.
quidquid item humanorum corporum vel beſtiæ dilaniarunt, vel piſces deuora- Apocal.20.
runt, vel aues diſcerpſerunt, in priorem ſtatum remeabit; cunctique in ictu ocu- Ibidem.
li reſurgent, & coram Tribunali adſtabunt, & ne vnus quidem capitis capillus in 1.Cor. 15.
ijs deerit. Quomodo tunc, fratres mei chariſſimi, ſuſtinebimus? Quando igneum Lucæ 21.
viderimus fluuium, ab ortu ſolis vſque ad occaſum, cum furore manantem, ac in- Daniel.7.
ſtar ferocis aſperique maris, montes & valles *deuorantem, terramque omnem, *al.deuorantis.
ac quæcunque ſunt in ea exurentem. Tunc chariſſimi mei, illo ab igne deficient
fluuij, vaneſcent fontes, mare exſiccabitur, aër *turbabitur, aſtra è cælo decident, *al cõcutietur.
ſol deficiet, luna *vertetur in ſanguinem, cælum vt liber complicabitur. Tunc *.al.luna præte-
C Angeli miſſi cum feſtinatione diſcurrent, congregaturi electos à quattuor ventis, ribit, &c. Marc. 13.
ab extremitate cælorum, vſque ad extremitates eorum. Tunc videbimus cælum Eſai.34.
nouum, & terram nouam, ſecundùm promiſſum eius. primum enim cælũ, & pri- Apocal. 21. Iſai. 65.& 66.
ma terra abierunt, ſicut ſcriptum eſt: quoniam ſicut opertorium mutabis eos, & Pſalm 101.
mutabuntur. & iterum renouabis faciem terræ. Si verò tolerare poteſtis, dicam Pſalm. 103.
& quæ poſtea ſequentur: Sin autem præ timore nequitis, ſermonem concludam:
nam quæ poſt conſequuntur, formidabiliora ſunt iſtis. Quomodo ſuſtinebimus
Chriſti amatores, quando conſpexerimus tremendum ſolium paratum? cùm vi-
derimus ſignum filij hominis in cælo reſplendens, ſicut dixit Dominus: ſanctum Matth.24.
inquam, & immaculatum, ac pretioſum ſignum, cui ſpontè clauis affixus fuit pro Eſai 53.
nobis Dominus? Tunc cuncti proſpicientes in ſublimi, formidabile & ſanctum Matth.27.& Philip. 2.
magni Regis apparere ſceptrum, cognoſcent & in memoriam reducent ſermo-
D nem Domini dicentis: quia ſignum apparebit Filij hominis in cælo, certique erũt Matth.24.
poſt illud, continuò Regem *reuelandum. In illa hora vnuſquiſque pauidus tra- * al appariturũ.
ctabit, quo pacto obuiam tremendo occurret Regi, reuoluetque mente cunctas
actiones ſuas. Deinde quiſque propria, ante faciem ſuam cernet opera. Tunc om- Matth 7. &
nes qui miſericordiæ opera coluerunt, & verè pœnitentiam egerunt, quique an- Lucæ 13.
guſtam & arctam ingreſſi ſunt viam, ſuamque in ſolitudinibus, & montibus, atque
ſpeluncis profeſſionem ad finem vſque caſtè ſeruarunt, hilares contuebũtur bo-
na *quæ præmiſerunt ante ſe, opera. Miſericordes cernent ibi mendicos ac pau- * al. præcepta
peres, quorum hîc miſerti ſunt, pro ipſis interpellantes, eorumque opera bona quæ præmiſe-
coram Angelis & hominibus adnuntiãtes. Qui verò hîc lachrymas pro peccatis runt, &c.
fuderunt, & labores atque moleſtias per pœnitentiam ſubierunt, hilares ibi atque
alacres cum gloria adſtabunt, exſpectantes beatam ſpem, & aduentũ gloriæ ma-
E gni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Et cur breuiter cum timore licet, maio- Tit. 2.
ra non refero? Quando magnum illum atque horribilem audiemus clamorem,
ex altitudine cælorum perſonantem: Ecce ſponſus venit. Ecce Iudex adeſt. Ecce Matth. 25.
rex apparet. Ecce ſupremus iudicum Iudex reuelatur. Ecce vniuerſorum ſecu- Iacob.5. Lucæ 21.
lorum aduenit Deus, vt iudicet viuos & mortuos. Tunc Chriſto dilecti, à voce
clamoris contremiſcent fundamenta & renes terræ, à finibus vſque ad fines, & Matth.25.
mare, omneſq; abyſſi. Tunc fratres mei, anguſtia, & timor, ſtuporque in omnem Pſalm. 17. 76. Eſai.24.
irruet hominem, à clangore atque reſonantia tubarum, & à metu exſpectationis
eorum quæ ſuperuenient vniuerſo orbi. Tunc virtutes mouebuntur cælorum. Matth. 24.
Tunc præibunt Angelorum exercitus, Archangelorumque concurrent chori. Lucæ 21. Marc.13.

 Cheru-

A *cimus, & ante Sermones, De futuro Iudicio, proximè ſequentes poſuimus, alia ſuis etiam commodè locis reſeruaturi, atque repoſituri.*

De iſta porrò Crucis, in die extremi Iudicij, apparitione, cui alia adhuc apud alios videre libuerit, legat Hippolytum Martyrem, in oratione ante citata, De Conſummatione mũdi, ac de Antichriſto, &c. vbi ipſe poſtremò deſcribens Chriſti aduentum ad iudicium, ſic habet: Orietur ab Oriẽte ad Occidentem vſque ſignum Crucis ſuperantis ſplendorem ſolis, denuntians aduentum & apparitionẽ Iudicis, &c. Quale porrò aduentus Domini ſignum Crux erit, luculenter demonſtrat Cyrillus Hieroſolymitanus, catecheſi 15. illuminatorum, vbi ſic habet: Sed quod tandem aduentus illius ſignum eſt, quod nõ audeat virtus contraria imitari? Et tunc, inquit, apparebit ſignum Filij hominis in cælo. Signum autem verum & proprium Chriſti, eſt Crux. Lucidum crucis ſignum præcedens Regem, atque demonſtrans eum qui prius fuerat crucifixus: vt videntes qui antea illum pupugerint, illiq; inſidiati ſint Iudai, certent tribus cum tribubus, & quæ ſequuntur ibid. Super quo, alia apud eumdem vide Cyrillum, in Epiſtola ad Conſtantium Imperatorem, De Crucis ſigno quod in cælo apparuit, paullo poſt med. ac apud S. Chryſoſtomũ homil.
B *55. in cap. 16. Matth. & Homil. 77. in 24. cap. Matth. vbi in hanc rem pulcherrima lectuq; digniſſima habes, Tom. 2. nec non Homil. in 12. cap. Iohan. & alibi. Tom. 3.*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI,

De Iudicio, & retributione.

C ADeſte fratres mei omnes, & * me Ephræm minimum audite: cogi- *al. & conſiliũ à me peccatore atque imperito Ephræm, capite.
tationemque noſtram iudicem ſtatuamus: vt exploratione cordis
noſtri perdiſcamus, numquid quemadmodum diuinitus inſpiratæ
nobis tradunt ſcripturæ, ita & ambulemus. Caueamus igitur, Spiri- Epheſ. 4. & 5.
tum ſanctum Dei contriſtare, in quo ſignati ſumus. Et quidem, ſi Epheſ. 4.
quis ſibi bonorum operum fuerit conſcius, gratiam quam in hu- 1. Pet. 4. 5.
militate ab hominum amatore Deo accepit, augere ſtudeat. At ſi peccatorũ con-
ſcientia arguimur; quid eſt quòd negligentes ſimus, Chriſto dilecti fratres? Ecce *al. præoccupat iam nos, &c.
enim peruenit * ad nos, ô fratres, dies terribilis, in qua lumen ſolis obſcuratur, &
aſtra decidunt, in qua cælum tamquam liber complicatur, in qua buccinat tuba, Matth. 24.
vehementem atque formidabilem ſonum emittens, cunctoſque ab initio ſeculi Eſai. 13. Ioel. 3.
defunctos excitans. in qua ad vocem & nutum Iudicis, abdita Inferni redduntur 2. Pet. 3. Apoc. 6. &c.
D vacua. in qua Chriſtus in nubibus cum ſanctis Angelis aduenit, iudicaturus viuos Matth. 13. 24. 25.
& mortuos, redditurusque omnibus ſecundùm ipſorum opera. Verè enim for- Chriſti aduentus formidabilis.
midabilis eſt glorioſus Chriſti aduentus. Res enim eſt planè admiratione digniſ-
ſima, cernere cælum repentè diſcindi, & terram immutari, ac mortuos reſuſcita-
ri. Reddet enim terra corpus hominis, quale * ſuſcepit: licet à feris diſcerptum, *al. cuiuſmodi ipſum accepit.
licet ab auibus comeſtum, licet à piſcibus abſorptum fuerit; non deperibit vel ca-
pillus quidem hominis, coram Iudice. Deo enim iubente, omnes immortales & Lucæ 21.
incorruptibiles fiunt; corpuſque eiuſmodi accipient ſinguli, quale eorum deme-
rentur opera. Iuſtorum corpora, ſeptuplo ſolis radios ſuperabũt: at peccatorum, 1. Cor. 15. Matth. 13.
tenebroſa & fœtore plena inuenientur. Quoniam hominis corpus, ipſius opera
& actiones iudicabit. Quiſque enim noſtrũ, actiones ſuas in proprio geſtabit cor- 2. Cor. 5.
E pore. Grauis ſiquidem noſtrorum operum tunc fiet inquiſitio. Etenim ſiue ver- 1. Pet. 1.
bis, ſiue cogitationibus quis noſtrum peccauerit, tunc ipſi apparebit. Et ſiue bona, 2. Cor. 5. 6.
ſiue etiam ſimiliter mala egerit, manifeſtè illa tunc contuebitur. Quocũque enim Matth. 13.
ſe verterit, ſuas ante ſe actiones cernet. Quamobrem contendamus dilecti fratres,
opprobrium atque confuſionem horribilem, quæ tunc cunctos cõſequentur pec- Eſai 64.
catores, effugere: nitamurque bonorum illorum participes fieri, quæ præparauit 1. Cor. 2.
Chriſtus * omnibus iuſtis, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor homi- *al. Deus omnibus ſanctis, &c.
nis non aſcenderunt, in quæ deſiderant Angeli proſpicere. Nam cùm è cælis Chri- 1. Pet. 1.
ſtus deſcenderit, ſtatim inextinguibilis ignis vbique ante * Chriſti conſpectũ præ- Matth. 24. 25. * al. ante Iudicis, &c.
curret, operietque vniuerſa. Etenim quod ſub Noë factum eſt diluuium, inex- Geneſ. 7.
ſtinguibilis huius ignis figura extitit. Quemadmodum enim tum, aqua omnes

Matth.24. montium operuit vertices: ita & rurſus tunc igne, occupabuntur vniuerſa Tunc A
1.Theſſ.4. vndique Angeli diſcurrent, rapientque ſanctos omnes atque fideles cum gloria
*al. fratres mei chariſſimi. in nubibus aëris, obuiam Chriſto. Contendamus igitur amici * mei, digni illo
inueniri raptu, & conſiſtere tunc irreprehenſibiles, omnique crimine vacantes,
1.Theſſal.5. coram tremendo atque formidabili illo tribunali. Beatus enim ille, qui in nubi-
bus Regi gloriæ occurrit: ſicut contra, infeliciſſimus eſt, qui raptu illo priuatur.
*al. in glorioſis nubibus. Qui enim ſic rapti non fuerint, cum * gloria in nubibus, ſe impios ac peccatores eſ-
1.Cor 9. ſe deſignabũt. Ne igitur torpeamus Chriſto dilecti fratres: nam ecce ſtadiũ omni-
Galat. 6. bus apertum. Dum igitur tempus nobis ſuppetit, pernicioſas corporis & animæ
paſſiones vincere ſtudeamus. Vincamus voluptatem, ſicut temperans, ac conti-
Geneſ.39. nens Ioſeph, non ſolùm corpore, ſed & mente: Ita namque vir perfectus ſe con-
Matth 5. tinentiæ legibus adſtringit. Qui enim viderit mulierem ad concupiſcendum, iam B
mœchatus eſt ipſam in corde ſuo. Corporis enim actiones, multis frequenter
Nota. difficultatibus impediuntur, humano metu præciduntur: at mentis actiones, abſ-
Confirmat ab Exemplo, & ſimili. que metu perficiuntur, & ſine labore. Volo dicere fratres chariſſimi: Sæpenume-
rò quis veſtrum, laſciuè nemine prohibente mulierem adſpexit, & cogitationem
Prouerb.6. ſceleris admiſit, præterijtque illicò. ſimilis eſt ille capreæ ſpiculo transfixæ, quæ
cùm venatorum manus euaſerit, ſagittam tamen ſecum in iecore geſtans, abijt.
Notanda, & obſeruanda. Nam ſi quis noſtrum impudica ſuperatus ſit cogitatione, non quidem talis iam
Contra impudicas cogitationes. propter Deum pudicus eſt: niſi enim ſæpè hominum metus, verecundiave prohi-
buiſſent, corpus ſanè ſimul cum anima corrumpere non metuiſſet. Quare non
Lucæ 13. Apo.2. iam ille continentiæ corona donandus erit: verùm tamquam qui hominibus pla-
cere ſtuduerit, perpetuo ſupplicio torquebitur, niſi pœnitentiam egerit. Porrò ſi
quis aliquando præoccupatus, ſuperatuſque propria cogitatione fuerit, vulnus C
2. Pet 1. pœnitentia ſanabit. Vitemus ergo fratres concupiſcentiam prauam: nam hæc
Geneſ.3. Euam gloria nudauit, vt amarulenti cibi guſtum appeteret. Hæc quoque dilu-
Geneſ.6 7. uium, in mundum induxit. Viderunt enim filij Dei, filias hominum, & acceſſerũt
Geneſ 39. ad ipſas, turpiterq; ſunt polluti. Hæc effecit, vt AEgyptia caſti Ioſeph inſano amo-
re flagraret. Verùm adoleſcens ille diuino timore plenus, aſpidem ſecum cõclu-
Iudic.16. ſam, deuicit. Hæc, ſtrenuum atque inuictum illum Nazaræum Sampſonem ca-
Iud.14 & 15. ptiuum ſumpſit: Qui enim percuſſerat mille viros in maxilla aſini, poſtquam con-
cupiuit cum vipera habitare, illicò capilli Nazaræo defluxêre, oculiſque ſuis
2.Reg.11. priuatus, miſerabilis atque ridiculus omnibus ſubitò eſt demonſtratus. Similiter
3.Reg.21. autem & Dauid concupiſcentia victus, Vriam interemit. Hac etiam Naboth in-
Matth.26. terijt. Quin & hæc miſerrimum Iudam, ad Chriſtum proprium Dominum tra-
Iohan.12. dendum, impulit. Quocirca felix ille, fratres chariſſimi, qui omnis concupiſcen- D
2.Pet.1. tiæ, auditus, & viſus, tactus, & odoratus victor euaſerit. Et corona pudicitiæ ex-
1.Iohan 2. 2 Tim 4. ornatus, eam ſic ad formidabile & horribile Chriſti tribunal portabit. Venite in
Pſalm.94. idipſum, adoremus eum, paribus vocibus dicentes, Alleluia. Venite omnes,
Chriſtum glorificemus. Quoniam ipſum decet gloria, in ſecula ſeculorum.
Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

IDem hoc Argumentum piè non minus quàm doctè, & ad commonendũ accommodatè, tractauit quoque S. Baſilius Magnus in eleganti Oratione quam conſcripſit, De Iudicio futuro, cuius principium eſt: Si quando peccatum aliquod perpetraturus ſis, reuolue quæſo prius animo tuo horrendũ illud atque intolerandum Chriſti iudicium, in quo, &c. Nec diſſimilis, Iudicij extremi reperitur commonitio, quamquam breuis, apud eumd. Baſilium homil. in Pſalm. 33. Benedicam Dominum, &c. paullo poſt medium. Aliaq; in Hexamer. diuini opific. homil. vndecima, etiam poſt med. nec non in Proœmio eiuſd. in Ethic. lib. De Iudicio Dei Tomo 2. alibiq; ſparſim apud eumd. De Iudicio ac tremenda iudicij die, vide etiam S. Chryſoſt. ad Popul. Antioch. Homil. 48. 49. 50. 55. & eiuſd. Homil. ſuper 24. & 25. Matth. ac ſuper illo, 1. Cor. 15. Ipſe Dominus in iuſſu & in voce tubæ, &c. alioſq; Patres in loca ead. Et Tertulliani librum carmine conſcriptum, De Iudicio Domini. Sed de hoc argumenti genere, pluribus hic conſequenter, & alibi ſæpiſſimè S. Ephræm. E

Variat lectio in ipſa Inſcriptione, dum in vno Cod. habetur: De Iudicio & Retributione. *In alio:* De Iudicio & Reſurrectione. *In alio:* De ſecundo aduentu Domini, *& ſic in manuſc. Crypt. fer.*

Ubi

Digitized by Google

A *Vbi poſtea dicitur:* Ita namque vir perfectus ſe continentiæ legibus adſtringit.] *In alio manuſc. reperitur:* Qui enim ad perfectionem contendit, ſic ſeſe continere ſtudet. *In alio autem:* Sic enim vir perfectus nititur continens eſſe, &c. *vt ſcilicet non ſolùm corpore, ſed & mente talis ſit.*

Vincamus voluptatē non corpore ſolùm, ſed etiā mente: Qui enim viderit mulierem ad concupiſcendum, &c. *Hæc eadem planè licet verbis nonnihil commutatis, adducuntur à S. Baſilio, in Homil. ſuper illud: Attende tibi ipſi. vbi ſic habet: Prouidè obſerua, ne quando verbum occultum in corde tuo efficiatur delictum. Qui enim in mulierem oculum defixerit ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt in corde ſuo. Quo fit, vt actiones quidem corporis, à non paucis intercidantur: qui autem deſtinato voluntatis propoſito peccat, vnà cum præpete & celeri agitatione cogitationum, peccatum iam expleuit, &c. Nam quæ corpore perficiuntur actiones, (vt paullo ante habet) tempus deſiderant, nec qualecunque, ſed opportunum: labores item, & cooperarios: Animæ autem motiones nulla temporis mora conficiuntur, vt nihil fatigeris aut laſſeſcas peraguntur, nullo negotio conſtant aut moleſtia, illis obeundis nul-*
B *lum non idoneum eſt, nullum intempeſtiuum tempus, &c. Quæ eadem hîc dicit S. Ephræm, confirmatque efficaci exemplo, & Argumento à ſimili, de caprea ſpiculo transfixa, &c. adludendo ad locum Prouerb. 6. & 7.*

Qui enim percuſſerat mille viros in maxilla aſini, &c.] *Locus de Sampſone, & Dalila (quam hîc viperam nominat) intelligendus, de quo Iudic. 14. & 15. Legitur autem in alijs duobus exemplaribus Græc. manuſc. ſic:* Qui enim paullò ante, cruentum diſcerpſerat leonem, *(ac deinde ſequitur)* & mille viros aſini maxilla percuſſerat, *(additurq; immediatè)* poſtquam cum vipera habitare cōſenſit, continuò crines illi exciderunt, oculiſque miſerè orbatus, illicò ridiculus omnibus apparuit, &c.

EIVSDEM

C S. PATRIS NOSTRI EPHRÆM SYRI, De Iudicio* extremo, & de Compunctione.

* al. De Iudicio, & compunctione animæ.

VENITE vniuerſi fratres, conſilium à me peccatore & imperito Ephræm accipite. Iam enim dies illa horrenda, atque terribilis nos occupat, ô fratres dilectiſſimi; dum nos interim ſoluti cura vagamur animo, nolentes breuitatem temporis vitæ noſtræ intelligere, & ſedulò curare vt Deum nobis propitium reddamus. Ecce enim dies noſtri, & anni, ac menſes, inſtar ſomnij, & vmbræ pomeridianæ prætereunt, vt ſubitò tremendus, ac magnus Domini aduentus acceleret. Iob 8. 14. & Pſal. 143.
Verè enim formidabilis erit illa dies cunctis peccatoribus, qui voluntatem Do-
D mini pro ſua ſalute exercere noluerint. Obſecro vos ergo fratres mei chariſſimi, venite proijciamus à nobis curam atque ſolicitudinem rerum terrenarū. Omnia enim prætereunt, & cuncta hîc euaneſcunt. Nihil nobis in illa proderit hora, præter bona, quæ hinc nobiſcum detulerimus opera. *Sola bona proderunt opera.* Futurum enim eſt, vt vnuſquiſque noſtrum propria facta, ac dicta ante incorrupti atque tremendi Iudicis tribunal deferat. *Operum cuiuſque manifeſtatio coram Iudice.* Mihi ſanè cor tremit, & renes immutantur, dum cogito de actuum omnium manifeſtatione, cogitationumque ac ſermonum exacta diſcuſſione, quæ ibi fiet. Magnus tunc erit timor, ô fratres chariſſimi, & magnus tremor, ô amici mei. Quis ergo non perhorreſcat, aut quis non lugeat, ac ploret; quoniam omnia ibi manifeſtanda erunt, quæ vnuſquiſque in occulto & obſcuro hîc geſſerit. Intelligite hoc fratres mei, quod vobis denuntio. Atque vt ſtudio veſtro ſatiſfaciam, frugiferas arbores pro exemplo, ad confirmandum proferam, quæ ab in- *Comparatio ab Arboribus.*
E trinſeco ipſarum principio, tempore ſuo poma cum frondibus edūt: Non extrinſecus alicunde ſua venuſtate induuntur arbores, ſed ab interiore principio, Dei iuſſu ſingulæ fructum, pro ſua quæque natura producunt. Sic & in horribili illa die, quæcunque in occulto hîc geſſerint homines, ſiue bona, ſiue mala, palam ibi proferent: & deferet ſecum vnuſquiſque ante tremendum Chriſti tribunal, proprias actiones, tamquam fructus bonos & iucundos, locutiones autem vt folia. *Quæ quiq; ferēt ad Iudicium.* Iuſti, fructum bonum & delectabilem proferent: Sancti ſimiliter, fructum præclarum ac vegetum. Martyres, fructum glorioſum patientiæ, ex tormentis ac pœnis ſuis ſecum afferent. Monachi, ſanctæ conuerſationis ſuæ, continentiæ, vigiliarum, & orationum fructus proferent. Homines autem peccatores, impij, atque

Peccata ſine teſtibus patebunt.

prophani ſecum eò fructus deferent turpiſſimos, ac marcidos, plenos ignominia, A
luctu, & vlulatu, cum vermibus non dormientibus, in igne inextinguibili. Hor-

Angelorum & Sanctorum numerus.

rendum ibi fratres erit iudicium, in quo etiam abſque teſtibus cuncta erunt ma-
nifeſta, opera, atque ſermones, cogitationes, & animorum ſenſa. Vbi etiam adſi-
ſtent milia milium, & decies dena milia Archangelorum & Angelorum, Cheru-

Extremi Iudicij propinquitas.

bim & Seraphim; Iuſtorum, & Sanctorum Prophetarum, atque Apoſtolorũ cho-
ri. Quid ergo torpemus, & negligentes ſumus fratres chariſſimi? Ecce nunc tem-
pus eſt proximum, & dies nos præoccupat, quo omnia noſtra etiam occultiſſima
tremendus Iudex in lumen proferet. Quod ſi noſſemus fratres, quid nobis immi-
neat, die noctuque indeſinenter plangeremus, Deum deprecantes, vt nos à confu-

Matth. 24. 25. Marc 13. Luc. 21. Iocl. 2. 3.

ſione illa, æterniſque tenebris liberet. Obturabitur enim coram tribunali illo, B
omne os hominis peccatoris. Et contremiſcet ibi omnis creatura, ipſaque ſan-
ctorum Angelorum agmina, ob maieſtatem illam & gloriam aduentus eius,
expaueſcent. Quid verò in die iudicij ei dicemus, ſi exiguo hoc vitæ tempo-
re adeò negligentes fuerimus, fratres? Ipſe enim patienter nos exſpectat, &

Vox Chriſti ad nos, in extremo Iudicio. Matth 27. Marc. 15. Luc. 23. Iohan. 19.

omnes nos ad ſuum regnum inuitat, rationem etiam à nobis de tanta vitæ no-
ſtræ negligentia exquiſiturus. Et dicet ad nos ipſe: Propter vos incarnatus ſum.
propter vos in terris palam conuerſatus ſum. propter vos flagellatus ſum. propter
vos conſputus ſum. propter vos alapis cæſus ſum. propter vos crucifixus ſum.
propter vos exaltatus ſum in ligno. propter vos terrenos, aceto potatus ſum, vt

Matth. 24. & 25. Iohan. 14. 20.

vos ſanctos atque cæleſtes redderem. Regnum meum, & paradiſum meum do-
naui vobis. Omnes vos, meos vocaui fratres. Patri meo vos obtuli Spiritũ ſan-
ctum miſi vobis Quid amplius his mihi fuit agendum, quod non egerim, vt ſalue-
mini? Liberam veſtram voluntatem volo. Nolo cogere, ne ſaluti veſtræ vis ac ne- C
ceſſitas imponatur. Iam dicite mihi peccatores, & natura mortales, quid vos pro-
pter me Dominum veſtrum perpeſſi eſtis, cùm ego pro vobis ſim paſſus? Ecce er-

* al. Quò quiſq; pergere velit, in ipſius eſt poteſtate.

go præparatum vobis eſt regnũ & vita, requies & gaudiũ; ſupplicia item æterna,
in tenebris exterioribus. Quam quiſque * maluerit incedere viam, rectam aut nõ
rectam, eam propria ſibi voluntate eligat. Conuenite, procidamus coram ipſo, &

Apoſtrophe ad Deum, pijs affectibus plena.

ploremus omnes coram Domino, qui fecit nos, dicentes: O dominator Domine,
hæc omnia tu Deus, propter nos ſuſtinuiſti: at nos peccatores, tua ſemper bene-
ficia reijcimus. Vt Deus abſque principio, natura incomprehenſibilis, impaſſibi-

Epheſ 2. Coloſſ 1. 2.

lis, nulliuſq; indigens, gratuitò dignatus es per paſſionem crucis, peccatores qui
te non nouerunt, ſaluos facere, donans etiam eis lumen intellectus ac ſcientiæ
tuæ. Quid igitur peccatorum genus tibi incomprehenſibili, benigniſſimo, & mi-
ſericordiſſimo Deo retribuet; qui erant ſua voluntate peccatores, non natura? D

Pſal. 101. & Heb. 1.

Nam antequam ſaluaremur, impium erat noſtrum genus vniuerſum, & rurſus
poſtea peccatores fuimus, noſtra voluntate atque inſtituto. Tu autem ô Domine,
ſemper idem & ipſe es, bonus & miſericors, terribilis & glorioſus, ſeculorumque
conditor, & patienter ab initio noſtram peruerſitatem ſuſtinens; propter multi-

* al. effudiſti.

tudinem miſerationum tuarũ, quas in nos filios hominum * demonſtraſti. Fuictus
es Deus charitate tua, ſanctiſque tuis miſerationibus, ac gratia tua, vt per crucem
tuam totũ mundum ſaluares: & hoc in conſpectu gloriæ tuæ prædicare dignum
eſt. Niſi enim miſerationibus tuis Chriſte victus fuiſſes, numquã temetipſum pro
vniuerſis peccatoribus in hoſtiã & oblationem tradidiſſes. Repleta enim eſt mens

* al. dulcedine, & gratia, ac charitate tua.

famuli tui Domine, dulcedine * ſplendoris gratiæ, & charitatis tuæ, propterea be-
nigniſſime Domine, iugiter me tua dulcedo oblectat, illuminat, atque confirmat; E
ſemperq; exacerbatur, & in ſuam ſe transfert amaritudinem, qui dulcedine ſui

* al. fili vnigenite.

Domini iugiter perfrui recuſat. Ieſu * vnigenite, ſplendor æterni Patris, lucem
habitans inacceſſibilem, lumen incomprehenſibile, qui gratia tua vniuerſum illu-
minas mundum, illumina quoque in me obſcuratum oculum mentis meæ: obue-
latus enim & occæcatus in me eſt hic oculus, quare iugiter eum gratia & miſera-

* al. à corrupto re inimico.

tionibus tuis illumina, ne obfuſcetur penitus ab hoſte * doloſo. Eſt enim infirma
mens noſtra Domine, ſimilis ligno nuper plantato, quod quemadmodũ aliquo
leni auræ flatu, & aquæ irriguo ſemper indiget, ita & animus noſter cùm ſit infir-
mus, aſſiduè opus habet illuminatione & cõfirmatione gratiæ tuæ. Verbũ tuum

Iohan. 9. * al cæci ex vtero nati.

Domine, oculos aperuit cæci * à natiuitate. Magnũ miraculũ in Siloe accidit Do-
mine,

Digitized by Google

A mine, vbi cœco viſum corporalem recuperanti, ſpiritales quoque oculi mentis
intus illuminati ſunt, vt te abſque metu aliquo ſuum medicum, ac Deum, Saluato- Pſal.14.
remque omnium diceret ac prædicaret. Illumina quoq; cordis noſtri oculos Do- Epheſ.1.
mine, vt te diligamus, & cum deſiderio tuas iugiter volũtates perficiamus. Et licet
procul à nobis ſit Siloe, quò cœcus miſſus erat, Calix tamen tremẽdi tui ſanguinis, Iohan 9.
lumine ac vita plenus, nobis ecce præſto eſt. Hoc nobis calice intelligentiam lu-
menque largire, vt cum fide & deſiderio, ac ſanctificatione ad ipſum accedamus,
ſitque nobis in remiſſionem peccatorum, & non ad iudicium. Qui enim animâ 1.Cor.11. &
indignè ad diuina participanda myſteria acceſſerit, ſeipſum condemnat, non pu- Iohan.6.
rificans ſe, vt te Regem ac Dominum, in pectoris ſui thalamum ſuſcipiat. Eſt enim Animæ noſtræ cum Deo coniunctio qualis.
noſtra anima ſponſa ſancta facta immortalis ſponſi. Nuptiarum autem copulæ,
B diuina ſunt ſacramenta, per quæ ſancta anima iungitur ſponſo, dum cum timo-
re atque tremore dignè ſumuntur. Attende igitur tibi ipſe frater; thalamumque Iohan.6.&
tuum iugiter immaculatum cuſtodire, & cæleſtem ſponſum Chriſtum Regem 1.Cor.11.
in eo ſuſcipere contende: vt in die aduentus ſui, manſionem apud te, vnà cum Iohan.14.
cæleſti Patre ſuo faciat; eritque tunc laus tibi coram ſanctis Angelis, & Ar- Matth.22. 25.
changelis, ingredierisque in paradiſum magna cum gloria, ac gaudio. Quid
enim à te quærit Deus, præter ſalutem tuam, ô frater? Si verò neglexeris, & ſal-
uari nolueris, rectasque vias Domini non ambulaueris, & mandata eius non
cuſtodieris, teipſum interimis, & ex cæleſti thalamo eijcis. Deus ſanctus, qui Rom.8.
ſolus eſt abſque peccato, propter te proprio non pepercit Filio, & tu infelix tui 1.Tim.1.ac Pſal.15.
ipſius non misereris? Expergiſcere igitur parumper à ſomno tuo, ô vilis atque Rom.13.
abiecte homo. Aperi os tuum, & inuoca eum. proijce abs te peccatorum onus.
C Tui ipſius miſerere. Ora aſſiduè, lachrymas indeſinenter funde. Segnitiem atque †al. negligentiã
ignauiam fuge. Malitiam† odio habe, & temeritatem execrare. Ama autem man- auerſare, & malitiam execrarẽ.
ſuetudinem. Dilige continentiam, ſectare quietem † cum Pſalmodia. Conten- †al. meditare
de ô frater, donec tempus tibi ſupereſt. Dilige Deum ex tota anima tua, ſicut pſalmodiam.
& ipſe te dilexit. Eſto Dei templum, & in te excelſus Deus habitabit: Nam 1.Cor.3 6 &
anima quæ in ſeipſa Deum habet, templum Dei ſanctum & mundum efficitur, 2.Cor.6.
diuinaque in ea † gloria diuinitatis, celebrantur myſteria, & iugiter eam Angeli †al. diuinaque
atque Archangeli viſitare feſtinant. Habitante enim Deo in anima, Angeli cæ- myſteria, in ea
leſtes ſuper ea lætantur; feſtinantque ſemper honorare illam, vtpote templum miniſtrantur.
dominatoris ſui Domini effectam. Beatus vir, qui te ex toto corde & anima di- Apoſtrophé.
lexerit, mundumque iſtum & quæcunque in eo ſunt, deteſtatus fuerit; vt te ſolum
Dominum verè ſanctum, pretioſam margaritam, vitæ theſaurum, Deum cuius
D nulla eſt ſatietas, poſſideat. Si quis ergo ſic Deum syncerè diligit, nequaquam Matth.19.
in terris eius eſt cogitatio; ſed ſurſum ſemper, vbi & diligit, & deſiderat, & ſitit Coloſ.3.
anima, vt perfruatur. Inde & dulcedinem ſentit, & illuminatur, & perpetua dul- Philip 3.
cedine amoris Dei ſatiatur. Verè etenim gaudio atque dulcedine plena eſt di- Inſigne encomium charitatis.
lectio Dei. & beatus ille qui guſtauerit eam, nec eſt exſatiatus ab ipſa. Sed quis
eam putas, dignè explicare poterit? Paulus Apoſtolus, qui guſtauit eam, & ſa- Rom.8.
tiatus eſt ex ea, ſic proclamat, & dicit: Neque altitudo, neque profundum, neque
ipſa vita, neque mors futura, neque cuncti Angeli, neque Principatus, neque
poteſtates, neque creatura alia, neque quæcunque alia ſimul, poterunt ani-
mam ſeparare à charitate Dei, quæ guſtauit dulcedinem eius. Ignis immorta-
lis eſt charitas Dei, quæ ſemper operatur in animam diligentis eam, ſenſuum il-
E luminationem ei tribuit, & à terris in cælum ſuſtollit, ita vt terrena quæcunque Philip.3.
odio habeat, & ſolum Deum quem diligit, contempletur. Et hoc ipſum nos do-
cent ſancti Dei Martyres, qui eam guſtauerant, & illa ſe expleuerant. Delicatum
ac molle vinculum eſt Dei dilectio, & tamen gladius anceps eam ſcindere nõ po- Pſalm 35.
teſt. Diſſecuerunt tyranni membra ſanctorum Martyrum, charitatem autem eo- Heb.11.
rum nequaquã diſſecare potuerunt. O molle ac dulce charitatis Dei vinculũ, ad-
mirationis & miraculi verè plenum, quod nec incidi, nec diſſolui poteſt. Gladius
eam non diſcindit, neque ignis† exſoluit. Membra ſecabantur, ſed caritas non †al. extinguit.
ſecabatur. mẽbra comburebantur, at vincula charitatis non ſoluebantur. Demer-
gebantur rurſus in profundum corpora Sãctorum: charitas autem eorum, nullo
vmquam modo demergi potuit. ligabantur iterum Sanctorum membra, verùm

Vinculum veræ charitatis indiſſolubile. charitas in ijs prorſus ligata non eſt. Quis ergo molliſſimum hoc charitatis vin- A
culum non admiretur, quod nec inciditur, nec diſſoluitur vmquam? Si quis enim
verè atque ſyncerè Deum dilexerit, talem habere charitatem probatur. Nam &
hanc Deus Eccleſiæ ſuæ charitatem donauit, vt ea ſemper exornetur, atque rega-
tur. hæc ſiquidem charitas, pignus Dei eſt in animabus noſtris. Columna & firmum
Epheſ.2. in anima hominis fulcimentum, eſt charitas. Hæc ipſa rurſus, vnigenitum Dei Fili-
Iohan.3. um ad nos è cælis attraxit. Per hanc charitatem, Deus humanam naturam adſum-
pſit. per hanc charitatem, incorporeus incarnatus eſt. per hanc charitatem, inuiſi-
bilis viſibilis factus eſt. per hanc charitatem, paradiſus apertus eſt. per hanc charita-
Matth.12. tem, ligatus eſt fortis. per hanc charitatem, anima facta eſt ſponſa Chriſti ſpōſi im-
mortalis, vt eius decore, in ſe ipſa illuminetur. propter hanc charitatem, paſſus eſt
†al. extra hanc charitatem, &c. ſponſus impaſſibilis, & puriſſimus. Nam ſi anima abſque † hac charitate fuerit, non B
complacebit ſibi in ipſa cæleſtis Dominus. Omnino autem voluntatem eius coge-
Nota. re non vult Deus, & ob id ſuæ eam libertati reliquit, vt ſemper agat ſicut ipſa vo-
luerit. Quis igitur dignè poterit, ſuffeceritque glorificare, & collaudare Deum
Saluatorem noſtrum, de tanta gratia, quam ab eius bonitate cuncti accepimus?
†al. paruitatis meæ. Gloria, & adoratio eius benignitati. Audite fratres, bonum conſilium † vilitatis
T.c.2. meæ; ſtudeamuſque ſemper donec tempus habemus, caſtè ac ſobriè, digneque
Rom.15. Deo conuerſari, vt Spiritus ſanctus habitet in nobis, & charitas Dei abundet
in nobis: hoc enim eſt eius ſemper exequi voluntatem. Et ne aliam in nobis ha-
beamus ſolicitudinem fratres, præter hanc ſolam, quomodo ſcilicet anima
noſtra in lumine illo cum Sanctis omnibus inueniri poſſit. Neque exſtinguamus,
conſtringamuſque eam vllis rebus terrenis, aut ſolicitudinibus poſſeſſionum &
pecuniarum: verùm exornemus eam orationibus & ieiunijs, vigilijs, & lachrymis, C
vt quantulamcunque fiduciam anima coram tribunali tremēdi tūc Iudicis Chri-
ſti inueniat, quando omnes animæ cum timore atque tremore adſiſtent: quan-
Matth.25. do electi ibi ſeparabuntur à peccatoribus, quando viciſſim ſteterint oues à dex-
Matth.16. tris, & hœdi à ſiniſtris. Certò ſcitote fratres ac filij chariſſimi, quòd in proximo
Rom.2.14. eſt aduentus Domini, vt reddat vnicuique ſecundùm opera ſua: Sanctis qui-
dem & electis ſuis requiem, & lucem perpetuam: peccatoribus autem, & qui ex-
Matth.25. acerbauerunt eum, ſupplicia atque tormenta. Beatus homo, qui in illa hora fi-
Ibidem. duciam inuenerit, audieritque beatam illam vocem dicentem: Venite benedi-
cti Patris mei, poſſidete cuncti electi mei regnum meum. Tunc videbit vnuſquiſ-
que ſeipſum in lumine, & gloria inenarrabili; conſideranſque intra ſe & admi-
rans, cogitabit, ac dicet: Numquid ipſe ego ſum? Et quomodo hac gloria, vilis
& abiectus ego, repertus ſum dignus? Tunc Angeli etiam accedentes, cum gaudio D
glorificabunt ſanctos, enarrabuntq; eis ipſorum conuerſationem, vitamq; religi-
oſam, continentiam, vigilias, & orationes, paupertatem voluntariam, perfectam
omnium rerum nuditatem; in ſiti patientiam, in fame tolerantiam, in oratione
†al. inſtantiam. †al. & quæcúque Chriſti amore pertulerunt. †perſeuerantiam, in nuditate lætitiam, quæ† omnia ob perfectam Chriſti charita-
tem pertulerūt. Atque iſta magno cum gaudio Angeli inter ſanctos & iuſtos præ-
dicabunt. Illi autem viciſſim Angelis reſpondebunt, dicentes: Omninò quàm diu
in terris viximus, nec vnam quidem diem perfectæ correctionis tranſegimus, nul-
lumq; opus bonum fecimus. Quibus rurſus Angeli in memoriam reuocabunt, lo-
cum ac tempus; & ipſi admirantes eos, glorificabunt Deum, adſpicientes corpora
Sanctorum, ſuper luminis claritatem in cælis fulgentia; quòd in terris voluntariè
Matth.13. afflicti ſint, ſuaq; patientia pretioſam apud ſe margaritam occultauerint, veſtemq; E
immaculatam compararint, qua induti ingrederērur ad nuptias. Inuenerūt enim
in agro theſaurum abſconditum, venditiſq; omnibus ſuper terram, illum ſolum
†al. acquiſiuerunt. †poſſederunt. Modicus eſt labor noſtræ exercitationis, fratres, at requies & conſo-
†al. ſed requies eius. latio maxima. Exiguo durat tempore labor continentiæ, ſed† retributio eius per-
manet in ſeculum ſeculi, in paradiſo delitiarū. Si quis fortè ſibi conſcius ſit, quòd
peccauerit Deo, & intētione atq; propoſito animi laxato ſpontè deliquerit; quàm
diu adhuc tempus ſuppetit, ex affectu lachrymas fundat, iugiterque plangat,
†al. lætitiā ſibi in corde conciliet. al. diuinam cordi ſuo gratiā conciliet. vt lachrymis ſuis lætitiam † cordis ſui inueniat. poſſideat compunctionem cordis,
lauetq; corpus ſuum lachrymis atq; ſingultibus. Putatis ne vos lachrymarū habe-
re experientiam, ô fratres? Numquid quis veſtrum ab illa lachymarum gratia, quæ
ſecundùm

Digitized by Google

A ſecundùm Deum eſt, illuminatus reperitur? Certò ſcitote fratres, non fore in terris quid dulcius gratia lachrymarum, & compunctione cordis in hora illa. Cùm quis in oratione ſua Deum contemplatur, ſemper† corde deſiderium eius ſibi retinet. Si quis veſtrum expertus lachrymarum dulcedinem, mediante oratione deſiderauerit eleuari è terris totus hic extra corpus in cælum fertur. & quid dico extra corpus? immò extra ſeculum vniuerſum totus eſt, nec amplius conuerſatio eius inuenitur in terris: Quoniam† cum ipſo Deo colloquitur, in Chriſto illuminatur, & in Spiritu ſancto iugiter ſanctificatur. Magnum ſanè miraculum fratres, quòd terrenus homo ſemper pura & ſancta oratione ſua, cum inuiſibili Deo ſermones conferat. Beatus homo, qui ſemper compunctionem habet, ſecundùm Deum. Compunctio fratres, illuminatio eſt mentis, & ſanitas animæ. Compunctio

†al. ſemper eum in ſuo corde defixum tenet.

†al. Talis quippè cũ ipſo Deo colloquium habet, &c.

Eccleſ. 20.

B fratres, remiſſionem peccatorum nobis iugiter conciliat. Compunctio fratres, Ieſum vnigenitum Dei Filium in nobis habitare facit, dum eum deſideramus ac quęrimus. Compunctio fratres, Spiritum ſanctum ad ſe inuitat & attrahit. Volo igitur vobis fratres, explicare virtutem atque potentiam lachrymarũ: Anna per lachrymas à Deo Samuelem accepit Prophetam, in exultationem & gloriam cordis ſui. Mulier quoque peccatrix, in domo Simonis, à Chriſto, lachrymis ſanctos eius rigando pedes, veniam ac remiſſionem ſuorum conſecuta eſt peccatorum. Ingens eſt vis lachrymarum ô fratres, plurimumque valent lachrymæ, quę ſecundùm Deum ſunt: ſemper animam à peccatis abſtergunt, eamque à cunctis iniquitatibus expiant. Lachrymæ ſecundùm Deum, fiduciam iugiter in ſanctum Deum præbent. nec præualent vmquam cogitationes ſordidæ, approximare animæ compunctionem cordis habenti. Quid ergo hac dulcedine poteſt eſſe ſublimius? Quid iſta bea-

Vis lachrymarũ quæ, & quanta.

1. Reg 1.

Lucæ 7.

C titudine deſiderabilius, qua anima ipſum Deum, ad eum accedens, contemplatur? Quando enim anima Deum deſiderat, ô fratres, ſemper eum ſua precatione intuetur, ipſumque meditatur die ac nocte. Theſaurus ſecurus eſt compunctio cordis, gaudioque ineffabili exultat anima compunctionem habens. Compunctionem autem dico, non vnius tantùm diei, ſed quæ die noctuq; intus in anima velut fons exuberat. Eſt enim fontis puriſſimi inſtar compunctio cordis ô fratres, ſemper fructuoſas animæ plantas irrigans. Dico autem fructuoſas plantas, opera bona, atque virtutes, quæ aſſiduè lachrymis & gemitibus irrigata, fructum ſemper bonum ac vtilem animæ tuæ afferent; eruntque ſelectæ & ſpecioſæ plantationes tuæ. Quare ſemper & abſque intermiſſione plantas tuas lachrymis, & orationibus irriga frater; vt ſic irrigatæ creſcant, fructumque proferant de die in diem. Nolo me imiteris hominem deſidioſum & peccatorem, ſemper dicentem, & numquam facien-

De cordis compunctione.

Fructuoſæ plantæ ſunt opera bona, &c.

Inſignis modeſtiæ, & humilitatis verba.

D tem. Qui ex propoſito ſum negligens, & ſponte diſſolutus, nec cordis compunctionem, nec puram orationem habens. Agnoſco autem meipſum ſemper peccatorem, ſemperque futurum iudicium reformidantem, nullamq; excuſationem pro delictis meis habentem. Quapropter vos obſecro, fratres mei ſancti, qui Deũ timetis, & quę illi ſunt placita ſemper facitis, intercedite pro me miſero & infelici peccatore, apud ipſum; vt veniat ſuper me gratia eius, propter veſtras orationes, ſaluetúrque anima mea, in tremenda, magna, & formidabili hora illa: quando venerit Chriſtus, reddere vnicuique ſecundùm opera ſua. Gloria ſoli Deo immortali, ſancto, bono atque tremendo, immaculato, & miſericordi, qui linguam noſtram mouet, redditque expeditam ſua gratia, ad dulciter canendum, ac meditandum verba iudicij eius, & charitatis, atque compunctionis viciſſim in ædificationẽ ani-

Apoſtrophe pia.

Matth. 16. 25.
Rom. 2. & 14.

E mæ, illuminationem cordis, vtilitatemque mentis & intellectus: vt omnis anima, horum meditatione atque dulcedine, ad vitam trahatur æternam. In Chriſto Ieſu Domino noſtro: Cui gloria & potentia, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

TRiplex, aut quadruplex potius, in alijs atque alijs S. Ephræm Codicibus, huius Orationis reperitur Inſcriptio: nunc enim De Iudicio extremo, & de compunctione, vt hic. nunc de Iudicio & compunctione animæ. nunc de Iudicio & charitate. nunc de Iudicio, & reſurrectione, & charitate, & compunctione, inſcribitur; quæ omnes quidem hic rectè pro argumenti ratione quadrant, ſed quam in pluribus Lectionẽ reperimus, hic repoſuimus. Agit verò in hac Homilia Auctor de extremo Iudicio potiſſimùm, de alijs porrò obiter dumtaxat atq; incidenter, efficaciter tamen: Memorabilem autẽ inter alia hic locum

adducit

Digitized by Google

adaucit tractatū, de ſacra Communione, & quomodo dignè ad diuina participanda myſteria accedendum A *ſit, ac contra indignè ſumentes, &c. Poſtea inſigne quoque Encomium Charitatis ponit, eius efficaciam, fructumq́, multiplicem præſtantiam, atque dulcedinem explicans, pulcherrimiſq́, ſanctorum Martyrum exemplis, aliiſq́, colluſtrans. Denique de Compunctione cordis agit, cuius etiam varias proponit vtilitates ac commoda; vim atque ſuauitatem lachrymarum fuſius exponendo, & vtriuſque Teſtamenti exemplis comprobando, &c.*

Nihil nobis in illa proderit hora, præter bona quæ hinc nobiſcum detulerimus opera, &c.] *Quia omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ſecundùm Apoſt. 2. Corinth. 5. vt referat vnuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſiue bonum, ſiue malum; benè & prudenter hic noſter monet Sanctus, nihil tunc ibi nobis profuturum præter bona, quæ hinc eò nobiſcum attulerimus opera. Atque hic inſignis notatur locus contra Hæreticos bona opera impiè reiicientes & impugnantes, quem cùm & alibi frequenter attingat Auctor, in hiſce tamen de extremo Iudicio ſermonibus, pro ratione argumenti efficacius tractat, magiſq́, amplificat, ſicut & hîc conſequenter videre licet, vbi totus ferè Sermo eſt de ope-* B *ribus.*

Futurum enim eſt, vt vnuſquiſque noſtrum propria facta, ac dicta ante incorrupti, & tremendi Iudicis tribunal deferat, &c.] *Hoc ad confirmandum de Operibus inſtitutum facit, legiturq́, in alio S. Ephræm Cod. ſic: Tunc enim quiſque ſecum actus ſuos deferet atque locutiones, ante tremendi Iudicis tribunal, &c. In alio porrò manuſcrip. exemplari Græc. quocum & noſtrum concordat, hîc loco φοβεροῦ, tremendi, legitur ἀδεχάσȣ κρίτȣ, id eſt, iuſti & incorrupti Iudicis. Sed quia vtraque lectio bona & probata habetur, & ad inſtitutum facit, viſum eſt hîc vtramque retinere, & coniunctim legere, ἀδεχάσȣ καὶ φοβεροῦ κρίτȣ, hoc eſt, incorrupti & tremendi Iudicis, &c. vt in noſtra traductione.*

Frugiferas arbores pro exemplo proferam, ad confirmandum, &c.] *Exemplo & comparatione eleganti ab arboribus, ſuum confirmat inſtitutum Auctor; cuius vis atque ſententia videtur eſſe eiuſmodi: Arbores fructiferæ non ab extrinſeco aliquo principio frondes, fructuſve perceptos, ſed ab intrinſeco producunt: Sic homines non quæ extrinſecùs acceperunt bona fortunæ vel corporis, ſed quæ ab animo & voluntate, proferent in Iudicio illo nouiſſimo, &c. concordantq́, ſatis verba textus. quæ tamen ex alio Cod. etiam* C *ſic ad verbum magis reddita accipe: Fructiferæ arbores ex intimis ſuis cùm tempeſtiuum fuerit, fructus ac folia proferunt: non extrinſecùs vmquam induuntur arbores decorem ſuum, ſed ex ſe intrinſecus iuſſu Dei, ſingula naturaliter producunt fructum: Ita & in die illa formidabili atque tremenda, vnuſquiſque proferet, quæcunque in corpore geſſerit, & bona, & mala. Deferentq́, ſinguli coram horrendo tribunali Chriſti, vel (vt eſt in manuſcrip. Cryptafer.) ante Chriſti & tremendi Iudicis tribunal, actus ſuos velut fructus, & locutiones tamquam folia, &c.*

Horrendum ibi fratres erit iudiciū, in quo etiam abſque teſtibus cuncta erunt manifeſta, &c.] *Quantus terror, & horror tunc in diſcuſſione illa vltima ſit futurus coram omni facie terræ, qui ſcire exactius velit; ſi aliunde, ex ſcriptis ſanè & verbis S. Patris noſtri Ephræm cognoſcet. Quis enim (vt res ipſa loquitur, & S. Gregorius Nyſſenus de eo teſtatur) admouens aures ſermonibus, quibus extremum illud deſcribit Iudicium, non ſic animo afficiatur, vt ad illud ſe iam ſiſti iudicium exiſtimet? metuq́, ita frangatur, & contremiſcat, quaſi contra ſeipſum ſententia pronuntietur? Sic enim ipſe de futuro illo Dei iudicio agit, & tractat, quaſi ipſe cum toto ſimul mundo ad illud iam iam ſiſtendus eſſet, ipſaq́, vox tremore plena, & inexſpectata cælitus perſonaret: Surgite mortui, & venite ad iudicium. ſecundùm illud memorabile S.* D *Hieronymi ſuper Matth. dictum: Quoties diem illum conſidero, toto corpore contremiſco: ſiue enim comedo, ſiue bibo, ſiue aliquid aliud facio; ſemper videtur tuba illa terribilis reſonare in auribus meis: Surgite mortui, & venite ad iudicium. Sed de iſtis plura apud ipſum Ephræm.*

Nolo me imiteris hominem deſidioſum & peccatorem, ſemper dicentem, & numquam facientem. Qui ex propoſito ſum negligens, & ſpontè diſſolutus, &c. *In alio Cod. ſic repperitur: Noli eſſe remiſſius, neque teporem peccatoris imiteris, qui ſemper dicit, & nunquam facit. Cuius torpet intentio, & laxatur propoſitum: quoniam orationis puritate, & compunctionis gratia deſtituitur, &c. Verùm iſta melius, & ad mouendum aptius, ſub propria eius efferuntur perſona, vt eſt in priori lectione, concordantq́, ceteri manuſcrip. Cod. Græc. quos vidimus & contulimus. Quibus accedit, quòd eo etiam modo magis raram illam ſua perſona exprimere videatur modeſtiam, quam ipſam nullibi non in ſuis demonſtrat ſcriptis, & adhortationibus. vt benè de eo enarrauerit in ipſius vita Nyſſenus: Quid, inquit, commemorem animi ſubmiſſionem ipſius atque humilitatem; cùm ea virtus paſſim in omnibus eius ſermonibus ac ſcriptis, ſe ab* E *eo ſingulariter excultum fuiſſe quodammodo clamet? &c.*

† al. Eiuſd. In aduentum Domini.

EIVSDEM †

SANCTI PATRIS EPHRAEM,

In ſecundum aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti.

ACCE-

Digitized by Google

A ACCEDITE & venite filij lucis; auribus percipite benedictam, Planè neceſſarius hic Sermo.
atque beatam illam vocem Saluatoris noſtri, ad vos dicentem: Matth.25.
Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnũ cæ-
lorum. Videte fratres chariſſimi, vt nullus veſtrum beata illa hę-
reditate fruſtretur. Ecce enim præ foribus eſt. Lux de luce ad nos
deſcendit, & nobiſcum luce communicata, iterum ad lucem re-
meauit. Deſcendit ad nos, & propter nos factus eſt ſimilis nobis,
vt nos ſibi ſimiles redderet Qui immortalis erat, ad mortales deſcendit, quos vbi
immortales fecit, iterum ad Patrem adſcẽdit. Iam veniet cum gloria benedicti Pa- Matth 24.25.
tris ſui, vt iudicet viuos & mortuos. Via vitæ factus eſt nobis, lucis & gloriæ plena: Marc.13. Lucæ 21.
vt nos in luce ad Patrem pergamus. Venite dilecti mei, incedamus per viam, quam
B Dominus oſtẽdit nobis: vt cum gaudio ad ipſius regnum pertingamus. Sumamus
commeatum & oleum in vaſis noſtris, non enim modica eſt viæ illius longitudo. Matth.25.
Præcingamus igitur lumbos noſtros, in ſynceritate & veritate, ſicut homines & Lucæ 12. Eph. 6.
ſerui veri, exſpectantes Dominum ſuum. Accendamus lampades noſtras, & ſtre- 2.Pet.3.
nuè vigilemus: Exſpectamus enim, vt è cælis noſtrum ſuſcipiamus Dominũ. Non Matth.25.
ergo dormitemus, ne fortè lampades noſtræ exſtinguantur. En adeſt; nox præceſ-
ſit, & dies appropinquauit. Filij lucis anteuertite lucem. Exite cum gaudio in Rom.13.
occurſum Domini noſtri. Oſtendite illi virtutes veſtras, afferte illi religioſam ve- Matth.25.
ſtram vitam, & continentiam, vigilias, & labores veſtros, lachrymas, & inopiam
veſtram. Ne ergo deſidioſi ſitis atque ſocordes, neque ſomnolenti dormitantes.
Nullus veſtrum reſpiciat retrò, ſed oculos mentis in ſupercæleſtem illam pulchri-
tudinem erigat. Surſum adſpectum ad gaudia illa conuertite, velut hæredes cæ-
C leſtis Patris, & cohæredes vnigeniti Filij Dei. Ecce ſponſus venit, exite obuiam Matth.25.
ei omnes, qui diligitis ipſum, & vos præparaſtis ad videndam gloriam eius.
Cunctos enim ipſum diligentes atque deſiderantes, lætitia ſempiterna afficiet,
in thalamo illo lucido & ſplendido, ineffabili, & ſempiterno. Conſiderate igitur
fratres mei, ne dum ſubitò clamor ille inſonuerit, inueniatur quis veſtrum lam- Matth.25.
padem obſcuram, & ſine oleo habens, aut veſte ſqualida ac ſordida amictus, dam-
neturque in tenebras exteriores, & ſupplicia illa immortalia atque æterna, vbi Matth.8.22.25.
erit fletus & ſtridor dentium. Muniamus ergo nos fratres chariſſimi, quoniam nè- Marc.3.
ſcimus, quando Dominus noſter veniet. Sicut enim fur in nocte, & vt laqueus, Lucæ 12.
ſic dies illa ſuperueniet. Et ſicut fulgur velociſſimum, ita erit aduentus Domini Matth 24.
noſtri. Canet enim tuba, & terra ex fundamentis ſuis contremiſcet. Cæli cum vir- 1.Cor.15. &
tutibus ſuis commouebuntur, & mortui omnes reſurgent. Hei hei dilecti mei, 1.Theſſ.4 5.
D quis in hora illa ſibi confidet; aut quis præſumere audebit, quòd à proprio cor-
de non reprehendetur? Parcite infirmitati meæ: exiſtimo enim quòd in hora
illa contremiſcet omnis ſpiritus. Sed gratia Dei Saluatoris corroborabit &
lætificabit corda iuſtorum, rapienturque in nubibus obuiam ei. Similes autem 1.Theſſ.4.
mei pigri ac deſides, cum timore atque tremore ſuper terram manebunt. Quare
noſipſos à terra modicùm ſubleuemus dilecti mei, vt facilius hinc † abeamus ad †al. adſcendamus in cælum.
cælum. Quid proderit nobis mundus, quòd ſic nos curis atque ſollicitudinibus
eius innectimus? aut quodnam ex ſplendido veſtium ornatu conſequemur lu-
crum; niſi ignem inexſtinguibilem? aut quid nobis conferet exquiſitus ciborum Notanda.
apparatus, niſi ſupplicium æternum? Certò igitur ſcitote, quòd niſi breui hoc
temporis curriculo benè certauerimus, perpetuam ibi pœnitentiam abſque vllo
E fine acturi ſimus? Quid ergo chariſſimi fratres, ita negligentes ac deſides ſumus?
Quamóbrem noſipſos ſtudioſè non præparamus? Ecce enim dies Domini appro-
pinquauit ſuper nos. Cur non omnem ſeculi curam inutilem à nobis abijcimus,
& à rerum terrenarum pondere nos liberamus? Neſcitis quòd anguſta & arcta ſit Matth.7.
ianua vitæ, & diues per eam ingredi non poſſit? Amat enim Deus pauperes, quique Matth.19.
ſeipſos ſpontè in pijs exercitijs, atque vigilijs contriuerunt, & ſe ad videndum
hunc ſponſum immortalem cum gloria, præpararunt, vt regnum cælorum hære-
ditate poſſiderent. Ecce enim chariſſimi mei, ipſa nos ianua inuitat, dicens: Acce-
lerate, & venite ad me. En mater quoque † veſtra Hieruſalem, cum amore & deſi- †al. noſtra.
derio ad † vos loquitur: Venite filij mei deſideratiſſimi, accedite ad me, multipli- †al. ad nos.
cetur numerus veſter in me, & in ſponſo Domini noſtri; magnificenturque cœtus

veſtri

veſtri cum ſanctis Angelis, in lumine meo. Videam vos cum gloria & decore, cum A
Math 6. gaudio & exultatione. Concupiſcite me filij mei, ſicut & ego cupio vos. Nihil
Lucæ 12. poſſederitis ſuper terram, nihilque ſolliciti ſitis. Nam ecce iam ſponſus paratus
Matth. 25. Lucæ 21. eſt, vt prodeat in nubibus cæli, cum gloria & maieſtate benedicti Patris ſui. Et vo-
Iohan. 20. Matth. 8. cabit ſingulos nominatim, eoſque recumbere faciet in regione ſanctorum illo-
rum, qui in luce illa degunt ineffabili, in vita incorruptibili, immortali, & ſempi-
terna, pro ratione laborum ſuorum. Satagamus igitur fratres mei, ſatagamus in-
quam breui hoc tẽpore vitæ. Ne ſimus hîc negligentes chariſſimi mei, vt non per
Sap. 5. infinita ſecula poſtmodum pœnitentiam agere cogamur, vbi nihil proderunt la-
chrymæ ac gemitus, vbi non erit amplius vlla pœnitentia. Ceterùm in ſtudijs at-
Lucæ 15. que laboribus veſtris dilectiſſimi mei, gaudent & exultant Angeli atque Archan-
geli: ſicut contrà, in torpore ac negligentia veſtra, gaudet inimicus. Contendite B
igitur filij mei deſideratiſſimi; contendite, vt & ego læter in vobis, & vos in me, in
Precatio. ſecula ſeculorum. Supplico tibi Domine Ieſu Chriſte Fili Dei viui, vt dones mihi
& omnibus qui te diligunt, vt cum gloria te videamus in regno tuo, illudque hæ-
† al. Domine Deus meus. reditate percipiamus, cum ijs qui deſiderant & diligunt te Domine † Ieſu Chriſte.
Chariſſimi mei, ſi breui hoc vitæ tempore, deſides ac negligentes fuerimus, nul-
lam in die illa tremenda atque horribili excuſationem habebimus. Quomodo
enim peccata noſtra purgemus, non inueniemus: nam cùm Dominus, & Saluator
noſter, ad nos ſaluandos deſcenderit, omnis nobis excuſatio ſublata eſt. Donauit
Rom. 5. enim nobis veniens, vitam ſempiternam. Eramus inimici, & reconciliati ſumus;
† al. facti. terreni, & cæleſtes facti ſumus; mortales, & immortales † vocati. Filij eramus te-
1. Theſſ. 5. nebrarum, & filij lucis euaſimus. captiui, & reuocati; ſerui peccati, & liberi facti
Lucæ 15. ſumus; pauperes, & ditati; perditi, & inuenti; odibiles, & amati ſumus; iniqui, & C
Oſee 2. Rom. 9. iuſtificati ſumus. non antea conſecuti miſericordiam, & miſericordiam conſecu-
ti ſumus. Peccatores eramus, & ſaluati ſumus. Diſperſi, & congregati. Terra & ci-
Iohan. 1. & 1 Ioh. 3 Rom. 8. nis, & Filij Dei euaſimus. Nudi eramus, & operti ſumus. Deique hæredes, ac cohæ-
Pſalm 115. redes vnigeniti Filij eius facti ſumus. Ecce hæc nobis omnia largitus eſt Dominus
Deut. 6 noſter; quid ergo nos dilectiſſimi mei, retribuemus ei? Venite, excutiamus à no-
Math. 4. bis omnem curam atque ſollicitudinem vaniſſimi ſeculi huius; magnoque cum
Lucæ 12. 13. 21. ſtudio, ac diligentia multa, ſeruiamus ei ſoli. Ecce enim verè iam appropinquat
dies Domini, aduentuſque ipſius prorſus nos anteuertit. Venite igitur fratres mei,
Matth. 25. præparemus nos, & vigilemus, exſpectantes Dominum noſtrum, & ſponſum im-
Rom. 13. mortalem. Ecce enim iam fulget. En oritur. ecce iam venit. Nox præceſſit, dies
Matth. 25. autem appropinquauit. Filij lucis, feſtinate ad lucem. Exite in occurſum Domi-
† al. bona veſtra opera, &c. ni noſtri, cum gaudio. Oſtendite ei virtutes † veſtras. Offerte ei pia religionis ex- D
ercitia, continentiam veſtram, vigilias, & labores veſtros, lachrymas, & paupertа-
tem veſtram. Ne ergo negligentes ſitis atque ignaui, non dormitantes, neque con-
Lucæ 9. ſopiamini. Nullus veſtrum reſpiciat retrò: ſed ſurſum ad cæleſtem illam pulchri-
Coloſſ. 3. tudinem contemplandam, ſe mentis veſtræ acies conuertat. Surſum ad cæleſtia
illa immortalis ſponſi gaudia, adſpectum veſtrum dirigite; vt illius gloriæ, & cla-
ritatis atque decoris contemplatione, mens veſtra ſatietur. Qui eſurit, adhuc
exſpectet: ecce enim cæleſtis regni menſa eum præſtolatur. Et qui ſitit, modicum
perferat: Ecce enim delitiæ paradiſi iam ei paratæ ſunt. Qui vigilat, vel pſallit,
orat vel plorat, confortetur: quia gaudium thalami Domini ſui, ipſum conſola-
bitur. Atque iſta omnia ſcientes, nihil in terris poſſideamus fratres mei chariſſi-
mi. In die illa, oſtendere tenebitur vnuſquiſque noſtrum, quam hîc poſſederit E
virtutem, quot labores pertulerit, quæque pietatis ſtudia, atque vigilias exhi-
Pulchra & ſalutaris Apoſtrophe. buerit. Putatis fratres mei, quando oſtenſuri ſunt ſancti Dei Martyres vulnera
ſuorum verberum ac cruciatuum, forteſque pietatis athletæ ſuam religionem
& continentiam, patientiam, tribulationem, rerumque omnium nuditatem; qui
hîc negligenter ac ſegniter vitam traduxerunt, in quo gloriari poterunt? Num-
quid in ſua negligentia atque torpore? numquid in ſegnitie ſua atque interitu? Væ
ipſis, quia malè neglexerunt. Væ ipſis, quia deſides atque ſocordes fuerunt. Ve-
Pſalm. 94. nite filij mei, venite ſatagamus. Venite procidamus & lugeamus atque ploremus
Contra inſidias & fraudes varias Diaboli. coram ipſo, abſque rubore ac verecundia: vt lucem animæ nobis donet. Intelligi-
te inſidias aduerſarij noſtri, & honeſtatis inimici: Noſtro enim obijcit adſpectui
lubri-

Digitized by Google

A lubricitates,ac ſcãdala,peſtemque immodicæ cupiditatis habendi, diſtractionem ſeculi huius, & voluptatem carnis. præterea verò longiorem vitæ præſentis exſpectationem,timiditatem atque ignauiam in operibus bonis, in oratione torporem,in pſallendo ſomnum,quietemque carnalem. Quantò autem ille magis in noſtram perniciem incumbit: tantò nos amplius negligimus atque torpeſcimus.Quantò ille nobis inſidiatur,tantò magis aſpernamur: cùm ſciamus, quòd dies noſtri abbreuiati ſunt, tempusque nos præoccupat, & Dominus gloriæ iam venit cum decore pulchritudinis ſuæ, & cũ gloria maieſtatis ſuæ,cumque tremẽdis ſuis virtutibus: vt reddat vnicuique iuxta opus ſuum. Vereor fratres chariſſimi, ne in nobis impleatur ſermo ille Domini: Venient ab Oriente & Occidente,& Septentrione,& Meridie, & recumbent cum Abraham,Iſaac, & Iacob in regno cælorum; vos autem eijciemini foras. B Oro te lux veritatis Chriſte,nate benedicti Patris,figura & ſplendor ſubſtantiæ illius,qui ſedes ad dexteram maieſtatis eius, incomprehenſibilis fili,& imperueſtigabilis Chriſte,& inſcrutabilis Deus; gloria & gaudium diligentibus te, vita mea Chriſte,ſalua me peccatorem in regno tuo.Qui laborat operarius,mercedem ſui à te laboris exſpectat. Heu heu,lingua mea laborat,otioſa atque ſuperflua loquendo,verùm tu Domine ne mihi retribuas ſecundùm opus meum: ſed ſaluum me fac,per gratiam tuam,& propter † magnam miſericordiam tuam miſerere mei; quia benedictus es tu,& glorioſus in ſecula ſeculorum. Amen.

Matth.25.
Rom.2.14.
Matth 8.
Lucæ 13.
Precatio pia, & efficax.
Heb.1 10 12.
1 Cor 2. & Iaco.1 2.
Matth 10.20.
Lucæ 10.
†al. per magnã pietatem atque clementiam tuam.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

C *PLanè neceſſarius hic Sermo, ad bonos in ſpem ſalutis erigendos,eoſq; in bono vitæ propoſito confirmandos: improbos autem à prauis vitæ inſtitutis deterrendos. Quid enim magis hominem ad benè beateq; viuendum allicere & prouocare poteſt,quàm poſt exantlatos huius mũdi labores,præmium in cælis vitæ æternæ,& beatifica ac ſempiterna illa diuini aſpectus fruitio? quid contrà æquè à malè viuendo mortales alienare,& deterrere poteſt,atque intolerandus ille horror inferni,vbi nulla vmquam redemptio? quàm,inquam,exſpectare vltimam illam vniuerſalis Iudicij horam atque ſententiam, qua à Iuſto Iudice mali ſeparabuntur à bonis; ac boni ad vitam & gaudia ſempiterna vocabuntur,impij autem in ignem æternum Diabolo & angelis eius paratum,detrudentur? Hæc autem ita perſpicuè & plenè à Sancto Patre noſtro Ephram proponuntur,& inculcantur, vt amplius ad commouendum vix dici,afferriq; in medium queat. Sic enim in hiſce futurum illud Dei iudicium expreſſit,atque ob oculos omnium poſuit, vt ad eius cognitionem nihil aliud,niſi vt res ipſa fiat,deeſſe videatur. neque ego ſolùm ita de hoc ſentio, ſed Gregorius ipſe Nyſſenus Magni Baſilij frater in vita Ephræm de eo ſic loquitur: confirmantq; poſt eum quicunque iſta Auctoris noſtri de Iudicio extremo,viderunt & lectitarunt. Quia verò ſimilis argumenti Oratio alia grauis & elegans ſub nomine etiam S. Baſilij Magni reperitur, licet hactenus inter Tomos eius editos nondum relata; viſum eſt eam recenter à nobis conuerſam & illuſtratam ſub nomine veri ſui Auctoris hic edere,& præcedentibus ſubijcere,vt a quocunque deinceps legi,& cum illis Ephræm conferri poſſit.*

D Cũctos enim ipſum diligentes lætitia ſempiterna afficiet in thalamo illo lucido & ſplendido, &c. *Hoc loco,pro φωτεινῷ,id eſt, lucido & ſplendido,ſiue luminoſo, al.reperitur,ac legitur: φοβερῷ, hoc eſt,tremendo atque horrendo. verùm prior lectio magis hic inſtituto quadrat Auctoris: quòd thalamus ille cæleſtis,de quo loquitur,nequaquam bonis ac iuſtis tremendus,formidabiliſq; futurus ſit,&c.*

Sicut fur in nocte,& vt laqueus: ſic dies illa ſuperueniet.] *Hic quoque variat Lectio, dum pro (παγὶς,id eſt,laqueus) in alio manuſcrip.Græco S.Ephræm,legitur καταιγὶς,procella, tempeſtas, impetus ventorum: verùm quomodocunque hic legatur,parum referre videtur; cùm vtrobique ſimilitudinis vis conuenienter exprimatur; adluſio verò fit ad Luc.12.ſed potiſſimum 21.cap.*

E Magnificenturque cœtus veſtri cum ſanctis Angelis in lumine meo. Videam vos cum gloria, & decore,&c.] *Al.ſic iſta interpunguntur atque leguntur: Magnificenturq; cœtus veſtri in lumine meo. Cum ſanctis Angelis videam vos cum gloria & decore,& gaudio atque exultatione,&c.*

Ceterùm in ſtudijs veſtris dilectiſſimi mei,gaudent & exultant Angeli,&c.] *In alio Cod.nõ malè iſta abſque (Ceterùm) coniunguntur cum ſuperioribus,hoc modo: In huiuſmodi veſtris ſtudijs atque laboribus,chariſſimi,exultant Angeli atque Archangeli: ſicut contra in veſtra negligentia atq; torpore gaudet inimicus,&c. quamquam tamen & rectè per voc. (Λοιπὸν, id eſt, ceterùm, porrò) eadem copulentur cum ſequentibus,ſicut in hoc Græco noſtro exemplari,noua periodo adhibita referuntur. Verumtamen tuum eſto iudicium lector.*

Oro te lux veritatis Chriſte,nate benedicti Patris,&c.] *In Precationem deſinit eius Oratio non ſine acrimonia,& affectuum motione,vnde & tota oratio magis pathetica redditur,ſicut alibi ſæpè: adeò verum eſt,quod in Sancti huius adducit vita Gregorius Epiſcopus Nyſſenus,ſic de eo enarrans: Conciones autem*

Digitized by Google

autem illius nihil aliud niſi precatio interpellabat: precationem rurſus conciones excipiebant, &c. At nos ijs etiam addere poſſumus, quòd Conciones eius in Precationem deſinebant & terminabantur, ſicut hic & alibi apud ipſum obſeruare licet. quod ipſum & hodie boni Concionatores in Eccleſiis laudabiliter imitantur & præſtant. A

SANCTI PATRIS BASILII MAGNI ORATIO DE FVTVRO IVDICIO.

Timẽdi Iudicij admonitio.

SI quando peccatum aliquod perpetraturus ſis, reuolue quæſo B
prius animo tuo horrendum illud atque intolerandum Christi iu-
dicium, in quo quidem Iudex in alto atque ſublimi præſidebit
throno, adſtabit autem omnis creatura tremebunda coram † glo-
rioſo & illuſtri eius conſpectu. Vnuſquiſque porrò noſtrum ibi to-
tius vitæ ſuæ rationem cogetur reddere: eos autem, qui multa ma-
la in vita admiſerunt, truces quidam atque horrendi circumſtabunt angeli,
igneam † præſeferentes faciem, ignemque ſpirantes, ob ſui instituti prauitatem
& amarulentiam; vultum quoque nocti habentes ſimilem, præ mœrore, & odio
quo ſunt in homines. Deinde ad mentem mihi reuoca, barathrum illud profun-
diſſimum, & tenebras † impermeabiles, ignemque planè obſcurum, qui vrendi
quidem facultatem habeat, ſed omni luce deſtitutus ſit. Vermium item genus
quoddam venenoſum ac carniuorum, quodque licet mirandum in modum ſem- C
per voret, numquam tamen exſatiare ſe poteſt, intolerandos dolores morſibus
ſuis inurens. denique ſupplicium omnium grauiſſimum, opprobrium ſcilicet il-
lud, & pudorem ſempiternum. Hæc time, & eiuſmodi instructus timore, quaſi fre-
no quopiam animam à malo coerce, & ad vitioſas concupiſcentias propenden-
tem inhibe. Nam qui diem illum, ac tempus ſibi ob oculos conſtituit, quo omnis
creatura ſtatuenda erit coram Iudice, rationes eorum quæ hîc egit reddendo,
ſemperque ſuam in foro defenſionem meditando, in foro inquam, vbi nulla va-
let fraus ac dolus, talis ſanè aut nihil penitùs, aut parum admodum delinquet.
Homines quippè ideò peccare conſueuerunt, quòd diuino deſtituantur timore;
qui autem certò minas exſpectant, illis domeſticus familiariſque timor nullum
concedet tempus ad imprudentes actiones, vel cogitationes delabi. Nam & ge-
neroſi forteſque Dei pugiles, etſi toto vitæ ſuæ tempore cùm hoſtibus inuiſibili- D
bus decertarint, cunctaſque eorum perſecutiones ſuperarint; dum tamen iam
animam agunt, examinantur à principe huius ſeculi, num ex certaminibus initis
aliqua acceperint vulnera, vel maculas, notaſve vllas à peccato impreſſas reti-
neant. Quòd ſi nullo ſaucij vulnere, nullaque aſperſi decolore macula peccati
comperiantur, tamquam inuicti exiſtentes ac liberi, à Chriſto reficiuntur. Et hæc
quidem, ex ipſo diſcere poteris Domino, qui instante paſſionis ſuæ tempore, di-
cebat: Nunc princeps mundi huius venit, & in me non habebit quidquam. *Sed*
is quidem qui nullum vmquam peccatum fecit, rectè aiebat: in me non habet
quidquam. homini autem ſatis fuerit, ſi dicere auſit: Venit nunc princeps mun-
di huius, & in me pauca † & modica habebit. Proinde ſedulò ea mihi conſidera
atque perpende, quæ à Deo horrenda ijs accident, qui tormenta ſubituri ſunt: E
quando ſcilicet, aſtra obſcurabuntur, ſol lumine deſtituetur, & luna ſplendorem
amittet quando fulmina iacientur, & tonitrua clarè † diſrumpentur. quando ſu-
per capite aer tenebris obducetur, ita vt vndequaque examen omnis conſola-
tionis expers ſit ijs, qui iræ tradentur. Nam creatura ſuo Creatori morem gerens
atque inſeruiens, pœnas † atque tormenta intentabit iniuſtis; eos autem, qui ſpem
omnem atque fiduciam in ipſo collocarunt, omni beneficiorum genere comple-
ctetur. Et quemadmodum ſuper vno peccatore pœnitentiam agente gaudium
in cælis exiſtit: ita & exacerbatio ac dolor ſuper ijs, qui peccando, à ſuo Condito-
re deſciſcunt. Tunc ignis ille, qui in ſupplicium Diabolo præparatus eſt & ange-
lis eius, diſſecabitur voce Domini: vt cùm duplex inſit igni facultas, aduſtiua
vna,

† al. ad glorioſ. & illuſtrem ipſius aduentum.

† al. ignem parantem conſpiciẽtes, ignemque exſpirantes, &c.

† al. quæ perſpici planè nequeunt, ignemq; in tenebris nõ lucentem, &c.

Similia planè alibi in eius reperies Epiſtol.

Eadem vide in Eiuſd. Hom. 5. ſuper Pſal. 6.

Iohan 14.

† al. parua & exigua poteſtas ei erit.

† al. magno cũ horrore erumpent.

† pœnis quidem afficiet iniuſtos

Lucæ 15.

Conueniunt quæ ſunt in eiuſdem Homil. in Pſal. 28.

A vna, & illuminatiua altera; acris quidem vis ignis & punitoria repoſita eſt ijs,
qui vſtione ſunt digni; illuſtratoria verò hiſce, qui claritate perennis gaudij
perfruituri ſunt ſuccedet; ita vt obſcurus quidem ſit ignis ſupplicij, vrendi au-
tem vi careat lux illa refocillationis atque quietis. Nec eſt quòd de eo ambigas: Similia apud eum alibi habes in Hexaëm.
ſiquidem in retributionibus eorum quæ in vita à nobis erunt geſta, natura ignis
diuidetur, & lux quidem ad fruitionem & oblectamentum iuſtis: vrendi autem
vis ac dolor, ijs, quibus tormenta irrogabuntur, †conſtituetur. Verùm horribilior †al. ſeccinetur.
tenebris igneque illo æterno pudor erit, atque confuſio, in qua perpetuò con-
uerſabuntur peccatores, ſemper ob oculos retinentes veſtigia illa peccati in car-
ne admiſſi, quaſi notæ alicuius tinctæ nec eluibilis vmquam, in memoria animæ
æternum duraturæ. Paucorum verò eſt ad lucem veram accedere, & manifeſta- Notanda.
ri velle, & poſt occultorum reuelationem non recedere facie confuſa. Dei quip-
B pè abalienatio atque auerſio, etiam inter omnes pœnas, quæ in gehenna exſpe-
ctantur, intolerabilior grauiorque eſt ei qui patitur, quàm oculo lucis priuatio,
etiamſi dolore careat. Quòd ſi quis omnem ſimul facultatem, quæ ab initio ge- Vide Homil. eiuſd. de legẽd. Libr. gentil. in principio.
neris humani exſtiterit, ſermone complectatur & in vnum colligat, ne minimæ
quidem illorum bonorum parti illam inueniet parem: imò vniuerſa huius bona
ampliuſ à minimo illorum dignitate diſtant, quàm vmbra & ſomnium à rebus
veris. Et vt exemplo magis proprio vtamur; quantò anima in omnibus pretio- Ab exemplo.
ſior eſt corpore: tantò vtramque hanc inter ſe vitam differre palam eſt. Ceterùm
plurimi homines ex illis verbis (ille quidem multis vapulabit, ille verò paucis) Lucæ 12.
finem ſupplicij eorum qui puniendi ſunt, fore dictitant: cùm illa non temporis
productionem ſiue adimpletionem, ſed tormentorum declarent differentiam.
Nam & Dominus interdum affirmat, hos quidem ad ſupplicia abituros æterna: Matth. 25.
C iuſtos autem in vitam æternam. aliquando autem quoſdam legitur in ignem ab- Ibidem, &
legare æternum, qui Diabolo præparatus eſt & angelis eius. alibique gehennam Lucæ 13.
ignis nominat, addendo, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non exſtingui- Marc. 9.
tur. Dixitque præterea de quibuſdam per Prophetam, quòd eorum vermis non Eſai. 66.
morietur, & ignis ipſorum non exſtinguetur. Hæc & eiuſmodi, cùm ſic poſita fre- Eadem habet in Reſponſ. ad Interrog. 267. in Regul. breuioribus.
quenter in diuinis reperiantur litteris, vnum omninò illud eſt ex inſidijs & arti-
ficijs Diaboli, quòd cùm multos homines tantæ & tales Domini ſententiæ præ-
tereant, vt ad peccandum audaciores fiant, finemque ſibi ipſi ſuppliciorum ſtatu-
ant. Si enim æternorum aliquando tormentorum erit finis, erit ſanè & vitæ æter- Argumentum valde efficax.
næ: ſin autem de vita, hoc accipere atque ſtatuere nolumus; quo nam pacto quæ-
ſo, rationi conſonum eſſe poterit, ſupplicijs æternis finem proponere velle; cùm
æterni adiectio, æqualem in vtriſque vim habeat? Ibunt enim, inquit, hi in ſup- Matth. 25.
D plicium æternum: iuſti autem in vitam æternam. Illud itaque (ille vapulabit mul- Lucæ 12.
tis, & ille paucis) non finem, ſed differentiam pœnarum declarat. Nam ſi Deus iu- Pſalm. 7. Pſalm. 61.
ſtus eſt iudex, non bonis dumtaxat, verùm etiam improbis, reddens vnicuique Rom. 2. 14.
ſecundùm opera ſua: fieri poteſt, vt alius quidem igne ſit dignus inexſtinguibi-
li, eoque vel † leuius, vel vehementius vrente: alius verò, verme numquam mo- †al. lenius.
rituro, & eo rurſum, aut mitius, aut acrius excruciante, pro meritis nimirum vniuſ- Eſai. 66.
cuiuſque. Alius item gehenna, habente prorſus ipſa etiam diuerſa tormentorum
genera: aliuſque ſimiliter tenebris exterioribus, quo in loco alius quidem ſo- Matth. 8. 22. 25. Lucæ 13.
lùm in fletu eſt & planctu, alius verò etiam in ſtridore dentium, propter crucia-
tuum ſcilicet acerbitatem, & incrementum. Ac ſanè illud (In tenebras exterio-
res) planè alias quoque interiores eſſe demonſtrat. Illudque quod in Prouer-
E bijs dictum eſt, (In profundum inferni) declarat quoſdam quidem eſſe apud in- Prouer. 9.
feros, ſed non in profundo ſeu ima parte inferni, qui longè mitius puniuntur
alijs. Et ne hîc me arbitreris tamquam nutricem aliquam te terriculis percellere, A Simili.
ſicut illæ cum pueris conſueuerunt facere, dum inordinatè nimium ac præter mo-
dum lugent & plorant, confictiſque eos fabellis quietos reddunt. Hæc quippè, Nota.
non fabula, ſed ſermo verus multo antè prædictus denuntiat: certoque ideo ti-
bi perſuaſum habeas, exquiſitum eorum, quæ in vita peregimus, fore examen.
Iniuria affeciſti fratrem; eamdem exſpecta. Bona † eorum rapuiſti, qui indigenti- †al. ea quæ ſunt egenorum, rapuiſti?
ores te erant; pugnis conciſiſti pauperes; conuiciatus es, & pudore affeciſti; ca-
lumnias adhibuiſti; mendacium dixiſti; alienis nuptijs inſidias ſtruxiſti; peiera-

Similia planè ſunt in Eiuſd Homil.61. in fine. ſti; terminos maiorum tranſgreſſus es; poſſeſſiones pupillorum inuaſiſti; viduas A
oppreſſiſti; præſentem denique voluptatem bonis futuris à Deo tibi promiſſis
prætuliſti? Proinde horum omnium retributionem exſpecta: qualia enim quiſ-
Galat.6. que ſeminauerit, talia & metet. quòd ſi etiam boni quidpiam egeris, illud quoque
Cõcordant quæ ſunt ſub fin. eiuſd. Epiſt ad Virgin.elapſam. magno cum fœnore tibi compenſabitur. Perpende igitur cogitatione extremum
diem, ô homo: non enim tu ſolus ſeculum æternum viues; ſeduloque conſidera
anguſtiam illam & ſuffocationem, & mortis horam, & ſentẽtiam Dei vrgentem,
& Angelos feſtinantes, & animam in hiſce grauiter perturbatam, quæque à de-
linquente conſcientia acerbè flagellatur; & ad ea quæ hîc ſunt, miſerabiliter ſe
conuertit: & ineuitabilem longæ illius peregrinationis neceſſitatem. Deſcribe
etiam mihi mente tua, vltimam illam communis vitæ euerſionem; quando ſcili-
Matth.25. Abac 2. Heb 10. Matth 16.24 25. Rom 2. & 14. 1.Cor. 15. Iohan.5. cet veniet filius hominis in gloria & maieſtate ſua cum Angelis ſuis: Veniet enim, B
& non tardabit: quando veniet iudicaturus viuos & mortuos, & redditurus vni-
cuique iuxta opus ſuum. quando tuba illa magno & horrendo ſono edito, eos,
qui à condito ſeculo dormierunt, excitabit; & procedent qui bona egerunt, in
reſurrectionem vitæ: qui verò mala fecerunt, in reſurrectionem iudicij. Memo-
ria tecum repete diuinam Danielis viſionem, quomodo nobis iudicium Dei ob
Dan.7. oculos poſuit: Videbam enim, inquir, donec throni poſiti ſunt, & antiquus die-
rum ſedebat, & indumentum eius candidum quaſi nix, & capilli capitis eius velut
Ibid & Apoc.5. lana munda. thronus eius flammæ ignis: rotæ eius, ignis accenſus. Fluuius ignis
†vulg. decies millies centena millia, &c. decurrebat ante ipſum: mille millia miniſtrabant ei, centena † millia circumſtabãt
ipſum: iudicij locum conſtituit, & libri aperti ſunt. Bona & mala, manifeſta & oc-
culta, facta & dicta, atque cogitationes, omnia aceruatim, ita vt ab omnibus An-
gelis pariter & hominibus exaudiri poſſint, apertè reuelabuntur: tum etiam, qua- C
les neceſſe ſit eos eſſe, qui malè hîc vixerunt. Vbi, inquam, anima illa ſubmerge-
tur, quæ, in tot ſpectantium oculis, tam fœda turpitudine plena eſſe viſa eſt.
Marc.9. Eſai.66. Quali autem corpore, infinita illa ac intolerabilia flagella perferet? vbi ignis eſt
qui non exſtinguitur, & vermis qui ſine intermiſſione corrodit atque excruciat. &
fundum inferni tenebricoſum atque horrendum, & eiulatus amari, vlulatusque
indecorus, ac ploratus, & dentium ſtridor, nec vllus malorum ibi eſt finis. Ab his
non contingit poſt mortem liberatio, neque eſt aliqua tunc induſtria, neque ars,
Pia & ſalubris admonitio. cuius adminiculo effugere queamus amara illa ſupplicia. Hæc nunc effugere li-
cet; quare dum licet, nos ipſos tantis malis liberemus; neque de nobis ipſi deſpe-
remus, ſi modò à vitijs recedere voluerimus. in promptu eſt via ſalutis, ſi velimus.
Lucæ 15. Quærit te paſtor bonus, relictis ijs ouibus quæ non aberrarunt: ſi te ipſi com-
miſeris, non cunctabitur, neque dedignabitur ille hominum amator, te ſuper D
humeros proprios geſtare, gaudens atque exultans, quòd inuenerit ouem ſuam
Conſolatoria planè verba. quę perierat. Stat ille pater, & tuum ab errore exſpectat reditum: ſolùm te in
viam da, & reuertere. Et dum adhuc longè aberis, accurrens irruet in collum
Lucæ 15. tuum, amiciſque amplexibus complectetur te, vt qui iam pœnitentiæ lauacro
purgatus es. Et ſi quis fortè ex his, qui ſtare ſibi videntur, vitio verterit, quòd citò
aſſumptus es; Ipſe ille bonus pater, pro te reſpondebit dicens: Lætari oportet &
Lucæ 15. gaudere: quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus eſt. Ipſi
gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES. E

HAnc de Futuro Iudicio Orationem, non alterius quàm S. Baſilij Magni eſſe, iiſdem comprobari poteſt rationibus, quibus Superiorem illam De Morte, eiuſdem eſſe, in Scholijs illius antea demonſtrauimus; cùm & ſub nomine Baſilij in eodem antiq. Vatican. manuſcript. Græc. reperiatur, vbi & illa. Cui accedit, quòd phraſin quoque ac dictionem vbique Baſilianam redoleat, multaq́; contineat, quæ & alibi ſparſim non vno in loco apud eumdem inueniuntur atque repetuntur; ſicut in non paucis ipſi legendo ac conferendo loca, deprehendimus; ac hic etiam ad ipſius Homiliæ marginem pro maiori Lectoris commodo adnotauimus, nonnullaq́; in ſubiectis hiſce Scholijs etiam plenius collata produximus.

Si quando peccatum aliquod perpetraturus ſis, reuolue quæſo, &c.] *Pulchrum & memorabile Sermonis initium iſtud, Commonitionem timendi iudicij, & fugiendi peccati, continens valde ſalutarem,*

iuxta

A *iuxta illud Eccl. 7. In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Et ibid.*
cap. 38. Memor eſto iudicij mei: ſic enim erit & tuum. mihi heri, & tibi hodie, &c. Conſonant autem
planè iſtis, quæ idem adducit Baſilius alibi, in Homilia ſuper Pſalm. 33. Benedicam Dominum in omni
tempore, &c. poſt med. vbi ſic habet: Si quando te ſenſeris ad vnum aliquod cieri ac proſilire peccatum,
mihi ad mentem reuoca formidabile illud nec vlli mortalium tolerabile Chriſti iudicium, &c. vbi bene
longa periodo, non tantùm ſimilia, ſed & eadem penitus cum iis, quæ hîc in ipſo Homiliæ ponuntur ini-
tio, verbis licet nonnihil commutatis adducuntur, ſicut & in alijs hîc obſeruare licebit, ne quis de Auctore
ambigat.

Verùm horribilior tenebris igneque illo æterno pudor erit, atque confuſio, in qua, &c.] *Pla-*
nè ſimilia, aut eadem potius, verbis aliquantulum commutatis ab eodem repetuntur Baſilio, in Homi-
lia iam citata ſuper Pſalmum 33. ante med. vbi de Iudicij terrore agens, inter alia ſic enarrat: Qui ve-
rò malè fecerint, in probrum & confuſionem reſurgent: in ſeipſis turpitudinem & formas eorum quæ per-
B *peram commiſerunt, impreſſas conſpicientes. (Sequiturq; ad propoſitum hîc faciens:) Erit ſanè con-*
fuſionis eiuſmodi impreſſio ipſis tanto plus horrori, quàm vel ipſæ tenebræ, aut ignis æternus; quòd in
ea æternùm victuri ſint peccatores, ſemper ob oculos verſantes veſtigia illa peccati in carne admiſſi,
tamquam nota cuiuſpiam tincta, nec vlla aſpergine eluibilis, in memoria animæ perpetuò duratu-
ra, &c.

Plurimi ex illis verbis (Ille quidem multis vapulabit, ille verò paucis) finem ſupplicij fo-
re dictitant, &c.] *Egregiè iſtam Scripturæ Lucæ 12. hîc exponit ſententiam Baſilius, detorquentium in-*
terim opinionem confutans; & per iſta non temporis productionem ſiue adimpletionem, ſed tormentorum
declarari differentiam, efficaciſſimis rationibus, auctoritatibusq; Scripturæ luculenter demonſtrans. In
quam planè ſententiam, plura apud eumdem reperies Baſil. Tomo 2. in Regul. breuiorib. in Reſponſ. ad
Interrog. 267.

Iudicij locum conſtituit, & libri aperti ſunt. Bona & mala, manifeſta & occulta, &c.] *In*
alio Cod. iſta non interpuncta vt hîc, ſed paullo aliter leguntur, modo vt ſequitur: Iudicij locum conſtitu-
C *it, & libri aperti ſunt, qui manifeſtè bona, mala, aperta, abdita, facta, verba, cogitationes, omnia acer-*
uatim, ita vt ab Angelis atque hominibus exaudiri poſſint, patefaciunt, &c. Eademq; iſta fuſius à Ba-
ſilio reproducuntur alibi in Epiſtola ad Virginem elapſam, circa finem. Locus ſanè conſideratu, collatuq;
dignus eſt.

THRENI SIVE LAMENTATIONES eiuſdem S. Patris noſtri Ephræm Syri, De Diuina retributione.

IMMENSAM atque ineffabilem Dei † benignitatem cernis ani- †al. humilitatem.
D ma mea, tuamque conuerſionem patienter exſpectantem; & tu
nihilo ſecius contemnis, nec ob commiſſa mala, plangendo aut
ſuſpirando conuerteris? At quouſque tandem nos tolerabit? O
miſera anima mea, quamdiu huic mortali & fallaci vitæ, cuique
firmum ac ſtabile nihil eſt, ſed omnia inſunt momentanea atque
fugacia inſeruies? Hei mihi, quamdiu carnis voluptatibus obtemperabis, fœdiſ-
que paſſionibus, & ad inferorum receptacula detrahentibus, parebis? O miſeran-
da anima, quouſque torpeſcis, & de ſalute animum deſpondes? quam veniam in
die iudicij aſſequeris? cùm Saluator per Prophetam exclamet, dicens: Poſthac Hierem. 3. 10.
anima ad me reuertere, & ego ſanabo te. O miſerabilis anima, vſquequo non ſu-
ſpicis, & tuæ mentis oculos aperis, conſideraſque hominum neminem in hoc ſe-
E culo permanſurum? ſed omnes ſenſim præterire, ſicut præterijt dies aut heſter-
nus, aut alius quiſpiam. O anima mea, quamdiu hoc pœnitentiæ tempus deſpicis,
diem de die protrahens; cùm tui exitus diem ignores, & vigilare, tuique hinc de-
ceſſus horam perſpicere monearis? Hei mihi, quidnam obſecro anima, in illa tui
exitus hora facies; quando amici tui, & noti tuum lectum circumſtabunt, tibi ſup-
petias ferre nequeuntes? Tu verò triſtis & tremula, omnibus cum ipſo miſero
corpore relictis, longum illud & † moleſtiſſimum iter ingredieris, nuda & aperta, †al. intolerabile.
nihil tecum deferens præter vitia, negligentiam ſocordiamque tuam coargu-
entia. Hei anima, quid factura es, quando tuba illa magno & horribili ſoni- 1. Cor 15. &
tu, omnes tam iuſtos quàm iniuſtos atque nocentes à ſeculo dormientes ciebit, 1. Theſſ. 4.
& cunctos ad tremendum ſiſtet tribunal, ſingulis quæ in vita geſſerint re-

Digitized by Google

Iohan 5. Matth 15. ferentibus? Cumque iam præcedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in reſurrectionem iudicij: hei anima mea, quidnam tunc ages, cùm fauſtiſſima beatiſſimaque vox illa emiſſa, in cæleſtium bonorum aulam eos vocauerit, qui cæleſtium rationem habuerint; dixeritque ad ipſos: Venite benedicti Patris mei, percipite † paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. Hei anima mea, quonam tunc profugies, quando formidandum, & horribile illud decretum audieris: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo, & angelis eius; vbi erit fletus, & ſtridor dentium. Hei anima mea, quidnam tibi faciendum putabis, quando formidabiles Angeli ſupplicijs exigendis deſtinati, te cum omnibus peccatoribus abripient, minis atque perturbationibus in æterni ignis pœnas protrudentes, neque ſimplicem deprecationem admittentes? Hei mihi anima mea, quid ages, dum præcipitata fueris in metuenda illa, & infinita ſupplicia, nec finem, nec ſpem ſalutis, aut refrigerium vllum habentia? Hei mihi, quid anima tibi facto opus cenſebis, quando in exterioribus tenebris detenta, & in flammis viuacibus grauiter afflicta, dentibus ſtridorem edes, & ab inſomni illo verme voraberis? Tunc profectò lacerata atque dilaniata ſimul amaro cum fletu dices: Hei, quid mihi miſeræ contigit? Et væ mihi, quia deprehenderunt me mala hæc; nec eſt dentibus vlla requies, nullumque intolerandæ neceſſitatis eſt laxamentum. Ad cuius me genua prouoluam? quem implorabo? quis pro me deprecaturus eſt? Non eſt ex hîc manentibus, qui vota ac preces meas excipiat. Non eſt qui miſereatur calamitatis meæ. Quid faciam? quid agam? Hei mihi, quòd nulla via queam relaxatione potiri. Receſſit tempus exorandi. Quis mihi indulgebit exoptatam vnius diei pœnitentiam, quo poſſim flendo, ad miſericordiam Chriſtũ flectere? Iuſtus Deus noſter, & rectum iudicium eius. Meritò peccatores affligimur; ſacris enim litteris hanc olim debitam nobis mercedem manifeſtè atteſtantibus, non accommodauimus aures noſtras; neque attentos præbuimus animos, viam ſalutis nos docentibus: ſed totam noſtram ætatem voluptati mancipauimus, licet Chriſtus Saluator noſter prædixerit, aſſerueritque æterna eſſe ſupplicia, tribulationes, & cruciatus. Nec credebamus, neque audiebamus diuitem illum delitias in vita ſectatum, & pauperi Lazaro impiè aduerſatum, huius inextinguibilis ignis periculum feciſſe; atque ab Abraham, aquæ guttam expetitam non impetraſſe, æquiſſima data reſponſione: Iudicium enim ſine miſericordia ei, qui non fecit miſericordiam. Quin & per documenta ſua omnia, Dominus prædicere nobis peccatoribus non ceſſauit, inexplicabilis ſupplicij præparationem; nec tamen animaduertebamus, neque aures ad auſcultandum arrigebamus: ſed varijs vitæ erroribus implicabamur, corporis voluptatibus ſeruientes, & animi noſtri vanitates inſectantes; neque reſurrectionem, aut malarum, bonarumque actionum præmia fore credebamus. At verò nunc ecce fructus percepimus incredulitatis: quippè nec inopinata nos punitio præuenit. Hei mihi, ô anima mea, quòd tu hæc omnia, & intelligens, & vitare adhuc valens, non conuerteris? Age pœnitentiam, priuſquam pœnitentiæ fores obſerentur; apud te compella ipſum Creatorem, admittet ſupplicationem tuam, tibique placidè reſpondebit: Ego remitto peccata tua, neque iniquitatum tuarum recordabor amplius. Quare anima, in tempore accepto veniam peccatorum tuorum efflagita: nam quiſquis fideliter orauerit, is exorabit; & qui quæſierit, inueniet, & pulſanti pœnitentiæ fores aperientur. Sic enim repromiſit Dominus noſter Ieſus Chriſtus requirentibus ipſum. Cui gloria, & potentia, cum Patre, & Sancto Spiritu; nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Margin notes: A (at "vitæ"); Matth.25. † vulg. poſſidete paratum, &c. (at "ad ipſos"); Matth. 25. Lucæ 13. (at "formidandum"); B (at "Hei mihi anima mea, quid ages"); Matt. 8. 13. 22. 24. 25. Lucæ 13. Ioel. 2. (at "cenſebis"); C (at "Iuſtus"); Ioh. 5. Rom. 2. Apoc. 19. (at "Deus noſter"); Matth. 8. 22. 25. Marc. 9. Lucæ 3. 13. (at "nos docentibus"); Lucæ 16. (at "vita ſectatum"); Iacob 2. (at "æquiſſima"); Matth. 25. (at "peccatoribus non ceſſauit"); D (at "animaduertebamus"); Matt. 25 Luc. 13. Apoc. 2. 3. 2. Pet. 3. (at "priuſquam"); Ezech. 18. 33. 2. Cor 6. Matth. 6. 21. Matth 7. & Lucæ 11. 13. (at "ta tua" – "enim repromiſit"); E (at "Cui gloria").

---

†al. Ex S. Ephræm doctrina, Precatio.

PIA † EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM

Ad Deum Oratio.

PEccaui

A PEccaui in Cælum, & coram te, Domine meus omnipotens, nec iam ſum di- Lucæ 15.
gnus vocari filius tuus, aut oculos in cælum attollere, præ multitudine ini- Lucæ 18.
quitatum mearum; labijſve meis impuris glorioſum nomen tuum inuocare.
Indignum enim me & cælo & terra reddidi, quia te Dominum meum benig-
niſſimum ad iracundiam prouocaui. Quæſo obteſtorque Domine, ne proijcias
me à facie tua, neque recedas à me, ne miſer peream. Niſi enim gratia tua me Pſalm. 50.
protexiſſet, iam ego perijſſem, & eſſem iam ſicut puluis ante faciem venti, & in
nihilum in hac vita recidiſſem. Ex quo enim viam tuam dereliqui, nullus mihi Pſalm. 117. 34. Iob 16. 10.
lætus illuxit dies. Nam qui in peccatis iucundior dies viſus eſt, acerbiſſimorum
fuit acerbiſſimus. Ceterùm gratia tua fretus atque confiſus, ſpero te mihi robur
ac vires præbiturum, vt ſaluti meæ conſulere poſſim. Et nunc ad te ſupplex con-
B fugio, rogans, vt me à iuſtitiæ ſemita deuium, ſuſcipias, & in rectam viam reducas.
Effunde in me multitudinem miſerationum tuarum, ſicut olim in filium prodi- Lucæ 15.
gum effudiſti: quia vitam dedecoraui meam diſſipatis diuitijs gratiæ tuæ, ipſaque
mihi vita verecunda fuit. Miſerere mei Deus, & ne memineris vitæ meæ, quæ Lucæ 7.
eſt ad extremam redacta vilitatem. Miſerere mei, ſicut olim peccatricis, & la- Matth. 9. Marc. 2.
tronis, & publicani miſertus es. Illi enim cùm in terra viuerent, ab omnibus Lucæ 5.
ſpernebantur; at tu illos ſuſcipiens, paradiſi delitiarum incolas feciſti. Suſcipe
igitur & meam inutilis ſerui tui pœnitentiam: nam & ego apud cunctos de-
ſpicior, reijciorque. Veniſti enim Domine, non vt iuſtos, ſed peccatores ad Ibidem.
pœnitentiam vocares. Quia te decet gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

EIVSDEM

C BEATI EPHRAEM VIRI SANCTISS. ET ILLVMINATISSIMI

De die Iudicij, Threnos ſeu lamentatio.

EXquiſitum iudicium æquiſſimi Iudicis, anima mea, & formidabile
tribunal nos manent, in ius vocati ſiſtemur omnes, nudi quidem
& aperti: Vbi non opes imperant, non Rex præpollet; ſed iuſto-
rum res ex animæ recto perpenduntur. Dies impijs atque no-
centibus ſanè quàm metuenda. Dies in terra, Deo ius dicente, ple-
D na horroris. Adſunt accuſatores opera coarguentes, & abſtruſiſ-
ſima quæque diſquirentes. Qualis tunc terror ac pauor? Quapropter reſipiſce ô Admonitio grauis.
anima mea, & ante tuum ex hac vita deceſſum, peccata deplange ac lamentare,
ne repentè mors ingruens corripiat te. Quiſquis vita defunctus eſt, & in monu-
mento iacet, amplius pœnitentiam habere nequit. Areſcunt lachrymæ, lingua
obmuteſcit; quemadmodum ſcriptum eſt: Nullus eſt apud inferos pœnitentiæ Eccleſiaſt. 14.
locus. quid enim puluis, quo tumulus operietur, recitat? Soluitur vtique, & tam- Pſalm. 6.
quam fœnum præterit vniuerſa natura. Vmbra & ſomnium quoddam eſt, errati-
cus hic mundus. Quid ergo rebus terrenis pronus & remiſſus adhæres, ô homo? Pſalm. 36. 102. Eccleſ. 14. &
Conuertere; reſupinis, & protenſis manibus, Chriſtus te humaniſſimè, & patien- Eſai. 40. ac Iacob. 1. &
tiſſimè exſpectat, excipietque. Domine Deus miſericordiæ, benigniſſime, pien- 1. Pet. 1. &c.
E tiſſimeque, in me id obſecro condemonſtra. Animæ meæ quam formaſti, ac cuius
cauſſa in cruce pependiſti, pro pietate ac bonitate tua miſerere, & pro miſeri-
cordia tuere. Amen.

ALIA EIVSDEM S. PATRIS LAMENTATIO,

ex ipſius Doctrina.

REcordatus ſum diei illius, atque contremui; conſideraui iudicium illud hor-
rendum, & totus expaui. Delitias paradiſi perluſtraui mente, & in ſuſpiria
fletumque prorumpens, tam diu ingemui atque ploraui, donec defice-
rent lachrymæ ex riuo * oculorum meorum: quoniam in negligentia atq; deſidia *al. ex fontibus meis, &c.

 tranſ-

tranſegi dies meos, & annos meos in ſordidis cogitationibus conſumpſi. Væ A
mihi, quia non intellexi miſer, quo pacto mihi furtim ſublati ſunt, neque quo-
Iob 7.13.17. Pſal 77.89 &c. modo ſic pertranſierint, animaduerti. Hei mihi, defecerunt dies mei, & iniqui-
tates meæ multiplicatæ ſunt. hei mihi, chariſſimi mei, quid agam? Quonam pacto
tunc meam confuſionem feram, quando in vltima illa hora adſtabunt noti atq;
familiares mei per circuitum; qui me in hoc religionis habitu beatum cenſebant
ac prædicabant, cùm interim eſſem intus immunditia & iniquitate plenus, obli-
Pſal.7. Hiere 17. tuſque illius, qui renes ſcrutatur & corda. Intolerabilis planè erit illa confuſio, ni-
hilque infelicius illo, qui ea ibi notabitur. Deus pie & miſericors, per miſeratio-
Matth.25. nes ego te tuas adiuro, & deprecor: ne me tunc à ſiniſtris tuis ſtatuas, cum illis
Ibidem. qui hîc te exacerbauerunt; neque ibi dixeris mihi: Neſcio te: ſed per ineffabilem
illam tuam clementiam, per immenſa miſericordiæ viſcera, dolorem hîc mihi
aſſiduum, compunctionemque largire. Humilia cor meum Domine, & munda; B
*al. mereat. vt ſanctum gratiæ tuæ templum effici *mereatur. Tametſi enim ſim peccator, li-
cetque impius; aſſiduè tamen ad ianuam tuam pulſo. Etſi ignauus ac negligens,
* al. curro viam tamen ego tuam ſemper *pergo. Interpello charitatem veſtrã, fratres cha-
Pſalm. 94. riſſimi, omni ſtudio hîc contendite placere Deo. Coram illo plorate, die ac no-
cte; & in orationibus atque pſalmodijs veſtris aſſiduè deprecemini: vt nos ab æter-
*al. à gehennæ ignibus. no illo luctu, à ſtridore dentium, à gehenna *ignis, & ab immortali illo verme
ſemper rodente & numquam quieſcente eripere atque liberare dignetur: noſque
Apocal. 7.21. & Eſai. 49.60. in ſuo regno lætitia repleat ſempiterna: vbi non eſt luctus, neque dolor. vbi nec
metus eſt, nec tremor. vnde mors exſulat, atque corruptio. vbi locum non habent
ira, indignatio, odium, atque inimicitiæ: ſed ſemper ibi adeſt gaudium, lætitia,
& exultatio, menſaque cibis ſpiritalibus, ac ſempiternis ornata atque inſtru- C
cta, quam cunctis præparauit Deus diligentibus ſe. Ipſi gloria in perpetuum.
Amen.

ALIA EIVSDEM LAMENTA-tio ad Animam negligentem.

ANima obſecro, ne concidas, neque nimium angaris; & ſi pecca-
torum multitudine obruaris, noli ad teipſam æternum ignem de-
ſperando attrahere. Ne dixeris: Proiecit me Dominus à facie ſua. D
Pſal 12. 43. 50. Non enim Deo placet ſermo eiuſmodi. cùm ipſe per Prophe-
Mich 6. & Ierem 2. tam ad te clamet, & dicat: Popule meus quid feci tibi, aut in quo
Ierem. 8. contriſtaui te, aut quid moleſtus fui tibi? reſponde mihi. Num-
*al. reuertetur. quid qui cecidit, non reſurgit? Aut qui auerſus eſt, non *conuertetur? Audi ô ani-
ma, benignitatem Domini tui: Non enim ſub manu Principis, aut Ducis alicu-
*al. ſubſtantiam tuam. ius es venditus, tamquam damnatus. Noli affligi, quòd abſumpſeris diuitias *tuas.
Lucæ 15. Noli erubeſcere conuerſionem, ſed dicito potius: Surgam, & ibo ad patrem meũ.
Surge ergo, & proficiſcere: Ipſe te excipiet, & non exprobrabit tibi; imò potius
ſuper tua conuerſione gaudebit. Expectat te paratus vlnis immẽſæ ſuæ pietatis at-
Geneſ. 3. que miſericordiæ amplecti. Tu autem noli erubeſcere ſicut Adam; neque abſcon-
das te à facie Domini Dei. Propter te Chriſtus crucifixus eſt, & te à ſe repellet? E
Pſal. 21. 69. abſit. Nouit quippe quis ſit qui affligit nos, & non eſt qui ſuccurrat, niſi ſolus
ipſe. Nouit optimè Chriſtus hominem in anguſtijs atque ærumnis eſſe poſitũ:
non ergo puſillanimes ſimus aut deſides, quaſi iam æternis gehennæ ignibus de-
ſtinati. Non opus habet Chriſtus, vt in ignem te mittat, neque lucrum ſibi com-
putat, ſupplicijs nos tradere. Vis autem noſſe, quomodo ſe habeat tormento-
rum ratio? Quando à facie Dei exagitabitur peccator, clamorem ac vociferatio-
Ioel. 2. nem eiulatus eius non ſuſtinebunt fundamenta orbis. Scriptum quippè eſt: Di-
*al. turbinis. es illa, dies tenebrarum & caliginis: dies nubis & *nebulæ: dies tubæ, & clan-
Soph. 1. goris. Nam ſi reus quiſpiam à principe duobus, vel quinque, aut decem an-
nos exilij clade mulctetur atque damnetur; quam putas confuſionem, quem
plan-

Digitized by Google

A planctum, quæque ſuſpiria habebit homo ille? Veruntamen hac ipſe adhuc recreatur conſolatione, quòd præſtituti temporis finē expectet. An autem cupimus peccatorum quoque exultantium, à facie Dei tempus agnoſcere? Cenſebimusne exilium illud, annorum duntaxat viginti, ſiue quinquaginta, vel centum, aut ducentorum, vel etiam mille futurum? At quis computare poterit annorum numerum, qui infinitus eſt, nec vllo vmquam termino concludetur? Hei hei, ſubitaneum & inſperatum eſt eiuſmodi tempus, neque ſuſtineri poteſt ira comminationis ſuper peccatores. Intellexiſti peccantium anguſtias, nullo termino finiendas? Noli igitur confuſione noxia fugere pœnitentiæ remedia; nec de die differas in diem, à tanta illa neceſſitate atque preſſura liberari: nō enim ante furorem tantæ comminationis ſuſtinere atque ſubſiſtere poteris. Peccatorū ponde-

Sap. 5. & Luc. 12. — *Eccles. 5.*

B re prægrauatus es; non ideo confundaris clamare ad Dominum. Accede, ne verearis. Stadium in propinquo eſt. Exſurge, omnemq; ſeculi iſtius materiam excute. Imitare filium illum * prodigum, qui poſtquam abligurijſſet omnia ſua, confidenter ad patrem redijt. Pater verò eum ſic captiuum pluris fecit, quàm prodigè conſumptas ab eo pecunias atque diuitias. Ita qui confidenter acceſſerat, ingenuè ingreſſus eſt: & qui nudus aduenerat, prima ſtola amictus apparuit. quique pro mercenario recipi optauerat, in Domini ordinem reſtitutus eſt. Ceterùm ad nos hæc ſpectat parabola. Audis quippè anima, quanta, ſecura filij fiducia præſtiterit. Conſideras ineffabilem illam patris clementiam, qui filium longè adhuc diſſitum ad ſe reuertentem proſpiciens, gaudio perfuſus in eius perrexit occurſum, eumque amplexibus fouit, & oſculis excepit, ac conuiuium lætus celebrauit ob recuperatum filium: quare & ſtolam primam citò proferri, annulumque in ma-

al. luxurioſum. Lucæ 15. — *Ibid. Lucæ 15.* — *Ibidem.* — *Ibidem.*

C nus eius, & calceamenta in pedes dari iuſſit. Sic ergo & tu anima, omni rubore depoſito, conſtanter pulſa, & neceſſitatem tuam confitere. Perſiſte ad oſtium, & planè accipies quantùm opus habebis, ſecundùm illud ſcripturæ dictum: Propter * importunitatem tamen eius ſurget, & dabit illi quantum indigebit. Non te reijcit, non tibi malè conſumptam ſubſtantiam improperat, ô homo: theſauros enim apud ſe habet indeficientes. Cunctis promptè ac lubens elargitur, iuxta Apoſtolicam illam vocem, à Deo poſtulari iubentem: Qui dat omnibus affluenter, & non improperat. In portu reſidere te putas; montes fluctuum reſpice, ne ſubitanea tempeſtas ſuperueniens, in maris te profundum corripiat. tuncque cum dolore ac gemitu dicere incipias: Veni in profundum * maris, & tempeſtas demerſit me. Laboraui clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ. Verè etenim abyſſus maris infernus eſt, ſecundùm illam ſententiam Domini affir-

Matth. 7. Lucæ 11. — *al. improbitatem.* — *Iacob. 1.* — *Pſalm. 68.* — *al. in altitudinem maris.*

D mantis, magnum chaos inter iuſtos & peccatores firmatum eſſe. Caue igitur, ne in immaniſſimum illud chaos, teipſum immerſeris. Imitare filium illum prodigum. Deſere regionem fame tabeſcentem. Recede à porcorum ærumna. Deſiſte ab eſu ſiliquarum, quibus exſatiari nequiueras. Veni igitur cum precibus, conſolare, & comede manna indeficiens, Angelorum nimirum eſcam. Veni, vt contempleris gloriam Dei, illuſtreturque ab ea facies tua. Veni, & in paradiſo delitiarum commorare. Relinque pauciſſimos annos, vt æternitatem conſequaris. Non te conturbet tranſeuntis iſtius ſeculi vita longior: nam prorſus breuis, & quaſi nulla eſt. Ab Adam quippè vſque ad tempus iam præſens, omne interpoſitum æuum, velut vmbra quædam præterijt. Paratum ergo te præbe, atque ad iter expeditum. Noli teipſum ſuperfluis hîc grauare curis Hiems propè eſt, tectum illud occupare feſtina, quod nos quoque proſequimur per gratiā Chri-

E ſti. Amen.

Lucæ 16. — Lucæ 15. — Parænefis grauis & ſalutaris. — Iob 15. 14. 17. — Iob 8. 14. — Matth. 24. & Marc. 13.

PIA ANIMAE POENITENTIS, ET AD DEVM RECVRRENTIS, *Precatio ex doctrina S. Ephrem.*

Cōtinetur ſup. in tract. De pœnitentia, & conſumm. ſeculi.

HEi, hei, mihi maximis peccatis prægrauato. Peccaui ſuper numerum arenæ maris, incuruatusque peccatorum ſarcina incedo, tamquam graui ferri pondere oneratus: non enim audeo ſurſum attollere oculos, & altitudinem videre cælorum. Ad quem ergo confugiam, niſi ad te miſericordiſſime & clementiſſime? Miſerere mei Deus, ſecundùm magnam miſericordiam tuam. Et ſecundum

2. Paralip. 36. in orat. Manaſſ. — Lucæ 18. — Pſalm. 50.

Digitized by Google

dùm multitudinem miſerationum tuarum,dele iniquitatem meam. Amplius la- A
ua me Domine, ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Quoniam ini-
quitatem meam ego cognoſco, & peccatum meum contra me eſt ſemper. Tibi
ſoli peccaui, & malum coram te feci. Ad te, propter infinitam pietatem tuam,
confugio. Te exacerbaui, ad te propter immenſam tuam clementiam reuertor.
Ad te,propter ſummam benignitatem ac bonitatem tuam recurro,obſecransque
Ibid. Pſal. 50. exclamo: Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele,
propter ſanctum nomen tuum. nihil enim quod tibi offeram habeo, non opus
aliquod bonum, non cordis munditiem. Ceterùm in tuis confido miſerationi-
Ibidem. bus, meque ipſum in eas proijcio, rogans, vt cor mundum in me crees, & ſpiritu
principali confirmes me, ne rurſus facilè in peccatum dilabar; ſed deinceps ti-
bi ſeruiam in ſanctitate & iuſtitia, omnibus diebus vitæ meæ. Quoniam tuum eſt B
Lucæ 1. Regnum, & Imperium, in ſecula ſeculorum, Amen.

EIVSDEM

BEATI EPHRAEM CONfeſſio, * ſeu precatio ad Deum.

* al. Eiuſd. Confeſſio cum oratione. Sana me Domine, & ſanabor; qui ſolus ſapiens & miſericors es
medicus: Tuam ego bonitatem obteſtor, ſana vulnera animæ meæ,
* al. diſpenſationem. & oculos mentis meæ illumina; vt tuam erga me * redemptionem
iugiter agnoſcam. Et quoniam cor meum, & mens mea euanuit at- C
que inſipiens facta eſt, gratia tua illam ſale veritatis condiat. Et quid
Daniel. 13. ad te dicturus ſum, ô præcognitor futurorum, qui corda & renes
Pſal. 7. 41. 142. Hieſem. 11. 17. ſcrutaris? Solus enim noſti, quòd ſicut terra ſine aqua, ſitiat te anima mea, & de-
ſiderat te cor meum. Diligentes autẽ te, aſſiduè diuina tua replẽtur gratia. Quem-
admodũ igitur ſemper exaudiſti me, ne nunc quidẽ meam deſpexeris orationem.
Ecce enim tamquã captiua detinetur mens mea, te ſolũ Saluatorẽ verum requirẽs.
Mitte ergo velociter gratiã tuam in auxiliũ meum, vt famem meã expleat, ſitimq;
reſtinguat. Nam te Dominũ, qui ſine ſatietate delectas, concupiſco. Quis enim te
ſatiari poterit, verè te diligens, lumenq; veritatis tuæ ſitiens? Cõcede mihi, ô da-
Iacob. 1. tor luminum, poſtulata mea. Exaudi deprecationem meam, & in corde meo in-
ſtilla guttam vnam diuinæ tuæ gratiæ. Incendatur cor meum flamma charita-
Pſal. 28. 35. 117. tis tuæ, velut igne ſylua condenſa; & tanquam ſpinas ac tribulos, comburat cogi- D
tationes prauas. Da autem mihi opulenter, & abſque menſura, vt Deus homi-
Galat. 2. Iohan. 2. 4. ni: & largire mihi vt Rex regum, ac multiplica ſicut bonus pater. Quòd ſi fortè
Iohã. 6. Matt. 14. abieci, & abijcio gratiam tuam, velut terrenus: tu tamen qui hydrias impleſti be-
Marc. 6. Lucæ 9. nedictione tua, gratia quoque tua exple mihi ſitim. Et qui de quinque panibus
ſatiaſti quinque millia hominum, de tua etiam benignitate famem mihi Domi-
ne expleas. Annue obſecro benigniſſime Domine, ſupplicibus famuli tui preci-
Verna tẽperies. bus. Ecce enim arridet verna temperies, aër clareſcit, & volucres cæli ob gloriam
magnæ tuæ ſapiẽtiæ immutãt voces ſuas. Ecce etiã terra vniuerſa, cuiuſuis generis
* al. diploide. florum * veſte abſque manibus humanis contexta, circumamicta eſt, quæ quidem
duplici de cauſa geſtit, feſtumque agit: altera quidem propter filium ſuum primo-
genitum Adam, quòd ad vitam reductus ſit: altera verò, ob dominum ſuum, qui E
è cælo deſcẽdens, regnauit in ea. Ecce & mare, tua gratia impletur, ditatq; naui-
gantes in ipſo. Tua mihi gratia Domine, præſtitit fiduciam loquẽdi ad te; deſide-
riumq; tui quo flagrat animus, me ad te accedere cogit. Qui ab initio ſerpens
Comparatio à minori ad maius. homini exitialis exſtitit, hoc tempore, è terra in ſolem prodiens, os ſuum aperit:
quãtò magis ſeruus tuus deſiderio tui flagrãs, aperiet os ſuũ, in gloriam & laudem
Marc. 12. Luc. 21. diuinæ tuæ gratiæ? Qui ſuſcepiſti & probaſti duo minuta viduæ illius pauperculæ,
* al. exaudĩ. ſuſcipe deprecationem ſerui tui, & auge * orationem meam; & da quod peto, vt
* al. tibi placeã. templum efficiar diuinæ tuæ gratiæ, quæ in me habitet, ipſaque quomodo * ei
* al. vt in cithara mea, &c. placeam, me doceat: & in * cithara mea, cõpunctionis cantica ſonet, ac plenitudi-
nem lætitiæ; mentemque meam quaſi fræno conſtringat, ne aberrans peccem
tibi,

A tibi, & lumine illo priuer. Exaudi Domine, exaudi orationem meam, & concede, vt vocer in regnum tuum: qui aberrauerat & reductus eſt, qui impurus fuerat & eſt expiatus, qui erat inſipiens, & ſapiens eſt effectus, qui fuerat inutilis ac nequam, & frugi eſt effectus atque vtilis gregi electorum tuorũ, pietatiſq; pugilum, ac cuſtodiorum ſanctorum, qui tibi complacuerunt. Qui delitijs paradiſi fruũtur, ipſi pro me orant, ac te ſolum benignum interpellãt: Exaudi ergo deprecationem eorum, & ſalua me per interceſſionem illorum. Ego verò per eoſdem, gloriam tibi offerã, quòd oratione ipſorum exaudita, ſis miſertus mei, & non deſpexeris deprecationem meam. Per Prophetam tuum dixiſti Domine: Dilata os tuum, & implebo illud. Ecce igitur apertum iam eſt vnà cum corde, os ſerui tui: Diuina tua illud reple gratia, vt in omni tempore benedicam tibi, Chriſte Deus Saluator * meus.

Elegans & accommoda Antitheſis.

Pſalm. 80.

** al. noſter.*

B Perfunde cor meum amator hominum optime, rore diuinæ tuæ gratiæ. Quemadmodum enim terra licet ſeminata, nequit à ſeipſa fouere germina, ſine tuæ bonitatis viſitatione: ita neque cor meum eloqui poterit beneplacita tibi, beneficio gratiæ tuæ, niſi per ipſam fructificauerit iuſtitiæ fructũ. En porrò meſſis alit fœtus ſuos, & arbores diuerſi generis floribus exornantur; rore etiam gratiæ tuæ perfunde * mentem meam, & floribus compunctionis, humilitatis, dilectionis, ac patientiæ exorna eam. Et quid dicam? Ecce enim oratio mea infirma eſt, & iniquitates meæ magnæ ac validæ; peccata mea affligunt me, & infirmitates meæ coarctãt me. Qui aperuiſti oculos cœci, aperi quoque oculos mentis meæ, vt in tuum decorem ſemper eos defixos habeam. Et qui aperuiſti os iumenti, os quoque meum ad laudem tuam & gloriam gratiæ tuæ aperi. Qui ſolo verbo oris tui, poſuiſti terminos maris; pone etiam terminum cordi meo per gratiam tuam: vt non declinet

** al. illumina.*

Iohan. 9.
Marc. 8. 10.
Num. 22.
Gene. 1 & Pſal. 32. ac 135.

C in dexteram vel ſiniſtram, à pulchritudine tua. Qui aquam præbuiſti in ſolitudine, populo incredulo atque contradicenti; da mihi compunctionem, & lachrymas oculis meis: vt plangam nocte ac die, omnibus diebus vitæ meæ, cum humilitate, ac charitate, & puritate cordis. Appropinquet deprecatio mea, in conſpectu tuo Domine. Et largire mihi ex ſancto tuo ſemine: vt manipulos tibi offeram plenos confeſſione, & compunctione operum; & cum gratiarum actione, exclamẽ: Gloria ei, qui dedit, vnde ipſi offerre liceat. Exaudi Domine preces ſerui tui, per interceſſionem omnium Sanctorum tuorum: qui in omnibus es benedictus, in ſecula ſeculorum. Amen.

Exod. 17.
Num. 20.
Nehem. 9.

Pſalm. 118.
Pſalm. 125.

D SCHOLIA, ET VARIÆ LECTIONES.

Eiuſd. Confeſsio, ſeu precatio ad Deum.] *Variant hic Tituli in manuſcriptis Græc. dum in quibuſdam legitur:* Τοῦ αὐτοῦ Ἐξομολόγησις μετὰ προσευχῆς. *Eiuſdem Exomologeſis ſiue cõfeſſio, cum oratione. In alijs:* Τοῦ αὐτοῦ Λόγος ἀσκητικὸς, ἤγουν, εὐχή. *Eiuſd. Sermo aſceticus, ſiue precatio. & ſic in cod. Cryptafer. Al. verò: Eiuſd. Confeſſio, & ad Deum precatio. In Sfortiano porrò antiquo exemplari, quo cum & Sirleti Card. Codex vetus concordat, reperitur:* Τοῦ αὐτοῦ Ἐξομολόγησις, ἢ προσευχὴ πρὸς τὸν θεόν. *Eiuſd. Confeſſio, ſeu Precatio ad Deum. qui Titulus mihi præ alijs videtur magis idoneus & retinendus, quare & eundem ſeruaui, atque hic repoſui. Continet autem Inſcriptio implicitè vim totius Argumenti.*

Quòd ſi fortè abieci, & abijcio gratiam tuam velut terrenus, &c] *Reſpicere haud obſcurè videtur Auctor ad illud Galat. 2. Non abijcio gratiam Dei, &c. vbi idem etiam reperitur verbum in Græco, quod hic:* ἀθετῶ, *abijcio, repello, idemq; à Chryſoſtomo in eumdem Apoſt. locum vſurpatur, & alibi.*
E *Quod porrò hic dicit Ephram,* ὡς χοϊκὸς *velut terrenus, in alio manuſc. Græc. additur,* καὶ υἱὸς χοϊκοῦ, *& filius terreni, legiturque: Quòd ſi gratiam tuam abieci & abijcio, (vel vt eſt in alio): Quòd ſi te irritaui & irrito, vt terrenus ac terreni filius, &c. vbi tu lectionis iſtius varietatem obſerua, & concilia.*

Qui hydrias tuâ impleuiſti benedictione, gratia quoque tua exple mihi ſitim, &c. *Pulcherrimis ſcripturæ Exemplis ſuum demonſtrat intentum, aperitque animi ſui deſiderium Chriſto, proprijs eum flectendo factis atque miraculis, de quibus plura in Euang. Iohan. 2. 4. 6. ac Matth. 14. Marc. 6. Luc. 9. quæ potiſſimũ hic loca inſinuat Ephrem, aliaq; poſterius, ſicut ea percurrendo reperies. Quòd verò hic dicit,* (exple mihi ſitim.) *in alio manuſc. pro* (τὴν δίψαν) *ſitim, mendosè vt puto legitur* δόξαν, *gloriam: quemodo etiam immediatè poſt, pro* (πεῖναν, *famẽ, eſuriem) perperã in alio Cod.* πενίαν, *paupertatem reperitur:* δίψαν *enim & non* δόξαν, πεῖναν *& non* πενίαν, *hic legendum neceſſariò poſtulat ſenten-*

Digitized by Google

ſententia, confirmatq́; alia lectio, vbi coniunctim ſic reperitur: πλήρωσον τὴν δίψαν μου, καὶ χόρτασόν μοι τὴν πεῖναν μου. *Exple mihi ſitim, & ſatia mihi eſuriem, ſeu famem meam, &c. correſpondentq́; precedentia atque ſequentia.* A

Serpens ab initio homini exitialis, hoc tempore è terra in ſolem prodiens, os ſuũ aperit, &c.] *Videtur planè hic reſpicere ad tempus vernum, quo hac Confeſſio atq; deprecatio creditur ab eo habita, quando nimirum ſerpentes & angues ſolent è terra rurſus in ſolem prodire, &c. quod idem de vernali tempore confirmant diſertis verbis ſuperiora, vbi habet: Ecce enim arridet verna temperies, aer clareſcit, & volucres cæli ſuas immutant voces. Terra quoque vniuerſa floribus cuiuſuis generis amicta eſt atque ornata, &c. De aliis, conſequenter hic videatur S. Ephræm.*

EIVSDEM

SANCTI PATRIS EPHRAEM ad Deum Oratio. B

DEus iuſte & laudabilis, Deus magne & fortis, Deus ante ſecula, exaudi peccatorem virum hora iſta. Exaudi me Deus, exaudi me, in tua fortitudine: & ne recorderis in hac mea precatione, perpetuarum præuaricationũ meæ paruitatis. Exaudi me Domine, exaudi me in oratione ignita, ſicut olim Prophetam tuum exaudiſti. Etiam Deus ſanctarum virtutum, etiam incorporeorum Creator, etiam Domine, qui dixiſti: Petite, & accipietis. Ne quæſo, me impuritate labiorũ pollutum, & in peccatis conflatum auerſeris. Exaudi me, qui te exauditurum promiſiſti omnes, qui in veritate inuocant te: & greſſus ſeruorum tuorum, ac pedes eorum in viam pacis dirige. Indulge ſimplicibus ſeruis hîc peregrinantibus; qui C dixiſti: Simplices eſtote, ſicut columbæ. In toto corde meo, ad te clamaui Deus: Deus exaudi me, ſpes omnium finium terræ, & longè peregrinantium. Increpa cunctos ſpiritus immundos, vt à conſpectu tuorum famulorum recedant. Apprehende arma & ſcutum, & exſurge in adiutorium ipſorum. Effunde frameam, & conclude aduerſus eos, qui perſequuntur ipſos. Dic obſecro Domine Domine, animæ ipſorum: Salus tua ego ſum. Retrocedat à mente illorum ſpiritus timiditatis, ſpiritus tædii, ſpiritus ſuperbiæ, omniſque malitiæ; & reſtinguatur quodcunque eorum incendium diabolica arte conſtructum. Illuminetur corpus, & anima, ac ſpiritus ipſorum, lumine cognitionis tuæ: vt occurrentes in vnitatem fidei, & agnitionis* ſanctæ & adorandæ Trinitatis, in virum perfectum, in menſuram ætatis; in ſecula ſeculorum cum Angelis, & omnibus qui ab *initio complacuerunt Deo, glorificent omni honore dignum, obſeruandumque nomen Patris & Filii, & Spiritus ſancti. Amen. D

[Margin: Pſalm.85. Bar.2. Hier. 9.33. Pſalm.140. Matth.7. Luc. 11. Marc.11. Iohan.14.16. Hierem.29. & Pſalm.144. Lucæ 1. Matth.10. Pſalm 118. Pſalm.64. Pſalm.34. Ibidem. Epheſ.4. *al. filii Dei. *al. ab æterno.]

Iſta Precatio ſeorſim apud S. Ephræm reperitur, ſequentes verò ſparſim in eius Sermonibus.

ALIA ORATIO PRO DIVINO IMPLORANDO AVXILIO, *in Tribulat. ex Doctrina S. Patris Ephræm.*

DOmine Saluator ac Redemptor meus, vt quid dereliquiſti me? Miſerere mei; quoniam tu ſolus clemens es, & miſericors. Salua me peccatorem, quia tu ſolus abſque peccato es. Educ me de fece ac cœno mearum iniquitatum, ne infixus hæream in ſeculorum ſecula. E faucibus inimici eripe me: nam ecce tanquam leo rugit, me deuorare quærens. Excita Domine potentiam tuam, & veni vt ſaluum me facias. Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa vires eius. A facie tua terreatur, & diſſipetur: infirmus enim eſt, neque obſiſtendi tibi vim habet, ne his quidem qui diligunt te. Videt quippè ſignum gratiæ tuæ, & deterritus fugit, confuſuſque ab ipſis recedit. Et nunc dominator Domine, ſaluum me fac obſecro, quoniam ad te confugi. E

[Margin: Pſalm.68. 1.Pet.5. Pſalm.79. Pſalm.143. Pſalm.43. Pſal.142.]

Reperitur apud Ephræm, in Serm. long. cuius initium eſt: Dolor me in verba compellit, &c. Tom. 3.

ALIA PRECATIO PIA, MVLTVMQVE EFFICAX, *ex doctrina S. Ephræm.*

Domine

A DOmine horam illam ſeparationis animæ meæ à corpore, mente reuoluens, procido bonitati tuæ, & obſecro, ne me tradi patiaris in manus perſequentium * me. Neque glorientur inimici tui aduerſus ſeruum tuum, benigniſſime Domine, dentibus ſtridentes, animamque meam peccatricem deterrentes. neque dicant: In manus noſtras veniſti; nobis es traditus: atque hic eſt dies quem præſtolabamur. Ne Domine, ne quæſo miſerationum tuarũ obliuiſcaris. Ne Domine, ne obſecro ſecundùm iniquitates meas retribuas mihi; & ne faciem tuam auertas à me. Ne dixeris mihi, precor: Amen dico tibi, non noui te. Tu Domine, corripe me, veruntamen in miſerationibus, nequando ſupergaudeat mihi inimicus meus. Eius verò minas exſtingue, omnemque efficacitatẽ ipſius deſtrue, & præbe mihi viam iniuriæ atq; offenſæ omnis expertem. Exorari te patiaris Domine, non quidem propter iuſtitias meas, neq; enim quid vnquam boni præſtiti; ſed ob
B miſerationes tuas, infinitamque bonitatem tuam, ſalua animã meam plaga mortis oppreſſam. Recordare pie Domine, quòd & peccans, & ad mortẽ vſque vulneratus, ad alium non confugerim medicum, neque extenderim manus meas ad Deum alienum, niſi ad tuam tantũmodò bonitatem. Tu enim es Domine vniuerſorum Dominus, qui habes poteſtatem omnis ſpiritus. Tu dixiſti: Petite, & dabitur vobis: pulſate, & aperietur vobis. Mũda me Domine, antequam moriar, ab omni peccato. Ne repellas deprecationem meã, optime Domine. Indignum os clamat ad te, & cor non mundum, animaque peccatis contaminata. Exaudi me Domine, propter tuam bonitatem: non enim orationem verè tibi pœnitentium reijcis. Verùm mea pœnitentia non eſt pura, ſed corrupta ac vitiata. Ad horam pœnitentiam ago, & duabus iram tuam prouoco. Confirma cor meum in timore tuo, bone Domine. Statue pedes meos ſuper petram pœnitentiæ. Vincat malitiam, quæ
C in me eſt, tua *bonitas Domine. Vincat lumen gratiæ tuæ, in me tenebras. Domine, qui aperuiſti oculos cæcorũ, aperi quoque tenebris circumfuſos oculos mentis meæ. Qui verbo ſolo mundaſti leproſos, abſterge etiam maculas animæ meę. Fiat in me gratia tua Domine, velut ignis comburens in me cogitationes immũdas. Tu enim ſolus bonus es, lumen ſuperans omne lumen, gaudium quod eſt ſuper omne gaudium, requies excedens omnem requiem. Vita vera, & ſalus in æternum permanens. Tibi ſoli bono, ego omnis ſupplicij reus, ego qui quamcunque pœnam mereor, procido, obſecrans. Tibi ſoli Redemptori ſupplico, ne in finem aduerſãrius me præoccupet. Sed tu Domine, tãquam ſolus bonus, noſtræque immemor malitiæ, atque miſericors, reſuſcita membra mea quæ peccatum diffregit, & viuifica animam meam quam iniquitas occidit, mentemque illumina quam im-
D proba obcæcauit concupiſcentia. Libera me ab omni opere malo, charitatemq; tuam in me perfectam inſere, Domine Ieſu Chriſte Saluator mundi; nomenque *ſerui tui libro vitæ inſcribe, finem bonum mihi largiens: vt victoria aduerſus Diabolum relata, citra ruborem & verecundiam adorem te, coram throno ac ſolio regni tui, cum omnibus iuſtis. Quia te decet honor & gloria, in ſecula. Amen.

Habetur ſup. in tractatu: Non eſſe ridendum, ſed lugendum potius, vbi & precatio ſequens.

[Margin: * al. nocentium mihi. — Matth. 7. 23. Pſalm. 6. & Hierem. 10. Pſalm. 34. 37. — Pſalm. 43. — Matth. 7. — * al. tua charitas. — Matth. 9. 20. 28. Lucæ 7. 18. Matth. 8. Marc. 1. & Lucæ 5. — * al. meque libro tuo vitæ inſcribe.]

ALIA PRECATIO.

E TIbi Domine ſoli bono, noſtrarumque offenſionum immemori, confiteor peccata mea. Etenim me tacente, tu Domine cuncta noſti, nihilque occultũ à facie oculorum tuorum. Verùm quia tu per Prophetam dixiſti Domine: Dic tu primùm peccata tua, vt iuſtificeris. Peccaui Domine, peccaui, & non ſum dignus reſpicere ac contemplari altitudinem cælorum, præ multitudine iniquitatum mearum. Quia autem ob modicam voluptatem, ignem æternum pro nihilo reputaui, regnum tuum cæleſte non ſum adſecutus. Quid ergo hominum infeliciſſimus ego agam? Plangam meipſum, die noctuque, donec tempus adhuc ſuppetit, quo lachrymæ meæ ſuſcipi poſſint. Dona mihi Domine, lachrymas compunctionis, qui ſolus bonus es, & amator * hominum benigniſſimus, vt per eas tibi ſupplicem, emundari maculas cordis mei. Hei mihi, quid faciam, quo pacto gehennam ignis, & tenebras exteriores, vbi fletus eſt & ſtridor dentium, effugere po-

[Margin: Heb. 4. — Eſai. 43. — Lucæ 15. — 1. Cor. 6. — * al. & miſericors.]

Matth. 8.13.22. 24.25. & Luc. 13. tero? Hei mihi, quid agam; quomodo tartara, ac ſempiterna tormẽta, vermemq; A venenatum & nunquam moriturum euadam? Hei mihi, quid tentabo, quomodo minas truculentorum angelorum qui tormentis præſunt euitabo? quoniã horrendi ſunt & abſque miſericordia. Hierem. 9. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, vt ſedens plangam dies ac noctes, Deumque, cuius prouocaui iram, placatum reddam.

In eodem reperitur tract. quo & Precatio præcedens, videlicet: Non eſſe ridendum, ſed lugendum potius, &c. de quo ſuprà.

PIA ET SALVTARIS ORATIO,

Pro Diuinæ imploratione miſericordiæ. B

Ex primo ſerm. De Compunctione hoc eodẽ Tomo.

PArce, parce Domine clementiſſime Saluator Chriſte Fili vnigenite, mihi ſeruo tuo inutili; ne coram tremendo atque horribili illo tribunali, cum timore magno & ignominia deprehendar, ludibrioque ſim cunctis ſpectatoribus, tam Angelis quàm hominibus. Verùm, hîc me Saluator meus, velut clementiſſimus pater, & filiorum amantiſſimus, corripe & erudi: ibi autem vt cæleſtis Deus, & ſolus abſque peccato, ſuſcipe me. Nam niſi in hac vita Saluator, miſero peccatori ſanam mentem dederis, tuoque lumine cor eius illuſtraueris, vt quotidie per pœnitentiam peccata ſua abluat, illic quomodo coram tribunali tuo abſque defenſione conſiſtere poterit? Antequam in terra ego eſſem, placuit tibi pro infinita tua miſericordia Domine, in vtero matris meæ peccatricis formare me. Et in lucem indignus iam editus, factus ſum dignus, vt gratiæ tuæ vas fierem, C & tanquam cithara bona, quæ verba ſalutis dulciter omnibus audientibus occineret. Hæc ego ignauus atque peccator dona accepi, tantæque tuæ gratiæ me per deſidiam, ingratum præbui. Tu Domine ex inertis famuli tui ore dulcia ſanctitatis cantica exprome. Tu mentis meæ tenebras illumina, vt quando voluit gratia, mentem tenebris circumfuſam colluſtrauit, vt tuas dulciter laudes perſonaret. Huius ego rei gratia, rurſus ſupplex ad te recurro, ô Fili Dei vnigenite, animarumque noſtrarum Saluator, deprecans, vt quemadmodum hîc tua mihi gratia licet indigno, fuit omnibus horis lux, protectio, ſuſceptio, perfugium, & Pſalm. 16. 56. gaudium; ita & illic ſub vmbra alarum tuarum, in horrendo illò protegar iudicij die; Matth. 25. vt ad dextram collocatus tuam, & in regnum tuum ſola miſericordia ac gratia tua admiſſus, immenſam tuam bonitatem omni tempore collaudem, celebremque mundiſſime opifex, qui inutilis ſerui tui peccatoris lachrymas, ne- D quaquam ſpreuiſti.

ALIA AD DEVM PRECATIO.

Eſt in fine poſteriorum Beatitud. eod. hoc Tomo.

AD te Saluator, qui gloria es vitæ meæ, deſiderio tui trahor. Tua gratia mentem meam ad te ſequendum mira quadam dulcedine impellit. Fiat tibi cor Matth. 13. meum terra bona, quæ bonum tuum ſuſcipiat ſemen; perfundatque illam rore vitæ æternæ, gratia tua. Eademque gratia è terra cordis mei, metat ſibi pro fructu optimo, compunctionem, adorationem, ſanctificationem, cuiuſmodi ſemper tibi ſunt gratiſſima. Matth. 18. Lucæ 15. Conuerte animam meam Domine, cum Ibidem. oue illa perdita atque inuenta, ad ouile paradiſi delitiarum. Anima mea tuo il- E luſtrata inueniatur lumine. Et ſicut ouem illam inuentam tuis humeris ſuſtuliſti, ita & hanc indignam animã meam ad te manu tua trahito, offeraſque vtramque immaculatiſſimo atque immortali Patri tuo, coram Angelis & Archangelis, Cherubim & Seraphim; vt cum omnibus Sanctis tuis, in delitijs illis paradiſi, dicere mihi liceat: Gloria Patri immortali, & Filio immortali, & Spiritui ſancto immortali. Adoratio, honor, & imperium tibi Domine, qui cæleſtia dona Lucæ 15. mihi vili atque inutili famulo tuo dediſti; vt gloriæ drachmam ipſe offeram Regi vniuerſorum. Amen.

Digitized by Google

A
ALIA PIA ORATIO.

SAlua me patiens & longanimis Domine. Salua me, Fili Dei, qui ſolus ſine
peccato es Chriſte. Et concede mihi Saluator, æternæ meditationem vitæ;
vt præter eam aliud nihil in corde meo vnquam habeam, tuamque voluntatem,
cooperante peccatori mihi tua gratia, ſemper perficiam, promptuſque ad bene-
uolè tua exequenda mandata reddar; vt rectè in pecunia abs te accepta, negotia- Matth. 25. Lucæ 19.
ri poſſim, bonaque in tuo agro peracta negotiatione Saluator, laudem abs te ô
Domine conſequar, dicamque cum fiducia & gaudio cordis, dum veneris Do-
mine: Beatus ſum, quia veniſti Domine, vt me veſte digna nuptijs ſponſi immor- Matth. 22.
talis induas, quam tua ego acquiſiui gratia. Accendam & lampadem, quam eadẽ Matth. 25.
B tua mihi Chriſte largita eſt gratia atque benignitas. Egrediarque cum gaudio ob-
uiam tibi, benedicens ac collaudans, glorificanſque te ſponſum immortalem: vt
iuſtorum atque ſanctorum, qui complacuerunt tibi, particeps fieri merear, in ſe-
cula ſeculorum. Amen.

Eſt apud S. Ephræm, in fine Serm. 3. De Compunct. hoc eodem Tomo, ſup.

ALIA BREVIS PRECATIO.

DEus altiſſime, qui ſolus abſque peccato es, & immortalis, largire mihi pec-
catori in tremenda illa hora iudicij, multas miſerationes tuas; & ne tunc
ibi mea appareat impietas, quæ hîc nunc occulta eſt, coram ſpectatoribus
C Angelis, Archangelis, Prophetis, Apoſtolis, iuſtis ac ſanctis. Verùm ſalua me
impium gratia & miſerationibus tuis, & induc me in paradiſum delitiarum cum
omnibus iuſtis. Suſcipe, obſecro, deprecationem ſerui tui Domine, precibus
& interceſſionibus Sanctorum omnium, qui complacuerunt tibi. Amen.

Eſt apud eundem in fine Sermon. 1. De Pœniten. hoc eodem Tomo.

ORATIO EX EIVSDEM DOCTRINA,
contra deſperationem, & ſordidas cogitationes.

EXurge, & intende iudicio tuo Deus meus, & Dominus meus, in cauſſam me- Pſalm. 34. Pſalm. 7.
am. Iudica me Domine, ſecundùm iuſtitiam meam: Opus manuum tuarum Iob 13. 14.
D ſum, vt quid deſpexiſti me? Cur faciem tuam auertis, & obliuiſceris humi- Pſalm. 43.
litatis meæ? Quoniam perſecutus eſt inimicus animam meam, humiliauit in ter- Pſalm. 142. Pſalm. 68.
ra vitam meam. Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia. Apprehen-
dat me manus tua Domine, ne peream.

Additque ibi S. Ephræm: Si ita perſtiteris in oratione, & inuocaueris Dominum, continuò pius ac miſericors Dominus mittet auxilium ſuum in cor tuum, quod te conſoletur, & reficiat ab omni fatigatione belli tui, &c. Continetur autem iſta precatio, ſicut & hic ſequens, in eiuſd. aſcetico Sermon. longo: cuius initium eſt: Labor ac dolor me in verba compellit, &c. Tom. 3.

ALIA EX EIVSDEM DOCTRINA,
Oratio pia, efficax, & neceſſaria.

E
OBſecro te Saluator mundi Chriſte, reſpice in me & miſerere mei, & erue me
de multitudine iniquitatum mearum: nam omnia irritaui bona, quæ me-
cum à iuuentute mea feciſti, irritaui inquam, & irrito: me quippè ſimpli-
cem atque imprudentem, vas plenum feciſti ſcientia & ſapientia, tuaque ſuper
me multiplicata eſt gratia, quæ etiam meam impleuit *famem, refrigerauitque * al. humilitatẽ.
ſitim; mentemque meam tenebris plenam illuminauit, ac cogitationes meas ab
errore reuocauit. Et nunc Domine Deus meus, adoro, *deprecor, procido, ob- * al. adoro, & imploro ineffabilem benignitatem tuam; confitens infirmitatem meã, remitte, &c.
ſecro, meamque infirmitatem confiteor: propter infinitam tuam clementiam,
paululùm vndas gratiæ tuæ remitte, illamque mihi in theſaurum tuum adſerua,

Digitized by Google

vt ipſa mihi iterum in die illa tremenda lux exiſtat. Ne igitur iraſcaris mihi benigniſſime Domine; cùm enim illius vndas ferre non ſuſtineam, ideo temerè depoſco. nam ſupra modum multiplicata eſt in me, meaque infirmata eſt lingua, illam efferre atque explicare nequiens. In ſtuporem cor meum verſum eſt, inundationis illius copiam non ſuſtinens. Figura, ac ſplendor gloriæ benedicti Patris, aliquid iam mihi ex eius inundatione remitte, nam ignis inſtar renes meos, & cor meum adurit. Dona autem eam illic mihi rurſus, & in Regno tuo ſalua me; neque iniquitatum mearum memineris. Quia verò etiam poſtulare audeo, concede mihi poſtulata mea, & fac mecum manſionem vnà cum benedicto Patre tuo, in die reuelationis tuæ, mihique petitiones meas præſta, quia tu ſolus vitæ meæ Saluator es. Cunctis notis meis iniquitates meas operi, lachrymasque meas ſuſcipe; ac planctus ad te meus appropinquet. Recordare lachrymarum, quas coram ſanctis tuis Martyribus effudi, vt in hora illa miſericordiam conſequar, & ſub alis gratiæ tuæ protegar: nam ſi mecum ſecundùm iniquitatum mearum merita facere volueris, ſuſtinere nequibo. Oſtende igitur in me peccatorem, ineffabiles clementiæ tuæ diuitias; meque latronis illius fac ſocium, qui per vnum verbum, iucunda paradiſi virentia obtinuit; eoque potitus eſt, quod perfectis quibuſque eſt repromiſſum. Illuc obſecro, benignitate tua introducas me. Ponam in conſpectu tuo lachrymas meas, vt conſolationem accipiam in repromiſſione tua. Vt retrorſum auertatur inimicus meus, territusque conturbetur, dum in loco me conſpexerit, quem præpararunt miſerationes tuæ. Confundatur autem inimicus, qui in loco me Iudicij videre exſpectauerat, confuſisque diffugiat, quia voluntas ipſius in me non fuit, nec impura atque polluta eius cogitatio perfecta eſt. Ita deprecor, benigniſſime, ac miſericordiſſime, qui ſolus abſque peccato es, immaculatus, & incontaminatus, ineffabilem ſuper me tuam miſericordiam effunde, ac præſta, vt ego & omnes diligentes te, hæredes regni tui effecti, tuamque gloriam contemplantes, bonitatem tuam ſemper adoremus. dicamusque vno pariter ore cuncti, qui immenſam atque ineffabilem illam tuam meruimus cernere pulchritudinem: Gloria Patri, qui creauit nos: Gloria Filio, qui ſaluauit nos: Gloria Spiritui ſancto, qui reparauit nos, in ſeculorum ſecula. Amen.

A B C

Pſalm.129. Matth.27. Marc.15. Luc.23. Ioh.19.

Eſt in Sermone long. Dolor me in verba compellit, &c. Tomo 3.

PRECATIO, PRO TRIBVLATIONE, ET *pro cogitationibus, ex S. Ephram Doctrina.*

D

Pſalm.6. Ibidem. Geneſ.3. Pſalm.27. Pſalm.113. Pſal.24. 70. Pſal.78. Matth.26.

DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum. Sed reſpice Domine, & vide, quia terra ſum, ac puluis & cinis, nihilque ſuſtinere valeo. Ne tradas me Domine peccatis meis, & ne ſileas à me, & adſimilabor deſcendentibus in lacum. Sed da gloriam nomini tuo, malorum noſtrorum immemor; & ne obſecro, peccatorum meorum memineris: verùm tuarum recordare miſerationum, & exaudi me. Et ſi fieri poteſt, tranſeat à me tribulatio iſta: verumtamen non ſicut ego volo Domine, ſed ſicut tu. Tantummodò animam meam confirma, atque tuere, vt ſuſtinere queam, gratiamque coram te inueniam, & in præſenti, & in futuro ſæculo. Amen.

E

BREVIS, SED EFFICAX PRECATIO, *Pro ſalutaribus obtinend. ex euſd. Doctrina.*

Matth.6. Lucæ 11. Pſalm.68.

DOmine ſi voluntas tua eſt, vt fiat hoc quod peto, tu illud fieri, ac proſperari permitte: Sin autem tua non eſt voluntas, ne fieri ſinas Deus meus. Ne quæſo propriæ me tradas concupiſcentiæ meæ: Tu enim ſcis inſipientiam meam: verùm ſicut tu optimè noſti, ſub tua me tutela atque protectione cuſtodi; & pro manſuetudine tua me rege, ac dirige Domine Deus meus.

ORA-

Digitized by Google

A

ORATIO PRÆPARATORIA AD LECTIONEM,

Ex eiuſdem Doctrina.

DOmine Ieſu Chriſte, aperi aures & oculos cordis mei, ad audiendum & intelligendum ſermonem tuum, faciendamque voluntatem tuam Domine; quoniam incola ego ſum in terra, Non abſcondas à me mandata tua. Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua. Incerta & occulta cordis mei, & ſapientię tuæ, manifeſta mihi. In te enim ſpes mea Deus, vt tu mentem atque intellectum meum illumines. *Pſalm. 118. Pſalm. 50.*

Eſt apud S. Ephram ſup. in Orat. De Patientia & Conſummat. ſeculi, circa finem.

B

PRECATIO PRO IMPETRATIONE MISERICORDIÆ,

Et pro liberatione à pœnis inferni, &c. Ex S. Ephram Doctrina.

SVpplico bonitati tuæ Domine, compatere mihi vt miſericors, & ex mente ac cogitatione mea corruptorem fraudulentum expelle; ac ante mortem à portione impiorum me vindica. Recordare mei Domine, in miſericordia & miſerationibus: & inclina aures tuas in orationem ſerui tui, ne cum ſuperbis ego condemner, ne à conſpectu oculorum tuorum repellar, ne ſempiternæ fiam particeps perditionis, ne in profundum abyſſi demergar, ne in penetralibus inferni concludar, ne mihi ſubſternatur putredo, & diuerſorium mihi non ſit vermis. ne æternis concludar tenebris ſub montium fundamentis, vinculis con-

C ſtrictus ſempiternis: ne truculento tradar angelo, neque igne comburar inexſtinguibili. Recordare mei Domine, & ſalua me Sancte, qui inter Sanctos requieſcis. Dixiſti Domine: petite, & dabitur vobis. Miſericordiam ac commiſerationes ego depoſco; præbes enim abundanter cunctis, & non improperas Domine Deus omnipotens: Bonus enim es, & benignus. Da nobis gratiam inuenire, in conſpectu gloriæ tuæ Domine. Glorificeturque in nobis, tuum ſanctum nomen Domine. Glorificent nos iuſti, cum lætitia & exultatione, in æternis tabernaculis tuis Domine è ſuperborum manibus liberatos. Olim Angelus tuus Domine, comam Prophetæ Habacuc apprehendens, momento temporis eum ſtatuit in Babylone ſuper lacum leonum, vbi incluſus detinebatur Daniel, rurſusque confeſtim in terram ſuam, ipſum reſtituit: nos autem tua Domine gratia refoue-

D at, & ſine timore traducat per chaos illud ingens atque horrendũ, quod firmatum eſt in medio iuſtorum & iniuſtorum, vt liberati dicere poſſimus: Gloria Patri, qui liberauit nos è tenebris inferni, & in paradiſo voluptatis nos poſuit. Gloria Filio, qui nos liberauit ab igne inexſtinguibili, ac verme æterno, nosque hæreditate cæleſtis ac ſempiternæ Hieruſalem eſt dignatus. Gloria Spiritui ſancto, qui liberauit nos ex corruptela peccatorum, & confuſione ſempiterna; nosque in exultatione coronauit, in lumine vero, & gloria exſuperanti, in ſecula ſeculorum. Amen.

Pſal. 16. 30. 70. 85. 87. Iſai. 37. — Iob 13. 17. — Eſai. 2. 1. Pet. 4. Marc. 9. — Matth. 7. — Lucæ 11. Iaco. 1. Pſalm. 44. 71. Matth. 6. — Lucæ 11. Pſalm. 31. 96. & 118. — Dan. 14. Ezech. 8. — Ibidem. — Lucæ 16.

Eſt apud S. Ephram in fine Serm. De Patientia & Compunct. eodem hoc Tom.

E

ALIA EX EIVSDEM DOCTRINA, PRECATIO.

DEus propitius eſto mihi peccatori atque indigno; nec ſit mihi in iudicium, quòd audeam nefaria hac mea lingua, impuriſque labijs meis nominare ſanctum tuum nomen, & ſuperexaltatum in ſecula. Verùm ſit mihi inuocatio nominis tui Domine, in illuminationem ac ſanctificationem carnis & ſpiritus. Vnguentorum odor aſcendens, ſua fragrantia replet domum, quantò magis memoria tua Domine dulcior melle & fauo, animam implet ſanctificatione & illuminatione hiſce, qui in cognitione ac fide, te Saluatorem requirunt? Da mihi deſiderium in ſalutari tuo Domine, tamquam terræ ſitienti & exſpectanti pluuiam; vt faciam fructum ante mortem, & non confundar in die diſcuſſionis atque retributionis: miſerere omnium noſtri Domine, quoniam bonus es.

Eſt in Tract. de Reſurrect. mortuor. ſup. — Pſal. 18. 110. — Iacob. 1. — Deut. 11. — Pſal. 117. 118.

Digitized by Google

A

ALIA IBIDEM SEQVITVR PRECATIO,
Cum gratiarum actione.

GRatias agimus bonitati tuæ Domine, quòd dignaris nos licet indignos ſeruire nomini ſancto tuo, manusque extendere ad te Patrem vniuerſorum. Libera nos à quacunque operatione Sathanica, & da gloriam nomini ſancto tuo Domine. Concede nobis, vt inueniamur ſicut terra pulchra & bona: vt cùm ſuſceperimus ſemen tuũ, fructificemus in centuplo, & ſexacuplo, & tricecuplo. Da nobis Domine, vt dignè mereemur in tuo argento apud nos depoſito; vt mnam tuam decies multiplicantes, offeramus tibi fructus iuſtitiæ; dignique reddamur habere poteſtatem ſuper decem ciuitates. Da nobis Domine, alacritatem vigilandi ad tuum occurſum: vt habeamus lumbos mentis ſuccinctos, ſpiritalesque B animæ lucernas inexſtinguibiles, exſpectantes te Deum noſtrum & Saluatorem Ieſum Chriſtum. Dignare nos Domine raptu iuſtorum, quando in nubibus occurrent tibi vniuerſorum Domino: vt non experiamur amarum & ineuitabile illud atque inexcuſabile iudicium. Diſſipa Domine, intolerandum peccatorum noſtrorum onus ante mortem: vt nobis impedimento non ſit in hora iudicij, trahatque in ignem inexſtinguibilem, extra conuentum iuſtorum. Grati a tua Domine, fortitudo nobis fiat, & aſſumat nos in nubibus, cum iuſtis & electi s in aera, in occurſum tibi Regi vniuerſorum: vt nos, ſancti tui Angeli cum gaudi o ſuſcipientes, hilari facie adoremus, ſicut oportet. & cùm gloriam viderimus ineffabilem, magno perfuſi gaudio acclamemus, dicentes: Gloria induenti humiles & corruptibiles, gloriam & incorruptionem. Gloria donanti mortalibus immortalitatem. Gloria, inquam, ei, qui ex ore leonis, & corruptoris inimici nos liberauit, C & in ſupercæleſte ſuum regnum vindicauit.

Eſt apud S. Ephræm ſup. in Tract. de Reſurrect. mortuorum, vbi & immediatè præcedens, ſub fin.

Matth 13. Marc. 4. Lucæ 8. — Lucæ 19. — Ibidem. — Matth 25. — Lucæ 12. 1. Pet 1 — 1. Theſſ. 4. — 1. Theſſ 4.

PRECATIO PIA ADMODVM ET EFFICAX,
Pro Diuinæ imploratione miſericordiæ. Ex Eiuſd. Doctrina.

Eſt in Serm De paſſionibus animi.

SAlua me Domine, & largire ſupplici famulo tuo poſtulata animæ ſuæ, quæ è theſauro viſcerum miſericordiæ tuæ depoſcit Domine: & aſſiduè fontis inſtar ſcaturiat gratia tua in corde & ore meiipſius famuli tui; ſitque cor meum ac os diuinæ gratiæ templum purum & immaculatum, quodque cæleſtem Regem excipiat, vt ne ſit tamquam latibulum improbarum cogitationum, & ſpelunca latronum, prauis deſiderijs. Sed digitus gratiæ tuæ, ſemper linguam meam D moueat, tamquam neruos citharæ, ad gloriam tuam benigniſſime: vt ſine vlla intermiſſione glorificem te ac benedicam, cum amore & deſiderio, corde, ac ore, per vniuerſum tempus vitæ meæ. Qui enim in te collaudando & glorificando, piger eſt ac ſegnis Domine, is ipſe à futura vita alienus eſt. Concede mihi Chriſte Saluator, petitionem cordis mei, fiatque lingua mea velut cithara, vt hinc teſtamentum exprimere queam ex multis rebus ſiue ſcripturis, quamuis fortaſſe pauca crimina; ibique iterum ſaluari merear ſub tegmine atque protectione †manuum tuarum, quando contremiſcet omnis anima, ex tremenda gloria tua. Etiam Domine Fili Dei vnigenite, exaudi ac ſuſcipe tamquam donum aliquod, preces ſerui tui: Peccator ego ſum gratia ſaluatus. Gloria ei, qui peccatorem in E miſerationibus ſaluat. Ipſi inquam gloria, in ſecula. Amen.

Reperitur ſuprà, in fine Sermonis, De Paſſionibus animi.

Matth. 21. Lucæ 19. — De hoc ſup. vide in Scholia, pag. 133. — †al. ſub protectione gratiæ tuæ.

ORATIO PRO ILLVMINATIONE MENTIS,
& Dignè communicando. Ex Eiuſd. Doctrina.

DOmine Ieſu Fili vnigenite, ſplendor æterni Patris, lucem habitans inacceſſibilem, lumen incomprehenſibile; qui gratia tua vniuerſum illuminas mundum, illumina quoque in me obſcuratum oculum mentis meæ: obuelatus enim & obcæcatus in me eſt hic oculus, quare cum iugiter gratia & miſerationibus

Digitized by Google

A nibus tuis illumina, ne obfuſcetur penitus ab hoſte † doloſo. Eſt enim infirma mens noſtra Domine, ſimilis ligno nuper plantato, quod quemadmodum aliquo leui auræ flatu, & aquæ irriguo ſemper indiget, ita & animus noſter cùm ſit infirmus, aſſiduè opus habet illuminatione & confirmatione gratiæ tuæ. Verbum tuum Domine, oculos aperuit cœci à † natiuitate. Magnum miraculum in Siloe accidit Domine, vbi cœco viſum corporalem recuperanti, ſpiritales quoque oculi mentis intus illuminati ſunt, vt te intrepidè ſuum medicũ, ac Deum, Saluatorẽque omnium diceret, & prædicaret. Illumina quoque cordis noſtri oculos Domine, vt te diligamus, tuaſque iugiter cum deſiderio atque amore voluntates perficiamus. Et licet procul à nobis ſit Siloe, quo cœcus ille miſſus erat, Calix tamen tremendi tui ſanguinis, lumine ac vita plenus, nobis ecce præſto eſt. Hoc nobis calice, B intelligentiam lumenque largire: vt cum fide & deſiderio, ac ſanctificatione, dignè ad ipſum accedamus, ſitque nobis in remiſſionem peccatorum, & non ad iudicium.

[Margin: †al. à corruptore inimico. — Iohan. 9. — †al. ex vtero nati. — Pſal. 12. Epheſ. 1. — Iohan. 9. — 1. Cor. 11. & Iohan. 6.]

Eſt apud S. Ephræm ſup. in Serm. 2. De extremo Iudicio, & de Compunct. ante med.

ALIA ORATIO, PIETATIS ET EFFICACIAE PLENA.

Ex Eiuſdem Doctrina.

ORo te lux veritatis Chriſte, nate benedicti Patris, figura & ſplendor ſubſtantiæ illius: qui ſedes ad dexteram maieſtatis eius, incomprehenſibilis Fili, & imperueſtigabilis Chriſte, & inſcrutabilis Deus, gloria & gaudium diligentibus te, vita mea Chriſte. Salua me peccatorem, in regno tuo. Qui laborat operarius, C ſui à te laboris mercedem exſpectat. Heu heu, lingua mea laborat, otioſa atque ſuperflua loquendo: verùm tu Domine, ne mihi retribuas ſecundùm opus meum: Sed ſaluum me fac per gratiam tuam, & propter † magnam miſericordiam tuam miſerere mei; quia benedictus es tu, & glorioſus, in ſecula ſeculorum. Amen.

[Margin: Heb. 1. 10. 12. — 1. Cor. 2. & Iacob. 1. 2. — Matth. 10. 20. Lucæ 10. — †al. per magnã pietatem atque clementiam tuam, &c.]

Eſt in fine Serm. De ſecundo aduentu Domini, hoc eod. Tomo.

ALIA PRECATIO PIA ET EFFICAX,

Ex Eiuſdem S. Patris Doctrina.

DOmine Ieſu Chriſte Rex Regum, qui vitæ & mortis poteſtatem habes, qui incerta noſti, & occulta, quem nulla latet cogitatio, ab occultis meis munda me: D quoniam malum coram te feci. Nam ecce dies mei deficiunt, dies inquam ac dies: & peccata mea multiplicantur. Tu Domine Deus Patrum, & omnis carnis, qui animæ meæ & corporis exploratam habes infirmitatem, præbe robur imbecillitati meæ, & ſuccurre mihi miſero. Tu enim noſti, quòd tamquam prodigium factus ſum multis, ſed tu adiutor fortis. Da mihi Domine, cor candidum ac gratum; quo aſſiduè memoria recolam cuncta beneficia tua, optime Domine: & ne memineris multorum peccatorum meorum, verùm obliuioni lapſus meos atque delicta tradas. Ne deſpexeris Domine, deprecationem mei peccatoris; ſed ſicut hucuſque tua me protexit gratia, ita in finem vſque eam à me ne abſtuleris. Ipſa enim me ſapienter edocuit, intelligere iſta: & beati qui cuſtodiunt vias eius, quoniam erit ipſis in coronam gloriæ. Confiteor Domine, & collaudo indignus ego E te, qui miſerationum tuarum multitudinem in me demonſtraſti: quoniam protector & auxiliator factus es mihi, in nomine magnificentiæ tuæ benedicto in ſecula. Tu enim ſolus es Dominus. Tibique maieſtas conuenit & gloria, optimo & miſericordiſſimo Deo noſtro.

[Margin: Pſal. 18. 43. 50. Iob 42. — Pſalm. 50. — Pſal. 70. — Pſal. 24. 70. — Pſalm 21. — Pſalm. 110. — Eccles. 51. — Pſal 82. 85.]

Habetur apud S. Ephræm ſub fin. longiſſimi Sermon. De Timore Domini, quem Tomo 3. reperies. poſt illud: κατὰ μίμησιν τῶν παροιμιῶν, ad imitationem prouerbiorum, &c.

PRECATIO, CVM GRATIARVM ACTIONE PRO MERITIS AC BENEFICIIS PASSIONIS DOMINICÆ, &c.

ex eiuſdem S. Patris Ephræm Doctrina.

[Margin: Eſt in Serm. De paſſione Domini, Tomo 3. in fine.]

ADoro te Domine, laudo te pie. Supplico tibi Sancte. procido tibi, hominum amator Deus, & glorifico te Chriſte: quòd tu qui vnigena es, vniuerſorum-

que

1.Pet.2. que Dominus, ſolus abſque peccato, pro me indigniſſimo peccatore in mortem A
Philip.2. es traditus, mortem autem Crucis: vt ſcilicet à vinculis peccatorum, animam pec
catoris liberares. Sed quid pro his retribuam tibi Domine? Gloria tibi benigniſſi-
me. Gloria tibi miſericordiſſime. Gloria tibi patientiſſime. Gloria tibi, qui
cunctis peccata remittis. Gloria tibi, qui ad nos deſcendiſti, vt animas noſtras
Lucæ 2. ſaluares. Gloria tibi, qui in vtero Virginis incarnatus es. Gloria tibi, qui nobis
Matth.26.27. natus es. Gloria tibi, qui noſtra cauſſa captus & tentus es. Gloria tibi, qui vinctus
Marc 14.15. atque alligatus es. Gloria tibi, qui flagellatus es. Gloria tibi, qui conſputatus es.
Lucæ 22.23. Gloria tibi, qui illuſus es. Gloria tibi, qui crucifixus es. Gloria tibi, qui ſepultus
Ioh.18 19.20. es. Gloria tibi, qui reſurrexiſti à mortuis. Gloria tibi, qui prædicatus es. Gloria
1.Tim 3. tibi, cui creditum eſt. Gloria tibi, qui in cælum adſumptus es. Gloria tibi, qui
Marc. 16. Coloſſ 3. Heb.1. Iohan.12. magna cum gloria & maieſtate ad dexteram Patris ſedes. Et iterum venturus es in
gloria Patris, Sanctorumq; Angelorũ iudicare omnem animam, quæ te ac ſanctas B
Matth.24.& Lucæ 21. tuas paſſiones adſpernata eſt, in hora illa formidabili atque horrenda, quando
virtutes commouebũtur cælorum: quando ſimul venient Angeli atque Archan-
Eccles 16. geli, Cherubim & Seraphim, cum metu ac tremore, in conſpectu gloriæ tuæ.
Eſai.24. Matth.24. quando rurſus contremiſcent fundamenta terræ, expaueſcetque omnis ſpiritus,
præ incomparabili gloria immenſæ maieſtatis tuæ. In illa obſecro hora, gratia tua
Matth 8 13.22. me abſcondat ſub alis ſuis, liberetur que anima mea ab igne illo horribili, ſtrido-
24.25.& Lucæ 13. re dentium, tenebris exterioribus, fletuque ſempiterno. Vt benedicens ac gratias
tibi agens, dicam: Gloria tibi Domine, qui me peccatorem propter multitu-
dinem miſerationum tuarum, ſaluare dignatus es. Qui cum
Patre, & Spiritu ſancto, viuis & regnas, per
infinita ſecula ſeculorum.
Amen.

PRIMI TOMI FINIS.

Digitized by Google